duplex ẽ causa efficiens s.
corporalis [illegible] et [illegible]

ihs

¶ Preclara in magistri petri hispani logicam Versoris expositoris famosissimi ioagatio vna cum textu eius dē mgr̄i petri. ¶ Tractatuqꝫ paruorum logicaliū perq̄ necessario.

¶ Tractatus itē de secūdis intētionibꝰ ab egregio mgr̄o frācisco de prato, ad vtilitatē studētiū cōpilatus.

Anno. M.d.iij.

¶ Petrus de sancto ioāne. Joāni Pardo. Salutē.

Sepe numero a me petieras ut versoriū nr̄m vna cū mgr̄i Petri hispani vbi exigitur insertū textū: quē tibi magnopere aiebas placere: transscribendū curarē e meo: qm̄ propter mirā eius raritatē venalis nusq̄ȝ inuenireť. nec recusaras quo minus pro eo q̄zuis magnū preciū dūmodo eū haberes impenderē. Ego vero cū tibi cuperē celerrime satisfieri nec librariū inuenirē qui ita breui de bonis notis se expediturū polliceret imp̄mendū curaui: quo et celerius ⁊ emēdatius: qua in re plurimū laboris ego consumpsi ⁊ pulchrioribus notis eū haberes simul: ⁊ si tu idnō curabas multo vilius eū emeres: de cuius virtutibus nihil attinet me plura dicere presertim apud eū cui tā sit notus: vides ut oīa q̄ ab Aristotele de logica sunt conscripta preter posteriores analeticos quos hic cōsulto omisit: q̄ quidē ab illo nō satis explicate sunt dicta: ab hoc dici q̄ȝ dilucidissime ut mihi nō Petrū hispanū sȝ Aristotelē explanare voluisse videatur. plures alias affert vtilitates: que et tibi: ut dixi: sunt note: ⁊ alijs eius studiosis ita placebunt: ut ex omnibus qui in hoc genere scripserint neminē huic nostro existiment anteferendum.

Vale.

¶ In hoc libro septē pīcipales tractatus cōtinentur quorū p̄mus ē de enūciatiōe correspōdēs libro pyarmenias Aristotelis.

Secūdus est de quinqȝ vniuersalib⁹ correspōdēs libro p̄dicabiliū Porphirij.
Tertius est de predicamentis correspōdēs libro predicamētorū Aristotelis.
Quartus de sillogismo simpliciter: libro priorū Aristotelis correspondens.
Quintus est de locis dyaleticis qui correspondet libro thopicorū Aristotelis.
Sextus est de fallacijs correspondens libro elencorū Aristotelis.
Septimus est de paruis logicalibus nulli speciali libro correspondēs: considerās de septē proprietatibus terminorū: ideoqȝ diuiditur in septē partiales tractatus.
Primus est de suppositione.
Secundus de relatione.
Tertius de ampliatione.
Quartus est de appellatione.
Quintus de restrictione.
Sextus de distributione.
Septimus ⁊ vltimus est de expositione.

¶ Tractatulus de secundis intentionibus a magistro Francisco de prato vtilis editus.

¶ Textꝰ summularū logice magistri Petri hispani vna cū expositione earundē Versoris p̄stantissimi doctoris parisiensis. Annexū q̄ȝ de secūdis intentionibus magistri Francisci de prato opusculū vtile feliciter incipiunt.

PRimus tractatus est iste sūmularū magistri Petri hispani i q̄ ip̄e cōpēdiose determinat de his q̄ in libris logice Aristotel: boetij ⁊ Porphirij prolixe cōtinentur. Et dicitur iste liber summularū per similitudinē ad summā proprie dictā. Est eni summa proprie dicta magnus numerus resultās ex aggregatiōe pluriū paruoꝝ numeroꝝ. ꝑ trāssumptiue per similitudinē ad sūmā proprie dictā. aliquis liber in quo ē aggregatio pluriū particulariū tractatuū vel capituloꝝ dicitur summa: ⁊ sūmula est eius diminutiuū scilicet de summa sic accepta secūdū transsumptionē: ⁊ quia iste liber breuis est ⁊ compendiosus: ideo vocatur sūmula: ⁊ diffinitur sic. Sūmula est quoddā breue cōpendiū in breui ⁊ generali cōprehendens illa que in libris logicalibꝰ diffuse ⁊ in speciali tractantur. Et dicitur Petri hispani ad denotādū causam efficientē huius tractatus. Ipse enim hunc librū extraxit a libris Aristotelis ⁊ alioꝝ logicoꝝ: ⁊ per hoc patet titulus huius libri. Est eni titulus nominatio libri s̄m oēs vl' aliquam suarū causarū. Primo sciendū q̄ huius libri sicut ⁊ aliorū sunt quattuor cause. Eius causa efficiēs dicta ē. Et eiꝰ causa materialis siue subiectū attributionis sicut etiā totiꝰ logice est argumētatio: que nihil aliud est q̄ȝ quidā processus rationis nostre de noticia noti ad ignoti noticiā: ⁊ capitur ibi ratio in predicta diffinitiōe ut capit ab Ysaach quā sic diffinit: q̄ est anime nostre intelligibilis virtus faciens currere causam in causatū; ⁊ q̄ argumentatio sit subiectū huius scie: sic probatur rōne: quia cōditiōes subiecti attributiōis cōueniūt argumentationi respectu huiꝰ scie: ergo ipsa est subiectū attributiōis huius scie. Unde tres sunt conditiones subiecti attributiōis. Prima est: q̄ illud sit principaliꝰ cōsideratū in scia cuius est subiectum. Et iō passiones subiecti principia: ⁊ p̄tes subiectiue: ⁊ integrales q̄ cōsiderātur rōe subiecti ⁊ nō principalr̄ nō h̄nt rōnē subiecti. Secūda cōditio est q̄ oīa cōsiderata in scia cuius est subiectū habeant reductionē ad tale subiectū ⁊ sub eo cōtineantur q̄ȝtū ad rōnē formalē suā ⁊ modū cōsiderādi. Unde aliqua reducant̄ ad subiectū ut principia eius aliqua ut passiōes: ⁊ aliqua ut partes subiectiue vel integrales. Tertia est: q̄ tale subiectū sit adequatū scientie cuius est subiectū: ita q̄ sub tali ratione formali in nulla alia scientia consideretur: sed q̄ tale sit sibi propriū sub tali ratione. Secundo sciēdū q̄ subiectū octo modis dicitur. Primo modo pro obiecto alicuiꝰ potentie: ut color dicitur subiectū visus siue obiectū. Secundo modo pro famulo alicuius dñi: ut famulꝰ dicitur subiectus alicui dño. Tertio modo pro corpore posito sub alio: ut fundamentū dicit̄ subiectū parietis. Quarto modo pro subiecto accidētis: ut paries ē subiectū albedinis. Quinto pro subiecto propōnis. Sexto pro subiecto ꝓprie passiōis. Septimo pro subijcibili inferiori respectu alicuius supioris: ut spēs respectu generis. Octauo ꝓ subiecto attributiōis de quo est hic p̄ncipalr̄ ꝓpositū: ⁊ describit̄ sic. Subiectū est cuius cōpleta ⁊ ꝑfecta notitia intenditur in scientia cuius est subiectū: ⁊ sub cuius rōne formali oīa tradita in illa scientia cōsiderant̄; ⁊ ad ip̄m habēt attributionē ⁊ ordinē: qui modi in his versibus notātur. Obiectū verna: positū sub: cui qđ inheret. Quod prius est copula: proprij: logicalr̄ infra. Hō simul ars ⁊ habet: sunt his subiecta quaterna. Tertio sciendū q̄ duplex est causa finalis. s. intrinseca ⁊ extrinseca. Unde finis eius intrinsecus ē ꝑfecta ⁊ completa cognitio sui subiecti. s. argumentatiōis: ⁊ hoc quantū ad sua principia partes ⁊ ꝓprietates: sicut ⁊ in qualibet scia speculatiua finis ꝓpinquus est ꝑfecta cognitio sui subiecti. Sed eiꝰ finis extrinsecus est cognitio oīum aliarū scientiarū que per argumentationē acquirunt̄. Et ideo quū oīs scia nostra sit bonū ⁊ perfectio ipsius aīe excedēs in perfectione oīa bona corporis: sequit̄ q̄ logica per quā oēs alie scientie acquirūtur est vtilis ⁊ necessaria. Unde bonitas rei ⁊ vtilitas attendunt̄ ex parte sui finis.

Quarto sciendū q̄ causa formalis huius tractatus est duplex. s. forma tractādi ⁊ forma tractatus. forma tractādi est suus modus ꝓcedendi qui est quadruplex. s. diffinitiuus: diuisiuus: ꝓbatiuus: ⁊ rōne nostri exemploꝝ positiuus. Cuius sufficientia sic habet̄: nā oīs modus procedendi in aliqua scia aut est de bene esse: aut ē de necessitate doctrine. Si p̄mū sic est quartus modus: qui est exemploꝝ positiuus. Si secūdum hoc est dupliciter: aut se tenet ex parte scientis tantū: ⁊ sic est argumentatiuus: aut se tenet ex parte rei scibilis ⁊ hoc est eit̄ dupliciter: quia aut notificat ip̄ȝ scibile q̄ȝtū ad sua essentialia ⁊ sic est modus diffinitiuus: aut notificat illud q̄ȝtū ad potestatē ⁊ sic est diuisiuus. Et forma tractatus est diuisio libri per tractatus ⁊ tractatuū per capitula ⁊ capituloꝝ per partes: ⁊ partiū per lectiones. Unū in hoc libro sunt septē tractatus principales. Primus est de enūciatiōe correspōdēs libro peryarmenias. Secundus est de vniuersalibus correspōdens libro predicabilium porphirij. Tertius est de predicamentis correspōdens libro predicamētoꝝ. Aris. Quartus est de sillogismo simpliciter correspondēs libro prioꝝ. Quintus est de locis dyalecticis correspondens libro thopicoꝝ. Sextus est de fallacijs correspondens libro elencoꝝ. Septimus est de paruis logicalibus considerans de aliquibus ꝓprietatibꝰ terminoꝝ. s. de suppositionibus: de relatiuis: de appellationibus: ampliationibus: restrictionibus: ⁊ de dictiōibus sincathegorematicis qui tractatus non correspondet alicui speciali libro vē logice s̄ȝ est extractus a diuersis libris: ⁊ licet via doctrine ille tractatus sequatur tractatū fallaciarū tñ ordine nature debet imediate sequi tractatū p̄dicamentoꝝ: quia ibi determinat̄ de passionibus terminoꝝ incōplexoꝝ: ⁊ sic patet titulus: cause; ⁊ diuisio huius tractatus. Et si queratur cui parti p̄hie sciētia huius libri subordinat̄: r̄ndetur sermocinali: q2 logica est scia tractās de sermone. Sed cōtra predicta arguit̄ primo sic. Iste liber est tñ vna sūma: igitur male noiatur sūmule in plurali numero. Scđo sic: aīa est subiectū sciētie huiꝰ libri: igit̄ nō argumētatio. Tertio sic. Scia est habitus cōclusiōis: ergo nō solū de cōclusione est scientia: s̄ȝ argumētatio nō est cōclusio: igitur de ip̄a nō est scia: nec est subiectū. Quarto sic: prius non reducitur ad posterius: sed principia subiecti precedūt ip̄sum: igitur nō habēt reductionē ad ip̄m ut dictū est prius. Quinto sic: finis logice est ꝑfectio aīe quū sit finis cuiuslibet scie ergo perfecta cognitio argumentationis non est hic finis: quū illa cognitio sit effectus aīe consequēs suū esse completū. Ad argumēta. Ad primū dicit̄ q̄ si cōsideretur iste liber ut est vnus totalis tractatus bene dicitur summula in singulari: sed si consideret̄ ut cōtinens plures partiales tractatus bene dicit̄ summule in plurali. Ad secundū dicitur q̄ licet aīa sit subiectū inhesionis cuiuslibet scientie capiendo subiectū pro subiecto accidentis: non tamen ē subiectū attributionis eius de quo solū est hic ad propositum.

Ad tertiū dicit̄ q̄ de cōclusione tñ est scientia directe tanq̄ȝ de obiecto proprio eius. sed tamen indirecte est scientia de subiecto conclusionis: ⁊ de eius predicato ⁊ principijs ⁊ partibus eiusdē subiecti: modo licet argumentatio nō sit cōclusio tñ: tñ ut designat̄ per modū incōplexi pōt esse subiectū vel p̄dicatū cōclusionis. Ad quartū dicit̄ q̄ lȝ principia subiecti s̄m suū esse nō habeāt reductionē ad su-

Firmer du… clina aut… Formaliter… …alia

iẹctũ tñ possunt reduci ad ipm̃ q̃ztũ ad rõnẽ cõsiderandi: ⁊ isto modo posteriora sunt. Ad quintũ negatur cõsequentia: ⁊ causa est q2 licet pfecta cognitio argumẽtatiõis sit ipsamet pfectio: siue effectus anime: tñ bene esse põt pfectio eius accidentalis: ⁊ põt perficere ipsam in ordine ad suũ finẽ vltimũ qui est felicitas ideo.

Dyaletica ẽ ars artiũ scia sciẽtiarũ ad oĩm methodorũ principia viã habẽs. Sola eñ dialetica probabiliter disputat de principijs oĩm aliarum scientiarum.

Postq̃ dictũ est de causis hu9 libri ⁊ titulo ei9. hic cõsequẽter accedẽdũ ẽ ad materiã ei9. In principio aũt hu9 autor premittit pheniũ: ⁊ q2 in phemio q̃lz autor debet reddere auditorẽ beniuolũ docilẽ ⁊ attẽtũ: iõ rõne hu9 autor primo oñdit excellẽtiã vtilitatẽ: ⁊ ordinẽ hu9 scie: rõne cu9 primo diffinit dialeticã dicẽs q2 est ars artiũ. In qua diffinitiõe oñditur excellẽtia hu9 quũ dicitur. Ars artiũ. Et tãgit vtilitas ei9 quũ dicitur. Ad oĩm methodoꝝ ꝑncipia viam habẽs: pro cu9 diffinitiõe. Primo sciendũ est q2 ars dupliciter accipitur. vno mõ spãliter ut ab Aristotele diffinit q2 est recta rõ rerũ a nobis factibiliũ ⁊ sic est vn9 habitus intellectualis ab alijs distinctus: ⁊ hoc mõ diuidit per septẽ artes mechanicas q̃ continent his versibus. Lana: nemus: miles: nauigatio: rus: medicina. His ars fabrilis cõnumerari põt. Et dicunt iste artes mechanice: q2 faciũt hominẽ mechari. i. cõmisceri cũ reb9 exteriorib9 ⁊ alienari a sua ꝓpria opatione q̃ est speculatio. Alio modo sumitur ars generaliter ut diffinitur a Tulio: ut est collectio pluriũ preceptoꝝ in vnũ finẽ tẽdentiũ ⁊ hoc mõ est q̃dã superi9 ad sciam ⁊ ad artẽ proprie dictã: ⁊ hoc mõ ponitur in diffinitiõe dyaletice: rõne cu9 primo ponitur ars q̃ scia: ⁊ non capitur spãliter ut opponitur scie: q2 sic opposita ponerẽt in eadẽ diffinitiõe. Scdo sciendũ est q2 ars generalit capta sub se cõprehẽdit plures habit9 intellectuales: ⁊ non est vnus habit9 intellectualis ab alijs distinct9. Vñ quĩqz sunt habit9 vel virtutes intellectuales quib9 nõ cõtingit falsum dicere. s. Sapiẽtia. Scia intellectus. Prudẽtia ⁊ ars: quorũ sic habet sufficiẽtia: q2 oĩs habitus intellectualis ẽ speculatiuus vł practicus. si speculatiu9 hoc ẽ tripliciter: vł dicit cognitionẽ principioꝝ ⁊ cõclusionũ simul: ⁊ sic ẽ sapia: vel principioꝝ tñ: ⁊ sic est intellect9. vel cõclusionũ tñ ⁊ sic est scia. Vel sic oĩs habit9 est speculatiuus vel practicus. Si speculatiu9 hoc est dupliciter: vel circa ꝑncipia vel circa cõclusiões. Si fm̃ sic est scia. Si primũ hoc est dupliciter: vel circa ꝑncipia demõstrationũ: q̃ sunt principia cognoscẽdi sic ẽ intellectus. vel circa principia rerũ q̃ sunt principia q̃ ad esse: ⁊ sic est sapia. Si sit practicus est dupliciter: vł circa agibilia: ⁊ sic est prudẽtia: que sic describitur. Prudẽtia est recta rõ rerũ a nobis agibiliũ. vel circa factibilia: ⁊ sic est ars. Vnde sapientia est cognitio de primis causis ⁊ principijs [illegible] rerũ. Sz intellectus est habitus ꝑncipioꝝ indemõstrabiliũ. Sciẽtia vo est habitus cõclusionis firmus certus ⁊ euidens per demõstrationẽ acquisit9. Et oẽs isti habit9 aliq̃ modo cõtinent sub arte generaliter dicta: q2 in quolibet est collectio pluriũ preceptoꝝ ad vnũ finẽ tẽdẽtiũ. Ex q̃ patet q2 sub arte accepta generaliter cõtinent septẽ artes liberales que sunt Grãmatica. Logica. Rethorica. Musica. Arithmetica. Geometria ⁊ Astrologia. Tres prime dicunt triuiales: quasi tribus vijs in vnũ tẽdẽtes: q2 grãmatica considerat de sermone cõgruo vel incõgruo. Logica vero de sermone vero vel falso. Rethorica de sermone ornato vel inornato. Et sic ꝓcedũt in cognitionẽ sermonis. Alie dicuntur quadriuiales: quasi quattuor vijs in vnũ tẽdẽtes. s. in cognitionẽ quãtitatis: q2 arithmetica est de quãtitate discreta nõ cõtracta. s. de numero. Musica ẽ de quãtitate contracta discreta ad sonũ. Geometria ð quãtitate cõtinua nõ cõtracta. Astrologia de quãtitate cõtracta ad motũ. Vnde oĩm liberaliũ artiũ sic põt haberi sufficientia. Oĩs ars liberalis est circa sermonẽ vel circa quãtitatẽ. si primũ sic est tripliciter: vel circa ſmonẽ cõgruũ vel incõgruũ: ⁊ sic ẽ grãmatica. aut circa sermonem verũ vel falsum: ⁊ sic ẽ logica. aut ornatũ vel inornatũ ⁊ sic ẽ rethorica: si circa quãtitatẽ hoc est dupliciter: vel circa quãtitatẽ cõtinuã vel discretã. si secũdũ hoc est dupliciter: aut circa eã simpliciter ⁊ nõ cõtractã: ⁊ sic ẽ arithmetica q̃ est de numero in cõmuni. vel ẽ circa quãtitatẽ discretã cõtractã ad sonũ: ⁊ sic ẽ musica que cõsiderat de numero sonoꝝ. si primũ hoc est dupliciter: aut ẽ circa eã simpliciter nõ contractam ⁊ sic est geometria aut circa ipsam cõtractã ad motum: ⁊ sic est astrologia. Vnde versus. Gra loquit dya vera refert: re verba colorat. Mus canit: ar numerat: geo põderat: as colit astra. Iste autẽ artes dicunt liberales triplici de causa. Prima q2 antiquit9 solũ liberi ⁊ nobiles cõsueuerunt eas studere. Secunda q2 liberant homines eas studentes a curis mundanis. Tertia quia ordinant ad opera per animã tñ exercenda: quia aĩa libera est respectu corporis: iõ iste artes dicuntur liberales. Artes vero mechanice dicuntur potius seruiles: q2 ordinãtur ad opa per corpus exercenda. corpus aũt seruit anime. Et dicuntur ille liberales artes alia de causa: quia libere informant intellectũ nr̃m sine aliqua difficultate: ⁊ per hoc phisica ⁊ methaphisica que non libere informãt intellectũ nõ dicuntur liberales: quia methaphisica est de nimis eleuatis supra intellectũ ⁊ phisica est de nimis imersis materie.

Tertio sciendũ q2 methodus accipitur dupliciter. vno modo proprie prout est breuis ⁊ recta via cito ad terminũ ducẽs. Alio modo trãssumptiue ⁊ similitudinarie: ⁊ sic est scientia compendiose tradita cito ducens in cognitionẽ sui subiecti: ⁊ hoc modo capitur in ista diffinitione quũ dicit: q2 logica habet viã ad principia omniũ methodoꝝ sensus est omniũ scientiarũ: ⁊ valet per hoc ad illa principia: quia considerant de argumentatione per quam inquirimus de principijs omniũ scientiarũ: ⁊ quia nulla sciẽtia ab ista docet modũ arguendi probabiliter: adeo sola dyaletica disputat de principijs aliarũ scientiarũ. Quarto sciendum q2 dyaletica dupliciter accipit. Vno modo pro tota logica. Alio modo spẽcialit solũ pro illa parte logice que tradit in libris thopicoꝝ. hic aũt diffinitur pro tota logica: tamẽ sub nomine sue partis. quia illud quod cõuenit parti: etiã aliquo modo cõuenit toti gratia partis. ⁊ sic patet diffinitio dyaletice: ⁊ quomodo hic capitur. Sed contra hanc diffinitionẽ ꝑmo arguitur. Ars est de factibilibus a nobis cũ sic recta ratio. sed logica nõ est de factibilibus a nobis: ergo nõ est ars. Secundo sic: modus sciendi non est sciẽtia. sed logica est modus sciendi: ergo logica nõ est sciẽtia.

Tertio sic: ille genitiuus artiũ siue scientiarum denotat excellẽtiã logice ad alias sciẽtias: cum oĩs genitiuus reflex9 sup suũ noĩatiuũ singularẽ importat excellẽtiã. sz logica nõ est excellentior alijs: cũ multe sint excellentiores ipsa. ergo.

Quarto arguitur sic: logica ẽ quidam methodus: ergo si doceat viã ad principia: sequitur q2 docebit viam ad principia sumpsius: quod est inconueniens. Quinto arguit principia sciẽtiarũ sunt per se nota: ergo logica non valet ad cognitionẽ illoꝝ principioꝝ. Ad ratiões. Ad primũ istoꝝ dicitur q2 lz ars spãliter capta sit de factibilibus a nobis. non tamẽ ars generaliter capta: et illo modo capitur hic. Alio modo capitur generaliter prout est collectio pluriũ preceptoꝝ. ⁊ sic non est de factibilib9 a nobis: ⁊ sic logica bene est ars. Ad secũdũ dicitur q2 logica dupliciter accipitur. vno modo pro perfecta argumẽtatiõis cognitione. que dicitur logica docens ⁊ sic dicitur sciẽtia. nec est modus sciẽdi. Alio modo pro vsu argumentationis q̃ vtimur in alijs scientijs: qui vsus dicit logica vtens. ⁊ sic ẽ modus

[illegible] bat[illegible] [illegible]

sciendi: ⁊ nõ est scientia proprie dicta. Ad tertiũ dicitur ꝙ logica nõ est excellentior in dignitate omnibus alijs: ⁊ in perfectiõe: est tñ excellẽtior ceteris in vsu sui subiecti ⁊ applicatione. Ad quartũ dicitur ꝙ de ratiõe argumentationis per quam possumus inquirere de principijs logice ẽ ꝙ logica valet ad inquirendũ sua principia. Fm ꝙ argumentatio est instrumentũ sciendi. Argumentatio eni in vniuersali cõsiderata est subiectũ logice ⁊ in particulari bene ẽ instrumentũ ad inquirendũ de principijs eius. Ad quintũ dicitur ꝙ licet principia scientiarũ sint per se nota scdm se. tñ quãq; sunt ignota quo ad nos: ⁊ sic ex parte nostri argumentatio valet ad cognitionẽ eoꝝ.

¶ Et ideo in acquisitione scientiarum dialetica debet esse prior. Dicitur autẽ dialetica a dia: quod est duo: ⁊ logos quod ẽ sermo: vel lexis quod est ratio: quasi duorũ sermo vel ratio scilicet opponẽtis ⁊ rñdentis in disputatione. Sed quia disputatio non potest haberi nisi mediãte sermone nec sermo nisi mediante voce: nec vox nisi mediante sono. Omnis autem vox ẽ sonus: iõ a sono tanq̃ a priori inchoãdũ ẽ.

Postq̃ petrus hispa. posuit diffinitionẽ dyaletice: ⁊ pbationẽ vnius partis eius. in qua diffinitiõe ostẽsa est excellentia ⁊ vtilitas huius sciẽtie. Hic consequẽter ostendit ordinẽ huius sciẽtie ad alias: ⁊ interpretationẽ huius nominis dyaletica. Ad reddendum audi. orẽ huius scientie docilem et attentũ: ostendit de quo: ⁊ quo ordine sit in hac scientia considerandũ. Ratione aũt prime infert vnũ correlarium dicens: ꝙ dyaletica in acquisitione aliarũ sciẽtiarũ dicitur esse prior. Cuius ratio est: ꝙ principia oĩm aliarũ scientiaꝝ ⁊ etiã conclusiones acquiruntur per argumentationẽ. sed logica considerat de argumentatione: ⁊ docet modũ arguẽdi ergo debet prius acquiri q̃ alie sciẽtie: ideo in acquisitione debet esse prior. Primo sciendũ ꝙ vna scientia dicit esse prior alia dupliciter. Vno modo ordine nature ⁊ perfectionis: ⁊ sic scientie reales precedũt logicã. ⁊ ratio est: ꝙ ordine nature sciẽ ordinãtur sicut ⁊ sua subiecta: sz ens reale prius est ente rõnis. ergo scientie reales: ut phisica ⁊ methaphisica: que sunt de ente reali: precedũt logicã: que est d ente rõnis: ⁊ siĩr alias sciẽtias rõnales: ut sunt grãmatica ⁊ rethorica. Alio mõ vna scientia dicitur prior alia ordine doctrine ⁊ quo ad nos: ⁊ hoc modo intelligitur ꝙ logica est prior alijs scientijs. Ideo notanter dicitur ꝙ non sit prior simpliciter: sed in acquisitione: eo ꝙ dicitur prius acquiri alijs scientijs que per argumentationẽ acquiruntur. Secundo sciendũ ꝙ auctor ponit interpretationẽ huius nominis dialetice ꝙ põt dupliciter deriuari. Vno modo potest dici a dia quod scribitur per i latinũ: quod est de: ⁊ logos sermo: ⁊ ycos sciẽtia: quasi scientia de sermone. Alio modo a dya per y grecũ: quod est duo: ⁊ logos sermo: ⁊ ycos scientia: quasi scientia de sermone duoꝝ. s. opponentis ⁊ respondentis. lz enĩ idẽ possit arguere ⁊ respondere: ⁊ per se facere disputationẽ: tñ hoc est in q̃tũ ipse tenet locũ duoꝝ. Ex hoc patet ꝙ dyaletica hic non accipitur prout tñ valet sicut profertur vel predicatur sed ut tñ valet sicut deriuatur. Tertio sciendũ ꝙ in hoc libro incipiendũ est determinare de sono tanq̃ a cõmuniori in hac sciẽtia considerato. Cuius ratio est: quia logica cõsiderat de argumẽtatiõe tanq̃ de proprio subiecto eius: ⁊ de disputatione q̃ fit mediãte argumẽtatione. sed argumentatio non potest fieri nisi mediante sermone. nec sermo nisi mediante voce. nec vox nisi mediante sono. ideo a sono tanq̃ a cõmuniori incipiendũ est: quia cõmunior est oĩbus istis. Quarto sciẽdũ ꝙ dupliciter potest fieri argumẽtatio siue disputatio. Vno modo mentaliter: quãdo homo disputat per se ipm cõsiderando: ⁊ talis disputatio potest fieri sine vocibus ⁊ sermone. Alio modo vocaliter. ⁊ talis proprie est disputatio: quasi duoꝝ putatio. nam talis semp est inter opponentẽ ⁊ respondentẽ ⁊ ita nõ põt fieri nisi mediante sermone. ⁊ in hoc habetur ordo huius sciẽtie ad alias: ⁊ interpretatio huius nomĩs dyaletica ⁊ de q̃ sit terminandũ: ⁊ a quo sit incipiendũ. Sed cõtra predicta primo arguitur. Grãmatica debet prius acquiri q̃ logica: cũ logicus presupponit significationẽ terminoꝝ: ⁊ modũ cõgrue loquẽdi: qui per grãmaticã habet: ergo grãmatica prior est in acquisitione ⁊ non logica. Scdo arguit. Plures medici acq̃siuerũt sciam medicine ante inuẽtionẽ logice ⁊ etiã multi qui non habuerunt logicã. ergo logica nõ ẽ prior in acquisitione aliarũ scientiarũ. Tertio. Sonus ⁊ vox ab ore aĩalis eque cito pducuntur: ergo sonus nõ precedit vocẽ. igitur vox nõ fit nisi mediãte sono. Quarto sic: Idẽ nõ debet csiderari in diuersis sciẽtijs. sed sonus cõsideratur in phisica: ergo nõ debet considerari in logica. Quinto sic: qualitas est prior q̃ sonus cũ sit genus soni: ergo magis incipiendũ est a qualitate q̃ a sono. Ad argumẽta. Ad primũ dicitur: ꝙ duplex est grãmatica scz positiua ⁊ regularis. Positiua est cognitio que ẽ de significatis terminoꝝ ⁊ regulis grãmatice nõ cognoscẽdo causas eoꝝ: ⁊ ista bene precedit logicã. sed nõ est sciã proprie dicta. sed quedã cognitio impfecta. Sed grãmatica regularis est cognitio propter quid regularũ grãmaticaliũ: quia cognoscuntur pbatiue ⁊ per causas et talis bene ẽ sciã: ⁊ non põt acquiri ante logicã nisi impfecte tñ acquiritur per argumẽtationẽ que per logicã cognoscitur. Ad scdm dr: ꝙ licet tales medici acquisiuerũt medicinã imperfecte per quãdã argumentationẽ naturalẽ factã. s. naturali cognitione intellectus. qui est naturaliter discursiuus: non tñ pfecte acquisiuerũt eã ⁊ per argumentationẽ artificiose factã: qr nõ habuerũt artẽ arguendi: ⁊ inde fuit ꝙ inciderũt in errorẽ. Et similiter dicendũ est de alijs scientijs que non acquirũtur perfecte sine argumentatiõe de qua est logica. Ad tertiũ dicitur ꝙ licet sonus non precedat vocẽ scdm tẽpus: tñ bene precedit fm naturã: ⁊ in rõne principij formalis: ⁊ ideo vox fit mediante sono in genere cause formalis ⁊ non efficiẽtis. Ad quartũ ꝙ idẽ sub diuersis rõnibus põt in diuersis scientijs cõsiderari: licet non sub eadẽ rõne. modo sonus in phisica cõsideratur ut passio rei naturalis. et in logica ut est signũ cõceptus mẽtis: ideo diuersis rõnibus hic ⁊ ibi consideratur. Ad quintũ ꝙ qualitas est cõmunior sono scdm predicationẽ: nõ tñ ut est signũ cõceptus mẽtis: quia nõ significat cõceptũ nisi ut ẽ in sono. ⁊ sub illa rõne sonus hic consideratur: ⁊ licet etiã sonus non sit signũ cõceptus nisi ut est in voce: quia tamen est proximũ genus vocis ꝺ voluit hic de ipso determinare.

¶ Sonus est q̃cq̃d proprie ⁊ p se auditu ꝑcipitur. Dico autẽ proprie: quia licet homo vel cãpana audiatur: hoc non est nisi per sonum.

Postq̃ petrus his. posuit prohemiũ suũ: hic consequenter aggreditur tractatũ. ⁊ quia in illo primo tractatu cuius enũciatio est subiectuz determinatur de noĩe ⁊ verbo eo ꝙ sunt partes enũciatiõis: ⁊ in eoꝝ diffinitionibus ponit vox cuius sonus est genus iõ auctor primo determinat de sono ipm diffiniẽdo. Sonus ẽ q̃cquid auditu proprie ⁊ per se ꝑcipitur. Pro cuius intellectu primo sciẽdũ ẽ ꝙ sensibile in cõi dicitur illud qd aptũ natũ ẽ sentiri: ⁊ diuiditur in sensibile per se ⁊ per accidẽs. Sẽsibile per se est qd per se imutat sensũ ⁊ nõ rõne alicuius accidẽtis: sicut color per se ⁊ nõ rõne alicuius accidẽtis ei imutat visum: ⁊ sapor gustũ. Sẽsibile per accidẽs ẽ: qd nõ rõne sui: sz rõne alicuius accidẽtis ei imutat sensum sicut cãpana imutat auditũ nõ rõne sui: sz rõne soni eius q sibi ẽ accidẽs. Scdo sciendũ: ꝙ sensibile per se iterũ diuidit in sensibile cõe ⁊ pprũ. Sẽsibile cõe est: qd a pluribus sensibus sentiri põt: sicut ista quinq;. Magnitudo: numerus: motus: figura: ⁊ qes: q dicuntur cõia: nõ quia ab oĩbus sensibus ꝑcipiantur: sz a pluribus. Sz sensibile pprũ ẽ qd ab vnico sensu sentiri põt. sicut color ẽ pprũ obiectũ visus: sicut pprũ

[Handwritten marginal notes:]
ponit [illegible] ⁊ prohe[illegible] [illegible] sententia

sub zetetica [illegible] communi[illegible] [illegible] dyaletica [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Dicitur tripliciter vno modo dicitur i. deriuatur alio modo i. profertur alio modo i. predicatur

sensibile: ⁊ sonus propriū obiectū auditus: ⁊ odor olfactus: ⁊ sapor gust⁹: et q̈litates tāgibiles: que sūt: calidū: frigidū: humidū ⁊ siccū: sunt propriū obiectū tact⁹. Tertio sciendū ē. q̄ sensibile in cōi (ut patet ex predictis) est genus soni. ⁊ illud dz intelligi in sua diffinitiōe: cū dicitur: quicquid ꝑcipitur. i. aliquid ꝑceptibile vel sensibile. q2 ꝑcipitur in illa diffinitione dicit aptitudinē: ⁊ nō actum: ⁊ sic illa pars diffinitionis soni ponitur loco generis. Deinde ponit᷑ per se ad differentiā sensibiliū per accidēs. q2 ut dictū est: sonus ē sensibile per se: ⁊ dicitur proprie ad differentiā sensibiliū cōmuniū: q2 sonus est sensibile ꝓpriū auditus: ⁊ subiūgitur ab auditu ad differentiā propriorū sensibiliū alioꝝ sensuū ⁊ sic intellectus diffinitionis est: q̄ sonus est sensibile per se ⁊ ꝓprium auditus. ⁊ melius sic diffinitur per suū genus propinquū quod est sensibile q̄z per suū genus remotū: qđ ē qualitas sensibilis: ut diffinit ipm Buridanus. ⁊ posset etiam ista diffinitio ꝓbari: q2 tres cōditiones bone diffinitiōis sibi cōueniūt igitur est sufficiēs. Quarto sciendū: q̄ tres sunt conditiones bone diffinitionis. Prima est q̄ diffinitio debet cōuenire oī cōtento sub diffinito. Secunda est q̄ cōueniat soli diffinito. ⁊ ratio harū cōditionum est: q2 diffinitio cōponitur ex genere ⁊ differētia propria diffiniti. sed illa differentia cōpetit oī cōtēto sub diffinito ⁊ soli diffinito: q2 cōuertitur cū ipō: adeo diffinitio debet cōuenire omni ⁊ soli. Tertia cōditio est: q̄ diffinitio dz sufficienter explicare naturā diffiniti: ⁊ facere ipm differre a quolibet alio. Ratio est: quia natura rei sufficient᷑ explicatur per genus ⁊ differētiā: que dicūt primā potentiā ⁊ vltimū actū nature rei. diffinitio aūt fit ex genere ⁊ differentia: ⁊ rōne differentie proprie facit diffinitū differre a quolibet alio. Iste aūt tres cōditiones cōueniunt diffinitiōi soni ut probatur inductiue: igitur est sufficiens. Sciendum vlterius: q̄ quadruplex est diffinitio. s. quidditatiua: descriptiua: causalis: ⁊ q̄d nominis. Diffinitio quidditatiua est oīo quid est esse rei significans per essentialia: ut hō est animal rationale ⁊ mortale. Diffinitio descriptiua est oīo: quid est esse rei indicās per accidētalia: ut homo est aīal gressibile bipes. Diffinitio causalis est que datur per causas. s. efficientē vel [redacted]: ut ira est accensio sanguinis ad cor. Diffinitio quid nominis est oīo significans q̄d per nomē importatur. sicut vacuū dicit᷑ spaciū non repletū corpore: possibile tñ repleri. sz q2 diffinitio cadit sub prima opatione intellectus: ideo sciendū q̄ tres sunt opationes intellectus. prima est simpliciū apprehēsio. scđa est cōpositio vel diuisio. tertia est discursus ⁊ ratiocinatio. Sz cōtra predicta ꝑmo arguitur. Oīs diffinitio est falsa in qua predicatur vniuersale vniuersaliter sumptum: sed sic est in ista. Sonus est quicq̄d. nā quicq̄d est signū distributiuū includēs materiā sue distributionis: igitur diffinitio est male posita. Scđo sic. Audibile nō est de essentia soni: sed accidēs eius: igitur son⁹ cū ꝑcipiatur per auditū ꝑ accñs ꝑcipiat᷑ ab auditu: ⁊ nō ꝑ se. Tertio sic: oīs mot⁹ ē sensibile cōe: ut pz ex ꝑdictis. sz son⁹ ē quidā mot⁹ cū sit motus aeris refracti: ut dicitur in de aīa. ergo son⁹ ē sensibile cōmune: ⁊ sic in ista diffinitione male ponit᷑. proprie.

Quarto arguitur sic. Nullū obiectum potētie passiue debet diffiniri per potētiā cuius est obiectū cū ipm sit prius ⁊ notius ipsa potētia. sed sonus ē obiectū auditus qui ē potentia passiua: igitur. Quinto sic. Silentiū proprie ⁊ ꝑ se ꝑcipitur ab auditu: q2 nō percipitur ab eo per aliq̄d accidēs: nec etiā percipit᷑ ab alijs sensibus q̄z ab auditu: igit᷑ diffinitio cōuenit silentio: igitur non cōuenit soli sono diffinitio. Ad argumēta. Ad primū dicitur: q̄ quicquid est signū distributiuū: sed tñ ibi nō tenetur distributiue: sed infinite: ⁊ tñ valet quicquid ꝑcipitur. i. id qđ est ꝑceptibile: ergo non ibi predicatur vniuersale vniuersaliter sumptū.

Ad scđm dicitur: q̄ licet audibilitas sit accñs ꝓprium soni: nō tñ est sibi accñs cōe: iō sibi bene ꝯuenit per se: sic ꝓpria passio cōuenit per se suo subiecto. Ad tertiū dr: q̄ lz son⁹ q̄ztū ad suū materiale dicat᷑ motus aeris: q2 semper multiplicat᷑ cū motu aeris: tñ q̄ztū ad suū formale non est mot⁹ localis: sz est q̄litas causata ex violenti fractione aeris vel alicui⁹ alterius medij: iō nō sensibile cōe. Ad quartū dicit᷑: q̄ obiectū potētie passiue nō diffinitur a priori ⁊ q̄dditatiue per potētiā cui⁹ ē obiectū: tñ bñ diffinit᷑ per ipam a posteriori ⁊ descriptiue ⁊ hoc q̄ñ potētia est nobis obiecto notior sicut ē in ꝓposito. Ad q̄ntū dicitur: q̄ lz silētiū percipiatur priuatiue ab auditu. s. per carentiā soni: nō tamen positiue ⁊ per se sicut sonus: ideo non sibi competit presens diffinitio.

¶ Sonorū alius vox: alius non vox. Sonus qui ē vox idē ē qđ vox. Unde vox est sonus aīalis ab ore plat⁹ naturalibus instrumentis formatus. Naturalia instrumēta quib⁹ vox formatur: sunt labia: dētes: lingua: guttur: ⁊ pulmo: ⁊ consimilia. Unde versus. Instrumenta sunt nouem: guttur: lingua: palatū. Quattuor dentes ⁊ duo labia simul. Sonus nō vox ē ille q̄ generatur ex collisione corporū inaīatorū ut fragor arborū: strepitus pedum.

Premissa diffinitione soni: hic consequenter auctor ponit diuisionē eius ipsum diuidendo per sonū vocē ⁊ sonum non vocē. Cuius diuisionis rō est q2 oīs sonus fit ex violēta fractione aeris vel alicui⁹ corporis: vel igitur in tali fractione fit formatio vocis ab ore aīalis cū naturalib⁹ instrumētis: vel fit ex ꝑcussione corpoꝝ sine tali formatione. Si pmū sic est sonus vox: si scđm: sic ē sonus nō vox. Et pōt ista diuisio ꝓbari per cōditiones q̄ cōueniūt bone diuisioni. Primo sciendū: q̄ tres sunt cōditiōes bone diuisionis. pmā est: q̄ mēbra debent esse opposita: quod debet intelligi q̄ sint opposita: vel formaliter vel virtualiter: sic q̄ aliquo modo includāt modos cōtradictionis oppositos q2 in his q̄ diuiduntur vel distinguntur inter se semꝑ vnū includit aliquo modo negationē alterius. Secūda est: q̄ mēbra diuisionis nō debēt excedi a diuiso. sz debēt euacuare totā naturā ipi⁹ diuisi siue ꝑtātē: sic q̄ nihil cōtineatur sub diuiso qđ nō sit in aliquo mēbro diuisiōis. Tertia est: q̄ illa mēbra sīl᷑ sumpta nō excedāt diuisum sz cū eo cōuertātur. Sz iste tres cōditiones in predicta diuisiōe requiruntur: ut pōt facile declarari: iō ipsa ē sufficiēs. Et est ꝑdicta diuisio generis in suas spēs q2 diuisum equalr̄ ⁊ vna diffinitiōe dr̄ de mēbris diuidentib⁹. Et lz vox sit ꝑfectior ⁊ prior via ꝑfectiōis q̄z sonus nō vox ex ꝑte ꝓprie nature ⁊ perfectionis: non tñ respectu soni in cōi sed se habēt equaliter. Scđo sciendū q̄ vox dr̄ sonus ab ore aīalis ꝓlatus naturalibus instrumētis formatus. Et ibidē ponitur sonus loco generis ⁊ ponitur ab ore aīalis ꝓlatus ad differentiam soni facti ex percussionē duorū corpoꝝ: ⁊ ponitur naturalib⁹ instrumētis formatus ad differentiā tussis ⁊ sternutatiōis ⁊ multoꝝ sonoꝝ q̄ sūt ab ore aīalis: ⁊ tñ nō formantur naturalib⁹ instrumētis: iō nō sunt voces. Nā in formatiōe vocis nouē instrumenta requiruntur. s. guttur: lingua: palatū: quattuor dētes. pulmo. labia. Et lz plura requirātur in causatiōe vocis: tñ ista sufficiunt ad debitā formationē tanq̄z instrumēta ꝓpinq̄.

Tertio sciendū: q̄ quadrupliciter fit formatio vocis. primo. n. ꝑ respirationē fit attractio aeris ad pulmonē. Secūdo aeris attracti circa pulmonē ingrossatio. Tertio fit aeris ingrossati reuerberatio ad arteriam vocalē in qua expulsiōe causatur sonus. Quarto fit soni in aere repercussio ⁊ debita distractio ⁊ formatiōe cū plectro lingue ad palatū ⁊ ad dētes: ⁊ ex diuersa percussione causatur diuersitas vocis. ⁊ per defectū hui⁹ soni facta ab ore aīalis sine tali formatione cū naturalibus instrumentis non sunt voces. Et hec generatio vocis explicat᷑ in diffinitiōe eius: q̄ sic ponit᷑ in scđo de aīa q̄ est repercussio aeris respirati ab aīa ad vocalē arteriā cū imaginatiōe significādi. Quarto sciēdū: q̄ sonus non vox ē ille q̄ causat᷑ ex collisiōe corpoꝝ inaīatorum: ut fragor arborū: strepitus pedū. Et est collisio muta

percussio duoꝝ corpoꝝ adinuicē: ⁊ dicitur collisio ex cō qḋ est simul ⁊ lesio: ⁊ ponitur hic loco generis. Dicitur corporū inanimatoꝝ q̄ntū ad modū faciēdi sonū: quia nō oportet q̄ talia corpora sint inanimata sc̄dm substantiā suā: qꝛ fragor arborū ⁊ percussio manuum sunt soni nō voces ⁊ fiunt a corporibus que sunt animata secundū substantiā: sed sunt inanimata q̄ntum ad modū operandi quia faciūt talē sonum ut sunt corpora dura: ⁊ non ut sunt animata.

Sed cōtra predicta arguitur primo. Nulla forma simplex est diuisibilis: sonus est forma simplex igitur male diuiditur. Sc̄do: sonus tube ⁊ instrumentoꝝ musicalū est q̄dā vox cū habeat cōtinuationē melodiā ⁊ articulationē q̄ sunt proprie passiones vocis: ⁊ tū non fit ab ore animalis cū naturalibus instrumētis: ergo cōtra diffinitionē vocis.

Tertio sic: homines edentati: ⁊ quedā aues carentes labiis: ⁊ dētib⁹ faciūt vocē: ⁊ tū non habēt instrumēta prius enumerata. ergo ad formationē vocis non requirunt predicta instrumenta. Quarto sic: in fractione pāni vel papiri fit sonus nō vox et tū ille non generant ex mutua collisione. i. percussiōe duoꝝ corpoꝝ inaiatoꝝ: igitur. Quinto sic: tussis est sonus non vox: ⁊ tū non fit ex percussione duoꝝ corpoꝝ inaiatorū: ergo cōtra diffinitionē. Ad argumēta. Ad primū dicitur: q̄ nulla forma simplex est diuisibilis in partes integrales ⁊ quātitatiuas: qꝛ caret talibus. tū bene est diuisibilis in ptes subiectiuas: sicut genus in suas spēs. ⁊ hoc modo hic diuiditur sonus in spēs eius. ⁊ licet illud mēbrū sonus non vox sit quoddā incōplexū includens negationē: tū ponitur ad circūloquēdū vnā spēm positiuā ⁊ icōplexam defectu nominis simplicis sibi impositi. Ad secundū dicitur: q̄ licet voces tube ⁊ ceteroꝝ instrumentoꝝ dicantur voces trāssumptiue ⁊ similitudinarie: eo q̄ per similitudinē participāt predictas passiones vocis: nō tū sunt voces ꝓprie. Ad tertiū dicitur: q̄ homines edētati ⁊ aues formant quodāmodo voces indistincte et imperfecte: nō tū voces dictas bene distingūt propter defectū illorū instrumentoꝝ. Ad quartū dicitur: q̄ licet in fractione pāni non est formaliter mutua percussio duoꝝ corpoꝝ: tū ibi est equiualenter quātū ad suū effectū: que est subita ⁊ violenta fractio aeris: q̄ potest fieri per subitā subtractionē partiū talis corporis. Ad quintū dicitur: q̄ licet in tussi non fit ꝑcussio corpoꝝ inaiatoꝝ s̄m substātiā eoꝝ. tū sunt ibi corpora inaiata q̄ntū ad modū op̄andi: qꝛ nō fit ibi aliqua formatio vocis s̄m aliquā virtutē cognoscitiuam anime.

¶ Vocū alia significatiua: alia non significatiua. Vox significatiua est illa que auditui aliquid representat ut homo vel gemitus infirmorū qui significat dolorem. Vox non significatiua est illa que auditui nihil representat: ut bu ba.

Postq̄ʒ auctor premisit diuisionē soni ⁊ diffinitiōes mēbrorum. hic cōsequenter subdiuidit illud mēbrū de quo ē sibi ad propositū. s. sonū vocē aliud membrū relinquēs: qꝛ suo proposito non deseruit. Et diuidit vocē in significatiuā ⁊ non significatiuā. Cuius diuisiōis rō est qꝛ oīs vox se obiicit intellectui. vel ergo aliquid representat intellectui tanq̄ʒ signū alterius. vel solū representat se ipam: ⁊ non est signū alterius signati. Si primū: est vox significatiua. Si secundū est vox non significatiua. Et non est ista diuisio generis in suas species: sed subiecti in accidētia. accidit eni voci q̄ s̄m se accipiatur: ⁊ vt signū alicui⁹ signati. nec iste sunt essentiales ⁊ formales differentie vocis: sed accidētales. Primo sciendū: q̄ vox significatiua est illa: que auditui aliquid representat. ⁊ intelligitur q̄ representat aliquid tanq̄ʒ significatū eius cuius ipsa est signū. Signū aūt ut dicit. Tulius ē quod offert sensui aliquid relinquēs intellectui: sic talis vox mediāte auditu aliq̄d representat intellectui. q̄ḋ fit hoc mō qꝛ vox ordinata ad significādū: cū sit q̄dā son⁹ per se se obiicit auditui: ⁊ per auditū species vel similitudo illius vocis presentatur intellectui. per quā spēm intellectus cognoscēs impositionē vocis ad significandū cognoscit: et accipit speciē significati talis vocis. ⁊ sic mediāte auditu representat intellectui suū significatū. Sc̄do sciendū: q̄ vox significatiua duo includit. primū est materiale: q̄ḋ est ipsa vox. s̄m vero est formale: q̄ḋ ē virtus significādi ⁊ representādi actualiter suū significatū q̄ virt⁹ sibi prouenit per institutionē et ordinationē ad significandū. per hoc eni q̄ ipsa imponitur ad aliq̄ḋ significatū ⁊ efficitur signū ei⁹: accipit virtutē rep̄sentādi actual'r illud significatū: ⁊ hec virt⁹ q̄nq̄ʒ vocatur significatio habitua l'r ⁊ q̄nq̄ʒ rō significādi qꝛ ē rō ⁊ causa ꝓpterq̄ʒ vox ē significatiua. Et datur ipsi voci q̄nq̄ʒ per ordinationē primi īponentis qꝛ ordinat vocē ad suū significatū ⁊ non ad aliud. q̄nq̄ʒ vero venit per ordinationē q̄ fit ab instinctu nature: q̄ instigat ⁊ inclinat aīalia ad formādū voces presentātes suos effect⁹. Ex q̄ patet. q̄ ad vocē significatiuā reqrit̄ ꝑmo q̄ hēat significatū aliud a se cuius ipsa ē signū. Secūdo requirit̄ q̄ hēat ordinationē ad tale significatū vel s̄m placitū: vel s̄m instinctū nature. Tertio sciendū: q̄ licet q̄nq̄ʒ sint obiecta propria sensuū ꝑticularium sic sup⁹ visum est. tū qꝛ vox ꝑcipitur per auditū magis imponitur ad significandum conceptus ⁊ affectiones aīe q̄ʒ obiecta alioꝝ sensuū ab auditu. Cuius rō ē: quia voces sunt in ꝑtāte nr̄a ⁊ possumus formare ipsas cū volumus ⁊ variare s̄m multas d̄ r̄as: nō aūt possumus formare ad placitum s̄m obiecta alioꝝ sensuū: ut puta colores vel sapores: ideo vox est magis cōueniēs ad significādū cōcept⁹ aīe: ⁊ ad hoc q̄ fiat significatio a q̄ʒ cetera sensibilia. Quarto sciendū q̄ vox non significatiua est q̄ nihil auditui representat q̄ sic intelligitur nihil rep̄sentat preter se ipm ꝑ modū signi. licet bene aliquid rep̄sentet per modū rei sicut buff et baff: que nō representāt. Si tū ille voces ꝓferantur indignāter vel cū asperitate vocis. ꝑnt significare derisionē vel aliquē affectū mētis: ⁊ eēnt interiectiones: sʒ q̄n proferunt̄ sine speciali signo in gestu corꝑali vel in modo ꝓferēdi: sic nō sunt significatiue: ⁊ per hoc pʒ diuisio vocis ⁊ diffinitiōes membroꝝ eī⁹. Sʒ cōtra ꝑdicta: primo arguit̄. In bona diuisione mēbra diuisiōis non debēt excedere diuisum: sʒ significatiuū excedit vocē. cū multa sint significatiua q̄ nō sūt voces. sicut est circulus ante tabernā ergo ista diuisio nō valʒ.

Secūdo sic: oīs vox representat aīal cuius est illa vox: ergo vox non significatiua aliq̄d auditui nostro representat.

Tertio sic: vox nō se obiicit intellectui. sʒ tm̄ auditui: sed audit⁹ nō apprehēdit significatū vocis igit̄ vox significatiua nihil auditui representat. Quarto sic: oīs vox fit cum intētione significandi ut pʒ in sc̄do de aīa: ergo oīs vox est significatiua. Quinto sic omne subiectū alicuius ꝓpōnis est nomē ⁊ per cōsequēs vox significatiua: sʒ buff ⁊ baff bene sunt subiecta ꝓpōnis ut dicēdo buff est vna vox ergo tales sunt noīa ⁊ per consequens sunt voces significatiue.

Ad primū dicitur q̄ significatiuū in cōi bene excedit vocē nec est mēbrū huius diuisionis sed significatiuū ut ē adiectiuū vocis non excedit vocē et isto modo hic intelligitur.

Ad sc̄dm dicitur q̄ lʒ vox non significatiua representat aīal sicut effectus suā causam nō tū sicut signū signatū cui imponit̄ ad significandū de qua representatione est hic ad ꝓpositū. Ad tertiū dr̄ q̄ licet vox significatiua nō primo se obiiciat intellectui tamē bene obiicit ex consequenti mediante auditu. quia per auditū representat suā similitudinē. ⁊ ex consequenti signatū intellectui. Ad quartū dicitur q̄ in secūdo de anima solū principaliter intelligitur d̄ voce significatiua ⁊ per analogiā de non significatiua vnde non oportet quod diffinitio analogi pro qualibet sui ꝑte cōueniat cuilibet mēbrorū diuisionis sed sufficit q̄ complete conueniat primo ⁊ secundū alias partes aliꝫ. Ad quintum dicitur q̄ buf potest esse subiectum propositiōis non quod habeat signatum sed solum prout ab intellectu capitur loco vni⁹ vocis ad significandū imposite talem vocē imperfectā ⁊ tunc tenetur materialiter.

¶ Vocum significatiuarū alia significat naturaliter: alia ad placitū. Vox significa

tiua naturaliter est illa que apud omnes idem representat: ut latratus canũ: gemitus infirmorum: qui dolorem vel gaudiũ significant. Vox significatiua ad placitũ est illa que ad voluntatem primi instituẽtis aliquid representat: ut homo.

Postq̃ auctor posuit diuisionẽ vocis in cõmuni: ⁊ diffinitiões partiũ eius. hic cõsequenter subdiuidit vocẽ significatiuã dicens: q̃ vocũ significatiuarũ quedã significat ad placitũ: ⁊ quedã naturaliter. Cuius ratio est: q̃ oĩs vox significatiua habet impositionẽ ⁊ ordinẽ ad suũ significatũ. vel ergo talis significatio fit ẽm instinctum nature: ⁊ sic est vox significatiua naturaliter. vel ẽm placitũ imponentis: ⁊ sic est vox significatiua ad placitũ. Primo sciẽdũ: q̃ vox significatiua naturaliter est illa que apud omnes homines idem significat ut gemitus infirmoꝝ. Cuius ratio est: quia talis vox ordinatur ad significandũ ⁊ representandũ suum significatum per instinctũ nature: que inclinat animal ad formandũ talẽ vocẽ: ⁊ ad exprimendũ suas affectiones: ut puta ad exprimendũ irã: famẽ: tediũ: vel gaudiũ: ⁊ sic de aliis. ⁊ quia natura est eadẽ apud omnes: ⁊ eodẽ modo inclinat animalia ad explicandũ suas passiones. ideo vox significatiua naturaliter idẽ representat apud omnes. sed significatiua ad placitũ non significat idẽ apud omnes. sed solũ apud illos qui nouerunt eius impositionẽ ad significãdũ. Secundo sciendũ: q̃ vox significatiua naturaliter ⁊ vox significatiua ad placitum quadrupliciter differunt. Primo in prolatione: quia vox significatiua naturaliter nõ perfecte formatur nec profertur prope impetũ passionis q̃ impedit hominẽ ad debite proferendũ. Sed vox significatiua ad placitum est debite prolata ⁊ formata. Secundo differunt ex parte significationis: quia significatiua naturaliter apud omnes idẽ representat. alia vero non. sed tantũ apud illos qui cognoscunt eius impositionem. Tertio differunt ex parte significati: quia significatiua naturaliter significat affectiones ⁊ passiones appetitus. alia vero significat conceptum intellectus. Quarto ex parte cause sue ordinationis ad significandũ. quia significatiua naturaliter ordinatur ad significandũ ab instinctu nature. alia vero secundũ placitũ imponentis. Tertio sciendũ est: q̃ vox significatiua ad placitũ est illa que ad placitũ primi imponentis aliquid representat. Unde differũt voluntas ⁊ placitũ. quia voluntas est potentia volitiua vel actus eius qui incipit ab intra: ⁊ terminatur ad extra scilicet in bonũ cognitũ. sed econtra placitũ nominat actũ voluntatis qui incipit ab extra ⁊ terminatur ad intra. incipit enim a re cognita: et terminatur ad voluntatẽ. Et quia vox significatiua ad placitũ imponitur ad significandũ rem q̃ concipitur ab anima. ⁊ illa cognitio primo venit ab extra: ideo magis proprie dicitur significare ad placitũ q̃ ad voluntatẽ. Quarto sciendum: q̃ cum res presentatur sensui mediante sensu generat suã similitudinẽ in anima. ⁊ per illã similitudinẽ anima format intra se conceptũ rei quẽ postea vult exprimere: propter q̃d imponit vocẽ ad significandũ talẽ conceptum: ⁊ mediante ipso rem conceptã. ⁊ ideo apud proferentẽ vox primo significat conceptũ. licet apud audientẽ primo representat rem conceptã. Unde ipsa proprie non significat conceptũ tantũ: nec rem tantũ: sed rem ⁊ sub conceptu. Unde ista quattuor scilicet res: conceptus rei: voces: ⁊ scripture sic se habẽt q̃ conceptus significant res a quibus causantur in anima: ⁊ voces immediate significant conceptus: et scripture significant voces: ⁊ sunt signa tantũ: nec vlterius significantur per aliud. Ex istis patet diuisio vocis significatiue: ⁊ diffinitiones membroꝝ eius. Sed contra predicta primo arguitur sic. Sicut se habẽt conceptus ad res: ita voces ad conceptus sed cõceptus naturaliter significant res: ergo voces naturaliter significãt conceptus: ⁊ per consequens nulle voces significant ad placitũ. Secundo sic: omne signũ habet similitudinẽ sui signati. sed oĩs vox significatiua est signũ rei: ergo habet similitudinẽ rei. ⁊ per consequens significat eã naturaliter: ⁊ nulla significat eã ad placitũ. Tertio sic: illa vox significat naturaliter q̃ de sua natura representat suũ significatũ. sed gemitus infirmoꝝ de sua natura non representat suũ significatũ. q̃ si proferatur ab homine sano: talis nõ significat dolorẽ: ergo talis non significat naturaliter. Quarto quilibet cognoscẽs impositionẽ vocis significatiue ad placitũ cognoscit significatũ eius. sꝫ oẽs possunt cognoscere talẽ impositionẽ: sicut oẽs possunt cognoscere impositionẽ huius vocis: hõ ergo talis vox idẽ significat apud oẽs. Quinto sic: illud q̃d fit ad placitũ ẽ variabile in infinitũ cũ volũtas hoĩs in infinitũ varietur. ergo si vox significet ad placitũ: sua significatio erit variabilis in infinitũ: et sic nulla erit certa cognitio de significatione vocis significatiue quod ẽ incõueniẽs: ergo ipsa nõ significat ad placitũ instituẽtis. Ad primũ istoꝝ dr̃: q̃ lꝫ sit in istis simile ĩ hoc q̃ voces significãt cõceptus ⁊ cõceptus res. ẽ tñ dissimile in hoc q̃ cõceptus est eẽntialis similitudo causata a re ipsa naturaliter: ideo significat eã naturaliter. sed vox nõ causatur naturalr̃ a cõceptu: sꝫ a volũtate cõcipiẽtis: ideo nõ significat per ipsum naturalr̃. Ad scd̃m dicitur: q̃ signũ causatũ a natura semꝑ hꝫ similitudinẽ sui signati: sꝫ nõ oꝫ d̃ signo causato ꝑ volũtatẽ: sic patꝫ de circulo taberne q̃ nõ hẽt similitudinẽ vini. Ad tertiũ dr̃ q̃ si talis vox eodẽ mõ formaretur ab hoĩe sano sic ab hoĩe infirmo: tũc semꝑ rep̃sentabit dolorẽ. sꝫ si nõ hẽat formã eandẽ prolatiõis cũ gestu corporali. non representabit idẽ: nec erit eadẽ nisi materialr̃. Ad quartũ dr̃: q̃ si oẽs cognoscerẽt impositionẽ huius vocis: hõ tũc significaret idẽ apud omnes: sed non sine noticia sue impositiõis: ĩo illa impositio nõ est nota apud oẽs sicut est inclinatio naturalis qua vox significat naturaliter. Ad q̃ntũ dicitur q̃ illud q̃d fit ad placitũ cuiuslibet indifferenter variatur in infinitum. nõ eñ id q̃d determinate fit ad placitũ vnius sicut ẽ vox significatiua q̃ significat solũ ad placitũ primi instituẽtis.

Vocum significatiuarũ ad placitum: alia complexa: alia incomplexa: ut nomẽ vel verbũ incõplexa: cõplexa ut oratio.

Postq̃ auctor posuit diuisionem vocis significatiue et diffinitiones mẽbroꝝ eius. h̃ cõsequẽter auctor diuidit vocẽ significatiuã ad placitũ per vocẽ cõplexam ⁊ incõplexã. Cuius diuisiõis rõ est: q̃ oĩs vox significatiua ad placitum vel cõtinet plures voces significatiuas: vel vnã tñ. Si primũ est vox cõplexa. si scd̃m est incõplexa. Primo sciẽdũ est: q̃ quelibet res dupliciter accipitur. vno mõ ẽm se: ⁊ tũc fit cõceptus simplex siue incõplexus: ut cũ sor. scd̃m se ⁊ nõ ꝑ habitudinem ad aliud apprehenditur. Secundo modo aliquid cõcipitur ẽm cõpositionẽ vel habitudinẽ ad aliud: ut cũ sor. apprehenditur siue cognoscitur sub albedine: vel alio accidẽte: ⁊ tunc fit cõceptus complexus. ĩo est duplex cõceptus rei. s. cõplexus ⁊ incõplexus. ⁊ q̃ vox significatiua ad placitũ significat cõceptũ aĩe: ideo aliq̃ est cõplexa significãs conceptũ aĩe cõplexũ: sicut orõ. ⁊ alia est incõplexa cõceptũ incõplexũ significãs: ut nomẽ ⁊ verbũ per se sumptã. Scd̃o sciendũ: q̃ vox cõplexa est illa: in qua vniuntur plẽs voces significatiue ⁊ representãt cõceptũ cõplexũ. ⁊ ĩo ad pfectã rõnem vocis complexe tria requiruntur. Primo q̃ ibi sint plures voces significatiue: et ille voces habent se tanq̃ materiale vocis complexe. Scd̃o q̃ ille voces habeant complexionẽ ⁊ vnionẽ. ita q̃ vna se habeat ut determinatio: alia vero ut determinabile. ꝓpter cuius defectũ hoc nõ est vox cõplexa hõ asinus q̃ lꝫ ibi sint plẽs voces significatiue tamen non habent complexionem intrinsice inter se cũ ibi non sit vnio determinationis ⁊ determinabilis. ⁊ hoc ẽm est formale in voce complexa. Tertio requiritur q̃ talis vox significet complexum conceptũ. sed illud est minus principale in voce complexa quamuis tamen requiratur ex parte cause finalis. Tertio sciendum q̃ vox incomplexa est illa que continet solum vnam vocem significatiuam sicut homo vel asinus ⁊ representat conceptum incomplexum ⁊ ad talem vocem non sufficit q̃ habeat signatum incom

plexū sed magis requirit q̄ sit tm̄ vna vox significatiua. et ideo licet diffinitio solū habeat vnū signatū remotū qd̄ est diffiniti qd̄ signatū est incōplexū q2 in cōtinet plures voces significatiuas. ⁊ etiā suū significatū ꝓpinquū .s. cōplexū conceptū generis ⁊ differentie diffiniti est cōplexū: ⁊ ideo ē vox significatiua cōplexa. Quarto sciēdū q̄ ad vocē incōplexā non requiritur q̄ habeat tantū vnū significatū. s3 sufficit q̄ sit actualiter vna. s. quantū ad vocē ⁊ modū proferendi. Et ideo nomen equiuocum sicut est canis est bene vox incōplexa. quia licet habeat plura significata. tamē est dictio actualiter vna. nō cōtinens plures voces significatiuas: nec requiritur ad vocem significatiuā incōplexā q̄ nō sit cōposita ex pluribꝰ vocibus: sed sufficit q̄ ille voces nō sint in toto significatiue. ideo nomen cōposite figure cū ptes non sint significatiue est vox incomplexa. ideo nō ē idē cōplexio secūdū logicū ⁊ cōpositio secundū grāmaticū. Et per hoc patet diuisio vocis significatiue ad placitū ⁊ diffinitiones mēbrorū eius. Sed cōtra ꝑdicta. primo arguitur vox incomplexa est pars vocis complexe: ⁊ in ipsa continetur. igitur vnū mēbrū huius diuisionis cōtinetur in alio. ⁊ per consequens membra nō sunt opposita nec diuisio est sufficiens. Scd̄o sic: omnis conceptus est incōplexus: sed vox significat conceptū: ergo omnis vox est incōplexa: et sic diuisio est insufficiens. maior patet. quia intellectus non potest plura simul intelligere sed vnum tantum: ergo omnis conceptus est incomplexus. Tertio sic oratio est tantū vna vox significatiua: ⁊ non continet plures voces cum sit vnum nomen: igitur male dicitur q̄ quedam est vox cōplexa vt oratio. Quarto sic: omne complectens vocem et significatum est complexum: sed omnis vox continet vocem ⁊ significatum ergo quelibet vox est complexa: ⁊ nulla ē incomplexa. Quinto sic omnis vox componitur ex litteris ⁊ sillabis que grāmaticaliter elementa vocantur. igitur quelibet vox est complexa: ergo male dicitur q̄ aliqua est incomplexa vt nomen vel verbum. Ad argumēta. Ad primū dicitur q̄ licet vox incomplexa materialiter contineatur in voce cōplexa nō tamen formaliter tanq̄ pertinens ad formā vocis complexe: ⁊ licet in voce complexa maneat forma vocis incomplexe: tamen illa se habet per modum materie respectu forme totius vocis complexe. Ad scd̄m dicitur. q̄ licet intellectus noster possibilis nō possit intelligere plura simul per modū plurium tamen potest intelligere plura se habētia ꝑ modū vnius q2 plura simplicia ibi sunt sub vna complexione. Ad tertiū dicitur q̄ si sumatur oratio pro illa voce vel intentione tunc est vox incōplexa. sed si sumatur ꝓ re subiecta intentiōi siue ꝓ significato illius vocis ut hic sumitur tunc est vox cōplexa. Ad quartū dicitur q̄ si capiatur cōplexio generaliter ꝓ quacūq3 cōplexione reali vel etiā rōnis tunc conceditur q̄ oē cōplectēs vocē ⁊ significatū est cōplexū sed si capitur specialiter ꝓ vnione plurium vocū significatiuarū ut hic sumitur in ꝓposito sic maior est falsa. Ad quintū dicitur q̄ licet vox significatiua cōponatur ex lrīs ⁊ sillabis tanq̄ ab elemētis: q2 tamen nō sunt voces significatiue: ideo non debet dici q̄ sit vox complexa.

Capl'm de nomine.

Nomē ē vox significatiā ad placitū sine tpe: cuiꝰ nlla ps ꝑ se significat sepata finita ⁊ recta. Vox ponit̄ in diffinitione nois ꝓ genere. Significatiua ponit̄ ad dr̄iam voc3 nō significatiue. Ad placitū ponit̄ ad dr̄iam voc3 significātis naturalr̄. Sine tpe ponit̄ ad dr̄iā verbi q̄ significat cū tpe. Cuiꝰ nulla ps ⁊c. ponit̄ ad dr̄iā orōnis: cuiꝰ ptes significāt sepate. Finita ponit̄ ad dr̄iam nois infiniti ut nōhō: qd̄ nō ē nomē apd̄ dialeticos: s3 nomē infinitū. Recta ponitur ad differentiam nominū obliquorū: ut catonis: et sic de alijs q̄ nō sunt nomia apud illos: sed casus nominū. Vn̄ solus noīatiuus siue rectus potest esse nomē.

Postq̄ auctor determinauit de sono ⁊ voce q̄ sunt principia materialia partiū orationis. hic cōsequenter determinat de partibus orationis. s. de noie ⁊ verbo priusq̄ de tota oratione eo q̄ partes ex quibus fit aliquod totū naturaliter ꝓcedunt ipsum totum. ⁊ quia nomē substātiā significat a qua egreditur actus. verbū vero significāt actū egredientē a substantia: ideo prius determinat de nomine q̄ de verbo ipsū sic diffinIēs. Nomē est vox significatiua ad placitū sine tpe: cuius nulla ps separata aliq̄d significat finita ⁊ recta. Pro quo sciendū primo: q̄ vox in ista diffinitiōe ponitur loco generis: quia vox habet modum generis respectu vocis significatiue ⁊ non significatiue. ⁊ totum residuum ponitur loco differentie. scilicet significatiua ad differētiam vocis non significatiue. ad placitum ad differentiam vocis naturaliter significantis. Nomen enim cōsideratum materialiter quantū ad ipsam vocem secundū placitū imponitur ad significandū. si tamen consideretur formaliter sub ratione signi illo modo de necessitate est signum: quia hoc est de ratione signi. Scd̄o sciēdū q̄ nomē significat ꝑ modū substantie ⁊ per modū ꝑmanētis: ⁊ non ꝑ modū fluxus ⁊ fieri ⁊ q2 tēpus est mēsura motus ⁊ fluxus ideo nomen significat sine tēpore: quod ponitur ad differentiā verbi: quod significat cū tempore. ⁊ licet multa nomina: ut dies: annus: ⁊ similia significent tempus: nō tamen cum tpe. Vnde significare tempus: est de suo ꝑncipali significato importare tempus. sed significare cū tēpore: est cum suo principali significato importare vnā differentiam temporis: ut presens vel preteritum: ⁊ hoc nulli nomini cōuenit in quo differt a verbo. Deinde ponitur. Cuius nulla pars separata aliquid significat: ad differentiam orationis cuius ptes separate aliquid significant. ⁊ ponitur finita ad differentiā nominis infiniti. ⁊ ponitur recta ad differētiā nominū obliquorū. Tertio sciēdū q̄ fm̄ logicū solū illud ē nomē qd̄ pōt esse subiectū enūciatiōis: ⁊ de quo aliq̄d potest vere vel false enūciari. ⁊ quia nomē infinitū nō pōt esse subiectum enūciatiōis: quia nō significat aliquid determinatū de quo aliquid posset enunciari vere vel false: similiter nomē obliquum quod non significat per modū substantie absolute: sed per modū dependentis nō potest esse subiectum verbi: ideo nomina infinita ⁊ obliqua nō sunt nomina secūdū logicū. Itē nomē est vox ꝑmo ⁊ ꝑ se significatiua. sed nomen infinitū nō est ꝑmo ⁊ ꝑ se significatiuū s3 solū rōne nois finiti cui adiūgitur negatio infinitās: ⁊ nomē obliquū solū significat ex cōsequenti ratione recti a quo descēdit. Ideo nomina infinita ⁊ obliqua nō sunt noīa. Quarto sciendū q̄ nomen infinitū est cuius priuata est certa qualitas ⁊ determinata remanēte substātia infinita ut nōhomo nō equus In nomine. n. est substantia q̄ finitur ꝑ qualitatē ⁊ est qualitas determinās substātiā ⁊ negatio adueniēs nomini ꝑ cōpositionē collit illā q̄litatē ⁊ cōpositionē eiꝰ cū substātia relinquēs substātiā indeterminatā: ⁊ sic reddit nomē infinitū. Sed ad hoc q̄ aliqd̄ nomē infinitetur requirunt̄ due conditiones. Prima ē q̄ habeat q̄litatē determinatā defectu cuius trāscēdētia vt res ⁊ ens capta in cōi ⁊ infinita vt q̄s ⁊ aliq̄s ⁊ signa distributiua ut ōis q̄libet nō pn̄t infinitari q2 nō habēt q̄litatē determinatā s3 substātiā. Scd̄a ē q̄ tale nomē nō sit negatiuū sed habeat q̄litatē positiuā defectu cuius nemo nihil ⁊ similia nō pn̄t infinitari: ex q̄bus patet intellectus diffinitiōis. Sed cōtra ꝑdicta arguit̄. Nulla materia vere ꝑdicatur de toto cōposito cū nō dicat totū eē

eius. ſȝ vox ē materia noīs: ergo male dī q̄ nomē eſt vox.
Scḋo ſic flux⁹ ⁊ fieri mēſurantur tpe ſed mot⁹ importat fluxū ⁊ fieri ⁊ multa alia. ergo mot⁹ qḋ ē nomē ſignificat cū tpe. Tertio ſic ptes noīs ꝯpoſiti ſignificāt aliq̄d ſepate ſic ptes hui⁹ noīs eq̄ſer⁹ ⁊ tñ ē nomē ergo male dī cuius ptes ſepate nihil ſignificāt. Quarto ſic nomē infinitū pōt eē ſubiectū enūciatiōis vt nō ho nō hō currit. ⁊ ſilr nomē oblīquū ut dicēdo regis intereſt: ergo iſta ſunt noīa ſm logicū: ergo ꝯ diffinitionē. Quinto ſic aliq̄s ē nomē infinitū et ſilr alter ⁊ reliqu⁹ ⁊ tñ in ipſis nō ē puata q̄litas determinata. qr nūq̄ȝ hūerūt q̄litatē determinatā ergo ꝯ diffinitionē noīs infiniti. Ad argumenta. Ad pmū dī q̄ lȝ materia ꝓpͥe dicta q̄ ē materia ex q̄ in nāllib⁹ nō verificet̄ de toto cōpoſito. qr nō dicit totū eē ea⁹: tñ materia in q̄ ⁊ materia ſȝ modū bñ v̄ificat̄ de eo cui⁹ ē: ut dicēdo alb⁹ ē hō. mō vox ſm modū ē mā noīs. ⁊ hȝ ſilitudinē cū mā rei artificial': in hoc q̄ ſicut materia rei artificial' p̄dicat̄ in recto de ꝯpoſito ut pȝ dicēdo dom⁹ ē fūdamētū parietis ⁊ tectū: ita etiā materia ſm modū cui⁹ mōi ē vox reſpectu noīs. Ad ſcḋm dī q̄ mot⁹ dupl'r accipit̄. vno mō ſm ſuū eē reale qḋ hȝ in mobili: ⁊ ſic nō ē ens pmanēs ſȝ ſucceſſiuū. Alio mō ſȝ eē qḋ hȝ in aīa q̄ retinet p̄mā ptē ipi⁹ motus cū alijs ſeq̄ntib⁹ ⁊ illo mō eſt ens pmanēs. ⁊ qr mod⁹ ſignificādi eius imme diate ſumit̄ a tali mō intelligēdi q̄ cōcipit̄ ab anima: ideo mot⁹ nō ſignificat p modū flux⁹ lȝ ſignificet fluxū iō non ſignificat cū tpe Ad tertiū dī q̄ ſi ptes noīs cōpoſiti cōſiderētur vt ſūt ptes ōrōnis ſic bñ aliq̄d ſignificāt. ſed ſi ꝯſiderentur vt ſunt ptes noīs cōpoſiti ſic nihil ſignificāt ⁊ cā eſt qr ille ptes in noīe ꝯpoſito nō imponūtur ad ſignificādū ſȝ totū nomē cōpoſitū vno cōceptu ſignificat ſuū ſignificatū. vñ ptes hui⁹ noīs eq̄ferus in hoc noīe nihil ſignificāt p ſe: lȝ bñ ſignificēt vt ſūt ptes huius ōrōnis eq̄ferus. Ad q̄rtū dī q̄ ſi nomē infinitū cōſideretur ut nomē infinitū ē: ſic nō pōt eē ſubiectū enūciatiōis. ſȝ ſi cōſideretur inq̄ȝtū virtute intellect⁹ determinatur ad aliqḋ ſubiectū finitū. ut non hō capitur p oī alia pte ab iſto hoīe ſit ſubiectū enūciatiōis: ſȝ tūc nō capitur ut ē infinitū ſȝ p modū finiti. Dī ſcḋo q̄ in hac ōrōne regis intereſt ⁊ ſilib⁹ obliqu⁹ nō ē ſubiectū ſȝ nominatiu⁹ in tali ōrōe intellect⁹: vt pȝ reſoluēdo: regis intereſt hoc ē aliq̄d ē ptinēs regi. Ad q̄ntū dī. q̄ ſi capiatur generalit̄ nomē infinitū p oī illo qḋ ſignificat ſubſtātiā infinitā ⁊ hȝ ſignificatū indeterminatū. ſic aliq̄s ⁊ reliqu⁹ bene ſunt noīa infinita: ⁊ ſilr oīa ꝓnoīa. ſȝ ſi capiatur ſpecialiter p illo qḋ fit infinitū p aduētū negatōis p q̄ hic diffinitur. ſic nō ſūt noīa infinita: ideo hec diffinitio nō cōuenit alijs a diffinito.

Caplm̄ de verbo.

VErbū ē vox ſignificatiua ad placitū cū tpe: cui⁹ nlla ps ſignificat finita ⁊ recta. cū tēpore ponitur ad dr̄iaȝ noīs qḋ ſignificat ſine tpe. finita ponit̄ ad dr̄iaȝ verbi infiniti ut nō currit: qḋ nō eſt verbū ſm dialeticos ſȝ verbum infinitū ut nō laborat ⁊ ꝯſilia. Recta ponit̄ ad dr̄iaȝ verboꝝ obliquorum ut currebat cucurrit qḋ nō appellat verbū dialetic⁹ ſȝ verba obliq̄. Solū enīȝ v̄bū p̄ntis indicatiui mōi dr̄ eē verbū reliq̄ aūt eiuſdē mōi: ⁊ alioꝝ modoꝝ dr̄ verba obliq̄: Oēs aūt alie dr̄ie ponunt̄ hic eadē rōne qua in noīe. Et ſciēdū ē qḋ dialeticus ponit tm̄ duas ptes ōrōnis. ſ. nomē ⁊ verbū

Alias aūt appellat ſincathegreumaticas i. conſignificatiuas.

Poſtq̄ȝ auctor determinauit de noīe qḋ ſignificat ſubſtātiā a q̄ egredit̄ actus qḋ quidē nomē in ꝓpōne dī ſubiectū ⁊ ē materia ꝓpōnis: hic ꝯñter determinat de verbo qḋ ſignificat actū egrediētē a ſubſtātia ⁊ ē p̄dicatū formale ꝓpōnis iſm p̄mo ſic diffiniēs. Verbū eſt vox ſignificatiua ad placitū. cū tpe: cuius nulla ps ſepata aliq̄d ſignificat finita ⁊ recta. Pro cui⁹ intellectu p̄mo ſciēdū q̄ in hac diffinitiōe ponit̄ vox loco generis: ⁊ totū reſiduū ponit̄ loco differētie. ſ. ſignificatiua ad placitū cui⁹ nulla ⁊c. ⁊ eadē rōne ponunt̄ q̄ ponebant̄ in diffinitiōe noīs. Cū tpe ponit̄ ad dr̄iam noīs qḋ ſignificat ſine tpe: ⁊ ponit̄ finita ⁊ recta: ad dr̄iam verboꝝ infinitoꝝ ⁊ obliquoꝝ q̄ ſm logicū non ſunt verba. In iſta aūt diffinitiōe nō ponit̄ illa pticula. ⁊ ē ſm p coꝝ q̄ de altero dicunt̄ nota: eo q̄ nō reſpicit naturā verbi nec de neceſſitate ponit̄. qr illa ſolū ponit̄ de bñ eē ⁊ ad maiorē declarationē ⁊ nō de neceſſitate. Scḋo ſciēdū q̄ oīs fluxus ⁊ fieri mēſurat̄ tpe: tps enī eſt mēſura motus et flux⁹ ſm prius ⁊ poſteri⁹. ⁊ qr verbū ſm ſuū eſſentialē modū ſignificādi ſignificat p modū fluxus ⁊ fieri: iō oē verbū ſignificat cū tpe. i. cū ꝓprio ſignificato cōſignificat tps: nō tm̄ capiēdo tps ꝓpͥe ꝓut ē numerus mot⁹ ſed capiēdo tēpus generalit̄ p oī mō tpis vt reperitur in q̄libet mēſura durat̄ōis. ſ. in eternitate i euiternitate ⁊ tpe ꝓpͥe dicto. ſicut enim verbū nō ſemp ſignificat veꝝ fluxū: ſȝ ſufficit q̄ ſignificet p modū flux⁹ ſic nō ſemp cōſignificat veꝝ tps ſed cōſignificat p modū tpis. Tertio ſciēdū q̄ verbū infinitū ē cuius ē puatus actus ſpecialis remanēte actu gn̄ali infinito. Sicut enī in noīe ē ſubſtātia ⁊ q̄litas finiēs talē ſubſtantiā ſic in oī alio verbo ab iſto verbo ē includitur actus gn̄alis q̄ eſt eſſe: ⁊ actus ſpecialis ſiue res verbi q̄ importatur p pticipiū illius verbi. iō oē verbū p̄ter ē reſoluit̄ p eſt ⁊ ſuū pticipiū, vt currit. i. eſt currēs: ⁊ iō ſicut in noīe finito negatio remouēs q̄litatē determinatā a ſubſtātia facit nomen infinitū: ſilr in verbo negatio tollēs actū ſpecialē q̄ determinat actū generalē reddit verbū infinitū: qḋ ſe extēdit tā ad ens q̄ȝ ad nō ens. Ex quo pȝ q̄ tale verbū non pōt enūciari de ſubiecto: qr nō ſignificat aliquē determinatū actū qui p intellectū dī de alio enūciari. iō ſm logicū nō eſt verbū. Vñ tale verbū nō pōt eſſe infinitū in ōrōne nec etiā infinitādū ē in ōrōne: qr negatio ſibi aduenïens in ōrōne negat cōpoſitionē actualē extremoꝝ ⁊ nō cōpoſitionē intrinſecā ipſius verbi. Ad hoc qḋ verbū infinitet̄ duo req̄runtur. p̄mo q̄ ſignificet ante infinitationē actionē vel paſſionē determinatā ⁊ nō generalē. et ꝓpter hoc verbū eſt ſignificat gn̄alē actū eſſendi incluſum in oī alio verbo. Scḋo req̄ritur. qḋ tale verbū determinet ſibi tale certū ſuppoſitū: ⁊ iō verba excepte actiōis ex v̄ba p̄me vl' ſcḋe pſonaꝝ nō p̄nt infinitari. Quarto ſciēdū q̄ v̄ba obliq̄ ſunt v̄ba ceteroꝝ tpoꝝ ⁊ modoꝝ a p̄nti indicatiui mōi quoꝝ aliq̄ ſunt obliq̄ ſm tps tm̄ vt p̄teritū ⁊ futurū indicatiui. Alia uō ſm modū tm̄ ut p̄ntia alioꝝ modorū. Alia aūt ſm vtrūq̄ȝ ut p̄terita ⁊ futura de alijs modis. Vñ talia v̄ba obliq̄ nō p̄nt vere vel falſe enūciari de aliq̄ nec faciūt p ſe ⁊ p̄rimo ōrōnē verā vel falſā. ⁊ qr ſolū ſm logicū illud ē nomē qḋ p ſe p̄mo ⁊ nō rōne alteri⁹ pōt dici ſubiectū enūciatiōis. ſilr illud ē verbū apud logicū qḋ p̄mo ⁊ p ſe ⁊ nō rōne alteri⁹ vere vl' falſe p̄dicatur. iō ſm ipſū v̄ba obliq̄ nō ſūt verba. Vñ ſm ipſuȝ tm̄ due ſunt ptes ōrōnis: ⁊ capit ſpecialit̄ partē ōrōnis pro pte req̄ſita neceſſario ad ōrōnē verā vel falſā. ⁊ nō capit eā gn̄alit̄ ſicut grāmatic⁹ q̄ capit partē ōrōnis p oī voce ſignificatiua q̄ ponitur in ōrōne ſiue ponat̄ vt ps p̄ncipalis ſiue vt diſpoſitio ptiū: rōne cui⁹ ipſe ponit octo ptes ōrōnis. ⁊ p hoc pȝ determinatio diffinitiōis ipſi⁹ v̄bi. Sed ꝯ p̄dicta p̄mo arguit̄. Verbū ſignificat p ſuā ſignificationē: ſȝ ſignificatio ē de nā v̄bi cū virt⁹ ſignificādi ſit de rōne eius. ergo verbū ſignificat nāl'r ⁊ nō ad placitū. Scḋo ſic creare eſt verbū: ⁊ tñ nō ſignificat cū tpe qr nō ſignificat fluxū ⁊ fieri: ſȝ actionē q̄ ſit i idiuiſibili. ġ male ponit̄ cū tpe. Tertio ſic

litere ⁊ sillabe sunt ꝑtes verbi ⁊ sūt significatiue sepate: q̄ꝛ sicut voces significāt cōcept⁹: ita lr̄e vel sillabe significāt voces. ergo ꝑtes verbi aliq̄d sepate significāt. Quarto sic: Verbū infinitū pōt p̄dicari in orōne. ergo ē verbū. añs patet. q̄ꝛ significat actū cōem enti vel nō enti. sed oē cōius potest p̄dicari de suis inferioribus ergo tale verbū apud logicū dr̄ verbū. Quinto sic: iste ꝓpōnes sūt vere. Adam fuit. antixp̄s erit. ⁊ tn̄ ibi p̄dicātur verba obliq̄. ergo verbum obliquū pōt vere p̄dicari de alio. igitur est verbū s̄m logicū. Ad argumēta. Ad primū dr̄ ꝙ si verbū ꝯsideret formaliter in rōne signi sic virt⁹ significādi est de rōne ⁊ de natura eius sed hic hoc mō nō capitur. Sed si ꝯsideretur materialiter in rōne vocis sic significatio nō est de rōne ei⁹ seu natura. sed sibi attribuitur ad placitū. hoc mō intelligitur in ista diffinitiōe referēdo ad placitū ad ipsam vocem q̄ꝛ significatiuū ad placitū refert̄ ad vocē. Ad s̄m dr̄ ꝙ creare nō significat fluxū realē q̄ mēsuretur tp̄e: sed significat ꝑ modū fluxus ⁊ fieri. iō significat sub mō tp̄is: ⁊ hoc sufficit.

Ad tertiū dr̄ ꝙ si capiatur lr̄a pro figura scripta in aliq̄ supficie tūc lr̄e ⁊ sillabe sunt significatiue vocū: ꝫ sic nō sūt ꝑtes verbi. sed si capiatur lr̄a ꝓ voce indiuisibili significata ꝑ illam figurā q̄ ꝓprie dr̄ elemētū: tūc lr̄e ⁊ sillabe bn̄ sūt ꝑtes verbi: sed nō sunt significatiue. Ad q̄rtū dr̄ ꝙ omne cōius determinatū pōt p̄dicari de suis inferioribus: sed cōius indeterminatū et infinitū qd̄ nō pōt accipi ꝑ intellectū ꝓ aliquo certo ⁊ determinato nō p̄dicat̄ de suis inferioribus mō sic est de verbo infinito. Ad quintū dr̄ ꝙ verba p̄terita ⁊ futura indicatiui mōi nō p̄dicātur vere de aliq̄: nec faciūt orōnē verā vel falsam in q̄ꝫtū obliq̄ sunt: ꝫ solū in q̄ꝫtū includūt p̄sens tēpus indicatiui. Iuxta illud propositiōes de p̄terito vel de futuro nō sunt vere vel false nisi ꝑ reductionē ad illas de p̄senti. Nā ista nō est vera. Adam fuit. nisi q̄ꝛ ista fuit vera. Adā est. ⁊ sil̄r de futuro suo mō.

Capitulum de oratione.

ORatio est vox significatiua ad placitum cui⁹ partes significant sepate. Cui⁹ partes. ⁊c̄. hoc totū ponitur ad differentiam nominis ⁊ verbi. Reliqua autem ponuntur ibi eadē ratione qua in nomine ⁊ verbo.

Postq̄ꝫ determiatū est de nōie ⁊ verbo q̄ sunt ꝑtes materiales enunciatiōis. Hic cōsequenter auctor determinat de oratiōe: q̄ est genus enunciatiōis: ⁊ q̄ꝛ diffinitio explicat eē rei. diuisio ū͛o posse siue sepationē eius. ⁊ eē p̄cedit talem sepationē ꝑtiū eius: iō añq̄ꝫ diuidat orationē ponit ei⁹ diffinitionē q̄ talis ē. Oratio ē vox significatiua ad placitū cuius ꝑtes sepate aliq̄d significāt. Pro q̄ p̄mo ē sciendū ꝙ oratio accipit̄ tripliciter. Uno mō ꝓ re subiecta intētiōi s̄m se. ⁊ illo mō nō diffinitur hic q̄ꝛ ē vox cōpleta. ⁊ cōplexorū in q̄ꝫtū hmōi nō est diffinitio. Alio mō pōt capi absolute ꝓ illa intētiōe vel illa voce significatiua q̄ est orō ⁊ sic iterū nō diffinit̄ hic: q̄ꝛ ꝑtes eius separate nihil significarēt. Tertio modo capitur ꝓ illa intētiōe vt ē significatiua rei subiecte q̄ ē significatū ei⁹: ⁊ illo mō hic diffinitur: sicut eniꝫ hō diffinitur sub illa voce hō ⁊ ꝓ significato eius qd̄ ē animal rōnale. ita sil̄r hec vox oratio diffinitur pro suo significato ꝓ quo est vox quedā cōpleta. Scd̄o sciēdū ꝙ licꝫ orōnō sit vna vox incōpleta ē tn̄ vna per ꝯplexionē: ⁊ pōt dici vna ꝓpter duas causas. Primo ratione forme q̄ꝛ ibi ē vnitas ordinis ⁊ cōplexionis pluriū vocū significatiuaꝝ q̄ sub tali forma vniunt̄. Secūdo ex ꝑte finis: q̄ꝛ p̄dicte voces vniuntur ad significandū vnū cōceptū ꝯplexū: iō in diffinitione orōnis bene ponitur vox tanq̄ꝫ gen⁹. Tertio sciendū ꝙ licet oratio nō fuerit p̄mo ꝑ se imposita ad significādū tn̄ fuit ex ꝯñti rōne impositiōis suaꝝ partiū: ꝑ hoc enim ꝙ ꝑtes sunt significatiue oratio ꝯposita ex ipsis trahit suum significatū. ⁊ in͛ hꝫ significatū ꝯtinuatū ab illis: q̄ꝛ ille ꝑtes significāt ꝯceptus simplices. oratio ū͛o ꝑ se ⁊ p̄mo significat ꝯceptū ꝯplexū. Et eodē mō pōt dici oratio significare ad placitū rōne impositiōis suaꝝ partiū q̄ facta ē ad placitū licet oratio s̄m se nō significet p̄mo ad placitū: iō in diffinitiōe oratiōis ꝯuenienter ponitur significatiua ad placitū rōne differētie sicut in diffinitionib⁹ nōis ⁊ verbi. Et ibi ponit̄ cuius ꝑtes sepate aliq̄d significant ad differētiā nōis ⁊ verbi. Quarto sciēdū ꝙ duplices sunt ꝑtes oratiōis q̄dam sunt remote vt lr̄e ⁊ sillabe: ⁊ quedā ꝓpinq̄ vt nomē ⁊ verbū. Prime aūt nō sunt significatiue nec sunt ꝑtes oratiōis nisi s̄m q̄d: sed alie sunt significatiue q̄ ꝓprie dicūtur ꝑtes oratiōis: de q̄bus intelligit̄ in ista diffinitione: ⁊ per hoc hr̄ declaratio hui⁹ diffinitiōis oratiōis q̄ satis ꝯcordat diffinitioni ei⁹ sic posite a Prisciano: oratio ē ꝯgrua dictionū ordinatio perfectā sentētiāq̄ꝫ demōstrās ex modis significādi causata. Sed ꝯtra p̄dicta p̄mo arguit̄. Nullū ꝯplexum pōt diffiniri cū nō habeat vnū eē: oratio ē q̄d ꝯplexū ergo male hic diffinit̄. Scd̄o sic nulla q̄ꝫtitas est vox cū vox sit quedā q̄litas: orō aūt est quedā q̄ꝫtitas: cū sit species q̄ꝫtitatis discrete: igit̄ male dicit̄ ꝙ oratio ē vox. Tertio sic oīs vox significatiua ad placitū hꝫ aliq̄d significatū ꝓpriū oratio nō ē hmōi: q̄ꝛ nō significat nisi rōne suaꝝ partiū. ergo male dr̄ oratio ē vox significatiua. Quarto sic nullum significans de necessitate significat ad placitū. ꝫ illa orō hō currit in p̄ma eius formatiōe significabat suū significatū. s. hoīeꝫ currere: nec poterat aliud significare. ⁊ sil̄r q̄libet alia oratio. ergo orō non significat ad placitū primū imponētis.

Quinto sic dicēdo sic: curro: pluit sunt orōnes: ⁊ tn̄ ꝑtes eius separate nihil significāt. igit̄ male ponit̄ cuius ꝑtes separate ⁊c̄. Ad argumēta. Ad p̄mū dr̄ ꝙ nullū ꝯplexū ꝯplexe designatū pōt diffiniri: q̄ꝛ ibi nō eēt explicatio vnius diffiniti s̄m nomē: tn̄ ꝯplexū significatū incōplexe sub voce icōpleta bn̄ diffinit̄: ⁊ sic ē i ꝓposito. Ad s̄m dr̄ ꝙ si capiat̄ orō ꝓ mēsura ꝓlatiōis sic ē quātitas discreta: nec illo mō hic diffinit̄: sed si capiat̄ ꝓ voce significatiua ꝯpleta sicut capit̄ in ꝓposito: sic nō est q̄ꝫtitas: sed q̄ꝫtū ad suū materiale qd̄ est vox quedā est q̄litas. Ad tertium dr̄ ꝙ licet orō trahat. suū significatū causalit̄ ex suis ꝑtibus non tn̄ trahit illud formalit̄ a ꝑtib⁹: sed hꝫ ꝓpriū significatū rōne cōpositiōis ꝑtiū: ⁊ illud est cōceptus cōplexus significatoꝝ suarū partiū. Ad quartum dr̄: ꝙ illud qd̄ necessario significat suū significatū nō significat ꝑ se p̄mo ad placitū: sed ex ꝯñti ⁊ sic est de orōne q̄ significat ad placitū ꝓpter impositionē suarū partiū factā ad placitū: sed supposita tali impositiōe partiū oratio ꝯposita ex ipsis necessario hꝫ significatū determinatū. Ad quītū dicit̄ ꝙ ille voces curro: pluit ⁊ siles ex vi s̄monis nō sunt oratiōes: ꝫ verba tn̄: ꝫ virtute intellectus q̄ subintellegit supposita in verbis p̄me ⁊ scd̄e ꝑsonarū. ⁊ in v͛bis excepte actiōis sunt orōnes ⁊ ꝑtes sepate aliq̄d significāt dū intelligit̄ suppositū: vt curro tn̄ valet sicut ego curro: ⁊ pluit sicut deus vel natura pluit. ⁊ sic de silibus.

Orationū alia ꝑfecta alia imperfecta. Oratio ꝑfecta est q̄ ꝑfectum sensum generat in animo auditoris ut hō currit. Imperfecta est illa que imperfectum sensum generat in animo auditoris vt homo albus. Orationū ꝑfectarū alia indicatiua: vt hō currit: alia imperatiua: vt fac igneꝫ alia optatiua: vt vtinā essem bonus clericus. alia subiunctiua: vt si veneris ad me dabo tibi equū. Harū autē oratinū sola indicatiua orō dr̄ esse ꝓpositio cū sola indicatiua orō sit repire verū vel falsum.

Postq̃ auctor p̄misit diffinitionē orōnis q̃ explicat ipsam a priori. Hic cōsequenter ponit diuisionē eius q̃ explicat ipsā a posteriori ipsam sic diuidēs. Orōnū alia pfecta alia imperfecta. Cui⁹ diuisiōis rō est: q2 oīs orō repsentat aliquē sensū intellectui. vl̄ ergo repsentat sensū pfectū: ⁊ sic ē orō pfecta: vel impfectū: ⁊ sic ē orō impfecta. Pro quo sciēdū. Primo q̄ sensus pfect⁹ ē ille q̃ pfecte terminat actū intellect⁹: nō suspēdens animū audiētis ad inq̄sitionē alterı⁹ req̄siti ad suā intellectiōez: vt cū dicit̄ hō ē aīal ibi ē sentētia ꝯpleta nō req̄rēs additionē alteri⁹ vt ꝯplete intelligatur. s3 sensus impfect⁹ ē ille q̃ nō terminat pfecte actū intellect⁹: sed indiget alio vt ꝯplete intelligat̄: vt dicēdo hō alb⁹. ibi ē snīa incōpleta ⁊ impfecta. in q̃ intellect⁹ audiēns non pfecte terminat̄. ıō ē ibi sensus impfect⁹. Vn̄ p3 q̄ hic nō capit̄ sensus ꝓ potētia sensitiua anime: s3 capit̄ ꝓ sententia q̃ ē significatio orōnis. Scdō sciēdū q̄ orō pfecta est illa q̃ pfectū sensū generat in aīo auditoris. i. in itellectu audiētis ipsam. Per hoc enī q̄ ipa p̄sentat̄ auditui sua spēs defertur ad intellectū: ⁊ intellect⁹ cognoscēs significatiōes terminoꝝ apprehendat p illas significatiōes sensum orōnis. Et ita orō pfecta mediate sua spē ⁊ silitudine generat pfectū sensum in intellectu audiētis. Sed oratio impfecta dicitur illa q̃ impfectū sensū generat in animo auditoris ⁊ ibi capitur generat vt dicit aptitudinē ⁊ nō actū. q2 talis oratio nō semp generat sensū in actu: sed bene s̄m aptitudinē.

Tertio sciēdū q̄ oratio pfecta diuidit̄ p orationē indicatiuā: īpatiuā: optatiuā: subiūctiuā: ꝯiūctiuā: ⁊ deprecatiuā: quaꝝ sic hı̄ sufficiētia: q2 oīs oratio pfecta explicat pfectū sensum. vel ergo explicat cōceptū intellect⁹ vel affectū appetitus. Si conceptū: hoc ē dupliciter: vl̄ explicat tale cōceptū cathegorice ⁊ determinate. ⁊ sic ē indicatiua: aut dubitatiue ⁊ cōditionaliter. ⁊ sic ē ꝯiūctiua. Si explicat affectū. hoc est dupliciter vel ptinet ad appetitū cōcupiscibilē: ⁊ sic ē optatiua: vel irascibilē: ⁊ hoc ē dupliciter: q2 vel denotat imperium qđ fit ad minores. ⁊ sic ē impatiua vel depcationē q̃ fit ad maiores ⁊ sic ē depcatiua. ⁊ hec ē diuisio generis in suas spēs: ⁊ silr̄ p̄cedēs: quia licet oratio nō sit verū genus: ⁊ s̄m rem. tn̄ est gen⁹ secūdū modū. ⁊ diuiditur ad modū diuisionis generis. ⁊ silr̄ oratio pfecta. Et ideo iste diuisiōes sub diuisiōe generis cōtinent̄. Quarto sciendū q̄ oratio indicatiua est cuius verbū principale ē indicatiuū ⁊ impatiua cuius verbū p̄ncipale est imperatiuum. ⁊ sic de alijs modis suo mō: ⁊ q2 verbū indicatiuū ceteris est pfectius: ıō oratio indicatiua ceteris pfectior est. Vn̄ sola indicatiua significat verū vel falsum. eo q̄ alie nō dicūt determinate aliqđ eē. vl̄ nō esse sed sola indicatiua rōne verbi indicatiui: ideo ipsa sola dicitur ꝓpositio vel enunciatio. Ex quibus apparet diuisio orationis ⁊ diffinitiones membrorum ei⁹: ⁊ diuisio orationis perfecte. Sed cōtra p̄dicta. Primo arguīt nihil ē perfectū cui pōt fieri additio: sed cuilibet orationi potest fieri additio. ergo nulla oratio est pfecta. Secūdo sic oē qđ habet debitā cōpositionē materie ⁊ forme est perfectū. dicitur enim perfectū cui nihil deest de requisitis ad suum complementū: sed omnis oratio habet debitā cōpositionē materie ⁊ forme. ergo omnis oratio est pfecta ⁊ sic diuisio non valet. Tertio sic. nulla oratio agit in animo auditoruꝫ. igitur nulla generat perfectū sensum in intellectu: an̄cedēs tripliciter ꝓbatur. primo q2 oē qđ agit est suppositū secundo q2 oratio nō presentat̄ intellectui: q2 vox non peruenit ad intellectū. tertio q2 intellectus est impassibilis cū sit immaterialis. ⁊ passio orit̄ a materia. ergo oratio nō agit in intellectu. Quarto sic. aliqua est oratio pfecta infinita: quia talis cōponitur ex noīe ⁊ verbo ⁊ tn̄ talis nō ponit̄ in diuisione orationis perfecte. igit̄ illa nō est bona. Quinto sic: ista oratio optatiua vellem esse bonus clericus significat verū vel falsum. ergo nō sola indicatiua significat veꝝ vel falsum. Ad argumēta. Ad primū dicitur q̄ aliqđ dicitur perfectū dupliciter. vno mō simpliciter ⁊ absolute cui nulla simpliciter potest fieri additiō. ⁊ sic oratio nō ē perfecta: sed solus deus. Alio mō in genere vel specie cui nihil deest de requisitis ad suā pfectionē in tali genere vel specie, ⁊ sic oratio dicitur perfecta ⁊ sibi nō pōt fieri additio essentialis requisita ad suum genus vel speciem: sed accidentalis. Ad scdm dicitur q̄ licet omnis oratio possit dici perfecta perfectiōe primaria q̃ resultat ex cōpositione materie ex forme eius que est eius modus proferendi. tamen non omnis est perfecta perfectione finis orationis: qui est representatio conceptus complexi. Ad tertium dicitur q̄ oratio non agit per modū efficientis ⁊ tanq̄ quod: quia hoc conuenit soli supposito tamen bene agit per modū forme vl̄ instrumenti vel tanq̄ quo. Dicitur secūdo q̄ ipsa presentatur ex consequenti intellectui secundum suam speciem licet non secūdum se. Dicitur tertio q̄ licet intellect⁹ nō sit passiuus passione corruptiua tamen bene est passiuus passione perfectiua quia potest perfici per ipsum intellectū. Ad quartū dı̄ q̄ licet orō infinita hēat nomē ⁊ verbū obliquū nō tn̄ rectū: q2 nō pfectū sensum generat in animo. ıō nō ē orō pfecta: nec debuit poni in diuisione eius. Ad quintū dicitur q̄ ista ego vellem esse bonus clericus si cōsideretur vt optatiua est ⁊ vt explicat desideriū non est vera neq̄ falsa. sed si consideretur vt virtualiter includit vnā indicatiuā. s. istā voluntas mea est q̄ essem clericus: sic est vera vl̄ falsa. ⁊ ita dicendum est de similibus.

Capitulū de ꝓpositiōe.

Propositio ē oratio verum vl̄ falsū significās idicādo: vt hō currit. Propōnū alia cathegorica alia ipothetica

Postq̃ auctor determinauit de orōne q̃ ē genus enūciationis. Hic consequenter determinat de ipsa enūciatione de q̃ p̄ncipalit̄ intēdit̄ in hoc primo tractatu. Et ipsam primo diffinit sic sub noīe ꝓpōnis dicēs. Propositio ē orō verū vel falsū significans indicādo. In qua diffinitiōe ponit̄ orō loco generis verū vel falsū significās ad differētiā orōnū impfectarū ⁊ aliarū perfectarū ab indicatiua: ⁊ ponit̄ indicādo ad maiorē explicatiōez. s. ad ōndendū q̄ sola indicatiua dı̄ ꝓpō. ⁊ quāuis hoc possit intelligi p hoc qđ dı̄ verū vel falsum significās nō tn̄ eque explicite. ıō illa ps non supfluit q̄uis etiā aliq̃ ꝓpō ipothetica non sit indicatiua: non tamē significat verū vel falsum nisi p reductionē ad indicatiuā. Pro quo est sciēdū primo q̄ propō ⁊ enūciatio dicūt idē realiter. sed differunt rōne quid noīs. Nā dicitur enūciatio inquantū penes ipsam extra intellectū nunciat̄ p̄dicatū de subiecto. dicitur enī enunciatio ab e quod est extra ⁊ nūcio. quia ipsa est quasi nuncius intellect⁹: nunciās conceptū interiorē extra intellectū. Sed dicitur propositio inquantū ponitur pro alio. s. pro cōclusione inferēda in argumētatione. sed quia idē sunt realiter ꝓpositio ⁊ enūciatio. ideo habent eandē diffinitionē essentialem. Vn̄ diffinitur enūciatio q̄ est orō in q̃ verū vel falsum ē. ⁊ hec est eadē cū diffinitione ꝓpōnis. ıō diffinitur enūciatio sub noīe ꝓpōnis: q2 hic cōsiderat̄ inquātū ordinat̄ finaliter ad sillogismū. Scdō sciēdū q̄ significare veꝝ ē significare aliqđ ita esse sicut est vel aliqđ ita nō esse sicut nō est. Et significare falsum ē significare aliqđ esse vel nō eē aliter q̃ est. ıō ꝓpositio significat verū qn̄ representat aliquā cōpositionem adequate sicut est. ⁊ significat falsum qn̄ representat illā cōpositionem inadequate ⁊ aliter q̃ sit. Ex quo patet q̄ veritas ꝓpositionis est adequatio eius ad suum significatū. et falsitas est inadequatio. Patet vlterius q̄ primū significatū ⁊ formale propositionis est cōpositio extremorū. ⁊ verū vel falsum sunt significatū materiale ⁊ secūdariū ꝓpositionis. Ipsa. n. primo significat illam compositionē. ⁊ dicitur significare verū ⁊ falsū q̄ntū ad modos repsentādi illā ꝯpositionē. ⁊ p hoc p3 declaratio diffinitiōis ꝓpōis. Tertio sciēdū q̄ ꝓpō i cōi diuidit̄ in ꝓpōnē cathegoricā ⁊ ipotheticā. Cui⁹ diuisiōis rō ē: q2 oīs ꝓpō est oratio vera vel falsa. vl̄ ergo talis orō cōponit̄ immediate ex termi̇s vl̄ ex pluribus orōnib⁹. si p̄mū ē cathegorica: si s̄m est ipothetica. ⁊ huius

diuisionē ponit Aristo. aliter hoc mō enūciationū aliq̄ est vna simpliciť q̄ dr̄ cathegorica. alia ē cōiūctōe vna q̄ dr̄ ypothetica. Quarto sciēdū ꝙ ista diuisio dicitur dari penes subitātiā ꝓpōnis quia ꝓpositio cathegorica ⁊ ypothetica differunt fm materiā et formā ipsarū. et ex cōsequēti secūdū totam substantiā qz cathegorica habet subiectū ⁊ p̄dicatū materiale pro materia: ⁊ hz copulā verbalē ꝓ forma. Ypothetica vero hz duas cathegoricas ꝓ materia: ⁊ cōiunctionē vniētē ipsas ꝓ forma. ⁊ p hoc patet declaratio huius diuisionis. Sed cōtra p̄dicta. Primo arguť nulla distincta de se inuicē verificāť: tū diuisio semp includat oppositionē: ⁊ in ea fundetur. sz ꝓpositio ⁊ orō distinguunť: cum orō sit cōior ꝓpositione, igitur male dr̄ qđ ꝓpositio ē oratio. Secundo sicut bona diffinitione nō debēt poni opposita sed in ista ponuntur verū vel falsū q̄ sunt opposita. ergo nō est bona. Tertio sic: ois orō q̄ semp significat suū significatū ad qđ est imposita ad significandū est vera. sz ois ꝓpositio representat suū significatū: vt hec ꝓpositio hō currit semper significat hominē currere siue currat siue nō. ergo ois ꝓpositio semp significat verū ⁊ nūq̄z falsum. Quarto sic: mēbra diuisionis ꝓpositionis nō sunt opposita: qz vnū in alio cōtinetur vt pars alterius. qz cathegorica est pars ypothetice. igitur illa diuisio ē isufficiēs. Quinto sic: hec propositio tm̄ hō currit est ꝓpositio: et tn̄ nō est cathegorica: quia cōtinet plures cathegoricas nec ypothetica: cū nō sit ibi cōiunctio vniens plures cathegoricas. ergo diuisio illa est insufficiēs. Ad argumenta. Ad primū dr̄ ꝙ illa que sunt distincta essentialiter: vt opposita vel disparata de se inuicē nō verificanť. sed illa que distinguūtur accidentaliter tm̄: vt superius ⁊ inferius bene verificanť de se inuicē. ⁊ hoc mō solū distinguūtur ꝓpositio ⁊ orō. Ad secūdum dicitur ꝙ si cōsiderētur opposita vt opposita sunt ⁊ destruūt se inuicem. sic nō debent poni in eadem diffinitione. sz si cōsiderētur vt circūloquuntur aliquod superius vel explicāt diuersas passiones inferiorū diffiniti: sic bn̄ ponūtur diffinitiue in eadem diffinitione. ⁊ sic ponūtur verū ⁊ falsū in eadē diffinitiōe ad circūloquēdū ꝓpriā passionē ꝓpositiōis: et diuersas passiones suorū inferiorz. Ad tertiū dicitur ꝙ orō nō dicitur vera eo ꝙ representat suū significatū. sed qz representat ipsum adequate. ideo maior rōnis ē falsa. Ad quartū dicitur ꝙ cathegorica materialiter cōtineť in ypothetica tanq̄z ptinens ad materiā ei⁹: nō tn̄ formaliter tanq̄z ptinens ad formam ei⁹: ⁊ licet ibi maneat cathegorica fm formā eius: tn̄ illa forma se habet per modum materie respectu ypothetice. ideo nō manet ibi formaliter: ⁊ sic bn̄ opponūtur ille ꝓpositiōes fm formas.

Ad q̄ntū dr̄ ꝙ ista tm̄ hō currit ē formaliter cathegorica: qz solū ponit formaliter vnā cathegoricā p̄iacētē ei⁹: sz ē virtualiť ypothetica: qz virtualiť ⁊ implicite ꝯtinet duas cathegoricas cōiunctas copulatiue: vt pz in resolutiōe ei⁹.

Propositio cathegorica ē illa q̄ habz subiectū ⁊ p̄dicatū p̄ncipales ptes sui: ut homo currit. in hac enim propositiōe hō currit hoc nomen hō ē subiectū: currit vero p̄dicatū: ⁊ quod cōiungit vnū cū altero ē copula: quod patet in resoluendo: ut homo currit id est hō est currēs. hō subijcitur: currēs vero p̄dicatur: ⁊ hoc verbum est cōiungit vnū cū altero. Et dicitur cathegorica a cathegorizo. as. quod idem ē quod p̄dico cas vnde cathegorica id ē ꝓpositio p̄dicatiua. Subiectuz est illud de quo aliquid p̄dicatur. Predicatū est illđ quod de altero dicitur.

Postq̄z auctor posuit diffinitionē ꝓpositionis ⁊ ei⁹ diuisionem in cathegoricam ⁊ ypotheticam. Hic cōsequēter incipit determinare de membris illius diuisionis. ⁊ quia ꝓpositio cathegorica pars est ꝓpositionis ypothetice. ⁊ pars naturaliter precedit totum quod ipsa componit. ideo p̄us determinat de propositione cathegorica q̄z ypothetica ipsā sic diffiniēs. Propositio cathegorica est illa que habet vnū subiectum vnam copulam ⁊ vnum predicatum tanq̄z p̄ncipales partes sui. Pro quo primo sciendum ꝙ in hac diffinitione per hoc relatiuum illa intelligitur genus diffiniti. s. propositio. Est enim relatiuum identitatis substātie ⁊ supponit pro suo antecedente quod ē propositio ideo dat intelligere genus diffiniti. Et totum residuum ponitur ad differentiam ypothetice propositionis: in qua licet sint subiectum predicatum ⁊ copula: nō tamē tanq̄z partes principales sunt: sed sicut minus principales ⁊ remote. ⁊ per subiectū ⁊ predicatum intelligitur materia ꝓpositiōis cathegorice. ⁊ per copulam intelligitur forma eius: ⁊ sua forma totius est esse vnitum resultans ex vnione copule predicati ⁊ subiecti. ideo per hanc diffinitionem explicatur natura propositionis cathegorice. Secūdo sciēdum ꝙ in omni propositione cathegorica dicitur aliquid de aliquo. ⁊ ideo in q̄libet propositiōe cathegorica tria requirūtur. Primo illđ de quo aliquid dicitur. s. subiectum. secūduz est illud quođ dicitur de aliquo. s. predicatum materiale. tertiū est illud ꝑ quod vel mediante quo vnum dicitur de alio: quod est copula vel predicatum formale propositionis. ⁊ ideo diciť cathegorica quasi predicatiua a cathegorizo. zas. quod est idē quod predicare quia semper ibi predicatur aliquid de subiecto: ⁊ magis dicitur predicatiua a p̄dicato q̄z subiectiua a subiecto: quia predicatū in ipsa habet ratione forme. subiectū vero rationē materie. mō a formaliori debet fieri denominatio. ⁊ ideo dicitur hec denominatio p̄ncipaliter ex pte p̄dicati formalis qđ ē copl'a. Tertio sciēdum ꝙ subiectū ꝓpositionis dicitur illud de quo dicitur aliud. s. predicatū. Et predicatū ē illud quođ dicitur de alio. s. de subiecto: duplex tn̄ reperitur p̄dicatū. s. materiale qđ vniť cū ipso subiecto ꝑ copulā ⁊ predicatū formale qđ venit p̄dicatū materiale cū subiecto qđ ē copl'a: vt in hac ꝓpōne hō ē animal: hoc verbum ē dicitur p̄dicatū formale: ⁊ aīal dr̄ p̄dicatum materiale et quādoqz in propositione p̄dicatū materiale ⁊ formale fm vocē: ⁊ realiter distiguūtur. q̄nq̄z vero differūt ratione tantū ⁊ nō fm vocē: vt hic hō currit. Quarto sciendū ꝙ ꝓpositionū cathegoricarū: quedā sunt de scđo adiacēte in quibus nō ponitur aliqđ p̄dicatū p̄ter illđ verbū ē vt hic hō est. Alie sunt propositiones de tertio adiacente in quibus preter illud verbū est ponitur predicatū illud materiale: vt hic homo est animal. ⁊ in propositionibus de tertio adiacente predicatū materiale ⁊ formale secūdū vocem distinguuntur ⁊ formaliter. sed in illis de secūdo adiacente non distinguuntur realiter: sed ratione tantū ꝓbatur quia tale verbum significat quēdam actum per modum fluxus ⁊ fieri: ⁊ importat illum vt fluit ab agente ⁊ recipitur a patiente: ratione cuius verbum significat per modum actionis vel passionis: ⁊ dicibilis ab alio. ⁊ de ratione actus verbum dicit id quod vniť cum subiecto: ⁊ habz rationem p̄dicati materialis: sed inquātū respicit id cuius est. s. id a quo fluit vel a quo recipitur est vnitiuū sui ipsius ad subiectū ⁊ hz rōnē p̄dicati formalis. iō in ꝓpositione de secūdo adiacēte predicatū materiale ⁊ formale rōne distiguuntur. Sed cōtra p̄dicta arguitur primo tn̄ sunt due ꝑtes p̄ncipales orōnis. s. nomē ⁊ verbū. ergo ꝓpositio cathegorica nō hz tres ptes p̄ncipales. Secūdo sic in ista ꝓpositione hō ē nō requiriť subiectū ⁊ p̄dicatū ⁊ copl'a: ⁊ tn̄ est cathegorica. igitur diffinitio non cōuenit oī cōtēto sub diffinito. Tertio sic in ista ꝓpōne homo ē homo: homo est subiectū: ⁊ tn̄ de ipso nō diciť aliud cū idē p̄dicatur de se ipso. ergo male diffinitur subiectum de quo aliquid diciť.

Quarto sic: subiectū ⁊ p̄dicatū opponuntur: qz de rōne subiecti ē eē sub ⁊ p̄dicati eē supra: ergo p̄dicatū nō pōt dici de subiecto. Quinto sic idē nō pōt eē diffiniēs ⁊ diffinitū respectu eiusdē: qz sic idē ignotū ⁊ notius eēt respectu eius-

dē. sed subiectū diffinit᷑ p p̄dicatū: ergo male diffinit᷑ p̄dicatū p subiectū. Ad argumēta: ad p̄mū dī q̄ licz sint tm̄ due ptes orōnis essentialr̄ distincte q̄ztū ad modos significādi. s. nomē ⁊ verbū: tn̄ sunt plures accidētalr̄ distincte. s. q̄ztū ad situ ⁊ numeꝝ eaꝝ in ꝓpōne ⁊ sic distinguit᷑ p̄dicatū materiale ⁊ subiectū ꝓpositiōis. Ad secūdū dī: q̄ licet in illa ꝓpositiōe hō est: p̄dicatū ⁊ copula nō distinguātur fm̄ vocē ⁊ realr̄ tn̄ distinguūtur rōne vt p̄us visū est. ⁊ iō pōt resolui in istā hō est ens vbi p̄dicatum ⁊ copula vocalr̄ distinguūtur. ⁊ silr̄ q̄libet ꝓpō in qua ponitur nomē ⁊ verbū tn̄ pōt resolui p pticipiū illius verbi. ⁊ p hoc verbū est vt hō legit. i. homo est legens. Ad tertiū dī: q̄ in illa hō est homo licet p̄dicatū nō sit realiter aliud a subiecto: est tn̄ aliud fm̄ sitū ⁊ numerū vocis ⁊ hoc sufficit. q̄z nō sumitur hic aliud ꝓprie vt dicit diuersitatē essentialē. Ad quartū dicitur: q̄ subiectū ⁊ p̄dicatū accepta formaliter q̄ntū ad intētiōes subiecti ⁊ predicati opponūtur: ideo ista est impossibil. subiectū ē p̄dicatū tn̄ ip̄a accepta materialr̄ q̄ncū ad illud q̄d sūt nō opponūtur ⁊ hoc modo vnū dī de alio.

Ad q̄ntū dī: q̄ licz in entibus absolutis idē nō fit diffiniens ⁊ diffinitū: tn̄ bn̄ ē in relatiuis in q̄bus vnū pōt eē magis ⁊ minꝰ notū altero fm̄ diuersas rōnes ⁊ hmōi sūt subiectū ⁊ p̄dicatū. ⁊ iō p se inuicē ꝯuenienter possunt diffiniri.

¶ Propositionū cathegoricarū. alia vniuersal: alia pticularis: alia indefinita alia singularis. Propositio vniuersal ē illa in qua subijcitur terminꝰ cōis signo vniuersali determinatꝰ. Uel ꝓpositio vniuersal est illa que oī aut nulli inesse significat ut ōis hō currit: vel nullꝰ hō currit. Terminus cōis est qui aptus natꝰ est p̄dicari de pluribꝰ ut hō de sorte de platone et sic de alijs. Signa vniuersalia sunt hec omnis nullꝰ q̄libet neuter nemo vterque ⁊ silia.

Postq̄ȝ auctor p̄misit diffinitionē ꝓpōnis cathegorice Hic cōsequēter auctor eā diuidit p vniuersalē propositionē pticularē ⁊ indefinitā ⁊ singularē. Cuius diuisiōis sufficiētia sic haberi pōt. q̄z in oī ꝓpositiōe cathegorica est subiectū p̄dicatū ⁊ copula. vel ergo subiectū eius tenetur pro vnico supposito: ⁊ sic est singularis: vel p pluribus ⁊ hoc dupliciter: vel tenetur sub q̄ntitate indeterminata p signū: et sic ē indefinita: vl̄ sub q̄ntitate determinata p signū: ⁊ hoc dupliciter: q̄z vel illud subiectū determinat᷑ p signū vniuersale: ⁊ sic est vniuersalis: vel p signū pticulare: ⁊ sic est particularis. Et dicit᷑ ista diuisio sumi ex pte q̄ntitatis ꝓpositiōis.

Primo sciēdū q̄ q̄ntitas ꝓpositiōis est dispositio subiecti qua mēsurat᷑ acceptio eius pro unico vel p pluribus. Et dicit᷑ ista dispositio q̄ntitas trāssumptiue p similitudinē q̄z sicut q̄ntitas ꝓprie dicta ē mēsura substātie: sic ista est mēsura subiecti ꝓpositiōis: ⁊ q̄z ista diuisio sumitur ex pte dispositiōis subiecti ꝓpositiōis vt patet p sufficientiaȝ eius: ideo sumitur ex pte q̄ntitatis. ⁊ iterū q̄z illa q̄ntitas se tenet ex pte subiecti ⁊ materie ꝓpositionis: ideo hec diuisio dī sumi ex pte materie: licet īmediate sumat᷑ ex pte q̄ntitatis. Ex quo patet q̄ nō ē diuisio generis in suas species q̄z illa diuisio semꝑ fit p formales differētias q̄d nō ꝯuenit isti diuisioni: sed magis est diuisio subiecti in accidentia.

Scd̄o sciedū q̄ ꝓpositio vniuersalis est in qua subijcit᷑ terminus cōis signo vniuersali determinatus vt ōis homo currit. ⁊ ad ipsā requiritur primo q̄ ibi sit terminus cōis cōiter tētus defectu cuius ista nō est vniuersalis. ōis homo est totū in q̄ntitate sed singularis: q̄z licet hō secūdū se sit terminus cōis. tn̄ ibi capit᷑ singulariter p se ipso distributo ideo illa ꝓpositio est singularis. Scd̄o requiritur q̄ cōis terminus sit determinatus signo vniuersali sic q̄ distribuat᷑ p ip̄m ⁊ teneatur vniuersaliter defectu cuius ista nō est vl̄is nō ōis hō currit sz pticularis: q̄z illud signū ōis nō distribuit subiectū sed p negationem impeditur actio eiꝰ: ⁊ sic patet q̄ in ꝓpositiōe vl̄i req̄rit᷑ terminꝰ vl̄is vl̄iter tentus: ⁊ q̄ sit vl̄is habet ex pte sui significati: ⁊ q̄ sit vl̄iter tentꝰ habet a signo vl̄i ⁊ ab hoc vl̄tio ꝓpositio dī vl̄is. Tertio sciēdū: q̄ ad notificandū diffinitionē ꝓpōnis vl̄is auctor notificat terminū cōem ⁊ signa vl̄ia. Dīn terminꝰ cōmunis est q̄ est aptus natus p̄dicari de pluribus ⁊ huiꝰ rō est: q̄z terminus cōis dī cuius significatū est cōicabile multis sicut hō significat humanitatē q̄ cōicabilis ē sorti ⁊ platoni ⁊ sic de alijs. ⁊ q̄z tale significatū cōe ē reptū in multis actu vel aptitudine. iō terminus cōis pōt p̄dicari de mltis ⁊ cōitas eius attendit᷑ ex pte sui significati ⁊ nō ex pte vocis ⁊ quia ex pte vocis homo nō habet maiorē cōmunitatē q̄ȝ sortes. Quarto sciēdum: q̄ signū vniuersale dicatur q̄d facit terminū cui iungit᷑ teneri vniuersaliter pro oībus suis suppositis: vel ē signū q̄d significat q̄ñ vniuersaliter. i. q̄ terminus cui additur tenetur vniuersaliter ⁊ distributiue: ⁊ signorū q̄dam significāt vniuersaliter ⁊ affirmatiue: alia vniuersaliter ⁊ negatiue. Ex quo patet q̄ signū vniuersale est q̄dam dispositio subiecti. nō tamē absoluta dicēs quale sit subiectū fm̄ se. sz dispositio respectiua dicēs qualiter subiectū subijcitur p̄dicato. ⁊ p hoc patet p̄ma diuisio ꝓpositionis cathegorice: ⁊ diffinitio primi mēbri eius. Sed contra p̄dicta: p̄mo arguit᷑ mēbra diuisionis ꝓpositiōis cathegorice nō sunt opposita: igitur ⁊ cetera. añcedēs patet. q̄z particularis ꝓpositio cōtinetur in vniuersali: igit᷑ ille nō sunt opposite: vel opposita eēnt in eodem. Scd̄o sic: in ista cuiuslibet hōis asinus currit subijcitur terminus cōis signo vniuersali determinatus: ⁊ tn̄ est indefinita: igitur diffinitio ꝓpositionis vniuersalis ꝯuenit alijs a diffinito. Tertio sic: ista est vl̄is nihil ē in bursa: ⁊ tamē nō subijcitur terminus cōis: sed tantūmodo signū vniuersale. s. nihil. igitur contra illā diffinitionē. Quarto sic: ista est vniuersalis non homo currit cū sit cōtradictoria istiꝰ homo currit: ⁊ tn̄ ibi nō ponitur signū vniuersale: igitur in illa diffinitione male ponitur signo vniuersali determinatus. Quinto sic: oē vniuersale predicatur de multis: sed nullū signum p̄dicat᷑ de multis: igitur nullum est signum vniuersale. Ad argumenta: ad primū dicitur q̄ ꝓpositio particularis licet fm̄ suum significatū cōtineatur in vniuersali nō tamē formalr̄ ⁊ fm̄ vocē ideo formaliter bene opponūtur penes vniuersale ⁊ pticulare. Ad scd̄m dicitur: q̄ in ista cuiuslibet hominis asinus currit est duplex subiectum. s. subiectum locutiōis quod reddit suppositum verbo: ⁊ subiectum distributionis q̄d ibi distribuitur per signū vl̄e. rōne p̄mi ē indefinita. ratione secūdi est vniuersalis. sed quia enūciatio simpliciter denominatur quanta ex parte subiecti locutiōis q̄d proprie est subiectum enuntiacionis: ideo est simplicit᷑ indefinita. ⁊ similiter dicēdū est de istis cuiuslibet hominis oculus est dexter omnem hominem videt sortes. Ad tertium dicitur q̄ licet in ista nihil est in bursa non ponatur explicite terminus cōis tamen virtualiter ponitur ⁊ implicite in illo signo nihil q̄d includit terminū sue distributiōis s. ens. Ad quartū dicitur q̄ in ista nō homo currit lz nō ponatur formaliter signū vniuersale. tn̄ ibi ponitur distributio ex cōsequēti ratiōe negationis que p se primo negat veritatē huius propositiōis homo currit ⁊ p hoc remouetur p̄dicatū a quolibet supposito subiecti. q̄z hoc req̄rit᷑ ad falsitatē huius homo currit. et ideo ex cōsequēti ponit istā nullus homo currit ⁊ distribuit subiectū. Ad quintum dī q̄ nullū vl̄e signū est vniuersale in p̄dicādo. sed bene in distribuēdo q̄ sufficit vt aliq̄ dicantur signa vl̄ia.

¶ Propositio particularis ē illa in qua subijcitur terminus cōmunis signo particulari determinatus ut quidā hō currit. Signa particularia sūt hec aliq̄s quidā reliquus alter ⁊ similia. Propositio inde

finita est illa in qua subijcit termin⁹ com munis sine signo ut homo currit.

Postq̄ autor determinauit de ꝓpositiōe vniuersali q̄ inter alias habet perfectiorē quātitatē eo q̄ subiectū eius teneat in actu ꝛ fm modū enūciādi pro oībus suis suppositis qđ non sit in alijs. Hic consequenter auctor determinat de ꝓpōne ꝑticulari ꝛ indefinita. ꝛ q̄ ꝓpositio ꝑticularis habet q̄ntitatē sui subiecti determinatā. non autē indefinita, iō prius determinat de ꝑticulari ipām sic diffiniēs Propositio ꝑticularis est illa in qua subijcitur termin⁹ cōmunis signo ꝑticulari determinatus vt quidam homo.

Primo sciēdū q̄ in ꝓpositiōe ꝑticulari subiectū cōtrahitur ad stādū pro aliqua ꝑte eius siue pro aliquo suoꝝ ꝑticularū et inde dicit ꝑticularis. ꝛ q̄ termin⁹ discret⁹ nō habet aliquā ꝑtē subiectiuā sub se. ꝛ iō non hēt contrahi ad standū ꝓ aliquo eius ꝑticulari. nec pōt eē subiectū alicui⁹ ꝓpōnis ꝑticularis. ideo oportet q̄ in ea subijciatur terminus cōis. ꝛ q̄ terminus cōis non hēt de se maiorē determinationē ad stādū ꝓ natura simplici q̄ ꝓ ꝑticularib⁹. nec ad standū ꝓ oībus suppositis simul. vel ꝓ aliq̄bus tm̄. ideo ad determinādū ipm̄ pro aliq̄ ꝑticulari eius req̄ritur q̄ sit determinatū ꝑ signū ꝑticulare. Scđo sciēdū q̄ signū ꝑticulare ē dispositio subiecti determinās ipm̄ ꝓ ꝑte indeterminata eius. s. ꝓ indiuiduo vago. ꝛ inde dī ꝑticulare a ꝑte q̄ ꝯtrahit terminū ad aliquā ꝑtem eius. vt dicēdo q̄dā hō currit, illud signū quidā determinat hoīem ad indiuiduū eius. lʒ indeterminatū: hō. n. remoto illo signo nō haberet talē determinationē. sʒ posset indifferent̄ accipi ꝓ natura cōi: vel pro suppositis. ꝛ non ē signū ꝑticulare dispositio absoluta subiecti: sed ē dispositio respectiua subiecti dicēs q̄liter subiectū ꝑdicato subijcit̄ sicut dictū ē de signis vniuersalibus. Tertio sciendū q̄ ꝓpositio indefinita ē illa in q̄ subijcitur terminus cōis sine signo ut homo currit. Cuius rō ē q̄ ꝓpositio indefinita ē indetermīata sʒ q̄ntitatē ꝛ acceptionē sui subiecti: ꝛ q̄ termin⁹ singl̄aris semꝑ hēt determinatā acceptionē q̄ tenetur ꝓ vnico determinato supposito. ideo in ꝓpositione indefinita non potest subijci terminus discret⁹: sʒ ibi req̄ritur termin⁹ cōis: ꝛ q̄ termin⁹ accept⁹ cū signo vniuersali vl̄ ꝑticulari semꝑ hēt determinatā q̄ntitatē. ideo ad ꝓpositionē indefinitā req̄ritur q̄ tal' termin⁹ ponatur sine signo determināte ipm̄ ad certā q̄ntitatē mēsurādo acceptionē ei⁹ ꝓ vnico supposito vel ꝓ plib⁹ ꝛ ad propositionē indefinitā ꝛ ꝑticularē req̄ritur q̄ sit ibi termin⁹ cōis cōiter tētus defectu cui⁹ hec non ē indefinita hō ē species: q̄ homo ibi tenet̄ simplicit̄. Quarto sciendū q̄ ꝓpositio indefinita non dī indefinita: q̄ nō hēat determinatā q̄ntitatē fm rē ꝛ intellectū: q̄ oīs ꝓpositio fm rē hēt determinatā q̄ntitatē cū in ea sit determinata acceptio sui subiecti sed dicitur indefinita quia acceptio sui subiecti non est determinata ad certam quantitatē secundum modū enūciandi q̄ ꝓuenit ex dispositione subiecti ꝑ signū vl'e vel ꝑticulare. ideo dī indefinita. i. indeterminata: q̄ subiectū ei⁹ non ē determinatū signo vniuersali vel ꝑticulari ad aliquā q̄ntitatē. ꝛ licet subiectū ei⁹ supponat determinate quātū ad illō pro q̄ verificat̄ locutio: tm̄ quātū ad modū enūciandi tenetur indeterminate: q̄ non determinatur ꝑ signū: ꝛ ꝑ hoc apparēt diffinitiones propositionū ꝑticularū ꝛ indefinite. Sʒ ꝯtra ꝑdicta. ꝑmo argui̅t̅ hʒ ē ꝑticularis non oīs homo currit. ꝛ tm̄ ibi non ē termin⁹ cōis signo ꝑticulari determinat⁹: igitur ꝯtra diffinitiōeȝ. Scđo sic: nullū cōius potest determinare min⁹ cōe cū sit magis determinatū q̄ sit cōius. sed signū ꝑticulare ē cōius ꝛ minus determinatū q̄ termin⁹ cōis q̄ potest applicari ad quelibet terminū cōem: ergo non potest determinare terminū cōem.

Tertio sic: signū ꝑticulare non remouet cōitatē termini cōis: q̄ quidā homo verificat̄ de tot hoīb⁹ sicut homo: ergo signū ꝑticulare non ꝯtrahit terminū cōem ad aliquā ei⁹ ꝑtem. Quarto sic: hec ē indefinita sortes ē dictio dissillaba: q̄ sortes ibi tenet̄ ꝓ vocib⁹ ꝓlatis a diuersis hoībus ꝛ potest ꝓ q̄libet verificari ꝛ tn̄ ibi non subijciatur terminus cōis: igitur in indefinita non semꝑ subijciatur terminus cōis. Quinto ista ē indefinita tm̄ homo currit: ꝛ tm̄ ibi nō ponitur termin⁹ cōis sine signo: igitur ꝛc. Ad argumēta. Ad ꝑmū dī q̄ licet in ista nō oīs homo currit nō sit signū ꝑticulare formalit̄. tn̄ ibi ē virtualit̄ rōne negationis remouētis vniuersalitatē signi vniuersal' seq̄ntis ꝛ ponētis ex ꝯsequēti ꝑticularē. Ad scđʒ dī q̄ licet signū ꝑticulare sit min⁹ determinatū fm spēm q̄ termin⁹ cōis: q̄ applicabile ē indifferenter ad oēs species: tn̄ est magis determinatū fm nūeꝝ ꝛ quo ad hoc pōt ꝯtrahere terminū cōeȝ ad aliquā ꝑtem ei⁹. Ad tertiū dī q̄ licet signū ꝑticulare nō ꝯtrahat terminū cōem ad ꝑtem determinatam eius. s. ad indiuiduū signatū: tn̄ bn̄ ꝯtrahit ipm̄ ad ꝑtem indeterminatā. ꝛ licet quidā hō verificetur de tot suppositis de q̄t hō. Non tn̄ potest teneri pro natura simplici sicut hō ꝑ se sumpt⁹. ideo ē ibi determinatio q̄ntū ad acceptionē ꝛ ꝑdicationē indiuidui quidā homo nō ꝑdicatur de multis hoībus nisi equiuoce. licet bn̄ ꝑdicatione spēi. Ad quartū dī q̄ si sor. sumatur pro vno supposito ē termin⁹ discretus sed si sumatur loco vni⁹ vocis imposite ad significādū oēs siles voces in prolatione sicut sumitur in hac sor. est dictio dissillaba sic hēt rōnē termini cōis ꝛ ideo illa est indefinita: ꝛ sortes ibi supponit determinate. Ad q̄ntū dī q̄ lʒ in ista tm̄ homo currit sit signū exclusiuū. nō tn̄ signū vniuersale vel particulare disponens subiectum secundū vniuersalitatē vel ꝑticularitatē ꝛ de illo solū est hic propositū.

Propositio singularis est illa in q̄ subijcit terminus singularis vel discretus ut sor. currit. vel terminus cōis cū ꝓnoīe demonstratiuo ut iste homo currit. termin⁹ singularis vl' discret⁹ ē qui aptus natus est de vno solo ꝑdicari ut sortes et plato.

Postq̄ determinatū ē de propositiōe vniuersali ꝑticulari: ꝛ indefinita. Hic ꝯsequēter auctor determinat de ꝓpositione singulari. rō ordis ē q̄ in trib⁹ ꝑmis subijcitur terminus cōis cōiter acceptus q̄ semꝑ pōt teneri pro multis. In singulari u'o subijcitur terminus singulariter captus q̄ nō pōt teneri pro plib⁹. iō in illis trib⁹ ē ꝑfectior quātitas subiecti q̄ in singulari. rōne cui⁹ inter has ꝓpositiōes auctor vltimo determinat de singulari ipsaȝ sic diffiniēs. Propositio singularis est illa in qua subijcitur terminus discretus vl' cōis cū ꝓnoīe demōstratiuo. Pro q̄ sciēdū ꝑmo q̄ in ꝓpōne singulari subiectū dʒ teneri singl̄arit̄ ꝛ ꝓ vno tm̄ sic q̄ nō possit teneri ꝓ plibus: rōne cui⁹ ipsa dī singlaris. ꝛ q̄ oīs termin⁹ cōis cōit̄ accept⁹ tenetur ꝓ plibus in actu vel in aptitudine: ideo in ꝓpōne singulari nō pōt subijci termin⁹ cōis cōiter accept⁹: sʒ ibi req̄ritur termin⁹ discret⁹ q̄ solū sumit̄ pro vno vl' aliqđ sibi equalēs qđ tenet̄ singularit̄ pro vno tm̄: sicut ē terminus cōis sūptus cū pronoīe demōstratiuo: qđ quidē pronomē ꝯhit terminū cōem ad vnū suppositū determinatū. Scđo sciendū q̄ q̄ttuor modis fit ꝓpō singl̄aris. Primo mō q̄n ibi subijcit̄ termin⁹ discret⁹ ut sortes currit. Scđo mō q̄n ibi subijcit̄ terminus cōis cū pronoīe demōstratiuo: ut iste hō currit. qđ dʒ intelligi de pronoīe ꝑmitiuo ꝛ non deriuatiuo: q̄ hec est indefinita mea tunica est alba. Tertio q̄n subijcit̄ terminus cōis capt⁹ ꝓ natura simplici significata ꝑ ipsū: vel habens suppōnē simplicē: ut hō est spēs. Quarto q̄n subijcitur aliqđ dictū qđ solū supponit pro vno singulari dicto: ut hoc hoīem currere ē possibile: vl' hic: hō ē animal ē ꝓpō vera. ꝛ sic in oīb⁹ modalib⁹. Tertio sciēdū q̄ cū dī hoīeȝ currere est possibile. illud dictū qđ est hoīem currere accipit̄ pro se ipso in defectu vnius vocis q̄ non est imposita ad significandū ipsum. ꝛ ideo solum supponit pro tali dicto. nec pōt supponere nec appellare pro aliquo alio dicto: sicut nō pōt sumi pro isto dicto: asinū moueri vl' hominē esse albū: ideo tenetur singularit̄ ꝛ reddit propōeȝ singularē: ꝛ lʒ ibi non subijciatur terminus discretus: formaliter tn̄ ibi subijcit̄ virtualiter ꝛ equiualenter: ꝛ similiter in alijs singularibus. Unde ad declarationē diffinitiōis ꝓpōnis singularis: hic

diffinitur terminus discretus. Quarto sciendū q̄ terminus discretus est qui est aptus natus p̄dicari de vno solo. Cuius rō est: quia terminus discretus habet significatū incōicabile q̄d est discretū. i. diuersis cretū ⁊ distinctū ab alijs sed incōicabile nō cōuenit pluribus actu vel aptitudine: et q̄r ab esse in pluribus sumitur dici de pluribus: ideo terminus discretus nō potest dici de pluribꝰ: sed tm̄ de vno solo. s. de seipso. vnde patet q̄ idē sunt terminus discretus secundū logicū: ⁊ nomē proprie qualitatis sm̄ grāmaticū: sicut idē sunt terminus cōis ⁊ nomē appellatiuū. Nomē enī appellatiuū habet significatū cōicabile multis: propriū vo incōicabile. ⁊ per hoc patet declaratio diffinitiōis ꝓpōnis singularis ⁊ termini discreti. Sed contra p̄dicta arguitur. ista est singularis: hō est spēs: ⁊ tm̄ ibi nō subijcit̄ terminus discretꝰ vel terminꝰ cōis cū pronoīe demōstratiuo: ergo cōtra diffinitionē propōnis singularis. Scdo sic: ista ē singularis: oēs apl̄i dei sunt duodecim: ⁊ tm̄ ibi nō subijcit̄ terminus discretꝰ nec formalit̄ nec virtualit̄: q̄r subiectū actu tenetur pro pluribus: ergo diffinitio ē mala. Tertio sic: in ista: totus sor. est albus subijcitur terminꝰ discretus ⁊ tm̄ non est singularis: quia equalet isti: quelibet pars sor. est alba. mō equalentes sunt eiusdē quantitatis: ergo diffinitio ꝯuenit alijs a diffinito. Quarto sic: nullū indeterminatū cōtrahit terminū cōem ad stādū pro aliquo vno singulari discreto: sed pronomē demōstratiuū ē indeterminatū. q̄r significat substantiā infinitā: ⁊ pōt demōstrare generaliter omne ens reale vel rōnis: igitur terminꝰ cōis suptus cū pronoīe demonstratiuo non facit propositionē singularē.

Quinto arguitur sic: sortes ē terminꝰ discretus ⁊ tm̄ p̄dicatur de isto sor. ⁊ de illo: ergo terminus discretus nō predicatur solū de vno solo. Ad argumēta. Ad primū dicitur q̄ in ista homo ē species: nō subijcitur terminꝰ discretꝰ formalit̄ sȝ bene virtualit̄: q̄r hō ibi tenet̄ ꝓ natura simplici i se accepta ꝑ modū vnīꝰ discreti: ⁊ hȝ modū singularis respectu huiꝰ p̄dicati spēs q̄d ꝯuenit sibi sm̄ se ⁊ non ea parte qua cōis est suis inferioribꝰ: sed in q̄ꝫtum differt ab eis. Ad secundū dicitur q̄ si in ista: oēs apl̄i dei sunt duodecim: oēs sumatur distributiue est vl̄is et falsa. ⁊ si collectiue est singularis et vera. ⁊ lȝ subiectū teneatur actu pro pluribus: tm̄ illa plura accipiuntur ut collecta per modum vnīꝰ discreti: ut sunt vnū subiectū huiꝰ numeri duodecim: ⁊ sic est ibi ꝟtualit̄ terminus discretꝰ vel singularis. Ad tertiū dicitur q̄ si in illa: totus sor. est albus: li totus teneatur collectiue pro ꝯfecto est simplr̄ singularis. ſȝ si teneatur distributiue pro partibus integralibus ut tantū valet sicut quelibet pars: nunc est ꝟtualiter vniuersalis: sed adhuc est formalit̄ singularis. Ad quartū dicitur q̄ ꝓnomē cōsideratū scd̄m suos modos significādi ēētiales: q̄ sunt significare per modū substātie indeterminate: ⁊ determinabilis est indeterminatū: nec pōt determinare nec contrahere terminū cōem: sed ipm̄ cōsideratū q̄ꝫtū ad suos modos accidētales: qui sunt relatio vel demōstratio ꝟtute demonstrationis contrahit terminū cōem cui addit̄ ad standū pro vno supposito determinato. Ad quintū dicitur q̄ lȝ sor. dicatur equiuoce de isto: et de illo nō vniuoce tm̄ scd̄m vnam rōem: ⁊ lȝ ille sortes: ⁊ aliꝰ habeāt eandē rōem cōem: ut q̄r nō cōueniūt in noīe hōis: nō tm̄ ut cōueniūt in hoc nomie sor. significat eos sȝ idē significatū: nec sȝ eādē ipōez vocis.

¶ Propositionū cathegoricarū: alia affirmatiua: alia negatiua. Affirmatiua est illa in qua predicatū coniūgitur cū subiecto: ut homo currit. Negatiua est illa in qua predicatū remouet̄ a subiecto ut homo non currit.

Postq̄ꝫ autor p̄misit diuisionem ꝓpōnis cathegorice: sumptā ex parte q̄ntitatis ⁊ materie eius: ⁊ etiā posuit diffinitiones membroꝝ: hic consequēter ponit aliā diuisionem propositionis cathegorice que se tenet ex parte forme et q̄litatis essentialis ꝓpōnis dicēs: q̄ propositionū alia affirmatiua: alia negatiua. Cuius diuisionis ratio est quasi in omni propositione cathegorica est cōpositio p̄dicati et subiecti: vel ergo ibi compositio est secundum voces tantū: et sic est negatiua. vel fit scd̄m voces ⁊ significata: ⁊ sic est affirmatiua. Pro quo sciendū p̄mo q̄ in omni voce cōplexa ē cōpositio pluriū vocū significatiuarū: ⁊ q̄r oīs propositio cathegorica est quedā vox cōplexa ex subiecto ⁊ predicato: ideo in qualibet cathegorica est compositio subiecti ⁊ predicati. Sed subiectū quādoq̄ꝫ cōponitur cū predicato sm̄ vocē ⁊ significatū simul: ut hic: homo est animal: ibi est cōpositio hominis ⁊ animalis scd̄m voces et ibidem signatur cōpositio eoꝝ scd̄m significata. Quādoq̄ꝫ vero cōponunt̄ subiectū ⁊ predicatum secundū voces tm̄: ⁊ ibi significatur diuisio eoꝝ q̄ꝫtū ad significata: ut hic: homo non est asinꝰ: ibi significatur diuisio ⁊ remotio significatoꝝ hominis ⁊ asini. Secundo sciendū q̄ propositio affirmatiua est illa in qua predicatū affirmatur de subiecto: ut homo currit: ⁊ ponitur illa loco generis: ⁊ residuū ad differentiā propositionis negatiue in qua predicatū non affirmatur de subiecto. Et dicitur aliquid affirmari de alio quod cōponitur cū ipso mediāte copula verbali non negata. Et q̄r in ꝓpositione affirmatiua predicatū cōponitur cū subiecto mediante copula verbali sine negatione: ⁊ ibi designatur cōpositio subiecti ⁊ p̄dicati: nō in ipa predicatū cōponit̄ cū subō. nō ē tm̄ intelligēdū de intentiōibus subiecti ⁊ p̄dicati q̄ cōponantur in terse: sed debet intelligi de rebus subiectis intentionibus illis. Tertio sciendū q̄ propositio negatiua est illa in qua predicatum remouetur a subiecto: ut homo nō currit. Ratio est: q̄r illud dicitur remoueri a subiecto q̄d solū cōponit̄ cū eo sm̄ vocē ⁊ denotat̄ diuidi ⁊ separari ab eo sm̄ rē: ⁊ sic ē negatiua ut p̄us dictū est: ⁊ nō in ea p̄dicatū remouet̄ a subiecto sm̄ modū enūciādi. s. mediante negatione cōpōnis designate per verbū. Et per hoc differūt ꝓpositio affirmatiua ⁊ negatiua. Ex q̄ patet q̄ ꝓpositio affirmatiua ⁊ negatiua inter se differunt sm̄ spēm. Cuius rō est: q̄r quecūq̄ꝫ differūt scd̄m suas formas eēntiales sic q̄ differentia sumatur ab illis formis eēntialibꝰ: dūmō cōueniāt in genere differunt in spē. Sȝ differentia ꝓpōnis affirmatiue ⁊ negatiue sumitur scd̄m suas formas eēntiales q̄r sumit̄ ex parte compositiōis q̄ est forma eēn[...]s cathegorice: ⁊ nō ꝓpōes ille specie differūt: ⁊ tō diuisio prius posita est diuisio generis in suas species sm̄ modū. Quarto sciendū q̄ affirmatio ⁊ negatio dupl̄r accipiuntur. Uno modo formaliter. s. affirmatio pro cōpositiōe affirmatiua predicati cū subiecto: negatio pro cōpositione negatiua eorundem que fit per negationē appositā verbo capiēdo negationē pro aduerbio negādi. Et isto modo affirmatio et negatio sunt differentie eēntiales enūciatiōis. Alio modo materialiter scȝ affirmatio pro oꝛone affirmatiua: et negatio ꝓ oꝛone negatiua: ⁊ h̄ mō sunt spēs enūciatiōis. Et ab Arist. diffiniunt̄: Affirmatio est enūciatio alicuiꝰ de aliq̄. Negatio vo est remotio alicuius ab aliq̄. Et capiēdo isto mō diuisio p̄us sic in spēs. Sȝ capiendo affirmationē et negationē p̄mo modo formaliter: sic fit per differentias. Sȝ cōtra p̄dicta p̄mo arguit̄ sic: nulla oꝛo in q̄ destruit̄ forma cōpositiōis est propositio. sȝ negatiua ē hmōi: q̄r negatio destruit cōpositionē q̄ est forma propositiōis: igit̄ nulla ꝓpositō ē negatiua. Scdo sic: hec est cathegorica q̄ꝫlibet ē vl̄ nō est: ⁊ tm̄ nō est affirmatiua vel negatiua: q̄r vnū membrū affirmat̄ ⁊ aliud negat̄: ⁊ sic nō debet magis dici affirmatiua q̄ꝫ negatiua: igit̄ cōtra diuisionē. Tertio sic: hec est affirmatiua: sortes qui nō currit mouet̄: ⁊ tm̄ ibi p̄dicatū nō affirmat̄ de subiecto: cū ibi sit negatio negās p̄cedens p̄dicatū: ergo male diffinit̄ ꝓpositio affirmatiua. Quarto sic: vbi predicatū cōponit̄ cū subiecto non remouet̄ ab eo: sȝ in ꝓpositiōe negatiua p̄dicatū cōponit̄ cū subiecto: cū hoc sit de rōne ꝓpositiōis: igit̄ nō remouet̄ predicatū a subiecto: igit̄ ⁊c̄. Quinto sic: hec est negatiua hō nō ē aīal: ⁊ tm̄ predicatū nō remouet̄ a subiecto: cū impossibile sit aīal remoueri ab hoīe. Ad argumēta. Ad p̄mū dicitur: q̄ licȝ in ꝓpositiōe negatiua destruat̄ cōpositio signifi

catoꝝ subiecti ꝛ p̄dicati:nõ tñ destruit copula verbalis secundũ se:nec cõpositio predicati ꝛ subiecti ſm vocẽ. Ad secũdũ dicitur ꝙ si ista qðlibet est vel non est sit vna disiũctiua sic est affirmatiua: qꝛ eius copula principalis.s. cõiũctio illa vel nõ negatur:ꝛ similiter si sit cathegorica de disiũcto predicato est affirmatiua:qꝛ principalis eius copula nõ negat:sensus enim est:qðlibet est ens vel non ens: et illud verbũ est non negatur. Ad tertiũ dicit ꝙ hec est simpliciter affirmatiua:hõ q̄ non currit mouet: qꝛ p̄ncipale verbũ eiꝰ.s.mouetur nõ negat:ꝛ ꝫ negatio negãs p̄cedat ipm̄ hoc eñ nõ est immediate sed actus eius terminat super illõ verbũ.s.currit qð sic tenet ex pte subiecti: qꝛ hoc totũ q̄ non currit est quedã implicatio determinatiua subiecti. Ad quartũ dicitur ꝙ vbi predicatũ cõponitur cũ subiecto non remouetur ab eo scðm id in quo cõponit: ꝫ bene ſm aliud: modo in negatiua predicatũ scðꝫ diuersa componitur ꝛ diuiditur a subiecto ut visum est prius. Ad qntũ dicitur ꝙ in ista hõ nõ ẽ aial: p̄dicatũ nõ remouet a subiecto ſm rem ꝫ bene scðm modũ enũciãdi.s.per negationẽ qua denotat ab ipso separi:ꝛ hoc mõ intelligitur remoueri in diffinitiõe ꝓpõnis negatiue:ꝛõ non sequitur.

Diuisa ꝓpositiõe tũc sciendũ ẽ ꝙ triplex est quesitiuũ per qð querimus đ ipa scꝫ que qualis quãta. Que querit de substãtia ꝓpõnis. Unde ad interrogatiõem factã per q̄ rñdendũ est: cathegorica vel ipotetica. p q̄lis rñdendũ est affirmatiua vel negatiua. quia q̄lis querit de q̄litate propõnis. p quãta respõdẽdũ ẽ vl'is vel pticularis idefinita vl' singularis. Quãta n. querit de quantitate propõnis. vñ versus. Que ca vl' hip: qualis ne vel af u q̄nta par in sin.

Postq̄ꝫ auctor posuit tres diuisiones vnã ꝓpositionis in cõi ꝛ duas ꝓpositiõis cathegorice: hic ꝯsequẽter ostendit aliqua quesitiua illis diuisionibus correspondentia ad querendũ de membris earundẽ dicẽs: ꝙ ſm triplicẽ diuisionẽ ꝓpõnis triplex est quesitiuũ.s. que qualis quãta. Quorũ sic habetur sufficientia qꝛ omne quesitiuũ absolutũ ꝓpositionis querit de substantia eius vel accidẽte. Si primũ sic est que. Si scðm hoc est dupliciter: vl' querit de quãtitate:ꝛ sic est quãta. vel de qualitate:ꝛ sic est qualis. Pro q̄ sciendũ primo ꝙ hic nõ enumerant oĩa quesitiua generaliter quibus potest interrogari de ꝓpõne: sed solũ enumerant quesitiua correspõdentia tribus predictis diuisionibꝰ quibus querimus de substãtia quãtitate ꝛ qualitate ꝓpositionis:ꝛ magis hec enumerant q̄ꝫ alia quesitiua: ut sunt ne an vtrũ: duplici ratione. Primo: qꝛ ista tria querunt de substantia qualitate ꝛ quãtitate ꝓpõnis. Alia vero de veritate ꝛ falsitate: modo inferius determinat de oppositiõe cõuersione ꝛ equipollẽtia ꝓpõnũ: ad quas cognoscendas necessariũ est cognoscere substãtiã qualitatẽ et quantitatẽ ꝓpõnis: non autẽ veritatẽ ꝛ falsitatẽ. Alia ratio est: quia ista tria q̄rũt de his que cõueniũt propositioni ſm se ꝛ absolute. Alia vero de his q̄ sibi conueniunt respectiue.s. per respectũ ad eius significatũ. adeo ista hic potius enumerantur q̄ꝫ alia. Secundo sciẽdũ ꝙ ut dicit in textu que querit de substãtia ꝓpõnis: eo ꝙ est ꝓnomẽ infinitũ significãs substantiã infinitã:ꝛ quesitiuũ substãtie rei ad quã applicatur:ꝛ querit instrumentaliter tñ: nõ aũt principaliter per modũ p̄ncipalis agentis:ꝛ sibi debꝫ respõderi cathegorica vel ipothetica que dicunt substantiã ꝓpõnis. Et sunt mẽbra diuisionis eius date penes substantiã. Sed quãta q̄rit de quãtitate ꝓpõnis: eo ꝙ est q̄situũ quãtitatis: ad qð debet respõderi vl'is vl' pticularis: indefinita: vl' singularis eo ꝙ illa sunt mẽbra diuisionis ꝓpõnis simplr penes quantitatẽ eius ꝛ materiã. Sed qualis querit de qualitate ꝓpõnis eo ꝙ est cõcretũ ꝛ quesitiuũ q̄litatis: ꝛ sibi debet respõderi affirmatiua vl' negatiua: que dicũt qualitatẽ ꝓpõnis.

Tertio sciendũ ꝙ substantia accipitur dupliciter. Uno mõ ꝓprie vt ẽ ens per se. Alio mõ trãssumptiue ꝛ generaliter ꝓ omni illo qð accipit ſm se ꝛ p modũ substantie: ut cũ dicitur ꝙ albedo ẽ substãtia albi. In ꝓpositiõe aũt nõ reperitur substãtia ꝓprie dicta: ꝫ intelligit ꝙ in ipsa ẽ modus substãtie: et iõ que nõ querit de substãtia absoluta: sed de ipa accepta p modũ substãtie. Similr' i ꝓpositiõe nõ reperitur quãtitas ꝓprie dicta ut ẽ mẽsura substãtie: ꝫ ibi reperitur trãssũptiue q̄ntitas: ut ẽ mẽsura acceptiõis subiecti ꝓpõnis: ꝛ similiter ẽ de q̄litate. vñ affirmatio ꝛ negatio ꝫ similitudinẽ dicũt q̄litates ꝓpõnis. Quarto sciẽdũ ꝙ dupliciter põt itelligi affirmationẽ ꝛ negationẽ eẽ q̄litates ꝓpõnis. vno mõ ꝙ sint q̄litates accñtales: ꝛ accidentia ꝯñtia ꝓpositionẽ affirmatiuã ꝛ negatiuã. ꝛ hoc mõ non debet intelligi: quia nõ aduenıũt ipsis post eẽ cõpletũ quia non est propositio affirmatiua nisi hẽat affirmationẽ. Alio mõ ꝙ sint qualitates essentiales illarũ propositionũ. Et isto mõ dicuntur qualitates ꝓpõnis: ꝛ habent modũ accidẽtis respectu propõnis in cõmuni cuius sunt differẽtie diuisiue. sicut semp differẽtie diuisiue alicuius generis habẽt modum accidentis respectu illius generis. Sed cõtra predicta primo arguitur per vtrũ bene q̄rimus de substantia propositiõis: ꝛ etiã de quãtitate: ut dicẽdo: vtrũ ista homo currit sit cathegorica vl' ipothetica: ꝛ tamẽ illud quesitiuũ nõ enumeratur inter ista: igit' hic sufficiẽter non enumerantur q̄sitiua correspondentia tribus diuisionibꝰ premissis. Secũdo sic: per que querimus de quantitate ꝓpõnis: dicendo que quãtitas est in hac propõne hõ est: ergo que nõ solum querit de substantia propõnis. Tertio sic: oĩs quantitas est cõtinua vel discreta: sed ꝓpositio nõ habet quantitatẽ cõtinuã nec discretã: igitur nõ habet quãtitatẽ: nec quanta querit de quantitate eius. Quarto sic: vnius quesitiui est tñ vnũ responsiuũ: sed quanta est vnũ quesitiuũ: igitur non sibi debent respõderi ista quattuor.s. vniuersalis ꝑticularis: indefinita: ꝛ singularis. Quinto sic: qualis ẽ quesitiuũ qualitatis in cõmuni: igitur nõ est ꝓprie q̄situũ ꝓpõnis: ergo male enumeratur inter q̄situa eius. Ad argumenta. Ad primũ dicitur ꝙ per illud q̄situũ vtrũ bene querit' indirecte de substantia vel quãtitate ꝓpõnis: nõ tñ directe: sed per ipm̄ queritur directe de veritate propositionis in qua põt fieri mentio de substãtia vel quantitate: ut hic: vtrũ homo currit sit cathegorica. directe queritur veritas huius ꝓpõnis homo currit est cathegorica. Ad scðm dicitur ꝙ per que q̄nq̄ꝫ querit' de quãtitate propositionis accepta per modũ substãtie ſm suã essentiã: nõ eñ queritur de ipsa ſm esse quãtitatis: ut est denoĩatiua ꝓpositiõis: sed hoc solũ fit per q̄nta. Ad tertiũ dicitur ꝙ oĩs quãtitas proprie dicta est cõtinua vel discreta: nõ tamẽ quãtitas accepta transsumptiue sicut hic accipit'. Ad quartũ dicitur ꝙ vnius q̄situi est tñ vnũ responsiuũ adequatũ ꝛ propriũ: tñ possunt esse plura particularia non adequata: ꝛ sic est de illo q̄sitiuo quãta propriũ eius responsiuũ est quãtitas ꝓpõnis in cõmuni particularia respõsiua eius cõtenta sub quãtitate ꝓpositiõis sunt vl'e ꝑticulare: ꝛ sic de ceteris. ꝛ debet respõderi tñ vnũ responsiuũ: cũ queritur de vnica propõne: ꝛ de diuersis dantur diuersa responsiua. Ad quintũ dicitur ꝙ qualis in cõmuni est quesitiuũ q̄litatis in cõi: sed per applicationeꝫ ad ꝓpositionẽ dici põt q̄situũ q̄litatis propositiõis: ꝛ etiã propriũ eo ꝙ nõ q̄rit de alijs accidẽtibꝰ eiꝰ. Et similr' dicet de alijs q̄situis.

Propositionũ cathegoricarũ quedã participãt vtroqꝫ termino. vt homo est animal homo non est animal. Alie vero alterotantũ: ut hõ currit homo disputat. Alie vero nl'lo vt homo currit fortes mo

uetur. **Itē ꝓpositionū cōicantiū vtro termino. Quedam participāt vtroqꝫ termino scđm eundē ordinē ut homo currit: hō nō currit. Quedā vero ordie ecōuerso ut hō est animal animal est homo.**

Postqꝫ autor determinauit de ꝓpōne ꝑm se ⁊ q̄ztū ad ... pia eius. hic cōsequēter incipit determinare đ aliq̄bus ... nib⁹ ei⁹. s. de oppōne ꝯuersiōe ⁊ eq̄pollētia. Et anteqꝫ ... pis determinet duas diuisiones ponit valētes ad cognitionē ipsarū: quarū ꝑma est ꝓpōnū cathegoricarū: quedā ... cipāt vtroqꝫ termino: alie uo vno tm̄: alie uo nullo. Cu... rō est: q2 oēs ꝓpōnes cathegorice: vel ꝯueniūt in extremis: vel disconueniūt. Si conueniūt hoc ē dupl'r. vel conueniūt in vtroqꝫ simul: ⁊ sic ē primū mēbrū. vel in altero tm̄ ... est ꝑm. vel disconueniūt in vtroqꝫ simil': sic ē tertiū.

Pro q̄ primo sciēdū q ꝑticipare tripl'r accipitur. Uno modo idē est q ꝑticipare rōez suscipe sicut spēs ꝑticipat genus: q2 suscipit diffinitionē eius. Scđo mō idē est q partē capere: sicut duo frēs dicunt̄ patris bona ꝑticipare. Tertio modo idē est q cōuenire in aliquo. ⁊ isto mō sumit̄ ... ꝓposito. ⁊ tō ille ꝓpōnes dr̄r ꝑticipare vtroqꝫ termino: ... conueniūt in vtroqꝫ suoꝝ terminoꝝ seu extremoꝝ.

Scđo sciēdū q termin⁹ ē dictio materialit̄ ⁊ per se termi... ꝓpōnē. Et dicit̄ materialiter ad differētiā copule verbalis: q terminat formalit̄. Et dr̄ per secūd oriam dispositi... ū subiecti ⁊ p̄dicati: sic sunt signa distributiua ⁊ adiectiua ... non terminat ꝑ se ꝓpōez. Et dicit̄ termin⁹a terminādo ... q termiat ꝓpōez sicut extremū eius. Tertio sciendū ... ꝯueniētia vel disconueniētia vnius ꝓpōnis ad aliā: est ... cidēs respectiuū ꝓpōnis ⁊ non absolutū. Et q2 ista diuisio attēditur penes ꝯueniētiā ⁊ disconueniētiā propositionis vnius ad aliā seu tū alia ex parte suoꝝ terminoꝝ. sequit̄ ... o q ista diuisio sumitur scđm accidētia propositionis: ... are ista diuisio est subiecti in accidētia: ⁊ non generis in ... as species. Et valet ista diuisio ad cognoscēdū quibus ꝓpositionibus oppō conuersio ⁊ equipollētia cōuenit: ⁊ q... s nō: q2 solū cōueniūt propositionibus vtroqꝫ termino ... cipātib⁹. Uñ iste tres sunt passiōes respectiue q̄ solū cōueniunt ꝓpōi per cōparationē ad aliā propositionem.

Quarto sciēdū q propositiōes vtroqꝫ termino ꝑticipātes iterū diuidunt̄: q2 Quedā ꝑticipāt vtroqꝫ termino eodē ordine. Alie uo ordine ecōuerso. Unde ille sunt ꝑticipātes vtroqꝫ termino eodē ordie q̄ sunt eiusdē subiecti et eiusdē p̄dicati: ut hō est albus: hō nō est albus. Sed ille sunt ꝑticipātes ordine ecōuerso quarū p̄dicatū vnius est subiectū alterius ⁊ ecōtra: ut homo est albus: albū est homo. ⁊ per hoc faciliter patetur sufficientia huius diuisionis. Et valꝫ ... a diuisio siliter sicut precedēs ad cognoscēdū q̄bus ꝓpōnib⁹ oppō ⁊ eq̄pollētia cōueniāt: q2 solū ꝯueniūt ꝑticipāt... ⁹ vtroqꝫ termino eodē ordine: ⁊ q̄bus cōueniat ꝯuersio: ... solū cōuenit ꝑticipātibus vtroqꝫ termino ordine ecōuerso. Et per hoc patēt iste due diuisiones ꝓpositionū cathegoricarū. Sꝫ cōtra predicta primo arguit̄: distincte ꝓpōnes semꝑ habēt distinctos terminos: tū distinguant̄ ... r sua subiecta ⁊ p̄dicata: ergo nulle ꝓpōes distincte ꝑticipāt vtroqꝫ termino. Scđo sic: oēs ꝓpōnes cathegorice ꝯueniūt in rōe ꝓpōnis cathegorice: cū q̄libet ꝓpō cathegorica semꝑ hēat duos terminos subiectū ⁊ p̄dicatū: igitur nulle ꝑticipāt altero termino tm̄: cū tm̄ excludat oē aliud. Tertio sic: in oī ꝓpōne cathegorica reperit̄ hoc verbū ... tū ē termin⁹: q2 terminat ⁊ actuat ꝓpōez: ⁊ est p̄dicatū ... ꝓpōnis: ergo oēs ꝓpōnes aliquo termino ꝑticipāt ⁊ non ... nt aliq̄ nullo termino ꝑticipātes. Quarto sic: in q̄libꝫ ꝓpōne ē vnus ordo: ergo diuerse ꝓpōnes habēt diuersos ordines: ergo nulle sunt ꝑticipātes eodē ordine ꝯtra scđaꝫ diuisionē. Quinto sic: ordo ꝓpōnis est ordinatio suoꝝ terminoꝝ. s. subiecti ⁊ p̄dicati. sꝫ in oībus est ordinatio eadē: q2 subiectū ⁊ predicatū siliter ordinant̄: cū semper subiectū precedat predicatū: igit̄ nulle sunt participantes ordine ecōuerso.

Ad argumēta. Ad primū dicitur q licet omnes propositiōes diuerse habeāt diuersos terminos ꝑm numerū: quia quod semel dictū est in vna propositiōe amplius resumi non pōt idē numero. tm̄ bene habent eosdem terminos scđm speciē vocis ⁊ significati simul. Ad ꝑm dicitur q si tantū faciat exclusionē respectu cōueniētie ꝓpositionis in cōmuni. Sic nulle cathegorice cōueniunt tm̄ vno terminoꝝ. Sed si faciat exclusionē respectu cōuenientie terminoꝝ sic aliq̄ue propositiōes ꝯueniunt in altero tātū ⁊ sic intelligitur circa precedentē diuisionē. Ad tertiū dicitur q hoc verbū est non ē terminus: quia licet terminet propositionē formaliter ⁊ in rōne copule non tm̄ materialiter in quātū hēt rōnē copule: ⁊ si aliquādo fit predicatū ut hic homo ē tm̄ in rōne copule non dicitur predicatū materiale: ideo ratione ipsi⁹ nō oēs propōnes ꝑticipāt vno termino. Ad quartū dicitur q lꝫ diuerse ꝓpōnes semꝑ habeāt diuersum ordinē in numero nō tm̄ in specie. Ad quintū dicitur q licet subiectū ⁊ predicatū accepta scđm illas intentiones similiter ordinent̄ in propositiōe: q2 semper illud quod habet rationē subiecti preponitur alteri: tm̄ quantū ad res subiectas intentionibus illis non semper similiter ordinantur: quia aliquādo subiectū vnius propositionis bene fit predicatū alterius ⁊ econuerso.

Itē propositionū vtroqꝫ termino cōmunicātiū scđm eūdē ordinē. Alie sunt cōtrarie. Alie sunt subcōtrarie. Alie cōtradictorie. Alie subalterne. Cōtrarie sunt vniuersalis affirmatiua ⁊ vniuersalis negatiua eiusdē subiecti ⁊ eiusdē predicati: ut omnis homo currit. ⁊ nullus homo currit. Subcontrarie sunt particularis affirmatiua ⁊ particularis negatiua: ut q̄dam homo currit: ⁊ q̄dam hō non currit.

Postqꝫ autor premisit duas diuisiones valentes ad cognoscendū cōuersiones: oppositiōes ⁊ equipollentias propositionū. hic consequēter determinat de illis passionib⁹. ⁊ primo de oppositiōibus. Cuius ratio est: q2 oppositio solū conuenit ꝓpositiōibus que ꝑticipāt ꝑm eūdem ordinē ⁊ cōuersio cōuenit illis que participāt ordine ecōuerso: ideo oppositio precedit cōuersionē. Et quia equipollētia sumitur respectu ꝓpositionū oppositarū que fiunt equipollentes ideo etiā oppositio precedit equipollentiā quare cōuenienter determinatur prius de oppositionibus q̄ꝫ de alijs.

Primo sciendū q duplex est oppositio: quedā est oppositio rerū vel terminoꝝ que est repugnantia aliquoꝝ duoꝝ non ꝑmittentiū se simul ⁊ respectu eiusdē ⁊ de ista non determinatur hic sed in postpredicamentis. Alia est oppositio propositionū vel modoꝝ enūciandi que est repugnantia duarū cathegoricarū eiusdē subiecti ⁊ eiusdē predicati in qualitate ⁊ quātitate simul vel in altero eoꝝ: ⁊ illo modo hic cōsideratur de oppositiōe ⁊ de propositionibus oppositis. vnde ad cognoscendū species oppositionis predicte hic autor ponit diuisionē propositionū oppositarū.

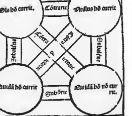
Pro q̄ sciendū secundo q propositionū oppositarū alie sunt contrarie: alie subcontrarie: alie cōtradictorie alie subalterne. Cuius diuisionis sic habetur sufficientia: quia omnes propositiones opposite habent repugnantiā inter se: vel ergo repugnāt in qualitate ⁊ quantitate simul ⁊ sic sunt cōtradictorie: vel in altero eoꝝ tm̄ ⁊ sic est dupliciter: quia vel repugnant in quantitate solū ⁊ sic sunt subalterne: vel in qualitate ⁊ hoc est tripliciter: vel ambe sunt vniuersales ⁊ sic sunt cōtrarie: vel ambe sunt ꝑticulares ⁊ sic sunt subcōtrarie: vel ambe sunt singulares ⁊ sic iterū sunt cōtradictorie. Tertio sciēdū q ꝯtrarie sunt vniuersalis affirmatiua ⁊ vniuersalis negatiua eiusdē subiecti ⁊ eiusdē p̄dicati: ut q̄libet hō currit ⁊ nullus hō currit: ⁊ in ipsis req̄rit̄ idem

tas subiecti ⁊ pdicati in tribus vel fm tria primo q sint eadē scōm vocē rōne cuius iste nō contrariantur quilibet hō currit: nullum ration ale currit. Secundo q sint eadem secundū significata: ratione cuius iste nō contrariant. Omnis canis currit: nullus canis currit. si canis teneatur equiuoce: quia possunt ambe simul esse vere. Tertio q sint eadem qūtum ad supposita pro quibus tenent: ita q eq ample ⁊ eque stricte in vtraq tenenantur: ideo iste nō contrariantur: omnis homo est albus: nullus homo fuit albus: qr in prima supponit pro presentibus tantū: et in secūda pro presentibus ⁊ preteritis simul: ⁊ sic nō sunt eiusdem subiecti secundū rem ⁊ vocem: quod tamen requiritur in omnibus oppōnibus. Quarto sciēdū q subcontrarie sunt particularis affirmatiua et particularis negatiua eiusdem subiecti et eiusdē predicati. Unde ad ipsas requiritur q ambe sint pticulares vel indefinite. Ratio est: quia subcōtrarie dicunt quasi sub contrarijs posite. Sed sub contrarijs nō ponunt ppositiones vniuersales nec singlares: quia nō sunt eiusdē subiecti cum ipsis: ideo subcontrarie debent esse ambe particulares vel indefinite. Et quia nō repugnant in quantitate oportet eas repugnare in qualitate: et sic vna debet eē affirmatiua: alia negatiua: ⁊ non ponūtur aliqua subcontradictoria sicut subcōtraria: quia vna est particularis in contradictorijs sub qua non potest sumi alia propositio: quia sub particulari nunq est sumere aliquid. Et per hoc patet diuisio propositionū oppositarū: ⁊ diffinitio contrariarū ⁊ subcontrariarū. Sed contra predicta primo arguit: iste propositiones: omnis homo non currit: nullus homo currit participant vtroq termino ⁊ eodē ordine: ⁊ tamen non sunt contrarie: nec subcontrarie: ⁊ sic de alijs sed sunt equipollentes: igitur hic male diuidūtur propositiones vtroq termino participantes eodē ordine. Secundo sic: omnia contraria sunt forme actiue ⁊ passiue inter se. sed propositōnes nunq sunt actiue ⁊ passiue cū propositiones non agāt nec patiantur inter se: igitur nulle sunt contrarie. Tertio sic: diffinitio contrariarum conuenit istis: omnis homo est albus: nullus homo est albus: et istis: omnis homo currit: nullus homo currit: ⁊ tamen iste non sunt ꝯtrarie: quia in prima homo supponit pro viris ⁊ mulieribus ⁊ in secunda pro viris tantū: igitur ⁊c. Quarto sic: propositiones que simul se cōpatiunt in veritate non opponuntur: quia non habent repugnantiā. sed subcontrarie simul se cōpatiūtur in veritate: ergo non opponuntur. Quinto sic: iste sunt subcontrarie: iste homo currit: iste homo non currit: quia sunt posite sub contrarijs que sunt vniuersales: et tamen ille non sunt particulares nec indefinite: igitur male diffiniūtur subcontrarie. Ad argumenta. Ad primū dicitur q hic non diuiduntur propositiones participātes vtroq termino in cōmuni: sed tantū participantes vtroq termino q sunt opposite: ideo cū predicte propositiones sint equipollentes non contrariantur. Ad secundū dicitur q licet contraria incōpleta sint forme actiue ⁊ passiue: non tamē completa: de quibus hic solū est ad propositū. Ad tertiū dicitur q de virtute sermonis iste non contrariantur: omnis homo currit: nullus homo currit: quia subiectū in vtraq non tenetur pro equalibus suppositis: sz virtute vsus sunt ꝯtrarie: quia scōz vsum homo restringitur ad standum pro viris tantū: ⁊ est ibi restrictio ab vsu. sed de alijs dicitur q vere contrariantur: quia albus in predicato per cōsignificationē eius restringit hominē vtraq ad standū pro viris pro quibus solum distribuitur. Ad quartū dicitur q lz subcontrarie non repugnēt in veritate: tamē bene repugnant in falsitate: et etiam in qualitate: ideo opponuntur. Ad quintū dr q licet singulares sint posite sub vniuersalibus q sunt contrarie: nō tn ponuntur sub ipsis scōz idē subiectū: quia in contrarijs terminus cōmūis: ut homo supponit pro omnibus suis suppositis: ⁊ in illis singularibus pro vno solo: iō nō habēt idē subiectū cū suis vniuersalibus q tamē requiritur ad subcontrarias respectu contrariarū.

¶ Contradictorie sunt vniuersalis affirmatiua ⁊ particularis negatiua: ut omis hō currit ⁊ quidam hō non currit. Subalterne sunt vlis affirmatiua ⁊ particularis affirmatiua: vel vlis negatiua ⁊ particularis negatiua: ut ois homo currit: quidā homo currit. Nullus hō currit: quidā hō non currit. ⁊ hoc totum patebit in sequenti figura.

Postq auctor determinauit de ꝯtrarijs ⁊ subcōtrarijs ppositionibus. hic cōsequēter determinat de ꝯtradictorijs ⁊ subalternis. Rō ordis ē: qr ꝯtrarie ⁊ subcōtrarie sunt eiusdem quantitatis: sed ꝯtradictorie ⁊ subalterne sunt diuerse quātitatis: ⁊ qr ꝯtradictorie opponunt simpliciter ⁊ secūdū rē: subalterne uō fm modū tm: iō prius auctor determinat de cōtradictorijs q de subalternis: ipsas sic diffiniens. Contradictorie sunt vlis affirmatiua ⁊ pticularis negatiua vel vlis negatiua ⁊ pticularis affirmatiua eiusdē subiecti et pdicati. Ubi primo sciendū q duplices sunt cōtradictorie quedā sunt repugnātes in veritate ⁊ falsitate ⁊ qualitate: ⁊ nō in quantitate: ⁊ tales sunt ꝯdictorie fm rem et parte significatorū: nō autē fm rem ⁊ modū simul. ⁊ hoc modo due singulares eiusdez subiecti ⁊ predicati ⁊ diuerse qlitatis bn sunt cōtradictorie: alie sunt ꝯtradictorie que repugnāt in veritate ⁊ falsitate: in quantitate ⁊ qualitate simul: ⁊ iste sunt contradictorie scōm rem ⁊ modū simul: et perfecte cōtradictorie. ⁊ solum de talibus dat ista diffinitio ⁊ nō de alijs. iō bene dicitur q contradictorie sunt eiusdez subiecti et predicati ⁊ diuerse quātitatis ⁊ qualitatis simul. Uñ in talibus est perfecta cōtradictio. Secūdo sciendū q cōtradictio est affirmatio ⁊ negatio eiusdē de eodē. ad idem scōm idē. similiter ⁊ in eodē tpe vnde ad ipsaz hec quinq reperiūtur requiri. Primo requiritur q affirmetur idē de eodē secundū rem ⁊ vocē: defectu cuius iste nō contradicunt. Tullius currit. Marcus nō currit. Scdo q pdicatū in vtraq enūcietur de subiecto cōparato ad idez: ideo iste nō cōtradicūt sor. est pater platonis: sor. nō est pr Tulij. Tertio q pdicatū affirmetur ⁊ negetur de eodē secundū eandē partē vł rōnem: ideo iste nō cōtradicunt: sor. videt scōm oculos ⁊ non videt fm aures. Quarto q subiectū in vtraq teneatur similiter ideo iste nō cōtradicunt hō est species: nullus hō est species: qr in prima hō tenetur p natura simplici ⁊ scda p suppositis. Quintu q predicatū enūcietur in vtraq p eodē tpore: iō iste nō ꝯtradicunt: sor. currit hodie: fortes nō curret cras. et p istas cōditiones pōt cognosci natura ꝯtradictoriorz. Tertio sciēdū q subalterne sunt vlis affirmatiua et pticularis affirmatiua: vlis negatiua et pticularis negatiua eiusdē subiecti ⁊ predicati vnde ad ipsas requirit q sint diuerse quātitatis: ratio ē quia in subalternis vna ponitur supra aliam sicut totū supra partem sed due vles non ponūtur supra se inuicē: nec due pticulares eiusdē subiecti et predicati: ideo in subalternis requiritur vna vlis que ponatur supra: et est subalternans: et alia particularis q ponatur infra ⁊ est subalternata. Scdo requiritur q sint eiusdē qualitatis: quia negatiua nunq ponitur sub affirmatiua de eodē subiecto ⁊ pdicato: nec ecōuerso. iō subalterne sunt vel ambe affirmatiue vel ambe negatiue. Quarto sciendū q subalterne nō opponunt fm rē ex pte suorz significatorz sed fm modū tm. Cuius rō est: qr solū ppōes ille opponunt fm rē q repugnāt in veritate et falsitate ex pte suorū significatorz: sz subalterne nō repugnāt in veritate ⁊ falsitate: qr pñt simul eē vere vel false ergo nō opponunt fm rez. Ideo Aristo. inter oppōnes nō enumerauit oppositionez subalternā qr cepit oppōnem spāliter p repugnātia duarz ppōnū fz affirmationē ⁊ negationē sed Pe. his. q cepit oppositionē gnāliter p oi repugnātia duarz ppōnū eiusdem subiecti ⁊ pdicati in qlitate vel quātitate: iō posuit oppōnē subalternā. vñ subalterne opponunt fm modū enunciādi. et pte quantitatis sui subiecti ⁊ ponēs vlē ⁊ pticularē: ⁊ p hoc pz q̄d sint subalterne ⁊ ꝯtradictorie. Sed ꝯtra predicta

ita arguitur primo. iste ꝯtradicunt: sor. est: sor. nõ est. tñ ibi nõ est affirmatio ⁊ negatio eiusdẽ de eodẽ: ⁊ tñ nulla est vlis: ergo ꝯtra diffinitionẽ cõtradictoriaꝝ. Scḋo sic: in ꝯtradictorijs subiectũ debet teneri silr. sed in vli ⁊ pticulari nõ tenetur similr: qꝛ in vna distribuit ⁊ in alia non: igit̃ vlis et pticularis nõ sunt ꝯtradictorie. Tertio sic: iste ꝯtradicũt ois hõ est ens: quidã hõ est nõ ens: ⁊ tñ ambe sunt affirmatiue: ergo in ꝯtradictorijs vna nõ est affirmatiua ⁊ alia negatiua. Quarto vlis affirmatiua ⁊ pticularis affirmatiua eiusdẽ subiecti ⁊ pdicati nõ opponũtur inter se: qꝛ pticularis sequit̃ ad vniuersalẽ: ergo subalterne nõ opponunt̃. Quinto sic: due subcõtrarie sunt subalterne: qꝛ sunt sub alijs posite ⁊ tñ nõ sunt vlis affirmatiua ⁊ pticularis affirmatiua nec ecõuerso: igit̃ ꝯtra diffinitionẽ earũdẽ. Ad argumẽta. Ad primũ dr̃ qꝛ licz iste sunt ꝯtradictorie ſm rẽ tñ nõ ſm rem ⁊ modũ simul qꝛ nõ repugnant in quantitate ⁊ qualitate: sed solũ in qualitate ⁊ de ꝯtradictorijs ſm rẽ ⁊ modũ simul datur ista diffinitio. Ad secundum dr̃ qꝛ in vniuersali ⁊ pticulari subiectũ nõ tenetur similiter quantum ad distributionẽ: tñ tenetur similiter quantũ ad illa ꝓ quib⁹ sumit̃ ⁊ in vtraqꝫ tenetur ꝓ oibus suis suppositis: vel ꝓ his ad q̃ restringitur. Ad tertiũ dr̃ qꝛ ille bñ cõtradicũt virtualiter ⁊ nõ formalr: et eo mõ quo ꝯtradicũt vna ẽ negatiua virtualiter. s. ista hõ est nõ ens: q̃ includit istã hõ nõ est ens. Ad quartũ dr̃ qꝛ particularis cõtinetur ⁊ seq̃tur ad vniuersalẽ rõne sui significati ⁊ nõ rõne quãtitatis ſm quã opponuntur ⁊ hñt repugnãtiã. Ad q̃ntũ dr̃ qꝛ lz subꝯtrarie sint subalterne respectu suaꝝ ꝯtrariaꝝ: nõ tñ sunt inter se subalterne: qꝛ vna nõ ponitur sub alia: ⁊ hec diffinitio intelligitur de his q̃ adinuicẽ sunt subalterne seu subalternãtur ⁊ omnia patent in figura sequenti.

Propositionũ triplex ẽ materia. s. naturalis: cõtingens ⁊ remota. Naturalis materia ẽ illa in qua pdicatuz est de esse subiecti vl' ppriũ ei⁹ ut hõ est animal. homo est risibilis.

Postq̃ꝫ auctor determinauit de oppositionib⁹ ppositionũ: consequenter vult determinare de legibus oppositionũ ⁊ quia ille leges vel regule variantur secundũ variationem materie ppositionũ: ideo anteq̃ꝫ de ipsis determinat prius agit de materia ppositionũ ⁊ licet ppositio nõ habeat materiã proprie dictam: quia nullus accidens vel ens rationis habet materiã proprie dictã: propositio aũt scḋm suũ materiale qḋ est vox est accidens. ⁊ quantum ad formale quod ẽ eẽ signũ cõpositionis est ens rationis: ideo nõ habet materiã proprie dictã: sed similitudinarie tantũ. Primo sciendũ qꝛ propositio habet materiã ex qua similitudinarie: ⁊ materiã in qua ⁊ circa quam. vnde materia ex qua sunt subiectũ ⁊ predicatũ: ⁊ subiectũ vocis est materia in qua vel ipsa vox si propositio consideretur quantum ad suũ formale sed enũciabile de quo ẽ ipsa propositio est sua materia circa quã: hic autẽ capitur materia ppositionis solũ pro conditione materie sue ex qua. i. pro habitudine predicati ad subiectuz: ĩõ materia ppositionis ut hic sumitur est habitudo predicati ad subiectũ in qua fit compositio predicati cũ subiecto: ⁊ in qua subiectũ ⁊ pdicatũ conueniunt. Secundo sciendũ qꝛ triplex est materia ppositionũ. s. naturalis: contingens ⁊ remota: quod probatur per sufficientiã: quia materia ppositionis est habitudo predicati ad subiectuz. vel ergo illa habitudo dicit repugnantiaz predicati cũ subiecto: ⁊ sic est materia remota. vel dicit cõuenientiã: ⁊ hoc dupliciter vel dicit conuenientiã necessariã: et sic est naturalis. vl' contingẽtem et accidentalẽ ⁊ sic est contingens. Et quia cõuenientia necessaria perfectior est q̃ꝫ contingẽs ⁊ contingẽs q̃ꝫ remota: ideo materia naturalis perfectior est alijs: deinde contingens ⁊ remota est imperfectior. Tertio sciendũ est qꝛ materia naturalis est in qua predicatuz est de subiecti essentia vel propriũ eius ut homo est animal: vel homo est risibilis: ⁊ dicitur talis materia naturalis: quia predicatũ naturalẽ conuenit subiecto: ⁊ hꝫ naturalẽ habitudinẽ ipsi n ad: sed id quod habet naturalẽ habitudinẽ ad subiectuz est de natura ⁊ essentia subiecti vel necessario consequens naturam subiecti sicut propriũ consequitur speciẽ licet enim propriũ non sit de natura sui subiecti: tamen imediate consequitur illã naturã ideo naturaliter inest subiecto suo. Quarto sciendũ qꝛ essentia dicitur illud quo formalr̃ res habet eẽ sicut humanitas est illud quo homo habet eẽ et similiter anima rationalis. Esse aũt scḋm Boeciũ est existentia forme in materia vel actus in potentia. quid aũt sit ppriũ videbitur in pdicabilibus: et per hoc patet intellectus huius diuisionis. Sed cõtra pdicta primo arguitur. habitudo predicati ad subiectũ est forma in qua extrema cõueniũt: ergo illa nõ est materia ppositionis. Secũdo ista propositio sor. ẽ ens est tñ materia naturali quũ ens sit de rõne substãtie ⁊ oĩm suorũ inferiorũ: et etiã est in materia cõtingenti: qꝛ predicatũ põt adeẽ ⁊ abeẽ subiecto quũ sor. possit eẽ ⁊ nõ eẽ. ergo materia naturalis ⁊ cõtingens coincidunt: igitur membra diuisionis materie ppositionis non opponuntur. Tertio sic: hec est in materia naturali animal est homo ⁊ similiter ista homo ẽ homo quũ iste sint necessarie: ⁊ tamẽ predicatũ nõ est de essentia subiecti quũ inferius ipsius: non sit de essentia superioris: nec idem essentia nec etiam est propriũ eius: agitur contra diffinitionẽ materie naturalis. Quarto ista ignis est calidus est in materia naturali quũ sit necessaria: ⁊ tñ pdicatũ nõ est de essentia subiecti: cũ predicatũ posset abesse subiecto quũ sit accidens eius: nec propriũ qꝛ contingat alijs ⁊ similiter argueretur de ista: aqua ẽ frigida. Quinto in ista homo est aial tas pdicatũ ẽ de eẽntia subiecti tñ illa nõ est in materia naturali sed in remota quũ sit impossibilis: quia pdicatũ nõ põt vere dici de subiecto: ergo illa diffinitio conuenit alijs a diffinito. Ad argumẽta. Ad primũ dicit̃ qꝛ lz illa habitudo sit forma respectu subiecti ⁊ pdicati: tñ habet moduz materie respectu cõpositionis actualis ppositionis: ĩõ bñ dr̃ materia ppositionis. Ad scḋm dr̃ qꝛ si capiatur ens nominaliter ut idẽ est qḋ habens essentiã sic est de essentia substantie: ⁊ etiã ceteroꝝ entiũ: ⁊ hoc modo ista sortes est ens est ĩ materia naturali: sed si capiatur pticipialiter ut tantũ valet sicut existens. sic conuenit substantie contingenter ⁊ similiter sorti: et sic illa est in materia cõtingenti: et sic nõ est idem predicatũ illius ppositionis nec eadem propositio dũ est in materia naturali ⁊ contingenti. Ad tertiũ dicitur qꝛ licet homo nõ sit de essentia animalis in cõmuni: est tñ de essentia aliquorũ suppositorũ aialis. s. illorũ q̃ cõtinentur sub homine: ⁊ in ista aial est homo. aial supponit ꝓ suis suppositis ⁊ homo ꝓ natura simplici: ⁊ sic verificat̃ locutio ꝓ suppositis aialis que sunt sub homine: ĩõ pdicatũ ẽ de

essentia subiecti q̃ztũ ad supposita pro quibus verificatur de ipso. ⁊ in ista hō est bō: hō in subiecto supponit pro suppositis ⁊ in predicato pro natura simplici. iō predicatũ est de essentia subiecti. Ad quartũ dicitur q̄ licet esse calidũ nō sit propriũ ignis q̄rto modo est tñ propriũ ei⁹ secundo modo: ⁊ hoc sufficit ad hoc q̄ sit in materia naturali: q̄ ꝓpriũ secũdo modo ⁊ q̄rto mō necessario cõueniũt ⁊ semꝑ iō faciũt ꝓpositionē in materia naturali: ⁊ de ista aqua est frigida dicit̄ q̄ si esse frigidũ dicat aptitudinē est in materia naturali ⁊ ē ꝓpriũ aque secũdo modo: s̄z si dicat actũ ē in materia contingenti ⁊ pōt adesse ⁊ abesse ipsi aque. Ad quintũ dicitur q̄ licet aĩalitas s̄m rem sit de ẽentia hoīs non tamen s̄m modũ quo predicat̄ in illa propositione: quia ibi predicatur in abstracto prout sumitur cũ precisione suorũ inferioꝝ. ideo sub tali modo non conuenit subiecto: sed illa est in materia remota ideo.

Cõtingens materia est illa in qua predicatum potest adesse vel abesse subiecto ut homo est albus: homo non est albus. Remota materia est in qua predicatum non potest conuenire subiecto: ut homo ē asinus: lignum est lapis.

Postq̃ autor determinauit de materia naturali: hic cõsequenter determinat de materia ꝯtingẽti ⁊ remota: ⁊ ꝑmo de materia cõtingenti q̄ sic diffinit̄. Materia continges est illa in qua predicatũ pōt adesse ⁊ abesse subiecto vt hō currit: in hac diffinitione ponit̄ adesse ad differentiã materie remote in qua predicatũ nō pōt cõuenire subiecto: ⁊ ponitur abesse ad differentiã materie naturalis in qua predicatũ non pōt abesse subiecto. Primo sciendũ q̄ materia dicitur ꝯtingẽs eo q̄ predicatũ contingẽter cõuenit subiecto. illud aũt qđ cõtingenter cõuenit alicui pōt sibi adesse cũ nō habeat repugnãtiã: ⁊ etiã pōt tali subiecto abesse: q̄ nō ꝯuenit necessario: uō qđ cõtingenter inest pōt non inesse iō bene diffinit̄ materia cõtingens in qua predicatũ pōt abesse ⁊ adesse subiecto: nō est tñ intelligẽdũ q̄ possit adesse ⁊ abesse simul s̄m actũ: q̄ hoc implicat cõtradictionem: sed s̄m aptitudinē ⁊ successiue q̃ztũ ad actũ. Scđo sciẽdũ q̄ cõtingẽs a quo venit cõtingẽter dupliciter accipitur: vno modo pro omni eo q̄ pōt esse ⁊ cõuertit̄ cũ possibili: ⁊ dicitur tam de necessario q̃z de nō necessario. Alio modo ꝓpriẽ pro cõtingẽti nō necessario qđ pōt esse ⁊ nō esse: ⁊ diuiditur per cõtingẽs natũ ad vtrulibet ⁊ cõtingẽs rarũ. Cõtingẽs natũ ē qđ est magis determinatum ad esse q̃z ad nō esse: ut frigus in hyeme. Et cõtingẽs rarũ est qđ est magis determinatũ ad nō esse q̃z ad esse sicut bos natus cũ duob⁹ capitib⁹. Cõtigẽs ad vtrulibet ē qđ nō magis determinatũ est ad esse q̃z ad non esse sicut virũ ludere: ⁊ a cõtingenti hoc modo accepto venit cõtingenter qđ denominat materiã cõtingẽtem ⁊ nō a cõtingẽti in cõi accepto: q̄ tale cõtingẽs nō semꝑ pōt esse ⁊ nō esse: cũ dicat̄ de necessario qđ nō ē cõtingẽs. Tertio sciendũ q̄ materia remota est illa in qua ꝑdicatũ nō pōt cõuenire subiecto ut hō ē asinus ⁊ rō ē q̄ in materia remota ꝑdicatũ hēt repugnãtiã ⁊ distãtiã cũ subiecto: ⁊ a tali repugnãtia vel remotione ꝑdicati a subiecto dicitur materia remota. illud aũt qđ hēt repugnãtiã cũ aliq̄ nō pōt sibi cõuenire sicut asinus per repugnantiã quã habet cũ hoīe per irrationale nō pōt sibi cõuenire: ideo bene dicit̄ materia remota in qua predicatũ non pōt conuenire cũ subiecto propter remotionē eius a subiecto. Quarto sciendũ q̄ tripliciter pōt fieri remotio predicati a subiecto. vno modo per negationē negãdo ipm̃ a subiecto. alio modo remouẽdo ipm̃ de ꝑpositiõe ⁊ a subiecto s̄m vocẽ: ⁊ de istis remotiõib⁹ nō est hic ad ꝓpositũ. Alio modo q̄ remoueat̄ predicatũ s̄m suũ significatũ a subiecto propter repugnantiã quã habẽt adinuicẽ ⁊ a tali remotione per repugnantiã predicati a subiecto dicitur materia remota. Ex quo patet q̄ ꝓpositiões affirmatiue i materia remota sunt false ⁊ negatiue vere: sić i materia naturali affirmatiue sunt vere ⁊ negatiue false. In cõtingẽti uō affirmatiue ⁊ negatiue pñt esse vere ⁊ false: ⁊ per hoc patẽt diffinitiões istarũ materiarũ. S̄z ꝯtra predicta arguit̄ ꝑmo. Ista est in materia cõtingẽti hō ē quãt⁹: ⁊ tñ q̃ztũ nō pōt abesse subiecto ergo ⁊c. maior p̄z. q̄ illa ꝓpō nō est in materia remota nec in materia naturali cũ predicatũ non sit de essentia subiecti vel ꝓpriũ ei⁹: ergo ē in materia cõtingẽti. Scđo sic: hec ē in materia cõtingẽti: coru⁹ est niger ⁊ tñ ꝑdicatũ nō pōt abesse subiecto cũ sit accidens ei⁹ inseparabile: ergo cõtra diffinitionē. Tertio sic: in ista hō viuit predicatũ adesse pōt ⁊ abesse subiecto ⁊ tñ nō est in materia cõtingenti cũ vita sit de esse hoīs ⁊ eadē cũ aĩa ei⁹: ⁊ sĩliter de ista hō est: ergo illa diffinitio cõuenit alijs a diffinito. Quarto sic: hec ē in materia remota forꝫ. est albedo vel qualitas ⁊ tñ ꝑdicatũ pōt cõuenire subiecto: ergo male diffinitur materia remota. Quinto sic: ista ē in materia remota hō nō est asinus cũ affirmatiua ⁊ negatiua sint in eadē materia: ⁊ tñ predicatũ pōt cõuenire subiecto quia vere enũciatur de ipso ergo diffinitio ē mala. Ad argumenta. Ad primũ dicitur q̄ ista hō ē quãtitas ē in materia naturali: ⁊ l̄z q̃ztũ nō sit ꝓpriũ hoī q̄rto mō ē tñ sibi ꝓpriũ secũdo mō. ⁊ quarto mō ꝓpriũ respectu corꝑis de genere substãtie qđ ē supius ad hoiem iō illa est in materia naturali: sicut et ista hō ē risibilis. Ad scđm dicitur q̄ l̄z nigrum nō possit faciliter abesse coruo remanẽtib⁹ suis ꝑncipijs cõplexionalib⁹: tñ pōt sibi abesse per mutationē sue cõplexionis: vñ nō dicitur accidẽs inseparabile: q̄ nullo mō possit separari: s̄z q̄ cũ difficultate. Ad tertiũ dicitur q̄ si viuit dicat actũ viuẽdi ⁊ eē actuale viuẽtis. sic pōt abesse hoī ⁊ illa est in materia cõtingẽti: s̄z si dicat aptitudinē sibi conuenit naturalr̄ ⁊ nō pōt sibi abesse ⁊ illa est in materia naturali: ⁊ similiter ista hō est: q̄ est pōt dicere actũ q̄ cõtingent̄ aduenit cuilibet rei create: ⁊ sic est in materia cõtingẽti. vel esse possibile ⁊ in suis causis qđ semꝑ cõuenit rei: ⁊ sic ē i materia naturali. Ad quartũ dicit̄ q̄ albedo s̄m rē pōt inesse sorti: nō tñ scđm denoiationē ut designat̄ in abstracto q̄ designatur cũ ꝑcisiõe subiecti: ⁊ sic non pōt verificari de subiecto cũ secũ hẽat repugnãtiã sub tali mō significandi. Ad q̄ntũ dr̄ q̄ l̄z illud ꝑdicatũ vere enũciet̄ negatiue de subiō nō ꝓpt̄ hoc h̄z ꝯueniẽtiã cũ eo s̄z magis repugnãtiã q̄ dici de alio negatiue nō sumit̄ abesse in: s̄z poti⁹ a nō eē.

Lex ⁊ natura cõtrariarũ talis est: q̄ si vna ē vera reliqua ē falsa ⁊ nō ecõuerso. Possunt enĩ ambe esse false in cõtingenti materia: ut oīs hō ē albus: ⁊ nullus hō ē albus. In naturali aũt materia semper si vna ē vera reliqua ē falsa ⁊ econuerso: ut oīs hō ē aĩal: nullus hō ē aĩal. Siliter in remota materia semꝑ si vna ē vera reliq̄ erit falsa ⁊ ecõuerso: ut oīs hō est asinus: nullus hō est asinus. Et in cõtingenti q̄ñ accidẽs est inseparabile: ut oīs coruus est niger: nullus coruus est niger. Sed in accidẽte separabili ambe possunt simul esse false. vnde nō semꝑ in cõtingenti materia ambe possunt simul esse false.

Postq̃ autor determinauit de materia ꝓpõnũ cui⁹ cognitio valet ad cognoscẽdũ leges oppõnũ. hic cõsequenter ꝓsequitur determinãdo de illis legibus ꝓpõnũ oppositaꝝ ⁊ q̄ ꝓpões cõtrarie ꝑcedũt oẽs alias oppõnes secũdũ ordinē supius positũ eo q̄ cõtrarie sunt ambe vles ⁊ hñt perfectiorē quãtitatē alijs ꝓpõnib⁹ oppositis: iō hic autor determinat de lege cõtrariarũ prius q̃z de alijs. Primo sciendũ q̄ contrarie nũq̃z pñt eē simul vere in quacũq̄ mate-

in natu… materia… ꝓpositio… ua est n… affirmam… est et dis… tio negat… falsa q… omn⁹ ut…

in contin… teria po… porti in… est vera… est albus… est alb… aute in… semꝑ est… hois hom… nullo ho…

in ꝛa mota materia propositio negatiua est vera racio est quia negam… quod non est propositio aute affirmatiua est falsa racio est qa affi… id quod nō est.

ria. Cuius duplex est ratio. Prima est qꝛ in cõtrarijs vna ẽ vniuersalis affirmatiua denotãs predicatũ cõuenire subiecto pro omni supposito eiꝰ: ⁊ alia ẽ vlis negatiua denotans predicatũ remoueri a quolibet supposito subiecti: sꝫ quia impossibile ẽ idẽ predicatũ simul cõuenire cuilibet supposito subiecti ⁊ a quolibet remoueri: qꝛ hoc implicat ↄtradictiõem: ꝯ due ↄtrarie nõ pñt sil̾ esse vere. Scđa rõ ẽ: qꝛ si due contrarie q̃ ãbe sunt vles sint simul vere: ⁊ ad veritatẽ vlis sequatur veritas ꝑticularis per legẽ subalternarũ due subcõtrarie q̃ ãbe sunt ꝑticulares eẽnt sil̾ vere cũ ipis ⁊ per cõsequẽs ꝓpões cõtradictorie eẽnt sil̾ vere qđ est ĩpossibile: ergo ↄtrarie nõ pñt sil̾ eẽ vere. Scđo sciẽdũ ꝙ due contrarie bñ pñt eẽ sil̾ false ĩ ↄtigẽti materia dũ tñ accidẽs ẽ separabile. Cuiꝰ rõ ẽ: qꝛ in materia ↄtigẽti p̄dicatũ põt cõuenire subõ ꝓ aliq̃bꝰ suppositis ⁊ ꝓ aliq̃bꝰ nõ: sicut albũ cõuenit hoi ꝓ aliq̃bꝰ suis suppositis: ⁊ ꝓ q̃busdã nõ: sꝫ ꝓ illa ꝑte qua nõ ↄuenit subõ vlis affirmatiua falsificat̾ ⁊ ea ꝑte q ↄuenit vlis negatiua reddit̾ falsa: ergo in tali materia ↄtingẽti ↄtrarie pñt sil̾ eẽ false. ⁊ dr̾ notanter dũ accidẽs ẽ separabile: qꝛ si eẽt inseparabile affirmatiua semꝑ eẽt vera ⁊ negatiua falsa: ⁊ sic nõ possent sil̾ eẽ false. Tertio sciẽdũ ꝙ due cõtrarie in materia naturali ⁊ remota nũq̃ pñt sil̾ esse false. Cuiꝰ rõ ẽ: qꝛ in ↄtrarijs in materia naturali semꝑ vlis affirmatiua ẽ vera cũ p̄dicatũ subõ ↄueniat ꝓ q̃libꝫ supposito ⁊ vlis negatiua falsa ⁊ ecõuerso ẽ ĩ materia remota vlis affirmatiua ẽ falsa ⁊ negatiua vera: ⁊ sic ibi due ↄtrarie nunq̃ pñt sil̾ eẽ false. Ex q̃bꝰ pꝫ ꝙ tres sunt ꝑtes in lege ↄtrariarũ. Prima ẽ ꝙ ↄtrarie nũq̃ pñt eẽ sil̾ vere: sꝫ repugnãt in veritate. Scđa ẽ ꝙ ĩ materia ↄtingẽti pñt sil̾ esse false ⁊ sic nõ repugnãt in falsitate. Tertia ẽ ꝙ ĩ materia nãli ⁊ remota nõ pñt sil̾ esse false. Quarto sciẽdũ ꝙ repugnãtia in veritate ↄuenit ↄtrarijs rõne forme sue oppositiõis: qꝛ ĩ q̃cũq̃ m̃a sint ↄuenit ipsis semꝑ: ⁊ iõ ꝑtinet formalit̾ ad legẽ ipsarũ: sꝫ repugnãtia in falsitate q̃nq̃ ↄuenit ipsis ut in m̃a nãli ⁊ remota: ⁊ q̃nq̃ nõ ut in ↄtingẽti: ⁊ sic repugnãtia in falsitate nõ ↄuenit ipsis rõne forme sue oppositiõis: sꝫ rõne materie: ⁊ iõ nõ ꝑtinet formalit̾ ad legẽ ipsarũ sꝫ solũ p̄mũ mẽbrũ. s. repugnãtia in veritate. Sꝫ ↄtra predicta primo arguit̾. ois lex ẽ ↄstitutio quedã precipiẽs bonũ vl̾ ꝓhibẽs malũ. sꝫ in ↄtrarijs nõ ẽ talis cõstitutio igit̾ nulle sunt leges ↄtrariarũ. Scđo sic: iste ois hõ currit ⁊ nullꝰ hõ currit. pñt sil̾ eẽ vere: qꝛ ãbe sil̾ hñt potẽtiã ad hoc ꝙ sint vere: cũ nũc q̃libet sit in potẽtia ad veritatẽ: igit̾ ↄtrarie pñt sil̾ eẽ vere. Tertio sic: iste cõtrariant̾ ois hõ est totũ in quãtitate ⁊ nullus hõ ẽ totũ in quãtitate: ⁊ tñ sunt sil̾ vere: ergo ↄtrarie pñt sil̾ eẽ vere. Quarto sic: in cõtrarijs includunt̾ subcõtrarie igitur si cõtrarie sunt sil̾ false sequitur ꝙ ⁊ subcõtrarie qđ ẽ impossibile: igitur ↄtrarie nõ pñt sil̾ esse false in cõtingẽti materia. Quinto sic: iste cõtrariantur in materia naturali vl̾ remota: ois ẽ aial ẽ hõ: nullũ aial ẽ hõ ⁊ tñ sunt sil̾ false igitur ↄtrarie in materia naturali pñt simul esse false. Ad argumẽta. Ad primum dicitur ꝙ lex vno mõ capitur proprie ut ẽ regula oꝑationũ humanarũ docẽs modũ bñ viuẽdi sicut ẽ lex nature vel diuina vel humana: ⁊ hoc mõ ẽ precipiẽs boni vel ꝓhibẽs mali: ⁊ sic nõ capitur in ꝓposito. Alio mõ capit̾ similitudinarie ut ẽ regula de mõ repugnãtie ꝓpõnũ oppositarũ ⁊ solũ hoc mõ capitur hic ⁊ ↄuenit cõtrarijs. Ad scđm dicitur ꝙ hec ẽ duplex: ↄtrarie pñt sil̾ eẽ vere: qꝛ hec determinatio sil̾ põt referri ad pñt: ⁊ sẽsus istiꝰ ẽ sil̾ hñt potẽtiã ut sint vere. ⁊ hoc mõ ẽ vera. Alio mõ põt referri ad eẽ vere ⁊ sic ẽ falsa: ⁊ sensus istiꝰ ẽ ꝙ cõtrarie pñt sil̾ esse vere ⁊ sic ponitur sil̾ in p̄nti loco. Ad tertiũ dicitur ꝙ si in illis hõ distribuatur sic sunt cõtraria ⁊ tũc ista ẽ falsa ois hõ ẽ totũ in quãtitate: sꝫ si hõ teneatur ibi simplr̾ ꝓ seipso distributo sic nõ sunt cõtrarie qꝛ ãbe sunt singulares ⁊ ita dꝫ teneri hõ de vi sermõis rõne illiꝰ attributi totũ in quãtitate. Ad quartũ dr̾ ꝙ ad falsitatẽ vlis nõ sequit̾ falsitas ꝑticularis: iõ nõ oportet ꝙ si due subcõtrarie includantur in duabꝰ ↄtrarijs sil̾ falsis ꝙ ꝓpter hoc sint false. Ad quintũ dr̾ ꝙ lꝫ ille sint in materia remota vel naturali tñ ibi ẽ predicatio indirecta: ⁊ hoc qđ dictũ est prius ꝙ ↄtrarie in illis materijs non pñt simul esse vere debet intelligi in p̄dicatione directa ⁊ ordinata. vnde licet illa ois homo est animal sit in materia naturali: tamen ista omne aial est homo ponitur in materia remota quia aial ibi stat nõ solum pro hominibus: sed etiã pro alijs animalibus: quibus homo non potest conuenire.

Lex ⁊ natura subcontrariarũ talis ẽ: ꝙ si vna ẽ falsa reliqua est vera ⁊ nõ ecõuerso. Possunt enĩ ambe sil̾ esse vere in cõtingenti materia. Unde lex subcontrariarum contrario modo se habet legi contrariarũ. Lex ⁊ natura cõtradictoriarũ talis est ꝙ si vna est vera reliqua est falsa ⁊ ecõuerso: in nulla enim materia possunt ambe esse simul vere vel false.

Postq̃ autor determinauit de lege ↄtrariarũ: hic cõsequẽter determinat de lege subcõtrariarũ in qua sunt plures ꝑtes sicut in lege ↄtrariarũ. Prima est ꝙ due subcõtrarie in nulla materia pñt sil̾ esse false. Cuius rõ est: qꝛ si due subcõtrarie pñt simul esse false: due cõtradictorie erunt simul false: ut si iste subcontrarie quidã hõ currit: quidã hõ non currit sint false tũ ad falsitatẽ ꝑticularis sequatur falsitas vlis: ut ad falsitatẽ istius aliquis hõ currit sequat̾ falsitas istius ois hõ currit: ergo due ↄtradictorie erunt simul false: qđ est incõuenies: ideo si in subcontrarijs aliqua sit falsa reliqua erit vera ⁊ nõ ecõuerso. Primo sciendũ ꝙ secunda pars legis subcontrariarũ talis est ꝙ due subcontrarie in materia cõtingenti pñt simul esse vere: rõ est nã ĩ materia cõtingẽti p̄dicatũ põt inesse subiecto pro aliq̃ supposito ⁊ pro aliquo nõ inesse sꝫ pro illo supposito cui conuenit verificatur particularis affirmatiua: quia ad veritatem eius sufficit predicatũ eiꝰ inesse subiecto pro vnico supposito: ⁊ pro supposito cui nõ inest verificatur particularis negatiua: qꝛ ad veritatẽ eius sufficit predicatũ remoueri ab vnico supposito subiecti: iõ in materia cõtingenti due subcõtrarie pñt simul esse vere: ut iste quidã hõ est cecus quidam homo nõ est cecus. Secũdo sciendũ ꝙ in materia naturali ⁊ remota subcontrarie nunq̃ pñt simul esse vere: ratio est quia in materia naturali predicatũ cõuenit omnĩ supposito subiecti: ideo negatiua semꝑ est falsa ⁊ affirmatiua semꝑ vera: sed in remota predicatũ remouetur a q̃libet supposito subiecti: iõ semꝑ affirmatiua est falsa ⁊ negatiua vera. Ex quo pꝫ ꝙ tres sunt partes in lege subcõtrariarũ. Prima est ꝙ pñt simul esse false. Secũda est ꝙ possunt esse simul vere in materia cõtingenti. Tertia est ꝙ ĩ materia naturali ⁊ remota nunq̃ pñt esse vere nec false ⁊ sic semꝑ repugnãt in falsitate: ⁊ hoc cõuenit eis rõne forme sue oppositiõis: iõ ꝑtinet formaliter ad legẽ ipsarũ. Q̃nq̃ repugnãt in veritate ⁊ q̃nq̃ nõ: iõ conuenit ipsis rõne materie nec ꝑtinet formalit̾ ad legẽ ipsarũ: vñ pꝫ ꝙ lex subcõtrariarũ ecõtrario se hẽt ad legẽ cõtrariarũ. Tertio sciendũ ꝙ due ↄtradictorie in nulla materia pñt simul eẽ vere: cuiꝰ rõ est: qꝛ in ↄtradictorijs denotatur idẽ inesse ⁊ nõ inesse eidẽ: quia idẽ affirmatur ⁊ negatur de codẽ: sꝫ impossibile ẽ idẽ inesse ⁊ nõ inesse eidẽ: hoc enĩ ẽ primũ p̄ncipiũ oim cõplexorũ: iõ contradictorie nunq̃ pñt simul esse vere: sꝫ si vna est vera alia falsa est. Quarto sciendũ est ꝙ contradictorie in nulla materia pñt simul esse false: rõ est qꝛ si possint sil̾ esse false cũ vnũ cõtradictoriorũ sit ens et aliud nõ ens: sequeretur ꝙ inter ens ⁊ non ens eẽt dare mediũ sed hoc est impossibile: quia ens continet omnia entia: ⁊ omne aliud ab ente dicitur non ens: ideo contradictorie non possunt sil̾ esse false ⁊ sic habent repugnantiã in veritate ⁊ falsitate sil̾ ⁊ vtrũq̃ ꝑtinet formaliter ad legẽ ipsarũ ⁊ hoc est qđ dicit̾ ꝙ contradictorie magis opponuntur q̃ contrarie ⁊ subcontrarie: qꝛ contrarie in veritate opponunt̾: subcontrarie in falsitate solũ subalterne in quantitate solũ. Scđo cõtra p̄dicta p̄mo arguit̾ sic: due ↄtrarie pñt simul esse fal

se: sed falsitas vlis pūenit ex falsitate alicuius pticularis eius: igitur ad falsitatē cōtrariarū oportet q subcōtrarie sint sil' false. Scd̄o sicut idē nō pōt inesse 7 nō inesse eidē nec vere affirmari 7 negari de eodē: sz in subcontrarijs semp idē affirmatur 7 negatur de eodē: igitur in materia contingēti nō pñt sil' esse vere. Tertio sicut iste sunt vere sil' qͦdā ens est bonū qͦdā ens nō est bonū: 7 tñ sunt in materia nālı: qz bonū est ꝓprietas entis: ergo in materia naturali subcōtrarie pñt sil' eē vere qͦ est cōtra legē earū. Quarto sic: in morte sortis sor. hz sil' esse 7 nō esse: igitur duo ꝯtradictoria q̄ncꝫ sunt sil' vera. antecedēs pz: qz si esse 7 nō esse sibi nō sil' ꝯuenirēt in eodē instāti sibi cōuenirēt in diuersis instantibus 7 ibi eēt tēpus intermediū in q̄ sor. nec haberet esse nec nō esse 7 sic due contradictorie eēnt simul false 7 tū hoc sit ipossibile oportet dare primū qͦ simul habet esse 7 non esse. Quinto sic: vnū ꝯtradictoriorū est falsum igit' alterū est falsū: 7 sic pñt sil' esse falsa. ꝯña tenet: qz vel alterū est falsum vel nō alterū. Si nō alterū cū nō alterū 7 neutrū equipolleāt sequeret' q neutrū erit falsum: sz erūt ambo vera. Ad argumēta. Ad primū dicit' q ad falsitatē vlis nō sequit' falsitas pticularis eius: sz tm̄mō vnius suarū singulariū: 7 licet veritas vnius singularis sufficiat ad veritatē particularis. tñ ad falsitatē singularis nō sufficit falsitas pticularis: qz plus requirit' ad veritatē singularis q̄z pticularis. s. predicatū inesse 7 nō inesse pro vno supposito determinato qͦ non requirit' ad pticularē. Ad scd̄m dr̄ q licet idē numero inesse 7 nō inesse nō possit eidē numero: tñ pōt inesse 7 nō inesse eidē in specie pro diuersis suppositis: 7 sic ꝓ diuersis suppositis verificant' subcontrarie. Ad tertiū dr̄: q si capiatur bonū vt ē passio entis 7 ꝯuertitur cū ente, ille sunt in materia naturali 7 negatiua ē falsa. sz si capiat' ut dicit bonitatē moris: illo modo est accidēs respectu ētis: 7 ille sunt in materia cōtingēti. Ad quartū dr̄ q in morte sor. ipse hz esse 7 nō eē in eodē instāti capto materialiter 7 diuerso tñ formalit': qz ut est finis predicati hz in eo esse 7 ut ē principiū futuri hz in eo nō esse. 7 qz non est idē instās formalit' iō esse 7 nō esse nō dicunt' sil' cōuenire sorti nec ēt oz ibi eē tēpus mediū. Ad quintū dr̄ q alterū vno mō capitur indefinite vl' pticulr: ut tñ valet sicut vnū vel aliqͦd: 7 sic bene sequitur vnū ꝯtradictoriū est falsum. ergo alterū ut valet ꝓbatio cōsequētie. Alio modo relatiue ut ē relatiuū diuersitatis 7 sic cōsequentia non valet nec probatio eius: quia hoc modo non alterū 7 neutrū non equipollent: ideo Lex subalternarū talis est.

Lex 7 natura subalternarum talis est quod si vniuersalis est vera particularis est vera 7 non econuerso. Potest enī vniuersalis esse falsa sua particulari existēte vera: 7 si particularis est falsa sua vniuersalis est falsa: 7 non econuerso.

Postq̄z autor determinauit de lege cōtradictoriarū q̄ repugnant in qualitate 7 quantitate simul. hic consequenter determinat de lege subalternarū: q̄ repugnant in quantitate solū. subalterne enī nō repugnāt in veritate: qz possunt simul esse vere. nec in falsitate qz possunt simul esse false. nec in qualitate: iō solū repugnāt in quātitate: iō inter oēs ꝓpōnes subalterne minime repugnāt siue opponunt' rōne cuius autor vltimo determinat de ipsis: 7 pmo dicit q si vniuersal' ē vera pticularis est vera: 7 nō ecōuerso. Ubi ē primo sciendū q ad veritatē vlis sequitur veritas pticularis sibi subalterne. Cuius sunt due rōnes. Prima q si predicatū vere dicat' de q̄libet supposito subiecti sicut dicat vlis etiā vere dicitur de aliq̄ supposito subiecti qͦ sufficit ad veritatē pticularis: iō ad veritatē vlis sequit' veritas sue particularis. Scd̄a rō ē: quia si vlis ē vera sua pticulari existente falsa: sequeret' q ꝯtradictorie eēnt sil' vere 7 sil' false: quia si ista eēt vera: oīs hō currit. 7 illa falsa q̄dā hō currit. subcōtraria istius. s. q̄dā hō nō currit per legē subcōtrariarū eēt vera. sz hec aliq̄s hō nō currit cōtradicit pme. s. oīs hō currit. q̄ ponebat' vera: igit' due ꝯtradictorie erūt vere simul. Etiā si illa sit vera: oīs hō currit. per legē ꝯtrariarū sua contraria erit falsa. s. nullus hō currit. sz ista ꝯtradicit illi pticulari: aliq̄s hō currit: iō si ista ponat' falsa: 7 vlis vera due cōtradictorie erūt sil' false qͦ ē impossibile: iō relinquitur q si vlis ē vera sua pticularis erit vera. Scd̄o sciēdū q ad veritatē pticularis nō seq̄t' veritas vlis. Rō ē qz in materia ꝯtingēti predicatū pōt ꝯuenire alicui supposito: 7 tñ nō ꝯuenire oībus: iō pticularis pōt esse vera: qz ad ipsam sufficit predicatū vere dici de subiecto pro aliq̄: vlı tñ existēte falsa: iō q̄uis ad veritatē vlis sequat' veritas pticularis: nō tñ ecōuerso. Tertio sciēdū: q ad falsitatē pticularis sequitur falsitas sue vlis. Rō ē: qz si p̄dicatū nō verificet' de aliq̄ supposito subiecti: qͦ reqrit' ad veritatē pticularis nō verificabitur de q̄libet: sicut reqritur ad veritatē vlis. igitur si pticularis est falsa: sua vlis est falsa: sz nō ecōuerso: etiā si pticularis poneretur falsa: 7 nō vlis eius: sequeretur q due cōtradictorie eēnt sil' vere: 7 sil' false. qͦ ꝓbaretur eodē modo: sicut ꝓbatū est in prima pte legis subalternarū. Quarto sciēdū q ad falsitatē vlis nō sequit' falsitas pticularis. Rō est qz ad falsitatē vlis sufficit predicatū falso dici de aliq̄ supposito subiecti: 7 ad falsitatem pticularis requirit' falso dici de oībus. Sz si falso dicatur de vno: nō oz q falso dicat' de oībus alijs: iō ad falsitatē vlis non sequitur falsitas pticularis: 7 hoc in materia cōtingenti: quia in materia naturali 7 remota si vlis sit falsa etiā 7 pticularis: 7 per hoc habentur quattuor ptes q̄ sunt i lege subalternarum. Ex predictis colligitur q ad veritatē vlis affirmatiue p̄dicatū oz inesse subiecto pro q̄libet supposito 7 ad falsitatē sufficit q remoueatur ab aliq̄: seu vnico supposito. Sz ad veritatē pticularis vel indefinite sufficit predicatū verificari de subiecto ꝓ vnico supposito eius 7 ad falsitatē eius oportet ipsum falso dici de q̄libz supposito: 7 ad veritatē singularis requirit' q verificetur de vnico determinato supposito: 7 ad falsitatem q remoueatur ab eodē. Sz cōtra predicta primo arguitur. Ad positionē vlis no sequit' positio pticularis: ut ad positionē aialis nō sequitur positio hoīs: ergo ad veritatē vlis nō sequitur veritas pticularis. Scd̄o sic. Nō sequit' oīe aial preter sortē currit: ergo qͦdā aial preter sortē currit. igitur ad veritatē vlis non sequit' veritas particularis.

Tertio sic. Ad veritatē huius q̄dā hō ē aial. seq̄tur veritas huius: oīs hō est aial 7 ad istā: aliq̄s sol lucet. sequit' ista: oīs sol lucet. igitur ad veritatē pticularis sequitur veritas vniuersalis. Quarto sic: in oī bona cōsequētia ꝯsequēs includitur in antecedēte. sz in falsitate pticularis nō includit' falsitas vlis: qz in pticulari nō includitur vlis sua: ergo ad falsitatē pticularis nō sequitur falsitas vlis. Quinto sic: vbicūqꝫ subiectū tenetur ꝓ equalibus suppositis. 7 vbi ē idē predicatū est eadē causa veritatis 7 falsitatis: sz in vniuersali 7 pticulari eius subiectū tenet' ꝓ equalibus suppositis alias nō eēnt opposite igitur hñt eadē causam veritatis 7 falsitatis: ergo ad falsitatē vlis seq̄tur falsitas pticularis. Ad argumēta. Ad p̄mū dicit' q ad positionē vlis incōplexi qͦ ē superius alicuius inferioris nō sequitur positio sui pticularis. sz ad positionē vlis cōplexi qͦ est ꝓpositio vlis: sequit' positio sui pticularis 7 de isto vniuersali solū ē hic ad ꝓpositū.

Ad scd̄m dicatur q ibi male capitur pticulare illius ꝓpositiōis vlis: qz exceptio nō pōt addi termino capto pticulariter. sz sic dz capi sua pticularis aliqͦ aial aliud a sorte currit: 7 tūc bene sequit' ad suā vniuersalē. Ad tertiū dicit' q lz in illis ꝓpositiōibus ad pticularē sequat' vlis: hoc tamē nō est rōne modi enūciādi. sz tñ grā materie: qz nō seq̄tur in oībus. Illē due prime sunt in materia naturali in q̄ vlis 7 pticularis eius equipollēt q̄ ad veritatē 7 in alijs est vnū solū suppositū subiecti quare si pticularis ē vera etiā vlis.

Ad q̄rtū dicatur q licet in falsitate pticularis nō includatur formalit' falsitas vniuersalis tamen includitur virtualiter: quia in hoc q predicatū falso dr̄ pro q̄libet supposito subiecti includitur q falso dicatur pro aliquo qͦ sufficit ad falsitatē vniuersalis. Ad quintū dicatur q in vniuer-

sali et particulari subiectū dr̄ de equalibus suppositis: nō tamen eodē modo: qz in vniuersali distribuitur et tenetur in actu p oībus suppositis ei⁹: et in pticulari solū tenetur pro oībus in aptitudine: et non in actu cum non distribuatur. et sic patet de lege subalternarū.

¶ Propositionū pticipantiū vtroqz termino ordine ecōuerso triplex est conuersio. s. simplex: p accn̄s et p cōtrapōnē.

Postq̄z autor determinauit supius de oppositiōe q̄ est passio ppositionū pticipantiū vtroqz termino eodē ordine. Hic cōsequēter determinat de conuersione q̄ est passio ppositionū pticipantiū vtroqz termino ordine ecōuerso. et qz conuersio dicitur analogice. i. fm prius et posterius de suis speciebus: ideo autor nō diffinit eā in cōi: sed diuidit et postea diffinit eā in suis speciē⁹. hic tn̄ videndū est de rōne eius in cōi. Primo sciendū q̄ cōuersio accipitur dupliciter. vno modo generaliter pro quacūqz mutatione rei de vno in aliud sicut est cōuersio de bono in malū: vel conuersio aque in vinū: et sic dicitur tā de cōuersione terminorum q̄z rerū et propositionū. Alio modo capitur specialiter solū pro mutatiōe vnius propositionis in aliā q̄ est conuersio ppositionū: et sic est proprietas ppositionū que conuertuntur et sic cōsideratur hic: et non primo modo. Scdo sciendū q̄ cōuersio ppositionū adhuc accipitur tripliciter: vno mō cōiter pro oī mutatiōe vnius ppositionis in aliā: et sic cōtinet sub se cōuersionē in terminis: et conuersionē in oppositā qūtatē q̄ cōuenit ppōnibus de ɔtingēti ad vtrūlibet ut dicēdo sortē currere ē ɔtingēs: ergo sortē nō currē ē ɔtingēs. Scdo mō capit̄ min⁹ cōiter put ē mutatio pdicati in subiectū: et ecōuerso siue ibi sit bona cōsequētia siue nō. Tertio capit̄ pprie put ē mutatio pdicati i subiectū: et ecōtra cū bona ɔsequētia vni⁹ ppositiōis ad aliā. vnde qz mutatio situs terminoꝝ cū qua est bona ɔsequētia dicitur debita. alia aūt vbi nō ē bona ɔsequentia dicitur indebita mutatio. iō cōuersio magis pprie significat mutationē sit⁹ terminoꝝ ppositiōis cū bona cōsequētia vni⁹ ppositiōis ad aliā q̄z significat aliā mutationē et solū hoc tertio mō sumit̄ hic ɔuersio. Tertio sciendū q̄ ɔuersio sic diffinitur. Conuersio est ppōnū vtroqz termino pticipantiū ordine ecōuerso vnius ad aliā formalis cōsequētia. In qua diffinitiōe ponitur formalis ɔsequētia loco generis. ipsa eni est supi⁹ ad argumētationē cōuersionē et ad alias simplices cōsequētias: et ē formalis cōsequētia q̄ tenet in oībus terminis simili forma arguēdi retēta. Deinde ponitur ppōnum vtroqz termino pticipantiū ad differētiā ɔsequentie ppositionū q̄ nō sunt vtroqz termino pticipātes sicut est in entimate vel exēplo. ponitur ordine ecōuerso ad differētiam ɔsequētie ppōnū q̄ sunt vtroqz termino pticipātes eodez ordine: sicut ē ɔsequētia inter subalternas vel inter eqpollētes. Ex q̄bus patet q̄ in qualibet cōuersiōe cū sit quedaz ɔsequētia requirunt̄ due ppōnes: et prima ē cōuersa et ē antecedēs respectu alteri⁹. scda vo dicitur ɔuertēs et est consequēs ad aliā. Quarto sciendū q̄ ppositionū cathegoricarū vtroqz termino pticipantiū ordine ecōuerso triplex est ɔuersio simplex per accidēs et per cōtrapositionē: cuius diuisiōis sufficiētia sic habetur. qz oīs ɔuersio est ɔsequētia vnius ppōnis ad aliā cū mutatione situs terminoꝝ. vel ergo in illis ppōnibus termini hn̄t cōtrariā positionē: sic q̄ in vna ponant̄ finite et in alia infinite: vel habēt similē positionē sic q̄ eodē modo teneant̄ in vtraqz: si primū sic est cōuersio per ɔtrapositionē. si secūdū sic est dupliciter vel vna ppositio sequitur imediate et cōuertibilr̄ ad aliā: et sic est cōuersio simplex: vel nō ɔuertibilr̄ sz solū ex ɔsequēti sic est cōuersio per accidēs in qua ɔuertēs nō sequit̄ imediate ad cōuersam sz per alterā. s. rōne vnius ppōnis q̄ sequit̄ primo ad cōuersam ad quā sequitur sua cōuertēs sicut inferi⁹ patebit. Sed ɔtra predicta primo argnit̄. Cōuersio dicitur mutatio pdicati in subiectū. sz predicatū cū hēat rōnē forme non pōt mutari in subiectū qd̄ habet rōnem materie: ergo cōuersio nō est possibilis: nec est passio propositionū. Scdo sic: cōuersio est mutatio situs terminoꝝ ppositionis igitur debet dici passio terminoꝝ et nō ppositionū. Tertio sic: ɔuersio nō est aliqua argumētatio cū in ipsa non sit mediū et tamē in oī argumentatiōe est aliqd̄ mediū: igitur cōuersio non est cōsequētia formalis. Quarto sic: homo et risibile ɔuertuntur: et non cōuertunt̄ per aliquā harū specierū cōuersionis: igitur male ponuntur tm̄ tres spēs cōuersionū. Quinto sic: Aristo. sufficienter determinās de cōuersionibus nō posuit cōuersionē per cōtrapositionē: igitur hic male ponitur inter spēs cōuersiōis. Ad argumenta. Ad primū dicit̄ q̄ cōuersio est possibilis cū oēs ei⁹ cause sint possibiles: et licet predicatū formaliter sub intentione predicati non possit mutari in subiectū: tn̄ q̄ztū ad illd̄ quod ē bene mutatur in subiectū et ecōtra. Ad fm dicit̄ q̄ ɔuersio debita q̄ztū ad rōnē a qua sumitur nomē cōuersionis dicitur mutatio situs terminoꝝ. dicitur eni cōuersio q̄si simul versio subiecti in predicatū et ecōtra. et scdm hoc i suo nomine nō est bona ɔsequētia: sed q̄ztū ad id cui nomē imponitur ē cōsequētia cū mutatione terminoꝝ: et talis cōsequētia est passio ppositionū et nō terminoꝝ: et adhuc mutatio terminoꝝ nō cōtienit terminis fm se sed ut sunt in ppositione: ideo ē passio ppositionis sibi cōueniēs rōne terminoꝝ. Ad tertiū dicitur q̄ licet cōuersio non sit aliqua argumētatio tamen non sequitur q̄ non sit ɔsña formalis: quia cōsequentia est quoddā superius ad argumētationem et simplices cōsequentias cuiusmodi sunt conuersio et equipollentia. Ad quartū dr̄ q̄ hō et risibile inter se cōuertūtur per cōuertibilitatē et non per cōuersionē: sic eni differūt cōuersio et cōuertibilitas et cōuertentia: qz cōuertibilitas ē passio terminoꝝ cōuertibiliū qui de se inuicē vniuersaliter verificantur. sz cōuertētia est passio relatiuoꝝ q̄ ad inuicez referuntur ut sunt pr̄ et filius. et cōuersio est passio ppōnū. Ad q̄ntū dr̄ q̄ Aristoteles cōsiderat conuersionē ut est pncipiū reductiuū sillogismoꝝ imꝑfectoꝝ ad ꝑfectos: et qz cōuersio per cōtrapositionē ad hoc non deseruit: qz in ipsis non manēt idē termini simpliciter qui tn̄ debent remanere in reductione sillogismoꝝ: iō illā nō enumerauit Aristoteles inter conuersiones: sed ipse. hi. ɔsiderauit cōuersionē ut est passio ppositiōis. et cōuersio per cōtrapositionē est quedā passio eius: ideo ipsam cū alijs enumerauit: inde etiā puenit q̄ autor iste determinauit de cōuersione in pmo tractatu vbi cōsiderat de enūtiatiōe: et Aristoteles de conuersione in libro prioꝝ determinat: vbi ɔsiderat de sillogismis.

¶ Simplex cōuersio est qn̄ de predicato fit subiectū. et de subiecto predicatū manēte eadē qualitate et quātitate propōnis et hoc modo cōuertitur vl̄is negatiua et pticularis affirmatiua: ut nullus homo est lapis: nullus lapis est homo. Quidā homo est aīal: quoddā animal est homo.

Postq̄z autor pmisit diuisionē ɔūsiōis. h ɔsequēter determinat de mēbris ei⁹. et qz i ɔūsiōe simplici et p accn̄s manent idē termini et fm rē et vocē. et i ɔūsiōe p cōtrapositionē solū manēt fm vocē: et variant̄ fm significationē iō p⁹ determinat de ɔūsiōe simplici et p accn̄s q̄z de alia: et qz i ɔūsiōe simplici ē solū mutatio sit⁹ terminoꝝ et non mutatur q̄ntitas nec q̄litas ppōnis: et i ɔūsiōe per accn̄s ē mutatio q̄ntitatis cū mutatiōe sit⁹ terminoꝝ: iō pri⁹ agit de ɔūsiōe simplici q̄z p accn̄s. Primo sciēdū q̄ ɔūsio simplex ē mutatio pdicati i subiectū: et ecōtra: manente eadē q̄ntitate et q̄litate: in q̄ diffinitiōe ponit̄ mutatio loco generis. deide ponit̄ pdicati i subm et ecōtra: ad drām ɔūsiōis p ɔtrapositionē vbi nō mutat̄ simplr̄ pdicatū i subm sz mutant̄ termini finiti in termios ifinitos: et sic variant̄ fm significata. Deide ponit̄ manēte eadē q̄litate et q̄ntitate ad drāz ɔūsionis per accn̄s vbi ē mutatio q̄ntitatis ppōnis nō tn̄ remanet hic eadē q̄litas vl̄ q̄ntitas i numero: qz ɔūsa et ɔūtēs numero differūt sz solū manet eadē in spē. Scdo sciēdū q̄ ista conuūsio dicit̄

simplex duplici de cā. Primo qꝛ ibi ē simplex mutatio pdicati in subiectū sine mutatiōe q̄ntitatis vl' terminoꝝ finitorū i infinitos terminos sicut in ɔuersiōe p ɔpositionē q̄ nō est simplex mutatio sꝫ ē mutatio ɔplectēs plures mutationes. Scd̄a cā ē qꝛ i hac ɔuersiōe ppō ɔuersa p se pmo .i. sꝫ se totā ɔuertit᷑: ꝛ nō grā ptis: sicut i ɔuersiōe p accidēs: vbi vl'is nō fm se totā ɔuertit᷑: sꝫ fm suā ꝑticularē. ꝛ inde est q̄ in ista ɔuersiōe vna ppō simplicit᷑ ɔuertit᷑ in aliā. ꝛ ió in ɔuersiōe simplici est ɔña ɔuertibilis: qꝛ sicut ɔuertēs sequit᷑ ad ɔuersam: ita ecōuerso qđ tñ nō fit in ɔuersiōe p accidēs vbi licet ꝑticularis ɔuertēs sequat᷑ ad vl'em: nō tñ ecōtra: vt licet sequat᷑ oīs hō est aīal: ergo quoddā aīal ē hō: nō tñ ecōtra. Tertio est sciēdū q̄ fm ɔuersionē simplicē ɔuertit᷑ ꝑticularis affirmatiua. qđ sic pbat᷑: qꝛ bñ sequitur q̄dā hō est aīal: ergo quoddā aīal ē hō: ꝛ ibi est mutatio pdicati in subiectū ꝛ ecōtra: igitur ibi est bona ɔuersio. añs pꝫ: qꝛ si ista sit vera quidā hō ē animal. oꝫ q̄ aliqđ idē sit hō ꝛ animal. tūc signet᷑ illud idē qđ sit hō ꝛ animal: ꝛ vocetur sor. ꝛ arguit᷑ sic p sillogismū expositoriū .i. ex singularib᷑ factum. sor. est hō: sor. ē animal. ergo quoddā animal ē hō. ꝛ sic ista quoddā animal ē hō sequitur ad illā. s. quidā hō est animal. ad quā sequitur pmisse illi᷑ sillogismi expositorij. Quarto sciēdū q̄ ista ɔuersiōe etiā ɔuertitur vl'is negatiua. qđ pbatur sic: qꝛ bñ sequitur: null᷑ hō est lapis. ergo nullus lapis est hō: qꝛ oīs ɔña est bona in q̄ expositio ɔsequentis sequtur oppositū añtis: sꝫ sic ē de ista: qꝛ ad istā q̄ est ɔdictoria ɔñtis q̄dam lapis est hō. sequtur ista. q̄dam hō est lapis p ɔuersione simplicē ꝑticularis affirmatiue iā pbatā ꝛ illa est oppositū añtis. ergo pma ɔñtia fuit necessaria. Et pōt aliter sic argui: si nō sequtur null᷑ hō est lapis. ergo nullus lapis ē hō oppositū ɔñtis stabit cū añte: sꝫ ad ipsum sequtur ɔdictoriū añtis: ergo due ɔdictorie stabūt simul in veritate qđ est impossibile. igitur oꝫ pmā ɔñam fuisse necessariā. Sꝫ ɔtra pdicta pmo arguit᷑. In oī cōuersiōe est mutatio pdicati cū mutatiōe subiecti ergo in q̄libet cōuersiōe sunt plures mutationes: ꝛ p cōsequens nulla est mutatio simplex siue conuersio. Scd̄o sic: hec ē cōuersio simplex: sortes ē hō. igitur quidā hō est sor. ꝛ tñ ibi nō remanet eadē quātitas cum pma sit singularis ꝛ secūda sit ꝑticularis: igitur in cōuersiōe simplici nō manet eadem quātitas. Tertio sic. Nullus hō est species. igitur nulla species est hō. nō sequtur cū añcedēs sit verū ꝛ ɔñs falsū: cū cōtradictoriū cōsequētis sit verū. s. aliqua spēs est hō: igitur vl'is negatiua nō bñ cōuertitur simpliciter. Quarto sic: nō sequtur nullus senex erit puer ergo nullus puer erit senex. cū añs sit verū ꝛ cōsequēs falsū igitur cōuersio simplex vniuersal' negatiue nō ē bona ɔña.

Quinto nō sequtur: q̄dam lapis est in muro: ergo q̄dam mur᷑ ē in lapide. igitur ꝑticularis affirmatiua nō cōuertit᷑ simpliciter. Ad argumēta. Ad pmū dī q̄ lꝫ in ɔuersiōe simplici sint due mutatiōes in numero q̄ztū ad terminos ppōnis tñ est vna tñ in spē. s. mutatio situs terminoꝝ: ꝛ nō est cōplectēs plures mutatiōes spē sicut ē in alijs cōuersionib᷑. Ad scd̄m dī: q̄ in illa cōuersiōe nō manet eadem quātitas q̄ztū ad modū enūciandi: tñ manet eadē virtualiter q̄ztū ad id p quo verificant᷑ ille ppōnes: qꝛ sicut singularis p vnico supposito verificat᷑ ita ꝛ ꝑticularis ꝛ indefinita rōne cui᷑ de singularib᷑ ꝑticularib᷑ ꝛ indefinitis idē ē iudiciū q̄ztū ad cōuersiōes. Ad tertiū dī q̄ illa: nullus hō est spēs dꝫ sic cōuerti: nulla spēs est aliquis hō ad hoc q̄ hō in secūda euidenter teneatur p suppositis sicut in pma.

Ad quartū dī q̄ ille due. s. nullus senex erit puer ꝛ null᷑ puer erit senex pñt capi in sensu cōposito: ꝛ tūc ē sens᷑. nullus senex sub forma senis erit puer ꝛ sic ambe sunt vere ꝛ pñt capi in sensu diuiso ꝛ est sensus talis: nullus senex q̄ztū ad id qđ ē erit puer: ꝛ sic pma ē falsa sic ꝛ scd̄a qꝛ ibi senex supponit p oīb᷑ senib᷑ pñtibus ꝛ futuris: rōne verbi de futuro: ꝛ p oībus illis distribuitur: mō de aliquo futuro sene qui forsan cras nascetur ver᷑ ē dicere q̄ erit puer. Ad quintū dī q̄ illa nō cōuertitur sic quidā lapis est in muro. ergo quidam murus ē in lapide: sed debet sic cōuerti: ergo quoddā ens i muro est lapis qꝛ pdicatū pme nō est mur᷑ sed ens in muro. ꝛ similiter etiā dicitur de istis: quidā oculus est in capite: quoddam vinum est in dolio.

Cōuersio p accidēs est qñ de predicato fit subiectū ꝛ de subiecto predicatū manēte eadem qualitate sed mutata quantitate: ꝛ sic cōuertitur vl'is affirmatiua in ꝑticularem affirmatiuam: ut oīs hō ē aīal: quoddā animal est hō. Et vl'is negatiua in ꝑticularē negatiuā: ut nullus hō est asinus: quidam asinus est homo.

Postq̄ꝫ auctor determinauit de cōuersione simplici in qua solū est mutatio pdicati in subiectū ꝛ ecōtra. hic cōsequenter determinat de cōuersione p accidens in qua sunt due mutatiōes. s. pdicati in subiectū ꝛ quātitatis: ipsam sic diffiniēs: cōuersio est trāspositio pdicati in subiectū ꝛ econtra: manente eadē qualitate sed mutata quātitate. Cuius diffinitiōis est eadem explicatio sicut pcedētis pter hoc qđ hic ponit᷑ mutata q̄ntitate ad differētiā ɔuersiōis simplicis.

Primo sciendū q̄ hec cōuersio dicitur p accidēs: qꝛ p ipsam nō conuertitur ppositio fm se totam ꝛ p se primo sed gratia partis. s. secundū suā particularem vt hec omnis hō est animal: ergo quoddam animal est hō: pma nō cōuertitur nisi rōne sue particularis. s. quidā hō ē animal. que conuertitur simpliciter in aliā ꝛ nō cōuertit᷑ fm se totā: hoc ē fm oēs suas singulares: etiā illa conuertēs sequtur ad ipsam secūdum partē ei᷑ ꝛ nō p se pmo mō id qđ conuenit alicui fm partē sibi cōuenit p accidens: ꝛ p alterū: ideo talis conuersio p accñs noiat᷑. Scd̄o sciēdū q̄ fm hāc conuersione debite conuertitur vl'is affirmatiua in particularē affirmatiuam. probatur: qꝛ hec ē bona ɔña cū trāspositiōe subiecti ꝛ pdicati. omnis homo est animal: ergo quoddā aīal ē homo. ergo ibi est debita cōuersio cū cōuersio sit formal' cōsequentia vnius ppōnis ad aliā cū mutatiōe pdicati i subiectū: antecedens probat᷑: qꝛ ad istā oīs homo est animal sequitur ista quidā hō ē animal. p legē subalternaꝝ. ꝛ vltra sequtur quidā hō est animal. ergo quoddā animal ē hō per cōuersionem simplicē: ergo de primo ad vltimū sequtur oīs hō est animal: ergo quoddā animal ē hō p illā regulā cōsequētiarū. quicq̄d sequtur ad ɔñs bone cōsequētie sequtur ad antecedens. ꝛ talis cōsequētia vocat᷑ de pmo ad vltimū: et sic vl'is affirmatiua bñ cōuertitur p accidēs: nō tñ pōt conuerti simpliciter: qꝛ argueret᷑ a nō distributo ad distributū a pte pdicati prime ppōnis qđ nō distribuitur in pma: eo q̄ est pdicatū ppōnis affirmatiue ꝛ tñ distribueretur in secūda cū esset subiectū ppositionis vl'is. Tertio sciendū q̄ p cōuersionē p accidēs debite ɔuertitur vl'is negatiua in particularē negatiuā. patet qꝛ hec est bona ɔña cū transpositione terminorū: null᷑ hō est lapis: igitur quidā lapis nō est hō: igitur vl'is negatiua bñ cōuertit᷑ p accidēs. añs pꝫ: qꝛ bñ sequtur: null᷑ hō est lapis: ergo null᷑ lapis ē hō p conuersionē simplicē ad quā sequtur: q̄dā lapis nō est hō: nō sequebatur ad primā: ꝛ ibi est bona ɔña. Itē si nō sequatur nullus hō est lapis: ergo quidā lapis nō est hō. oppositū ɔñtis stabit cū añte in veritate. s. oīs lapis est hō. sed ad ipsam sequitur quidā homo est lapis p cōuersionē per accidēs vniuersal' affirmatiue. sed illa est cōtradictoria añtis. igit᷑ due cōtradictorie stabūt simul in veritate qđ ē impossibile. ꝛ similiter posset pbari cōuersio p accidēs vl'is affirmatiue.

Quarto sciēdū q̄ ut sopponit᷑ in hac pbatiōe vl'ra in oī mala ɔña oppositū ɔñtis stabit in veritate cū añte. Cui᷑ rō ē qꝛ in oī mala ɔña añs pōt esse verū cōsequēte existēte falso. ꝛ ideo oppositum ɔñtis ipsius pōt stare in veritate cū añte. vñ ɔña nō dī mala nisi qꝛ ɔñs ei᷑ nō includitur in añte. sed pōt esse falsum añte existente vero: ideo suum oppositū pōt esse verū cū añte talis cōsequētie: ꝛ ecōtra in bona ɔña: vnde ex vero nunq̄ꝫ sequtur falsuꝫ licet ex falso q̄nq̄ꝫ sequatur verū. Ex q̄b᷑ patet q̄ vl'is affirmatiua ꝛ vl'is negatiua bñ cōuertunt᷑ p accidēs. sed nulla ꝑticularis pōt cū

uerti ꝑ accidens: q2 si sic ↄuerteretur in vniuersalē. sed ad ꝑticularē nūq3 sequitur formaliter sua vl'is: iō ꝑticularis nūq3 cōuertitur ꝑ accn̄s. Sed cōtra ꝑdicta pmo arguit̄. q2 mutata quātitate mutatur qualitas rei ↄsequitur quātitatē ei⁹ igitur mutata quātitate mutabitur q̄litas. ergo in ↄuersiōe ꝑ accidēs nō manet eadem q̄litas mutata quātitate. Scd̄o sic: nō sequitur ois hō videt lapidē: igit̄ quidā lapis videt hoiem. ergo vl'is affirmatiua nō bn̄ cōuertitur ꝑ accidēs. Tertio sic nō sequitur ois hō ē mortuus: ergo qdā mortuū ē hō cū añcedēs possit esse verū ↄñte exn̄te falso. ergo vl'is affirmatiua nō bn̄ cōuertitur ꝑ accidēs. Quarto sic: nō sequitur nullus hō ē mulier: ergo q̄dā mulier nō est hō igitur contra ↄuersionē vl'is negatiue. Quinto sic: non sequitur nullū animal ꝑter hoiem est rōnale: ergo quoddā rōnale nō est animal ꝑter hoiem: igitur vl'is negatiua nō v3 ↄuerti ꝑ accidēs. Ad argumēta. Ad pmū d2 q2 mutata quātitate in nūero mutatur q̄litas s̄m numerū: q2 q̄litas seq̄tur quātitatē in esse numerali: sed mutata quātitate in spē non mutatur qualitas in specie: q2 s̄m suū esse specificum nō seq̄tur quātitatē ⁊ de ista est hic ad ꝓpositū. Ad s̄m dicitur q2 illa nō bn̄ ↄuertit̄: s3 d3 sic cōuerti ois hō videt lapidē: ergo quoddā vidēs lapidē est hō. est enim regula in ↄuersionib⁹ q2 q̄n in ꝓpōne ponitur verbū adiectiuū ꝑ copula ꝑncipali añq3 ↄuertatur ꝓpō illud resoluēdū est ꝑ est: ⁊ suū ꝑticipiū ⁊ d3 illud ꝑticipiū accipi in ꝑdicato ⁊ reduci ad subiectū ↄuertētis aliter nō fieret de ꝑdicato pme subiectū secūde. Ad tertiū d2 q2 illa nō bene ↄuertitur: q2 in ista ois hō est mortuus: hō supponit ꝓ presentibus ⁊ ꝑteritis simul. rōne illi⁹ ꝑteriti mortuus. ⁊ in alia tenetur ꝓ presentibus tm̄: ⁊ nō ampliatur sed debet sic cōuerti omnis hō est mortu⁹: ergo quoddā mortuū est vel fuit hō. vn̄ habendū est pro regula q2 termini ↄuertētis ⁊ ↄuerse debēt teneri eque ample ⁊ eq̄ stricte. i. ꝓto equalibus suppositis: aliter illē nō essent ꝑticipātes vtroq3 termino: ideo ista sic cōuertitur omnis hō est generādus. ergo quoddā generādum est vel erit hō: ⁊ deb3 poni verbū futurū vt hō stet in secūda ꝓ futuris sicut in pma. Ad q̄rtū dicitur q2 illa debet sic cōuerti. null⁹ hō ē mulier: ergo q̄dā mulier nō ē aliq̄s hō. ⁊ ponitur aliq̄s hō vt hō stet in secūda ꝓ viris tm̄ sicut in pma. Ad quintū dicitur q2 illa male ↄuertitur s3 deb3 sic ↄuerti: nullū animal ꝑter hoiem est rōnale. ergo quoddā rōnale nō est aial aliud ab hoīe resoluēdo preter ꝑ aliud ⁊ ab. ⁊ sic debet fieri in oibus exceptiuis. de istis tn̄ ⁊ reduplicatiuis ⁊ exclusiuis habet videri in paruis logicalib⁹: quomodo in speciali cōuertantur: ⁊ sic patet de cōuersione per accidens.

Conuersio ꝑ cōtrapositionē est facere de subiecto ꝑdicatū: ⁊ de ꝑdicato subiectū manente eadem qualitate ⁊ quātitate: sed terminis finitis in terminos infinitos mutatis. Et hoc modo conuertitur vniuersalis affirmatiua ⁊ ꝑticularis negatiua: ut omnis homo ē animal: omne nō animal est nō hō: ⁊ q̄dam hō nō est lapis: quidā nō lapis nō est nō hō. vn̄ vers⁹. Feci simpliciter cōuertitur eua ꝑ acci. Asto ꝑ contra sic fit ↄuersio tota. Asserit a negat e s3 vl'iter ambe. Asserit i negat o s3 ꝑticulariter ambe. A id est vl'is affirmatiua. E. i. vl'is negatiua. I. i. ꝑticularis affirmatiua O. i. ꝑticularis negatiua. Et sciendū q2 signum in subiecto ꝓpositionis q̄ debet cōuerti q̄dcūq3 sit illud debet poni supra totū predicatū ⁊ reducere totū ad subiectū. Preterea eadem est conuersio ⁊ indefinite ⁊ singularis ⁊ particularis.

Postq3 determinatū est de cōuersione simplici. ⁊ ꝑ accidēs vbi termini mutant̄ solū s̄m situ. hic cōsequenter d2 de cōuersione ꝑ cōtrapositionē vbi termini mutantur secundū situm ⁊ significata simul ipsam sic diffiniēs. Cōuersio ꝑ cōtrapositionē est mutatio subiecti in ꝑdicatū ⁊ ecōuerso manēte eadem qualitate ⁊ quātitate: sed mutatis terminis finitis in terminos infinitos: cuius diffinitiōis similis est explicatio: sicut precedētiū: nisi quia ibi ponitur mutatis terminis finitis in terminos infinitos ad differētiam cōuersionis simplicis ⁊ per accidēs. Primo sciēdum q2 terminus finitus ⁊ infinitus cōtradicūt ideo dicuntur habere contrariā positionē ⁊ nō similē. ⁊ quia in ista cōuersione termini finiti mutātur in terminos infinitos hn̄tes cōtrariā positionē terminis finitis: ideo talis ↄuersio dicitur ꝑ cōtrapositionē. vn̄ quia terminus finitus ⁊ infinitus cōtradicunt vt dictū est: ⁊ quāto vnū cōtradictoriorū est cōmunius ⁊ de pluribus dicitur tāto suum cōtradictoriū est minus cōmune ⁊ de paucioribus dicitur: ideo quāto terminus finitus ē cōmunior ⁊ generalior tāto terminus infinitus est specialior: vt patet ꝑ exemplū animal enim est cōmunius q3 hō ⁊ ecōtra: nō hō est cōmunius q3 nō animal: q2 dicitur de oibus alijs ab animali: ⁊ cū hoc de alijs animalibus ab homie: et nō animal solū dicitur de alijs ab animali. Secūdo sciēdū q2 ꝑ istā cōuersionem debite cōuertitur vniuersalis affirmatiua. patet quia hic est bona cōsequētia ois homo ē animal: ergo oē nō animal est nō homo. igitur vniuersalis affirmatiua cōuertitur in vniuersalem affirmatiuam per cōtrapositionem antecedēs patet: quia bene sequitur omnis homo est animal: igitur omnis homo nō est nō animal: q2 animal ⁊ nō animal cōtradicūt: ⁊ vltra: omnis homo non est nō animal igitur omne nō animal nō est homo per conuersionem simplicem vniuersalis negatiue. ⁊ vltra: omne nō animal nō est homo: ergo omne nō animal ē nō homo quia homo ⁊ nō homo cōtradicūt: ideo de quocūq3 verificatur hō negatur nō hō: ergo de primo ad vltimū sequitur ois homo est animal: ergo omne nō animal est nō homo. Aliter etiam posset probari: quia sicut animal est superius ad hominem. ita nō homo ad nō animal ratiōe infinitationis vt dictum est: ideo sicut animal vniuersaliter verificat̄ de homine: ita nō homo de nō animali. Tertio sciēdum q2 particularis negatiua debite cōuertitur per cōtrapositionē patet: quia bene sequitur quidā hō nō est lapis: ergo q̄dam nō lapis nō est nō hō. ⁊ sic ibi est debita cōuersio. antecedēs patet: quia bene sequitur: quidam hō nō est lapis: ergo quidā hō est nō lapis quia lapis ⁊ nō lapis cōtradicūt ⁊ vltra: quidā hō nō est lapis: igitur quidā nō lapis est hō. ꝑ cōuersionē simplicē ꝑticularis affirmatiue. ⁊ vltra: q̄da3 nō lapis ē hō: igitur quidā nō lapis nō est nō hō q2 homo ⁊ nō homo cōtradicūt: ergo de pmo ad vltimū bene sequitur: quidā hō nō ē lapis: ergo quidā nō lapis nō est nō hō. ⁊ sic ꝑticularis negatiua bene cōuertitur ꝑ cōtrapositionē: nō tn̄ cōuertitur simpliciter nec ꝑ accidēs: quia ibi argueretur a nō distributo ad distributū ex ꝑte subiecti pme qd̄ in prima nō distribuitur: cū sit subiectū ꝓpositiōis ꝑticularis: ⁊ tn̄ in scd̄a distribueretur: cū eēt ꝑdicatum ꝓpōnis negatiue. Quarto sciēdum q2 circa cōuersiōes ꝑdictas auctor ponit duo notabilia in textu. Primū ē q2 signū positū in subō ꝓpōnis que debet cōuerti debet poni supra totum ꝑdicatū eius: ⁊ illud aggregatū debet poni in subō cōuertētis: ⁊ hoc est intelligēdū de cōuersiōe simplici ⁊ ꝑ cōtrapositionē vbi manet eadē quātitas et idē signū: ⁊ nō de conuersione ꝑ accidēs vbi mutatur quātitas. Scd̄m notabile ē q2 eadē est conuersio particularis indefinite ⁊ singularis. Rō est: quia sicut singularis pro vnico supposito verificatur: ita ⁊ particularis ⁊ indefinita: ideo de ipsis idem est iudicium q3tū ad cōuersiōes. vn̄ ex predictis patet q2 vniuersal' affirmatiua cōuertit̄ ꝑ accidēs ⁊ ꝑ ꝯpositionē simul: ⁊ vl'is ne-

gatiua simpliciter ꝛ ꝑ accidẽs. Sꝫ ꝑticularis affirmatiua so lū ↄuertit̄ simpliciter: ꝛ ꝑticularis negatiua solū ꝑ ꝯpositi onẽ. ꝛ ꝑ hoc hn̄tur oẽs ↄuersiões. vn̄ versus. Simplr̄ fecꝫ ↄ uertit̄ eua ꝑ acci. Asto ꝑ ꝯ sic fit ↄuersio cota. Sꝫ ꝯ p̄dicta arguit̄ p̄mo: termini finiti ꝛ īfiniti nō sunt idẽ termini: igit̄ in ↄuersiõe ꝑ cōtrapositionẽ nō remanēt idẽ termini: igit̄ ibi nō fit de subiecto p̄dicatū nec ecōtra. Scd̄o sic: sicut se hꝫ hō ad aial: ita nō hō ad nō aial. q꞉ sicut se hꝫ affirmatio ad affirmationẽ: ita se hꝫ negatio ad negationẽ. sed hō nō pōt vl̄r dici de aiali: ergo nō hō nō pōt dici vl̄iter de nō aiali: igit̄ hec ẽ mala ↄuersio: oīs hō ẽ aial: ergo oẽ nō aial ẽ nō hō. Tertio sic: si ꝑticularis negatiua ↄuertatur per ꝯpositionẽ arguetur a nō destributo ad distributū a parte subiecti ↄuerse: q꞉ distribuetur in scd̄a ꝛ nō in p̄ma: igitur tal̄ ↄuersio ꝑticular̄ negatiue nō valet. Quarto sic: hec est bona ↄuersio: aliq̄s hō est sor. igitur sor. ẽ hō: ꝛ tn̄ signū subiecti nō dꝫ addi p̄dicato ↄuerse: q꞉ termino singulari nō dꝫ addi signū: igitur signū positū in subō nō semꝑ dꝫ addi p̄dicato in ↄuersiõe simplici. Quinto sic: due singulares diuerse q̄litatis ꝯdicūt nō aūt due ꝑticulares. ergo de ꝑticularibꝯ ꝛ singularibꝯ nō ẽ idẽ iudiciū. Ad argumēta.

Ad p̄mū dī q꞉ in ↄuersiõe ꝑ ꝯpositionẽ nō manēt idem termini s̄m significatū ꝛ modū significādi: manēt tn̄ idẽ termini s̄m vocẽ: q꞉ in termino infinito icluditur tota vox termini finiti: iō fit de p̄dicato subiectū s̄m q̄d: ꝛ ille ꝓpōnes sunt vtroqꝫ termio ꝑticipātes. Ad scd̄m negatur maioꝛ q꞉ hō est inferꝯ ad aial: s; nō hō est supꝯ ad nō aial: iō nō se habent sil̄r ꝛ illa auctoritas sic se hꝫ intelligit̄ in ↄuertibilibꝯ ꝛ nō int̄ inferꝯ ꝛ supꝯ. Ad tertiū dī q꞉ in hac ↄuersiõe subiectū ↄuerse nō manet simpl̄r ꝛ s̄m significatū eius cū nō ẽ idẽ q̄d distribuitur in p̄dicato cōuertētis: ꝛ in subiecto cōuerse est nō distributū: quare nō arguitur a non distributo ad distributū. Ad q̄rtū dī q꞉ illud notabile solū intelligit̄ qn̄ p̄dicatū cōuerse ẽ terminꝯ cōis cui bn̄ pōt addi signū: nō aūt qn̄ est terminꝯ singl̄aris. Ad quintū dī q̄d lꝫ de ꝑticularibꝯ ꝛ singl̄aribꝯ nō sit idẽ iudiciū q̄tū ad oppositionẽ: ẽ tn̄ idẽ iudiciū q̄tū ad cōuersionẽ.

De propositione ipothetica.

Propositio ipothetica ẽ illa q̄ habet duas cathegoricas p̄ncipales ꝑtes sui: ut si hō currit hō mouetur. Et dicitur ipothetica ab hipos q̄d est sub et thesis q̄d est positio: q̄si supposita: q̄a vna pars supponit̄ alteri. Propositionis ipothetice: alia cōditionalis: alia copulatiua: alia disiunctiua.

Postq̄ȝ superius determinatū est de ꝓpōne cathegorica q̄ est simplex enūciatio ꝛ de qua principaliter in hoc tractatu intēditur. hic ↄñter auctoꝛ determinat de ꝓpōne ipothetica q̄ cōponitur ex pluribus cathegoricis: ꝛ sequit̄ cathegoricā sicut cōpositū sua cōponētia: ipsam sic diffiniens. Propositio ipothetica est illa q̄ habet duas cathegoricas ↄiūctas ꝑ aliquā cōiūctionẽ vl̄ ꝑ aliq̄d sibi equalẽs. Pro quo sciēdū p̄mo q꞉ in hac diffinitiõe ꝑ hoc relatiuū: illa intelligit̄ genꝯ diffiniti. s. ꝓpō q̄ hꝫ modū gn̄is respectu ipothetice: ꝛ residuū ponit̄ ad differētiā ꝓpōnis cathegorice. vn̄ ponit̄ q̄ hꝫ duas cathegoricas ad explicādū maꝫ ꝓpōis ipothetice. due. n. cathegorice materialiter cōponūt ipotheticā: ꝛ ponitur cōiūctas ad oñdēdū suā formā totꝯ q̄ ẽ eē cōiūcti duaꝝ cathegoricaꝝ inter se: ꝛ ponitur ꝑ aliquā cōiūctionẽ ꝓpter formā ꝑtis ipothetice. sicut enī in cathegorica subiectū ꝛ p̄dicatū sunt materia: et copula ẽ forma ꝑtis ꝛ eē vnitū subiecti ꝛ p̄dicati ẽ forma totꝯ: sic in ipothetica due cathegorice sūt materia: et ↄiūctio ipsas vniēs ẽ forꝫ ꝑtis: et eē vnitū ipaꝝ ẽ oino forma totꝯ. Scd̄o sciēdū q꞉

ꝓpōnes ipothetice p̄nt dici affirmatiue vl̄ negatiue: q꞉ vel vocāt ẽ hn̄t copulā p̄ncipalẽ. ꝛ si illa ponat̄ cū negatione dn̄r negatiue. ꝛ si sine negatiõe dn̄r affirmatiue: ꝛ sic p̄nt dici q̄les sꝫ nō quātẽ. Cuius rō est: q꞉ q̄ntitas ꝓpōnis se tenet ex ꝑte subiecti ꝓpōnis: sed subiectū nō est ꝑs p̄ncipal̄ ꝓpōnis ipothetice: sꝫ tm̄ nō remota: ꝛ a ꝑtibꝯ remotis nō dꝫ fieri denoiatio rei iō ipothetice nō dn̄r alicuiꝯ quātitatis. Tertio sciēdū q꞉ p̄dicta diffinitio pōt dici q̄dicatiua s̄m modū. Rō est: q꞉ explicat naturā ꝓpōnis ipothetice ꝑ genꝯ ꝛ differētiā: hoc ẽ ꝑ materiā ꝛ formā eiꝯ. iō oñdit p̄ncipia ẽētialia diffiniti ꝛ essentiā eius eo mō quo hꝫ essentiā: ꝛ ꝑ ipsam habet̄ sufficiēter q̄d est ꝓpō ipothetica. Et dicitur ipothetica ab ipos q̄d est sub: ꝛ thesis positio q̄si suppositiua locutio: q꞉ in ipsa vna cathegorica est in potētia ad aliā. vn̄ prima se habet quodāmodo in potētia ad secundā: ideo aliq̄ mō sibi supponitur. Quarto sciendū q꞉ ꝓpositio ipothetica diuiditur ꝑ cōditionalẽ copulatiuā ꝛ disiūctiuā q̄ dicūtur species eius s̄m modū: q̄ diuisio sic ꝓbatur: q꞉ in omni ꝓpositiõe ipothetica cōiungunt̄ due cathegorice: vel ergo cōiungunt̄ s̄m voces tm̄: et sic est disiūctiua. vel s̄m voces ꝛ significata simul: ꝛ hoc dupliciter: q꞉ vel illa significata denotant̄ cōtinere se inuicẽ sicut añcedens cōtinet cōsequēs ꝛ copulantur per modū vnius: ꝛ sic est cōditionalis: vel copulant̄ per modū diuersoꝝ: ꝛ sic est copulatiua. ꝛ per hoc patet q꞉ in cōditionali in qua vniuntur due cathegorice ꝑ modum antecedētis ꝛ consequētis: ꝛ per modū vnius magis vniuntur cathegorice q̄ȝ in aliis vbi vniuntur ꝑ modū diuersoꝝ: ꝛ adhuc magis in copulatiua q̄ȝ in disiūctiua: iō cōditionalis p̄cedit copulatiuā: ꝛ copulatiua disiūctiuā.

Sed cōtra p̄dicta arguit̄ p̄mo: idẽ est ꝓpō ꝛ ꝓpō vna sicut habet ph̄us idẽ est hō ꝛ vnus hō: sꝫ ipothetica nō ẽ ꝓpō vna igit̄ nec ẽ ꝓpō: ꝛ ꝑ ↄñs male ponit̄ ꝓpō esse genꝯ eius. Scd̄o sic: ex duobꝯ actu ẽntibꝯ nō pōt fieri vnum tertiū: sꝫ due cathegorice due sunt ꝓpōnes in actu: igit̄ ipothetica nō fit ex duabꝯ cathegoricis. Tertio sic: hec ẽ ipothetica sor. q̄ currit mouet̄: ꝛ tn̄ ibi nō ẽ ↄiūctio vniēs ipsas cathegoricas igit̄ ↄtra diffinitionẽ ipothetice. Quarto sic: aliq̄ ẽ ipothetica cāl̄is ut hec: q꞉ sol lucꝫ dies ẽ: ꝛ aliq̄ tp̄alis ut qn̄ sol lucet dies ẽ. ꝛ aliq̄ localis: ut sor. currit vbi plato disputat: ꝛ tn̄ ille sp̄ẽs nō ponūtur in diuisiõe ꝓpōis ipothetice igit̄ diuisio nō est bona. Quinto sic: eadẽ ẽ copulatiua ꝛ disiūctiua ut sor. currit ꝛ plato vl̄ robertꝯ disputat: igit̄ mēbra illiꝯ diuisiõis colcidūt: igit̄ diuisio ẽ isufficiēs.

Ad argumēta. Ad p̄mū dī q꞉ lꝫ ipothetica nō sit vna simpl̄r: ẽ tn̄ vna ↄiūctiõe: q꞉ capit vnitatẽ a ↄiūctiõe vniēte ipsas cathegoricas. Ad scd̄ꝫ vō dī q꞉ lꝫ ex duobꝯ ẽntibꝯ actu ut actu sūt nō fiat vnū tertiū: tn̄ ex ipsis m̄ꝫtū vnū est in potētia respectu alteriꝯ bn̄ fit vnū tertium actu. sꝫ in ipothetica vna cathegorica hn̄ ẽ in potētia ad aliā: ẽ tn̄ cathegorica s̄m ꝓpriū eiꝯ actū q̄ ẽ vnio p̄dicati ꝛ subiecti in ipothetica: tn̄ ille actꝯ ꝓpriꝯ nō ẽ sibi vltimus actus. sꝫ ipsa est sub actu totꝯ ipothetice: iō nō dī ibi ẽ sub actu ꝓprio: nec manet ibi sub forma ꝓpria tāq̄ȝ sub vltia forma: q꞉ forma eiꝯ se hꝫ ꝑ modū potētie ad formā totꝯ ipothetice. Ad tertiū dī q꞉ in illa ꝓpōne nō ẽ ↄiūctio explicite lꝫ sit iplicite ꝛ implicat̄ l hoc relatiuo q̄ q̄d tm̄ valet sicut ꝛ ille: iō sensꝯ est sor. currit q̄ mouet̄. i. sor. currit ꝛ ille mouet̄. ꝛ sil̄r diceret̄ de istis: sor. ẽ tantꝯ quātꝯ ẽ plato. ꝛ hector ẽ tal̄ q̄lis est paris. Ad q̄rtū dī q꞉ ille sp̄ẽs ipothetice ↄtinēt̄ sub istis tribꝯ tāq̄ȝ sibi iferiores: iō nō debuerūt ꝯ ipas enūerari. vn̄ cāl̄is ↄtinet̄ sub ↄditionali: ꝛ tp̄alis ꝛ localis sub copulatiua: q꞉ cū dī sor. currit qn̄ plato disputat. sensus ẽ sor. currit in aliq̄ tp̄e ꝛ in eodẽ plato disputat. ꝛ sil̄r cū dicitur sor. currit vbi plato disputat sensus ẽ sor. currit in aliq̄ loco ꝛ in eodẽ plato disputat: ꝛ sic vtraqꝫ resoluit̄ in copulatiuā. Ad q̄ntū dī q꞉ lꝫ eadẽ ipothetica sit materialit̄ copulatia ꝛ disiūctiua: nō tn̄ ẽ eadẽ formalit̄: q꞉ s̄m q꞉ in ipsa p̄nt capi diuerse ↄiūctiões ꝓ copula p̄ncipali sic ẽ diuersaꝝ sp̄ẽꝝ: ut in ista: sor. currit ꝛ plato. vl̄ robertꝯ disputat: si ꝛ sit copula p̄ncipalis est copulatiua: ꝛ si vel ẽ copl̄a p̄ncipal̄ ẽ disiūctiua.

¶ Cōditional̄ ẽ illa in q̄ ↄiungūtur due

cathegorice ꝑ hāc ꝯiūctionē si: ut si hō currit hō mouet: ⁊ cathegorica illa cui immediate adiūgitur hec ꝯiūctio si dr̄ añs: alia vero dr̄ ꝯñs. Ad veritatē ꝯditionalis exigit̄ ꝙ añs nō possit eē verū sine ꝯñte ut si hō ē animal: aīal ē. vnde oīs cōditionalis vera ē necessaria: ⁊ oīs falsa ē impossibil'. Ad falsitatē ei⁹ sufficit ꝙ añs possit esse sine ꝯñte: vt si sortes est albus est.

Postꝙ̃ auctor posuit diffinitionē ꝓpōnis ipothetice et eius diuisionē. hic ꝯñter detiat de mēbris ei⁹. ⁊ q2 ꝯditional' ꝑfectior ē oīb⁹ alijs: q2 ī ipsa vniunt̄ due cathegorice ꝑ modū ꝯñtis ⁊ añtis: in alijs āt solū vniunt̄ ꝑ modū diuersarū ꝓpōnū: iō pri⁹ detiat de ꝯditiōali ꝙ̃ de alijs eā sic diffiniēs. Cōditional' ē illa in q̃ ꝯiūgūtur due cathegorice ꝑ hāc ꝯiūctionē si. Primo sciēdū ꝙ tal' ꝓpō dr̄ ꝯditional': q2 ponit veritatē sui ꝯñtis ꝯditional'r tm̄ ⁊ non absolute: vñ ponit suā veritatē sub illa ꝯditiōe si añs ē ver̄ denotādo ꝯsecutionē vni⁹ ꝓpōnis ad aliā ⁊ q2 ista ꝯiūctio si denotat ꝯsecutionē ⁊ añcessionē vni⁹ ꝓpōnis ad aliā iō in ꝯditiōali due cathegorice ꝯueniēter ꝯiūgūtur ꝑ hāc ꝯiūctionē si vl' ꝑ aliā sibi equivalētē. Ex quo pz ꝙ ad ꝑfectā rōnē ꝯditional' sufficit ꝙ vna ꝓpō denotet̄ seq ad aliā: ⁊ hoc fit in ꝓpōne cāsali: vbi denotat̄ ꝙ añs ē cā ꝯñtis ⁊ infert ipsū ut h̄: q2 sol lucet dies ē: iō cāsalis ē vna spēs ꝯtēta sub ꝯditionali: sz vltra rōnē ꝯditional' addit cāsalitatē sui añtis respectu ꝯñtis: rōne cui⁹ plus reqrit̄ ad v̄itatē ei⁹ ꝙ̃ ad v̄itatē ꝯditional'. Secūdo sciēdū ꝙ ad v̄itatē ꝯditional' reqrit̄ ꝙ añs nō possit eē ver̄ sine ꝯñte: hoc ē sine veritate sue ꝯñtis. Cui⁹ rō ē: q2 ꝯditional' vera iportat ꝯñam necessariā: sz in ol bona ꝯña si añs ei⁹ sit ver̄ ꝯñs ei⁹ erit ver̄: q2 ꝯñs actu ⁊ intellectu includit̄ in añte rōe cui⁹ ex ūo nō sequit̄ nisi ver̄: iō in ꝯditionali si añs ei⁹ est ver̄ ꝯñs ei⁹ erit ver̄. Tertio sciēdū ꝙ ad falsitatē ꝯditional' reqrit̄ ꝙ añs possit eē ver̄ sine ꝯñte. Rō ē: q2 ꝯditional' denotat ꝯñtiam vni⁹ ꝓpōnis ad aliā. Sz ad hoc ꝙ sit mala ꝯñtia oz ꝙ añs possit eē ver̄ ꝯñte ei⁹ dē existēte falso: nisi sit repugnātia terminoꝝ añtis: eo ꝙ in tali ꝯñtia ꝯñs nō includit̄ in añte: iō ꝓpter habitudinem añtis ⁊ ꝯñtis nō repugnat añs eē ver̄ sine ꝯñte. vñ in ꝯditionali illa ꝓpō cui īmediate iūgit̄ hec ꝯiūctio si dr̄ añs: alia ūo ꝯñs. Ex p̄dictis pz ꝙ oīs ꝯditional' vera ē necessaria: q2 dicit necessariā ꝯñtiā vni⁹ ꝓpōnis ad aliā qd̄ reqrit̄ ad veritatē ei⁹. sz oīs falsa ē ipossibil': q2 ipa dicit ꝯñtiā vni⁹ ꝓpōnis ad aliā: ⁊ illa ꝯñtia ꝓ nullo tpe ē necessaria: siue sit ibi habitudo ꝯtingēs siue ipossibil': iō ē pro oī tpe falsa: ⁊ sic ē ipossibil'. Quarto sciēdū ꝙ a tota ꝯditionali duob⁹ modis arguit̄. Vno mō a positiōe añtis ad positionē ꝯñtis: ut hic si sor. currit sor. mouet̄. sz sor. currit ergo mouetur. Scd̄o mō a destructiōe ꝯñtis ad destructiōz añtis: ut si sor. currit sor. mouet̄: ergo si nō mouet̄ nō currit. ⁊ tales sillogismi dicunt̄ ipothetici. Posset ēt argui ꝑ alias reglas ꝯñtiaꝝ: ut ꝑ istā q̄cq̄d sequit̄ ad ꝯñs bone ꝯñtie sequit̄ ad añcedēs ei⁹. Et ꝑ istā q̄cquid añcedit ad añs añcedit ad ꝯñs. Et rō ē: q2 ꝯditional' est q̄dā ꝯñtia ut dictū ē. Sz ꝯtra p̄dicta p̄mo arguit̄: h̄ ē ꝯditional': si hō eēt asinus eēt rudibilis: ⁊ tm̄ ibi nō ꝯiūgūtur due cathegorice sz due orōnes ꝯiūctiue igit̄ male diffinit̄ ꝓpō ꝯditional'. Scd̄o sic: hec est ꝯditional': sortes currit igit̄ mouet̄: cū sit ipothetica et nō sit copulatiua nec disiūctiua: ⁊ tm̄ ibi non ꝯiūgunt̄ due cathegorice ꝑ hanc ꝯiūctionē si: ergo ꝯtra diffinitionē. Tertio sic: in ista si hō est asinus equus currit: añs nō pōt eē verū sine ꝯñte: q2 illud añs nullo mō pōt esse verū: et tm̄ nō est vera ꝯditionalis. ergo ad veritatē ꝯditionalis nō sufficit ꝙ añs nō possit esse verū sine ꝯñte. Quarto sic: hec ꝯditionalis vera est: si sortes currit sor. mouet̄: ⁊ tm̄ nō ē necessaria: cū vtraqz ps sit cōtingēs: ergo nō oīs ꝯditional' vera ē necessaria. Quinto sic: ista ē falsa: si hō currit hō est albus: et tm̄ pōt esse vera: supposito ꝙ oē currēs sit albū: igitur nō oīs falsa est impossibilis. Ad argumēta. Ad primū dr̄ ꝙ ista nō est cōditionalis ꝑ se p̄mo: sz solū ꝑ reductionē istarū cōiunctiuaꝝ ad ꝓpōnes indicatiuas. Rō ē: q2 cōditionalis denotat veritatē sui ꝯñs sequi ad veritatē sui añcedētis. sed añs nō pōt eē verū vel falsum: nec ꝯñs nisi sit oratio indicatiua. Ad scd̄m dr̄ ꝙ licet in illa non ponat̄ formaliter hec cōiunctio si ponit̄ tm̄ virtualiter in hac cōiūctiōe ergo: q̄ denotat habitudinē vni⁹ ꝓpōnis ad aliā: sicut illa cōiūctio si. ⁊ lz illa ꝓpō ponat veritatē sui añcedētis hoc tm̄ nō est in q̄ꝺtū cōditionalis sed virtute modi positiōis ꝓpōnis cathegorice. Ad tertiū dr̄ ꝙ lz in illa ꝓpōne añs nō possit esse verū ꝓpter repugnātiā suoꝝ terminoꝝ: hoc tm̄ nō repugnat ꝓpter habitudinē ei⁹ ad suū ꝯñs cū possit esse verū sine ꝯñte: q2 si poneret̄ eē verū ꝑ ipossibile nō ꝓpter hoc sequeretur ꝯñs: iō illa nō ē ꝯditional' vera. Ad quartū dr̄ ꝙ lz vtraqz ps illius ꝯditional' sit cōtingēs: tm̄ habitudo vni⁹ ad aliā est necessaria ⁊ hoc sufficit ad veritatē cōditionalis q̄ solū denotat necessariā habitudinē vni⁹ cathegorice ad aliā. Ad q̄ntū dr̄ ꝙ si supponat̄ illa vl' is oē currēs ē albū: tūc ꝯclusio seq̄t̄ de necessitate. sz hoc erit v̄tute illaꝝ duaꝝ p̄missaꝝ: oē currēs est albū ⁊ hō currit: et nō virtute illi⁹ sol⁹ ꝓpōnis hō currit: iō illa ꝯditional' prima nō ꝓpter hoc efficitur vera sed semꝑ est impossibilis.

Copulatiua ē illa i q̄ cōiūgunt̄ due cathegorice ꝑ hāc ꝯiūctionē ⁊: ut sor. currit ⁊ plato disputat. Ad veritatē copulatiue exigit̄ vtrāqz ꝑtē eē verā: ut hō est aīal et de⁹ est. Ad falsitatē eius sufficit alterā ꝑtē eē falsā: ut hō ē aīal et equus est lapis.

Postꝙ̃ auctor determinauit de ꝓpōne ꝯditionali. hic ꝯñter fm̄ ordinē pri⁹ positū determinat de copulatiua ipsā sic diffiniēs. Copulatiā ē illa in q̄ ꝯiūgunt̄ due ꝓpōnes cathegorice ꝑ hāc ꝯiūctionē et: vl' ꝑ aliqd̄ sibi equiualēs: ⁊ ponit̄ ꝑ hāc ꝯiūctionē: ⁊ ad oriāz aliaꝝ spēꝝ ipothetice in quibus cathegorice ꝯiūgunt̄ ꝑ alias cōiūctiōes. ⁊ dr̄ talis ꝓpō copulatiā magis ꝙ̃ alie ipothetice: q2 lz in alijs cōiūgant̄ cathegorice ꝑ aliquā cōiūctionē: tm̄ in ista solū copulant̄ ꝑ cōiūctionē copulatiuā vñ in ꝯditionali ꝯiūgunt̄ ꝑ modū vni⁹ sicut añs et ꝯñs q̄ includūt se inuicē: ⁊ in disiūctiua solū cōiūgūtur q̄ꝺtū ad voces: ⁊ disiūgūtur q̄ꝺtū ad significata: iō in sola copulatiā cathegorice vniūtur simpl'r ⁊ ꝑ modū diuersoꝝ. Primo sciēdū ꝙ ad veritatē copulatiue requiritur ꝙ vtraqz ps sit vera. Cui⁹ rō est: q2 copulatiua simul ponit ambas ꝑtes ei⁹ simul asserēdo eas fm̄ sua significata: Jdō ad veritatē ei⁹ reqritur ꝙ vtraqz ps sit vera. ipsa enī est sicut totū integrale respectu partiū ei⁹. sz ad eē totius integralis seq̄tur eē cuiuslibet ꝑtis p̄ncipalis ei⁹ iō ad veritatē copulatiue reqritur veritas vtriusqz ꝑtis: q̄ꝺtus tā in tēali vltra hoc reqratur ꝙ ambe ꝑtes sint vere ꝓ eodez tpe. ⁊ hoc est: q2 spēs semꝑ addit aliq̄d vltra suū gen⁹: in tēalis est vna spēs copulatiue: etiā in lotali reqritur vtrāqz partē esse verā pro eodē loco: ut hic sor. currit vbi plato disputat. hoc tm̄ nō reqrit̄ ad ipsā in q̄ꝺtū copulatiā ē sz in q̄ꝺtū ē tal' copulatiā. Scd̄o sciēdū ꝙ copulatiā int̄ oēs ꝓpōis ipothetice spēs hz minorē v̄itatē: q2 ipa ponit duas cathegoricas simul q̄ꝺtū ad veritatē eaꝝ sic p̄us dictū ē. Cōditiōal' aūt solū ponit habitudinē vni⁹ ad aliā. ⁊ disiūctiā solū ponit veritatē vni⁹ cathegorice: iō copulatiua hz minorē v̄itatē int̄ oēs: ⁊ ē simpl'r ꝓpō plēs ⁊ solū est vna ꝯiūctione ⁊ fm̄ q̄d. vñ q2 copulatiua simul ponit veritatē vtriusqz partis eius: iō arguēdo a tota copulatiā ad veritatē cuiuslibet ꝑtis eius scorsū est bona cōsequētia. vt bene sequitur hō ē aīal ⁊ de⁹ ē ergo hō ē aīal. Tertio sciendū ꝙ ad falsitatē copulatiue sufficit alterā partē esse falsam. Rō est: q2 ipsa simul ponit ambas partes eius: sicut vl'is oēs suas singulares. ergo ꝓpter falsitatē vnius cathegorice ip̄a ē tota fal

for. copulatiua cuius ambe partes sunt false nõ est magis falsa intẽsiue q̃z illa q̃ habet tm̃ vnã falsam: lz sit magis falsa intẽsiue: q2 falsitas eius ad plura se extẽdit. Ex istis sequitur q2 arguẽdo a falsitate vnius cathegorice ad falsitatẽ co tius copulatiue est bona ꝯña. Sequitur etiã q2 ad possibilitatẽ copulatiue requiritur possibilitas vtriusq3 ptis eius: ꝛ nõ sufficit q2 ambe ptes sint sm̃ se possibiles: sz reqritur q2 sint inter se cõpossibiles. iõ ista nõ est possibilis: sor. ẽ ꝛ sor. nõ est: q2 ille due non sunt cõpossibiles inter se in veritate. Sz ad necessitatẽ copulatiue reqritur necessitas vtriusq3 ptis eius. Et ad impossibilitatẽ sufficit impossibilitas vnius ptis eius. Et ad cõtingentiã sufficit ꝯtingentia vnius ptis: nisi altera sit impossibilis. Quarto sciendũ q2 ad dandũ ꝯdictiõez in copulatiuis habetur talis regula q2 copulatiua ꝛ disiũctiua de ptibus cõtradicẽtibus cõtradicũt: quia nõ possunt simul esse vere nec simul false: sed repugnãt in veritate ꝛ falsitate simul. Et posset etiã aliter dari ꝯdictio in oĩbus ypotheticis ferẽdo negationẽ ad principalẽ copulã ypothetice. vel pponendo negationẽ toti ppositioni: q2 nõ est verius dare ꝯdictionẽ q̃z toti ppositioni pponere negationẽ. ꝛ per hoc patet quid sit ppositio copulatiua ꝛ quid reqritur ad falsitatẽ ꝛ ad veritatẽ eius. Sed cõtra predicta primo arguitur: hec est copulatiua: sortes et plato currunt ꝛ tñ ibi nõ sunt due cathegorice: igitur ꝯtra diffinitionẽ copulatiue. Scdo sic: hec est copulatiua: oĩs homo currit: q2 copulatiue ꝯtinet istas: sortes currit plato currit ꝛ sic de aliis: ꝛ tñ ibi nõ est ꝯiunctio copulatiua: igitur ꝯtra diffinitionẽ. Tertio sic: hec est copulatiua vera: hõ est animal ꝛ equus est lapis: igitur ad veritatẽ eius non requiritur veritas vtriusq3 partis. añs patet: q2 oĩs ppõ aliquid dicens ita esse sicut est est vera. sz illa dicit aliqd ee sicut ẽ: igitur ẽ vera q2 dicit hoiez ee aial. Quarto sic: in copulatiua magis vniunt̃ due cathegorice q̃z in disiũctiua: in q̃ vniuntur sm̃ voces tm̃: igitur copulatiua ẽ magis vna q̃z disiũctiua ꝛ nõ hz minorẽ vnitatẽ oĩbus aliis. Quinto sic: totũ valet tantũ quãtũ q̃libz ps: igitur ad hoc q2 tota copulatiua sit falsa oz quãlibet ptẽ ee falsam: ꝛ nõ sufficit falsitas alterius ptis.

Ad argumẽta. Ad primũ dr̃ q2 si in illa ppõne sor et plato currũt: illa ꝯiunctio ꝛ copulet inter terminos. s. inter sor. ꝛ platonẽ: ipsa ẽ cathegorica de copulato subõ. sz si copulet inter ppõnes ipsa ẽ copulatiua: ꝛ tũc ibi sunt due cathegorice. s. sor. currit ꝛ plato currit. Ad sm̃ dr̃ q2 lz ista oĩs hõ currit m̃lis ꝯtineat ptes cathegoricas etiã copulatiue: tñ ille nõ ꝯtinẽtur p modũ pliũ ꝛ formalr̃ sz p modũ vnius tñ: iõ nõ est copulatiua. Ad tertiũ dr̃ q2 lz ista oĩs hõ est animal ꝛ equus ẽ lapis: dicat aliqd ee sicut ẽ q̃tũ ad ptẽ sui significati: nõ tñ q̃tũ ad suũ totũ significatũ qd̃ ipsa affirmat: qd̃ reqritur ad veritatẽ ppõnis copulatiue. Ad quartũ dr̃ q2 licz in disiũctiua cathegorice minus vniantur q̃z in copulatiua: q2 tamen disiunctiua solũ ponit veritatez vnius cathegorice: iõ hz simpliciter maiorẽ vnitatẽ q̃z copulatiua. Ad quintũ dr̃ q2 si capiatur tota distributiue: tũc ad hoc q2 tota copulatiua sit falsa reqritur falsitas vtriusq3 ptis eius. sed si capiatur tota copulatiue pro ꝯfecto: sic tota dicitur falsa ppter falsitatẽ vnius partis.

Disiunctiua est illa in qua coniunguntur due cathegorice per hanc coniũctionẽ vel: ut sortes currit vel plato disputat. Ad veritatem disiunctiue sufficit alteram partẽ esse verã: ut homo est animal vel equ9 est asinus: ꝛ permittit̃ q2 vtraq3 pars eius sit vera sed non ita pprie ut homo est aĩal vel equus est hinnibilis. Ad falsitatẽ ei9 oportet vtrãq3 partez eius esse falsam: ut homo est asinus vel equus est lapis.

Postq̃z auctor determinauit sup9 de ppõne copulatiua in q̃ due cathegorice ꝯiungũtur sm̃ voces et significata sic: hic ꝯsiter dẽt de disiũctiua: in q̃ due cathegorice ꝯiũgũt sm̃ voces tñ: ipsã pmo sic diffiniẽs: disiũctiua ẽ illa in q̃ cõiũgũtur due cathego. p hãc ꝯiũctõez vl: aut p aliã sibi eq̃ualẽtẽ. Primo sciẽdũ q2 hec ppõ dr̃ disiũctiua eo q2 in ipsa due cathegorice disiũgunt̃ q̃tuz ad significata. ꝛ q2 hoc fit ꝯuenienter p ꝯiũctionẽ disiũctiuã: iõ in ipsa cathegorice vniuntur p aliquã ꝯiũctionẽ disiũctiuã. Cõiunctiõis enim disiũctiue duo sunt actus. Prim9 est ꝯiũgere voces in quo cõuenit cũ aliis ꝯiũctiõibus rõne cui9 cõiũctio dr̃. Scds act9 est disiũgere significata: rõne cui9 dr̃ disiũctiua: ꝛ in hoc differt sic ab aliis spẽbus ꝯ iũctionis. ꝛ p hoc pz intẽtus diffinitiõis pmisse. Scdo sciendũ q2 ad veritatẽ disiũctiue sufficit alterã eius ptẽ ee verã. Rõ est: q2 disiũctiua ponit duas cathegoricas. s. vnã sub disiũctiõe ad aliã: iõ de suo formali significato tñ ponit vnã cathegoricã: nõ tñ determinat hãc vel illã: sz indeterminate. Iõ ad veritatẽ ei9 sufficit alteraz ptẽ ee verã: cũ ponat solũ vnã illaz ptiũ. ipsa eñi est sicut totũ vlẽ. Sed ad esse tot9 vlis sufficit positio vni9 suaz ptiũ. sicut ad positionẽ aialis sufficit positio hoĩs. Iõ ad veritatẽ disiũctiue sufficit veritas vni9 partis. Ex q̃ patet q2 ad possibilitatẽ eius reqritur possibilitas alteri9 ptis eius. Et siliter ad necessitatẽ eius sufficit necessitas vnius partis ei9: q2 eadẽ est rõ de possibilitate sicut de necessitate eius ꝛ veritate. Tertio sciendũ q2 ad falsitatẽ disiũctiue reqritur vtrãq3 partẽ ee falsam: q2 si tñ vna sit falsa ꝛ alia vera: cũ ad veritatẽ eius sufficiat veritas vni9 partis: ipsa erit vera simplr̃ ꝛ nõ poterit dici falsa. Ideo ad hoc q2 ipa sit falsa reqritur falsitas vtriusq3 ptis eius. sicut ad destructionẽ vlis requiritur destructio omniũ suarũ partiũ subiectiuarum. Ex quo sequitur q2 ad impossibilitatẽ disiũctiue requiritur impossibilitas vtriusq3 partis eius: q2 si vna esset possibilis tota diceretur possibilis. Et ad cõtingentiã ei9 requiritur vtrãq3 partẽ esse contingentẽ vel q2 vna sit impossibilis et alia contingẽs: quia si vna sit necessaria et alia contingens tota diceretur necessaria. et hoc intelligendũ est in affirmatiuis: quia opposito mõ se habet in negatiuis. Quarto sciẽdũ q2 dupliciter arguitur a disiũctiuis. Uno modo: a tota disiũctiua cũ destructiõe vnius partis ad positionẽ alteri9: ut hõ est animal vel equus est lapis. sed equ9 nõ est lapis: igit̃ homo est animal. Secundo modo arguendo a veritate vnius partis ad veritatẽ totius est bona cõsequentia. vnde bene sequitur hec est vera: hõ currit: igitur hec est vera: hõ est asinus vel homo currit. Et posset arguere a falsitate totius disiũctiue ad falsitatem vtriusq3 partis ꝛ econuerso. De modo aũt dandi ꝯtradictionẽ in disiũctiuis satis dictuz est.

Sed ꝯtra predicta pmo arguitur: hec est disiũctiua: omnis ppositio est vera vel falsa: cũ ibi sit ꝯiũctio disiũctiua: ꝛ tñ ibi nõ sunt due cathegorice: igitur. Scdo sic: ꝯiungere ꝛ disiũgere sunt actus oppositi qui nõ possunt ꝯuenire eidẽ sed cõiunctio disiũctiua hz disiũgere ppõnes: igit̃ p eã non cõiungunt̃ due cathegorice in disiũctiua. Tertio sic: omne totũ integrale simul ponit oẽs suas ptes: sed disiunctiua est totũ ĩgrale cũ integretur ex suis ptibus: igitur simĩ ponit vtrãq3. Et sic ad veritatẽ nõ sufficit veritas vnius ptis. Quarto sic: disiũctiua non ponit veritatẽ alicuius ptis eius: quia nõ ponit veritatẽ nec pme nec secũde. Igitur ad veritatẽ ei9 nõ requiritur veritas vni9 ptis. Quinto sic: hec disiũctiua est falsa: oẽs hoĩes sunt asini vel hoĩes et asini sunt asini ꝛ tñ vna ps eius est vera. s. hec: asini sunt asini. Igitur ad falsitatẽ disiũctiue nõ reqritur falsitas vtriusq3 ptis. Ad argumẽta. Ad primũ dr̃ q2 si hec cõiũctio vl cõiũgat inter terminos. sic illa nõ est disiũctiua sed cathegorica de disiũcto pdicato: cui9 pdicatũ est hoc totum: verũ vel falsũ: ꝛ sic est vera. Sz si cõiũgat inter ppõnes: sic ẽ vna disiũctiua falsa. ꝛ sic in ea sunt due cathegorice. s. iste: oĩs ppositio est vera vel oĩs ppõ est falsa. Ad scdm dr̃ q2 ꝯiũgere ꝛ disiũgere nõ possunt ꝯuenire eidẽ et respectu eiusdez sed bñ respectu diuersoꝝ: ꝛ sic simul ꝯuenit ꝯiũctioni disiũctiue ꝯiũgere ꝛ disiungere: q2 ꝯiungit voces ꝛ disiũgit significata respectu alicui9 tertij. Ad tertiũ dr̃ q2 si cõsideretur disiũctiua sm̃ vocẽ bñ est totũ integrale suaꝝ cathegoricaꝝ

nō si ꝯsideret̃ q̃ꝝtū ad significata eiꝰ q: nō ponit formalr significatū vtriusqꝫ ptis de suo significato formali: ponit tñ significatū vniꝰ tm̃. Ad quartū dr̃ q lʒ disiūctiua nō ponat veritatē alicuius ptis eius determinate: tñ ponit veritatē eius indeterminate sub disiūctione ad aliā. Ad q̃ntū dr̃ q in illa ꝓpōne pma cathegorica pōt ēē de disiūcto predicato: ꝛ sic ē vna copulatiua vera: q: vtraqꝫ pars est vera. prima eni pars est: oēs hoies sunt asini vel hoies. scđa ē asini sunt asini. alio mō scđa cathegorica pōt esse de copulato subiecto: ꝛ sic est disiūctiua falsa: q: vtraqꝫ ps est falsa pma pars est: oēs hoies sunt asini: secūda ē: hoies ꝛ asini sunt asini. et sic eo mō quo est disiūctiua habet vtrāqꝫ partē falsaʒ. Et sic patet de ypotheticis.

¶ De equipollētijs tales dantur regule. Quarum prima est talis. Si alicui signo tā vniuersali q̃ꝫ particulari ꝑponatur negatio: equipollet suo contradictorio. Et ideo equipollēt iste due: non oīs homo currit: quidā homo nō currit ꝛ ita de alijs. Secunda regula est talis: si alicui signo vlī ꝑponatur negatio equipollet suo contrario: sicut iste: oīs homo non est aīal: nullus homo est aīal. vl' iste: nullus hō nō currit: omīs homo currit: ꝛ ita de alijs signis vlibus affirmirmatiuis vel negatiuis.

Postq̃ꝫ auctor determinauit de ꝓpōnibus tā cathegoricis q̃ꝫ ypotheticis, hic ꝯñter determinat de quadā passiōe ꝓpōnis. s. de eq̄pollētia q̄ per se primo cōuenit ꝓpōnibus cathegoricis: ꝛ per cathegoricas ypotheticis. et licet ordine nature equipollentia debeat imediate poni post oppositiones ꝛ ante cōuersiones: sicut posuit Buridanus: eo q regle equipollētiarū dantur ꝑ respectū ad oppositiones. tñ ordine doctrine ꝯuenietius ponitur post ꝓpōnes ypotheticas ad innuendū q equipollētie nō solū cōueniūt ꝓpōnibꝰ cathegoricis: sed etiā ex ꝯñti ypotheticis. s. rōne suarū partiuʒ ut ille equipollent: si nullus hō mouetur nullus hō currit: ꝛ si nō quidā homo mouetur nō quidā hō currit. Primo sciendū q eq̄pollētia dr̃ equalentia duarū ꝓpōnū in qualitate ꝛ quātitate in veritate ꝛ falsitate ꝑ aduentū negatiōis facta. Et dr̃ equipollētia ab equi qđ est equale ꝛ polleo es. qđ est idē qđ valeo ex quo equipollētia ꝛ equiualētia idem dicūt realiter. Sed equalētia cōiter accipit̃ ꝑ equalētia terminorū ꝛ ꝓpōnū. Equipollētia vero q̄uis ita gñaliter ꝛ ita cōiter possit accipi: tñ magis ꝓprie sumitur ꝑ equalētia ꝓpōnū q̃ꝫ ꝑ alijs: ideo equalentia se habet ut genꝰ ad equipollētiā: ꝛ ō bene ponitur in sua diffinitiōe loco generis ꝛ residuū qđ sequitur loco differētie ad explicandū specialr naturā eq̄pollētie ꝓpōnū. Scđo sciendū q triplex est negatio. s. negās: infinitās: ꝛ priuās. Negatio negās ē q̄ negat totū qđ reperit post se ꝛ eius oppositū ponit: cuius ꝓprius actus est negare cōpōnem ꝓpōnis. Sʒ negatio infinitans est q̄ negat cōpōnem intrinsecā termini finiti faciēs ipsum infinitū: sicut ē negatio nōis infiniti vel verbi infiniti q̄ solū infinitat ꝛ negat qualitatē vel actū determinatū relinquēs subām infinitā vel actū indeterminatū: ut nō hō vl' nō currit. Sʒ negatio ꝓuās est q̄ negat habitū subiecti: et relinqt subiectū cū aptitudine ad habitū sicut est cecitas. ꝛ de negatione negāte solū intelligitur in diffinitiōe eq̄pollentie: ꝛ in regulis sequētibus nō aūt de alijs negationibus. Tertio sciēdū q eq̄pollētie ꝓpōnū q̄ttuor reglis nōtificātur i textu. Quarū prima est: si alicui signo vlī vel ꝑticulari preponatur negatio equipollet suo ꝯtradictorio. Cuius rō est: q: cōtradictione repugnāt in qualitate ꝛ quantitate simul. sed negatio preposita signo mutat quantitateʒ signi ꝛ qualitatem copule in suam oppositam: eo q ipsa totū negat quod post se reperit: ideo facit propositiones prius repugnantes in qualitate ꝛ quantitate simul esse eiusdē qualitatis ꝛ quātitatis: et sic facit cōtradictorias equipollere per aduentuʒ eius. Quarto sciendū q secunda regula est q si alicui signo vniuersali postponat̃ negatio equipollet suo cōtrario. Cuius rō est: q: cōtrarie repugnant in qualitate solū et in quantitate nō: sed negatio postposita signo ꝛ addita copule mutat qualitatē copule ꝛ nō quantitatē: quia nō agit in precedens: ideo ipsa facit prius cōtrarias esse eiusdē qualitatis ꝛ equipollere īter se. Et harū regularū exempla satis patent in textu. Sed cōtra predicta primo arguitur. Signo nō est addenda negatio ut dicitur primo periarmenias neqꝫ infinitās neqꝫ negans: eo q actus negationis negantis ē negare compositionē subiecti cum predicato: igit̃ signo nō debet preponi negatio aliqua: ut dicit prima regula. Secūdo sic: nulla negatio dat propositioni aliquā quantitatē sed solū negat ꝛ destruit id quod reperit: igitur negatio addita signo particulari nō dat sibi quantitatē vniuersalē: igitur non facit ipsaʒ equipollere suo ꝯtradictorio. Tertio sic: cōtradictorie nunq̃ꝫ sunt equipollentes: cum simul repugnant in qualitate ꝛ q̄ntitate: ergo negatio preposita signo non facit cōtradictorias ipsas equipollere. Quarto sic: negatio postposita signo est eiusdeʒ virtutis sicut preposita cum sit eiusdē nature ꝛ ratiōis: igitur sicut negatio preposita signo facit equipollere ꝯtradictoria ita negatio postposita: ꝛ sic non facit equipollere contraria: igitur cōtra secundā regulā. Quinto sic: in istis omne currens mouetur: nullū non currens mouetur: est negatio postposita signo: ꝛ tamē nō facit contrarias equipollere: quia ille nō equipollent in veritate: ergo secūda regula falsa. Ad argumēta. Ad primū dicitur q signo non est addenda negatio infinitans. quia nō est infinitabile tamē sibi potest addi negatio negans: et licet actus primus negatiōis negantis sit negare cōpositionē orationis: tamen secundario potest negare q̄ntitatē signi ꝛ alia que reperit post seipsam. Ad secunduʒ vero dicitur q licet negatio negans ꝑ se primo soluʒ negat id quod post se reperit: tamē ex consequenti potest ponere oppositū illius quod ipsa negat: licet sit per accidens ꝛ nō ꝑ se: ideo quando negat particularē quantitatē: ex consequēti ponit vniuersalē ꝛ econtra: ꝛ negando negationē ex cōsequenti ponit affirmationē. Ad tertiū dicitur q si capiātur contradictorie formaliter ut contradictorie sunt nunq̃ꝫ sunt equipollentes sed repugnantes. Sed si capiātur materialiter scđm illud quod sunt bene sunt equipollentes ꝑ aduentū negationis sic q ille due que priꝰ erant contradictorie per aduentū negationis sunt equipollentes: ꝛ sic intelligitur ista regula ꝛ omnes alie regule sequentes. Ad q̄rtū dicitur q lʒ negatio postposita signo ꝑ se sit equalis virtutis sicut preposita: tamen nō est eodē modo applicata ad subiectū quod debet negare eo q nō reperit post se quantitatē propositionis sicut alia: adeo nō mutat quantitatē: nec facit equipollere cōtradictoria. Ad quintuʒ dicitur q lʒ in illis sit negatio postposita signo: tamen nō fertur supra copulam principalē propositionis sed supra illud principiū currens: ideo non facit cōtrarias equipollere sed soluʒ mutat subiectū propositionis. Unde regula intelligitur sic: q sit negatio postposita signo ꝛ non subiecto cadens supra copulā propositionis quod tamē non sit in istis.

¶ Tertia regula talis est: quod si alicui signo vniuersali vel particulari preponatur et postponatur negatio: equipollet suo subalterno: sicut iste due: nō omnis homo non currit quidam homo currit. vel ista: quidam homo non currit: omnis homo currit et sic de alijs: similiter de quolʒ alio signo. Ex istis regulis sumitur alia regula talis. Si duo signa vniuersalia negatiua

ponantur in eadez oratione: ita q̄ vnum in subiecto ⁊ reliquum fuerit in predicato: primum equipollet suo contrario: reliquum vero contradictorio. ut illa: nihil ē nihil equipollet huic: quodlibet est aliquid quia per secundā regulā in quodlibet nō est nihil equipollent: et per primam regulam non nihil ⁊ aliquid equipollent. Un de hic nihil est nihil equipollet huic: q̄dlibet est aliquid: quia non nihil ⁊ aliquid equipollent. Item de primis trib⁹ regulis datur iste versus. Pre contra dic: post contra: pre postq̄ʒ subalter. Etiam dantur isti quattuor versus. Non omnis quidam non: omnis non quasi nullus. Non nullus quidam: sed nullus non valet omnis. Non alter neuter: neuter non prestat vterqʒ. Non aliquis nullus: non quidaʒ non valet omnis. Exempla sunt: omnis homo currit non quidam homo non currit: nullus homo currit: non quidā homo nō non currit: ⁊ sic de reliquis.

Postq̄ʒ auctor determinauit ⁊ posuit duas regulas scilicet primam: ad habendū equipollentiam cōtradictoriaʒ et secundam: ad habendū equipollentiā contrariarū. Hic consequēter ponit tertiam ad habendum equipollentiam subalternarum que talis est. Si alicui signo vniuersali vel particulari preponatur ⁊ postponatur negatio equipollet suo subalterno: quia subalterne repugnāt in quātitate solum ⁊ non in qualitate. Sed negatio proposita signo mutat quantitatē propositionis ⁊ postposita impedit ne mutetur qualitas: quia vna negatio destruit actum alterius: ⁊ ideo prima negatio variat quantitatē ꝓpositionis ⁊ nō qualitatē: et per consequens facit equipollere subalternas.

Primo sciendū q̄ ut in ista regula hētur: due negationes equiualent vni affirmationi. Cuius ratio est: quia prima negatio que post seipsam reperit aliā negationē negat ⁊ destruit ipsam: sed destructa negatione ponitur affirmatio quia de quolibet ē affirmatio vel negatio vera ⁊ de nullo ambe simul: ⁊ ideo due negationes cadētes supra se inuicē equiualent vni affirmatiōi. Secundo sciendū q̄ due affirmationes nō equiualent vni negationi: sed due negationes vni affirmationi. Cui⁹ ratio est: q2 vna affirmatio nō destruit aliam sed magis affirmat eam. affirmatio enim non est instrumentū intellectus ad destruendū illud quod prius dictum est vel q̄d reperit post se sicut est negatio ideo non destruit affirmationē sequentē: quare nō ponit negationē per destructionē affirmationis sicut fit in negationibus. ⁊ licet affirmatio ex ꝯsequēti destruat negationē ratione oppositionis: tamē nō primo ⁊ per se destruit sicut negatio sed solū ex ꝯsequenti per hoc q̄ primo ponit suū significatū propriū cū quo nō potest stare negatio eius. Tertio sciendū q̄ licet in textu ponant̄ tres regule speciales de eq̄pollentia cōtradictoriarū: ꝯtrariaʒ: ⁊ subalternarū: tn̄ nulla ponitur de subcōtrarijs. Cuius ratio est: q2 si daret̄ eq̄pollentia in subcōtrarijs vel negatio ꝓponeretur ⁊ postponeretur signo ꝑticulari vel preponeret̄ tm̄: ⁊ sic vtroqʒ mō mutaretur quātitas ꝓpositiōis: ideo subcōtrarie nō eēnt eiusdem quātitatis. vel postponeretur tm̄ ⁊ hoc dupliciter quia vel esset in affirmatiua vel in negatiua. Si secundum sic esset negatio ponēdo duas negatiōes ut hic: quidā hō nō currit. Si primū sic esset penitus eadē ꝓpositio cum alia: ⁊ sic nō esset equalētia duarū ꝓpositionū: ideo in istis nō pōt dari equipollētia. Quarto sciēdū q̄ ex precedētibus regulis Pe. hyſ. infert quartā regulā quodāmodo cōtinentē primā ⁊ secūdā q̄ talis est. Si in eadē locutione ponātur duo signa vl'ia negatiua: vnū in subiecto ⁊ reliquum in p̄dicato: primū equipollet suo cōtrario: ⁊ reliquū suo cōtradictorio. Cui⁹ rō est: quia primo signo postponitur negatio secūdi: ⁊ sic eq̄pollet suo ꝯtrario per secūdā regulā: ⁊ secūdo signo p̄ponitur negatio p̄mi ⁊ sic eq̄pollet suo ꝯtradictorio per primā regulā: ut ille eq̄pollēt: nihil est nihil et q̄libet est aliquid. vn̄ ad retinēdū p̄dictas regulas cū exēplis earū ponūtur metra in textu que satis faciliter possūt intelligi per ea que dicta sunt. Sed cōtra predicta primo arguitur: due subalterne minus repugnant q̄ʒ due cōtradictorie: igitur minus requiritur ad faciēdū eas equipollere. sed ad equipollētiā cōtradictoriarū sufficit vna negatio: ergo cū due negationes magis faciant q̄ʒ vna: sequitur q̄ ad equipollentiā subalternarū nō requirūtur due negatiōes: igitur cōtra tertiā regulam in ordine ⁊ primam huius lectionis. Secūdo sic: vna negatio nō potest destruere aliā: igitur per hoc q̄ negatio preposita ⁊ postposita se destruāt nō fit equipollētia subalternarū. añs ꝑtʒ: q2 oē q̄d corrumpitur a suo cōtrario corrūpitur: sed due negatiōes non opponūtur: imo sunt eiusdē rōis: igit̄ vna nō destruit aliam. Tertio sic: due negatiōes nō ponūt affirmationē: quia vnū cōtradictoriū nūq̄ʒ ponit reliquū: sed negatio cōtradicit affirmationi: ergo negatio preposita ⁊ postposita signo nō facit equipollere subalternas. Quarto sic: signū vniuersale ē dispositio subiecti in q̄ʒtū subiectū ē: ergo nūq̄ʒ dʒ poni in p̄dicato: igitur in quarta regula supponitur falsū q̄ signū vl'e ponat̄ a ꝑte p̄dicati. Quinto sic: iste nō eq̄pollēt nihil ē nihil ⁊ q̄dlibet est aliquid: q2 prima est negatiua cū ibi ponatur tm̄ vna negatio ante copulā: ⁊ alia est affirmatiua: igitur cōtra quartā regulā. Ad argumēta. Ad primū dicitur q̄ minus requirit̄ ad eq̄pollētiā subalternarū q̄ʒ ꝯdictoriarū: q2 ibi solū requirit̄ mutatio quātitatis ⁊ in ꝯdictorijs reqrit̄ mutatio q̄ntitatꝭ ⁊ q̄litatꝭ simul: ⁊ lʒ due negatiōes sint aliq̄d pl⁹ q̄ʒ vna fʒ vocē: tn̄ fm̄ actū negādi min⁹ faciunt: q2 solū mutāt q̄ntitatē: ⁊ vna sola ꝑposita signo mutat q̄ntitatē ⁊ q̄litatē simlr̄. Ad scd̄ʒ dī q̄ si due negatiōes ꝯsiderent̄ fʒ suā rōnē sic nō opponūt̄. Sʒ si vna ꝯsideret̄ in q̄ʒtū ē istrumētū itellect⁹ ad negādū aliq̄d ⁊ alia ut ē obiectū q̄d negat̄ sup̄ q̄d cadit act⁹ negādi: illo mō bn̄ opponūt̄ fʒ rōnē agētꝭ ⁊ patiētꝭ: ⁊ sic vna destruit aliā q̄ʒtū ad suū act⁹ ⁊ nō fʒ substātiā ei⁹. Ad tertiū dī q̄ lʒ negatio ꝑ se p̄mo nō ponat affirmationē: tn̄ bn̄ ex ꝯñti ⁊ ꝑ accñs negādo negationē: q̄ negata ponit̄ affirmatio. Ad quartū dī q̄ signū vl'e ut includit in se terminū sue distributiōis significatū termini q̄ ꝑ ipm̄ distribuit̄ bn̄ ponit̄ in p̄dicato ꝓpōnis: ⁊ adhuc in q̄ʒtū distributū est pōt poni a ꝑte subiecti seu a ꝑte p̄dicati: lʒ magis ꝓprie ponat̄ a ꝑte subiecti. Ad q̄ntū dī q̄ lʒ in ista: nihil ē nihil: scd̄a negatio nō ponat̄ añ copulā fm̄ vocē: tn̄ ponit̄ fʒ itellectū ⁊ sensū cōstructiōis: q2 dʒ resolui scd̄ʒ nihil ꝑ nō ⁊ aliq̄d: ⁊ ē sensus ñ nihil ē nihil: idest nihil nō ē aliq̄d: ideo illa simpliciter ē affirmatiua ⁊ eq̄pollet alteri affirmatiue. ⁊ sic pʒ de equipollētijs.

Sequitur capitulū de modalibus.

MOd⁹ ē adiacēs rei determinatio: ⁊ habet fieri per adiectiuum. Sed quia adiectiuum est duplex. Est enim quoddaʒ adiectiuum nominis: ut albus niger et similia. Et quoddam verbi: ut aduerbium. Secundum eniʒ Priscianum aduerbium est vi verbi

adiectiuū. Et ideo duplex est mod⁹. vn⁹ nominalis qui fit per adiectiuū nominis: et alius aduerbialis qui fit per adiectiuū verbi: ut homo alb⁹ currit velociter. Itē aduerbiorum quedam determināt verbū gratia compositionis: ut ista sex: necessario: cōtingenter: possibiliter: impossibiliter: vero: falso. Alia determinant verbū gratia rei verbi: ut fortiter agit: velociter currit. Alia determinant verbū ratione temporis: ut aduerbia temporalia. Alia ratione modi: ut aduerbia optandi ꝛ hortandi: et ita de alijs. Et secundū hoc sumitur multiplex modus per aduerbia.

Postq̄ auctor determinauit superius de propositione de inesse: in qua denotatur simplex herētia p̄dicati ad subiectū: ꝛ est compositio simplex. hic consequenter vult determinare de propositione modali: in qua est cōpositio modificata ꝛ cōposita ſm ratione ex cōpositione dicti et modificatione: ratiōe cui⁹ modalis sequitur illā de inesse sicut cōpositū suū simplex: ꝛ q2 ꝓpositio modal' dicit a mō g quez formaliter modificātur: ideo anteq̄ auctor notificet ꝓpositionē modalē: prius determinat de mō in cōi diffinitiue ꝛ diuisiue vt eliciat modū facientē propositionē modalez.

Primo sciendū q̄ modus est adiacēs rei determinatio. Et huius rō est: q2 idē est modus realiter ſm logicū: et adiectiuū ſm grāmaticū: sed oē adiectiuū ē determinatio adiacēs rei. s. suo substātiuo. oē enim adiectiuū est determinatio sui substantiui: ꝛ sibi adiacet: ideo modus bene dicitur determinatio adiacēs rei. ꝛ ponitur ibi determinatio loco generis: q2 determinatio ē q̄dā superius ad determinatiōez q̄ fit p adiectiuū: ꝛ ad determinationē q̄ fit p substātiuū: vt p inferius additū suo superiori: ut animal hō. Deinde dī adiacēs rei ad differētiā determinatōis facte p substātiuū. Ex ista diffinitiōe patet q̄ oē adiectiuū siue sit determiatio verbi: siue rei subiecti vel p̄dicati: vel subiecti inq̄ztū subiectū: vel p̄dicati inq̄ztū p̄dicatū est ut sunt signa vniuersalia vel ꝑticularia: ꝛ alie dispēsatiōes respectiue possunt dici modi accipiēdo modū cōiter sicut accipitur hic. Secūdo sciendū q̄ modus in cōi sic diuiditur: q2 quidā ē mod⁹ noialis: alius aduerbialis. Cuius rō ē q2 ois modus habet fieri per adiectiuū cū sit adiacēs rei: vel ergo fit p adiectiuū nois: et sic ē modus noialis. vel p adiectiuū verbi qđ ē aduerbiū: et sic ē aduerbialis: q̄ mod⁹ ē determinatio determinās ipsū ꝟbū ꝛ sibi adiacēs. vnde talis modus pōt dici ꝟbalis rōne obiecti sui qđ determinat: q2 est determinatio verbi: ꝛ pōt dici aduerbialis rōne sui subiecti eo q̄ ē aduerbiū. Tertio sciēdū ē q̄ nomē significat p modū ꝑmanētis siue p modū q̄etis: verbū ūo p modū fluxus ꝛ fieri: ꝛ q2 adiectiuū nominis significat p modū ꝑmanētis: iō solū habet determinare nomē: vel aliq̄d captū p modū nois ſm suos mōs significandi. sed aduerbiū significat p modū fluxus ꝛ fieri in alio: rōne cuius ē ꝯueniens determinatio verbi ꝛ adiectiuū eius: iō isti modi sic differūt inter se: q2 modus noialis ē adiectiuū nois ꝛ ē determinatio nois substātiui. sed mod⁹ aduerbialis habet fieri p aduerbia ꝛ ē determinatio verbi.

Quarto sciēdū q̄ modus aduerbialis subdiuidit' p q̄ttuor mōs ſz diuisionē aduerbioꝝ: q2 quedā modificāt verbū gr̄a cōpositionis: ut possibiliter impossibilit': ꝛ sic de alijs. Alia ūo gr̄a rei verbi: vt velociter cōit' fortiter. Alia ūo gr̄a tpis: vt aduerbia tꝑalia. Alia gr̄a modi: ut aduerbia optādi ꝛ hortādi. Cuius rō est: q2 verbū specialiter adiectiuū includit in se quattuor ista. s. cōpositionē q̄ est actus generalis ꝛ rē verbi q̄ dicit' actus spālis ipsi⁹ verbi: ut in hoc verbo currit iportat' ꝯpositio q̄ est actus gnālis eius ꝛ cursus in ipso dicit' res verbi: ꝛ ē actus spālis p ipm iportatus. Tertiū ē tps. Quartū ē modus. sed duo p̄ma sunt essentialia ꝟbo. duo ūo vltima sunt mōi significādi accidētales ei⁹. Et ſm ista q̄ttuor sunt diuersa aduerbia verbū diuersimode determinātia. Ex p̄dictis patet diffinitio ꝛ diuisio modi: ꝛ subdiuisio eius: patet etiā q̄ ois mod⁹ cadēs in ꝓpositione ē determinatio subiecti vl' p̄dicati vel cōpositiōis ipsoꝝ: q2 semꝑ est determinatio alicui⁹ nominis vel alicuius verbi. Sed cōtra p̄dicta arguitur p̄mo: ois determinatio ē actio: q2 determinare ē agere: sed modus nō ē actio: igit' nō est determinatio. Secūdo sic: impossibile ē modus et tñ nō est determinatio rei adiacēs: q2 nō significat aliquā formā alteri adiacētē: igit' male ponit' diffinitio modi. Tertio sic: oē nomē significat p modū p se stātis: cū oē nomē significet p modū substātie: igitur nullū ē adiectiuū nois nec modus noialis. Quarto sic: vnius determinabilis ē tñ vnica determinatio: sed verbū ē vnū determinabile: ergo male ponunt' plura aduerbia q̄ possunt determinare idez verbū. Quinto sic: q̄dam aduerbia determināt verbū gr̄a loci: ut aduerbia localia. et q̄dā gr̄a numeri: ut aduerbia numeralia: igit' insufficiēter enumerant' aduerbia determinantia verba. Ad argumenta. Ad p̄mū dicitur q̄ determinare effectiue ꝛ p modū agētis ē agere sed nō determinare formaliter. ideo licet determinatio actiua sit actio: nō tñ determinatio formalis de q̄ intelligit' in diffinitione modi. Ad ſm dicit' q̄ licet impossibile nō significet formā realē adiacētē cōpositiom: q2 significat impossibilitatē q̄ ē ꝑuatio potētie: tñ significat formā ꝛ determiationē ſm modū intelligēdi: q2 impossibilitas bñ apprehēditur p modū forme ꝛ determinatiōis ꝯpositionis: et sic significatur p hūc modū impossibile. Ad tertiū dicit' q̄ duplex est modus substātie. s. mod⁹ ꝑmanētis ꝛ p se stātis. ꝛ oē nomē significat p modū substantie q̄ztū ad modū ꝑmanētis: sed sola substātiua. significāt p modū p se stantis: adiectiua ūo p modū alteri adiacentꝭ. Ad quartū dicitur q̄ vnius determinabilis ſm idē esse vel eandē rationē ē vnica determinatio. sed cū vnius determinabilis materialit' ſm diuersas rōnes possunt eē plures determinationes: ꝛ sic ē de verbo qđ diuersis rōnibus determinatur p aduerbia. Ad q̄ntū dicit' q̄ aduerbia loci ꝛ numeri ꝛ alia multa determināt verbū gr̄a rei verbi et ꝯtinentur in illa diuisione: vñ aduerbiū numeri nō determinat verbū rōne numeri q̄ est mod⁹ significandi verbi sed ratiōe numeri rei significate p verbū: ut cum dicitur sor. bis currit: ibi determinatur currit rōne dualitatis cursus significati per ipsum verbū: nō aūt ratione numeri singularis aut pluralis.

Sed omissis oibus alijs: de illis modis qui compositionē determinant est dicendū: ut sunt isti necessario contingenter ꝛc. Cū enim dicitur homo currit necessario: hic significatur q̄ cōpositio ista sit necessaria. Cuz autē dicitur hō currit bene vel velociter: significat' q̄ cursus hois sit bon⁹ vl' velox: ꝛ ita in illa determinat' res verbi: p̄ma vero cōpositio: ꝛ sic intelligēdū est de alijs predictis aduerbijs. Vñ solus iste modus qui determinat cōpositionē facit ꝓpositionē modalē: ꝛ solū de tali hic intēdimus. Et sciendū q̄ isti sex modi quādoq3 sumunt' aduerbialiter: ut possibiliter: ipossibiliter: necessario: cōtingēter vero falso. Qñq3 nomialiter: ut possibile

ĩpossibile:necessariũ:cõtingẽs:veꝝ falsũ.

Postq̃ȝ auctor determinauit de mõ in cõi tã diffinitiue q̃ȝ diuisiue. hic ꝯñter ondit de quo mõ est spãliter hic ad ꝓpositũ: dicẽs q̃ hic solũ in spãli dicẽdũ ẽ de mõ q̃ determinat verbũ gr̃a cõpositiõis ⁊ ꝯpositionẽ ꝓpõnis. Cuius rõ est: q: hic solũ pncipalr̃ ꝯsideratᷣ mod⁹ faciẽs ꝓpõneȝ modalẽ: ȝ solus mod⁹ determinãs cõpõnem ꝓpõnis facit ꝓpõnem modalẽ: eo q̃ ꝯpositio ẽ forma toti⁹ ꝓpõnis: ideo modus ipsam modificãs reddit ꝓpõnẽ modalẽ. Sȝ modi determinãtes subiectũ vel p̃dicatũ: q: solũ modificant ptes materiales ꝓpõnis nõ faciũt ꝓpõnẽ modalẽ: q̃re de illis nõ ẽst ampli⁹ determinandũ. Primo sciẽdũ q̃ cõpositio ꝓpõnis põt dupl'r determinari. Uno mõ gñali determinatione q̃n sibi additur aliq̃s mod⁹ entis sine ampliatione ipsi⁹ cõpõnis. ⁊ hoc mõ determinatᷣ istis modis vero vel falso. Sed q: generalis determinatio nõ est determinatio simpliciter sed fm quid tñ: ideo cõpositio hoc mõ nõ simpliciter modificatur: nec fit simpliciter modalis ꝓpositio. Alio mõ determinatur spãli determinatione q̃n .s. modus dicit spãlẽ modũ entis ⁊ ampliat ꝯpositionẽ vltra tẽpus presens et sic determinatᷣ istis modis: possibile: impossibile: ꝯtingens ⁊ necessariũ: ⁊ hoc mõ simpl'r fit ꝓpositio modalis. Secũdo sciendũ q̃ ad modũ faciẽtẽ ꝓpõnem modalẽ requirũtur tres ꝯditiões. Prima q̃ talis mod⁹ determinet ꝯpõnẽ ꝓpõnis defectu cuius adiectiua q̃ determinat subiectũ vel p̃dicatũ materiale ꝓpõnis: vel verbũ gr̃a rei verbi modi vel tp̃is nõ reddũt ꝓpõnẽ modalẽ. Scd̃a ꝯditio ẽ q̃ talis modus dicat aliquã d̃riam vel modũ entis circa talẽ cõpositionẽ: defectu cui⁹ negatio ⁊ isti modi opinabile ⁊ inopinabile vel credibile nõ faciũt ꝓpõnem modalẽ. Tertia est: q̃ talis mod⁹ ampliet ꝯpositionẽ vltra tp̃s sue p̃sẽtis: defectu cuius veꝝ ⁊ falsuȝ nõ faciũt ꝓpõnem modalẽ simpl'r dictã: ȝ gñaliter cũ. Tertio sciẽdũ q̃ tñ q̃ttuor sunt modi faciẽtes simpl'r ꝓpõnẽ modalẽ. s. possibile impossibile contingẽs ⁊ necessariu: ꝓbatᷣ ꝑ sufficiẽtiã: q: ois mod⁹ faciẽs ꝓpõnem modalẽ determinat ꝯpositionẽ ꝓpõnis: vel ergo circa ipsã dicit nõ eẽ: ⁊ sic ẽ impossibile. vl' dicit eẽ: ⁊ hoc dupl'r: vl' dicit simpl'r eẽ ⁊ in actu: ⁊ sic ẽ necẽm. vel eẽ ꝑmixtũ potẽtie: ⁊ hoc ẽ dupl'r: vel dicit ipȝ ꝑ respectũ ad suũ actũ: ⁊ sic ẽ possibile. vel ꝑ respectũ ad suã cãm ꝯtingẽtẽ: ⁊ sic ẽ ꝯtingẽs. vñ q̃ isti mõi determinẽt ꝯpõnẽ pȝ: q: cũ dr̃ soꝛ. necessario currit: designatᷣ q̃ compõ cursus cũ sorte sit necessaria ⁊ nõ necessitas sort' fm se: nec cursus ȝ necessitas ꝯpõnis vni⁹ cuȝ altero. ȝ si dicatᷣ soꝛ. currit fortiter: designatᷣ q̃ ille cursus ẽ fortis. Quarto sciẽdũ q̃ p̃dicti mõi pñt sumi dupl'r. vno mõ nominal'r. alio modo aduerbialiter. Et ratio est: quia modus in cõmuni ⁊ adiectiuũ idem sunt. ȝ omne adiectiuũ põt sumi noial'r: cũ significet ꝑ modũ ꝑmanẽtis ⁊ aduerbialiter: cũ significat ꝑ modũ fluxus ⁊ fieri: iõ illi mõi pñt duob⁹ illis mõis accipi: ⁊ vtroq̃ȝ mõ faciũt ꝓpõnẽ modalẽ simpl'r: q: simpl'r determinãt ꝯpõnẽ ꝓpositionis differẽter tñ: q: q̃n sumuntᷣ noial'r determinãt ꝯpositionẽ acceptã ꝑ modũ nois ut hic: sorte currere est possibile. compositio istius dicti sortem currere sumitᷣ nominaliter. sed quando sumũtur aduerbialiter determinãt ꝯpositionẽ verbalr̃ designatã: ut hic: soꝛ. currit possibil'r. Ex p̃dictis pȝ q̃ ⁊ quot sunt modi faciẽtes ꝓpõnem modalẽ: ⁊ quot mõis accipiantᷣ. Sȝ ꝯ p̃dicta p̃mo arᷣ sic: oẽ determinabile ẽ in potẽtia: ȝ ꝯpositio ꝓpõnis cũ sit forma totᵒ ẽ in actu tñ: et ꝑ ꝯñs nõ ẽ determinabilis: igitᷣ null⁹ modus determinat illã ꝯpositiõeȝ.

Scd̃o arguitᷣ: sic mod⁹ determinãs ptẽ tot⁹ ex ꝯñti denominat totũ ut signum distribuẽs p̃mo subm̃ ꝓpõnis: ex ꝯñti denominat totã ꝓpositionẽ vl'ẽ: ergo mõi determinãtes subm̃ vel p̃dicatũ debẽt denoiare totã ꝓpositionẽ ⁊ nõ solũ modus determinans cotaȝ cõpositionẽ. Tertio sic: determinationes entis incõpleti nõ determinant ꝯpositionẽ orationis: sed necessariũ ⁊ contingẽs sunt determinationes entis incõpleti q: ens dr̃ necessariũ vel contingẽs: ergo isti modi nõ determinãt ꝯpositionẽ. Quarto arᷣ sic: ꝑ se ⁊ ꝑ accidẽs faciũt ꝓpositionẽ modalẽ: ut dicendo soꝛ. accidẽtaliter currit: igitur non sunt tñ quattuoꝛ modi faciẽtes ꝓpositionẽ modalẽ. Quinto sic: nihil q̃d significatᷣ noialiter determinat ꝯpositionẽ verbi. sed solũ illud q̃d designatur aduerbialiter. sed modi faciẽtes ꝓpositionẽ modalẽ determinãt verbũ gr̃a ꝯpositiõis: igitur nõ pñt noialiter designari. Ad argumẽta. Ad p̃mũ dr̃ q̃ licet ꝯpositio orationis non sit in potẽtia respectu esse totius ꝓpositiõis sed in actu tantũ tamẽ est in potẽtia respectu determinationũ accidentaliũ eius: ideo bene potest modificari. Idẽ enĩ respectu diuersoꝝ bñ est in potẽtia ⁊ in actu simul. Ad secundũ dicitur q̃ in accidentib⁹ q̃ nõ conueniũt toti nisi gratia partis. accidẽs partis bene denominat totũ. sed in illis q̃ possunt ꝯuenire toti ⁊ ꝑtibus: accidẽs ꝑtis nõ sufficit denominare totũ: ⁊ sic est de modificatione: q: tota ꝓpositio põt per se primo modificari q̃n modificatur sua formã totius: ⁊ possunt modificari sue ꝑtes. sed illa modificatione nõ denominatur ꝓpõ modalis. Ad tertiũ dr̃ q̃ si ꝯtingẽs ⁊ necessariũ accipiantᷣ ut sunt differẽtie entis incõpleti sic sunt determinationes ei⁹. Sȝ si accipiantur ut sunt differentie entis cõpleti q̃d est inherentia p̃dicati ad subiectum sic sunt determinatiões ꝯpositiõnis: ⁊ sic sumuntᷣ in ꝓposito. Ad quartũ dr̃ q̃ ꝑ se ⁊ ꝑ accidẽs nõ sunt modi distincti ab istis: q: ꝑ se sub necessario ꝯtinetur reductiue: ⁊ ꝑ accidẽs sub ꝯtingenti. Ad quintũ dr̃ q̃ licet illud q̃d sumitur noialiter non possit determinare ꝯpositionẽ verbaliter acceptã sed solũ aduerbiũ: tamẽ põt bñ determinare cõpositionẽ noial'r captã q̃uo determinãt isti mõi noial'r capti.

Propositio modalis ẽ q̃ determinatur aliquo istoꝝ sex mõꝝ: ut sortẽ currere est possibile: soꝛ. currere ẽ ĩpossibile: sortẽ currere est cõtingẽs: sortẽ currere ẽ verũ: soꝛ. currere est falsũ: sortẽ currere est necesse.

Postq̃ȝ auctor determinauit de mõ q̃ est p̃ncipiũ formale ꝓpositionis modal'. hic ꝯñter determinat de ꝓpõne modali: ei q: subã rei p̃cedit passiões ei⁹. iõ pri⁹ determinat de ꝓpõne modali fm se q̃ȝ de eq̃pollẽtijs ⁊ oppositiõib⁹ ei⁹ ipsam p̃mo sic diffiniẽs. Propõ modal' ẽ illa q̃ modificatᷣ aliquo istoꝝ sex mõꝝ. s. possibile: impossibile: ꝯtingẽs: necessariũ: verũ ⁊ falsũ.

Primo sciẽdũ q̃ ꝓpositio modalis dupl'r accipitᷣ. Uno mõ cõiter pro oĩ ꝓpõne in q̃ modificatᷣ cõpositio siue hoc fit determinatiõe gñali siue spãli. ⁊ sic verũ ⁊ falsum faciũt ꝓpositionẽ modalẽ: ⁊ hoc mõ diffinitur hic in gñali. Alio mõ capitᷣ spãliter solũ pro illa ꝓpõne cuius ꝯpositio spãli determinatiõe modificatur ampliãdo ipsam vltra tp̃us sue p̃sẽtie: ⁊ sic solũ fit ꝓpõ modalis ꝑ illos q̃ttuoꝛ mõs: possibile: impossibile: ꝯtingẽs: ⁊ necessariũ: ⁊ solũ modales q̃ sunt modificate his mõis sunt simpl'r modales: ⁊ de illis in seq̃ntibus solũ determinabitur eo q̃ nõ hñt easdẽ eq̃pollentias ⁊ oppositiones sicut ille de inesse. Ille vero q̃ modificantur ꝑ verũ ⁊ falsum habẽt easdẽ eq̃pollẽtias ⁊ oppositiões sicut ille de inesse: q: nõ habẽt ampliationẽ vltra tp̃s presens: iõ de illis nõ determinabitᷣ ampli⁹. Scd̃o sciẽdũ q̃ duplex ẽst ꝓpõ modalis. s. cõposita ⁊ diuisa. Cõposita est illa in qua predicatũ dicti ꝯponitᷣ cũ materia ⁊ forma ipsi⁹ subiecti: et dȝ ꝓferri dictũ ꝓlatiõe ꝯtinua ad designandũ illã ꝯpositionẽ nõ pausando inter ptes dicti ȝ inter dictũ ⁊ modũ. Diuisa est illa in qua p̃dicatũ dicti solũ ꝯponitur cuȝ materia subiecti: ⁊ diuiditur a forma eius: ⁊ dȝ ꝓferri ꝓlatiõe discõtinua ad designãdũ illã diuisionẽ inter ptes dicti pausando ⁊ nõ inter dictũ ⁊ modũ: ut hec album eẽ nigrũ est possibile: si nigruȝ cõponatur cũ albo ꝓ subiecto albedinis ⁊ ꝓ ipsa albedine: tũc est ꝯposita ⁊ falsa. Sed si ꝯponatur cũ albo ꝓ subiecto albedinis: ⁊ diuidatur ab albedine discontinuãdo ptes dicti: sic est diuisa ⁊ vera. Ex quib⁹ patet q̃ tã in modalibus diuisis q̃ȝ cõpositis modus determinat totã ꝯpositionẽ dicti licet differẽter: ideo vtraq̃ȝ est simpl'r modalis: ⁊ de vtraq̃ȝ intelligitur diffinitio pri⁹ posita: nec differũt specie essentiali composita ⁊ diuisa de eodẽ mõ ȝ spẽ accidẽtali solũ. Tertio sciendũ q̃ in ꝓpositionibus modalib⁹ dictũ subijcitur: ⁊ modus sp̃ p̃dicatᷣ. Cui⁹ rõ ẽ: q: sicut se hñt

et ꝛ nõ esse in illis de inesse: ita modus in modalib⁹. Sꝫ in illis de inesse: eẽ vel nõ eẽ est ꝑdicatũ formale: ergo silr mod⁹ in modalibus ẽ predicatũ formale ꝛ nõ materiale: q2 ẽ illõ quo ꝑdicatũ materiale denotatur inesse subiecto. Itẽ illud qꝺ est determinatio ꝛ se hꝫ ꝑ modũ forme respectu ꝓpõnis dicti nunq̃ꝫ subijcit᷑ in ꝓpõne modali sed semꝑ ꝑdicat᷑: eo ꝙ determinatio nõ hꝫ subiici suo determinabili. sed modus se hꝫ ut forma respectu ꝓpõnis dicti: q2 est determinatio ei⁹ licet nõ sit determinatio ꝓpõnis q̃ est inter dictũ ꝛ modũ: igitur in modalib⁹ nunq̃ꝫ mod⁹ subijcitur sed semꝑ predicatur. Quarto sciendũ ꝙ in modalib⁹ dictũ est illa oro cui⁹ cõpositio modificat᷑ siue sit cõposita ex accusatiuo casu ꝛ verbo infinitiuo cui addit᷑ mod⁹ noialiter captus: siue sit oro ꝑfecta cui additur mod⁹ aduerbialr capt⁹. ꝛ talis oro ante aduẽtũ modi dr̃ preiacẽs ꝓpõnis modalis. ꝛ tale dictũ est materia ꝓpõnis: ꝛ modus determinãs ꝓpõnẽ ei⁹ se hꝫ ut forma ꝑtis ꝛ eẽ modificatũ ꝓpõnis resultans ex vniõe modi ꝛ ꝓpõnis q̃ faciũt vnũ sicut determinatio ꝛ determinabile ẽ forma toti⁹ ꝓpõnis modalis. et ꝑ hoc patet q̃d sit ꝓpositio modalis ꝛ quot modis dr̃ ꝛ q̃d sit subiectũ ꝛ ꝑdicatũ eius. Sed ꝯtra predicta ꝑmo ar̃. in ista sor. currere est possibile: hoc dictũ sor. currere ẽ illud qꝺ notificat᷑ ꝑ illũ modũ possibile: ꝛ tñ non ẽ ꝓpositio modalis sed tñ ei⁹ subiectũ ergo propositio modalis nõ est q̃ modificatur aliquo istorũ sex modorũ. Scđo sic: hec est modalis hominẽ eẽ asinũ est impossibile. ꝛ tñ nõ modificatur igitur: minor patet quia in illa ille modus impossibile destruit totã cõpositionẽ dicti: igit᷑ nõ determinat vel modificat ipsam. Tertio sic: aduerbiũ in orone nunq̃ꝫ predicatur sed modus in modalibus q̃nq̃ꝫ ponitur aduerbialiter: ergo modus in ipsis nõ semꝑ predicatur. Quarto sic: modalis aliquãdo cõuertitur: igitur in ea fit de predicato subiectũ ꝛ ecõtra: et go cũ modus q̃nq̃ꝫ predicet᷑ ꝑ cõuersionẽ mutatur in subiectũ: ꝛ sic nõ semꝑ predicat᷑. Quinto sic: vniẽs semꝑ est formali⁹ vnito: sed mod⁹ vnit᷑ cũ dicto mediãte copula verbali: igitur modus se habet in modalibus ue predicatũ materiale ꝛ nõ ut formale. Ad argumẽta. Ad primũ dicit᷑ ꝙ licet illud dictũ modificetur ꝑmo ꝑ modũ ꝑtis ꝛ tanq̃ꝫ q̃ tñ tota ꝓpositio modificat᷑ ꝑ modũ toti⁹ licet hoc sibi cõueniat ꝑ cõpositionẽ dicti q̃ primo modificatur: iõ tota propositio dr̃ modalis ꝛ nõ ipsum dictũ. Ad scđm dr̃ ꝙ impossibile nõ destruit ꝑmo ꝛ ꝑ se illam ꝓpõnem: sed ex cõsequenti tñ q2 ꝑ se primo negat vnũ specialẽ modũ entis a tali cõpositione. s. possibilitatẽ siue potentiã ad eẽ: q2 negata destruitur ex cõsequenti cõpositio. Ad tertiũ dr̃: ꝙ aduerbiũ ꝑ se sumptũ nõ est predicatũ propositionis: sed aduerbiũ cõiunctũ cũ verbo sicut determinatio suo determinabili põt eẽ predicatũ formale ꝓpõnis ꝛ sic est de mõ aduerbialiter posito in ꝓpõne q2 determinat formaliter verbũ gr̃a ꝓpositiõis. ꝛ inde fit vnũ predicatũ formale. Ad quartũ dr̃: ꝙ proposito modalis nõ ꝯuertitur ꝺm se totã sic ꝙ mod⁹ ponatur in subiecto: sed solũ ꝯuertitur quantũ ad dictũ faciẽdo de predicato dicti subiectũ ꝛ ecõtra: vñ modalis de possibili ꝛ necessario ꝺm dictũ eodẽ mõ ꝯuertitur sicut ille de inesse: ꝛ silr ille de ꝯtingenti accepto ꝓ possibili sed in illis de ꝯtingẽti ad vtrũlibet fit cõuersio in oppositã qualitatẽ ꝛ vlis negatiua in eis nõ ꝯuertitur simplr in terminis: sed ꝑticularis negatiua ꝯuertitur simplr. Sꝫ in illis de impossibili primo ad cõuertendũ illas oꝫ videre qb⁹ eq̃pollẽt de necessario ꝛ cõuertere illas de impossibili sicut cõuertũtur sue eq̃pollẽtes de necessario: ꝛ in eis vlis affirmatiua nõ cõuertitur in terminis: sed ꝑticularis negatiua bñ cõuertitur in terminis. Ad quintũ dicitur: ꝙ modus nõ vnit᷑ cũ dicto mediãte verbo inq̃ãtũ ẽ mod⁹ sꝫ solũ inq̃ntũ noialr significat᷑ in rõne mõi nõ est in potẽtia ad copulã vniẽtẽ: sed est predicatũ forma respectu cõpositionis.

¶Et sciendũ ꝙ in modalibus verbũ debet subijci: modus aũt predicari. Oẽs autẽ alie propositiones dicũtur de inesse: sed ille propositiones q̃ modificantur his modis. s. vero vl᷑ falso mõ relinquãtur q2 eodẽ mõ sumitur oppositio in his sicut in illis de inesse ꝛ cõsequẽtia. In alijs aũt q̃tuor modis: q̃ sunt possibile: impossibile: cõtingens: ꝛ necesse: nõ sic sumitur oppositio: ut postea patebit. Sciendũ est aũt ꝙ vnusquisq̃ꝫ istorũ quattuor modorum quattuor facit propositiões modales. Et sic cũ modi sunt quattuor: propositiones erũt quater quattuor: ꝛ sic erũt sedecĩ. verbi gr̃a. modus q̃ est possibile si sumatur sine negatione: facit propositionẽ vnam: ut sortẽ currere ẽ possibile. Si vero sumatur cum negatione preposita ad verbuꝫ facit propositionẽ aliã: ut sor. nõ currere ẽ possibile. Tertia vero propositio sumitur negatione preposita ad moduꝫ: ut sor. currere nõ ẽ possibile. Quarta aũt propositio sumitur negatõe vna ꝑposita ad modũ: ꝛ alia ad verbũ: ut sor. nõ currere nõ ẽ possibile. Et hoc mõ ꝺm vnũ queq̃ꝫ aliorũ modorũ quattuor sumũtur ꝓpositiones.

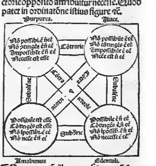
Postq̃ꝫ auctor determinauit de propositione modali quantũ ad substantiam eius. Hic consequenter determinat de suis passionibus. s. de equipollentijs ꝛ oppositionem: quia equipollentie ꝛ oppositiones modaliũ faciliter cognosci nequeunt nisi cognoscatur multiplicatio propositionuꝫ modaliũ. ideo anteq̃ꝫ de illis passionibus determinet: prius ostendit quot propositiones possunt multiplicari secundũ quẽlibet modũ. Primo sciendũ: ꝙ in propositione modali duplex est compositio. Prima est compositio partiũ dicti inter se. secunda vero est cõpositio modi cũ dicto que est principalis in ipsa. ꝛ quia qualitas propositionis siue affirmatio ꝛ negatio attenduntur ex parte compositionis: ideo propositio modalis potest dupliciter dici affirmatiua et negatiua. s. ex parte modi ꝛ ex parte dicti illa aũt in qua negatur modus est simpliciter negatiua modalis. sed illa in qua solũ negatur cõpositio dicti non est simpliciter negatiuaꝫ sed ut dicit Aristo. habet negatiuam figuram: ꝛ potest dici negatiua de dicto. Secundo sciendũ: ꝙ secundũ istum modũ possibile per variatiõeꝫ affirmationis et negationis possunt fieri quattuor propositiones modales. Prima est affirmatiua tam de dicto q̃ꝫ de modo: ut possibile est esse. Secũda ẽ negatiua de vtroq̃ꝫ: ut nõ possibile ẽ nõ eẽ. Tertia est negatiua de dicto solũ: ut possibile est nõ eẽ. Quarta ẽ negatiua soluꝫ de modo ut nõ possibile est esse. ꝛ similiter possunt fieri quattuor scđm quemlibet aliorũ modorũ ꝛ sic in toto possunt multiplicari in sexdeciꝫ ꝓpositiões modales scđm quattuor modos vnde predicte quattuor ꝓpositiones ꝑ quattuor vocales significãtur per A significatur affirmatiua tam de dicto q̃ꝫ de modo. per V negatiua de vtroq̃ꝫ. per E negatiua de dicto soluꝫ. et per I negatiua de modo solũ. Iuxta illos versus. Destruit v totum sed a affirmat vtrunq̃ꝫ. Destruit e dictum destruit i que q̃ꝫ modũ. Ex quibus patꝫ quomodo sumitur ꝛ variatur qualitas in modalibus. Sed ad vidẽdũ de quãntate ipsarũ ẽ. Tertio sciendũ ꝙ in modalibus tripliciter attenditur quãtitas: ꝑmo ex parte dicti quod est subiectũ totius ꝓpositionis. Secundo ex parte subiecti dicti. Tertio ex ꝑte modi vñ ex parte dicti omnes sunt singulares: quia in ipsis dictũ simpliciter

accipitur pro vno solo dicto in defectu vnius vocis imposi te ad significandū ipsū: sed ex pte subiecti dicti possunt dici vles pticulares indefinite ⁊ singlares sm q tale subm̄ differē ter tenetur vlr' pticulr' indefinite aut singlr': sꝫ ex pte modi alique sunt vles: alie pticulares: ⁊ nulle sunt indefinite aut singulares. Quarto sciendū q quantitas modalis sumpta ex pte modi non est quantitas suppositorū: sed tēporū q̄ est mēsura acceptiōis copule respectu tpis sm ampliatiōnē modi sicut quātitas suppositoꝝ ē mēsura acceptiōis subiecti respectu suoꝝ suppositoꝝ. vn̄ modales de necessario et impossibili dicūtur vles eo q necessariū ampliat ad oē tps affirmatiue sicut ois distribuit vlr' ⁊ affirmatiue: ⁊ impossibile ampliat ad oē tps negatiue sicut null' distribuit vlr' et negatiue. Sꝫ ille de possibili ⁊ ꝯtingenti sunt pticulares: qr vtrūqꝫ ampliat pticulr' ⁊ affirmatiue qr solū ampliat ad p̄sens ⁊ futuꝝ ⁊ se hn̄t sicut illud signū q̄dā vn̄ versus. Omne necessariū impossibile ē quasi nullus: possibile ē q̄dā: q̄dā nō possibile nō. Et p hoc patet de multiplicatiōe q̄litate ⁊ quātitate ꝓpōnū modaliū. Sꝫ ꝯtra p̄dicta p̄mo arr' sm hūc modū possibile pn̄t fieri infinite ꝓpōnes modales igit' male dictū ē q sm ip̄m solū sunt quattuor ꝓpōes modales. Scd̄o sic: oēs ꝓpōnes de eodeꝫ mō sunt eadē ꝓpō in spē eo q modales spē distinguūtur ex pte modi q̄ ē forma ꝓpōnis modal': igit' null' mod' facit quattuor ꝓpōes modales in spē. Tertio sic: ista sortē currere nō est possibile ⁊ silr' alie vbi possibile negat' nō est de possibili: sꝫ de impossibili vel necessario: igit' male dr̄ q possibile facit vnā negatiuā ꝓpōnem modalē ex pte modi. Quarto sic: cuiuslibet rei est tm̄ vna forma: sed qualitas est forma ꝓpōnis: igitur vni' ꝓpōnis modalis est vna qualitas: ⁊ sic in istis nō pōt accipi duplex q̄litas. Quinto sic: mod' in modalib' se hꝫ p modū forme: sed quātitas rei se tenet ex pte materie et nō ex pte forme: igit' in ipsis nō sumitur quātitas ex pte mōi.

Ad argumēta. Ad primū dr̄: q sm quēlibet modū pn̄t fieri infinite ꝓpōnes in numero: nō tm̄ pn̄t fieri plus q̄ꝫ q̄ttuor in specie: ⁊ solū de tali multiplicatiōe sm spēꝫ ē h̄ ad ꝓpositū. Ad sm dr̄: q lꝫ oēs modales de eodē mō affirmato sint eadē ꝓpositio in spē eēntiali ⁊ ex pte modi: tm̄ hn̄ variant' spē accidētali ex pte affirmatiōis vel negatiōis tacite.

Ad tertiū dr̄: q lꝫ ꝓpositio in q̄ negat' possibile quātū ad significatū e' sic de impossibili vel de necessario: tm̄ ē formaliter de possibili qd̄ ibi ponit' sm vocē. Ad q̄rtū dr̄: q lꝫ vni' modal' sit tm̄ vna q̄litas p̄ncipalis: tm̄ pn̄t eē plres subordinate ad se inuicē: quarū vna ē min' p̄ncipal' ⁊ subordinat' alteri sicut ꝯpositio dicti respectu ꝯpōnis modi cū dicto. Ad q̄ntū dr̄: q quātitas suppositoꝝ sumit' ex pte subiecti et materie ꝓpōnis. tm̄ quātitas tēporū bene sumitur ex parte forme ideo pōt sumi ex pte modi ampliātis cōpositionē vltra tēpus eius.

Harum autē propositionum equipollentie q̄ttuor regul' cognoscuntur. Prima regula talis est. Cuicunqꝫ dicto affirmato attribuitur possibile eidem attribuitur contingens et ab eodē remouetur impossibile: ⁊ ab ei' cōtradictorie opposito remouetur necesse. Secūda regula talis est. Cuicunque negato attribuitur possibile eidem attribuitur contingens: ⁊ ab eodeꝫ remouetur impossibile: ⁊ ab eius cōtradictorie opposito remouet' necesse. Tertia regula talis est. A quocūqꝫ dicto affirmato remouetur possibile: ab eodem remouetur cōtingens: ⁊ eidem attribuitur impossibile: ⁊ eius contradictorie opposito attribuitur necesse. Quarta regula talis est. A quocunqꝫ dicto negato remouetur possibile: ab eodem remouetur contingens: et eidē attribuitur impossibile: ⁊ ei' cōtradictorie opposito attribuitur necesse. Quod patet in ordinatōne istius figure ⁊c̄.

Omnes autē ille propositiones q̄ sunt in prima linea equipollēt sibi inuicem per primam regulam ⁊ conuertuntur inter se. Que autem in secunda linea equipollent per secundam regulam ⁊ similiter conuertuntur. Et q̄ in tertia per tertiam. ⁊ que in quarta per quartam. Ad cuius expositionem dantur quidā versus. Omne necesse valet: valet impossibile nullum. Possibile quidam: quidā non possibile non.

Postq̄ꝫ auctor ostēdit multiplicatiōeꝫ ꝓpōnū modaliū ad cognoscēdū eaꝝ eq̄pollētias. Hic ꝯñter determinat de eq̄pollētijs eaꝝ quaꝝ cognitio valet ad cognoscēdū ꝯñtias ꝓpōnū modaliū: qr int' eq̄pollētes sp vna ꝓpō seq̄tur ad aliā. ⁊ ecōuerso: eo q sunt eq̄pollētes siue equalētes in veritate ⁊ falsitate. Vbi p̄mo sciendū q hic magis determinat' in sp̄ali de eq̄pollētijs modaliū q̄ꝫ de ꝯuersionib' earū eo q modales eodē mō ꝯuertūt' sicut ille de in eē: ⁊ solū q̄ntū ad dictū: sꝫ eq̄pollētia nō ꝯueniūt ipsis eodē mō sicut illis de in eē: qr in ip̄is variat' eq̄pollētia ⁊ etiā sumit' ex pte modi ampliātis cōpōnem ⁊ nō ex pte subiecti ꝓpōnis sicut in illis de in eē. ⁊ etiā ꝯueniūt ip̄is inquātū sunt modales. ideo oportuit sp̄alr' detiare de eq̄pollētijs eaꝝ. Scd̄o sciēdū q p̄dicte eq̄pollētie q̄ttuor regl'is cognoscūtur. Prima ē cuicūqꝫ dicto affirmato attribuit' possibile eidē attribuit' ꝯtingēs ⁊ ab eodē remouet' īpossibile: ⁊ ab ei' ꝯdictorio opposito remouet' necesse. Cuius rō ē qr possibile ⁊ ꝯtingēs ꝯuertūtur: igit' cuicūqꝫ attribuit' possibile ⁊ ꝯtingēs: ⁊ possibile ⁊ īpossibile ꝯdicūt: ergo cuicūqꝫ attribuit' possibile ab eodē remouet' īpossibile: qr vnū ꝯdictorioꝝ remouet reliquū. et si aliq̄d dictū sit possibile pōt aliq̄n verificari ⁊ suū ꝯdictoriū pōt eē falsū: ideo si alicui dicto attribuit' possibile ab eodē

remouet impossibile ⁊ ab eius ɔ̃dictorio remouet necesse. Scd̄a regula cuicūq; dicto negato attribuit possibile et idē attribuit ɔtingēs ⁊ ab eodē remouetur impossibile ⁊ a suo ɔ̃dictorio opposito remouet necesse. Tertia regula est a q̄cūq; dicto affirmato remouetur possibile ab eodē remouet ɔtingēs: ⁊ eidē attribuit īpossibile et suo ɔ̃dictorio attribuit necesse. Quarta regula ē a quocūq; dicto negato remouet possibile ab eodē remouet ɔtingēs ⁊ eidē attribuitur impossibile ⁊ suo ɔ̃dictorio attribuit necesse: et iste regule possent eodē mō ꝓbari sicut p̄ma. Tertio sciēdū ꝙ mod⁹ dr̄ attribui dicto qn̄ affirmatiue p̄dicatur de ipso. ⁊ dr̄ ab eo remoueri qn̄ negatur de ipso. dupl'r tn̄ pōt intelligi modū remoueri a dicto. vno mō ꝙ remoueat ab ipso f̄m rem ⁊ vocē ⁊ sic nō debet intelligi in ꝓposito q2 si sic remoueretur nō remaneret ꝓpō modalis. Alio mō ꝙ remoueat f̄m modū enūciādi ꝑ negationē ⁊ sic capit hic remouetur ꝑ ut tn̄ valet sicut negat. Quarto sciēdū ꝙ p̄dictarū regularū exēpla disponūtur in q̄ttuor lineis siue ordinibus: ⁊ oēs de p̄mo ordine eq̄pollēt ꝑ p̄mā regulā ⁊ ɔsequūtur se inuicē ⁊ oēs de scd̄o ꝑ scd̄am ⁊ sic de aliis: ⁊ oēs illi ordines h̄ntur ꝑ hos versus. Prim⁹ amabim⁹: edētulis; scd̄s Terti⁹ iliace purpurea reliqu⁹. Prima dictio. s. amabimus significat p̄mū ordinē: ⁊ q̄ttuor ei⁹ vocales dāt intelligē q̄ttuor ꝓpōnes p̄mi ordinis significādo ꝑ primū a ꝓpōnē de possibili eē affirmatiuā tā de dicto q̄z de mō. ⁊ ꝑ f̄m a illā de cōtingēti eē affirmatiuā de vtroq;: ⁊ i significat illaz de impossibile eē negatiuā de mō: ⁊ v significat illā de necessario esse negatiuā de vtroq;: ⁊ sil'r exponerent alie dictiões pro aliis ordinib⁹ f̄m significatiões suaꝝ vocaliū iuxta sententiā illoꝝ versuū. Destruit v votū. s3 a ɔfirmat vtrūq;. destruit e dictū destruit i q3 modū. Et ꝑ hoc patēt eq̄pollētie ꝓpōnū modaliū. S3 ɔtra p̄dicta primo arguit: si hoc dictū hoiez eē animal ē possibile: ⁊ tn̄ nō est ɔtingēs cū sit necessariū ergo male dr̄ in prima regula: cuicūq; dicto affirmato attribuit possibile eidē attribuit ɔtingēs. Scd̄o sic: huic dicto negato deū nō esse attribuitur possibile dicēdo deum nō esse ē possibile: ⁊ tn̄ ab eo nō remouet impossibile cū sit impossibile igitur ɔtra scd̄az regulā. Tertio sic īpossibile semꝑ negat dictū cui attribuitur: q2 destruit ɔpositiõez eius igitur nō pōt attribui dicto affirmato ɔtra tertiā regulā. Quarto sic: ꝓpō affirmatiua ⁊ negatiua nūq̄z sunt equippollētes: q2 nō eq̄ualent in qualitate: igit ꝓpō negatiua de possibili ⁊ affirmatiua de necesse nūq̄z eq̄ualēt cōtra quartā regulā. Quinto sic oēs ꝓpōnes eq̄ualētes debēt esse eiusdē subiecti ⁊ eiusdē p̄dicati cū eq̄pollentia sit eq̄ualētia duarū ꝓpōnū vtroq; termino ꝑticipātiū. s3 illa de possibili ⁊ de necessario q̄ ponūt in quarta regula nō h̄nt idē subiectū q2 in eis ɔtradictoria dicta subiiciūtur nec idez p̄dicatū q2 nō ē idem mod⁹. igitur ille ꝓpōnes nō equalēt.

Ad argumēta. Ad primū dr̄ ꝙ si capiatur ɔtingēs spāliter ꝑ ɔtingēti nō necessario qd̄ diuidit ꝑ ɔtingēs natum raro ⁊ ad vtrūlibet: illud dictū hoiem eē animal nō est contingēs. S3 si capiat gn̄aliter ɔtingēs ut ɔuertitur cū possibili ⁊ diuiditur ꝑ necessariū ⁊ nō necessariū sic bn̄ est ɔtingens: ⁊ illo mō capitur ɔtingens hic. Ad secūdū dicitur ꝙ licet ab hoc dicto deū non esse non vere remoueatur impossibile: tamen false remouetur ab ipso eodez modo sicut possibile sibi attribuitur. Ad tertiū dr̄: ꝙ licet impossibile neget virtualiter dictū cui attribuitur: nō tamen formaliter: ⁊ iō pōt attribui dicto formaliter affirmato. Ad q̄rtū dr̄: ꝙ l3 affirmatiua ⁊ negatiua de eisdē extremis nūq̄z sint equipollentes. tn̄ ille de diuersis extremis p̄nt equipollere q̄ ad veritatē ⁊ falsitatē: l3 nō f̄m qualitatē. Ad quintū dr̄ ꝙ si capiat eq̄pollentia spāliter ꝑ eq̄ualentia ꝓpositionū vtroq; termino ꝑticipantiū in qualitate ⁊ quantitate veritate ⁊ falsitate sic maior est vera. S3 si capiatur generaliter pro quacūq; equiualētia duarū propositionū in veritate et falsitate sic ē falsa: ⁊ in ꝓposito sic accipit eq̄ualētia gn̄al'r.

¶ Itē equipollentia et cōuertētia ⁊ consequētia modaliū pōt h̄ri per hanc regulaz

Oēs eni ꝓpōnes de possibili ⁊ īpossibili equipollēt verbo sil'r se h̄nte: ⁊ mō dissil'r ut possible ē eē: non impossibile ē eē. Itez oēs ꝓpōnes d̄ possibili ⁊ ncc̄ario eq̄pollēt verbo ⁊ mō dissil'r se h̄ntibus: ut possibile ē eē: non ncc̄e ē nō eē. Itē oēs ꝓpositiões d̄ inpossibili ⁊ ncc̄rio eq̄pollent verbo dissil'r se h̄nte: ⁊ mō sil'r ut īpossibile ē eē: ⁊ ncc̄e ē nō eē. Et itelligatur mod⁹ sil'r et dissil'r se h̄re q̄ntū ad affirmationem et negatiõez. ut dicat mod⁹ sil'r se h̄re qn̄ affirmat vtrobique vel negat. Dissil'r aūt qn̄ affirmat in vna et negat in alt'a. et eodē mō intelligenduz est de verbo sicuti de mō. Et sciēdū est ꝙ in predicta regula nō facit mētionē de cōtingēti: eo ꝙ cōtīgens cōuertitur cū possibili. Vn̄ idē ē iudiciū d̄ ꝓpōnib⁹ vtriusq;. Exēpla q̄rant ī supiori figura in p̄mo ordine et secundo ⁊ tertio et q̄rto q2 ad oēs est regula generalis.

Postq̄z auctor supius ostēdit ꝑ q̄ttuor regulas eq̄pollētias ⁊ ɔ̃rietas modaliū. hic ɔ̃ñter notificat ipsas f̄m alias regulas: ⁊ q̄uis ipse eq̄pollētie sufficiēter notificent ꝑ reglas predictas: tn̄ magis facile cognoscūtur ꝑ istas regulas cum aliis q̄z ꝑ alias tn̄: iō iste regule ad maiorē ⁊ faciliorē cognitionē hic ɔuenēter ponūtur ⁊ nō supflue. Primo sciēdū ꝙ negatio posita ad modū negat quātitatē ampliatiõis tēporū q̄ se tenet ex ꝑte modi. ⁊ etiaz qualitatē ꝓpōnis q2 negat modificationē: et ex cōsequēti compositionē modificatā: ideo mutat quantitatez ⁊ qualitatē ꝓpositionis ⁊ facit ɔtradictorias equipollere. Ipsa eniz negatio preposita mō similiter se habet in modalib⁹ sicut negatio preposita signo in illis de in esse. Sed negatio posita ad dictuz tantū negat solū cōpositionē propositionis ⁊ non quātitatē modi: et sic non mutat quantitatē ipsi⁹: q2 in negādo p̄ueniat ampliationē modi: ideo talis negatio mutat qualitatem ⁊ nō quātitatē: ⁊ se habet ut negatio postposita signo q̄ facit eq̄pollere contrarias. sed negatio posita ad dictum ⁊ ad modū simul mutat quantitatē solum: ideo se habet ut negatio p̄posita ⁊ postposita signo ⁊ facit equipollentiaz subalternarum.

Secundo sciendū ꝙ ad cognoscendū predictas equipollentias ponuntur hic tres regule. Prima est ꝙ ꝓpositiões de possibili ⁊ impossibili equipollēt verbo sil'r se h̄nte ⁊ mō dissimiliter: cui⁹ rō est: q2 ꝓpōnes de possibili ⁊ impossibili ɔ̃dicunt sed negatio posita ad modū tn̄ facit ɔtradictorias eq̄pollere ut dictū ē: iō ꝓpōes de possibili ⁊ impossibili equipollēt mō dissimiliter se h̄nte ⁊ verbo sil'r. ⁊ dr̄ modus sil'r se h̄re quantū ad affirmationē ⁊ negatiõez qn̄ in vtroq; affirmatur vel negat. ⁊ dissil'r qn̄ in vna negat ⁊ in alia affirmatur: ⁊ ita intelligitur verbū sil'r vel dissil'r se h̄re sicut mō.

Tertio sciēdū ꝙ scd̄a regula talis ē: oēs ꝓpōnes de possibili ⁊ necessario eq̄pollēt verbo ⁊ mō dissil'r se h̄ntib⁹. Cuius rō est: q2 propōnes de possibili ⁊ necessario affirmatiue de dicto et modo simul opponūtur subalterne: sed negatio posita ad dictū ⁊ ad modū simul facit in modalibus equipollentiā subalternarū: quia se habet sicut negatio preposita ⁊ postposita signo in illis de in esse. ideo ꝓpōnes de possibili ⁊ necessario equipollent posita negatione ad dictuz et ad modum simul. vn̄ ex istis duab⁹ regl'is sequit ꝙ ꝓpōes de cōtingenti ⁊ impossibili etiā eq̄pollent verbo sil'r se h̄nte

⁊ modo dissimilr: sed ille de cōtingēti ⁊ necessario eq̄pollēt verbo ⁊ modo dissimilr se hñtibus: q2 ille de possibili ⁊ cōtingēti ad inuicē conuertuntur. Pro tertia regula q̄rto sciendū q̄ propōnes de impossibili ⁊ necessario eq̄pollent verbo dissimiliter se habente ⁊ modo similiter. Cuius rō est quia ille de impossibili ⁊ necessario affirmatiue de vtro q3 contrariant. Sed negatio posita ad dictū tm̄ in modalibus facit cōtrarias equipollere: quia solū mutat qualitatē: igitur ille de impossibili ⁊ de necessario equipollent verbo dissimiliter se habente ⁊ modo similr. hic aūt non ponuntur regule de equipollētijs ꝓpositionū de cōtingenti quia de ipsis idē est iudiciū sicut de illis de possibili. eo q̄ contingēs ⁊ possibile conuertuntur capiēdo cōtingēs in cōmuni ut se extendit ad necessariū ⁊ non necessariū: ⁊ causa est q2 vtrūq3 ampliat ad presens ⁊ ad futurū affirmatiue et non ad preteritū eo q̄ vtrūq3 dicit potentiam: ⁊ potentia se hēt ad presens ⁊ ad futurū: quia ad preteritū nulla est potētia: ideo propositiones de possibili ⁊ contingenti adinuicē conuertuntur ⁊ equipollēt verbo ⁊ modo similr se habentib⁹.

Sed cōtra predicta pmo arguitur iste due equipollent de possibili ⁊ impossibili. Sortē currere est possibile ⁊ sortē currere non est impossibile: ⁊ tm̄ verbū non se hēt silr q2 in vna negatur hoc verbū est ⁊ in alia affirmatur igitur ille de possibili ⁊ impossibili nō eq̄pollēt verbo silr se habēte.

Secūdo sic: oēs eq̄pollētes in modalibus sunt eiusdē q̄ntitatis ex pte modi igitur mod⁹ in oīb⁹ eodē modo āpliat ⁊ se hēt similr igitur ille de possibili ⁊ ipossibili nō eq̄pollent mō dissilr se hñte. Tertio sic: ille nō eq̄pollēt sortē currere ē possibile ⁊ sortē nō currere nō ē necesse: q2 pma aliq̄d ponit ⁊ scd̄a nō cū sit negatiua tā de dicto q̄3 de mō igitur ille de possibili ⁊ necessario nō eq̄pollent verbo ⁊ mō dissimilr se habētib⁹. Quarto sic: impossibile sp includit negationē ⁊ necesse affirmationē igit ipossibile ⁊ necesse nō pñt silr se habere q̄ztū ad affirmationē ⁊ negationē. ergo ꝓpōnes de ipsis nō eq̄pollēt mō silr se habēte. Quinto sic: illa que sunt inter se diuersa nō cōuertunt: s3 possibile ⁊ cōtingēs sunt diuersi modi: nam aliter nō erūt quattuor mōi facientes ꝓpōnē modalē ergo possibile ⁊ cōtingēs nō cōuertunt inter se. Ad argumēta. Ad primū dicitur q̄ licet in illis ꝓpōnib⁹ vei bū vniēs modū cū dicto se hēat dissimiliter. tm̄ verbū dicti se hēt silr ⁊ solū de illo hic intelligitur.

Ad scd̄m dr̄ q̄ licet in oīb⁹ modalib⁹ q̄ equipollēt modus se hēat silr q̄ztū ad ampliationē nō tm̄ q̄ztū ad affirmationē ⁊ negationē ⁊ hoc mō intelligit modus dissilr se habere vel similr. Ad tertiū dicit q̄ ista sortē non currere non est necesse nihil ponit primo ⁊ per se tm̄ ponit aliq̄d ex consequēti q2 negat hoc dictū sortē nō currere esse necessariū: ideo ex cōsequēti ponit suū cōtradictoriū esse possibile.

Ad quartū dicit: q̄ licet impossibile includat negationē intrinsecā: tm̄ nō includit extrinsecā: de qua solum est ad ppositū. ideo quo ad illā pñt silr se habere: ⁊ dissimilr impossibile ⁊ necessariū. Ad q̄ntū dr̄: q̄ l3 illa q̄ cōuertuntur q̄ztū ad supposita ⁊ rōnem formalē nō sint diuersa. tm̄ illa q̄ cōuertunt q̄ztū ad supposita: et nō q̄ztū ad rōnē formalē pñt esse diuersa. ⁊ sic possibile ⁊ cōtingēs cōuertunt ⁊ faciunt inter se distinctas propositiones modales.

¶ Itē propositionū modaliū alie sunt cōtrarie: alie subcōtrarie: alie cōtradictorie: alie subalterne. Quartus ordo ⁊ terti⁹ cōtrariantur: siue propositiones que sunt in quarta ⁊ in tertia cōtrariantur. Unde versus. Tertius est quarto semp cōtrari⁹ ordo. Prim⁹ autē ⁊ secūdus subcōtrariantur. Unde versus. Sit tibi linea subcōtraria prima secūde. Itē primus contradicit tertio: ⁊ secundus quarto. Unde versus. Tertius est primo cōtradictorius ordo. Pugnat cū quarto cōtradicēdo secund⁹. Item prima linea subalternatur quarte: etiā secunda tertie. Unde versus. Prima subest quarte vice particularis habēs se. Hāc habet ad seriem se lege secūda sequentē. Vel sic. Ordo subaltern⁹ sit p̄m⁹ siue secundus. Et hoc totum patet in superiori figura.

Postq̄3 auctor determinauit de equipollentijs modaliū q̄ sunt inter propositiōes eiusdē qualitatis ⁊ q̄ntitatis. hic cōsequēter determinat de oppositiōibus ip̄arū. que q̄dē oppositiones sunt inter propositiōes diuerse quantitatis vel qualitatis: primo ponēs talē diuisionē. Propositionū modaliū alie sunt cōtrarie: alie subcōtrarie: alie cōtradictorie: alie subalterne. cui⁹ diuisiōis eodē modo potest dari sufficientia: sicut data est de oppositiōibus propositionū de inesse. Primo sciēdū: q̄ inter propositiōes modales sup⁹ positas in quattuor ordinibus oēs de primo ordine q̄ significant per amabimus sunt pticulares ex pte modi vel formaliter vel equiualenter et etiā affirmatiue: q2 oēs equipollent isti: sortē currere est possibile: q̄ est particularis affirmatiua: ⁊ oēs de secundo ordine que significant per eduntulit sunt pticulares negatiue: q2 equipollēt isti: sortē non currere est possibile: q̄ est particularis negatiua. ⁊ oēs de tertio ordine q̄ significant per iliace sunt vniuersales negatiue: q2 equipollēt isti sor. currere est impossibile: et oēs de quarto ordine q̄ significantur per purpurea sunt vniuersales affirmatiue: q2 equipollēt isti: sor. currere est necesse. Secūdo sciendū: q̄ quart⁹ ⁊ tertius ordo siue ꝓpōnes de tertio ⁊ quarto ordine inter se cōtrariant. rō est: quia vl̄is affirmatiua et vl̄is negatiua cōtrariant. Ille aūt de tertio ordine sunt vl̄es negatiue: ⁊ ille de quarto vl̄es affirmatiue vt p3 intuēti. S3 ꝓpōnes de primo ⁊ scd̄o subcōtrariantur. rō ē q2 ille de primo sunt particulares affirmatiue: ⁊ ille de scd̄o sunt pticulares negatiue. s3 ille de primo ordine cōtradicūt illis de tertio: q2 in primo sunt pticulares affirmatiue: ⁊ in tertio vniuersales negatiue. Similiter ille de scd̄o q̄ sunt pticulares negatiue cōtradicūt illis de quarto que sunt vl̄es affirmatiue: ⁊ sic ibi est repugnantia in q̄ntitate ⁊ qualitate simul. Tertio sciendū q̄ ad dādū cōtradictionē in modalibus de modo ferēda est eadē negatio ad modū ⁊ nō ad dictū: cuius rō est q2 cōtradictio ē affirmatio ⁊ negatio eiusdē de eodē. S3 in modali affirmatiua modus formaliter affirmatur de cōpositiōe dicti ⁊ est predicatum formale respectu ipsius: igitur ad dandū contradictionē debet ferri negatio ad modū dicto remanēte eodē. Itē sicut se habet verbū in illis de inesse ita modus in modalib⁹. s3 ad dandū cōtradictionē in de inesse negatio d3 ferri ad verbū igitur negatio in modalib⁹ debet ferri ad modū ⁊ nō ad dictū ⁊ nō refert vtrū imediate ponatur ad modū vl̄ ad cōpositionē qua cōponitur cū dicto ut nō refert dicere: sor̄ currē est nō possibile: vel sortē currere nō est possibile. Quarto sciendū q̄ ꝓpositiōes de primo ordine subalternant illis de quarto ⁊ ille de scd̄o subalternant illis de tertio q2 repugnāt in q̄ntitate: ut p3 per ea q̄ dicta sunt ⁊ per hoc pñt haberi pl̄es cōsequētie istarū modaliū: q2 oēs pticulares sequunt ad vl̄es quib⁹ subalternant ut ille de primo ordine sequūtur ad illas de quarto ordīe. ut ad istā sortē currere ē necesse sequūtur oēs de quarto ordine per equipollentiā: ⁊ oēs ille de primo ordine per legē subalternarū: silr ad istā sortē nō currere ē necesse sequūtur oēs alie ꝓpōnes de tertio ordine per eq̄pollentiā ⁊ oēs de scd̄o ordīe per legē subalternarū. ⁊ sic ad istas duas sor̄ currere est necesse ⁊ sortē nō currere ē necesse sequunt oēs ille modales de q̄ttuor ordinibus. ⁊ etiā ī ipis pñt haberi cōsequētie s̄m leges oppōnū superius positas. Ex p̄dictis p3 q̄ ad necesse eē sequit possibile eē per legem

subalternarū: q2 necesse eē est de q̄rto ordine ⁊ possibile de primo. Alia ratio est q2 possibile in cōi dicitur tam de necessario q̄3 de non necessario. quia dicit̄ de omni illo quod nō est impossibile ⁊ nō habet repugnantiā ad esse: ideo est superius ad necessariū sed superius sequit̄ ad suū inferius: ergo ad necessariū sequitur possibile. cōsequētia valet per locū a specie ad genus suū si considerentur possibile ⁊ necessariū quo ad supposita: de quibus verificantur. ⁊ si considerentur quo ad ampliationē ipsoꝝ est locus a toto in quantitate ad suā partem: quia necessariū ampliat vl̄r ⁊ affirmatiue. ⁊ oīm istoꝝ exēpla possunt videri in precedenti figura.

Sed cōtra predicta arguit̄ primo oēs cōtrarie sunt vniuersales: sed nulle modales sunt vniuersales cū oēs sint singulares: igitur nulle modales contrariantur. Scđo sic: oēs cōtrarie repugnāt in qualitate sed propositiōes de q̄rto ordine: ⁊ de tertio non repugnant in qualitate: quia iste sunt ambe affirmatiue. sortē currere est necesse: sortem non currere est necesse: igitur ille de quarto ordine ⁊ tertio non cōtrariantur. Tertio sic. subcontrarie sunt eiusdē subiecti: sed ille de primo ordine ⁊ secūdo non sunt eiusdē subiecti: vt patet de istis sortē currere est possibile: sortē non currere est possibile: igit̄ nō subcōtrariantur. Quarto sic. ille de secūdo ordine sequūtur ad illas de quarto. igitur nō cōtradicūt sibi: antecedēs pz q2 sequit̄ sortē currere est necesse: igitur sortē currere ē cōtingēs per legē subalternarū. ⁊ vltra sequitur: sortē currere est cōtingēs: igitur sortē non currere est cōtingēs per cōuersionē in oppositā qualitatē. ⁊ sic ista de secundo ordine sequit̄ ad primā q̄ est de q̄rto. Quinto sic. ꝑticulare nō sequit̄ ad suū vniuersale: sꝫ necessariū est vniuersale respectu possibilis: igitur ad necessariū eē non sequitur possibile eē: ⁊ sic ꝓpositiones de primo ordine non subalternant̄ illis de quarto. Ad argumenta. Ad primū dr̄: q᷑ ex ꝑte totius dicti oēs modales sunt singulares: tñ ex parte modi alique sunt vniuersales: ⁊ alique particulares: iō pñt eē cōtrarie. Ad secundū dr̄: q᷑ lꝫ ista sortē non currere est necesse sit formalit̄ affirmatiua ex parte modi: tñ est virtualiter negatiua: q2 virtualit̄ includit istā: sortē currere non est possibile. Ad tertiū dr̄. q᷑ lꝫ in propositionibus de inesse subcontrarie sint eiusde subiecti formaliter: tñ nō requirit̄ in modalib⁹: q2 in ipsis nō sumit̄ eodē modo oppositio sicut in illis de ineē. Ad quartū negato antecedente dicit̄ ad probationē: q᷑ licet propositiōes de contingenti ad vtrūlibet cōuertant̄ in oppositā qualitatē: nō tñ ꝓpositiones de cōtingēti cōi q̄ se extēdit ad necessariū ⁊ nō necessariū: de quo est hic sermo. ⁊ licet ille propositiones realiter sint de cōtingēti ad vtrūlibet: tñ prima nō sequitur ad suā vniuersalē: in q̄ꝫtū est de contingēti ad vtrūlibet sꝫ in q̄ꝫtū est de cōtingēti cōi: ⁊ sub illa rōne non habet conuerti in oppositā qualitatē. Ad q̄ntū dr̄. q᷑ lꝫ ad vniuersale in predicando non sequatur suū particulare: sicut ad aīal nō sequitur hō. tñ ad vniuersale in distribuendo vel ampliādo: sicut ē necessariū respectu possibilis: bene seq̄tur suū ꝑticulare. Et h̄ de primo tractatu dicta sufficiāt.

Incipit secūdus tractatus.

PRedicabile q̄tr q3 sumit̄ ꝓprie: ⁊ sic solū dr̄ p̄dicabile qđ de plurib⁹ p̄dicat̄. Q̄n q3 sumit̄ cōiter sic dr̄ p̄dicabile qđ de vno solo siue de plurib⁹ p̄dicat̄. Un̄ p̄dicabile ꝓprie sumptū idē ē qđ vl̄e: sꝫ differūt i hoc q᷑ p̄dicabile diffinitur ꝑ dici: ⁊ vl̄e ꝑ eē. Est eni p̄dicabile qđ aptū natū ē dici de plurib⁹. Uniuersale aūt qđ aptū natū est esse in pluribus.

Postq̄ꝫ Pe. hi. i primo tractatu determinauit de enūciatiōe siue ꝓpositiōe q̄ ꝯponit̄ ex terminis incōplexis. h̄ cōsequēter incipit determinare de ipis termis incōplexis. Rō ordis ē: q2 lꝫ ordie nature termini p̄cedāt enūciationem. tñ via doctrine scia de enūciatiōe ꝯuenięter p̄ponit̄ scie de terminis icōplexis. s. de p̄dicabilib⁹ ⁊ p̄dicamētis: eo q᷑ tocū ē nobis noci⁹ suis ꝑtib⁹. ⁊ etiā q2 orō ꝑfecta. s. ꝓpō: q̄ ꝯtinet nomē ⁊ v̄bū: de q̄b⁹ agit̄ in primo tractatu q̄dāmō p̄suppo nit̄ cognita in grāmatica: iō ꝓcedēdo a notioribus auctor prius determinat de enūciatiōe ⁊ ꝯsequent̄ de terminis incōplexis: lꝫ ecōuerso ordinent̄ in logica: ⁊ primo determinat de incōplexis q̄ꝫtū ad rōnes vl̄ium in h̄ scđo tractatu. deinde q̄ꝫtū ad rōnes ordinabiliū in genere scđm sub et supra in tertio tractatu. Primo sciēdū q᷑ lꝫ vl̄e dicat̄ multipliciter q2 q̄ddā ē vl̄e in causando sicut de⁹. Aliud in cognoscēdo sicut intellect⁹. Aliud in distribuēdo sicut signū vl̄e: ⁊ aliud in representādo ut sp̄es intelligibil̄. tñ h̄ solū ē ꝓpositū de vl̄i in predicādo qđ ē natura cōis q̄ pōt p̄dicari de multis. Et tale vl̄e iterū capit̄ dupl̄r. vno mō mat̄r ꝓ tali natura absolute ⁊ nō per cōpatiōnē ad intētionē vl̄is. ⁊ sic ei⁹ ꝯsideratio ꝑtinet ad methaphisicū. Alio mō ꝯsideratur formal̄r q̄ꝫtū ad rōnē ⁊ intētionē vl̄is ⁊ sic ꝯsideratur a logico: ⁊ sic ē ꝓpriū subm hui⁹ tractat⁹. q2 pricipal̄r ꝯsideratur in hac scia ⁊ sub ei⁹ rōne formali alia hic tradita ꝯsiderant̄ ⁊ in nulla alia scia ꝯsiderat̄ sub ꝓpria rōne vl̄is. p̄dicabile aūt ē ꝓpria passio ei⁹. Scđo sciēdū q᷑ tota argumētatio cōponit̄ ex enūciatiōibus. Enūciatio aūt ex terminis incōplexis q̄ sunt ordinabiles in genere scđm sub ⁊ supra sicut subiectū ⁊ p̄dicatū. q̄ q̄dē ordinatio fit scđm rōnē vl̄is ut generis aut speciei: nec pōt cognosci illa ordinatio q̄ fit in p̄dicamētis nisi prius cognoscant̄ rōnes vl̄ium q2 ordinare nescit q̄ rōnes ordinabiliū ignorat: iō hec scia de vl̄ib⁹ vtilis ē ad cognitionē predicamentoꝝ enunciatiōis ⁊ argumētatiōis q̄ꝫtū ad oēs ei⁹ sp̄es. valet etiā ad assignādū diffinitiōes q̄ fiūt ex genere ⁊ differētia vel ex genere ⁊ ꝓprio ⁊ ad cognoscendū diuisiōes generis in suas sp̄es. vel subi in accidentia: ⁊ isti sunt fines extrinseci hui⁹ scie. sꝫ ei⁹ finis intrinsecus ē ꝑfecta cognitio vl̄ium q̄ꝫtū ad rōnē vl̄is. Et per h̄ pz cā materialis ⁊ finalis hui⁹ tractat⁹ formal̄ ⁊ efficiēs eodē mō sunt assignande sicut dictū ē in primo tractatu. Tertio sciēdū q᷑ hic primo determinat̄ de vl̄i in cōi. deinde i sp̄ali q̄ꝫtū ad ꝑtes eius ⁊ ad cognoscēdū ei⁹ diffinitionē auctor p̄mittit diuisionem p̄dicabilis in cōi qđ diuidit̄ in p̄dicabile ꝓprie sumptū: qđ p̄dicat̄ de m̄ltis vniuoce: ⁊ in p̄dicabile cōiter sumptū qđ p̄dicat̄ de vno solo vniuoce siue de m̄ltis eq̄uoce ⁊c. ⁊ ꝑ h̄ facile ē dare rōnē hui⁹ diuisiōis: ⁊ de vl̄i ꝓprie dicto solū ē hic ad ꝓpositū: nō aūt de vl̄i cōiter sumpto. Quarto sciēdū q᷑ p̄dicabile ⁊ vl̄e ꝓprie sūptū idē sunt scđm rē q2 ē eadē natura cōis real̄r q̄ dr̄ vl̄is ⁊ p̄dicabil̄ tñ differūt rōne. q2 dr̄ vl̄e in

q̃tu᷑ aptū natū ē eē in multis: dr̄ eni vl̃e q̃i vnū versum in multis. Sz dr̄ p̄dicabile put aptū natū ē p̄dicari de plibus ⁊ per h̄ habent diffinitiões vlis ⁊ p̄dicabil. vl̃e eni ē qd̄ est aptū natū esse in multis: ⁊ p̄dicabile ē qd̄ ē aptū natū p̄dicari de multis: ⁊ q: eē in multis naturalr̄ precedit dici d̄ multis: iō rō vlis p̄cedit rōnē predicabil. ⁊ sic ipm vl̃e se hēt ut subiectū p̄dicabile ūo ut passio ei⁹: ⁊ per hoc pz q̃d sit vl̃e ⁊ q̃d predicabile ⁊ quō inter se ꝯueniāt ⁊ differāt. Sz contra p̄dicta p̄mo arg. predicabile ꝓprie sūptū ꝯtinetur sub predicabili cōiter sumpto: igitur illa mēbra predicte diuisionis coīcidūt ⁊ nō opponūt. Scd̄o sic: oīs passio realr̄ differt a suo subiecto: p̄dicabile est passio vlis: igit̄ differt ab eo ſm rē. maior pz q: idē nō pōt demōstrari de se ipso cum nō hēat causam inherētie ad seipm: sz passio pōt demōstrari de suo subiecto. igitur differt ab eo ſm rē. Tertio sic q̃cūq3 sunt eadē realr̄ hn̄t candē diffinitionem: q: diffinitio explicat eē ⁊ eēntiā rei ergo si vl̃e ⁊ p̄dicabile sint idē ſm rē rōnes eoꝝ nō differūt. Quarto sic Sol ē predicabile et tn̄ nō predicat̄ de plibus nec etiā luna ergo diffinitio predicabil' ē insufficiēs. Quinto sic. de⁹ est qd̄ dā vl̃e cū sit causa vlissima: ⁊ tn̄ nō est apt⁹ nat⁹ eē in multis ergo male ponitur diffinitio vlis. Ad argumenta. Ad primū dr̄ q: si cōsiderent̄ predicabile ꝓprie sumptū ⁊ predicabile cōiter sumptū ſm illud qd̄ sunt nō opponunt̄ sz vnū sub alio cōtinet̄. Sz si cōsiderent̄ q̃tū ad rōnes cōmunis ⁊ ꝓprij ut sunt mēbra hui⁹ diuisiōis hn̄t oppositionē. Et lz predicabile cōiter sumptū cōuertat̄ cū diuiso q̃tū ad supposita non tn̄ q̃tū ad modos sue acceptionis. Ad scd̄m dr̄ q: lz oīs passio extrinseca realr̄ differat a suo subiecto nō tn̄ intrinseca: ⁊ lz idē ſm rē ⁊ rōnem sil' nō possit de se ipso demōstrari. tn̄ idē ſm rem differens ſm rōnem bene pōt demōstrari de seipso quō sunt vl̃e ⁊ predicabile. Ad tertiū dicit̄ q: lz ea q̄ sunt eadē realr̄ habeāt eandē diffinitionē q̃dditatiuā: possunt tn̄ habere diuersas rōnes descriptiuas secundū diuersos modos eēndi eiusdē rei: ⁊ sic est de vli ⁊ predicabili. Ad quartū dicitur q: lz sol nō predicetur actu de multis nec sit actu in multis propter repugnantiaz sue materie que tota actuata est per vnā formā: tn̄ predicatur de multis secundū aptitudinē sue forme q̄ de se cōicabil' ē. Ad quintū dicitur q: deus est vl̃e in causando ⁊ non in predicādo de quo datur diffinitio.

¶ Predicabile autem siue vniuersale diuiditur per genus: spēm: differentiā: proprium et accidens: ⁊ solum de his quinq3 hic intendimus.

Postq̃3 auctor diffiniuit vniuersale ⁊ predicabile proprie sumptū. hic consequenter ponit diuisionem vniuersalis seu predicabilis dicens: q: predicabile diuiditur in genus: spēm: differentiā: propriū: ⁊ accidēs. que diuisio probatur per sufficientiam: quia omne predicabile predicatur in quid vel in quale. si in quid: hoc est dupliciter. vel in quid de pluribus differentibus numero: ⁊ sic est species. vel in quid de pluribus differentibus specie: ⁊ sic est genus. si in q̃le: hoc est dupliciter. vel in quale essentiale: ⁊ sic est differentia. vel accidētale ⁊ hoc est dupliciter. vel in quale conuertibile: ⁊ sic est ꝓprium. vel non conuertibile. ⁊ sic est accidens. ⁊ istorū etiam faciliter daretur sufficientia secundū quod considerat̄ in ratione vniuersalis accipiendo diuersas rationes ipsoꝝ vniuersalium. Primo sciendū q: vniuersale secundum suum esse diuiditur scilicet in vniuersale in re ante rē ⁊ post rem. Et ante rem adhuc dupliciter scilicet ante rem natura ⁊ tempore simul: ⁊ ante rem natura tantū. vnde vniuersale ante rem natura ⁊ tempore simul: est natura cōmunis accepta secundū esse: quod habet in intellectu prime cause vl̃ in causis secundis: in quo etiam natura ⁊ tempore precessit productionem singularium. Sed vniuersale ante rē natura tantū: est eadem natura cōmunis considerata secundū se: et q̃tum ad sua principia essentialia sine respectu ad sua singularia que ipsa naturaliter precedit tanq̃3 principium formale ipsorum: licet nō habeat suū esse extra singularia. Sed vniuersale in re est natura cōmunis accepta secundū esse quod habet in suis indiuiduis: quibus dat eē ⁊ rationem tanq̃3 principiū intrinsecū ⁊ essentiale ipsorum. Sed vniuersale post rem est eadem natura cōmunis accepta secundū esse quod habet in intellectu nostro: per quem abstrahitur a suis singularibus: ⁊ illo modo vniuersale quandoq3 dicitur intentio: quia mediante ipso intellectus tendit in cognitionem rei ad extra: vnde intentio dicitur conceptus rei. Secundo sciendum q: duplex est intentio. s. prima ⁊ secunda. prima intentio est conceptus primarius quem habemus de re. sed secunda intentio est secundarius cōcept⁹ quē intellect⁹ facit de re iā cognita in prima intētione: ut cū intellect⁹ cōcipit naturā aialis scd̄m se ibi est p̄ma intētio: ⁊ significatur iste cōcept⁹ hoc noīe prime intētiōis aial. Sz cū intellect⁹ concipit illā eandē eēntiā per respectū ad multa inferiora in q̄b⁹ est ibi est scd̄a intētio: ⁊ significat̄ hoc noīe scd̄e intētiōis. s. vl̃e: q: hoc mō cōcipit ipam tanq̃3 vnū versum in multis: ⁊ ꝑcipit vlitatē illius nature cōis q: cognoscit eā per respectū ad multa ⁊ tn̄ cognoscit illā naturā eē cōmunē ad multas spēs sibi attribuit generalitatē q̄ significatur hoc noīe gen⁹. ⁊ silr̄ daret̄ exēplū de aliis q̃tuor p̄dicabilib⁹. Tertio sciendū: q: in p̄nti diuisiōe nō diuiditur vl̃e pro re aliqua subiecta intētiōi vlis: sz pro ipa cōi intētione: ⁊ q: talis intētio cōis nō significat aliquā vnā naturā: iō nō pōt hr̄e aliquā vnā diffinitionē simplr̄ cum vnitas diffinitiōis p̄supponat vnitatē diffiniti: iō nō dicit̄ vniuoce de q̄nq3 predicabilibus: q: nihil est vnū realr̄ qd̄ sit vniuocū ad q̄nq3 predicabilia q̄ dicūt res diuersoꝝ generū: ⁊ etiā intētio vlis nō dicit eēntiā rei ſm se nec q̄dditatē eius: sz formalr̄ importat respectū superadditū essentie ut visum est. ideo nō pōt predicari in q̃d de q̄nq3 predicabilib⁹ q̄re nō est gen⁹ ad q̄nq3 predicabilia. Quarto sciendū q: vl̃e dr̄ de istis q̄nq3 vlib⁹ analogice. i. ſm pri⁹ et posteri⁹. cui⁹ rō ē: q: vl̃e dz eē vnū in multis. sz vnū nō pōt eē in multis nisi ꝑ diuisionē ei⁹. sz diuisio primo ꝯuenit generi qd̄ diuidit̄ ꝑ drīas formalr̄. ⁊ q: gen⁹ ꝯstituit spēm cū drīa: iō dat sibi diuisibilitatē. ipa tn̄ diuidit̄ solū diuisiōe materiali per sua indiuidua. Et q: drīa ē in spē ⁊ etiā ꝓpriū: iō vtrūq3 diuidit̄ ꝑ diuisionē spēi: ⁊ ꝑ ipam hz eē in multis: ⁊ silr̄ accn̄s ē oē qd̄ diuidit̄ diuisiōe spēi vl̄ generis ꝑ diuersa indiuidua hz eē in multis ⁊ sic eē i multis p̄mo ꝯuenit generi: scd̄o spēi: ⁊ tertio ꝑ spēm ꝯuenit differētie ꝓprio ⁊ accidēti: iō vl̃e ꝑ ista q̄nq3 diuidit̄ diuisiōe analogi i sua analogata: ⁊ nō generis in suas spēs. Sz ꝯtra p̄dicta primo arguit̄. Ens ē p̄dicabile cū predicet̄ de multis: ⁊ tn̄ nō ꝯtinetur sub aliq̄ istoꝝ q̄nq3 vlium: ergo diuisio nulla. Scd̄o sic. vl̃e qd̄ h̄ diuiditur: ē aliqd̄ vl̃e cū sibi ꝯueniat diffinitio vlis pri⁹ posita: ⁊ tn̄ non ꝯtinetur sub aliq̄ istoꝝ mēbroꝝ diuisiōis: igitur. Tertio sic. predicabile ⁊ predicamētū idē sūt. sz decē sūt predicamēta: igitur decē sunt p̄dicabilia: igitur. Quarto sic. genus vere predicatur de spē: ergo gen⁹ ⁊ spēs nō opponūtur inter se: igitur ista diuisio nō datur ꝑ mebra opposita. Quinto sic. q̃litas ē accn̄s ⁊ etiā gen⁹ cū sit vnū predicamentū: igitur gen⁹ ⁊ accn̄s q̄ sunt mēbra hui⁹ diuisiōis coincidūt: igit̄ diuisio nō ē bona. Ad argumēta. Ad primum dr̄ q: ens nō p̄dicatur tanq̃3 aliqd̄ vnū de multis: q: non predicatur vniuoce: iō nō ē vl̃e nec p̄dicabile ꝓpe sūptū lz sit p̄dicabile cōir̄ sūptū q: equoce predicat̄ de multis: ⁊ hic solū diuidit̄ p̄dicabile ꝓprie sumptū. Ad scd̄m dr̄: q: vl̃e qd̄ hic diuidit̄ nō dicit aliquā vnā naturā q̄ sit in multis: iō nō ē aliqd̄ vl̃e sz ē vna intētio cōis dicta analogice de q̄nq3 predicabilib⁹ ⁊ diffinitio vlis nō ꝯuenit sibi eq̄lr̄ ꝓ oīb⁹ suis suppositis: sz solū sibi ꝯuenit tanq̃3 cōi analogo ſm p̄⁹ ⁊ posterius. nec datur ista diffinitio ꝓ ista intētiōe ſm se: sz ꝓ re subiecta intētiōi. Ad tertiū dr̄: q: lz idē sit realr̄ predicabile ⁊ predicamētū: hoc tn̄ ē diuersis rōnib⁹: q: dr̄ p̄dicabile in q̃tū pōt predicari de plib⁹: ⁊ predicamētū inquātū metit̄ ⁊ colligit oīa predicabilia eiusdē coordinatiōis sicut ē gen⁹ generalissimū vl̄ ipa tota coordinatio dicibiliū eiusdē generis. Aliter eni distinguūtur predicabile: predicamētū: ⁊ predicatū. nā predicabilia distinguuntur per suos modos predicādi

de suis subiicibilibus. et predicamenta sm diuersos modos predicādi de prima substātia sm qđ predicātur vniuoce et denominatiue. et predicata scđm diuersos modos inherendi suis subiectis. s. essentialiter vel accidentaliter. iđ non oportet tot eē predicabilia quot sunt predicamēta vel predicata. Ad q̄rtū dr̄ q̄ si gen⁹ et spēs cōsiderentur materialiter q̄ntū ad id qđ sunt gen⁹ predicat de spē: et sic nō opponuntur. sꝫ si cōsiderent q̄ntū ad intētiones generis et spēi opponunt: q̄r gen⁹ dicit respectū ad diuersas spēs et spēs ad suū gen⁹ qđ ipsa specificat et determinat. Ad q̄ntū dicitur: q̄ q̄litas per respectū ad substantiā dr̄ accñs: et per respectū ad sua inferiora dicit genus: iđ nō est idē formalr qđ dr̄ genus et accidens: sꝫ materialr tm̄: et sm diuersas formas respectiuas sibi attribuunt ille diuerse intentiones.

¶ Capl'm de genere.

Genus dicit tripl'r. Primo mō dr̄ collectio multorū se hn̄tiū quodāmō ad se inuicē et ad vnū pncipiū: ut collectio eorū q̄ sunt de eadem parētela descēdētiū ab vno auo. Secūdo mō dr̄ gen⁹ qđ ē pncipiū vniuscuiusq; generatiōis: ut pr̄ vl' pr̄ia. Tertio mō dr̄ genus cui supponit spēs et hoc vltimo modo sumitur hic genus et diffinitur sic ꝛc̄.

Postq̄ determinatū est de vniuersali in cōi in tam diffinitiue q̄ diuisiue. Hic consequenter in speciali determinat de quolibet quinq; predicabiliuꝫ: et quia genus spēs et differētia predicant' eēntialiter iđ prius de ipsis determinat q̄ de aliis que predicantur accidentalr: et prius de genere et specie q̄ pdicant' in q̄d q̄ de differētia q̄ predicatur in q̄le. Illud. n. qđ predicatur in q̄d iportat eēntiā rei per modū substātie. et qđ pdicat' in q̄le iportat eēntiā per modū accidētis. i. sub mō q̄litatis: et q̄r gen⁹ ē in pl'ibus spēbus: spēs uo in multis indiuiduis: iđ gen⁹ ē verius vl'e q̄ spēs: quare auctor prius determinat de genere q̄ de spē. pmo ponēs ei⁹ acceptiōes ad eliciendū mēbr̄ de quo ē sibi propositū. Ubi est primo sciendū q̄ tres sunt acceptiōes generis: nā primo mō accipitur genus ut est collectio multorū quodāmodo se habentiū ad se inuicē et ad vnū principiū ut est collectio multorū eiusdē cognatiōis e ei progeniei: ut tota progenies romanorū que descendit a romulo. dr̄ vnū genus et hoc modo genus est idem qđ progenies. Scđo modo dr̄ genus qđ est principiū alicuius generationis: ut primus pater vel genitor pgeniei: dr̄ genus respectu filiorū per hoc scꝫ q̄ ab eo trāsmittit' semē vl' illi generant'. Etiā locus ē pncipiū generationis per hoc q̄ in eo est virtus generatiua et cōsuatiua locati rōne cuius hoies nati in codē loco cōueniūt in colore vel in cōplexione vel in aliquo alio propter vnitatē virtutis generatiue loci q̄ coadiuuat virtutē generatiuā patris et inde locus dicitur genus. Tertio modo dicitur genus id cui supponit' spēs: et illo modo est gen⁹ logicū: et alii cuiusmodi sunt modi dicti in ciuilibus. Scđo sciendū q̄ hic specialiter est determinandū de genere logico et nō de aliis acceptionibus generis. Et q̄r genus logicū sumptū est per similitudinē a genere dicto in ciuilibus: iđ hic enumerant' iste due prime acceptiōes: ad quarū similitudinē dr̄ genus logicū ut per illas acceptiōes habeatur cognitio de genere logico: et q̄r hic nō enumerant' oēs acceptiones generis sed solū ille ad quarū silitudinē dicit' gen⁹ logicū ideo hic nulla fit mētio de genere feminino masculino actiuo passiuo et neutro q̄r ad similitudinē eorū non sumitur genus logicum lꝫ forsan hēat aliquā silitudinē cū ipis. Tertio sciēdū q̄ gen⁹ logicū hēt aliqualr cōuenientiā et differētiā cū genere pmo mō dicto: cōuenit. n. in hoc q̄r sicut gen⁹ primo mō dictū dicit collectionē multorū ad se inuicē. ita gen⁹ logicū dicit collectionē multarū spērū q̄ sub eo cōtinent'. Sed sic differūt q̄r talis collectio est totum integrale respectu collectorū in ipsa sed gen⁹ logicū est totū vl'e respectu spērū et non totum integrale. Quarto sciendū: q̄ genus logicū et gen⁹ secūdo modo dictū conueniūt etiā et differūt. Cōueniūt q̄dē q̄r sicut gen⁹ scđo mō dictū ē principiū suorū generatorū sic etiā genus logicū est pncipiū formale suarū spērū: et sicut genus scđo mō dictū trāsfundit virtutē generatiuā et semē propagationis per sua generata: sic etiā genus logicū multiplicat suā essentiā per suas spēs. Sꝫ differūt q̄r genus scđo modo dictū non est totū per essentiā in quolibet generatorū. iđ de ipis nō predicatur nōie et rōne: sed genus logicū est totum per eēntiā in qualibet spē eius. iđ de ipsis predicatur vniuoce. ut patet q̄ scđa acceptio generis maiorē hēt cōuenientiā cū genere logico q̄ pma: iđ sibi iuxta ponitur tamē q̄ magis pꝫ nēs ad ppositū q̄ prima. et per hoc patet acceptiōes generis et ordo ipsarū. Sꝫ cōtra predicta primo arguit'. sic. Omne gen⁹ ē vniuocū igitur non est equocū: igitur nō sūt tres acceptiōes generis. Secūdo sic: gen⁹ semp dicit aliq̄d vnū. sꝫ collectio multorū eiusdē pgeniei nō est aliq̄d vnū ergo non debet dici gen⁹. Tertio sic: genus ē vnū vniuersale. sꝫ principiū generationis ut pater vel locus ē vnū singulare igit' nō debet dici gen⁹. Quarto sic: oē qđ est gen⁹ est generans vl' genitū: q̄r genus dr̄ a gigno gignis vl' de gignor. ris. sed pr̄ia vel locus nō est generās vel genitus: ergo nō ē gen⁹. Quinto sic: gen⁹ et spēs idē sunt: q̄r dicūt eandē essentiā: sꝫ idē nō ponitur sub se ipso: igit' gen⁹ nō est cui supponit' spēs. Ad argumēta. Ad primū dr̄ q̄ gen⁹ logicū captū p re subiecta intētioni semp ē vniuocū: tñ intētio generis in cōi bene dr̄ equoce de genere ciuili et logico. Ad sm dr̄: q̄ collectio multorū eiusdē plis nō est aliq̄d vnū in numero: tñ est aliq̄d vnū ppter vnitatē pncipii materialis qđ ē semē ppagatiōis multiplicatū in tota pgenie a q̄ existētes in illa pgenie hn̄t affinitatē inter se et ad illud pncipiū. Ad tertiū dr̄: q̄ lꝫ gen⁹ logicū semp sit vl'e: non tñ gen⁹ dictū in ciuilib⁹: sꝫ ē q̄nq; singulare sicut pr̄ generās aliquā plē. Ad q̄rtū dr̄: q̄ lꝫ loc⁹ nō sit generās pncipaliter: tñ coadiuuat virtutē pncipal' agētis rōne virtutis diffuse in loca a corporibus celestib⁹. Ad q̄ntū dr̄: q̄ licet genus et spēs dicāt eandē essentiā: nō eñ sub codē mō essendi: sed sub diuersis. quia genus dicit eā sub esse et confuso et cōmuni. species vero sub esse determinato per differentiā. iđ genus ratione cōitatis bene ponitur supra speciem.

¶ Gen⁹ ē qđ pdicat de plib⁹ differētib⁹ specie in eo qđ q̄d. ut aial pdicat de hoīe et de equo et leone qui differūt specie.

Postq̄ auctor posuit tres acceptiōes generis. Hic cōsequēter determinat de tertia. s. de genere logico: de q̄ solū est h ad ppositū ipm primo in rōne pdicabilis diffiniens sic Gen⁹ est qđ pdicat' de plib⁹ differētib⁹ spē in eo qđ q̄d. In qua diffinitiōe subintelligit' vl'e loco generis per hoc relatiuū quod: dās intelligere suū añcedēs. s. vl'e. Deinde ponit' predicat' in q̄d ad dr̄iam differētie ppriī et accidētis q̄ pdicant' in q̄le. Deinde ponit' de plib⁹ differētib⁹ spē ad dr̄iam spēi q̄ predicat' solū de plib⁹ differētibus numero. per hoc etiā pōt gen⁹ distingui ab indiuiduo: sꝫ potius distinguitur ab eo per primā ptē diffinitiōis in qua subintelligitur vl'e.

Primo sciendū q̄ genus ē nomē secūde intētionis: et in sua significatiōe duo representat. Primū ē natura cōis pluribus specieb⁹ q̄ dr̄ res subiecta ei⁹. Secundū est respectus nature cōis ad diuersas spēs q̄ dicitur generalitas et conceptus generalitatis ill'e est intētio generis. Primū ē materiale in genere et se hēt ut substātia cui nomē generis attribuitur. Secūdū vero ē formale: et sic habet ut qualitas a qua nomē generis imponitur. iđ genus formaliter in q̄ntū gen⁹ est dicit talē respectū generalitatis. et q̄r talis respectus non est actualiter in rebus: sed solum in intellectu qui abstrahit talē naturā a plurib⁹ speciebus: et ipsam postea ad eas comparat: adeo talis intentio hꝫ fundamentū in re: et cōplemētū in intellectu. Ex dictis pꝫ rō q̄re gen⁹ quandoq; supponit

p illa natura cōicat dicēdo gen⁹ pdicat in qd. quā nō p intētione gnalitat: ut dicēdo gen⁹ ē scda intētio. in hac aūt diffinitiōe sumit gen⁹ sub intētiōe cōi pro ipa re subiecta cui cōuenit pdicari in qd. Scdo sciendū: q pdicari dupliciter capit. vno mō gnalit ut cōprehēdit pdicari vere vl false affirmatiue vl negatiue. Alio mō spāliter p pdicatione vera z affirmatiua: z hic sumit pdicari spāliter z nō gnaliter: qr indiuiduū pōt pdicari in qd negatiue vl false de pluribus differētib⁹ specie: sz hoc nō est pdicari simpliciter. Et dicit hoc verbū pdicat aptitudinē z nō actū sicut in alijs diffinitiōibus vniuersaliū. Et ad hoc q aliqd pdicet requiruntur tres cōditiones. Prima: q sit forma: iō materia nō pōt pdicari de toto cōposito. Scda q sit forma totius: iō forma ptis nō est pdicabilis: ut hec nō est vera hō est aīa rōnalis. Tertia ē q illa forma designet p modū tot⁹: iō forma designata in abstracto p modū ptis nō est pdicabil: ut hec nō est vera sortes est humanitas: sz ista sortes est hō. qr hō ibi tenet p modū tot⁹. Tertio sciēdū q illud pdicat in qd qd importat formā essentialē rei p modū p se stantis z nō psupponit aliqd ante se qd tale fiat z determinet: z qr gen⁹ importat eēntiā speciei p modū p se stantis z nō sub modo adiacētis alteri: qr nō psupponit aliqd aīn se qd determinet sicut facit differētia: iō genus predicat in qd. Aliqd tn pōt tripliciter dicere qd siue essentia rei: vno mō fm rē z modū simul sicut genera z spēs de genere substātie. Alio mō fm rem tn sicut differētia substātialis q dicit quid tn fm rem p modū qlitatis. Tertio mō fm modū tn ut genera et species accidētiū. Quarto sciēdū q gen⁹ in sua potētia habet differētias oppositas p quas diuidit sz qlibet differētia cōstituit vnā spēm sub genere: iō genus sub se cōtinet species oppositas z distinctas in qbus est essentialiter iō pdicat de differētib⁹ spē: z p hoc patet intellect⁹ diffinitiōis. Sz cōtra pdicta pmo argui ōis diffinitio dz notificare naturā diffiniti: sed in ista ponitur illud nomē infinitū quod: qd nihil pōt notificare eo q est infinitū z ignotū: igitur diffinitio mala est. Scdo sic oē pdicabile dicit formā totius sed genus nō dicit formā totius spēi sed se habet p modū ptis material' ad ipam z differētia p modū forme igitur male dicatur q genus pdicatur de specie. Tertio sic: oē q pdicatur dicit totū eē illius de quo pdicatur: gen⁹ aūt nō dicat totū eē spēi cū nō dicat eē datū spēi p differētiā igitur nō pdicatur de spē. Quarto sic: ōis forma qlificans aliqd dicit quale z pdicatur in quale: sed genus dicit formā qlificantē aliqd cū omnis forma qualificet materiā suā ergo genus pdicatur in quale z nō in quid. Quinto sic: quecūqz cōueniunt in aliquo indiuisibili fm essentiā sunt idē essentialiter z in specie sed quecūqz ponūtur sub genere cōuenūt in vno indiuisibili p essentiā: qr genus est indiuisibile fm essentiā: igitur illa q sunt sub genere cōueniunt in specie z sunt idez essentialiter: igitur genus nō pdicatur de pluribus differētib⁹ spē. Ad argumēta. Ad pmū dz q lz hoc pnomē qd de se sit infinitū tn i illa diffinitiōe capit finite z finitat p ea q sibi addūt z p suū aīns iō pōt notificare diffinitū. Ad scdm dz q si cōsideret gen⁹ ut cōtū ē ad spēm p q̄ntaz bn hz modū ptis mālis z spēs modū toti⁹: sz si cōsideret ut cōtat sub se cōtinet multas spēs se hz p modū tot⁹ z ē totū vle respectu spēi: z iō hoc mō pōt de spē pdicari. Ad tertiū dz q spēs hz duplex eē. s. confusū qd hz in gnē in q cōuenit cū alijs spēbus: z eē distinctū qd habet p differētiā i quo differt ab alijs speciebus: et licet genus nō dicat totū esse distinctū speciei: tn dicat totū esse cōfusum eius. Ad quartū dz q licet forma qlificans aliud designata p modū adiacētis alteri et qlificantis alterū dicat quale z predicetur in qle: tn forma essentialis designata p modū p se stātis nō dicit quale sz solū predicatur in qd qr nō capitur sub illo respectu quo qlificat aliud sed ab eo abstrahitur mō sic ē de genere ut prius patuit. Ad quintū dz q oīa cōtenta sub genere cōueniūt potētialiter in vno indiuisibili fm essentiā nō tn actualiter ideo nō oz q inter se cōueniāt eēntialr z specifice. iō gen⁹ nō solū pdicatur de differētib⁹ spē sz etiā de cōuenientibus.

Ad cognoscēdū aūt hoc mēbrū differētib⁹ spē oz scire q dīns dr tot mōis quot mōis dr idē. Idē aūt dr tripliciter. s. idē gnē idē spē: idē nūero. eadē aūt genere sūt qcūqz sub eodē genere cōtinent ut hō et asin⁹ sub aīali. Eadē aūt specie sunt qcūqz sub eadē specie cōtinent: ut sortes z plato sub hoīe. Idē aūt nūero dr tripl'r vno enī mō idē noīe vl' diffinitiōe alio aūt mō idē pprio. Tertio aūt mō idē accidente. Eadē aūt noīe dnr quorū res est vna noīa vero plura ut marc⁹ tulius cicero. Eadē autē diffinitiōe dnr quorū vnū est diffinitio alterius: ut aīal rōnale mortale z hō. Eadē pprio dnr: quorū vnū ē ppriū alteri⁹ ut risibile z hō. Eadē aūt accidēte sūt quorū vnū est accidēs alteri⁹: ut sor. z albedo q est in ipso. Silr dr differēs genere: differēs spē: differēs nūero. Dria genere sunt qcūqz sub diuersis generib⁹ sūt: ut hō est sub hoc genere qd ē aīal: z arbor sub hoc genere qd est plāta. Dria spē dnr qcūqz sunt diuersarū specierum ut hō z asinus. Differētia numero sunt quecūqz faciunt diuersum numerū ut sortes z plato.

Postqz auctor posuit diffinitionē generis. hic cōsñter declarat aliqs ptes ei⁹: z pmo illā ptē dīntib⁹ spē. Et qr pūatio cognoscit p suū habitū z dīns se hz p modū puationis respectu eiusdē. iō ad cognoscēdū mōs dīntis auctor notificat mōs eiusdē. qr tot modis dr dīns quot modis dr idem. Nā quot modis dicitur vnū oppositorū tot mōis dicitur z reliquū. Etiā eadē forma ē causa identitatis inter illa q cōueniūt z causa diuersitatis ab alijs. nā p eādē formā hz res identitatē in se z diuersitatē ab alijs: iō pmo videndū est de modis eiusdē. Pro q sciēdū pmo q idē dicitur dupl'r. idē genere: idē spē: idē nūero pz p sufficiētiā. qr ōis idētitas z vnitas sumit a forma: vl' igit sumitur a forma incōicabili z sic est idē numero. vl' cōicabili z hoc ē dupl'r vl' sumitur a forma cōpleta z determinata z sic ē idē spē: vel incōpleta z sic ē idē genere z inter istos modos eadē nūero hñt maiorē vnitatem qz eadē genere vl' spē qr hñt maiorē indiuisionē iō ille est pfectior mod⁹ idētitatis: hic aūt nō ponitur idē fz analogiā qr illa nō est identitas simpliciter nec sumitur ab aliqua forma vna: z hic solū enūerātur mōi idētitatis q sumūtur ab aliq idētitate forme. Scdo sciēdū q eadē genere sunt q sub eodē genere cōtinētur. z p oppositū dīa genere q sub diuersis generib⁹ cōtinētur: z lz gnā gnalissima qnqz dicātur dīa genere. tn magis pprie diuersa gnā dicunt qz dīa genere. differūt enī diuersa z dīa qr diuersa sunt q in nullo vniuoco cōueniunt. dīa vero q in aliquo cōi cōueniūt et in aliquo speciali differūt qd nō cōuenit generib⁹ gnalissimis. Sed eadē specie sunt q cōtinētur sub eisdē spēb⁹ z dīa spē q sub diuersis spēb⁹ cōtinentur. Et eadem nūero sunt q nō faciunt diuersum numerū inter se ut sortes z hō. z cōuenit talis vnitas a forma q format z actuat materiā z talia idē sunt vnitas nūeralis z indiuisio sed differūt rōne qr dz vnitas in qtūz causat a forma q vnit ptes materie z indiuisio in qtū cōuenit a materia q reddit formā incōicabilē. Sed dīa nūero sūt q faciūt diuersū nūerū int se ut sortes z pla. z venit illa diuersitas originalr ex pte materie diuise ab agē

de in diuersas ptes sub qͣtitate: ꝯpletiue aūt ꝓuenit a forma tot⁹ q̄ variat̄ ſm eē in diuersas ptes materie ꝑ quas diuiditur: ⁊ p hoc habetur quō spēs diuidit̄ diuisiōe materie: ⁊ quō indiuidua eiusdē spēi formalit̄ differūt. Tertio sciēdū ꝙ idē nūero q̄druplicit̄ dı̄. s. idē noīe: idē diffinitiōe: idē ꝓprio idē accidēte: qđ pꝫ p sufficientiā. qꝛ q̄cūqꝫ sunt eadē nūero: vel sunt eadē eēntialit̄ vl̄ accidentalit̄. si pmū est dupl'r: vel sunt eadē ſm rē ⁊ rōnē sil̄. ⁊ sic sunt eadē noīe: vel sunt eadē ſm essentiā tm̄ ⁊ differūt rōne. ⁊ sic sunt eadē diffinitiōe: in q̄bus diffinitio ſm naturā ꝑcedit diffinitū. si sunt eadē accidētalr. hoc ē dupl'r: vl̄ sūt vnū accidētalr accidēte ꝓprio: ⁊ sic sūt eadē ꝓpo. vl̄ cōi. ⁊ sic sūt eadē accidēte. ⁊ sic hēt̄ sufficiētia modoꝝ eiusdē. ita pōt dari sufficiētia modū differētiꝫ: ⁊ etiā modoꝝ vni⁹: qꝛ vnū ⁊ idē realit̄ idē sunt. Quarto sciēdū ꝙ eadē noīe dn̄r quoꝝ res ē vna: noīa ūo pl'ra. ⁊ hoc mō synonima dn̄r eadē. Sꝫ eadē diffinitiōe dicitur: quorū vnū est diffinitio alteri⁹. vel etiā de diffinitiōe sicut spēs est vna diffinitiōe cū indiuiduo: ⁊ oē supius eēntiale cū suo inferiori ē idē. Eadē ꝓprio sunt quoꝝ vnū ē ꝓpriū alteri⁹. et eadē accidēte sūt quoꝝ vnū ē accidēs alteri⁹. ⁊ ꝓuenit hec vnitas formalr ex pte forme accidētalis q̄ se ipā inheret formaliter suo subiecto. effectiue ūo ex pte sui subiecti: qđ dat accidenti esse ⁊ vnitatē in genere cause efficiētis materialis ⁊ finalis. Sed cōtra predicta arguitur primo: celū ⁊ terra sub eodem genere cōueniunt. s. sub corpore: ⁊ tamē non sunt eadē genere: quia corruptibile ⁊ incorruptibile differūt plusq̄ȝ genere. ergo male hic diffiniūtur eadem genere. Secūdo sic: homo ⁊ asinus differunt specie: ⁊ tamē non continent̄ sub diuersis speciebus. igitur male diffiniuntur dn̄a specie. Tertio sic: Sortes ⁊ plato differūt nūero: ⁊ tm̄ nō faciūt diuersū nūerū inter se: sed tm̄ faciūt vnū nūerū. s. binariū. ergo male diffiniūtur differētia nūero. 4⁰ sic: pl'ra noīa sūt dn̄a noīe ⁊ nō pn̄t eē eadē noīe: qꝛ res ē vna: noīa vero plura. Quinto sic: vbi sunt diuerse forme ibi sunt diuersa esse. subiectū ⁊ accidēs important diuersas formas igitur nō habent vnū eē nec sūt eadē numero. Ad argumēta. Ad primū dicitur ꝙ corruptibile ⁊ icorruptibile nūq̄ȝ sunt eadē in genere phisico quod est materia eo ꝙ non habent eiusdē rationis materiā: tamē bene possunt eē eadē genere logico: de quo solū est hic ad propositū. Ad secūdū dicitur ꝙ licet hō ⁊ asinus nō sint sub diuersis speciebus tamē habent diuersas differentias specificas quib⁹ differūt specie. iō possunt dici differētia specie: sed magis ꝓprie dicitur diuerse species. Ad tertiū dicitur ꝙ si capiatur numerus proprie ꝓut est multitudo ex vnitatibus aggregata: sic sor. ⁊ plato. nō faciūt diuersum numerū: sꝫ si capiatur īproprie ꝓ vnitate numerali vel cōiter ut se extēdit ad numerū ⁊ vnitatē sicut hic capitur: sic sor. et plato faciunt diuersum numerū. i. diuersas vnitates numerales.

Ad quartū dicitur ꝙ licet diuersa noīa sint differētia ex pte vocis siue noīs noīantis: possunt tamen eē eadē ex pte rei noīate. ⁊ ꝓpter illā vnitatē dicit̄ eadē noīe. Ad q̄ntū dicitur ꝙ licet subiectū ⁊ accidēs habeāt diuersa eē eēntie: tn̄ habēt vnū solū eē existentie p qđ subiectū existit p se: accidens vero ex cōsequēti ad existētiā subiecti.

¶ Illō aūt dr̄ p̄dicari in q̄d p qđ ꝯueniēter rn̄detur ad interrogatōeȝ fcāȝ p q̄d: ut cū q̄rit̄ q̄d ē hō: ꝯueniēter rn̄det̄ aīal. ⁊ iō aīal p̄dicat̄ de hoīe in q̄d. Aliter āt diffinitur gen⁹ sic. Genus ē cui supponit̄ spēs.

Postq̄ȝ auctor notificauit illō mēbrū diffinitiōis generis. s. differētibus specie. Hic cōsequēter notificat aliud mēbrū. s. p̄dicari in q̄d dicēs: ꝙ illud dicitur p̄dicari in q̄d qđ cōuenienter respōdet̄ ad questionē factā p q̄d. cuius ratio est qꝛ hoc interrogatiuū q̄d q̄rit de substantia ⁊ quiditate rei: ⁊ qꝛ interrogationi debet eē proportionata respōsio. iō ad illud interrogatiuū q̄d debet rn̄deri illud qđ dicit eēntiam ⁊ q̄dditatē rei. iō qđ conuenienter rn̄detur ad questionē factā p q̄d dicitur p̄dicari in q̄d. Primo sciēdū ꝙ forma: actus: quiditas: eēntia ⁊ natura idē sunt ſm rem sꝫ differunt rōnib⁹: qꝛ eēntia rei quinqꝫ modis cōsiderat̄. p̄mo mō inq̄ȝtum informat materiā vel totū cōpositū ⁊ sic dicit̄ forma. Scōo mō ꝓut actuat potētiam materie ⁊ sic ē act⁹. Tertio mō ut est p̄ncipiū eēndi ⁊ sic dicitur eēntia. ē enim eēntia id quo res habet eē. Quarto mō cōsiderat̄ inq̄ȝtuȝ est p̄ncipiū cognoscēdi rē ⁊ sic dicitur q̄ditas quasi dicens q̄d est res qꝛ res p formā eius ab intellectu cognoscitur. et etiā q̄nqꝫ dr̄ rō qꝛ ē id quo rō vel intellect⁹ cognoscit ipsam rē. Quinto mō ꝯsiderat̄ inq̄ȝtū est p̄ncipiū op̄andi ⁊ sic dr̄ natura. ⁊ dr̄ natura a nascor nasceris qꝛ ab ea nascunt̄ motus ⁊ op̄ationes cōpositi. vel qꝛ est p̄ncipiū nascētie rei. ⁊ p hoc patet q̄d sit q̄ditas rei ⁊ quid p̄dicatur in q̄d: qꝛ illō qđ importat quiditatē rei p modū substantie. Scōo sciēdū ꝙ spēs genus differētia ⁊ diffinitio importāt eandē eēntiā realiter. sed sub diuersis modis eēndi qꝛ genus importat eā sub ꝯfuso eē determinabili p dn̄as oppositas formalit̄. Differētia ūo importat eandē eētiā p modū formātis ⁊ qualificantis potentiā generis. ⁊ hoc qꝛ determinat genus ad speciē. Spēs vero importat illā eēntiā p moduȝ formati et determinati implicite tn̄. Sꝫ diffinitio importat eam p modū cōpleti ⁊ explicite. explicat enim ipsam a p̄ma potētia vsqꝫ ad actū vltimū p genus ⁊ dn̄am speciei. ideo diffinitio p̄dicatur in q̄d de spē tn̄ nō est vnū predicabile tm̄. sed ꝯplectitur plura. Alia vero qꝛ sunt incōplexa dicūtur p̄dicabilia ⁊ qꝛ a modis eēndi sumuntur modi p̄dicandi ⁊ non ab eēntia ſm se: iō gen⁹ ⁊ spēs q̄ important eēntiaȝ sub modo substantie p̄dicant̄ in q̄d nō aūt dn̄a q̄ importat eam sub mō qualitatis. Tertio sciēdum ꝙ gen⁹ dupliciter cōsideratur. vno mō sub rōne p̄dicabilis ⁊ sic de ipso data ē diffinitio prius posita. Alio mō sub rōne generis inq̄ȝtū habꝫ respectū ad plures spēs ⁊ sic de ipso datur hec diffinitio genus ē cui supponitur spēs. Cuius rō est qꝛ in ordine p̄dicabilium cōmunius debet poni supra minus cōmune cū possit de ipso p̄dicari vniuersaliter ⁊ nō ecōuerso. Sed genus est cōius q̄ȝ sit spēs: qꝛ ad hoc ꝙ sit gen⁹ req̄ritur qđ possit eē in pluribus speciebus ⁊ ꝙ sub eo sint plures species aptitudine ⁊ quia in ꝑpetuis sicut sunt vniuersalia nō differūt eē ⁊ posse ſm eos. ideo cū genus sit in potētia ad plures spēs: etiā hꝫ plures in actu. ⁊ licꝫ gen⁹ ſm totā suā eēntiā possit saluari in vnica spē nō tn̄ ſm totā ei⁹ potētiā qꝛ ptāte cōtinet oēs spēs sub se: iō sp manet cōius ⁊ spēs ꝯuenienter ponit̄ sub eo. Quarto sciēdū ꝙ sub genere aliq̄d dupl'r ponit̄ vno mō lateralit̄ ut dn̄a q̄ a latere ꝯbit pte ptātis generi ⁊ a latere ꝯcurrit ad ꝯstitutionē spēi tāq̄ȝ determinās eēntiā generis ad spēm. Alio mō directe ut id qđ īportat eēntiā generi p modū substātie: ⁊ sic spēs supponit̄ generi etiā īmediate ⁊ formaliter qꝛ p dn̄aȝ gen⁹ determinat̄ ad spēȝ. Indiuidua ūo ponunt̄ sub genere mediāte spē ⁊ materialiter qꝛ spēs diuidit̄ p indiuidua solū diuisiōe mat̄li ⁊ nō formali: iō ꝯuenient̄ dr̄ ꝙ gen⁹ ē cui īmediate directe ⁊ formaliter supponit̄ spēs ⁊ nō dn̄a vl̄ indiuiduū ꝓpter causas iā dictas. Sꝫ ꝯ p̄dicta p̄mo argui̇t̄. Si q̄rat̄ q̄d ē oro ꝯuenienter rn̄det̄ ꝙ ē vox: ⁊ tn̄ vox nō p̄dicat̄ de orōne in q̄d cū orō nō hēat q̄ditatē eo ꝙ ē ens rōnis: igit̄ male diffinit̄ p̄dicari in q̄d. Scōo si q̄ratur q̄d ē chymera bn̄ rn̄det̄ ꝙ est q̄d imaginabile ꝯpositū ex impossibilib⁹ ꝯponi ⁊ tn̄ hoc nō p̄dicatur in q̄d de chymera: cū ipsa non hēat q̄ditatem.

Tertio sic: vni⁹ diffinibilis vnica ē diffinitio: cū vni⁹ rei sit vnicū eē: ⁊ diffinitio sit orō explicās eē rei. ergo male ponit̄ hec scōa diffinitio generis. Quarto sic: potentia ponit̄ sub actu ⁊ nō ecōuerso: sꝫ gen⁹ ē potētia respectu spēi. igit̄ ponitur sub spē: ⁊ sibi nō supponit̄ spēs. Quīto sic: p̄us nō dꝫ diffiniri p posteri⁹ spēs ē posterior gñe: igit̄ gen⁹ male diffinitur p spēm. Ad argumēta. Ad p̄mū dr̄ ꝙ lꝫ orō nō habeat q̄ditatē ſm rem ⁊ simpl'r: tn̄ hꝫ q̄ditatē ſm modū eo mō quo habet eē: cū q̄ditas nō sit aliud q̄ȝ rei entitas ut notificatiua ipsius. ideo vox de orōne in quid predicatur eo mō quo respondetur ad interrogationē eius factā p quid. Ad scōꝫ dr̄ ꝙ si de chymera q̄ratur q̄d rei nō valet diffinitio. sed si queratur quid nominis bene datur illa diffinitio: ⁊ pōt p̄dicari in quid de chymera. vel etiā secūdū

modū pdicat in qd de ipsa ondēdo entitatē ei⁹ put est ens rōnis. Ad tertiū dī q lz vni⁹ rei sit vnicū eē cēntie ꝛ vnica diffinitio qditatiua: tn̄ pnt eē plures mōi eēndi: vl plura eē accidētalia q explicāt p diffinitionē descriptiuā. iō vnius rei fm plures modos eēndi pnt eē ples diffinitiōes descriptiue. ꝛ sic ē de genere in istis diffinitiōibus. Ad qrtū dī q duplex ē potētia: qdā ē potētia subiectiua q est potētia materie vel subiecti p quā pōt susc̄pe formā. Alia est potētia formalis: q est aptitudo forme ad determinari p diuersas formas. ꝛ licet potētia subiectiua ponat sub actu nō tn̄ potētia formal' sz ponit supra actū. ꝛ hoc nō gen⁹ ē potentia spēi. Ad quintū dī q si spēs capiat p re subiecta intentiōis: sic ē posterior genere. sz si capiat p intēnōe ɔcreta rei: adhuc dupliciter ɔsideratur. vno mō vt hz depēdētiā ad suum gen⁹ qd terminat ipsā: ꝛ sic adhuc ē posterior. Alio mō ut ipsa terminat respectū ad depēdētiā intētiōis generis: et sic est prior genere: cū terminās pcedat terminatū. ꝛ solum hoc mō capitur in diffinitiōe generis postremo posita.

¶ Genus diuidit in genus generalissimū ꝛ genus subalternū. Gen⁹ generalissimū est supra qd nō est aliud gen⁹ supueniēs. vel sic. Genus generalissimū est qd cū sit genus nō pōt eē spēs. Et diuidit in decez genera: q sūt substātia: qntitas: qlitas: relatio: actio: passio: qn: situs: vbi: habitus. Hec aūt dicunt generalissima: qz nullū gen⁹ hnt supra se. Lz eni ens dicat de istis decē: equoce siue multipliciter dr de ipsis. ꝛ iō nō est gen⁹ eorū. De his aūt decē nihil mō dicem⁹ sz in pdicamētis determinabitur de ipsis. Gen⁹ subalternū est qd cū sit genus pōt esse spēs: ut animal ē genus hoīs ꝛ eq ꝛ est species corpis aīati.

Postqz auctor determinauit de genere diffiniuit ponēdo duas diffinitiōes eius. Hic ɔnter determinat de ipsis diuisiue: dicens q genus diuiditur in genus generalissimū et subalternū. Cui⁹ rō est qz oē genus ordinatur in ordine pdicamētali: vl ergo ē pncipiū sui ordinis qd nō ponit sub alio. sic ē gen⁹ generalissimū. vel sub ordinatur alteri: ꝛ sic est genus subalternū. ꝛ istorū mēbroꝝ gnālissimū dicitur pfectius genus qz subalternū. rō est qz rō generis a gnālitate sumitur ꝛ cōitate sui ambitus. sed gen⁹ gnālissimū hz maiorē generalitatē ꝛ cōitatē qz subalternū: qz plura sub se cōtinet. ideo pfectius dicitur genus. quare seqtur q diuisio pdicta est diuisio analogi in sua analogata. Primo sciendū q genus generalissimū est quod cū sit genus nō potest esse species: cuius rō est qz genus generalissimū habet q sit genus ꝛ q sit generalissimū. primū habet p respectū ad suas species quarū dicitur genus. ꝛ scdm habet p negationē prioris generis qd sit generalius ipso: ꝛ vtrūqz explicat in diffinitione pdicta pmū tn̄ dicitur qd cū sit gen⁹: secundū per hoc q dicitur nō potest esse species: quia si nō possit eē species non habet aliqd genus cōmunius ipso. ideo aliter sic potest diffiniri. Generalissimū est supra quod nō est aliquod supraueniēs genus. Scdo sciendū q generalissimū dupliciter exponitur. s. affirmatiue ꝛ negatiue. negatiue sic. generalissimū est generale ꝛ nihil ē eo generalius. ꝛ affirmatiue sic gnālissimū ē qd ē generale: ꝛ oī alio ē gnāli⁹: qd potest dupliciter intelligi: vel qd oī alio generalius sit simpliciter: vel oī alio de suo ordine. vñ si exponat generalissimū affirmatiue: ꝛ intelligat q sit oī alio gnālius simpliciter sic substātia nō esset generalissimū: ipsa eni nō esset oī alio generalior. s. qntitate. ꝛ tūc qntitas nō esset genus gnālissimū: ꝛ sic oporteret tantū vnū esse genus gnālissimū. Sed si exponat generalissimū negatiue vel affirmatiue cū ista restrictiōe qd sit omni alio de suo ordine generalius: substantia bene ē genus generalissimū: ꝛ similiter alia predicamenta ꝛ hoc modo capitur hic generalissimū. Tertio sciēdū q genus generalissimū diuiditur p decem pdicamēta que sunt substātia qntitas ad aliqd: qualitas: actio: passio: situs habitus: vbi: qn: ꝛ dicuntur ista genera generalissima quia nō habēt aliqd genus supra se. quia licet genus generalissimū diuidatur p ista decē: tn̄ nō est genus ipsorū sed solū est intētio cōis q de ipsis pdicatur accidētaliter. ꝛ etiā licet ens dicatur de oībus illis tn̄ nō est genus ipsorū quia nō pdicatur de ipsis vniuoce. nā qd predicatur vniuoce pdicat fm vnū nomē. ꝛ vnam rōnem equaliter participatā a multis. sed rō entis q est hēe essentiam vel habere actū essendi nō equaliter pticipatur a decem pdicamētis. qz actus eēndi pmo cōuenit substātie ꝛ p substantiā solū cōuenit alijs ꝛ nō cōuenit ipsis p se. Similiter habere essentiā verius cōuenit substantie qz alijs. Item omne genus diuiditur p differentias formales q sunt extra rōnem generis sed ens nō diuiditur in decē predicamenta p differentias formales q sint extra rōnem entis quis tūc essent nō entia mō nō ens nullam cōstituit speciē sub ente: ideo ens nō habet differētias formales nec est genus ad decē pdicamēta. Quarto sciēdū q genus subalternū dicitur qd cū sit gen⁹ bene potest esse species. Cuius rō est qz subalternū mediat positiōe ordinis inter generalissimū ꝛ specialissimū. rōne cuius habet duplicē respectū. pmū habet respectu generalissimi quod ē sibi superi⁹ ꝛ ab illo dicitur species. scdm habz respectu suorū inferiorū a quo dicitur genus: ꝛ sic bene dicitur qd cum sit genus pōt esse spēs. ꝛ dī subalternū quasi alternati sub ꝛ supra positū. s. positiōe formali: ꝛ nō dī subalternū qz est sub altero natū. qz tunc spēs specialissima diceretur subalterna ꝛ per hoc patet de diuisiōe generis ꝛ de diffinitiōibus mēbrorū eius ꝛ de diuisione generis generalissimi. Sed cōtra pdicta primo arguitur. Omnis diuisio generis fit p differētias ꝛ in species eius: sed ista diuisio generis nō fit in species ei⁹ cū generalissimū nō possit esse spēs. igitur illa diuisio nō est sufficiens. Scdo sic qd pōt habere eē determinatū p differentiā pōt eē species. sed gen⁹ generalissimū est hmōi. qz substātia habz eē determinatū p rōnale ad hominē. ergo generalissimū pōt eē species. Tertio sic qd dicitur p supabūdantiā vni soli cōuenit: sed generalissimū p supabundantiā dicitur igitur vni soli cōuenit igitur nō sūt decez pdicamēta. Quarto sic omne qd predicatur in qd ꝛ est cōmunius alio est genus: sed ens predicatur in qd de quolibet predicamētorū ꝛ est cōmunius quolibet: quia si qratur quid est substantia cōueniēter respōdetur q est ens: ergo ens est genus ad decem predicamenta. Quinto sic opposita nunqz possunt simul eē in codē. gen⁹ ꝛ species opponuntur fm intentionē eorū. ergo genus subalternū nō est genus simul ꝛ species. Ad argumēta. Ad pmū dicitur q dupliciter dicitur diuisio generis. Vno mō rōne modi diuisionis: qz fit fm formā diuisionis generis p differētias oppositas. Alio mō dicitur diuisio generis rōne diuisi eo q ibi diuiditur genus vel intētio generis. ꝛ licet diuisio generis primo mō dicta semp fiat in diuersas species nō tamē diuisio generis scdo modo dicta: ꝛ illa nō est propria diuisio generis: sed quādoqz analogi. ꝛ hoc mō est ista diuisio: quia hic nō diuiditur genus p aliqua speciali re subiecta intentiōi: sed p intentione cōmuni generis cōcreta rei q nō hz differētias formales. Ad scdm dī q si gnālissimū ɔsideretur qztū ad eēntiam eius bñ potest habere determinatū eē p differētiā. sed si cōsideretur fm suū modū eēndi q dicitur cōmunissimū sui ordinis: sic nō potest habere eē determinatū. ꝛ qz genus gnālissimū vtrūqz importat. s. essentiam: ꝛ talē modū essendi. ideo ut generalissimū est nō pōt esse determinatū. Ad tertiū dī q licet illud quod p supabundantiā dicitur vni soli cōueniat in vno ordine: tn̄ pōt conuenire diuersis in diuersis ordinibus. et sic est de decem pdicamentis: quoꝝ quodlibet in suo ordine dī gnālissimū. Ad quartū dī q ens dupliciter capit: vno mō pticipialiter vt tn̄ valet sicut existens vel habens actum essendi: ꝛ sic

nõ predicatur in quid de aliquo predicamento: sed ipsis accidentaliter cõuenit. Alio mõ nominaliter vt tantũ valet sicut habens essentiam: ⁊ sic bene predicatur in quid de predicamẽtis: sed nõ est cõis aliquo illorũ cõitate nature vel rei que diuidatur per illa decem: sed est solũ cõis cõitate vocis. ideo nõ dicitur vniuoce de ipsis. Ad quintũ dicitur q̄ si genus ⁊ species cõparent̃ fm idẽ sic opponunt̃ fm suas intentiones: sed respectu diuersorũ nõ opponũtur. ⁊ hoc mõ conueniunt subalterno.

Capitulum de specie.

Species est quod p̃dicat̃ de pluribꝰ differẽtibus numero in eo q̄ quid est. In hac aũt diffinitiõe hoc verbũ p̃dicatur dicit aptitudinem ⁊ nõ actum. similiter ⁊ in alijs: ut homo predicatur de platone et sorte: et de particularibus hominibus que sunt plura: ⁊ differunt numero ut prius patuit: et p̃dicat̃ de his in quid. quia cũ queritur quid sit sortes conuenienter respondetur homo: ⁊ diffinitur aliter sic ⁊c̃.

Postq̃ determinatũ est de genere q̄d est p̃ncipiũ speciei. Hic consequenter auctor determinat de specie que capit rõnem vniuersalis ab ipso genere: ipsam p̃mo sic diffiniẽs. Species est quod predicatur de pluribus differẽtibꝰ nũero in eo quod quid. In qua diffinitione per illam particulã quod predicatur de pluribus habetur q̄ species est vnũ p̃dicabile per quod intelligitur genꝰ diffiniti: deinde ponit̃ differentibus numero ad differentiam generis quod predicatur de differentibꝰ specie: ⁊ ponitur in quid ad differẽtiã differentie proprij ⁊ accidẽtis q̃ p̃dicantur in quale: ⁊ cõuenit hec diffinitio speciei specialissime tantũ: ⁊ non subalterne. Ratio est quia hic diffinitur spẽs in rõne p̃dicabilis. In cuius signũ ponitur hoc relatiuũ q̄d referens p̃dicabile vel vniuersale: sed spẽs spẽalissima solũ est p̃dicabile ab alijs distinctũ ⁊ nõ subalterna: sed illa cõmetur sub p̃dicabili generis. Primo sciendũ q̄ spẽs dupliciter accipitur. vno mõ vt ẽ vniuscuiusq; forma. i. pulchritudo vel formositas corporis que cõsistit in debita q̄titate ⁊ debita mesuratione membrorũ corporis cum viuacitate coloris: ⁊ hoc mõ dicitur spẽs in aialibꝰ. Scdo mõ capitur spẽs transsumptiue p forma cõicabili q̃ ponit̃ sub assignato genere ⁊ illo mõ dicitur spẽs logica. vñ nomẽ speciei primo repertũ ẽ in aialibus ⁊ p similitudinẽ translatũ est ad spẽm logicã q̄ sicut spẽs q̃ est pulchritudo actuat ipsum corpus remouẽdo eiꝰ turpitudinẽ sic species logica actuat ⁊ determinat suũ genus ⁊ remouet eius turpitudinẽ. s. potentialitatẽ ⁊ indeterminationẽ. ab hoc enim quod est specificare dicitur species ⁊ de specie scdo modo dicta est hic ad p̄positum. Scdo sciendũ q̄ natura speciei vt puta natura hominis tripliciter cõsiderat̃: vno mõ fm se. ⁊ sic nõ dr̃ vniuersalis nec particularis: quia nõ capitur sub aliq̃ scda intẽtiõe. Alio mõ capitur sub respectu ad sua indiuidua ⁊ sub illo dr̃ vl'is. Tertio mõ p respectũ ad suũ genus ⁊ sub illo accipitur intentio speciei: ⁊ secundũ illum respectum habet specificare genus: hic aũt nõ diffinitur species pro illa natura cõi absolute sed p illa natura ut substat intẽtioni predicabilis ⁊ speciei simul q̄ nõ diffinitur hic in rõne p̃dicabilis tũ quis tunc p istã diffinitionẽ nõ differret ab alijs p̃dicabilibꝰ: sed diffinitur in ratione predicabilis determinati ⁊ cõtracti ad specialem modũ p̃dicandi ⁊ per intentionẽ speciei. vñ species in suo noĩe includit p̃dictã naturã materialiter: ⁊ formalit̃ includit intentionẽ speciei cũ intentione vniuersalis ideo diffinitur p illa re subiecta inq̄ztum substat intentioni. Tertio sciendũ q̄ dũ in aliqua diffinitione ponitur verbũ q̄d habet significare actũ debet capi ut dicit aptitudinẽ. Cuiꝰ rõ est q̄ diffinitio semp ẽ de aliquo vniuersali ⁊ non de singularibꝰ eo q̄ singularũ nõ est demõstratio ⁊ p cõsequẽs neq; diffinitio: q̄ diffinitio est mediũ demonstrationis: sꝫ aptitudo se tenet ex parte vniuersaliũ: actus aũt ex p̄tẽ singularũ cũ actus ⁊ operationes sint singularũ ⁊ suppositorũ: ideo dũ verbũ significans actũ ponit̃ in diffinitione debet capi ut dicit aptitudinẽ tantũ. ideo in p̃senti diffinitione hoc verbũ p̃dicatur dicit aptitudinẽ ad p̃dicandũ ⁊ nõ actum.

Quarto sciẽdũ q̄ genus ⁊ species diuersimode multiplicantur. genus enim diuiditur diuisione formali. s. per differentias formales formaliter cõtrahẽtes essentiam generis ad diuersas species rõne cuius genus p̃dicatur de differentibus specie. sed spẽs diuiditur solũ diuisione materiali p hoc q̄ ipsa accipitur in materia diuisa p diuersas p̄tes in quas ipsa multiplicatur fm esse: ⁊ quia talis diuisio materialis causat diuersa indiuidua differẽtia numero tõ species p̃dicatur de differentibus numero: ⁊ quia ipsa dicit totã essentiam cõpletã illorũ indiuiduorũ per modũ substantie: ideo predicatur in quid ⁊ per hoc patet intellectus diffinitionis speciei. Contra p̃dicta p̃mo arguitur nullũ ens cõpletũ habet esse in pluribꝰ cũ ens in alio sit imperfectũ ⁊ nõ per se existẽs sed spẽs est ens cõpletũ ⁊ p̄fectũ sicut genus est imperfectum: ergo species non habet esse in pluribus nec p̃dicatur de multis. Scdo sic omne p̃dicabile dicit totũ esse sui subijcibilis species nõ dicit totum esse indiuidui: p̃z: q̄ indiuiduũ vltra speciem addit materiã signatã quã species nõ includit. ergo species nõ p̃dicatur de indiuiduis differentibus numero. Tertio sic: indiuiduũ nõ habet quiditatẽ nec diffinitionẽ. ergo species non dicit quiditatẽ indiuiduorum ⁊ per consequens non predicatur in quid de differentibus numero. Quarto sic: genꝰ predicatur in quid de differentibus numero: ut animal de sorte ⁊ brunello. ergo ista diffinitio cõuenit generi: nec valet dicere q̄ genus p̃dicatur de differentibus numero solũ mediate: q̄ p̃dicat̃ immediate de differentibus specie: q̄ diuerse species in genere substãtie differũt numero. igitur genus immediate p̃dicat̃ de differentibus numero. Quinto sic: materia p̃dicatur in quid de hac materia ⁊ illa q̃ differunt numero ⁊ tñ nõ ẽ spẽs: cũ nõ sit forma totius ergo ista diffinitio ꝯuenit alijs a diffinito. Ad argumẽta. Ad primũ dicitur q̄ licet species sit ens cõpletũ p̄fectione essentiali ⁊ formali: nõ tñ ẽ p̄fectũ perfectione suppositi: ideo nõ est per se subsistens: sꝫ bene põt esse in multis. Ad secundũ dicitur q̄ licet species nõ dicat totũ esse materiale ⁊ p̄priũ indiuidui: q̄ indiuiduum vltra speciem addit materiam vel fm aliq̄s signationẽ materie. tñ ipsa dicit totũ eẽ specificũ suorũ indiuiduorũ q̄d sufficit ad predicandũ de ipsis. Ad tertiũ dicit̃ q̄ indiuiduũ dupliciter cõsideratur vno mõ ut est res particularis terminans suũ nature cõmunis: ⁊ isto mõ bene habet essentiam ⁊ quiditatẽ. Alio mõ cõsiderat̃ sub rõne discreti ut includit accidẽtia indiuiduantia. ⁊ hoc modo non habet essentiã nisi per suas partes quia includit essentias de diuersis p̃dicamentis. nec isto modo species p̃dicatur in q̄d de indiuiduis sed primo modo. Ad quartũ dicitur q̄ licet genus mediate p̃dicetur in quid de differẽtibus numero nõ tñ immediate sicut intelligitur de specie. ⁊ licet diuerse species substãtie p se ⁊ p̃mo differant numero. s. numerositate essentie nõ tñ nũerositate suppositi: de quo hic intelligitur. Ad quintũ dicit̃ q̄ licet materia p̃dicetur in q̄d de differẽtibus nũero fm modũ nõ tñ fm rẽ: q̄ ipsa nõ est forma dicens eẽ huius materie vel illius nisi fm modũ tñ: ⁊ illo mõ potest dici spẽs logica fm modũ eo mõ quo predicatur in quid de differentibus numero.

Species que aliter sic diffinitur est q̄ ponitur sub genere. vel sic species est de q̄ genus in eo q̄ quid sit predicatur. et diuiditur per speciem specialissimã ⁊ p subal

ternā. Species specialissima est q̄ cum sit spēs non potest esse genus ut homo equꝰ vel consilīa. vel spēs specialissima est sub qua nō est alia inferior spēs. Spēs subalterna est q̄ cū sit spēs pōt esse genus vnde q̄cunqȝ sunt int̄ generalissimū genꝰ ⁊ spēȝ spālissimam: sunt genera ⁊ spēs respectu superiorūȝ sicut patet in figura siue in arbore porphirij.

Postq̄ȝ auctor posuit diuisionē speciei in rōne p̄dicabil' ⁊ p respectū ad sua inferiora s̄m quem dicitur vniuersalis: hic p̄nter diffinit ipsam sub rōne speciei: ⁊ p respectū ad sua supiora s̄m quem dr̄ spēs: dicēs q̄ ipsa aliter sic diffinitur. Spēs est que ponitur sub assignato genere: ⁊ de qua genus in eo qd̄ q̄d p̄dicatur: ⁊ dȝ intelligi q̄ ponit' directe sub genere ⁊ nō lateraliter sicut dr̄ia. ⁊ etiam ponitur imediate et nō mediāte sicut indiuiduū. ⁊ puenit ista diffinitio tam speciei specialissime q̄ȝ subalterne: quelibet enim illarū ponit' sub assignato genere: ideo ipsa est cōmunior precedente.

Primo sciendū q̄ spēs sub genere ponitur positione formali ⁊ ordine p̄ticipationis. cuius rō est q̄r species ponitur sub genere eo qd̄ est minus cōmunis ⁊ magis determinata q̄ȝ genus: sȝ q̄ sit magis determinata habȝ a dr̄ia formali q̄ cōtrahit formaliter ⁊ determinat genus ad spēm. iō species ponitur sub genere positiōe formali ⁊ etiā ordine participationis: q̄r participare est rōne partipati capere seu suscipe. Spēs aūt in se suscipit generis rōneȝ q̄r eius diffinitionē. vnde patet q̄ spēs aliter ponitur sub genere q̄ȝ indiuiduū q̄r indiuiduū ponitur mediante specie sub genere ⁊ sub specie ponitur positiōe materiali tm̄: indiuiduū enim p̄trahit formā generis vel spēi p materiā solū q̄ ē p̄ncipiū indiuiduationis. ⁊ reddit formā incōicabilē p quā efficatur minꝰ cōis ⁊ p talē determinationē indiuiduū ponitur sub genere vel spē rōne cuꝰ indiuiduū vagū gener' ut aliqd̄ aīal respectu animalis nō ponitur sub aliqua p̄te determinata p̄tatie: sȝ indifferenter p̄trahit genꝰ ad indiuiduuȝ cuiuslibet speciei.

Scd̄o sciendū q̄ spēs actu ⁊ intellectu includit eēntiam generis: ⁊ iō ipsa nō pōt poni indifferēter sub diuersis generibus sed solū sub illo determinato genere cuꝰ hȝ eēntiam ⁊ iō poni dr̄ sub assignato genere. i. sub suo genere determinato: cuꝰ hȝ essentiā ⁊ dr̄ ea genus p̄dicat' in q̄d eo q̄ dicit totā eius essentiā p modū substantie: licet sub esse confuso ut prius dictū est ⁊ p hoc pȝ intellectus huius diffinitionis.

Tertio sciendū q̄ spēs diuiditur p spēm spālissimam et subalternā. cuius rō est: q̄r omnis spēs est determinata per dr̄iam per quā constituitur: vel ergo ē totalr̄ determināta p dr̄iam: ⁊ sic ē spālissima. vl' adhuc est determinabilis ⁊ diuisibilis p dr̄ias oppositas. ⁊ sic ē subalterna. ⁊ istarū spēȝ spālissima verꝰ dr̄ eē spēs q̄ȝ subalterna: ⁊ rō. q̄r rō spēi sumitur ad hoc qd̄ ē specificare p̄tatē generis p similitudinē ad spēm in cuiusibꝰ q̄ specificat ipm corpꝰ: sed in spē spālissima genꝰ verꝰ determinatur ⁊ specificat' q̄ȝ in subalt̄na cū in subalternā genꝰ adhuc sit determinabile p differētiam: ⁊ in spē spālissima ē totaliter determinatū. Quarto sciendū q̄ spēs spālissima ē q̄ cum sit spēs nō pōt eē genus. vn̄ ipsa respectu sui generis dr̄ spēs. sed inq̄ȝtū est totalr̄ determinata p differētiā ⁊ nō amplius diuisibilis ē p differētias dr̄ spālissima q̄r nō est diuisibil' formalr̄ iō nō pōt eē genus: iō dr̄ q̄ ē sub qua nō ē alia inferior spēs. Sȝ species subalterna ē q̄ cūȝ sit spēs pōt eē genꝰ: ipsa enim ē spēs respectu suorū supiorū et genꝰ respectu suoꝝ inferioꝝ q̄r pōt diuidi p differentias formales quaꝝ q̄libet p̄stituit spēm sub se iō pōt esse genꝰ respectu illarū specierū: ⁊ hoc mō oīa intermedia inter genus generalissimū ⁊ spēm specialissimā dicūtur genera respectu inferiorū: ⁊ species respectu superiorūȝ ⁊ per hoc patet diuisio speciei ⁊ diffinitiones membrorū eius. Sed cōtra predicta primo arguitur: magis cōmune nō ponitur sub minꝰ cōmuni. sed species cōmunior est q̄ȝ genus quia plures sunt species q̄ȝ genera. ergo species de pluribus dicitur q̄ȝ genus ⁊ p cōsequens nō ponitur sub genere. Scd̄o sic: idē nō ē diffiniens ⁊ diffinitū respectu eiusdē: cū ideȝ nō sit notius et minus notū respectu eiusdē: sed genꝰ prius diffinitū est per speciē. ergo species hic male diffinitur per genus. Tertio sic: indiuiduū vaguȝ generis imediate ponitur sub assignato genere: ut aliquod animal imediate ponitur sub animali: ⁊ tamen nō est species. ergo ista diffinitio nō cōuenit soli diffinito. Quarto sic: hō est species specialissima ⁊ tamen est genus viri ⁊ mulieris: cū vir ⁊ mulier specie ⁊ formaliter differant. ergo species specialissima bene potest esse genus.

Quinto sic: nullū genus habȝ aliquā differentiā in actu sed in potentia solū: sed omnis species subalterna habȝ vnā differentiā in actu igitur nō pōt esse genus. Ad argumēta. Ad primuȝ dicitur q̄ si species capiatur pro intentione speciei: sic est cōmunior q̄ȝ genus. sed si capiatur pro re subiecta intentiōi pro qua hic diffinitur nō est cōmunior genere: sed magis determinata. iō ponitur sub genere. Ad secundū dicitur q̄ in absolutis idē nō potest esse diffiniēs et diffinitū: sed bene in relatiuis seu respectiuis vnū diffinit' p alterū ⁊ ecōuerso. modo genus ⁊ species relatiue dicuntur. vnde in relatiuis idē pōt esse magis et minus notū respectu eiusdē s̄cdm diuersas rōnes. Relatiua enim cōsiderātur tripliciter: vno mō s̄cdm subiecta vel fundamenta relationū: ⁊ sic vnū est notius altero ⁊ nō econuerso. Secundo modo inquantū in vtroqȝ est vna species relatiōis: ⁊ sic sunt simul natura: ⁊ sic ambo sunt nota equaliter. Tertio modo inq̄ntū vnū terminat dependentiā alterius: ⁊ sic vnuȝ est magis notū ⁊ minus notū altero. inquantū enim est terminans ē magis notū. inquantū vero ad aliud terminatur est minus notū. ⁊ hoc modo relatiua p se inuicem differenter diffiniūtur. Ad tertiū dr̄ q̄ licet indiuiduū vagū generis imediate ponatur sub genere positione materiali nō tamē positione formali dr̄ qua est hic ad propositū. Ad quartū dicit' q̄ vir ⁊ mulier nō differunt specie substantiali quare homo nō est genus eorū sed specie accidētali solū per naturalē potentiā ⁊ naturalē impotentiā q̄ sunt qualitates. Ad q̄ntum dicitur q̄ si genus comparetur ad suas differētias per q̄s diuiditur: ⁊ inquātū est genꝰ nullaȝ hȝ in actu. sȝ si cōparetur ad dr̄ias sui superioris hȝ vnā in actu: sed hoc sibi nō cōuenit inquantū est genꝰ: sed inq̄ntū est species sui supioris.

Ut autem illud sit magis planū sumatur exēplū in vno predicamēto: ut substantia est genus p̄mū. sub hac autē est corpꝰ. sub corpore ē animatū corpꝰ: sub quo est animal. sub aīali est animal rationale. sub aīali rōnali est homo: sub quo sunt indiuidua ut sortes plato ⁊ cicero.

Postq̄ȝ auctor p̄misit diffinitiōes spēi spālissime: ⁊ etiā subalterne: ⁊ prius posuerat diffinitiōes gn̄alissimi ⁊ subalterni: hic p̄nter declarat oīa p̄dicta p exēpla ponēdo coordinationē p̄dicamētalē vniꝰ p̄dicamēti. s. p̄dicamēti subē: qd̄ est ceteris nobis notiꝰ dicēs q̄ in tali coordinatione ē vnuȝ genus qd̄ est substātia qd̄ diuiditur p has dr̄ias corporeuȝ ⁊ incorporeū sub quo per corporeū constituitur corpus: qd̄ diuiditur p animatū ⁊ inaīatū sub quo est corpꝰ animatū. s. sub quo est aīal: sub aīali aīal rōnale: sub quo est hō: sub hoīe solū sunt indiuidua. Primo sciendū q̄ hec coordinatio ad similitudinē arboris naturalis vocatur q̄daȝ arbor: q̄r sicut in arbore naturali sunt trūcus rami ⁊ radices: ita p similitudinē in ista coordinatiōe. vn̄ recta linea in q̄ sunt gn̄alissima ⁊ specialissima se habȝ sicut trūcus in arbore directe p̄tensus. Differentie vero laterales sunt sicut rami lateraliter in arbore p̄tensi: ⁊ quantū ad eē essentie genꝰ gn̄alissimū se hȝ p modū radicis q̄r sicut in arbore tota arbor egredit' ⁊ etiā tota virtꝰ eiꝰ a radice: sic etiā in gn̄alissimo p̄mo p̄tinetur totuȝ esse eēntie suorū inferiorū. vnde tale eē p̄mo

conuenit vniuersalibus ꝛ ꝑ vniuersalia singularibus: ꝛ quantū ad esse existētie radix ponitur in indiuiduis: quia illud esse primo conuenit indiuiduis ꝛ per ipsa vniuersalibus que non existunt nisi in indiuiduis. Secūdo sciendū ꝙ in ista coordinatione est tantū vnum genus generalissimū. s. substātia: sed sunt plura specialissima. Cuius ratio est quia procedendo a generalissimo ad specialissima fit processus per diuisionē vnius in multa: ideo sub generalissimo plura specialissima continentur ꝛ procedendo a specialissimis ad generalissimū proceditur a multitudine ꝑ collectionē in vnitatē: ꝛ licet in hoc predicamento sint plura specialissima tamen gratia exēpli hic solū ponitur vnū. s. homo: vnde intermedia inter hominē ꝛ substāntiam dicūtur subalterna. ꝛ dicuntur intermedia nō per abnegationē quia de ipsis nō possunt negari sua supiora. sȝ ꝑ participatōez quia participāt rōes accntales extremorū quia generalissimū ē supra ꝛ specialissimū solum ponitur sub positione formali ꝛ subalterna ponūtur sub ꝛ supra. Tertio sciendū ꝙ in linea recta predicamentali hec tria ponuntur. s. genus quod dicit quid: species que dicit aliquid: indiuiduum quod dicit hoc aliquid. ꝛ licet indiuidua quoqȝ lateraliter ponant sub spē. tamē nō est ad denotandū ꝙ nō sint in recta linea predicamētali sed ad denotandū ꝙ species diuiditur per plura indiuidua: ipsa tamē nō ponūtur in recta linea predicamētali positione formali sȝ materiali solū quia per materiā sub specie ponuntur: ideo quantum ad positionē formalē generalissimū ꝛ specialissimū extrema dicuntur: ideo procedendo a generalissimo fit status in spālissimis secūdū positionē formalē: ꝛ hoc est quod dicit porphirius a generalissimo ad specialissima descendentē iubet Plato quiescere.

Quarto sciendū ꝙ in hac arbore differentie sinistri lateris designantur positiue. Alie vero priuatiue. Ratio est quia differentie sinistri lateris sunt nobis notiores. ideo sunt sibi nomina positiua imposita: alie vero sunt minus note. ideo propter penuriā vocū significātur ꝑ nomina priuatiua dicētia priuationē differentiarū sinistri lateris: licet tamē ille differentie significent priuatiue. tamē dicūt veras differētias positiuas que constituūt spēs sub genere substātie. Ex quibus oībus patet intellectus huius coordinatiōis. Sed contra pdicta primo arguitur. Substantia nō pdicatur vno noīe ꝛ vna rōne de substantijs corporeis ꝛ incorporeis. ergo nō pdicatur vniuoce. ans patet quia substātia nō dicit aliquid vnū reale quod sit cōe ad illas differētias ergo nō habet vnā diffinitionē cū vnitas diffinitiōis presupponat vnitatē diffiniti. Secūdo sic nulla materia totius cōpositi ē genus sed corpus est materia incorporee animato cuius anima ē forma. igitur corpus hic male ponitur ut genus. Tertio sic nullū complexū ꝑ se ꝛ directe ponitur in pdicamento corpus animatū est quid complexū ergo materiale hic ponitur ut genus in directa linea. Quarto sic oē corpus ē sensibile tamē omne corpus possit videri ergo nullū corpus est insensibile: igitur male diuiditur corpus animatū ꝑ sensibile ꝛ insensibile. Quarto sic animal rōne cōuertitur cum hoīe cū sit propria diffinitio hoīs: ergo nō est genus hoīs ꝛ ꝑ consequēs male supra ipsum ordinatur ut genus. Ad argumenta. Ad primū dicitur ꝙ licet substantia in cōmuni non dicat aliquid vnū in numero vel specie tamē dicit aliquod vnū vnitate generis que est cōuenientia plurium specierū inequaliter vno gradu perfectionis cōmunis ut substantie corporee ꝛ incorporee equaliter in vno gradu cōueniunt quod sunt ꝑ se subsistentes ꝛ non in subiecto. Ad secundū dicitur ꝙ corpus dupliciter capitur. vno mō ut ē pars corporis animati materialis ꝛ sic nō ponitur genus. Alio mō ut dicit formā corporis que resultat ex vnione forme cū materia ꝑ quā substātia est apta nata suscipere tres dimensiōes ꝛ hoc mō nō est pars corporis animati: sed forma totius ꝛ sic ponitur genus. Ad tertiū dicitur ꝙ corpus animatū secundum vocē ꝛ significatū propinquū sibi quod est conceptus corporis ꝛ anime est quoddā incōplexū sed tamē eius significatū remotū. s. vnū quod hec circūloquuntur est incōplexū ꝛ hoc mō ponitur genus. Ad quartum dicitur ꝙ si capiatur sensibile pro ut est aptum natū sentiri omne corpus est sensibile. sed si capiatur actiue ut tantū valet sicut aptum natum sentire sic solū animal est sensibile. Ad quintū dicitur ꝙ secundum rei veritatē animal rationale nō est genus hominis sed conuertitur cum homine: ꝛ hic solū ponitur supra hominem ad declarandū opinionē Porphirij qui in sequendo opinionem Stoicorum qui ponebant animal rationale diuidi per homines ꝛ deos posuit animal rationale superius ad hominē hoc tamē est erroneum ꝙ animal rationale sic diuidatur ideo non est tenendū.

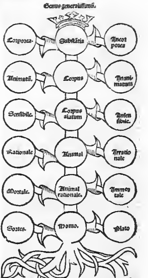
¶ Indiuiduum est quod de vno solo predicatur: ut sortes: et hoc sic apparet in figura arboris. Ad cuius declarationē dantur versus. Sum mater litis non sum nota nisi peritis. Ista tibi plana facit arbor porphyriana.

Postquam auctor determinauit de specie. Hic consequenter determinat de indiuiduo: eo ꝙ in diffinitione speciei dicitur ꝙ ipsa predicatur de differentibus numero: que sunt indiuidua. ꝛ in coordinatione predicamentali prius posita dicitur ꝙ sub spē specialissima ponūtur indiuidua. ideo hic diffinitur indiuiduū. vnde indiuiduū est quod predicatur de vno solo: vbi ponitur quod pdicatur loco generis: ꝛ capitur hic pdicatur cōiter ut se extendit ad pdicabile proprie sumptum ꝛ cōiter. deinde ponitur de vno solo ad differentiā pdicabilis proprie sumpti. Primo sciendū ꝙ res particularis: ut sortes: dupliciter cōsideratur. vno modo secundum se ꝛ absolute: et sic significatur noīe prime intentionis: ut nomine sortis vel platonis. Alio mō inquantū est incōicabilis: ꝛ habet negationē cōitatis respectu plurium indiuiduorū: ꝛ sic significatur hoc nomine secūde intētionis: quod est indiuiduū. vnde indiuiduum in sua significatione duo representat. primum est illa res particularis quā materialiter importat. Secūdum est intētio incōicabilis: quā formaliter importat: ꝛ a qua imponitur. Quandoque tamē sumitur indiuiduū pro illo noīe secunde intentionis indiuiduū. quandoque vero pro suo significato quod est res particularis sub esse cōicabili: ꝛ pro tali significato hic diffinitur: ꝛ nō pro ipsa voce. Secūdo sciendū ꝙ duplex est indiuiduū. s. indiuiduū vagum quod importat naturā contractā ad indeterminatū suppositū: ut aliquis homo: ꝛ dicitur vagū. i. indeterminatū quo ad nos: licet sit determinatū secundum rem: cū sit vnius ens in numero. Aliud ē indiuiduū determinatū quod importat naturā contractaȝ ad determinatū suppositū quo ad nos. Et illud est quadruplex: quia aliud est determinatuȝ nominatione quod significatur proprio nomine sibi imposito: ut sortes. Aliud est determinatū demonstratione quod fit ꝑ terminū cōem cū pronomine demōstratiuo ut iste homo. Aliud est determinatū ex circūlocutione: quod significatur ꝑ circūlocutionez proprietatū indiuidui ut dicendo talis homo cum crasso capite longo naso ꝛc. Quartuȝ est determinatum ex suppositione: ut sortis filius. vnde sortis filius nō est de se indiuiduum cū possit sumi pro multis: sed solū ex illa suppositione ꝙ sortes habeat vnicū filiū: ꝛ tunc libet istorū cōuenit diffinitio prius posita. Tertio sciendū ꝙ de ratione indiuidui est quod sit incōmunicabile multis: ꝛ per hoc differt ab vniuersali: et ideo illud quod reddit formam incōmunicabilem que de se est cōmunicabilis ē principiū indiuiduationis. sed materia que de se est hec et incōmunicabilis reddit formam in ea receptam incōmunicabilem. ideo materia ē principium indiuiduationis. ꝛ ideo ratione ipsius habet indiuiduum quod predicetur de vno solo: et ꝙ non possit cōuenire multis. vnde patet ꝙ species secūdum se sumpta non includit materiam: cum materia sit principiuȝ indiuiduationis: et sit incōmunicabilis licet in suis suppositis includat materiā ꝛ formā. ideo indiuiduū vltra speciem secūdum se acceptam addit materiam. Quarto sciendum ꝙ septem sunt proprietates vel accidentia indiuidui que his versibus notantur. Forma: figura: locus: nomen: stirps: patria: tempus: hec septem propria continet omnis hō vt indiuiduū cuius sunt he proprietates. dupliciter cōsideratur: vno modo quantum ad esse indiuidui inquantum est ens incōmunicabile. ꝛ illo modo ille proprietates non sunt aliquo modo priuat-

pia indiuidui: sed capiūt indiuiduationē a subō suo. Alio modo consideratur quantū ad ratione discreti: τ sic illa accidentia sunt principia indiuidui quātū ad sensibilē discretionē τ quo ad nos quia dicitur discretuz quasi diuersis accidentibus ab alio distinctum. Ex quibus patet quō capit̄ indiuiduū in presenti diffinitione et quot modis capit̄. q̄d sit principiū indiuiduationis τ quomodo ꝯditiones indiuidui concurrūt ad rationē eius. Sed contra predicta primo arguitur. vniuersalium tantum est diffinitio et non singularium primo posteriorū: sed indiuiduum nō est vniuersale: igitur τc. Secundo sic a prima substantia nulla est p̄dicatio vt dicit̄ in predicamētis: sed indiuiduū substantie est prima substantia: ergo indiuiduum non predicatur.

Tertio sic indiuiduū p̄dicatur de multis etiam vniuoce vt dicendo sortes est indiuiduū plato est indiuiduum igit̄ non predicatur de vno solo. Quarto sic. soz. predicatur vniuoce de isto sorte τ de alio quia predicatur vno nomine τ vna rōne de vtrisq; quia eadē est diffinitio vtrius sortis τ alterius: ergo indiuiduū nō p̄dicatur de vno solo. Quinto sic aliquis homo est indiuiduū τ tn̄ vniuoce predicatur de isto homine τ de alijs cum eadem ratione sic iste aliquis homo et alij eiusdē speciei: ergo diffinitio est mala. Ad argumenta. Ad primū dicitur q̄ si capiatur indiuiduum ꝓ aliqua re subiecta intentioni eius sic nō est vniuersale: tn̄ si capiatur pro intētiōe cōi sub qua hic diffinitur: est quoddam vniuersale vniuersalitate intētiōis: licet nō vniuersalitate nature: τ illud pro quo diffinitur est singulare τ indiuiduum. Ad scdm dicitur q̄ a prima substantia nulla est predicatio directa et ordinata tn̄ bene est predicatio indirecta q̄ non est ordinata secundum ordinez superioris et inferioris vt quādo sortes predicatur de se ipso. habet tamen in predicato rationem forme τ in subiecto rationem materie.

Ad tertiū dicitur q̄ indiuiduū captū pro intētione cōi predicatur de multis vniuoce vniuocatione intētionis: tn̄ indiuiduū captuz pro re subiecta intētioni pro qua datur diffinitio non predicatur de multis. Ad quartū dicitur q̄ licet iste homo et alius habeāt eandē diffinitionē cōem sue spēi non tn̄ habēt vnā diffinitionē cōez vt cōueniūt in noie sortis. iō soz. nō p̄dicatur de ipsis fm vnā rōnem vnde in suis ꝓprijs diffinitionib᷒ ponuntur sue conditiones indiuiduātes q̄ nō possunt simul esse in diuersis indiuiduis. nō duo indiuidua nunq̄ȝ habēt eandē diffinitionē ꝓpriam. Ad quintū dr̄ q̄ lȝ aliq̄s hō predicatiōe spēi τ rōne nature cōtracte p̄dicet̄ de multis nō tn̄ p̄dicatiōe idiuidui s. q̄n̄ cōsideratur ex p̄te signi cōtrahentis naturā q̄d est materia denotās principiū indiuiduatiōis quod est differens in diuersis indiuiduis. Sequitur figura.

Differentia dr̄ tripl'r .s. cōiter τ ꝓprie τ magis ꝓprie. Cōis dr̄ia ē q̄n̄ alterū differt ab altero separabili accn̄te: ut soz. sedēs differt a se nō sedēte vl' alio aliq̄. Propria dr̄ia ē q̄n̄ alterū differt ab alt'o iseparabili accn̄te. Accn̄s inseparabile dr̄ vt simū aq̄luū. Magis ꝓpria dr̄ia ē q̄n̄ alterū differt ab altero specifica dr̄ia: ut hō differt ab equo ꝑ rōnale: τ hoc vltio mō sumit̄ hic dr̄ia τ diffinitur sic τc.

Postq̄ȝ determinatū ē de scdo p̄dicabili. s. de spē. hic ꝯn̄ter determinat de tertio. s. de dr̄ia. Rō ordis est: q: lȝ dr̄ia fm naturā ei᷒ p̄cedat speciē ut p̄ncipiū ꝯstitutiuū spēi. tn̄ q̄ȝ tn̄ ad rōnē vlis τ p̄dicabil' spēs ē prior: q: spēs dic̄ eēntiā rei sub mō subē iō p̄dicat̄ in q̄d: dr̄ia vero sub mō accidētis. ideo p̄dicat̄ in q̄le: q̄re fm rōnē p̄dicabil' spēs dȝ p̄cedere dr̄iaz. Itē spēs dē correlatiue ad gen᷒: lȝ vnū relatiuū cognoscit̄ ꝑ altō τ ecōuerso: q: diffiniūtur ꝑ se inuicē. iō ordine doctrie

spēs precedit differētiam: ⁊ ꝺꝫ poni immediate post genus

Primo sciēdū q̄ dr̃ia in cōmuni est quoddā equocū. iō pluribꝫ diffinitur dividitur. vnd̄: trip̄r est dr̃ia. s. cōis ꝓpria et magis ꝓpria. rō est quia ois differētia facit differre ⁊ inde dr̄ dr̃ia: vel ergo facit differre essentialr̄ ⁊ sic est differentia magis ꝓpria. vel accidētaliter ⁊ hoc est dupliciter vel facit differre per accidens separabile: quod hꝫ cām mutabilem in subiecto ⁊ sic est dr̃ia cōis. vel per accidēs inseparabile quod hꝫ cām ꝑmanētē. ⁊ sic ē ꝓpria. ⁊ quia differre essentialiter perfectius est q̄ꝫ differre acidentaliter et differre inseparabili accidente est verius differre q̄ꝫ separabili iō dr̃ia magis ꝓpria est verior dr̃ia q̄ꝫ alie ⁊ ꝓpria q̄ꝫ cōis: iō in hac diuisione vltimo ponit̄ dr̃ia magis ꝓpria de qua fit cōsequens determinatio: ⁊ primo ponitur cōis tanq̄ꝫ remotior a vera dr̃ia. Secundo sciēdū q̄ dr̃ia cōis est qua vnum differt ab alio separabili accidēte: ⁊ dicitur accidens separabile quod non habꝫ causam stantē ⁊ ꝑmanētē. sꝫ variabile in subiecto: quare faciliter sepatur a subiecto: sicut cā quam insequtur sicut albedo vel color in sorte: ⁊ tale accidens dicitur accidēs inq̄ꝫtū est in subiecto. ⁊ dr̃ia inq̄ꝫtū facit suū subiectū differre ab alijs q̄ habēt formā oppositam ⁊ dicitur talis dr̃ia cōmunis nō quia causet̄ ab accidēte cōi sed q2 primo dicta est secūdū cōiter loquētes q̄ dicūt aliqua differre ꝑ q̄ꝫcūq̄ꝫ diuersitatē accidentalē q̄ percipit̄ a sensu.

Tertio sciendū q̄ dr̃ia propria est qua vnum differt ab alio accidēte inseꝑabili ⁊ dicit̄ inseparabile accñs qd̄ habꝫ cām ꝑmanentē ⁊ stantē in subiecto q̄ non faciliter separat̄ a subiecto. Et tale duplex ē q2 quoddā ē inseꝑabile priuatiue quod licet nō faciliter separetur a subiecto tamē pōt aliquo mō separi cū difficultate sicut albedo in cignis ⁊ cōtinetur sub predicabili accidētis. Aliud ē inseꝑabile negatiue qd̄ nullo mō a subiecto realiter sepatur: sicut ē accidens ꝓpriū ⁊ de vtroq̄ꝫ hic intelligitur: ⁊ q2 vtruq̄ꝫ hꝫ cām ꝑmanētē in subiecto. iō vtrūq̄ꝫ quodāmō sibi appropriatur ⁊ inde vocatur dr̃ia ꝓpria. Quarto sciēdū q̄ dr̃ia magis ꝓpria ē qua vnū differt ab altero specifica dr̃ia: ⁊ ē differētia specifica que ꝯstituit speciem sub aliquo genere. talis enim dat spēi esse ⁊ vnitatē ⁊ diuersitatē ab alijs: ⁊ dr̄ magis propria ꝑ respectū ad differentiā propriā q2 magis facit differre q̄ꝫ propria que facit differre accidētaliter tantū. ⁊ differt magis ꝓpria ab alijs tripliciter. primo q2 ipsa facit aliud ⁊ alterū simul. i. differre essentialiter ⁊ ex cōsequenti accidētaliter: alie vero faciunt alterū tantū. Secūdo quia differētia magis propria est ꝑ se differentia: alie vero ꝑ accidens. Tertio quia cōmunis ⁊ propria suscipiunt magis ⁊ minus: hec aūt non sed cōsistit in indiuisibili. Item cōmunis est differētia separabilis: alie vero inseparabiles. vnde sola differētia magis propria est vnum predicabile ab alijs distinctū: alie vero cōtinentur sub proprio et accidēte a quibus causant̄.

Sed contra predicta primo arguitur. sortes ⁊ plato differunt essentialiter ⁊ non per aliquam istarū differentiarū quia non differūt accidente separabili nec inseparabili nec etiam differentia specifica: ergo nō sufficienter ponuntur acceptiones differentie. Secundo sic: differentia cōmunis est id quod diuiditur in ista diuisiōe ergo male ponitur mēbrum diuisionis. Tertio sic illud quod facit cōuenire nō facit differre: sed accidens separabile facit cōuenire cum sit quoddā commune in quo multa cōueniunt: ergo. Quarto sic: quia risibile est differentia propria ⁊ tamen non ē accidens inseparabile quia non continetur sub accidēte. ergo differentia propria male diffinitur. Quinto sic sensibile est differētia magis propria ⁊ tñ nō est differētia specifica. sꝫ generica. ergo differētia magis ꝓpria nō ē qua vnū differt ab alio differētia specifica. Ad argumēta. Ad primū dr̄ q̄ licet sortes ⁊ plato eēntialiter differāt: hoc tñ fit originaliter ꝑ differentiā materialē ⁊ non formalē. hic aūt solū ponuntur acceptiōes differētie que solū faciunt differre essentialiter per formā. Ad secundū dicitur q̄ licet hec differentia que hic diuiditur dicatur cōmunis secundū predicationē nō tamen dicatur cōmunis ratione vsus ipsius: eo q̄ primo venit in vsum cōmuniter loquentiū: sicut differētia dicatur cōmunis que ponitur mēbrum huius diuisionis.

Ad tertium dr̄ q̄ licet accidēs cōe sit causa cōuenientie suorū subiectorū quibus cōuenit: tamen est causa differentie suorū subiectorū ab alijs que habent formā sibi oppositā. Idē eni respectu diuersorū benefacit conuenire ⁊ differre. Ad quartū dicitur q̄ risibile nō est accidens inseparabile cōtentū sub accidente cōmuni: tamē si accidens inseparabile capiatur generaliter ꝓ omni accidente quod non separatur a suo subiecto: sicut capitur in proposito risibile bene ē accidēs inseparabile. Ad quintū dicitur q̄ sensibile nō est differentia specifica cōstituens speciē specialissimā: tamē est differentia specifica cōstituens speciē subalternā. ideo capiendo differentiā specificā cōmuniter pro omni differētia constitutiua speciei sicut hic capitur potest dici specifica.

¶ Differētia ē q̄ ꝓdicatur de plib⁹ drñtib⁹ spē in eo q̄ q̄le: ut rōnale ꝓdicatur de homine et de his q̄ sunt differentia specie. Sumus eniꝫ ut vult porphirius rōnales nos ⁊ dij: sed mortale additū separat nos ab illis. Illud aūt dicitur predicari in q̄le ad qd̄ cōuenienter rñdetur ad interrogationem factaꝫ per quale. cum enim queritur qualis est hō: cōuenienter rñdet̄ rōnale. ⁊ ita rationale ꝓdicatur de hoīe in quale.

Postq̄ꝫ auctor posuit acceptiones differentie ut diceret membrum quod faciebat ad propositum scilicet differētiaꝫ magis propriam. Hic consequenter determinat de ipsa: ipsam primo sic diffiniens. Differentia est quod predicat̄ de pluribus differentibus specie in eo quod quale. In qua diffinitione ponitur qd̄ predicatur loco generis: et de plurib⁹ ad differentiā indiuidui. de differentibus specie ponitur ad differentiā speciei ⁊ ꝓprij: que solū predicātur de indiuiduis eiusdē speciei. ⁊ ponitur in eo qd̄ quale ad drñiam generis ⁊ speciei: q̄ predicant̄ in quid. ⁊ accidēs ⁊ proprij q̄ predicātur in quale accidētale: et non in quale essentiale sicut facit differētia. Primo sciendū q̄ sicut genus dicit potentiam speciei: ita differentia dicit vltimū actum eius. ⁊ ratio est q2 illud quod facit differre speciem ab omnibus alijs rebus ē vltimus actus speciei: quia per esse potentiale et per actum cōmunem species nō differt ab alijs: sed cum ipsis cōuenit sed differentia dicit id quo vna species differt ab alia. ergo differentia dicit vltimū actum speciei. Talis autem actus cōsideratur tripliciter. vno modo secundū se ⁊ absolute: et sic significatur per nomen prime intentionis: ut per rationale Secundo modo ut est communicabilis pluribus inferiorib⁹ ⁊ sic sibi attribuitur intentio ⁊ nomen vniuersalis. Tertio modo inquantum facit differre speciem in qua est ab alijs: ⁊ ab illo respectu capit intentionem et nomen differētie ⁊ differentia quantum ad illud cui nomē attribuit̄ dicit vltimum actum speciei: ⁊ inquantum ad suū formale a quo imponitur dicit respectū differentie ad id a q̄ facit differre.

Secundo sciendū q̄ hic diffinitur differentia pro re subiecta eius ut stat sub intentione vniuersalis ⁊ ꝓdicabilis et nō sub rōne intentionis differētie. Rō est: q2 hic diffinitur differentia ut habet respectum ad plura inferiora eius. s. ad plures species in quibus est: sed scd̄m talē respectū habꝫ rōnem vlis et ꝓdicabilis. iō hic diffinitur sub rōne ꝓdicabilis ⁊ nō scd̄m illū respectum quo facit differre a quo sumitur ratio differentie. iō hic nō diffinitur differentia q̄ꝫtum ad rōnem intentionis differētie quare hic ꝯuenientius dicit̄ differentia est quod ꝓdicatur q̄ꝫ differētia est q̄ ꝓdicatur q2 qd̄ predicatur dat intelligere ꝓdicabile qd̄ est suū antecedens.

Tertio sciendū q̄ differētia magis propria dupliciter capitur vno modo generaliter ꝓ quacūq̄ꝫ differētia constitutiua speciei siue specialissime siue subalterne. ⁊ hoc mō non diffinitur hic: q2 hec diffinitio nō conuenit differentie ꝯuertibili cū specie specialissima. Alio mō capitur specialit̄ solū

pro differētia generica que cōuertit cū genere subalterno
7 constituit speciē subalternā. et hoc modo hic diffinitur:
talis enim constituit speciem subalternam que diuidit per
plures species: ideo est cōis pluribus speciebus sicut illa spe
cies quā constituit. iō predicatur de pluribus speciebꝰ etiā
imediate q̄ztū ad suū modū predicandi de ipsis. Quar-
to sciēdum ꝙ illud dicitur predicari in quale qd importat
formā siue essentiā per modū qualitatis: sed differentia im
portat speciei essentiā per modū qualitatis: qꝛ per modum
qualificātis 7 determinantis genus ad ipsam spēm: iō p̄di-
catur in quale de spē. Etiā cōuenienter per differentiā respō
detur ad q̄stionē factā per quale de spē: iō p̄dicat de specie
in quale nō accidētale sz essentiale. Est. n. triplex quale scz
quale generis qd importat differentiā quod non est quale
simpliciter: qꝛ differentia nō aduenit generi post esse suū cō-
pletū sicut accidēs aduenit subiecto. sz dicit eandē essentiā
cum ipo: ideo dicit quale essentiale. Aliud est quale speciei
quod importat per propriū 7 est quale simpliciter. Tertiū
est quale indiuiduū 7 est quale pure accidentale quod im-
portatur per accidēs cōmune qd est simpliciter quale: quia
aduenit rei post esse eius completū. Sz cōtra predicta p̄-
mo arguit. Oē p̄dicabile dicit totū esse rei de qua predica-
tur: sz dña nō dicit totū esse speciei cū sit ps speciei. 7 non di
cat totū esse cōfusum eiꝰ qd importatur per genus igit ipa
nō predicatur de specie. Scdo sic: differentia solū predi-
catur de specie quā cōstituit: sed vna differētia vnā solā spe
ciē constituit. igitur differētia predicatur de vnica specie et
nō de pluribus. Tertio sic. rōnale est differētia 7 tamen
nō predicat de pluribꝰ speciebꝰ: qꝛ cōuertitur cum homine
igitur diffinitio differētie nō competit omni contento sub
diffinito. Quarto sic: illud quod dicit quiditatē rei p̄di
catur in q̄d: sz differentia dicit quiditatē speciei quia poni-
tur in sua diffinitiōe quiditatiua: igitur predicatur in q̄d. 7
nō in quale. Quinto sic: accidēs cōmune p̄dicat de plu-
ribus speciebꝰ in quale. igitur ista diffinitio cōpetit aliis a dif
finito. Ad argumēta. Ad primū dicitur ꝙ licet differen
tia non dicat totū esse speciei fm omnes modos eius: quia
non dicit ipsum per modū confusi: tā ipsa dicit totum esse
eius secundū vnū modū eēndi. s. actuantis 7 determinantis
7 qꝛ solū dicit illud esse fm vnū modū essendi. ideo dicatur
pars speciei non q̄ztū ad esse sz q̄ztū ad suos modos eēndi.
Ad secundū dicitur ꝙ differentia generica solū primo con
stituit vnā speciē subalternā tā ex consequēti constituit plu
res species inferiores eius de quibus predicatur in quale.

Ad tertiū dicitur ꝙ rōnale est differentia specifica 7 nō
generica de qua solū datur ista diffinitio. iō non continet
sub diffinito huius diffinitionis. 7 licet auctor exemplificet
de illa in textu hoc: tamen est solum ad explicandū falsam
opinionē eoꝝ qui posuerunt animal rationale cōmune ad
deos 7 ad homines. 7 non ad ostendendū ꝙ animal rōnale
sit in pluribus speciebꝰ. Exemploꝝ enī nō requiritur veri-
tas: sz sufficit ut addiscēs intelligat. Ad quartū dicitur
ꝙ licet differentia dicat quiditatē secundū rem hoc tā ē sub
modo qualitatis: 7 quia a modo essendi 7 non ab essentia
secundū rem sumitur modus predicandi: ideo predicatur
in quale. Ad quintū dicit ꝙ licet accidēs predicetur in
quale accidentale non tā predicatur in quale essentiale. de
quo in hac diffinitione solum intelligitur.

¶ Diffinit etiā differentia sic. Differen-
tia est qua abūdat species a genere: ut ho
mo abundat ab animali his differentijs
que sunt rationale mortale.

Postq̄ auctor posuit diffinitionē differentie sub ratiōe
predicabilis 7 declarauit ipam. hic cōsequēter ponit aliam
diffinitionē que sibi cōuenit inq̄ztū est constitutiua speciei
que talis est. Differentia est qua abundat species a genere:
sicut homo abundat ab animali per rationale. 7 primo lo-
co huiꝰ diffinitiōis intelligitur genus diffiniti quod est for-
ma vel natura per illud relatiuū qua: qꝛ sensus est differētia
est qua. i. forma qua spēs abundat a genere. 7 per totū resi-
duū differentia distinguitur ab oībus alijs predicabilibus
quia in nullo alioꝝ spēs abūdat a genere essentialiter. Pri
mo sciendū ꝙ fm q̄nq̄ actus differētie dña ꝯsideratur q̄n
q̄ modis. 7 secundū hoc habet diuersas diffinitiones: p̄mo
modo consideratur ut est vna forma cōmunicabilis mul-
tis speciebus 7 predicabilis de ipsis 7 sic de ipsa datur p̄ma
diffinitio eius. Secundo modo ut est constitutiua speciei 7
actualiter inducitur in ipsā. 7 sic de ipsa datur presens diffi-
nitio. Tertio modo ut facit differre speciem quā constituit
ab alijs 7 tunc sic diffinitur. Differentia est qua differunt a
se singula idest singule species alicuiꝰ generis. Quarto mo-
do ut est diuisiua generis 7 ex consequenti specierū q̄ sunt
in potestate generis 7 tunc diffinitur sic. Differentia ē que
est apta nata diuidere genus 7 ea que sub genere sunt. Quī
co modo ut determinat genus ad essentiā speciei. 7 hoc mo
do est pars essentialis speciei 7 secundū hunc actū sic diffi-
nitur. Differentia est qd conducit genus ad esse rei 7 eius
quod est esse rei pars est. 7 per hoc patet quomodo secun-
dum diuersos modos essendi differentie sunt eiꝰ plures dif-
finitiones. Et quomodo hec secunda differentie diffinitio
aliter de ipsa datur q̄ prima. Secūdo sciendū ꝙ species
actu 7 intellectu includit differentiā. Cuius ratio est: qꝛ spe
cies componitur essentialiter ex genere 7 differentia sic sta-
tua ex ere 7 figura. Sed cōpositū actu includit cōponentia:
ergo species actu includit differentiā. 7 etiā intellectu: quia
impossibile est intelligere speciē non intelligendo diffinitio
nem 7 eius essentiā: sed in essentia speciei est differentia: er-
go ipsa est de intellectu eius: sed genus non includit suas dif
ferentias in actu: quia cum ille differentie sint opposite: op
posita simul 7 actualiter essent in eodē quod est impossibi-
le: nec etiam includit eas secūdum intellectū: quia genus se-
cundū naturā eius precedit suas differentias: modo posteri
us non est de intellectu prioris: ideo differētie nō sunt de in
tellectu generis sz genus potest intelligi nō intelligendo dif
ferētias eius. Tertio sciendū ꝙ illud dicitur abundare
respectu alterius quod plus habet alio secundū actū. 7 dici
tur notanter secundū actū: quia aliquid non dicitur abun-
dare vltra aliud quod secundū potētiam includit plura a-
lio: sicut homo pauper q̄zuis sit in potentia ad habendum
plures diuitias q̄ habeat diues non tamē dicitur abunda
re diuite: quia illa potentia non est reducta ad actū: 7 quia
spēs actu includit differētiam. genus vero nullam includit
actu: ideo species dicitur abundare a genere per differentiā
q̄zuis tā genus plures differētias includat in sua potestate.

Quarto sciēdū ꝙ potestas generis est aptitudo essentie
generis que habet determinari per diuersas differentias in
diuersas species. Essentia enim generis est de se indetermi-
nata 7 ē de se in potētia ut determinetur ad diuersas spe-
cies: ut natura animalis de se cōmunis ē 7 indeterminata re-
spectu suarū specierū: 7 cū hoc ē in potentia ut determinet
ad hominē vel equū per differētiā eius: 7 talis potentia vel
aptitudo per quā potest determinari vocat potestas gene-
ris 7 quandoq̄ vocatur ambitus vel cōmunitas generis:
quia ē cōmunis respectu essentie generis ad oēs species. q̄n
q̄ vero dicitur habitus cōfusus differentiarū generis: quia
in tali aptitudine cōfusiōe 7 potētia cōtinentur oēs differē
tie eius q̄ postea distincte accipiuntur per intellectū abstra
hentē illas differētias ab illo esse confuso. 7 nō differt talis
potestas realiter ab essentia generis: sz rōne tantū: quia ta-
lis essentia ē ens absolutū: potestas vero respectiuū. Ex qui
bus patet intellectus diffinitiōis primis posite. Sz cōtra
predicta primo arguitur. hec diffinitio explicat differentiaz
ut ē constitutiua speciei in qua ē 7 precedēs explicat differē-
tiā per respectū ad inferiora speciei cōstitute per differentiā
sz differentia prius respicit speciē q̄ inferiora eius: ideo ista
diffinitio debet precedere primā. Secundo sic: genus in-
cludit plures differentias simul: species vero vnā tantū. igit
spēs non abundat a genere per differentiaz. Tertio sic:
differentia nihil addit realiter vltra genus: quia realiter in
genere cōtinetur igitur per differentiā spēs non abundat a
genere. antecedens patet: quia si differentia aliquid adderet
vltra genus cū sit in specie essentialiter genus non diceret to

tū essentiā speciei. Quarto sic: illud qd est separatū a genere est separatū ab oī specie eius: sed differētia est separata a genere cū sit vltra naturā eius ut habetur quarto topico rū, ideo est sepata a spē: ⁊ sic spēs non abūdat a genere per differentiā. Quinto sic: spēs includit ppriū sicut homo risibile qd tñ non includit genus: igit ppriū est quo spēs abūdat a genere. igitur diffinitio conuenit alijs a diffinito.

Ad argumēta. Ad primū dicit q licet dña prius respiciat speciem quā constituit q̄z inferiora determinata illi speciei tñ non prius respiciat ipsam speciē q̄z sit forma communicabilis multis: qz ut ipsa precedit naturaliter speciem in illo esse est apta nata esse in multis ⁊ dici de multis. licet non sic respiciat determinata inferiora: ideo prima diffinitio explicās eam in esse predicabilis cōueniēter preponitur.

Ad secundū dicit q licet genus includat plures differētias virtualiter ⁊ fm potestatē: non tñ in actu quare nō dicitur abundare respectu speciei. Ad tertium dicitur q licet dña nihil addat realiter vltra genus scōm essentiā: addit tñ scōm determinationē aliquid ⁊ scōm modū essendi: qz genus dicit essentiā fm esse indeterminatū. dña vero dicit eā per modū determinātis ⁊ causat modū determinati in ipsa. Ad quartū dicitur q licet illud qd separatū est vniuersaliter ⁊ fm rem a genere sit a specie sepatum: nō tñ oportet de illo qd est separatū a genere fm rōnem tñ. ⁊ sic dicitur differentiā esse extra genus: quia non includitur in essentia generis sed ipsam consequitur: nec includitur ipsa essentia generis in differentia: eo q differētia de suo formali solū dicit vltimū actū speciei qui non includit eē confusū generis. Ad quintū dicitur q licet species includat proprium tanq̄z consequēs essentiā ⁊ accidentaliter: non tamē includit essentialiter sicut includit differentiā. ideo solum abundat essentialiter per differentiam.

¶ Et sciendū q eadē est differentia diuisiua ⁊ constitutiua. scz diuisiua generis ⁊ cōstitutiua speciei: ut rōnale diuidit aial est differentia sibi opposita. Dicimus enim animaliū aliud rōnale: aliud irrationale: ⁊ ille differentie constituūt diuersas spēs sub animali. Sic enī differentia adueniens generi constituit speciē: ⁊ ideo constitutiua siue specifica differentia nomiatur. Mortale enī additū supra hoc genus qd est aial rōnale: cōstituit hominem. Et ob hoc dicit Boetius q sola species diffinit. Diffinitio enī dz eē ex genere ⁊ differētijs. Sola species habet genus ⁊ differentias. Omne aūt qd habet genus ⁊ differētias diffinit solū. Quare sola species diffinit.

Postq̄z auctor determinauit de dña ponendo duas diffinitiōes eius. hic cōsequēter ponit vnū notabile ipsius differentie dicens q eadē differentia potest dici diuisiua ⁊ cōstitutiua. Diuisiua generis ⁊ constitutiua speciei. Cuius rō est: quia ipsius differentie per ordinē sunt tres actus. Primus est diuidere genus vnde denoīatur diuisiua. Secūdus est cōstituere speciē sub genere qd diuidit vnde dicitur constitutiua. Tertius est facere differre speciē quā constituit ab alijs: ⁊ inde dicitur dña. ⁊ qz vnūqdq̄z denomiatur a suo vltimo actu ipa magis denoīatur differētia ab hoc vltimo actu q̄z nominetur a precedētibus. Primo sciendū q genus dupliciter consideratur. vno modo q̄ztū ad essentiā eius q̄ est natura importata per genus. ⁊ quia natura ē forma simplex ideo est indiuisibilis ⁊ tota cōtrahitur ad quālibet speciē eius: sicut tota essentia aialis est in homine ⁊ tota in equo: variat tñ in diuersis speciebus essentialiter secundū eē formale qd capit a differentijs que contrahūt genus ad diuersas species. Secundo modo cōsideratur q̄ztū ad potestatē eius que est potentia ipsius essentie qua potest cōtrahi per diuersas differentias in diuersas species: ⁊ quia hec potentia importat plures respectus ⁊ vna differentia adueniens generi solū contrahit ipsum per vnū respectum quē habet ad vnā speciē ⁊ per aliū contrahitur ab alia differentia: ideo genus secundū suā potestatē diuiditur per duas differentias. ideo differentia bene dicitur diuisiua generis. Secundo sciendū q illud est constitutiuū speciei quod contrahit ⁊ determinat genus ad esse determinate speciei. per hoc enī q genus specificatur in esse determinato causatur species: sed differentia contrahit genus ad determinatū esse ⁊ distinctum speciei: ideo differentia cum genere est cōstitutiua speciei. In tali autē constitutione genus se habet per modum materie non tamen est vera materia speciei: sed solū secundum modum: quia sicut materia est determinabilis per diuersas formas: sic etiā genus dicit potentiā formalē determinabilē per diuersas differentias. differentia vero per modū forme vel actus: ⁊ species se habet ut totū cōpositū ex genere ⁊ differentia: ideo ut dicit. Porphirius species componitur ex genere ⁊ differentia sicut statua ex ere ⁊ figura quare cōuenienter differentia est constitutiua speciei: scz in genere cause formalis ⁊ non in genere cause efficientis. Illud. n. quod effectiue causat est extrinsecū constituto. Ex predictis patet q tota essentia speciei completur per genus ⁊ differētiā: quorū vtrūq̄z est forma ⁊ non materia. ideo species fm se accepta in sua essentia non includit materiā: sed includit eam in esse phisico ⁊ in suis suppositis. Tertio sciendum q duplex est compositio: quedā est compositio realis q̄ habet extrema realia realiter distincta ut cōpositio hominis ex corpore et anima: ⁊ ad talē compositionē duo requirunt. Primo q sit entiū realiū. Secundo q illa entia sint realiter distincta. Alia est cōpositio rationis que est inter entia rōnis vel alicuius in quo extrema sola ratione distinguuntur. Exemplū primi ut compositio chymere ⁊ alterius imaginabilis. Exemplū secundi ut compositio prime cause ⁊ voluntatis eius: et quia in compositione speciei extrema non sunt realiter distincta: quia genus ⁊ differentia non sunt realiter distincta sed ratione solū ⁊ secundū modū essendi. ideo compositio speciei ex genere ⁊ differentia non ē compositio realis sed rationis tm̄. Quarto sciendū q vnūqdq̄z diuidit p ea ex qb⁹ cōponit q̄ sic res cōponit ex suis ptib⁹ ita in suas partes diuiditur: ⁊ quia species cōponitur ex genere ⁊ differentia: ideo resoluitur per genus ⁊ differētiā quod fit in diffinitione quiditatiua speciei: ideo ex predictis patet q sola species diffinitur diffinitione quiditatiua. Ratio ē quia talis diffinitio continet genus ⁊ differentiā quia debet explicare diffinitū a prima potentia que est genus vsq̄z ad vltimū actum qui est differentia: sed sola species habet genus ⁊ differentiam quia genus generalissimum non habet genus nec etiam differentiā: quia differentia superior non est genus inferioris. nec etiam indiuiduū habet genus ⁊ differentiam nisi solum mediante specie: sed sola species habet genus ⁊ differentiam: ideo sola species diffinitur. Sed cōtra predicta primo arguitur. diuidere ⁊ constituere sunt actus diuersi ⁊ oppositi igitur non possunt simul conuenire eidem: igitur eadem differentia non est diuisiua generis et constitutiua speciei. Secundo sic: genus est indiuisibile igitur differentia non est diuisiua generis: nec valet dicere q diuisibile secundū potestatem sit: nam potestas ⁊ essentia generis idem sunt igitur cum essentia generis sit indiuisibilis sic etiā erit sua potestas. Tertio sic: idem non ē diuisiuū ⁊ constitutiuū respectu eiusdē: sed differentia est diuisiua speciei: quia differentia est apta nata diuidere genus et ea que sub eo sunt igitur ipsa non est constitutiua speciei.

Quarto sic: substātia est genus generalissimū: ⁊ tamen diffinitur diffinitione quiditatiua: dicendo q est ens per se quia ibi explicatur esse substantie per suā essentiā: ergo non sola species diffinitur diffinitione quiditatiua. Quinto sic: differentia dicit totū esse speciei in actu: igitur in diffi-

finitione speciei preter differentiã nõ requiritur genus. cum differentia sufficienter notificet esse speciei: igitur nõ omnis diffinitio datur per genus et differentiã. Ad argumenta. Ad primũ dicitur: q dividere et constituere comparata ad idẽ et secundũ idem sunt actus oppositi: tamen comparata ad diversa non opponunt. igit̃ eadẽ differentia potest dividere genus et constituere speciẽ. Ad scdm dicitur q licet genus sit indivisibile secundũ suã essentiã est tamẽ divisibile secundũ potestatẽ eius: et licet illa potestas non differat realiter ab eẽntia. distinguitur tamen secundũ modũ essendi quia essentia est ens absolutũ: potestas respectivũ. ideo potestas dividi potest essentia non divisa. Ad tertium dicit̃ q licet differentia sit divisiva unius speciei ab aliis speciebus per hoc q separat et facit eã differre ab aliis. tamen non est divisiva speciei per se secundũ se: sed constitutiva. Ad quartũ dicitur: q illa diffinitio substantie nõ est quiditativa sed descriptiva tñ: quia ens quod ibi ponitur non est cõis secũdum rem q̃z substantia: sed fm vocẽ tñ et per se non est differentia formalis que contrahit ipsum ens. Ad qntũ dicitur: q licet differentia dicat totũ esse speciei implicite et secundũ unũ modũ essendi non tñ explicite et secundũ oẽs modos essendi quod tamen requirit̃ ad diffinitionẽ nam diffinitio explicat esse diffiniti secundum esse potentiale et actuale simul. Ideo in diffinitione non sufficit differentia tantũ nec genus tñ: sed requiritur genus et differentia simul.

¶ Capit. de proprio q̃rto p̃dicabili etc.

Propriũ quadrupliciter dicitur. Uno enim modo dicitur propriũ quod inest alicui speciei sed nõ omni: ut esse medicũ inest homini: sed non omni. vel esse geometrẽ. Secundo quod inest omni: sed non soli: ut esse bipedem inest homini: sed nõ soli. Tertio qđ inest omni: et soli: sed non semp: quia non nisi in senectute scilicet canescere. Quarto modo dicitur propriũ quod appellat̃ proprie propriũ et diffinitur sic. Propriũ est quod inest omni et soli et semper: ut risibile inest homini omni: et soli et semper. Non enim dico risibile actu quod semper rideat sed quia aptus natus est ad ridendum. et hoc quarto modo dicitur propriũ unum de quinq̃z predicabilibus.

¶ Postq̃z auctor determinavit de genere: specie et differentia que predicant̃ essentialiter hic determinat de aliis p̃dicabilibus que predicant̃ accidentaliter. Ratio ordinis est: q illa que predicantur essentialit̃ cũ dicãt esse essentiale priori modo predicantur q̃z illa que predicantur accidentaliter primo determinatur de proprio q̃z de accidente propter duplicẽ rationẽ. Primo quia propriũ fluit a principiis speciei et consequit̃ spẽm: accidens vero a principiis individui. modo spẽs est prior individuo. Secundo quia propriũ priori modo predicat̃ q̃z accidens: cum predicetur cõvertibiliter: accidens autẽ non cõvertibilit̃: ideo convenienter propriũ precedit accidens. Primo sciendũ: q proprium ut dicitur in textu accipitur quadruplr̃. Primo modo proprium ẽ quod inest alicui soli speciei: et non omni individuo. Cuius ratio est: quia propriũ primo modo consequit̃ propria principia speciei cõtingent̃. et quia illa principia soli speciei cõveniũt cũ sint propria p̃ncipia: ideo propriũ fluẽs ab ipsis cõvenit soli spẽi. sed q fluit ab ipsis contingẽter et nõ necessario: ideo non cõvenit omni individuo eius: sicut esse grãmaticũ fluit a propriis principiis hominis mediante intellectu et voluntate fm q intellectus per volũtatẽ ad studium applicatur: et quia voluntas libere applicat intellectũ et non de necessitate: nec eodẽ modo inclinatur in omnib⁹ hominib⁹. ideo esse grãmaticũ fluit cõtingenter ab illis principiis et non cõvenit omni homini. Et hoc capiendo eẽ grãmaticũ ut dicat actũ et non aptitudinẽ: quia si diceret aptitudinẽ: sic cõveniret omni homini. Secundo sciendum: q propriũ secũdo modo inest omni: sed non soli. Cuius ratio est: quia tale principiũ cõsequit̃ cõmunia principia speciei de necessitate. et quia illa principia conveniunt omni individuo speciei et non soli spẽi cum sint cõmunia pluribus: ideo propriũ consequẽs ipsa de necessitate convenit omni individuo spẽi sed non soli. sicut esse bipedẽ consequitur principia cõmunia hominis in quibus convenit cum avibus in hoc scz q in omnibus est forma requirens talem dispositionem materie ad debite exercendũ suas operationes. s. gradiendo cũ duobus pedibus: ideo bipes convenit omni homini et non soli. Et lz per accidens qñq̃z homo non habeat duos pedes in actu: tñ secundũ aptitudinẽ sue spẽi qlibz nascitur cũ duobus pedib⁹. Tertio sciendũ: q propriũ tertio modo inest omni et soli. Cuius ratio est: quia tale propriũ consequitur propria principia speciei de necessitate nõ tamen sub quacũq̃z dispositione sed sub una determinata ipsoꝝ dispositione: et quia consequitur necessario talia principia que conveniunt omni et soli. ideo omni et soli convenit: sed quia solũ consequitur ea sub una determinata dispositione que non semper convenit: ideo tale proprium nõ semp convenit: ut canescere consequit̃ principia naturalia hominis necessario ut stant sub una determinata dispositione tẽporis. unde canicies hominis causatur in senectute propter debilitatẽ caloris naturalis qui non sufficit digerere superfluos humores cerebri unde causatur putredo in cerebro ex quo causatur albedo et canicies piloꝝ: et non convenit homini nisi in senectute nisi per accidens in iuventute nimis debilitetur calor naturalis: et licet in aliis animalibus generentur pili albi: tamen hoc nõ est ex putredine cerebri sed humorũ corporis: ideo non dicuntur canescere sz grisescere. Quarto sciendum q proprium quarto modo inest omni et soli et semper. Ratio est: quia tale proprium necessario consequitur propria principia speciei intrãsmutabiliter et sub quacũq̃z dispositione. ideo sicut illa propria principia conveniunt soli speciei et omni individuo eius et semper: sic et proprium quarto modo. et istoꝝ modorum sufficientia isto modo habetur: quia omne proprium fluit a principiis speciei. vel igitur fluit ab ipsis adequate vel nõ adequate. si primum est dupliciter vel consequitur transmutabiliter et sic est tertius modus. vel non transmutabiliter et sic est quartus modus. Si non adequate hoc est dupliciter: vel principia speciei excedunt proprium et sic est primus. vel exceduntur ab eo et sic est secundus modus. et inter istos proprium quarto modo est verius proprium et consequenter alia secundum q magis accedunt ad ipsum. et solum proprium quarto modo est predicabile ab aliis distinctum. Alia vero continentur sub accidente cõmuni. Sed contra predicta primo arguitur. Philosophus qui sufficient̃ enumerat modos proprii solũ ponit tres modos eius scilicet proprium quãdo: propriũ ad aliquid: et proprium simpliciter. igitur male dicitur q proprium accipitur quadrupliciter. Secundo sic: Species de necessitate convenit omni individuo eius: igitur proprium primo modo omni individuo speciei convenit. Tertio sic: esse bipedem est proprium secundo modo et tamen cõvenit soli homini. igitur male dicitur q proprium secundo modo inest omni et non soli. minor patet: quia bipes est ultima differentia diffinitiõis hominis cum dicitur: homo est animal gressibile bipes: sed ultima differentia semper est cõvertibilis cum diffinito: igit̃ bipes soli homini convenit. Quarto sic: illud quod inest omni convenit pluribus et non soli: igitur si proprium tertio modo conveniat omni nõ potest cõvenire soli. Qui

to sic: illud quod inest omni ē cōmune multis cum multis conueniat. sed propriū quarto modo non est cōmune: ergo non conuenit omni. Ad argumenta. Ad primū dicit ꝙ Aristoteles in primo topicoꝝ sub proprio ad aliquid cōprehēdit duos istoꝝ modoꝝ: scilicet primū et secundū: quia vtrūqꝫ dicitur propriū suo subiecto solū per respectū ad aliquid ut esse bipedē est propriū homini cōparato ad equū cui non conuenit: sed quia isti duo modi distinguuntur adinuicem ut dictū est ideo hic bene ponuntur quattuor modi.

Ad secundū dicitur ꝙ licet illud quod conuenit necessario speciei ⁊ essentialiter cōueniat oī indiuiduo eius non tamen oportet de illo quod inest speciei contingenter ⁊ accidentaliter sicut propriū primo modo. Ad tertiū dicitur ꝙ licet in diffinitione quiditatiua in qua ponitur propria differentia sub nomine proprio vltima differentia sit conuertibilis cum diffinito: non est tamē ita de illa vbi ponitur propria differentia per circūlocutionē tantū sicut est in ista: homo est animal gressibile bipes. ibi gressibile bipes circūloquitur rationale: ⁊ tamen nullū illoꝝ est conuertibile cū homine. Ad quartū dicitur ꝙ licet illud quod inest omni insit pluribus indiuiduis tamē non inest pluribus speciebus sed potest inesse soli speciei: ibi enī omni refertur ad indiuidua: ⁊ soli ad speciem. Ad quintum dicitur ꝙ licet propriū cōparatū ad speciē non sit cōmune sed propriū tamen respectu indiuiduorū speciei dicitur cōmune et vniuersale ideo potest conuenire omni.

¶ Diffinitur autē sic ab aristotele. Propriū est quod soli inest ⁊ conuersim predicatur de re ⁊ nō indicat quid est esse rei ut risibile inest homini ⁊ non indicat esse eius. hoc mēbrū non indicat quid est esse ponitur in descriptiōe proprij ad differentiam diffinitiōis. Diffinitio enim cōuersim predicatur de re ⁊ indicat quid est esse rei: ut substātia aīata sensibilis: cōuertitur cum aīali ⁊ indicat eius esse qꝛ oīs diffinitio fit per substantialia. Omne enī superius est de essentia sui inferioris. Diffinitur etiam sic ab Aristotele. Diffinitio est oratio ꝙ est esse rei significans. Proprium autem non significat quid est esse.

Postqꝫ auctor diuisit propriū in quattuor modos ut eliceret membrū de quo erat sibi propositū scilicet proprium quarto modo quod est vnū predicabile distinctū ab alijs. hic consequenter ponit diffinitionē proprij quarto modo dicens proprium est quod conuersim predicatur de re: et non indicat quid est esse rei. hic autē ponitur quod predicatur loco generis scꝫ predicabilis. Deinde ponitur conuersim idest conuertibiliter ad differentiā aliorū quattuor predicabiliū quorū nullū de suis subiectibilibus conuertibiliter predicatur. ⁊ ponitur ⁊ non indicat quid est esse rei ad differētiā predicati diffinitionis: quod predicatur essentialiter ⁊ cōuertibiliter. hec enī diffinitio proprij data est in primo topicoꝝ. vbi propriū diffinitur ut vnū de quattuor predicatis que sunt genus diffinitio propriū ⁊ accidens. ratione cuius ponitur illa particula per quā differt a diffinitione. Primo sciendū ꝙ species dupliciter cōsideratur. vno modo in cōmuni ⁊ secundū se: ⁊ sic consideratur per modū vnius et non multorū. ⁊ sub tali ratione causa non consequitur proprium. Alio modo consideratur per inclinationem eius ad materiā ⁊ ad sua indiuidua. ⁊ isto modo propriū consequitur speciē ⁊ de ipsa predicatur: ⁊ quia species multiplicata per sua indiuidua nō habet rationē vnius sed multoꝝ ⁊ propriū de ipsa hoc modo predicatur: ideo propriū immediate predicatur de multis ⁊ sic est vnū predicabile: ⁊ etiā habet propria subiectibilia formaliter distincta a subiectibilibus aliorū predicabiliū vnde inferiora speciei considerata respectu accidentiū que consequuntur speciem sunt subiectibilia proprij: ⁊ si considerentur qꝫtū ad esse essentiale quod habent a sua specie sunt subiectibilia speciei: ut sortes ⁊ plato sūt subiectibilia hominis ⁊ etiam risibilis secundum diuersa esse.

Secundo sciendū ꝙ propriū fluit ⁊ causatur a proprijs principijs speciei sicut risibile a proprijs pricipijs hominis: per hoc enī ꝙ homo est rationalis ⁊ intellectiuus ex cognitis consurgit in admirationē: ⁊ ex admiratione fit inquisitiuus veritatis. ⁊ per inquisitionē inuentiuus. ⁊ per inuentionē apprehensiuus delectabilis. vnde causat in eo risibilitas vel etiā tristabilis vnde sibi prouenit flebilitas: quia propria principia speciei cōueniunt huic proprio ꝯuertibiliter: ideo propriū consequēs ipsam conuersim predicatur de re scꝫ de specie. ⁊ iste est proprius modus predicādi eius scꝫ predicari cōuertibiliter ⁊ accidentaliter. non est tamē intelligēdū ꝙ propriū formaliter fluat a proprijs principijs speciei: sed fluit effectiue ab ipsis ⁊ in genere cause formalis fluit a principijs sui generis: ut risibile qꝺ est de secunda specie qualitatis habet principia in tali genere ut sunt cognoscibilitas ⁊ admiratio. Tertio sciendū ꝙ principia a quibus propriū fluit dupliciter considerantur. vno modo secūdū ꝙ habēt habitudinē potentie ⁊ actus ⁊ sub tali rōne solū sunt principia essentialia speciei. Alio modo considerant sub habitudine totius compositi ad operationē suā: ⁊ sic sunt principia effectiua proprij: ideo secundū diuersas rationes sunt principia formalia speciei ⁊ principia effectiua proprij. vnde patet ꝙ propriū nō est de essentia speciei sed accidēs eius: quia consequitur esse constitutū speciei: qñqꝫ tamen dicit inesse speciei essentialiter eo ꝙ imediate consequitur essentiā speciei: sed non essentialiter tanqꝫ existēs de essentia speciei. Quarto sciendū ꝙ illud dicitur indicare quid est esse rei: quod explicat principia essentialia ipsius rei: quia esse essentiale rei cognoscitur per illa principia a quibus intrinsece causatur: sed propriū non explicat nec formaliter ostendit principia essentialia: nec est de essentia speciei ut dictū ē: ideo non indicat quid est esse rei: ⁊ per hoc differt a diffinitione que explicat quiditatem ⁊ essentiam speciei. per hoc scilicet ꝙ importat genus ⁊ differentiā ex quibus tota essentia ⁊ esse eētiale speciei constituitur: ⁊ inde dicitur diffinitio est oratio indicans quid est esse rei: per hoc satis potest intelligi aperte quis sit intellectus diffinitiōis proprij. Sꝫ contra predicta primo arguitur. Omne predicabile dicit totum esse sui subiectibilis: propriū non dicit totū esse speciei nec indiuiduoꝝ eius cum sit accidens consequens esse ipsorū: igitur proprium non est predicabile. Secundo sic: omne predicabile debet imediate predicari de multis. propriū autē imediate non predicatur de multis sed de vna sola specie ⁊ mediante ipsa de suis indiuiduis: igitur non est predicabile. Tertio sic dicendo sortes est risibilis. risibile predicatur de sorte ut propriū: ⁊ tamen non predicatur conuertibiliter de sorte: igitur propriū non predicatur conuersim.

Quarto sic: accidentia magnā partē conferunt ad cognoscendū quod quid est. ⁊ specialiter accidentia propria: igitur propriū facit cognoscere quod quid est speciei. igitur male dicitur ꝙ propriū non indicat quid ē esse rei. Quinto sic: nullū accidens extrinsecū indicat quid est esse rei: sed diffinitio est accidens extrinsecū diffinito: cum sit oratio imperfecta ergo ipsa non indicat esse rei. Ad argumenta. Ad primū dicitur ꝙ proprium non dicit totū esse essentiale rei ut speciei et indiuiduoꝝ eius: tamen dicit totū esse accidentale quod datur a forma importata per ipsum propriū ⁊ hoc sufficit ad hoc ꝙ predicetur de specie ⁊ indiuiduis eius. predicabile enim dicere debet totū esse rei secundū vnū modū: non tamen scḋm omnes. Ad secundū dicitur ꝙ licet propriū imediate predicetur de specie: tamen predicatur de ipsa accepta per modū multoꝝ ut est diuisibilis vel diuisa per sua indiuidua ⁊ non solū predicatur de ipsa accepta per modū vnius ⁊ secundū se. ideo imediate ⁊ scḋm aptitudinē predicatur de multis. Ad tertiū dicitur ꝙ in hac

propositione sortes ē risibilis. risibile ē ꝓpriū respectu hominis inclusi in sorte. non tamen respectu sortis. vnde risibile sub ratione predicabilis predicatur de sorte ꝛ platone et de alijs hoībus. sed sub rōne ꝓprij p̄dicatur de homine in cōmuni. Ad quartū dicitur ꝙ licet propriū faciat a posteriori ꝛ quo ad nos ad cognoscendū quod quid est. non tamen a priori tanꝙ dicens principia eentialia rei: ideo nō indicat esse rei. Ad quintū dicitur ꝙ si diffinitio consideretur ex parte vocis tm̄ sic est accidēs extrinsecū diffinito. Sed si consideretur ex parte vocis ꝛ significati simul sic nō est accidens eius: qꝛ significata diffinitionis sunt principia essentialia intrinseca diffiniti scꝫ genus ꝛ differentia. vnde illa principia simul sumpta dicunt qd̄ q̄d est vel quiditatē speciei ꝛ diffinitio est signū explicās illā quiditatē: ideo diffinitio ꝛ quiditas differunt sicut signum ꝛ signatum.

Capitulum de accidente.

Accidens est quod adest et abest preter subiecti corruptionē: ut albū ꝛ nigrum: sedere. Hec enim possunt inesse homini ꝛ abesse preter eius corruptionem.

Postq̄ auctor superius determinauit de quarto p̄dicabili scilicet de ꝓprio. hic cōsequenter determinat de vltimo. s. de accidente. Accidēs enim inter cetera predicabilia est imꝑfectiꝰ: qꝛ solū dicit cotū eē accidētale rei nō cōuertibiliter: ideo habet imperfectiorē mo dū predicandi alijs omnibus: ideo conuenienter ordinat᷑ in vltimo loco: ꝛ sic diffinitur. Accidens est qd̄ adest vl' abest preter subiecti corruptionē. vnde per quod intelligitur vl'e siue predicabile quod se hēt ut genus diffiniti: ꝛ residuū ponit᷑ ad differentiā alioꝝ predicabiliū: quia omnia alia sunt de eēntia rei ut sunt genus: spēs: ꝛ differentia. vel necessario sequunt᷑ eēntiā sicut propriū: ideo nullū alioꝝ potest adeē vel abesse preter subiecti corruptionē. Primo sciendū ꝙ accidens dupliciter capitur. vno modo cōiter pro omni illo qd̄ aduenit rei post esse eius cōpletū. ꝛ sic diuidit᷑ contra substantiā: ꝛ dicitur de oī illo qd̄ non ē substantia: ꝛ hoc modo accidēs sub se continet ꝓpriū ꝛ accidens cōmune ꝛ illo modo non diffinitur hic. Alio modo capit᷑ specialiter pro oī illo qd̄ aduenit rei post eiꝰ eē completū: ꝛ sunt a proprijs principijs indiuidui ꝛ sic est p̄dicabile distinctū a ꝓprio et omnibꝰ alijs: et hoc modo hic diffinit᷑: ꝛ tale accidēs q̄nq̄ vocatur accidens cōmune quandoq̄ infinitū ꝛ quandoq̄ accidens peraccidens. Dicit᷑ cōmune secundū causalitatē eius: quia a pluribꝰ causis indifferenter pōt in suo subiecto causari. ꝛ dicitur infinitū qꝛ infinitis modis variari pōt secūdū variationē principiorū indiuidui: ꝛ dicit᷑ per accidens: qꝛ nō causatur in subiecto per causam eēntialē: sꝫ per causam accidentalē. Secundo sciendū ꝙ accidens cōmune qd̄ hic diffinitur potest dupliciter cōsiderari: vno modo s̄m eē particulare eius qd̄ habet accidentaliter in suo subiecto: ꝛ illo modo corrūpit᷑ ꝛ variatur in infinitū: nec isto modo est ens necessariū: ideo sub tali esse non diffinitur. omne enim quod diffinitur debet habere eē necessariū qd̄ explicetur per diffinitionē eius. Alio modo consideratur secundū eē vniuersale sub quo attribuitur sibi intentio accidentis: ꝛ sic capitur ut ens necessariū: ꝛ hoc modo multa sibi de necessitate conueniunt: ut qd̄ sit accidens ꝛ qd̄ sit variabile in aptitudine. vnde eē variabile sibi cōuenit inuariabiliter: ꝛ isto modo in vniuersali hic diffinitur. Tertio sciendū ꝙ illud pōt adeē ꝛ abeē suo subiecto qd̄ hēt esse variabile ꝛ causatur contingēter in ipo: sed accidens hēt eē variabile ꝛ causatur contingent᷑ in ipo subiecto per causam contingentē: eo ꝙ consequit᷑ principia indiuidui: que sunt variabilia ꝛ transmutabilia: sicut rubeo causata in homine propter verecundiaꝫ: qꝛ causatur in eo per causam contingentē potest faciliter adesse et abesse: igitur accidens cōmune pōt adesse ꝛ abeē subiecto eius: et per hoc datur intelligi modus predicandi accidentis scilicet ꝙ predicatur accidentaliter ꝛ non cōuertibilit᷑. per hoc enim ꝙ habet causam cōtingentē predicatur accidentalit᷑: et quia quandoq̄ abest predicatur non conuertibiliter.

Quarto sciendū ꝙ illud qd̄ aduenit rei post esse cōpletū ꝛ contingenter potest adesse et abeē preter subiecti talis corruptionē eo ꝙ ante aduentū eius res est completa: ideo non est de compositione vel constitutione rei: ideo per aduentū eius non constituit subiectū nec per remotionē eius causat illius corruptionē: sed accidēs cōmune aduenit rei post esse eius completū ꝛ per causam contingentē: ergo potest adesse ꝛ abesse sine corruptione sui subiecti. Item ad corruptionē posterioris non sequitur corruptio prioris: quia esse prioris a posteriore non dependet: sed accidens cōmune est posterius subiecto: ideo ad eius corruptionē non sequit᷑ corruptio subiecti: quare potest adeē ꝛ abeē preter subiecti corruptionem: ꝛ per hoc potest intelligi premissa diffinitio.

Sed contra predicta arguitur. omne diffinibile habet esse necessariū ꝛ finitū: quia contingens et infinitum nō sunt diffinibilia: sꝫ accidens non habet esse necessarium ꝛ finitū sed contingens ꝛ infinitum. igitur non est diffinibile. Secundo sic: in nulla diffinitione debent poni opposita simul sed adest ꝛ abest sunt opposita: igitur diffinitio accidentis non est bona. Tertio sic: mors ꝛ combustio sunt accidētia ꝛ tamen non possunt adesse preter subiecti corruptionē: igit᷑ cōtra diffinitionē. Quarto sic: viuere est accidēs cū nō sit de eēntia viuentis ꝛ tn̄ non pōt abesse preter subiecti corruptionē igit᷑. Quinto sic accidens corrumpitur per sui subiecti corruptionē: igitur nō pōt abesse preter subiecti corruptionē. Ad argumenta. Ad primū dicit᷑ ꝙ licet accidens s̄m esse particulare qd̄ habet accidentaliter in subiecto nō sit necessariū ꝛ finitū: tn̄ s̄m eē vl'e eius bene accipitur ut finitū ꝛ necessariū: nō isto mō pōt diffiniri. Ad secūdū dicitur ꝙ adesse ꝛ abesse ut dicūt actū cōtradictione opponuntur ꝛ non possunt inesse eidē: sed ut dicūt aptitudinē non opponunt᷑: ꝛ pñt inesse eidē simul: ꝛ sic sumuntur ī ista diffinitione. vnde sensus est ꝙ accidēs in vl'i adest ꝛ abest secundū aptitudinē in particulari adest ꝛ abest actu sꝫ hoc sibi cōuenit successiue. Ad tertiū dicit᷑ ꝙ mors capit᷑ dupliciter. vno mō materialit᷑ ut dicit alterationē q̄ precedit corruptionē viuētis ꝛ sic ē accidēs ꝛ pōt adesse et abesse preter subiecti corruptionē. Alio modo capitur formalit᷑ pro corruptione viuentis scꝫ pro subita mutatiōe qua mutatur d̄ esse ad non esse. ꝛ hoc mō nō est accidens: sed mutatio substantialis q̄ reducitur ē de genere substantie sicut motus est reducitur in genere sui termini ad quē: ꝛ similiter dicenduꝫ est de combustione. Ad quartū dicitur ꝙ si capiatur viuere pro eē substantiali viuentis s̄m ꝙ viuere viuentibus ē esse hoc modo vita vel viuere non est accidens: sed esse substantie. Sed si capiatur pro opationibꝰ viuentis ut sunt videre ꝛ audire sic est accidens ꝛ potest abesse subiecto preter subiecti corruptionē. Ad quintū dicitur ꝙ licet accidēs cōmune corrumpanit per corruptionē subiecti non tn̄ hoc mō solū corrumpit᷑ sed tribus alijs modis. vno modo per accidens sibi cōtrariū ut frigus per calorē. Alio mō per remotionē cause per quā est in subiecto ut lumen corrūpitur in aere per remotionē solis. Tertio mō per remotionē termini accidētis respectiui ut pater per corruptionē filij: ideo non oportet ꝙ ꝓpter corruptionē accidētis fiat corruptio subiecti. sꝫ pōt corrumpi preter subiecti corruptionē.

Diffinitur etiam sic. Accidēs ē quod nec est genus nec est differentia nec proprium nec spēs inest autē rei. Vel sic. Accidēs est quod contingit eidē inesse ꝛ non inesse ut album: sedere hoī: ꝛ de his duobus vltimis dicit Aristoteles. Est autem diffinitio accidentis secūda melior: quia ad intelligendam primam necesse est prescire q̄d

sit genus ⁊ quid sit propriũ et sic de alijs. secũda aũt per se finita est ad cognoscendum quid est quod dicitur per ipsum.

Postq̃ auctor posuit diffinitionẽ accidentis. Hic consequenter notificat ipsum ponendo duas alias diffinitiões quarũ prima est. Accidens est quod neq; est gen⁹ neq; species neq; differentia neq; propriũ inest aũt rei. In prima parte huius diffinitiõis per hoc relatiuũ qd̃ intelligit᷑ gen⁹ diffiniti scilicet predicabile. ⁊ residuũ ponitur ad differentiam aliorũ predicabiliũ. per abnegationẽ eni aliorũ ostenditur accidens habere vnũ aliũ modũ predicandi ab ipsis. Dein de ponitur inest autẽ rei ad explicãdũ esse eius in subiecto. Primo sciendum ꝙ accidens tripliciter consideratur. vno modo per respectũ ad subiectũ in quo est respectu cui⁹ dicitur accidens quasi ad aliud cadens: ⁊ hoc modo datur de ipso prima diffinitio. Illa enim explicat ipsum per respectũ ad suum subiectum. Secundo modo consideratur per respectũ ad alia predicabilia ⁊ ad predicabile in cõmuni: ⁊ hoc modo diffinitur per hãc diffinitionẽ que datur per abnegationẽ aliorũ predicabiliũ ⁊ explicat ipsum in esse predicabilis. Tertio modo consideratur per respectũ ad causam propter quã inest subiecto ⁊ sic cõsideratur in tertia diffinitione: ⁊ per hoc patet quomodo iste diffinitiones diuisimode explicant esse accidentis. Secundo sciendũ ꝙ oĩs priuatio habet esse ⁊ cognoscit᷑ per suũ habitũ: sʒ diffinitio explicat esse rei ideo omnis priuatio habet diffiniri per respectũ ad suũ habitũ: ⁊ quia accidens se habet ut priuatio respectu aliorũ predicabiliũ: quia habet imperfectiorẽ modum predicandi omnibus alijs: adeo hic conuenienter diffinitur per abnegationẽ aliorũ sicut priuatio per abnegationem sui habitus: non tamẽ diffinitio est proprie negatiua. quia prima pars qua intelligatur vniuersale est affirmatiua ⁊ etiam vltima scilicet inest autẽ rei: ⁊ ita negatio aliorũ predicabilium explicat aliquid affirmatiuũ scilicet specialẽ modũ predicandi accidentis: unde est ꝙ predicatur accidentaliter ⁊ nõ essentialiter ut tria predicabilia prima. ⁊ predicatur nõ cõuertibiliter. ⁊ per hoc non est propriũ. Tertio sciendum ꝙ alia est diffinitio accidentis. Accidens est quod contingit eidẽ inesse ⁊ non inesse. Ratio est: quia illud quod est in subiecto per causam contingentẽ cõtingit eidẽ inesse ⁊ non inesse sed accidens est huiusmodi ut prius patuit: ⁊ in hac diffinitione explicatur causa per quã accidens est in suo subiecto per hoc ꝙ dicit cõtigit idest cõtingenter aduenit scilicet per causam contingentẽ. ⁊ li inesse ⁊ non inesse possunt sumi octo modis secundũ octo modos essendi in: tamen hic accipitur inesse pro illo modo quo forma accidentalis inest suo subiecto: ⁊ similiter non inesse: ⁊ hic modus continetur sub quinto modo essendi in: ⁊ per hoc satis patet intellect⁹ huius diffinitionis. Quarto sciendũ est ꝙ inter has tres diffinitiones accidentis tertia est melior q̃ secunda propter duas rationes. Prima est: quia secunda explicat esse accidentis per respectũ ad alia predicabilia: ⁊ per negationẽ aliorũ. Tertia vero explicat ipm per respectũ ad suã causam ⁊ ad suũ subiectũ: ⁊ quia accidens habet suũ esse respectu cause ⁊ subiecti: ⁊ diffinitio debet explicare esse rei: adeo tertia ẽ perfectior secunda: quia perfectius explicat esse accidentis. Secunda causa est quia illa diffinitio est melior que facili⁹ explicat diffinitũ: sed tertia facit facilius cognoscere accidẽs q̃ secunda: quia ad cognoscendũ secundam oportet cognoscere alia predicabilia non autẽ ad intelligendũ tertiã: ideo tertia est melior secunda. Sed contra predicta primo arguitur. nulla bona diffinitio debet dari per negationẽ: quia negatio non explicat esse rei. sed ista diffinitio accidentis in qua dicitur accidens non est genus ⁊c̃. datur per negationẽ igitur. Secundo sic: color est accidens: et tamen est gen⁹ albedinis ⁊ species qualitatis: igitur male dicitur in secũda diffinitione ꝙ accidens non est genus neq; species. Tertio sic: anima sortis non est genus neq; species neq; differẽtia neq; propriũ et inest rei scʒ corpori: igitur ista diffinitio sibi competit: ⁊ tamẽ non est accidẽs: igitur diffinitio mala. Quarto sic: illud quod est semper in subiecto subsistẽs non potest inesse ⁊ non inesse in subiecto: sed accidens semper est in subiecto subsistens ut dicit Por. igitur non cõtingit eidẽ inesse et non inesse. Quinto sic: pes sortis cõtingit eidem inesse ⁊ non inesse ⁊ tamẽ non est accidẽs: igitur.

Ad argumenta. Ad primũ dicitur ꝙ si negatio consideretur formaliter in q̃tũ dicat non ens ⁊ est negatio pura sic nulla diffinitio debet dari per negationẽ: sed si consideretur materialiter in q̃tũ ꝙ cõsequenter põt explicare aliquã affirmationẽ ⁊ dare intelligere esse diffiniti sic diffinitio põt dari per negationẽ oppositorũ ei⁹ cuiusmodi est in ꝑdicta diffinitione. Ad secundũ dicit᷑ ꝙ licet color respectu suorum inferiorũ sit genus ⁊ respectu superiorũ sit species: tñ non est genus vel spẽs respectu sui subiecti: sed ẽ accidẽs: ĩõ sub illo respectu quo est accidens nunq̃ potest esse genus vel spẽs: ⁊ licet tamẽ materialiter possit dici genus spẽs et accidens respectu diuersorũ. Ad tertiũ dicitur ꝙ prima pars huius diffinitionis non conuenit anime sortis scʒ predicabile nec etiã vltima: q: licet insit et tanq̃ forma substantialis materie non tñ ut forma accidentalis subiecto: et isto modo hic capitur inesse. Ad quartũ dicitur ꝙ cum dicitur accidẽs semper est in subiecto subsistens si semper dicat distributionem pro omnib⁹ partib⁹ tẽporis generaliter illa propositio est falsa nec isto modo intelligitur a Porphi. sed si dicat distributionẽ pro partibus tẽporis durationis accidentis ita ꝙ sit sensus. semp est in subiecto subsistens q̃diu durat in esse sic propositio est vera ⁊ accidens potest eidẽ inesse ⁊ nõ inesse. Ad quintũ dicitur ꝙ pes sortis potest eidẽ inesse ⁊ nõ inesse sicut ps integralis suo cotũ: nõ tñ sicut forma accidentalis suo subiecto de quo mõ ẽendi in hic intelligitur.

¶ Accidentiũ aliud separabile ut albũ sedere homini. Aliud insepabile ut nigrum coruo ⁊ ethiopi ⁊ albũ cigno. ⁊ licet nigrũ accidat inseparabiliter coruo ⁊ ethiopi: ⁊ albũ cigno. Non tamen est contra diffinitionẽ in qua d᷑citur potest adesse vel abesse preter subiecti corruptionem: quia ut vult Porphirius coruus potest intelligi albus ⁊ ethiops nitens cãdore preter subiecti corruptionẽ. Item accidẽtis aliud cõmune ut albũ sedere ⁊ simũ esse. Aliud ꝓpriũ ut albedo sortis ⁊ simitas platonis.

Postq̃ auctor notificauit accidẽs per diffinitionem ponendo tres diffinitiones. hic consequenter ipsum notificat per diuisionẽ ponendo duas diuisiones eius quarũ prima est Accidentiũ aliud sepabile aliud inseparabile. Cuius diuisiõis rõ est: q: ro ẽ accidẽs est in subiecto. vl᷑ ergo habet causam firmã ⁊ ꝑmanentẽ in subiecto ⁊ sic est inseparabile. vel habet causam variabilẽ ⁊ non stantẽ: ⁊ sic ẽ separabile. vñ separabile ⁊ inseparabile sunt quidã modi accidentales cõuenientes accidenti per respectũ ad subiects in quibus est: ideo hec diuisio põt dici subiecti in accidẽtia. Primo sciendũ ꝙ sepabile dicitur qđ est aptũ natũ separi ab alio faciliter. sʒ dupliciter cõtingit aliqđ separari ab alio. vno modo per realẽ sepationẽ sic ꝙ ambo extrema remaneant facta sepatione: ⁊ isto mõ nullũ accidẽs põt separi naturalit᷑ a subiecto licet q̃nq; supnaturaliter accidẽs separet᷑ a subiecto ut in sacramẽto altaris vbi remanẽt accidẽtia separata sine subiecto. Alio modo potest vnum ab alio separi per corruptionẽ eius ⁊ sic accñs ẽ sepabile a subiecto: q: põt ab eo faciliter separi per ei⁹ corruptionẽ eo ꝙ non hẽt causam stantẽ ⁊ fortiter radicatã in subiecto. Secundo sciendũ ꝙ accidens insepabile est qđ non potest faciliter separari a subiecto eo ꝙ hẽt causam fortiter radicatã in tali subiecto ut nigredo corui que radicatur in propria complexione cor

ut que non pōt faciliter ab eo separi. Aliq̄d tn̄ dicit̄ dupliciter inseparabile. vno mō negatiue sic q̄ nullo mō pōt separari ꝑut illa negatio in addita separabili negat actū ⁊ potentiā simul ⁊ sic propriū est inseparabile realiter a specie ⁊ etiā differentia. Alio modo dicit̄ inseparabile priuatiue quod nō separatur actu: vel non faciliter separatur ut illa negatio innegat actū vel facultatē actus ⁊ relinquit potentiam ⁊ hoc modo accidens cōmune q̄d non faciliter separatur dicitur inseparabile ⁊ non negatiue sic q̄d nullo modo possit separari sicut nigredo corui trāsmutata complexione corui posset ab eo separari non tamen hoc fieri pōt faciliter. Tertio sciendū q̄ accidens secūdo modo diuidit̄ per cōmune ⁊ propriū: ratio est quia omne accidēs vel potest conuenire pluribus indiuiduis vel indifferenter pluribus partibus sui subiecti ⁊ sic est accidens cōmune ut albū vel nigrū. vel est appropriatū alicui parti sui subiecti vel alicui indiuiduo ⁊ sic est accidens propriū ut albedo sorti vel simitas naso. Ex q̄ patet q̄ ista diuisio sicut precedens est diuisio subiecti in accidentia: quia cōmune et propriū accidunt ipsi accidenti: et licet accidens nunq̄ȝ sit principale subiectū alterius accidētis tamen potest esse subiectū proximū et minus principale ut superficies est proximū subiectum albedinis. Quarto sciendū q̄ accidens sumitur dupliciter. vno modo quantū ad causalitatē eius: eo q̄ indifferenter causatur a pluribus causis: ⁊ hoc modo accidens quod hic diuiditur dicitur accidens cōmune. Alio modo dicitur cōmune per predicationem vel inherentiā: eo q̄ cōuenit pluribus indiuiduis aut speciebus ⁊ etiam pluribus partibus corporis indifferēter: ⁊ hoc modo accidens cōmune est vnū membrū huius diuisionis. tale enim dicitur cōmune per causalitatē ⁊ predicationē. Sed accidens propriū licet sit cōmune per causalitatem: ut albedo sortis non tamē per predicationē. ideo dicitur propriū quia est appropriatū vni indiuiduo vel determinate parti subiecti sui. Et per hoc patent due diuisiones accidētis. Sed contra predicta primo arguitur. Sicut non esse in subiecto est propriū substantie: sic esse in subiecto est propriū accidenti: igitur accidēs semper habet esse in subiecto ⁊ non est separabile. Secundo sic: omne accidens adest ⁊ in subiecto preter eius corruptionē: ergo nullū accidens est inseparabile. patet antecedens per diffinitionē eius que debet competere omni contento sub diffinito. Tertio sic idem accidens specie est separabile ⁊ inseparabile sicut albū in cigno est inseparabile ⁊ in ligno separabile: ergo mēbra huius diuisionis coincidunt. Quarto sic: accidens commune diuiditur in secunda diuisione: sed illud non dicitur de accidente proprio. et etiā conuertitur cum vno membro illius diuisionis: igitur illa diuisio est mala. Quinto sic: accidens propriū est vnum predicabile distinctū ab accidēte ⁊ non continetur sub ipso: igitur male ponitur membrū diuisionis accidentis in secunda diuisione. Ad argumēta. Ad primū dicitur q̄ licet esse in subiecto in aptitudine semper conueniat accidenti tamen esse in subiecto in actu non semper sibi conuenit simpliciter sed solum quandiu durat: ideo potest a subiecto separari per corruptionē. Ad secundū dicitur q̄ licet omne accidens possit aliquo modo separari a subiecto ⁊ abesse: non tamen quodlibet potest separari faciliter: ideo non omne accidens dicitur separabile. nullū enim accidēs dicitur inseparabile negatiue sic q̄ nullo modo separetur a subiecto: sed bene dicitur inseparabile priuatiue q̄ȝ non faciliter separatur. Ad tertiū dicitur q̄ idē accidens in specie dicitur separabile ⁊ inseparabile respectu diuersorū subiectorū non tamen respectu eiusdē subiecti: ideo ista mēbra nō coincidūt in eodē accidēte in numero. Ad q̄rtū dicitur q̄ licet accn̄s diuisum in scd̄a diuisione dicatur cōmune per causalitatē non tamen per predicationē: ideo verificatur de accidente proprio: quia illud ē cōmune per causalitatē: nec etiam conuertitur cum accidēte cōmuni quod est membrū huius diuisionis: quia illud dicitur cōmune per predicationē. Ad quintū dicitur q̄ licet propriū speciei sit propriū predicabile distinctū ab accidente: non tamen propriū indiuidui de quo est hic ad propositum: sed tale bene continetur sub predicabili accidentis.

¶ De cōitate ⁊ dr̄ia q̄nqȝ p̄dicabiliū.

COmmune ē omnib⁹ q̄nqȝ p̄dicabilib⁹ de plurib⁹ p̄dicari. differūt aūt quoniā gen⁹ d̄ plurib⁹ p̄dicat̄ q̄ȝ alia ⁊ p hoc differt ab aliis. Differt vero differētia a genere eo q̄ ponit̄ in quale: gen⁹ aūt in q̄d. Itē differt differētia a specie ⁊ a ꝓprio quoniā differētia p̄dicat̄ de plurib⁹ specieb⁹ alia vero non. Differt etiā ab accidēte q̄ȝ accidētia suscipiūt intētionē ⁊ remissionē: ista vero nō suscipit magis nec min⁹. Differt aūt species a genere q̄ȝ gen⁹ cōtinet omnes species ⁊ nō cōtinet̄ ab eis. Itē species differt a differētia: q̄ȝ ex plurib⁹ differentiis pōt vnū fieri. vnde ille due differētie rationale ⁊ mortale cōiungūtur ad cōstitutionē huius speciei homo. Species vero nō cōiungit̄ speciei vt generet aliquā aliā speciem. Quedā eni particularia eq̄ cuidā p̄ticulari asino p̄miscet̄ ad muli generationem: ⁊ nō eq̄ ⁊ asin⁹ in cōi. Itē spēs differt a proprio: q̄ȝ species natura p̄orē proprio. propriū aūt posteri⁹ spē. Preterea quorū termini id ē diffinitiōes sunt differētes ⁊ ipa sūt differētia sȝ diffinitiōes ꝓprii et spēi sunt differētes: ergo ⁊ ipsa erūt differētia. Item species differt ab accidēte: q̄ȝ species predicat̄ in q̄d: accn̄s sūt in quale: vel quō se h̄et ⁊ species natura prior est accidēte: omne aūt accidēs natura posterius ē suo subiecto. Propriū sūt differt ab accidēte: q̄m propriū de vna sola specie predicatur cui⁹ est propriū. Accidēs vero d̄ pluribus specieb⁹ ⁊ accidēs primo inest indiuiduis ⁊ per posterius generib⁹ ⁊ spēbus: nō. n. hō vel aīal est nisi q̄ȝ sortes vel plato. Propriū aūt primo inest speciei: ⁊ per speciē indiuiduis. Itē gen⁹ differētia species ꝓpriū eq̄liter participant̄ ab oībus de q̄bus p̄dicant̄. Accidēs vero nō sed suscipit intēsionē vel remissionē. Itē genus dr̄ia spēs propriū vniuoce predicantur. Accidēs vero nō predicat̄ vniuoce sȝ denoīatiue. Predicari aūt vniuoce est scdm nomē vnū: ⁊ scdm rōnem vnā sumptā se-

cundū illud nomen predicari: ut hō scdm vnū nomen solū p̄dicatur de sorte ⁊ platone ut sortes ē hō plato ē hō: ⁊ rō ei⁹ sm illud nomen est vna ut rōnale mortale secūdū quod predicatur de suis inferioribus: ut sortes ē animal rationale mortale ⁊ sic de alijs. Et ob hoc ens non potest esse genus: quia licet vnū nomen predicet᷑ de oībus: tamen non predicatur secundū rationē vnam. Ratio enim entis secundū ꝙ dicitur de substantia est ens per se: scdm autē ꝙ dicitur de alijs nouem predicamētis est ens in alio: ⁊ ita predicatur secundum diuersas rationes: ⁊ ideo non predicatur vniuoce sed potius equiuoce aut multipliciter. Predicari autē equiuoce est predicari nomine vno ⁊ ratiōibus diuersis sumptis secundū illud nomē: ut canis predicatur nomine vno de latrabili aiali marino pisce ⁊ celesti sydere: ratio aūt secundū illud nomen nō est eadē dicta de oībus sed alia ⁊ alia. Denominatiua dicuntur que cunqȝ ab aliquo solo differentia casu secundū illud nomē habent appellationem ut a grāmatica grāmaticus: a fortitudine fortis: albus albedine: ut grāmaticus albus ⁊ consimilia predicant᷑ denoīatiue: et id accīs dr̄ denoīatiue predicari.

Postq̄ȝ auctor determinauit de vnoq̄ȝ qnqȝ predicabiliū. hic cōsequēter determinat de ipis ꝯparatiue. s. cōparando ipsa sm cōuenientiā ⁊ differentiā eoꝝ. Prius eni p̄ nūquodqȝ hȝ secundū se cognosci q̄ȝ per respectū ad aliud: ⁊ qꝛ cōueniētia est ut habit⁹: ⁊ differentia se habet per modū priuationis ideo anteq̄ȝ ipsa cōparet sm differētiā ostēdit cōuenientiā ipsoꝝ dicēs. Cōmune est oībus quinqȝ predicabilibus de pluribus predicari. Cuius ratio est: qꝛ hoc est de ratione predicabilis in cōmuni: scilicet p̄dicari de pluribus: ideo in hoc omnia predicabilia habent cōuenientiā.

Sed ad videndū de suis differentijs. Primo sciendū ꝙ genus differt ab omnibus alijs predicabilibus in generali: per hoc ꝙ predicatur de pluribus q̄ȝ quodcūqȝ aliorū. ⁊ etiam quia genus est principiū alioꝝ predicabiliū. Est eni p̄ncipiū differentiarū que inchoātur in potestate generis ⁊ etiam specierū que sunt sub ipso ⁊ quia propriū causat᷑ a specie accidens vero ab indiuiduis quoꝝ genus est principiū: ideo genus est principiū proprij ⁊ accidentis: ⁊ sic est principium ⁊ causa omniū alioꝝ quod nulli alteri conuenit. Sed in speciali primo differt a differētia: quia se habet ut determinabile: differentia vero ut determinans. Secūdo differt a specie: quia genus predicatur de pluribus speciebus: species vero de multis indiuiduis. Tertio differt a proprio: qꝛ genus predicatur non conuertibiliter. proprium vero sic. Quarto differt ab accidente: quia genus predicatur eēntialiter: accidēs vero accidētaliter tantū. Secundo sciendū ꝙ differentia in generali differt ab oībus predicabilib⁹ alijs per hoc ꝙ est formaliter diuisiua generis: ⁊ facit differre essentialiter quod nulli alteri cōuenit. Sed in speciali primo differt a genere per hoc ꝙ ipsa predicat᷑ in quale: qꝛ dicit essentiā rei per modum qualitatis: genus vero predicatur in quid: quia dicit essentiā rei per modū substātie. per hoc etiam differentia differt a specie. Secundo differt a specie et a ꝓprio: quia predicatur de multis speciebus. species vero ⁊ ꝓprium solū predicant᷑ de indiuiduis vnius speciei. ⁊ hoc intelligēdo de differentia generica ⁊ non specifica. Tertio differt ab accidente: quia accidēs suscipit magis ⁊ minus: differentia vero nō: qꝛ eē ipsius cōsistit in indiuisibili: cū sit vltimus actus speciei qui semꝑ ē in aliquo determinato gradu entia. Tertio sciendū ꝙ species in generali differt ab alijs per hoc ꝙ ipsa subijcitur respectu omniū alioꝝ predicabiliū: scilicet generi ⁊ differētie secundū predicationē essentialē. proprio vero ⁊ accidēti scdm predicationē accidentalē: ⁊ hoc nulli alioꝝ cōuenit. Sed in speciali primo differt a genere quia genus cōtinet sub se speciē: et est totū vniuersale respectu suarū specierum: sed species non continet genus quia pars non continet suū totum. Secundo differt a differentia: quia ex pluribus differentijs bene fit vna species sed ex pluribus speciebus nō fit vna species tertia: quia ex duobus entibus completis existentibus in actu non potest fieri vnum tertium. due sūt species sunt entia completa in actu. Tertio species differt a differentia: quia species est ens completum in actu ex duobus scilicet genere ⁊ differentia sed sic nō est differentia. Quarto differt a proprio: qꝛ species ē causa proprij: quare naturaliter ipm precedit: et etiā quia differunt speci ⁊ proprij differūt ut patuit prius. ⁊ spēs differt ab accidente: qꝛ predicat᷑ in q̄d: accn̄s vero in q̄le. Quarto sciendū ꝙ proprium differt ab oībus alijs in generali: quia predicat᷑ conuertibiliter qđ nulli alioꝝ cōuenit. Sed in speciali primo differt a genere specie ⁊ differentia per differentias prius positas: assignādo differētias alioꝝ predicabiliū a proprio. Secundo differt ab accidente: quia proprium de vna sola specie predicat᷑: eo ꝙ consequitur ꝓprия principia speciei: accidens vero de pluribus. Itē propriū primo inest speci ⁊ per spēm indiuiduis. accidēs vero econtra eo ꝙ fluit a principijs indiuidui. Ex quo satis patet qualiter accidēs in speciali differt a ceteris predicabilib⁹: quoniā posite sunt differentie oīm alioꝝ predicabiliū ab ipso: tn̄ in generali duplicater differt a ceteris. Primo qꝛ accidēs suscipit magis ⁊ minus: alia quattuor equaliter participantur a suis inferioribus. Secūdo quia cetera predicantur vniuoce: accidens vero denominatiue: ⁊ ad declarationē huius hic diffinitur vniuoce predicari equiuoce ⁊ denominatiue. vnde p̄dicari vniuoce est p̄dicari vno nomīe ⁊ vna rōne de multis: ut hō p̄dicatur de sorte ⁊ platone. Predicari equiuoce est predicari vno nōie ⁊ diuersis rōnibus de multis: ut homo de homine viuo ⁊ depicto. Sed predicari denoīatiue est p̄dicari vno nōie tantū ⁊ non rōne: ut album de sorte nomīe ⁊ ratione.

Sed cōtra predicta primo arguit᷑: genus non differt ab alijs predicabilibus per hoc in quo cōuenit cū ipsis: sed cōuenit cū alijs in hoc qđ est de pluribus predicari: igitur nō differt ab alijs per hoc qđ predicatur de pluribus. Secūdo sic: omne superius actu ⁊ intellectu cōtinet᷑ in suo inferiori: ergo species continet suū genus. ⁊ male dicitur ꝙ genus cōtinet species ⁊ non cōtinetur ab eis. Tertio sic: ex duobus existentib⁹ in actu nō fit vnū tertiū: sed due differentie sunt entia in actu vel duo actus: ergo ex duabus differentijs non potest fieri vna species. Quarto sic: nō esse in subiecto est propriū substantie: ⁊ tn̄ predicatur de multis speciebus. s. de omnibus speciebus substātie: ergo propriū nō predicatur de vna sola specie. Quinto sic: oē vle debet predicari vniuoce de multis: accidens est vle: ergo ⁊c. Ad argumenta. Ad primū dicit᷑ ꝙ de pluribus capitur dupliciter. Vno mō absolute ut tm̄ valet sicut de multis. ⁊ hoc mō genus cōuenit cum alijs per hoc qđ de multis predicatur. Alio mō comparatiue: ⁊ per hoc genus differt ab alijs quia predicatur de pluribus q̄ȝ aliquod: ideo non est idem in q̄ genus cōuenit: et in quo differt ab alijs. Ad secundum dicitur ꝙ licet species contineat genus sicut totum eēntiale vel inferius suum superius. s. quo ad parte᷑ ... non tamen sicut totum vniuersale suas partes sic ꝙ contineat

genus secūdū totā potestatē ⁊ cōmunitatē eius. Ad tertium dī q̄ ex duobus existētibus in actu ut sic nō fit vnū. sed tñ inquantū vnū est in potentia ad alteruz bene fit tertiū. modo duarū differentiarū vna potest se habere in potētia respectu alterius per hoc q̄ differētia superior cōstituit vnū genus quod est distinguibile ⁊ determinabile per differentiam inferiorem. nō est tamen intelligendū q̄ differentia inquātū differentia est: ⁊ est vltimus actus speciei sit in potentia ad aliā differentiā. Sed inquātū se habet ut actus cōfusus speciei inferioris: ⁊ est cōstitutiua generis illius speciei.

Ad quartū dicatur q̄ si propriū capitur cōmuniter pro omni proprio generis vel speciei: sic bene predicatur de pluribus speciebus: quia propriū generis predicatur de vno genere ut ē in multis speciebus: sed quia tale est cōmune multis speciebus: adeo nō habet simpliciter modum proprij sed accidentis cōmunis. Sed si capiatur specialiter solū pro proprio speciei specialissime ut hic capitur sic de vna sola specie predicatur. Ad quintum dicatur q̄ si capiatur predicari vniuoce generaliter pro omni illo quod secundū significatū predicatur de multis: sic omne vniuersale debz predicari de multis vniuoce. et illo modo accidens vniuoce predicatur. Sed si capiatur vniuoce predicari specialiter ut est predicari nomine ⁊ ratione essentiali de subiecto: sic nō predicatur vniuoce: ⁊ hec de predicabilibus dicta sufficiunt.

❡ Incipit tertius tractatus de predicamentis.

Ad cognitionem predicamētorum quedam necessaria non pretermittētes sine quorū cognitiōe nequaq̄ꝫ hñi potest cognitio pdicamētorum. Primo distinguimus cum Aristotele triplicē modum predicandi. Eorum enim que predicantur: quedaz sunt equiuoca: quedā vniuoca: alia vero denominatiua.

Iste est tertius tractatus de pdicamētis: in quo postq̄ꝫ Petrus hispanus in pcedenti tractatu determinauit de dicibili incōplexo sub rōe pdicabilis ⁊ vlis. hic pñter determinat de dicibili incōplexo sub ratione ordinabilis in genere secundū sub ⁊ supra. Cuius ordinis ratio est: quia ordinatio secundū sub ⁊ supra est ordinatio in linea predicamētali in qua genus ordinatur supra speciem: ⁊ species sub genere ⁊ indiuidua sub speciebus ⁊ sic de alijs. ⁊ q̄ talis ordinatio fit secundū rationes predicabilium: ideo oportebat determinare primo de dicibili incompleto quantum ad rationē vniuersalis q̄ꝫ secundūz rationem ordinabilis in genere secundū sub ⁊ supra quod fit in hoc tractatu de predicamētis. Et intitulatur hic tractatus de predicamentis: quia inter dicibilia incompleta predicamenta sunt principaliora. A principaliori autem parte subiecti sepe fit denominatio sciencie. Primo sciendū q̄ predicamenta que sunt genera generalissima dupliciter cōsiderātur. Vno modo inquātū sunt prima principia diuersitatis rerum formalia. ⁊ hoc modo non potest de ipsis aliquid demonstrari: nec de ipsis sub tali ratione habetur scientia. Alio modo considerant per reductionē ad aliqd cōmune in quo conueniunt: ⁊ hoc dupliciter. vel inquātū reducuntur ad ens ⁊ sunt partes entis: ⁊ hoc modo considerantur in methaphisica: que considerat de ente inquantū ens. Alio modo inquantū reducūtur ad dicibile incompletum: ⁊ sub tali ratione in logica cōsiderantur. Logicus enim nō cōsiderat res absolute sed inquātū referuntur ad rationem dicibilis ⁊ predicabilis: vel ut in ipsis fundātur alique secūde intentiones. Secūdo sciendū q̄ subiectū huius tractatꝰ est dicibile incomplexūz ordinabile in genere scḋm sub ⁊ supra. Dicitur dicibile: eo q̄ hic cōsiderantur res ut referūtur ad dici. Et dicitur incompletū: ad differentiā subiecti primi tractatus qḋ est dicibile completū. s. enūtiatio. Dicitur ordinabile in genere ad differentiā subiecti libri predicabiliū quod est dicibile incōplexū sub ratione vniuersalis ⁊ nō sub ratione ordinabilis in genere ⁊ nō est predicamentū subiectū huius tractatus q̄ꝫuis sit principalior pars eius: quia nō omnia hic cōsiderata principaliter considerātur sub ratione predicamēti sed sub ratiōe dicibilis incōpleti ordinabilis in genere. ⁊ per hoc patet q̄ sit causa materialis huiꝰ tractatꝰ: per qḋ habet q̄ sit causa finalis eius. vnde finis intrinsecus est pfecta cognitio subiecti sicut in alijs sciētijs speculatiuis: et finis extrinsecus est cognitio enūciatiōis q̄ fit ex dicibilibꝰ incōplexis ⁊ etiā argumētationis: ⁊ generaliter acquisitio omniū aliarū scientiarū. Et eius causa formalis est modus pcedēdi qui est diffinitiuus diuisiuus pbatiuus ⁊ exēplorū positiuus. Et forma tractatus est eiꝰ diuisio per capitula: ⁊ capitulorū p partes. vnde tres sunt partes principales. In prima tradūtur antepredicamēta. In secunda pdicamēta. In tertia postpdicamenta. Tertio sciendū q̄ anpredicamētū est documētū pcedēs determinationē pdicamētorū immediate ordinatū ad cognitionē eorū habēdā. Et dicitur imediate ordinatū. ⁊c. q̄ꝛ licet diffinitiones pdicabiliū ad cognitionē pdicamentorū valeant: nō tñ imediate ordinātur ad cognoscēda pdicamēta: sed ad cognoscēdum ipsa vlia. Et sunt tria anpredicamēta in generali. s. diffinitio diuisio ⁊ regula. Et septē in speciali. s. tres diffinitiones: due diuisiones: ⁊ due regule. Quorū sic habetur sufficiētia: q̄ꝛ anpredicamētū ordinat ad cognitionē pdicamētorū: vel ergo valet ad cognoscēdū ꝯuenientiā vel differentiā vel ordinē. Si primū hoc est tripliciter vel valet ad cognoscendū cōueniētiā pdicamētorū in vnū cōmune equiuocū qḋ est ens: et sic est diffinitio equiuocorū vel ad cognoscendū cōueniētiā dicibiliū vnius ordinis: et sic est diffinitio vniuocorū vel ad cognoscendū conuenientiam omniū predicamentorum accidentiū in vnum cōmune subiectū. scilicet in substantiā de qua dicūtur denominatiue: ⁊ sic est diffinitio denominatiuorūz. Si ad cognoscendū differentiā hoc est dupliciter. vel docet differentiam eorum que ponuntur in genere ab his que non ponuntur in genere: ⁊ sic est prima diuisio. vel eorū q̄ ponūtur in diuersis generibus inter se: ⁊ sic est secūda diuisio. Si ad cognoscendū ordinē in linea pdicamētali: hoc est dupliciter: vel respectu vnius coordinatiōis. vel diuersarū. Si primū sic ē prima regula. Si secundū sic est secūda. Et ista anpredicamēta sunt illa q̄ premittēda sunt ante predicamēta sine quorū cognitiōe nō pōt haberi facilis cognitiō pdicamētorū. Quarto sciendū q̄ ad cognoscēdū tria prima anpredicamēta: auctor ponit vnā diuisionē modorū pdicādi siue eorū q̄ pdicātur dicēs q̄ eorū q̄ pdicātur. alia sūt vniuoca: alia equiuoca: ⁊ alia denominatiua. Cuiꝰ rō est: q̄ꝛ oē qḋ pdicatur vł pdicatur tanq̄ꝫ multa: ⁊ sic sunt equiuoca. Uel tanq̄ꝫ vnū: ⁊ hoc dupliciter vel pdicantur noīe tm̄: ⁊ sic est denominatiuū. Uel noīe ⁊ ratione: ⁊ sic est vniuocū: ⁊ de his tribus postea in speciali videbitur. Cōtra pdicta arguitur pmo sic: oē illud de quo ē sciētia habet principia p q̄ de illo pbantur passiones ⁊ cognoscuntur. Sed pdicamēta cū sint prima principia nō habēt pncipia: ergo de ipsis non est sciētia. Secūdo sic logicus nō habet considerare res cū logica sit sciētia rationalis ⁊ non realis: ergo cum predicamenta sint res naturales hic male determinatur de predicamentis. Tertio sic: primo

principia sunt de se nota simpl'r ⁊ q̄ ad nos: ergo p̄dicamēta erūt p se nota: ⁊ ad cognoscēdū ipsa aliqua nō sunt p̄mittēda. Quarto sic: in libro p̄dicabiliū determinatū ē de modis p̄dicandi: ergo de ipsis non oz hic determinari sed tm̄ de dicibilibus incomplexis ordinabilibus in genere. ⁊ sic male distinguitur triplex mod' p̄dicandi. Quinto sic: mēbra huius diuisionis coincidunt: ergo ⁊c. añs patet: quia homo vniuoce predicatur de sorte ⁊ platone: ⁊ equiuoce de homine viuo ⁊ homine picto: ergo ista diuisio ē mala. Ad primū dicitur q licet predicamēta non habeant principia formalia ⁊ vniuoca: habent tm̄ effectiua ⁊ formalia equiuoca: adeo de ipsis ut reducuntur in vnū cōe potest esse scientia p talia principia. Ad secundū dicitur q logicus nō cōsiderat principaliter de rebus fm se acceptis: sed tm̄ ut substāt intentionibus primis ⁊ secūdis ex quibus fiūt argumētationes. ⁊ ob hoc dicit Auicēna q logica est de secūdis intētionibus adiunctis primis. Ad tertiū dicitur q licet prima principia cōplexa sint per se nota ⁊ simpliciter ⁊ quo ad nos ut istud omne totū est maius sua parte: nō tamen p̄ma principia incōplexa sed nobis sunt difficillima ad cognoscendū. p̄dicamēta autē sunt principia incōplexa ⁊ non complexa.
Ad quartū dicitur q licet in hoc libro nō debeat determinari de aliquibus modis predicandi quinq vniuersaliū in speciali: pōt tm̄ determinari in generali de aliquibus modis ad ostendēdū quō genus predicat' de suis inferioribus: ⁊ accidēs de primis substantiis. Ad quintū dicitur q licz homo ut accipitur pro omnibus significatis eius predicet' equiuoce: ⁊ qn̄ accipit' pro vno tm̄ predicetur vniuoce non tn̄ est equiuocū ⁊ vniuocū fm eandē acceptionē eius sz solū fm diuersas: adeo ista mēbra diuisionis non coincidunt.

¶ Equiuoca dicuntur quorū nomen solū ē commune et secundū illud nomen ratio substantie est diuersa: ut cum animal significet animal viuū vl' verum: ⁊ animal pictum nomen cōmune est eis: ⁊ secundū id nomē ratio substantie erit diuersa. Dicimus enim de leone picto in pariete: ecce terribile animal: et de animali viuo quod est leo dicim' idem: equiuocando animal ad vtrumq: ⁊ de statuis regum dicimus isti sunt tales reges: ⁊ de his qui adhuc regnant: simile dicim': isti sunt reges sumēdo equiuoce hoc nomen reges.

Postq̄ auctor p̄misit diuisionē dicibilium per vniuoca equiuoca ⁊ denominatiua. hic cōsequenter ponit diffinitiones horū membrorū: ⁊ primo ponit diffinitionē equiuocorū. Cuius rō est: q̄ illa valet ad cognoscendū reductionē p̄dicamentorū ad vnū cōmune quod est ens qd̄ dicitur equiuoce de ipsis. ⁊ diffinitio vniuocorū valet ad cognoscendū reductionē omniū dicibiliū eiusdē generis ad ipsum gen' generalissimū: ⁊ diffinitio denominatiuorū valet ad reducendū omnia predicamēta accidētiū ad substantiā de qua predicantur denominatiue: ⁊ quia reductio predicamentorum ad ens est prior aliis. ideo diffinitio equiuocorū cōuenienter precedit alias: ⁊ quia etiam reductio dicibiliū ad suū genus precedit reductionē accidentiū ad substātiā: ideo diffinitio vniuocorū precedit diffinitionē denominatiuorum: sic ergo ponitur diffinitio equiuocorū. Equiuoca dicuntur quorū solū nomen est cōmune ⁊ ratio substantie secūdū illud nomen est diuersa. In qua diffinitione ponitur dicūtur. idest sunt dicibilia ad explicandū gen' diffiniti quod est dicibile. ⁊ non ponitur sunt: quia hic non cōsiderantur in q̄ntū sunt entia sed in q̄ntū sūt dicibilia. ⁊ totū residuū ponitur ad differentiā vniuocorū ⁊ denominatiuoꝝ: quia vniuoca nō habēt solū nomē cōe sed cū hoc habēt rationē: ⁊ denominatiua nō predicantur fm diuersas rōnes. Primo sciendū q duplicia sunt equiuoca. s. equiuoca equiuocātia: ⁊ equiuoca equiuocata. Equiuocū equiuocans est nomē cōe diuersis rōnibus plura significans: sicut hoc nomē animal diuersis rōnibus significat animal viuū ⁊ animal pictū. Sed equiuoca equiuocata dicuntur res diuerse diuersis rōnibus per vnū nomē significate: sicut animal viuū ⁊ animal pictū sūt diuerse res diuersis rōnibus significate per hoc nomen animal. Hec aūt diffinitio solū datur de equiuocis equiuocatis ⁊ non equiuocantibus: quia equiuoca equiuocata solū habent nomen cōmune: tamen per hanc diffinitionē pōt haberi diffinitio equiuoci equiuocantis: quia sicut equiuoca equiuocata habent vnū nomē cōmune ⁊ diuersas rationes ita equiuocū equiuocans est nomē cōmune diuersis rationibus plura significans: ⁊ quia equiuoca equiuocata semp sunt plures res significate per vnū nomen cōmune: ad designandā istā pluralitatē: hic diffiniuntur equiuoca in plurali numero. Secūdo sciendū q adhuc duplex est equiuocū equiuocans ⁊ similiter equiuocū equiuocatū. s. equiuocū a casu ⁊ a cōsilio quod dicitur analogū. vnde equiuocū a casu est quod eque primo plura significat. Et dicitur a casu: quia imponēs ipsum ad significandū in scd̄a impositiōe eius non habet respectū ad suam primā significationē: sed a casu accidit q tale nomen prius habuit aliud significatū: sicut equus si dicatur idem ē quod equalis vel idē est q animal: ⁊ imponens ipsum ad vnū significatū nō habuit respectū ad aliud: et per hoc possunt diffiniri equiuoca equiuocata a casu. Sed equiuocū a cōsilio est vnū nomen per pri' et posterius plura significans. Et dicitur a cōsilio: quia sicut in consilio vnus imitatur iudiciū alterius: sic etiam tali nomini attribuitur vna significatio per respectū ad aliā sicut animal significat animal viuū: ⁊ ex cōsequenti per similitudinē significat animal pictū. vnde equoca equiuocata a cōsilio sunt res diuerse secundū prius ⁊ posterius significate per vnum nomē: ⁊ de vtrisq. s. a casu ⁊ a consilio datur hec diffinitio equiuocorū. Tertio sciendū q nomen dicitur cōmune dupliciter. Uno modo secundū vocē q̄ cōmunis est ad multa significata: sicut sortes dicitur nomē cōmune ad istū sortē et ad illum. Alio modo dicitur cōmune fm significatū eius quod est cōmune ad plura supposita sicut significatū hoīs. s. humanitas q̄ est cōis ad omnia indiuidua ei'. hic aūt sumitur nomē cōmune primo modo pro illo qd̄ est commune secundum vocem per respectum ad plura significata ⁊ non scd̄o modo: q si sic acciperetur: tunc nullus terminus singularis diceretur equiuoce de multis: cū nō sit nomen cōe cōtacte sui significati. vnde equiuoca equocata ē quo sunt diuerse res diuersa sunt significata eiusdē vocis: ⁊ habēt nomen cōe primo mō. Quarto sciendū q rō substantie dupl'r accipit'. Uno mō specialiter p diffinitiōe q̄dditatiua vere substantie q̄ ē per se: ⁊ isto mō nō accipitur hic quia sic in accidētibus non essent aliqua equiuoca: cū nō habeant hoc mō rōnem substantie. Alio modo capitur generaliter p quacūq diffinitiōe quiditatiua substātiali ⁊ accidētali q̄ aliquo mō explicat essentiam rei capiēdo substātiā pro essentia: ⁊ hoc mō equiuocorū rō substātie est diuersa. Cuius rō est: q̄ quecūq habēt diuersas formas q̄bus significantur p vnū nomē ⁊ etiam sub diuersis cōceptib' habent diuersas diffinitiones secundū tale nomē. Sed equiuoca equocata sunt diuerse res ⁊ secundū diuersas formas ⁊ diuersos cōceptus quibus significantur per vnū nomē cōmune ⁊ nō significātur p vnū cōceptū cōmunē: ⁊ ideo secūdū nomē ipsoꝝ rō substātie generaliter sumpta est diuersa. Et p hoc patet intellectus diffinitiōis equiuocorū. Cōtra predicta arguitur primo: canis est quoddā equiuocum ad canem latrabilē: piscem marinū: sidus celeste: ⁊ tamē nō habet vnū cōmune nomen cū ipsū sit vnū nomē: ergo male dicitur q equiuoca habent vnū nomen cōmune. Secūdo sic: in verbis reperiuntur equiuoca: ⁊ tamē ibi nō ē nomen cōmune: igitur ⁊c. Tertio sic: equiuoca a cōsilio habent vnā rationē cōmunē vnitate proportiōis et analogie ⁊ tn̄ sunt equiuoca: ergo male dicitur q equiuoca habēt solum nomen commune; consequentia tenet; quia istis equi-

vocis vltra nomen cõmune est ratio cõmunis. Quarto sic: canis latrabilis marinus piscis sunt equoca equiuocata ⁊ tamen non habent solum nomen cõmune sed cõuenium in ratione substãtiali corporis animati ⁊ habent vnã rationẽ cõmunem: ergo male dicitur q̄ equiuoca habẽt solum nomen commune ⁊ rationem substantie diuersam. Quinto sic: vnius rei est tantũ vna forma: sed significatio est forma nominis: ⁊ sic vnius nominis est tantũ vna significatio: ergo ⁊ vnum significatum: ⁊ per consequẽs si equiuoca habeant vnum nomen cõmune habent vnam rationem que significatur per tale nomen. Ad primũ dicitur q̄ licet hoc nomen canis sit equiuocum equiuocans: nõ tamẽ est equiuocatũ: ⁊ de equiuocis equiuocatis datur ĩ p̄sens diffinitio. Ad secundum dicitur q̄ si nomen capiat̃ specialiter pro voce que significat per modum permanentis sine habitus ⁊ quietis: ⁊ ut est pars orationis distincta contra verbum: sic in verbis non reperitur nomen. Sed si capiat̃ generaliter prout est nota mentis, idest signum illius quod in mente concipitur: sic verbum bene dicitur nomen: ⁊ hoc modo capitur in diffinitione. Ad tertium dicitur q̄ licet equiuoca a consilio habeant rationem cõmunem secundũ modũ non tamen secundum rem: quia vnitas analogie nõ est vnitas secundũ rem sed tantũ secundũ modũ: ⁊ ad cõitatem requiritur vnitas rei. vnde illa que habẽt talem vnitatem proportionis sunt secundũ rem diuersa: licet habeãt quendam modũ vnitatis. Ad quartũ dicitur q̄ licet canis latrabilis ⁊ canis marinus habeant vnam cõmunẽ rationem ut conueniunt in corpore animato: non tamen ut conueniũt in nomine canis: ideo rationes eorũ sumpte secũdũ illud nomen sunt diuerse. Ad quintũ dicitur q̄ licet significatio sit forma accidẽtalis nominis: nõ est tamen forma ẽentialis: ideo vnius nominis possunt esse plures significationes sicut eiusdẽ rei plures forme accidentales: sed sua forma essentialis est dearticulatio siue modus proferendi: ⁊ ipsa vox est materia eius.

¶ Uniuoca dicuntur quorum nomen est cõmune: et s̃m illud nomen ratio substantie est eadem ut hoc nomen animal est cõmune homini ⁊ boui ⁊ similiter ratio eius secundum illud nomen ẽ eadem. Dicim⁹ enim homo est animal: bos est animal et homo est substantia animata sensibilis: ⁊ bos est substantia animata sensibilis: et sic nomen est cõmune eis ⁊ ratio eorum secundum illud nomen eadem. Nihil enim est homo s̃m q̄ est animal nisi substantia animata sensibilis: similiter ⁊ bos.

Postq̄ȝ auctor posuit diffinitiõem equiuocorũ, hic consequenter ponit diffinitionẽ vniuocorũ dicens. Uniuoca dicuntur quorũ nomẽ cõe est ⁊ s̃m illud nomẽ ratio substãtie est eadẽ. In hac diffinitione dicitur, i. sunt dicibilia ponitur loco generis diffiniti quod est dicibile: ⁊ non ponitur sunt: quia hic non considerantur vniuoca sub ratione entis: sed inq̄ȝtum referuntur ad dici. Illud quod sequitur ponitur ad differentiam aliorũ ut statim declarabitur. ⁊ accipitur hic nomen cõmune pro voce significatiua que ẽ nota mentis: ⁊ non specialiter ut est pars oratiõis distincta a verbo: quia in verbis reperiuntur vniuoca sicut ⁊ in noĩb⁹. Primo sciendũ q̄ duplicia sunt vniuoca. s. vniuoca vniuocantia: et vniuoca vniuocata. Unde vniuocũ vniuocãs est nomen secundũ vnam rationem pluribus attributum: ut hoc nomen animal secundũ vnam rationem cõmunem attribuitur homini ⁊ asino. Et vniuoca vniuocata sũt res diuerse s̃cdm vnã rationem cõmunem per idem nomen importate: ut homo et asinus s̃cdm vnam rationẽ cõmunem repertã in hoc nomine animal. hic autẽ diffinitũr vniuoca vniuocata ⁊ nõ vniuocũ vniuocans sicut prius dictũ est de equiuocis. ⁊ quia vniuoca vniuocata sũt res plures ⁊ diuerse contente sub eodẽ nomine: ideo ad notandum illam pluralitatẽ hic vniuoca in plurali diffiniuntur. Secũdo sciendũ q̄ vniuoca differũt a multiuocis ⁊ diuersiuocis: q̄ multiuoca sũt diuerse voces vni rei attribute que aliter vocantur sinonima: ⁊ diuersiuoca sunt diuerse voces diuersis reb⁹ attribute: ⁊ de istis hic nõ determinatur sicut de equiuocis ⁊ vniuocis: quia nõ valent ad cognoscendũ reductionẽ predicamentorũ in aliquod vnũ: nec necessario requiruntur ad cognitionẽ eorũ: ⁊ in istis non reperitur vnũ nomen cõmune sed sunt plura nomina. vniuoca vero habẽt vnum nomen cõmune significans vnũ cõceptũ cõem in quo cõueniunt: ideo in diffinitione vniuocorũ cõuenienter ponit̃ quorũ nomen est cõmune ad differentiã multiuocorũ ⁊ diuersiuocorũ. Tertio sciẽdũ q̄ vniuoca differũt ab equiuocis: q̄ equiuocũ habet plura significata formalia: ideo dicit equiuocũ quasi equaliter plura vocans: ⁊ licȝ equiuocũ a consilio ex parte rõnis nõis nõ eq̄liter vocet oĩa significata eius sed s̃m prius ⁊ posterius: tamẽ ex parte vocis: ⁊ seclusa rõne se habet equaliter. Sed vniuocũ habet tantũ vnũ significatũ formale ⁊ immediatũ: ideo dicitur vniuocũ quasi vnũ vocans sicut animal immediate significat animalitatẽ: ⁊ quia vniuoca vniuocata cõueniunt in significato formali qd̄ est forma cõmunis significata p̄ nomen vniuocũ: ⁊ illa forma cõmunis habet vnã rationẽ essentialẽ: ideo vniuoca habẽt eandẽ rationẽ substantie sumptã secundũ nomen cõmune eorũ. ideo hec particula ratio substantie est eadem ponitur cõuenienter ad differentiã equiuocorũ. Quarto sciendũ q̄ vniuoca ⁊ denominatiua sic differũt inter se: quia vniuoca vniuocata includũt essentialiter significatũ formale nominis vniuoci in quo cõuenitũt. ideo ratio p̄pria illius significati cõmunis est ratio cõmunis ⁊ ẽentialis vniuocatorũ: ideo vniuocũ nomine ⁊ rõne dicitur de vniuocatis. sed denominata aliquid denominatiui nõ includũt essentialiter significatũ formale ipsi⁹ denominatiui s̃ȝ accidentaliter tm̃: ideo rõ essentialis illius significati non est rõ denominatorũ: ut cũ album predicat̃ de homine ⁊ equo: hõ ⁊ equ⁹ sunt denominata: albũ vero denominatiuũ: ⁊ hõ ⁊ equus includũt solũ accidentaliter formale significatũ albi qd̄ est albedo: ideo rõ illius significati nõ est rõ illorum denominatorũ. ideo per hanc particulã ratio substantie est eadem vniuoca differũt a denominatiuis. Et p̄ hoc p̄ȝ q̄ ista diffinitio explicat naturã vniuocorũ faciẽs ipsa differre ab omnib⁹ aliis: ideo est sufficiens. Contra p̄dicta p̄mo ar̃ sic: nomẽ vniuocũ habet tm̃ vnũ significatũ sed vniuoca vniuocata sunt res diuerse ⁊ nõ sunt vnũ significatũ nominis ergo vniuoca vniuocata nõ important̃ p̄ idẽ nomen cõe. Scd̃o sic: hõ ⁊ equus sunt vniuoca vniuocata: ⁊ tñ ipsorũ nõ est vna rõ substantie sed habẽt diuersas diffinitiones cũ differant spẽ: ergo rõ substãtie vniuocorum nõ est eadem. Tertio sic: albedo ⁊ nigredo sunt vniuoca vniuocata ⁊ tamen non habent eandem diffinitionem substantie cõmunem cum sint accidentia: ergo contra diffinitionem. Quarto sic: equiuocum dicitur quod est equaliter plura vocans. s̃ȝ animal equaliter vocat hominem ⁊ asinuȝ: quia tales sub suo genere equaliter continentur: ergo male datur exemplum q̄ animal sit cõe vniuocum hoĩ ⁊ asino. Quinto sic: ratio animalis secundum vnum modum quodq̄ȝ animal est alteratiuũ ⁊ altera ut dicitur septimo phisicorũ: ergo hic male dicitur q̄ homo ⁊ asinus conueniunt in vna ratione animalis. Ad primum dicitur q̄ si vniuoca considerentur q̄ȝtum ad id quod sunt ⁊ ad suas rationes proprias sic non significantur per nomen commune vniuocum. Sed si considerentur q̄ȝtum ad naturam communem in qua conueniunt ex consequenti importantur per nomen vniuocum tãq̄ȝ significata materialia eius: ⁊ illa natura communis est significatum suum formale ⁊ immediatum. Ad secundũ dicitur q̄ si homo ⁊ asinus considerent̃ secunduȝ proprias ipsorum formas: sic habent diuersas diffinitiones proprias. Sed si considerentur ut cõueniunt in animali bene habẽt vnam diffinitionem substantialem cõmunem ipsis que su-

nitur secundum formam cōmunem in qua conueniunt.

Ad tertiū dicitur qḋ si capiatur substantia proprie pro ente per se. sic albedo ⁊ nigredo non habent rationem substantie. Sed si capiatur generaliter pro essentia sicut accipitur in ista diffinitione: sic habēt bene eādem rationem sub stantie cōmunem. Ad quartum dicitur ꝙ licet hoc nomen animal ex consequenti plura significet equaliter: scilicet species sui significati: non tamen primo ⁊ imediate plura vocat equaliter sed tantum vnum proprium significatū eius. ideo animal nō est equiuocum sed vniuocum equiuocum enim est ex parte vocis immediate plura significans.

Ad q̄ntū dicitur ꝙ si animal consideretur secundū esse quod habet in diuersis speciebꝰ eius contractum per diuersas differentias: sic ratio animalis secundum vnamquāq3 speciem eius bene est altera ⁊ altera. Sed si consideretur secundum simplicem eiꝰ essentiam: sic sua ratio est eadem et non diuisa: quia sic accipitur sua essentia indistincta ⁊ non diuisa per differentias eius: ideo ratio explicās ipsam sic acceptam non est diuersificata.

¶ Denominatiua dicūtur quecunq3 ab aliquo solo casu differentia secundū illud nomen habent appellationem: ut a grammatica grammaticus. Differunt solo casu idest sola cadentia que est a parte rei: et secundum idem nomē habent appellationem. nomen enim denominatiuū deb3 cōmunicare cum nomine vniuoco in principio: ut a grāmatica grāmaticꝰ: siue ab albedine albus.

Postq̄3 auctor posuit diffinitionē vniuocorum que docet reductionem dicibilium in suū genus generalissimū qḋ dicitur de ipsis vniuoce. hic consequenter ponit diffinitionem denominatiuorum per quam cognoscatur reductio accidentium ad substantiam de qua predicantur denominatiue dicens. Denominatiua dicuntur quecunq3 ab aliquo solo casu differentia sunt: et secundum illud nomen habent appellationem. In qua diffinitione ponitur dicuntur loco generis diffiniti ut dictum est in precedētibus. Deinde alia pars ponitur ad differentiam vniuocorum et equiuocorum: quia vniuoca ⁊ equiuoca non habent appellationem idest nominationem secundum illud nomen abstractum a quo differunt solo casu sicut denominatiua: sed primo et per se important sua significata et non per cadentiam ab aliquo.

Primo sciendum ꝙ in denominatione tria requiruntur scilicet denominans denominatum ⁊ denominatiuū. Denominās est forma accidentalis que importatur per nomē abstractum. Et dicitur denominās quasi de se aliud nominans: quia de se dat concreto: qḋ predicetur ⁊ nominet subiectum. Sed denominatiuū est accidens concretum quod predicatur denominatiue de suo subiecto: ut album vel nigrum. Et dicitur denominatiuum quasi de alio nominatiuum: quia ē denominatiuum subiecti ratiōe forme accidentalis que est alia a subiecto. Denominatum est subiectum de q̄ predicatur accidens concretum: ut in hac predicatione denominatiua sortes ē albus: albedo significata in hoc nomine albus: ⁊ per illud abstractum albedo est forma denominans: ⁊ illud concretum album est denominatiuum sortis: ⁊ sortes est subiectum denominatum. Et per hoc patet ꝙ denominatiuum ⁊ cōcretum idem sunt: ⁊ denominans ⁊ abstractum similiter idem important. Secundo sciendum ꝙ ad veram denominationem requiruntur tres conditiones. Prima conditio est ꝙ forma denominās sit alia a subiecto sic ꝙ non sit de essentia eius sicut genus respectu speciei: ⁊ ꝙ non fluat ex pricipijs essentialibus eius sicut ꝓprium: defectu cuius predicata essentialia ⁊ ꝓpria nō predicantur denominatiue. hic enim non est vera denominatio homo est humanus: vel homo est risibilis. Secunda cōditio est ꝙ forma denominans significetur secundū cadentiam ⁊ inherentiam ad subiectum ut fit in nomine cōcreto: ratione cuius nulla abstracta predicantur denominatiue. Tertia conditio est ꝙ denominatiuum ⁊ abstractum conueniant in principio dictionis: ⁊ differant in fine cuius defectu studiosus non dicitur denominatiue a virtute: quia ibi non est conuenientia in principio dictionis. Tertio sciēdum ꝙ triplicia sunt denominatiua: quedam secundū rem tantū ⁊ nō secundum vocem in quibus scilicet forma concreti naturaliter prouenit a forma abstracti et tamen non est conuenientia in principio dictionis ⁊ differentia in fine: ⁊ sic studiosus dicitur denominatiue a virtute. Alia sunt denominatiua secundū vocem tantum ⁊ non secundū rem que habēt conuenientiam in principio ⁊ differentiā in fine nominis abstracti ⁊ concreti ⁊ tamen non important alienam naturam a denominato sicut homo ⁊ humanitas vel humanus. Alia sunt denominatiua secundū rem ⁊ vocem simul: ⁊ sunt illa quibus conueniunt tres conditiones presupposite simul: sicut albū ⁊ nigrum que sunt vera denominatiua ⁊ solum de ipsis datur diffinitio presens. Quarto sciendum ꝙ denominatiuum ⁊ denominās siue concretu3 ⁊ abstractum conueniunt dupliciter: ⁊ differunt dupliciter. Conueniunt primo in re significata: quia significāt eande3 formam essentialiter: sicut albedo ⁊ albū significant formā albedinis. Dicitur enim in predicamentis: album autē solam qualitatem significat. Secundo conueniunt in principio dictionis ut albedo ⁊ album: ⁊ illa cōuenientia in principio dictionis significat conuenientiā in re significata. Sed differunt in modo significandi ⁊ in modo essendi: quia concretum significat formā cum cadentia ⁊ inherentia ad subiectum per respectum ad subiectum. ⁊ ideo dicitur cōcretū quasi simul cernens formam ⁊ subiectum eius: sicut album significat albedinem inherentem suo subiecto. Sed abstractum significat formam secundum se sine inherentia ⁊ cadētia ad subiectum ⁊ significat eam substantiue ⁊ per modu3 per se stantis: ⁊ inde dicitur abstractum quasi ab alio tractū quia secundum modum eius significandi significat forma3 cum precisione subiecti designando ipsam omnino sine suo subiecto. ⁊ inde est ꝙ non potest verificari de suo subiecto. Secundo differunt in finali terminatione vocis ⁊ ista differentia significat differentiam que est in modo significandi ideo in diffinitione denominatiuorum conuenienter dicitur ꝙ differunt ab aliquo. scilicet qḋlibet a suo abstracto in solo casu: quia solum differunt ab ipsis in cadentia ⁊ in modo significandi ⁊ in hoc explicantur due differentie denominati ⁊ denominantis: ⁊ subiungitur secundum illud nomen habent appellationem: ad explicandum conuenientiā illorum in principali significato ⁊ in principio dictionis. vnde ordine nature concretum habet appellationem idest denominationem a suo abstracto: quia ab ipso accipit suum significatū. ⁊ per hoc patet intellectus diffinitionis. Sed contra predicta primo arguitur sic: in nulla bona diffinitione debet poni vniuersale vniuersaliter sumptum: quia sic talis diffinitio nō posset vere predicari de diffinito. sed in ista ponitur vniuersale vniuersaliter sumptum. scilicet quecunq3 ergo male. Secundo sic: album ⁊ nigrum sunt denominatiua ⁊ tamē non differunt solo casu sed etiam in principali significato: ergo in hac diffinitione male ponitur ab aliquo solo casu differentia sunt. Tertio sic: denominatiuum ⁊ abstractum differunt in modo significandi ut prius dictum est ⁊ etiam in genere sicut albedo ⁊ albū: ergo non differunt solo casu: ergo. Quarto sic: studiosus est denominatiuum virtutis quia predicatur denominatiue de suo subiecto ⁊ hoc non habet nisi a forma virtutis: tamen non habet appellationem secundū nomen virtutis: ergo male dicitur ꝙ secundum illud nomen habent appellationem.

Quinto sic: abstractum denominatur a concreto sicut a iusto iusticia: ergo abstractū hab3 appellationē a cōcreto ⁊ nō ecōtra. ergo male dicitur ꝙ denominatiua [illegible] illud nomen abstracti habet appellationē. Ad [illegible] dicitur ꝙ q̄cūq3 in hac diffinitiōe nō tenet vniuersaliter s3 infinite

⁊ tantum valet sicut illa que. ideo non ponitur vniuersale vniuersaliter sumptum. Ad secundum dicitur ꝙ licet album ⁊ nigrum nō differant inter se solo casu: tamen respectu suorum abstractorum scilicet albedinis ⁊ nigredinis solo casu differunt. ⁊ sic intelligitur in diffinitione ꝙ denominatiua solo casu differunt a suis abstractis. Ad tertium dicitur ꝙ negatur consequentia ⁊ causa est: quia cū dicitur solo casu nō solum intelligitur de cadentia vocis sed etiam de cadentia que est in modo significandi concreti ⁊ abstracti ⁊ etiam q̄ntum ad modos essendi qui per istos modos significandi importantur. Ad quartū dicitur ꝙ licet studiosus sit denominatiuū ſm rem non tamen secundū vocem ⁊ rem simul: ⁊ solum de illis denominatiuis datur ista diffinitio. Ad quintū dicitur ꝙ licet secundū formationē vocis que a grāmatico principaliter consideratꝰ abstractū deriuetꝰ a concreto tamen ſm ordinē vere significationis ⁊ denominatiōis concretum deriuat ab abstraco eo ꝙ abstractū importat formā ſm se: ⁊ cōcretum importat eaꝫ ꝑ cadentiā ad subiectū. modo ipsa secūdū se naturaliter precedit inherētiam eius ad subiectum ideo in tali ordine concretum capit denominationē ⁊ appellationē ab abstracto ⁊ talis ordo denominationis a logico consideratur: ideo dicitur concretum ab abstracto deriuari.

¶ Eorum que dicuntur: quedam dicūtꝰ sine complexione: ut homo siue currit: quedam cum cōplexione: ut homo currit.

Postq̄ꝫ auctor posuit in speciali tria antepredicamenta: scilicet tres diffinitiones que valent ad reductionem dicibilium et conuenientiam eorū in aliquod vnum cōmune hic cōsequenter ponit duas diuisiones valentes ad cognoscendum distinctionē ⁊ differentiā eorum que ponuntur in predicamento adinuicē ⁊ ab his que nō ponuntur. et quia prius oportet distinguere illa que nō ponuntur in predicamēto ab his que ponuntur in predicamento q̄ꝫ distinguere ea que ponuntur in predicamento adinuicem. Ideo auctor posuit primo hanc diuisionem que valet ad cognoscendum que ponuntur in predicamento ⁊ que non: dicens. Eorum que dicuntur: quedam dicitur cum complexione sicut oratio. quedam vero sine complexione ut termini incomplexi. Cuius ratio est: quia omne qđ dicitur exprimitur vel significatur per vocem complexam ex pluribus vocibus significatiuis ⁊ sic dicitur cum complexione: vꝉ exprimitur ꝑ vnā solam vocem significatiuam ⁊ sic dicitur sine complexione.

Primo sciendum ꝙ dici tripliciter accipitur. vno modo vt tantum valet sicut deriuari ab alio ut cum dicitur dyaletica dicitur a dya quod est duo id est deriuatur. Secundo modo ꝑut tm̄ valet sicut predicari ut in diffinitione predicabilis cum dicitur predicabile est quod aptum natum est de pluribus dici id est predicari. Tertio modo dici accipitur ꝑut tātum valet sicut exprimi vel significari per vocem significatiuam: et isto modo sumitur in proposito. et per hoc patet quid sit diuisum in hac diuisiōe. Est enim dicibile quod est significabile: ⁊ dici potest per dictionem que est vox significatiua: ideo tantum valet dicere eorum que dicitur sicut dicibiliū que per vocem significatiuam exprimuntur. Secūdo sciendū ꝙ cōplexio dupliciter accipitur. Uno mō generaliter pro quacunqꝫ compositione duorū adinuicē siue sit duarum rerum vel dictionū litterarum vel sillabarum. et isto modo non accipitur hic. Alio modo accipitur solū specialiter pro compositione plurium vocum significatiuarū et isto modo sumitur in proposito: ⁊ ideo complexio ut hic sumitur est compositio ex pluribus vocibus significatiuis. Et dici cum complexione est significari vel exprimi per vocem compositam ex pluribus vocibus significatiuis. Et dici sine complexione est exprimi per vnam solam dictionē.

Tertio sciendum ꝙ duplex est complexio. Quedam est complexio distans: in qua extrema copulantur per copulaꝫ verbalem: sicut in qualibet oratione perfecta. Et dicitur cōplexio distans: quia extrema illius compositionis accipiuntur ab anima distincte ⁊ tanq̄ꝫ entia distincta concipiūturꝰ ⁊ postea vniuntur adinuicem: ⁊ hoc significatur per copulam verbalem que est nota compositiōis facte in intellectu. Uel etiam dicitur distans ideo ꝙ inter extrema eius mediat copula verbalis. Alia est complexio indistans cuius extrema non copulantur per copulam verbalem: ⁊ se habent sicut determinatio ⁊ suum determinabile: sicut fit in oratione imperfecta: ut dicendo: homo albus. Et dicitur indistans: quia extrema talis compositionis designantur confuse ⁊ apprehenduntur ab anima ut vnum ab alio: et ideo inter ipsa nō mediat copula verbalis. Quarto sciendūꝫ ꝙ illa que dicuntur cum complexiōe dupliciter possunt cōsiderari. Uno modo inquantum habent complexionem ex pluribus vocibꝰ ⁊ important conceptum complexum. Et isto modo complexa non ponuntur in predicamento nisi per suas partes. et si ille partes sint de diuersis predicamentis: ut hic homo est albus. talē dicibile secundū suas partes reponitur in diuersis predicamentis: ⁊ si ille partes sint de eodem predicamento: ut animal rationale: tale dicibile ponitur in eodem predicamento tantuꝫ secundū suas partes: quia tamen non per se est vnum dicibile sed plura. ideo simpliciter loquendo dicitur ꝙ tale dicibile complexum nō est reponibile in predicamento. Alio modo potest considerari illud quod dicitur cum complexione scilicet dicibile complexum inq̄ꝫtum sumitur ad circumlo quēdū vnum incomplexum ⁊ illo modo bene ponitur in predicamento loco illius incomplexi: quod circumloquitur ut quādo diffinitio ponitur loco diffiniti ad circumloquendum ipsum diffinitū. Sed si capiatur diffinitio inq̄ꝫtum includit genus ⁊ differētiam: hoc modo non poneretur in predicamento per modum vnius sed per modum plurium secundū suas partes. scilicet per modum generis ⁊ differentie: ⁊ sic dicibilia complexa ut complexa sunt non ponuntur in predicamento: incomplexa vero opponuntur. ⁊ per hanc diuisionem cognoscamus quōmodo differunt dicibilia complexa ⁊ incomplexa: ꝗ̄ hec diuisio valet ad cognoscēdū quāꝫ eorū q̄ ponūtur in ꝑdicamēto ab his q̄ nō ponuntꝰ. Sꝫ otra ꝑdicta arguitur ꝑmo sic: oē dicibile ē predicabile cū idē sit dici ⁊ ꝑdicari sed omne predicabile est incomplexum: ergo ⁊ omne dicibile: ergo nulla dicuntur cum complexione. Secundo sic: vnūquodqꝫ habet dici ⁊ significari eo modo quo habet eē. sed omne ens habet esse incomplexum ⁊ esse vnū: ergo omne dicibile est incomplexum. Tertio sic: canis est vnū dicibile: ⁊ tamen non est incomplexum cum includat plura significata: nec complexum cum non habeat plures voces ergo male dicitur ꝙ dicibilium quedam dicuntur cum cōplexione ⁊ quedam sine. Quarto sic: huiꝰ diuisionis mēbra non sunt opposita: quia complexum ⁊ incomplexum in eodem incidunt ergo diuisio est mala. Quinto sic: omne compositum ex voce ⁊ modo proferendi est complexum: sꝫ omne dicibile habet vocem ⁊ modum proferendi: ergo nullum dicitur sine complexione. Ad primū dicitur ꝙ si capiatur dicibile ut est aptum natum predicari sic omne dicibile est predicabile: sed si capiatur ut ē aptum natum exprimi ⁊ significari per dictionem ut in ꝑposito sumitur sic non omne dicibile ē predicabile. Ad secundū dicitur ꝙ licet omne ens secundum se sit vnum ⁊ incomplexum tamen in ordine ad aliud cum quo est complexum vꝉ cum quo est cōponibile aliquod ens potest dici complexum: licet hoc sibi cōueniat formaliter per respectum ad intellectum cōponētem ⁊ diuidentē qui facit actualiter tātū complexione q̄ prius est in rebꝰ scđm aptitudinē. Ad tertiū dicitur ꝙ licet canis ex parte vocis ⁊ materialiter sit vnum dicibile: tamē formaliter ex parte significatorum nō est vnum dicibile sed plura: non tamen debet dici dicibile complexū: quia illa significata nō habent inter se aliquam vnionē vel cōpositionē nec se habent ut determinatio ⁊ determinabile: ideo illo mō non potest dici cōplexū vel incōplexū: q2 hic diuiditur dicibile quod aliquo modo habet rōnem vnius dicibilis.

Ad quartum dicitur ꝙ licet complexū ⁊ incōplexūꝫ materialiter coincidant in eodē eo ꝙ incomplexū materialiter est pars complexi tamen formaliter opponuntur quantuꝫ

vā formsa completi ⁊ incompleti sicut dictum ē circa diuisionem vocis per completam et incōpletam in qua multa ponunt̄ que ad intellectū huius diuisionis p̄supponūtur.

Ad quintū dī q̄ licet cōpositū ex voce ⁊ mō ꝓferēdi habeat cōpletionē generaliter acceptam nō tamē habet cōpletionē proprie dictam que est ex pluribus vocibus significatiuis de qua est hic solū ad ꝓpositum.

¶ Sed anteq̄ȝ alterū membrū huius diuisiōis subdiuidatur distinguēdi sunt modi essendi in alio: quia necessarij sunt ad sequentem diuisionem cognoscendam: ⁊ ad quedam que postea dicentur. Primo igitur modo eēndi in dicitur aliq̄d in alio esse sicut pars integralis in suo toto: ut digitus in manu vel paries in domo. Secūdo autem modo: sicut totum integrale est in suis partibus ut dom⁹ in pariete tecto et fundamēto. Tertius modus essendi in sicut species in genere: ut homo vl' bos in animali: et vniuersale quodlibet inferius in suo superiori. Quartus modus eēndi: in: est sicut gen⁹ in specie: ut animal in homine vel boue: et vnunquodq̄ȝ diffiniens in suo diffinito siue in diffinitione. Quintus mod⁹ essendi in: est sicut forma in materia. Et ille quintus subdiuiditur: quia ē quedam forma substantialis ut animal est forma substantialis homini. Alia aūt est forma accidentalis: ut album homini. Et prima harum dicitur proprie esse in sicut forma in materia ut anima ē in corpore. Aliter autēȝ dicitur esse in sicut accidēs in subiecto: ut albedo in pariete ⁊ color in corpore. Sext⁹ modus essendi in sicut aliquid primo officio ut in altero suo statu: vl' in prima causa efficiente: ut regnum in regnāte. Septimus modus essendi in est sicut aliquid in fine: ut nos sumus in deo tendentes per bona opera ad ipsum: vl' ut virtus in beatitudine. Octau⁹ modus essendi in est sicut aliquid in vase: et vniuersaliter sicut locatum in loco. Hos autem octo modos essendi in distinguit Aristoteles in phisicis. Boecius autem assignat nouem: quia subdiuidit vnū in duos quēadmodum dictum est.

Postq̄ȝ auctor posuit primā diuisionē antepredicamētalem, hic cōsequenter vult ponere secundam. sed quia illa diuisio non potest perfecte cognosci nisi cognoscantur modi essendi in: ideo priusq̄ȝ auctor ponat illam diuisionem diuidit esse in alio per octo modos qui in his versibus continentur. Insunt pars: totū: species: genus: ⁊ calor igni. Rex in regno: res in fine: locoq̄ȝ locatum. Quorū sic habet̄ sufficientia: quia omne quod est in aliquo vel conuenit realiter cum eo in quo est vel ab eo differt realiter. Si conuenit cū eo realiter in quo est hoc est dupliciter: vel est in eo per modum partis vel per modum toti⁹. Si per modum ptis hoc est etiam dupliciter: vel per modum partis integralis: et sic est primus modus. Uel per modum partis subiectiue: ⁊ sic est tertius modus. Si per modum totius hoc est dupliciter vel per modum totius integralis: et sic est secūdus modus. Uel per moduȝ totius vniuersalis: et sic est quartus mod⁹. Si differt ab eo in quo est realiter: hoc est dupliciter. Uel ē in eo actualiter: vel virtualiter tantū. Si actualiter: hoc est dupliciter. Uel id quod est in alio dat esse cui inest: et facit vnū esse cum eo: et sic est quintus modus quo forma est in materia. vl' ab eo in quo est suscipit esse ⁊ distinguitur ment ab ipso: ⁊ sic est octauus modus quo locatuȝ est in loco. Si sic in alio virtualiter tm̄ hoc est dupliciter: vel est in alio q̄tū ad virtutē ꝓductiuā qua ꝓducit̄ in esse: ⁊ sic est sextus modus quo effectus est in causa efficiente. vel ē in eo solum virtualiter q̄ztū ad bonitatē: ⁊ sic est septim⁹ modus q̄ effectus habet eē in suo fine: ⁊ nō ē hic diuisio anp̄redicamētalis q2 nō immediate ordinat̄ ad cognitionē anp̄redicamētoȝ sed ad cognitionē vnius diuisiōis anp̄redicamētalis: licet ex p̄nti valeat ad cognitionē p̄dicamētorū. Primo sciendū est q̄ ptes diuersimode sūt in toto integrali: ⁊ totū integrale in suis ptibus: q2 ptes sunt in toto ꝑ modū materie ⁊ cōponūt ipsum totū materialiter ⁊ actualiter vniūtur ⁊ continētur ad inuicē ꝑ formā totius sub qua vniūtur. Sed totū integrale est in suis ptibus per modū forme: cū sit vniēs actualiter ⁊ ꝯtinens suas ptes adinuicē. vn̄ cū totū habeat rōnem actus respectu suarū partiū: ⁊ ex ipsis cōponatur et actus est in eo cuius est actus: ideo totū cōuenieter dicit̄ eē in suis ptibus: ⁊ nō differt realiter ab ipsis coniūctim acceptis sed rōne tm̄: licet distinguatur realiter a suis ptibus diuisim acceptis: sicut sortes differt a manu eius eo q̄ includit alias ptes q̄ realiter a manu distinguuntur: et sīr a q̄cūq̄ȝ alia parte diuisim accepta. Scdo sciēdū q̄ diuersimode species est in genere ⁊ genus in specie: q2 species ē in genere potestate tm̄ ⁊ nō actu: ⁊ cōtinetur sub eo s̄m totā entitatē eius: ⁊ sīr intelligendū est de qualibet alia pte subiectiua respectu sui totius. Sed gen⁹ est in specie actu ⁊ intelligitur: q2 species nō pōt intelligi nō intelligēdo gen⁹: ⁊ etiā est in specie s̄m essentiā ⁊ s̄m partē sui potestatis ⁊ nō s̄m totā cōitatē eius ⁊ ꝑ hoc habet̄ diā tertij modi ⁊ quarti. ⁊ lȝ genus et spēs sint idē realiter q̄ztū ad eēntiā nō tm̄ ꝓpter hoc seq̄tur q̄ idē eodē modo sit in seipso: eo q̄ genus ⁊ spēs distinguūtur s̄m diuersos modos essendi: quare nō est incōueniēs q̄ sub illis diuersis modis vnū insit alteri ⁊ ecōtra.

Tertio sciendū circa quintū modū q̄ forma substantialis ⁊ forma accidētalis multipliciter inter se differūt: ⁊ differēter sunt in aliquo. Primo mō: q2 forma substātialis dat esse simpliciter materie in qua suscipitur: q2 dat sibi eē substātiale q̄d est eē simpliciter. Sed forma accidētalis dat esse s̄m q̄d subiecto suo: q2 solū dat sibi eē accidētale in genere cause formalis: ⁊ suscipit esse a suo subiecto in triplici genere cause. s. cause efficiētis materialis ⁊ finalis. Secūdo differūt: q2 forma substātialis nūq̄ȝ p̄supponit esse in actu ⁊ cōpletū sui subiecti sed in potentia tantū. Sed forma accidentalis presupponit esse cōpletum in actu sui subiecti. Tertio differūt: quia destructa forma substantiali destruitur illud in quo est: non autem destructa forma accidentali. ⁊ ꝑ has causas quintus modus subdiuiditur a Boecio in duos modos. Quarto sciendum q̄ aliquid est differenter in sua causa efficiente et in sua causa finali: quia res est in suo efficiente per hoc q̄ ipsum efficiens habet virtutē ꝓductiuam qua potest producere effectum: sicut domificator habet virtutem productiuam qua potest producere domum: ⁊ in efficiente per naturam non est cognitio effectus sed in agente secundū propositum effectus est in sua causa q̄ztuȝ ad similitudinē ei⁹ ꝑ quā cognoscitur: sicut dom⁹ ē in mēte artificis s̄m suam similitudinē qua cognoscitur domus ⁊ad: ca

tus imaginē ipsa p̄ducit. sed res est in suo fine accidentaliter tm̄. s. q̄ɜtū ad bonitatē eius: quia tota bonitas rei ordinate ad finē p̄uenit ex bonitate finis: ⁊ sic sua bonitas p̄tinetur in suo fine: sicut bonitas securis cōtinetur in secatiōe ⁊ bonitas equi in equitatiōe: ⁊ per hoc aliqualiter habetur intellectus octo modorū eēndi in. Sed cōtra p̄dicta arguitur primo sic: omne cōtentū excedit᷑ ab eo in quo cōtinet᷑ sed totū integrale nō exceditur a suis partib⁹ sed ipsas omnes cōtinet: ergo nō cōtinet᷑ in suis partibus: ⁊ per ꝯsequēs nō est in ipsis. Secūdo sic: vnū oppositorū nō potest eē in alio: sed materia ⁊ forma sunt opposita: cū materia sit potētia: forma ṽo actus: ergo forma nō ē in materia ꝯtra q̄rtū modū. Tertio sic: effectus essentialiter ⁊ realiter distingui᷑ a suo efficiēte ⁊ fine: cū ille due sint cause extrinsece effectus: ergo res nō ē in efficiēte nec in suo fine. Quarto sic: locus ⁊ locatum distinguūtur essentialiter ⁊ realiter: quia locus est in locante ⁊ nō in locato: ergo locatū nō habet eē in loco sed est extra ipsum. Quinto sic: sicut aliquid ē in loco similiter aliquid est in tēpore: ⁊ tamē mod⁹ essendi in tēpore inter istos modos nō enumeratur: ergo nō sufficiēter ponuntur modi essendi in. Ad primū dicitur q̄ licet totū integrale s̄m supposita ⁊ esse actuale nō excedatur a suis partibus: tamē exceditur q̄ɜtum ad esse potentiale ⁊ secūdū rationē: eo q̄ esse potētiale sibi cōuenit a suis partibus in quibus primo reperitur. Ad s̄m dicitur q̄ licet forma ⁊ materia q̄ɜtū ad suos modos opponantur. s. q̄ɜtū ad modū actus ⁊ modū potētie: nō tn̄ s̄m esse suum: per q̄d quidē esse cōsistūt materia ⁊ forma in cōposito: ideo forma bene est in materia cui dat esse. Ad tertiū dicitur q̄ licet effectus nō sit actualiter ⁊ essentialiter in sua causa efficiēte vl' finali: tn̄ bene est in aptitudine in ipsis ⁊ virtualiter ut p̄us visum est. Ad quartū dicitur q̄ licet locatū nō sit in loco per inherentiā sic q̄ loco inhereat: tamē est in eo per cōtinentiā: quia a loco cōtinetur ⁊ circūdatur. Ad quintū dicitur q̄ licet esse in tēpore nō nūeretur hic distincte ⁊ formaliter: tamē equiualēter enumeratur: quia cōtinetur sub octauo mō. s. sub esse in loco: q̄r esse in loco ⁊ in tēpore ē eē in alio ut in mēsura extrinseca rei.

¶ Eorū autem que sunt: quedā dicuntur de subiecto: in subiecto vero nullo sunt ut genera ⁊ species et differentia substantie: que omnia dicuntur substantie vniuersales extēso nomine substantie: ut homo est animal rationale. Dici de subiecto ut hic sumitur est dici sicut superius de inferiore: ut animal de homīe et homo de sorte ⁊ color de albedine. Esse aūt in subiecto est ut hic sumitur secūdū q̄ accidens est in subiecto. Alia vero neq̄ȝ dicūtur de subiecto: neq̄ȝ sunt in subiecto ut indiuidua substātie. Alia vero dicuntur de subiecto ⁊ sunt in subiecto: ut genera ⁊ species aliorū predicamentorū que dicuntur de suis inferioribus: ⁊ sunt in subiecto ut accidēs in subiecto: ut color dicitur de albedine ut de inferiori: et ē in corpore ut in subiecto. Alia vero in subiecto sunt de subiecto autē nullo dicuntur: ut hec scientia est in anima sicut accidens in subiecto ⁊ nō dr̄ de aliquo īferiori: ut iste color ē in subiecto. i. in corpe ⁊ nō dr̄ de subiecto: dis. n. color in corpe ē.

Postq̄ɜ auctor p̄misit diuisionē modorū eēndi in q̄ valet ad cognoscēdū scd̄aȝ diuisionē āt̄predicamētalē hic p̄īter ponit scd̄aȝ diuisionē āt̄predicamētalē dicēs q̄ entiū dicibiliū aliq̄ dr̄ de subō ⁊ ī subō nō sūt: ⁊ alia nec sūt in subiecto nec de subiecto dr̄: alia in subiecto sūt ⁊ de subiecto dicūtur: ⁊ alia in subiecto sunt ⁊ de nullo subiecto dr̄. Cui⁹ diuisiōis sic pōt haberi sufficiētia: q̄r omne ens dicibile ē substātia vel accidēs. Si substātia: hoc ē dupliciter: vel substantia vl'is ⁊ sic est p̄mū mēbrū: vel substātia p̄ticularis: ⁊ sic ē scd̄ȝ. Si accidēs hoc ē dupliciter: vl' accidēs vl'e: ⁊ sic ē tertiū mēbrū: vel accidēs p̄ticulare: ⁊ sic est quartū mēbrū. Et in hac diuisione subdiuidit᷑ scd̄m mēbrū prime diuisiōis antepredicamētalis. s. dicibile incōplexū. nō tn̄ diuidit᷑ hic dicibile incōplexū in tota cōitate eius sed solū dicibile q̄d est ens reale. io ponit. Aristo. in textu p̄dicamētoꝝ in hac diuisiōe eorū q̄ sunt ⁊ nō eorū q̄ dicūtur. Primo sciēdū q̄ dici de subiecto ⁊ esse in subiecto sic differūt inter se: q̄ dici de subiecto ut hic sumitur est supius dici de inferiori. vnde supius eo q̄ dicit eorū esse sui inferioris predicatur de suo inferiori: ⁊ sic capitur hic subiectū nō pro subiecto accidētis sed p inferiori subijcibili alicuius superioris. Sed esse in subiecto est esse in alio ut accidēs in subiecto tanq̄ȝ forma sibi inherēs ⁊ adueniens ei post esse cōpletū. Ad hoc enim q̄ sit accidens requiritur ipsum habere ens cōpletū ante se ad q̄d cadit aut inheret. ⁊ sic capitur hic subiectū pro subiecto accidētis quod est indiuiduū de genere substantie: ⁊ per hoc patet quomodo diuersimode capitur subiectū dicēdo q̄ aliq̄ dicuntur de subiecto: ⁊ dicēdo q̄ aliqua sunt in subiecto q̄r scilicet in primo modo capitur pro inferiori. In secūdo ṽo pro ente cōpleto ⁊ perfecto q̄d est subiectū accidētis. Secūdo sciendū q̄ in primo mēbro hui⁹ diuisionis dicitur q̄ aliqua dicuntur de subiecto ⁊ nō sunt in subiecto: per quod intelligūtur substātie vl'es. ille enim habēt q̄ sint substantie ⁊ q̄ sint vl'es. inq̄ɜtū sunt substātie nō sunt ī subiecto: q̄r propriū est substātie in subiecto nō esse: eo q̄ est ens per se ⁊ nō in alio. Sed inq̄ɜtum sunt vniuersales dicūtur de subiecto: quia habent inferiora sub ipsis. Sed in secūdo mēbro dicitur q̄ quedā nō dicūtur de subiecto nec sūt in subiecto: et per hoc intelliguntur substantie p̄ticulares. Ille enim inq̄ɜtum substātie nō sunt in subiecto. inq̄ɜtū vero particulares sunt nō dicūtur de subiecto: quia nō habēt aliqua inferiora sub ipsis: ⁊ per istos duos modos habetur differentia inter substātias vl'es ⁊ particulares. Tertio sciendū q̄ in tertio mēbro dicitur: alia sunt in subiecto ⁊ dicūtur de subiecto: per q̄d intelligunt᷑ accidētia vl'ia. Illa enim inq̄ɜtū accidētia sunt in subiecto sunt: quia omne accidēs habet esse in subiecto. vnde propriū esse accidētis est inherētia ad subiectū. s̄ȝ inq̄ɜtū vniuersalia sunt dicūtur de subiecto. i. de suis inferioribus. ⁊ cū dicitur in quarto membro. alia sunt in subiecto ⁊ de subiecto nullo dicūtur: per hoc intelligūtur accidētia p̄ticularia: q̄ inq̄ɜtū sunt accidētia sunt in subiecto. inq̄ɜtū vero particularia nō dicūtur de subiecto: q̄r non habēt inferiora: ⁊ istorū modorū siue mēbrorū exempla satis patēt in textu. Quarto sciēdū q̄ substātie particulares ⁊ accidentia particularia diuersimode p̄ticularisantur ⁊ indiuiduantur: quia particulares substantie p̄ticularisantur ⁊ indiuiduantur per materiā que est principiū indiuiduatiōnis: ⁊ sic ille substātie indiuiduātur p aliquid de suo genere. ⁊ quia differūt a suis speciebus p p̄ncipiū indiuiduationis: ideo talia indiuidua de genere substātie p aliq̄d de suo genere a suis vniuersalib⁹ differūt. sed accidētia p̄ticularia p̄ticularisant᷑ p indiuiduationē sui subiecti: q̄r capiunt vnitatē ⁊ pluralitatē nūeralē ab vnitate ⁊ pluralitate sui subiecti. ⁊ quia suū subiectū nō est de suo genere: ideo nō indiuiduantur per aliquid sui generis: nec per aliquid sui generis differūt a suis vniuersalibus sicut substantie indiuidue. Unde ex p̄dictis patet q̄ per hāc diuisionē cognoscitur differētia eorū q̄ ponūtur in p̄dicamēto substātie ab his q̄ ponūtur in p̄dicamētis accidētiū: etiā cognoscitur differentia eorū que ponūtur in p̄dicamento eodē. s. penes vl'e ⁊ p̄ticulare

lare: ⁊ iō habetur ad qd̓ hec diuiſio eſt vtilis. Cōtra predicta arguitur primo: q̄cquid dicitur de ſubiecto eſt in ſubiecto: cū dici de ꝑſupponat eſſe in: ergo nulla dicitur de ſubiecto q̄ nō ſunt in ſubiecto: ut dicitur in ꝑ̄mo mēbro. Secūdo: omne ſubiectū prius eſt illo cuius eſt ſubiectū: ſed inferius nō eſt prius ſuo ſuperiori: ergo nō eſt ſubiectū ſui ſuperioris: ꝑ cōſequēs dici de ſubiecto nō eſt dici de inferiori. Tertio ſic: aliquis hō eſt ſubſtātia ꝑticularis: ⁊ tñ dicitur de ſubiecto .i. de ſuo inferiori ut dicēdo ſortes eſt aliquis hō vbi aliquis homo eſt ſuperius ad ſortē: ergo male dicitur ꝙ ſubſtātia particularis nō dicitur de ſubiecto nec eſt in ſubiecto. Quarto ſic: omne qđ ē in ſubiecto eſt in eſſentia vel eſſe ſubiecti: ſed accidēs vl̄e nō eſt intra eſſentiā ſubiecti: cū nō ſit de eſſentia eius nec de eſſe: cū eſſe rei aliene nature nō ꝑmiſceatur: igitur accidētia vniuerſalia nullo mō ſunt i ſubiecto. Quinto ſic: omnis forma cōicabilis dicitur de ſubiecto hoc eſt de inferiori: ſed accidētia particularia ſunt forme cōicabiles: cū omnis forma ſit cōicabilis: ergo illa accidētia dicitur de ſubiecto qđ eſt ꝯtra quartū mēbrū. Ad primū dicitur ꝙ ſi capiatur ſemꝑ eodē modo ſubiectū: tūc verū eſt ꝙ quicquid dicitur de ſubiecto hoc eſt de inferiori eſt in ſubiecto .i. in inferiori. Sed capiēdo ſubiectum diuerſimode ut accipitur in iſtis mēbris: tūc nō omne qđ dicitur de ſubiecto hoc ē de inferiori ē in ſubiecto accidētꝭ qđ ē ens cōpletū ⁊ perfectū exiſtens actu qđ eſt cauſa ⁊ occaſio alteri exiſtenti in eo: ſicut hō eſt cauſa albedinis exiſtentis in eo. Ad ſcḋm dicitur ꝙ licet ſubiectū accidētis ſit naturaliter prius eo cuius eſt ſubiectū: nō tñ ſubiectū alicuius ſuperioris. ⁊ iſto mō capitur hic ſubiectū in diffinitiōe dici de ſubiecto. Ad tertiū dicitur ꝙ licet aliq̄s hō ꝑ̄dicatiōe ſpeciei ⁊ cōſiderando ipſum ex ꝑte nature cōtracte cōtradicatur de ſorte ut de inferiori: nō tñ ꝑ̄dicatione induuidui: ⁊ cōſiderādo ipſum ex ꝑte ſigni cōtrahētis naturā: ſed hoc mō dicēdo ſor. eſt aliquis hō predicatur idē realiter de ſeipſo ⁊ nō ſuperius de inferiori. Ad quartū dicitur ꝙ licet accidēs nō ſit in eſſentia ſubiecti tanq̄ꝫ principiū eius eſſentie: tñ ꝑ inherentiā dicitur eſſe in eſſentia ſubiecti ex cōſequēti: ut ē in toto cōpoſito ⁊ ſub eſſe ipſius: ſed nō ꝑ ſe ⁊ ꝓ̄mo nō inheret eſſentie vel eſſe ſed toti cōpoſito: licet q̄nq̄ꝫ rōne materie: ⁊ q̄nq̄ꝫ rōne forme. Ad quintū dicitur ꝙ licet omnis forma ſcḋm ſe accepta ſit cōicabilis: nō tñ forma accepta ⁊ induiduata ꝑ ſubiectū eius ſed eſt incōicabilis: iō accidēs particulare: eo ꝙ ꝑticulare nō ē cōicabile nec dr̄ de ſubiecto.

¶ Quādo alterū de altero ꝑ̄dicatur ut de ſubiecto: quecūq̄ꝫ de eo q̄d predicatur dicūtur: omnia ⁊ de ſubiecto dicūtur. ut ſortes eſt homo ⁊ hō eſt animal ergo ſor. eſt animal. Diuerſorū generum ⁊ non ſubalternatim poſitorū diuerſe ſunt ſpecies ⁊ differentie: ut animal ⁊ ſcientia q̄ ſunt diuerſa genera. differentie enim animalis ſunt rationale ⁊ irratiōale. diuidit enim ꝑ has differentias. Differentie autē ſcientie ſūt naturale morale ⁊ ſermotionale. Diuidit enim ſcientia per has differentias. Scientiarum enim alia naturalis alia moralis: alia ſermotionalis.

Poſtq̄ꝫ auctor ſuperius poſuit duas diuiſiones valētes ad cognoſcēdū differētias dicibiliū inter ſe tam ponibiliū in ꝑ̄dicamēto q̄ꝫ nō ponibiliū. Hic cōſequēter ponit duas regulas anteꝑ̄dicamētales valētes ad cognoſcēdū ordinē illorū q̄ in ꝑ̄dicamēto ponūtur. Et q2 prius eſt cognoſcere ordinē dicibiliū reſpectu vnius ꝑ̄dicamenti qđ docetur ꝑ primā regulā q̄ꝫ cognoſcere ordinē ipſoꝝ reſpectu diuerſorum ꝑ̄dicamētorū: qđ fit ꝑ ſcḋaꝫ regulam. iō cōuenienter prepōnit primā iſtarū regularū q̄ talis eſt. Quando alterū de altero ꝑ̄dicatur ut de ſubiecto quecūq̄ꝫ de eo quod ꝑ̄dicatur dicūtur omnia de ſubiecto dicūtur: ut ſi ſortes eſt homo et animal ꝑ̄dicetur de hoīe etiā ꝑ̄dicabitur de ſorte. Primo ſciendū ꝙ in iſta regula ꝑ illud qđ predicatur ſiue ꝑ ꝑ̄dicatū intelligitur ſuꝑius habēs modū ꝑ̄dicandi alicuius predicabilis ⁊ ꝑ ſubiectū intelligitur inferius alicuiꝰ ſuꝑioris: adeo ſenſus regule eſt quādo aliqđ ſuperiꝰ ꝑ̄dicatur de ſuo inferiori quecūq̄ꝫ ꝑ̄dicantur eſſentialiter de illo ſuꝑiori etiā predicantur de inferiori eius. Cuius ratio ē q2 ſuperius actualiter includitur in ſuo inferiori: iō quecūq̄ꝫ inſūt tali ſuꝑiori ⁊ de ipſo ꝑ̄dicantur eſſentialiter ſunt etiā actualiter in ſuo inferiori: ⁊ de illo actualiter ꝑ̄dicantur ⁊ ſi ꝑ̄mū ſuꝑius eēntialiter ꝑ̄dicetur de ſuo inferiori etiā ſua ſuꝑiora ꝑ̄dicabuntur eſſentialiter et ſi accidētaliter etiā ſua ſuꝑiora ꝑ̄dicabūtur accidentaliter de ſuo ſubiecto ⁊ ꝑ hoc patet ꝙ iſta regula valet ad cognoſcēdū ordinē dicibiliū in vna linea ꝑ̄dicamētali: ⁊ quomō de ſe omnia ſuꝑiora alicuius generis ſunt ſuperiora ſuarum ſpecierū ⁊ etiā que ꝑ̄dicabilia poſſunt de ſe inuicē predicari. Scḋo ſciēdū ꝙ ſcḋm iſtā regulā debēt obſeruari due cōditiones. Prima eſt: ꝙ prima propoſitio ſit directa ⁊ ordinata ſiue ſit ibi eſſentialis ꝑ̄dicatio ſiue accidētalis oportet enim ibi aliquod ſuperius ꝑ̄dicari ſcḋm ordinē alicuius quādo q2 predicabiliū. Scḋa cōditio eſt: ꝙ in ſcḋa ꝓpoſitiōe ſit ꝑ̄dicatio eſſentialis ⁊ directa defectu cuiꝰ hic nō arguitur ꝑ regulā homo eſt animal animal eſt aſinꝰ ergo homo eſt aſinus: quia in ſecūda ꝓpoſitione nō eſt eēntialis predicatio: cū inferius nō predicetur eſſentialiter de ſuo ſuꝑiori: quod tñ hic requiritur ꝓpter hoc ꝙ reducēdo talem ordinē ad ſillogiſmū ſcḋa ꝓpoſitio ſit maior in prima figura ⁊ illa debet eſſe vniuerſalis ſemper actualiter vel virtualiter: ⁊ non eſſet virtualiter vniuerſalis niſi eſſet ibi predicatio eſſentialis. ⁊ tenet etiā iſta regula in negatiuis ſuppoſito tamen ꝙ prima propoſitio ſit affirmatiua quā oportet fieri minorē in prima figura ⁊ in ſecūda ꝓpoſitione predicatum negatur eſſentialiter de predicato prime. vnde ſequitur ſortes eſt homo. homo nō eſt aſinus: ergo ſortes non eſt aſinus. Tertio ſciendū: ꝙ ſcḋa regula antepredicamētalis talis eſt. Diuerſoꝝ generū ⁊ nō ſubalternatim poſitorū diuerſe ſunt ſpecies ⁊ differentie. Cuius ratio eſt: quia ſpecies ⁊ differentie alicuius generis eſſentialiter deſcendunt a ſuo genere. ⁊ dicunt eādē eſſentiam cū ipſo. ſed diuerſa gn̄a eēntialiter differunt: ergo ſpecies ⁊ differentie includūt eſſentias oppoſitas illorū generū: ⁊ ꝑ cōſequens diuerſoꝝ generuꝫ ⁊ nō ſubalternatim poſitorū diuerſe ſunt ſpecies ⁊ differentie. ⁊ ꝑ hoc patet ꝙ iſta regula valet ad ſciendū quomō ſub diuerſis ꝑ̄dicamētꝭ debēt ordinari diuerſe ſpecies ⁊ quomodo eſſentie predicamentorum ſunt impermixte. Quarto ſciendum ꝙ genera ſubalternatim poſita dicūtur quorum vnū eſſentialiter eſt ſub alio ſicut corpus ⁊ animal. ⁊ ꝑ oppoſitū illa dicūtur nō ſubalternatim poſita: quorū vnū nō cōtinetur ſub alio eſſentialiter: ut ſunt ſubſtantia ⁊ q̄litas ⁊ in hac regula dicitur nō ſubalternatim poſita ad differentiam generū ſubalternatim poſitorū. quia ipſorum poſſūt eſſe eedē ſpecies ⁊ differētie: ſicut ſpecies animalis ſunt ſpecies corporis ⁊ etiā ſubſtātie: licet nō ſint immediate reſpectu illorū generū. ⁊ ſimiliter differētie animalis ex cōſequēti ſūt differētie coordinatiōis ſubſtātie. ſed genera poſita nō ſubalternatim nō poſſunt ex conſequēti habere eaſdem differētias nec ſpecies propter cauſam prius dictā. Contra ꝑ̄dicta primo arguitur ſic. nō ſequitur ſortes eſt hō: hō ē ſpecies: igitur ſortes eſt ſpecies. ⁊ tamē ibi arguitur ꝑ primā regulā: ergo illa nō eſt bene aſſignata. Secūdo ſic. nō ſequitur ꝑ illam regulam hō eſt albus: albū eſt accidēs: ergo hō eſt accidēs. et tñ arguitur ſcḋm cōditiones regule prime: ergo nō eſt ſufficiēs. Tertio ſic. ſubſtātia ⁊ quātitas ſūt diuerſa genera: ⁊ tñ corpus eſt ſpecies vtriuſq̄ꝫ: ergo male dicitur in ſecunda regula: diuerſorū generum diuerſe ſunt ſpecies. Quarto ſic. animal ⁊ ſciētia ſunt diuerſa genera nō ſubalternatim poſita: ⁊ tamen ipſorum eſt eadem differentia. ſ. rationale qđ eſt differentia hominis: q2 diuidit animal ⁊

etiam sciētiā q: scia diuidit' p sciam rōnalem ꝛ realē:ergo di uersorū generū nō sūt diuerse differētie. Quinto sic. In tellectiuū est differentia hominis ꝛ etiā angeli: ꝛ tamē homo et angelus non continent' sub eodē genere: sed sub diuersis:quia homo continetur sub corpore:et angelus ē sub stātia incorporea: ergo diuersoꝝ generū est eadē differētia.

Ad primū istoꝝ dicitur: q: ibi non arguitur per regulam:quia in hac propositiōe:homo est species:non est predicatio essentialis:quia intentiones secunde non predicantur de primis essentialiter:sed accidentaliter solum eo q: dicunt respectus accidentales qui accidunt rebus prime intētionis. ꝛ eodem modo diceretur de illa: homo est substantia:substantia est genus:ergo homo est genus: ꝛ sic de aliis.

Ad secundū dicitur q: albū in predicato prime propositionis: ꝛ in subiecto secunde differenter tenetur. quia in prima albū tenetur cōtractū ad subiectū secundū q: dicit totū esse eius. In secunda vero tenetur sub propria ratione eius ꝛ non in quantū dicat esse per respectū ad suū subiectū: ideo in illa secunda propositione non predicat' aliqd de p̄dicato prime formaliter accepto:sicut tenebatur in prima. ideo nō arguitur per primā regulā: sed cōmittitur fallacia accidentis. Ad tertiū dicitur:q: corpus non est spēs substantie ꝛ quātitatis capiēdo corpus vniuoce: sꝫ capiēdo equiuoce tantū. q: prout corpus ē substātia que potest suscipere tres dimensiones est spēs substantie: ꝛ secūdū q: importat actu illā dimensionē.s.longitudinē:latitudinē ꝛ profunditatē est species quātitatis ꝛ si tenetur equiuoce nō ē vna spēs sed diuerse. Ad quartū dicitur: q: rōnale non ē eadem differētia ut est differentia animalis ꝛ scientie: q: non tenetur vniuoce sed equiuoce. q: secundū q: dicit formam qua possumus vti rōne ē differētia animalis: ꝛ scd̄m q: dicit scientiā q̄ est de ente rationis est differentia scie. Ad quintū dr̄: q: intellectiuū nō repit' equalr in hoie ꝛ in āgelo. nec sūt itellect⁹ hois ꝛ āgeli i eqli gradu pfectiōis:cū itellect⁹ āgeli sit pfectioꝛ eēntialr intellectu hois: ꝛ iō itellectiuū dr̄ d̄ ipsis analogice ꝛ non vniuoce:iō nō est differētia eadē.

¶ Capitulum de predicamētis.

Orū que secūdū nullā complexionē dicūtur. Singulū aut significat substātiā aut quātitatē aut qualitatē:aut ad aliquid:aut ubi: aut qñ: aut situm esse siue positionē: aut habere siue habit⁹ :aut facere siue agere :aut pati. Est autē substātia ut exēplariter dicatur: ut homo equus:q̄ntitas ut bicubitū tricubitū:qualitas ut albedo nigredo : ad aliquid ut duplū triplū. vbi vero ut in loco. quādo aūt ut heri cras. situs ut iacere sedere. habitus ut calciatum esse:armatū esse:facere ut secare vrere. pati ut secari vri.

Postq̄ꝫ auctor determinauit de antepredicamentis q̄ necessario requirunt' ad cognitionē predicamentoꝝ. Hic consequēter incipit determinare de predicamentis. et quia cognitio generalis ꝛ confusa precedit in nobis cognitionē specialē ꝛ distinctā:ideo determinat de ipsis in generali priusq̄ꝫ in speciali premittens talē diuisionē. Eorū que dicuntur fm̄ nullā cōplexionē. i. vnūquodq̄ꝫ dicibiliū incōplexorū singulū aut significat substātiā aut q̄ntitatē aut qualitatē aut ad aliqd: ꝛ sic de aliis. ꝛ de qlibet istoꝝ satis patet exēplariter:vn pꝫ q: ista diuisio nō ē vnū anpredicamentū . q: precedit determinationē predicamētoꝝ. sꝫ determinat de predicamētis in generali distinguēdo ipa ꝛ exēplificādo de quolibet ipsoꝝ. Primo sciendū: q: dicibile incōpletum accipitur dupliciter . vno modo pro oī illo qd̄ significatur per vnā vocē incōpletā:ut capitur in p̄ma diuisione antep̄dicamētali:isto mō non capitur hic q: multa dicibilia hoc modo incōpleta sunt q̄ nō ponunt' in aliq̄ predicamēto ut chymera ꝛ multa alia entia rōnis. Alio mō capitur spālit solū pro dicibili incōpleto ordinabile in genere : ꝛ hoc modo sumitur dicibile in ista diuisiōe fm̄ q: significat substantiā quātitatē ꝛc. ꝛ per hoc q: dicit significat: dat intelligere q: hic nō cōsiderant' res sub rōne entis: nec hō ordinatur in predicamētis . Sed cōsiderant' ille voces per quas res significantur: ꝛ sub tali cōsideratiōe ordinantur res in p̄dicamēto. Secūdo sciēdū ē: q: ad hoc q: aliqd sit ordinabile in genere quattuoꝛ ꝯditiones reqruntur . Prima ē:q: tale dicibile sit vnū formaliter ꝛ virtualiter. q: si eēt equiuocū: essent plura dicibilia: ꝛ posset ordinari in diuersis ordinib⁹ siue in diuēsis p̄dicamētis : ꝛ ꝓpter hoc equoca ut eq̄uoca sūt nō ordinant' in p̄dicamēto . Secūda cōditio ē:q: tale dicibile sit incōplexū. q: si eēt cōplexū fm̄ diuersas ptes eius eēt in diuersis predicamētis vel in diuersis locis eiusdē ordinis:sicut patet de diffinitiōe. gen⁹ eni ponitur in recta linea. differētia vero in linea laterali. ꝛ ꝓpter hāc rōnem cōplexa nō ponunt' in genere fm̄ se ut cōplexa sunt:sed fm̄ suas ptes solū vel in quātū sumunt' pro vno incōplexo. Tertia conditio est q: tale dicibile sit ens reale: ꝛ q: hēat ordinē certū in rebus: ꝛ propter hoc entia rationis: ut chymera ꝛ hircoceruus ꝛ similia non ponunt' in predicamētis. Quarta conditio est: q: tale dicibile sit vniuersale vel particulare: quia ordinatio scd̄m sub ꝛ supra fit secundū rōnes vniuersalis vel particularis:sic q: particulare ponitur sub: ꝛ vniūsale supra. ꝛ propter hoc deus non ponitur in predicamento. nō eni est vniuersalis: q: nō pōt esse plures dii: nec pticularis cū non habeat aliquid super⁹ vniuocū: ꝛ per hoc patet q: id qd̄ diuiditur in p̄nti diuisione est dicibile incōplexū ordinabile in genere. Tertio sciēdū q: hui⁹ diuisionis sic habetur sufficiētia. q: omne dicibile ordinabile in genere vel dicit ens per se vel in alio: si primū sic est substantia: si scd̄m hoc est dupliciter: vel est ens absolutū vel respectiuū. si absolutū hoc est duplr̄ vel cōsequitur substantiā grā materie ꝛ sic ē quātitas. vel grā forme sic est qualitas. si respectiuū hoc est duplr̄ vel sumitur a respectu substantie ad aliqd extrinsecū vel a respectu alicui⁹ extrinseci ad substātiā: si primū hoc est dupliciter vel dicit respectū ptiū substātie ad suum totū ꝛ ad locū ꝛ sic est situs . vel dicit respectū simplicē substātie ad aliqd extrinsecū: ꝛ hoc ē tripliciter : q: vel orit' a forma ꝛ sic est actio: vel oritur a materia ꝛ sic ē passio: vel a toto cōposito ꝛ sic est ad aliqd. Si vero dicat respectū extrinseci ad substātiā hoc ē dupliciter : vel tale extrinsecū est adiacēs et applicatū simul ꝛ sic ē habitus: vel adiacēs tantū ꝛ hoc est dupliciter: vel adiacet rei in motu ꝛ sic est qñ: vel in q̄ete ꝛ sic est vbi ꝛ per hoc habetur q: tm̄ decē sunt predicamēta. Quarto sciendū: q: p̄dicamētū ē gen⁹ generalissimū respectu alicui⁹ coordinatiōis: vel est ipsa tota coordinatio: ꝛ dr̄ predicamentū de predicari ꝛ metioꝛ metiris : q: est mēsura oīm alioꝝ que sunt in tali genere : vel etiā q: in se vel sub se colligit oīa p̄dicata eiusdē generis: ꝛ sicut pꝫ in diffinitiōe predicamēti p̄dicamentū pōt accipi duplr̄ : ꝛ vtroq̄ꝫ mō tm̄ decē sunt p̄dicamenta. q: si sumat' primo mō pro genere generalissimo tm̄ decē sunt genera generalissima: ꝛ q: coordinationes p̄dicamētales distinguūtur per generalissima q̄ sunt p̄ma p̄ncipia formalia illarū coordinationū. igit' si scd̄o mō sumat' ꝓ tota coordinatione erūt decē predicamenta solū. Sꝫ ꝯtra p̄dicta arguitur. Primo sic ens est dicibile ꝛ incōplexū ꝛ silr̄ res aliqd vnū verū bonum que sunt trāscēdētia ꝛ tñ non ponunt' in aliq̄ predicamēto cū eis sit cōmunius q̄libet predicamento ergo ista diuisio nō valet. Secundo sic: deus est in predicamento ꝛ tñ nō est in aliq̄ istoꝝ: ergo diuisio mala : antecedēs patet quia oē particulare dicibile incōplexū ponit' in p̄dicamento: sed deus est quoddā pticulare cū sit vnū ens in numero: sed vnū in numero ꝛ pticulare idē sunt ergo. Tertio sic. genus et species sunt dicibilia incōplexa ꝛ tamen nō ponūtur in aliquo istoꝝ predicamentoꝝ igitur. Quarto sic:

isti termini incomplexi propositio et oratio sunt dicibilia incomplexa et ordinabilia in genere quia propositio est species respectu orationis et tamen non sunt in aliquo istorum predicamentorum. Quinto sic: materia est dicibile incomplexum et ens reale et sibi conueniunt conditiones ordinabilium et tamen non ponitur in aliquo istorum ergo non sufficienter enumerantur hic predicamenta. Ad primum istorum dicitur: quod licet ens ex parte vocis sit vnum dicibile quodammodo: tamen ex parte significatorum eius non est vnum dicibile sed multa dicibilia: quia ipsum acceptum in communi non est vniuocum igitur non ponitur in aliquo vno predicamento sed secundum diuersa significata eius ponitur in diuersis predicamentis: similiter dicendum est de alijs transcendentibus. Ad secundum dicitur: quod licet deus sit vnus in numero quia est indiuisibilis: non est tamen quoddam particulare quia particulare dicitur partem alicuius totius: deus autem sub nullo toto continetur: et licet vnum in numero et particulare in aliquo sunt idem realiter tamen non sunt idem formaliter sed differunt ratione ut dictum est.

Ad tertium dicitur quod licet genus et species de materiali significato eorum dicant ens reale aliquod: tamen quantum ad sua formalia significata important entia rationis a quibus sumuntur intentiones secunde: et illi respectus non sunt entia realia: ideo genus et species non ponuntur per se in predicamento. Ad quartum dicitur: quod licet isti termini propositio et oratio ex parte vocis sint dicibilia incomplexa tamen ex parte significatorum sunt dicibilia complexa: et quia hic non considerantur voces tantum sed capiuntur voces pro rebus significatis: ideo propositio et oratio et alia que important dicibilia complexa non sunt in predicamento: ideo male ponit Buridanus vndecimum predicamentum scilicet signi ad reponendum omnia ista signa vel entia rationis. Ad quintum dicitur: quod licet materia sit ens reale reductiue et per modum principij: non tamen est ens completum: ideo per se non ponitur in predicamento: sed bene ponitur reductiue in predicamento substantie: et per modum principij substantie corporee eo modo quo ipsa est ens.

Capitulum de substantia.

His habitis dicendum est de vnoquoque ipsorum predicamentorum. et prius de substantia cum sit prior alijs predicamentis. Substantia diuiditur per primam substantiam et secundam. Substantia autem prima est: que proprie et principaliter et maxime substare dicitur. Siue prima substantia est que neque de subiecto dicitur neque in subiecto est: ut aliquis homo et aliquis equus.

Postquam auctor determinauit de decem predicamentis in generali. Hic consequenter determinat de ipsis in speciali: et quia substantia est prior accidentibus natura diffinitione et tempore: et est causa omnium accidentium in triplici genere cause scilicet efficientis materialis et finalis: et causa naturaliter precedit suum effectum, ideo prius auctor determinat de substantia quam de accidentibus: ipsam primo diuidens per primam et secundam substantiam. Cuius diuisionis sic habetur sufficientia. quia omnis substantia vel per se primo substat accidentibus ut substantia particularis: et sic est substantia prima. vel secundario substat accidentibus ut substantia vniuersalis: et sic est secunda substantia. et per hoc patet quod non sunt ponende tres aut quattuor substantie: sed solum due. scilicet prima et secunda: eo quod omnis substantia vel est particularis vel vniuersalis: sed omnes vniuersales substantie secundum substant accidentibus per hoc quod sunt in primis: particulares vero primo et per se substant. Primo sciendum quod substantia tripliciter accipitur. Uno modo ut est prima et perfectior pars entis: et sic est de consideratione methaphisici. Secundo modo ut est genus et principium primum omnium substantiarum: ad quod omnes alie reducuntur. Tertio modo accipitur ut est primum subiectum omnium accidentium: et istis duobus modis consideratur a logico. principalius tamen ut est subiectum accidentium quam distinguuntur inter se secundum diuersos modos predicandi de prima substantia. ideo hic conuenientius diuiditur per primam et secundam in quantum est subiectum accidentium et diuersimode substat ipsis quam diuideretur sub ratione generis in suas species. Secundo sciendum: quod nomen substantie a duobus sumitur. Primo modo a per se essendo: et sic sumitur a proprio esse substantie: quod est esse per se et absolutum: et hoc modo substantia vniuoce dicitur de omnibus substantijs: et est genus ipsarum. Alio modo sumitur a substando: et sic sumitur ab esse respectiuo substantie quo est in potentia ad substandum accidentibus. et isto modo substantia prius dicitur de substantijs particularibus que principaliter substant accidentibus quam de substantijs vniuersalibus que secundario substant: et quia hic diuiditur substantia in quantum habet substare accidentibus: et ut sic per prius dicitur de primis substantijs quam de secundis: ideo ista diuisio est diuisio analogi in sua analogata. et hinc est quod per prius substantia diuiditur quam diffiniatur: quia equiuocum prius est diuidendum quam diffiniendum. Tertio sciendum. quod substantia prima vno modo sic diffinitur. Prima substantia est que proprie et principaliter et maxime substare dicitur. in qua diffinitione per illud relatiuum que subintelligitur substantia loco generis diffiniti: et ponitur proprie ad differentiam accidentium in quibus licet vnum aliquo modo substet alteri sicut superficies albedini. tamen hoc non est proprie et tanquam subiectum principale et per se subsistens sicut prima substantia. deinde ponitur principaliter ad differentiam secundarum substantiarum que minus principaliter et secundario substant accidentibus. Tertio ponitur maxime ad differentiam specierum de genere substantie que magis principaliter videntur substare quam genera: sed adhuc prima substantia pluribus substat quam illa species: quia quibuscumque substat species substat indiuiduum et vltra hoc ipsi speciei. et ponitur substare ad explanandum esse substantie quod est susceptiua accidentium. Quarto sciendum: quod aliter diffinitur prima substantia que est que nec in subiecto est nec de subiecto dicitur ut aliquis homo aliquis equus: in qua diffinitione subintelligitur genus diffiniti. scilicet substantia. Deinde dicitur que nec est in subiecto ad differentiam accidentium que sunt in subiecto. deinde ponitur nec de subiecto dicitur ad differentiam secundarum substantiarum que licet non sint in subiecto tamen de subiecto dicuntur. Prima enim substantia habet quod sit substantia et quod sit prima: in quantum enim substantia conuenit cum secundis substantijs et sibi conuenit non esse in subiecto: quia hoc est commune omni substantie. sed in quantum prima est non habet inferiora sub se nec dicitur de subiecto: et per hoc differt a secundis substantijs: et in ista diffinitione exemplificatur per indiuiduum vagum ut aliquis homo aliquis equus magis quam per indiuiduum determinatum eo quod indiuidua determinata ut determinata sunt per conditiones indiuiduantes sunt ab arte relinquenda: et per hoc patet diuisio substantie et diffinitiones primi membri eius. Sed contra predicta arguitur primo: vbi est equalitas ibi non est primum et secundum. sed substantia equaliter dicitur de ambabus substantijs cum sit genus ipsarum: ergo male hic diuiditur per primam et secundam. Secundo sic: vnum membrum huius diuisionis predicatur de alio: quia secunda predicatur de prima: ergo prima et secunda non opponuntur ergo ista diuisio non datur per opposita.

Tertio sic. materia prima principaliter substat quia substat forme substantiali et prima substantia solum substat accidentibus et tamen non est prima substantia ergo illa diffinitio conuenit alijs a diffinito. Quarto sic: omnis passio que realiter conuenit pluribus indiuiduis conuenit ipsis realiter ratione alicuius communis in quo conueniunt: sed substare est passio communis omnibus substantijs primis: ergo conuenit ipsis ratione alicuius superioris ipsarum: sed tale superius non est nisi secunda substantia: ergo substare per prius conuenit secunde substantie et principalius quam prime. Quinto sic: diffinitio prime substantie solum datur per negationem: ergo non sufficienter naturam diffiniti explicat: ergo non est sufficiens. Ad primum dicitur: quod licet substantia ut dicitur a per se essendo dicatur equaliter de omnibus substantijs et vniuoce: tamen non ut dicitur a substando et isto modo diuiditur hic.

Ad secundū dr̄: ꝙ licet scḋa substātia ⁊ prima secundū
id quod sunt non opponātur ⁊ secunda predicetur de pri-
ma: tñ s̄m rōnem primi ⁊ scḋi opponūtur ⁊ sic sunt mēbra
diuisiōis. Ad tertiū dr̄: ꝙ lꝫ materia prima ꝓprie ⁊ pri
cipalr̄ subsistet respectu forme substātialis: nō tñ respectu ac-
cidentiū: sꝫ totū cōpositū principalr̄ substat accidētibus et
materia ⁊ forma nō substant ipsis nisi ex consequēti in q̄n-
tum sunt in toto cōposito: ⁊ de tali substare accidentib⁹ so
lum intelligitur in ista diffinitiōe. Ad q̄rtū dicitur: ꝙ lꝫ
substare per prius cōueniat scḋe substātie. s. substātie in cō-
muni sicut cause ⁊ forme a qua prouenit talis passio: non
tñ sibi primo ꝯuenit tāq̄ꝫ subiecto: sꝫ istud per prius conue-
nit prime substātie q̄ est ens seu subiectū cōpletū seu subsi-
stēs per hoc ꝙ nō ē in alio ⁊ ꝙ est vltima. Ad quintū
dr̄: ꝙ in scḋa diffinitiōe prime substātie lꝫ ponantur due ne
gatiōes tñ ponunt̄ ad explicādū aliquā affirmationem: ubi
enī explicat̄ ꝙ prima substātia ē prima in substādo ꝑ hoc
q̄ nō est in alio: ⁊ ꝙ ē vltima in ꝑdicando per hoc ꝙ non
dicitur de subiecto idest de inferiori. et etiam prima pars dif
finitionis est affirmatiua.

¶ Secunde substātie sunt spēs in quib⁹
sunt prime substātie: ⁊ harū spērū genera
ut hō ⁊ aial. Est enim aliquis hō in hoīe
vno genere eēndi. i. in vniuersali. s. qui hō
est spēs sicut hō in aiali q̄ ē genus. Indi
uidua substātie dicūtur prime substantie
q̄ primo substāt alijs. genera vero ⁊ spe
cies eorū dicuntur secūde substātie: q̄ se-
cundo substant. Aliquis autē homo dici-
tur grāmaticus ⁊ currens: ⁊ ita homo di-
citur grāmaticus ⁊ currēs ⁊ aial ⁊ substā
tia. Itē ea q̄ dicuntur de subiecto omnia
predicant̄ noīe de rōne: ut homo de sorte.
Eorū vero que sunt in subiecto ut in plu-
ribus inuenit̄: quorū neqꝫ nomē de subie
cto neqꝫ rō predicat̄ ut hec albedo: ⁊ hoc
albū. In aliquib⁹ aūt nomē nihil prohi-
bet predicari aliq̄n de subiecto: rōne vero
impossibile ē: ut albū de subiecto ꝑdicat̄.
rō vero albi nunq̄ꝫ de subiecto ꝑdicatur.

Postq̄ꝫ auctor supius determinauit de ꝑmo mēbro di-
uisiōis substātie. s. de primis substātijs. Hic ꝯsequenter de-
terminat de scḋo mēbro. s. de secūdis substātijs dicēs: ꝙ se-
cūde substātie sunt vlīa ut genera ⁊ spēs in q̄b⁹ sunt prime
substātie. ⁊ dicunt̄ substātie vlēs secūde: eo ꝙ tales substā-
tie secūdario substāt accidētib⁹ nō primo ⁊ per se sicut sub-
stātie pticulares. Cui⁹ rō ē: q̄ accn̄s fluūt imediate a princi
pijs īdiuidui: ⁊ substātie vlēs nō includūt p̄ncipia indiuidui
ideo nō primo substāt accidētib⁹: sꝫ solū ex cōsequēti inq̄ꝫtuꝫ
hn̄t eē in primis substātijs. Primo sciēdū ꝙ substantie
vlēs dupliciter ꝯsiderant̄. vno mō q̄ꝫtū ad eē eēntie ipsarū
⁊ q̄ꝫtū ad hoc q̄ ē per se eē: ⁊ hoc modo sunt priores substā
tijs pticularib⁹: eo ꝙ sunt cause formales ipsarū ipsis dātes
eē nomē ⁊ rōnē. Alio mō ꝯsiderant̄ s̄m eē existētie: ⁊ quā
tū ad hoc ꝙ ē substare accidētib⁹: ⁊ hoc mō substātie ptricu
lares ꝑcedūt vlēs. cui⁹ rō ē q̄ substātie vlēs nō hn̄t eē existē
tie nec substare accidētib⁹ nisi ex ꝯsequēti ⁊ s̄m eē q̄ hn̄t i
primis substātijs. ⁊ iō substātie vlēs q̄ꝫtū ad existere et sub-
stare accidētib⁹ dicunt̄ scḋe substātie. Scḋo sciēdū: ꝙ se
cūde substātie diuersimode sunt in ꝑmis ⁊ prime i scḋis. ꝑme

enī sunt in scḋis virtualr̄ ⁊ potētialr̄ sicut ps toti⁹ vni
uersal' est in toto vlī: ⁊ inferi⁹ in suo supiori. sꝫ scḋe substan
tie sunt in primis actu ⁊ intellectu: q̄ sunt de intellectu ⁊ es
sentia primarū substātiarū ⁊ solū hn̄t eē existētie in primis
substātijs. nō tñ capiūt illud eē existētie a primis substātijs
sꝫ in genere cause efficiētis ⁊ finalis causant̄ a causis extrin-
secis sicut a prima causa ⁊ a natura. sed in genere cause for-
malis hn̄t a seipsis sicut sunt forme quedaꝫ ⁊ non habent
ipsuꝫ ab alia causa formali: ⁊ i genere cause materialis quo
dāmodo: ⁊ secundum quid accipiūt esse a primis que sunt
materia in qua respectu ipsārum secundarū substantiarū.
Tertio sciendū: ꝙ ea que dicuntur de subiecto. s. superi-
ora aliquorꝫ inferiorꝫ ⁊ ea que sunt in subiecto scilicet acci-
dētia diuersimode predicantur de suis subijcibilibus: quia
supiora predicant̄ de suis inferiorib⁹ nomie ⁊ rōne. ⁊ causa
est q̄ illud dr̄ predicari s̄m nomen cuius nomen de aliquo
ꝑdicatur seu verificatur: ⁊ illud dr̄ ꝑdicari rōne cui⁹ diffini
tio vel essentia includit̄ eēntialr̄ in inferiori: sed omne supe
rius s̄m nomē eius verificat̄ de inferiori ⁊ includitur eēntia
lr̄ in diffinitiōe sui inferioris: ⁊ etiā diffinitio eius cōuenit
suo inferiori: ideo omne supius essentiale predicat̄ nomie ⁊
rōe de suis inferiorib⁹: ⁊ sic predicatur vniuoce: sꝫ accidētia
aliq̄ nec noīe nec rōne de subiecto ꝑdicant̄ ut albedo ⁊ ni-
gredo. Alia vo noīe ꝑdicant̄: sꝫ nō rōne sicut albū vl' nigrū
⁊ sic solū ꝑdicant̄ denoīatiue de suis subiectis. Quarto
sciēdū ꝙ duplex ē accidēs quia quoddam est accidēs abstra
ctum q̄ iportat formā accidētalē s̄m se ⁊ nō secūdū inherē
tiā ei⁹ ad subiectū ut albedo. ⁊ tale accidens nullo modo de
subiecto ꝑdicat̄: q̄ oē illud q̄ de alio predicatur debet di-
cere totū eē eius: sed accidēs abstractū nō dicit totū esse sui
subiecti sed importat̄ cū precisione subiecti ⁊ sine inherēn-
tia ad ipm̄: iō nō ꝑdicatur de subiecto nec noīe nec ratione.
Aliud ē accidens cōcretum q̄ iportat formā cū inherētia
ad subiectū: ⁊ tale de subiecto predicat̄ noīe sꝫ nō ratione.
Cui⁹ cā est: q̄ ꝑdicari rōne est eēntialr̄ includi in rōne alte
rius: modo accidēs cōcretū non predicat̄ eēntialiter de suo
subiecto: nec includit̄ eēntialiter in rōne sui subiecti: iō non
predicat̄ de ipso s̄m rōnē ⁊ per hoc cognoscit̄ dr̄ia secūda-
rū substātiarū ⁊ accidētiū respectu prime substātie: secunde
enī substātie predicant̄ de ipsis vniuoce: accidētia vo denoīa
tiue tñ per hoc etiā cognosci pōt q̄d est esse in subiecto ⁊ q̄d
dici de subiecto q̄ in diffinitiōe prime substantie ponuntur.
Cōtra predicta arg. ꝑmo sic: substātie scḋe substāt secū-
dario accidētib⁹: sꝫ substātie vlēs nō substāt accidentibus
cū accidēs solū i indiuiduis sit ⁊ solū fluat a principijs indi-
uidui: ergo substātie vlēs non sunt secūde substātie. Se-
cūdo sic: substātie vlēs sunt priores pticularib⁹ ⁊ per prius
ꝯuenit eis rō substātie. s. per se eē q̄ꝫ indiuiduis ergo substā
tie vlēs debēt dici prime ⁊ nō pticulares. Tertio sic: gen⁹
generalissimū dr̄ de subiecto. s. de suis inferiorib⁹ ⁊ tñ non
predicat̄ rōne q̄ nō hꝫ diffinitionē ergo nō oē supius pre-
dicatur noīe ⁊ rōne de inferiori. Quarto sic: oīs forma
dās eē alteri dat etiā nomē sibi ⁊ predicatur noīe de ipo: sꝫ
accidēs abstractū ē forma dās eē suo subiecto. ergo s̄m no-
mē de subiecto ꝑdicat̄. Quinto sic: de q̄cūqꝫ predicatur
diffinitū predicatur ⁊ diffinitio: ergo si accidēs cōcretū pre-
dicat̄ de subiecto: ergo ⁊ diffinitio ei⁹: ⁊ per cōsequēs predi
catur noīe ⁊ rōne sit. Ad ꝑmū istorꝫ dicitur: ꝙ lꝫ substā-
tie vlēs nō primo ⁊ per se substēt accidētib⁹. tñ substāt secū
dario ut sunt in primis substātijs ⁊ accidēs conueniens pri
mis substātijs: etiā cōuenit ex consequenti secundis substā
tijs que sunt in primis. ut quia sortes est albus ex consequē
ti homo dicitur albus ⁊ animal ⁊ substātia. Ad secūdū
dr̄ ꝙ lꝫ substātie vlēs sunt priores primis quātuꝫ ad esse es-
sentie ⁊ quātū ad esse per se: tñ sunt posteriores quantū ad
eē: ⁊ substādi accidētib⁹. Ad tertiū dicitur: ꝙ lꝫ genus
generalissimū non habeat propriā diffinitionē q̄dicatiuam
qua predicetur de suis inferiorib⁹: tñ includitur eēntialiter
in rōne suorꝫ inferiorꝫ. et etiā diffinitio notificās essentiam
eius conuenit ipsis: ideo predicatur nomie ⁊ ratione de su-
is inferioribus. Ad quartum dicitur: ꝙ licet omnis for-
ma designata per modū totius det nomen suo subiecto et

predicetur nomine de ipso non tamen forma designata per modū partis: cū illa non dicat totū esse subiectū: modo acci dēs abstractū designatur per modū partis. Ad quintū dicitur: ꝙ licet diffinitio accidētis cōcreti predicetur de suo subiecto denominatiue sicut ipm̄ accidēs: non tn̄ predicat̄ essentialiter: ideo non predicatur rōne. diffinitio enī debet conuertibiliter ⁊ essentialiter inesse.

¶ Itē secundarū substātiarū magis substantia est species q̃z genus: quia species est propinquior prime substātie q̃z genꝰ: et etiam qꝛ pluribus substat. quibuscūq̃z enī substat genꝰ: eisdē substat spēs et etiā ipsi generi. sed species specialissima equaliter sunt substātie: ut hō equꝰ ⁊ cōsimilia.

Postq̃z auctor determinauit de primis substātijs ⁊ secūdis secundū seipsas diffiniendo ⁊ comparando etiam eas ad inuicem. Hic consequenter cōparat secūdas inter se dicēs ꝙ secundarū substantiarū magis spēs est substantia q̃z genus. Cuius auctor duas assignat rationes. Prima ē: quia secundarū substantiarū illa est magis substantia q̄ ē propinquior prime substātie: cū in omni analogia illud quod est propinquius primo ⁊ magis pricipat rationē analogi. sed spēs est propinquior prime substātie q̃z genus: qꝛ ordinat̄ inter prima substātiā ⁊ suū genus: ergo spēs est magis substantia q̃z genus. Secūda ratio est: quia secundarū substantiarum illa est magis substātia que pluribus substat fm̄ diuersos modos substādi. sed spēs pluribus substat q̃z genus quia substat accidentibus generis: ⁊ cum hoc substat ipsi generi: ⁊ sic substat ut subiectū accidentibus: et generi ut inferius superiori: ideo species est magis substantia q̃z genus.

Primo sciendū ꝙ substantia ut visum est dupliciter cōsideratur. vno modo quantū ad suū propriū esse: quod est per se eē: ⁊ sic sumitur a per se essendo. ⁊ sic vna substantia nunq̃z dicitur magis vel minus substantia q̃z alia. Secundo modo quantum ad esse accidentale quo est in potentia ad substandū alteri: ⁊ hoc modo vna substantia potest esse magis substantia q̃z altera. sed quia tale eē scilicet in potentia ad substandū alteri non est propriū substantie: sed subsequitur suum proprium eē: ideo ipsa in proprio suo eē non intenditur nec remittitur. Ideo propter hoc non debet dici suscipere magis ⁊ minus: sicut etiam dicetur in vna proprietate eius. Secundo sciendū: ꝙ speciē eē propinquiorem prime substantie dupliciter intelligi potest. vno modo ꝙ sit propinquior prime substantie quantū ad eius esse: et hoc modo ipsa non est propinquior q̃z genus: quia in esse prime substantie genus ⁊ species idem sunt essentialiter et sub actu simul: ideo quātum ad tale eē non dicitur species prime substantie propinquior q̃z genus. Secūdo modo potest intelligi ꝙ sit propinquior prime substantie quantum ad modos substandi alijs et hoc modo species est propinquior prime substantie q̃z genus: quia genus habet esse indeterminatū ⁊ confusum. species vero habet eē determinatū per differentiā non secundū numerū: sed secundū speciem prima vero substantia habet eē determinatū secundū numerum: ⁊ sic secundū istum modum essendi species est genere propinquior prime substantie: ⁊ etiam quia species substat accidentibus ⁊ etiam suis superioribus. genus autē in quātum genus non: sed solum substat accidentibus ⁊ non superioribꝰ: ideo quantū ad illud quod est substare alijs magis conuenit species cum prima substantia q̃z genus. Tertio sciendū: ꝙ omnes species specialissime de genere substantie dicuntur equaliter substantie. Cuius ratio est: quia ille substantie que equaliter appropinquant primis substantijs: ⁊ equaliter habent subiecta suis accidentibus sunt eq̄liter substantie. sed omnes tales species specialissime equaliter appropinquant primis substantijs: quia omnes imediate in vnione materiali descendunt ad indiuidua: ⁊ sic species specialissime sunt equaliter substantie. ⁊ licet in analogia membra subordinata inquantum sunt subordinata inequaliter suscipiant rationem analogi: tamen membra nō subordinata int̄ se que solū sunt subordinata vni tertio possunt equaliter suscipere rationē sui superioris. modo species specialissime non sunt subordinate inter se. ideo licet substantia sit quoddam analogū tamen non est inconueniens ꝙ species specialissime equalit̄ dicant̄ substantie. Quarto sciendum ꝙ omnes prime substantie dicuntur equaliter substantie. vnde sortes non est magis substātia q̃z plato vel econtra. Cuius rō est: qꝛ ille equalit̄ dicunt̄ substantie que eq̄ primo substant accidētibus: sz omnes p̄me substantie eque primo substant accidētibus ergo equaliter debent dici substantie. Et licet q̄nq̃z vnū indiuiduū substet pluribꝰ accidentibus q̃z aliud: tn̄ eque primo substat: modo substantia non dicitur magis substātia ꝑpter numerū illorum quibus substat: sz fm̄ ꝙ habet plures modos substandi et perfectiores q̃z alia substantia. Sz cōtra predicta arguitur primo sic: oīs substātia est ens per se sz genus ⁊ species non sunt entia per se: sz solū habēt eē in alio scz in prima substantia: ergo spēs et genus non sunt substātie: ⁊ sic vnū nō ē magis substātia q̃z aliud. Secūdo sic: genus substat pluribꝰ accidentibꝰ q̃z spēs: qꝛ substat oībus accidētibus plurium specierū eius: spēs aūt substat accidentibus vnius speciei: sicut animal substat accidentibus oīm aialiū: homo aūt solum substat accidētibus hominis ergo genus ē magis substantia q̃z species. ⁊ per consequens male dicitur ꝙ spēs est magis substantia q̃z genus. Tertio sic: genus per prius conuenit prime substātie q̃z species: quia sor. fm̄ naturā ē ꝑus animal q̃z sit hō: ergo genus est ꝑpinquius p̄me substantie q̃z spēs ⁊ per consequens male dicitur ꝙ species est sibi propinquior. Quarto sic: genus et indiuiduū in hoc conueniūt qꝛ vtrūq̃z est indeterminatū ⁊ quodāmodo infinitum quia indiuidua variantur in infinitū fm̄ potentiā: ⁊ etiam genus habet de se eē cōfusum: ergo genus magis cōuenit cū prima substantia q̃z species: ergo est sibi ꝑpinquiꝰ. Quinto sic: vna species specialissima est ꝑfectior substantia q̃z alia species sicut homo ē ꝑfectior ⁊ prior ceteris speciebus aialis ergo vna species specialissima ē prior alijs: ⁊ per consequens non sunt equaliter substantie sicut dictū ē. Ad primum dicitur: ꝙ licet species ⁊ genus sint in aliquo sicut superius in suo inferiori: non tamen sunt in alio sicut accidēs in subiecto suo: mō illud qđ est in alio sicut superius in inferiori potest eē ens per se quando suū inferius ē substantia: quia per vnū ⁊ idem eē sunt inferius ⁊ superius in ipso inferiori. vnde cū substantia dicitur ens per se ibi per se non dicit negationē cuiuslibet cause a qua substātia habeat eē. sed solū dicit negationē alicuius entis completi quod sit causa materialis in qua per cuius existentiaz substantia habeat esse. Ad secundū dicitur: ꝙ licet genus quantū ad numerū accidentiū pluribus substet q̃z species non tamen pluribus substat quātū ad plures modos substandi alijs q̃z species: quia species substat alteri ut subiectū accidentibus ⁊ alteri ut inferius superiori. Ad tertiū dicitur: ꝙ licet genꝰ quātum ad viā generationis prius cōcurrat ad esse prime substantie q̃z species: non tamen ē propinquius prime substātie quātum ad modū eēndi eius: nec etiā quantū ad modū substandi alijs: sed illo modo species est propinquior prime substantie ut dictū est. Ad quartū dicitur: ꝙ licet indiuiduū sit indeterminatū q̄ztū ad conditiones accidentales eius que variantur in infinitū: tn̄ quantū ad esse substantiale est determinatū: cū illud eē sit tn̄ vnū in numero genus aūt nō est hoc modo determinatū. Ad quintū dicitur: ꝙ licet vna species sit perfectior alijs quantū ad gradū perfectionis sue nature ⁊ secundū hoc dicatur prior ⁊ perfectior alijs speciebus tn̄ quantū ad modū substādi suis accidē tibus vna non est perfectior alijs: sz hoc modo omnes spēs specialissime de genere substātie dicūtur equalit̄ substātie.

¶ His aūt visis dicēdū ē de cōmunitatibus ⁊ proprietatibus substātie. Cōmune est autē omni substātie in subiecto nō esse

q2 eē in subiecto solū cōuenit accidenti: et hoc patet de primis substantijs per diffinitionē prime substantie. de secundis autē patet inductione et sillogismo. Inductione sic: homo non est in subiecto: equus nō est in subiecto: neqȝ animal: ꝛ sic ꝺ alijs secundis substantijs: ergo nulla substantia secunda est in subiecto. Sillogismo sic. Nihil eorum que sunt in subiecto predicantur nomine ꝛ ratione: sed omnis secunda substantia predicatur nomine ꝛ ratione: ergo nulla secunda substātia est in subiecto. Hoc autē scȝ non esse in subiecto nō est propriū substantie: sȝ etiā conuenit differentie: ꝛ hoc intelligit̄ de differētijs substantie. Neqȝ est instantia de partibꝰ substantie que sunt in suo toto: ꝛ ita videntur esse in subiecto: quia alius est modus eēndi in: ut accidens in subiecto: ꝛ alius sicut pars in suo toto ut prius patuit.

Postq̄ȝ auctor determinauit de substantia ſm se ꝛ quātū ad esse substantiale eius. Hic consequenter determinat de proprietatibus eius: q2 esse substantiale rei debet precedere proprietatē eius cū tale esse sit causa illarū ꝓprietatū: primo ponēs istā proprietatē q̄ cōe est omni substātie in subiecto nō esse. Et istiꝰ proprietatis rō est: q2 nullū ens per se ē in subiecto per cuius esse subsistet. q2 tunc non eēt ens per se sed ens in alio: vñ esse in alio solū cōuenit accidentibus sed omnis substantia est ens per se: cum hec sit diffinitio eius: ideo conuenit oī substantie in subiecto non esse. Primo sciendum: q̄ per id quod dicitur: cōmune est omni substātie in subiecto non esse: non intelligit̄ pura negatio: sȝ ista negatio fundatur in affirmatione: ꝛ dat intelligere vnā affirmatiuā. s. q̄ ꝓpriū est substātie eē per se ꝛ nō eē in subiecto. vnde in tali eē duo sunt ſm rationē. s. esse per se: qui est modus eēndi substātie. ꝛ negatio modi accidentis: qui modus est eē in alio: ꝛ licet eē per se nō sit proprietas substātie: q2 non cōsequit̄ suū eē completū: sed est ipsum eē: tamē negatio modi essendi accidētis bene ponit̄ proprietas substātie: q2 consequitur rationē substantie licet nō distinguat̄ realiter a tali eē. ꝛ per hoc patet q̄ ista proprietas non cōuenit chymere necentibꝰ rōnis: q2 licet non sint in subiecto: tñ non habent eē quod presupponitur in ista proprietate. Secundo sciendū: q̄ ista proprietas cōuenit tam primis substantijs q̄ȝ secundis. de primis patet per suā diffinitionē ꝛ de secundis per inductionē. ꝛ sillogismū in textu: que probatio satis clara est. Aliter etiā probatur: quia eē in subiecto ut accidens: non est esse in alio tanq̄ȝ forma adueniens sibi post eius eē completū. sed secunde substantie non adueniunt primis post eē earum completū: cum sint cause formales dantes esse primis substantijs: ideo secunde substantie non sunt in subiecto. Tertio sciendum: q̄ substantia dupliciter accipitur. vno modo generaliter pro omni illo quod importat naturā vel eēntiam de genere substantie: ꝛ hoc modo substantia cōprehendit omnes substantias cōpletas ꝛ differentias substantiales: ꝛ si hoc modo sumatur substantia sic ista proprietas est substantia proprie quarto modo. Alio modo capit̄ substantia specialiter pro substātia completa solū que est substantia secundū rem ꝛ modū simul. per hoc quod importat substantie eēntiā ꝛ propriū modū essendi eius ꝛ sic substantia continet substantias perfectas q̄ ponuntur in recta linea predicamentali: ꝛ hoc modo hec proprietas est propria secundo modo substātie quia cōuenit omni ꝛ non soli quia conuenit differentijs substantie que non sunt substantie hoc modo. Quarto sciēdū: q̄ licet partes substantie que sunt in toto suo aliquo modo videantur eē in subiecto: que tamen sunt substātie ꝛ per hoc aliqua substātia videatur eē in subiecto. tamen ille partes non sunt in suo toto sicut accidens in subiecto quia est alius modus essendi in quo ꝑtes sunt in suo toto ab illo q̄ accidens est in subiecto. vnde differunt tripliciter. vno modo quia pars integralis est de cōpositione ꝛ perfectione totius ꝛ requiritur ad esse eiꝰ cōpletū. accidens vero non: sed consequit̄ eē cōpletū sui subiecti. Secundo modo differūt quia per separationē ꝑtiū a suo toto aliquo modo destruitur totū: accidens vero potest a subiecto separari preter subiecti corruptionem. Differunt tertio q2 pars integralis potest remanere separata a suo toto: accidēs vero nō: nisi hoc sit supnaturaliter: quia ſm naturā accidens semper est in subiecto subsistens: ꝛ per hoc patet prima proprietas substantie. Contra predicta arguitur: primo sic: proprium est substantie in subiecto non esse: ergo male dicitur q̄ cōmune est omni substantie in subiecto non esse. Secundo sic: ista proprietas non conuenit omni nec soli: ergo nullo modo est ꝓprietas: antecedēs patet pro prima parte q2 forma substantialis est substantia q̄ est in subiecto cū sit in materia: ꝛ scḋa pars ꝓbatur: q2 antecedēs quiqȝ non est in subiecto ut in sacramenta altaris vbi accidentia existunt sine subiecto: ergo non esse in subiecto non cōuenit soli substantie. Tertio sic: illud quod est in ente cōpleto in actu habet eē in subiecto sed substantie scḋe sunt in primis ꝛ prima substantia est ens cōpletū in actu: ergo secunda substātia est in subiecto. Quarto sic: omne qualificās aliquid est in subieco qḋ qualificat: sȝ differentia substātialis qualificat aliq̇d scȝ essentiā generis: ergo ē in ipsa ut in subiecto: ergo male dicitur q̄ ista proprietas differentijs conuenit. Quinto sic: differētia substātialis dicit̄ substantia ergo ista proprietas non conuenit alijs a substantia per hoc q̄ ipsa conuenit ipsi differētie: ꝛ sic male dicitur in textu qḋ cōuenit alijs scȝ differentijs. Ad primū istoꝝ dicit̄: q̄ licet non esse in subiecto sit propriū substātie in cōmuni scȝ ſm se cōsiderate: tñ hoc est cōmune substātie diuise ꝛ multiplicate per sua inferiora. Ad scḋm dicit̄: q̄ licet forma substantialis adueniat materie tanq̄ȝ in illo quod recipit ipam tamen nō aduenit materie post eiꝰ eē cōpletū: sȝ dat esse materie: ideo non est in ea sicut accidēs in subiecto. ꝛ ad secundam ꝓbationē dicitur q̄ licet accidens supernaturaliter sit sine subiecto actu hoc est ſm actū tñ est semꝑ in subiecto secundū aptitudinē: sȝ substantia actu nec aptitudine nunq̄ȝ est in subiecto. Ad tertiū dicitur: q̄ licet scḋa substantia sit in prima ut principiū eius: non tñ aduenit ei post esse eiꝰ completū: ideo non est in ipa ut accidēs in subiecto. Ad quartū dicitur: q̄ differētia non aduenit generi post esse eiꝰ cōpletū sed implet ꝛ perficit suū esse determinando ipm ad certā spēm. Ad quintū dicitur q̄ licet differētia substātie sit substantia scḋm rem quia importat eēntiam substantie: non tamē secundū rem ꝛ modū simul: quia non importat eā per modū entis per se sed sub modo eēndi accidentis scilicet qualificantis: ideo non est substantia cōpleta cū nō habeat simul essentiā ꝛ proprium modum essendi.

Inē omnibus secūdis substātijs ꝛ differētijs substātie cōuenit vniuoce ꝑdicari. Hec eni oia predicātur de primis substātijs noīe ꝛ rōne: quare vniuoce ꝑdicant̄. Itē oīs prima substātia significat hoc aliqd id est indiuiduū ꝛ vnū numero. sed substātia secunda videtur significare hoc aliquid eo q̄ est in ꝑma ꝛ de eēntia eiꝰ: nō tñ

significat hoc aliquid: sꝫ potius significat aliq̄d cōe. nō eni qd̄ significat per substā-tiā ē vnū: sicut ē illd̄ qd̄ significat p p̄mā.

Postq̄ʒ auctor posuit primam proprietatē substantie. Hic consequēter ponit secundā dicēs: q̄ oībus secūdis substantijs et differētijs earū cōuenit vniuoce p̄dicari de p̄mis. Cuius rō est: q2 vniuoce predicari est p̄dicari vno nomie ꝛ vna rōne. sꝫ oēs secūde substātie ꝛ differentie earū vno noīe ꝛ vna rōne predicantur de primis substātijs ꝛ includuntur eēntialr̄ in rōnibꝰ primarū: iō oībus secūdis substantijs et differētijs earū cōuenit vniuoce p̄dicari de primis. ꝛ dr̄ notanter de p̄mis substātijs ad differentiā accidentiū vīum: q̄ licet p̄dicent̄ vniuoce de suis inferioribꝰ: tn̄ de primis substantijs p̄dicant̄ denoīatiue solū ꝛ nō vniuoce. Primo sciendū: q̄ predicari vniuoce tripliciter accipit̄. vno mō cōiter pro omni illo q̄ s̄m vnū significatū p̄dicat̄ de pluribus ꝛ sic cōtinet sub se denoīatiue predicari: ꝛ hoc modo accñs vniuoce predicat̄ de multis p̄mis substātijs: ut albū de sor-te ꝛ platone predicat̄ s̄m vnū significatū. Alio modo capi-tur minꝰ cōiter pro illo solū qd̄ predicat̄ vno nomie ꝛ vna rōne de multis siue sit rōne q̄dditatiua siue descriptiua: et sic ꝓpriū tm̄modo p̄dicat̄ vniuoce de p̄mis substantijs: ut dictū est in predicabilibꝰ: q̄ propriū vniuoce predicat̄ d̄ in-diuiduis spēi. Tertio mō sumitur proprie ut solū cōuenit illi qd̄ s̄m vnū significatū p̄dicat̄ qd̄ inest eēntialr̄ subiecto. et cuiꝰ ē rō eēntialis subiecti: ꝛ hoc mō ꝓpriū ꝛ accidēs nō pre-dicant̄ vniuoce de primis substātijs: cū nullū eoꝝ insit eis essentialr̄: sed hoc solū cōuenit secūdis substātijs ꝛ differē-tijs earū: ꝛ sic capit̄ in ꝓposito. ꝛ per hoc pꝫ: q̄ si capiatur substātia scd̄a generalr̄ pro oī substātia vł cōpleta vł incō-pleta hec ꝓprietas ē sibi ꝓpria q̄rto mō. sꝫ si capiat̄ solū pro substātia cōpleta q̄ importat substātiā sub mō substātie sic est ꝓpria secūdo mō: q2 cōuenit oī sꝫ nō soli. Secūdo sci-endū: q̄ tertia ꝓprietas substātie ponit̄: q̄ oīs substantia p̄ma significat hoc aliq̄d. i. indiuiduū ꝛ vnū numero. cuius rō est: q2 hoc aliq̄d est indiuiduū subsistēs in spē completū. sꝫ oīs substātia prima significat indiuiduum subsistēs: cum oīs substātia ꝑticularis sit per se subsistēs. ꝛ etiam importat aliq̄d cōpletū in specie: aliter nō eēt p̄ma substātia q̄ directe ponit̄ sub spē: iō oīs prima substātia significat hoc aliquid. et ad rōnē huiꝰ q̄ est hoc aliq̄d tria req̄runt̄. Primo req̄ri-tur q̄ sit indiuiduū: quare nullū vł̄e significat hoc aliquid. Secūdo requirit̄ q̄ subsistet per se: rōne cuiꝰ nulla accidētia significāt hoc aliq̄d. nec etiā secūde substātie: q2 nō ꝑ se sub-stant: sꝫ in primis. subsistere eni est sub suo proprio eē stare. Tertio requirit̄ q̄ tale indiuiduū sit specie cōpletū. ꝛ pro-pter hoc aīa rōnalis ꝯ corpore sepata nō significat hoc ali-qd q2 lꝫ sit indiuiduū subsistēs: nō tn̄ est in specie ens cōple-tū: cū sit ps spēi humane: ꝛ hec tria sil'r req̄runt̄ ad suppo-siti: qd̄ idē dicit sicut hoc aliq̄d. ꝛ primū istoꝝ triū importa-tur cū dicit̄: hoc eni est pronomē demonstratiuū tm̄ rei sin-gularis. Tertiū ipoꝛtat cū dr̄ aliq̄d: aliq̄d eni dicit ꝓprieta-tē substātie in spē distinctā: s̄m ꝯuenit. s. q̄ sit subsistens ex cōiunctiōe illoꝝ duoꝝ ꝛ per hoc pꝫ q̄ prima substantia hꝫ q̄ significet hoc a principio indiuiduatiōis: ꝛ q̄ significet ali-q̄d hꝫ a forma spēi quā includit. Tertio sciēdū: q̄ lꝫ scd̄a substātia nō significet hoc aliq̄d: eo q̄ nō ē idiuidua sꝫ vl'is videt̄ tn̄ significare hoc aliq̄d. p̄mo ꝓpt̄ hoc q̄ inest eēnti-alr̄ p̄me substātie ꝛ eadē ē realr̄ cū ipsa: scd̄o ꝓpt̄ figuram appellatiōis q2 eadē res q̄n̄qꝫ vocat̄ noīe p̄me substantie et q̄n̄qꝫ noīe scd̄e: sic̄ socrates q̄n̄qꝫ vocat̄ sub noīe socratis: et q̄n̄qꝫ sub noīe hoīs sicut per hoc nomē hō q̄n̄qꝫ vocat̄ hō ī cōi: q̄n̄qꝫ vō ī ꝑticulari sub eadē forma vocis q̄ ē figura ap-pellatiōis. Quarto sciēdū: q̄ oīs scd̄a substātia significat q̄le q̄d: sicut oīs prima substātia significat hoc aliq̄d. Cuiꝰ rō ē: q2 q̄le q̄d dr̄ forma substātiat̄ cōicabil' mult̄ q̄ in q̄ztū forma ē dr̄ q̄lis s̄m modū q2 q̄lificat aliq̄ mō illud cuiꝰ est forma ꝛ in q̄ztū substātiat̄ ē dr̄ q̄d: q̄uiditas. n. ꝓprie sub-stātiā ipoꝛtat: sꝫ oīs scd̄a substātia ipoꝛtat formā substātia-lē cōem mult̄ iō q̄libꝫ significat q̄le q̄d: ꝛ per hoc pꝫ de ge-nere qd̄ ipoꝛtat eēntiā q̄lificabilē p dr̄iam eiꝰ: ꝛ rōeꝫ eēntie dicit q̄d: ꝛ rōne eiꝰ q̄ q̄lificabile est dicit q̄le: ꝛ sil'r dr̄ia dicit eēntiā q̄lificantē: spēs vō q̄lificatā: ꝛ per hoc patet scd̄a ꝛ ter-tia ꝓprietates substātie. Sꝫ ꝯtra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic: prima substātia p̄dicat̄ vniuoce de se ipsa: q2 nō p̄dicat̄ eq̄-uoce nec denoīatiue: ergo nō est ꝓpriū oībꝰ scd̄is substātijs vniuoce p̄dicari de p̄mis. Secūdo sic: dr̄ia substātie non hꝫ genꝰ ꝛ dr̄iam: q2 differētie nō ē differētia: ergo non hꝫ rō-nē: ergo nō p̄dicat̄ noīe ꝛ rōne de p̄mis substātijs. Ter-tio sic: idē nō significat se ipm̄ sꝫ substātia p̄ma ē hoc aliq̄d: ergo nō significat hoc aliq̄d. Quarto sic: hoc albū signi-ficat hoc aliq̄d: ꝛ tn̄ nō est prima substātia: ergo significare hoc aliq̄d nō ē ꝓpriū prime substātie: añs patet primo q̄ si-gnificet hoc ꝓbat̄: q2 ē indiuiduū: ꝛ q2 significet aliq̄d: pro-bat̄ q2 nihil ē qd̄ nō significet aliq̄d vel nihil: sꝫ nō signifi-cat nihil: ergo significat aliq̄d. Quinto sic: idē significat̄ per primā substantiā ꝛ scd̄am: sꝫ prima substātia significat hoc aliq̄d igitur ꝛ etiā scd̄a: ꝛ sic nō solum significat quale.

Ad primū dr̄: q̄ lꝫ p̄dicatiōe impropria substātia p̄ma p̄-dicetur de se ipsa nō tn̄ p̄dicatiōe ꝓpria: q̄ in p̄dicatiōe pro-pria denotat̄ p̄dicatū eē in subiecto. sꝫ idē totalr̄ nō ē ꝓpe in seipso iō idē nō predicatur p̄dicatiōe ꝓprie dicta de seipso: iō ut hic dr̄ ab Aris. a prima substātia nulla est predicatio.

Ad s̄m dr̄: q̄ lꝫ dr̄ia nō hēat ꝓprie diffinitionē: tn̄ bene est eēntialr̄ in diffinitiōe p̄me substātie ꝛ hoc sufficit ad p̄-dicandū vniuoce de ipsa. Ad tertium dr̄: q̄ lꝫ prima sub-stātia capta pro re subiecta intētioni sit hoc aliq̄d ꝛ non si-gnificet hoc aliq̄d: tn̄ ipsa accepta pro intētione cōcreta rei bene significat hoc aliq̄d: ꝛ sic cōsiderat̄ a logico q̄ cōside-rat res ut per voces important̄. Ad q̄rtū dr̄: q̄ si capiat̄ aliq̄d ut cōuertitur cū ente hoc albū significat hoc aliq̄d: sꝫ si capiatur ꝓprie ut dicit q̄dditatē spēi substātialis ut capit̄ ī ꝓposito: hoc albū nō significat hoc aliq̄d sꝫ bene significat hoc q̄le: albū enim solā q̄litatē significat. Ad q̄ntū dr̄: q̄ lꝫ p̄ma substātia ꝛ scd̄a dicāt idē s̄m eēntiā: hoc tn̄ ē sub diuꝰ sis mōis eēndi: q2 scd̄a dicit illd̄ sub eē cōi: prima vō sub eē ꝑticulari: ꝛ iō nō oꝫ q̄ si p̄ma significet hoc aliq̄d q̄ etiā scd̄a cū istm̄ ōi significādi sumant̄ a diuisis mōis eēndi.

¶ Item substātie nihil est cōtrariū ꝛ hoc non est propriū substātie q2 conuenit om-ni substātie ꝛ oī quātitati: ꝛ q̄busdā alijs. Item substātia non suscipit magis nec mi-nus: non autē dico q̄ vna substantia non subsistet magis q̄ʒ alia: sed dico q̄ vna que-qꝫ substantia secundū esse suū non inten-ditur nec remittitur, ut albū qd̄ q̄n̄qꝫ est magis albū: q̄n̄qꝫ minꝰ. sortes. n. nō ma-gis ē hō in vno tpe q̄ʒ in alio: nec magis hō q̄ʒ plato: sꝫ hoc nō est oīno ꝓpriū sub-stantie: q2 cōuenit quātitati ꝛ relationi.

Postq̄ʒ auctor posuit tertiā ꝓprietatē subē. hꝫ ꝯsequen-ter poīt q̄rtā q̄ talr̄ ē q̄ subē nihil ē ꝯtrariū. Cuiꝰ rō ē q2 cō-traria sūt forme actiue ꝛ passiue sub eodē genere maxime di-stātes q̄ ab eodē subiecto mutuo se expellūt actu vel aptitu-dine. nulla aūt substātia ē in subiecto ut dictū ē prius. ergo nulle substātie adinuicē cōtrariant̄: ꝛ hec ꝓprietas non est ꝓpria q̄rto mō ipsi substātie: q2 cōuenit alijs. s. quātitati et q̄busdā alijs ut postea dicetur. Primo sciēdū q̄ ꝯtrarie-tas dupl'r accipitur vno mō generalr̄ prout se extēdit ad cō-trarietatē ꝑfectā ꝛ impfectā: ꝛ isto mō cōtrarietas ꝯtinet op-positionē inter p̄uationē ꝛ hitū: ꝛ etiā ꝯtinet sub se repugnā-tiā dr̄iarū que ecōtrario diuidūt aliqd̄ genus: ꝛ aliq̄ mō ta-les dr̄e dicunt̄ ꝯtrarie s̄m q̄ dr̄ q̄ in vnoq̄qꝫ genere ē vna prima ꝯtrarietas. s. repugnātia dr̄iarū q̄ īmediate diuidunt ipsum genꝰ. Alio mō capitur ꝯtrarietas solū pro cōtrarie-

tate pfecta q̄ est repugnātia formarū actiuarū ⁊ passiuarū eiusdē generis q̄ mutuo se expellūt ab eodē subiecto ⁊ talis cōtrarietas solū reperitur inter q̄litates de tertia specie qualitatis. Secūdo sciendū q̄ si substātia capiatur generaliter pro omni illo qđ ponitur per se vel reductiue in genere substantie siue ponatur ut substātia cōpleta in recta linea predicamētali ut gen⁹ spēs vel indiuiduū siue ponatur reductiue tanq̄ꝫ principiū diuisiuū generis ⁊ ꝯstitutiuū spēi ut sunt dr̄ie. Siue ponatur ut principia spērū de tali genere ut materia ⁊ forma. siue ponatur ut via ad terminū ut generatio ⁊ corruptio: siue ut negatio vel priuatio aliquoꝝ de tali genere tūc hoc mō in substātia bene reperitur ꝯtrarietas impfecta. q2 ibi reperitur repugnātia oppositarū dr̄iarū: q̄ impfecte ꝯtrariantur. etiā ibi reperitur oppositio forme ⁊ priuatiōis ⁊ ꝯtrarietas formarū naturaliū q̄ aliq̄ modo se expellūt ab eodē subiecto. ⁊ etiā generatio ⁊ corruptio aliq̄ mō ꝯtrariātur impfecte: ꝫ si capiat̄ spāliť substātia pro substātia ꝯpleta solū q̄ ē substātia ꝭm eentiā ⁊ modū eēndi ⁊ ponitur in recta linea p̄dicamētali sic in substātia nō reperitur ꝯtrarietas nec pfecta nec impfecta: ⁊ q2 hoc mō accipit̄ iō bene dicitur simplr̄ q̄ substātie nihil est contrariū: eo q̄ nulla talis substātia ē in subiecto: ⁊ per hoc pꝫ intellect⁹ hui⁹ proprietatis ⁊ quō est ꝓpria substātie. Tertio sciendū q̄ q̄nta ꝓprietas substātie ponit̄. s. q̄ substātia nō suscipit magis et min⁹: cui⁹ rō ē: q2 suscipe magis ⁊ min⁹ ē aliq̄d intēdi et remitti ꝭm suū eē eentiale ꝓpriū: ꝫ substātia nō intenditur nec remittit̄ ꝭm suū propriū eē eentiale q2 eē eentiale substātie solū sil̄ acq̄ritur ⁊ cōsistit in indiuisibili. iō substātia nō suscipit magis ⁊ min⁹. ⁊ lꝫ vna substātia quantū ad esse accidētale et⁹. s. quātū ad actū substandi: alijs dicat̄ magis substātia q̄ꝫ alia. ut prima ē magis substātia q̄ꝫ scđa quantū ad suū ꝓpriū eē qđ ē eē per se vna nō dr̄ magis substantia q̄ꝫ alia: iō nō intendit̄ nec remittit̄ ꝭm suū ꝓpriū esse neq̄ꝫ suscipit magis neq̄ꝫ min⁹. Quarto sciendū q̄ intēdi ē aliq̄d successiue pfici in suo ꝓprio eē ut cū aliq̄d ē albū ⁊ efficitur albi⁹ illa albedo pficitur in suo ꝓprio esse: ⁊ talis augmētatio pfectiōis vocat̄ intēsio: q2 ibi forma tendit ab eē impfecto in suū eē cōpletū. ⁊ ecōtra remitti ē aliq̄d impfici in suo eē: ⁊ dr̄ illa impfectio remissio q̄si forme missio retro suū eē pfectū vel iterata missio ad suū eē incōpletū ⁊ impfectū. Et duplr̄ aliq̄d pōt suscipe intensionē ⁊ remissionē. vno mō ꝭm maiorē ⁊ minorē pmixtionē cū suo ꝯtrario ut aliq̄d dr̄ eē albi⁹ qđ ē nigro impmixti⁹: vel dr̄ min⁹ albū ꝭm q̄ ē nigro plus pmixtū. Alio mō fit intēsio ⁊ remissio scđm maiorē ⁊ minorē radicationē forme in subiecto: q̄ q̄dē radicatio sequit̄ actionē cōtrarioꝝ q̄ magis ⁊ min⁹ disponunt subiectū ad susceptionē talis forme: ⁊ q2 substātia nō est in subiecto neq̄ꝫ hꝫ ꝯtrariū ut prius dictū ē iō nullo istoꝝ modoꝝ pōt suscipe intēsionē ⁊ remissionē siue magis ⁊ minus capiēdo substātiā pro substātia ꝯpleta ut in ꝓprietate p̄cedēti. ⁊ est hec ꝓprietas eodē mō ꝓpria substātie sic̄ p̄cedēs.

Sꝫ ꝯtra p̄dicta arguitur. pmo sic ignis ⁊ aqua ꝯtrariantur ⁊ tn̄ sunt substātie. ergo substātie aliq̄d ē ꝯtrariū. Secūdo sic: oē qđ corrūpit̄ a suo ꝯtrario corrūpitur. ꝫ multe substātie corrūpunt̄. ergo substantia hꝫ ꝯtrariū. Tertio sic: elemēta ut ignis ⁊ aqua sunt substātie ⁊ tn̄ in mixto intēdunt̄ ⁊ remittunt̄. ergo substātia suscipit magis ⁊ minus. Quarto sic: rōnale ē substātia ⁊ tn̄ suscipit magis ⁊ minus. q2 aliq̄ hoīes dicuntur magis rōnales alijs. Quinto sic: ignis lux ē magis substātia q̄ꝫ ignis flāma: ⁊ ignis flāma q̄ꝫ ignis carbo. ergo tn̄ ignis sit substātia cōpleta: sequitur q̄ substātia suscipit magis et min⁹. Ad pmū dicitur q̄ ignis ⁊ aqua ꝭm accn̄s cōtrariant̄. s. ꝭm suas q̄litates: q̄ sunt calidū ⁊ frigidū hūidū ⁊ siccū. tn̄ nō cōtrariant̄ per se ꝭm suas formas substātiales. ⁊ de ꝯtrarietate per se solū est hic ad ꝓpositū. Ad ꝭm dr̄ q̄ oē qđ corrūpit̄ corrumpit̄ a suo ꝯtrario per se vel per accn̄s ꝫ nō oꝫ oē qđ corrūpitur habere ꝯtrariū. vñ ā substātia q̄ corrūpit̄ corrūpitur ab aliqua q̄litate. Ad tertiū dr̄ q̄ lꝫ elemēta in mixto ꝭm suas q̄litates intendant̄ ⁊ remittantur: nō tn̄ ꝭm suū ꝓpriū eē substātiale. iō nō suscipiūt magis ⁊ min⁹. Ad quartū dr̄ q̄ rōnale capitur duplr̄. vno mō quātū ad formā quā importat ꝭm se: ⁊ sic nō suscipit magis ⁊ min⁹. Alio mō capit̄ ut ē principiū opatiōis rōnis. Et adhuc duplr̄. vno mō ex pte ipius forme et sic iterū non suscipit magis ⁊ min⁹. Alio mō ex pte materie q̄ ꝭm magis ⁊ min⁹ pōt eē disposita ad talē opationē rōnis: ⁊ sic ex pte materie rōnale quātū ad opatiōes et⁹ suscipit magis ⁊ min⁹: ꝫ hoc ē ꝭm sua accidētia. ꝫ ꝭm ꝓpriū eē non suscipit intēsionē nec remissionē. Ad quintū dr̄ q̄ ignis lux quātū ad eē substātiale non ē magis ignis q̄ꝫ ignis flāma. sed solū quātum ad esse accidētale: ut sunt claritas puritas ⁊ luciditas. ⁊ sic de alijs. ideo secundū suū propriū esse non suscipit magis ⁊ minus.

¶ Itē ꝓpriū ē substātie secūdū sui mutationē eē susceptibilē cōtrarioꝝ: ut idē hō aliqñ ē albus: aliqñ niger: aliqñ calidus: aliqñ frigid⁹: ⁊ prau⁹ ⁊ studiosus: nec ē de orōne instātia. q2 lꝫ eadē orō ut hec ꝓpositio sortes sedet: aliqñ sit vera aliqñ falsa non tamē ē hoc scđm sui mutationē ꝫ scđꝫ mutationē rei. aut quia sor. surgit aut currit. ⁊ iō nota q̄ verū ⁊ falsum sunt in reb⁹ ut in subiecto ⁊ in orōne: ut in signo. vnde equocat̄ mod⁹ eēndi in cū dr̄ verū vel falsum ē in reb⁹ ⁊ in orōne. et silr̄ equocatur susceptibile cū dr̄ res ē susceptibil' veri et falsi ⁊ orō ē susceptibil' veri ⁊ falsi sicut equocat̄ susceptibile cū dr̄ vrina ē susceptibilis sanitatia: ⁊ aīal ē susceptibile sanitatis hoc ē suscipit sanitatē. q2 significat eā. illō vero qđ subiectū ē eius. ⁊ ita hoc propriū non conuenit omni sed soli substantie.

Postq̄ꝫ auctor posuit q̄ntā ꝓprietatē substātie. hic cōsequent̄ ponit sextā ⁊ vltimā dicēs q̄ maxime ꝓpriū ē substātie cū sit vna ⁊ eadē numero ꝭm sui mutationē eē susceptibilē ꝯtrarioꝝ. Cui⁹ rō ē: q2 oīa ꝯtraria sūt forme accidētales cū suba non habeat ꝯtrariū ut dictū ē. ꝫ oīa accidētia sunt in substātia sic̄ in subiecto ⁊ etiā ꝯtraria sūt circa idē subiectū in numero a q̄ mutuo se expellūt ut patet per ipoꝝ diffinitionē ergo substātia vna manēs ⁊ eadē numero ē susceptibilis ꝯtrarioꝝ: sicut idē hō est q̄nq̄ꝫ alb⁹ q̄nq̄ꝫ niger q̄nq̄ꝫ calidus q̄nq̄ꝫ frigidus ⁊ sic de alijs. Primo sciendū q̄ ꝯtraria nō pñt recipi in eodē subiecto numero sine aliq̄ sui mutatiōe: ⁊ iō substātia nō pōt sine aliqua sui mutatione suscipere ꝯtraria; talis aūt mutatio nō ē ipoꝝ ꝯtrarioꝝ tanq̄ꝫ subiecti qđ mutatur. tn̄ illa ꝯtraria sunt termini mutationis: ⁊ iō talis mutatio ē substātie tanq̄ꝫ subiecti. q̄ q̄dē substātia manet eadē sub vtroq̄ꝫ ꝯtrarioꝝ: ⁊ iō in hac ꝓprietate bene dr̄ q̄ substātia scđm sui mutationē ē susceptiua ꝯtrarioꝝ. Et lꝫ substātia ꝭm suū eē substātiale nō mutet̄ ꝫ maneat sub vtroq̄ꝫ ꝯtrarioꝝ. tn̄ mutat̄ ꝭm suū eē accidentale qđ capit ab ipis ꝯtrarijs. Scđo sciendū q̄ ista ꝓprietas ꝯuenit oīb⁹ substātijs tā p̄mis q̄ꝫ scđis lꝫ diuisimode q2 p̄me substātie sūt p se susceptiue ꝯtrarioꝝ ⁊ scđa suba ex ꝯñti suscipit ꝯtraria p hoc q̄ hꝫ eē in p̄mis. p hoc. n. q̄ sor. ē albus vel niger hō ex ꝯñti ē alb⁹ vel niger ⁊ silr̄ corp⁹ vel suba ⁊ sic secūda suba manēs eadē numero cū p̄ma suba ē susceptibilis ꝯtrarioꝝ lꝫ ex ꝯñti ⁊ sic ista ꝓprietas ꝯuenit oī substātie et etiā ꝯuenit soli q2 nulla q̄titas manēs eadē numero ē ꝓpriū susceptibile ꝯrioꝝ sicut eadē linea in numero nō fit curua ⁊ recta silr̄ etiā nec eadē q̄litas suscipit ꝯtraria: nec eadē actio: eadē eni actio in numero nō pōt eē bona ⁊ mala ⁊ sic de alijs accidētibus: ⁊ sic ista ꝓprietas cōuenit omni substātie ⁊ soli ⁊ etiā semꝑ ꝭm aptitudinē ⁊ sic ē sibi ꝓpria quar-

to⁹. Tertio sciēdū ꝙ lȝ eadē orō sit qñqȝ vera qñqȝ falsa ⁊ ꝓ hoc videat᷑ manēs vna numero eē susceptiua ꝯtrarioꝝ: tñ sibi nō ꝯuenit hec ꝓprietas ꝓpt̄ duas rōnes. Prima est ꝗ ipsa non suscipit ꝯtraria scȝ verū ⁊ falsum ſm sui mutationē. sȝ ſm mutationē rei significate. vñ veritas orōnis est adeq̄tio ei⁹ ad rē significatā ⁊ falsitas ē inadeq̄tio. Sȝ talis adeq̄tio vł inadeq̄tio mutat᷑ per mutationē significati ꝓpōis: ⁊ nō ꝑ mutationē orōnis, sicut hec orō Iacob⁹ sedet Iacobo sedēte ē vera ipo vero nō sedēte ē falsa per mutationē rei. Scḋa rō ē ꝗ orō nō ē susceptiua veri vł falsi ꝑ modū subiecti sed tm̄ per modū signi ⁊ in illa proprietate intelligitur ꝙ substātia sit susceptibilis cōtrarioꝝ tanqȝ subiectū ipoꝝ. iō orō nō ē susceptibilis ꝯtrarioꝝ ut hic capit᷑ susceptibile. Quarto sciendū ꝙ verū ⁊ falsum solū sunt in orōne ut in signo ſm ꝙ orō ē signū adequatū vł inadequatū ꝯpositiōis extremoꝝ q̄ ē ex ꝑte rei. ⁊ in intellectu tāqȝ in cognoscēte. ⁊ sunt in reb⁹ tanqȝ in subiecto. Cuius cā ē ꝗ veritas ē vera rei entitas ⁊ ē passio entis sȝ passiones entis sunt in reb⁹ ut in subiecto. cui⁹ etiā signū ē ꝗ si nullus intelligat significatū hui⁹ orōnis sor. sedet ⁊ nō intelligēs ꝓferat illa ꝓpositio erit vera sorte sedēte: ⁊ talis veritas non est in ꝓpōne ut in subiecto: ergo relinq̄tur ꝙ sit in rebus. et per hoc pȝ ꝙ verū ⁊ falsum dissimode sunt in reb⁹ ⁊ i orōne: iō equocat᷑ mod⁹ eēndi in. cū dr̄ eē in vtroqȝ illoꝝ: ⁊ etiā susceptibile cū dē ꝙ res ē susceptibilis veri ⁊ falsi: ⁊ etiā orō ꝗ orō susceptiua ē solū tanqȝ signū ⁊ res sicut subiectū: ⁊ per hoc pȝ intellect⁹ hui⁹ ꝓprietatis. Sȝ ꝯtra ꝑdicta arg. primo sic: De⁹ ē substātia cū sit ens per se. ⁊ tñ nō ē susceptibil' ꝯtrarioꝝ cū in illo nullū sit accñs ergo nō oīs substātia susceptibilis ē ꝯtrarioꝝ. Secūdo sic: āgeli nō sunt susceptibiles ꝯtrarioꝝ cū sint forme simplices ⁊ silr̄ neqȝ celū qḋ ē sepatū ab oīb⁹ ꝯtrariis ergo illa ꝓpetas nō ꝯuenit oī sube. Tertio sic eadē supficies in numero suscipit albū ⁊ nigrū q̄ sunt ꝯtraria ergo nō solū suba ē susceptiua contrarioꝝ. Quarto sic duo ꝯdictoria nō pñt verificari de eodē sine sui mutatiōe. sȝ verū ⁊ falsum se hñt ut ꝯtradictoria respectu ꝓpōnis: ergo eadē ꝓpō non pōt eē vera ⁊ falsa sine sui mutatiōe. Quinto sic: illud qḋ semꝑ significat idē nō qñqȝ significat verū qñqȝ falsum. sȝ vna orō semꝑ idem significat ut hec orō: petr⁹ sedet semꝑ significat petrū sedentē siue sedeat siue nō. ergo eadē orō nō sit qñqȝ va qñqȝ falsa per mutationē rei. Ad primū dicit᷑ ꝙ lȝ capiēdo substāciam cōiter pro oī ente per se de⁹ sit suba. tñ si capiat᷑ substātia specialiter solū pro substātia vł ꝯpticulari ut capit᷑ in ꝓposito sic de⁹ nō est substātia. Ad scḋm dicit᷑ ꝙ lȝ āgeli nō suscipiant cōtraria realia: q̄ sunt q̄litates actiue ⁊ passiue: nec etiā celū: tñ bene suscipiūt contraria in genere moris: ꝗ ſm eoꝝ naturā variabiles sunt de bono in malū: ⁊ etiā sunt susceptibiles scientie ⁊ ignorantie: ⁊ etiā celū suscipit cōtraria de genere situs: ⁊ de genere vbi ut deorsum sursum ante et retro. ⁊ sic de aliis: ⁊ etiā suscipit aliquas contrarietates: ut densum ⁊ rarū. Ad tertiū dicit᷑ ꝙ licet eadē supficies suscipiat contraria tanqȝ subiectū quo: nō tamē suscipit contraria tanqȝ subiectū quod suscipit ipsa ⁊ dat ipsis existētiā. ⁊ hoc modo substātia est susceptiua ꝯtrarioꝝ. Ad quartū dicitur ꝙ si capiat᷑ generalr̄ mutatio pro quacūqȝ variatiōe in aliqua forma absoluta vel respectiua cōtradictoria nō pñt verificari de eodē sine sui mutatiōe: sȝ si capiat᷑ mutatio solū pro variatione in aliqua forma absoluta sic contradictoria bene verificant᷑ de eodē sine sui mutatiōe: modo verū ⁊ falsum sunt forme respectiue ⁊ nō absolute. iō bene v̄ificant᷑ de ꝓpōne ꝑ mutationē rei sine mutatione orōnis. Ad q̄ntū dē ꝙ lȝ orō significet semꝑ idē significatū: nō tñ semꝑ significat ipm adequate iō nō semꝑ ē vera.

Caplm quātitatis.

Quantitatis aliud continuū aliud discretum.

Postqȝ auctor determinauit de primo ꝑdicamēto qḋ ē substātia. Hic cōsequēter determinat de ꝑdicamētis accidentiū ⁊ primo de quātitate. Cuius ratio est: quia predicamenta ordinantur secundū ꝙ propinquius se habēt ad substantiā. sed inter omnia accidētia quātitas īmediati⁹ in est substātie materiali: et etiā accidentia insunt substantie mediāte quātitate: eo ꝙ alia accidētia a quantitate in substātia materiali acquirunt᷑ per motū: vel primo vel ex cōsequenti: sed substātia materialis nō subiicit᷑ motui nisi per quātitatē. iō accidētia alia mediāte quātitate in substantiis acquirunt᷑. iō cōuenienter ꝓponit᷑ aliis accidētib⁹. Primo sciendū ꝙ licet quātitas vniuoce dicat᷑ de omnib⁹ quātitatibus: ꝗ predicat᷑ de ipsis ſm vnū nomē ⁊ vnā rōnem q̄ est ꝙ quātitas ē mēsura substātie: tamē ꝗ quātitas non pōt diffiniri quiditatiue: ⁊ a priori etiā nō posset dari diffinitio de ipsa qua distincte notificaretur quantū ad diuersos modos quibus mēsurat substantiā: ⁊ illi modi possunt distincte notificari per diuisionē. ideo quantitas cōuenienter diuiditur anteqȝ diffiniatur. vnde si diffiniretur in cōmuni talis diffinitio parū notificaret quantitatē: ⁊ ipa magis notificatur a posteriori per diuisionē: sicut etiā alia generalissima qñqȝ magis notificant᷑ ⁊ facilius per diuisionē qȝ per diffinitionē: ꝗ magis distincte cognoscuntur secundū suas species. Secundo sciendū ꝙ quantitas in textu diuidit᷑ sic: q̄ntitatis aliud continuū aliud discretū. Cuius diuisionis ratio ē: ꝗ omnis quātitas est mensura substātie: vel ergo mēsurat ipam scḋm ꝙ hēt ꝑtes sepatas ⁊ discretas adinuicē: ⁊ sic est discreta. vel ſm ꝙ hēt partes cōtinuas ⁊ cōiunctas inter se: ⁊ sic ē quātitas cōtinua, vnde in quātitate discreta ꝑtes nō copulant᷑ ad aliquē terminū cōmunē sȝ sunt adinuicē discrete ⁊ separate: ⁊ in quātitate cōtinua ꝑtes copulant᷑ ad aliquē terminū cōmunē qui est ꝑncipiū vnius partis ⁊ finis alterius. ⁊ in hac diuisione dicitur quātitatis in singulari numero ⁊ non quantitatū ad denotandū seu ostendēdū vnitatē generis quātitatis. ⁊ ponitur aliud ⁊ nō alia ad ostendendū ꝙ ista diuisio non est diuisio generis in suas spēs spālissimas sed in genera subalterna. vnde sensus est generū quantitatis aliud cōtinuū aliud discretū. et magis dicitur aliud qȝ alterū ad ostendendū diuersitatē essentialē quātitatis cōtinue ⁊ discrete. Tertio sciendū ꝙ iste due species scȝ continuū ⁊ discretū possunt dupliciter considerari. vno modo comparādo eas ad quantitatē in communi ⁊ hoc modo vna nō est prior altera: sed quātitas eq̄ primo et vniuoce dicitur de ipsis. Alio modo comparādo eas inter se ⁊ hoc dupliciter. ꝗ sic possunt vno modo inter se cōparari secundū viā nr̄e cognitionis ⁊ quo ad nos ⁊ sic quātitas cōtinua precedit quia per diuisionē cōtinui causatur quodāmodo numerus ⁊ cognoscitur a nobis qui est quantitas discreta. Alio modo cōparantur secundū ordinē nature ⁊ simplicitatis: ⁊ hoc modo discreta precedit cōtinuā: quia vnitas que est principiū discrete prior est simpliciter puncto qui est principiū q̄ntitatis continue eo ꝙ vnitas non habet positionē in continuo sicut habet punctus ⁊ per hoc patet ordo illarū specierū. Quarto sciendum ꝙ in diuisione quātitatis auctor enumerat continuū ante discretū ⁊ determinando de ipsis preponit quantitatē discretam cōtinue: ⁊ hoc facit ad ostendendū duplicē ordinē illarum specierū inter se. per hoc enim ꝙ in diuisione cōtinuū proponitur discreto ostenditur harū specierū ordinatio ſm ordinē nr̄e cognitiōis ⁊ quo ad nos: sed determinādo de ipsis discretū preponitur cōtinuo ad ostēdendū ordinē illarū specierū scḋm ordinē nature. et per hoc satis patet ordo quantitatis inter alia predicamenta. ⁊ quare prius diuiditur qȝ diffiniatur. ⁊ declaratio sue diuisionis ⁊ ordinis suarū specierū. Contra predicta arguit᷑ primo sic: vnū predicamentū hēt vnū modū denominandi ꝑmā substantiā cū predicamenta distinguant᷑ scḋm diuersos modos ꝑdicandi de prima substātia. vñ illa que non possunt habere eundē modū predicandi cōmunē de ipa semꝑ sunt in diuersis predicamentis: sȝ q̄ntitas nō hȝ vnū modū ꝑdicādi de ꝑma substantia ꝗ quātitas cōtinua denoīat substantiā quantā et discretā: ergo quātitas nō est vnū ꝑdicamētū. Scḋo sic de genere eq̄lr̄ dē de suis spēb⁹: sȝ q̄ntitas nō dr̄ eq̄lr̄ de suis spēb⁹ scilicet de continua ⁊ discreta. sed discreta prior ē cōtinua ⁊

go q̄ntitas nō est vnū gen⁹ pdicamētale. Tertio sic in oī genere est vnū minimū qđ est metrū ⁊ mēsura oīm illorū q̄ sunt in tali gn̄e: sꝫ in q̄ntitate sūt duo minima. s. vnitas ⁊ pū ctus: ergo nō est vnū predicamentū q̄ntitas. Quarto sic oē vniuocū habet prius diffiniri q̄ȝ diuidi: q̄ntitas est vniuo cū ergo male diuiditur pri⁹ q̄ȝ diffiniat. Quinto sic oē cōtinuū ē discretū cū oē cōtinuū sit vnū in se ⁊ diuisum ab alijs: ergo cōtinuū ⁊ discretū coincidūt ergo mēbra hui⁹ di uisionis nō sunt opposita. Ad primū dicitur ꝙ licet fm̄ vsum nr̄m nō habeam⁹ vnū modū denominādi p̄mā sub stantiā p q̄ntitatē: tn̄ fm̄ esse q̄ntitatis habet vnū modū cō munē denoiandi ipsam: qꝛ cū ōis q̄ntitas dat eē quātū pōt denoiari substantiā q̄ntam. lꝫ illud denoiatiuū quo ad nos sit appropriatū quātitati cōtinue: eo ꝙ hēmus aliud denoia tiuū ꝓpriū q̄ntitatis discrete. s. quot. etiā omnis quātitas de nolat substantiā mensurabilē vel mēsuratam. Ad secū dū dicitur ꝙ licet cōparādo illas duas spēs inter se discreta sit vno modo ꝑor: cōtinua tn̄ p respectū ad suū genus equa liter se hn̄t ⁊ q̄ntitas dī vniuoce de ipsis. Ad tertiū dī ꝙ licet pūctus ⁊ vnitas sunt minima respectu aliquarū specie rū q̄ntitatis. tn̄ nullū illorū ē simpliciter minimū respectu to tius generis q̄ntitatis: qꝛ nullū illoꝝ est cōe ꝑncipiū oīm spe cierū eius: sꝫ eē quātitatis in cōi ē minimū simpliciter in isto ꝑdicamēto. Ad quartū dī ꝙ licet omne vniuocū qđ po test distincte magis notificari per diffinitionē q̄ȝ p diuisionē prius debeat diffiniri q̄ȝ diuidi non tamē oportet de eo qđ facilius ⁊ magis distincte notificetur p diuisionē q̄ȝ per diffi nitionē: modo sic est de quātitate ut dictū est prius. Ad quintū dicitur ꝙ licet cōtinuū ⁊ discretū in vno materiali ter coincidant ⁊ secundū diuersas rōnes nō tn̄ formaliter ⁊ secundū vnā rōnē: vn̄ aliqđ subiectū inq̄ȝtū eius ꝑtes inter se copulantur ad vnū terminū cōem dicitur cōtinuū: sꝫ in q̄ȝtum est discretū ⁊ sepatū ab alijs indiuiduis dī discretū ⁊ sic hn̄t mēsurari quātitate cōtinua ⁊ discreta.

¶ Est autem discreta quantitas. numer⁹ ⁊ oratio. vn̄ due sunt species eius non enī est in numero aliquis cōmunis terminus ad quē partes numeri copulentur: ut in de cem quinqꝫ ⁊ quinqꝫ. aut tria ad septē ad nullū terminum cōmunē copulētur: sꝫ sem per discreta sunt et separata. Est autē nu merus multitudo ex vnitatibus aggrega ta. similiter ⁊ in oratione sillabe nō copu lantur ad aliquē terminum cōem: sed vna queqꝫ separata est ab alia.

Postq̄ȝ autor ꝑmisit diuisionē quātitatis. Hic ꝯsequē ter determinat de mēbris eius. s. de continua ⁊ discreta. ⁊ qꝛ ordine nature quātitas discreta prior est quātitate cōtinua cum sit simplicior. ideo pri⁹ determinat de discreta q̄ȝ de cō tinua: cū discreta sit simplicior ipsa: qꝛ tamē ꝯtinua ē nobis notior q̄ȝ discreta. ideo notificat discretam p negationē illi us quod cōuenit continue. s. ꝙ habeat partes q̄ per vnum terminū cōmunē ad inuicem copulētur. vnde sic diffinitur quātitas discreta est cuius partes nō copulātur ad aliquē terminū cōmunē: sed semp inter se discrete ⁊ separate sunt. ⁊ diuiditur in duas species. s. numerū ⁊ orōnem. cuius rō ē: quia ōis quantitas discreta habet ꝑtes ꝑmanentes vel suc cessiuas. si ꝑmi sic est numerus. si fm̄ sic est orō. Primo sciendū ꝙ numerus est multitudo ex vnitatib⁹ aggregata. Et ibi ponitur multitudo loco generis: ⁊ dicit̄ ex vnitatib⁹ aggregata. s. ex vnitatibus formalibus de genere quātitatis ad denotādū ꝙ nūerus est multitudo formalis q̄ ex talib⁹ vnitatibus cōsurgit ad differētiā multitudinis materialis: sicut est multitudo subiectorū hn̄tiū tales vnitates. ⁊ ē talis nu merus quātitas discreta. ⁊ ꝙ sit quantitas ꝓ t3: qꝛ oīs mē sura substātie est quātitas. sꝫ p numerū substantia mēsura tur: sicut p denū mensuramus decē canes vel lapides. ergo nūerus est quātitas. ⁊ ꝙ sit discreta patet. qꝛ ꝑtes ei⁹ nō co pulantur ad aliquē terminū cōem q̄ sit terminus vni⁹ ꝑtis ⁊ ꝑncipium alterius. sed oēs vnitates in nūero remanēt di uise ⁊ discrete inter se: cū quelibet possit ab alia indifferēter separi. Scđo sciēdū ꝙ causa formalis numeri ē vnio sita rū vnitatū sub forma discretionis q̄ ꝓuenit ab vltima vni tate numeri q̄ dat sibi nomen ⁊ rōnem sicut denarius capit formā ⁊ spēm nūeri denarij a decima vnitate. ⁊ licet sic vni antur vnitates sub forma discreti: tn̄ nō copulātur siue vni untur p copulationē ad aliquē terminum cōem. Sꝫ causa materialis in q̄ numeri sunt res numerate in q̄bus est nūe rus ut in subiecto: sicut denari⁹ est subiectiue in decem cani bus. Et causa finalis ei⁹ ē certificatio vel mēsuratio substā tie accepte fm̄ suas ꝑtes sepatas ⁊ discretas: ⁊ ei⁹ causa effi ciens ē causa efficiēs sui subiecti quātū ad suū formale: ⁊ q̄n tū ad actū nūerandi ē anima numerās. ⁊ capitur nūer⁹ nō ꝓ nūero nūerato q̄ est res nūerate: sicut decē canes vl' decē equi. neqꝫ ꝓ nūero nūerāte effectiue q̄ dī anima nūerans: sed ꝓ nūero nūerāte formaliter q̄ ē quātitas formalis exi stēs in rebus numeratis. Tertio sciendū ꝙ orō tripliciter capitur. vno mō ꝓ voce ꝓlata ⁊ sic est de scđa specie qua litatis. Alio mō ꝓ voce cōplexa ut significatiua ē ⁊ sic ē ens rōnis q̄ȝtū ad suū formale qđ est ordinatio ad significandū ⁊ sic nō ponitur in ꝑdicamēto. Tertio mō accipit̄ pro men sura sonoꝝ litterarū ⁊ sillabaꝝ existētiū in voce ꝓlata scđꝫ quā vna sillaba dī breuis vel lōga. ⁊ dī mēsurari p ꝓlatio nes suaꝝ sillabaꝝ ⁊ sillaba p sonū lraꝝ ⁊ illo mō accipit̄ hic orō formalit̄ ꝓ illa mēsura sonoꝝ vocis ꝓlate: ⁊ p hoc pꝫ ꝙ hic nō sumit̄ orō ut est in voce cōplexa: sꝫ gn̄aliter ꝓut ē in q̄libet voce ꝓlata ꝓut orō dī oīs prolatio. Quarto sciendū ꝙ talis mēsura vocis ꝓlate est quātitas discreta. ⁊ ꝑmo ꝓbatur ꝙ sit quātitas: qꝛ oē accidēs mēsuratiuū sub stātie siue sui subiecti ē quātitas: sed orō est mēsuratiua sui subiecti siue sui materialis qđ est vox ꝓlata ergo ē quātita tas. ⁊ ꝙ sit discreta pꝫ qꝛ ꝑtes eius nō copulant̄ ad aliquē terminū cōem q̄ sit finis vnius ꝑtis eius ⁊ principiū alteri⁹ aut ecōtra vn̄ in voce ꝓlata vna sillaba nō est principium vni⁹ ꝑtis ⁊ finis alteri⁹. sed oēs sillabe orōnis sunt discrete ⁊ sepate ab inuicē. ⁊ lꝫ sint distincte tn̄ capiūt formā vnius discreti p aggregationē ⁊ ordinē earū inter se: ⁊ p hoc aliq̄ mō vniunt̄. ⁊ differt orō a numero: qꝛ lꝫ vterqꝫ incipiat ab vno indiuisibili tn̄ in numero illud idē indiuisibile qđ ē ꝑn cipiū resumit̄ cū sequētibus ad certificandū suū subiectū: sꝫ in orōne ꝑmū indiuisibile nō resumit̄ cū sequētibus qꝛ sue ꝑtes nō sūt ꝑmanētes ⁊ p hoc satis patēt spēs q̄ntitatis dis crete. Sed cōtra ꝑdicta arguit̄ ꝑmo sic. multitudo nō est quātitas sed relatio cū multū sit de genere relatiōis sicut et paucū: sed nūerus est multitudo ergo nō est q̄ntitas. Se cūdo sic oīs spēs habet aliqđ indiuiduū vnū numero: sꝫ nu merus nō habet aliqđ indiuiduū vnū numero: cū null⁹ nu mer⁹ ꝑticularis habeat vnū solū subiectū in numero: sꝫ sit in diuersis: sicut decē vnitates ex q̄bus ē denari⁹ sunt in de cē canib⁹: ergo numer⁹ nō ē spēs quātitatis discrete. Ter tio sic: omne cōpositū ex indiuisibilibus ē indiuisibile. sꝫ nu mer⁹ nō est indiuisibile: ergo nō ē multitudo aggregata ex vnitatib⁹ q̄ vnitates sūt indiuisibiles. Quarto sic oīs q̄n titas ē mēsura substātie: orō nō ē mēsura substātie sꝫ vocis ergo nō ē q̄ntitas. Quinto sic vox ꝓlata ē ꝯtinua qꝛ pas siōes vocis sūt ꝯtinuitas melodia ⁊ dearticulatio sonoꝝ: er go orō q̄ est mēsura talis vocis ē ꝯtinua ⁊ p ꝯñs nō est quā titas discreta. Ad primum dicitur ꝙ si capiatur multū respectiue ut opponitur pauco est in genere relationis sed si capiatur absolute ut opponitur vni sicut etiā vnitas ⁊ mul titudo opponuntur sic multum est in genere quantitatis et etiam multitudo. Ad secundum dicitur ꝙ licet nume rus non habeat vnū subiectū simpliciter tamen habet sub iectum vnum vnitate aggregationis et hoc sufficit ad vni tatem indiuisibilem alicuius numeri quia numerus nō est vnus nisi vnitate aggregationis sed est realiter multitudo.

Ad tertiū dicitur: ꝙ licet compositum ex indiuisibilibus sub forma continuationis vel copulationis sit indiuisibile

tamen cōpositū ex indiuisibilibus sub forma discretionis ⁊ aggregationis simul nō dī indiuisibile: ideo licet numer⁹ sit diuisibilis tn̄ hoc mō pōt cōponi ex vnitatibus indiuisibilibus que remanent ab inuicē distincte. Ad quartū dicit̄ q̄ licet oratio nō mensuret verā substantiā per se primo. tn̄ mēsurat aliqd qd̄ habet modū substantie respectu ipsius. s. ipsam vocē prolatā que est sobiectū eius. Ad quintū dicitur q̄ licet in voce sit cōtinuitas quantū ad sonū eius: tamen ibi est discōtinuitas quantū ad figurationem ⁊ formationē sonorū litterarū ⁊ sillabarū. ⁊ mensura huius platiōnis dī formaliter ōrō. ideo est formaliter discreta.

¶ Quantitatis autem cōtinue: alia linea alia superficies: alia corpus: alia tempus: alia locus. vnde quinqꝫ sunt species eius. q̄ autem linea sit quantitas continua patet: quia partes eius copulantur ad communem terminum. scilicet ad punctum: et partes superficiei ad lineam: ⁊ partes corporis ad superficiem.

Postq̄ȝ auctor determinauit de q̄ntitate discreta. Hic consequent̄ determinat de continua: que ē cuius ptes copulantur ad aliquē terminū cōem: ipsam diuidēs p quinqꝫ spēs q̄ sunt linea: supficies: corp⁹: tp̄s ⁊ locus: quoꝝ sic habet sufficiētia: q2 ois quātitas ꝯtinua mēsurat substātiā sꝫ aliquā extēsionē: vl' ergo sm̄ extensionē durationis: ⁊ sic ē tp̄s. vl' sm̄ extensionē magnitudinis: ⁊ hoc dupl'r. vel mēsurat extrinsece: ⁊ sic est locus. vel intrinsece: ⁊ hoc dupliciter: vel sm̄ vnā dimēsionē tm̄: ⁊ sic est linea. vel sm̄ plures ⁊ hoc dupl'r: vel sꝫ duas: ⁊ sic ē supficies q̄ mēsurat sm̄ lōgū ⁊ latū. vel sm̄ tres dimēsiones: ⁊ sic corp⁹ qd̄ mēsurat sm̄ longū latū ⁊ ꝓfundū. ⁊ q2 iste tres spēs. s. linea: supficies: ⁊ corp⁹ intrinsece mensurāt: alie vero extrinsece. iō p̄mo de ipsis vidēdū est q̄ȝ de alijs. Primo sciendū q̄ linea ē lōgitudo sine latitudine ⁊ ꝓfunditate: cui⁹ extremitates sunt duo pūcta. Cuius rō ē: q2 linea intelligitur causari ex fluxu pūcti in longū. iō linea ex fluxu pūcti habet longitudinē. ⁊ q2 pūctus nō pōt intelligi fluere in latū nec in ꝓfundū. iō linea est sine latitudine ⁊ ꝓfunditate: qd̄ dꝫ intelligi sine latitudine ⁊ ꝓfunditate ipsi⁹ linee: ⁊ nō supficiei vl' corpis q2 nō pōt eē linea quin sit in corpe. ideo nō pōt esse sine latitudine ⁊ ꝓfūditate corporis: ⁊ q2 fluxus pūcti a pūcto semp̄ incipit ⁊ terminatur in pūctū. iō extremitates linee sunt duo pūcta. ⁊ p hoc patꝫ q̄ in linea pūctus est materiale eius. habet enim modū materie in hoc q̄ subest suo fluxui: ⁊ fluxus eius est formale linee: q2 ipsam formaliter ꝯstituit. p hoc etiā pꝫ q̄ linea vno mō solū est diuisibilis. s. sm̄ lōgitudinē: q2 ipsa nō habet diuisibilitatē a puncto cū ille sit indiuisibilis: sꝫ solū hꝫ a fluxu illius pūcti: qui solū fit sm̄ vnā dimēsionē. Scd̄o sciendū q̄ supficies est lōgitudo cū latitudine sine ꝓfunditate: cui⁹ extremitates sunt due linee. Cuius rō est: q2 supficies imaginatur causari ex fluxu linee in latū. ⁊ iō a linea hꝫ lōgitudinē: ⁊ a fluxu linee in latū hꝫ latitudinē. ⁊ q2 nō pōt intelligi fluere in ꝓfundū. iō supficies ē sine ꝓfūditate. ⁊ q2 flux⁹ linee incipit a linea ⁊ in lineā terminat̄. iō supficiei q̄ ex tali fluxu causat̄ extremitates sūt due linee. Tertio sciēdū q̄ corpus ē lōgitudo cū latitudine ⁊ ꝓfūditate: cui⁹ extremitates sunt due supficies. Cui⁹ rō est: q2 corp⁹ imaginat̄ causari ex fluxu supficiei i ꝓfūdū iō a supficie hꝫ lōgitudinē: ⁊ latitudinē: ⁊ a fluxu supficiei hꝫ ꝓfūditatē. ⁊ q2 ille flux⁹ ab vna supficie icipit ⁊ in aliā terminat̄. iō extremitates corpis sunt due supficies. ⁊ p hoc pꝫ q̄ supficies diuisibilis ē sm̄ duas dimēsiones: ⁊ corpus ē diuisibile sm̄ tres. s. longitudinē latitudinē ⁊ ꝓfunditatē. iō corp⁹ hꝫ oēs tres dimēsiones: ⁊ vndiqꝫ est diuisibile. Quarto sciēdū q̄ sicut in linea pūctū ē p̄ncipiū materiale linee ⁊ flux⁹ pūcti ē p̄ncipiū formale sic etiā in supficie linea se hꝫ ut materiale: ⁊ flux⁹ linee ē p̄ncipiū formale. ⁊ sil'r in corpe supficies se hꝫ ut p̄ncipiū mat̄iale ⁊ fluxus supficiei tanq̄ȝ formale. ⁊ de q̄libet haꝝ spērū ꝓbatur primo q̄ sit quātitas: q2 quelibet ē mēsura substantie. Scd̄o q̄ sit ꝯtinua quātitas: q2 quantitas cōtinua est illa in qua ptes copulātur ad aliquē terminū cōem qui est p̄ncipiū vnius ptis et finis alterius sed cuiuslibet harū specieꝝ ptes copulantur ad aliquē terminū cōmunem sicut ptes linee copulantur ad punctū q̄ est principiū vnius partis ⁊ finis alterius quia vbicūqꝫ cadat diuisio linee cadit supra pūctū ⁊ partes supficiei copulant̄ ad lineam. quia vbicūqꝫ diuidatur superficies hoc erit per lineā que terminat ambas eius partes. ⁊ ptes corporis terminantur ad supficiem quia corpus p supficieꝫ semp hꝫ diuidi. ⁊ hic capitur terminus cōis in terminādo nō in p̄dicando: ⁊ sic patet declaratio triū specierū q̄ntitatis cōtinue. Contra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic. vna species opposita alteri nō est de cōstitutiōe alterius nec includitur in alia sed linea includitur in supficie ⁊ in corpe quare videtur q̄ non sit spēs distincta ab alijs. Scd̄o sic pfectū ⁊ imperfectū nō variant spēm sed linea ⁊ supficies se habent ad corpus sicut impfectū ad pfectū: ergo nō distinguūtur specie a corpe ⁊ sic nō sunt quinqꝫ spēs q̄ntitatis cōtinue. Tertio sic corpus ē species substantie. ergo hic male ponitur spēs quātitatis cōtinue. Quarto sic illud qd̄ copulat ptes linee adinuicē hꝫ rōnem forme respectu linee quia copulare ⁊ vnire ē actus ipsius forme. sꝫ pūctus nō est p̄ncipiū formale linee sed materiale: ergo partes eius nō copulantur ad punctū. Quinto sic termin⁹ est indiuisibilis quia si esset diuisibilis posset diuidi ⁊ sic vna pars terminaret aliam ⁊ sic nō terminaret nisi gratia partis. sed supficies nō est indiuisibilis: ergo nō est termin⁹ cōmunis ad quē partes corporis copulantur. Ad primuꝫ dicitur q̄ lꝫ linea includatur materialit̄ in supficie ⁊ in corpore nō tamē includitur formaliter tanq̄ȝ pertinēs vel sese tenēs ex pte forme corporis vel supficiei. vn̄ nō est incōueniens q̄ specieꝝ distinctarū formaliter vna cōcurrat materialiter ⁊ virtualiter ad cōstitutionē alterius sicut binari⁹ est materialiter de cōpositione trinarij. Ad scd̄m dicitur q̄ licet perfectū ⁊ impfectū sm̄ esse tm̄ non variēt spēm tamē perfectū ⁊ imperfectū sm̄ essentiam bene variant speciē modo superficies ⁊ linea secundū pfectionē essentie a corpe distinguūtur ideo ab ipsa specie differūt. Ad tertiū dicitur q̄ licet corpus acceptū ꝓ subiecto trine dimensionis sit species substantie: tn̄ corpus captum pro actuali trina dimensione dē capitur hic nō est substantia sed quantitas. Ad quartū dicitur q̄ si consideretur punctus ut est cōtinuans ⁊ copulans partes linee inter se sic habet modum forme in se respectu linee ⁊ hoc modo solum est punctus in potentia ⁊ non in actu sed si cōsideretur ut suo fluxu causat lineam sic est principiū materiale linee. Ad quintū dicitur q̄ licet supficies sit diuisibilis sm̄ longitudinē ē tn̄ indiuisibilis sm̄ ꝓfunditatē ⁊ respectu ꝓfunditatis ē terminus corpis. ideo eo mō quo est terminus est indiuisibilis.

¶ Partes autē temporis ad nunc preteritum ⁊ futurum ad presens. Partes autē loci ad eundem terminum copulantur ad quem corporis particule.

Postq̄ȝ auctor determinauit de linea supficie ⁊ corpe que mēsurāt intrīsece. hic ꝯnter determinat de q̄ntitatib⁹ ꝯtinuis q̄ mēsurāt extrinsece. s. de loco ⁊ tpe. ⁊ vnde sumit̄ rō huius ordis. Pōt etiā sumi alia rō. q2 licet capiēdo quātitatē sub rōne mēsure ut ꝯsideratur a logico ⁊ mathematico tp̄s ⁊ loc⁹ sint spēs quātitatis ab alijs distincte. tn̄ si ꝯsideretur quātitas quātū ad suā diuisibilitatē ⁊ sub ratiōe entis ut in methaphisica ꝯsideratur tūc tp̄s ⁊ loc⁹ nō sont spēs quātitatis distincte p se ab alijs. hoc enim mō loc⁹ nō distinguit̄ a supficie. Primo sciēdū q̄ tēpus pōt tripliciter ꝯsiderari. vno modo generaliter pro quacunqꝫ mēsura durationis: siue distinguatur realiter a mensurato siue non. ⁊ hoc modo tempus continet sub se eternitatem: que est mensura rei carentis principio et fine. scilicet prime cause. ⁊ cum eternitatē

que est mensura rei habentis principiũ ⁊ carentis fine: sicut sunt angeli. ⁊ tempus proprie dictum quod est mensura rei habentis principium ⁊ finem: ut sunt omnia corruptibilia. Secũdo mõ accipitur tempus minus generaliter pro mensura durationis: que est realiter distincta a mẽsurato. ⁊ sic solum continet eternitatẽ. ⁊ tempus proprie dictum ⁊ nõ eternitatem: cum ipsa non distinguatur realiter ab eterno. Tertio modo capitur proprie solum pro mensura durationis rei corruptibilis ⁊ specialiter motus. ⁊ hoc modo diffinitur tempus est numerus motus secundũ prius ⁊ posterius. ⁊ in presenti proposito sumitur tempus prout accipitur secundo modo. s. pro mensura durationis: que est quantitas distincta a mensurato. Secundo sciendũ ꝙ motus ⁊ duratio rerum productarum habẽt mensurari per aliquaz quantitatem ⁊ certificari quo ad nos: eo ꝙ alique res dicitur equalis durationis: ⁊ alique inequalis. equale eni et inequale accipiuntur secundũ quantitatem. sed motus ⁊ talis duratio non mensuratur per aliam speciem quantitatis ꝙ̃ per tempus ut probaretur inductiue in omnibus alijs speciebus. ergo habent mensurari per tempus: et sic tempus est quantitas. ⁊ quia mensura rei continue debet esse continua: quia debet esse proportio mensure ad mensuratũ. sed motus est continuus: ⁊ etiam duratio esse rei. ergo tempus est quantitas continua. Adhuc aliter probatur in textu: ꝙ partes tpis ad vnũ terminũ cõmunẽ copulant̃ ut p̃teritũ ⁊ futurũ copulant̃ ad nũc p̃ñs ꝙ ẽ finis p̃teriti ⁊ principiũ futuri. ergo tempus est quãntas continua. vnde sicut in linea punctus est tota substantia eius: ⁊ ex fluxu suo causat lineam ⁊ copulat partes eius: ita in tempore nũc est tota substantia tẽporis vel essentia ⁊ fluxu suo de priori in posteri⁹ causat tempus ⁊ copulat partes eius ad inuicem. Tertio sciendũ ꝙ locus capitur dupliciter. vno modo phisice pro superficie corporis continentis secundũ ꝙ in eo est virt⁹ generatiua ⁊ conseruatiua locati ibi diffusa a corporibus celestibus. ⁊ hoc modo sic diffinitur: est superficies corporis cõtinentis immobile primũ. Alio modo capitur mathematice vel logice pro superficie corporis sine illa virtute cõseruatiua locati que est quedam qualitas de predicamento qualitatis: ⁊ hoc modo capitur hic: ⁊ diffinitur sic: quod est superficies corporis continentis mẽsuratiua locati: sicut superficies aeris circumdans lapidem dicitur locus lapidis: q̃ potest dupliciter considerari vno modo respectu corporis cõtinentis in quo est subiectiue ⁊ quod mẽsurat intrinsece secundum duas dimẽsiones tantum: ⁊ sic dicitur superficies. Alio modo respectu corporis contenti quod mensurat extrinsece secundum tres dimensiones: ⁊ sic dicitur locus.

Quarto sciendum ꝙ sicut locatum mensuratur intrinsece per longitudinem latitudinem et profunditatem eius sic etiam mensuratur extrinsece secundũ tres dimensiões loci in quo suscipitur: sicut vinũ mensuratur secundũ lõgitudinem latitudinẽ ⁊ profunditatẽ sup̃ficiei concaue vasis in quo suscipitur. ⁊ p̃ hoc habetur ꝙ locus est q̃ntitas: quia est mensura substantie: ⁊ ꝙ sit continua patet: q2 ptes eius copulantur ad eundẽ terminũ cõem ad quem ptes corpis copulantur: q2 sicut ptes corpis locati oẽs copulantur ad cẽtrũ eius: sic et oẽs pticule loci: q2 est idẽ cẽtrũ ſm rẽ qḋ ẽ cẽtrũ locati intrinsecum ⁊ extrinsecũ loci: ⁊ sunt eq̃les diametri protẽse a sup̃ficie q̃ est locus: ⁊ a superficie locati vsq3 ad cẽtrũ eius: ⁊ sic diametri loci ⁊ locati ad idẽ cẽtrũ copulantur. ⁊ isti diametri dicuntur ptes loci nõ essentie eius: quia iste ptes sunt superficies: sed dicuntur cõtinuatiue loci: ⁊ et licet partes corporis in q̃ntum corpus copulentur ad sup̃ficiem: tamẽ ptes eius ut est locatũ copulantur ad cẽtrũ ⁊ et ptes locati. Cõtra p̃dicta arguitur p̃mo sic motus localis p̃mi mobilis in quo est tẽpus subiectiue p̃ p̃ius ẽ continuus q̃3 sic tempus quia dat tẽpori cõtinuitatẽ: ⁊ eñ ille mot⁹ ẽ spẽs quãtitatis: ergo a maiori tp̃s nõ est q̃ntitas. Secũdo sic oẽ illud cuius ptes ad eundẽ terminũ copulantur h3 simul plures ptes. s3 tp̃is nõ possunt eẽ plures ptes simul ergo ptes eius nõ copulant̃ ad aliquẽ eundẽ terminũ et sic nõ est quãtitas cõtinua. Tertio sic: numerus nõ est q̃ntitas cõtinua sed discreta: sed tẽpus ẽ numer⁹ motus ergo nõ est quãtitas cõtinua. Quarto sic sup̃ficies ⁊ locus dicũt idẽ realiter seu essentialiter: ergo nõ sunt species distincte ergo locus male ponitur alia species quantitatis a superficie.

Quinto sic omne illud qḋ mẽsurat ſm tres dimensiões includẽs ipsas est corpus: sed locus habet longitudinẽ latitudinẽ ⁊ profunditatem ⁊ mensurat secundũ ipsas: ergo locus nõ est species a corpore distincta. Ad primũ dicit̃ ꝙ licet motus localis secundũ esse sit cõtinuus nõ tamẽ secundũ essentiã eius q̃ est vbi fluẽs ⁊ q2 res ponitur in genere secũdũ suã essentiã. iõ mot⁹ nõ est q̃ntitas sed tp̃s est cõtinuum ſm rem ⁊ essentiã simul licet effectiue capiat cõtinuitatẽ a motu. ideo magis ponit̃ in p̃dicamẽto quantitatis q̃3 motus. Ad secundũ dicitur ꝙ lic3 plures partes tpis nõ possint eẽ simul p̃manentes tñ possunt eẽ simul plures successiue ⁊ in fieri qḋ sufficit ad hoc ꝙ copulentur ad eunde3 terminũ cõmunẽ. Ad tertiũ dicitur ꝙ licet tẽpus sit materialis numerus ⁊ numerus n̄erat⁹ nõ tñ est numer⁹ formalis sed solũ formalis est quantitas discreta. Ad quartũ dicitur ꝙ si locus ⁊ sup̃ficies cõsiderentur materialiter q̃3 tũ ad id quod sunt dicũt idẽ essentialiter: sed si cõsiderẽtur formaliter q̃ntum ad suos modos mẽsurandi sic specie differunt ⁊ formalr̃ distinguũtur q2 sup̃ficies mẽsurat intrinsece ſm duas dimensiones tñ. loc⁹ vero extrinsece ſm tres dimensiones. Ad quintum dicitur ꝙ licet locus habeat tres dimensiones ſm cõtinentiã eius. ſm tñ essentiã habet duas tñ. s. longitudinẽ ⁊ latitudinẽ. ⁊ solũ illud est corpus quod ſm essentiam habet tres dimensiones.

His visis dicendum est de cõmunitatibus quantitatis. Prima communitas est ꝙ quantitati nihil est contrarium ut bicubito tricubito vel superficiei nihil est contrarium: quia contrarietas primo inest q̃litatibus ⁊ non omnibus sed quibusda3: quantitas autem non est qualitas: quare non est in quantitate contrarietas. Item quantitas nõ suscipit magis ⁊ min⁹. Nõ eni vna lines magis est q̃ntitas q̃3 alia linea ⁊ ternari⁹ nõ ẽ magis numer⁹. q̃3 q̃narius. Itẽ p̃priũ ẽ q̃ntitatis ſm eã eq̃le vel inequale dici: ut numerus est equalis vel inequalis alij numero: ⁊ corp⁹ alij corpori: ⁊ linea alij linee. ⁊ ita de singulis.

Postq̃3 auctor superius determinauit de quantitate secundum se et quantum ad suas species: hic consequenter determinat de ipsa quantum ad suas proprietates que fluunt ab ipsa considerata per inclinationem ad materiam ⁊ ad sua inferiora enumerans tres proprietates ipsius. Quarũ prima est q̃ntitati nihil est contrariũ. Cuius ratio est quia illud non habet contrarium quod in materia p̃cedit omnem cõtrarietatem: sed quantitas in materia siue in substantia materiali precedit omnia contraria. ergo quantitas non habet contrarium. minor patet: quia cõtraria recipiuntur in materia per motum ⁊ mutationem. quia ab eodem subiecto mutuo se expellunt. sed substantia non subijcitur motui nisi per quantitatem. quia omne quod mouetur oportet esse diuisibile ⁊ protensum sed substantia nõ est diuisibilis nisi per quantitatem. ideo per eam subijcitur motui. hanc etia3 proprietatem probat inductiue auctor in textu declarando eam exemplariter in diuersis speciebus quãtitatis. Primo sciendum ꝙ quantitas dupliciter consideratur. vno modo scd̃m simplice3 eius essentiam: vel sub ratione mensure: ut consideratur a mathematico vl̃ a logico: ⁊ sic in quantitate non est motus nec contrarietas: nisi capiatur cõtrarietas p̃ repugnãtia duarũ differentia3 vnũ

genus condiuidentiũ. Alio mõ consideratur ut est minus re naturalis: put dicitur in scđo de anima q in oĩbus viuẽtibus positus est certus terminus augmẽti et decremẽti ab anima: ⁊ sic in ipsa est rõ ꝑfecti ⁊ imꝑfecti: ⁊ sic in ea reperit cõtrarietas accepta generaliter ꝓ quacunqz repugnãtia ꝑfecti ⁊ imꝑfecti. ⁊ isto modo cõsideratur in naturalib⁹ ⁊ nõ in logica. ⁊ hoc modo in illa est motus ad quẽ sufficit talis cõtrarietas scđm ꝑfecti ⁊ imꝑfecti. quia nõ oportet semꝑ motum esse inter illa que cõtrariantur ſm suas formas ut patet de motu qui est a minus albo ad magis albũ. ⁊ per hoc patet q nõ habere cõtrariũ: ut capitur hic cõtrarium ꝓ cõtrario ꝑfecto conuenit quãtitati omni: sed nõ soli: qꝛ cõuenit substantie: ⁊ sic est ꝓprium scđo modo ipsi quantitati. Secũdo sciẽdũ q secũda ꝓprietas quantitatis ẽ q quantitas non suscipit magis ⁊ minus. cuius rõ est: qꝛ suscipere magis ⁊ minus est aliquid perfici in suo proprio esse specifico: sed quantitas non potest magis nec minus perfici in suo proprio esse quia eẽ eius consistit in indiuisibili: ut patet in numero: quia ipsi addita vel ablata quacunqz vnitate variatur species numeri. ideo in ipso propriũ esse speciei non potest variari secundũ magis perfectum ⁊ minus ꝑfectum. similiter patet de quantitate cõtinua: quia in ipsa remota vel addita aliqua ꝑte quãtitatis quãtũcunqz parua variatur species quãtitatis considerate sub rõne mensure: quia si ibi sit equalitas ⁊ fiat additio vel remotio fit inequalitas que semꝑ est inter diuersas species. ⁊ sic patet q quantitas cõtinua non potest magis vel minus ꝑfici specie remanẽte eadem. Tertio sciendũ q magis ⁊ minus ⁊ maius ⁊ minus ad inuicẽ differũt. quia maius ⁊ minus attenduntur ſm maiorẽ vel minorẽ additionẽ ꝑtiũ q̃titatis ⁊ acquiruntur ꝑ augmẽtationẽ vel diminutionẽ. sed magis ⁊ minus dicũt maiorẽ vel minorẽ ꝑfectionẽ ꝓprii eẽ forme ſm q in subiecto est: ⁊ fiunt ſm additionẽ vel remotionẽ ꝑfectionis forme in subõ. ⁊ ideo licet quantitas bene suscipiat maius ⁊ minus extẽsiue ꝑ augmẽtationẽ vel diminutionẽ nõ tñ oportet ipsam suscipe magis ⁊ minus intẽsiue: qꝛ sic illa differũt inter se: ⁊ ẽ hec ꝓprietas ꝓpria scđo mõ q̃ntitati sicut ⁊ ꝓcedens. Quarto sciẽdũ q tertia ꝓprietas q̃ntitatis ẽ: ꝓpriũ est q̃ntitati ſm eã eq̃le vel inequale dici: ut ſm duas lõgitudines duo corpora dicitur equalia vel inequalia: ⁊ ſm duo a numero a eiusdẽ speciei aliq̃ res nũerate dicũr eq̃les. Et rõ huius est: qꝛ equalia sunt q̃ sibi suppositã se inuicẽ nõ excedũt: ⁊ inequalia sunt quorũ vnũ excedit aliud. Sed excessus ex ꝑte mẽsure sumitur: ⁊ mẽsura sumitur ſm quantitatẽ ⁊ solũ ſm ipsam. ergo oĩ q̃titati ⁊ soli cõuenit ſm eã eq̃le vel ineq̃le dici. Itẽ eq̃litas ẽ rerũ differẽtiũ eadẽ q̃titas in spẽ. Ineq̃litas aũt est rerũ differẽtiũ diuersa q̃titas ⁊ ideo eq̃lia sunt res diuerse eiusdẽ q̃titatis inter se. ıõ solũ ſm q̃titatẽ aliq̃d dr̃ equale vel inequale: ⁊ sic ista ꝓprietas ẽ ipsi q̃titati quarto mõ ꝓpria. Cõtra p̃dicta arguitur ꝑmo sic: oĩs motus ẽ de cõtrario in ꝯtrariũ: sed in q̃titate ẽ mot⁹. s. augmẽtatiõis ⁊ diminutiõis. ergo in q̃titate est ꝯtrarietas: ⁊ sic habet cõtrariũ. Scđo sic: locus sursũ ⁊ locus deorsũ ꝯtrariãtur: ⁊ tñ sunt q̃titates: ergo quãtitati est aliq̃d cõtrariũ. Tertio sic. quãtitas magis ⁊ minus ꝑficitur ſm esse quãtitatis. qꝛ numerus habet ꝑfectius esse in quaternario q̃ȝ in binario: ergo suscipit magis ⁊ minus. Quarto sic: ſȝ ineq̃litatẽ aliq̃d dr̃ eẽ ineq̃le vl̃ eq̃le ꝑ eq̃litatẽ: ⁊ tñ equalitas vel ineq̃litas sunt relatiões. ergo nõ cõuenit soli q̃titati ſm eam equale vl̃ inequale dici. Quinto sic secundum virtutem homines duo dicuntur equales virtute. ⁊ tñ virtus nõ est q̃titas. ergo nõ est propriũ quãtitati ſm eam equale vel inequale dici. Ad primũ dicit̃ q lȝ in quãtitate cõsiderata ſm suũ eẽ phisicũ sit motus et cõtrarietas imꝑfecta. tñ in quantitate cõsiderata sub rõne mẽsure nõ est motus nec etiam cõtrarietas ⁊ solũ isto modo in logica cõsideratur. Ad scđm dicitur q si locus sursum ⁊ locus deorsum cõsiderẽtur ſm suas essentias vl̃ rõne mensure nõ contrariant̃. Sed si ꝯsiderẽtur q̃tũ ad qualitatem ⁊ influentiã q̃ sunt in illis diuersis locis bene contrariantur: sed illo mõ non sunt in genere quãtitatis: qꝛ non dicunt simplicem formã de genere quãtitatis: sed importãt quantitatẽ cum qualitatibus. Ad tertiũ dicitur q licet quantitas possit magis ⁊ minus perfici in esse diuersarum specierum ſm q vna species perfectior est altera nõ tamen potest magis ⁊ minus ꝑfici in ꝓprio eẽ vnius speciei: qđ tñ ad susceptionẽ magis ⁊ minus req̃ritur. Ad quartũ dicitur q licet ſm equalitatẽ aliquid dicatur formaliter eq̃le nõ tñ effectiue: sed hoc solum ꝯuenit quantitati: ⁊ in ista ꝓprietate hec ꝓpositio ſm dicit solum circũstantiam cause efficientis ꝓpinque ⁊ nõ cause formalis. Ad quintũ dicitur q licet aliqui dicantur equales vel inequales secundũ virtutem hoc non est proprie sed solum similitudinarie sed proprie dicuntur similes vel dissimiles secundum suã virtutem: sed secundũ q ista virtus mensuratur per respectũ ad obiectum habet modũ quãtitatis ⁊ mensure: ideo similitudinarie aliqui dicuntur equales ſm virtutẽ eodẽ modo quo ipsa est quantitas ſm quandã similitudinẽ.

Capitulum de ad aliquid seu relatione.

AD aliquid vero talia dicũtur q̃cunqz hoc ipsũ q sunt aliorũ eẽ dicunt̃: vl̃ quolibȝ aliter ad aliđ ut duplũ dimidij duplũ ⁊ dimidiuȝ dupli dimidiũ: ⁊ pater filij pater ⁊ filius patris filius: ⁊ maius minore maius: ⁊ silis sili silis. Relatiuorũ tres sunt spẽs. Quedã dicũtur eq̃parantia ut q̃ eodẽ nomine dicũtur: ut silis sili silis ⁊ equalis equali eq̃lis ⁊ vicinus vicino vicinus. Alia vero secundũ suppositionẽ ut dñs duplũ triplũ. Alia vero ſm suppositionẽ ut seruus sub duplũ sub triplum quia illa supponũtur istis ⁊ alia supponuntur istis. Dñs enim supponit̃ seruo ⁊ pater filio ⁊ duplũ dimidio. Seru⁹ vero supponit̃ dño ⁊ fili⁹ pr̃i. ⁊ sub duplũ siue dimidiũ qđ idẽ ẽ duplo.

Postq̃ȝ auctor determinauit de scđo p̃dicamẽto qđ est quãtitas. hic ꝯñter determinat de tertio. s. de ad aliq̃d seu de relatiõe. Et rõ ordinis est. qꝛ oẽ accidẽs respectiuũ habȝ cognosci ꝑ absolutũ in quo fundat̃ ⁊ ꝑ qđ inest substãtie: sed relatio est accidens respectiuũ ⁊ fundat̃ in q̃titate: qꝛ plures relatiões fundant̃ in quãtitate quã in aliquo aliorũ p̃dicamẽtorũ qꝛ in ea fundant̃ ĝnaliter oẽs ꝓportiões nũerorũ ut duplũ dimidiũ triplũ q̃druplũ ⁊ sic de aliis: ⁊ oẽs ꝓportiones ꝯtinuarũ q̃titatũ. ⁊ ıõ relatio maxime hȝ cognosci ꝑ q̃titatẽ. ıõ licet ordine nature q̃litas qđ est accidẽs absolutũ ꝓcedere debeat relationẽ: tñ ordine doctrine relatio cõnũter ponit̃ an̄ q̃litatẽ ⁊ post quãtitatẽ ꝓpter causam prius dictã. Primo sciendũ q p̃dicamẽta accidẽtiũ distinguũtur ſm diuersos modos denominatiue p̃dicãdi de ꝑma substantia: ⁊ qꝛ ad aliq̃d habȝ vnũ modũ specialẽ denolandi ꝑmã substãtiã: qꝛ denoiat in hoc qđ est ad aliq̃d se habere ſm mutuã depẽdẽtiã. ıõ aliq̃d ꝯuenienter ponitur vnũ p̃dicamentũ ab aliis distinctũ. ⁊ cõuenientius denominat ad aliq̃d q̃ȝ ꝑ relatiuũ siue relationẽ. cuius rõ est: qꝛ relatio dicit essentiam relationis secũdũ se sine respectu ad terminũ eius vel ad suum subiectũ: cũ sit nomen abstractum. ideo significat eam ut cõceptam tñ ⁊ nõ ſm suũ eẽ: ⁊ relatiuum importat essentiaȝ relatiõis ꝑ respectũ ad su. subiẽ

⁊ cū depēdētia referibilitatis: ⁊ nō importat terminū ei⁹ depēdētie. sed ad aliq̄d importat istā essentiā quātū ad ei⁹ dependētiā ꝑ hoc ꝙ dī ad: hec enī ꝑpositio ad dicit depēdētiā ad aliquē terminū: ⁊ cū hoc importat terminū illius dependētie ꝑ hoc ꝙ dī aliq̄d. ⁊ q̄ ista duo ꝯueniūt formaliter nature huius p̄dicamēti. s. depēdētia ⁊ terminus depēdentie. ideo natura huius p̄dicamēti melius notificatur quātū ad suū esse formale in noīe ad aliquid q̄ꝫ per relatiuū qḋ dicit essentiā illam ꝑ respectū ad suū materiale subiectū: vel ꝑ relatiōnē q̄ dicit illā essentiā ut cōceptam tm̄. vnde res debēt denominari eo mō quo ꝑfectius ⁊ facilius notificātur. ideo hoc p̄dicamentū cōueniēti⁹ p̄mo a platone noīatum est ad aliq̄d. ⁊ sic diffinit̄ in textu. Ad aliquid vero talia dicūtur q̄cunq̄ꝫ hoc ipsum ꝙ sunt aliorū dicūtur: vl' q̄uolibet aliter ad aliud. Secūdo sciendū ꝙ duplicia sunt relatiua: q̄dā relatiua fm̄ esse q̄ solū habent esse relatiuū huius generis: ⁊ nō habēt esse alterius generis: ut pater ⁊ filius. Alia sunt relatiua fm̄ dici: q̄ habent esse alterius generis q̄ꝫ relatiōis ⁊ vltra hoc habēt respectū accidētalem ad aliud quo dicuntur relatiua fm̄ dici: ut scientia q̄ habet esse absolutū de genere qualitatis: ⁊ vltra hoc importat respectū ad ipsum scibile. Et ideo ꝑpter relatiua fm̄ esse ponitur prima ps hui⁹ diffinitionis. s. quecunq̄ꝫ hoc ipsum quod sunt aliorū dicūtur. i. quorū totū esse est respectiuū. Et ꝑpter relatiua secūdū dici ponitur scd̄a pars. s. vl' q̄uolibet aliter ad aliud. i. aliquo mō ad aliud referūtur. ⁊ in hac diffinitione ponitur dicūtur et nō sunt: q̄ hic cōsiderātur relatiua nō inquātum sunt entia: sed inquantū sunt dicibilia. Et ponitur talia ad denotādū ꝙ relatiua semꝑ fundātur in aliquo accidēte absoluto: per qḋ substātie insunt. tale enim est denoīatiuū accidentis absoluti: ⁊ per hoc patet ꝙ si capiatur ad aliq̄d generaliter ut cōprehendat tā relatiua fm̄ esse q̄ꝫ fm̄ dici. hec diffinitio est cōuertibilis cum ipso: sed si capiatur specialit' solū ꝑ relatiuis fm̄ esse que tm̄ ponūtur in p̄dicamēto isto sic nō est cōuertibilis cum ipso ad aliq̄d. ideo p̄mo mō debꝫ hic capi ad aliquid analogice ad omnia relatiua: ⁊ nō ut ē vnū genus generalissimū eorū que sunt in genere relationis. Tertio sciendū ꝙ relatiuū diuiditur in tres sp̄es. q̄ quedā sunt relatiua equiparantie: quedā suppositiōis: ⁊ q̄dā suppositiōis: quorū sic habetur sufficiētia: q̄ omne relatiuū dicit respectū vnius ad alterū: vel ergo dicit respectū eq̄liū: ⁊ sic sunt relatiua eq̄parantie. vel dicit respectū ineq̄liū: ⁊ hoc dupliciter. vel dicit respectū excessiue minoris ad mai⁹: ⁊ sic sunt relatiua suppositionis: vl' excedētis vel maioris ad minꝰ: ⁊ sic sunt relatiua suppōnis. Quarto sciēdū ꝙ relatiua equiparātie sunt q̄ eodē noīe nuncupātur ⁊ hoc ꝑuenit eo ꝙ vtrūq̄ꝫ eoꝝ importat relationē eiusdē speciei q̄ fūdat' supra eādē formā in specie ut sunt vicinus cū vicino: ⁊ similis cū simili. Sed relatiua suppōnis sunt q̄ fm̄ sua fūdamēta ponuntur suꝑ sua correlatiua ut pr̄ q̄ quantū ad suū fūdamētū qḋ est generatio actiua ponit' supra filiū: ⁊ dn̄s q̄ꝫtum ad obligationē actiuā supra seruū ⁊ est causa eius. Sꝫ relatiua suppositionis sunt q̄ fm̄ sua fundamēta ponuntur sub suo correlatiuo ut filius q̄ꝫtū ad suū fundamētū qḋ est generatio passiua ponitur sub pr̄e ⁊ seruus sub dn̄o. Cōtra p̄dicta arguitur p̄mo sic: ꝑtes substātie ⁊ siliṙ sciētia et habitus nō sunt relatiua ⁊ tn̄ aliquo mō dicūtur ad aliud. ergo ista diffinitio cōuenit alijs a diffinito: ergo nō ē bona. Secūdo sic: p̄nitas est ad aliq̄d: ⁊ tn̄ nō refertur ad aliḋ q̄ non dī p̄nitas filij p̄nitas: ergo ista diffinitio nō cōuenit oībus relatiuis. Tertio sic: paternitas ⁊ pr̄ eodē nuncupātur noīe: ⁊ tn̄ nō sunt relatiua eq̄parantie sed suppositiōis: ergo male dī ꝙ relatiua equiparātie sunt q̄ eodē noīe nuncupātur. Quarto sic: oēs sp̄es eiusdē generis equaliter sub eodē genere ꝯtinentur ⁊ vna nō ponit' supra aliam ergo specierū relatiōis nulla est suppositio neq̄ꝫ suppositio. Quinto sic: eorū q̄ supra se ponūtur vnū predicatur de alio: sed vna sp̄es relationis non p̄dicatur de alia: ergo vna non ponitur supra aliam: ergo male ponuntur relatiua suppositionis ⁊ suppositiōis. Ad primū dicitur ꝙ licet partes substātie siliṙ sciētia ⁊ habitus ⁊ multa alia talia nō sint relatiua fm̄ eē tn̄ sunt relatiua fm̄ dici ꝑue ꝯīter habent respectū quendā ad aliud ut ꝑtes ad totū sciētia ad scibile ⁊ habitus ad habentē: mō hic diffinitur ad aliq̄d generaliter pro relatiuis secundū eē ⁊ fm̄ dici: ideo hec diffinitio nō cōuenit alijs a diffinito. Ad secundū dicitur ꝙ licet paternitas nō referatur in abstracto actualiter ad aliquid tamē refertur aptitudinaliter ⁊ actualiter in cōcreto. Ad tertiū dicitur ꝙ licet paternitas ⁊ pater respectu suorū correlatiuorū sint relatiua. nō tn̄ adinuicē: ideo nō sunt relatiua equiparātie. q̄ nō referuntur inter se sub eodē noīe. Ad quartū dicitur ꝙ si iste sp̄es cōsiderētur fm̄ suas essentias ⁊ formaliter sic vna nō ponitur supra aliā sed si ꝯsiderētur materialiter ⁊ q̄ꝫtū ad sua fundamenta vna bene est supra aliam. Ad quintū dicitur ꝙ illorū q̄ ponūtur fm̄ sub ⁊ supra fm̄ ordinē subijcibilis ⁊ predicabilis vnū p̄dicat' de alio: nō tn̄ de illis q̄ ponuntur sub ⁊ supra fm̄ ordinē cause ⁊ effect⁹ siue principij ⁊ p̄ncipiati. ⁊ hoc modo ista relatiua ponuntur supra seinuicem.

¶ Post hec autē sequūtur cōitates relationis. Prima est ꝙ contrarietas est in relatione ut virtus ꝯtraria est vicio: cū vtrūq̄ꝫ eorū sit ad aliquid. hoc autē nō conuenit omni relationi. Duplo enim nihil est cōtrariū vel triplo. Item relatiua suscipiunt magis ⁊ min⁹ ut sile dicitur magis et minus sile ⁊ eq̄le sile: sed hoc nō conuenit oīb⁹ relatiuis: duplum enim non dicit' magis duplū ⁊ minus duplum. Neq̄ꝫ triplū neq̄ꝫ pr̄ magis ⁊ minus pater.

Postq̄ꝫ auctor superius determinauit de relatiōe fm̄ se ponēdo diffinitionē ⁊ diuisionē eius ꝑ suas species: hic cōsequenter determinat de ipsa fm̄ suas ꝑprietates: ⁊ inter ipsas primo ponit duas cōitates relatiuorū quarū p̄ma ē ꝙ cōtrarietas est in relatione sicut virtus ⁊ viciū cōtrariātur: ⁊ eā sunt relatiua fm̄ dici licet simpliciter sint de prima specie qualitatis virtus enim dicitur relatiue ad virtuosum et vicium ad viciosum: ideo in relatiuis reperitur contrarietas. Primo sciendū ꝙ duplicia sunt relatiua: ut dictum est. s. relatiua fm̄ esse ⁊ fm̄ dici. vnde in relatiuis fm̄ eē non reperitur cōtrarietas. Cuius rō est q̄ cōtraria sunt forme actiue ⁊ passiue que mutuo se expellūt ab eodē subiecto: ut patet ex diffinitiōe eorū. sed relatiua fm̄ esse nō sunt forme actiue aut passiue: nec sua actione se ab eodem subiecto expellunt: q̄ forme actiue ⁊ passiue sunt forme absolute. ideo relatiua secundū esse nō possunt habere cōtrariū: sed aliquibus relatiuis fm̄ dici cōuenit habere cōtrariū. Scd̄o sciendū ꝙ relatiua fm̄ dici dupliciṫ cōsiderantur: vno mō formaliter inquantū relatiua sunt: ⁊ fm̄ respectū quē addunt formis alterius generis. ⁊ isto mō in relatiuis fm̄ dici non est cōtrarietas. cuius rō est: quia relatiua fm̄ dici nō cōtrariātur respectu illoꝝ ad q̄ referūtur: sed respectu alioꝝ sicut virtus nō ꝯtrariatur virtuoso ad quē refert': nec viciū vicioso. sꝫ virt⁹ ⁊ viciū ꝯtrariātur inter se. ergo relatiua fm̄ dici inquātū relatiua sunt nō cōtrariātur. Alio mō ꝯsiderātur materialiter: ex ꝑte suorū fundamentoꝝ. ⁊ hoc mō aliq̄ relatiua fm̄ dici cōtrariātur. rō est quia aliqua relatiua fūdantur in qualitatibus cōtrarijs quas importāt. ideo rōne illarum qualitatum cōtrariantur. Ex quibus patet ꝙ habere cōtrarium nō conuenit omnibus relatiuis: nec etiam conuenit solis relatiuis. ideo nō est aliquo modo proprium ipsis relatiuis: cum omne ꝓpriū cōueniat omni vel soli. sꝫ est cōitas quedam cōueniens pluribus relatiuis secundō dici ⁊ quia prius posita est diffinitio ad aliquid a platone continens tam relatiuis secūdū esse q̄ꝫ fm̄ dici. ideo ponūtur hic cōitates vtriq̄ꝫ illorū relatiuorum cōuenientes. Tertio sciendū ꝙ scd̄a ꝑprietas relatiuorū est ꝙ relatiua suscipiunt magis ⁊ minus. cuius ratio est quia suscipere magis

⁊ minus est aliquid manens idem in specie in suo essentia-li esse intendi ⁊ remitti. sed hoc cõuenit aliquibus relatiuis ut simile manens idem in specie dicitur magis ⁊ minus si-mile: ⁊ etiam dissimile ⁊ inequale. ergo aliqua relatiua susci-piunt magis ⁊ minus: hoc tamen non cõuenit relatiuis in-quãtũ relatiua sunt. s. sm respectum quē habent ad sua cor-relatiua: sed hoc cõuenit sibi ratione suorũ fundamentorum. ⁊ ut sunt in subiecto: quia intendi ⁊ remitti cõuenit forme secundũ esse quod habet in subiecto sm qd magis ⁊ minus perficitur. Quarto sciendũ q hec cõitas aliter cõuenit relatiuis q̃ p̃cedens: quia p̃cedēs solum conuenit relatiuis sm dici. hec aũt cõuenit relatiuis sm dici: ⁊ aliquibus secũ-dũ esse quia simile ⁊ dissimile ⁊ inequale bene suscipiũt ma-gis ⁊ minus: que tñ sunt relatiui sm esse: quia tamē hec cõi-tas nõ cõuenit omnibus relatiuis sm esse. neq etiã solis: quia cõuenit qualitati. ideo nõ est aliquo mõ p̃pria ipsi re-lationi: sed est quedã cõitas solum cõueniens aliquibus specie-bus relatiuorũ. s. illis quorũ fundamēta intenduntur. vel re-mittuntur ⁊ augentur ⁊ diminuuntur manēte eadē specie relationis. ⁊ per hoc patent due prime cõitates relatiuorũ.

Cõtra p̃dicta arguitur primo sic: nulla relatiue opposita cõtrariãtur: cũ cõtrarietas ⁊ oppositio relatiua sint opposi-tiones distincte. sz relatiua relatiue inter se opponũtur. ergo nulla relatiua cõtrariãtur. Scd̃o sic: vbi ē cõtrarietas ibi est motus: sed in relatione nõ est motus: ut dicitur in quin-to phisi. ergo in relatione nõ est contrarietas. Tertio sic: nulla forma indiuisibilis suscipit magis ⁊ minus: sed oĩs re-latio est indiuisibilis: cum sit simplex respectus relatiui ad cor-relatiuum ergo nulla relatiua suscipiũt magis ⁊ minus.

Quarto sic: sicut equale fundatur in vna q̃titate in spe-cie: sic etiam simile in eadem qualitate. sz equale nõ suscipit magis ⁊ minus. ergo simile nõ suscipit magis ⁊ minus: cui9 oppositũ dr̃ in textu. Quinto sic: relatiua nõ suscipiũt ma-gis ⁊ minus nisi rõne suorũ fundamentorũ. sed quãtitas in qua fundatur inequale nõ suscipit magis ⁊ min9. ergo ma-le dicitur in textu q inequale suscipit magis ⁊ min9. Ad primũ dicitur: q licet nulla relatiua cõtrarientur respectu suorũ correlatiuorũ quibus relatiue opponũtur: tñ bene cõ-trariãtur respectu aliorũ sicut virtus relatiue opponitur vir-tuoso: tñ cõtrariatur vicio. Ad secundũ dicitur: q vbi est cõtrarietas p se ibi est motus: sed in relatione nõ est cõ-trarietas p se: sed tñ p accidens: ⁊ eo mõ quo est contrarie-tas: est etiã motus. Ad tertiũ dicitur: q licet oĩs relatio secũdũ se ⁊ quantũ ad respectum quē habet ad correlatiuũ sit indiuisibilis: tñ sm suũ esse in subiecto: qd̃ potest variari sm magis p̃fectũ ⁊ min9 p̃fectũ aliqua bene est diuisibilis: ⁊ p hoc bñ põt suscipere magis ⁊ minus. Ad quartũ di-citur: q licet sĩle fundet̃ in vna qualitate in spẽ: tñ illa q̃li-tas põt intendi ⁊ remitti manens eadem in spẽ: ideo simile suscipit magis ⁊ minus: ⁊ equale fundat̃ in eadē quantita-te in spē q̃ non põt augeri vl̃ diminui intẽdi vel remitti ma-nēs eadē in specie: ideo equale nõ põt suscipere magis ⁊ mi-nus: nec est simile de equali ⁊ simili. Ad quintũ dicit̃: q licet quãtitas nõ suscipiat magis ⁊ minus: tñ potest augeri ⁊ diminui: ⁊ p talem maioritatē vl̃ minoritatē p quã fit ma-ior vel minor recessus ab equale inequali potest suscipe ma-gis ⁊ minus. vnde inequale fundatur inter diuersas quan-titates in specie: ⁊ quia ille species possunt cõtinue variari sm recessum ab vnitate spẽi: ideo variatur inequale q̃uis equale nõ suscipiat magis neq minus.

Item omnia relatiua dicũtur ad cõuertentiã: ut si pater est filius est ⁊ ecõuerso. ⁊ si dñs est seruus est ⁊ econuerso et si duplũ ⁊ dimidiũ. Itē relatiua videntur simul esse natura. simul enim est duplũ ⁊ dimidiũ ⁊ pater ⁊ fili9. Itē relatiua posita se ponunt ⁊ p̃empta se perimunt. ut si duplũ nõ est dimidiũ nõ est: ⁊ si pater nõ est filius non est: ⁊ econuerso.

Postq̃ auctor posuit duas cõitates relatiuorũ que non sunt ipsis aliquo mõ p̃prie. Hic cõsequēter ponit alias cõi-tates q̃ sunt ipsis aliquo mõ p̃prie. Quarũ p̃ma est. Rela-tiua dicuntur ad cõuertentiam. Cuius rõ est: qz que ad se inuicem sm mutuam dependentiã eorũ referuntur: dicun-tur ad cõuertētiam. sed oĩa relatiua ad sua correlatiua refe-runtur sm mutuã dependentiã: ut dicēdo p̃r filij p̃r: ⁊ econ-tra filius p̃ris filius: ibi pater refertur sm depēdentiã ei9 ad filiũ et filius ad patrē: ⁊ sic sĩr est in oĩbus alijs: ergo omnia relatiua dicũtur ad cõuertentiã. Primo sciendũ: q con-uertētia dupliciter accipit̃. vno mõ p cõuersione aliquorũ sm existendi cõsequentiã: ⁊ illo mõ in relatiuis bene ē con-uertētia: ut dicēdo p̃r est: ergo filius est: ⁊ ecõuerso filius est: ergo p̃r est. ⁊ isto mõ nõ sumitur in hac p̃prietate: qz cõuer-tētia hoc mõ nõ solũ cõuenit relatiuis: sed etiã multis alijs sicut subiecto ⁊ p̃prie passioni. Alio modo sumitur cõuer-tētia: ut est mutua depēdentia relatiui ⁊ correlatiui inter se ⁊ hoc mõ sumitur in hac p̃prietate: ideo dici ad cõuertēti-am est aliqua referri inter se scd̃m dependētiã. Et differt cõ-uertētia a cõuersione ⁊ cõuertibilitate: quia cõuertētia est passio relatiuorũ. cõuersio vero q̃ est debita trãspositio subie-cti in p̃dicatũ: ⁊ ecõtra est passio p̃positionũ. Sed cõuerti-bilitas ē passio terminorũ cõuertibiliũ: ⁊ illi termini dicun-tur cõuertibiles qui de se inuicē mutuo vl̃r ⁊ affirmatiue verificantur eo q habent equalia supposita ut hõ ⁊ risibile.

Secũdo sciendũ: q conuertentia relatiuorum nunq̃ fit in recto casu. ratio est: quia inter relatiuum ⁊ correlatiuum semper est transitio vel diuersitas: sed talis diuersitas nõ si-gnificaretur in recto casu sed significaret̃ identitas eorũ ut dicēdo p̃r est filius ⁊ talis locutio esset falsa: sed illa cõuertē-tia semper fit in obliquis: qz solũ obliqui significãt per mo-dũ termini rectus vero p modũ principij ⁊ põt fieri in om-nibus obliquis ut faciliter daretur exēplũ in oĩbus hoc fit tñ differenter in relatiuis sm esse ⁊ in relatiuis sm dici. qz in relatiuis sm esse fit cõuertētia referendo vtrunq̃ ad ali-ud sub habitudine eiusdē casus ut minus minore minus et econtra min9 maiore minus: sz in relatiuis sm dici fit q̃nq̃ sub habitudine eiusdem casus ut inter formam ⁊ materiã q̃nq̃ vero sub habitudine diuersorũ casuũ vt scibile sciētia scibile. ⁊ econtra scientia scibilis scientia ⁊ per hoc patet q dici ad cõuertētiam cõuenit omnibus relatiuis sed differen-ter. ⁊ cõuenit solis ⁊ semp ideo hec p̃prietas est ipsis p̃prie p̃pria ⁊ hoc capiēdo generaliter ad aliq̃d tam p relatiuis sm esse q̃z sm dici qz si caperetur specialiter solũ pro relati-uis sm esse hec p̃prietas esset sibi p̃pria scd̃o mõ. Tertio sciendũ q relatiuorũ alia p̃prietas est q relatiua sunt simul natura: ⁊ rõ est qz illa q̃ posita se ponũt sm rem ⁊ intellectũ simul ⁊ p̃empte se p̃imũt sm esse sunt simul natura. illa enĩ dicuntur simul natura q̃ sunt simul in naturali intelligen-tia. ita q vnũ eorũ nõ põt intelligi sine alio. nec est ibi prio-ritas sm intellectũ sed relatiua posita se ponunt sm esse: qz esse relatiuorũ est eē ad suũ correlatiuũ: ideo sm rem posi-to vno in esse oportet suum correlatiuũ esse qd̃ requiritur ad esse relatiui: ⁊ similiter posito se ponũt sm intellectũ: qz non põt intelligi eē relatiui quod est depēdēs ad correlatiuũ ni-si intelligatur illud correlatiuũ ad qd̃ dependet ergo posita se ponũt sm intellectũ ⁊ similiter p̃empta se p̃imũt: ideo sunt simul natura. s. natura relationis: ⁊ etiam sunt simul natu-ra. i. naturali intelligētia. Quarto sciēdũ: q relatiua tri-pliciter cõsiderantur. vno mõ quãtũ ad sua subiecta ⁊ fun-damēta ⁊ sic vnũ illorũ bñ p̃cedit aliud ut pater p̃cedit fili-um. Scd̃o mõ inquãtũ habēt depēdentiã inter se ⁊ vnũ ter-minat dependentiã alterius ⁊ ecõtra ⁊ sic adhuc vnũ ē p̃ri-us alio: ⁊ quodãmodo notius ⁊ ponitur in diffinitiõe alte-rius. s. illud quod terminat dependētiã alterius. Tertio cõ-siderãtur quãtũ ad hoc q habēt eē sub forma relatōis sub qua simul ponũtur ut q̃z cito ponitur p̃r sub p̃ritate poni-tur filius sub filiatiõe ⁊ hoc mõ sunt simul natura sm rem ⁊ intellectũ simul ut dicitur in ista p̃prietate: ⁊ sic hec p̃prie-tas eodē mõ p̃pria relatiõis sicut ⁊ p̃cedēs. Contra pre

dicta arguitur primo sic: cõuertentia est mutua dependentia relatiuorũ inter se: sed scientia ⁊ scibile q̃ sunt relatiua non habent mutuã dependentiã inter se: quia scientia licet dependeat a scibili tñ scibile non habet dependẽtiã ad scientiam: ergo nõ omnia relatiua dicuntur ad cõuertentiam. Secũdo sic bene sequitur si homo est risibile: ⁊ ecõtra: ergo homo ⁊ risibile dicuntur ad cõuertentiã que tamẽ non sunt correlatiua: ergo dici ad cõuertentiã non solũ cõuenit relatiuis. Tertio sic: causa ⁊ effect⁹ sunt relatiua: ⁊ tamẽ causa ſm naturã precedit effectũ ergo relatiua nõ sũt simul natura. Quarto sic: vnũ relatiuorũ ponitur in diffinitione alterius ergo est prius alio ergo relatiua nõ sunt simul natura. Quinto sic: illa que opponũtur inter se nõ posita se ponunt sed vnũ oppositum destruit aliud: sed relatiua opponũtur ad inuicẽ: ergo male dĩ q̃ posita se ponãt ⁊ perempta se perimunt. Ad primũ dicitur q̃ si scibile cõsideretur materialiter quantũ ad id q̃d est sic nõ habet dependentiã ad scĩetiã. s; ẽ; naturã p̃cedit eã: s; si p̃sideret' formalit' quãtũ ad rõnẽ scibil' sic habet respectũ ⁊ depẽdẽtiã ad scĩetiã ⁊ dĩ cũ ea ad cõuertẽtiã: ⁊ silr' ẽ de sensu ⁊ sensibili. Ad ſm dicitur: q̃ si capiatur cõuertentia vt est conuersio aliquorũ ſm csñtendi consequẽtiã sic hõ ⁊ risibile bene dicuntur ad conuertentiã: sed nõ capiẽdo cõuertentiã vt est mutua dependẽtia relatiui et correlatiui vt in p̃posito capit'. Ad tertiũ dicit': q̃ si cõsiderent' causa ⁊ effect⁹ materialit' quãtũ ad id q̃d sunt nõ sunt simul natura. sed si cõsiderent' formaliter quantũ ad relationẽ cause ad effectũ vel effect⁹ ad causam vt sunt relatiua sic sunt simul natura: ⁊ similiter diceret' de patre ⁊ filio dño ⁊ seruo. Ad quartũ dicitur: q̃ licet vnũ relatiuorũ vt terminat depẽdentiã alteri⁹ sit aliq̃mõ prius alio ⁊ ponatur in diffinitione alterius: tñ quãtũ ad eẽ sub forma relatiõis vnũ nõ p̃cedit aliũ. Ad quintũ dĩ: q̃ l; relatiua respectu eiusdẽ subiecti opponant': ⁊ nõ posita se ponãt: tñ respectu diuersoꝝ subiectoꝝ nõ opponunt'.

¶ Item alia diffinitio relatiuorum est talis. Ad aliquid sunt q̃bus hoc ipsum esse est ad aliq̃d quodãmodo se h̃re: ⁊ hec diffinitio ẽ p̃pria relatiuoꝝ. Itẽ p̃priũ ẽ relatiuoꝝ: q̃ si quis diffinite vnũ nouerit relatiuoꝝ: diffinite nouerit ⁊ reliquum: vt si q̃s nouerit diffinite duplũ: diffinite nouerit ⁊ cuius ẽ duplum. Necesse enim vtrorumq; rationibus vtriusq; vti.

Postq̃; auctor posuit diffinitionẽ ⁊ proprietates ad aliquid cõiter accepti vt se extendit ad relatiua secundũ esse ⁊ ſm dici. Hic consequenter ponit aliã diffinitionẽ ipsius ad aliq̃d specialiter accepti vt solũ p̃tinet relatiua ſ; esse q̃ ẽ p̃pria diffinitio ad aliq̃d vt ẽ vnũ p̃dicamẽtũ ab alijs distinctũ ⁊ data ab Aristo. corrigẽdo primã diffinitionẽ relatiuorũ a platone positã q̃ nõ est p̃pria diffinitio: ⁊ ẽ hec diffinitio. Ad aliq̃d sunt q̃bus hoc ipsũ eẽ q̃d sunt est ad aliud q̃dãmodo se h̃re. In cu⁹ p̃ma pte intelligit' genus diffiniti. s. dicibile. ⁊ ponitur q̃bus hoc ipsu; esse ẽ ad aliud se h̃re ad differentiã substãtie ⁊ accidentiũ absolutorũ ⁊ relatiuorũ ſm dici: quorũ p̃priũ esse nõ est ad aliud se h̃re. Deinde ponitur quodãmodo. i. quodã speciali mõ: q̃ esse relatiui ẽ ad aliud tanq̃; ad terminũ cũ quo dĩ ad cõuertentiã. Primo sciẽdũ: q̃ accidens absolutũ ⁊ respectiuũ sic inter se differunt: q̃ accidẽs absolutũ habet dependentiã solũ ad suũ subiectũ ⁊ nõ ad terminũ extrinsecum: nõ ad suũ esse sufficit suum subiectũ ⁊ etiã diffinitur p̃ tale subiectũ. sed accidens respectiuũ habet dependentiã ad suũ subiectũ inquantũ est accidens: ⁊ ad suũ correlatiuũ inquãtũ est respectiuũ. ⁊ ideo ad esse accidẽtis respectiui sequitur esse sui subiecti ⁊ eẽ sui correlatiui: ⁊ habs diffiniri p̃ ista duo: ideo bene dicitur in hac diffinitione: q̃ esse relatiui est ad aliud quodãmodo se habere: ⁊ licet relatio semper sit inter duo extrema: tñ nõ est in vtroq; vt in subiecto: sed est in vno subiectiue ⁊ in alio vt in termino: vt paternitas est in patre vt in subiecto. ⁊ in filio vt in termino. ⁊ filiatio ẽ in filio subiectiue et ĩ patre terminatiue. Scd̃o sciendũ: q̃ duplex est relatio. quedã est realis q̃ est inter duo extrema realia differẽtia realiter a quib⁹ ipsa est realiter distincta. ⁊ ad hanc relationẽ tres cõditiões requiruntur. Prima est: q̃ habeat extrema realia defectu cuius relatio inter entia rõnis: vt relatio generis ad speciẽ nõ põt esse relatio realis. Scd̃a ẽ: q̃ extrema relatiõis realiter differãt. rõne cui⁹ idẽtitas nõ est relatio realis. Tertia ẽ q̃ talis sit realiter distincta ab vtroq; extremoꝝ. q̃ si esset eadẽ realiter cũ suo fundamẽto h̃ret eẽ absolutũ sui fundamẽti ⁊ nõ diceret' eẽ realis quãtũ ad suũ esse respectiuũ: s; quãtũ ad suũ eẽ absolutũ: q̃ a p̃fectiori res capit denoiationem ideo nõ esset relatio realis: nec totũ ei⁹ eẽ eẽt ad aliud: ⁊ defectu illius relatio creatoris ad creaturã nõ est realis: quia in deo nullũ ẽ accidẽs ab eo realiter distinctũ. Alia est relatio rationis q̃ potest fieri tribus modis ſm q̃ sibi deest vna illaꝝ conditionum. ⁊ illa relatiua q̃ dicunt relationẽ realez sunt relatiua ſm esse. alia vero ſm dici ⁊ solũ de his q̃ dicũt relationẽ realẽ que ponitur in p̃dicamẽto isto data est p̃ns diffinitio: ⁊ per hoc differt ab alia diffinitione ad aliquid.

Tertio sciendũ q̃ et ista diffinitione auctor infert vnaz p̃prietatẽ relatiuorũ q̃ talis est: si quis diffinite nouerit vnũ relatiuorũ diffinite noscit ⁊ reliquũ. Cuius rõ est: quia q̃dlibet vnũ diffinite ⁊ distincte cognoscitur eo mõ quo habet eẽ ⁊ etiã eo mõ quo habet diffiniri cũ diffinitio sit orõ indicãs q̃d sit esse rei: sed esse vnius relatiuorũ est ad aliud vt dictũ est: ergo nõ põt distincte cognosci nec diffiniri: nisi p̃ suum correlatiuũ: ergo si quis distincte cognoscat vnum oportet distincte cognoscere reliquũ cũ nullũ eorũ possit sine alio cognosci: adeo necesse ẽ in diffinire vtriusq; relatiuorũ poni sua correlatiua. Quarto sciendũ: q̃ in diffinitione relatiui nõ ponit' suũ correlatiuũ tanq̃; pars essentialis eius cũ relatiuũ ⁊ correlatiuũ sint realiter ⁊ essentialiter distincta ⁊ opposita sicut pr̃ ⁊ filius. sed ponitur in eius diffinitiõe tanq̃; terminus depẽdentie ipsius relatiui: q̃ talis depẽdentia nõ p̃fecte cognosceretur: nisi cognosceretur termin⁹ eius: ⁊ ponitur talis terminus loco differẽtie q̃ in relatiuis sumit' respectu talis termini: q̃ de se est nobis ignota: s; circũloquitur p̃ ipm terminũ. vñ diffiniẽdo relationẽ ponitur dependentia p̃ genere ⁊ subiectum ⁊ correlatiuũ eius pro dĩa: vt dicẽdo p̃nitas est depẽdentia vel relatio p̃ris ad filiũ: vel pr̃ est res habẽs filiũ: ⁊ p̃ hoc patet intellectus hui⁹ vltime diffinitionis ⁊ vltime p̃prietatis relatiuorũ. Contra p̃dicta arguitur p̃mo sic: q̃ ptes substãtie nõ sunt vera relatiua: et tamen conuenit eis ista diffinitio: cũ ipsorũ esse sit ad aliud quodãmodo: ergo ipsa nõ est bona. Scd̃o sic: oẽ accidẽs habet dependentiã ad suũ subiectum: ergo esse eius est ad aliud quodãmodo se habere: ergo ista diffinitio cõuenit oĩbus accidentibus alijs ⁊ nõ soli diffinito. Tertio sic: vnũ quodq; diffinitũ cognoscitur eo modo quo habet eẽ s; vnũ relatiuũ habet esse separatu; ⁊ distinctũ a suo correlatiuo: ergo vnum potest diffinite cognosci nõ cognoscẽdo aliud.

Quarto sic loco diffiniti licet ponere suam diffinitionẽ ergo si in diffinitione relatiui ponatur suum correlatiuum loco illius correlatiui poterit poni diffinitio eius in qua poneretur suum correlatiuũ: ergo idem poterit poni in diffinitione sui ipsius quod est incõueniẽs ⁊ sic male dicitur q̃ relatiuũ habet diffiniri per suũ correlatiuum. Quinto sic vnũ quodq; habẽs genus ⁊ differẽtiam diffiniri põt p̃ gen⁹ ⁊ dĩam ei⁹. sed relatiua h̃nt genus ⁊ dĩam intrinsecã: ergo etiã p̃nt diffiniri p̃ suũ genus ⁊ suã dĩam sine correlatiuo.

Ad primũ dĩ q̃ totũ esse partium substantie nõ est ad aliud vt intelligitur in hac diffinitiõe: l; vltra suũ eẽ substãtiale importent quẽdam respectũ ad op̃atiões totius a quo respectu capiunt noia p̃pria partiũ: iõ ipis nõ cõuenit hec diffinitio. Ad scd̃m dĩ: q̃ l; totũ esse cuiuslibet accidentis sit p̃ dependẽtiã ad subiectũ: tñ illud esse nõ se habet ad aliud tanq̃; ad terminũ cũ quo dicitur ad p̃uertẽtiã nisi in veris relatiuis q̃ tñ intelligitur in hac diffinitiõe p̃ illã particulã quodãmodo. Ad tertiũ dĩ q̃ licet relatiuũ habeat

esse sepatū a suo correlatiuo: tn̄ illud esse nō ē absolutū sed respectiuū in ordine ad suū correlatiuū: ideo nō habet cognosci ꝛ diffiniri ꝑ ipsum. Ad q̄rtū dī: q licet in absolutis loco nominis liceat ponere diffinitionem nō tn̄ in respectiuis: ideo in diffinitiōe relatiui loco correlatiui nō potest poni sua diffinitio. Cuius ratio est: q2 diffinitio correlatiui explicat ipm ut est dependēs ad relatiuū: ꝛ ipm ponit in diffinitiōe relatiui tanq̄ terminus dependentie sui relatiui: ideo diffinitio nō explicat ipm eo mō quo ponitur in diffinitiōe alterius. Ad quintū dicitur: q licet relatiuū habeat differentiaz: tn̄ illa differētia nō est absoluta sed respectiua ꝛ dependētia ad terminū extrinsecū: ideo ꝑ ipsam nō posset ꝑfecte cognosci neq3 notificari relatiuū nisi apponeret terminꝰ depēdētie.

Capitulum qualitatis.

Qualitas est ſm quā q̄les eē dicimur: ut ſm albedinē dicimur albi: ꝛ ſm colorē colorati. ꝛ ſz iusticiā iusti. Qualitatis autē q̄ttuor sūt spēs.

Postq̄ superius auctor determinauit de tertio predicamēto qd est ad aliqd. Hic cōsequēter determinat de q̄rto. s. de q̄litate ipaz primo sic diffiniēs. Qualitas ē ſm quā quales eē dicimur ut ſz albedinē dicimur albi. In q̄ diffinitiōe subintelligit forma accidētalis q̄ se habet ut genus diffiniti ꝛ aliquo mō datur intelligi ꝑ illud relatiuū quā: deīn ponitur ſm quā q̄les esse dicimur ad differētiā oīm aliorū predicamētorum: q2 nullū eorū ꝑdicatur in quale simpliciter ut faciliter ꝓbaretur inductiue. substātia enī predicatur in quid. quātitas in quātū vel in quottū: ꝛ cetera predicamēta predicātur in hoc qd est se habere ad aliud cū sint respectiua: ideo sola qualitas denominat ꝑmā substātiā simpliciter qualē: ꝛ in hac diffinitione hec prepositio ſm dicit circūstantiā cause formalis. Primo sciēdū: q in hac diffinitione ponitur dicimur ꝛ nō dicitur ſm Albertū nō ad denotandū q soli hōi cōueniat q̄litas. sed ad denotāduz q hō est susceptiuus plurū qualitatū q̄ quecūq3 alia substantia. hō enī est cōpositus tam ex substātia naturali q̄ spirituali simul: ideo sibi cōueniūt q̄litates rerū corꝑalium et etiā spiritualiū. Sed substātie spūales solū recipiūt qualitates spūales. Substantie vero corporales alie ab hoīe solū suscipiūt qualitates corporales ꝛ nō spūales: ideo hō ceteris substātijs est plurū qualitatū magis susceptiuus. sz tn̄ posset dici facilius q cū in hac diffinitiōe ponitur dicimur nō intelligitur solū nos hoīes dicimur sed intelligitur nos substātie dicimur ꝛ nō refertur ad hoīem tm̄ sed ad substātiam in cōmuni: ꝛ ꝑ hoc soluuntur plura argumēta. Secūdo sciēdū: q omnis forma accidētalis habet determinare primā substātiā ſm esse qd ipsa dat prime substāne: ꝛ q2 qualitas dat substātie eē quale ideo habet denominare primā substātiā qualē ꝛ ꝑ illū modū denominādi ꝑ quē diuiditur ab oībus alijs accidētibꝰ hic diffinitur. ꝛ licet q̄le cōsequatur qualitatē ut effectus eius formalis ꝛ sic posteriꝰ ſm naturā ipsa qualitate: tn̄ ſm ordinē nr̄e cognitionis ꝛ quo ad nos quale est prius q̄ qualitas: q2 ꝑ ipm cognoscimꝰ q̄litatē: ideo nobis cōueniēter notificatur q̄litas ꝑ quale: ꝛ licet inferius quale ꝑ qualitatē diffiniatur: tn̄ hoc est a priori simpliciter ꝛ a posteriori quo ad nos. nō. n. ē incōueniēs idē ſm diuersas cōsiderationes esse notiꝰ ꝛ ignotius ꝑus ꝛ posterius alio. Tertio sciēdū: q qualitatis ponūtur quattuor species: q̄rū ꝑma est habitus: ꝛ dispositio. Scd̄a naturalis potētia vel impotētia. Tertia passio ꝛ passibilis q̄litas. Quarta forma ꝛ circa hoc aliquid cōstans figura: quarum sic habetur sufficiētia: q2 omnis qualitas q̄lificat substātiā vel ergo se tenet ex ꝑte materie ꝛ sic ē forma ꝛ circa hoc aliquid cōstans figura: q̄ qualificat substātiā ſm quātitatē et materiā eiꝰ: licet effectiue oriatur a forma substātiali: vel se tenet ex ꝑte forme: ꝛ hoc ē dupliciter vel qualificat substantiā immediate vel mediātibus naturalibꝰ potētijs sicut in sic est habitꝰ ꝛ dispositio q̄ primo determinat ꝛ disponit potētiam ꝛ ex cōsequēti subiectū eiꝰ: si immediate q̄lificat substantiā hoc ē dupliciter: vel ē principiū opādi determinatū vel indeterminatū: si primū sic est passio ꝛ passibilis qualitas: si scd̄m sic est naturalis potētia vel impotētia. potentia enim de se indeterminata est q̄ntū ad modū opandi: sed determinatur ꝑ suos habitus. Quarto sciēdū q diuisio q̄litatis est diuisio generis in suas species: q2 qualitas essentialiter ꝛ vniuoce de ipsis ꝑdicatur. Et dupliciter pōt fieri diuisio generis in suas species vno modo ꝑ species immediatas ꝛ tunc solū fit ꝑ duas species eo q fit ꝑ duas differētias formaliter oppositas q̄ solū sunt due sub vno genere ꝛ solū duas species ꝓpinquas sub eo cōstituūt. Alio mō pōt fieri diuisio generis ꝑ species remotas eius: ꝛ hoc qn̄ species ꝓpinque sunt nobis ignote. ꝛ tunc nō oportet diuisionē generis fieri ꝑ duas species tm̄: sed potest fieri ꝑ q̄ttuor vel plures ſm exigentiā multitudinis earū ꝛ hoc mō fit hec diuisio qualitatis: ideo in ea bene ponūtur quattuor species: ꝛ ꝑ hoc patet diuisio ꝛ diffinitio q̄litatis. Cōtra ꝑdicta ar. primo. sic differentia substātialis vt puta rōnale nō est qualitas: ꝛ tn̄ ſm ipsam dicimur quales: ergo ista diffinitio nō cōuenit soli quantitati. Secūdo sic. omne accidēs ꝑdicatur in quale cū nō ꝑdicetur in q̄d: ergo ſm quodlibet accidēs dicimur quales: ergo ista diffinitio cōuenit alijs a q̄litatibꝰ. Tertio sic hinnibilitas est qualitas: ꝛ tn̄ ſm ipsam nō dicimur esse quales ut ſm albedinē: ergo ista diffinitio nō conuenit omni qualitati. Quarto sic. hec diuisio q̄litatis in quattuor species fit ſm diuersos modos essendi qualitatis i substantia. sed isti modi essendi sunt accidētales: ꝛ accidūt qualitati: ergo diuisio ista ē diuisio subiecti in accidētia ꝛ non diuisio generis in suas species. Quinto sic. habitus ē vnū ꝑdicamentū a qualitate distinctū: ergo male ponit prima species qualitatis. Ad primū dicitur: q licet differentia substātialis ꝑdicetur in quale essentiale qd est quale q̄d. nō tn̄ ꝑdicatur in quale simpliciter qd solū dicit qualitatē substātie accidētalē ut capitur in hac diffinitiōe. nec ē etiā talis differētia forma accidētalis: qd tn̄ i illa diffinitiōe subintelligitur. Ad scd̄m dicitur: q si capiatur quale generaliter pro quocūq3 esse accidētali: sic omne accidēs ꝑdicatur in quale sed si capiatur specialiter ꝓ eē accidētali qd cōsequitur substātiā gratia forme ꝛ nō habet aliū modū specialē denoīandi substātiā q̄ in quale: sicut habēt cetera accidētia sic ꝑdicari in quale soli qualitati cōuenit: ꝛ hoc mō sumitur in ꝑsenti diffinitiōe. Ad tertiū dī: q licet ꝑ hinnibilitatē equinos in specie nō dicamur quales tn̄ nos i genere. s. nos substantie denominamur quales. Ad quartū dicitur: q licet isti diuersi modi essendi specierū qualitatis in subiecto sint accidētales qualitati ſm modū: tn̄ nō sunt sibi accidentia ſm rē. sed magis sunt modi essentiales illaruz specierū: ideo ista nō ē diuisio subiecti in accidētia. Ad quintū dī q si capiatur habitus ut ē corporū ꝛ eorū q̄ circa corpꝰ sūt adiacētia ē ꝑdicamentū a qualitate distinctū. sed si capiat ꝓ qualitate q̄ disponit potētiā ad opationē ut in ꝑsenti sumitur: sic nō est vnū ꝑdicamētū: sz est ꝑma species q̄litatis.

Prima est habitus ꝛ dispositio: quia habitꝰ est ꝑmanētior ꝛ diuturnior: ut virtutes ꝛ sciētie. sciētia enim difficile est mobilis nisi forte grādis fiat ꝑmutatio: vł ab egritudine vel ab estu: vł ab alio hmōi circa sciente vel habentē virtutes: iusticia vł castitas nō de facili ꝑmutantur. Dispositiones aūt dicimus q̄ de facili ꝑmutantur ut calor: frigiditas: egritudo: sanitas: ꝛ cōsimilia: tn̄ habitus possunt dici dispositiones: sed nō ecōuerso. Illi aūt q̄ habitum

habet quodāmodo dispositi sunt vel melius vel peius ad ea q̄ habent. Dispositiones aūt nō sunt habitus: vnde habitus sic pōt diffiniri. Habit⁹ ē q̄litas difficile mobilis. dispositio vo ē q̄litas facile mobilis.

Postq̄ȝ auctor premisit diffinitionē et diuisionē qualitatis. Hic consequenter determinat de speciebus eius quarū prima est habit⁹ et dispositio. Cuius ratio est: q2 habit⁹ ꝛ dispositio cōueniunt tā substantijs spūalibus q̄ȝ corporalibus. ꝛ passio ꝛ passibilis qualitas q̄ est tertia spēs qualitatis. ꝛ forma ꝛ figura q̄ ponuntur quarta species qualitatis solū conueniunt substātijs corporalibus: ideo habitus et dispositio cōuenienter precedit illas duas spēs. Itē habitus qualificat ꝛ determinat naturales potentias ad operationē: ꝛ iō perfectius habet rationē qualitatis q̄ȝ naturalis potētia vel impotētia: iō cōuenienter precedit naturalē potentiā vel impotentiā que ponit̄ scd̄a species q̄litatis. Primo sciendū q̄ habitus tripliciter accipit̄: vno mō ut opponit̄ ꝑuatiōi: sicut visus opponit̄ cecitati: ꝛ sic q̄libȝ forma habēs priuationē sibi oppositā siue sit eēntialis siue accidētalis dicit̄ hitus. alio mō accipit̄ ut ē corpoꝝ ꝛ eoꝝ q̄ circa corpus sunt adiacentia: ꝛ sic est vnū predicamentū ab alijs distinctū: ꝛ istis duobus modis nō capitur hic hitus. Tertio modo ꝓut est qualitas perfecte dispositiua sui subiecti ad operationē sicut scientia disponit intellectū hoīs et ex cōsequenti ipm hominē ad cognoscendū ea de quibus est sciētia: ꝛ q2 ꝑfecte disponit suū subiectū ad operationē: ideo dicit Auerrois q̄ habitus ē quo quis opatur quādo vult: ꝛ isto tertio modo sumit̄ hic habitus ꝛ est prima species qualitatis. Scd̄o sciendū q̄ dispositio dupliciter accipitur vno mō generaliter pro quacūq̄ȝ qualitate q̄ disponit potētiam sui subiecti ad opationē siue ꝑfecte siue imꝑfecte: ꝛ hoc mō dispositio sub se tenet habitū ꝛ dispositionē proprie sumptā ꝛ hoc modo capit̄ in textu cum dicit̄ q̄ oīs habitus est dispositio ꝛ non ecōtra: ꝛ sic capitur a Tulio cū dr̄: q̄ habitus est dispositio ꝑfecta ad optimū: ꝛ ab Aris. cū dicit q̄ virtus est dispositio ad felicitatē. Scd̄o mō capitur ꝓprie solū pro qualitate q̄ imꝑfecte disponit potentiam ad opandū ꝛ isto modo distinguitur cōtra habitū sicut imꝑfectū cōtra perfectū ꝛ sic capitur cū dicit̄ q̄ habitus ꝛ dispositio sunt prima spēs qualitatis: ꝛ cum dr̄ q̄ habitus differt a dispositione. vnde nomē dispositiōis de se ē cōmune nomē ad habitū et dispositionē ꝓprie captā. sed quia alteri coꝝ est ꝓpriū nomē impositū. s. habitui: iō alteri q̄dāmodo appropriat̄ nomē dispositionis. Tertio sciendū: q̄ habitus ꝛ dispositio proprie capta inter se cōueniūt et differūt: vn̄ conueniūt in hoc q̄ dicant eandē formā s̄m eēntiā ꝛ vtrūq̄ȝ disponit naturalē potentiā sui subiecti ad opationē. ſȝ differūt in hoc q̄ habitus dicit illā formā s̄m esse ꝑfectū et radicatū in subiecto: ꝛ ꝑfecte disponit subiectū ad opandū: iō habitus dicitur eē diuturnior ꝛ permanētior dispositione: ꝛ dr̄ qualitas de difficili mobilis eo q̄ tale esse perfectū et radicatū est in subiecto ꝛ difficile est mobile a subiecto: sed dispositio dicit eandē formā sub eē imperfecto: ꝛ imꝑfecte disponit subiectū ad opandū: ideo diffinitur q̄ est q̄litas de facili mobilis a subiecto. Ex quo potet q̄ habitus ꝛ dispositio dicūt vnam ꝛ eandē formā differentē s̄m esse ꝑfectū et imꝑfectū: ꝛ quia perfectū ꝛ imperfectū s̄m esse nō variāt speciē: ideo cōuenienter ponunt̄ vna species: ꝛ copulant̄ coniūctione copulatiua q2 ꝑfectū ꝛ imꝑfectū sunt diuisi modi essendi quos dicūt habitus ꝛ dispositio: iō conuenienter denominatur duobus noībus ꝛ melius q̄ȝ vno solo noīe sicut antiq̄ qui hāc spēm noiauerūt applicationē. Quarto sciendum: q̄ sub hac spē qualitatis generalit̄ ponunt̄ q̄litates disponentes subiectū ad operandū mediāte potētia ut sunt oēs habit⁹ vn̄ ipsoꝝ habituū q̄dā sunt corꝑales ut sanitas. robur. degātia. agilitas ꝛ sic de alijs. Alij vero sunt spūales ꝛ istoꝝ alij qui sunt morales qui disponūt appetitū sensitiuū vl̄ intellectiuū ut sunt iusticia: temperantia: ꝛ fortitudo ꝛ sic de alijs virtutib⁹ moralib⁹: ꝛ sīr de vitijs oppositis. Alij sunt intellectuales q̄ disponunt intellectū ad prompte ꝛ faciliter cognoscendū intelligibilia ut sunt sapientia: scientia: intellect⁹ prudentia: et ars. ꝛ istoꝝ habituū aliqui sunt naturaliter acquisiti ut sciētia ab homine acquiritur per studiū. Alij sunt infusi ut fides: spes: charitas. Alij sūt cōcreati ut spēs vel rationes rerū in mentibus angeloꝝ. ꝛ sic patet q̄ sit prima species qualitatis: ꝛ que qualitates sub ipsa ponuntur. Sed cōtra predicta arguit̄ primo sic. Diuersa noīa importāt diuersas formas cū nomē imponat̄ a forma. ſȝ habitus ꝛ dispositio sunt diuīsa noīa: ergo dicunt diuersas formas: ꝛ non sunt vna spēs qualitatis. Secūdo sic: quecūq̄ȝ dicunt eandem speciē: importāt eundē modū eēndi: cum vnius spēi sit vnus modus tm̄. sed habitus ꝛ dispositio nō dicunt eundē modū essendi sed diuersos: ergo male ponit̄ vna spēs qualitatis. Tertio sic: nullū ens in aīa reponit̄ in p̄dicamento: sed solū ens extra aīaȝ. sed scia ē ens in aīa tm̄: ergo male ponit̄ hic sub prima spē qualitatis. Quarto sic: risibile est qualitas de difficili mobilis ꝛ tn̄ nō est habit⁹: ergo diffinitio habitus cōuenit alijs a diffinito. Quinto sic: naturalis inclinatio intellect⁹ ad sciam est dispositio: ꝛ tamen nō est de facili mobilis a suo subiecto: ergo male dicitur q̄ dispositio est qualitas de facili mobilis a suo subiecto. Ad ꝑmū dicit̄ q̄ diuersa noīa non semꝑ dicūt diuersas formas sed q̄nq̄ȝ dicūt diuersos modos eiusdē forme. ꝛ sic est in proposito ꝛ licet capiendo formā generaliter pro omni illo qd̄ habet modū forme ꝛ determinantis aliud omne nomē imponatur a forma: nō tamē capiendo formā specialiter solū pro forma reali. Ad secundū dicitur: q̄ licet habitus ꝛ dispositio dicant diuersos modos eēndi accidētales vnius forme. tamen bene dicunt vnū modū eēndi essentialē qui ē disponere potentiā sui subiecti ad operationē. Ad tertiū dr̄: q̄ licet scia sit ens in aīa ut in subiecto: nō tn̄ est ens solū in aīa ut in cognoscēte sic q̄ solū habeat eē in apprehēsione aīe: ꝛ isto modo capitur ens in aīa cū distinguitur ꝯtra ens reale. vnde scia q2 nō est solū in apprehēsione quātū ad tale esse pōt dici ens extra aīam: q2 hȝ aliud eē q̄ȝ in tali apprehēsiōe aīe. Ad quartū dr̄: q̄ in diffinitiōe hit⁹ ꝑsupponit̄ q̄ sit q̄litas acquisita disponens potētiā ad opationē: ꝛ hoc nō cōuenit risibili: iō sibi non cōuenit illa diffinitio. Ad quintū dr̄: q̄ licet naturalis inclinatio intellectus ad sciaȝ sit q̄dā dispositio passiua quodāmō subiectiua. non tamē est dispositio formalis: de qua dispositiōe ē h solū ad ꝓpositū.

Secūda species qualitatis ē naturalis potētia vel impotētia ad facile faciēdi vl̄ patiēdi: ut sanatiuus dr̄ eo q̄ hēat naturalē potentiā ut nihil a q̄buslibet accītibus patiat̄. Egrotatiuus vero eo q̄ hȝ naturalē impotētiā nihil patiēdi: ut durū hȝ naturalē potētiā nō cito secādi. Molle autē naturalē potentiā cito secandi. Cursores vero ꝛ pugillatores dicūtur similiter non q̄ exerceant actus illos: sed q2 habent naturalē potentiā hoc facile faciendi.

Postq̄ȝ auctor determinauit de prima specie q̄litatis. Hic cōsequēter determinat de secūda. s. de naturali potētia vel impotētia q̄ cōuenienter ordinat̄ post p̄mā spēm: quia licet via generatiōis naturalis potētia p̄cedat habitū ꝛ dispositionē eo q̄ habitus q̄lificat ꝛ ꝑficit naturalē potentiā ꝛ inest substātie mediāte naturali potētia sicut scia qualificat intellectū ꝛ inest homini mediāte intellectu: tn̄ via ꝑfectionis habit⁹ p̄cedit naturalē potentiā: q2 hit⁹ ē ꝑfectior naturali potētia ꝛ ꝑfectius disponit ꝛ q̄lificat substātiā ad operationē. vn̄ hit⁹ est prior nālī potētia: iō h spēs hn̄ sequit̄ p̄mā: et etiā p̄cedit duas vltimas: q2 ille solū ꝯueniūt substātijs corporeis: h aūt cōuenit tā corporalib⁹ q̄ȝ spūalib⁹: iō cōueni-

inter ordinat̃ scd̃a. Primo sciēdū: ꝙ naturalis potētia est substātie ꝓprietas q̄ ē naturaliter potēs ad aliq̄d faciliť operandū ⁊ resistēdū ꝯtrarijs sicut sanatiuū ē ꝓprietas substātie qua sanus ē naturaliť potēs ad faciliter suas operationes exercēdū ⁊ etiā per hoc pōt resistere cōtrarijs ⁊ nocuis: et dr̃ talis q̄litas naturalis eo ꝙ cōsequit̃ ꝑncipia naturalia .s. materiā ⁊ formā: ⁊ dr̃ potētia eo ꝙ est vigor ⁊ valor forme supra materiā ad exercēdū suas operationes naturales: sꝫ ecōtra naturalis impotētia ē ꝓprietas substātie: q̄ ipsa est impotēs ad faciliť operandū ⁊ cōtrarijs resistēdū: sicut egrotatiuū dicit qualitatē q̄ hō ē impotēs ad operandū ⁊ per ipsaꝫ etiā faciliť ledit̃ a ꝯtrarijs: ⁊ dr̃ talis q̄litas naturalis nō ꝙ causet̃ a natura rei: sꝫ q̄ se tenet circa principia naturalia ipsius rei: ⁊ dr̃ impotētia eo ꝙ est vigor ⁊ valor materie supra formā in ordine ad operationes naturales eius. Scd̃o sciendū: ꝙ naturalis potētia in substātia causat̃ ex victoria forme supra materiā ⁊ ē talis victoria vel dominiū qñ materia ē totaliter disposita s̄m exigētiā forme sic ꝙ nō habet dispositiōes ꝯtrarias impediētes ꝓprias operatiōes ipsius forme: sꝫ forma pōt faciliter ⁊ libere exercere in dicta materia suas operationes. Sꝫ ecōtra naturalis impotētia ꝓuenit ex victoria vel dominio materie supra formā q̄ ē qñ materia habet dispositiōes ꝯtrarias dispositiōibus req̄sitis ad ipsaꝫ formā per quas ipsa forma ipedit̃ ad faciliter operandū vel resistēdū cōtrarijs. Tertio sciendum: ꝙ naturalis potētia ⁊ impotētia cōsiderant̃ dupliciter. vno modo in quātū cōueniūt in vno genere supiori ⁊ ipm̄ circūloquunt̃ eo ꝙ tale genus ē nobis ignotū: ⁊ isto modo faciūt vnā spēm qualitatis non specialissimā sꝫ subalternā. Alio mō considerant̃ s̄m ꝓprias essentias ꝯparādo ipsas inter se ⁊ hoc mō sunt diuerse spēs ab inuicē distincte q̄ specifice differūt ⁊ propter hoc coniungunt̃ cōiūctiōe disiunctiua q̄ distīguit significata terminorū: ꝓpter hoc etiā ꝯuenientius nominant̃ diuisis nominib⁹ ad explicādū hāc diuisitatē q̄ꝫ noiatentur vno solo noīe sicut fecerūt antiq̄ q̄ hāc spēm appellauerūt aptitudinē: hi tñ ponunt̃ ista duo noīa loco sui generis ꝓprium quod circūloquunt̃: ⁊ cū hoc per ista diuisa noīa explicat̃ diuisitas istarū spērū. Quarto sciendū: ꝙ sub hac spē q̄litatis generalr̃ reponunt̃ oēs aptitudines vel inclinatiōes q̄b⁹ substātia ꝓducta naturaliter inclinatur ad aliq̄d operandum vel etiā ad resistēdū cōtrarijs suis: ⁊ oēs q̄litates q̄b⁹ naturaliter impedit̃ a suis operatiōib⁹: ⁊ iō sub hac specie reponuntur oēs potētie aīe vegetatiue q̄ sunt nutritiuū augmētatiuū ⁊ generatiuū: ⁊ potētie aīe sensitiue ut sunt q̄nq̄ꝫ sensus exteriores ⁊ q̄nq̄ꝫ sensus interiores. s. sensus cōis imaginatiua: extimatiua: fantasia: ⁊ memoria: ⁊ potētia motiua ⁊ appetitiua eius: ⁊ etiā potētie aīe intellectiue ut rō: intellectus ⁊ voluntas. Hic etiā reponunt̃ aliq̄ inclinatiōes naturales q̄ noīant̃ noībus virtutū vel habituū: eo ꝙ inclinat ad similes operatiōes sicut ipsi habitus ut aliq̄ dicuntur naturaliter iusti ⁊ naturaliť liberales q̄ habēt naturalē inclinatiōnē ad opera iusticie vel liberalitatis: ⁊ sic iusticia ⁊ liberalitas ⁊ siliť de alijs noīb⁹ habituū possunt poni equiuoce in prima spē q̄litatis ⁊ etiā in scd̃a: ⁊ sic patet q̄ sit scd̃a spēs q̄litatis ⁊ q̄ qualitates sub ipsa ponant̃. Cōtra p̄dicta arguit̃ primo sic: potētia materie ad formā est naturalis potētia: tamē nō ē q̄litas: ergo male dicit̃ ꝙ naturalis potētia est species qualitatis. Scd̃o sic: nullū ens respectiuū ē q̄litas cū q̄litas sit ens absolutū: sꝫ naturalis potētia ē ens respectiuū q̄ potētia semꝑ respicit actū: ergo nō est species qualitatis. Tertio sic: nulla priuatio ē spēs q̄litatis: sꝫ naturalis impotētia dicit priuationē naturalis potētie: ergo naturalr̃ impotētia nō ē spēs q̄litatis. Quarto sic: oīs impotētia est preter naturā vl̃ cōtra naturā: ergo nulla impotētia ē naturalis: ergo naturalis impotētia nō est vna spēs qualitatis. Quinto sic: naturalis potētia ⁊ naturalis impotētia essentialiter differūt: ergo sunt diuise spēs: ergo male ponunt̃ vna spēs q̄litatis. Ad primū istorū dr̃: ꝙ licet potētia materie ad formā sit q̄dā naturalis potētia ad eē: tñ nō ē potētia ad operandū q̄ cōsequit̃ totū cōpositū substātiale: ⁊ de tali potētia ad operandū solū hic intelligit̃. Ad s̄m dicit̃: ꝙ lꝫ naturalis potētia quātū ad proprietatē noīs potentie dicat respectū ad actū: ⁊ rōne ei⁹ dicat̃ relatiuū scd̃m dici. tñ quantū ad id qd̃ ē est ens absolutū: ⁊ ē quedā qualitas disponēs subiectū ad operandū. Ad tertiū dr̃: ꝙ lꝫ naturalr̃ impotētia quantū ad rōnē impositiōis noīs dicat priuationē naturalis potētie. tñ quantū ad rē significatā ⁊ quātum ad id qd̃ ē dicit vnā q̄litatē positiuā q̄ contrariat̃ naturali potētie. Ad quartū dicit̃: ꝙ lꝫ impotentia sit aliq̄ modo innaturalis vel ꝯtra naturā eo ꝙ impedit operatiōes ꝓprias ipsius nature: tñ bene dr̃ naturalis eo ꝙ se tenet circa ꝑncipia naturalia rei ⁊ respicit operationes nature. ⁊ hoc modo hic naturalis impotētia sumit̃: q̄ nō dr̃ naturalr̃ eo ꝙ causet̃ a natura rei. vl̃ etiā cōfortat ad naturā rei: sꝫ propť causam dictā. Ad q̄ntū dr̃ ꝙ lꝫ naturalis impotētia ⁊ potentia sint inter se diuerse species secundū ꝙ ad se inuicem cōparantur: tamen ut circūloquuntur suū superius bene ponuntur vna species qualitatis: ut prius dictū est.

Tertia spēs qualitatis ē passio ⁊ passibilis q̄litas ut ille q̄litates q̄ in sensibus efficiūt passiōes: ut in gustu dulcedo ⁊ amaritudo ⁊ cōsilia. ⁊ etiā ille q̄litates sunt sub vna spē q̄ ab aliq̄b⁹ passiōib⁹ generātur difficile mobilibus ⁊ ꝑmanētibus. siue. n. nigredo ab aliq̄ passione generet̃ siue ab egritudine: siue ab estu q̄litas dicitur.

Postq̄ꝫ auctor determinauit d̄ secūda specie qualitatis. Hic cōsequent̃ determinat de tertia q̄ est passio ⁊ passibilis q̄litas: ⁊ q̄ spēs cōuenient̃ ponit̃ tertia: q̄ sequit̃ primā ⁊ secundā propť causas dictas. Et ponit̃ imediate post scd̃am ⁊ ante quartā eo ꝙ in scd̃a ponuntur naturales virtutes aīe. in hac aūt specie reponūtur ille q̄litates q̄ sunt obiecta potētiarū aīe: ⁊ q̄ obiecta cognoscūtur per potētias a posteriori. ⁊ potētia per obiecta a priori. iō cōuenienter post naturalē potētiā ⁊ impotētiā imediate determinatur de passione ⁊ passibili qualitate anteq̄ꝫ ponatur q̄rta spēs q̄litatis. ⁊ lꝫ obiecta quātū ad actū potentiarū quodāmō precedant potētias sicut actiuū precedit passiuū. tñ quātū ad hoc qd̃ est denoiare substātiā qualē naturales potētie q̄ fluūt a naturalib⁹ ꝑncipijs substātie ⁊ denomināt eā intrinsece priores sunt suis obiectis q̄ denomināt eā extrinsece eo ꝙ causant̃ in subiecto per aliqd̃ extrinsecū: iō nō oportuit ponere istā speciē ante secundā. Primo sciēdū ꝙ passio ⁊ passibilis q̄litas inter se cōueniūt ⁊ differūt. vnde cōueniūt in hoc ꝙ vtrūq̄ꝫ dicit eandē q̄litatē q̄ infertur a passiōe vl̃ infert passionē. Sꝫ differunt primo q̄ passio dicit illaꝫ qualitatē sub eē imꝑfecto ⁊ nō ꝑmanēte in subiecto sicut rubedo ex verecūdia proueniēs. sꝫ passibilis qualitas dicit illā q̄litatē s̄m esse ꝑfectū ⁊ fortiter radicatū ⁊ ꝑmanēs in subiecto: sicut ē rubedo que prouenit a natura. Differūt scd̃o q̄ passio nō denoiat substātiā simpliciter qualē: sꝫ magis denoiat subiectū eē passum. rōne cuius dr̃ passio sicut rubedo causata ex verecūdia nō denoiat subiectū rubeū simpliciter: sed denominat ipm̄ passum esse sed passibilis qualitas denominat suū subiectū quale simpliciter eo ꝙ habet in subiecto eē perfectū ⁊ hec differētia prouenit ex precedenti. Scd̃o sciendū: ꝙ passio ut hic sumitur est qualitas cito trāsiēs inferēs passionē vel illata a passiōe. sicut rubedo infertur ex passione verecūdie vel palliditas ex passione timoris: ⁊ dr̃ passio q̄ causatur a passione vel q̄ causat passionē in suo subiecto: ⁊ etiā q̄ denomīat suū subiectū fuisse passuꝫ per modū passionis ⁊ habet similē modū eēndi cum passione scilicet esse cito trāsiens ⁊ non radicatū in subiecto: sed passibilis q̄litas est qualitas inferens passionē vel illata a passione permanens in suo subiecto: sicut est albedo ⁊ rubedo naturalis ⁊ alie qualitates que sensibus inferunt passiones: ⁊ non dicitur passibilis qualitas eo ꝙ aliquid patiatur tanq̄ꝫ subiectū passionis: sꝫ q̄ infertur ab aliqua passiōe vel quia infert passionē sensibus: ideo coniungitur passioni vl̃ ut causa vel ut effectus eius ratione cuius dicatur passibilis q̄litas.

Tertio sciendū: q̄ passio ⁊ passibilis qualitas semper tenent candē speciē qualitatis cum importent eandē qualitatē secūdū essentiā speciei sicut est eadē essentia: videmus q̄ primo habet esse imperfectum in subiecto ⁊ est passio ⁊ postea habet esse perfectū et dicitur passibilis qualitas: ⁊ propter hoc ista copulant̄ per coniunctionē copulatiuā. sʒ q̄ important illā formā sub diuersis modis essendi qui modi per idē nomen suff.cienter explicari possunt: ideo nominātur diuersis nominibus ⁊ melius q̄ȝ vno solo nomine sicut antiqui nominauerūt hanc speciē nomine casus eo q̄ qualitas huius speciei causatur in subiecto ab aliquo extrinseco per modū illius q̄ꝫ casu producitur. Quarto sciendum: q̄ sub hac specie reponuntur omnes qualitates sensibiles generaliter: quarū alique pertinent ad corpus quedā vero ad animā. Ad corpus pertinent omnes que sunt obiecta quinqȝ sensuū exteriorū ut color: sonus: odor: sapor: calidū: frigidū: humidū: siccuȝ: graue: leue: ⁊ alie qualitates tangibiles: quia omnes iste qualitates inferunt sensib⁹ passiones: ⁊ pertinentes ad animā sunt ira: gaudiū: timor: ⁊ sic de alijs que causantur in appetitu ex aliqua passione. In hac etiam specie reponuntur alique qualitates occulte que inferunt passiones corporꝫ: et omnes influentie celestes: et etiam occulte virtutes herbarum vel aliquorū lapidū sicut est virtus magnetis que attrahit ferrū: vel qualitas veneni que inficit homines ⁊ per hoc patet de tertia specie qualitatis: ⁊ que sint qualitates sub ea contente. Contra predicta arguitur primo sic: passio est vnū predicamentū distinctum a qualitate: ergo nō est vna species qualitatis. Secundo sic: omnis qualitas de prima substantia predicatur in quale: sed passio non denominat substantiā qualem ut prius dictum est: ergo passio male ponitur vna spēs qualitatis. Tertio sic: omne passibile est aptū natū aliquid pati: sed nulla qualitas ē apta nata aliquid pati: cū nulla qualitas possit esse subiectū passionis ergo nulla qualitas ē passibilis: ⁊ sic passibilis qualitas nō ponitur sub hac specie q̄litatis. Quarto sic: quecūqȝ dicunt eande essentiā sunt in equali gradu perfectiōis: sed passio ⁊ passibilis qualitas non sunt equalis perfectionis: ergo non dicunt vnam speciem qualitatis. Quinto sic: albedo ⁊ nigredo sunt qualitates passibiles et tamen non inferunt passionem sensibus: utputa visui quia non tangunt ipsum visum: ergo nō agunt in ipm: nec possunt in eo causare passioneȝ: ergo male dicitur q̄ passibiles qualitates inferunt sensibus passiones. Ad primā dicitur: q̄ passio ut est effectus illatioqȝ actionis bene est predicamentum distinctū a qualitate ⁊ sic non est species qualitatis: sed tamen passio que est sensibilis qualitas habens esse impfectuȝ ⁊ cito transiens non est predicamentū sed vna species qualitatis. Ad secundum dicitur: q̄ licet qualitas secundū essentiā ⁊ esse perfectum simul que dicitur qualitas denominet substantiā qualē non tamen qualitas que solum habet essentiam qualitatis ⁊ esse imperfectum: sed solum denominat secundū quid eo modo quo habet esse in substantia ⁊ sic est de passione ut dictum est. Ad tertium dicitur: q̄ vno modo aliquid dicitur passibile tanq̄ȝ subiectum passionis: ⁊ tale est aptū natum aliquid pati. Sed alio modo aliquid dicitur passibile a causa vel effectu eius quia causat passionem vel causatur a passione: ⁊ passibile hoc modo non est aptum natum aliquid pati. ⁊ solum hoc modo dicitur aliqua qualitas passibilis. Ad quartum dicitur: q̄ licet passio et passibilis qualitas non sint equalis perfectionis quantū ad modum essendi tamen quantū ad essentiā sunt in equali gradu perfectionis: ideo vnam solam speciem important: non specialissimam sed subalternā: ⁊ in suis inferioribus conueniunt in eadem specie specialissima: ⁊ quandoqȝ in eodem indiuiduo scilicet quando vna qualitas primo habet esse passio ⁊ per radicationem in subiecto efficitur passibilis qualitas. Ad quintum dicitur: q̄ licet albedo ⁊ alij colores nō agāt corpalr̄ nec inferāt passionē corporalē visui: tn̄ sibi inferūt passionē spiritualē ⁊ perfectiuam: et agunt in ipm intentionaliter: ⁊ in hoc differunt ab alijs obiectis sensuuȝ q̄ agūt corporaliter in sensuȝ ut q̄litates tāgibiles in tactū.

Quarta species qualitatis est forma ⁊ circa hoc aliquid cōstās figura: ut disposi tio corporis: ut triangulatio ⁊ quadrangu latio rectitudo ⁊ curuitas.

Postq̄ȝ auctor determinauit de tertia specie qualitatis Hic consequenter determinat de quarta que est forma: et circa hoc aliquid cōstans figura. ⁊ rō est: quia post naturalem potentiā oportuit ponere tertiam speciē qualitatis sub qua continentur obiecta naturaliū potentiarū que est passio ⁊ passibilis qualitas: ideo oportuit hanc speciē poni vltimā: ⁊ etiā propter hoc quia qualitates triū specierū precedentiū se tenent ex parte forme: hec autē ex parte materie: ⁊ quia qualitas a toto genere insequitur substantiam gratia forme: ideo alie qualitates que se tenent ex parte forme perfectius habent rōnem forme qualitatis q̄ȝ forma ⁊ figura: ideo hec species conuenienter in loco vltimo ordinatur.

Primo sciendū: q̄ forma ⁊ figura inter se cōueniūt ⁊ differunt. in hoc enim conueniunt q̄ dicunt eandē speciē qualitatis scilicet qualitatem que est terminatio quātitatis in subiecto. primo enim termināt quantitatē: ⁊ per quantitatē subiectū eius. Sed differunt in hoc quia talis terminatio quātitatis potest cōparari ad formā substantie in qua est: ⁊ ad quantitatē quā imediate terminat: ⁊ secundū comparationē eius ad formā quam terminat dicitur forma: quia ipsa causatur circa quantitatē fm̄ exigentiā illius forme: et per comparationē ad quantitatē quā terminat dicitur figura. Unde actus forme est cōtinere illa que sunt ad intra. et actus figure est depingi ad extra secundū exigentiā terminationis quantitatis. Ex quo patet q̄ forma ⁊ figura cum dicant eandē eēntiā cōuenienter ponuntur vna species qualitatis: ⁊ bene cōiungunt̄ per coniunctionē copulatiuā. ⁊ q̄ differunt ratione: adeo ad ostēdendū illā diuersitatē cōuenienter duobus noīb⁹ noīantur melius q̄ȝ noīarent̄ vno nomine tantū. Secūdo sciendum: q̄ forma potest capi dupliciter. Uno modo pro quacunqȝ essentia dante aliq̄d esse formale: ⁊ sic est quoddā superius ad oēs formas essentiales ⁊ accidentales: ⁊ hoc modo non capit̄ hic. Alio modo capitur specialiter pro figura terminatiua quantitatis: ⁊ sic capitur in proposito. ⁊ talis qualitas terminās quantitatē magis dicitur forma q̄ȝ quecūqȝ alia spēs qualitatis ꝓpter hoc q̄ in speciebus nature illa figura consequitur formā essentialē spēi: ⁊ est figuratiua ⁊ notificatiua illius forme substātialis: sicut cognoscimus formā hominis vl̄ asini per figurā eius ⁊ distinguimus spēs corporꝫ ab inuicē per taleȝ figurā. Unde quecūqȝ differunt ſpecie: differunt etiā figura ⁊ forma. ⁊ que in specie cōueniūt eodē modo figurantur ut homo in oībus suis indiuiduis habet formā erectā sursum ⁊ quodāmodo similē figurā in capite manibus ⁊ pedibus ⁊ alijs mēbris. Tertio sciendū q̄ figura potest accipi dupliciter. Uno modo pro q̄ntitate figurata vel terminata ⁊ sic est quātitas ⁊ hoc mō capit̄ hic. Alio modo capitur formaliter pro formatione vel figuratione quantitatis ut sunt triāgulus: quadrāgulus: ⁊ sic figura est qualitas circa quātitatē posita: ⁊ sic capitur hic. ⁊ quia est qualitas circa hoc aliquid idest circa indiuiduū completū de genere substantie. ideo talis forma vel figura quantitatē terminās est constans circa hoc aliq̄d. Quarto sciendū: q̄ sub hac specie generaliter ponunt̄ oēs figure corporales ⁊ supficiales quarū alique sunt figure naturales q̄ causant̄ a natura ⁊ a formis naturalibus corporꝫ in quib⁹ sunt ut bipedalis in hoīe ⁊ quadrupedalis in equo ⁊ sic de alijs. Alie vero sunt artificiales q̄ causant̄ ab arte ut est figura domus cathedre vel scamni. vnde oīa artificialia sub hac specie ponūtur. etiam sub ipa cōtinent̄ passiones linee ut sunt rectū: curuū: longū: ⁊ breue. ⁊ aliq̄ passiones numeri q̄ sibi conueniūt per similitudinē ad figuras corporales ut quadratū: ⁊ bicubitū ⁊ sic de multis alijs: ⁊ per hoc patet que sit quarta spēs qualitatis ⁊ q̄ q̄litates sub ipa ponunt̄. Cōtra predicta arguitur pmo sic nullū superius ad qualitatē est spēs qualitatis. sʒ forma est quoddā superius ad qualitatē quia conue-

niant omnibus accidētibus: ergo non est spēs eius. Secūdo sic: figura est quedā quantitas que termino vel terminis clauditur: ergo non est species qualitatis. Tertio sic: omnis terminus est eiusdē predicamenti cū suo terminato sicut differentia terminās genus est eiusdē predicamēti cū ipso. sꝫ figura est terminus quātitatis: ergo est de predicamēto quātitatis ⁊ non qualitatis. Quarto sic: illud qđ cōtinetur ⁊ includitur infra hoc aliquid nō est circa hoc aliqđ sed figura continetur infra hoc aliquid cum sit in eo ut in subiecto: ergo nō est cōstans circa hoc aliquid. Quinto sic: forma domus ⁊ figura est de ista specie: ⁊ tamen non est circa vnū indiuiduū sed constat in quadam multitudine lignorū ⁊ lapidū: ergo male dicitur: ꝙ hec qualitas est figura constans circa hoc aliquid. Ad primū dicitur: ꝙ si capiatur forma pro omni illo qđ dat eē rei est quoddā superius ad qualitatē. Sed si capiatur pro qualitate q̄ dicit terminationē quantitatis secundū exigentiā forme substantialis non est superius ad qualitatē et hoc modo solū hic accipitur. Ad secundū dicitur: ꝙ licet figura accepta materialiter sit quantitas: non tamē figura formaliter accepta ut dictū est. Ad tertiū dr̄. ꝙ licet terminus intrinsecus ⁊ essentialis sit eiusdē predicamēti cū suo terminato: nō tamen terminus extrinsecus: modo forma vel figura est terminus extrinsecus quantitatis: iō non ponitur in eodē p̄dicamento cum ipsa. Ad quartū dicitur: ꝙ licet figura contineatur infra hoc aliqđ: tamen hoc nō fit secundū profunditatē sꝫ secundū suā superficiē qui aliquo mō intrinsece circundat ipm̄ hoc aliquid: iō bene dr̄ cōstās circa ipm̄. Ad quintū dicitur: ꝙ licet forma domus sit multitudo indiuiduorū scꝫ lignorꝫ ⁊ lapidū tn̄ oia indiuidua per aggregationē ⁊ ordinē illorꝫ inter se se habēt per modū vnius indiuidui suscipientes talē figurā ideo illa figura est circa hoc aliquid.

¶ Qualia vero dicitur que secundū hec denominatiua dicuntur ut a grammatica grāmaticus: ⁊ a iusticia iustus denominatiue dicuntur: vel que dicuntur ab alia q̄litate non denominatiue. Et hoc dupliciter quia quedam dicuntur nō denominatiue ab aliqua qualitate eo ꝙ nomen non est impositū ipsi qualitati ut cursor aut pugillator non dicitur denominatiue a q̄litate a qua dicitur quale non est nomē impositum ut cursor aut pugillator. Et nota ꝙ cursor aut pugillator dicuntur dupliciter: quia vno modo dicitur cursor ab arte currendi: ⁊ pugillator ab arte pugnandi: ⁊ sic sunt in primo genere qualitatis: quia ille artes habitus sunt qui sunt sub primo genere qualitatis. Alio modo dicitur cursor: non quia habeat artem currendi: sed naturalem potentiam habet facile currendi. ⁊ pugillator non quia habeat artē pugillatiuā: sed quia habeat naturalem potentiam pugillandi: ⁊ ideo hoc modo dicūtur qualia ab istis naturalibus potentijs sed non denominatiue eo ꝙ nomina non sunt imposita istis potentijs a quibus dicūtur qualia: ⁊ sic cursor ⁊ pugillator sunt in secundo genere qualitatis. Alia vero dicuntur qualia non denominatiue non q2 nomē sit impositum qualitati: sed dicitur quia non participant nomen qualitatis a qua dicuntur qualia licet nomen sit impositum: ut studiosus a virtute: ⁊ sic sunt tres modi sumendi quale a qualitate.

Postq̄ʒ auctor determinauit de qualitate in cōmuni et quantū ad suas spēs. Hic cōsequenter determinat de quali qđ est denoiatiuū eius. Et rō ordinis est: q2 qualitas dat formaliter eē quale: ⁊ est causa ipsius qualis. Ideo prius diffinita est a posteriori per quale tanq̄ʒ per suū effectū. sꝫ quia quale ē pprius effectus ⁊ formalis ipsius q̄litatis: ⁊ causa naturaliter pcedit suū effectū: iō prius determinatū est de qualitate anteq̄ʒ determinaretur de quali. Primo sciendū: ꝙ qualitas ⁊ quale in hoc cōueniūt ꝙ dicunt eādē eēntiā qualitatis: ⁊ sic conueniūt in significato: sꝫ differūt in hoc ꝙ q̄litas dicit illā eēntiā secundū se ⁊ non ſm inherentiā ad subiectū. Quale vero importat illā eēntiā cū inherētia ad subiectū: ⁊ ideo differūt quale ⁊ q̄litas sicut ɔcretū ⁊ abstractū sic ꝙ qualitas est abstractū: quale vero eius cōcretū. ⁊ quia dicit eādē eēntiā: iō reponuntur in eodē predicamēto. ⁊ sicut q̄litas est vnū genus generalissimū qđ p̄dicatur de suis inferioribus acceptis in abstracto: ita etiā ⁊ quale ē vnū genus generalissimū nō distinctū a q̄litate qđ predicatur de suis inferiorib⁹ in ɔcreto acceptis. ut dicēdo albū ē q̄le: nigrū ē q̄le.

Scđo sciendū: ꝙ cōcretū dupliciter ɔsideratur. vno modo ſm respectū quē hꝫ ad suū subiectū: ⁊ ſm talē respectū nō ordinatur in p̄dicamēto: ⁊ hoc mō nō ē genus nec spēs sꝫ accńs. Alio mō ɔsideratur ſm respectū quē hꝫ ad sua supiora: quorꝫ est spēs: ⁊ ad sua inferiora quorꝫ est gen⁹: ⁊ ſm talē respectū ē ordinabile secūdū sub ⁊ supra: ⁊ per se reponitur in predicamēto. vnde lꝫ respiciat suū subiectū: tn̄ ille respectus ab eo nō collit respectū eēntialē ad sua supiora ⁊ inferiora: iō nō impedit ipm̄ per se reponi in predicamēto: ⁊ licet cōnotet suū subiectū eo ꝙ significat formā cū inherētia ad suū subiectū: tn̄ nō significat ipm̄ de suo principali significato q2 ut dr̄ in p̄dicamētis pħi albū solā qualitatē significat. Et q2 vnūqđq̄ʒ reponitur in p̄dicamēto ſm suā eēntiā quā importat ⁊ cōcretū dicat solū eēntiā sui abstracti: ideo ponitur in eodē predicamento cū suo abstracto. Tertio sciendū: ꝙ quale sic diffinitur. Qualia dicuntur q̄ secūdū hec ab aliqua qualitate denoiatiue dicuntur: vel que dicuntur ab aliqua q̄litate nō denoiatiue. In qua diffinitiōe loco generis diffiniti subintelligitur dicibilia: dicibile. n. habet modū generis respectu oīum predicamentorꝫ. Deinde ponitur q̄ ſm hec denoiatiue dicuntur: ad denotandū qualia q̄ ſm verā denoiationē ab aliqua q̄litate dicuntur: sicut a grāmatica grāmaticus: a iusticia iustus q̄ dicuntur denoiatiue scđm hec. i. scđm istas species qualitatis superius positas. Deinde ponitur vel ab aliqua qualitate nō denoiatiue ad denotandū qualia que dicuntur a qualitate non scđm verā denominationē sicut studiosus a v̄tute. Quarto sciendū: ꝙ plurib⁹ modis non dr̄ quale denoiatiue a q̄litate. vno mō qn̄ qualitas hꝫ imꝑfectū eē in suo subiecto: ut qn̄ hꝫ eē remissum in suo subiecto qđ nō sufficit denoiare subiectū sicut est caliditas in aqua tepida: vel qn̄ ē solū in trāsitu ⁊ non pmanet in subiecto ut pallor ex timore: vel qn̄ inest subiecto solū ſm ꝑtē q̄ nō sufficit denoiare totū sicut ē albedo in dētib⁹ ethiopis q̄ nō sufficit denoiare ipm̄ albū. His trib⁹ modis q̄ sumuntur ex pte rei nō sumitur q̄le a q̄litate. Sꝫ alio mō q̄le sumitur a q̄litate nō denoiatiue ex pte vocis qn̄. s. ipm̄ q̄le non hꝫ denoiationē ſm noiationē abstracti: sic ꝙ conueniat cū ipso in pncipio ⁊ differat in fine. qđ tn̄ reqritur ad denoiationē et hoc ɔtingit adhuc dupliciter. vno mō qn̄ q̄litati a qua sumitur q̄le nō ē nomē impositū ut cursor ⁊ pugillator qn̄ dicuntur a naturali potētia currēdi vel pugillādi dicuntur nō denoiatiue q2 illi naturali potētie nō ē nomē impositū: sꝫ ut di

dr ab arte currēdi vel pugillādi ut sunt in p̄ma specie qualitatis bene dicunt̄ denoīatiue. Alio mō qñ q̄litati a qua sumit̄ quale ē nomē impositū: ⁊ nomē q̄lis non sumit̄ sm̄ nomē suū abstractū ut studiosus dicatur a virtute. Et ppter istos vltimos modos q̄lis ponitur vltima ps diffinitionis qualiū. Cōtra p̄dicta argui⁊ primo sic in predicamento q̄ātitatis nō ponitur diffinitio cōcreti quātitatis vl' denominatiui ei⁹: ergo similiter hic non debet poni seu diffiniri denoīatiuū q̄litatis. Scd̄o sic: oē q̄d diffinit̄ debet capi per modū vnius sed quale hic nō capit̄ per modū vni⁹ sed plurīū cum ponat̄ in plurali numero: ergo male hic diffinitur qualia in plurali numero. Tertio sic: simile dicit̄ ab aliqua q̄litate nō denoīatiue ergo sibi cōuenit hec diffinitio ⁊ tamē non est quale: sed ad aliquid: ergo ista diffinitio nō conuenit soli diffinito. Quarto sic: nulla bona diffinitio debet dari per disiūctionē quia disiunctio non significat aliquid determinate ꝫ significat vnū per disiūctionē ad aliud mō diffinitio debet dicere determinate eē diffiniti. ꝫ ista diffinitio datur per disiunctionē: ergo nō ē bona. Quinto sic: oē q̄le sumit̄ ab aliqua q̄litate ⁊ illa q̄litas est natura denominās ⁊ quale ē denoīatiuū eius: ergo nullū quale sumitur ab aliqua q̄litate nō denoīatiue. Ad p̄mū dicit̄: q̄ ꝫ in quātitate sint duo denoīatiua. s. quātū ⁊ q̄tū: tn̄ vtrūqꝫ illoꝝ semꝑ dicitur eodē mō denoīatiue a quantitate: sed q̄le nō semꝑ dicit̄ eodē modo a q̄litate ꝫ qñqꝫ nō. Ideo ad ostendū hāc diuersitatē qualiū magis hic oportet determinare de quali: q̄ꝫ de cōcreto quātitatis. Ad scd̄m dicitur: q̄ ꝫ quale nō sumat̄ hic per modū vnius in numero sed pluriū: tñ sumit̄ per modum vnius in genere ⁊ hoc sufficit ad hoc q̄d diffiniatur: tñ hic ponitur in plurali numero ad denotandā pluralitatē qualiū quoꝝ aliqua dicunt̄ a q̄litate denominatiue ⁊ aliqua nō. Ad tertiū dicit̄: q̄ licet simile dicatur effectiue ab aliqua qualitate: nō tñ dicitur formaliter ab aliqua: ⁊ hoc mō intelligitur q̄ quale dicitur a qualitate. Ad quartū dr̄: q̄ licet nulla diffinitio sm̄ se cota debeat dari per disiunctionē q̄ nihil determinat: notificare tñ pōt dari per disiunctionē quantū ad aliquas partes eius propter diuersitatē aliquā inferioꝝ diffiniti ⁊ sic est in ista in qua ponit̄ determinate illa pars q̄lia dicunt̄ q̄ dicūtur ab aliq̄ q̄litate denoīatiue. ⁊ ponit̄ disiunctio, inter istas ptes denoīatiue vel nō denomiatiue propter diuersos modos qualiū. Ad quintū dicitur: q̄ licet oē quale sumat̄ a qualitate sm̄ rem: non tamē scd̄m rem ⁊ vocem simul in aliquib⁹ ut dictū est. Ideo aliqua dicunt̄ nō denomiatiue.

¶ Inest cōtrarietas in q̄litatib⁹: ut albedo nigredini: iusticia iniusticie contraria sunt. Hoc autē nō est propriū qualitatis: quia non conuenit omni. Figura enī non habet cōtrariū neqꝫ aliquis medi⁹ color. Itē si vnū cōtrarioꝝ erit quale: reliquū erit quale: ut iusticia iniusticie cōtraria ē. iusticia enī q̄litas est: ergo iniusticia est q̄litas. ⁊ iustū quale: ergo et iniustū. Itē q̄litas suscipit magis ⁊ minus. Iustū enim magis ⁊ minus dicitur ⁊ grāmaticus ⁊ albus. Sꝫ hoc nō est propriū q̄litatis: q̄ q̄dratū nō suscipit magis ⁊ min⁹: neqꝫ circulus siue quadrāgulatio neqꝫ circulatio. Itē propriū est qualitatis scd̄m eā simile ⁊ dissimile dici: ut albus albo similis dicitur: ⁊ iustus iusto. albus autem dissimilis nigro dicitur: ⁊ sic de consimilibus.

Postq̄ꝫ auctor determinauit de qualitate ⁊ quali quantū ad suū esse essentiale. Hic cōsequenter assignat tres proprietates ei⁹. In quarū prima dr̄ q̄ in qualitatib⁹ reperit̄ cōtrarietas. Cuius rō est: q̄ oēs formeꝛ repugnātes q̄ se mutuo expellūt ab eodē subiecto inter se cōtrariant̄. sed alique qualitates inter se repugnāt respectu subiecti vnius a q̄ mutuo se expellūt sicut virtus ⁊ vitiū repugnāt adinuicē respectu eiusdē subiecti. ⁊ iusticia et iniusticia: ⁊ multe alie de prima specie qualitatis: ⁊ multe qualitates de tertia specie qualitatis: ut calidū ⁊ frigidū humidū ⁊ siccū. ⁊ qualitates secūde q̄ causantur ab istis qualitatibus primis: ut graue ⁊ leue albū ⁊ nigrū: ⁊ sic de multis alijs qualitatibus: ergo cōtrarietas inest qualitati. Primo sciendū: q̄ cōtrarietas qualitatū dupliciter sumit̄. Uno modo cōmunit̄ pro repugnātia quacūqꝫ qualitatū que se expellūt ab eodē subiecto propter repugnantiā quā habēt ad inuicē: ⁊ sic reperit̄ cōtrarietas in qualitatibus prime speciei ⁊ etiā tertie. Alio modo sumitur proprie pro repugnātia qualitatū passiuarū ⁊ actiuarū: q̄ per actionē phisicā ⁊ ꝓpriā se expellūt ab eodē subiecto: sicut calidū ⁊ frigidū ab eodē corpore: ⁊ hoc modo solum reperit̄ contrarietas inter qualitates tertie speciei: ille enī sole proprie sunt actiue ⁊ passiue. Sꝫ hic p̄mo mō sumitur ꝯtrarietas: ⁊ nō cōuenit q̄litatib⁹ scd̄e spēi: q̄ contraria successiue sunt in eodē subiecto q̄d nō cōuenit naturali potētie vel impotētie: q̄ si subiectū sit naturalr̄ potēs ad vnā operationē nō pōt eē naturaliter impotēs ad ipsam. Similiter etiā multe qualitates quarte speciei nō ꝯtrariant̄: sicut triāgulus ⁊ quadrāgulus: ⁊ sic de multis alijs. ⁊ per hoc pꝫ q̄ habere cōtrariū non cōuenit oī qualitati. nec etiā soli cū conueniat actioni ⁊ passioni. ⁊ sic nō est sibi propriū aliquo modo propriꝫ: sed ē quedā cōmunitas in qua cōueniūt plures spēs qualitatis. Scd̄o sciendū q̄ si vnū cōtrarioꝝ fuerit quale reliquū erit quale. Cuius rō est. q̄ cōtraria sub eodē genere posita sunt. sed quale est vnū genus ergo si vnū cōtrarioꝝ fuerit quale ⁊ de genere qualitatis reliquū erit q̄le ⁊ in genere q̄litatis. ut si iustū sit quale iniustū erit quale. ⁊ lꝫ ꝯtraria sm̄ suas formas specificas habeāt repugnantiā ⁊ nō cōueniāt in vna forma specifica: tñ nō habet repugnātiā sm̄ formā sui generis ꝫ semꝑ illa in genere cōueniūt. ratione cuius semꝑ requirūt idē subiectū q̄d est ꝓportionatū forme sui generis. Ideo si vnū cōtrarioꝝ fuerit quale reliquū erit quale. ⁊ si vnū fuerit qualitas reliquū erit q̄litas ⁊ sicut due spēs sub eodē genere. Tertio sciendū q̄ scd̄a ꝓprietas q̄litatis est q̄ qualitas suscipit magis ⁊ minus. ⁊ rō est q̄ aliq̄ qualitates sm̄ suū eē ꝓpriū intendunt̄ ⁊ remittunt̄ ⁊ magis ⁊ minus p̄cipiunt̄ sm̄ suū propriū esse q̄d habent in subiecto ut qualitates prime speciei intendunt̄ ⁊ remittuntur sm̄ maiorē ⁊ minorē radicationē in subiecto ut virtus ⁊ scia ⁊ multe alie ⁊ qualitates de tertia specie intendunt̄ ⁊ remittuntur sm̄ permixtionē cōtrarij tū contrario ut calidū dicit̄ magis vel minus calidū sm̄ q̄ magis ⁊ minus miscetur tū frigido ⁊ alique q̄litates quarte speciei intēdunt̄ ⁊ remittunt̄ lꝫ pauce intēdantur ⁊ remittantur sicut rectū nō pōt eē magis aut minus. ꝫ curuū pōt suscipere magis ⁊ minus ⁊ sic suscipe magis ⁊ minus non cōuenit oī qualitati nec etiā soli ut dictū est de precedenti cōmunitate ⁊ non est hic intelligendū q̄ qualitas sm̄ suā eēntiā ⁊ in abstracto suscipiat magis ⁊ minus sed scd̄m esse q̄d hēt in subiecto ⁊ in cōcreto. Quarto sciendū q̄ tertia proprietas qualitatis est. Propriū est qualitati scd̄m eā simile vel dissimile dici. Cui⁹ rō est q̄ similitudo est rerū differentiū eadē qualitas. ꝫ nō in numero q̄ idē accīs in numero nō pōt eē in diuersis subiectis nec s[u]fficit q̄ sit eadē qualitas in genere. q̄ si sic albū ⁊ nigrū eēnt similia: ꝫ requiritur q̄ sit eadē qualitas in specie specialissima. Et dissimilitudo est rerū differentiū diuersa qualitas in specie. sicut albū ⁊ nigrū dicunt̄ dissimilia. ergo simile ⁊ dissimile dicunt̄ sm̄ qualitatē capiēdo sm̄ ut dicat circūstātiā cause efficiētis ⁊ nō formalis. ⁊ hoc cōuenit oī qualitati ⁊ soli ⁊ sꝑ ut pꝫ inductiue. per exēpla etiā ꝓbari posset ergo ista proprietas est sibi propria q̄rto mō. Sꝫ cōtra p̄dicta argui⁊ p̄mo sic oīa cōtraria sub eodē genere ponunt̄. ꝫ q̄litas nō ponit̄ sub aliquo

genere cũ sit genus generalissimũ ergo qualitas non habet cõtrariũ. Secũdo sic: mediũ cõtrarioꝝ vtriqʒ cõtrariat̃ cũ possit fieri motus ab illo ad vtrũqʒ extremoꝝ: ut de rubeo ad albũ ꝛ ad nigrũ: ergo male dicit̃ in textu ꝙ nullus medius color hẽt cõtrariũ. Tertio sic: contraria inter se maxime abinuicẽ distãt: ergo nõ conueniunt genere: ergo si vnũ cõtrarioꝝ fuerit q̃le aliud nõ põt esse q̃ale. Quarto sic: vna albedo nõ est magis albedo q̃ʒ alia nec nigredo ẽ magis qualitas q̃ʒ albedo ꝛ sic de oĩb⁹ alijs qualitatib⁹: ergo nulla qualitas suscipit magis ꝛ min⁹. Quinto sic: species est tota silitudo oĩum suoꝝ indiuiduoꝝ: ergo indiuidua eiusdẽ spẽi substãtie dicũtur similia per formã sue spẽi: ergo nõ cõuenit soli qualitati secũdũ eã simile vel dissimile dici.

Ad primũ dr̃: ꝙ lʒ qualitas accepta in cõmuni ꝛ in genere nõ ponatur sub aliquo genere neqʒ illo mõ hẽat contrariũ: tñ ut est in suis spẽb⁹ quarũ aliq̃ inter se ꝯtrariant̃ bene hẽt cõtrariũ ꝛ ponit̃ sub genere. Ad scḋʒ dr̃ ꝙ si mediũ cõtrarioꝝ cõsideretur ut mediũ sic nõ hẽt cõtrariũ q̄ nõ maxime distat ab extremis: sʒ si cõsiderret̃ in quãtũ ẽ participatiuũ vtriusqʒ extremoꝝ sic ꝯtrariatur vtrisqʒ extremorũ licet cõtrarietate imꝑfecta: ut rubeũ in quãtũ importat aliq̃d de nigro cõtrariatur albo ꝛ in quãtũ hẽt aliq̃d de albo ꝯtrariatur nigro sʒ primo mõ intelligitur hic ꝙ media nõ cõtrariantur extremis. Ad tertiũ dr̃ ꝙ licet cõtraria maxime distẽt sub eodẽ genere: nõ tñ maxime distãt simpliciter. Ideo si vnũ est quale aliud põt bene esse q̃le. Ad quartũ dr̃: ꝙ licet albedo ꝛ alie qualitates in abstracto nõ suscipiũt magis ꝛ minus: tñ bene suscipiũt in cõcreto: ut albũ dicatur magis ꝛ min⁹ albũ. Ad quintũ dicitur ꝙ lʒ species sit similitudo essentialis suoꝝ indiuiduorũ q̃ proprie non est similitudo sed magis proprie dicatur idẽtitas: tamẽ non est similitudo accidentalis que proprie est similitudo: de qua hic intelligitur, ideo indiuidua substantie non dicãtur per suã spẽm silia silitudine accñtali: sʒ hoc solũ conuenit qualitatibus.

Capitulum actionis.

Actio est secundũ quã in id qḋ subijcit̃ agere dicimus: ut secans dicit̃ aliquis eo ꝙ quid secat, nomẽ secatio est actio ꝛ scḋm actionẽ agit secans in eo ꝙ secatur ꝛ percussio est actio. Propriuʒ autem actionis est ex se inserre passionẽ. Recipit autem facere ꝛ pati cõtrarietatẽ. Calefacere enim est cõtrariuʒ ei quod est frigidum facere: ꝛ calidũ fieri ꝛ frigidum fieri ꝛ delectari ꝛ tristari. Itẽ recipit magis ꝛ minus. Calefacere enim magis ꝛ minus quod est agere ꝛ calefieri similiter quod est pati: ꝛ delectari ꝛ tristari magis ꝛ minus.

Postq̃ʒ auctor determinauit de quattuor p̄dicamentis principalibus in quib⁹ reperiuntur q̃ttuor simplices modi predicãdi scʒ de substãtia quãtitate ad aliquid ꝛ qualitate. Hic ꝯsequent̃ determinat de alijs p̄dicamẽtis min⁹ principalibus: quoꝝ modi predicãdi fundantur in modis predicandi precedẽtiũ. ꝛ quia actio imediate causatur a qualitate: q̄ ꝓcedit a substãtia mediãte naturali potẽtia: ꝛ passio imediate causat̃ ab actione. Ideo cõuenient auctor post q̃litatẽ ꝛ añ passionẽ determinat de actiõe ipsam p̄mo sic diffiniẽs. Actio est ẽm quã in id qḋ subijcit̃ agere dicimur: ut ẽm sectionẽ dicimur secare. Primo sciẽdũ ꝙ in hac diffinitione loco generis diffiniti subintelligit̃ forma accñtalis ꝛ aliq̃ mõ dat̃ intelligi per hoc relatiuũ quã: ꝛ totũ residuũ ponitur ad dr̃iam oĩum alioꝝ p̄dicamentoꝝ. ꝛ dr̃ scḋm quã agere dicimur: ita ꝙ ẽm dicit circũstantiã cause formalis ꝛ nõ cause efficiẽtis: q̄ ẽm q̃litatẽ vl̃ formã substãtialem bene dicimur agere effectiue ꝛ dʒ itelligi dicimur. s. nos substãtie: ꝛ nõ solũ nos hoĩes in spẽ dicimur agere ꝛ lʒ actio et agere realr̃ idẽ sint sicut q̃litas et q̃le tñ differunt sic abstractũ ꝛ cõcretũ: ideo actio diffinitur per agere tanq̃ʒ per suũ effectũ nobis notiorẽ ipsa actione. Vltimo ponit̃ in id qḋ subijcitur. i. in ipm patiẽs. actio. n. agẽtis semꝑ fit in patiens dispositũ. Scḋo sciendũ ꝙ actio dupliciter accipit̃ vno mõ spãliter ut distinguit̃ cõtra factionẽ a qua differt hoc mõ: q̄ actio importat actionẽ q̃ nõ trãsit in rem opatã sicut est eq̃tare nauigare intelligere, sʒ factio noĩat opationẽ q̃ transit in rem opatã vbi scʒ preter opationẽ est res opata: ut sũt domificatio frenefactio ꝛc̃. Alio mõ accipit̃ actio generalr̃ ut se extẽdit ad actionẽ ꝛ factionẽ proprie captaʒ. ꝛ isto mõ sumit̃ in hac diffinitiõe. Tertio sciendũ ꝙ proprie proprium est actiõi ex se inferre passionẽ. Et rõ est q̄ actio est processus virtutis agentis per effectũ ab agẽte in patiẽs ut calefactio q̃ fit ab agẽte est ꝓcessus caloris ignis per suũ effectũ in id qḋ calefit. Passio vero est receptio forme procedentis ab agẽte in patiẽs ut receptio caloris in id qḋ calefit vocat̃ passio. Sed talis receptio causatur a fluxu forme ab agẽte: ergo cõuenit actioni ex se inferre passionẽ. ꝛ q̄ hoc cõuenit omni actioni: ꝛ soli ꝛ semꝑ ĩõ dicitur sibi ꝓprie ꝓpriũ. licet qualitas aliqua inferat passionẽ hoc tamen nõ est ex se ipsa imediate sed mediante actione. Quarto sciendũ ꝙ ip̄s actionis ꝛ etiam passionis sunt due cõmunitates: quarum prima est ꝙ actio ꝛ passio recipiũt contrarietatẽ. ratio ẽ q̄ alique actiones imediate causantur a qualitatibus contrarijs: et etiã imediate causant qualitates contrarias: ut calefacere ꝛ frigefacere imediate causantur a calore ꝛ frigore: ꝛ imediate causant caliditatẽ ꝛ frigiditatẽ, ergo alique actiones inter se cõtrariantur. Et eadẽ ratione alique passiões: ut calefieri ꝛ frigefieri. Alia cõmunitas est ꝙ actio ꝛ passio suscipiunt magis et minus. Ratio est quia alique actiones ꝛ passiones causantur a qualitatibus: q̃ in agẽdo quãdoqʒ intendunt̃ ꝛ remittunt̃ ideo actiones que fiunt ex ipsis et etiã passiones intẽduntur ꝛ remittuntur ut calefacere intẽditur per intensionẽ caloris calefacientis. Et dicunt̃ bene iste due cõmunitates: quia nulla illarũ conuenit omni actioni vel passioni: nec etiã soli: cum cõueniat p̄mo aliq̃bus qualitatibus. sed in istis cõmunitatibus conueniunt multe species actionis ꝛ passionis. Contra predicta arguit̃ primo sic secundũ securim dicamur agere in id quod secatur: ꝛ tamen securis non est actio ergo ista diffinitio conuenit alijs a diffinito. Secundo sic: creatio est actio: ꝛ tamen non fit in id quod subijcitur q̄ in creatiõe nihil presupponitur tanq̃ʒ subiectũ: sed res secundũ se tota simul producitur. ergo male dicitur ꝙ actio fit in id quod subijcitur. Tertio sic: omne principiũ precedit principiatũ. sed actio non precedit passionẽ: cum simul fiant actio ꝛ passio. ut calefacere et calefieri. ergo non conuenit actioni ex se inferre passionem.

Quarto sic: ꝯtraria sunt forme actiue et pass iue inter se. sed due actiones nunq̃ʒ sunt actiue: quia si sic mediãte actione agerent ꝛ sic actioni cõueniret alia actio ꝛ eẽt processus in infinitũ: qḋ est incõueniẽs. ergo actio non habet contrariũ. Quinto sic: nulla forma simplex suscipit magis ꝛ minus cum forma sit cõpositioni cõtingẽs simplici ꝛ inuariabili essentia cõsistẽs. illud eñi qḋ est inuariabile nõ intẽdit̃ nec remittitur. sed oĩs actio ꝛ etiã passio est forma simplex: ergo actio ꝛ passio non suscipiunt magis ꝛ minus. Ad primũ dicitur ꝙ licet scḋm securim dicamur agere effectiue ꝛ instrumentaliter nõ tamen formaliter sicut de actione intelligitur. Ad secundũ dicitur ꝙ licet creatio sit actio secundũ modũ non tñ est actio ẽm rem: q̃ sit de predicamento actionis. eo ꝙ ipsa non est accidẽs a creatura distinctũ. nec est ens limitatũ ad aliquod certũ genus sicut neqʒ prima causa. ꝛ hoc intelligendo de creatione actiua: q̄ creatio passiua est accidens creature ꝛ in genere relationis. Ad tertiũ dicitur ꝙ licet actio sit sil̃ tpe cum passione: tñ scḋm

naturā actio precedit passionē q2 cā ſm naturā precedit effectū. Ad quartū dr̄ ꝙ lȝ cōtraria q̄ primo ⁊ per ſe contrariant̄ ſint forme actiue ⁊ paſſiue: ut ſunt q̄litates cōtrarie. tñ nō oportet de his q̄ ſolū et cōſequēti ꝯtrariant̄ ⁊ per aliud: ⁊ hoc mō ſolū actiones cōtrariant̄. ſ. per q̄litates q̄s inferūt vel a q̄bꝰ inferunt̄. Ad q̄ntū dr̄ ꝙ licet oīs forma ſit inuariabilis ſm ſuam ēentiā ⁊ in abſtracto: ⁊ ſic non ſuſcipit magis ⁊ minus. tamen aliqua eſt variabilis ſcđm ee in ſubiecto ut deſignatur in cōcreto. et hoc modo actio ⁊ paſſio ſuſcipiunt magis et minus.

¶ Capitulum paſſionis.

Paſſio eſt effectꝰ illatioq3 actiōis ut calefieri efficit̄ ⁊ infert̄ a calefacere. Propriū aūt eſt paſſiōis p̄mo inferri ex actiōe. Itē paſſio nō eſt in agente ſed in patiente.

Poſtq̄ȝ auctor determinauit de actiōe q̄ eſt cauſa paſſionis. Hic cōſequenter determinat de paſſione q̄ eſt effectꝰ propinquus actiōis: ipſam primo ſic diffinitēs. Paſſio eſt effectus illatioq3 actionis: ut calefieri efficitur: et infert̄ a calefacere. In qua diffinitione ponitur effectus loco generis. Effectus enim cōuenit generaliter oībus entibꝰ creatis que ponuntur in predicamento. Deinde ponitur illatio ad differentiā effectus permanentis: qui ſolū nō habet eſſe in fieri ſicut ipſa paſſio: ſed etiā in facto eſſe. Deinde ponit̄ actionis ad differentiā ipſius actionis: que licet ſit effectus ⁊ illatio reſpectu qualitatis a qua cauſatur: non tamen reſpectu actionis. Primo ſciendū ꝙ in cōmuni duplex eſt effectus quidam eſt effectus permanens qui non ſolū habet eſſe in fieri: ſed etiā in facto eſſe; ut ſunt domus ⁊ ſcamnū. Alius eſt effectus ſucceſſiuus qui ſolū habet eſſe in fieri ⁊ nunq̄ȝ in facto eſſe: ut equitatio vel nauigatio. Effectus autem generaliter dicitur tam de effectu permanente q̄ȝ ſucceſſiuo. Illatio vero ſolum dicitur de effectu ſucceſſiuo qui ſolū habet eſſe in fieri: ⁊ in quadā illatione ſecundū ꝙ infertur ab alio. ⁊ ideo effectus eſt quoddā ſuperius ad illationē: ratione cuius in hac diffinitione effectus bene preponitur illationi tanq̄ȝ ſuperius eius ⁊ ſubiungitur illatio tanq̄ȝ inferiꝰ eius contrahens ipſum. Secundo ſciendū ꝙ paſſio pluribus modis accipitur. vno modo accipitur pro accidente proprio alicuius ſubiecti: ut riſibile dicit̄ propria paſſio hominis: ⁊ hinnibile equi. Secundo modo accipitur pro conceptu anime vel affectu ut dicitur ꝙ voces ſunt note vel ſigna paſſionū que ſunt in anima idest conceptuū vl̄ affectuum anime. Tertio modo accipit̄ pro motu appetitus ſenſitiui: ut ſunt paſſiones ire vel timoris vel gaudij ut dicitur tertio ethicorū ꝙ fortitudo moderatur paſſiones timoris ⁊ audacie. Quarto modo pro dolore vl̄ pena que alicui violenter infertur ut fuit paſſio xp̄i. Quinto mō ſumitur pro qualitate ſenſibili q̄ hēt eē imꝑfectū ⁊ eſt inferēs paſſionem ſenſibus vel illata ab aliqua naturali paſſione: ⁊ ſic eſt vna ſpēs qualitatis. Sexto modo ſumit̄ prout eſt imediatꝰ effectus actiōis: ut eſt ſuſceptio forme ab agēte in patiēte: ⁊ hoc vltimo mō diffinitur hic paſſio ⁊ eſt vnū p̄dicamētū ab alijs diſtinctū. Tertio ſciendū ꝙ ipſius paſſiōis hic aſſignātur due ꝓprietates: quarū prima eſt ꝙ propriū eſt paſſioni inferri ex actione. Ratio eſt q2 paſſio ē ſuſceptio forme ab agēte in patiēte. ⁊ talis ſuſceptio imediate infertur per actionē agētis. et hoc eſt prope ꝓpriū ipſi paſſioni. Scđa ꝓprietas eſt ꝙ paſſio nō eſt in agēte ſubiectiue ſȝ in patiēte. Cuius rō eſt q2 ſuſceptio forme q̄ fit per actionē agētis cauſat̄ in patiēte qđ ſubijcit̄ actioni ergo paſſio q̄ noīat talē ſuſceptionē eſt in patiēte ſubiectiue: ⁊ q2 accidēs hēt p̄dicari denoīatiue de ſubiecto in quo eſt: iđ paſſio p̄dicat̄ de patiente in hoc qđ eſt aliquo modo ſe hēre ad ipm̄ agēs: q2 denoīat ipm̄ pati ⁊ non denoīat ipm̄ agēs pati: quare non eſt in eo ſubiectiue. Quarto ſciendū ꝙ paſſio de qua eſt ad propoſitū dupliciter accipit̄. Vno modo materialiter pro forma fluēte ab agēte in patiēs. Alio mō formaliter pro receptiōe illius forme: ut cū peregrinus calefit ibi eſt calor fluēs ab igne in ꝑegrinū: et ibi eſt receptio caloris in ꝑegrino que eſt paſſio formaliter accepta. ⁊ vtroq3 mō paſſio eſt in patiente: ut in ſubiecto. Et ſimilit̄ actio vno modo accipit̄ materialiter pro illa forma q̄ fluit ab agēte in patiēs: ⁊ ſic eſt in patiēte ſubiectiue. Alio modo capit̄ formaliter pro tali fluxu forme ab agēte ⁊ ſic eſt ſubiectiue in agēte ⁊ nō in patiēte. ⁊ rō eſt q2 oē illud in q̄ eſt actio formaliter accepta dr̄ agere ſed patiēs nō dicit̄ agere. ergo in ipſo non eſt actio formaliter accepta. ſi eni eēt in patiēte patiens diceretur agere qđ falſum eſt. ⁊ ſic patet q̄d ſit paſſio: ⁊ de proprietatibꝰ eiꝰ.

Cōtra predicta argui̅t̄ primo ſic: nullū primū principiū eſt effectꝰ alterius: ſȝ decē predicamēta ſunt decē p̄ncipia prima rerū. ergo paſſio cū ſit vnū predicamētū eſt vnū primū principiū. ergo nō eſt effectus. Scđo ſic effectus ⁊ illatio idē ſunt. ergo ſuꝑflue ponit̄ vnū illoꝝ in iſta diffinitione. Tertio ſic: eoꝝ q̄ ſunt idē realiter vnū nō eſt cā alterius: ſed actio ⁊ paſſio realiter idē ſunt: cū vtrūq3 ſit forma fluēs ab agēte in patiēs: q̄ eſt eadē realiter: ergo paſſio nō eſt effectus actionis. Quarto ſic: ꝙ ē propriū cōſequitur ee̅ completū ſui ſubiecti: ſȝ inferri ex actione nō cōſequit̄ ee̅ cōpletū paſſiōis: cū ſit productio eiꝰ. ergo inferri ex actione nō ē propriū paſſiōis. Quinto ſic: in oī illo qđ patit̄ eſt paſſio ſubiectiue: ſȝ oē agēs phiſicū in agēdo repatitur. ergo in tali agēte eſt paſſio ſubiectiue: ⁊ non ſolū in patiēte. Ad p̄mū argumentū dicitur ꝙ lȝ paſſio ſit primū principiū in genere cauſe formalis ſuoꝝ dicibiliū ſue coordinatiōis: ⁊ in tali genere cauſe nō poſſit ee̅ effectꝰ alicuius p̄ncipij prioris tñ in genere cauſe efficiētis bene pōt ee̅ effectꝰ actionis ⁊ ſubſtātie. cū eni p̄dicamēta dicantur prima principia rerū: que nō habēt aliq̄d ante ſe: ſolū itelligit̄ de p̄ncipijs formalibꝰ. Ad ſm dicit̄ ꝙ lȝ effectꝰ ⁊ illatio dicant idē ſm ēentiā tñ differūt ſm modos ēendi: ſicut ſuperius ⁊ inferius: ⁊ vnū illorū cōtrahit aliud: q̄re nullū illoꝝ ſuꝑfluit. Ad tertiū dr̄: ꝙ lȝ actio ⁊ paſſio materialiter accepte pro forma fluēte ab agēte in paſſum realr̄ idē ſint: tñ ſi ſumantur formalr̄ ſcȝ actio pro fluxu forme ab agēte: ⁊ paſſio pro receptione eiꝰ in patiēte: ſic realr̄ diſtinguunt̄: q2 in diuſis ſubiectis ſunt: et ſic vnū bene pōt ee̅ effectꝰ alteriꝰ. Ad quartū dr̄: ꝙ lȝ inferri ex actiōe nō ſequat̄ ſm rēꝫ ee̅ cōpletū paſſiōis: ſequit̄ tñ ipm̄ ſm rōnē ⁊ ſm mo dū intelligēdi: eo mō q̄ eſt paſſio eiꝰ: q2 nō eſt paſſio realr̄ diſtincta a ſuo ſubiecto: ſed rōne tñ. Ad quintū dr̄: ꝙ lȝ in agēte phiſico ea ꝑte qua patitur ſit paſſio ut in ſubiecto: nō tñ ea ꝑte qua agit. iđ paſſio nō eſt in eo ut agēs ſed ut ipm̄ ſm aliud eſt patiēs. vn̄ de tali agēs rōne ſue forme agit ⁊ ratione materie ſue in qua cōmunicat cum patiente patitur ⁊ ſic ſecundū diuerſa agit et patit̄. De reliquis autē ſufficiant que dicta ſunt prius.

¶ Capl̄m predicamēti quando.

Quādo ē qđ ex adiacētia ⁊c̄. Poſtq̄ȝ auctor determinauit de actione ⁊ paſſione. Hic cōſequēter eſt determinandū de quattuor predicamētis vltimis: de q̄bus aut nullā aut paruam fecit auctor mētionē. Et p̄mo de qñ qđ ab auctore ſex p̄ncipioꝝ ſic diffinitur. Qñ eſt qđ ex adiacētia tp̄is relinq̄tur in re tp̄ali. In qua diffinitione datur intelligi accidēs pro genere diffiniti per illud relatiuū qđ. Deinde ponitur relinquitur et adiacētia tp̄is ad explicandū cauſam ꝓpinquā ipſius qñq3 ē tēpus. Quando eni eſt ee̅ in tp̄e: ſed ee̅ in tp̄e relinquitur immediate per adiacentiam tp̄is in re tēporali. Et per hoc differt qñ ab omnibus alijs accidētibus quoꝝ nullū imediate cauſat̄ a tēpore. Deinde ponit̄ in re tēporali ad explicādū propriū ſubiectū ipſius quādo. et in hac diffinitione capit̄ tēpus non ſolū pro menſura durationis rerū temporaliū: ſed generaliter pro omni menſura duratiōis ee̅ rerum ſub ſe continet eternitatem euiternitatem ⁊ tempus proprie dictum. Primo ſciendum ꝙ tempus ⁊ quādo licet inter

se multū ꝯueniāt in hoc ꝙ vtrūq; est successiuū: ⁊ vnū immediate est causa alterius: tñ ab inuicē realiter distinguūtur: quia omnis causa efficiens extrinseca realiter distinguitur a suo effectu: tēpus autē est causa efficiens extrinseca respectu quando. ergo ab ipso realiter distinguitur. Unde differūt inter se in duobus. Primo quia tēpus est in motu p̄mi mobilis sicut in subiecto. Quando vero est subiectiue in re tēporali que per tempus mensurat̄. Secundo differunt quia tēpus est accidēs absolutū ⁊ mēsurat durationē rei. Sed quādo non est mēsura durationis sed est accidēs respectiuū qd̄ relinquitur in re temporali per respectū ad mensuram sue durationis que est tempus: non est tamen respectiuū secundum esse: sed secundū dici: quia totū esse eius non est ad aliud cū quo proprie dicatur ad conuertentiam. Secundo sciendū ꝙ quando tripliciter accipitur. Uno modo interrogatiue ut si dicatur querēdo quādo venit petrus. Alio modo relatiue ut dicendo: sortes venit quando fuit meridies. ⁊ his duobus modis quando est sinchategorema: quia proprie non significat ens: sed est modus entis. ideo istis duobus modis non ponitur in predicamento nec est predicamentum. Tertio modo capitur indefinite ut tantū valet sicut aliquando vl' esse in aliquo tempore. et hoc modo dicit ens reale: ⁊ sic capitur hic: et est vnum predicamentū: cuius genera subalterna sunt esse fuisse ⁊ fore in tempore. ⁊ species specialissime sunt fuisse in hora vel esse in die: vl' esse in nūc. ⁊ indiuidua sunt esse in ista hora vel in illa die vl' in illo nūc. Et eius modus predicandi est predicari de prima substantia in hoc quod est esse in tempore. Tertio sciendum ꝙ quando diuiditur per quando simplex ⁊ quando compositum. Quando simplex est quod causatur a tempore simplici: ut ab instanti: vel a nunc. vel a tempore indiuisibili quoad nos: ut esse nunc. Sed quando cōpositū est quod causatur a tempore composito: ut est fuisse in preterito fore in futuro esse in p̄senti. Et licet iste tres species scilicet esse in presenti fuisse in preterito ⁊ fore in futuro non causentur in re eterna ab eternitate: eo ꝙ in eterno non est preteritū neq; futurū: sed oīa sunt simul ⁊ nihil acquiritur de nouo vel deperditur: tamē ipsi eterno per relationē ad tempus: et quoad existentiā eius cum tempore attribuitur esse fuisse ⁊ fore ut dicendo: deus est fuit ⁊ erit tamen ut attribuūtur eterno non sunt accidentia realiter distincta ab eo: que reponant̄ in aliquo predicamento: sed solū est ibi modus predicandi huius predicamenti. Sed ab eternitate bene causat̄ quādo repontibile in isto predicamēto. ⁊ per hoc patet que sint species per quas diuiditur quando. Quarto sciendū ꝙ ipsius quādo due sunt proprietates. Prima est ꝙ quando non habet contrariū. cuius ratio est: quia si haberet cōtrariū maxime conueniret preterito ⁊ futuro. sed hoc non potest dici quia quādo presens preteritū ⁊ futurū simul verificantur de eodem ut dicendo iste est fuit ⁊ erit cōtraria vero de eodē nunq; simul verificantur. Secūda proprietas: est ꝙ quando nō suscipit magis et minus. Cuius ratio est quia quando immediate causatur a tempore et dicit esse in tempore. sz tēpus non suscipit magis ⁊ minus ergo neq; quando. Et per hoc patet quid sit quādo ⁊ quomodo est predicamentū ⁊ que sint species ⁊ proprietates eius. Contra predicta arguitur primo sic: iuuentus et senectus ex adiacētia temporis in re tēporali relinquuntur: ⁊ tamen senectus non est quando sed est qualitas de secunda specie qualitatis: ergo ista diffinitio quando conuenit alijs a diffinito. Secundo sic: sicut se habent esse albū ⁊ albedo: ita esse in tempore ⁊ tempus: sed albū et albedo realiter idem sunt: ergo esse in tēpore siue quādo et tēpus idem sunt realiter. ergo quando non est predicamentū a tempore distinctū: sed continetur sub quantitate. Tertio sic nullū est tempus simplex: cum temp⁹ diuisibile sit in plures partes: ergo nullū quando causatur a tempore simplici ⁊ sic nullū est quando simplex. Quarto sic: quādo preteritū ⁊ quādo futurū maxime distāt ⁊ eidē susceptibili vicissim insunt ⁊ ab eodem mutuo se expellunt: quia idē non pōt simul esse preteritū et futurū. ergo quādo habet contrariū. Quinto sic fuisse in tempore dicit quando ⁊ tamen suscipit magis ⁊ minus quia aliquid dicitur magis vel minus fuisse in tempore ergo quando suscipit magis ⁊ minus. Ad primū dicit̄ ꝙ si capiatur senectus ut dicit naturalē impotentiā: que causatur per longā transmutationē: que fit sub motu ⁊ tempore: ⁊ etiā iuuentus ut dicit naturalē potentiam hoc modo sunt qualitates de secunda specie qualitatis et non relinquuntur imediate ⁊ per se ex adiacētia temporis sed per alterationē: que sub tempore causatur. Sed si capiātur ut dicunt diu fuisse in tempore vel parū sic aliquo modo important quando: et hoc non est significatū principale eoꝝ: ⁊ eo modo quo dicūt quando relinquūtur ex adiacentia temporis in re temporali. Ad secundū dicitur ꝙ licet albedo ⁊ esse albū ⁊ tempus ⁊ esse in tēpore habeant similitudinem aliquo modo in denominatione: quia sicut albū dicitur ab albedine: ita quando dicitur a tempore: tamen dissimile est in hoc: quia tempus non dat intrinsece ⁊ formaliter esse in tempore: quia non semper est in eodem subiecto: cum esse in tēpore sicut albedo dat intrinsece ⁊ formaliter esse albū. Ad tertiū dicitur ꝙ licet tēpus quod importat esse ⁊ essentiam temporis sit diuisibile: tñ si capiatur generaliter tēpus pro illo quod dicit essentiam temporis. sic aliquod tempus dicitur indiuisibile sicut est ipsum nunc. Ad quartū dicitur ꝙ licet in eodem non sint simul in actu preteritū ⁊ futurum: tamen secundū denominationē quando preteritū ⁊ quando futurū bene possunt dici de eodem simul: ut prius dictum est: ⁊ ꝙ secundū actum se expellant ab eodem hoc est propter successionem ipsorū: ⁊ non propter contrarietatem vel repugnantiam quam habeant. Ad quintum dicitur ꝙ licet aliquid dicatur magis ⁊ minus fuisse in tempore secundū extensionē: non tamen secundū intensionem: adeo quando per hoc non suscipit magis et minus.

Capitulum. vbi.

Ubi est circūscriptio. Postq; auctor determinauit de quando qd̄ conuenit tā substantijs corporeis q; incorporeis. Hic cōsequēter determinat de vbi qd̄ proprie conuenit solū substātijs corporeis: qd̄ a gilberto porretano sic diffinitur. Ubi est circūscriptio corporis a loci circūscriptione procedēs. In qua diffinitione ponitur circumscriptio loco generis qz ipsa se hēt per modum generis: respectu vbi. Deinde ponitur corporis ad explicandū propriū subiectū ipsius vbi quod est subiectiue in corpore locato. Et per hoc differt a circūscriptione actiua loci. Deinde ponitur a circūscriptione loci procedens ad ostendendū propriā causam ⁊ propinquam ipsius vbi: que est locus circūscribens locatum. Et per hoc differt vbi ab alijs predicamētis accidentiū: quoꝝ nullū causatur imediate a loci circūscriptione ut pōssit videri inducendo in omnibus. Primo sciendū ꝙ triplex est circumscriptio quedā est circūscriptio actiua loci: que est actio ipsius circūscribentis locatum que ponitur in predicamento actionis. Secūda est circūscriptio siue circūdatio passiua q̄ ē passio corporis circūdati: q̄ reponitur in predicamēto passionis. ⁊ q̄ubet istarū duarū est ens successiuū ⁊ non permanens. Tertia est circūscriptio neutralis q̄ est esse circundatū a loco ipsi⁹ locati: seu esse circūscriptū a loco: ⁊ hec circūscriptio est ens p̄manēs in locato: ⁊ causatur a circūscriptione actiua ⁊ passiua. ⁊ de tali circūscriptione intelligitur in diffinitione vbi. ⁊ per hoc patet ꝙ substantie incorporee ⁊ etiā accidentia que non proprie circūscribuntur in loco per se sed per accidēs proprie non habēt vbi: sed solū corpora que in loco circūscribunt̄ habent proprie vbi. Secūdo sciendū ꝙ licet locus ⁊ vbi magnā habeāt cōuenientiā: qz locus est causa propinqua ipsius vbi. ratione cuius ponitur in sua diffinitione tamē ab inuicē realiter distinguūt̄: eo ꝙ locus est causa efficiens extrinseca ipsius vbi: ⁊ talis causa semper realiter distinguitur a suo effectu. Unde differūt primo locus ⁊ vbi ex parte sui subiecti: quia locus est subiectiue in locante. vbi vero in corpore locato: ut cum lapis est in aqua superficies aque circundantis lapidem que est locus eius

est subiectiue in aqua circūdante: ⁊ esse circūdatū vel esse locatū: quod est vbi lapis est subiectiue in lapide: quia de ipso affirmatiue predicatur. Differunt secūdo quia locus est mēsura extrinseca locati. vbi vero est accidens respectiuū locati quod dicit respectum ad talem mensuram: quia proprie vbi non est aliud q̄ esse in loco vel cōmensurari in loco. Et per hoc habetur tertia differentia ꝙ locus est ens absolutū ⁊ vbi est ens respectiuum. Tertio sciendum ꝙ vbi diuiditur per vbi compositū ⁊ vbi simplex. Ubi compositum est esse locatum vel esse mensuratum loco composico vel circūscriptum, ⁊ sic solū causatur a loco composito. Sed vbi simplex est quod causatur a loco simplici: ⁊ est locus simplex aliquod indiuisibile loci correspondens indiuisibili sui locati. Et dicitur tale vbi per similitudinem ad vbi compositum: quia sicut totum locatum circumscribitur adequate a loco ⁊ habet proportionē ad ipsum: sic etiam quodlibet indiuisibile locati habet proportionem ad indiuisibile loci: sicut cētrum locati ad centrum loci: licet tamen vnum non circundetur proprie ab alio: nec realiter distinguatur ab ipso. ratione cuius dicit textus ꝙ idem sunt punctus ⁊ puncti locus. ideo vbi simplex non est proprie vbi: sed per similitudinem solum ad vbi compositum. ⁊ quia vbi compositum causatur a loco qui diuiditur per locum sursum ⁊ deorsum ante ⁊ retro dextrum ⁊ sinistrum. ideo vbi compositum diuiditur per vbi sursum quod est esse sursum: ⁊ vbi deorsum ⁊ sic de alijs. Et per hoc patet que sūt genera subalterna ⁊ species vbi. Quarto sciendum ꝙ ipsius vbi due sunt proprietates. Prima est ꝙ vbi non habet contrarium. Cuius ratio est quia vbi causatur immediate a loco: quia est esse circumscriptum a loco: sed locus cum sit quantitas non habet cōtrariū. ergo eadē ratiōe nec vbi. vnde si vbi sursum ⁊ vbi deorsum contraria sint: cū idem dicatur sursum ⁊ deorsū respectu diuersorum sequeretur ꝙ duo contraria simul verificarentur de eodem quod est impossibile. Secūda proprietas est ꝙ vbi non suscipit magis ⁊ minus. Cuius ratio est: quia vbi est esse in loco: sed esse in loco non intenditur nec remittitur: licet possit augmentari per maiorem extensionē loci ⁊ locati. ergo vbi non suscipit magis ⁊ minus. ⁊ per hoc habetur diffinitio vbi species ⁊ proprietates eius. Contra predicta arguitur primo sic. circumscriptio est actio cum circūscribere sit agere. sed vbi non est actio. ergo non est circumscriptio. Secūdo sic. anima a corpore separata habet vbi quia est in aliquo loco ⁊ tamē in ea non est circumscriptio corporis. ergo vbi non est circumscriptio corporis. Tertio sic vbi est sincathegorema ⁊ solum significat modum entis ergo hic male diffinitur tanq̄ vnū predicamentū quod debet esse ens reale. Quarto sic omne vbi est circumscriptio corporis. sed vbi simplex non est circumscriptio corporis: ergo nō ponetur sub genere vbi: ⁊ sic vbi male diuiditur per vbi simplex ⁊ compositum. Quinto sic. omnis motus fit de contrario in contrarium. sed de vno vbi ad aliud fit motus: ergo vbi habet contrarium. Ad primū dicitur ꝙ licet circumscriptio actiua sit quedam actio. non tamen circumscriptio permanens ⁊ neutralis de qua solum intelligitur in diffinitione vbi. Ad secundum dicitur ꝙ licet anima separata sit in loco diffinitiue ⁊ secundū similitudinē nō tamen est in loco circumscriptiue ⁊ proprie. ideo solū habet vbi secundū similitudinē eo modo quo ponitur esse in loco. Ad tertium dicitur ꝙ licet vbi acceptum interrogatiue vel relatiue sit sincathegorema. nō tamen quando sumitur pro alicubi ⁊ solum hoc modo hic accipitur. Ad quartū dicitur ꝙ vbi proprie dictum est circumscriptio corporis ut ponitur in sua diffinitione sed non oportet de vbi similitudinarie accepto. modo vbi simplex est vbi secūdū quādam similitudinem ad vbi compositum. Ad quintū dicitur ꝙ duo vbi considerata ut maxime distantia sunt contraria ⁊ fit motus de vno in aliud. tamen si considerentur ut solum dicunt esse circumscriptum locati ⁊ predicantur denominatiue de prima substantia hoc modo non habent contrarietatē. item nec sub tali ratione fit motus de vno in aliud ⁊ quia vbi sic a logico consideratur. ideo non dicitur habere contrarium.

Capitulum. Positionis.

Positio est quedā. Postq̄ auctor determinauit de predicamento vbi quod dicit simpliciter esse in loco. Hic consequēter determinat de predicamento situs quod dicit modum essendi partium in toto ⁊ in loco. quod ab auctore prius dicto sub nomine positiōis hoc modo diffinitur. Positio est quedā partiū situs ⁊ generationis ordinatio sicut sedere vel stare dicit quandā situationē partiū in toto ⁊ in loco ⁊ ordinem compositionis illarū partiū. In qua diffinitiōe situs se habet per modū generis ⁊ notioris. Et ponitur partiū ad denotandū subiectū immediatū positionis in quo est tota compositio. Deinde ponitur generationis ordinatio quia positio dicit proprie ordinē partiū qui conuenit ipsis per compositionē quam habent in toto. ⁊ illam compositionē habent in generatione totius si totū generetur. Si autem sit ingenerabile tunc habent talem ordinem per formā totius que ipsas continet ⁊ sub qua ordinantur: ⁊ non debet hic poni ⁊ copulatiue sed expositiue ut tantū valet sicut idest. Primo sciendum ꝙ licet situs ⁊ positio realiter ⁊ essentialiter conueniant differunt tamen ab inuicē secundū rationem: primo quia situs reperitur tā in naturalibus q̄ in mathematicis. Positio vero si capiatur proprie solum reperitur in naturalibus in quibus ē naturalis ordinatio partiū ex compositione rei si tamen vtrūq̄ capiatur generaliter conuertuntur. sed adhuc differunt hoc modo quia situs dicit per prius ordinē partiū ad locū q̄ ad sitū totū. ⁊ positio econuerso per prius dicit ordinē partiū inter se. secūdo in respectu ad totū tertio ad locum. Ista autē triplex ordinatio partiū per positionē importatur: ⁊ per ea que in hoc predicamento reponuntur. ideo positio denominat substantiā in hoc ꝙ ē suas partes sic se habere ad inuicē: ⁊ ad totū ⁊ ad locū: quare prius dictum est ꝙ situs nō dicit simplicē cōparationē substantie ad aliquid extrinsecū.

Secūdo sciendū ꝙ positio cum sit vnū genus generalissimū nō habens supra se superius vniuocū: conuenienter ponitur vnū predicamentū: ⁊ quia habet vnū specialē modum predicandi de prima substantia. s. in hoc ꝙ est se habere ad aliud secundū suas partes. ideo conuenienter ponitur vnū predicamentum ab alijs distinctum. Cuius species sunt positio innata positio acquisita ex consueto motu nature: ⁊ equaliter poni sursum ⁊ deorsum ante ⁊ retro: dextrū ⁊ sinistrū. Iste enim sunt communes differentie vel species positiōis. ⁊ eius species specialissime sunt iacere sedere stare. ⁊ indiuidua sunt sessio petri: sessio sortis. sed questiuum huius predicamenti sub nomine proprio non habemus: sed circumloquimur ipsum querendo qualiter hoc ponitur vel situatur.

Tertio sciendum ꝙ positionis tres sunt proprietates. Prima est ꝙ positio non habet contrarium. Cuius ratio est: quia si haberet cōtrarium sequeretur ꝙ vni ⁊ eidē ēent plura contraria: quod est inconueniens. consequētia tenet: quia si sedere ⁊ stare essent contraria: eadem ratione iacere esset contrarium huic quod est sedere: vel etiam stare. quia sicut duo prima non possunt esse simul in eodem sic iacere non potest simul esse cum ipsis. ⁊ sic vni contrariarētur plura. Item contraria sunt forme actiue ⁊ passiue sed positiones nō sunt actiue vel passiue. ergo nō contrariantur. Secūda proprietas est ꝙ situs non suscipit magis ⁊ minus: quia nihil dicitur magis ⁊ minus sedere intēsiue. ⁊ si dicatur magis ⁊ minus sedetur extensiue: hoc est quo ad durationem: nec aliquid dicitur similiter magis vel minus stare. ⁊ sic de alijs positionibus. ergo positio non suscipit magis vel minus. Quarto sciendum ꝙ tertia proprietas positionis inest sibi propria quarto modo est ꝙ maxime est proprium positioni proximius assistere substantie. ⁊ dicitur illud accidens assistere substantie: quod in nomine suo nō dicit ee in subiecto: sed dicit principalius cōparationē vel respectū substantie ad aliquod extrinsecū: ut sunt ad aliquid quādo vbi situs ⁊ habitus: q̄ magis dicunt respectū ad aliquid extrinsecū suo subiecto q̄ inherentiā eorum in suo subiecto. ⁊ q̄ inter

ista positio nõ dicit solum respectum ad aliquid extrinsecū .s. ad locum. sed etiam dicit respectū partium inter se ad situz totius: qui respectus proximior est q̄z respectus ad extrinsecum solum. Ideo inter omnia que hoc modo assistunt. positio dicitur proximus assistere substantie. Et hoc modo satis patet diffinitio species ⁊ proprietates positionis. Sed cõtra predicta arguitur primo sic: positio ⁊ situs idem sunt ⁊ inter se conuertuntur. sed idem non debet diffiniri per seipsum. ergo diffinitio male diffinitur per situm. Secūdo sic: positio vel situs denominare habet totū ⁊ non partem: ut totus homo dicitur iacere vel sedere: ⁊ nõ partes eius. ergo diffinitio nõ cõuenit partibus sed toti. ergo male dicitur ꝙ est situs partiū. Tertio sic: in celo est positio vel situs: ⁊ tamē ibi nõ est generationis ordinatio, cū celū sit ingenerabile. ergo male dicitur in diffinitione positionis qđ est generationis ordinatio. Quarto sic: sedere ⁊ stare maxime distant ⁊ se expellunt ab eodez subiecto in quo sunt successiue ⁊ etiam de vno in aliud fit motus. ergo contrariantur. ⁊ sic positio habet cõtrariū. Quinto sic: ad aliquid oritur in substantia ex parte totius. positio vero oritur ex parte partiū tantū. ergo positio nõ proximius assistit substãtie sed ad aliquid. Ad primū dicitur ꝙ si situs et positio capiant̃ ſm̃ bo generaliter sic bene conuertuntur: quia q̄cunq̄z habent positionē etiam dicuntur situm habere ⁊ econuerso. Sed si capiatur positio specialiter pro ordine partium qui prouenit ex compositione totius: ut hic principaliter capitur: situs se habet ut superius ad positionem ut dictū est. Ad secundū dicitur ꝙ licet situs conueniat toti principaliter tanq̄z illi quod denominatur ꝑ ipsum: tamē primo cõuenit ipsis ꝑtibus inter se ordinatis. ⁊ postea ordinant̃ ad totū ⁊ ad locū eo ꝙ dicit ordinē partiū inter se ad totū ⁊ ad locū. vñ ꝑtes se habent ut subiectū quo totū vero ut subiectū qđ ⁊ principale. Ad tertiū dicitur ꝙ si capiatur generatio ꝓprie pro ut est ꝓgressio de non esse ad esse subiecto presupposito sic in celo nõ est generatio. sed si capiatur generaliter ꝓ quacunq̄z progressione cõpositione rei vel ꝑdicatione sic in celo reperitur generatio ⁊ sic capitur generatio in hac diffinitione. Ad quartū dicit̃ ꝙ lz sedere ⁊ stare ꝑ accidēs se expellant ab eodē subiecto ꝑ hoc ꝙ per motū localē cū vnū acquiritur aliud abiicitur: non tamen se expellunt ꝑ se a tali subiecto nec per se fit de vno in aliud motus. Ad quintū dicitur ꝙ licet relatio se teneat ex parte totius ⁊ positio ex parte partiū: tamen positio importat respectū ad aliquid intrinsecū relatio vero non. ideo positio dicitur proximius assistere substantie q̄z relatio.

Capitulum. Habitus

Habitus est corporum. Postq̄z prius determinatū est de situ quod cõmuniter ⁊ vniuersaliter cõuenit omnibus substantiis. Hic consequenter determinandū est de vltimo predicamento .s. de habitu qđ solum ꝯuenit homini ⁊ his q̄ instrumentaliter subseruiunt homini ⁊ ab auctore prius dicto sic diffinitur. habit⁹ est corporū ⁊ eorū q̄ circa corpus sunt adiacentia. In qua diffinitione ponitur adiacētia loco generis. ⁊ licet secundū vocē ⁊ causa ornatus ponatur in vltimo loco diffinitionis tamen ſm̃ rē ⁊ intellectū ponitur in primo loco. Deinde ponitur corporū ad explicandū subiectū habitus ⁊ causam finalē eius. Deinde ponitur ⁊ eorū q̄ circa corpus sunt ad explicandū causam efficientē ⁊ quodãmõ materialē ipsi⁹ habitus: ⁊ per hoc intelligūtur ea q̄ adiacēt ⁊ applicantur corpori secundū figuram eius ⁊ per hoc differt habitus ab omnibus aliis. Primo sciendū ꝙ habit⁹ ut hic sumitur nõ est res habens nec res habita. sed est quodãmodo accidens respectiuū inter rē habitam ⁊ habentē sicut esse capuciatuz non est res habens capuciū nec ipsum capuciū. sed dicit esse accidentale hominis sibi ꝓueniens ex adiacentia capucii ⁊ ideo hic nõ capitur habitus ut ē qualitas de difficili mobilis: neq̄z ut opponitur priuationi. sed pro tali accidente respectiuo qđ est mediū rei habentis ⁊ rei habite. ⁊ licet sit ens respectiuū non tamē est relatiuū ſm̃ esse. quia nõ refert̃ ad aliud cū quo dicatur ad conuertentiā sub habitudine eiusdē casus sed solū est relatiuū ſm̃ dici. Secūdo sciendū ꝙ habitus hoc mõ acceptus est vnū ꝑdicamentū ab aliis distinctū. Cuius rõ est q2 est vnū genus generalissimū ⁊ habz vnū specialē modū predicandi de prima substãtia. ꝑdicat̃ enim de ipsa in hoc ꝙ est esse sic vel sic habituatū. Cui⁹ q̄si tiuū sub nõie ꝓprio nõ habemus sed ipsum circūloquimur dicēdo qualiter est hoc habituatū: ⁊ eius species sunt habitus totius ⁊ habitus partis. Exemplum de primo ut armatū esse vestitū esse. Exemplū de secūdo ut tunicatū eē vl' capuciatū esse. ⁊ iterū armatū esse plures ꝯtinet species specialissimas ut loricatū esse lanceatum esse ⁊ sic de aliis. ⁊ vestitum eē plures species specialissimas ꝯtinet etiā sub se ut tunicatum eē ⁊ capuciatuz esse. ⁊ indiuidua sunt ut armatio sortis ⁊ platonis ⁊ sic de aliis. Tertio sciendum ꝙ habitus tres ponuntur cõmunitates. quarum prima est ꝙ habitus suscipit magis ⁊ minus. Cuius ratio est. quia suscipere magis ⁊ minus est idem manēs in specie magis vl' minus accedere ad perfectum esse illius speciei. ita ꝙ per accessum ad talem terminum dicitur suscipere magis: ⁊ min⁹ ꝑ recessum ab eo. sed hoc cõuenit habitui sicut aliquis dicit̃ magis armatus vel minus armatus nam vnus est armatior alio secundū ꝙ magis vel minus accedit ad perfectuz eē sue speciei: ⁊ sic habitus suscipit magis ⁊ min⁹. Secunda ꝓprietas est ꝙ habitui nihil est contrarium. Cuius ratio est quia nullum accidens respectiuum habet contrariū inq̄ntum respectiuum est: quia non per se contrariatur illi ad quod refertur: sed tantū ratione sui fundamenti: sed fundamenta habitus non contrariantur: ut corpora inter se non contrariantur: nec illa que sunt circa corpus ut sunt tunica capucium: ⁊ sic de aliis. ergo habitus non habet contrariū.

Quarto sciendum ꝙ ipsius habitus tertia proprietas est ꝙ proprium est habitui semper in pluribus existere. Cuius ratio est: quia habitus est corporum ⁊ eorum que circa corpus sunt adiacentia. sed in tali adiacentia illa que habētur applicantur ⁊ figurantur secundū figuram habentis: ratione cuius aliquid dicitur habere: ⁊ econtra ipsū habens quodãmõ applicatur: ⁊ quodãmodo adiacet rei habite ratione cuius dicitur haberi. ⁊ ideo vtrūq̄z illorum est aliquo modo adiacens ⁊ applicatum ad alterum. Ideo habit⁹ semper in pluribus existit: tamen non est proprie: ut in principali subiecto in re habita ratione cuius non per se denominat rem habitam: ut capuciū non dicitur capuciatum: sed ut in principali subiecto est in ipso habente ⁊ ipsum denominat: ut dicendo sortes est capuciatus. Et per hoc satis patent diffinitio modus predicandi species indiuidua ⁊ proprietates ipsius habitus. Contra predicta arguitur primo sic: visus est habitus: ⁊ tamen non est adiacentia corporū. ergo diffinitio mala. Secundo sic tunica est habitus ⁊ similiter capucium: ⁊ tamen non est adiacentia corporum: sed est illud quod est circa corpus. ergo contra diffinitionem. Tertio sic: vbi est adiacentia corporis ⁊ loci existentis circa corpus: et tamen non est habitus. ergo ista diffinitio conuenit aliis a diffinito. Quarto sic suscipere magis ⁊ minus presupponit habere contrarium: sed habitus non habet contrarium. ergo non suscipit magis ⁊ minus. Quinto sic: nullū accidens est in pluribus subiectis: quia accidēs numeratur ⁊ multiplicatur secundum multitudinē suorū subiectorum. ergo nulli habitui conuenit in plurib⁹ existere: ⁊ per consequens male ponitur tertia ꝓprietas ipsius habitus. Ad primū dicitur ꝙ si capiatur habit⁹ pro puro habitu seu forma positiua que opponitur priuationi que est carentia forme in subiecto apto nato sic visus est habitus: sed non ē habitus capiendo habitum pro accidente medio inter rē habentē ⁊ rem habitam ut hic solum accipitur. Ad secundū dicitur ꝙ licet tunica ⁊ capucium dicantur materialiter habitus nõ tamē formaliter. sz adiacentia ipsorum ipsis habentibus dicitur formaliter habitus: tamen illa sunt nobis notiora q̄z illa adiacentia. Ideo sepe noiantur noie habit⁹ ⁊ sic reponūtur in q̄rta specie q̄litatis. Ad tertiū dicit̃ ꝙ licet vbi dicat adiacentiã locati ⁊ loci: nõ tamen adiacentia

am habentis ⁊ habiti quod applicatur ⁊ figuratur ad figuram habentis. vnde ad habitum requiritur adiacentia dñi ⁊ applicatio simul que conuenit corpori ⁊ in vbi ẽ adiacentia dñi ⁊ hoc intelligitur in hac diffinitione cũ dicitur eorũ que sunt circa corpus adiacentia. Ad quartũ dicitur q̄ suscipere magis ⁊ minus ex permixtione contrarij cũ contrario semper presupponit contrarietatem: non tamen suscipere magis ⁊ minus per accessum ad terminũ ⁊ recessum a termino. ⁊ hoc modo habit⁹ suscipit magis ⁊ minus quãuis non habeat contrariũ. Ad quintũ dicitur q̄ licz nullum accidens in numero sit pfecte in pluribus subiectis: quia cũe nõ esset vnũ: tamẽ bene põt esse cõplete ⁊ pfecte in vno subiecto ⁊ imperfecte in alio et in causa ꝓpinqua: ⁊ sic ẽ de habitu qui est in habẽte cõplete ut in subiecto. ⁊ in re habita incõplete ⁊ ut in causa ut dictum est prius.

❡ Capitulum postpredicamentorum.

Dicitur autẽ alterũ alteri opponi q̄drupliciter. Oppositorum enim alia sunt relatiue opposita ut pater et fili⁹ duplũ ⁊ dimidiũ: dñs ⁊ seruus. Alia sunt priuatiue opposita ut priuatio ⁊ habitus ut visus ⁊ cecitas: aut auditus ⁊ surditas. Alie sunt cõtrarie opposita ut album ⁊ nigrũ. Alia cõtradictorie opposita ut affirmatio et negatio sicut sedet ⁊ non sedet.

Postq̄z auctor determinauit de p̄dicamẽtis. Hic consequenter determinat de postpredicamẽtis: ⁊ rõ ordinis ẽ: quia p̄dicamentũ dicit solũ coordinationem dicibiliũ q̄ sunt sub codẽ genere tantũ. Postpredicamẽtũ vero dicit coordinatione corũ q̄ in diuersis p̄dicamẽtis reponunt̄. diffinit̄ enim sic: postp̄dicamẽtũ ẽ coordiatio pluriũ dicibiliũ reducibiliũ ad diuersa p̄dicamẽta valẽs ad ꝯpletã noticiã eorũ habẽdã sicut mor⁹ dicit coordinationẽ suarũ specierũ q̄ ad diuersa p̄dicamẽta reduciũtur. ut patebit inferi⁹. ⁊ quia prius oportet cognoscere coordinationẽ dicibiliũ sub vno genere q̄z coordinationẽ eorũ q̄ ad diuersa gñã reducũtur. Ideo cõueniẽter post predicamenta determinatur de postpredicamentis.

Primo sciendũ q̄ hic ponuntur quinq̄z postpredicamẽta. s. oppositio: prius: simul: motus: ⁊ habere. Quorũ sic habetur sufficiẽtia: quia oẽ postp̄dicamẽtũ valet ad noticiã cõpletam p̄dicamentorũ vel ergo valet ad cognoscendũ ea que sunt in p̄dicamento q̄ntũ ad suũ fieri ⁊ sic est motus: vel q̄ntũ ad suũ esse. ⁊ hoc tripliciter: quia vel valet ad cognoscẽdum repugnantiã eorũ vel ordinẽ vel cõuenientiã. Si repugnãtiã sic est oppositio: ꝑ quã cognoscimus diuersitatez ⁊ distinctionẽ generũ ⁊ eorũ q̄ ponuntur sub genere: distinctio enim ⁊ diuersitas semꝑ in aliq̄ oppositione fundãtur. Si ad cognoscendũ ordinem sic ẽ prius. Si ad cognoscẽdũ cõuenientiã hoc est dupliciter: vel valet ad cognoscendũ cõuenientiã inferiorũ in suis superioribus ⁊ sic est simul. vel accidentiũ in substãtiã ⁊ sic est habere. Et q̄ oppositio valet ad cognoscendũ diuersitatẽ q̄ inter generalissima primo reperitur: alia aũt postpredicamenta magis valent ad cognoscendũ ea q̄ in diuersis generibus reponuntur. Ideo inter postp̄dicamẽta prius determinatur de oppositione. Secũdo sciẽdũ q̄ oppositiõ capit̄ dupl'r. Uno mõ ut ẽ repugnãtia duarũ ꝓpositionũ in q̄ntitate vel q̄litate. ⁊ sic ẽ passio ꝓpõnis ⁊ de tali oppositiõe nõ ẽ ad ꝓpositũ bieuiz de illa determiatur in p̄mo tractatu. Alio mõ capitur oppositio ꝓ oppositiõe rerũ siue dicibiliũ incõplexorũ: ⁊ talis oppositio capitur adhuc dupliciter: vno mõ in q̄ntũ valet ad cognoscẽdũ diuersitatẽ dicibiliũ q̄ ordinant̄ in p̄dicamẽto: ⁊ sic ꝯsiderat̄ in isto tractatu. Alio mõ ꝯsiderat̄ in q̄ntũ valet ad cognoscẽdũ habitudines locales oppositorũ: ⁊ sic de ipsa determinatur in locis dialetic͂. Tertio sciẽdũ q̄ oppositio ut est passio rerũ sic solet diffiniri. Oppositio est repugnantia duorũ extremorũ nõ ꝑmittentiũ se simul in eodem subiecto ⁊ respectu eiusdẽ: sicut contrarietas calidi ⁊ frigidi est repugnantia caliditatis ⁊ frigiditatis q̄ nõ ꝑmittunt se simul in eodẽ subiecto. In qua diffinitione ponitur repugnantia loco generis repugnantia enim est quoddam superius ad repugnantiam materialem ⁊ formalez que est oppositio. Deinde ponitur duorũ extremorum ad explicandum subiecta vel terminos oppositionis: que est quoddã ens respectiuũ ⁊ dicitur non ꝑmittentiũ se simul in eodez subiecto ꝓpter contraria priuatiua ⁊ cõtradictoria. ⁊ dicitur respectu eiusdem propter relatiua: que simul se permittunt in eodẽ respectu tamen diuersorum sicut pater ⁊ filius. Quarto sciendũ q̄ oppositio diuiditur in quattuor species. s. in oppositionẽ relatiuã cõtrariã priuatiuã ⁊ cõtradictoriã: q̄rũ sic habetur sufficientia: oĩs oppositio est repugnãtia duorũ extremorũ: vel ergo est inter ens ⁊ ens: vel inter ens ⁊ nõ ens. Si inter ens ⁊ ens hoc est dupliciter: vel illa extrema se expellũt ab eodẽ subiecto secundũ actũ tantũ ⁊ se permittunt secundũ potentiã: ⁊ sic est oppositio contraria. vel se expellunt secundũ actũ ⁊ potentiã simul respectu eiusdẽ ⁊ sic est relatiua oppositio. Si inter ens ⁊ nõ ens hoc est dupliciter: vel inter ens ⁊ non ens simpliciter: ⁊ sic est contradictoria oppositio: cuius vnũ extremũ est nõ ens simpliciter. vel inter ens ⁊ nõ ens secundũ quid: ⁊ sic est priuatiua oppositio. Contra predicta arguitur primo sic: quecunq̄z ponuntur in eadem coordinatione habent inter se cõueniẽtiã sed ea q̄ ponẽtur in diuersis predicamentis nõ habent inter se cõuenientiam ergo male dicitur q̄ postpredicamentũ est coordinatio pluriũ que reponũtur in diuersis predicamentis. Secundo sic: homo ⁊ asinus habẽt inter se repugnantiã ⁊ nõ se simul in codẽ permittunt: ⁊ tamen non opponuntur: quia nõ habent aliquã speciẽ oppositionis ergo diffinitio oppositiõis conuenit alijs a diffinito. Tertio sic: omne quod habet species est gen⁹: sed oppositio nõ est genus. ergo male dictũ est q̄ ipsius quattuor sunt species. Quarto sic: omnia opposita semper sunt relatiua: quia omne oppositũ semper refertur ad suũ oppositũ ⁊ econtra. ergo omnis oppositio ẽ relatiua. ergo male ponitur vna species distincta ab alijs speciebus oppositionis. Quinto sic: mẽbra huius diuisiõis coincidunt: ergo non est bona. antecedens patet: quia albedo ⁊ nigredo contrariantur: ⁊ similiter habẽt priuatiuam oppositionẽ quia nigrum dicit carentiã albedinis ⁊ relinq̄t aptitudinẽ ad illam: ⁊ similiter nigruz includit non album q̄d coincidit albo. ergo ibi sunt tres oppositiões. Ad primũ dicitur q̄ illa que ponuntur in vna coordinatione sub aliquo vniuoco habent ꝯuenientiã secundũ rem ⁊ vocem simul: ⁊ illa que simul ordinantur sub aliquo equiuoco habent conuenientiã solum ex parte vocis: ⁊ hoc modo fit coordinatio postpredicamentalis, mõ licet illa q̄ sunt in diuersis predicamentis non habeant conuenientiã secundũ rem ⁊ vocem simul: habent tamen bene conuenientiã secundũz vocem: et hoc sufficit ut simul cõtineantur sub vno postpredicamento. Ad secundũ dicitur q̄ homo ⁊ asin⁹ nõ habent repugnantiã formalez ad inuicẽ: sed materialiter ⁊ virtualiter includunt repugnantiã differẽtiarũ animalis: q̄ habent contrarietatẽ imperfectã. ideo homo ⁊ asinus virtualiter includunt contrariã oppositionẽ vel priuatiuã: ⁊ proprie dñr disꝑata ⁊ nõ opposita. Ad tertiũ dr̃ q̄ lz oppositio nõ sit genus s̄m rẽ ẽ tamẽ secundũ modũ: ⁊ hoc modo dicitur habere species. i. modos specierũ qui tamẽ nõ sunt species secundũ rem. Ad quartũ dicitur q̄ si considerentur opposita quantũ ad intentionẽ cõmunẽ oppositi vel cõtrarij: sic sunt relatiua inter se. Sed si considerentur opposita quantũ ad res subiectas illis intentionibus: sic nõ semꝑ opponuntur relatiue. sed quãdoq̄z contrarie quãdoq̄z ꝑuatiue vel contradictorie. ⁊ q̄ oppositio accipitur inter ea q̄ntum ad id q̄ sunt: ⁊ non ex parte intentionis. ideo nõ omnis oppositio est relatiua. Ad quintũ dr̃ q̄ licet albedo ⁊ nigredo [illegible] includãt oppõnez ꝑuatiuã ⁊ ꝯdictoriam

tamen formaliter solū habent oppositionē contrariā. ideo ille oppositiones formaliter nō coincidunt.

¶ Que autē sunt relatiue opposita dictū est prius. Contraria sunt que sub eodem genere posita sunt: et maxime a se distant ⁊ eodez susceptibili vicissim insunt nisi alterū insit a natura ut albedo cigno et niui ⁊ nigredo coruo ⁊ carboni ⁊ ebano: ⁊ caliditas igni. caliditas autem non est in igne ut accidens in subiecto: immo ut substantiale in eo cuius est substantiale: sicut sunt que cadunt in diffinitione alicuius non secundū predicationē sed potius ut principiū ut pūctus cadit in diffinitione linee: ⁊ vnitas in diffinitiōe nūeri. Et iste modus eēndi in cōtinetur sub q̄rto modo ſm ꝙ vnaquecꝫ ps diffinitiōis est in diffinito: ⁊ sic ignis nō est subiectū caliditatis sed materia ignis est subiectū eius hoc enim est receptibile caliditatis ⁊ frigiditatis: vnde caliditas est in materia ignis ut in subiecto in igne vero nō ut in subiecto sed ut substantiale in eodē cuius est substantiale.

Postq̄ʒ auctor posuit diuisionē oppositionis in generali de omnibus speciebus siue modis eius. Hic cōsiter explicat in spāli de illis modis oppositionū. Et qꝛ in oppositiōe relatiua ⁊ cōtraria extrema sunt entia ⁊ in puatiua ⁊ cōtradictoria vnū extremū est ens ⁊ aliud nō ens: ideo prius videndū est de relatiua oppositiōe ⁊ cōtraria q̄ʒ de alijs: ⁊ iterū qꝛ in relatiua oppositiōe vnū extremorū est in actu simul cū alio lʒ in diuersis subiectis: in contraria vero vnū extremū est in actu reliquū vero in potētia: qꝛ cōtraria ut opponuntur nū q̄ʒ possunt eē simul in eodē actu: ideo prius determinādū est de relatiua oppositiōe de cuius determinatiōe se excusat auctor eo ꝙ prius satis determinatū ē de ipsis relatiuis. Primo sciēdū ꝙ relatiua oppositio ē repugnātia relatiui ⁊ correlatiui inter se: sicut ē repugnātia patris ⁊ filij ad simul eēndū in eodē subiecto ⁊ respectu eiusdē licet in diuersis subiectis posita se ponāt ⁊ perempta se perimant. Que aūt sint relatiue opposita dictū est prius: qꝛ ſm rem idez sunt relatiua ⁊ relatiue opposita. Relatiua aūt sunt quoꝝ totū esse ē ad aliud quodāmō se habere. s. ꝙ referātur ad inuicē sicut prius dictū est. Et p hoc differt relatiua oppositio ab alijs oppositionibus: qꝛ in relatiua oppositiōe vnū extremū refert ad aliud ut dicēdo pater filij pater ⁊ ecōtra ⁊ etiā ambo extrema sunt simul in actu qḋ non fit in alijs ut pʒ inductiue: albū enim nō refertur ad nigrū dicēdo albū nigri albū: neq̄ʒ visus ad cecitatē: nec sedere ad nō sedere ⁊ sic de alijs: ideo relatiua oppositio cōuenienter distinguit ab alijs. Secūdo sciēdū ꝙ cōtrarietas est repugnātia duorū cōtrarioꝝ inter se. ⁊ sunt cōtraria q̄ sub eodē genere posita sunt ⁊ maxime a se inuicē distant: ⁊ eidē susceptibili vicissim insunt a q̄ mutuo se expellunt nisi alterū insit a natura. In qua diffinitione intelligit opposita loco generis. Deinde dī q̄ sub eodem genere posita sunt ad differētiam priuatiuoꝝ ⁊ cōtradictorioꝝ quorū vnū est semp nō ens qḋ nō ponit sub genere. Deinde ponit ⁊ maxime a se inuicem distāt ad dr̄iam medioꝝ q̄ sunt inter cōria: q̄ inquātū media sunt pprie nō cōtrariant extremis: sicut rubeum qḋ est mediū albi ⁊ nigri nō cōtrariat alicui illoꝝ. Deinde ponit eidē susceptibili vicissim insunt. i. successiue ad dr̄iam relatiue oppositoꝝ q̄ nō sunt successiue circa idē subiectū acceptū cum pprimo fundamēto relatiōis. Deinde ponitur mutuo se expellūt propter disperata quibus cōueniunt partes precedētes huius diffinitionis: sed illa nō se expellūt ab eodē actione propria nec sunt cōtraria. Et ponitur nisi alterū eorū insit a natura propter cōtraria q̄ naturaliter insunt suo subiecto: ut est calor in igne q̄ nō pōt ab eo expelli: ⁊ ē in eo ut principiū essentiale eius. Tertio sciendū ꝙ ignis dupliciter pōt cōsiderari. Vno modo ſm eē essentiale: ut est quoddā cōpositū ex materia ⁊ forma substātiali: et sic calor est sibi accidēs ⁊ nō forma substātialis: neq̄ʒ principiū essentiale eius: quia qḋ vni est substātia nulli est accidēs ideo si calor esset principiū essentiale ignis sequeretur ꝙ nulli esset accidēs: quod est falsum. Alio mō cōsideratur ut est principiū actiuū aliorū respectu corporū generabiliū ⁊ corruptibiliuʒ: ⁊ hoc modo qꝛ ignis agit mediante calore suo calor dicitur aliquo mō principiū essentiale ignis inquātū est actiuus. ⁊ hoc modo debēt intelligi ea q̄ dicuntur in textu: quia nisi sic intelligerentur viderentur esse falsa: qꝛ calor non est de essentia ignis: nec principium eius: si cōsideretur inquātum ad suū eē substantiale.

Quarto sciēdū ꝙ duplicia sunt cōtraria. s. mediata ⁊ immediata. mediata sunt inter que mediat aliqua species sui generis quodāmodo participans naturā vtriusq̄ʒ cōtrariorū: ut inter albū ⁊ nigrū mediat rubeum fuscū ⁊ croceū: q̄ quodāmodo participant naturam albedinis ⁊ nigredinis. Et dicuntur talia cōtraria mediata: quia habent mediū p participationē. Sed cōtraria immediata sunt inter que nō mediat aliqua species sui generis: ut sanū ⁊ egrū inter q̄ nō est aliqua species media: sed semp necesse est vnū illoꝝ esse in proprio subiecto ipsorū: quia quodlibet animal vel est sanū vel egrū: ⁊ non est dandū medium: quia in quolibet animali est adequatio humorū: ⁊ sic est sanū, vel inequatio: et sic est egrū. Et illa cōtraria dicuntur immediata per carentiā medij p participationē licet habeant mediū per abnegationē: de quo ambo extrema vere negantur: ut de lapide simul negatur sanum ⁊ egrū: ⁊ de vtrisq̄ʒ illorū cōtrariorum intelligitur diffinitio prius posita. Contra p̄dicta arguitur primo: sic nulla opposita ad se inuicē consequunt: tum vnū destruat aliud: sed relatiua se consequūtur mutuo cuʒ ad esse vnius sequat eē alterius: ⁊ inter se conuertunt secūdū existentiā. ergo relatiua nō sunt opposita. Secūdo sic quecunq̄ʒ opponunt habent oppositionē secūdū respectū vnius ad alterū: sed relatiua nō habent oppositionē secundū respectū vnius ad alterū quia vnius ad alterū est forma relationis in qua ambo cōuenīūt. ergo nulla relatiua opponūtur. Tertio sic: bonū ⁊ malū cōtrariant: ⁊ tamē non ponūtur sub eodē genere. sed sunt prima genera. ergo cōtraria nō ponuntur sub eodē genere. Quarto sic: contradictoria plus distant q̄ʒ cōtraria. ergo cōtraria nō maxime distant cōtra diffinitionē cōtrariorū. Quinto sic: calidū ⁊ frigidū cōtrariantur: ⁊ tamē nō se mutuo expellūt ab eodē subiecto: qꝛ simul sunt in tepido ergo male dī in diffinitiōe cōtrariorū ꝙ mutuo se expellūt ab eodē subiecto. Ad primū dicatur ꝙ licet relatiua quātū ad eē in diuersis subiectis consequant se inuicē ⁊ conuertūtur sc̄dm existentiā: nō tamē quātū ad esse in eodē subiecto: sed respectu eiusdem subiecti opponuntur. adeo eo modo quo cōsequūtur se inuicē non opponuntur. Ad secundū dicitur ꝙ inter relatiua est quidā respectus positiuus qui est forma relatiōis in qua relatiua cōueniunt: ⁊ secundū talē respectū non opponuntur. Alius est respectus repugnātie correlatiuorū ad simul esse in eodem subiecto: ⁊ secundū illū respectū habent oppositionē. Ad tertiū dicitur: ꝙ licet bonū ⁊ malū nō ponātur sub eodem genere morū: sed sint diuersa in moribus: tamē bene ponuntur sub eodē genere logico: qꝛ ponūtur sub prima specie qualitatis: ut dicūt habitus bonos vel malos ⁊ sub genere actionis inquātū dicūt actus. ⁊ hoc capiendo bonū ⁊ malū ut capiūtur in moralibus. qꝛ si caperentur ut sunt passiones entis: sic opponūtur priuatiue: ⁊ nō ponuntur sub eodē genere. Ad quartū dicitur: ꝙ licet contradictoria simplr̄ maxie distāt: nō tamē sub eodē genere: sʒ sic cōtraria maxime distant. Ad quintū dī: ꝙ licʒ in tepido

sit calidū ⁊ frigidū ſm eſſe remiſſum: non tamē ſm eſſe intenſum quo modo inter ſe contrariantur.

¶ Priuatiue oppoſita ſunt que circa idē habent fieri ordine irregreſſibili: ut ab habitu eſt deuenire in priuationem ⁊ nō ecōuerſo. Impoſſibile eſt enim a priuatione regreſſum fieri in habitū ut cecitas et viſus habent fieri circa oculum ⁊ a viſu contingit fieri motum ad cecitatem et nō ecōuerſo per naturam.

Poſtq̄ auctor determinauit de relatiua oppoſitiōe ⁊ cōtraria quarū ambo extrema ſunt duo entia. Hic cōſequenter determinat de oppoſitione priuatiua ⁊ cōtradictoria: q̄rū vnū extremū eſt ens: ⁊ aliud nō ens. Et q2 in oppoſitione cōtradictoria vnū extremorū eſt nō ens ſimpliciter. In priuatiua vero eſt nō ens ſm quid: ꝫ nō prius videndū eſt de priuatiua oppoſitione q̄ȝ de contradictoria. Itē oppoſitiones poſſunt dupliciter ꝯſiderari. vno mō ex parte repugnātie quam important. ⁊ q2 in contradictione eſt maior repugnātia q̄ȝ in aliis: ideo hoc mō precedit cōtradictoria oppoſitio: deinde priuatiua: tertio contraria: ⁊ vltimo relatiua. Alio modo conſiderantur quantū ad entitatē ſuorū extremorū: ⁊ hoc modo relatiua oppoſitio prior eſt: ſecūdo cōtraria: tertio ꝓuatiua: vltimo contradictoria. Et quia hic conſiderantur oppoſitiones ex parte ſuorū extremorū: ideo hic vltimo in textu ordinatur ⁊ conuenienter ponitur oppoſitio priuatiua ante contradictoriā. Primo ſciendū: q priuatiua oppoſitio eſt repugnātia habitus ⁊ priuationis ſiue ꝓuatiue oppoſitorū. ⁊ habit⁹ eſt forma habita in aliquo ſubiecto ſicut eſt viſus in oculo. Priuatio vero eſt negatio forme in ſubiecto cū aptitudine ad illam: ſicut cecitas dicit negationē potentie viſiue ⁊ relinquit aptitudinē ad illā eo q relinquit principia remota viſus. ⁊ illa duo. ſ. priuatio ⁊ habitus dicūtur priuatiue oppoſita: q̄ ſic poſſunt diffiniri. priuatiue oppoſita ſunt: quorū vnū dicit negationē alteri⁹ cū aptitudine ad ipſum. Secundo ſciendū: q aliter diffiniūtur in textu ſic. priuatiue oppoſita ſunt q̄ circa idem ſubiectū habēt fieri ordine irregreſſibili ⁊ tēpore determinato a natura ſicut viſus ⁊ cecitas circa oculū. Cuius ratio eſt: q2 priuatio dicit corruptionē habitus ⁊ principioꝝ eius in ſuo ſubiecto: ideo priuatio habet fieri circa idem ſubiectū ſicut ⁊ habitus. ⁊ quia corruptio preſupponit illud qđ corrūpitur: ideo priuatio preſupponit habitū: ⁊ habitus naturaliter precedit priuationē: ideo habent fieri in eodē ſubiecto ſecūdū ordinē: ⁊ q2 corruptis ꝓncipiis habitus non pōt fieri regreſſus in habitū. Et ꝓuatio dicat corruptionē illorū ꝓncipiorū. Ideo habitus ⁊ ꝓuatio ſūt circa idē ſubiectū ordine irregreſſibili. ⁊ q2 aliquis dicitur habere priuationē quando nō habet habitū tēpore quo debet habere: iō dicit̄ tēpore determinato a natura ſicut catulus ante nouē dies non dicitur cecus q̄uis caret viſu ⁊ faciliter pōt videri q̄d ſit genus ⁊ differentia in iſta diffinitione. Tertio ſciēdū: q duplex eſt priuatio q̄dā eſt ꝑfecta q̄ negat habitū ⁊ principia ꝓpinqua habitus ⁊ ſolū relinquit principia remota ipſius habitus ſicut eſt cecitas reſpectu viſus q̄ negat viſum ⁊ debitā cōplexionē organi ⁊ de tali priuatione non pōt fieri regreſſio in habitū ut dictum eſt. Alia eſt priuatio imꝑfecta q̄ negat habitū tantū ⁊ relinquit principia habitus tam ꝓpinqua q̄ȝ remota ut ē quies reſpectu motus: ⁊ de tali ꝓuatione pōt fieri regreſſus in habitu ⁊ ecōtra ut poſt quietē poteſt fieri motus ⁊ econtra. Et ſolū de priuatiue oppoſitis in quibus eſt ꝑfecta mutatio datur illa diffinitio ꝓuatiue oppoſitorū: ⁊ iō bene ponitur ordine irregreſſibili ad dr̄̃nā cōtrariorū ⁊ contradictoriorū. Quarto ſciendū q ꝯdictio ſic diffinitur. Contradictio eſt oppoſitio cuius ſm ſe nō eſt dare mediū. Et ponitur oppoſitio loco generis ⁊ ponit̄ cuius ſm ſe nō eſt dare mediū ad differentiā omniū aliaꝝ ſpecierū oppoſitionis vbi ſemꝑ pōt reperiri mediū vel per participationē vel ꝑ abnegationē: qđ non pōt fieri in cōtradictione. Cuius rō eſt: q2 cōtradictio eſt cōtradictorioꝝ repugnantia inter ſe: ſed inter cōtradictoria nullū eſt mediū: q2 cōtradictoria ſunt illa quorū vnū ſimpliciter dicit negationē alterius ⁊ nihil ponit affirmatiue ut ſunt ens ⁊ nō ens: ſedet ⁊ nō ſedet: ⁊ q2 inter ens ⁊ non ens ſimpliciter nō pōt eſſe mediū: iō in cōtradictione nō pōt repiri mediū: ⁊ hoc ſibi cōuenit per ſe primo ⁊ nō rōne alicuius oppoſitionis precedētis: iō dicitur q ſibi cōuenit ſm ſe. Et ꝑ hoc habet̄ intellectus diffinitionū illarū oppoſitionū ꝓcedentiū. Cōtra predicta arguitur ꝓmo ſic: rationale ⁊ irrationale ꝓuatiue opponuntur: ſimiliter equale ⁊ inequale: ⁊ tamē nō habent fieri circa idē: ergo male ponitur diffinitio ꝓuatiue oppoſitoꝝ. Scđo ſic: illō qđ eſt nō ens nō pōt fieri: q2 factio terminatur ad eē rei: ſed ꝓuatio eſt non ens: ergo nō habet fieri circa aliquod ſubiectū. Tertio ſic: ſciētia ⁊ ignorantia opponūtur priuatiue quia ignorantia eſt priuatio ſcientie: ⁊ tamen de ignorantia pōt fieri naturaliter egreſſus in habitū. ſ. ad ſcientiā: ſicut cū aliqui ſunt primo ignorantes poſtea efficiuntur ſcientes per ſtudiū: ergo priuatiue oppoſita non ſemꝑ ſunt ordine irregreſſibili. Quarto ſic: omnis oppoſitio habet duo extrema: ſed cōtradictio nō habet duo extrema cū ſit inter ens ⁊ nō ens ſimpliciter: modo nō ens nō eſt vnū extremū: ergo cōtradictio nō eſt oppoſitio. Quinto ſic: in oppoſitione cōtrariorū immediatoꝝ nō reperitur mediū: ergo diffinitio contradictionis cōuenit aliis a diffinito. Ad primū dicitur: q licȝ rationale ⁊ irrationale ſm modos ſignificandi ⁊ intelligendi quib⁹ cognoſcūtur a nobis. ſ. vnū per negationē alterius ſunt aliq̄ modo priuatiue oppoſita: tamen ſecūdū id quod ſunt nō ſunt priuatiue oppoſita cū ſint forme poſitiue: ſed magis habēt rationem cōtrariorū: ⁊ eo modo quo priuatiue opponuntur ſunt circa idem in genere licet nō in ſpecie vel in numero. Ad ſecūdū dicitur: q licet priuatio non fiat per ſe tamen bene per accidens. ſ. per corruptionem habitus: quare etiam non eſt ens niſi per accidens ⁊ ſecundū quid. Ad tertiū dicitur: q ſcientia ⁊ ignorantia priuatiue opponūtur priuatione imꝑfecta ⁊ ſolum de priuatione perfecta datur iſta diffinitio. Ad quartū dicitur: q licet nō ens ſimpliciter nō ſit vnū extremū ſm rem: ſed ſm intellectum q̄ concipit non ens per negationē eius nō ens bene eſt vnum extremū oppoſitionis quia tamen non eſt vnū extremum ſecluſo opere intellectus: ideo ſine opere rationis cōtradictio non habet eſſe in rebus completum in actu: ſed in potētia tantū ⁊ perficitur in actu per intellectum. Ad quintum dr̄: q licȝ inter ꝯtraria īmediata nō ſit mediū ꝑ participationē: ē tñ mediū ꝑ abnegationē: de quo pōt vere negari vtrūq̄ extremoꝝ: ⁊ inter ꝯdictoria nullū eſt ſimpliciter mediū.

¶ Prius autem dicitur quadrupliciter. Primo modo ⁊ proprie dicitur aliquid ꝓus altero ſecundum tempus prout dicitur aliquid antiquius ⁊ ſeni⁹ altero: ſicut homo habens triginta annos dicitur antiq̄or ⁊ ſenior illo qui habet viginti. Secundo autem modo dicitur prius quod nō cōuertitur ſecundum ſubſiſtendi conſequentiam: ut vnum prius eſt duobus: duobus enim exiſtentibus mox conſequēs eſt vnū eſſe: ut ſi duo ſunt vnum eſt: ⁊ non ecōuerſo. Tertio autem modo dicitur prius ſecūdū ordinē. ut in diſciplinis principia priora ſunt concluſionibus. ⁊ in grāmatica litere priores ſunt ſillabis: et in narratione

prohemiuz prius est narratione per ordinem. Quarto modo quod melius ⁊ honorabilius est dicitur prius cõsuetudine. Cõsueuerunt enim plurimi honorabiliores ⁊ magis dilectos dicere priores apud se. Preter quattuor modos iam dictos est alter modus prioris eorum. s. que cõuertuntur secundũ essentie consequentiã. ⁊ alterũ est causa alteri⁹ quodãmodo ut sit digne prius ipso: ut res est causa veritatis oratiõis facte de ipsa re: ut hominez currere cõuertitur cũ hac oratiõe: homo currit: ut si hominẽ currere est verũ: homo currit est verũ: ⁊ ecõuerso. Res enim est causa orationis vere de se facte. oratio autẽ nõ est causa q̃ res sit. ab eo enim q̃ res est vł nõ est: oratio est vera vel falsa.

Postq̃ȝ auctor determinauit de postpredicamẽto oppositionis qđ simpliciter valet ad cognoscendũ distinctionem ⁊ diuersitatẽ dicibiliũ incõplexorũ que ponũtur in predicamẽto. Hic cõsequẽter determinat de postpredicamẽto prioris quod valet ad cognoscẽdũ ordinem illorũ dicibiliũ assignans quinqȝ modos eius qui in his versibus continentur Tempore natura prius ordine uel ⁊ honore. Causaȝ causato dicimus esse prius. Et licet posterius sit vnum postpredicamentũ: tamẽ q2 prius ⁊ posterius opponũtur relatiue: ideo tot modis dicitur vnũ quot modis dicitur ⁊ reliquũ: ⁊ cognito vno oportet cognoscere aliud: ideo per distinctionẽ modorũ prioris satis habetur distinctio modorũ posterioris: nec erit specialiter determinanduȝ de ipso posteriori.

Primo sciendũ q̃ primus modus ⁊ secundus prioris sic differũt inter se: quia prius primo mõ quod est prius tẽpore dicitur illud cuius duratio precedit duratiõẽ alteri⁹: siue illa duratio precedat secundũ tẽpus proprie dictũ siue secundũ tẽpus captũ ꝓ eternitate ut aliquis senior altero dicitur prior illo secundũ tẽpus ⁊ durationẽ illius: ⁊ valet ille modus ad cognoscendũ ordinẽ inter vniuersalia q̃ sunt perpetua ⁊ singularia: q̃ sunt corruptibilia ⁊ tẽporalia. vniuersale. n. quod est semꝑ est prius duratione quolibet suorũ indiuiduorũ quod post non esse accipit eẽ. Sed prius secũdo mõ qđ est prius natura dicitur illud qđ nõ cõuertitur ꝺm existendi cõsequentiã: vel est illud qđ requiritur ad esse alterius ⁊ alterũ nõ requiritur ad eẽ eius: sicut vnũ est pri⁹ duobus. Et dicitur cõsequentia existẽdi in qua ad eẽ vnius sequitur esse alterius: ut homo est: ergo animal est. Et dicit̃ conuerti debite talis cõsequẽtia quãdo sicut ad esse ꝑmi sequitur existentia secũdi: ita ad existentiã secũdi sequitur existentia primi: ut hic hõ est: ergo risibile est ⁊ ecõtra: risibile ẽ: ergo homo est. Et valet ille modus generaliter ad cognoscendũ ordinẽ superioris ad inferius: q2 omne superius est hoc mõ prius suis inferioribus. Secũdo sciẽdũ: q̃ tertius mod⁹ ⁊ quartus sic inter se differũt: q2 prius tertio mõ dicitur qđ est prius alio ordine cõpositionis vel doctrine sicut illud qđ est simplicius alio sicut principia sunt priora cõclusionibus ⁊ littere sillabis: ⁊ sillabe dictionibus. Et dicitur tale prius prius ordine capiẽdo ordinẽ specialiter ꝓ ordine cõpositionis vel doctrine: vbi proceditur a simplicibus ad cõposita: ⁊ nõ capiẽdo ordinẽ gñaliter ꝓ quocũqȝ ordine rei vel rationis: ⁊ ꝑ hunc modũ cognoscimus ordinẽ generis ⁊ differentiarũ ad speciẽ q̃ ex ipsis cõponitur. Sȝ pri⁹ quarto modo quod est prius honore dicitur illud qđ est ꝑfectius ⁊ honorabilius alio qđ dicitur pri⁹ ꝺm ꝑfectionẽ ut homo virtuosus dicitur prior homini nõ virtuoso: ⁊ hoc mõ oẽ inferius cũ sit ꝑfectius suo superiori dicit̃ pri⁹ suo superiori: ⁊ sic ille modus valet ad cognoscendũ ordinẽ specieruȝ ad sua superiora.

Tertio sciendũ: q̃ prius quinto modo quod est pri⁹ causalitate dicitur quod cõuertitur ꝺm existendi cõsequentiaȝ: ⁊ tamen vnũ est causa alterius ut homo: ⁊ risibile conuertũtur ꝺm existẽdi cõsequentiam ⁊ tamen homo est causa risibilis: ⁊ etiã veritas orationis ⁊ res significata per eã q̃ est cõpositio ꝑdicati cũ subiecto cõuertũtur ꝺm esse ⁊ tamẽ res significata ꝑ orationẽ est causa veritatis orationis. Ab eo enim q̃ res est vel nõ est oratio dicitur vera vel falsa: quod intelligẽdũ est nõ de re subiecti vel ꝑdicati: sȝ de re formaliter significata per orationẽ ut est inherentia vel cõpositio ꝑdicati cũ subiecto. Et valet ille modus ad cognoscendũ ordinẽ differẽtie ad speciem ⁊ speciei ad sua accidentia ꝓpria. ⁊ differt ab omnib⁹ modis precedentibus quia in isto cõuertitur existendi consequentia quod nõ fit in alijs precedentibus. Quarto sciendũ: q̃ illorũ modorũ prioris sic habetur sufficientia: quia omne prius vel sumitur ꝺm ordinem discipline ⁊ cognitionis ⁊ sic est tertius modus: vel ꝺm ordinẽ rei ⁊ hoc dupliciter: vel sumitur ex parte rei vel ex parte consequentium ipsum esse ut sunt: perfectio: ⁊ causalitas. Si primũ hoc est dupliciter: vel sumitur ex parte esse rei simpliciter ⁊ absolute: ⁊ sic est secundus modus: vł ꝺm duratio nẽ esse illius: ⁊ sic est primus modus. Si ex parte consequentium hoc est dupliciter: vel sumitur ꝺm modum perfectionis ⁊ sic est quartus modus: vel causalitatis ⁊ sic est quint⁹ modus. Et sic patet de modis prioris. Sed contra predicta arguitur primo sicut in tempore non est prius nec posterius quia de tempore non habemus nisi nunc in quo non est prius neqȝ posterius cum sit indiuisibile: ergo nihil dicit̃ ꝑ prius tempore. Secũdo sic: omne superius est secundo modo prius suo inferiori: ⁊ tamen inter superius ⁊ inferius cõuertitur consequentia subsistendi quia sicut sequitur inferius est: ergo superius est: ⁊ ecõtra si superi⁹ ẽ: inferi⁹ est. ergo male diffinit̃ ꝑius natura qđ nõ ꝯuertit̃ ꝺm existẽdi ꝯñaȝ. Tertio sic. omne prius ẽ prius ꝺm ordinẽ: ergo ꝑius ordine nõ est modus distinct⁹ ab alijs. Quarto sic. spẽs ẽ ꝑfectior ⁊ honorabilior genere: ⁊ tñ nõ est prior illo: cũ principiatũ nõ ꝑcedat principiũ: ergo male dicitur q̃ honorabilius ⁊ melius dicatur pri⁹ quarto modo. Quinto sic. eoꝝ que sunt simul vnũ non est prius alio. sed ea que conuertũtur ꝺm esse simul sunt: ergo vnũ non est prius ut in quinto modo dicitur. Ad primũ dicatur: q̃ licet de tẽpore non sit nisi nunc in actu ⁊ in facto esse: tñ ꝺm successionẽ ⁊ secũdũ potentiã sunt plures partes tꝑis: ut preteritũ ⁊ futuruȝ que sunt in fieri ex fluxu ipsius nunc. Ad secundũ dicit̃: q̃ licet inferius ⁊ superius si cõsiderentur quantũ ad intẽtiones superioris ⁊ inferioris sic cõuertant̃ ꝺm existendi cõseq̃ntiam eo q̃ hoc mõ sunt relatiua: nõ tñ cõuertunt̃ si cõsiderãtur quantũ ad naturas eorũ: sed superius ꝑcedit inferius. Ad tertiũ dicitur: q̃ licet omne pri⁹ ꝺm ordinẽ gñaliter acceptũ sit prius: nõ tñ ordine doctrine vel cõpositionis: de quo ordine solũ est hic propositũ. Ad quartũ dicit̃: q̃ lȝ spẽs via generationis nõ sit prior genere: tñ ordine ꝑfectionis illa prior est. Ad quintũ dr̃: q̃ licet ea q̃ cõuertũtur ꝺm existendi consequentiã sunt simul tꝑe: nõ tñ sunt simul natura: quia cum vnum est causa alterius ẽ prius natura alio: cũ omnis causa natura ꝑcedat suũ effectum.

Simul aũt dicitur tribus modis. Primo enim modo dicitur simul: quorum generatio est in eodẽ tempore: neutrum enim illoruȝ non est prius neqȝ posterius: ⁊ hec dicũtur simul tẽpore. Secũdo mõ dicit̃ simul quecũqȝ cõuertũtur ⁊ neutrũ est causa alterius ut sit: ut quelibet relatiua ut duplum ⁊ dimidiuȝ: ⁊ sic de alijs. Tertio

modo dicitur simul quecũq₃ ecõtrario cõdiuidunt aliquod genus: ut homo equus et leo: ⁊ sic de alijs que diuidunt hoc gen⁹ aĩal. ⁊ etiã dr̃ sic: ut rõnale ⁊ irrõnale. Isti aũt duo vltimi modi dr̃r sl' natura. Primus aũt dicitur modus simul tpe.

Postq̃₃ auctor determinauit de postpredicamẽto prioris ⁊ posterioris qḋ valet ad cognoscẽdũ ordinem superioris ⁊ inferioris inter se. Hic cõsequẽter determinat de postpredicamẽto simul: qḋ valet ad cognoscẽdũ cõuenientiã plurium inferiorum in suo supiori: assignãs tres modos eius qui in his versibus cõtinẽtur. Tpe dico simul quor₃ generatio nũc ē. Sunt q₃ simul species genus vnũ cõdiuidentes. Que cõuertuntur dicamus esse simul. Et horũ modorũ sic habetur sufficientia: qr quecũq₃ sunt simul: sunt simul natura vl' tpe. Si simul tpore: sic est prim⁹ modus. si simul natura: hoc ē dupliciter. vel talia sunt simul natura diuisionis: ⁊ sic est terti⁹ modus. vel natura relationis: ⁊ sic est scḋus modus. Primo sciendũ: q simul dupliciter accipitur. Uno modo pro quacũq₃ conuenientia duorũ in vno tertio ut comprehendit omnia illa quecũq₃ sunt aliquo modo simul. ⁊ hoc modo cõtinentur sub ipso simul in loco: ⁊ simul in spacio: et simul in motu qui hic nõ enumerãtur. Alio modo capit' specialiter solũ ut se extẽdit ad modos siml' qui valẽt ad cognitionẽ pdicamẽtorũ habendã ⁊ hoc modo hic consideratur ⁊ nõ primo modo: ⁊ quia esse simul in motu vel esse in loco nõ requiritur ad noticiã predicamentorũ eo q proprie cõueniunt solũ indiuiduis q̃ sunt corruptibilia: ⁊ nõ habent esse in pdicamẽto tanq̃₃ dicibilia. sed ut subijcibilia tãtũ: iõ hic illi modi nõ enumerantur. Scḋo sciendũ: qḋ simul tempore dicuntur aliqua quorũ generatio est in eodẽ tẽpore ⁊ etiã tota duratio ut sunt illa q̃ simul generant' ⁊ corrũpũtur ut homo et risibile dicitur simul tẽpore: ⁊ debet intelligi q eorũ generatio sit in eodẽ tẽpore tam ẜm esse q̃₃ secundũ essentiã: ita q sit in eodẽ instanti tẽporis: ⁊ similiter corruptio eorũ: ⁊ nõ sufficit q generatio eorũ sit in eodẽ tẽpore ẜm essentiã: qr cũ sit tantũ vnũ tẽpus secundũ essentiã omniũ tgaliũ sequeretur q omnia pterita ⁊ futura essent simul tempore. Tertio sciendũ: q simul scḋo modo dicũtur illa q̃ conuertũtur ⁊ neutrũ est causa alterius: ut sunt relatiua q̃ simul ponũtur inesse ⁊ nõ inesse: ⁊ inter se non cõuertũtur secundũ supposita sic q de seinuicẽ verificent': sed cõuertuntur secundũ existendi consequentiã: quia sicut ad esse vnius sequit' esse alterius ita ecõuerso: ⁊ neutrũ est causa alterius eo q vnũ nõ precedit naturaliter aliud: nec potest habere eẽ nisi ponat' suũ correlatiuũ. Et illa q̃ sic dicuntur simul habent oppositionẽ ad duos modos priores. s. ad scḋm ⁊ quintũ iõ hic ponitur q̃ cõuertunt' ad dñam secũdi modi prioris ⁊ neutrũ est causa alterius ad dñam quinti ⁊ prim⁹ modus simul opponitur primo modo prioris. Quarto sciendũ: q simul tertio modo dicũtur q̃ ecõtrario condiuidunt aliqḋ genus: ut sunt due differẽtie vel due species eiusdẽ generis: ⁊ ille species vel differẽtie possunt dupliciter cõsiderari. Uno modo cõparando illa inter se: ⁊ sic vna semp est prior alia vi pfectionis: cũ vna semp sit perfectior altera. Alio modo cõsiderantur inquantũ cõueniunt in suo genere in quo essentialiter continentur ⁊ sunt equalis pfectionis: ⁊ sic sunt simul pfectione: nec vna est pfectior alia vel prior vel posterior: adeo iste modus simul põt dici pfectione ⁊ opponitur quarto modo prioris quo aliqḋ dicit' prius honore vel pfectione. Et p hoc satis patet declaratio diuisionis simul ⁊ modorũ eius. Sed contra predicta arguitur primo sic: simul ⁊ prius opponũtur: quia simul dicit negationem prioris ⁊ posterioris relinquens aptitudinẽ ad illa: ergo tot modis dicitur simul quot modis dicitur pri⁹: ergo sicut sunt quinq₃ modi prioris ita debẽt esse q̃nq₃ modi simul. Scḋo sic: illa que cõuertũtur ⁊ neutrũ est causa alterius sunt simul tẽpore cũ generatio ⁊ corruptio eorũ sit in eodem instanti tẽporis: ergo secundus modus simul ⁊ primus coincidũt: ergo illi tres modi nõ bene distinguunt'. Tertio sic: puer ⁊ senex nũc viuentes sunt simul tẽpore: cũ sint in eodẽ nunc: ⁊ tamen eorũ generatio nõ fuit in eodem tpe: ergo male diffinitur prim⁹ mod⁹ simul. Quarto sic: causa est ad cuius esse sequitur aliud sed ad esse vnius relatiui sequitur esse alterius: ergo vnũ est causa alteri⁹: ergo cõtra scḋ₃ modũ. Quinto sic: q̃cũq₃ sunt simul in aliquo simul cõueniunt: sed illa q̃ diuidũt ecõtrario vnũ genus nunq̃₃ sunt simul in eodẽ neq₃ cõueniunt in aliq̃ vno quia opponuntur inter se: ergo male assignatur terti⁹ modus simul. Ad primũ dicitur: q licet simul priuatiue opponatur priori ⁊ posteriori: ⁊ ideo ẜm rem possũt poni tot modi simul quot ponunt' prioris ⁊ posterioris: tamẽ secundũ vsum accipiendo simul ut valet ad cognitionẽ pdicamẽtorũ hic solũ assignantur tres modi simul. Ad secundũ dicitur: q licet ea q̃ cõuertuntur ẜm existendi cõsequentiã sint simul tempore tamen alia ratione dicũtur simul tẽpore ⁊ simul natura: quia inquantũ simul producũtur in eodẽ instanti dicũtur simul tẽpore ⁊ inquantũ intelligunt' simul esse sub aliqua natura dicũtur simul natura: iõ illi modi nõ coincidũt. Ad tertiũ dicitur: q licet puer ⁊ senex nunc viuentes sint simul tẽpore ẜm aliquã partẽ sue durationis nõ tamẽ ẜm totã durationẽ eorũ: sed vnus est prior alio tẽpore. Ad quartũ dicitur: q licet ad eẽ vnius relatiui sequatur illatiue eẽ alterius: nõ tamẽ sequitur causaliter ⁊ ẜm naturã: quo tamẽ modo effectus seq̃tur ad suã causam. Ad quintũ dicitur: q licet ea q̃ opponũtur non psĩt eẽ simul in eodẽ numero: tñ bene possunt eẽ in eodẽ genere: ⁊ hoc modo sunt simul illa q̃ cõdiuidunt aliquod genus: quia simul sunt in natura cõi importata per genus.

Motus species sex sunt: generatio: corruptio: augmentum: diminutio: alteratio secundũ locum mutatio. Generatio est exitus a non esse in esse. Corruptio est egressus ab esse in non esse. Augmentũ est preexistentis quantitatis additamentũ. Diminutio est preexistentis quãtitatis minoramẽtũ. Alteratio ē mutatio a cõtraria q̃litate i cõtrariã vl' in mediã: ut cũ aliq̃s mutat' ab albedine in nigredinẽ vl' in medios colores. Motus ẜm locu₃ est mutatio ab vno loco in alterũ. motus aũt ẜm locũ sex sunt species siue differentie: sursum deorsũ ante: retro: dextrorsum sinistrorsũ. Ad omnes enim has partes fit motus.

Postq̃₃ auctor determinauit de modis oppositionis prioris ⁊ simul que valent ad cognoscendum dicibilia incõplexa quantum ad suũ esse. Hic consequenter determinat de motu qui valet ad cognoscẽdũ illa quantũ ad suũ fieri. Illorũ enim dicibiliũ aliqua causantur ab alijs per motũ rõnis: sicut plures species ab eodẽ genere. Alia vero per motũ realẽ: sicut accidentia causantur a substantia per motũ. Et primo enumerãtur sex species motus q̃ in his versibus cõtinentur. Auget diminuit corrũpit ⁊ generatur. Alterat ⁊ mutat sic per multa loca vagatur. Istis sex modis dicitur esse motus. Et illarũ specierũ sufficiẽtia sic haberi põt. Quia omnis motus fit inter duos terminos: vel ergo illorum terminorũ vnus est affirmatiuus ⁊ alius negatiuus: vel sunt ambo affirmatiui. Si primũ: tũc hoc ē dupliciter. Quia vel terminus ad quẽ est affirmatiuus. ⁊ sic est gñatio. Uel terminus a quo: ⁊ sic est corruptio. Si ambo termini sunt af-

firmatiui: hoc est dupliciter. Uel talis motus fit ad formā respectiuā: ⁊ sic est loci mutatio q̄ fit ad vbi. Uel ad formā absolutā: ⁊ hoc est dupliciter. Uel ad qualitatē: ⁊ sic est alteratio. Uel ad quantitatē: ⁊ hoc est dupliciter. Uel ad quātitatē pfectā: ⁊ sic est augmentatio. Uel ad qualitatē imperfectā: ⁊ sic est diminutio. Primo sciendū: q̄ generatio ē progressio de nō esse ad esse: vt cū fit mutatio de nō esse aq̄ ad esse eius per mutationē subiecti. Et capitur ibi progressio non specialiter. s. p motu pgressiuo animalis: sed generaliter p quacūq̧ mutatione in qua acq̄ritur forma post formā in aliquo subiecto. Et ponitur ibi pgressio loco generis: ⁊ de non esse ad eē ad explicandū terminū a quo ⁊ terminū ad quem generationis ⁊ capitur ibi non esse non put negat generaliter omne esse: sed solū prout negat eē in actu ⁊ reliquit esse in potentia: quia generatio fit de nō esse in actu esse tn̄ in potētia ad esse in actu. Et per oppositū corruptio est progressio de esse ad nō esse vbi ponit pgressio loco generis: ⁊ de esse ad non esse ad differentiā aliarū specierū motus. Secundo sciendū: q̄ augmentatio dicit p̄existentis quātitatis additamentū: ⁊ ratio est quia augmētatio est motus de minore quantitate ad maiorē: sed quantitas nō pōt fieri maior nisi p additionē alicuius partis q̄ntitatis. Et per oppositū diminutio est p̄existentis quantitatis minoramentū. Et ratio est quia ille motus est de maiore quantitate in minorē ⁊ maior quātitas nō pōt fieri minor nisi p remotionē alicuius ptis eius: ideo fit ibi minoramentū p̄existentis quantitatis eius. Unde in hoc conueniunt augmētatio ⁊ diminutio q̄ sunt ad quantitatē: ⁊ differūt in hoc quia vna fit ad quātitatē pfectā ⁊ alia ad imperfectā. Tertio sciendū: q̄ alteratio est mutatio ab vna cōtraria qualitate in aliā contrariā vel in mediā: ⁊ ponit mutatio loco generis ⁊ residuū ponitur ad differentiā aliorū motuū: quorū nullus fit ad qualitatē: ⁊ nō requiritur q̄ q̄litates inter quas est alteratio sint contrarie sm̄ essentiam ⁊ speciem: sed sufficit q̄ sint contrarie sm̄ pfectū ⁊ imperfectū: ideo ibi ponitur vel in qualitatē mediā q̄ aliq̄ qualitates medie non contrariant extremis sm̄ speciem: sz tantū sm̄ esse pfectū vel imperfectū: ⁊ in aliquibus est contrarietas sm̄ speciem vt inter albedinem ⁊ medios colores.

Quarto sciendū: q̄ loci mutatio est mutatio de vno loco ad aliū locū: ⁊ talis modus extrinsece terminatur ad locū: intrinsece vero terminatur ad vbi quod causatur a loco ideo talis motus reductiue est in p̄dicamento vbi: ⁊ per hoc differt ab alijs motibus. Et diuiditur in sex species. s. in motum: sursum: deorsum: ante: retro: dextrū: ⁊ sinistrū. Cuius ratio est quia motus diuiditur sm̄ diuisionem termini ad quē: sed vbi est terminus ad quē motus localis qui diuidit per sursum ⁊ deorsum ⁊ sic de alijs: ergo motus localis cōuenienter diuiditur per has species ⁊ differentias. Unde sursum ⁊ deorsum si capiantur p locis illis sunt in p̄dicamēto quantitatis: ⁊ si capiant put dicunt rē in talibus locis esse sunt in p̄dicamento vbi. Sed si capiantur vt dicūt situationes in illis locis sunt differentie positionis ⁊ de p̄dicamēto situs ⁊ hoc vltimo mō nō sunt termini motus localis sed scdo modo. Et p hoc patet q̄ ⁊ quot sunt ⁊ quomō diffiniuntur species motus. Sed cōtra predicta arguitur p̄mo sic: omnis motus est continuus ⁊ diuisibilis cū in tēpore fiat: sed generatio nō est diuisibilis: sed fit in instanti: ⁊ similiter corruptio: ergo generatio ⁊ corruptio nō sūt species motus ⁊ sic p ɔ̄ns ille species male enumerant. Secūdo sic dū aqua generatur ex aere: est ibi generatio: ⁊ tn̄ ipsa fit ab esse aque ad esse aeris: ergo male dicitur q̄ generatio fit de nō esse ad esse. Tertio arguitur sic: in ebulitione lactis ē augmētatio: ⁊ tn̄ ibi nō fit additamentū p̄existenti quantitati ergo male diffinitur augmētatio. Quarto sic: mutatio de minꝰ albo ad magis albū est alteratio: ⁊ tamē nō fit mutatio de vna qualitate in aliā cōtrariā nec in mediam: quia albū ⁊ albū nō cōtrariant: ergo male ponitur diffinitio alterationis. Quinto sic: celū mouetur motu locali: ⁊ tn̄ nō mutatur de vno loco in aliud sed semp manet in eodē loco: ergo cōtra diffinitionē loci mutationis. Ad p̄mū dicitur: q̄ si motus capiatur specialiter pro motu successiuo qui semp fit inter terminos affirmatiuos sic omnis motus est diuisibilis ⁊ sic generatio ⁊ corruptio nō sunt motꝰ. sed si capiatur generaliter tn̄ p omni mutatiōe instantanea siue successiua sicut in pposito capitur: sic generatio ⁊ corruptio bene sunt motus. Ad secundū dr̄: q̄ cū aqua generatur ex aere: illa generatio fit ab esse aeris tanq̧ a termino extrinseco: sed a nō esse aque tanq̧ a termino intrinseco ⁊ proprio a quo magis denominatur q̧ a termino extrinseco. Ad tertiū dr̄: q̄ licet in tali augmētione q̄ fit p ebulitionē lactis vel p rarefactionē nō fit additamentū substantie: est tn̄ additamentū partiū quātitatis. Ad quartū dicitur: q̄ licet minus albū ⁊ magis albū nō cōtrarient sm̄ essentiā cū sint eiusdē speciei: tn̄ cōtrariantur sm̄ eē qualitatis pfectū ⁊ impfectū: qd̄ sufficit ad motū. Ad quintū dr̄: q̄ lz celū sm̄ se totū nō moueat ab vno loco in aliū: tn̄ mutat sm̄ suas ptes: et ideo sibi attribuit motꝰ localis.

Sequitur habere.

Habere autem dicitur multis modis. Primo habere aliquam qualitatem: ut disciplinam aut virtutem. Secūdo habere quantitatē q̄ cōtingit ei qui habet magnitudinem: ut bicubitum tricubitū. Tertio modo dicitur habere ea que circa corpus sunt: ut vestimentum vl̄ tunicam: aut in membro ut in manu anulū. ⁊ habitus illo tertio modo sumptus est vnum de predicamētis: ⁊ diffinitur sic. Habitus est corporum ⁊ eorū que circa corpus sunt adiacentia: ut armatio calciatio: et similiter figurantur nomina in alijs. ⁊ secundū adiacentiā istā hec dicuntur habere: illa vero haberi. Quarto autem modo habere membrum: ut manū aut pedem. Quinto habere cōtentum: ut lagena habere dicitur vinum aut modium grana tritici. Sexto habere possessionē: ut domos aut agrum. Septimo habere vxorem: et de hoc vltimo mō dicit Aristoteles q̄ ille modus alienissimꝰ est in eo quod est habere: ⁊ dicit. modi: ⁊ alij a predictis apparebunt forte de eo quod ē habere. sed qui consueuerunt dici pene omnes enumerati sunt.

Postq̧ auctor determinauit de motu. Hic cōsequēter determinat de quinto postpredicamēto ⁊ vltimo. s. de habere ⁊ ratio ordinis est: q̄ motus valet ad cognoscendū quō accidentia a substantia causantur. hīc vero valet ad cognoscendū reductionē accidētiū ad substātiā. Et q̄ illa accidētia prius causant q̧ ad aliud reducantur: ideo cōuenienter determinatur de postpredicamēto habere post motum.

Primo sciēdū: q̄ habere dupliciter accipitur. Uno mō generaliter ut se extendit ad omnes suos modos: ⁊ sic ponitur reductiue in diuersis p̄dicamētis: ⁊ hoc mō ponit vnū postpredicamentū. Alio mō capit spāliter solū pro tertio mō habere: put ē corporū ⁊ eorū q̄ circa corpus sunt adiacētia: ⁊ sic est vnū p̄dicamētū ab alijs distinctū: de quo prius

determinatū est ⁊ hoc vltimo mō nō capit̄ hic: sʒ primo mō sō conuenienter ponit̄ postpredicamētū. Secūdo sciēdū: q̄ illius habere septē modi ponūtur in textu in his versib⁹ cōtenti. Affectū quātū vestitū nunc velut aurū. Membrū contētū possessio vir mulierē. Nā per affectū designat̄ primus modus habere q̄ est habere qualitatē: qualitas.n. afficit substantiā ⁊ qualificat eā: ⁊ per quātū designatur scd̄us modus.s. habere quantitatē. ⁊ per vestitū designat̄ tertius modus q̄ ē habere ea q̄ corpori adiacēt s̄m totū ut tunica siue s̄m ptē ut anulus aure⁹ in digito: ⁊ per mēbrū designatur quart⁹ modus q̄ ē habere mēbrū ut caput vel ptē integralē. per contētū designat̄ quint⁹ modus qui est ut ꝯtinēs habet cōtentū ut lagena hʒ vinū ⁊ modiū grana tritici. Et sextus mod⁹ designat̄ per possessionē: ⁊ per mulierē septim⁹ scʒ habere vxorē ⁊ per hoc pōt haberi ordo ⁊ numerus illorū modoꝝ. Tertio sciendū: q̄ primus modus habere.s. hēre qualitatē reponit̄ in predicamēto qualitatꝭ reductiue q: tale habere dicit inherentiā qualitatꝭ ad substātiā ⁊ talis inherētia ē eē illius qualitatꝭ: ⁊ silr̄ secūd⁹ modus.s. habere quātitatē est in p̄dicamēto quātitatꝭ. Sʒ habere tertio modo ē p̄dicamentū ab alijs distinctū ⁊ habē mēbrū siue partē integralē est reductiue in predicamēto substātie: q: dicit vnionē ptis in toto. Talis aūt vnio fit per formā substācialē. Sʒ habere cōtentū est in p̄dicamento vbi q: tale habere dicit eē in loco ꝯtinēte. Et habere possessionē ē in p̄dicamēto relatiōis: q: possessor dicitur correlatiue ad rē possessam tanq̄ʒ ad correlatiuū ei⁹. Et similiter habere vxorē est in p̄dicamēto relatiōis: cōiunx.n. dicit̄ correlatiue ad coniugē ⁊ sunt relatiua equiparātie. Et per hoc habet̄ quomō habere s̄m diuersos modos ex⁹ponitur in diuersis p̄dicamentis.

Quarto sciendū: q̄ istoꝝ nominū haberi sic pōt sufficiētia: q: in oī modo hēri habēs ē p̄ncipiū habiti: vl̄ ergo ē principiū ei⁹ s̄m naturā ⁊ voluntatē simul ⁊ sic ē quart⁹ modus scʒ habere mēbrū: mēbrū eni habet̄ s̄m naturā ⁊ s̄m voluntatē appricatur ad opatiōnē: vel ē principiū eius s̄m naturā tm̄ vel s̄m voluntatē tm̄. si primū hoc ē dupliciter vel est principiū alterius rōne materie ⁊ sic ē scd̄us modus: vel rōne forme ⁊ sic ē prim⁹ modus. Si scd̄m voluntatē tm̄ hoc ē dupliciter: vel habēs habet tm̄: vel habet ⁊ habet̄. si scd̄m sic habetur septimus mod⁹. Si primū hoc ē dupliciter: vl̄ habitus figuratur ad formā habētis vel nō: si scd̄m sic est sextus modus. Si primū hoc ē dupliciter: vel habēs circūdat habitū: ⁊ sic ē quintus modus vel circundatur ab illo qd̄ habetur ⁊ sic ē terti⁹ mod⁹: ⁊ sic patet distinctio modoꝝ habere.

Sʒ cōtra predicta arg. primo sic: idē nō est predicamentū ⁊ postpredicamentū: q: oportet idē eē in diuersis p̄dicamētis: ⁊ poni in vno tm̄: sʒ habere est vnū predicamētū: ergo male ponit̄ vnū postpredicamētū. Secūdo sic: oē qd̄ diuiditur ē aliqd̄ totū: sʒ habere nō est aliqd̄ totū cū nō sit vnū: ergo male diuidit̄ per septē modos. Tertio sic: omne habere mediat inter rē habentē ⁊ rē habitā: sʒ inter quātitatē ⁊ substātiam nihil mediat cū quātitas imediate insic substātie: ergo nihil dicitur habere quātitatē. Quarto sic: in omni modo habere hn̄s est principiū habiti sʒ possessor non est principiū rei possesse neq̄ʒ vir respectu vxoris: ergo male ponunt̄ sextus ⁊ septimus mod⁹ habere. Quinto sic: substātia dicit̄ habere relationē actionē et passionē: ⁊ similiter genus dicitur habere speciē: qualitas habere cōtrariū: ⁊ tamen illi modi hic non enumerantur: ergo modi habere non sufficienter enumerātur hic. Ad primū dicitur: q̄ licet idē vniuoce et eodē modo captū non sit predicamentū ⁊ postpredicamentū: tamē idē secundū vocē equiuoce acceptū potest esse predicamentū ⁊ postpredicamentū ⁊ sic est de habere ut dictū est. Ad secundū dicitur: q̄ licet habere non sit aliquod totū secundum rem: est tamen vnū totū secundō vocē: adeo bene diuiditur diuisione vocis in suas significationes. Ad tertiū dicitur: q̄ licet habere quantitatē non mediet realiter inter quantitatem ⁊ substantiā tanq̄ʒ accidens realiter distinctū a quātitate: quia idem est realiter cum quantitate: tamē mediat secundū rationē ⁊ modū: quia dicit inherentiā quantitatis ad substātiā. Ad quartū dicitur: q̄ licet possessor in quantū relatiue dicitur ad rem possessam: ⁊ etiā vir respectu vxoris nō sit principiū, tamen secundō id quod ē est aliquo modo principium in genere cause finalis. possessio eni est propter possessorē: ⁊ vxor propter virū. Ad quintū dicitur: q̄ licet reperiantur plures modi habere q̄ʒ illi septē: tamen alij ab illis sunt minus principales ⁊ minus vsitati: ⁊ sic sufficienter possunt cognosci per illos modos: adeo sufficienter enumerātur principaliores modi ipsius habere. Hec de tertio tractatu magistri Petri hispani dicta sufficiant.

¶ Incipit tractat⁹ quartus de sillogismo simpliciter.

Propositio est oratio affirmatiua vel negatiua alicuius de aliquo vel alicui⁹ ab aliquo. Terminus est in quē resoluit̄ ut in subiectuʒ ⁊ predicatum.

Iste est tractatus quartus sūmularū magistri Pe. his. in quo postq̄ʒ determinauit de ptib⁹ remotis sillogismi scʒ de predicabilib⁹ ⁊ predicamētis: ⁊ de ptibus propinquis ei⁹ scʒ de enunciatiōe siue ꝓpositione: consequēter determinat de ipso sillogismo siue de totali argumētatione: ⁊ q: vnumquodq̄ʒ prius hēt cōsiderari s̄m se q̄ʒ per comparationē ad aliud. Ideo priusq̄ʒ determinet ipse de sillogismo cōtracto ad materiā ꝓbabilē ⁊ sophisticā: qd̄ fit in tractatu de locis ⁊ fallacijs ipse in presenti tractatu determinat de sillogismo simpliciter ⁊ s̄m suā formā consideraeo sine contractione ad materiā. Ex quo pʒ q̄ sillogism⁹ simpliciter est subiectū in isto tractatu. ⁊ q: res hēt cognosci per sua principia: ideo anteq̄ʒ diffiniat sillogismū: prius determinat de aliquib⁹ principijs sillogismi: ⁊ primo de materialib⁹ q̄ʒ de regulatiuis eius scʒ de propositiōe ⁊ termino. Primo sciendū q̄ propositio diffinitur sic. Propositio est orō affirmatiua vl̄ negatiua alicui⁹ de aliquo: vel alicui⁹ ab aliquo: vbi ponit̄ orō loco generis diffiniti. Deinde ponitur affirmatiua vel negatiua ad explicandū vnā differentiā cōuertibilē cū propositione: ⁊ licet affirmatiuū vel negatiuū sint mēbra diuidentia respectu ꝓpositionis: non tamē ponunt̄ in hac diffinitiōe inquantū sunt diuidētia diffinitū: sʒ in quātū sunt nobis notiora ipso diffinito ⁊ explicāt differentiā propositionis secundū eē q̄ habet in suis speciab⁹. Et dicitur alicui⁹ de aliquo. i. predicati de subiecto. ⁊ magis diffinit̄ per affirmatiuū ⁊ negatiuū que se tenent ex parte forme propositionis q̄ʒ per vniuersale ⁊ particulare que se tenent ex pte materie eo q̄ forma magis notificat esse rei: ⁊ diffinitio indicat esse rei. Scd̄o sciendū: q̄ propositio pōt dupliciter cōsiderari. Uno modo in quantū est signū cōcept⁹ mentis: vl̄ nūcius nr̄i intellectus ad exprimendū cōceptū ꝯplexū: ⁊ hoc modo hēt rōnē enunciatiōis ⁊ hoc modo sibi conuenit significare verū vel falsum respectu sui significati: et quia in primo tractatu cōsideratur sub rōne enūciationis ideo ibi diffinitur per verum ⁊ falsum. Alio modo consideratur ut est pars propinqua sillogismi ⁊ hoc modo cōsideratur in p̄senti loco: et quia per affirmationē ⁊ negationē que se tenēt ex parte forme enunciationis maxime habet variare sillogismū ideo conuenienter notificatur per affirmatiuū ⁊ negatiuū. Et sic patet quomodo diuersimode consideratur et diffinitur propositio hic ⁊ in primo tractatu. Tertio sciēdū: q̄ termin⁹ dicitur in quē resoluit̄ propositio ut in subiectū ⁊ predicatū. Cuius rō est: q: terminus est principium

materiale cōponēs propositionē: dicitur enī terminus a terminando qz materialiter terminat ꝓpositionē: s; vnūquodqz resoluitur in ea ex quib⁹ cōponitur: ergo propositio resoluitur per terminos tanqz in suas ptes: iō terminus bene dicitur in quē resoluitur ꝓpositio: ⁊ intelligitur de resolutiōe que fit in voces significatiuas ⁊ nō de quacūqz resolutione: qz logicus solū cōsiderat voces significatiuas: ⁊ nō habet cōsiderare litteras ⁊ sillabas que a grāmatico considerantur.

Quarto sciendū: q̄ licet terminus sit principiū ⁊ pars ꝓpositiōis tn̄ cōuenienter diffinitur post ꝓpositionē duplici causa. Prima causa est: qz in diffinitione termini ponitur propositio: iō ante diffinitionem termini oportet notificare ꝓpositionē ne per ignota ꝓcederetur. Secunda causa est: qz licet via cōpositionis pars ꝓcedat totū et terminus propositionē tn̄ via resolutionis totū est prius ptibus suis: et quia hic cōsiderantur terminus ⁊ propositio secūdū viam resolutionis qz diffinitur termin⁹ in quantū ptinet ad resolutionē ꝓpositiōis: iō conuenienter sequitur ꝓpositionē: qz quāuis sillogismus resoluatur per ꝓpositionē: qz tn̄ ipse nō diffinitur hic per sillogismū: nec in quātū ē terminus resolutiōis sillogismi: iō nō oportuit primo diffinire sillogismū q̄z propositionē: ⁊ sic patet diffinitio ꝓpositionis ⁊ termini ⁊ ordo earū. Sed cōtra predicta arguitur ꝑmo sic: cōclusio est orō affirmatiua alicuius de aliquo ⁊ tn̄ non ē ꝓpositio qz non ponitur pro aliquo. dicit̄. n. propositio q̄si pro alio positio. s. pro cōclusione inferēda: ergo ista diffinitio cōuenit alijs a diffinito. Secūdo sic: nullū superi⁹ debet diffiniri per sua inferiora: s; affirmatiuū ⁊ negatiuū sūt inferiora ꝓpositionis ergo male ponunt̄ in diffinitione ei⁹. Tertio sic: hec ē ꝓpositio non hō currit ⁊ tn̄ nō est affirmatiua vel negatiua alicuius de aliquo quia nō hō non est aliq̄d ergo cōtra diffinitionē ꝓpositiōis. Quarto sic: ꝓpositio resoluitur per elemēta ⁊ litteras ⁊ tn̄ littere ⁊ elemēta nō sunt termini ergo ista diffinitio nō cōuenit soli termino. Quinto sic: ꝓpositio resoluitur per copulā verbalē ⁊ tamen copula verbalis nō ē terminus: quia tūc in sillogismo eēnt plures termini q̄z tres: maior patet qz propositio componitur ex copula verbali ergo resoluitur per ipsam.

Ad primū dicitur: q̄ licet cōclusio non ponatur pro aliquo in actu tn̄ ponitur aptitudine qd̄ sufficit ad hoc quod dicatur ꝓpositio. Ad secūdū dicit̄: q̄ licet superius non debeat diffiniri per sua inferiora ea rōne qua sunt inferiora eius: tn̄ bene pōt per ea diffiniri in quātū sunt ipō diffinito notiora ⁊ ponunt̄ ad circūloquendū differentiā cōuertibilē sui supioris: ⁊ sic ponunt̄ affirmatiuū ⁊ negatiuū in ista diffinitiōe. Ad tertiū dicitur: q̄ si capiatur nō hō ut infinitū est sic nō dicit aliq̄d nec est ibi propositio. Sed si capiatur ut virtute intellect⁹ determinetur ⁊ accipiatur pro aliq̄ finito utputa pro asino sic ibi aliq̄d de aliquo affirmat̄ qz non hō est aliq̄d. Ad quartum dicitur: q̄ licet ꝓpositio resolui possit in litteras ⁊ sillabas vel elemēta tanqz in principia vocis significatiue q̄ resolutio nō cōsideratur a logico qz non resoluitur in ipas tanqz in voces significatiuas: de qua resolutione hic intelligitur. Ad quintū dicitur: q̄ resolutio habet proprie fieri in partes materiales que remanēt resolutione facta ⁊ quia copula verbalis nō ē pars materialis ꝓpositionis: ideo proprie non resoluitur per copulā verbalē: bene tamen si capiatur generaliter resolutio pro quacūqz diuisione totius in sua principia vel materialia vl̄ formalia indifferenter ⁊ sic non capitur hic sed tantum pro resolutione in principia materialia quod explicatur cum dicitur in subiectum et predicatum.

¶ Dici de omni est quando nihil ē sumere sub subiecto de quo non dicatur predicatū ut omnis homo currit: hic cursus dicit̄ de oī hoīe ⁊ nihil est sub hoīe de quo non dicatur cursus. Dici de nullo est q̄n nihil est sub subiecto a quo non remoueatur predicatum ut nullus homo currit: hic cursus remouetur a quolibet homine.

Postq̄z auctor determinauit de principijs materialib⁹ sillogismi scz de propositione ⁊ termino. Hic consequenter determinat de principijs regulatiuis eius: per que principia materialia sillogismi regulantur scz dici de oī ⁊ dici de nullo. Et qz dici de nullo importat negationē: ⁊ dici de omni affirmationē: ideo prius determinat de dici de omni ipsum primo sic diffiniēs. Dici de omni est quando nihil est sumere sub subiecto de quo non dicatur predicatum. Cuius rō est: quia in aliqua propositione est dici de omni quando ꝑdicatū affirmatur de subiecto distributo pro omnibus suis suppositis ut hic omnis homo est albus. Sed quādo predicatū vniuersaliter affirmatur de subiecto nihil sumit̄ sub subiecto de quo non enunciet̄ actualiter ⁊ affirmetur ꝑdicatū cū dicatur de quolibet subiecto ei⁹ et affirmetur: iō per predictā diffinitionē dici de omni conuenienter explicatur.

Primo sciendū: q̄ dici de omni est conditio predicati in ordine ad subiectum quia dici seu predicari est conditio predicati et non subiecti ⁊ licet esse in toto siue distributum sit conditio subiecti quod distribuitur: tamē dici de omni siue predicari de distributo est conditio predicati: ⁊ per hoc differunt dici de omni ⁊ esse in toto eo q̄ dici de omni importat habitudinē predicati ad subiectū ⁊ est conditio predicati: sed eē in toto est conditio subiecti in ordine ad predicatū quia subiectū est in predicato sicut pars subiectiua ē in suo toto vniuersali. Et similiter etiā dici de nullo in propositione vniuersali negatiua est conditio ꝑdicati in ordīe ad subiectū. Secundo sciēdum: q̄ duplex est dici de omni scilicet priorīsticū ⁊ posteriorīsticū. Posteriorīsticū est: quādo predicatū secundū rem dicitur de subiecto et sibi conuenit pro quolibet suo supposito ⁊ pro qualibet differentia temporis ut hic homo est animal: ⁊ ideo ad tale dici de omni requiritur duplex vniuersalitas scilicet suppositoꝝ ⁊ temporꝝ. Sed dici de omni priorīsticū: est quando in aliqua propositione predicatū secundū modū enunciandi affirmatur de subiecto pro quolibet suo supposito: ut hic omnis homo est albus et nō requiritur ad ipsum vniuersalitas suppositorū vel temporꝝ secundū rē: sed sufficit q̄ in modo enunciandi sit vniuersalitas suppositoꝝ de quibus predicatū affirmat̄ ⁊ de isto dici de omni est solū hic ad propositū ⁊ non de primo: quia ipsum est regulatiuū sillogismoꝝ affirmatiuorum et aliud non. Tertio sciendū: q̄ dici de nullo est quando nihil est sumere sub subiecto a quo non remoueatur predicatū ut nullus homo currit: rō est: quia in aliqua propositione est dici de nullo quādo predicatū negatur de subiecto distributo per signū vniuersale pro omnibus suis suppositis: ⁊ quando nulli supposito inest. Sed quando negat̄ taliter de subiecto nihil est sumere sub subiecto a quo non remoueatur predicatū secundū modū enunciandi: ideo bene diffinitur dici de nullo quando nihil est sumere sub subiecto a quo non remoueatur predicatū. Quarto sciendū q̄ dici de omni ⁊ dici de nullo sunt hoc modo principia regulatiua sillogismoꝝ: quia per dici de omni intelligitur ista maxima: quicquid dicitur de subiecto distributo dicitur etiam de quolibet supposito eius sumpto sub ipso per quam possunt probari omnes sillogismi affirmatiui: ut facto sillogismo omne animal currit: omnis homo est animal: ergo omnis homo currit: ibi currit in maiori dicitur de animali distributo: ergo affirmatur de quolibet supposito animalis sed homo in minori sumitur sub animali: ergo currit de homine predicabitur. ⁊ similiter per dici d̄ nullo intelligit̄ ista maxima. quicquid negatur de subiecto distributo: negatur de quolibet supposito eius: ⁊ per illam probantur similiter sillogismi negatiui sicut affirmatiui per aliā. Unde omnes sillogismi perfecti qui sunt directe concludentes in prima figura directe regulantur per dici de omni ⁊ dici de nullo. Sed alij sillogismi imperfecti regulantur indirecte et ex cōsequenti in quantum reducūtur ad sillogismos perfectos. Cōtra predicta arguitur primo sic: ista propositio: homo

est animal: nihil est sumere sub subiecto de quo nō dicatur predicatū: ⁊ tamen ibi non est dici de omni: ergo cōtra diffinitionē eius. Secundo sicut ista propositione: omnis homo currit: aliquid est sumere sub subiecto de quo nō dicatur predicatū: quia ibi currit non predicatur de antixpo vel de adam: ergo male dicitur ꝙ dici de omni est quando nihil est sumere sub subiecto de quo nō dicatᷣ predicatum. Tertio sicut ista: omnis equus currit: est dici de omni et tamen est aliquid sumere sub subiecto de quo non dicatur predicatū: quia potest sumi pes vel caput equi: de quo tamē non dicatur cursus: ergo contra diffinitionem. Quarto sicut ista sortes non currit: nihil est sumere sub subiecto a quo non remoueatur predicatū: et tamen ibi non est dici d̄ nullo: ergo diffinitio eius cōuenit alijs a diffinito. Quinto sic. nulla regula ingreditur regulatū vel est de cōpositione eius: sed dici de omni ⁊ dici de nullo digrediuntur compositionē sillogismi: quia di omni propositione vniuersali affirmatiua est dici de omni: ⁊ in vniuersali negatiua est dici de nullo: ergo ipsa non sunt principia regulatiua sillogismorum. Ad primum dicitur: ꝙ licet in ista homo est animal: nihil sit sumere sub subiecto de quo non dicatur predicatū secundū rem ⁊ in aptitudine: non tamen dicitur secundū modū enunciandi: ⁊ di actu de quolibet supposito subiecti: ideo ibi non est dici de omni proprisicū. Ad secundū dicitur: ꝙ in ista omnis homo currit: homo solum distribuitur pro hominibus presentibus ad quos restringitur ratione illius verbi presentis temporis currit: ⁊ de illis non est aliquid accipere de quo non dicatur predicatum. Unde adā et antixps non continentur sub homine ibi distribuco. Ad tertiū dicitur: ꝙ licet pes equi possit sumi sub equo tanq̄ꝫ pars integralis eius: nō tñ tanq̄ꝫ pars subiectiua eius ⁊ tanq̄ꝫ suppositū eius: de qua sumptione solū est hic ad propositū. Ad quartū dicitur: ꝙ ad dici de nullo presupponitᷣ ꝙ possit aliquid sumi sub subiecto: et ꝙ d̄ quolibet sumpto sub eo remoueatur predicatū: modo sub sorte simpliciter nihil est subsumere eo ꝙ non habet supposita: ideo in illa propositione: sortes non currit non est dici de nullo. Ad quintū dicitur: ꝙ licet dici de omni et dici de nullo per accidens ingrediantur compositionē sillogismi tanq̄ꝫ dispositiones materie eius: non tamen ingrediuntur per se tanq̄ꝫ partes materiales cōponentes sillogismū. Et non est inconueniens ꝙ regula alicuius virtualiter vel per accidens ingrediatur compositionem ipsius.

Capitulū de sillogismo.

Sillogismꝰ est oratio in qua quibusdam positis ⁊ concessis necesse est aliud euenire per ea que posita sūt: ut omne animal est substātia: omnis homo est animal: ergo omnis homo est substantia: hoc totum est oratio quedam in qua quibusdam positis idest duabus premissis propositionibus necesse est per illas sequi aliud idest conclusionem.

Postq̄ꝫ auctor determinauit de principijs sillogismi materialibus ⁊ effectiuis. s. de principijs regulatiuis. Hic consequenter determinat de ipso sillogismo ipsum primo sic diffiniens. Sillogismus est oīo in qua quibusdā positis ⁊ concessis necesse est aliud euenire per ea que posita sunt ⁊ concessa. In qua diffinitione ponitur oratio loco generis. Deinde ponitur in qua quibusdā ad differentiā enumerationis: in quo licet sint due premisse virtualiter ⁊ scdm intellectū tñ est vna formaliter: et in sillogismo debēt eē plures formaliter. Deinde ponitᷣ positis idest dispositis in modo et figura ad differentiā inductionis ⁊ exēpli ⁊ aliarū cōbinationū inutiliū vbi propositiones non disponuntur in modo. Deinde ponitur necesse ē accidere idest sequi ad differentiā paralogismorū fallacie accidētis vbi cōclusio non sequitᷣ de necessitate. Ponitᷣ aliud ad differentiā petitionis principij vbi cōclusio non est alia a premissis. Et ponitur per ea que posita sunt ad differentiā paralogismoꝝ secundū non causam ut causam vbi cōclusio nō sequitᷣ propter premissas positas.

Primo sciendū: ꝙ licet sillogismus non sit oīo simpliciter vna et cathegorica: est tamē vna hipotetica propositio. Et dicitur vna propositio propter tres causas. Primo propter vnitatē medij in quo due extremitates vniuntᷣ ⁊ conueniunt due premisse: ⁊ illud rationē hēt efficiētis respectu illationis cōclusionis. Secūdo propter vnitatē forme: quia duarū premissarū minor est cōtrahēs ⁊ determinās respectu maioris: ideo habēt vnitatē ille due p̄misse per modū actus ⁊ potentie ratione talis dispositionis. Tertio propter vnitatē finis: qꝛ ille due ordinātur ad eandē cōclusionē inferēdā. ⁊ ideo q̄uis non semꝑ vniantur per coniūctionē mediā formaliter: tñ virtualiter possunt vniri propter causas pꝰdictas. Secūdo sciendū: ꝙ in argumentatione duplex reperitur necessitas. s. necessitas consequentie ⁊ consequētis. Necessitas cōsequentie est necessitas illationis q̄ prouenit necessario ex necessaria habitudine antecedentis ad consequēs per hoc ꝙ consequēs in antecedente includitur. ideo posito antecedēte necesse est ponere cōsequēs: siue ātecedēs sit vnū siue nō. Sed necessitas ꝯsequētis est necessitas ꝓpositionis ꝓueniēs ex necessaria habitudine suoꝝ extremoꝝ: ut hic homo est risibilis: vel homo est animal. Et q̄n̄qꝫ dicit causalitatē antecedētis supra cōsequēs: ⁊ in ista diffinitione non intelligitur de necessitate cōsequētis sic ꝙ cōclusio sit necessaria: sed solū de necessitate cōsequētie sic: ꝙ conclusio sequatur necessario. Tertio sciendū: ꝙ conclusio sillogismi non est de essentia sillogismi. ⁊ rō est: qꝛ illud nō ē de eēntia alterius quo remoto alterū remanet ꝑfectū ⁊ cōpletū in sua specie: sꝫ cōclusione remota remanet sillogismus ꝑfectus in specie: qꝛ remanet in determinato modo ⁊ determinata tñ ibi sit dispositio triū terminoꝝ in figura et duarum premissarū in modo: ergo cōclusio nō est de eēntia eius: iō in ista diffinitione cōuenienter ponitur aliud: ⁊ dato ꝙ cōclusio non eēt alia a toto sillogismo: esset tamen alia a premissis: ideo in sillogismo ex premissis positis sequitur aliud ab ipsis. Quarto sciendū ꝙ sillogismus diuiditᷣ per perfectū ⁊ imperfectū. Sillogismus perfectus est qui habet euidentē necessitatē cōcludēdi sicut sunt quattuor modi directe concludētes in prima figura vbi sillogismus habet euidētē necessitatē sue illatiōis. Sed sillogismus imperfectus est q̄ nō habet euidētē necessitatē sue illationis: sꝫ ille fit euidens per hoc quod reducitᷣ ad modos euidētes prime figure sic sunt oēs alij a quattuor primis modis p̄me figure: qꝛ tamē in omnibus istis sequitur conclusio de necessitate: licet nō euidenter iō predicta diffinitio sillogismi cōuenit tam sillogismo ꝑfecto q̄ꝫ imperfecto ⁊ per hoc patet ꝙ est sufficiens.

Contra predicta arguitur primo sic: nullus motus rationis vel discursus intellectꝰ est oīo cum nō sit vox: sed sillogismus est discursus intellectus: ergo male dicitur ꝙ sillogismus est oīo. Secūdo sic: ad sillogismū simpliciter nō requiritur ꝙ premisse concedantᷣ: quia siue concedantur siue nō conclusio sequitur necessario: ergo male ponitᷣ in textu positis et concessis. Tertio sic: cōclusio in materia cōuenit cū premissis: qꝛ includit ambas extremitates ⁊ etiam conuenit in forma cū ipsis. s. in copula verbali: ergo non est alia a premissis: ergo male ponitᷣ ꝙ in sillogismo de necessitate sequitur aliud. Quarto sic: illud quod accidit nō sequitur de necessitate cum possit adesse vel abeē: sed cōclusio sequitur de necessitate in sillogismis: ergo non est necesse eam accidere per ea que posita sunt. Quinto sic: omnis sillogismus necessario infert suā conclusionē: ⁊ omnes sillogismi habēt equaliter necessitatē cōcludendi: ergo omnes sillogismi sunt ꝑfecti: ergo male diuiditur sillogismus ꝑ perfectū ⁊ imperfectū. Ad primū dicitur: ꝙ sillogismꝰ non est formaliter discursus interior intellectus: sed solum vox complexa significans illum interiorem discursum qui fit in intellectu: ideo bene dicitur ꝙ est oratio. Aliquando

tamē capitur pro illo discursu capiendo significatum pro signo sed sic non capitur in proposito. Ad secundū dicit̄: q licet ad sillogismū simpliciter non requiratur q premisse concedant̄ q2 ille abstrahit a materia vera vł falsa: tamē requirit̄ ad sillogismū dyalecticū: et q2 Petrus hispan⁹ hāc diffinitionē sumpsit a Boecio diffiniente in thopicis sillogismū dyalecticū: ideo hic dimisit positis ⁊ concessis in ista diffinitione: quia q̄uis hoc non requiratur ad sillogismuz in cōmuni: tamen sibi non repugnat. Ad tertiū dicitur q licet conclusio secundū partē cōueniat materialiter cum premissis differt tamē formaliter ab ipsis cū ibi sit alia habitudo predicati ad subiectū et ex consequenti alia compositio eorundē quam in premissis: licet enim copula verbalis secundū se maneat eadē tñ cōpositio eius variat̄ per variationē habitudinis extremoꝝ. Ad quartū dicit̄: q si capiatur accidir prout contingēter euenit sic cōclusio non accidit de necessitate ex premissis: sed si capiatur accidit prout tñ valet sicut sequitur illo modo cōclusio bene accidit et sic accipitur hic. Ad quintū dicitur: q licet omnes sillogismi sint perfecti quantū ad necessitatē eoꝝ et q̄ ad eē non tñ quo ad euidentiā necessitatis sue et quo ad bene esse.

¶ Omnis autem sillogismus cōstat ex tribus terminis ⁊ duabus propositionibus. Quarum propositionum prima vocatur maior propositio secunda vero minor. Ex tribus autē terminis nō possunt due propositiones fieri nisi alter illorum sumatur bis: ⁊ tunc aut iste terminus subijcietur in vna propositione ⁊ predicabitur in alia: aut subijcietur in vtraqz aut predicabitur in vtraqz. Horum autem terminorum alter vocatur medium alter maior extremitas. alius minor extremitas. Mediuz est terminus bis sumptus ante conclusionez maior extremitas est terminus sumptus ī maiori propositione cum medio. minor extremitas est terminus sumptus in minori propositione cum medio.

Postq̄z auctor determinauit de sillogismo. Hic consequenter ostendit que ⁊ quot principia requirantur ad constitutionē eius. ⁊ quia materia via generatiōis precedit formam: ideo anteq̄z ostendat que principia formalia requirātur ad sillogismum prius ostendit que principia materialia requiruntur ad constitutionē eius. sicut enim in sillogismo est duplex forma. scilicet remota siue cōmunis que est figura ⁊ propinqua. scilicet modus sic est ibi duplex materia scilicet propinqua ⁊ remota. remota ut sunt tres termini correspondentes figure. ⁊ propinqua scilicet due propositiones que correspondent ipsi modo: quia modus dicit ordinationem propositionum sicut figura terminorum. Primo sciendū q in omni sillogismo requiruntur tres termini ad cōpositionē ei⁹: cuius ratio est quia in omni sillogismo ostēditur vnio siue separatio duoꝝ terminoꝝ in conclusione s3 talis vnio vel separatio non potest ostendi per terminos cōclusionis quia sic idem probaretur per seipsum ergo preter illos terminos requiritur tertius terminus ad ostendendū talem vnionem vel separationē ergo omnis sillogismus cōstat ex tribus terminis: ⁊ quia ad vnitatem sillogismi requiritur vnitas conclusionis quia ab ipsa sillogismus dicitur vnus ideo tantum in sillogismo requiruntur due extremitates ⁊ vnum medium per quod probatur vnio vel separatio illarum extremitatū: ⁊ per hoc patet q omnis sillogismus resoluitur per tres terminos cum ex tribus terminis componatur. Secundo sciendū q isti tres termini vocātur mediū. maior extremitas. ⁊ minor extremitas vnde medium dicitur terminus bis sump⁹ ante conclusionē. ⁊ rō ē quia extremitates in sillogismo vniuntur in cōclusione propter vnionē earū in premissis cū medio. sed mediū in vna acceptione soluz vnitur cum vna extremitate: ergo ad hoc q vniatur cum duabus extremitatibus vł extremitates cū ipso oportet q bis sumatur ideo mediuz bis sumitur ante conclusionem. Sed maior extremitas est terminus sumpt⁹ in maiori propositione cum termino medio: ⁊ dicitur maior extremitas quia semper sub se continet minorē extremitatem eo q in conclusione directa semper est predicatū respectu minoris: ⁊ quandoqz etiam continet mediū cum minori extremitate ut in prima figura ⁊ tertia: ⁊ se habet per modum totius respectu eorum. modo totum est maius sua parte. Sed minor extremitas est terminus sumptus in minori propositione cum medio: ⁊ dicitur minor respectu maioris in qua continetur sicut pars in toto. Tertio sciendum q dupliciter dicitur medium in sillogismo quandoqz enim dicitur medium continuatione eo q ipsum est vniuum extremitatū in conclusione ⁊ hoc modo reperitur mediū in qualibet figura. Alio modo dicitur mediū positione quando scz secundū suā subiectionem ⁊ predicationē ponitur inter duas extremitates ut quādo subijcitur maiori extremitati ⁊ predicatur de minori: ut est in prima figura tūc dicitur medium positione: ⁊ solū tale mediū positione reperitur in prima figura. in alijs autem solum est mediū continuatione: et de vtroqz medio intelligitur predicta diffinitio medij q est termin⁹ bis sumptus ante ꝯclusionē. Quarto sciendū q omnis sillogismus constat ex duabus propositionib⁹. cuius ratio est quia in sillogismo ut dictū est ostēditur vnio extremitatū inter se in conclusione: propter vnitatem earum cum medio: sed non potest ostendi vnio illarum cum medio: nisi sint due propositiones: ⁊ nisi medium bis sumatur: ideo in omni sillogismo due premisse requirūtur: et etiam solū due: eo q ista vnio extremitatū cum medio cum duabus premissis sufficit ad ostendendū vnionem extremitatum inter se. ⁊ harum propositionū prima dicitur maior ⁊ secunda minor. ⁊ ratio est: quia secunda se habet sicut contrahens ⁊ determinans maiorem: ⁊ quodāmodo est pars prime premisse Sed contrahens ⁊ determinans se habet in minus q̄z illud quod contrahitur: ⁊ etiā pars respectu totius ratione cuius secūda premissa cōuenienter dicitur minor ⁊ per hoc patet que ⁊ quot principia materialia requirūtur in cōpositione sillogismi. Contra predicta arguitur primo sic: in qualibet propositiōe sunt duo termini: sed in sillogismo sunt due propositiōes: ergo in quolibet sillogismo sunt quattuor termini ⁊ nō tantu tres. Secūdo sic: in sillogismo ex oppositis tantū sunt duo termini ut hic omnis hō currit: nullus homo currit: ergo nullus hō ē homo. ergo male dicitur q in omni sillogismo sunt tres termini. Tertio sic: in omni sillogismo sunt due premisse cū vna conclusione: sed conclusio est vna propositio: ergo sillogismus nō cōstat ex duab⁹ propositiōibus tantū: s3 ex trib⁹.

Quarto sic: oīs terminus est aliqd̄ extremū q2 dicitur a terminādo: ergo nullus terminus est mediū: ergo terminorū sillogismi nullus dicit̄ medius. Quinto sic: in eadem propositione non potest bis sumi idē terminus cū alio termino: sed sillogismus est vna propositio ⁊ vna ōrō ut dictuz est prius: ergo in eo mediū non bis sumit̄ ante cōclusionē.

Ad primū dicitur q licet in duabus propositiōib⁹ semper sint quattuor termini secundū numerū: tñ sunt tātum tres secundū speciē: q2 idē terminus scz medius sub eadē ratione sumitur in duabus premissis: ⁊ ō est idē terminus secūdū speciē ⁊ rationē. Ad secundū dicit̄ q licet in sillogismo ex oppositis tantū sint duo termini materialiter. sunt tamē tres formaliter: quia vnus terminus habet rōnē maioris ⁊ minoris extremitatū qui de seipso negatur in cōclusione. Ad tertiū dicit̄ q licet cōclusio sit propositio tamē ipsa nō est de essentia sillogismi: sed tantū due premisse ideo in ipso nō sunt tres propositiones. Ad quartū dī:

q licet mediū hēat rōnē extremi respectu pmissarū q̄s terminat tñ respectu extremitatū quas cōiūgit: vel inter quas ponitur cōuenienter dicitur mediū: ideo respectu diuersorum dicitur terminus et mediū. Ad quintū dicit q licet sillogismus sit vna propositio hypothetica: tñ includit plures cathegoricas in quib⁹ mediū bis sumit. et hoc sufficit.

¶ Ad sillogismum autem exigitur modus et figura. Figura est ordinatio trium terminorū secundū subiectionē et predicationē. Hec autem ordinatio fit tripliciter ut dictū est: et secundū hoc sunt tres figure. Prima figura est quādo illud quod subijcitur in prima propositione predicatur in secunda ut omne animal est substantia omnis homo est animal: ergo omnis homo est substantia. Secunda figura est qñ idem predicatur in vtraqz ut omnis homo est animal: nullus lapis est animal: ergo nullus lapis est homo. Tertia figura est quando idem subijcitur in vtraqz: ut omnis homo est animal. omnis homo ē risibilis ergo quoddam risibile ē animal vnde versus. Prima prius medium subijcit post predicat ipsum. Altera bis dicit tertia bis subijcit. Aliter sub pre pma secunda pre bis sed tertia sub bis. Modus est ordinatio duarum propositionum in debita qualitate et quantitate.

Postq̄ auctor superius ostendit que et quot principia materialia requirantur ad formationē sillogismi. hic consequenter ostendit que principia formalia ad ipsum requirantur dicens q ad sillogismū requiruntur duo principia formalia scilicet modus et figura: et quia modus ē forma specialis sillogismi. figura vero forma cōmunis: ideo prius determinat de figura q̄ de modo ipsam primo sic diffiniens. figura est ordinatio trium terminorum secundū subiectionem et predicationē. et ponitur ibi ordinatio loco generis. ordinatio enim conuenit tā figure q̄ modo. et dicitur triuz terminorum ad differentiam modi qui est ordinatio duarū propositionū: et dicitur secundū subiectionem et predicationem ad indicandū qualiter sit illa ordinatio trium terminorum. vnde talis ordinatio trium terminorū non dicitur figura capiendo figurā proprie ut est terminatio quantitatis: sed secundū similitudinē et per similitudinē ad figuram trianguli: sicut enim in triangulo sunt linee que coniungūtur tribus angulis: sic in sillogismo due propositiones coniūgūtur trib⁹ terminis. Primo sciendū q sunt tantum tres figure sillogismorum cuius ratio est quia figura est ordinatio trium terminorum scilicet medij et duarū extremitatū vel ergo tale mediū subijcitur maiori extremitati et predicatur de minori et sic est prima figura. vel pdicatur de vtraqz et sic est secunda figura. vel subijcitur vtriqz et sic est tertia figura. et per hoc habentur diffinitiones trium figurarum. vnde prima figura est quando illud quod subijcitur in maiori predicatur in minori propositione. Secunda vero ē qñ idem predicatur in vtraqz. Tertia vero qñ idē subijcitur in vtraqz et ordinatur sic. q mediū qd subijcitur in vna et predicatur in alia est mediū positione et cōiunctione simul: id est verius mediū q̄ illud quod subijcit vel predicatur tñ et iterū qd semp predicatur cōiungit extremitates vniuersaliter et non particulariter sicut quādo subijcitur ideo cōuenienter ponitur secūda figura in qua mediū predicatur in vtraqz propositione. figure enim ordinantur secundū maiorem vel minorē perfectionē sui medij. Secundo sciendū q licet sit vna figura in qua mediū subijcitur in maiori et predicatur in minori: tamen non potest esse figura in qua mediū predicetur in maiori propositione et subijciat in minori. et ratio est qz si mediū predicaretur in maiori propositione: haberet rationē totius respectu maioris. et si subijceretur in minori haberet rationē partis respectu minoris: et quia maior extremitas se habet ut totū respectu minoris: si tale medium sit totū respectu maioris: erit totum respectu minoris extremitatis: et sic erit totum et pars inferius: et superius maius et minus respectu minoris extremitatis: sz hoc est impossibile: ideo talis dispositio figure est impossibilis. ideo non est ponenda quarta figura sicut posuit Galienus et licet medium quandoqz in prima propositione predicet: et in secunda subijciatur: tamen secundū rem secūda propositio est maior: quia predicatū eius continet mediū et minorem extremitatē: ideo in ea sumitur maior extremitas cum medio: et ibi est dispositio pme figure: sed est trāspositio premissarū. Tertio sciendū q modus est ordinatio duaruz propositionū in debita qualitate et quantitate: et ponitur ordinatio loco generis. et ponitur duarū propositionum ad differentiā figure: que est ordinatio trium terminorum. et ponitur in debita qualitate et quantitate ad differentiā cōbinationū inutiliū in quibus non est debita qualitas et quātitas. vnde cōbinatio inutilis est ordinatio duarū propositionū ex quibus non sequitur formaliter aliqua conclusio: sicut quando ambe sunt particulares: vl ambe negatiue talis combinatio dicitur inutilis: quia nō valet ad aliquid cōcludendū: et licet in ea sit dispositio figure: tamē ibi nō ē debita ordinatio propositionum: ideo nō est modus. Quarto sciendū q debita quantitas est q si vna est particularis reliqua sit vniuersalis. et ratio est quia ex puris particularibus nihil sequit: ideo si vna est particularis aliā oportet esse vniuersalē: non tamen oportet econtra si vna sit vniuersalis q alia sit particularis. ambe enī possunt simul esse vniuersales. Sed debita qualitas est q si vna sit negatiua reliqua sit affirmatiua: et rō est qz ex puris negatiuis nihil sequitur: et non econtra: si vna sit affirmatiua reliqua erit negatiua: quia ex puris affirmatiuis potest fieri bonus sillogism⁹ et per hoc patet que et quot sunt principia formalia ad sillogismū requisita. Sed contra predicta arguitur primo sic: ordinatio est quedā actio cū ordinare sit agere: sed figura non est actio ergo male dicitur q est ordinatio. Secūdo sic: in hac propositiōe animal rōnale est hō est ordinatio triū terminorum secundū subiectionē et predicationē: et tñ ibi non est aliqua figura: quod probaretur inductiue in oībus figuris: ergo diffinitio figure ꝯuenit alijs a diffinito. Tertio sic: illud quod predicatur de vtraqz extremitate ponit super ambas extremitates. sed illud quod subijcitur in vtraqz est inferius ad ipsas: ergo nullū tale est mediū: ergo non est vna figura in qua mediū predicetur in vtraqz vel subijciatur in vtraqz. Quarto sic: impossibile est modus: et tamen non est ordinatio duarū propositionum: ergo cōtra diffinitionē modi. Quinto sic: quando ambe premisse sunt vniuersales affirmatiue in secūda figura: est ordinatio duarū propositionū in debita qualitate et quantitate: tamē non est modus: ergo diffinitio modi conuenit alijs a diffinito. Ad primum dicitur: q si capiatur ordinatio actiue pro actione ordinantis: sic est actio. sed si formaliter capiat pro dispositione formali terminorum: sic non est actio. et hoc modo solū figura est ordinatio. Ad secundū dicitur: q licet in illa propositione animal rationale est homo sit secundū rem ordinatio triū terminorum: tamen non ordinant per modū trium: sed per modum duorum: quia animal et rationale se habent per modum vnius termini tantum: et ad figuram requiritur q ordinentur tres termini secundū modum trium terminorum. Ad tertium dicitur: q licet illud quod predicatur de vtraqz extremitate non sit mediuz positione eo q est superius positione tamen bene est medi

um coniunctione respectu extremitatũ. et etiã quod subijci tur in vtraqȝ est mediũ coniunctione licet sit inferius posi tione. Ad quartũ dicitur φ si capiatur modus ut est ad iacentis rei determinatio sic impossibile est modus. ȝ si capi atur pro formali dispositione propositionũ sicut solũ in ꝓ posito capitur sic non est modus. Ad quintũ dr̃ φ quan do ambe sint vniuersales affirmatiue in secunda figura li cet ibi sit qualitas debita ad modũ in communi tamen ibi non est debita qualitas ad modum secũde figure. et ad hoc φ sit modus in aliqua figura ibi requiritur dbita qualitas ⁊ quantitas secundum exigentiam figure: adeo illi dispositio ni non conuenit diffinitio modi.

¶ Unde dantur tales regule vniuersales ad quãlibet figuram. Ex puris particula ribus indefinitis vel singularibus nõ po test fieri sillogismus: vnde oportet alterã premissarum esse vniuersalem vel vtrã qȝ. Item ex puris negatiuis in nulla figu ra potest fieri sillogismus vnde oportet al teram premissarum esse affirmatiuã. Itẽ si aliqua premissarum est particularis cõ clusio debet esse particularis ⁊ non econ uerso. Item si aliqua premissarum est ne gatiua conclusio erit negatiua ⁊ econuer so. Itẽ medium nunqȝ debet poni in con clusione.

Postqȝ auctor determinauit de modo ⁊ figura in gene rali que sunt principia formalis sillogismorum. Hic conse quenter ponit alias regulas que sunt generales cuilibet fi gure: quarũ prima est. φ ex puris particularib⁹ vel indefini tis non potest fieri sillogismus. Cuius regule tres sunt ra tiones quarũ prima est quia omnis bonus sillogismus re gulatur per dici de omni vel dici de nullo: sed cũ ambe pre misse sunt particulares ibi nõ est dici de ol vel dici de nullo cum ibi nõ sit propositio vniuersalis: ergo talis dispositio ẽ inutilis. Secũda causa est quia propter vnionẽ extremitatũ cũ medio pro diuersis partibus medij nõ sequit̃ vnio extre mitatũ inter se gratia forme licet aliquãdo fiat hoc gratia materie: sed quãdo ambe premisse sunt particulares extre mitates possunt vniri cũ medio pro dũsis partibus ut hic quoddã animal est equus. quidã homo est animal: ergo ho mo est equus ibi homo et equus vniunt̃ cũ animali pro di uersis ꝑtibus eius. adeo non sequit̃ vnio illarũ extremitatũ inter se. Tertia causa est. quia arguẽdo ex puris particulari bus vel indefinitis possunt reperiri termini in q̃bus omni ⁊ in quibus nulli: ergo talis cõbinatio est inutilis. φ autẽ sit reperire terminos in quibus omni ⁊ in quibus nulli alias videbitur. et nunc causa breuitatis relinquitur: ergo ex pu ris ꝑticularibus siue indefinitis non fit bonus sillogismus.

Primo sciendũ φ secunda regula est φ ex puris negati uis in nulla figura fit bonus sillogismus. sed oportet alterã premissarũ esse affirmatiuã vel ambas. Cuius sunt due ra tiones. prima est quia propter separationem aliquoꝝ extre morũ ab aliquo tertio non sequitur vnio vel separatio coꝝ inter se sicut propter separationẽ hominis ⁊ risibilis a lapi de non sequitur vnio vł separatio hominis ⁊ risibilis ad in uicem. Sed quando ambe premisse sunt negatiue denota tur ibi separatio duarũ extremitatũ ab vno tertio: ergo nõ sequitur vnio vel separatio duarũ extremitatũ inter se ideo ex puris negatiuis nunqȝ formaliter sequitur aliqua cõclu sio nec in aliqua figura potest fieri bonus sillogismus. Se cunda ratio est: quia arguendo ex puris negatiuis possunt reperiri termini in quibus omni: ⁊ in quibus nulli. termini in quibus omni sunt ut animal lapis equ⁹. termini in qui bus nulli ut equ⁹ hõ lapis: ergo nihil sequitur formaliter ex puris negatiuis. ⁊ hec est probatio generalis quã dat Ari stoteles ad omnes combinationes inutiles: de qua posteri⁹ videbitur. Secundo sciẽdũ φ secunda regula est φ si ali qua premissarũ fuerit particularis cõclusio erit particula ris. Cuius rõ est qr extremitates sillogismi vniunt̃ in con clusione virtute vnionis earũ cũ medio in p̃missis. Sed cũ aliqua premissarũ est particularis ⁊ alia vniuersalis: extre mitates vniuntur in medio ꝑticulariter tñ: qr quãuis vna vniatur vl̃r cũ medio: alia tñ vnitur ꝑticulariter solũ cũ ipso medio ⁊ cũ alia extremitate: ergo tales extremitates so lũ particulariter in cõclusione debẽt vniri. vnde in tali dis positiõe premissa vl̃is ⁊ premissa particularis se habẽt sicut causa vl̃is ⁊ causa ꝑticularis in naturalib⁹: ȝ effect⁹ in natu ralibus magis similat̃ cause ꝑticulari qȝ cause vl̃i: ut hõ ge nitus magis assimilat̃ hõi generãti qȝ soli: qr sol est vl̃e ge nerans: ergo similiter in predictis cõclusio debet magis assi milari premisse ꝑticulari qȝ vl̃i. Tertio sciendũ φ quar ta regula talis est φ si aliqua premissarum fuerit negatiuã cõclusio debet esse negatiua. Cui⁹ rõ est qr vnio vel separa tio extremitatũ in cõclusione sequitur ꝓpter separationeȝ vel vnionẽ earũ in premissis. sed quãdo vna premissarũ est affirmatiua: ⁊ alia negatiua: que extremitates separant̃ ab inuicẽ: per hoc φ vna cõiungitur cũ medio a quo alia sepa ratur in premissa negatiua: ergo oportet ipsas extremitates separari ab inuicẽ in cõclusiõe: ergo quãdocũqȝ aliqua pre missarũ est negatiua oportet conclusioneȝ esse negatiuam.

Quarto sciendũ φ quinta regula talis est φ mediũ nũ qȝ debet poni in conclusione. Cuius sunt due rationes. Prima ratio est: quia vel poneretur cũ maiore extremitate ⁊ tũc cõclusio nõ differret a maiore premissa: vł poneretur cũ minore extremitate: ⁊ tũc cõclusio nõ differret a minore propositione: ⁊ sic vtroqȝ modo non esset alia a premissis: quod est cõtra rationẽ sillogismi: igit̃ mediũ non debet po ni in conclusione. Secunda ratio est: quia in omni sillogis mo debet concludi vnio vel separatio extremitatũ inter se: cum ille sit finis sillogismi. sed si mediũ poneretur in cõclu sione denotaretur vnio vel separatio medij ab aliqua extre mitate: ⁊ non extremitatum inter se: ergo non haberetur fi nis sillogismi. ⁊ per consequens non debite fieret sillogism⁹ ⁊ in hoc patent regule sillogismoꝝ generales omnibus figu ris. Contra predicta arguitur primo sic: bene sequitur: sortes est animal: sortes est risibilis: ergo quoddam risibile est animal. ergo ex puris singularibus aliquid sequitur: er go eadem ratione ex puris particularibus. Secundo sic: bene sequitur si non est homo non est risibile: sed nõ est hõ ergo non est risibile: ⁊ tamen ibi arguitur ex puris negati uis: ergo ex puris negatiuis aliquid sequitur. Tertio sic: quanto aliqua causa est maioris virtutis tanto potest sibi assimilare effectũ: sed premissa vniuersalis est maioris virtu tis qȝ particularis: ergo magis debet sequi conclusio vniu salis qȝ ꝑticularis: cũ premissarũ semper vna sit vniuersalis.

Quarto sic: non sequitur separatio extremitatũ in con clusione nisi separentur in premissis sed quãdo vna premis sarũ est affirmatiua ⁊ alia negatiua extremitates non sepa rantur ab inuicem in premissis: ergo non sequitur separa tio earũ in conclusione: ⁊ per consequens non oportet φ si aliqua premissarum sit negatiua φ conclusio sit negatiua.

Quinto sic: mediũ quandoqȝ includitur in minori extre mitate: sicut superius in inferiori. ȝ minor extremitas sem per ponitur in cõclusione: ergo medium intrat qñqȝ in con clusionẽ. Ad primũ dr̃ φ licet in illa argumẽtatione seq̃ tur aliq̃d sillogistice per sillogismũ expositoriũ non tamen per sillogismũ simpliciter qui fit in aliquo modo ⁊ ĩ aliqua figura. ⁊ est sillogismus expositorius cuius mediũ est singu lare singulariter tentũ ut ibi sortes est animal. sortes est risi bilis: ergo risibile est animal. Et principiũ regulatiuũ eius pro affirmatiuis est quecũqȝ in vno singulari singulariter tento conueniunt illa inter se conueniunt. Sed principium regulatiuum eius pro negatiuis est quandocũqȝ duorum vnũ conuenit cum vno singulari a quo aliud disconuenit illa inter se disconueniunt. Ad secundum dicitur φ ibi

non arguitur ex puris negatiuis q maior est vna conditionalis affirmatiua: nec arguitur per sillogismū cathegoricū: sed per sillogismū ypothetticū scȝ a tota cōditionali cū positione antecedētis ad positionē cōsequentis. Ad tertium dicitur q licet propositio vniuersalis sit maioris virtutis in inferēdo conclusionē qȝ particularis tamen nō oportet cōclusionē magis assimilari vniuersali eo q ipsa non est totalis causa ipsius conclusionis ⁊ propinqua sed particularis premissa est causa propinquior ⁊ immediatior conclusionis. Ad quartū dicitur q quando aliqua premissarū est negatiua licet extremitates nō primo ⁊ per se abinuicē separētur: tamen bene ex cōsequēti separant in quantū vna coniungitur cū medio a quo alia separatur. Ad quintū dicitur q licet mediū secūdū rem includatur in minori extremitate non tñ secundū rem ⁊ vocē simul ideo non intrat cōclusionē eo modo quo ponitur mediū in premissis.

¶ Prima figura nouem habet modos. Quorum quattuor primi sunt directe cōcludentes et quinqȝ sequentes indirecte. Directe autem cōcludere est maiorem extremitatē predicari de minori in conclusione. indirecte autē cōcludere est minorem extremitatem predicari de maiori in conclusione. Nota hic duas regulas: quarū prima conuenit tantum primis quattuor modis prime figure directe concludentibus ⁊ omnibus tertie. Secunda vero cōuenit prime quo ad eosdem primos quattuor modos tantum: ⁊ secūde quo ad omnes. Prima regula talis est in qttuor modis prime figure directe concludentibus minore existente negatiua nihil sequitur. Item in eisdem maiori existente particulari nihil sequitur.

Postqȝ auctor determinauit de sillogismo in generali ponendo diffinitionē eius et ostēdendo ex quibus prīcipiis materialibus ⁊ formalibus cōponitur ⁊ ponendo aliqs regulas generales omnibus figuris. Hic consequenter determinat de ipso in speciali docēdo formationē sillogismorum in qualibet figura ⁊ primo docet formare sillogismos in prima figura. Cuius ratio est quia illi sillogismi qui sunt per se de prima figura sunt perfectiores aliis eo q in ipsis mediū positione est et coniunctione quia subiicitur maiori extremitati ⁊ predicatur de minori: ⁊ etiā coniungit extremitates inter se. in aliis autē est solū mediū coniunctione ⁊ non positione. ⁊ propter hoc etiā auctor determinauit prius de prima figura qȝ de aliis duabus: primo enumerando suos modos in generali postea determinando de ipsis in speciali.

Primo sciendū q prime figure nouem sunt modi quattuor directe cōcludentes: ⁊ quinqȝ indirecte: quorum sic habetur sufficiētia: q modus est ordinatio duarū premissarū vel ergo ambe premisse sunt vl'es vel ambe particulares: vl' maior vniuersalis ⁊ minor particularis vel econtra. Si ambe sunt vniuersales hoc est quadrupliciter: vel ambe sunt affirmatiue ⁊ sic est barbara: ⁊ baralipton indirecte concludens. vel ambe negatiue: ⁊ sic nihil sequitur. vel maior affirmatiua ⁊ minor negatiua: ⁊ sic est fapesmo. vel econtra maior negatiua ⁊ minor affirmatiua: ⁊ sic habentur celantes ⁊ celarent. Si ambe sunt particulares hoc est quadrupliciter ut prius: et quocunqȝ modo disponant semper est combinatio inutilis: quia in puris particularibus nihil sequitur. Si maior sit vniuersalis ⁊ minor particularis hoc est quadrupliciter: quia vel ambe sunt affirmatiue: ⁊ sic sunt darii ⁊ dabitis. vel ambe negatiue: ⁊ sic nihil sequitur. vel maior est negatiua ⁊ minor affirmatiua: ⁊ sic est ferio. vel maior ē affirmatiua ⁊ minor negatiua: ⁊ sic iterū nihil sequitur. Si vero maior sit particularis ⁊ minor vniuersalis hoc est quadrupliciter: ut prius: ⁊ quocūqȝ modo disponantur semper est combinatio inutilis: nisi quando maior est affirmatiua ⁊ minor negatiua sicut est frisesmorū. Secundo sciendū q baralipton celantes ⁊ dabitis non distinguūt a tribus primis modis essentialiter quantū ad dispositionē duarū propositionū in debita qualitate ⁊ quantitate: quia eadem est ordinatio premissarū in barbara ⁊ in baralipton ⁊ similiter in aliis: sed distinguūtur ab ipsis accidentaliter quantū ad modos concludendi directe ⁊ indirecte. ideo Aristoteles qui solum distinguit modos sillogismorū quantū ad essentialē distinctionē scilicet ordinē premissarum non distinguit illos modos a trib' primis. Sed Boetius ⁊ Petrus hispanus considerantes sillogismū quantū ad premissas et modum concludendi posuerunt illos tres modos distinctos ab aliis tribus modis eo q concludunt indirecte. alii vero directe. Tertio sciendum q directe concludere est maiorē extremitatē predicari de minori in conclusione. ⁊ cōcludere indirecte est minorē extremitatē predicari de maiori in cōclusiōe. Cuius rō est: q qn̄ maior extremitas predicatur de minori in cōclusione ibi designat directus motus rōnis: q incipit a maiori extremitate: ⁊ fit per mediū ad minorē extremitatē. ⁊ deinde comparat minor extremitas ad maiorē in cōclusione. et intellect' in tali motu cū puenit ad minorē extremitatē directe cōparat eā ad maiorē. iō ibi fit directa cōclusio. sȝ qn̄ minor predicatur de maiore designatur indirect' motus rōnis: q designat q intellect' primo accipit maiorē cū medio: ⁊ scdo minorē cum medio: ⁊ iterū reuertit ad maiorē extremitatē anteqȝ vniat ipsam cū minori extremitate: ⁊ non vnit minorē directe ⁊ immediate post acceptionē minoris cū medio. ⁊ hec causa quare cōclusio dicatur directa vel indirecta est generalis ad omnes figuras.

Quarto sciendū q pro modis prime figure directe concludentibus ponunt plures regule: quarū prima est q minorē existēte negatiua nihil sequit in prima figura directe. Cui' rō est: q si minor est negatiua oportet maiorē esse affirmatiuā ⁊ cōclusionē esse negatiuam ꝓpter duas regulas prius positas: ergo maior extremitas non distribueretur in maiori propositione: cū eēt predicatū ꝓpositiōis affirmatiue: ⁊ tñ distribueret in cōclusione cū eēt predicatū ꝓpositionis negatiue qd semꝑ distribuitur. ⁊ sic argueret a non distributo ad distributū: ⁊ hoc est arguere a positione cōsequētis ad positionē antecedētis: q nō distributū est consequēs respectu distributi: sicut hō est ꝯsequēs ad oēm hominē: ⁊ etiā ibi possunt dari termini in q̄b' oī: ut aīal hō equ': ⁊ termini in quib' nulli: ut aīal hō lapis: ergo minore existēte negatiua nō sequit aliqua cōclusio directe. dicitur directe q bene sequitur indirecte ut in fapesmo ⁊ frisesmorū. Secūda regula est q maiore existēte particulari nihil sequitur directe in prima figura. Cuius rō est q in prima figura ad cōcludendū directe oportet minorē eē affirmatiuā ut dictū est ⁊ sic mediū nō distribueret in minore cū sit predicatū minoris ꝓpositionis affirmatiue: nec i maiori cū sit subiectū ꝓpositiōis pticularis: ⁊ sic tenebit pticulariṫ in vtraqȝ ⁊ poterit vniri pro diuersis partibus eius cū duab' extremitatibus. ex qua vnione nō sequit aliqua cōclusio: iō maiore existēte pticulari in prima figura nihil sequitur directe lȝ bene indirecte ut in frisesmorū: ⁊ etiā posita maiori particulari pnt reperiri termini in q̄bus oī ⁊ in q̄bus nulli. ⁊ sic est cōbinatio inutilis. Sȝ cōtra predicta arguit pmo sic. idē est modus ⁊ cōbinatio vtilis. sȝ in prima figura sunt tm̄ q̄ttuor cōbinationes vtiles ad cōcludendū directe ⁊ due ad cōcludendū indirecte: ergo tm̄ sunt sex modi prime figure et sic male ponunt nouem. Scdo sic hic maior extremitas predicatur de minori dicēdo ois homo est animal substantia est hō: ergo substātia est animal: ⁊ tñ ibi est indirecta cōclusio cum ibi sit indirecta predicatio. ergo contra diffinitionē huius quod est directe ꝯcludere. Tertio sic minor

extremitas se habet ut pars respectu maioris. sed pars non predicatur de toto: quia nõ dicit esse totius: ergo indirecte concludere non est quando minor extremitas predicat͛ de maiori. ¶ Quarto sic: bene sequit͛ quoddã rationale currit omnis homo est rationalis ergo quidã homo currit qr ex opposito consequentis sequitur oppositũ antecedentis ut clare patet intuenti. ergo maiore particulari existẽte aliquid sequitur directe in prima figura. ¶ Quinto sic: bene sequitur omne nõ homo est non risibile lapis nõ est homo ergo lapis non est risibilis: ergo minore existẽte negatiua in prima figura aliquid sequitur. ¶ Ad primũ dicitur q͛ licet in prima figura sint tantũ due cõbinationes primo ꝛ per se vtiles ad cõcludendũ indirecte: tamen sunt plures alie vtiles ex consequenti ad cõcludendũ indirecte quia combinationes que sunt in tribus modis primo et per se valent ad concludendũ directe ꝛ ex consequenti per conuersionẽ suarũ conclusionũ ad concludendũ indirecte. vnde omnis sillogismus cuius conclusio conuerti potest. potest cõcludere directe et indirecte. ¶ Ad secundũ dicitur q͛ nõ dicitur directa cõclusio eo q͛ sit ibi directa predicatio sed quia ibi denotatur directus processus rationis ut supra dictum est.

¶ Ad tertiũ dicit͛ q͛ licet minor extremitas nõ semper dicat scdm rem totũ esse maioris. tamen bene dicit secundũ modũ in quantũ enunciatur de ipsa ꝛ hoc sufficit ad hoc q͛ predicetur de maiori quia hic indifferens est vtrũ vere vel false predicetur. ¶ Ad quartũ dicitur q͛ licet in illo argumento sequatur conclusio gratia materie scꝫ propter conuertibilitatẽ rationalis ꝛ hominis non tamẽ gratia forme arguendi. quia non tenet in oĩbus terminis consimili forma arguendi retenta ut non sequitur quoddã animal est asinus. omnis homo est animal. ergo quidã homo est asinꝰ cum antecedens sit verum ꝛ consequẽs falsum. ¶ Ad q̇ntum dicitur q͛ ibi non est formaliter sillogismus eo q͛ subiectum maioris scilicet non homo non predicatur in minore sed homo ibi predicatur: ideo non bene arguitur in prima figura sed tamẽ est ibi virtualiter sillogismus inquantũ ista lapis non est homo equiualet isti lapis est non homo sed tunc minor erit affirmatiua ꝛ arguetur in barii.

¶ Barbara. Primus autem modus prime figure constat ex duabus vniuersalibꝰ affirmatiuis vniuersalem affirmatiuã cõcludentibus: ut omne animal est substantia: omnis homo est animal: ergo omnis homo est substantia. ¶ Celarent Secũdus constat ex vniuersali negatiua ꝛ vniuersali affirmatiua vniuersalem negatiuam concludentibus: ut nullum animal ẽ lapis: omnis homo est animal: ergo nullus homo est lapis.

Postq̃ꝫ auctor in generali enumerauit modos prime figure. Hic cõsequẽter in spãli determinat de vnoquoqꝫ ipsorũ: ꝛ pͥmo de modis directe cõcludẽtibꝰ q̃ꝫ de indirecte concludentibus. Et inter modos directe cõcludẽtes pͥmo determinat de modis vlibus q̃ꝫ de particularibus. ꝛ adhuc inter vl'es primo determinat de modo vli affirmatiuo q̇ intelligitur per barbara q̃ꝫ de modo vli negatiuo qui intelligit͛ per celarẽt eo q͛ affirmatio p̄cedit negationẽ. ¶ Primo sciendũ q͛ barbara cõstat ex duabus ꝓpositionibus vlibus affirmatiuis maiore ꝛ minore vl'em affirmatiuã directe concludentibus: ut omne aĩal est substãtia: oĩs homo est aĩal: ergo oĩs homo est substãtia. probatur ista cõsequentia: qr regulatur per dici de omni. nam q̇cq̇d predicatur de subiecto distributo p̄dicat͛ de q̇libet supposito sũpto sub ipo. sꝫ in isto sillogismo substantia dicit͛ de animali distributo in maiore: ꝛ homo subsumitur sub animali: cũ animal enunciatur de ipso: ergo substantia dicitur de omni homine eo modo quo dicitur de omni aĩali in quo includit͛ omnis homo. aliter sic probatur: qr cõsequentia formalis est q̃ tenet in omnibus terminis cõsimili forma arguẽdi retẽta: sed cõsequentia facta in barbara tenet in oĩbus terminis: qr nõ est dabilis instãtia: igit͛ ibi est cõsequẽtia formalis. ¶ Secũdo sciendũ est q͛ inter oẽs modos figurarũ iste modus scilicet barbara est ꝑfectior simpliciter. ꝛ rõ est qr est vlis ꝛ affirmatiuus. sed in quantũ est vlis est perfectior oĩbꝰ alijs particularibus: ꝛ in quantũ est affirmatiuꝰ est ꝑfectior oĩbus modis negatiuis. Item in eo cõcludit͛ vniuersalis affirmatiua conclusio. sed illa est difficillima ad concludendũ quia solum in vna figura ꝛ in vno modo potest concludi. Ipsa enim non cõcluditur in secũda figura: cũ ibi concludat͛ negatiue tantũ: nec in tertia: cũ ibi concludatur particulariter tantũ: nec cõcludit͛ in alio modo prime figure ab isto pͥmo. iõ solũ in illo modo ipsa põt concludi. quelibet autem alia conclusio põt pluribus modis cõcludi: ut in sequentibꝰ apparebit. ¶ Tertio sciendũ q͛ celarẽt secundus modus constat ex maiori vniuersali negatiua: et minore vniuersali affirmatiua: vniuersalem negatiuam concludentibus. et probatur q͛ ista consequentia sit bona per regulam: dici de nullo: arguendo sic: nullum animal est lapis: omnis homo est animal ergo nullus homo est lapis: ibi lapis negat͛ in maiori de animali distributo: ꝛ de quolibet contento sub ipo. sꝫ oĩs hõ cõtinet͛ sub aĩali distributo: igit͛ remouetur lapis ab homie distributo. põt etiã probari per diffinitionẽ cõsequẽtie formalis: qr tenet in oĩbus terminis cõsimili forma arguendi retenta. ¶ Quarto sciendũ q͛ in isto modo ꝛ in omnibus alijs oportet mediũ manere idẽ cum subijcitur in maiore ꝛ predicat͛ in minore: ꝛ etiã maior extremitas debꝫ manere eadẽ in predicato maioris ꝓpositiõis: ꝛ in predicato cõclusiõis: ꝛ minor extremitas in subiecto maioris ꝛ conclusiõis qr si variarent͛ in tali sillogismo eẽnt plures termini q̃ꝫ tres. ꝛ secundũ tria debet quilibet terminus idẽ manere primo secundũ. vocẽ secundo quantũ ad significatũ. ita q͛ mediũ in maiore ꝛ minore non teneatur equiuoce ꝓ diuersis significatis: quia tunc nõ eẽt idẽ terminus sed plures secundũ rem significatã. tertio debet manere idẽ quãtũ ad supposita pro quibus accipitur. ita q͛ in maiore propositiõe non teneatur pro aliquibꝰ suppositis et in minore pro alijs. sꝫ semꝑ debet capi pro eisdẽ ꝛ pro equalibus ita q͛ nõ magis stricte vel magis ample in vna q̃ꝫ in alia premissarũ: ꝛ similiter de extremitatibꝰ ꝛ per hoc patet intellectus istorꝫ modorꝫ vniuersaliũ. ¶ Contra predicta arguit͛ primo sic. non sequitur omne animal si est rudibile est asinus. omnis homo est aĩal si est rudibilis. ergo omnis homo est asinus ꝛ tamen arguitur in barbara. ¶ Secundo sic: non sequit͛ omne rationale vel irrationale est homo omnis equus est rationalis vel irrationalis ergo omnis equus est homo et tamen arguitur in barbara. ¶ Tertio sic: nõ sequit͛ cuiuslibꝫ hominis asinus currit omne rudibile est asinus: ergo omne rudibile currit: qr antecedẽs põt esse verũ consequẽte existẽte falso. posito casu q͛ oĩs hõ habeat vnũ asinũ currẽtẽ ꝛ aliũ quiescentẽ: tñ arguitur in primo modo: ergo ibi nõ est consequentia formalis. ¶ Quarto sic: nõ sequitur nullum viuens generabitur omnis homo est viuens ergo nullus homo generabitur ꝛ tamen ibi arguitur in celarent.

¶ Quinto sic: nullũ currẽs est asinus omnis homo preter fortem currit: ergo nullus homo preter fortem est asinꝰ nõ sequitur quia conclusio est falsa tñ dicat fortẽ esse asinũ et premisse sunt vere. ꝛ tamen ibi arguitur in celarent: igitur in ipso non est consequentia formalis. ¶ Ad primum dicitur q͛ ista maior omne animal si est rudibile est asinus potest esse conditionalis vel de conditionato extremo si sit cõditionalis ibi non est bonus sillogismus in primo modo. quia ex ipotheticis non fit bonus sillogismus cathegoricus. si vero maior sit cathegorica tunc illa conditio si est rudibile potest referri ad subiectum ꝛ sic maior est falsa et sequitur conclusio. ꝛ sensus eius est de quocumqꝫ est verum dicere q͛ est animal si est rudibile est verum dicere q͛ est asinus vel illa conditio refertur ad predicatum ꝛ tunc maior est vera ꝛ male subsumitur in minore quia illa conditio nõ

debet sumi cum medio in predicato minoris cum nō poneretur ad mediū in subiecto maioris idō ibi nō arguitur in p̄mo mō. Ad s̄z dī q̄ illa maior oē rōnale vel irrationale ē hō pōt esse disiūcta ūa ⁊ sic est vera ⁊ nō ē ibi sillogismus cathegoricus. vel pōt esse de disiūcto subiecto ⁊ hoc dupliciť. q: vel distribuitur illud totū disiūctū rationale vel irrationale ⁊ sic est bon⁹ sillogism⁹: sed maior ē falsa sicut cōclusio vel distribuit̄ tm̄ prima ps disiūcti. s. rationale ⁊ tūc est vera ⁊ tunc nō bene arguitur: q: in plus ē predicatū minoris q̄z subiectū distributū in maiore. Ad tertiū dī q̄ ibi male subsumitur q: subsumitur sub asino qui nō distribuitur in maiore ⁊ nō subsumitur sub homine q̄ est subiectū distributionis maioris sic ergo deberet subsumi cuiuslibet hominis asinus currit. omne rudibile est hō ergo cuiuslibet rudibilis asinus currit. Ad quartū dī q̄ ibi arguit̄ a minus amplo ad magis amplū cū distributiōe magis ampli ex pte hominis qui in minore solū distribuitur p̄ hominibus p̄sentibus ad quos restrigitur p̄ verbū p̄sentis tpis ⁊ in cōclusione distribuitur p̄ presentibus ⁊ futuris ad quos ampliatur p̄ illud verbū futuri tpis generabitur. Ad quintū dī q̄ in illo sillogismo male cōcluditur q: hec dictio p̄ter nō excipit soz. in cōclusione ab eodē p̄dicato sicut in minore nec est eadē dispositio subiecti in affirmatiua ⁊ negatiua sō sic debet ɔcludi: ergo nullus hō alius a sorte est asinus.

¶ Darij Tertius constat ex vniuersali affirmatiua ⁊ particulari affirmatiua particularē affirmatiuam concludentibus: ut omne animal ē substantia: quidam homo est animal: ergo quidam homo est substātia. ¶ Ferio Quartus constat ex vniuersali negatiua et particulari affirmatiua particularem negatiuam concludentibus: ut nullus homo est lapis: quoddam risibile ē homo: ergo quoddam risibile nō est lapis.

Postq̄z auctor determinauit super⁹ de modis vniuersalibus prime figure directe concludētibus. Hic consequēter determinat de modis particularibus directe cōcludentibus .s. de darij ⁊ ferio. ⁊ primo diffinit darij eo q̄ ē affirmatiuus ⁊ alter negatiuus dicens. Darij tertius modus prime figure constat ex vniuersali affirmatiua maiori: particulari affirmatiua minore particularē affirmatiuā directe cōcludentibus: ut omne animal currit: quidā homo est animal. ergo quidā homo currit ⁊ pcobatur hoc modo cōsequentia per regulā. s. dici de omni: quia in isto sillogismo currit de subiecto .s. de animali distributo dicitur: igitur dicitur de quolibet contento sub ipso: sed aliquis homo cōtinetur sub animali: ergo de ipso predicatur currit. ⁊ posset etiā probari p̄ diffinitionē consequētie formalis sicut dictū est de alijs modis. Primo sciēdū q̄ ad debite sillogizādū in darij oportet q̄ termini debite accipiantur sic q̄ non fiat variatio terminorū reiterando extremitates in cōclusione: vel in reiteratione medij in premissis. ⁊ per talē considerationem circa terminos poterunt cognosci multi paralogismi qui fiūt apparenter scdm̄ istū modū. etiā inspiciendū est ad premissas q̄ ille debite disponantur ita q̄ ibi sint due cathegorice tā̄ tanq̄z principales premisse: quia sillogismus cathegoric⁹ solū cōponitur ex propositionibus cathegoricis ⁊ si in aliq̄ sillogismo sint plures premisse q̄z due oportet ipsum resoluere primo ad duas propositiones que sint principales eius premisse: ⁊ ex cōsequenti ad tres terminos ad videndū vtrū debite formetur in isto vel in alijs. Secūdo sciendū q̄ ferio quartus modus prime figure constat ex vniuersali negatiua maiori particulari affirmatiua minori particularē negatiuā concludentibus directe: ut nullum animal est lapis: quidā homo est animal. ergo quidā homo nō est lapis. ⁊ p̄batur per regulas p̄ dici de omni ⁊ dici de nullo: quia ibi lapis negatur de animali distributo: ergo nihil est sumere sub animali a quo non remoueatur lapis: ⁊ q: hō sumitur sub animali: ideo lapis remouetur ab ipso. Tertio sciendum q̄ isti duo modi particulares sunt perfecti ⁊ quantū ad necessitatē concludendi: ⁊ quantū ad euidētiam ipsorū: quia immediate regulantur p̄ dici de nullo. ⁊ quantū ad illā p̄fectionē non habent p̄fici p̄ alios modos sed quantū ad quātitatē modi vniuersales sunt perfectiores aliquo modo. ⁊ si negetur cōsequentia istorū modorū potest aliquo modo p̄bari reducendo ipsos ad modos vniuersales hoc modo: q: darij reducitur primo ad camestres in secunda figura capiendo cōtradictoriū cōclusionis sue cū maiore inferēdo oppositū cōtradictoriū minoris: ut arguendo in darij: omnis homo est animal quoddā risibile est homo. ergo quoddā risibile est animal reducitur sic ad camestres omnis homo est animal: nullū risibile ē animal: ergo nullū risibile est homo. ⁊ etiā ferio reducitur ad cesare vel ad camestres: ⁊ quia illi modi iterū reducuntur ad celarent per cōuersiones: ideo isti modi particulares ex consequenti possunt reduci ⁊ probari per vniuersales: et non reducūtur isti modi ad modos secunde figure ut ibi perficiantur vel ut ibi stet eorum reductio sed ut mediātibus ipsis reducantur ad modos vniuersales prime figure. Quarto sciendū q̄ in istis quattuor modis prime figure iam habitis cōcluduntur quattuor genera propositionū scilicet vniuersalis affirmatiua que concluditur in barbara. vniuersalis negatiua in celarent. particularis affirmatiua in darij particularis negatiua in ferio. inter quas vniuersalis affirmatiua est difficillima ad cōcludendum quia solū in vno modo concluditur scilicet in barbara. Deinde vniuersalis negatiua que concluditur in vno modo in prima figura scilicet in celarent. ⁊ in duob⁹ modis in secunda figura scilicet in cesare ⁊ camestres. tertio particularis affirmatiua que concluditur in vno modo in prima figura scilicet in darij: ⁊ in tribus modis tertie figure scilicet in darapti disamis ⁊ datisi. ⁊ quarto particularis negatiua que facillima est ad concludendū que potest cōcludi in vno modo prime figure scilicet in ferio: ⁊ in duobus modis secū de figure scilicet in festino ⁊ barocho ⁊ in tribus modis tertie figure scilicet felapton bocardo ⁊ ferison. sed cōtra particularis negatiua difficillima est ad interimendum. interimitur enim per suam ɔtradictoriā que est vniuersalis affirmatiua que est facillima ad destruendum: ⁊ per hoc posset haberi ordinatio horum quattuor modorū prime figure directe concludentium. Sed contra predicta arguitur primo sic non sequitur omne risibile est animal. tantum homo est risibilis ergo tantum homo est animal ⁊ tamen ibi arguit̄ in darij: ergo in ipso non est consequentia formalis. Secundo sic hic bene arguitur in darij omne indiuiduum alicuius speciei est asin⁹ sortes est indiuiduum alicuius speciei: ergo sortes est asin⁹ ⁊ maior probaretur quia omne indiuiduum asini est asin⁹: ergo omne indiuiduum alicuius speciei est asinus ⁊ tamen in primo sillogismo non est bona consequentia: ergo contra tertium modum. Tertio sic non sequitur omne currens est asinus aliquis homo potest esse currens: ergo aliquis homo potest esse asinus ⁊ tamē arguitur ibi secundū tertiū modum. Quarto sic non sequitur nullū aial est species: homo ē animal ergo hō nō est species ⁊ tamen ibi arguitur in ferio. Quinto sic nō sequit̄ nullus denarius valet albū quidam francus valet denarium: ergo quidā francus non valet albū. ⁊ tn̄ ibi arguitur in q̄rto modo: ergo non est consequentia formalis. Ad p̄mū istorum dicitur q̄ ibi male concluditur eo q̄ in minori hec dictio tātū excludit respectu risibilis negando ipsum ab omnibus alijs ab homine: ⁊ in cōclusione excludit respectu animalis negando animal ab omnibus alijs ab homine: ⁊ sic ibi arguit̄ a negatiōe inferioris ad negationem superioris ⁊ cōmittitur fallacia cōsequentis. sed debet cōcludi non ponēdo dictionē exclusiuā in conclusione. Ad secundū dicitur q̄ ibi bene arguitur in darij. sed maior illius sillogismi est falsa. s. omne indiuiduū speciei alicuius est asinus: ⁊ ad probationem eius dicitur q̄ ibi arguitur ab inferiori ad su

perius cũ distributiõe superioris quia indiuiduũ asini se habet vt inferius ad indiuiduũ alicuius speciei ideo nõ sequitur omne indiuiduũ asini est asinus: ergo omne indiuiduũ alicuius speciei est asinus. Ad tertiũ dicitur ꝙ ibi male arguitur quia subiectum maioris. scilicet currens nõ est predicatũ minoris. sed potens esse currens predicatur in minori ideo ibi non sunt tres termini tantũ immo quattuor.

Ad quartũ dicitur ꝙ in illo argumento homo tenetur in minore pro suppositis ⁊ in conclusione pro natura communi ideo variatur minor extremitas ⁊ non sunt tres termini tantum nec debite arguitur. Ad quintum dicitur ꝙ ibi non bene arguitur quia non est idem subiectum maioris ⁊ predicatum minoris quia denarius subijcitur in maiori ⁊ valens denarium predicatur in minori ideo nõ arguitur in quarto modo.

¶ Baralipton Quintus constat ex duabus vniuersalibꝰ affirmatiuis particularē affirmatiuam concludētibus indirecte: ut omne animal est substantia: omnis homo est substantia: ergo q̃dã substãtia ē hõ ⁊ ꝓbatur ꝑ primũ prime cõcludētē vl'em affirmatiuã q̃ cõuertitur in ꝑticularē: q. s. ꝑticularis ꝯcluditur in hoc q̃nto. ¶ Celãtes sextꝰ cõstat ex vl'i negatiua ⁊ vl'i affirmatiua vl'em negatiuam indirecte concludētibꝰ: ut nullũ aĩal est lapis omnis hõ ē animal: ergo nullus lapis est hõ. ⁊ reducitur ad secundũ prime ꝑ cõuersionē conclusionis simpliciter. ¶ Dabitis Septimus constat ex vniuersali affirmatiua ⁊ ꝑticulari affirmatiua: ꝑticularē affirmatiuã indirecte concludentibus: ut omne animal est substantia: quidam homo est animal: ergo quedam substantia est homo. ⁊ reducitur ad tertiũ prime per cõuersionem cõclusionis simpliciter.

Postq̃ꝫ auctor determinauit de modis ꝑme figure directe concludentibus. Hic consequēter determinat de modis indirecte concludētibus. ⁊ primo de baralipton dicēs sic: ꝙ baralipton constat ex maiori vl'i affirmatiua: ⁊ minori vl'i affirmatiua: ꝑticularē affirmatiuã indirecte cõcludentibus ꝓbatur ꝙ in isto modo sit cõsequentia bona ⁊ formalis reducēdo ipsum ad barbara ꝑ cõuersionē ꝑ accidēs cõclusionis de barbara: ⁊ quicq̃d sequitur ad cõsequēs bone ꝯsequētie sequitur ad antecedens eius sed ad cõclusionē primi modi q̃ est vl'is affirmatiua sequitur particularis affirmatiua cõuertēs eius: ergo illa ꝑticularis affirmatiua sequitur indirecte ad premissas de barbara. ⁊ q2 ille premisse sunt ꝑmisse in baralipton: ideo ex ipsis in baralipton debite infert' ꝑticularis affirmatiua indirecte quod faciliter videtur ꝑ exempla. ⁊ reducitur iste modus per impossibile ad celarent capiendo cõtradictoriã cõclusionis de baralipton ꝓ maiori de celarent: ⁊ seruando maiorē de baralipton ꝓ minore inferēdo cõuersam contrarie minoris de baralipton ad quã sequitur cõtradictoris minoris per conuersionē per accidēs.

Primo sciendũ ꝙ reducere vnũ modũ ad aliũ est ostendere euidentiã cõsequentie vnius modi ꝑ aliũ euidentē ad quē reducitur. sed per hoc ꝙ cõclusio de barbara infert per cõuersionem conclusionē de baralipton ostēditur euidētia modi cõcludendi de baralipton ⁊ nõ ostenditur euidentia primi modi. ideo per hoc baralipton reducitur ad primum modũ: ⁊ nõ econuerso. etiã capiendo oppositũ conclusionis sue cũ maiore ad inferendũ oppositũ minoris in celarēt ostēditur sua necessitas concludendi ex illã regulã quãdo cunq̃ꝫ ex opposito cõsequentis infertur oppositũ antecedentis ibi est bona consequētia: sed ex opposito cõclusionis de baralipton cũ vna premissarũ infertur in celarent oppositum alterius premisse. ideo per hoc probatur sufficienter. Secundo sciendũ ꝙ celantes sextus modus constat ex vniuersali negatiua maiori ⁊ minore vniuersali affirmatiua vniuersalē negatiuã indirecte concludentibus. et reducitur ad celarent per conuersionē simplicē conclusionis de celarent: quia ad illam conclusionē sequitur per conuersionē simplicē vniuersalis negatiua ꝯuertēs eiꝰ. ergo illa vniuersalis negatiua sequitur ad premissas de celarēt: ⁊ ille sunt premisse in celantes ergo debite cõcludit indirecte. vniuersalē negatiuã: ⁊ nõ tantũ ostenderetur euidētia ꝑ cõuersionē cõclusionis de celantes. sed magis oñderetur ꝙ ad duas eius ꝑmissas seq̃retur conclusio de celarēt: ⁊ magis ꝓbaretur secundus modus q̃ꝫ sextus. Sed ꝑ impossibile iste modus reducitur ad darij capiēdo cõtradictoriã sue cõclusionis ꝓ minore ⁊ minorē eius ꝓ maiore ad inferendũ cõuersam contradictorie maioris eius ad quã sequitur cõtradictoria maioris eius. ut facto isto sillogismo in celantes nullũ animal est lapis. omnis homo est animal: ergo nullus lapis est hõ: arguitur in darij omnis hõ ē animal quidã lapis est hõ: ergo quidã lapis est animal. ⁊ ad istã sequitur quoddã aĩal ē lapis q̃ est contradictoria maioris primi sillogismi. Tertio sciendũ ꝙ dabitis septimus modus cõstat ex vl'i affirmatiua maiore ⁊ particulari affirmatiua minore ꝑticularē affirmatiuam indirecte concludentibꝰ: ⁊ ꝓbatur reducendo ipsum ad darij ꝑ conuersionē simplicē cõclusionis de darij ad quã conclusionem sequitur particularis affirmatiua ꝯuertens eius: ⁊ illa conclusio sequitur ad premissas de dabitis que sunt in darij: ergo per easdem premissas bene infertur in dabitis particularis affirmatiua indirecte que est cõuertens conclusionis de darij. ⁊ per impossibile iste modus reducitur ad celarent accipiendo cõtradictoriã ꝯclusionis eiꝰ pro maiore ⁊ minorē eius pro minore inferendo cõuersam cõtradictorie minoris eius ut faciliter potest per exempla videri. Quarto sciendũ ꝙ licet sint tres modi indirecte cõcludentes correspondentes tribus modis primis directe cõcludentibus. ⁊ compositi sint ex eisdem premissis sicut ipsi tamen nullus est modus correspondens quarto modo. scilicet ferio qui fiat ex eisdem premissis cum eo: ⁊ ratio habetur per regulã Boetij ꝙ omnis sillogismus inferens cõclusionē que potest conuerti potest inferre indirecte conuertētem eius. ⁊ econtra sillogismus inferens conclusionē q̃ non potest conuerti non potest inferre indirecte aliquam cõclusionē. sed conclusiones in tribus primis modis possunt bene conuerti. ideo illi tres modi possunt indirecte concludere: sed conclusio de ferio cum sit particularis negatiua non potest conuerti in terminis nec simpliciter nec per accidēs: ideo premisse de ferio non inferunt aliquaꝫ conclusionem indirecte. ideo nõ est aliquis modus indirecte cõcludēs conueniens ferio in premissis: ⁊ per hoc patet intellectus istorũ modorũ correspondentiũ tribꝰ primis modis. Sed cõtra predicta arguitur primo sic. omnes modi prime figure sunt perfecti cũ immediate regulentur per dici de omni vel ꝑ dici de nullo. ergo vnus nõ reducitur ad aliũ: ergo male dicitur ꝙ baralipton reducitur ad barbara. Secũdo sic nõ sequitur oē albũ est accidēs: omnis hõ est albꝰ ergo quoddã accidēs est homo ⁊ tamē arguitur in baraliptõ: ergo in illo modo nõ est bona cõsequētia. Tertio sic modꝰ ē ordinatio duarũ premissarũ in debita qualitate ⁊ q̃ntitate. sꝫ in celãtes est eadē ordinatio premissarũ in debita qualitate ⁊ q̃ntitate: ⁊ etiã est eadē quãtitas cõclusionis sicut in celarent: ergo iste modus nõ distinguitur ad celarēt nec ad ipsum reducitur.

Quarto sic nullũ currēs est homo supposito ꝙ nullꝰ hõ existat. oē animal est currens: ergo nullus hõ est animal. et tamen ibi arguitur in celãtes: ergo in eo nõ est bona conse-

quentia. Quinto sic nõ sequitur omne animal ē indiuiduũ. aliqñ genus est animal: ergo aliquod indiuiduũ est genus ⁊ tamen arguitur in dabitis: ergo in ipso non est bona consequentia. Ad primum istorũ dicitur ꝙ licet omnes modi prime figure sint perfecti quantũ ad subsumptionem nõ tamen q̃tũ ad modum concludendi. quia indirecte cõcludentes non habent euidentem modũ concludendi: sed fiunt euidentes per reductionem ad alios modos. Ad secundũ dicitur ꝙ albũ in maiore illius sillogismi accipit̃ fm se ea parte qua differt ratione a suo subiecto: ⁊ in minore capitur ꝑ respectũ ad suũ subiectũ inq̃ztum dicit esse accidentale eius. ⁊ ideo accipit̃ mediũ sub diuersis respectibus: ⁊ ut diuersa sibi accidũt. ideo medium variatur in duabus p̃missis ⁊ ibi cõmittitur fallacia accidentis. Ad tertiũ dicitur ꝙ licet celantes non distinguat̃ essentialiter a secundo modo quantũ ad dispositionẽ p̃missarũ: tamẽ accidentalit̃ q̃n tũ ad modũ cõcludendi distinguitur ab ipso ut dictum ē p̃us. Ad quartũ dicitur ꝙ in illo sillogismo homo in p̃dicato maioris stat pro hominibus existentibꝰ tantũ: ⁊ in cõclusione stat tam pro existentibus q̃z pro nõ existentibus eo ꝙ nõ subijcitur cũ aliquo accidentali cõtrahente ipsum ad supposita existentia sicut in maiore. Ad quintũ dicit̃ ꝙ in illo sillogismo animal in subiecto maioris accipitur ꝓ suis suppositis ⁊ in predicato minoris supponit pro natura communi. ideo ibi fit variatio medij in duabus p̃missis: ⁊ nõ bene arguitur: nec sunt tres termini tantũ.

¶ Fapesmo octauus constat ex vniuersali affirmatiua ⁊ vniuersali negatiua particularẽ negatiuã concludẽtibus indirecte ut omne animal est substantia: nullus lapis est animal: ergo quedam substãtia nõ est lapis. Et reducitur ad quartum prime maiori conuersa per accidẽs: ⁊ minori simpliciter per transpositionẽ. ¶ Frisesmoꝝ. Nonus cõstat ex particulari affirmatiua ⁊ vniuersali negatiua particularem affirmatiuam concludentibus indirecte: ut q̃dam animal est substantia: nullus lapis ē animal: ergo quedam substantia non ē lapis. Et reducitur ad quartã prime maiori ⁊ minori conuersis simpliciter et ꝑ trãspositionem.

Postq̃z auctor determinauit de modis prime figure indirecte concludentibus cõuenientibus in premissis modis directe concludentibus. Hic consequenter determinat de modis indirecte concludentibus differentibus in premissis a modis directe ꝯcludẽtibus. s. fapesmo ⁊ frisesmoꝝ: ⁊ qꝛ fapesmo est modꝰ vniuersalis. alter vero est ꝑticularis. id auctor prius determinat de ipso dicens: octauus modus. s. fapesmo cõstat ex vniuersali affirmatiua maiori ⁊ vlĩ negatiua minori ꝑticularẽ negatiuam concludentibus indirecte. ⁊ reducitur ad ferio maiore cõuersa per accidens: ⁊ minore simpliciter facta transpositione premissarũ. Et ꝓbatur cõsequẽtia huius modi ꝑ illam regulã quicq̃d sequitur ad cõsequens bone cõsequentie sequitur ad antecedẽs eius. sꝫ ad premissas de fapesmo facta cõuersione p̃missarũ cũ trãspositione ipsarũ sequunt̃ premisse de ferio: ⁊ ad illas p̃missas sequitur ꝑticularis negatiua: ergo cõclusio illa sequitur ad p̃missas de fapesmo: ergo in illo mõ est bona cõsequentia.

Primo sciendũ ꝙ ꝑ impossibile fapesmo põt reduci ad barbara capiendo cõtradictoriũ sue cõclusionis ꝓ maiore ⁊ maiorẽ eius ꝓ minore inferẽdo cõuersã ꝯtradictorie minoris ad quã sequit̃ illa cõtradictoria; ut arguẽdo sic in fapesmo: oĩs hõ est animal: nullus lapis ē hõ: ergo q̃dã animal nõ est lapis. ⁊ sic arguitur in barbara: oẽ animal est lapis: oĩs hõ est animal. ergo oĩs hõ est lapis. ad quã sequitur ꝑ conuersionem ꝑ accidẽs: quidã lapis est hõ q̃ est cõtradictoria minoris. et põt etiã reduci ad celarẽt capiẽdo contradictoriã conclusionis ꝓ minore ⁊ minorẽ ꝓ maiore inferẽdo cõuersam oppositi maioris ut p̃supposito sillogismo facto in fapesmo arguitur sic in celarent: nullus lapis est hõ omne animal ē lapis sequitur ergo nullũ animal est homo ad quã ꝑ ꝯuersionẽ ꝑ accidẽs: sequitur quidã hõ nõ est animal. Secũdo sciendũ ꝙ nonus modus. s. frisesmorũ constat ex ꝑticulari affirmatiua maiore ⁊ vniuersali negatiua minore ꝑticularẽ negatiuã cõcludentibꝰ indirecte. ⁊ reducitur ad ferio maiore ⁊ minore cõuersis simplicit̃ ⁊ facta trãspositione premissarũ. ꝑ hoc probatur ꝙ fit in eo bona consequẽtia: qꝛ ad premissas eius sequuntur ꝑ cõuersionẽ cum trãspositiõe p̃missaꝝ p̃misse de ferio ꝑ q̃s p̃missas sequit̃ ꝑticularis negatiua conclusio: ergo eadẽ sequitur ad p̃missas de frisesmorũ ut arguẽdo sic: quidã hõ est animal: nullus lapis est homo: ergo quoddã animal nõ est lapis cõuertendo simpliciter ⁊ trãsponẽdo premissas sic arguitur in ferio: nullus homo est lapis quoddã animal est hõ. iste p̃misse sequũtur ad alias p̃missas ⁊ sequitur quoddã animal non est lapis. Tertio sciendũ ꝙ iste vltimus modus põt ꝑ impossibile reduci ad celarent capiendo cõtradictoriũ cõclusionis ꝓ minore ⁊ minorẽ loco maioris inferendo cõuersam oppositi maioris: ut arguẽdo sic: quidã hõ est animal, nullus lapis est homo: ergo quoddam animal non est lapis. ⁊ sic arguẽdo in celarent: nullus lapis est hõ: omne animal est lapis: ergo nullũ animal est hõ. ad quã sequitur iterũ ꝑ ꝯuersionẽ: nullus hõ est animal. q̃ est contradictoria prime maioris. ⁊ põt reduci ad darij capiendo contradictoriũ conclusionis ꝓ maiore ⁊ maiorẽ ꝓ minore inferendo conuersam cõtradictorie minoris ad quã sequitur illa contradictoria.

Quarto sciendũ ꝙ fapesmo ⁊ frisesmorũ valent in qualibet figura ad concludendũ ꝑticularem negatiuã indirecte ⁊ qꝛ reperiuntur in omnibus figuris Aristo. determinat de ipsis postq̃z docuit formationes sillogismorũ in tribus figuris. aliter tamen reperiuntur in prima figura ⁊ in alijs quia q̃n mediũ subijcitur in vna p̃missarũ ⁊ predicatur in alia sunt in prima figura: ⁊ cũ predicatur in vtraq̃z sũt in secunda figura: ⁊ cũ subijcitur in vtraq̃z sunt in tertia figura: ⁊ qꝛ per prius reperiuntur in p̃ma figura q̃z in alijs: ideo quodãmõ appropriantur p̃me figure rõne cuius cõueniẽter a Petro hispano enumerantur inter modos prime figure nec tamen negat quin reperiantur in alijs. Contra predicta arguitur p̃mo sic: in omni sillogismo conclusio debet esse similis alicui premissarũ sed particularis negatiua non est similis alicui premissarũ de fapesmo cũ ambe sint vniuersales: ergo male dicitur ꝙ ibi concluditur particularis negatiua.

Secundo sic: premisse de fapesmo maiorẽ cõuenientiam habent cũ premissis de celarẽt q̃z cũ premissis de ferio: ergo magis debet reduci ꝑ conuersionẽ ad celarẽt q̃z ad ferio et sic male dicitur ꝙ reducitur ad ferio ꝑ cõuersionẽ. Tertio sic: frisesmorũ est cõbinatio inutilis: qꝛ ibi sunt dabiles termini in q̃bus omni ⁊ in q̃bus nulli: ergo male ponit̃ ille modus. Quarto sic: in omni sillogismo debet fieri subsũptio: sed in frisesmorũ nulla fit subsumptio: quia maior ē ꝑticularis ⁊ sub ꝑticulari nihil est sumere: etiã subsũptio fit affirmando subiectũ prius distributum de aliquo inferiori eius q̃d nõ fit ibi cũ minor sit negatiua: ergo ibi non est bonus sillogismus. Quinto sic: isti duo vltimi modi solum differunt in quãtitate maioris premisse et nõ in cõclusione nec in modo concludendi: sed quantitas cũ se teneat ex parte materie nõ variat speciẽ: ideo propositio ꝑticularis ⁊ vniuersalis non differunt specie: ergo isti duo modi secundum speciem nõ distinguũtur inter se. Ad primũ dicitur ꝙ licet in omni sillogismo conclusio debeat esse similis alicui p̃missarũ in qualitate: nõ tamẽ in quãtitate sicut patet in darapti: etiam similitudo proprie non attenditur ex ꝑte quantitatis sed equalitas vel inequalitas. Ad secundum dicitur ꝙ licet fapesmo ⁊ celarent magis conueniant in quã

titate suarũ premissarũ q̃z fapesmo ꝛ ferio: tamen premisse de celarent non possunt sequi p conuersionẽ ad premissas de fapesmo: eo q maior que est vniuersalis affirmatiua non potest conuerti simpliciter in vniuersalem sed solum per accidens in particularẽ ꝛ sic ad istas premissas bene sequunt' premisse quarti modi. Ad tertiũ dicitur q concludendo directe in frisesmorum darentur termini in quibus omni et in quibus nulli: ꝛ similiter in fapesmo nunq̃z tamen darentur concludendo indirecte: ꝛ isti modi solum valent ad cõcludendũ indirecte. Ad quartuz dicitur q licet in frisesmorũ formaliter non fiat subsumptio tamẽ ibi bene fit virtualiter inq̃ztum in premissis eius virtualiter includuntur premisse de ferio q̃ sequuntur ad ipsas in quibus fit debita subsumptio. Ad quintũ dicitur q licet quãtitas nõ variet speciem propositionis tamen bene variat speciem sillogismi vel modi eius: quia variata quãtitate est alia ordinatio premissarũ in debita qualitate ꝛ quãtitate ideo isti duo modi specie ab inuicem distinguuntur.

¶ Sequitur de secũda figura cuius tales dantur regule. In secunda figura maiori existente particulari nihil sequitur. In secũda figura ex puris affirmatiuis nihil sequitur. In secunda figura semper concluditur negatiue. Sed hec tertia regula potest intelligi p secundã. Secũda vero figura quattuor habet modos.

Postq̃z superius Petrus hispanus determinauit de prima figura ꝛ modis eius: hic consequenter determinat de secũda figura ꝛ de modis eius. Est autẽ secũda figura quãdo medium predicatur in vtraq; premissarũ: ꝛ tali ordine terminorũ mediũ dicitur primus terminus: quia ponitur supra ambas extremitates cum p̃dicetur de vtraq; ꝛ maior extremitas est secundus terminus ꝛ mediũ positione quia ponitur sub medio cũ subijcitur in maiore propositione ꝛ supra minorẽ cũ predicatur in conclusione. Sed minor extremitas est tertius terminus ꝛ vltimus positione: quia subijcitur medio in minore ppõne ꝛ maiori extremitati in cõclusione. Ex quo patet q mediũ in secũda figura nõ est ita perfecte mediũ sicut in prima figura: quia solum hic est mediũ coniunctione ꝛ non positione ꝛ est perfectius mediũ q̃z medium tertie figure quod subijcitur vtriq; extremorũ: ꝛ inde est q mediũ prime figure valet ad concludendũ vniuersaliter ꝛ affirmatiue. ꝛ medium secũde figure ad cõcludendũ negatiue sed particulariter ꝛ vniuersaliter. ꝛ mediũ tertie figure ad concludendũ particulariter solũ affirmatiue vel negatiue ꝛ per hoc habetur quare ista figura sic ordinat'. Primo sciendũ q propter sillogismos huius figure tres ponuntur regule. Prima est q in secunda figura maiore existente particulari nihil sequitur. Cuius ratio est: quia in secunda figura semper concluditur negatiue ut infra dicetur. ergo si maior esset particularis ibi argueretur a non distributo ad distributũ ex parte maioris extremitatis: que nõ distribueretur in maiore propositione cũ esset subiectũ propositiõis particularis ꝛ tamen distribueretur in cõclusione quia eẽt p̃dicatum propositionis negatiue ꝛ sic ex parte eius argueretur a nõ distributo ad distributũ. ꝛ unde posset cõtingere q consequens esset falsum antecedente existente vero. Itẽ in tali dispositione possunt reperiri termini in quibus omni ut aĩal hõ risibile ut sic arguendo quoddaz animal non est homo. omne risibile est homo. cũ illis stat hec vniuersal' omne risibile est animal. termini in quibus nulli ut animal homo lapis arguendo ut prius ergo talis dispositio est inutilis. Secundo sciendũ q secũda regula est q ex puris affirmatiuis in secũda figura nihil sequitur. Cuius rõ est: quia propter vnionẽ extremitatum in aliquo superiori in quo pñt vniri pro diuersis partibus eius nõ sequitur vnio extremitatũ inter se ut propter vnionẽ hominis ꝛ equi in animali nõ sequitur vnio eorũ inter se quia possunt in ipso vniri pro diuersis partibus potestatis eius. Sed arguẽdo ex puris affirmatiuis in secũda figura denotaretur vnio extremorum in suo superiori tm̃. ideo in tali vnione ex talibus premissis non sequitur cõclusio. Itẽ ibi dabiles sunt termini in quibus omni ut animal hõ risibile: ꝛ termini in quib' nulli ut aial homo equus igitur talis dispositio est inutilis. Tertio sciendũ q tertia regula est q in secũda figura semp concluditur negatiue. Cuius ratio est: quia vna premissarũ in secũda figura semp est negatiua: sed si aliqua p̃missarũ sit negatiua cõclusio debet esse negatiua: ideo semp in secũda figura concluditur negatiue: ꝛ etiã potest in ipsa concludi vniuersaliter ꝛ particulariter ꝛ ideo q̃uis in tertia figura cõcludatur affirmatiue ꝛ negatiue tñ quia ibi cõcluditur solũ particulariter: dignius est cõcludere vniuersalẽ negatiuã q̃z particularem affirmatiuã ut prius dictũ est: iõ nõ ppter hoc sequitur q tertia figura sit pfectior ista: licet in ista cõcludatur negatiue solũ.

Quarto sciendũ q tm̃ sunt quattuor modi secũde figure. Quorũ sufficientia sic habetur: quia omnis modus secunde figure est ordinatio duarũ premissarũ in quibus ꝑdicatur. vel ergo ambe premisse sunt pticulares vel vles: vel maior vlis ꝛ minor particularis vel ecõtra. Si ambe premisse sunt vles. hoc est quadrupliciter vel ambe sunt affirmatiue ꝛ sic nihil sequitur ppter vnã regulã istius figure. vel ambe negatiue ꝛ sic etiam nihil sequitur: vel maior est negatiua ꝛ minor affirmatiua: ꝛ sic est cesare. vel ecõtra: ꝛ sic est camestres. Si ambe sint pticulares hoc est quadrupliciter ꝛ quocũq; modo disponantur nihil sequitur. Si vero maior sit particularis ꝛ minor vniuersalis põt esse quadrupliciter ꝛ semper sequitur quia maiore existente pticulari in secunda figura nihil sequitur. Si autẽ maior sit vniuersalis ꝛ minor particularis hoc est quadrupliciter quia vel ambe sunt affirmatiue ꝛ sic nihil sequitur: vel ambe negatiue ꝛ iterũ nihil sequit'. vel maior est negatiua ꝛ minor affirmatiua ꝛ sic est festino vel ecõtra ꝛ sic est barocho. ꝛ per hoc patent regule secunde figure: ꝛ numerus modorũ eius in generali. Sed contra predicta p̃mo arguitur: sic mediũ quod p̃dicatur de vtroq; extremorũ perfecti' est q̃z illud qd subijcitur vni ꝛ predicatur de alio: quia predicatũ est pfectius subiecto: ergo figura in qua mediũ semp predicatur deberet poni prima. Secundo sic: frisesmorũ valet in qualibet figura ut prius dictũ est ꝛ tñ in ipso maior est pticularis: ergo in secunda figura maiore existente particulari aliquid sequitur. Tertio sic: q̃cũq; vni tertio sunt eadem illa inter se sunt eadez ꝛ inter se cõueniunt sed arguẽdo ex puris affirmatiuis in secũda figura denotatur extrema esse eadẽ vni tertio. s. medio: ergo bene sequitur q extrema inter se conueniunt: ꝛ sic ex puris affirmatiuis aliquid sequitur. Quinto sic: bene sequit' in secũda figura aliqd animal est sortes aliqs hõ est sortes ergo aliquis hõ est animal: ꝛ tñ ibi cõcluditur affirmatiue: ergo in secũda figura non semp concluditur negatiue. Quinto sic: in cesare ꝛ camestres sũt eedẽ premisse. s. vniuersalis affirmatiua ꝛ vlis negatiua: sed modi distinguunt ex parte premissarũ: ideo illi modi nõ sunt distincti ꝛ sic nõ sunt quattuor modi secũde figure. Ad primũ istorũ dicitur q licet mediũ qd predicatur vtrobiq; sit pfecti' secundũ se illo qd subijcitur ꝛ predicatur tamẽ nõ est pfectius in ratione medij: iõ mediũ prime figure pfectius est q̃z mediũ secunde figure. Ad secundũ dicitur q licet in frisesmorũ in secũda figura maiore existente pticulari sequat' aliqd indirecte non tñ directe. Ad tertiũ dicit' q quecũq; sunt eadẽ vni tertio ꝛ simpliciter in actu inter se sunt eadẽ: sed illa q̃ sunt eadẽ solũ vni tertio superiori ꝛ in potẽtia nõ sunt eadẽ inter se ꝛ arguẽdo ex puris affirmatiuis in secũda figura denotantur aliqua solum esse eadẽ cũ suo superiori in quo conueniũt in potentia tm̃. Ad q̃rtũ dicitur q ibi sequit' aliqd gratia materie eo q medium est vnũ singulare singulariter terminatũ ibi nõ sequitur aliquid formaliter: ꝛ p sillogismũ perfectũ. ibi eni est sillogismus expositori' qui bene valet in secũda figura affirmatiue. Ad quintũ dicitur q licet in cesare ꝛ camestres materialiter sint eedem premisse non tamen sunt eodem mõ disposite ꝛ modi distinguũtur ex p̃te ratio-

nis dispositionis formalis suarū premissarū: ideo illi modi specie ab inuicem distinguuntur.

¶ Cesare Primus constat ex vniuersali negatiua ⁊ vniuersali affirmatiua: vniuersalem negatiuam concludentibus: ut nullus lapis est animal: omnis homo est animal: ergo nullus homo est lapis. et reducitur ad secundū prime maiori cōuersa simpliciter. ¶ Camestres Secundus cōstat ex vniuersali affirmatiua ⁊ vniuersali negatiua: vniuersalem negatiuam concludētibꝰ ut omnis homo est animal: nullus lapis est animal: ergo nullus lapis est hō. ⁊ reducitur ad secundū prime minore cōclusione conuersa simpliciter ⁊ ꝑ trāspositionē. ¶ Festino Tertius constat ex vniuersali negatiua ⁊ ꝑticulari affirmatiua: ꝑticularem negatiuā cōcludentibꝰ: ut nullꝰ lapis est animal: quidā homo ē aīal ergo quidā hō nō est lapis: ⁊ reducit̄ ad quartum prime maiore conuersa simpliciter.

¶ Baroco Quartus constat ex vniuersali affirmatiua ⁊ ꝑticulari negatiua: ꝑticularē negatiuā concludentibus: ut oīs hō ē animal: quidaꝫ lapis nō est animal: ergo quidaꝫ lapis nō est homo: ⁊ reducitur ad primū prime ꝑ impossibile. Reducere autē ꝑ impossibile est ex opposito conclusionis ⁊ altera p̄missarū inferre oppositū alterius p̄misse. Sumatur enim oppositum conclusionis hic. s. oīs lapis est hō: cū maiori huius quarti: ⁊ sillogizabitur in primo prime sic: omnis hō est animal: omnis lapis est hō: ergo omnis lapis ē animal. Ista conclusio opponitur minori quarti ⁊ hoc est probare per impossibile vnde talis versus assignatur. Seruat maiorē variatqꝫ secunda minorē. Tertia minorem seruat variatqꝫ maiorem.

Postq̄ȝ auctor ostēdit supius q̄ est scd̄a figura ⁊ q̄ sunt regule eiꝰ ⁊ enumerauit suos modos in cōi. Hic ꝯñter determinat de ipsis in speciali: ⁊ p̄mo de vniuersalibꝰ q̄ȝ de ꝑticularibꝰ: ⁊ inter vles adhuc p̄mo determinat de cesare dicēs q̄ cesare p̄mus modus ꝯstat ex vl̄i negatiua maiori: vl̄i affirmatiua minori: vniuersalē negatiuā cōcludentibꝰ: ⁊ reducitur ad p̄m modum p̄me figure maiore de cesare ꝯuersa simpliciter ꝑ quā reductionē sic ꝓbatur ꝯñtia eius: qꝛ ꝯuersa maiore de cesare ad p̄missas sequunt̄ p̄misse de celarēt: ⁊ ad p̄missas de celarēt sequit̄ vl̄is negatiua: ergo illa eadē sequitur ad premissas de cesare: qꝛ quicq̄d sequitur ad consequēs bone cōsequentie sequitur ad antecedens eius. Sed ꝑ impossibile reducitur cesare ad celarent capiendo oppositū cōtrariū conclusionis cū maiore inferendo cōtrariū minoris: vel reducitur cesare ad ferio capiēdo contradictoriū cōclusionis cū maiore inferendo contradictorium minoris.

Primo sciendū q̄ camestres secūdus modus secūde figure cōstat ex vniuersali affirmatiua maiore: vl̄i negatiua minori vlēm negatiuā cōcludentibus. ⁊ reducitur ad celarent minore ⁊ cōclusione cōuersis simpliciter ⁊ per transpositionē premissarū: ⁊ per hoc eodē modo ꝓbatur sicut cōsequētia primi modi. Et reducitur ad darij ꝑ impossibile capiendo oppositū contradictoriū cōclusionis cum maiore inferēdo contradictoriū sue minoris. Et etiā ꝑ impossibile capiēdo cōtrariū cōclusionis cū maiore pōt inferre cōtrariū sue minoris in barbara ad quā cōtrariā iterum sequitur cōtradictoria minoris: ut arguēdo sic in camestres: omnis homo est animal: nullus lapis est animal: ergo nullus lapis est hō ⁊ sic in barbara: omnis homo ē animal: omnis lapis est hō ergo omnis lapis est animal. q̄ est contraria prime minoris ad quā sequitur quidā lapis est animal. Secūdo sciendū q̄ festino tertius modus constat ex vniuersali negatiua maiori: particulari affirmatiua minore ꝑticularē negatiuā cōcludentibus: ⁊ reducitur ad ferio maiore cōuersa simplicit̄. vñ reducēdo modos secūde figure ad primā ꝑ conuersionē oportet illam premissam cōuerti q̄ sit maior in p̄ma figura ⁊ non requiritur de minore. Et rō est: qꝛ in secunda figura mediū semꝑ p̄dicatur ideo ad hoc q̄ subijciatur in illa q̄ fit maior in prima figura oportet illā p̄missam cōuerti: ⁊ alia nō debet cōuerti sed debet remanere ut mediū predicet̄ in minore. Sed ꝑ impossibile reducitur ad celarent capiendo cōtradictoriū cōclusionis de festino cū maiore eius inferendo oppositū contradictoriū sue minoris in celarent. Tertio sciendū q̄ baroco quartus modus cōstat ex vl̄i affirmatiua maiori: ꝑticulari negatiua minore: ꝑticularē negatiuā concludentibus: ⁊ nō reducitur ad aliquē modū p̄me figure ꝑ cōuersionem: quia vel hoc esset cōuertēdo maiorē que solū cōuertitur ꝑ accidēs in particularē: ⁊ tūc ambe p̄misse essent ꝑticulares. vel cōuertēdo minorē vel conclusionē eiꝰ: ⁊ hoc nō qꝛ sunt ꝑticulares negatiue modo ꝑticularis negatiua nō cōuertitur in terminis sed ꝑ contrapositionē tm̄ q̄ cōuersio nō valet ad reductionē sillogismorū: quia ibi non manēt idem termini simpliciter ideo baroco nō pōt probari ꝑ cōuersionem. Sed ꝓbatur ꝑ impossibile capiendo cōtradictoriū sue cōclusionis cū maiore inferendo contradictoriū minoris in barbara: ⁊ sic reducitur ad ipsuꝫ ꝑ impossibile. Quarto sciendū q̄ reducere vnū modū ad alium ꝑ impossibile est ex opposito cōclusionis cū vna p̄missaruꝫ inferre oppositū alterius premisse. ꝑ quā reductionem ostēditur bonitas consequentie sillogismi prius facti: per hoc q̄ ex opposito cōsequētis eius infertur oppositū sui antecedētis. ⁊ ad reducendū ꝑ impossibile modos secūde figure ad p̄mā oportet capere oppositū cōclusionis cū maiore eo q̄ idē subijcitur in maiore ⁊ predicatur in cōclusione ⁊ etiā in opposito cōclusionis: qꝛ opposita sunt eiusdē subiecti ⁊ eiusdē predicati: ⁊ illud quod subijcit̄ in maiore ⁊ p̄dicatur in opposito cōclusionis est maior extremitas: que fit mediū p̄me figure: ⁊ ꝑ hoc habetur dispositio prime figure: qua habita oportet videre quales ⁊ quāte sunt maior p̄missa ⁊ oppositū conclusionis ad sciendū ad quē modū prime figure fit reductio. ⁊ si velimus reducere modos secūde figure ad tertiā ꝑ impossibile oporteret capere oppositū cōclusionis cū minore: qꝛ idem subijcitur in vtraqꝫ: ⁊ minor debet poni loco maioris eo q̄ in ipsa maior extremitas p̄dicatur. s. illud q̄d erat mediū in secūda figura: ⁊ debet inferri oppositū maioris. vnde versus. Seruat maiorem variat que secūda minorem. Tertia maiorē variat seruando minorem. Et habita tali dispositione figure ad sciendum ad quem modum fit reductio oportet videre quomodo disponuntur in qualitate ⁊ quantitate minor ⁊ oppositū conclusionis: ⁊ per hoc possunt reduci omnes modi secunde figure ad modos tertie: et probari per ipsos: si quis cōcedat modos tertie figure ⁊ nō modos secūde: ⁊ per hoc patent quattuor modi secūde figure. Sed contra p̄dicta argu̾t̄ primo sic: qꝛ nō sequit̄ nullum dextrū ē sinistrum: cuiuslibꝫ hominis oculus ē sinister

ergo nulli⁹ hominis oculus ē dexter. quia antecedens pōt esse verū consequēte existente falso: ⁊ tamē ibi arguitur in cesare: ergo in ipso nō est bona consequētia. Secūdo sic: non sequitur omne corruptum vel mortuū ē non ens: nullus homo ē non ens: ergo nullus hō ē corruptus vel mortuus: ⁊ tamen ibi arguitur in camestres: ergo in ipso nō ē formalis consequētia. Tertio sic: in camestres mediū nō distribuitur in maiore: quia est predicatū ꝓpositionis affirmatiue: ⁊ tamen distribuitur in minore: ergo ibi arguit̃ a non distributo ad distributū ⁊ per cōsequens nō est bona consequentia. Quarto sic: nō sequitur nullū animal dū dormit vigilat: quidam hō vigilat: ergo quidam homo nō est animal: ⁊ tamen ibi arguitur in festino: ergo. Quinto sic: non sequitur omnis homo currit: adam nō currit: ergo adam nō est homo: ⁊ tamen ibi arguitur in baroco: ergo in ipso nō est formalis cōsequentia. Ad primū dicit̃ q̄ in isto sillogismo oculus nō distribuitur in minori: ⁊ tamē distribuitur in conclusione ꝑ illā regulā q̄ distributio affirmatiua in obliquo nō distribuit terminum in recto sequentē. Sꝫ distributio negatiua in obliquo bene distribuit rectū sequentē ipsam. ideo dicendo nulli⁹ hoīs oculus est dexter: ibi distribuitur oculus ⁊ sic arguitur a nō distributo ad distributū: sed deberet sic cōcludi: ergo cuiuslibet hominis oculus non est dexter: quia oculus ibi non distribuitur.

Ad secundū dicitur q̄ ibi arguitur a minus amplo ad magis amplum cum distributiōe magis ampli ex parte hominis qui in minore solum stat pro presentibus ⁊ in ꝯclusione distribuitur pro presentibus ⁊ preteritis ad quos ampliatur ꝑ preteritū particip̄n. Ad tertiū dicitur q̄ in illo sillogismo nō arguit̃ ad mediū inferendo ipsum de aliquo vel aliquid de ipso: quia non ponitur in conclusione sed solū arguitur ad extremitates: ideo q̄uis distribuatur in secūda premissa ⁊ nō in prima nō propter hoc arguitur a nō distributo ad distributū. Ad quartū dicitur q̄ illa nullū animal dum dormit vigilat potest esse temporalis: ⁊ sic ē vera sed tunc ex ipsa nō fit sillogismus cathegoricus. vł potest esse cathegorica: ⁊ hoc est dupliciter quia vel illa determinatio dum dormit fertur ad subiectum ⁊ tunc ibi bene arguitur: sed sicut conclusio est falsa ita ⁊ maior: quia sensus est de quocūqꝫ verum ē dicere q̄ est animal dum dormit: verū est dicere q̄ non vigilat ⁊ hoc est falsum. vel potest ferri ad predicatum ⁊ sic maior est vera: sed male sumitur minor: sꝫ sic debet accipi: quidaꝫ homo vigilat dum dormit. quia illa determinatio dum dormit ponebatur ad medium in maiore premissa ⁊ sic minor erit falsa sicut conclusio. Ad q̄ntum dicitur q̄ homo in maiori solum distribuitur pro presentibus ad quos restringitur per hoc verbum currit et in conclusione distribuitur tam pro presentibus q̄ꝫ non p̄sentibus ideo ibi nō bene arguitur.

¶ Sequitur de tertia figura. Est autem tertia figura in qua idē subijcitur in vtraqꝫ. Cuius tales dantur regule. In tertia figura minori existente negatiua nihil sequitur. In tertia figura non concluditur nisi particulariter. Tertia vero figura sex habet modos.

Postq̄ꝫ auctor determinauit de duobus figuris. s. de prima ⁊ secunda. Hic consequenter determinat de tertia propter causam prius dictā; ⁊ est tertia figura ordinatio trium terminorū in qua mediū subijcitur vtriqꝫ extremorū: ⁊ in tali ordinatione mediū est ꝓmus terminus positione eo q̄ subijcitur vtriqꝫ extremitati ⁊ secundū rationē subiectū est posterius predicato: sed minor extremitas est mediū positione: quia ponitur supra mediū tū de ipso predicetur in minore: ⁊ sub maiori extremitate cum subijciatur in conclusione. Maior vero extremitas est primus terminus positiōe: quia ponitur supra mediū cum predicatur in maiori ⁊ supra minorē extremitatē cum predicatur in conclusione ⁊ per hoc patet qualiter ordinantur termini in tertia figura. Primo sciendū q̄ pro sillogismis tertie figure ponūtur due regule quarū prima est q̄ in tertia figura minore existente negatiua nihil sequitur. Cuius ratio est: quia si minor esset negatiua oporteret maiorē eē affirmatiuā quia ex puris negatiuis nihil sequitur ⁊ conclusionē esse negatiuā: quia si aliq̄ premissarū fuerit negatiua cōclusio erit negatiua: ergo maior extremitas non distribueretur in maiore cum esset predicatū propositionis affirmatiue ⁊ tamen distribueretur in conclusione cum esset predicatum propositionis negatiue: ergo ibi argueretur a non distributo ad distributū q̄re antecedens potest esse verum consequente existente falso. Et etiā ibi essent reperibiles termini in quib⁹ omni ut animal homo equus arguendo sic: omnis homo est animal: nullus homo est equus cum quibus stat ista de omni omnis equ⁹ est animal. Et etiā termini in quib⁹ nulli ut animal homo lapis. sic arguendo: omnis hō est animal: nullus homo est lapis. cū istis premissis stat ista de nullo: nullus lapis est animal: ergo ista combinatio in qua ponitur minor negatiua in tertia figura est inutilis. ⁊ hec est generalis probatio ad ostendendum combinationes inutiles nihil concludere.

Secundo sciēdū q̄ termini in quibus omni dicūtur tres termini ex quibus in aliqua combinatione fiunt due p̄missę cum quibus stat in veritate vna vniuersalis affirmatiua composita ex extremitatibus illarū premissarū. Sed termini in quibus nulli sunt tres termini ex quibus in aliqua cōbinatione disponuntur due premisse vere cum quibus stat in veritate vna vniuersalis negatiua composita ex extremis illarū premissarū sicut patet in repertione iam facta terminorū in quibus omni ⁊ in quibus nulli. ⁊ ad faciliter reperiendū eos ad quālibet combinationē inutilem ponuntur tres regule. Prima est q̄ accipiendi sunt duo termini disperati cum suo superiori: ut due species cum suo genere: ut homo asinus animal. Secunda regula est q̄ accipiendi sunt duo termini de se ad inuicem verificabiles siue cōuertibiliter siue nō cū extraneo ad vtrumqꝫ: ut homo risibile lapis. vel homo animal lapis. Tertia regula est q̄ accipiendi sūt duo termini de se inuicē verificabiles siue cōuertibiliter siue nō: cum superiore ad vtrūqꝫ ut homo risibile substantia: vł homo animal substantia: ⁊ per has tres regulas cuicūqꝫ ꝑdicamento applicentur faciliter reperientur termini in q̄bus omni ⁊ in quibus nulli ad quālibet combinationē inutilē.

Tertio sciendū q̄ combinatio in qua simul reperiuntur termini in quibus omni ⁊ in quibus nulli nō infert formaliter aliquā conclusionem. quod sic probatur: quia si dicat̃ q̄ in tali cōbinatione sequitur aliqua conclusio formaliter utputa vniuersalis affirmatiua in terminis in quibus omni arguitur sic. Quicquid sequit̃ formaliter in aliq̄ dispositiōe semper sequitur in omnib⁹ terminis: ergo si sequitur in tali combinatione vniuersalis affirmatiua conclusio per aduersariū: tunc illa sequitur in omnibus alijs terminis in tali dispositione: ergo illa sequitur acceptis terminis in quibus nulli: ⁊ vltra in illa cōbinatione antecedens est verum ergo consequens est verū: quia ex vero nō seq̄tur nisi verū: ergo in terminis in quib⁹ nulli vniuersalis affirmatiua cōclusio stabit in veritate cum duab⁹ premissis: ⁊ etiā vniuersalis negatiua de nullo facta ex eisdem terminis: et ille due erunt contrarie: ergo due contrarie ex quibus sequunt̃ due contradictorie stabunt simul in veritate quod est impossibile. Et sic duceretur aliquis ad contradictoria: qui diceret combinationē valere in qua reperiuntur simul termini in quibus omni ⁊ in quibus nulli. Quarto sciendum q̄ secunda regula est q̄ in tertia figura nō concluditur nisi particulariter: cuius ratio est: quia si ibi concluderetur vniuersaliter argueretur a nō distributo ad distributū ex parte minoris extremitatis que nunq̄ꝫ distribueretur in minore premissa cū sit predicatū propositionis affirmatiue: quia oportet semper minorē eē affirmatiuā ut dictū est ⁊ tamē distribueretur in conclusiōe cum esset subiectū propositionis vniuersalis. Item superiora vniuntur in inferiori ꝑticulariter tantū ⁊ nō vniuersaliter: sed mediū tertie figure est inferius ad ambas extremitates: ergo extremitates per ipsum solum

vniuntur particulariter ꝛ ex tali medio non potest cōcludi vniuersaliter. Sed contra predicta arguitur primo sic: frustra fit per plura qđ pōt fieri ꝑ pauciora: sed quelibet cōclusio sufficiēter cōcludi pōt per primā ꝛ scđam figuras: ergo tertia figura supflua ꝛ nō est ponēda. Secūdo sic: omne mediū alicuius sillogismi est vnitiuū extremitatū ei⁹ sed illud qđ subijcitur vtriq; extremoꝝ nō est vnitiuū respectu ipsoꝝ: qꝛ se habet ꝑ modū materie ꝛ materia nō est vnitiua sed vnitur ꝑ formā ergo male dicitur qꝛ mediū tertie figure subijcitur vtriq; extremoꝝ. Tertio sic: oēs ꝑmisse inferētes aliquā conclusionē transposite adhuc inferūt illā conclusionē: ergo ꝑmisse de felapton tranposite inferre pñt ꝑticularem negatiuā: ergo minore existente negatiua in tertia figura aliqđ sequitur. Quarto sic: bene sequitur omne rationale currit: oē rationale est homo: ergo ois homo currit: qꝛ ex opposito cōsequentis seqtur oppositū antecedētis: ergo in tertia figura pōt concludi vniuersaliter. Quinto sic: in omni modo sillgismi potest esse vniuersalis affirmatiua conclusio ꝛ vniuersalis negatiua: ergo in omni modo sunt reꝑibiles termini in quibus omni ꝛ in qbus nulli: ꝛ tñ nō est cōbinatio inutilis: ergo nō ois cōbinatio in qua possunt reperiri tales termini est inutilis. Ad primū dicitur qꝛ licet qlibet cōclusio in specie posset sufficienter concludi in prima figura ꝛ secunda: nō tñ omnib⁹ modis qb⁹ quelibet cōclusio cōcludi potest: ideo ille figure sufficiūt qꝫtū ad numerū cōclusionū sed nō quātū ad numerū modorū concludendi. Ad secūdū dicitur qꝛ licet inferius in co qđ subijcitur extremis habeat modū materie non tamē inquātū vnit ꝛ ꝯtinet sua supiora in se actualiter: sed se habet ꝑ modū totius respectu ipsoꝝ ꝛ sic ꝑ modum forme ꝛ hoc mō bene est vnitiuū suoꝝ extremoꝝ que sunt supiora ipsius licet ꝑticulariter tñ. Ad tertiū dicitur qꝛ licet ꝑmisse de felaptō trāposite inferant ꝑticularē negatiuā cōclusionē indirecte: nō tamē directe ꝛ hoc mō intelligitur illa maior qꝛ oēs ꝑmisse inferentes aliquā cōclusionē qñ transponuntur inferunt eandē indirecte. Ad quartū dicitur qꝛ licet ibi sequatur cōclusio vniuersalis grā materie nō tamē formaliter: qꝛ nō tenet in omnibus terminis consimili forma arguendi retenta. Ad quintū dicitur qꝛ licet in quolibet modo ex extremis sillogismi facti possit fieri vlis affirmatiua ꝛ vniuersalis negatiua tñ ille nō stabūt simul in veritate cū ꝑmissis compositis ex eisdem terminis: ꝛ hoc reqritur ad terminos in quibus omni ꝛ in quibus nulli.

¶ Darapti Primus constat ex duabus vniuersalibus affirmatiuis: particularem affirmatiuā concludentibus: ut ois hō est substantia: ois homo ē animal ergo quoddam aial est substantia: ꝛ reducitur ad tertium prime minori conuersa per accidens

¶ Felapton Secūdus constat ex vniuersali negatiua ꝛ vniuersali affirmatiua: ꝑticularē negatiuā concludētibus: ut nullus homo ē lapis: omnis hō est animal: ergo quoddam animal non est lapis: ꝛ reducit ad quartum prime minori cōuersa per accidens.

Postqꝫ auctor ostendit q̄ est tertia figura ꝛ posuit regulas eius. hic cōsequēter determinat de modis ipsi⁹ ꝛ anteqꝫ in speciali de ipsis determinet enumerat eos in generali dicēs qꝛ tertia figura sex habet mōs. s. darapti: felapton: disamis: datisi: bocardo: ferison quoꝝ sic habetur sufficientia: quia omnis modus tertie figure est ordinatio duarū ꝑmissaꝝ in quibus mediū semꝑ subijcitur vel ergo ambe premisse sunt vniuersales vel ambe ꝑticulares. vł maior vniuersalis ꝛ minor ꝑticularis: vel ecōtra. Si ambe sint vniuersales hoc est quadruplicter: vel ambe sunt affirmatiue ꝛ sic est darapti. vel ambe negatiue ꝛ sic nihil sequitur. vel maior est affirmatiua ꝛ minor negatiua ꝛ sic iteꝝ nihil sequitur ꝑpter primā regulā huius figure: vel ecōtra maior est negatiua ꝛ minor affirmatiua ꝛ sic est felapton. Sed si ambe sint ꝑticulares hoc potest esse quadruplicter: ꝛ quocūq; modo disponantur nihil seqtur. Si vero maior sit vniuersalis ꝛ minor particularis hoc est quadruplicter: vel ambe sunt affirmatiue ꝛ tūc est datisi. vel ambe negatiue ꝛ tūc nihil seqtur. vel maior affirmatiua ꝛ minor negatiua ꝛ iteꝝ nihil seqtur. vł ecōtra maior negatiua ꝛ minor affirmatiua ꝛ sic est ferisō. Si vero maior sit ꝑticularis ꝛ minor vniuersalis hoc est q̄druplicter: qꝛ vel ambe sunt affirmatiue ꝛ sic est disamis vł ambe negatiue ꝛ sic nihil seqtur: vł maior affirmatiua ꝛ minor negatiua: ꝛ sic iteꝝ nihil sequitur. vel econtra maior negatiua ꝛ minor affirmatiua ꝛ sic est bocardo. ꝛ sic in tertia figura sunt sexdecim cōbinationes quarū decem sunt inutiles ꝛ sex vtiles ꝛ ꝑ cōsequens tñ sunt sex modi eius. Primo sciendū qꝛ darapti ꝑmus modus constat ex duabus vniuersalibus affirmatiuis: particularē affirmatiuā concludentibus. ꝛ pōt iste mod⁹ tripliciter ꝓbari. s. ꝑ conuersionē: per impossibile: ꝛ ꝑ sillogismū expositoriū. vnde ꝑ conuersionē ꝓbatur ipsum reducēdo ad darij qꝛ minore de darapti conuersa ꝑ accidēs ad ꝑmissas ei⁹ sequunt̄ premisse de darij: et ad illas ꝑmissas sequit̄ conclusio ꝑticularis affirmatiua: ergo eadē seqtur ad ꝑmissas de darapti. ꝛ ꝑ impossibile ꝓbatur reducēdo ipsum ad celarēt capiēdo cōtradictoriū cōclusionis eius ꝓ maiore. ꝛ minorē loco minoris: inferēdo ꝯtrarium maioris in celarent ꝛ ex consequēti contradictorium. potest etiā reduci ad cesare capiēdo contradictoriū sue ꝯclusionis ꝓ maiore ꝛ maiorē ꝓ minore inferēdo cōtrariū minoris. Sed ꝑ sillogismū expositoriū sic ꝓbatur: qꝛ si iste premisse sunt vere: omnis hō est animal: ois hō est risibilis: de aliquo singulari homine verificabunt̄ aial ꝛ risibile: signet̄ ergo illud singulare ꝛ sit sortes. Tunc argui̅t sic expositorie sortes est aial sortes est risibilis: ergo quoddā risibile ē aial. Iste premisse singulares sequūtur ad ꝑmissas de darapti: et ad istas premissas singulares sequitur ꝑticularis affirmatiua conclusio: ergo eadē sequitur in darapti: qꝛ quicqd sequitur ad ꝯñs bone cōsequentie sequitur ad antecedens eius.

Secundo sciendū est qꝛ sillogismus expositorius est cui⁹ mediū est singulare singulariter tentū: ꝛ de ipso nō determinat auctor: qꝛ talis deductio est secundū sensum manifesta: ꝛ valet sillogismus expositorius affirmatiuus in qualibet figura: sed negatiuus nō valet in secūda figura: qꝛ vel maior esset affirmatiua vel minor: ꝛ vtroq; modo conclusio esset negatiua: ꝛ sic cum maior esset particularis semꝑ argueret̄ a nō distributo ad distributū ex parte maioris extremitatis que non distribueretur in maiore ꝛ tamē distribueretur in conclusione ut dicendo sic: quoddā animal nō est sortes: qdam homo est sortes: ergo quidā homo nō est animal. sꝫ talis sillogismus negatiu⁹ valet in prima figura ꝛ in tertia posita maiore negatiua ꝛ minore affirmatiua: ut posset videri per exempla: sed nō valet econtra posita minore negatiua: quia tunc argueretur a nō distributo ad distributū ex parte maioris extremi. Tertio sciendū qꝛ felapton secundus modus constat ex maiori vniuersali negatiua. ꝛ minori vniuersali affirmatiua: particularē negatiuam concludentib⁹: ꝛ reducitur ad ferio minore cōuersa per accidens: ꝛ per hoc potest probari consequētia eius sicut probata fuit in primo modo. ꝛ per impossibile reducitur ad barbara capiendo cōtradictoriū sue conclusionis pro maiore seruando minorē ꝛ inferendo oppositū contrariū maioris: ꝛ ex consequenti cōtradictorium. potest etiam reduci ad camestres in secūda figura capiendo contradictorium conclusionis pro maiore ꝛ maiorem pro minore inferendo oppositum contrarium minoris ꝛ ex consequenti contradictoriū. potest etiā probari iste sillogismus ꝑ sillogismū expositoriū capiendo vnum singulare sub medio eius de quo negetur maior extremitas: et affirmetur minor: ꝛ deinde inferatur particularis negatiua conclusio sicut factū est in darapti de ꝑticulari affirmatiua.

Quarto sciēdū qꝛ reducēdo modos tertie figure ad mo

dos pime p conuersionē oportet illam premissā cōuerti q̄ sit minor in prima figura: et nō debet conuerti illa q̄ sit maior. Cuius rō est: qr in tertia figura semp mediū subycitur: ergo ad hoc q̄ idem mediū subyciatur in maiori premissa pme figure illa pmissa nō debet cōuerti. sed ad hoc q̄ pdicetur in minori oportet q̄ illa cōuertat̄: nō est tñ intelligēdū q̄ semp illa q̄ est minor in tertia figura conuertat̄: qr in disamis nō cōuertitur minor sed maior. sed intelligendū ē de illa q̄ sit minor in sillogismo prime figure: et p hoc patent illi duo modi vl̄es tertie figure. Sed cōtra predicta pmo arguitur sic: in secūda figura sunt tm̄ quattuor modi: sz tertia figura ē impfectior secūda ergo nō habet plures modos q̄z secūda: ergo male ponūtur sex modi eius. Secūdo sic: nō seqtur in darapti: omnis hō est albus: omnis hō inquātū homo est risibilis: ergo quoddā risibile inquantū homo est album: ergo in darapti non est bona ↄ̄sa. Tertio sic: modi pfectiores nō reducūtur ad modos imperfectiores sz oēs modi vl̄es sunt pfectiores pticularibus: ergo darapti ē pfectior q̄z darij et p cōsequens nō reducitur. Quarto sic nō seqtur nullus hō est genus: oīs homo ē animal: ergo animal nō est genus. et tñ arguitur in felapton: ergo. Quinto sic: datisi et disamis reducūtur ad darij: et felaptō ad ferio ergo illi modi debēt pcedere felapton et p cōsequēs felaptō male ponitur secūdus modus. Ad primū dicitur q̄ licz tertia figura habeat plures modos q̄z secūda: nō tñ ppter hoc est pfectior scd̄a: qr vna figura non dicitur pfectior alia ppter maiorē pluralitatē modoꝝ eius: sed qr habet pfectiorē modū concludēdi. vnde qr tertia figura habet impfectiorē modū concludēdi: ideo potest pluribus modis cōcludere q̄z secūda: qr pluribus modis pōt fieri impfectū q̄z pfectū. Ad secundū dicit̄ q̄ ibi male cōcluditur: qr illa reduplicatio nō debet poni in conclusione sic q̄ ferat̄ ad predicatū vel copulā: qr in premissis nō ferebat̄ ad maiorē extremitatē sed debet relinqui vel solū poni tū implicatiōe ad subiectū cōclusionis ut dicendo ergo aliqd̄ qd̄ est risibile inquācū est hō est albū. Ad tertiū dicitur q̄ licet modi vniuersales sint pfectiores pticularibus in eadē figura et inter directe cōcludētes nō tñ semp in diuersis figuris: ideo darapti nō est pfectior modus q̄z darij rōne figure. Ad quartū dicitur q̄ animal nō tenetur ibi eodē mōm in minore et cōclusione: qr in minore tenetur p natura accepta cōcretiue p respectū ad supposita. in cōclusione vero p natura fm se acceptā cū pcisione suppositoꝝ puesibi attribuit̄ hec scd̄a intētio genus. Ad quintū dicitur q̄ isti modi nō ordinant̄ fm ordinē modoꝝ pme figure ad quos reducunt̄: sed ordinantur inter se penes vniuersale et pticulare affirmatiuū et negatiuū sicut darapti et felaptō: qr sunt modi vniuersales pcedūt quattuor sequētes qui sunt modi particulares.

¶ Disamis Tertius cōstat ex particulari affirmatiua et vniuersali affirmatiua pticularem affirmatiuam concludentibꝰ ut quidam homo est substātia: omnis homo est animal: ergo quoddam animal est substātia. et reducitur ad tertium prime minori et conclusione conuersis simpliciter et p trāspositionē. ¶ Datisi Quartus modꝰ constat ex vniuersali affirmatiua et particulari affirmatiua: particularē affirmatiuam concludentibus: ut omnis hō est substantia quidā homo est animal: ergo qḋdam animal est substantia: et reducitur ad tertiū prime minori conuersa simpliciter. ¶ Bocardo. Quintus constat ex pticulari negatiua et vniuersali affirmatiua: particularē negatiuā concludentibus: ut quidam homo nō est lapis: omnis homo est animal: ergo quoddā animal nō est lapis et reducitur ad primū prime per impossibile. Sumatur. n. oppositum conclusiōis cū altera premissarū et inferat̄ oppositū alterius: ut omne animal est lapis: omnis homo est animal: ergo omnis homo ē lapis. Hec conclusio in primo prime facta contradicit maiori quinti modi scilicet tertie figure. ¶ Ferison Sextꝰ cōstat ex vniuersali negatiua et pticulari affirmatiua: particularem negatiuam concludentibus ut nullus homo est lapis: quidam homo est animal: ergo quoddam animal nō est lapis: et reducitur ad quartū prime minori conuersa simpliciter.

Postq̄z determinatū est de modis vl̄ibus tertie figure. hic cōsequenter determinat auctor de modis pticularibus eius: et primo de modis affirmatiuis: secūdo de negatiuis: et inter affirmatiuos primo determinat de disamis dicēs q̄ disamis tertius modus constat ex maiore pticulari affirmatiua: et minore vl̄i affirmatiua pticularē affirmatiuā cōcludētibus ut patet in exemplo textus: et reducitur ad darij p conuersionē simplicē maioris et cōclusiōis et p transpositionem premissarū: et p hoc pbatur bonitas cōsequentie eius. Secūdo pbatur cōsequētia huius sillogismi p sillogismū expositoriū: qr istis premissis quidā homo est substātia: oīs homo est animal: seqtur q̄ de aliquo singulari homine verificabuntur substantia et animal. Tunc signet̄ illud singulare et sit sor. et arguit̄ sic: sortes est substātia sortes est animal ergo quoddā animal ē substātia. premisse huius sillogismi expositorij sequūtur ad premissas de disamis: et ad istas premissas sequit̄ pticularis affirmatiua cōclusio: ergo eadē seqtur ad premissas de disamis. Tertio pōt probari p impossibile et reducitur ad celarent capiēdo oppositū cōclusiōis cū minore inferēdo contradictoriū maioris. et in secūda figura reducitur ad festino accipiendo oppositū cōtradictoriū conclusionis de disamis cū maiore posita loco minoris inferendo contradictoriū sue minoris. Primo sciendū est q̄ reducendo modos tertie figure ad primā p impossibile semp oportet accipere oppositū conclusionis p maiore et minorē p minore prime figure inferendo oppositū maioris. Cuius ratio est: qr idē subijcitur in cōclusione sillogismi tertie figure et in opposito conclusionis: et predicatur in minore. s. minor extremitas: ideo capiēdo oppositū cōclusionis cū minore habetur dispositio prime figure: et valet ad inferendū oppositū maioris: ideo reducere p impossibile in tertia figura est ex opposito ↄclusiōis cū minore inferre oppositū maioris et acceptis illis ppositionibus ad videndū ad quē modū fit reductio oportet videre quō oppositū cōclusionis et minor ordinant̄ in debita q̄litate et quātitate. Sed ad reducendū modos tertie figure ad secūdā oportet capere oppositū conclusionis p maiore posita maiore loco minoris. Rō prima est: qr idē pdicatur in opposito conclusionis et in maiore in tertia figura: ideo acceptis illis ppōnibus habetur dispositio secūde figure: sed rō secūda est quare maior debet poni loco minoris: qr ad directe cōcludendū in scd̄a figura oportet q̄ idē subijciatur in cōclusione et in minore ppōne. s. minor extremitas: et in tertia figura idē subijcitur in maiore: et in opposito minoris: qd̄ debet inferri p cōclusione in secū-

da figura. Et ad sciendū ad quē modū sit reductio cognosci pōt ut prius dictū est. Secūdo sciendū ꝙ quart⁹ modus tertie figure.s.datisi ꝯstat ex vli affirmatiua maiore particulari affirmatiua minore ꝑticularē affirmatiuā cōcludētibus:⁊ pōt ꝓbari triplicter.s.per cōuersionē:per expositionē ⁊ per reductionē per impossibile. ꝓbādo ipsum per cōuersionē reducitur ad darij minore de datisi cōuersa simpliciter.⁊ per sillogismū expositoriū posset ꝓbari eodēmodo sicut ꝓcedēs capiēdo vnū singulare sub medio de quo verificentur ambe extremitates.sed per impossibile pōt probari reducēdo ipm ad ferio in prima figura capiendo oppositū cōclusionis cū minore inferēdo cōtradictoriū maioris:⁊ in secūda figura reducit᷑ ad cesare capiēdo contradictoriū sue cōclusionis ⁊ maiorē positā loco minoris inferēdo cōtradictoriū sue minoris. Tertio sciendū ꝙ bocardo quintus modus cōstat ex particulari negatiua maiori:⁊ vli affirmatiua minore:particularē negatiuā concludentib⁹:⁊ nō probatur per cōuersionē reducendo ipm ad aliquē modū ꝑme figure propter eandē rationē sicut prius dictū est de bocardo:sed potest probari per sillogismū expositoriū negatiuū capiendo vnū suppositū mediȷ: de quo negetur maior extremitas:⁊ verificetur minor:in qua dispositione sequet᷑ particularis negatiua conclusio. Et ipm probando per impossibile reducitur ad primū modō prime figure capiendo cōtradictoriū sue conclusionis cū minore inferendo contradictorium maioris ⁊ in secunda figura reducitur ad baroco capiendo contradictoriū sue conclusionis pro maiore ⁊ maiorē loco minoris inferendo contradictorium sue minoris.

Quarto sciendū ꝙ ferison sextus modus constat ex vli negatiua maiore:particulari affirmatiua minori:particularē negatiuā cōcludentibus. Et per cōuersionē redocit᷑ ad ferio sua minore cōuersa simpliciter.⁊ pōt probari per sillogismū expositoriū sicut ꝓcedentes modi:sed per impossibile reducit᷑ ad darij capiendo contradictoriū sue conclusionis cū minore inferēdo contradictoriū maioris:⁊ in secunda figura reducitur ad camestres capiēdo cōtradictoriū sue conclusionis pro maiore ⁊ minorē pro minore inferendo contradictoriū sue minoris:⁊ per hoc satis patent formatiōes ⁊ probationes modoꝝ tertie figure. Sed contra predicta arguitur primo sic:non sequit᷑ alicui homini inest sanitas: omni homini inest albedo: ergo quedā albedo est sanitas. vel cuidā albedini inest sanitas:⁊ tamen ibi arguitur in disamis: ergo in eo nō est bona cōsequētia. Secūdo sic:nō sequit᷑ a quodā homine videtur equus: ab oī hoīe videtur lapis:ergo a quodā lapide videtur equus:⁊ tn̄ ibi arguitur in disamis:ergo in ipso nō ē formalis consequentia. Tertio sic:non sequitur oīs hō est natus: aliquis hō est nascendus:ergo quoddā nascendū est natū:et tamen ibi arguitur in darisi:ergo. Quarto sic:nō sequit᷑ sortes nō ē minor sorte:totus sortes est minor sorte: ergo aliq̄d min⁹ sorte nō est minus sorte:⁊ tn̄ arguitur in bocardo: ergo ⁊c. Quinto arguitur sic:nō sequitur nullus hō est propriū: quidam hō est risibilis:ergo risibile nō est propriū: ⁊ tn̄ ibi arguitur in ferison:ergo ibi nō ē bona cōsequētia. Ad primū istorū dicitur ꝙ ibi nō bene arguitur in disamis: q2 male concluditur:sed sic debet cōcludi:alicui homini inest sanitas:oī hoī inest albedo: ergo alicui cui inest albedo inest sanitas.

Ad secundū dicit᷑ ꝙ ibi similiter nō bene cōcluditur sed debet sic concludi:ergo a quo videtur lapis videtur equus.

Ad tertiū dicit᷑ ꝙ ibi nō bene arguitur in datisi q2 ibi fit variatio mediȷ quātū ad supposita pro quibus tenet᷑:quia homo in maiore supponit pro presentib⁹ ⁊ preteritis tantū: ad quos restringit᷑ per illud preteritū natus: in minore vero supponit pro presentibus ⁊ futuris solū ad quos restringitur per illud futurū nascendus. Ad quartū dicitur ꝙ in illo sillogismo sortes in maiore supponit pro ipso sorte ꝑfecto:in minore vero supponit pro partib⁹ integralib⁹ eius ad quas restringitur per illud distributiuū totus:ideo mediū nō tenetur similiter in maiore et in minore:ideo non bene arguitur in bocardo. Ad quintum dicitur ꝙ risibile in predicato minoris illius sillogismi tenetur concretiue et per respectū ad suū subiectū in conclusione vero tenetur quādamodo abstractiue ⁊ secundū se: eo ꝙ subijcitur respectū huius intētiōis ꝓpriū: ideo nō est simpliciter idē ꝑdicatū minoris ⁊ subm̄ ꝯclusiōis. nec bene arguit᷑ in ferison: sꝫ ad bene arguendū sic oꝫ ꝯcludi:ergo aliq̄d risibile nō ē ꝓpriū.

Sillogismorū aūt concludentium ꝑticularē negatiuā indirecte: tales dantur regule. Nullus sillogismus cōcludēs ꝑticularē negatiuā indirecte pōt eam cōcludere directe:⁊ concludēs directe non pōt eā concludere indirecte. Itē prima figura cōcludit oīa genera propositionū.s. vniuersalē particularē negatiuā affirmatiuā. Secūda concludit vniuersalē ꝑticularē negatiuā. Tertia vero particularē affirmatiuā: ⁊ particularē negatiuā tm̄. vnde versus. Omne genus claudit ꝓbleumatis prima figura. Fitqꝫ negatiue cōclusio queqꝫ secunde. Tertia cōcludit tantūmodo particularē. De modis oīum figurarū isti sunt versus. Barbara celarēt darij ferio baraliptō. Celātes dabitis fapesmo frisesmorum. Cesare camestres festino baroco daraptim. Felaptō disamis datisi bocardo ferison. In his versibus sunt decē ⁊ nouē dictiones decē ⁊ nouē modos triū figurarū designātes: ita ꝙ per primā dictionē intelligit᷑ primus modus ꝑme figure. et per secūdū secūdus:⁊ sic de alijs. Unde primi duo versus ðseruiūt modis prime figure. Tertius vero versus ꝑter eius vltimā dictionē deseruit modis secūde figure: ita ꝙ prima dictio tertij versus deseruit primo modo scde ⁊ scda secūdo: ⁊ sic de alijs. Ultima vero dictio tertij versus cum alijs dictionib⁹ quarti versus deseruit modis tertie figure per ordinē. Sciendū ergo ꝙ ꝑ has quattuor vocales a e i o intelligunt᷑ quattuor genera propositionū. Per hāc vocalē a intelligitur vniuersalis affirmatiua. per e vniuersalis negatiua. per i ꝑticularis affirmatiua. per o ꝑticularis negatiua. In qualibet dictiōe sunt tres sillabe ⁊ si sit ibi aliq̄d residuū sup̄fluit: ut postea patebit: ⁊ per ꝑmā illarū triū sillabarū intelligitur maior ꝓpositio sillogismi ⁊ per scdam minor: per tertiam cōclusio. Verbi gr̄a ꝑma dictio.s.barbara habet tres sillabas in q̄rū q̄libet ponit᷑ a ⁊ per a ter posi

tum significatur q̄ p̄mus modus prime figure cōstat ex duabus vl̄ibus affirmatiuis vl̄em affirmatiuā cōcludētibus: et ita intelligitur de alijs dictiōibus scd̄m vocales ibi positas. Item sciendū q̄ prime quatuor dictiones primi versus incipiunt ab hijs cōsonātibus b c d f et omnes alie dictiones sequentes: et per hoc intelligendū est q̄ oēs modi significati per dictionē inchoantē a b reducūtur ad primū prime: et omnes modi significati per dictionē inchoantem a c ad secundū: per d ad tertiū et per f ad quartū. Itē vbicūqz ponitur s in his dictionibus significatur q̄ propositio intellecta per vocalem precedentē imediate debet cōuerti simpliciter: et per p significatur q̄ debet conuerti per accidēs propositio significata per vocalē positam ante p. Vbicūqz autē ponitur m significat̄ q̄ debet fieri trāspositio in premissis. Est autē trāspositio facere de maiori minorē et ecōuerso. Vbi ponitur c significatur q̄ modus intellectus per dictionē illā debet probari per impossibile preterq̄z si eēt in principio dictionis. vnde versus. S vult simplex verti p vero per acci. M vult transponi c per impossibile duci. Asserit a negat e sed vl'r ambe. Asserit i negat o sed particulariter ambe. Et q2 Aristoteles in prioribus ostendit coniugationes in quibus nō sequitur cōclusio ex premissis esse inutiles per inuentionē terminorū in quibus non tenet coniugatio: iō vtilis est inuentio taliū terminorū. Vbicumqz igitur fiat inutilis cōiugatio cōtra regulas sillogismorū prius assignatas querende sunt instantie accipiendo duas species cum suo genere ut homo asinus animal. vel duas species cum proprio alterius: ut hō asinus risibile: vel vnā speciez cum suo genere et suo proprio: ut animal hō risibile. Vel aliter accipiendi sunt duo termini ut. s. due spēs sub vno genere: ut hō asinus aīal: vl' duo termini alter de altero predicatur siue cōuertibiliter siue nō cū extraneo vtriusqz: ut hō risibile lapis vel hō aīal lapis aut etiā accidentis sunt duo termini quorū alter de altero predicet̄ siue cōuertibiliter siue nō cū superiori ad vtrūqz: ut hō risibile substātia: vl' hō aīal substātia. Per has enī tres dictas regulas cuicūqz generi applicent̄ siue substātie siue qualitati siue alicui aliorū semp̄ inueniant̄ termini p̄ quos inutilis cōiugatio videbit̄ nō tenere: et tales terminos Aristoteles appellat in prioribus terminos in quibus nō sequit̄ cōclusio. In his. n. iuenit̄ instātia: et est inuenire instātias accipere terminos in quib9 nō: est ex acceptis terminis facere cōiugationē in qua p̄misse sint vere et cōclusio falsa ꝓpositiōibus manētibus eiusdē q̄ntitatis et qualitatis in instātia in cōiūgatiōe inutili cōtra quā dat̄ instātia. Verbi grā hec est inutilis coniugatio: nullus hō est asin9: nullus lapis est hō: ergo nullus lapis est asinus: et isti sunt termini in quib9 sic cōtra cōiugationē hāc inutilē: et sic accipiuntur termini in q̄bus nō. Nullus asinus est hō: nullū risibile ē asinus: ergo nullū risibile est hō. Ecce premisse sunt vere et cōclusio falsa: et sic manifestat̄ virtus argumēti cū ōn̄dit̄ supra quā cōclusionē potest et supra quā nō pōt q̄ sit in argumentatione seruata in eadē qualitate et quantitate ꝓpōnū et manēte eadē figura i vtraqz cōiugatiōe inutili siue falso sillogismo.

Postq̄z auctor determinauit superi9 de oīb9 modis et figuris sillogismorū in spāli. Hic cōsequenter ad maiorē intellectū precedētiū ponit aliqua notabilia. Primo ponēs talē regulā de modis ꝑticularib9 negatiuis. q̄ nullus sillogismus cōcludēs ꝑticularē negatiuā directe pōt eā cōcludere indirecte: neqz ecōuerso cōcludēs eā indirecte pōt eā cōcludere directe. Cui9 rō est: q2 ꝑticularis negatiua nō pōt conuerti in terminis s3 solū per cōtrapositionē: in qua cōuersione non remanent simpl'r termini prime ꝓpōnis. S3 oēs sillogismi cōcludētes aliquā affirmatiuā vel negatiuā vl'em per cōuersionē sue cōclusiōis possunt inferre indirecte cōuertentem sue cōclusiōis: sicut declaratur in prima ꝓꝑtāte sillogismorū. Primo sciendū q̄ sex sunt ꝓꝑtātes sillogismorū q̄ sunt naturales ꝓprietates sillogismi. Prima ē posse plura cōcludere ut qn̄ sillogismus infert cōclusionē q̄ pōt cōuerti pōt inferre cōuertentē ei9 q̄ sequit̄ ad suā principalē cōclusionē: et si plures ꝓpōnes sequant̄ ad illā cōclusionē pōt vltra principalē cōclusionē inferre plures conclusiones. Scd̄a ꝓꝑtās est ex falso posse cōcludere verū: sed ex veris nō nisi verū: exemplū primi: ut oīs lapis ē aīal: oīs hō est lapis: ergo oīs hō est aīal. Tertia ꝓꝑtās est posse cōcludere circulariter aliquā premissarū q̄d fit capiēdo cōclusionē vnius sillogismi cōuersam cū vna premissarū ad inferendū alterā premissam. Quarta ē posse cōcludere cōuersiue capiēdo oppositū cōclusionis vnius sillogismi facti cū vna premissarū: ad inferendū oppositū alterius p̄misse. Quinta ꝓꝑtās est posse cōcludere per impossibile: q̄d fit capiēdo cōtradictoriū cōclusionis proba

de cū vna premissarū manifeste vera: ad inferēdū vnū manifeste falsum. ex cuius falsitate infert̄ falsitas cōtradictorie cōclusionis pbāde. Sexta ptās est posse cōcludere ex oppositis: ut qñ fit sillogismus ex duab⁹ premissis cōtrarijs vel cōtradictorijs: inferēs negationē eiusdē de se ipso: et de istis ad longū videtur in scdo prior. Scdo sciendū pro cōparatione figurarū inter se q̄ prima figura cōcludit oīa genera propositionū. s. vle particulare affirmatiuū et negatiuū: sic patet in q̄tuor modis directe cōcludētibus prime figure. Sed secūda figura solū cōcludit tria genera. s. vle pticulare et negatiuū et non cōcludit affirmatiuū propter causam predictā in secūda figura. Tertia figura etiā cōcludit tria genera tm̄: sz affirmatiuū et negatiuū et particulare: et non pōt cōcludere vle propter causam predictā in tertia figura. et qz perfectius est cōcludere vlem affirmatiuam q̄z vlem negatiuam: et iterū perfectius est cōcludere vlem negatiuā q̄z particularē affirmatiuā vel negatiuā ideo prima figura est perfectior secunda: et secūda perfectior tertia. Tertio sciēdū pro declaratione oīm modorū triū figurarū: q̄ triū figurarū sunt decē et nouē modi: nouē prime figure. quattuor secūde et sex tertie. quorū nominatio ordo et numerus in his versibus cōtinentur. Barbara celarent darij ferio baralipton. Celantes dabitis fapesmo frisesmorū. Cesare camestres festino baroco darapti. Felapton disamis datisi bocardo ferison. Et in qualibet dictione rōne sillogismi sunt tres sillabe: et si sint plures hoc solū est ad perfectionē metri. Et vocalis prime sillabe significat maiorē premissam qualitatem et quātitatē eius. et secūda vocalis significat minorē: tertia cōclusionē. Unde per a intelligitur vlis affirmatiua per e vniuersalis negatiua: per i particularis affirmatiua: per o particularis negatiua. Quarto sciendū q̄ predictorū modorū quattuor primi modi prime figure sunt perfectiores: et incipiunt per has quattuor cōsonantes b c d f q̄ in ipsis significant ordinē ipsorū. sz alij modi reducuntur ad istos quattuor: et iste consonātes in alijs modis significāt reductionē ipsorū: ita q̄ oēs modi incipiētes per b reducunt̄ ad barbara: per c ad celarent: per d ad darij: per f ad ferio. Itē in predictis dictiōibus cū ponit̄ s significatur q̄ propositio intellecta per vocalē precedentē debet cōuerti simpliciter in reductione talis sillogismi. Et per p designat̄ q̄ debet fieri cōuersio per accidēs. Et m designat trāspositionē premissarū et c significat reductionē per impossibile: nisi ponat̄ in principio dictionis: iuxta illos versus. Simpliciter verti vult s: p vero per acci. M vult trāsponi: c per impossibile duci. Reliquū textus videlicet. Et qz Aristo. &c. vsq3 ad finē tractat⁹ huius: qz per se satis clarus est: ideo nō indiget alia explanatione. Cōtra predicta primo arguīt sic. Celarēt potest cōcludere particularē negatiuā directe et indirecte: ergo male dicitur q̄ nullus sillogismus cōcludēs particularē negatiuā directe pōt eā cōcludere indirecte. Secundo sic: nulla pars est vlis cū vle et totū idē sint: sed quelibet cōclusio prime figure est ps respectu maioris premisse: ergo nulla ē vlis sed debet dici pticularis: et sic prima figura nō cōcludit vniuersalē. Tertio sic: extremitates in cōclusione vniuntur eo mō quo vniunt̄ in premissis cū medio: sed in darapti in tertia figura extremitates vniunt̄ vlr cum medio: ergo eodē mō possunt vniri in cōclusione: et pōt ibi cōcludi vniuersaliter. Quarto sic: vnitas sillogismi sumitur ab vnitate cōclusionis: ergo vnus sillogismus hēt tm̄ vnā conclusionē et non pōt plura cōcludere sicut dictū est. Quinto sic: in omni cōsequētia cōsequēs includitur in antecedēte: sz verū nō includitur in falso: ergo ex falsis non pōt cōcludi verū.

Ad primū dicit̄ q̄ licet celarēt ex cōsequenti concludat particularē negatiuā directe et indirecte: tm̄ primo et per se cōcludit vniuersalē negatiuā. Ad scdm dr̄ q̄ nulla dicitur vlis respectu sui totius: sed bene dicit̄ vlis respectu suarū ptiū. et hoc mō cōclusio vlis pme figure dr̄ pticularis fm modū respectu maioris premisse: sed bene dicitur vlis respectu suarū singularū rōne sui subiecti distributi. Ad tertiū dr̄: q̄ licet in darapti extremitates vniantur vlr cū medio vlitate medij qd distribuitur: nulla tm̄ vnitur cum ipso vlr ex parte sui: qz nulla extremitas ibi distribuit̄ rōne cuius nulla pōt distribui in cōclusione. Ad quartū dicitur q̄ licet vnius sillogismi sit tm̄ vna principalis conclusio: tm̄ possunt esse plures minus principales q̄ inferunt̄ in virtute prime cōclusionis: nō oēs ille se habent per modū conclusionis quantū ad virtutē qua inferunt̄: licet varientur materialiter quantū ad numerū ppositionū. Ad quintum dr̄ q̄ licet verū nō includat̄ in falso rōne forme falsitatis: tm̄ includitur rōne materie sz terminorū vel propositionū quibus inest falsitas: et sic in falso pōt includi verū: et hec de sillogismo simpliciter dicto pro nunc sufficiant.

¶ Incipit tractat⁹ quintus de locis dyaleticis.

r

Atio multipliciter dicitur. Uno enim modo idem qd diffinitio vel descriptio ut hic. Uniuoca sūt quorū nomē est cōmune et rō secūdū illud nomē substantie est eadē. Alio aūt modo idē est q̄ quedā virtus anime. Alio modo idē q̄ a nimo ostendens aliquid sicut sunt rōnes disputationū. Alio modo idem est q̄ forma materie: ut in cultello ferrū est materia dispositio vero inducta super ferrū est forma. Alio modo idem q̄ essentia cōmunis predicabilis de pluribus: ut essentia speciei vel generis vel differentie. Alio autē modo ratio idem est q̄ mediū inferens cōclusionē. et hoc ultimo modo sumitur ratio in diffinitione argumenti. Unde versus.

Diffinit virtutem ostēdit forma vel esse.
Est mediū ratio per qd cōcluditur ergo.

Iste est quintus tractatus summularū magistri Petri hispani: in quo ipse postq̄z in quarto tractatu determinauit de sillogismo simpliciter dicto fm suā formā nō contracto ad aliquā materiā specialē. Hic consequenter determinat de sillogismo dyaletico qui est sillogismus contract⁹ ad materiā probabilē. Et ratio ordinis est: quia in rebus artificialibus siue sint entia realia siue rationis vnūquodq3 habet prius cognosci secundū suā formā q̄z q̄ illa forma contrahatur ad materiā aliquā. sicut domificator prius cognoscit formā domus secundū se q̄z applicet eā ad determinatā materiam. Et quia sillogismus aliquo modo est ens artificiale scilicet ens rationis: ideo cōuenienter determinatū est prius de sillogismo simpliciter qui se habet per modum simplicis q̄z de sillogismo cōtracto ad aliquam materiā qui se habet per modum compositi. Primo sciendū q̄ sillogismus triplicit̄ cōtrahit̄ ad materiā. Uno mō ad materiā necessariā q̄ ē naturalis materia: et sic est sillogism⁹ demōstratiuus. Scdo mō ad materiā probabilē q̄ est materia cōtingēs vl̄ capta sub mō contingentis: et sic est sillogismus dyaleticus. Tertio mō ad materiā apparentē q̄ est q̄nq3 materia reme

ta inq̃tũ habet similitudinē quandã cũ materia probabili: ⁊ q2 materia naturalis est ꝑ-li: ⁊ sic ē sillogismus sophistic⁹. ⁊ q2 materia naturalis est ꝑfectioꝛ materia ꝓbabili: ⁊ ꝓbabilis apparēter ꝓbabili: ideo sillogism⁹ demōstratiu⁹ est ꝑfectioꝛ dialetico: ⁊ siliter dialeticus sophistico. Sed petrus hispa. nō facit mentionē de demōstratiuo sillogismo: eo q2 est introductoꝛ iuuenũ. de quo tñ determinat Aristo. in libro posterioꝝ. Sed petr⁹ hispa. facit mētionē de dialetico ⁊ sophistico: ideo iste tractat⁹ cōuenienter ordinat᷑ post tractatũ de sillogismis: ⁊ añ tractatũ de fallacijs. Scđo sciēdũ est q2 propriũ subiectũ hui⁹ tractatus est sillogism⁹ dialeticus: eo q2 de ipso principaliter hic intenditur ⁊ oĩa hic cōsiderata habēt reductionē ad ipsum: et est adequat⁹ sciētie hui⁹ tractat⁹: ⁊ licet ista scientia nominetur a loco: tñ hoc nō ē tanq̃ a ꝓprio subiecto: sꝫ tanq̃ a principio sui subiecti: q2 locus in quo fundatur sillogism⁹ dialeticus ē principiũ sillogismi dialetici: et sub tali rōne hic cōsideraᵗ᷑ de locis. Et ꝑ hoc pꝫ q̃ sit causa materialis huius tractatus. Et etiã ꝑ hoc habet᷑ causa finalis ei⁹ q̃ est ꝑfecta cognitio sillogismi dialetici. et eius causa efficiēs dicta est pri⁹. Et ei⁹ causa formalis ē mod⁹ ꝓcedēdi: q̃ est diffinitiu⁹: diuisiuus: ⁊ exemploꝝ positiuus. Sed forma tractat⁹ est diuisio huius quinti tractatus ꝑ ꝑtes. Unñ hic pri⁹ determinat᷑ de sillogismo dialetico in cōi: deinde in speciali ostendēdo quo modo fit ſm diuersos locos particulares. Et quia in diffinitione argumenti ponitur ratio: ideo auctor prius ostendit multiplicitatē eius. Tertio sciendũ q2 sex modis sumitur ratio. Primo modo sumitur pro diffinitione rei: ut sumit᷑ in diffinitiōe equiuocorũ: cum dicitur ſm illud nomē ratio substãtie est diuersa. Secũdo modo capitur ratio pro intellectu ut idem est quod intellectus: ⁊ sic diffinitur ab Ysach. Ratio est anime intellegibilis virtus faciens currere causã in causatũ. Tertio modo sumitur pro argumentatiōe: ut ē oratio ostendens aliquid de aliquo. Quarto mō sumit᷑ ꝓ forma partis que est forma materie. Quinto mō capit᷑ pro forma toti⁹ que est essentia predicabilis de multis: ut essentia generis vel speciei. Sexto modo capitur pro medio ꝓbatiuo cōclusionis: de quo erit postea ad propositũ in diffinitione argumēti: qui modi in his versibus cōtinentur. Diffinit: virtus: ostendit: forma: vel esse. Est mediũ ratio: per qđ concluditur ergo. Quarto sciendũ q2 istorũ modorũ sic potest haberi sufficiētia: quia ratio sumitur ab hoc qđ ē ratiocinari: vel ergo sumitur pro ipsa ratiocinatiōe: ⁊ sic ē tertius modus. vel pro principio ratiocinatiōis vel discursus: ⁊ hoc est dupliciter: quia vel est principiũ efficiens principale discursus: ⁊ sic est secũdus modus. vel instrumētale tantũ ⁊ hoc est dupliciter: q2 vl᷑ sumitur formaliter inq̃tum ē principiũ discursus: et sic est sextus modus. vl᷑ ſm id quod est: et hoc est dupliciter: quia vel est principiũ complexũ: ⁊ sic est primus modus. vel incomplexũ: ⁊ hoc dupliciter: quia vl᷑ se habet per modũ partis: ⁊ sic est quartus modus. vl᷑ per modũ totius: ⁊ sic est quintus modus. Sed ꝯtra predicta arguitur primo sic: si ratio idem esset quod diffinitio sequeretur q2 asinus haberet rationē: cum asinus habeat diffinitionē: sed illud quod habet rationē est rationale: ergo asinus ē rationalis quod est falsum. Secũdo sic: idē nō facit hominē conuenire ⁊ differre respectu eiusdē: sed per intellectũ homo conuenit cum angelo: ⁊ ab eo differt per rationē: ergo intellectus ⁊ ratio non sunt idem. Tertio sic: effectus rationis nō est ratio: sed argumentatio est effectus ratiōis. ergo nō est ratio. Quarto sic: si forma materie eēt ratio: vl᷑ esset ratio materie vel cōpositi. sed nullũ est dicendũ: q2 differt ratione ab vtroq3. ergo ratio nō debet sumi pro forma materie. Quinto sic: essentia rei: forma materie: ⁊ diffinitio rei idem realiter important: ergo quintus modus rationis male distinguitur a primo ⁊ quarto. Ad primũ istorũ dicitur q2 si capiatur ratio ꝓ virtute intellectiua anime: sic omne habens rationem est rationale: sed nō si capiatur pro oratiōne que explicat esse rei ut sumitur in primo modo ideo licet asinus hoc modo habeat rationē: non tamen ē rationalis. Ad secundũ dicitur q2 licet idem sub eadē ratione nō facit hominē cōuenire ⁊ differre respectu eiusdem: tamen bene secundũ diuersas rationes: ⁊ sic intellectus hominis inq̃tum est simpliciũ apprehensiuus facit hominē cōuenire cum angelis: ⁊ inq̃tum est discursiuus facit eũ differre ab ipsis ⁊ sic facit eum cōuenire ⁊ differre secundũ diuersos actus. Ad tertiũ dicitur q2 licet argumētatio non sit ratio ut sumitur pro intellectu qui essentialiter ratio dicitur. argumentatio tamē participatiue vocatur aliqua ratio eo q2 est effectus rationis. Ad quartũ dicitur q2 licet forma materie nō sit ratio completa materie vel cōpositi: est tamē ratio vtriusq3 per modũ principij: sed materie per modum principij finalis: ⁊ est principium formale compositi. Ad quintum dicitur q2 ratio in quinto modo sumitur pro forma totius secundũ se: ⁊ in primo modo pro oratiōe explicãte formã totius: et in quarto modo pro forma partis ut dictũ est: ideo illi modi ab inuicē distinguũtur.

¶ Argumentum est ratio rei dubie faciens fidē idest mediũ ꝓbans cōclusionē q̃ debet cōfirmari ꝑ argumētũ. Est eñ cōclusio argumēto vel argumētis approbata ꝓpositio. sed anteq̃ ꝓbetur est dubitabilis: ⁊ tũc est idem q2 q̃stio. Questio eñ diffinit᷑ sic. Questio est dubitabilis ꝓpositio. Mediũ est qđ habet duo extrema.

Postq̃ auctoꝛ posuit distinctionē modoꝝ ratiōis ad eliciendũ membrum quod ponitur in diffinitione argumenti. Hic cōsequenter determinat de argumēto ipsum primo sic diffiniens. Argumentũ est ratio rei dubie faciēs fidē. ⁊ explicat cũ dicit. i. mediũ probans cōclusionē que debet cōfirmari per argumentũ. In qua diffinitione ponitur ratio loco generis. Ratio eñ dicitur tam de medio sillogismi simpliciter q̃ de medio sillogismi demōstratiui q̃ etiã sillogismi dialetici. Et argumentũ nō dicitur de medio sillogismi simpliciter. Deinde ponitur rei dubie faciēs fidē: ad differentiã medij sillogismi simpliciter qui nō est ꝓbatiuus nec demōstratiuus inq̃tum huiusmodi. nec facit fidē de cōclusione: sꝫ solũ habet necessitatē inferēdi cōclusionē ⁊ nō probandi ipsam. Primo sciendũ q2 argumentũ potest capi dupliciter. Uno modo pro ipsa intētione que attribuitur terminus ꝓbatiuo alicuius cōclusionis. Alio mō pro re subiecta intentioni que est ille terminus siue mediũ probatiuũ ꝯclusionis hic autē nō diffinitur argumentũ pro re subiecta intentiōi secundũ se nec pro intentione secundũ se: sed pro intentione concreta rei: vel pro re subiecta intentioni secundũ q2 sibi subiecta est: ⁊ diffinitur pro toto cōposito secundũ rationē ex re ⁊ intentione: ⁊ res se habet per modũ materialis: intentio vero per modũ formalis sub quo illud materiale diffinitur. ⁊ sic patet quid sit diffinitũ in hac diffinitione. Secũdo sciendũ q2 mediũ ratio et argumentũ idē sunt secundũ rem: sed differunt secundũ rationē superioris ⁊ inferioris: quia dicitur mediũ inq̃tum habet duo extrema: ⁊ est vtriusq3 extremorũ secundũ aliquē modũ. Sed tale mediũ dicit᷑ ratio inq̃tum est instrumentũ intellectus vl᷑ rationis ad inferendũ aliquã conclusionē: sed idē mediũ dicitur argumentũ inq̃tũ habet vim probatiuam respectu cōclusionis: quã addit vltra virtutē illatiuã: ratione cuius dicitur argumentũ quasi arguēs mentē: quia per illã virtutē aliquo modo cogit mentē ad concedendũ conclusionē. Et prouenit illa virtus probatiua propter habitudinē medij ad extrema q̃ est notioꝛ intellectui q̃ habitudo extremitatũ inter se. ⁊ cũ intellectus apprehendit illã habitudinē vel conuenientiam extremoꝝ cũ medio eē necessariã cogit᷑ simplr̃ assentire cōclusioni: ⁊ cũ ipsa cognoscatur ut contingens intellectus assentit probabiliter tantũ: ⁊ per hoc patet quomodo mediũ ⁊ ratio se habent per modũ superioꝝ ad argumētũ. Tertio sciendũ est q2 fides dupliciter accipitur. vno modo ꝓ assensu vel credulitate intellectus circa aliq̃d credibile ꝓpter auctem aut amorē prime veritatis ipsum reuelantis: ⁊ sic ē virt⁹ theologica: q̃ ꝑ argumētũ nō acq̃rit᷑: ⁊ hoc mō nō ca-

pitur in diffinitione. Alio mō capitur fides pro assensu intellectus ad aliquā cōclusionē mediāte rōne ꝓbabili ⁊ sic ē credulitas qua intellectus credit cōclusionē esse verā per aliqd argumentū. ⁊ hoc mō argumentū est faciens fidē de re dubia eo q habet virtutē ꝓbatiuā cōclusionis: per quā facit intellectū credere cōclusioni que prius erat dubia: ideo bene dicitur mediū probans cōclusionē. Quarto sciendū q cōclusio q̄stio propō ⁊ enūciatio sic int̃ se differūt: qr enūciatio dicitur cōclusio prout est argumento vel argumentis approbata propositio: ⁊ tunc accipitur tanq̃ certa: sed dicitur antequā probetur questio ⁊ est adhuc dubia. Est enim questio dubitabilis propositio: vel est propositio sumpta cum signo interrogatiuo. Sed dicitur propositio prout potest poni pro alio scilicet pro conclusione inferenda. et quia argumentū facit cognitionem propositionis que prius erat dubia: et postea cū probatur dicitur conclusio: ideo bene dicitur argumentū ratio rei dubie faciens fidem. idest medium probans conclusionē. Contra predicta arguitur primo sic: idem nō diffinitur per seipsum: sed argumentū ⁊ ratio idem sunt secundū rationē vltimo modo captam ut hic accipit: ergo male diffinitur argumentū per rationē. Secūdo sic de re certa bñ fit argumentū ut de ista propositione deus ē: est certissima ⁊ tamen illud nō est rei dubie faciens fidē ergo contra diffinitionē. Tertio sic: locus dialectic⁹ ⁊ etiā sillogismus dialecticus est ratio rei dubie faciens fidem et tamen nullū eorū est argumentū: ergo ista diffinitio nō cōuenit sibi diffinito. Quarto sic: in illo sillogismo: omnis lapis est animal: omnis homo est lapis: ergo omnis homo est animal. tertia propositio est conclusio: ⁊ tamen non est probata argumento vel argumētis: quia falsum nō est mediū probatiuū veri: cum sit ignotius ipso: ergo male diffinit̃ cōclusio. Quinto sic: omnis propositio est vera vel falsa. sȝ questio non est vera vel falsa determinate: ut dicendo vtrū sortes currit: nō significatur determinate verū vel falsum: ergo male dicitur q questio est dubitabilis propositio. Ad primū dicitur q licet argumentū ⁊ ratio idē sint secundum idem: tamen differunt ratione: ⁊ ex ea parte qua differūt ratio est cōmunior ⁊ notior argumento: ideo argumentū bene diffinitur per rationē siue per mediū. Ad secundū dicitur q argumentum non facit fidem de re certa inq̃ntū certa: sed inq̃ntum ponitur sub modo dubij ⁊ per modū questionis: ideo semper facit fidē de re dubia siue secundū rem siue secundū modū. Ad tertium dicitur q locus dialecticus non facit immediate fidē de rē dubia sed mediate inq̃ntum in ipso fundatur argumentū: ⁊ sillogismus dialeticus non facit fidē conclusionis ratione sui sed ratione sui medij in quo est virtus probatiua conclusionis: ideo solum argumentū per se ⁊ immediate facit fidem de conclusione. Ad quartū dicitur q licet in illo sillogismo sit conclusio sillogistica simpliciter: non tamen ibi est conclusio sillogismi probatiuū pro qua solum hic diffinitur cōclusio. Ad q̃ntū dicitur q licet questio formaliter accepta sub modo questiōis non sit vera vel falsa: tamen q̃ntum ad suum materiale cui additur signum interrogatiuū significat verū vel falsum: ideo bene dicitur materialiter propositio. ⁊ additur dubitabilis ad explicandum formale ei⁹ quod est acceptio eius sub modo questionis ⁊ dubij.

Argumentatio est argumenti per orationē explicatio: idest oratio explicans argumentū. Differt aūt argumētū a medio ⁊ ab argumtēatione: qr mediū dicitur eo q habet duo extrema. Argumentū dicitur eo q addit supra mediū virtutē probandi conclusionē. vnde ad hoc q sit argumentū exigitur q sit mediū et q habeat virtutē probandi conclusionē. Argumentatio autem dicitur oratio totalis composita ex ꝓmissis et cōclusione: et in illa manifestatur virt⁹ argumēti. Aliquādo eni totalis orō potest inferre vniuersalē affirmatiuā. Aliqñ nō nisi ꝑticularē affirmatiuam. aliquādo nō nisi vniuersalē negatiuā. aliqñ vero nō nisi ꝑticularē negatiuam: ut supius est ostēsum ꝑ regulas. Argumentationis quattuor sunt species: sillogismus: inductio: entimema exemplū. Diffinitio sillogismi dicta est iam prius.

Postq̃ auctor determinauit de argumento qd est principiū argumētationis. Hic cōsequēter determinat de ipsa argumētatione ipsam primo sic diffiniēs. Argumentatio est argumenti per orationē explicatio. In qua diffinitione ponitur explicatio loco generis. Et ponitur argumentū ꝑ orationē ad differentiā diffinitionis que est explicatio diffiniti ⁊ ad differētiā orationū cathegoricarū ⁊ ypotheticarū quibus nō conuenit explicare virtutē argumēti. Et huius diffinitionis sic pōt dari ratio: quia argumētatio dicitur totalis oratio cōposita ex premissis ⁊ cōclusione. sed in tali oratione manifestatur virtus argumenti: quia aliqua totalis oratio infert vniuersalē affirmatiuā. Et in hoc explicat̃ q mediū eius habet virtutem probandi ⁊ inferendi vniuersalē affirmatiuā. alia vero vniuersalē negatiuam alia particularem affirmatiuā. alia particularem negatiuā. ⁊ in hoc manifestatur virtus argumenti quia in illis argumentationibus medium habet diuersam virtutē ꝓbandi et inferēdi conclusionē. Primo sciendum q argumētatio ⁊ argumētum sic inter se differunt: quia argumentū est mediū habens virtutē inferēdi ⁊ ꝓbandi conclusionem aliquam. sed argumētatio ē orō q̃ explicat talē virtutem ipsius argumenti. Sicut enī diffinitio explicat ipsū diffinitū resoluēdo ipsum per sua principia. s. per genus ⁊ differentiā. ita similiter argumētatio explicat virtutem argumenti ostendendo quomodo mediū habet conuenientiā ⁊ habitudinem ad maiorē extremitatem ⁊ minorē: ⁊ quomodo extremitates habent conueniētiā cū medio. per quā conuenientiam cognoscitur virtus medij qua possunt vniri extremitates inter se: ⁊ per quam potest inferri ⁊ probari conclusio. Secundo sciendum q argumentatio dupliciter capitur. vno enī generaliter pro omni oratione in qua est antecedens ⁊ cōsequēs ⁊ medium illatiuum conclusionis. Et hoc modo se extendit ad quelibet modū argumentationis. Alio modo capitur specialiter solū pro argumētatione probatiua: cuius mediū habet virtutē illatiuā ⁊ probatiuam respectu conclusionis. Et sic in diffinitione preposita diffinitur argumētatio probatiua: ⁊ nō diffinitur ibi argumētatio cōiter accepta pro quacūq3 oratione illatiua cōclusionis. Et huius ratio est: quia sicut in hoc libro nō habet considerari sillogismus in tota cōitate eius: sed consideratur specialiter de sillogismo dialetico qui ꝓbatiu⁹ est. ita similiter nō habet hic considerari argumentatio in tota communitate eius sed solum argumētatio probatiua. Tertio sciendum q argumētatōis quattuor sunt spēs. s. sillogismus inductio entimema ⁊ exemplū. Quarū sic habetur sufficientia: quia in oī argumētatiōe ꝓcedit̃ ab añte ad ꝯñs: vel ergo ibi est processus a toto vl' a parte. si a toto sic vl': hoc ē dupliciter. vel in añte sunt due premisse simul disposite in mō ⁊ figura. ⁊ sic est sillogismus. vel ibi est vna ꝓmissa tm̃ ⁊ non fit dispositio in modo ⁊ in figura in añte: ⁊ sic est entimema. In hoc enī cōueniūt sillogismus ⁊ entimema: qr in vtroq3 fit processus a toto ad partē: siue ab vli ad particulare. Sed si fiat ꝓcessus a ꝑte hoc est dupliciter. vl' fit a singularibus ad vniuersale: ⁊ sic est inductio vel ab vno singulari ad aliud singulare: ⁊ sic est exēplū. Quarto sciēdū q ista diuisio argumentationis nō est diuisio generis in suas species: qr diuisū nō ꝯuenit equaliter mēbris diuidentib⁹

sed est diuisio analogi in sua analogata: eo φ argumentatio dicitur de ipsis q̄ttuor s̄m prius ⁊ posteri⁹: ⁊ ideo est quia argumētatio dicitur ab hoc quod est arguere mētē ad assētiendū conclusiōi que infertur: sȝ hoc per se p̄mo cōuenit sillogismo ⁊ nō alijs spēbus argumentationis: nisi inq̄ztū in ipsis est aliquo modo virtus sillogismi: rōne cuius alie spēs a sillogismo sumūtr oēȝ argumētatiōis ab eo. Cōtra p̄dicta arḡ p̄mo sic: argumētatio ⁊ argumētū differūt sicut ↄcretū ⁊ abstractum: quia cōuenuīt in principio dictōis ⁊ differūt in fine. sed abstractum non habet explicare cōcretū: ergo argumētatio non est argumenti explicatio. Secūdo sic: sillogismus procedēs ex manifeste falsis est argumentatio: cum sit sub vna specie argumētatiōis: ⁊ tamē nō est explicatio argumēti: cū in eo nō sit mediū habens virtutem ↄbandi cōclusionē: ergo male ponitur diffinitio argumentationis. Tertio sic: argumētatio dicit̄ quasi arguēs mētē. sed tota oratio composita ex p̄missis ⁊ conclusione non arguit mentē: q2 hoc solū conuenit añti. ergo male dicitur φ argumētatio est totalis orō cōposita ex p̄missis ⁊ cōclusiōe. Quarto sic: in p̄mo thopicorū solū enumerantur due spēs argumētatōis. s. sillogism⁹ ⁊ inductio: ergo hic male ponūtur q̄ttuor. Quinto sic: spēs inter se opposite nō reducūtur vna ad aliā: ut hō ⁊ equ⁹. sȝ oēs spēs argumētatiōis a sillogismo reducūtur ad sillogismū: ergo nō sūt spēs siue modi ab eodē distincti. Ad primū dicitur φ lȝ argumētatio ⁊ argumētū cōueniāt in principio dictōis ⁊ differant in fine: non t̄n cōueniunt in re significata: quia argumentū significat mediū argumētatiōis: ⁊ argumentatio totam orationē cōpositam ex p̄missis ⁊ cōclusiōe: ideo nō differūt solū sicut cōcretū ⁊ abstractū: rōne cui⁹ vnū pōt esse explicatio alterius. Ad secundū dicit̄ φ sillogismus ↄcedēs ex manifeste falsis nō est argumētatio ↄbatiua de q̄ solū intelligitur in hac diffinitōe: sed solū est argumētatio illatiua. Ad tertiū dicitur φ cū orō cōposita ex p̄missis ⁊ cōclusiōe bene arguit mentē s̄m partē eius ⁊ respectu añtis ⁊ hoc capiendo tota collectiue pro ↄfecta: q2 si caperet̄ tota distributiue ut est idē φ q̄libet pars: sic tota orō cōposita ex p̄missis ⁊ cōclusiōe nō arguit mentē sed vna pars tantū. Ad q̄rtū dī φ Aristo. in p̄mo thopicoꝝ sub sillogismo cōprehēdit entimema: ⁊ sub inductione exēplū. Ad quintum dicit̄ φ lȝ alie spēs quantū ad virtutē inferēdi ad sillogismū reducant̄: non t̄n q̄ztū ad formā arguendi: iō sunt species a sillogismo distincte

Inductio est ↄgressus a partibus sufficiēter enumeratis ad suū vl̄e siue totuȝ ut hic sor. currit hic plato currit: ⁊ sic de singulis: ergo omnis homo currit.

Postq̄ȝ auctor sup̄i⁹ determinauit de argumētatiōe in cōi tā diffinitiue q̄ȝ diuisiue ipsam diuidēdo ↄ suas spēs. Hic ↄñt determinat de spēbus ei⁹. Et quia diffinitio sillogismi est posita sufficiēter in quarto tractatu: quia ↄ illā diffinitionēȝ pōt diffiniri sillogism⁹ simpliciter remota illa ↄticula ⁊ cōcessis ⁊ etiā sillogism⁹ dialeticus posita eadē ↄticula: ut dicēdo: sillogismus est orō in qua q̄busdā positis ⁊ cōcessis necesse est aliud accidere ↄ ea q̄ posita sunt ⁊ cōcessa. ideo auctor se excusat de speciali determinatione sillogismi: q2 diffinitio eius data est prius. iō inter alias spēs argumētationis primo determinat de inductiōe: q2 est aliquo modo perfectior alijs.

Primo sciendū φ sic diffinit̄ inductio. Inductio est progressio a singularibus ad vl̄e probandū: ut sortes currit: plato currit: ⁊ sic de alijs: ergo ōis homo currit. In qua diffinitione ponitur ↄgressio loco generis. ⁊ capitur ibi similitudinarie ↄgressio per similitudinē ad motū progressiuū animalis: q2 sicut ille mot⁹ fit ↄponēdo pedē pedi: sic ille mot⁹ rōnis. i. progressio fit capiēdo vnuȝ singulare post aliud: iō ibi capitur progressio pro motu rōnis. deinde ponitur a singularibus: ad d̄riam sillogismi ⁊ entimematis q̄ procedunt ab vl̄ibus ad singularia: ⁊ subiūgit̄ ad vl̄e: ad differētiā exēpli qḋ procedit ab vno singulari ad aliud: ⁊ nō ad vniuersale. Ex qua diffinitiōe patet φ inductio ⁊ descensus aliquo mō opponuntur: q2 descensus est ab vniuersali ad particulare: inductio vero ecōtra. Scd̄o sciendū φ singulare dupliciter sumitur. vno mō specialiter solū pro indiuiduo determinato. Alio mō generaliter pro quolibet inferiori alicuius superioris: ⁊ hoc mō species alicuius vniuersalis possunt dici singularia generis: q2 licȝ nō sint singularia simpliciter. sunt t̄n singularia in respectu. ⁊ hoc mō sumitur singulare in diffinitione: ⁊ etiam capitur vniuersale generaliter pro quolibet superiori: ⁊ nō fit processus ad vniuersale indifinite acceptū: quia ibi non est proprie inductio sortes currit plato currit ⁊ sic de alijs: ergo homo currit sed debet fieri processus ad vniuersale vniuersaliter sumptū qḋ est vniuersale secundū rem ⁊ modū simul: ut cōcludendo: ergo omnis homo currit. Tertio sciendū φ dupliciter potest fieri inductio. Vno mō enumerando aliqua singularia tantū ⁊ nō omnia: ut dicendo sortes currit plato currit: ergo omnis homo currit. ⁊ hec inductio nō est cōsequentia necessaria: quia antecedens potest esse veruȝ consequente existente falso: sed est probabilis tantū. Alio modo fit inductio enumerādo omnia singularia simul: ⁊ adhuc potest fieri dupliciter. Vno modo enumerādo omnia singularia in propria forma cū illa particula: ⁊ nō sunt plura. Alio modo enumerādo aliq̄ singularia in proprijs forma ⁊ cōprehendēdo alia sub vna clausula cōmuni: ut dicendo ⁊ sic de alijs. ⁊ vtroq3 istorū modorū inductio est cōsequētia necessaria: sed tamē nō est cōsequentia formalis: sed materialis tantū: quia tenet gratia habitudinis materialis: scilicet ↄpter habitudinē singulariū ad suū vniuersale propter quā habitudinē ↄsupponitur in inductione vna ↄpositio per se nota que cōtinetur in mente: ex qua cū antecedente inductionis fit sillogismus redocēdo inductionem ad sillogismuȝ. Quarto sciendū φ inductio sic reducitur ad sillogismū: quia in conclusione inductionis sunt duo termini quorum subiectū fit minor extremitas ⁊ predicatuȝ fit maior extremitas in sillogismo: ⁊ singularia que nō ponunt̄ in conclusione accipiūtur pro medio: ut ista inductio sortes currit plato currit: et sic de alijs: ergo omnis homo currit: sic reducitur: omne qḋ est sortes vel plato: et sic de alijs currit: omnis homo est sortes vel plato: et sic de alijs: ergo omnis homo currit. ⁊ debēt capi illa singularia disiūctiue ⁊ nō copulatiue: quia nō possunt cupulatiue verificari de suo vniuersali: sȝ disiunctiue tantū. Cōtra predicta arguitur primo sic: inductio est mot⁹ rationis vel intellectus cū sit argumētatio: sed motus intellectus nō fit a singularibus: quia intellectus non cognoscit singularia sed solū vniuersale quod est obiectū eius ergo inductio nō fit a singularibus. Secūdo sic: in omni argumētatione probatiua antecedens debet esse notius cōsequente sed singularia nō sunt notiora suo vniuersali: cuȝ sint infinita ⁊ indeterminata: ergo inductio nō fit a singularibus ad vniuersale. Tertio sic: hec est bona inductio: omnis equ⁹ currit: omnis homo currit: ⁊ sic de alijs speciebus animalis: ergo omne animal currit: ⁊ tamen ibi non arguitur a singularibus ad vniuersale: ergo contra diffinitionē. Quarto sic: hic arguitur a singularibus ad vniuersale: sortes currit: plato currit: ⁊ sic de alijs: ergo omnis asinus currit: ⁊ tamen ibi non est bona consequentia: ergo male dicitur φ inductio est bona consequentia. Quinto sic: in omni sillogismo sunt tres termini. sed in inductione sunt plures terminis q̄ȝ tres: ergo inductio nō redocitur ad sillogismū. Ad p̄mū dicitur φ licet intellectus non cognoscat singularia directe: tamen bene cognoscat reflexe per hoc φ intellectus reflectitur ad sensum quo singularia cognoscuntur: sed soluȝ cognoscit vniuersale directe tanq̄ȝ propriū obiectum eius.

Ad secunduȝ dicitur φ licet singularia non sint notiora simpliciter suo vniuersali: tamē sunt notiora quo ad nos q̄ȝ suum vniuersale. et licet aliquando singularia sint infinita quo ad nos: tamen aliqua possunt esse nobis nota: ⁊ tunc enumerando illa que sunt nobis nota ⁊ comprehendendo alia sub illa clausula cōmuni: ⁊ sic de alijs potest fieri inductio. Ad tertium dicitur φ licet ibi non bene arguatur a singularibus simpliciter: tamen bene arguitur a singularibus

bus in respectu: quia ista omnis equus currit est quodāmo do singularis ad istam: omne animal currit: ⁊ hec sufficit ad inductionē ut dictum est. Ad quartū dicitur ꝙ ibi nō arguitur a singularibus ad vniuersale illoꝝ singulariū enumeratoꝝ quod ad inductionē requiritur. Ad quintum dicitur ꝙ licꝫ in inductōe sint plures termini ꝗ̄ tres ſm vocem: tamen accipiuntur per modum trium in sillogismo: quia cuncta singularia in antecedente inductionis posita capiuntur pro medio.

¶ Entimema est sillogism⁹ impfectus .i. oratio in qua nō oībus ante positis ꝓpositionibus infert̄ conclusio festinata: ut oē animal currit: ergo oīs hō currit. In hac enim dicta argumētatiōe intelligit̄ hec ꝓpositio: oīs hō est aīal ⁊ non apponit̄ ibi: quia si apponeret̄ perfectus esset sillogismus. Aristo. autem sic diffinit entimema. Entimema est ex icotibus ⁊ signis. Icos autem idem est ꝙ propositio probabilis. Signū autē ꝙ hic sumitur idē est ꝙ ꝓpositio demōstratiua vel necessaria: ⁊ hoc est inferēdo. vnde signū cōmuniter ſm ꝙ hic sumitur dicit necessitatē illationis. Icos dicit ꝓbabilitatē ipsius ꝓpositionis in se: ſm quam ꝓbabilitatem propositio videtur esse vera. Unde nota ꝙ in entimemate est tm̄ ꝓpositio vna inferēs: et alia illata. vnde lꝫ ꝙ propositio inferēs apparet omnibus vel pluribus esse vera: sicut est icos quia iam sic ē probabilis: ut quilibet diligit diligentē se. Sciendū aūt ꝙ illa eadē propositio de necessitate infert cōclusionē: ⁊ sic est signū: ⁊ sic eadē ꝓpositio est icos ⁊ signū: ſꝫ secundū aliud ⁊ aliud. Siquis obijciat ꝙ debꝫ diffiniri entimema sic. Entimema est ex icote ⁊ signo: cum non sit nisi vna propositio inferens que est icos ⁊ signū ſm diuersa. Dicendū est ꝙ licꝫ sit tm̄ vna propositio inferens: habet tamē in se virtutē duarū propositionū. q2 habet in se virtutē suā propriam ⁊ illius que intelligitur: ⁊ sic est vna ſm substantiā: ⁊ est due propositiones ſm virtutem: ⁊ ideo dicit in plurali ex icotibus ⁊ nō ex icote: ⁊ sili͛r ex signis ⁊ nō ex signo. Sciendū autē ꝙ omne entimema debꝫ reduci ad sillogismū: q2 in quolibꝫ entimemate sūt tres termini sic in oī sillogismo: quoꝝ terminoꝝ duo ponunt̄ in ꝯclusiōe ⁊ sunt extremitates. aliud aūt ē mediū qđ nunꝗ̄ ponitur in ꝯclusiōe. Illarū autē extremitatū altera sumpta est bis: in entimemate altera scꝫ et extremitate semel sumpta et medio debꝫ fieri propositio vna ſm exigētiā modi: ⁊ sic fiet sillogism⁹ Uerbi grā: in hoc entimemate: oē aīal currit: ergo oīs hō currit: hō ⁊ currit sūt extremitates: animal est mediū. sed extremitas hec scilicet hō sumpta est semel: ergo ex ipsa ⁊ medio fiat propositio vna: sic oīs hō est animal: et tūc cōpletus erit sillogism⁹ sic: omne animal currit: oīs homo est animal: ergo omnis homo currit. Exēplū autē est quando per vnū particulare probatur aliđ particulare per aliquod simile repertū in ipsis: ut legionēses cōtra astoricēses pugnare malum est: ergo astoricenses contra cemotenses pugnare malū ē. vtrūqꝫ enim est malum affines contra affines pugnare.

Postꝗ̄ auctor determinauit de sillogismo ⁊ inductione que sunt principaliores partes argumentationis. Hic consequenter determinat de entimemate ⁊ exemplo que sunt reducibiles ad alias species: scilicꝫ entimema ad sillogismū: et exemplū ad inductionē: et quia entimema est exemplo perfectius: ideo prius determinat de entimemate ꝗ̄ de exemplo ipsum primo sic diffiniens. Entimema est sillogismus imperfectus. In qua diffinitione ponitur sillogismus loco gener͛ capiendo sillogismū cōmuniter ut se extendit ad sillogismū perfectū formaliter in modo ⁊ figura: ⁊ ad sillogismū perfectū virtualiter. Et ponitur imperfectus ad differentiam sillogismi perfecti formaliter completi ex duabus premissis: et consequenter explicatur hec diffinitio. Entimema ē oratio in qua nō omnibus premissis positis: sed tantū vna infert̄ festinata conclusio: ut hic omnis homo currit: ergo sor. currit posita maiore tātum: ⁊ presupposita minore infertur cōclusio. Primo sciendum ꝙ in omni entimemate secūdū intellectū ponuntur due premisse: sed secundū vocē ponit̄ vna tantū: ⁊ alia tacetur ⁊ retinetur in mente: ⁊ inꝗ̄tū sunt ibi due premisse secundū intellectū vocatur sillogismus: ⁊ ex parte qua deficit vna secundū vocem dicitur imperfectus. ⁊ quia vna tacetur que retinetur in mente: ideo dicitur entimema ab en quod est in ⁊ timos quod est mens et monos quod est vnū quasi in mente retinēs vnam propositionē. ⁊ oportet illam que retinetur in mente esse probabilē ⁊ necessariā: ⁊ ꝙ presupponatur tanꝗ̄ vera. Et propter hoc Aristoteles sic diffinit entimema. Entimema est sillogismus ex icotibus ⁊ signis. Icos enim est propositio probabilis. ⁊ signū ibi capitur ꝓ propositione necessaria: ut hic omne animal currit: ergo omnis hō currit minor presupponit̄ .s. oīs homo est animal: q̄ est ꝓpositio necessaria: ⁊ signū. Ex quo patet ꝙ cōsequētia entimematis nō tenet grā forme arguēdi sed grā materie: q2 ibi presupponit̄ virtus alicuius ꝓmissarū. Secundo sciendū ꝙ entimema sic reducitur ad sillogismū: q2 in ipso sunt due extremitates in ꝯclusiōe quarū maior extremitas est ꝑdicatū: ⁊ minor extremitas subiectū: ⁊ ibi ponitur mediū: qđ nō intrat cōclusionē: ⁊ ponit̄ in antecedente cū altera extremitatū. vnde formādo vnā ꝓmissarū cū medio ⁊ cū extremitate nō posita in āte fit sillogism⁹ ꝑfectus. Et si mediū ponatur in āte cū subiecto cōclusiōis ibi est minor premissa et deficit maior: ut hic: oīs homo est risibilis: ibi deficit maior: scilicet omne risibile est animal: ergo omnis homo est animal. Et si mediū ponatur cū predi-

cato conclusionis quod est maior extremitas ibi est maior ꝓmissa ⁊ deficit minor: ut hic omne animal currit: ergo omnis homo currit: ibi deficit minor scilicet: omnis hō est animal. Et si tale medium possit subijci maiori extremitati ⁊ ꝑdicari de minori entimema reducitur ad primā figurā. Et si predicatur de utraqꝫ sic reducitur ad secundā: ⁊ subijcitur utriqꝫ sic reducitur ad tertiam figuram. Tertio sciendū ꝙ exemplum sic diffinitur. Exemplū est progressus ab uno particulari ad aliud ꝑticulare probandū propter aliquod simile in ipsis repertum: ut sortes est risibilis: ergo plato ē risibilis: eo ꝙ uterqꝫ est homo: in quo habent similitudinem essentialem. In qua diffinitione ponitur progressus loco generis. ⁊ ponitur ab uno particulari ad differētiam entimematis ⁊ sillogismi. ⁊ ponitur ad aliud particulare ad differētiam inductionis que ꝓcedit ad universale probandū. ⁊ ponitur ꝓpter aliqđ sile in ipsis reptū: ad ondēdū vī ꝓuenit virt⁹ ꝓbatiōis in exēplo qꝛ ꝓuenit ꝓpter silitudinē duoꝝ ꝑticulariū ad inuicē: ⁊ quicqđ conuenit uni singulari inqꝫtum est simile alteri etiam conuenit alteri: ut risibile conuenit sorti inqꝫtum est homo: ideo risibile conuenit platoni inqꝫtum est homo. Quarto sciendum est ꝙ ad reducendū exemplum ad sillogismū oportet primo per inductionē imperfectā ostendere maiorem extremitatem que est predicatū conclusionis de illo cōmuni in quo conueniunt illa singularia: ⁊ per illud cōmune ostenditur sillogistice de alio singulari quod est minor extremitas: ut arguendo sic: sortes est risibilis: ergo omnis homo est risibilis. ibi est inductio imperfecta. ⁊ ultra: oīs homo est risibilis: plato est homo: ergo plato est risibilis. in hoc sillogismo homo ponitur pro medio: ⁊ illud cōmune in quo sibi assimilantur pro maiori extremitate: et suum simile quod est plato est minor extremitas. Et diffinitur aliter exemplū ab Aristotele. Exemplū est argumentatio que per simile minoris extremitatis ostēdit maiorem extremitatem de medio: ⁊ per mediū de minori extremitate. ⁊ oportet maiorē extremitatem notiori modo cōuenire primo singulari qꝫ medio. ⁊ ꝙ noti⁹ insit medio qꝫ minori extremitati: ratione cuius totus ꝓcessus exemplaris vocatur. ⁊ per hoc patet quid sit entimema ⁊ exemplū: ⁊ quo mō reducūtur ad sillogismū. Cōtra predicta arguitur ꝑmo sic: entimema ⁊ sillogismus inter se opponunt̄ ⁊ sunt species distincte: ergo entimema non est sillogismus. Secūdo sic: in primo posteriorū dicitur ꝙ entimema est vere sillogism⁹ ergo entimema nō est sillogism⁹ imperfectus. Tertio sic: hic est sillogismus imperfectus: oīs asinus currit: ergo omnis homo currit. ⁊ posita illa minore: omnis homo est asin⁹ erit sillogismus perfectus: ⁊ tamē nō est bona cōsequētia: ergo male dicitur ꝙ in entimemate est bona consequentia.

Quarto sic: unū singulare simile alteri nō est magis notū qꝫ aliud. sꝫ omnis argumētatio ꝓcedit a magis noto ad minus notū: ergo in exēplo unū ꝑticulare nō probatur ꝑ aliud. Quinto sic: non sequitur sortes ē risibilis: ergo oīs homo est risibilis: ⁊ tamē ibi arguitur eo mō reducēdo exēplum ad sillogismū ostēdendo maiorē extremitatem de medio in quo cōueniunt plura singularia: ergo exemplū nō est reducibile ad sillogismū. Ad primum istorum dicitur ꝙ licet entimema non sit sillogismus perfectus in modo ⁊ in figura formaliter: tamē est bene perfectus virtualiter: ⁊ ē imperfectus formaliter: eo ꝙ deficit una premissarū: ⁊ est perfectus virtualiter: quia ibi sunt due premisse secundū intellectū arguentis qui tacet unā quā presupponit per se eē notā ideo dicitur perfectus sillogismus: ⁊ per hoc soluitur secūdū argumentū. Ad tertiū dicitur ꝙ in entimemate requirit̄ ꝙ illa premissa quam presupponit sit vera vel probabilis: ⁊ hoc nō fit in isto argumēto: omnis asin⁹ currit: ergo omnis homo currit: ideo ibi non est entimema. ⁊ licet ibi sit sillogismus perfectus formaliter: nō tamen est perfectus virtualit̄ quod requiritur ad ratiōnē entimematis. Ad quartum dicitur ꝙ licꝫ ꝯm rem unū singulare nō sit notius alio in eo ꝙ singularia sunt: tamē bñ pōt esse quo ad nos notius alio ⁊ secundū hoc pōt probare aliud. Ad quintū dicit̄ ꝙ licet inducēdo exemplū ad sillogismū: in illa reductione imꝑfecta nō sit cōsequētia necessaria: tamē bene est ibi cōsequētia ꝓbabilis: qꝛ ꝓbabile est ꝙ si maior extremitas cōueniat uni singulari eo ꝙ cōuenit cū alio singulari in tali medio: et illud singulare cōtineatur sub illo medio ꝙ illa maior extremitas illi medio uniuersaliter cōueniat.

¶ Argumētū aūt per locū ꝯfirmatur. vñ de danda est diffinitio loci ꝓut hic sumit̄. Locus enim est sedes argumēti: vel unde ad questionē ꝓpositā cōueniens trahitur argumentū. Quid aūt sit q̄stio dictū ē prius. Sciendū aūt ꝙ ꝓpō qstio ⁊ cōclusio ꝯm substantiā siue in subiecto idē sūt. Eadē enim orō ꝓpō est ⁊ qstio et cōclusio ut hic: oīs homo currit. Differūt aūt ꝯm rōnes vel diffinitiones ut prius patuit. Secūdū enim ꝙ dubitatur est qstio: ꝓut aūt ꝓbata est per argumētū est conclusio ꝯm aūt ꝙ ponitur pro alio in premissis est ꝓpositio. unde ꝓpō dicitur ꝯm ꝙ est in premissis ad ꝓbandū cōclusionē. Locus diuidit̄ in locū maximā: ⁊ in locū differentiā maxime. locus maxima idē ē ꝙ ipsa maxima. Maxima autē est ꝓpositio q̄ altera nō est prior idest notior: ut omne totū maius est sua parte. De quacūqꝫ ꝑdicatur diffinitio ⁊ diffinitū. De quacūqꝫ ꝑdicatur spēs ⁊ genus. Locus vero differentie maxime ē ille quo una maxima differt ab illa maxima. verbi gratia. Iste maxīe de cunqꝫ predicat̄ species ⁊ genus. De quocūqꝫ diffinitio ⁊ diffinitū: differūt per terminos ex quibus cōponuntur. una eni cōponit̄ ex genere ⁊ spē. alia vero ex diffinitōe ⁊ diffinito. Vñ isti termini simplices dñr dr̄ie maxīaꝝ ⁊ tā locus maxīa qꝫ loc⁹ differētie maxīaꝝ dr̄ loc⁹: qꝛ utrūqꝫ ꝯfert firmitudinē argumento. unde ꝓportionabiliter sumitur hic locus ad locū in rebus naturalibus: qꝛ sicut locus ibi dat fortitudinē reb⁹ naturalib⁹ ⁊ cōseruat eā in esse. Similiter hic loc⁹ cōseruat argumētū.

Postqꝫ auctor determinauit de argumēto ⁊ argumētatione. Hic cōsequēter determinat de loco qui per argumentū diffinitur ꝯm ꝙ in eo cōfirmatur ipsum argumentū ipm primo sic diffiniēs. Locus ē sedes argumēti vel id a quo ad propositā questionē cōueniēs elicitur argumentū. Cui⁹ rō est: qꝛ locus est habitudo necessaria terminorū ad inuicem. Vel est ꝓpositio necessaria q̄ est ꝑ se nota ꝓpter talē habitudinē terminoꝝ inter se: sed in tali habitudine terminorū inter se vel in ꝓpositione ꝑ se nota q̄ fit ex illis terminis cōfirmatur mediū probans ⁊ inferēs conclusionē quod dicit̄ argumentū: ⁊ etiā elicitur virtus argumenti ad ꝓpositā questionē ex illa habitudine terminorū: vel ex aliqua ꝓpositione per se nota: ideo locus bene dicitur argumentū vel aliud a

quo dicitur argumentū. Prima aūt pars conuenientius ꝛ principalius cōuenit loco maxime, ꝛ secūda ꝯuenit loco differentie maxime: q̄uis quelibz pars aliquo modo possit cōpetere cuilibet loco: q̄r in vtroqz cōfirmatur argumentū: et etiā ab vtroqz potest elici argumentū ad aliquā propositaz questionē. Primo sciendū q̄ hic nō capitur ꝓprie locus ꝓ superficie corporis cōtinentis que est mēsura locati ut capitur in predicamētis: sed capitur transsumptiue pro habitudine terminorū: vel propositione per se nota que est aliquo modo generatiua ꝛ cōseruatiua argumenti: sicut locus dicitur conseruatiuus locati. Et dicitur etiam talis locus dialeticus sedes argumenti: nō proprie sed methaphorice siue trāsumptiue: quia sicut sedens in sede cōfirmatur ꝛ quiescit ita argumentatio quiescit ꝛ confirmatur in loco dialetico: quia cum intellectus dubitat de virtute probatiua vel illatiua argumenti: ꝛ reperit hitudinē terminorum: vel propositionē per se notam vbi cōfirmatur illa habitudo: tunc intellectus quiescit ꝛ amplius nō dubitat de illa virtute nec de cōclusione probata per argumentū. Secūdo sciendū q̄ locus diuiditur per locū maximā: ꝛ locum differentiā maxime qui sic inter se differunt: quia locus differētia maxime dicit habitudinē terminorū in qua fundatur ꝛ cōfirmatur argumentū incōplete tamē ꝛ impfecte: ꝛ locus maxīa dicit ꝓpōnē per se notā ꝓpter illā habitudinē terminorū: q̄ cōplete et explicite terminat argumentū: verbi grā arguēdo sic: sortes est hō: ergo sortes est aīal: iſt ꝓbet̄ p locū a specie ad genus ē locus differentia maxime ꝛ terminat imperfecte argumentū q̄r pōt adhuc dubitari qualis est illa habitudo speciei ad genus. sed cū aduenit ista maxima de quocūqz predicatur species ꝛ suū genus: tunc explicite terminat̄ argumentū: ꝛ per hoc habetur sufficientia istorū membrorū: quia omnis locus cōfirmat argumentū: vel ergo cōfirmat explicite ꝛ perfecte: ꝛ sic locus ē maxima. vel implicite ꝛ imperfecte: ꝛ sic est locus differētia maxime. Ex quibus pꝫ q̄ locus differētia maxime via generationis est prior q̄z locus maxima: sꝫ via pfectionis est posterior. ꝛ dī locus maxima p appōnē. Et sic ibi nō ē incōgruitas cōstructionis: maxima enī tenet̄ substātiue ꝛ nō adiectiue. Tertio sciendū q̄ locus maxima idē est q̄ ipsa maxima ꝛ maxima est ꝓpō per se nota qua nō est altera prior neqz notior: ut omne totū est maius sua pte. Et rō diffinitionis est: q̄r in tali ꝓpōne est habitudo īmediata vel per se nota terminorū inter se: ideo cognitis illis terminis intellectus statim apprehendit habitudinē illorū terminorū ꝛ cognoscat ꝓpositionē necessariā que fit ex illis terminis ꝛ illa nō notificatur per aliā propositionē sed per suos terminos: ideo nulla est notior ipsa: ꝛ vocatur maxima: q̄r licet sit parua in quantitate est tamē maxima in virtute: ꝛ in gradu certitudinis: quia potest certificare multas alias propositiōes. Alio nomine dicit̄ dignitas: quia seipsaz significat ut ab intellectu cognoscat̄. Alio modo dicitur cōmunis animi cōceptio: quia ab intellectu multorū faciliter concipitur: idō illam sic diffinit Boetius: cōmunis animi cōceptio est quam quisqz probat auditā. Quarto sciendū q̄ locus differentia maxime ē ille per quē vna maxīa differt ab alia: ut sunt termini habentes necessariā habitudinē inter se: ex qua prouenit necessitas illius maxime: ut iste maxime de quocūqz predicatur species ꝛ suū genus: ꝛ de quocūqz predicatur diffinitio ꝛ diffinitū: differunt per suos terminos: ꝛ illi termini in q̄tū habent habitudinē necessariā ad inuicē vocantur loci differentie maxime. vnde dicūtur loci in q̄tū ex ipsis elicit̄ argumentū: vel in ipsis cōfirmatur. ꝛ dicuntur differētie maxime: in q̄tū faciunt vnā maximam differre ab alis. Cōtra predicta arguitur primo sic: argumentū est mediū argumentationis ꝓbans cōclusionē: ꝛ locus maxima est vna ꝓpositio argumentationis: sed mediū nō cōfirmatur in p̄missis argumentationis: ergo locus maxima nō est sedes argumenti. Secūdo sic: argumentū ꝛ locus idē sunt: ut in isto argumento homo currit: ergo animal currit: homo est argumentū q̄r est mediū ꝓbans conclusionē: ꝛ etiā est locus in q̄tum in ipso est species: ꝛ dicitur locus a specie. sed idem nō cōfirmat seipsum: ergo locus male dicitur sedes argumenti. Tertio sic: locus differentia maxime est pars loci maxime ꝛ in eo continetur. ergo mēbra huius diuisionis coincidunt. Quarto sic: hec est vna maxima: omne totū ē maius sua parte: ꝛ tñ aliquid est notior ipsa: ut ista de quolibet esse vel nō esse de nullo ambo simul: ergo cōtra diffinitionē maxime. Quinto sic: omnis locus est habitudo ut patet in diffinitionibus omniū locorū: sꝫ termini maxime nō sunt habitudo: ergo male dicūtur loci differētie maxime. Ad primū dicitur q̄ licet argumentū q̄tū ad suū materiale qd̄ est terminus: qui est mediū argumētationis nō cōfirmetur per maximā tamē q̄tū ad virtutē ꝓbandi conclusionē confirmatur in maxima per quā virtus argumenti perfecte explicatur ꝛ manifestatur intellectui. Ad secundū dicit̄ q̄ licet locus ꝛ argumentū q̄nqz sint idē materialiter tamē differunt formaliter: ut in illo exēplo predicto hō in q̄tum habet virtutē probandi conclusionē dicitur argumentū ꝛ in q̄tuꝫ est species ꝛ habet habitudinē ad genus dicitur locus ꝛ in ista habitudine cōfirmat̄ virtus q̄ dicitur argumentū. Ad tertiū dicitur q̄ licet in maxima includat̄ materialiter locus differētia maxime tanq̄z pars materialis eius: non tamen formalit̄ ut ptinēs ad formā maxime: idō locus maxima ꝛ locus differētia maxīe nō coincidūt in idem formalit̄. Ad quartū dicit̄ q̄ licet aliq̄ ꝓpō sit simpliciter notior ista oē totū ē maius sua pte: nulla tñ ē notior in suo genere: hoc est q̄ fiat ex eisdē terminis ꝛ in eodē genere vel minorū: q̄r ex talibus terminis nulla cōstituit̄ īmediatior ista. Omne totū est maius sua pte. Ad quintū dī q̄ licet termini maxime s̄m vocē nō sint habitudines: tñ q̄tum ad significata ipsorū important habitudines: q̄r sunt termini cōes: ꝛ tales significant habitudines rerū inter se: ut genus significat habitudinē superioris ad inferiora ꝛ spēs ecōtra.

¶ Locus differētia maxime diuidit̄ p locū intrīsecū ꝛ extrinsecū ꝛ mediū. Locus intrinsecus est qñ sumitur argumētū ab eis que sunt de substantia rei ut a diffinitiōe: ut aīal rōnale mortale currit: ergo hō currit. Locus extrinsecus est qñ sumitur argumētū ab eis q̄ sunt oīno separata a substantia rei ut ab oppositis: ut si queratur vtrū sortes sit albus et terminet̄ sic: sortes est niger: non ergo est albus. Locus medius est qñ sumit̄ argumentū ab eis q̄ partim cōueniūt ꝛ partim disconueniūt cū terminis in q̄stiōe positis: sicut in vniuoco et denominatiuo q̄ dicūtur cōiugata: ut si q̄ratur vtrū iusticia sit bona: ꝛ probetur sic iustū est bonū: ergo iusticia est bona.

Postq̄z auctor determinauit de loco in cōmuni tam diffinitiue q̄z diuisiue: ꝛ posuit diffinitionem loci maxime et etiam loci differentie maxime: hic consequenter diuidit locum dn̄am maxime per locū intrinsecuꝫ extrinsecū ꝛ mediū. Cuius diuisionis ratio est: quia omnis locus differentia maxime importat habitudinem termini inferentis ad terminuꝫ illatum. vel ergo terminus inferens simpliciter conuenit cum termino illato: ꝛ sic est locus intrinsecus. vel disconuenit ab eo: ꝛ hoc est dupliciter: quia vel disconuenit simpliciter vel partim conuenit partim differt. Si primum sic est locus extrinsecus. si secundum sic est locus medius. Primo sciendum est q̄ locus intrinsecus est quando sumitur argumentum ab his que sunt de substantia rei: hoc est quando terminus inferens est de substantia vel essentia termini illati: ut proposita ista questione: vtrum sortes sit animal arguitur sic: sortes est homo ergo sortes est animal: ibi fit

mitur argumentū ab illo termino inferente homo q̄ intrinsece cōuenit cū termino illato .s. cū aīali. Et dr̄ locꝰ intrinsecus: q2 q̄n terminus inferēs est intrinsecus illato vel ecōtra ibi ē intrinseca habitudo inter illos terminos: eo q2 habitudo vniꝰ termini ad aliū nō distinguit̄ realiter a termino cuius est habitudo. nec semꝑ oportet ad talē locū q2 terminꝰ inferēs sit de essentia vel diffinitione termini illati: sꝫ sufficit q2 sit intrinsecꝰ fm̄ aliquē modū essendi in. Secūdo sciendū q2 locus extrinsecus ē q̄n sumit̄ argumētū ab his q̄ sunt oīno sepata a substātia rei. i. q̄n terminꝰ inferēs simplr̄ ē extrinsecꝰ ⁊ discōueniēs cū termino illato: ut arguēdo sic: sortes ē albus. ergo sortes nō est niger terminus inferēs. s. albꝰ est totaliter extrinsecus termino illato. s. nigro ⁊ ꝓpter hāc causā talis locus vocatur extrinsecus. Et lꝫ habitudo localis in illo loco sit quodāmodo intrinseca in termino inferēti tm̄ est extrinseca in ordine ad terminū illatū ⁊ est habitudo negatiua tm̄ inter illos terminos ⁊ nō habitudo positiua sicut in loco intrinseco. Tertio sciendū: q2 locus mediꝰ est q̄n sumit̄ argumentū ab his q̄ ꝑtim ꝯuenit ⁊ ꝑtim differūt cū terminis in q̄stione positis: hoc est q̄n terminus inferēs ꝑtim conuenit cū termino illato: ⁊ ꝑtim differt sicut est inter cōcretū ⁊ abstractū q̄ cōueniunt in re significata: ⁊ differūt in mō significandi: ⁊ cōueniūt in ꝑncipio dictionis: ⁊ differūt in fine sicut est inter cōiugata ⁊ casus. ut si queratur vtrū iusticia sit bona ⁊ ꝓbetur sic. Iustū est bonū ergo iusticia est bona: ibi iustū ꝑtim conuenit ⁊ ꝑtim differt a iusticia. Et dicit̄ talis locus medius: q2 terminus inferēs medio modo se habet ad terminū illatū quantū ad hoc q̄d est cōuenire ⁊ disconuenire: io iste locus quātū ad cōuenientiā ⁊ dr̄iam termini inferentis ⁊ termini illati dicit̄ aliquo mō medius ꝑ ꝑticipationē inter terminū intrinsecū ⁊ terminū extrinsecū. Quarto sciendū: q2 ꝓdicta diuisio loci ꝑ illos tres modos nō est diuisio generis in suas species: q2 locꝰ nō dicitur equaliter de istis tribus membris: sed est diuisio analogi in sua analogata: q2 locus dicit̄ de istis tribus fm̄ priꝰ ⁊ posterius: prius enim dicit̄ de loco intrinseco ⁊ postea de alijs. Et rō est q2 locꝰ est habitudo termini inferētis ad terminū illatū sed in loco intrinseco vbi est habitudo positiua tm̄ est ꝑfectior habitudo q̄ꝫ in loco extrinseco vbi est habitudo priuatiua tm̄: q̄ solū habet cognosci ꝑ respectū ad habitudinē positiuā sicut ꝑuatio cognoscit̄ ꝑ habitū: ⁊ etiā locus medius ꝑticipat rōnē vtriusqꝫ loci q2 habet cōuenietiā cū loco intrinseco ⁊ extrinseco: ⁊ ea ꝑte qua cōuenit cū loco intrinseco ꝑfectior est loco extrinseco: ⁊ per hoc patēt diffinitiones ⁊ cōparatio illoꝝ locorū inter se. Sed cōtra ꝓdicta arguitur primo sic. Locus maxima multiplicat̄ sicut locus dr̄ia maxime: sed locus maxima nō diuidit̄ ꝑ locū intrinsecū extrinsecū ⁊ mediū: ergo male diuiditur hoc modo locus differentia maxime. Scdo sic: locus differētia maxime habet diuidi fm̄ diuersas differentias entis. eo q2 dicat habitudinē termini ad terminū que se tenet ex ꝑte rei significate. sꝫ plures sunt dr̄ie entis q̄ꝫ tres sicut idē: diuersum: actus: potētia: accidēs ⁊ substantia: ⁊ sic de alijs ergo non sunt tm̄ tres modi differentie maxime. Tertio sic: locus dialeticus dicitur fm̄ silitudinē ad locū realem: sed omnis locus realis est extrinsecus locato q2 est subiectiue in locante: ergo omnis locus dialeticus ē extrinsecꝰ ⁊ nullus ē intrinsecꝰ. Quarto sic: omnis locus est habitudo medians inter terminū inferentem ⁊ terminum illatum: ergo omnis locus est mediꝰ.

Quinto sic arguēdo sic: homo currit ergo animal currit terminus inferēs scilicet homo partim conuenit cū termino illato ⁊ partim ab eo differt ⁊ tamen ibi nō est locus medius: sed locus a specie ad genus: ergo male diffinitur locus medius. Ad primū dicitur: q2 licet non ponatur explicite diuisio loci maxime: tamen satis ponitur implicite: quia potest intelligi multiplicatio eius per diuisionem loci differentie maxime: quia variatis terminis qui sunt differentie maxime secundū diuersos locos etiam variantur maxime que formantur secundū habitudinis illoꝝ terminorū. ideo in quolibet loco speciali fit vna maxima specialis. Ad secundum dicitur: q2 licet diuisio loci differētie maxime sumatur secundū aliquas differentias entis scilicet secundū idem diuersum ⁊ partim idem ⁊ partim diuersum: non tamen sumitur secundū omnes differentias entis: ideo non oportet q2 sint tot modi locorū quot sunt modi entis. Ad tertiū dicitur: q2 licet locus dialeticus habeat similitudinē cum loco naturali in eo q2 est conseruatiuus ⁊ generatiuus argumenti: sicut locus naturalis est conseruatiuus locati: nō tamen sumitur secundū illā similitudinē que est esse extrinsecū: quare nō oportet q2 omnis locus differētia maxime sit extrinsecus. Ad quartū dicitur: q2 negatur cōsequētia. ⁊ ratio est: quia nō dicitur locus medius eo q2 sit habitudo medians inter illos duos terminos. sꝫ quia terminus inferens partim cōuenit cū termino illato ⁊ partim differt ab eo.

Ad quintū dicitur: q2 licet homo ⁊ animal ꝑtim cōueniant ⁊ differāt: tm̄ hō ibi nō infert animali illo argumēto inquantū est cōueniens ⁊ differens simul: sed ratione cōuenientie tantū: io ibi est locus intrinsecus.

¶ Locus intrinsecus diuidit̄ ꝑ locū a substātia ⁊ ꝑ locū a ꝯcomitātibꝰ substātiam. Locꝰ a substātia est q̄n sumit̄ argumētū a substātia terminoꝝ positoꝝ in questiōe. Et diuidit̄ hic locꝰ ꝑ locū a diffinitiōe ⁊ locū a descriptione ⁊ locum a nominis interpretatione.

Postq̄ꝫ auctor posuit diuisionē loci differentie maxime et diffinitiōes mēbroꝝ eiꝰ. Hic ꝑnter subdiuidit vnū mēbrū illius diuisionis. s. locū intrinsecū dicēs: q2 locꝰ intrinsecꝰ diuidit̄ ꝑ locū a subā ⁊ ꝑ locū a ꝯcomitātibꝰ subāꝫ. Cuiꝰ rō ē: q2 in oī loco intrīseco terminꝰ inferēs aliq̄ mō facit vnū cū termino illato vel ergo dicit cōuertibiliter totā substantiā termini illati vel dicit aliq̄d cōcomitās illā substantiā: ⁊ nō dicat cōuertibiliter illā substantiā fm̄ se totā. Si primū sic ē locus a substātia. Si secūdū sic est locus a cōcomitantibus substantiā. ⁊ q2 terminꝰ dicēs ꝯuertibiliter totā substātiam alterius ꝑfectiorē habet habitudinē ad alterū q̄ꝫ ille q̄ nō dicat cōuertibilit̄ ipsam: io locꝰ a substātia ꝑfectior est q̄ꝫ locꝰ a cōcomitātibꝰ subām. Primo sciēdū: q2 locꝰ a substantia est q̄n terminꝰ inferens dicit cōuertibiliter totā substātiā termini illati: ut arguēdo a diffinitiōe ad diffinitū: et nō oportet ad talem locū q2 semꝑ terminus inferēs explicet substantiā termini illati: q2 locus a diffinito ad diffinitionē est locus a substātia: ⁊ tm̄ diffinitū nō explicat naturā diffinitionis nec descriptū respectu descriptōis: io nō semꝑ oportet q2 terminus inferēs dicat explicationē alterius: sed sufficit q2 dicat cōuertibiliter totā substantiā eiꝰ. ⁊ ideo in textu sic diffinitur: locus a substantia est quādo sumitur argumētū a substantia terminorū in questiōe positorū: quod debet intelligi a substantia: hoc est ab illo quod dicit conuertibiliter totā substantiam rei. Et nō capitur ibi substantia generaliter pro quocūqꝫ esse rei: ut sumitur in diffinitiōe loci intrinseci alias nō differret diffinitio loci intrinseci a diffinitione loci ad substātiā. Secūdo sciendū: q2 locus a cōcomitantibus substantiā est q̄n sumit̄ argumētū ab his q̄ cōueniūt cū substantia rei: nō tamē dicūt ꝯuertibiliter totā substantiam eius: ut quādo terminꝰ inferens cōuenit cū termino illato: non tamē conuertibiliter: ut arguēdo a parte ad totum: vel a toto ad partem. vel a causa ad effectū: vel econtra. in talibus enim terminus inferēs semper facit aliq̄ modo idē cū termino illato nō tamē cōuertibiliter. ⁊ non oportet in tali loco q2 semper terminus inferens sit vnū in essentia cū termino illato: sed sufficit q2 fm̄ aliquē modum essendi in includatur in eē eius ⁊ facit vnū cū ipso in rōne inferētis ⁊ per respectū ad argumētū q̄d infert terminū illatū positū in q̄stione. Tertio sciēdū: q2 locus a substātia diuiditur ꝑ locū a diffinitione a descriptiōe ⁊ a nominis interꝑtatione. Cuiꝰ rō est: q2 in loco a substātia vnꝰ terminoꝝ sꝫ dicit explicationē alteriꝰ: licet nō semꝑ terminus inferēs dicat explicationē termini illati ut prius dictū est: sed ab ipso denominat̄ locus: vel ergo talis explicatio sumit̄ a ꝑncipijs

essentialib⁹ rei: ⁊ sic est locus a diffinitione: vł a ꝓprietatib⁹ ei⁹ ⁊ hoc dupliciter: vel sumit a ꝓprietatib⁹ rei ſm se: vł ab ipsis ꝓprietatibus inquātū ab ipsis fit impositio nois. Si ꝓ mū sic est locus a descriptiōe: si scðm sic ē locus a nois interpretatiōe. diffinitio .n. explicat eē rei ꝑ eēntialia ⁊ descriptio idē explicat ꝑ accidētalia ipsi⁹: ⁊ interpretatio explicat ipm ꝑ ꝓprietates a quibus nomē imponitur: ⁊ ạ̄ñqꝫ vocat diffinitio quid nois. Quarto sciēdū: ꝙ diffinitio dupliciter ꝯsideratur. vno mō quātū ad eius substantiā ꝓut dicit ꝑn cipia essentialia diffiniti: ⁊ sic ipsa est mediū sillogismi demōstratiui ⁊ ab ea sumitur locus demōstratiuus ⁊ nō dialecticus. Alio mō cōsideratur in quātū sumitur sub illa intētione secūda q̄ est diffinitio ⁊ hoc dupliciter quia vł sumitur ꝑ respectuꝫ ad predicata que notion modo cōueniunt diffinito q̄ꝫ diffinitioni ⁊ sic ab ea sumitur locus sophisticus ⁊ arguitur ſm fallaciam petitionis principij. Alio modo sumitur respectu predicatorū que notion modo conueniunt diffinitioni q̄ꝫ diffinito: ⁊ hoc modo ab ea sumitur locus dialeticus ⁊ hoc modo hic consideratur: ⁊ per hoc patet diuisio ⁊ subdiuisio loci intrinseci. Contra predicta arguitur primo sic: a causa efficiēte sumitur locus intrinsecus: ⁊ tamen nō est locus a substantia ut patet in textu nec etiā a ꝯcomitātib⁹ substātiā qꝛ causa efficiēs nō cōcomitat suū effectū ꝫ est sibi extrinseca: ergo insufficienter diuiditur loc⁹ intrinsecus in textu. Secūdo sic arguendo a genere ad speciem sumitur argumentū a substantia terminorū in questiōe positorū: ⁊ tamē ibi nō est locus a substantia: ergo contra diffinitionē loci a substantia. Tertio sic: illa q̄ cōcomitantur substantiā rei sunt extra ipsam substantiā: ergo qñ sumitur argumētū a ꝯcomitātib⁹ subām sit loc⁹ extrinsec⁹ ⁊ nō intrisec⁹. Quarto sic: ab eodem non sumitur locus dialeticus ⁊ sophisticus cum inter se oponantur: sed a diffinitione sumitur locus sophistic⁹ ergo ab ipsa non sumitur locus dialeticus: ergo contra diuisionē loci a substantia. Quinto sic: locus a diffinito ⁊ a descripto sunt loci a substantia ⁊ tñ nō ponuntur in ista diuisione loci a substantia: ergo ipsa est insufficiens. Ad primū istorū dicitur: ꝙ licet causa efficiens sit extrinseca effectui secundū esse: tñ ſm virtutē est aliq̄ mō intrinseca ⁊ aliquo modo facit vnū cū ipso: ⁊ ſm illam virtutē se habet ut terminus inferēs respectu effectus: ⁊ etiā respectu illorū duorū ꝑdicatoꝝ .s. bonū ⁊ malū. Ad secū dū dicitur: ꝙ licet gen⁹ sit de substātia speciei ꝑ modū ꝑncipij tñ nō dicit totā substātiā spēi cōuertibiliter: ideo arguēdo a genere ad speciē nō arguit a substātia rei eo mō q̄ intelligitur in diffinitione loci a substantia. Ad tertiū dicitur: ꝙ licet illa q̄ ꝯcomitātur substantiā nō sint intrinseca essentialiter: tamē bñ sunt intrinseca ſm aliquē modū cēndi ⁊ hoc sufficit ad locū intrinsecū. Ad quartū dicitur ꝙ ab eodē vno mō capto nō sumitur locus dialeticus ⁊ sophisticus: ꝫ bene ab eodē sumpto diuersimode: modo sic est de diffinitione ut dictum est in quarto notabili. Ad quintū dicitur: ꝙ licet in ista diuisione loci a substantia non ponatur explicite locus a diffinito tamen subintelligitur per locū a diffinitione: ⁊ similiter diceretur de loco a descripto: ⁊ ab interpretato quia omnia ista correlatiue se habent in ordine ad diffinitionē: descriptionē ⁊ interpretationē: ⁊ etiā locus qui fit a diffinitione causali que datur per causas efficientes vel finales sub loco a descriptione cōprehenditur quia illa reducuntur ad diffinitionem descriptionis.

Diffinitio est oratio quid est esse rei significans ꝑ substantialia. Locus a diffinitione ē habitudo diffinitionis ad diffinitū. Et cōtinet quattuor argumēta ⁊ quattuor maximas. Primo subijciendo diffinitionē affirmatiue. Secūdo predicādo eaꝫ affirmatiue. Tertio subijciendo eā negatiue. Quarto predicando eā negatiue. Exēpla omniū horū sunt hec. Animal ratiōale mortale currit: ergo homo currit. Unde locus a diffinitiōe: maxima. Quicquid ꝑdicatur de diffinitione ⁊ de diffinito. Sortes est animal rationale mortale: ergo sortes est homo. Uñ locus a diffinitione. maxima. De quocunqꝫ predicatur diffinitio ⁊ diffinitum. Animal ratiōale mortale nō currit: ergo homo non currit. Loc⁹ a diffinitione. maxima. Quicq̄d remouet de diffinitiōe ⁊ a diffinito. lapis nō est animal rōnale mortale: ergo lapis nō est hō. locus a diffinitiōe. maxima. A quocūqꝫ remouet diffinitio ⁊ diffinitū. locus a diffinito ē habitudo diffiniti ad diffinitionē. Et cōtinet similiter quattuor argumēta ⁊ q̄ttuor maximas: primo subijciēdo diffinitū affirmatiue: ut hō currit: ergo animal rationale mortale currit. Loc⁹ a diffinito. maxima. Quicq̄d ꝑdicat de diffinito ⁊ de diffinitione. Scðo sic ꝑdicādo affirmatiue. Sor. ē homo ergo sortes est animal rōnale mortale. locus a diffinito. maxima. De quocūqꝫ predicatur diffinitū ⁊ diffinitō. Tertio subijciendo eū negatiue sic. Hō nō currit ergo animal rōnale mortale nō currit. locus a diffinito. maxima. Quicq̄d remouetur a diffinito ⁊ a diffinitione. Quarto ꝑdicādo eū negatiue sic: lapis nō est hō: ergo lapis nō est animal rationale mortale. locus a diffinito. maxima. A quocūqꝫ remouetur diffinitū ⁊ diffinitio. Et sciendū ꝙ in omnibus locis denominatur loc⁹ ab inferēte: ⁊ nō ab illato. Uñ quādo diffinitio est inferens: est locus a diffinitione. q̄n do autē diffinitū est inferēs est locus a diffinito: quia inferens est agens: ergo ab inferente debet denominari locus: vł a differentia maxime ⁊ nō ab illato.

Postq̄ꝫ auctor ꝑmisit diuisionēꝫ loci a substantia. Hic ꝯñter determinat de mēbris ei⁹: ⁊ ꝑmo de loco a diffinitiōe: qꝛ ē ꝑfectior alijs. ⁊ incipit determinare in spāli de sillogismo dialetico ostendendo quō in ꝑticulari formatur ſm diuersos locos spāles. ⁊ qꝛ loc⁹ a diffinitiōe ꝑsupponit ipsam diffinitionē: qꝛ ꝑ eā diffinitur: ideo auctor pri⁹ ostēdit q̄d sit diffinitio dicēs: ꝙ diffinitio est oīo indicās q̄d est eē rei ꝑ essentialia: et dicit oratio eo ꝙ est quoddā cōplexū includēs diuersa principia diffiniti. s. gen⁹ ⁊ differētiā. quod quidē ꝯplexū est oīo imꝑfecta ⁊ significat q̄d ē eē rei: qꝛ explicat ꝑncipia eēntialia spēi ex q̄bus cōstat tota q̄ditas spēi. s. gen⁹ ⁊ differentiam: q̄ dicūt totū esse essentiale eius a prima potentia vsqꝫ ad vl-

timū actū transeundo per oēs actus inter medios. Et solū hic diffinitur diffinitio pro diffinitōe quidditatiua q̄ est simpliciter diffinitio: ⁊ non pro diffinitione causali que datur per causas extrinsecas diffinitinec pro diffinitione descriptiua: nec quid nominis. Primo sciendū: ꝙ locus a diffinitiōe est habitudo diffinitiōis ad diffinitū: ⁊ illa hītudo ē hītudo idemptitatis ⁊ conuertibilitatis: quia diffinitio dicit idem essentialiter ⁊ conuertibiliter cum diffinito. ⁊ inde ꝓuenit ꝙ quicq̄d affirmatur vel negatur de diffinitione: etiā affirmatur vel negatur de diffinito. ⁊ econtra de quocūq̄ verificatur diffinitio vel negatur: ⁊ etiam diffinitū: ⁊ ecōtra. et continet iste locus quattuor argumenta ⁊ quattuor maximas: primo subyciendo diffinitionem affirmatiue. secundo predicando. tertio subyciendo negatiue. ⁊ quarto predicando negatiue. quorū exempla ⁊ maxime satis patent in textu. ⁊ causa illarū maximarum redditur propter habitudinem diffinitionis ad diffinitum. Secundo sciendū: ꝙ licet diffinitio sit eadē essentialiter cū diffinito: tamen differt secundū rationem accidentalem ab eo: quia diffinitio dicit principia diffiniti que naturaliter precedunt diffinitum. ⁊ capitur sub modo plurium. diffinitum vero sequitur illa principia: ⁊ se habet per modum vnius compositi ex illis principijs. ⁊ arguendo a diffinitione ad diffinitum oportet arguere ab ipsa eo modo quo est eadem ⁊ conuenit cum diffinito et nō ea parte qua differt ab ipso: quia sic non argueretur ab ea in quantū diffinitio est. ⁊ similiter arguendum est a diffinito ad diffinitionem: ideo non sequitur animal rationale est oratio: ergo homo est oratio. quia ibi arguitur a diffinitione ea parte qua differt a diffinito: ⁊ non in quantū ipsa ē diffinitio: ⁊ cōmittitur fallacia accidentis. Similiter nō sequitur: homo est diffinitum: ergo animal rationale est diffinitum propter eandem causam: et similiter diceretur de multis alijs. Tertio sciendum ꝙ locus a diffinito est habitudo diffiniti ad diffinitionem: ⁊ tenet quattuor modos sicut locus a diffinitione: primo subyciendo diffinitum affirmatiue: secundo predicando diffinitum affirmatiue. tertio subyciendo diffinitum negatiue. quarto predicando diffinitū negatiue. quorū modorū exempla ⁊ maxime satis patent in textu. Ratio autē quare loc⁹ a diffinito similiter tenet sicut locus a diffinitione est. quia sicut diffinitio dicit essentialiter ⁊ conuertibiliter idem cum diffinito: ita diffinitum cum diffinitione. ⁊ ꝙ propter illam idemptitatē capiuntur modi quattuor arguendi a diffinito ad diffinitionem: sicut etiam capiuntur quattuor modi arguendi a diffinitione ad diffinitū eo ꝙ vtrunq̄ habet ad aliud similem habitudinem.

Quarto sciendū: ꝙ locus semper denominatur a termino inferente ⁊ non a termino illato. Cuius ratio est ꝙ locus est habitudo confirmatiua argumenti ꝑ quam accipitur probatio consequētis ⁊ termini illati. sed illa habitudo confirmatiua argumenti ⁊ virtus probatiua ipsius cōsequētis est in ipso termino inferente scilicet in medio ⁊ nō in termino illato: ideo locus semper denominatur a termino inferente ⁊ non a termino illato ⁊ propter hoc quando in antecedente ponitur diffinitio dicitur locus a diffitione: ⁊ quādo ponitur diffinitū dicitur locus a diffinito. tamen locus nō denominatur a termino inferente materialiter accepto sed a termino accepto formaliter. s. sub illa intentione ⁊ ratione qua est termin⁹ inferens: ideo cū dicitur sortes est homo igitur sortes est animal q̄uis homo sit quoddā diffinitū: tamen nō dicitur ibi esse locus a diffinito vel ab homine: quia homo non est termin⁹ inferens sub ratione diffiniti siue hominis sed sub ratione speciei: ideo dicitur locus a specie: ⁊ per hoc patent loci a diffinitione ⁊ a diffinito. Contra predicta arguitur primo sic: vnūquodq̄ capit denominationem a suo vltimo actu: sed differētia est vltimus act⁹ diffinitionis: ⁊ ab ipsa diffinitio redditur conuertibilis cū diffinito: ergo differentia cū predicetur in quale tota diffinitio debet predicare in quale: ⁊ sic diffinitio non significat quid est esse rei. Secūdo sic arguēdo sic: animal rationale currit ergo homo currit est petitio principij ergo ibi incōuenienter arguitur a diffinitiōe ad diffinitum nec ille tenet subyciendo affirmatiue diffinitiōem. Tertio sic: hec est demōstratio homo est animal rationale: ergo homo est risibile: ergo predicando diffinitionem affirmatiue de diffinito non est locus dialeticus sed demonstratiuus. Quarto sic: eadē est habitudo medians inter diffinitiōem ⁊ diffinitum et econtra sicut eadem est via de sursum ad deorsum ⁊ ecōtra ergo cum locus sit habitudo termini ad terminum sequit̄ ꝙ locus a diffinitiōe ⁊ a diffinito nō distinguūtur. Quinto sic vnūquodq̄ capit denominationem a fine ut habetur in secundo de anima: sed terminus illatus in loco se habet ꝑ modum finis: ergo denominatio loci debz fieri ab ipso ⁊ nō a termino inferente. Ad primū dicitur ꝙ licet differētia predicetur in quale non tamē diffinitio: ⁊ ratio est: quia solū illud predicatur in quale q̄d dicit actū qualificantē ⁊ determinantē potentiā precedentē ipsum: sicut differentia qualificat genus quod determinat sed diffinitio cū dicat totū esse speciei a prima potentia vsq̄ ad vltimū actū non presupponit aliquā potentiā quā qualificet: ideo nō predicatur in quale: nec differentia est ꝓprie vltimus actus diffinitionis: sed esse aggregatū ex genere ⁊ differentia: ideo. Ad secundū dicitur: ꝙ si in illo argumento consequens sit notius respōdenti q̄z antecedēs: tūc ibi est petitio principij: hoc est si illō ꝓdicatū currit notius dicatur de diffinito q̄z de diffinitione in ordine ad ipsum sed si econtra in ordine ad respōdentem antecedēs sit notius consequēte ibi est bonus locus dialeticus: q̄z ad locū dialeticū non oportet semper ꝓcedere a notioribus simpliciter: sed a notioribus respectu respōdentis ⁊ in eodem argumento respectu diuersorū respondentiū potest esse locus dialeticus ⁊ petitio principij secūdū ꝙ vni antecedens erit notius ⁊ consequens alteri. Ad tertiū dicitur: ꝙ si in illa argumētatione ostendatur conclusio ꝓpter habitudinem ipsorū principiorū hoīs animal rationale ad illam passionē q̄ est risibile ibi est bona demōstratio ⁊ ostēditur propria passio subiecti ꝑ propria principia eius: sed si ostendatur illa cōclusio virtute habitudinis diffinitiōis ad diffinitū scilicet in q̄ztum animal rationale est diffinitio istius diffiniti quod est homo ⁊ ut illa habitudo fundatur in illa intentione cōmuni que est diffinitio ibi est locus dialeticus. Ad quartū dicitur: ꝙ licet a diffinitiōe ad diffinitū ⁊ econtra sit eadem habitudo materaliter: est tamē differens formaliter in q̄ztū virtus ꝓbatiua sumitur a diffinitione vel a diffinito. Ad quintū dicitur: ꝙ licet in his q̄ dicunt causalitatē terminus semꝑ a fine fiet denominatio: nō tū in his que dicunt causalitatē efficientis s; ibi sumitur denominatio ab efficiente: mō locus dicit causalitatē efficientis ⁊ illud efficiens est terminus inferens: adeo habet denominari a termino inferente ⁊ non a termino illato.

Descriptio est oratio esse rei significās per accidentalia: ut animal risibile est descriptio hominis. vel sic. Descriptio ē oratio constans ex genere ⁊ ꝓprio: ut animal risibile. Locus a descriptione est habitudo descriptionis ad descriptū. Et cōtinet quattuor argumenta ⁊ quattuor maximas sicut locus a diffinitione ⁊ formātur argumenta ⁊ maxime hic sicut ibi nisi ꝙ ibi ponitur diffinitio: hic aūt descriptio.

Postq̄z auctor determinauit de loco a diffinitiōe ⁊ diffinito. Hic consequenter determinat de loco a descriptione ⁊ descripto: primo diffiniēs descriptionē. cuius cognitio requiritur ad cognitiōem loci a descriptiōe dicens. Descriptio est oratio significās quid est eē rei ꝑ accidētalia. ⁊ dr̄ orō quia descriptio cōponitur ex plurib⁹ quorum vnum contrahit aliud: ⁊ est quoddam cōplexū: vt aial risibile. et ponitur hic orō loco generis. deinde ponitur significās q̄d est eē rei per accidentalia: ad differentiam diffinitionis que significat eē rei per essentialia. Et ratio huius assignari potest: quia illud quod significat esse rei per ea q̄ ꝯsequūtur eius in specie

cōpletū explicat ipsum per accidentalia: cum omnia consequentia esse rei in specie cōpletū sint accidentalia. seu descriptio explicat esse rei p illa que consequūtur ens in specie cōpletū: ideo explicat ipsum esse per accidentalia. Primo sciendū: q duplicia sunt accidentia. Quedaʒ sunt cōmunia que consequūtur principia indiuidui. Alia sunt propria q fluunt a principijs speciei. Descriptio aūt habet dari p accidentia propria ⁊ nō cōmunia nisi inquantū plura accidentia cōmunia capiuntur loco vnius proprij secundū q vltimū illorū restringit alterū: ⁊ per hoc faciūt vnū conuertibile cū descripto. verbi gratia: gressibile bipes sunt ambo accidentia cōmunia respectu hominis: ⁊ tamē hoc aggregatū gressibile bipes est vnū cōuertibile cū homine eo q vnū cōcrabit aliud: ⁊ ecōtra. ⁊ ideo illud aggregatū equipollet vni accidenti proprio q̄uis sint ibi plura accidentia cōmunia. Et debʒ sic intelligi diffinitio: descriptio est oratio significās esse rei per accidentalia: hoc est p accidentia propria vel cōmunia appropriata. Et melius dicitur per accidentalia q̄ʒ per accidentia. quia quādoqʒ descriptio datur per inferiora alicui⁹ superioris: ⁊ q̄nqʒ p modos essendi subiecti. ⁊ ista non sunt vera accidentia: sed bene dicuntur accidētalia q̄ habent modū accidētiū. Secūdo sciendū: q aliter sic diffinitur descriptio. Descriptio est oratio constans ex genere ⁊ proprio: ut animal risibile est descriptio hominis ⁊ includit genus ⁊ propriū eius. aliter tamē ponitur genus in diffinitione ⁊ descriptione: quia genus consideratū vt est principiū formale ⁊ essentiale speciei ponitur in diffinitione quidditatiua: s3 ut ē principiū effectiuū proprij quod causatur effectiue a genere ⁊ differentia ponitur in descriptione. vñ descriptio dupliciter capitur. vno modo generaliter pro quacūqʒ oratione que explicat esse rei per accidentalia siue sint propria siue appropriata: siue sint cause extrinsece ex quibus fit diffinitio causalis: ⁊ sic capitur descriptio in prima diffinitione. Alio modo capitur specialiter solū pro illa oratione que fit ex genere ⁊ proprio accidente: ⁊ hoc modo capit᷑ descriptio in hac diffinitione eius: ideo he diffinitiones diuersimode dantur de descriptione. Tertio sciendū: q descriptio causat locū a substantia: quia dicit idē realiter ⁊ cōuertibiliter cū descripto. ⁊ quicquid verificatur de vno: verificatur etiā de alio. ⁊ de quocūqʒ verificatur descriptio ⁊ descriptū: ⁊ econtra propter conuertibilitatē eorū ad inuicē. et licet descriptio explicet esse rei p accidentalia q̄ cōcomitantur substantiam rei: tamē ipsa accipitur ⁊ supponit pro eodē in substantia cū suo descripto ut dicendo animal risibile currit: ergo homo currit: ibi animal risibile supponit p eisdē suppositis ⁊ p eodē in substantia sicut homo: ideo facit locū a substantia. Quarto sciendū: q locus a descriptione est habitudo descriptionis ad descriptū: q̄ quidē habitudo est habitudo conuertibiliū ad inuicē ⁊ continet q̄tuor argumenta ⁊ quattuor maximas. Primo subijciendo affirmatiue descriptionē. Scd̄o predicādo eā affirmatiue. Tertio subijciendo negatiue. Quarto predicando negatiue. exempla ⁊ maxime eodē mō hic accipiunt᷑ sicut in loco a diffinitione mutando solū diffinitionē in descriptionē ⁊ capiendo descriptū loco diffiniti. Sed locus a descripto ē habitudo descripti ad descriptionē. ⁊ habet quattuor argumēta ⁊ quattuor maximas ut p̄cedens scilicet subijciēdo affirmatiue ⁊ predicando affirmatiue ⁊ subijciendo negatiue ⁊ p̄dicando negatiue: ⁊ eodem modo formando argumenta ⁊ maximas sicut in loco a diffinito: ⁊ sic patet de loco a descriptione ⁊ descripto. Contra predicta arguitur primo sic: si descriptio diffiniatur hoc erit p aliā descriptionē cū ipsa nō habeat diffinitionē quidditatiuā cū sit quoddā cōplexū ⁊ iterū illa descriptio per quā describeretur haberet aliaʒ descriptionē eadē ratione ⁊ sic esset processus in infinitū qđ est incōueniēs ergo descriptio non pōt diffiniri. Secūdo sic: qđ significat accidentia rei non significat esse rei. sed descriptio significat accidentia rei: q2 datur solū per accidentalia: ergo nō significat esse rei. Tertio sic: omnis descriptio debet dari p accidentalia speciei: sed genus ⁊ propriū ambo sunt essentialia speciei: quia genus est de essentia eius ⁊ propriū immediate consequitur eius essentiā ergo nulla descriptio datur per genus ⁊ propriū. Quarto sic: dicendo homo est animal risibile: ergo homo nō est lapis ibi ē habitudo descriptionis ad descriptū ⁊ ecōtra: ⁊ tamē ibi nō est locus a descriptione nec a descripto: sed a disperatis ergo cōtra diffinitiones illorū locorū. Quinto sic: nō sequit᷑ animal risibile componitur ex genere ⁊ p proprio: ergo homo cōponitur ex genere ⁊ proprio: ⁊ tamē ibi arguitur a descriptiōe ad descriptū subijciendo descriptionē affirmatiue: ergo iste locus a descriptione nō est bonus. Ad primū dr̄: q descriptio accepta sub intentione incōplexa diffinit᷑ per aliam descriptionē: ⁊ illa descriptio nō habet vlterius diffiniri per aliā eo q est quoddā complexū cū hoc q2 talis descriptio est particularis: mō particularium non est diffinitio nec descriptio. ideo non oportet procedere in infinitū in descriptionibus. Ad secūdū dicitur: q licet descriptio q̄ datur solū per accidentalia de suo formali significato: tñ significet accidētia rei tñ de suo materiali significato importat esse essentiale rei quod per illa accidētia explicatur a posteriori ⁊ etiā supponit p essentia rei. Ad tertiū dr̄: q licet gen⁹ ⁊ propriū sint essentialia speciei inq̄ʒtū respiciūt essentiā eius: tñ pñt dici accidentalia inq̄ʒtū genus ē causa effectiua proprij et propriū consequitur totū esse cōpletū spēi: q2 etiā genus et dr̄ia nō causant ipsum propriū nisi post esse cōpletū spēi: ideo genus aliquo modo cōsequitur esse spēi inq̄ʒtū est causa proprij. Ad quartū dr̄: q licet in illo argumento sit habitudo descriptionis ⁊ descripti inter terminos antecedētis non tñ inter terminū inferentē ⁊ terminū illatū q2 animal risibile est ibi terminus inferens. cū sit mediū. ⁊ lapis est terminus illat⁹ ⁊ inter ipsos non ē habitudo descriptionis ad descriptū nec econtra. Ad quintū dicitur: q ibi nō arguitur a descriptione ea parte qua cōuenit cū descripto sed ea parte qua differt ab ipso: ideo ibi committitur fallacia accidētis nec bene arguitur per locum a descriptione.

¶ Interpretatio est duplex. Quedā enim est q̄ nō cōuertit᷑: ut ledēs pedē est interpretatio huius qđ dico lapis. Alia aūt q̄ conuertit᷑: ut amator sapiētie ē interp̄tatio huius qđ dico phs: ⁊ hoc mō sumit᷑ hic ⁊ diffinitur sic. Interp̄tatio est expositio vnius vocabuli min⁹ noti p magis notū. loc⁹ a nōis interp̄tatiōe ē habitudo interp̄tationis ad interp̄tatū. Et cōtinet tot argumēta: ⁊ tot maximas sicut p̄dicta: ut amator sapiētie currit: ergo phs currit. locus a nōis interp̄tatiōe. maxima. Quicqđ p̄dicat᷑ de interp̄tatiōe ⁊ de interp̄tato: et si a pte p̄dicati: vt sortes est amator sapiētie: ergo sortes est philosophus. maxima. De quocunqʒ p̄dicatur interp̄tatio et interp̄tatū. negatiue sic. Amator sapiētie non inuidet: ergo philosophus nō inuidet. loc⁹ a nōis interpretatione. maxima. Quicqđ remouetur a nōis interpretatiōe ⁊ a nōis interp̄tato. ⁊ silr̄ in p̄dicato. maxima. A quocūqʒ remouetur interp̄tatio ⁊ interp̄tatū. Et nota q tot argumenta sumuntur ab interpretato quot ab interp̄tatione sicut in diffinito et descripto similiter sicut dictum est.

Postq̄ȝ auctor determinauit de loco a descriptiõe ad descriptũ: ⁊ ecõtra. Hic consequenter determinat de loco ab interpretatione ad interpretatũ: ꝑrimo distinguẽdo modos interpretationis: quia quedam est interpretatio nõ conuertibilis cũ interpretato: ⁊ hec est duplex. q2 quedã est in plus ⁊ excedit interpretatũ: ut ledens pedem est interpretatio lapidis: ⁊ de pluribus verificatur q̄ȝ lapis. Alia est excessa ab interpretato que de paucioribus verificatur q̄ȝ interpretatũ: sicut perfectũ ⁊ perfecte factũ. naȝ perfectũ dicitur de deo ⁊ creaturis. sed perfecte factũ solũ dicitur de creaturis. Alia est interpretatio conuertibilis cum interpretato: ut amator sapientie est interpretatio huius nominis philosophus: ⁊ cõuertitur cũ ipso. dicitur enim philosophus a philos qđ est amor: ⁊ sophos sapientia: quasi amator sapiẽtie. ꝑrimo sciendũ: q ab interpretatione nõ cõuertibili nõ sumit loc⁹ a substantia: eo q non dicit idem cõuertibiliter cũ interpretato: quod tamen requiritur in loco a substantia: sed ab ea sumitur locus sophisticus si sit cõmunior ipso interpretato sed ab interpretatione cõuertibili ad interpretatũ tñ sumitur locus dyalecticus q̄ est locus a substantia: q2 talis interꝑtatio dicit idẽ cõuertibiliter ⁊ realiter cũ suo interpretato: ⁊ de ipsa solũ est hic ad propositũ: ⁊ diffinitur sic. Interpretatio est expositio vnius nois minus noti ꝑ aliud nomen magis notũ. Secũdo sciendũ: q ethimologia trãslatio ⁊ interpretatio sic inter se differũt: q2 ethimologia est expositio vnius dictionis ꝑ alias dictiones eiusdẽ ydiomatis ut dr̄ sol quasi sup omnia lucẽs. ⁊ luna dr̄ q̄si luce nitẽs aliena. Sed translatio ẽ mutatio ẜmonis de vno ydiomate in aliud: ut cũ mutatur grecũ in latinũ ut kyrios grece ẽ dñs latine. Sȝ interpretatio est qñ vna dictio exponit ꝑ alias dictiões eiusdẽ ydiomatis vel diuersorũ ⁊ sic interpretatio est superi⁹ ad ethimologiã ⁊ distinguit̃ cõtra translationẽ in qua nõ est expositio nois: sed mutatio sermonis in sermonẽ extrinsecũ: ideo ab ipsa sumit̃ locus extrinsecus. sȝ in alijs sumitur loc⁹ intrinsecus qui generaliter dicitur locus ab interpretatiõe ad interpretatũ. Tertio sciendũ: q locus ab interpretatione est habitudo interpretatiõis ad interpretatũ: ⁊ tenet quattuor modos sicut ꝑcedentes. ꝑrimo subijciẽdo interpretationeȝ affirmatiue. Secũdo predicando affirmatiue. Tertio subijciẽdo negatiue. Quarto predicando negatiue. ⁊ formantur argumenta ⁊ maxime sicut in ꝑcedẽtibus. Sȝ locus ab interpretato est habitudo interpretati ad interpretationẽ: ⁊ tenet etiã q̄druplici ter sicut loc⁹ ab interpretatione. Rõ est q interpretatio ⁊ interpretatũ inter se cõuertuntur: ideo vtriusq3 ad alterum habitudo eodẽ modo tenet ⁊ possunt eodẽmodo formari argumenta ⁊ maxime sicut in ꝑcedentibus. Quarto sciẽdũ: q preter istos locos a substantia prius positos sunt adhuc alij plures loci minus ꝑncipales reducibiles ad predictos. Locus a sinonimo ad sinonimũ ut tullius currit: ergo marcus currit. Et a differentia magis ꝓpria ad speciẽ ut rõnale currit: ergo homo currit: vel ecõtra locus a specie ad differentiã. Et locus a ꝓprio ad speciem ⁊ ecõtra ut risibile est animal ergo homo ẽ aial. Et locus ab exponentibus ad expositũ vel ecõtra ut homo currit ⁊ nihil aliđ ab hoie currit: ergo tantũ homo currit. Vnde locus a sinonimo ad sinonimũ ⁊ a differentia ad specieȝ ⁊ ecõtra reducuntur ad locũ a diffinitione vł a diffinito: q2 ibi terminus inferens idem dicit essentialiter ⁊ conuertibiliter cum termino illato ⁊ inde sumitur virt⁹ probatiua in loco a diffinitione vel a diffinito. Sed locus a ꝓprio ad speciem reducitur ad locũ a descriptiõe eo q ꝓpriũ se habet tanq̄ȝ vltima differentia in descriptione. Et locus a specie ad propriũ reducitur ad locũ a descripto. Sed loc⁹ ab exponentibus ad expositũ reducitur ad locum ab interpretatione. vnde generaliter in omni loco a substantia terminus inferens ⁊ terminus illatus cõuertuntur inter se: ⁊ propter illam conuertibilitatẽ sumunt̃ omnes loci ⁊ maxime a substantia. Et posset poni vnus locus generalis. Locus a conuertibilibus in quo ꝯtinentur generaliter omnes loci a substantia. ⁊ posset argui quattuor modis per illũ locũ ⁊ etiaȝ possunt formari quattuor maxime. ꝑrima est quicq̄d verificatur de vno conuertibiliũ verificatur de reliquo. Secũda est de quocunq3 verificatur vnũ conuertibiliũ ⁊ reliquum. Tertia est quicquid negatur de vno conuertibilium negat̃ de alio. Quarta est de quocũq3 negatur vnũ conuertibiliũ ⁊ aliud. Sed contra predicta arguitur primo sic: sicut se habet diffinitio ad diffinitũ: ita se habet interpretatio ad interpretatũ: sed oĩs diffinitio est ꝯuertibilis cũ diffinito: ergo omnis interpretatio est conuertibilis cum interpretato.

Secũdo sic: bene sequitur aer non est ledẽs pedem: ergo nõ est lapis: ergo ab interpretatione nõ cõuertibili sumitur locus dyalecticus ⁊ econtra sequitur hoc corpus est lapis: ergo est ledens pedẽ: ergo. Tertio sic dicendo: intelligere est intus legere: est interpretatio: ⁊ tamẽ ibi nõ est expositio vnius nominis sed verbi quodãmodo: ergo contra diffinitionẽ interpretationis. Quarto sic: in diffinitione est expositio vnius vocabuli ꝑ aliud vel ꝑ plura: ⁊ tamẽ diffinitio nõ est interpretatio: ergo ista diffinitio cõuenit alijs a diffinito.

Quinto sic non sequitur: rusticus est amator sapiẽtie: ergo rusticus est philosophus: ⁊ tamen arguitur ab interpretatione ad interpretatũ predicando affirmatiue interpretationẽ: ergo iste locus non tenet. Ad primũ dicitur: q sicut diffinitio explicat diffinitũ: ita interpretatio explicat interpretatũ sed tamẽ interpretatio q̄ est diffinitio quid nois nõ semꝑ sumitur a proprietate cõuertibili cũ interpretato sicut diffinitio semꝑ sumit̃ a dr̄ia ꝯuertibili cũ spẽ. ĩõ nõ oȝ q oĩs interꝑtatio sit ꝯuertibilis: sicut q̄libȝ diffinitio. est nim aliquo mõ simile ⁊ aliquo mõ dissimile. Ad secũdũ dicitur q bñ sequitur: aer nõ est ledẽs pedem: ergo aer nõ est lapis: sȝ nõ ꝑ locũ a substãtia: sȝ arguẽdo a superiori ad inferi⁹ negatiue. ⁊ si argueret̃ affirmatiue esset fallacia ꝯñtis. Vñ qñ interꝑtatio excedit interpretatũ ipsa se hȝ ut gen⁹: ⁊ interpretatũ ut spẽs. qñ ecõtra interpretatio exceditur ipsa se habet ut spẽs: ⁊ interꝑtatũ ut genus. ⁊ sic ibi pñt formari loci a genere ad spẽm: ⁊ ecõtra. Ad tertiũ dr̄: q si capiat̃ nomẽ spẽaliter ut ẽ dictio significãs ꝑ modũ ꝑmanẽtis: ibi nõ ẽ expositio nois. sȝ si capiat̃ gñaliter ut ẽ nota mẽtis sicut capitur in pñti diffinitiõe: sic ibi ẽ expositio nois: q2 verbũ sub noie hoc mõ accepto ꝯtinet̃. Ad q̄rtũ dr̄: q lȝ diffinitio ex ꝯñti dicat expositionẽ nois diffiniti: nõ tñ primo et ꝑ se. ipsa enim primo explicat eẽ rei significate ꝑ nomẽ: ⁊ ex ꝯñti explicat nomẽ q̄ntũ ad significationẽ. ecõtra ũo interꝑtatio ꝑmo explicat nomẽ: ⁊ ex ꝯñti significationẽ: ⁊ ꝓ eodẽ supponit cũ interꝑtato. Ad q̄ntũ dr̄: q lȝ rusticus appetat vel desideret sapiẽtiã: nõ tñ amat ipsam. Est eniȝ desideriũ appetitus rei absentis ⁊ nõdũ habite: sed amor est delectatio appetitus rõne rei iã habite: sȝ rustic⁹ carẽs sciẽtia non hȝ talẽ delectationẽ: q̄re nõ ẽ amator sapie. Et hec de locis a subã.

¶ Sequit̃ de loco a cõcomitãtib⁹ substãtiam: q̄ est qñ sumit̃ argumentuȝ ab eis q̄ cõsequũtur terminos positos in questiõe. Et diuiditur sic: q2 alius ẽ a toto. alius est a pte. ali⁹ a causa. ali⁹ ab effectu. ali⁹ a generatiõe. alius a corruptiõe. ali⁹ ab vsib⁹ ali⁹ a cõiter accidẽtib⁹. ¶ Loc⁹ a toto diuiditur sicut totũ. Est eñi quoddã totũ vle aliđ integrale. aliud in quãtitate aliđ ĩ mõ aliud in loco. aliđ in tpe. ⁊ silr̃ diuidit̃ loc⁹ a toto: q2 ali⁹ est a toto vniuersali. alius a toto integrali: ⁊ sic de alijs. Totũ vniuersale ut hic sumit̃ est supius ⁊ substantiale: ut aial. ps subiectiua est q̄ est inferius sub vli. ut hõ. Loc⁹ a toto vli siue a genere ẽ hitudo ipsi⁹ ad suã ptẽ siue ad suã speciẽ: ⁊ ẽ semꝑ destructiu⁹: ut lapis nõ ẽ aial: er

go lapis nō est homo. ¶ Locus a genere maxima. Remoto genere siue toto vniuersali remouetur spēs siue pars subiectiua.

¶ Locus a spē siue a pte subiectiua ē habitudo ipsius ad suū gen⁹ siue ad suū totū: ꝛ est semp cōstructiu⁹. Et cōtinet duo argumēta. primo subijciendo spēm: ut hō currit: ergo aīal currit. locus a spē siue a pte subiectiua. maxima. Quicqd p̄dicatur de spē et de genere. Sor. ē hō: ergo sor. est animal. Vñ loc⁹ a spē. maxima. De quo cūqꝫ p̄dicatur spēs ꝛ genus.

Postq̄ꝫ determinatū est de loco a substātia. Hic consequēter auctor determinat de locis a cōcomitantib⁹ substātiā. Vnde locus a concomitantibus substantiā est quādo sumitur argumentū ab his q̄ cōsequūtur terminos in questione positos. Ponit aūt octo species siue modos eius qui sunt locus a toto: loc⁹ a parte: locus a causa: ab effectu: a generatione: a corruptione: ab vsibus: ꝛ locus a cōiter accidētibus ꝛ horū locorū differētie ꝛ diffinitiōes infer⁹ satis patebunt: ꝛ inter omnes istos locos auctor prius determinat de loco a toto ꝛ de loco a parte quodāmodo cōiūctim: quia vnus cognoscitur p̄ aliū: ꝛ qꝛ nō valemus bene cognoscere locū a toto in speciali nisi cognosceremus ipsa tota: ideo determinando de quolibet loco a toto ꝛ a parte in speciali ponit diffinitiones cuiuslibet totius ꝛ ptis. Primo sciendū: q̄ totū diuiditur p̄ totum vniuersale integrale in quātitate in mō in loco ꝛ totū in tēpore: quorū sufficientia sic habet̄: qꝛ omne totū continet sub se aliquas ptes: vel ergo continet eas in potentia tantū valet vel in actu. si primū hoc ē dupliciter: vel dicit totā essentiā sue ptis vl' tantū ptem illius essentie. si primū sic est totū vniuersale. Si scḋꝫ sic est totū in modo. Si vero continet suas ptes in actu hoc est dupliciter vel tale sumitur per modū vnius indiuisi ꝛ sic est totū integrale: vel per modū vnius diuisi ꝛ multiplicati per sua inferiora ꝛ hoc dupliciter: quia vel importatur nominaliter ꝛ sic ē totū in quantitate: vel aduerbialiter ꝛ hoc dupliciter quia vel habet ptes in successione ꝛ sic est totū in tēpore: vel in p̄manentia ꝛ sic est totū in loco. Et quia totuꝫ ꝛ pars opponuntur relatiue: adeo tot sunt modi partis quot sunt modi totius: ꝛ etiā quia locus a toto ꝛ a parte multiplicant̄ secūdū diuisionem totius ꝛ partis: ideo sunt sex loci a toto ꝛ sex a parte: inter quos auctor prius determinat de loco a toto vniuersali: ratione cuius primo ponit diffinitionē toti⁹ vniuersalis. Secundo sciendū: q̄ totū vniuersale est superi⁹ essentiale alicuius inferioris: ꝛ nō capitur hic supius solum pro genere ꝛ inferius p̄ specie que ordinant̄ secundū superius ꝛ inferius in recta linea p̄dicamentali: sed capitur generaliter superius p̄ quocūqꝫ magis cōmuni quod p̄dicatur per modū generis de pluribus inferioribus siue illud superius sit ens reale siue rationis siue sit vniuocū siue analogū. Et dicitur tale superius totum eo q̄ in suo ambitu cōtinet sua inferiora tanq̄ꝫ partes. ꝛ dicitur vniuersale eo q̄ est vnū in multis. Sed pars subiectiua est inferius alicuius superioris sicut est species respectu generis: ꝛ indiuiduum respectu speciei: ꝛ generaliter omne minus cōmune respectu magis cōmunis quod de ipso essentialiter predicatur. Et dicit̄ ps subiectiua quia ponitur sub suo toto in ordine subiectiōis ꝛ predicationis. Tertio sciendū: q̄ locus a toto vniuersali est habitudo totius ad suā partem subiectiuā ꝛ non tenet iste locus construictiue idest affirmatiue cuius ratio est: quia totū vniuersale cōmunius est sua parte subiectiua: ideo non oportet q̄ si aliquid verificetur de eo secundū q̄ est in vna parte eius q̄ propter hoc verificetur de ipso secundum qḋ est in alijs ptibus. nec oꝫ si ipm verificet̄ de aliq̄ q̄ de ip-so verificet̄ sua ps subiectiua ut nō sequit̄ asinus ē animal: ergo asinus ē hō: qꝛ si de aliq̄ verificatur genus nō oꝫ de ipo q̄libet speciē ei⁹ verificari: ideo nō tenet iste locus cōstructiue: sed bene tenet destructiue. i. negatiue p̄dicando totū vniuersale: ut bene sequit̄ lapis nō est animal: ergo lapis nō ē homo. maxima est: a quocūqꝫ remouetur totum vniuersale ꝛ quelibet eius pars. Et ratio huius est: quia totū vniuersale est cōmunius sua parte subiectiua: ꝛ presupponitur in qualibet eius parte: ergo ipso remoto remouent̄ omnes ei⁹ partes. Quarto sciendum: q̄ locus a parte subiectiua siue a specie est habitudo eius ad suū totū ꝛ nō tenet iste loc⁹ negatiue quia ad negationē speciei siue minus cōmunis nō sequitur negatio generis siue magis cōmunis quia specie destructa gen⁹ pōt remanere in alijs specieb⁹. Sed tenet affirmatiue duob⁹ modis. Primo mō subijciēdo spēꝫ ut hō currit: ergo animal currit. Unde locus a specie vel a parte subiectiua ad genus siue ad suū totum. Maxima. quicquid p̄dicatur de specie ꝛ de genere. Secūdo p̄dicando eam affirmatiue ut sortes est homo: ergo sortes est animal. Maxima de quocūqꝫ p̄dicatur species ꝛ suum genus. Et huius ratio est quia genus siue superius essentiale actu ꝛ intellectu cōtinetur in suo inferiori: ideo quicquid predicat̄ de inferiori verificatur de superiori. ꝛ de quocūqꝫ verificat̄ inferius ꝛ etiā superius actualiter in eo contentū. ꝛ per hoc patēt loci a toto vniuersali ꝛ a sua parte subiectiua. Contra predicta p̄mo arguitur sic: superius essentiale est pars sui inferioris sicut genus est pars speciei: ergo tale superius non est totum vniuersale: ꝛ sic male diffinit̄ totū vniuersale. Secūdo arguitur sic: qcqd predicatur de superiori predicatur de ei⁹ inferiori ut patet p̄ primā regulā antepredicamētalē. s. quādo alterū de altero predicatur: ergo arguēdo a superiori ad inferius bene tenet locus construcitue. Tertio sic: nō sequitur animal nō currit: ergo homo non currit: quia quiescente asino ꝛ homine currente antecedēs erit verū ꝛ cōsequēs falsum ꝛ tamen arguitur de genere ad speciem negatiue: ergo ille locus nō tenet destructiue. Quarto sic: bene sequitur homo non est albus: ergo animal non est albuꝫ quia ex opposito contradictorio consequētis sequitur oppositū antecedentis: ut omne animal est album: ergo omnis hō ē albus: ꝛ tamen ibi arguitur a parte subiectiua ad suū totum destructiue: ergo iste locus tenet destructiue. Quinto sic: non sequitur sortes incipit currere: ergo sortes incipit moueri: ꝛ tamen arguitur a specie ad genus construcitue: ergo locus a specie ad genus non tenet affirmatiue. Ad p̄mū dicitur: q̄ superius essentiale acceptum ut contractū est per suam differentiam ad sua inferiora bene est pars essentialis ipsorū: sed ipsum acceptum in tota sua cōmunicate excedit quodlibet suorū inferiorum ꝛ est totū vniuersale ipsorum.

Ad secundū dicitur: q̄ in predicationibus essentialibus ꝛ per se quicquid dicitur de superiori: dicitur etiā de eius inferiori per predictam regulā: sed in predicatis accidentalib⁹ hoc non oportet propter causam prius dictam: ideo locus a genere non tenet in omnibus construcitue: ꝛ si in aliq̄bus teneat hoc non est gratia habitudinis generis ad speciē: sed virtute alterius habitudinis scilicet generis ad illud predicatum quod sibi essentialiter conuenit ꝛ ideo predicatur de suis inferioribus in quibus superius actualiter continetur.

Ad tertiū dicitur: q̄ ibi non arguitur destructiue a toto vniuersali eo q̄ negatio non negat animal: sed negat illud predicatū currit de animali particulariter accepto: ideo ibi non arguitur negatiue sed affirmatiue nec valet consequentia. Ad quartuꝫ dicitur: q̄ ibi arguitur affirmatiue ꝛ nō negatiue: quia ibi nō negatur homo sed album de homine: ideo ibi nō est bona consequentia a specie ad genus negatiue. Ad quintum dicitur: q̄ ibi arguitur a specie ad gen⁹ negatiue eo q̄ incipit importat negationem ut patet in expositione eius: tantum enim valet sortes incipit currere sicut sortes nunc non currit et immediate post hoc curret.

¶ Totum integrale est qḋ est cōpositum ex partibus habentibus quantitatē: ꝛ ps-

ei⁹ dicitur ps integralis. ¶ Locus a toto integrali est habitudo ipsius ad suam partem ⁊ est semper constructiuus ut domus est ergo paries est. ¶ Locus a toto integrali. maxima. Posito toto integrali ponitur quelibet eius ps. ¶ Locus a parte integrali est habitudo ipsius ad suum totum, ⁊ est destructiuus: ut paries nõ est: ergo domus non est. ¶ Locus a parte integrali. maxima. Parte destructa integrali destruitur ⁊ suũ totum.

Postq̃ auctor determinauit de loco a toto vniuersali. Hic cõsequẽter determinat de loco a toto integrali ipsũ primo sic diffiniens. Totũ integrale est qđ est cõpositũ ex partibus quantitatẽ habẽtibus. In qua diffinitiõe subintelligitur ens loco generis. ⁊ ponitur est cõpositũ ad differentiã ptũ simplicuũ: ⁊ ponitur ex ptibus quãtitatẽ hñtib⁹ ad differentiam totius vlis ⁊ totius potestatiui ⁊ alioꝝ totorum quorũ nullũ cõponitur sub tali rõne ex ptibus quãtitatem hñtibus. Vñ in hoc differũt totũ vle ⁊ totũ integrale ⁊ totũ potestatiuũ: qꝛ vle est ſm totã essentiã in qualibet ei⁹ pte. Integrale vero nec ſm totã eius essentiã nec ſm totam eius virtutẽ est in qualibꝫ eius pte. sed totũ potestatiuũ ſm totã eius essentiã adest cuilibet eius pti: nõ tñ ſm totã eius virtutẽ: ut anima ratiõalis respectu vegetatiui sensitiui ⁊ intellectiui. Primo sciendũ: q̄ duplex est totuꝫ integrale. s. homogeneũ ⁊ etherogeneũ. Totũ homogeneũ est qđ ẽ eiusdẽ nature in oĩbus suis ptibus: quarũ q̃libet recipit p̃dicationẽ sui totius ut terra ⁊ aer. vñ quelibet ps terre est terra ⁊ q̃libet ps aeris est aer. Et dꝛ homogeneũ ab homos qđ ẽ simile: ⁊ geneos qđ est natura: quasi simił nature in oĩb⁹ suis ptibus. Sed totũ etherogeneum est qđ est diuerse nature in oĩbus suis ptibus: ⁊ nõ potest p̃dicari de qualibet eius pte: ut hõ ⁊ equ⁹. hõ enim habet ptes diuersas: ut sunt os caro ⁊ sanguis: nec potest de ipsis p̃dicari in recto. Et dꝛ etherogeneũ ab etheron qđ est variũ: ⁊ geneos natura quasi aliquid diuerse nature seu varie in oĩbus suis ptibus. Et cuilibet istorũ cõuenit p̃us diffinitio. Secundo est sciendũ: q̄ ps integralis est ps quãtitatiua cõponens totũ integrale. ⁊ q̃nq̃ȝ vocatur ps materialis: q̃nq̃ȝ ps integralis: ⁊ q̃nq̃ȝ ps quãtitatiua: tñ ſm diuersas rõnes. Dicit̃ enim materialis inquantũ includit ptem materie ipsius cõpositi: ⁊ dꝛ quãtitatiua eo q̄ includit quantitatẽ: ⁊ est cõposita ex materia ⁊ quãtitate. Sed dicit̃ integralis eo q̄ integrat ⁊ pficit suum totũ: ⁊ sic sunt eedẽ ptes ſm substantiã q̃ dicũtur materiales integrales ⁊ quãtitatiue. Sꝫ tales ptes adhuc distinguũtur. qꝛ quedã sunt ptes p̃ncipales totius: ⁊ sunt ille sine quibus totũ nõ potest eẽ. sꝫ de necessitate req̃runtur ad esse totius: ut paries: tectũ: ⁊ fundamentuꝫ respectu domus. Alie sunt minus p̃ncipales q̃ nõ sunt necessarie ad eẽ tõ positi: sꝫ tñ ad bene esse: sine quibus totũ potest existere: ut fenestra vel ostiũ in domo. Et diffinitio predicta intelligitur de omnibus ptibus. sed locus a pte integrali solũ sumitur a ptib⁹ p̃ncipalibus: ⁊ silr̃ arguẽdo a toto ad partẽ oportet arguere ad ptes p̃ncipales. Tertio sciẽdũ est q̄ locus a toto integrali est habitudo ipsius ad suam partẽ integralẽ. ⁊ tenet cõstructiue: ut domus est: ergo paries est. Maxima. posito toto integrali: ponitur q̃libet ei⁹ ps. Cui⁹ rõ: qꝛ totũ integrale cõponitur ex suis ptibus p̃ncipalibus: ⁊ necessario req̃runtur ad esse ipsius: ergo posito ipso toto: necessario ponuntur eius ptes. Sed talis locus nõ tenet destructiue. Cui⁹ rõ est: qꝛ ptes totius integralis ſm esse p̃ores sunt suo toto. nec ab ipso suscipiũt eẽ: ergo destructo toto nõ oportet partes destrui: qꝛ destructo posteriori nõ ꝓpter hoc destruitur prius: ꝫ nõ iste locus nõ tenet destructiue. Quarto sciẽdũ q̄ locus a pte integrali est habitudo ipsius ad suũ totũ. Et tenet destructiue: ut pies nõ est: ergo domus non est. Maxima. destructa parte integrali destruitur eius totũ. Cui⁹ rõ est: qꝛ destructo priori destruit̃ posteri⁹ qđ ab eo suscipit eẽ: sed totũ integrale est posterius suis ptibus ⁊ ab eis suscipit esse: ergo. Sed nõ tenet iste locus affirmatiue: ⁊ rõ est: quia posito priori qđ est in potentia ad posterius non est necesse ponere posterius: sed ptes sunt in potẽtia ad totũ integrale ⁊ p̃cedũt ipsuꝫ: ideo posita pte nõ sequit̃ ꝓpter hoc positio totius. Contra p̃dicta arguitur p̃mo sic: hec oĩo homo est animal rõnale est totuꝫ integrale ⁊ tñ non cõponitur ex ptibus quantitatẽ habẽtibus: ergo cõtra diffinitionẽ toti⁹ integralis. Secũdo sic: non sequitur domus valet centũ libras: ergo ⁊ pies. vel domus est alba: ergo ⁊ fundamentũ eius: ⁊ tñ arguitur a toto integrali: ergo loc⁹ a toto integrali non tenet affirmatiue. Tertio sic: totũ integrale dat eẽ suis ptibus qꝛ simul vnit ⁊ actuat ipsas: ergo loc⁹ a toto integrali valet destructiue. Quarto sic: nõ sequit̃ pes sortis nõ est: ergo sortes nõ est: ⁊ tamen ibi arguitur a pte integrali ad suũ totũ: ergo locus a pte integrali nõ tenet negatiue. Quinto sic bene sequitur pars aque est: ergo aqua ẽ: ⁊ similiter ps panis est: ergo panis est ⁊ tamẽ ibi arguit̃ a pte integrali ad suũ totũ cõstructiue: ergo iste locus nõ tñ valet destructiue. Ad primũ dꝛ: q̄ illa oĩo nõ est totũ integrale ꝓprie ⁊ ſm veritatẽ: sed solũ ſm similitudinẽ eo q̄ integratur ex pluribus vocibus significatiuis sicut totũ integrale cõponitur ex ptibus quãtitatẽ hñtibus ⁊ eo mõ quo dicitur totũ integrale cõponitur ex ptib⁹ quãtitateꝫ hñtib⁹ ſm similitudinẽ ⁊ eodẽ mõ intelligitur de alijs pluribus entibus rõnis q̃ se habent p modũ totius integralis. Ad secũdũ dꝛ: q̄ loc⁹ a toto integrali solũ tenet ꝓprie q̃ʒtũ ad existentiã totius ⁊ partis respectu huius verbi est secũdi adiacentis: ⁊ õ ibi nõ bene arguitur p istũ locũ: domus valet centũ libras ergo ⁊ paries. nec ecõtra argueret̃ a pte integrali: paries valet centũ libras: ergo ⁊ domus q̃ʒuis ibi sit bona cõsequẽtia. tenet t. n. p locũ a minori ad maius: nõ p habitudinẽ ptis ad totũ. Ad tertiũ dꝛ: q̄ totũ integrale bñ dat eẽ totius ⁊ esse cõis suis ptibus: sed nõ dat ipsis esse ꝓpriuꝫ partiũ: ꝫ õ ipso destructo nõ est necesse q̄ ptes destruant̃ ſm esse ꝓpria ipsarũ. Ad quartũ dꝛ: q̄ locus a pte integrali solũ tenet arguẽdo a ptibus p̃ncipalibus: ꝫ õ pes sortis nõ est ps p̃ncipalis eius: ideo ibi nõ bñ arguit̃ p locũ a pte integrali. Ad quintũ dꝛ: q̄ licet bene sequat̃ ps aque ẽ: ergo aqua ẽ: tñ hoc non ẽ propter habitudinẽ ptis integralis ad suum totũ: sed partis subiectiue quia in q̃libet toto hõgeneo pertes integrales sunt quãtitatiue ⁊ etiã subiectiue: eo q̄ totũ de ipsis predicatur ut superius de inferiori: sed secũdũ suũ esse quantitatiuũ est totũ integrale ⁊ scdm̃ suã essentiã scdm̃ quã verificatur de omnibus suis partibus est totũ vniuersale: ⁊ sic ibi põt sumi locus a toto vniuersali ⁊ a toto integrali ⁊ locus a parte subiectiua ⁊ a parte integrali: ꝫ diuersimode ſm diuersas habitudines.

¶ Totũ in quantitate est quãdo vniuersale sumitur vniuersaliter ut oĩs hõ: null⁹ homo. locus a toto in quãtitate est habitudo ipsius ad suã partem qui est cõstructiuus ⁊ destructiuus ut omnis homo currit ergo sortes currit: locus a toto in quãtitate. maxima. Quicquid predicatur de toto in quantitate ⁊ de qualibet eius parte vel si vniuersalis est vera quelibet eius singularis est vera. Destructiue sic: nullus homo currit: ergo soꝛ. nõ currit. ¶ Loc⁹ a toto in quantitate. maxima. Quicq̃d remouetur a toto in quãtitate remouetur a q̃li-

bet eius pte. Uel si vniuersalis est verā: q̄libet eius singularis est vera. locus a pte in quātitate est habitudo ptiū in quātitate oīum simul sumptorū ad suum totū. Et constructiuus ⁊ destructiuus ut sor. currit: pla. currit: cicero currit: ⁊ sic de alijs: ergo oīs hō currit. locus a pte in q̄ntitate. maxima. Quicquid predicatur de oīb⁹ partibus in quātitate simul positis ⁊ de suo toto. negatiue sic. Sor. nō currit. plato non currit: cicero nō currit: ⁊ sic de singulis: ergo nullus hō currit. locus a pte in q̄ntitate. maxima: Quicq̄d remouetur a ptib⁹ in q̄ntitate sil' sūptis ⁊ a suo toto. Uel si q̄libet singularis est vera: sua vl'is est vera.

Postq̄ȝ auctor determinauit de loco a toto integrali. Hic consequenter determinat de loco a toto in quantitate ipsum primo sic diffiniens. Totum in quātitate est vniuersale vniuersaliter sumptū. i. cum signo vniuersali: ut omnis hō: ubi homo est totū in q̄ntitate nō scd̄m se: sed f̄m q̄d est distributū per illud signū oīs. rōne cuius tenet' vniuersaliter: quia si scd̄m se sumatur est totū vniuersale. ⁊ cū sumit' vl'iter est totū in quātitate. in hoc enim differūt illa duo tota: q: totū vniuersale importat naturā vniuersalē per modū vnius in cōmuni. ⁊ totum in quātitate importat illā naturā per modū pluriū in quantū diuisa ē ⁊ multiplicata per sua inferiora: ut cū dicitur omnis homo: importatur natura humana ut diuisa ⁊ multiplicata per oīa inferiora eius. Ex quibus patet q̄ dicendo oīs homo: illud aggregatū ex signo ⁊ termino cōmuni non proprie dicitur totū in quantitate: sed terminus cōmunis distributus vocatur totū in quātitate per similitudinē ad quantitatē ꝯtinuā: q: sicut cōtinuū est diuisibile in plures ptes quarū quelibet suscipit p̄dicationē totius: ut linea diuiditur per plures lineas sic tale totū multiplicatur per plures ptes de quib⁹ pōt predicari f̄m se. Patet vlterius q̄ ps totius in quātitate est singulare: vel inferius cōtentū sub vl'i distributo. Primo sciendū: q̄ locus a toto in quātitate est habitudo ei⁹ ad suā partem. Et tenet affirmatiue ⁊ negatiue. Affirmatiue sic. Oīs homo currit: ergo sortes currit: ⁊ plato currit: ⁊ sic de alijs. Maxima. Quicquid predicatur de toto in quantitate ⁊ de q̄libet ei⁹ pte. Cui⁹ rō est: q: oēs ptes ei⁹ simul ⁊ actualit' includunt' in ipo toto in quātitate: sicut oīs hō includit sortē ⁊ platonē: ⁊ sic de alijs. ⁊ q: actualiter includit sua inferiora ideo posito toto in quātitate ponit' necessario q̄libet ei⁹ ps: ⁊ sic tenet affirmatiue. Negatiue sic: Nullus hō currit: ergo sor. non currit: plato non currit: et sic de alijs. Maxima: Quicquid negatur de toto in quantitate: negatur etiaȝ de qualibet eius parte. ⁊ est eadē ratio sicut in precedēti. Secūdo sciendū: q̄ dupliciter pōt argui per locū a toto in q̄ntitate. primo subijciēdo ipsum ut prius visum ē. Alio modo predicādo ipm ut bene sequit' sor. videt oēm hominē: ergo sor. videt platonē calliā: ⁊ sic de alijs. ⁊ etiam predicando in recto totū in quātitate: ut sortes est oīs hō: ergo sortes ē plato callias: ⁊ sic de alijs: q: quāuis illa propositio sit falsa in qua predicatur ał'e vl'iter sumptū: tñ aliqua talis pōt esse saltem probabilis: iō f̄m ipam bene pōt formari sillogism⁹ dyaleticus. Unde generaliter loquēdo quotiēscūq̄ȝ ponit' totū in quātitate remanens totū in quantitate ipso posito ponuntur sue partes: et ipso remoto remouentur. Tertio sciendū q̄ locus a partibus totius in quantitate est habitudo illarū partium ad suum totū. Et tenet affirmatiue sic sortes currit Plato currit ⁊ sic de alijs: ergo omnis homo currit. Maxima. Positis partibus totius in quantitate ponitur ⁊ ipm totū. Cuius ratio est q: ad esse toti⁹ in quantitate sufficit actualis positio ⁊ vnio suarum partium sufficienter enumeratarū. Et tenet negatiue sic sortes non currit plato non currit ⁊ sic de alijs: ergo nullus hō currit. Maxima destructis ptibus toti⁹ in quātitate: destruit' ipm totū. Cuius ratio est q: ad suū esse actuale requirunt' omnes sue partes: eo q̄ ipsum actualiter includit oēs illas: ergo ipsis remotis non manet suū esse. Quarto sciendum q̄ dupliciter potest argui a partibus totius in quantitate. vno mō accipiēdo vnā partē tantū ⁊ sic non tenet locus affirmatiue nec etiā negatiue toto in quantitate remanente sub forma totius in quantitate: licet bene valeat ad destruendū ipm quantū ad totalitatē eius: ut bene sequitur sortes nō currit. ergo nō omnis homo currit sed quia in cōsequēte non remanet totū in quātitate: iō ibi nō bene arguitur per locū a pte totius in quātitate: sȝ equiualenter ē ibi locus a specie quia sortes est inferius ad aliquē hominem. Alio mō potest argui cū sufficienti enumeratione partium totius in quātitate capiendo eas sub nominib⁹ proprijs cū illa pticula ⁊ nō sunt plures si sint in numero determinato ⁊ si sint in numero incerto debēt capi alique partes in numero finito cōprehēdendo alias sub illa particula cōmuni ⁊ sic de alijs. Et sic tenet iste locus affirmatiue ⁊ negatiue ut dictū est. Sed cōtra predicta arguitur primo sic totū vl'e ⁊ totū in quātitate sunt diuersa tota ut dictū ē: sed vniu'sale vl'r sumptū ē totū vl'e q: est superius eēntiale: ergo non est totū in q̄ntitate ⁊ sic diffinitio ē isufficiēs. Secundo sic: nō sequitur oīs hō currit: ergo adā currit: cū antecedēs possit esse verū ⁊ cōsequēs falsum ergo locus a toto in quantitate nō tenet cōstructiue. Tertio sic destructa aliqua parte totius in quātitate destruitur ipm totū ⁊ tñ vna destructa non oportet destruere alias: ergo destructo toto in quātitate nō oportet destruere quālibet eius partē ⁊ sic locus a toto in quātitate nō tenet negatiue. Quarto sic arguendo a particularib⁹ ad vl'e fit petitio principij quia ibi petit' vniuersale in suis singularibus: ergo a ptibus in quātitate ad suū totū non est locus dyaleticus. Quinto sic: non sequitur sortes non est totū in quātitate plato non est totū in quātitate ⁊ sic de alijs: ergo oīs hō non est totū in quantitate: ergo locus a ptibus totius in quātitate nō valet negatiue. Ad primū dicitur q̄ lȝ vl'e vl'r sumptū f̄m suam eēntiā sit totū vl'e non tñ scd̄m esse sub quo accipitur quia accipitur sub modo pluriū ⁊ non sub modo vni⁹ q̄d m̄ requiritur ad totū vl'e. Ad f̄m dicit' q̄ in illo antecedēte homo solū distribuitur pro presentib⁹ mō adam non est de presentibus iō nō est pars illius totius nec arguitur a toto ad partē. Ad tertiū dicitur q̄ licet destructa vna pte totius in quātitate bene destruat' ipm totū quantū ad rōnē totius: tñ non arguitur negatiue ab ipso manente toto: q̄d tñ requirit' ad arguendū per istū locū: sȝ si ipm totū teneatur sub rōne totius bene valebit negatiue ad quālibet eius partē. Ad q̄rtū dī' q̄ lȝ arguēdo a ptibus toti⁹ in quantitate ad suū totū respectu predicati q̄d notion modo conuenit toti q̄ȝ ptibus sit petitio p̄ncipij: sȝ arguendo respectu predicati q̄d notion modo cōuenit partibus q̄ȝ toti: ibi est bonus locus dyaleticus: siue illud predicatū cōueniat ipsis notion mō simpl'r siue quo ad nos: siue sit in p̄dicatis eēntialibus siue accn̄talibus. vnde hic est bonus locus dyaleticus: sortes est subā: plato est substātia: ⁊ sic de alijs: ergo oīs hō est substātia: ⁊ hoc si antecedens sit notius respondenti q̄ȝ consequens. Ad quintū dī': q̄ ibi arguit' a ptibus in quātitate ea pte qua differūt ab ipso toto: ⁊ non ea parte q̄ cū ipso cōueniūt: ideo consequentia non valet.

Totū in mō est ipm vl'e sumptū sine determinatiōe: ut hō. Pars in modo est vl'e sumptū cū determinatiōe non diminuēte ut hō albus. Et q: oīa formantur similit' argumēta: ⁊ maxime in hoc loco ⁊ sua pte

sicut in genere ⁊ specie: ideo relinquantur exempla.

Postq̄ꝫ determinatum est de loco a toto in quantitate. Hic consequenter auctor determinat de loco a toto in modo. Ratione cuius primo sic diffinit totū in modo dicens. Totū in modo est vl'e sumptū sine determinatione: ut homo per se sumptus dicit' totū in modo: cuius ratio est: quia homo sumptus sine determinatione est totum respectu sui ipsius modificati: quia homo in cōmuni se extendit ad oīa sua supposita. sed cū dicitur homo albus: homo ibi modificatur per illā determinationē albus: ⁊ solū sumitur pro illa parte vna suoꝝ suppositoꝝ. Et potest etiam dari alia ratio: q2 vl'e sumptū sine determinatione scōm se est sine modo: iō pōt dici totū in mō. i. sine mō: capiēdo in priuatiue: ꝫ precedēs rō melior est: quia si daretur totū in modo priuatiue tm̄: tunc totū vl'e posset dici totū in modo: iō melius dicit' totū in modo: eo q2 est totum respectu partis in mō. s. respectu sui ipsius: vel sui inferioris modificati. vnde in hac diffinitione ponitur sine determinatione ad differentiā partis in modo: que sumit' cū determinatione. Primo sciendū q2 pars in modo est vl'e sumptū cū determinatiōe nō diminuente: vel est ps subiectiua alicuius superioris sumpta cū determinatione contrahente: ut hō albus est pars in modo respectu hominis: ⁊ etiam respectu animalis. Cuius ratio est: quia vniuersale sumptū cū determinatione contrahente restringitur ad standū pro vna parte suoꝝ inferioꝝ: si illa determinatio contrahat quo ad supposita: ideo vniu̇sale sic acceptū est pars respectu sui ipsius accepti sine determinatione: ⁊ est etiā ps sui superioris sumpti sine determinatione: ut homo albus est ps aīalis: quia solū cōtinet partē suppositoꝝ eius. vnde in predicta diffinitione ponit' vniuersale loco generis. ⁊ ponit' sumptū cū determinatiōe ad differentiā totius vniuersalis. ⁊ ponitur non diminuēte ad differentiā dicti sm q̄d qđ sumit' cū determinatione diminuēte. Scdo sciendū q2 triplex est determinatio. quedaꝫ est determinatio cōtrahēs tm̄: q̄ nō priuat nec diminuit rationē eius cui adiūgit': ut albus est determinatio hois: cū dr̄ hō est albus: ⁊ nullo mō tollit cōpletā rōnem hominis. Alia ē determinatio priuās: q̄ totaliter priuat rationē eius cui adiungit': ut dicēdo hō mortuus: ibi mortu9 priuat rationē hois. Alia est determinatio diminuēs q̄ nō tollit simpliciter rationē illius cui adiūgitur: ꝫ ptum tollit ⁊ partim relinq̄t: sicut est imaginabile ⁊ opinabile respectu entis: ut dicēdo ens opinabile diminuit rationē entis: q2 facit ipm teneri in cōmuni: cū se extēdit ad ens reale: ⁊ ad ens in apprehēsione siue rōnis: ⁊ sic partim tollit' rō entis ⁊ partim relinquit'. Et differūt in hoc ille tres determinationes q2 vltime due faciūt dictū sm q̄d et iō q̄libet ipsarū facit locum sophisticū a dicto sm q̄d ad dictū simplicit' ut nō sequit' chimera est ens opiabile: ergo est ens: ⁊ sic de multis alijs. Sꝫ determinatio cōtrahēs tm̄ q̄ nullo mō diminuit: facit partē in mō q̄ q̄dē ps q̄nq3 vocat' dictū sm q̄d capiēdo generaliter dictū sm q̄d pro omni dicto sumpto cū determinatione aliqua: ⁊ totū in mō q̄nq3 vocat' dictū simplicit'. Tertio sciendū q2 locus a toto in mō est hitudo ipsius ad suam ptē: ⁊ tenet destructiue sic lapis nō est hō: ergo lapis nō ē hō albus. Maxima destructo toto in mō: destruitur q̄libet ei9 ps. Cuius rō est q2 destructo priori sm naturā destruunt' posteriora: ꝫ totū in mō est p̄us ⁊ sup̄ius respectu sue partis quare ipso destructo destruit' sua ps. iō iste locus tenet destructiue sed non tenet cōstructiue: quia posito superiori nō oportet ponere inferius sicut dictū est in loco a genere. vnde iste locus eodē modo tenet sicut locus a genere. et locus a parte in mō tenet sicut locus a specie. Quarto sciendū q2 locus a pte in mō est habitudo ipsius ad suū totū. ⁊ tenet cōstructiue duobus modis. p̄mo modo subijciēdo partē in modo affirmatiue: ut homo albus currit: ergo homo currit. Maxima. q̄cq̄d predicatur de pte in modo predicat' de suo toto. Et rō est q2 q̄cq̄d predicat' de inferiori predicat' de suo superiori quod actu ⁊ intellectu includitur in inferiori: sed totū in mō ē sup̄ius ad partē in modo ⁊ actualiter in ea cōtinetur. Alio mō tenet p̄dicādo affirmatiue ut sortes est hō albus: ergo sortes ē hō. Maxima. de quo cūq3 p̄dicat' pars in mō: ⁊ ipm totū ꝓpter rōnē iam dictā. Sꝫ iste locus non tenet destructiue q2 ad negationē inferioris nō sequit' negatio sup̄ioris: licet bene sequatur hō albus nō currit: ergo hō non currit: q2 ibi ps in mō nō destruit' per negationem: sed tm̄ aliquid remouet' ab ipsa. Cōtra predicta arguitur p̄mo sic vl'e sumptū sine determinatiōne ē totū vniuersale: sed totū in modo non est totū vl'e: ergo totū in mō nō est vl'e sumptū sine determinatiōe. Secūdo sic: omne totū plura cōtinet q̄ꝫ sua ps. sed hō nō plura cōtinet q̄ꝫ hō albus: ergo nō est totū respectu hois albi: ⁊ sic vl'e sumptū sine determinatiōe nō est totum in modo. Tertio sic homo albus est pars in modo: ⁊ tamē hō sumitur cum determinatione diminuēte: quia albus cōtrahit hominē ⁊ diminuit eius acceptionē: quia facit ipm solū teneri pro hominibus albis: ⁊ sic ē determinatio diminuēs: ergo contra diffinitionē partis in mō. Quarto sic: in oī loco cōsequēs debet includi in antecedēte: ꝫ ps in mō nō includit' actualit' in suo toto: ergo a toto in modo ad suā partē non valet locus affirmatiue nec negatiue. Quinto sic bene sequitur lapis nō est hō risibilis: ergo lapis nō est hō: ⁊ tm̄ arguitur a parte in mō destructiue: ergo locus a pte in mō tenet destructiue. Ad primū dicitur q2 vl'e sumptū sine determinatione respectu partis sub eo constitute per differentiā essentialē ⁊ intrinsecā dicit' totū vl'e: sed respectu partis sub eo cōstitute per differentiam accidentalē ⁊ extrinsecā dicitur totū in modo. totū eni cū dicatur relatiue ad partē habet variari sm variationē sue ptis. Ad sm dr̄ q2 licet hō non cōtineat plura scōm significata q̄ꝫ hō albus: tn̄ secundū supposita plura continet ⁊ se habet in plus: iō quo ad ambitū suppositoꝝ dicit' totū respectu hois albi: licet scōm significata possit dici ps integralis secūdū modū respectu hois albi. Ad tertiū dr̄ q2 licet albū diminuat illud dictū homo quo ad ambitū sue cōmunitatis ⁊ quantū ad suppositionē q̄ est pro suppositis: tamē nō diminuit ipm quantū ad rōnē formalē ei9: iō alb9 nō est determinatio diminuēs respectu hois. Ad q̄rtū dr̄ q2 lꝫ cōsequēs cōplexū semp includat' virtualiter in antecedēte: ⁊ ponat' actualiter in ipso: tamen terminus illat9 nō semp debet actualr' contineri in termino inferēte: ⁊ iō lꝫ ps in mō nō sit actualit' in suo toto: nō tn̄ seq̄tur q2 a toto nō sumat' locus dyaleticus. Ad q̄ntū dr̄ q2 hō risibilis non est ps in mō respectu hois: quia licet risibile sit determinatio hois quātū ad modū intelligēdi nō tn̄ est determinatio contrahens ipsum quo ad supposita ⁊ que faciat ipsum teneri pro parte suoꝝ suppositoꝝ: ideo non facit partē in modo respectu hominis lꝫ bene respectu aīalis.

¶ Totū in loco est dictio comprehēdens oēm locum aduerbialit': ut vbiq3. Pars in loco est dictio comprehēdens vnum locum aduerbialiter: ut hic vel ibi. Locus a toto in loco est habitudo ipsius ad suaꝫ partem: ⁊ est constructiuus ⁊ destructiu9: ut deus est vbiq3: ergo deus est hic. cesar nusq̄ꝫ est: ergo cesar non est hic. Locus a toto in loco. Maxima. Cuicumq3 conuenit totum in loco et quelibet eius pars vel quicquid remouetur a toto in loco ⁊ a qualibet eius parte. Locus a parte in loco est habitudo ipsius ad suum totum. et est destructiuus: ut cesar non est hic: ergo non est vbiq3. Maxima. Cuicumq3 nō conuenit pars in loco nec eius totum.

Postq̃ determinatum est de loco a toto in modo. Hic cōsequenter determinat̄ de loco a toto in loco: rōne cuius primo diffinitur totū in loco dicēdo. Totū in loco est dictio aduerbialiter oēm locum cōprehendens: ut vbiq̃ ⁊ nusq̃. In qua diffinitione ponit̄ dictio loco generis. totū enim in loco non cōsiderat̄ hic secundū esse suū reale: sed in quātū est dicibile ⁊ per dictionē importat̄: iō bene ponitur dictio loco generis. Deinde ponitur cōprehendēs oēm locū: ad drām totius in tp̄e: ⁊ ponit̄ aduerbialiter ad differentiā totius in quantitate: qḋ quoq̃ importat oēm locū nominaliter: ut dicendo ois locus: vel in omni loco: non tamen aduerbialiter sicut totū in loco. Et per oppositū ad totū in loco pars in loco sic diffinitur. Pars in loco est dictio comprehendens vnū locū aduerbialiter: ut hic vel ibi. Primo sciendū ꝙ totum in loco ⁊ etiam pars eius importat esse in loco. Sed dupliciter aliquid pōt esse in loco. vno modo in aptitudine tantū: ut vniuersale dicitur esse vbiq̃ secundū aptitudinē: eo ꝙ habet aptitudinē essendi in suis singularibus pro quolibet loco: ⁊ etiā pro qualibet tēporis differentia. ⁊ illa aptitudo reducitur ad actū successiue in suis singularibus. Alio modo dicitur aliquid esse in loco secundū actū: sicut singulare quod est actualiter hic et nunc. Et adhuc secundū actū aliquid dicit̄ esse in quolibet loco dupliciter: vno modo per se primo sicut deus qui est vbiq̃. Alio modo secundū suas partes sicut mundus qui est vbiq̃ secūdū suas ptes. Et ad arguendū a toto in loco ad suā partē: vel ecōtra oportet eodē modo alicui attribuere partem in loco sicut sibi conuenit ipsum totum: ut si totū cōueniat cū aptitudine tantū. debet similiter inferri pars secundū aptitudinē tantū ⁊ ecōtra arguēdo a pte ad totū. Scḋo sciendū ꝙ locus a toto in loco est habitudo ipsius ad suā partē: et tenet constructiue ⁊ destructiue. Constructiue sic: de⁹ est vbiq̃: ergo de⁹ est hic. Maxima posito toto in loco in aliquo subiecto ponitur quelibet eius pars: cuius ratio est q: totū in loco simul actualiter includit omnes partes eius: iō ipso posito in aliquo subiecto ponit̄ quelibet eius pars. nec est necesse in arguendo ponere existentiā partis quia si aliq̃ pars non habeat existentiā ipsa nō erit pars totius in loco quia non erit actualiter in ipso cōtenta. Destructiue tenet sic cesar nusq̃ est: ergo non est hic. Maxima. remoto toto in loco remouet̄ quelibet eius pars. cuius est eadē ratio sicut maxime precedentis. Tertio, sciendū ꝙ locus a parte totius in loco est habitudo eius ad suū totū. ⁊ tenet destructiue ⁊ constructiue. Constructiue sic deus est hic ⁊ ibi ⁊ sic de alijs: ergo deus est vbiq̃. Maxima. Positis partibus totius in loco sufficienter enumeratis: ponitur ipsum totū. ⁊ ratio est quia totū in loco nō est nisi sue partes simul ⁊ actualiter posite. Destructiue sic sortes nō est hic: nec ibi ⁊ sic de alijs: ergo sortes nusq̃ est. Maxima. destructis partibus totius in loco sufficienter enumeratis: destruitur earum totū. Quarto sciendū ꝙ dupliciter contingit arguere a pte totius in loco. Uno modo a partibus sufficienter enumeratis. Et hoc mō tenet affirmatiue ⁊ negatiue ut dictū est. Alio mō arguēdo ab vna pte tantū ⁊ nō ab oib⁹ simul sumptis ⁊ hoc mō non tenet nisi negatiue ⁊ fm hunc modū dr̄ in textu ꝙ iste locus semp est destructiuus ut arguendo sic cesar nō est hic: ergo nō est vbiq̃. Maxima. Cui non cōuenit pars in loco: nec ipm̄ totū. hoc mō tamen nō arguit̄ a parte in loco negatiue ad destructionē sui totius secundū id qḋ est q: ibi nō destruit̄ totū in loco simpliciter ⁊ secundū oēs suas ptes sʒ solū arguit̄ ibi ad destructionē totius in loco quātū ad totalitatē eius: ⁊ quia destruitur totum quantū ad totalitatē eius ⁊ nō remanet amplius totū in loco: ideo nō arguitur ꝓprie hoc mō a pte in loco ad suum totū. Contra predicta arguit̄ primo sic nullus loc⁹ est dictio cōprehendens oēm locū: sed totū in loco est locus vel esse in loco: ergo male dr̄ ꝙ est dictio oēm locū cōprehēdēs. Scḋo sic: locus a toto in loco tenet in hītudine vlis vlr̄ sumpti ad suā ptē: sʒ hītudo vlis vlr̄ sumpti ad suā partē est locus a toto in quātitate: ergo locus a toto in loco est idē locus cū loco a toto in quātitate ⁊ sic male distinguitur ab ipso. Tertio sic non sequitur mundus est vbiq̃: ergo mundus est hic: ergo locus a toto in loco non tenet destructiue. Quarto sic non sequitur sortes non est vbiq̃: ergo sortes nō est hic: ergo locus a toto in loco non tenet negatiue. Quinto sic non sequitur aliqḋ corpus est hic: ⁊ aliquod corpus est ibi ⁊ sic de alijs: ergo aliquod corpus ē vbiq̃: quia antecedēs est verū ⁊ consequens falsum: ⁊ tamē ibi arguitur a partib⁹ in loco sufficiēter enumeratis: ergo iste locus non tenet constructiue. Ad primū dr̄: ꝙ licet loc⁹ secundū suū esse reale non sit dictio: tamē secundū esse dicibile pōt dici dictio ⁊ hoc modo intelligitur hic. Ad secūdū dicitur ꝙ licet locus a toto in loco nō distiguatur essentialiter quantū ad virtutē confirmatiuā argumenti a loco a toto in quantitate: quia vbiq̃ virtus cōfirmatiua argumenti est habitudo vlis vlr̄ sumpti: ratione cuius Aristoteles non distinguit locū a toto in loco ⁊ a toto in tempore a loco a toto in quantitate: tamen ab eo distinguitur accidētaliter quantū ad modū significandi: quia totū in quantitate designatur per modū permanentis ⁊ nominaliter et totū in loco designat̄ aduerbialiter ⁊ sub modo fluxus ⁊ sieni quamuis secūdū rem locus sit ens permanēs. Ad tertiū dicitur ꝙ mundus non est vbiq̃ secundū se totū sed secundū suas partes: ideo ibi male cōcluditur sed deberet sic cōcludi: ergo aliqua pars mūdi est hic ⁊ aliq̃ ibi ⁊ sic de aliis. Ad quartū dicit̄ ꝙ in antecedēte negatur totū in loco ⁊ sic nō remanet sub esse totius in loco: iō nō arguitur a toto in loco ad suā partē. sed equiualenter arguitur a negatione vnius ptis in loco ad negationē alterius partis determinate ut hic sortes in aliqua loco nō est: ergo sortes nō est hic. Ad quintū dr̄: ꝙ ptes antecedētis verificant̄ de corpore pro diuersis suppositis eius: ⁊ sic in antecedēte corpus habet plures suppositiones determinatas: ⁊ in cōsequente hēt vnā tm̄: ⁊ sic ibi arguit̄ a pluribus suppositionibus determinatis ad vnā determinatā tantū: ⁊ cōmittitur fallacia figure dictionis: vnde subiectū antecedētis non tenetur eodem modo in consequente sicut tenetur in antecedente: iō non bene arguitur a parte in loco ad suum totum.

Totum in tempore est dictio comprehendens omne tempus aduerbialiter ut semp nunq̃. Pars in tpe est dictio significans aliquod tempus aduerbialiter: ut nunc tunc hodie heri. exempla huius sumuntur sicut in toto in loco.

Postq̃ auctor determinauit ḋ loco a toto in loco. Hic cōsequenter determinat de loco a toto in tempore. Rōne cuius diffinit totum in tempore dicens ꝙ totū in tempore est dictio comprehēdens omne tēpus aduerbialiter siue sit affirmatiue: ut semp: siue negatiue ut nunq̃. Et econtra pars in tempore est dictio comprehendēs partem temporis aduerbialiter: ut hodie nunc: ⁊ sic de alijs. Et iste due diffinitiones debent intelligi ⁊ exemplificari sicut diffinitiones totius ⁊ partis in loco. Primo sciendū ꝙ locus a toto in tempore est habitudo ipsius ad suā partē: ⁊ tenet affirmatiue ⁊ negatiue. Constructiue sic: deus est semper: ergo deus est nunc. Maxima. posito toto in tempore in aliquo subiecto: necessario ponitur quelibet eius pars. Cuius ratio est: quia totum in tempore simul ⁊ actualiter includit omnes partes suas: q: importat tempus distributū pro omnib⁹ suis partib⁹: ideo ipso toto in tēpore posito necessario ponit̄ quelibet eius pars. Destructiue tenet sic: chimera nunq̃ ē: ergo non est hodie. Maxima. remoto toto in tempore ab aliquo subiecto: remouetur quelibet eius pars. Et arguēdo per istū locū magis proprie arguitur ponendo totū in tempore ex parte predicati q̃ ex parte subiecti: eo ꝙ aduerbium semper habet determinare verbū: ⁊ verbū in ratione semp se tenet ex parte predicati: nisi ponatur cum implicatione a parte subiecti ⁊ supponatur: quia sic in subiecto posset poni cū ipso aduerbiū in subiecto: ⁊ per consequēs posset argui a toto in tēpore se tenente ex parte subiecti. Secundū sciendū ꝙ locus a parte in tempore est habitudo eius ad suū

totũ: ꝛ tenet cõstructiue ꝛ destructiue arguendo ab ipsis sufficienter enumeratis. Constructiue sic sortes fuit heri ꝛ pridie: ꝛ sic de alijs: ergo sortes semper fuit. Maxima. positis partibus in tpe sufficienter enũeratis ponitur ipm totũ: qꝛ totũ nihil addit ultra omnes suas ptes. Destructiue sic: antechristus nõ fuit heri nec pridie: ꝛ sic de alijs: ergo nũqꝫ fuit. maxima remotis partibus in tpe sufficiẽter enũeratis: remouetur ipsum totũ. Et si arguatur per istũ locũ ab vna pte tantum: ꝛ non ab omnibus: tunc solũ tenet destructiue: ꝛ non constructiue ꝛ adhuc arguitur a parte ad destructionẽ totius quantũ ad totalitatẽ eius: ꝛ nõ arguitur ad ipsum remanens totũ in tẽpore: ut hic sortes nõ est nũc: ergo sortes nõ est semꝑ. Tertio sciendũ ꝙ preter ista tota superius posita reperiuntur alia quinqꝫ tota que ad predicta reducuntur .s. totũ copulatiuũ disiũctiuũ potestatiuũ successiuũ ꝛ collectiuũ seu aggregatiuum. Totũ copulatiuũ est in ꝙ plura copulantur per coniũctionẽ copulatiuã: ut sortes currit ꝛ plato disputat. Et pars eius est aliquod illorũ que inter se copulantur. Totũ disiunctiuũ in quo plura coniunguntur ꝑ cõiunctionẽ disiunctiuã: ut sortes currit vł plato disputat. Totũ potestatiuũ est quod componitur ex pluribus virtutibꝰ vel potentijs: vel quod plura continet secundũ virtutem: ut anima rationalis est totum potestatiuum respectu vegetatiui sensitiui ꝛ intellectiui licet anima in cõmuni sit totum vniuersale respectu anime vegetatiue sensitiue ꝛ intellectiue. Et similiter quaternarius est totũ potestatiuũ respectu binarij ꝛ ternarij: quia superior numerus cõtinet in virtute omnes inferiores nũeros. Totũ successiuũ est quod cõponitur ex partibꝰ successiuis que non possunt simul eẽ ut tps ꝛ motus. Sed totũ collectiuũ siue aggregatiuum est qḋ sub voce singulari plura ad inuicem distincta importat sicut ppłs grex societas. Sed pars eius est aliquod illorꝫ ex quibus componitur ut homo respectu populi: vel aries respectu gregis. Quarto sciendũ ꝙ totũ copulatiuũ totũ potestatiuũ ꝛ totum collectiuum reducuntur ad totũ integrale: eo ꝙ ab istis totis ad suas partes eodem modo tenet locus dialecticus sicut a toto integrali scilicet constructiue tantũ ꝛ non destructiue: ꝛ ecõtra locus a parte: ut arguẽdo a toto copulatiuo sortes currit ꝛ disputat: ergo sortes currit. ꝛ a toto potestatiuo: ut quaternarius est: ergo binarius est: vel anima rationalis est: ergo sensitiuũ est. Maxima. posito toto potestatiuo: ponitur quelibet eius pars. Et a toto collectiuo: ut populus est: ergo homo est. Et ecõtra potest argui destructiue a suis partibus. Sed totum disiũctiuũ ꝛ successiuũ reducũtur ad totũ vniuersale quia ab ipsis eodẽ modo tenet locus sicut a toto vniuersali scilicet negatiue tãtũ: ut arguẽdo sic a toto disiunctiuo: nõ sortes currit vel disputat: ergo sortes non currit. Et a toto successiuo ut non est dies: ergo non est meridies. Et ecõtra locus a ptibus eorũ tenet constructiue tantũ: ut faciliter videretur in exemplis. Sed cõtra predicta arguitur primo sic in omni tempore ꝛ semper idem sunt sicut in omni loco ꝛ vbiqꝫ: sed in omni tempore est totũ in quantitate: ꝛ nõ in tẽpore: ergo ꝛ semper: ꝛ sic male diffinitur totum in tẽpore quod est dictio cõprehendens omne tẽpus aduerbialiter. Secundo sic hic est locus a toto in tẽpore deus est semper: ergo est in isto tẽpore ꝛ tamen non sequitur pars in tẽpore cum in isto tẽpore nõ sit aduerbiũ significans partẽ tẽporis. ergo cõtra diffinitionẽ loci a parte in tẽpore. Tertio sic nõ sequitur vniuersale est semper: ergo est nunc: cũ antecedens sit verũ ꝛ cõsequens falsum. antecedens patet quia vniuersale ẽ vbiqꝫ ꝛ semper ꝛ non est hic ꝛ nũc: sed solum singulare: ergo locus a toto in tempore nõ valet constructiue. Quarto sic partes totius in tẽpore non possunt esse simul ergo non poterunt simul accipi: ergo locus a parte in tempore nõ tenet constructiue ab omnibus partibꝰ simul sumptis. Quinto sic nõ sequitur: adam non est nunc: ergo adam nunqꝫ fuit: ꝛ tamen arguitur negatiue ab vna parte totius in tempore ad ipsum totum: ergo locus a parte in tẽpore nõ tenet destructiue ab vna pte ad suũ totũ. Ad primũ istoꝝ dicitur ꝙ licet semꝑ ꝛ in oĩ tpe sint idẽ ſm rẽ significatã ꝛ materialiter: differunt tñ ſm suos modos significandi ꝛ formaliter qꝛ semꝑ importat tps distributũ sub mõ fluxus ꝛ fieri ꝛ in oĩ tpe importat idẽ tempus distributũ ꝑ omnibus ptibus eius sub modo ꝑmanẽtis siue habitus ꝛ quietis: ꝛ ꝑ hoc distinguũtur totum in quantitate ꝛ totũ in tempore licet nõ essentialiter. Ad secundũ dicitur ꝙ licet in illo argumento nõ ponatur formaliter pars in tẽpore aduerbialiter: ponitur tamen equiualenter ꝛ secundũ rẽ significatã: qꝛ in isto tempore includit virtualiter ipsum nũc. Ad tertiũ dicitur ꝙ licet vniuersale sit semꝑ in aptitudine: non tamen est semper in actu: ꝛ eo modo quo ponitur semper esse bene sequitur ꝙ est nũc .s. ſm aptitudinẽ: sed illa aptitudo reducitur ad actum in suis singularibus ꝛ successiue. Ad quartũ dicitur ꝙ licet partes temporis nõ possint esse simul ſm suum esse reale: sicut preteritũ non potest esse cum futuro: tamen possunt esse simul in apprehensione anime que retinet partem preteritã ꝛ futurã cum presenti ꝛ sic simul possunt accipi oẽs ptes tpis. Ad q̄ntũ dĩ ꝙ ibi nõ bene arguitur: qꝛ arguẽdo ab vna parte tantũ destructiue oportet arguere ad destructionẽ totius quantũ ad rationẽ totius: ita ꝙ in consequente sibi preponatur negatio destruẽs totalitatẽ eiꝰ qḋ nõ fit in illo argumento: deberet enim sic inferri: adam non est nunc: ergo non est semper.

Causa est ad cuius esse sequitur aliud ſm naturã. Et diuiditur in causam efficiẽtẽ materialẽ formalẽ ꝛ finalem.

Postqꝫ auctor superius determinauit de locis a toto a parte: hic cõsequenter determinat de locis a causa ꝛ ab effectu. Et quia locus a causa in cõi est habitudo cause ad effectũ: ꝛ locꝰ ab effectu ẽ habitudo effectus ad causam. iõ priusqꝫ auctor determinet de locis a causa in speciali determinat de causa generali diffinitiue ꝛ diuisiue: ipsam ꝑmo sic diffiniẽs. Causa ẽ ad cuius eẽ sequit̃ aliud ſm naturã. In qua diffinitiõe intelligitur ens ꝑ genere. ens enim diuidit̃ ꝑ causam ꝛ effectũ ꝛ est superius ad vtrũqꝫ ſm modũ. Deinde ponit̃ ad cuius esse sequit̃ aliud ad dĩam effectus qui sequit̃ ad esse alterius: ꝛ ad cuius eẽ nõ sequit̃ aliud sub ratione effectꝰ. Et ponitur ſm naturã ad explicandũ modũ quo effectus sequit̃ suam causam. Et econtra põt diffiniri effectꝰ ꝙ est ens: cuius esse sequit̃ ad aliud ꝑ naturã: vel est partita similitudo sue cause. Primo sciendũ ꝙ sequitur capitur dupliciter. Uno mõ ut dicit ordinẽ tñ: ut cũ dr̃ vnus dies sequit̃ aliũ. Alio modo ut dicit ordinẽ ꝛ dependentiã vnius ab alio. et hoc mõ iterũ dupliciter: vno mõ ut solũ dicit ordinẽ ꝛ dependentiã siue cõsequentie siue illationis vnius ab alio: sicut cõsequens seq̃tur illatiue ad añtecedens: ꝛ dependet ex ipso secundũ illationẽ. Alio mõ ut dicit dependentiã in esse vnius rei ab alia: sicut quilibet effectus ſm suum esse dependet a sua causa. Et hoc modo capitur in ista diffinitione ut dicit ordinẽ dependentie vnius rei ab alia secundũ suũ esse: ꝛ nõ solũ ut dicit ordinẽ prioris ꝛ posterioris: neqꝫ ut solũ dicit dependentiã consequentie: quia in argumentatione añtecedẽs non semꝑ est causa consequentis licet semꝑ sit causa illationis eius. Secundo sciendũ ꝙ ad rationẽ cause nõ requiritur ꝙ causa semꝑ ꝑcedat suũ effectũ ſm tempus sed qñqꝫ ꝑcedit ipsum ſm tempus: ut domificator precedit domum secundũ tempus: qñqꝫ vero ꝑcedit ipsum ſm naturã tñ: ꝛ simul est tẽpore cũ ipso: sicut hõ est causa risibilis: ꝛ tñ ꝑcedit ipsum ſm naturã tñ: ꝛ sił ẽ tpe cũ eo: iõ ad explicandũ quomõ effectꝰ dz seq̃ causam: ꝛ causa ꝑcedere effectũ in diffinitione cause ponit̃ ſm naturã. Et ad dĩam illoꝝ quoꝝ eẽ vnius sequit̃ ad eẽ alterius ſm ordinẽ: ꝛ tñ non depẽdet ex alio ſm naturã: ut esse vniꝰ diei nõ depẽdet naturalit̃ ad eẽ alterius. Tertio sciẽdũ ꝙ causa diuiditur ꝑ causam efficientẽ materialẽ formalẽ ꝛ finalẽ. Cuius diuisionis sic habetur sufficiẽtia: qꝛ ad oẽm causam sequit̃ effectus: vel ergo talis causa ẽ intrinseca effectui: vel extrinseca. Si intrinseca hoc ẽ dupliciter: qꝛ vel ipsa est actus dãs eẽ: ꝛ sic ẽ causa formalis vł potẽtia recipiẽs eẽ: ꝛ sic est causa materialis. Si est extrinseca hoc ẽ dupliciter: quia vel ipsa est id a quo res fit: ꝛ sic est efficiens causa. vel illud ꝓpter quod res fit: ꝛ sic est cã fina-

lis. Et sumitur ista diuisio nõ sm diuersitatẽ rerũ: sz sm diuersos modos formales: qr idem realiter sm diuersos modos causandi: τ respectu diuerso // qñqz hz rationem plurium causarum: τ non est diuisio generis in suas spẽs: sed diuisio analogi: qr cã sm prius τ posteri⁹ dr de istis quattuor causis. Quarto sciẽdũ q causę possũt quattuor modis ↄsiderari. Uno mõ sm rõem causãdi: τ sic finis est prior. scdo efficiens: Tertio materia: τ qrto forma: quia in causando pem finis mouet intellectum agẽtis ad producendũ effectũ: τ efficiens motus a fine mouet materiam qua disposita vltimo introducitur forma. Scdo modo considerãt cãe ꝑ qz concurrunt ad compositionẽ effectus τ sic materia prior est: secũdo forma: tertio efficiens: τ vltimo finis. Tertio modo considerãtur vt dant esse actuale effectui τ sic forma est prior deinde efficiẽs: tertio finis: quarto materia. Quarto modo considerantur sm q habẽt esse existentie p q nobis notificant. τ sic causa efficiẽs est prior: secũdo materia deinde forma: τ vltimo finis. Et quia hic consider ãt sm qd nobis notificãt τ ab ipsis sumũt loca dialetica: io isto modo ordinãtur in textu τ prius determinatur de cã efficiẽte qz de alijs. Sed contra predicta arguit primo sic aliud dicit diuersitatẽ ẽẽntialẽ cũz sit relatiuum diuersitatis substãtie sed effectus non semper differt ẽẽntialr a sua causa qr cõẽ nit ẽẽntialiter cũ sua cã formali: ergo male dr q ad eẽ cãe sequitur aliud. s. effect⁹. Secũdo sic cã totalr posita ponitur sic suus effectus: ergo cã non precedit effectũ: τ sic ad esse cãe non sequitur aliud. Tertio sic cã τ effectus sunt simul natura cũ sint relatiua: ergo effect⁹ nõ sequitur suã causam sm naturam. Quarto sic forma τ finis coincidunt vt dr secundo phisicorũ ergo forma nõ est cã distincta a fine: nec membra huius diuisionis sunt opposita.

Quinto sic ois cã pcedit suum effectũ: sed finis non precedit suum effectus: sed sequitur: ergo finis non est cã: τ sic male ponũtur quattuor cause. Ad primũ dr q lz aliud proprie sumptũ vt est relatiuũ diuersitatis substantie dicat diuersitatẽ essentialem: nõ tñ aliud cõiter acceptum: vt dicat quancũqz diuersitatem siue essentialẽ siue accidẽtalẽ vt sumitur in diffinitiõe cãe. Ad scdm dr q lz posita cã totali ponatur eius effect⁹ simul tpe nõ tñ ponitur sic scdz nãz quia naturaliter cã pri⁹ hz esse τ intelligi qz effectus τ hoc sufficit ad rõnẽ cãe q precedat effectũ sm naturaz. Ad tertiũ dr q lz causa et effectus sm intẽtionem cãe τ effect⁹ dicãtur correlatiue tñ materialr τ sm id qd sũt nõ dicũt correlatiue: iõ sm id quod sunt nõ sunt sil sm nãm. Ad quartũ dr q lz forma τ finis qñqz coincidant materialr τ sm rem in idẽ nõ tamẽ coincidũt in idẽ formalr quãtũ ad suos mõs formales cãndi: τ hoc mõ ponuntur cãe adinuicem distincte. Ad quintũ dr q lz finis sm suũ esse reale sequatur suum effectũ tñ sm intẽtionale in intẽtiõe agẽtis sub quo sibi ↄuenit ratio cãe finalis pcedit suũ effectũ: iõ eo modo quo est causa nãliter pcedit suũ effectum.

¶ Causa efficiens est a qua primus est motus ut domificator est primum mouẽs τ operans ut domus sit: τ faber ut cultellus sit. locus a causa efficiente est habitudo ipsius ad suum effectum τ est constructiuus τ destructiu⁹ ut domificator est bonus ergo dom⁹ est bona vel faber est bonus ergo cultellus est bonus. Loc⁹ a causa efficiente. Maxima. cuius cã efficiẽs ẽ bona ipsiuz est bonũ vel posita causa efficiente immediate ponitur effectus: τ econuerso est locus ab effectu ad efficientẽ.

Postqz auctor determinauit de cã in cõmuni tam diffinitiue qz diuisiue. Hic ↄñr in spãli vult determinare de loco a cã: τ primo de loco a cã efficiente eo q cã efficiens ceteris est nobis notior: rõne cuius ipsam primo sic diffinit. Causa efficiens ẽ a qua primo fit motus. In qua diffinitiõe primo subintelligitur cã loco generis diffiniti. τ ponitur a q̃ primo fit motus ad dñaz aliaz cãz qz nulla primo cãt mot⁹ siue ↄductiõez effect⁹ sz efficiẽs tñ sicut pz in pductõne effectus. Finis enĩ ratione sue bonitatis per desideriũ mouet τ attrahit appetitum agentis ad pducẽdũ effectum: τ efficiens sic motũ τ tractũ a fine disponit materiã ad introductionẽ forme: τ sic primo causat motum quo producitur effectus.

Primo sciẽdum q locus a causa efficiente est habitudo ipsius ad suũ effectum: τ tenet affirmatiue τ negatiue. Affirmatiue sic domificator est bonus: ergo domus est bona Maxima. Cuius causa efficiens est bona: ipsum quoqz bonum est: que maxima debet intelligi de bonitate efficientis inquãtũ efficiens: τ non de bonitate moris: vel de bonitate eius sm se similiter debet intelligi de bonitate forme effectus: ita q si efficiens sit bonũ in ratiõe cause efficientis. τ vt producit effectũz sequitur q effectus erit bonus bonitate forme eius: non autem loquendo de bonitate finis: et totius cõpositi: quia si domificator sit bonus artifex et operetur perfecte secundõ artem ei⁹: τ careat bona materia tũc domus non erit bona bonitate finis: sed tantũmodo bonitate forme que prouenit ab efficiẽte. Negatiue tz sic domificator non est bonus: ergo domus nõ est bona. Maxima. Cuius efficiens malũ est: ipsum quoqz malũ ẽ. Secũdo sciendũ q licet causa efficiẽs est duplex. s. causa efficiens in actu τ causa efficiẽs in potẽtia: vt respectu dom⁹ domificator est causa efficiens in potẽtia: τ domificans est causa in actu respectu fieri domus. Et quelibet iterum diuidit: qr qdam est causa vniuoca que pducit effectũ sibi similẽ in spẽ vt hõ generãs hominẽ est efficiens vniuocũ. Aliud est efficiens equiuocũ quod pducit effectũ sibi dissimilẽ in specie vt sol generans hominem est agẽs equiuocum. vñ arguendo a causa efficiente in potentia ad suũ effectũ debet argui ab esse cause ad esse in potentia respectu effectus τ non ad eẽ in actu: vt domificator est: ergo domus est in potentia τ arguendo a causa efficiẽte in actu debet argui ab esse eius ad fieri ipsius effectus. Et arguendo a causa vniuoca tenet iste locus respectu oĩum pdicatorũ que conueniũt ipsi cause a tota specie: vt plato est risibilis: ergo sortes ab eo genitus est risibilis. Sed arguendo a causa equiuoca solũ tenet respectũ horũ predicatorũ bonũ τ malũ esse τ fieri. Tertio sciendũ q locus ab effectu cause efficiẽtis est habitudo ei⁹ ad suam causam: τ tenet affirmatiue sic: domus est in fieri: ergo domificãs est. Maxima: posito effectu propinquo cause efficientis: ponitur ipsum efficiens. Potest etiam argui respectu horum predicatoruz bonum τ malum esse: τ fieri τ tenet negatiue sic: domus non est bona: ergo domificator non est bonus. Maxima: Cuius effectus non est bonus: ipsum quoqz non est bonum. τ debet intelligi q si effect⁹ non sit bonus quantum ad perfectionem forme eius: efficiens non est bonũ inquãtũ efficiẽs vel pducẽs talem effectũ: sicut prius dictum est in loco a cã efficiente. Quarto sciendũ q efficiẽs dupliciter se habz ad suũ effectũ. Qñqz enĩ efficiẽs reqrit tñ quãtũ ad fieri ipsi⁹ effect⁹ τ nõ quantũ ad esse: vt domificator respectu dom⁹ solũ requirit ad fieri τ nõ quãtũ ad esse. Sz qñqz requiritur τ quãtũ ad fieri τ quãtũ ad esse: τ ad cõseruationẽ in esse: vt dies sol est causa quo ad fieri τ quo ad esse: τ deus respectu oĩum creaturarũ. Et arguẽdo ab effectu cause efficientis: q reqritur quo ad fieri tñ τ nõ q̃ ad esse effect⁹: nõ sequit eẽ cãe in pñti sz in pterito tñ. sz ad fieri effectus sequit esse illi⁹ cause. Sz arguẽdo ad efficiẽs reqsituz ad eẽ τ fieri simul sic sequit affirmatiue esse cause ad esse effect⁹: vt bene sequit dies est: ergo sol est. Et qñ ẽ hitudo necessaria cãe ad effectũ: etiã seqt negatiue a negatõe effect⁹ negatio cãe. Sz qñ hitudo ẽ ↄtingẽs nõ tz negatiue vt ñ seqt sor. ñ ẽ: ergo de⁹ nõ ẽ. Sz isti diuersi mõi arguẽdi nõ sumũt ab efficiẽte inquãtũ efficiẽs ẽ: sz ab efficiente inqñtũ tale vel tale efficiẽs ẽ. Cõtra pdicta arguit primo sic: causa efficiẽs ẽ de ↄsideratione phisici cum sit causa mot⁹: ergo nõ ẽ de ↄsidẽatõe logici: τ sic hic male diffinit

Secūdo sic efficiens nō mouet nisi prius moueatur a fine: ergo finis est a quo primo fit motus et nō causa efficiens. Tertio arguitur sic causa efficiēs ē extrinseca suo effectui ergo in loco a causa efficient terminus inferens est extrinsecus termino illato: et sic erit loc⁹ extrinsecus: et per ꝯñs male diffinit̄ inter locos intrinsecos. Quarto arguitur sic nō sequitur deus est bonus: ergo latro ē bonus: ergo locus a causa efficiēte nō tenet affirmatiue. Quinto sic nō seq̄t̄ domus est: ergo domificator est: cū añs sit verū et ꝯñs falsū ergo locus ab effectu cause efficiētis nō tenet cōstructiue.

Ad primū istorū dicitur q̄ licz cā efficiētis inquantū ē causa motus et rerū naturaliū et principiū cognoscēdi ipsas sit de cōsideratione phisica: tñ inquantum ab ipsa sumitur locus dialeticus p̄ habitudinē ad suū effectū ipsa ē de cōsideratione logica. Ad secundū dicitur q̄ licet a fine fiat mot⁹ intentionalis et spūalis in efficiēte: tñ ab ipso nō fit prim⁹ motus rea'lis de quo hic solū intelligitur. finis enim nō mouet intētionē agētis motu ꝓprie dicto sz tñ p̄ silitudinē sic pomū apprehēsū intētionalr̄ mouet appetitū pueri ad ꝓsecutionez ei⁹. Ad tertiū dī q̄ licz causa efficiēs sm̄ eē sit extrinseca effectui tñ sm̄ virtutē et silitudinē eius ē aliquo mō sibi intrinseca: et hoc sufficit ad causandū locū intrinsecū. qr hic sumit̄ argumentū a causa efficiente ea ꝑte qua cōuenit cū effectu.

Ad quartū dī q̄ ibi nō arguit̄ a causa efficiēte ad suum effectū: eo q̄ latro nōiat vitiū cuius vitij deus nō est causa licet eni deus sit causa efficiens hoīs: tñ nō est causa vitiorū eius: et bñ sequitur deus ē bonus: ergo homo latro quantū ad humanitatē eius ē bonus. s. bonitate entis: licet non bonitate morū. Ad quintū dicit̄ q̄ ibi nō sequit̄ qr arguitur ab eē effectus ad eē cause q̄ requirit̄ quātū ad fieri tñ et nō quo ad eē: et respectu talis cause nō tenet iste locus ab effectu arguēdo respectu illius predicati est.

¶ Materia est ex qua cū aliquo fit aliud Materia aūt fit dupliciter. Quedam permanēs ut in cultello ferrū. alia transiēs ut in pane farina vł ī vitro fenū et filix. Que diffinitur sic. materia est q̄ tm̄ est in potentia. Locus a causa materiali ē habitudo ipsius ad suū effectū cōstructiue sic ferruz est vel farina est ergo arma ferrea sunt vł panis possunt eē. maxima. Posita causa materiali possibile est poni materiatum. Destructiue sic a ꝑmanēte materia ferrū nō ē: ergo arma ferrea nō sunt loc⁹ a causa materiali. maxima. Remota causa materiali ꝑmanente remouetur eius effectus. Ab effectu sic et est cōstructiuus arma ferrea sunt: ergo ferrum est. maxima. Posito effectu cause materialis ponit̄ materia ꝑmanens materie transeuntis sic vitruz vel panis ē ergo filix vł farina fuit materia. n. transiens nō manet sed transit substantia in aliā materiā. maxima. Posito effectu materie transeuntis necesse est ipsam p̄fuisse.

Postq̄z auctor determinauit de loco a causa efficiente. Hic consequēter determinat de loco a causa materiali. Ratione cuius sic primo diffinit materiā. Materia est ex qua cū aliquo fit aliquid que diffinitio sic debet intelligi: materia est causa ex qua cuz alio. idest cum forma fit aliquid. scilicet totum cōpositū. Et ponitur ibi causa loco generis: et totū residuū ad differentiā aliarum causarū. vnde ex fine et efficiente non fit totum compositū: cum ille cause sint extrinsece. et etiam ex forma nō fit totū compositum tanq̄z ex materia ex qua: sicut intelligitur de materia in ista diffinitione. ipsa enī materia est prima potentia ex qua primo originatur totū compositum. Et aliter sic diffinitur. Materia est que tantū est ens in potentia: quia materia de sua natura nō habet eē in actu sed in potentia tantū. Primo sciendum q̄ materia dupliciter accipitur. vno modo specialiter prout est primum subiectum forme substātialis: et est pars compositi de genere substantie. Alio modo capitur cōmuniter pro omni illo ex quo per modū potentie componitur aliquid. siue pro omni illo quod concurrit ad compositionez alterius tanq̄z potentia recipiens esse: et sic reperitur tam in rebus naturalibus q̄z artificialibus: et tam in rebus corporalibus q̄z spiritualib⁹. et hoc modo capitur hic. Et sic diuiditur: quia quedam est materia permanens et alia transiens. Permanēs ē illa que sub propria forma et specie permanet in suo effectu ut ferrū in cultello. Transiens est illa que sub propria specie et ratione non permanet in suo effectu: sz de vna specie transit in aliam in constituendo effectum: ut in pane farina et filix in vitro: et lutum in lateribus. Secundo sciendum ē q̄ locus a causa materiali est habitudo ipsius ad suum effectum. Et semper tenet affirmatiue in qualibet materia trāseunte et permanente: ut aqua et farina sunt ergo panis potest esse. Maxima. posita causa materiali ponitur eius effectus secundū potentiam eo q̄ materia dicat esse potentiale ipsius effectus: cum sit in potentia ad suum effectum. Sz iste locus tenet destructiue in materia permanente: ut ferrū nō est. ergo arma ferrea non sunt. Maxima. remota materia ꝑmanente remouetur eius effectus. sed in materia trāseunte non tenet negatiue: ut non sequitur filix non est: ergo vitrū non est: eo q̄ talis effectus potest esse non existente illa materia: que non est permanens in suo effectu. Si tamen destruatur materia transiens pro toto tempore presenti et preterito sequetur destructio effectus: ut dicendo filix non ē nec fuit: ergo vitruz non est. Tertio sciendum q̄ iste locus a causa materiali solum tenet construtiue ab esse materie ad posse esse ipsius effectus. et non ad esse ipsius in presenti. Cuius ratio est: qr arguēdo a causa ad effectum ab esse cause debet inferri esse effectus eo modo quo ponitur in tali causa. sed esse effectus materie ponitur in potentia tantū et non in actu: eo q̄ materia est ens in potentia tantuz: ideo arguēdo affirmatiue a materia arguitur ab esse eius ad posse esse in futuro ipsius effectus. Et hoc potest argui non solum a materie ex qua: sed a materia in qua: et circa quaz: quia generaliter omnis materia ponit potentialiter esse sui effect⁹: ut bene sequitur corpus est: ergo album potest esse. vel sciabile est: ergo scientia potest esse. Quarto sciendum est q̄ loc⁹ ab effectu cause materialis est habitudo ipsius ad materiā eius Et in qualibet materia tenet constructiue. sed in materia permanente arguitur ab esse effectus ad esse cause in presenti: ut cultellus est: ergo ferrum est. Maxima: posito effectu materie permanētis necessario ponitur illa materia que remanet in suo effectu. Sed in materia transeunte tenet arguendo ab esse effectus non ad esse ipsius cause in presenti: sed ad fuisse in preterito: ut vitrum est: ergo filix fuit. Sed iste locus nō tenet destructiue: quia destructo posteriori non oportet prius destrui: sed effectus est posterior sua causa materiali: ideo destructo effectu non oportet destruere illam materiā.

Sed cōtra predicta arguitur primo sic. hec diffinitio materie cōuenit forme. quia ex forma cū materia fit aliq̄d. s. totū cōpositum: ergo nō cōuenit soli diffinito. Secundo sic omnis materia ē in actu p̄ formā. cū materia sit sub forma ergo materia non est ens in potentia. tantum. Tertio sic materia requiritur in cōposito tam ad esse q̄z ad fieri: ergo omnis materia remanet in esse sui effectus. et per cōsequens omnis materia est ꝑmanēs et nulla est trāsiens. Quarto sic: nō sequitur ligna et lapides sunt: ergo domus pōt esse. qr ad possibilitatē domus nō sufficit possibilitas materie ei⁹. sed requiritur possibilitas efficientis eius. ideo si nō assero

misficatoꝝ. primū añcedens posset esse verū cōsequēte existē-te falso. ergo locus a causa materiali nō tenet affirmatiue. Quinto sic. nō sequitur cultellus ē: ergo ferrū est: q꞉ cultellus potest esse ex alio metallo: ergo locus ab effectu cause materialis permanētis nō tenet affirmatiue. Ad primū dicitur ꝙ si capiatur ex generaliter ut dicit habitudinem cuiuslibet cause sic ex forma cū materia fit totū cōpositum sed si capiatur specialr̄ ut dicit habitudinē potētie ex q̄ ꝑmo fit ꝯpositū sic oppositū non dicit̄ fieri ex forma: ꝛ sic capitur in diffinitione materie. Ad secundū dicitur ꝙ licet materia ſm ꝙ est actuata ꝑ formā fit ens in actu tamē ſm essentiā eiꝰ ē ens in potētia tm̄. q꞉ de sua nā nō includit aliquē actū. Ad tertiū dicitur ꝙ licet oīs materia aliquo mō remaneat in effectu secundū suā essentiā confusam nō tm̄ semper remanet sub propria specie ꝛ ratione quā habebat anteꝗ̄ faceret cōpositum. qḋ tamē requiritur ad hoc ꝙ dicatur materia ꝑmanēs. Ad quartū dicitur ꝙ ad esse materie non sequitur possibilitas effectus que attēditur in ordine ad omnes suas causas. sed bn̄ sequitur possibilitas effectus que se tenet ex ꝑte cause materialis. iō posita causa materiali ponitur eius effectus ſm potentiā passiuam materie. Ad quintū dī ꝙ ibi nō arguitur a causa materiali ad suum effectū. q꞉ cultellus in cōi nō est effectus ferri: sed cultellus ferreus ꝛ tūc semꝑ sequitur: cultellus ferreus est. ergo ferrū est.

¶ Forma est que dat esse rei et conseruat eā in esse. locus a causa formali est habitudo ipsius ad suum effectū constructiue sic: ut albedo est: ergo albū est: locus a causa formali. maxima. Posita forma ponit̄ eiꝰ effectus. ꝛ conuerso est locus ab effectu eiꝰ destructiue sic: ut album non est ergo albedo non est. albedo non est ergo album nō est. locus a causa formali. maxima. Remota forma remouet̄ eius effectus: ꝛ econuerso locus ab effectu ipsius.

Postꝗ̄ auctor determinauit de loco a causa materiali. Hic consequenter determinat de loco a causa formali. que quidem forma ſm esse ꝛ via generationis sequit̄ materiā. Rōne cuius ipsam sic primo diffinit. Forma ē que dat esse rei ꝛ cōseruat rem in eē ubi intelligitur causa loco generis diffiniti. Et ponitur q̄ dat esse rei ad diff. rētiā materie que non dat eē simpliciter ꝛ in actu ipsi rei: materia enī est recipiens esse compositi. ꝛ forma est dans ꝛ influens ipsum eē et si sit forma substantialis dat eē substātiale. ꝛ si sit accidētalis dat esse accidentale. deinde ponit̄ ꝛ cōseruat rem in esse. ad differentiā cause efficientis ꝛ finalis. que qnq̄ꝫ solū requirūtur ꝗ̄tū ad fieri ipsius rei. ꝛ nō quātū ad eē. sed forma semꝑ requiritur ad esse rei. Primo sciendū est ꝙ quedā est forma ꝑtis: q̄ actuat partem cōpositi. s. materia rōne cuius dicitur forma ꝑtis. alia ē forma totius: q̄ est actus totius ꝯpositi resultans ex vnione forme partis ꝛ materie. ꝛ dī forma totius eo ꝙ informat ipm̄ totū ꝗ̄tū ad oēs ꝑtes cōponētes ipsum: sicut in animato anima ē forma ꝑtis: q̄ informat ipsum corpus qḋ ē materia animati ꝛ eē animatū resultās ex vnione anime cū corꝑe ē forma totꝰ eius. q̄libet istarū iterꝫ diuiditur quia quedā est forma cōmunis ꝛ quedā ꝓpria: ut respectu hominis forma totius cōmunis est animalitas: humanitas est ꝛ forma propria sed forma ꝑtis cōis est anima: ꝛ anima rōnalis est forma ꝑtis sibi propria. Et de qualibet harū formarū pōt intelligi diffinitio forme ꝑus posita: licet ꝑfectius cōueniat forme proprie ꝗ̄ꝫ cōmuni: ꝛ forme totius ꝗ̄ꝫ forme ꝑtis. Secūdo sciendū ꝙ locus a causa formali est hitudo ipsius ad suū effectū. Et tenet affirmatiue sic arguēdo albedo ē ergo albū ē. Maxima: posita cā formali ponit̄ eiꝰ effectus. Cuiꝰ rō ē q꞉ causa formal' hꝫ idē esse cū suo effectu: ꝛ ꝑ idē esse semꝑ existūt cā formalis ꝛ suus effectꝰ: ut hō ꝛ aīa eiꝰ hn̄t vnū ꝛ idē eē. iō posita cā formali in eē oꝫ ponere suū effectū. ꝛ ecōtra posito effectu ponitur forma eiꝰ et etiā destructa forma destruit̄ effectus: ꝛ ecōtra. ideo etiā tenet negatiue: ut albedo nō est ergo albū non est. Maxima. Remota cā formali remouet̄ eius effectus. Tertio sciēdū ꝙ locus a cā formali tenet tā in substātiali ꝗ̄ꝫ in accidentali: ꝛ tā in forma ꝑtis ꝗ̄ꝫ in forma totiꝰ. dū tm̄ arguat̄ a cā formali ꝓpria. sed arguēdo a cā formali cōi nō tenet ꝯstructiue: ut nō sequitur: anima ē: ergo hō ē. Et licet bn̄ sequat̄ nō ē animal: ergo nō ē hō. tm̄ hoc nō est ꝓpter hitudinē forme ad suū effectū: sed ꝑ locū a toto vli. Et tenet etiā iste locus respectu huius ꝑdicati eē vel nō esse: ꝛ nō respectu ꝑdicatoꝝ ꝑticulariū: q꞉ licꝫ forma cōuertat̄ in eē cū suo effectu nō tm̄ semꝑ suscipit eādē denominationē cū suo effectu: nec ecōtra. effectus semper suscipit denominationes cōueniētes ipsi forme. Quarto sciendū ꝙ locus ab effectu cause formalis est habitudo ipsius ad suā causam formalē. Et tenet cōstructiue ꝛ destructiue. ꝛ eodē mō formantur in ipso argumēta ꝛ maxime sicut in loco a causa formali: ponēdo tm̄ effectū pro termino inferēte: ꝛ causam ꝑ termino illato. Et arguendo per istū locū oportet eo mō attribuere esse cause formali: sicut suo effectui: ita ꝙ si effectus habeat esse ꝑmanēs: ꝛ cōpletū debet etiā inferri eē cōpletū de ipsa forma: et sic solū fit in esse successiuo: ꝛ solū in transitu: sicut aliq̄s dicitur rubeus ex verecūdia in transitu solū: debet eodē mō poni causa eius. ꝛ silr̄ de alijs modis essendi in. Et tūc semꝑ tenet iste locus ab effectu cause formalis ad suam cām. Sꝫ cōtra predicta arguitur ꝑmo sic: ꝑma causa dat eē oī creature ꝛ eā cōseruat in esse: ꝛ tm̄ nō est causa formalis sed efficiēs creature: ergo diffinitio forme conuenit alijs a diffinito. Secūdo sic: quātitas pōt esse sine quāto ꝛ albedo sine albo: ut in sacramēto altaris quātitas est sine subiecto: ergo nō sequit̄ quantitas est: ergo quantū ē: ergo locus a causa formali nō tenet cōstructiue. Tertio sic: nō sequit̄ generatio nō est ergo genitū nō ē: ꝛ tm̄ generatio est forma denominās aliquid esse genitū: ergo locus a causa formali nō tenet destructiue. Quarto sic: nō sequitur sol est calidꝰ: ergo in sole est caliditas: quia antecedēs est verū ꝛ cōsequens falsum: ergo locus ab effectu nō tenet ꝯstructiue. Quinto sic: nō sequitur homo non est: ergo anima rōnalis nō est q꞉ homine mortuo anima rōnalis remanet in esse: ꝛ tamē ibi arguitur ab effectu cause formalis ad suā causam: ergo iste locus nō tenet negatiue. Ad primū istorū dī ꝙ lꝫ prima cā dꝫ esse extrinsece ꝛ effectiue omni creature: nō tm̄ formaliter ꝛ intrinsece: sicut intelligit̄ hic de cā formali. Ad secundū dī ꝙ si ponatur quātitas sine quanto vel albedo sine albo. ut in sacramēto altaris. vbi accidētia subsistūt sine subiecto tūc quātitas nō est causa formalis ipsius quanti. nec albedo albi: ꝛ iō ibi nō arguitur tūc a causa formali ad suū effectū. vnde quātitas ista nō habet suū effectum qui est dare esse quantū. Ad tertiū dicitur ꝙ licet generatio ꝗ̄tū ad denominationē habeat modū forme respectu geniti: nō cī est ſm rem forma dans sibi esse: sed ē mutatio aut via ad esse geniti. iō ibi nō arguitur a causa formali. Ad ꝗ̄rtū dicitur ꝙ licet sol sit calidus effectiue eo ꝙ efficiat calorem in istis inferioribus nō tamē est calidus formaliter. ꝛ eo modo quo est calidus. s. effectiue bene sequit̄ ꝙ in eo est caliditas ut in causa efficiēte. Ad quintū dicitur ꝙ quādo anima est separata a corpore non existens in homine tunc ipsa nō est causa formalis hoīs in actu sed in potentia tm̄: quia nō dat sibi esse in actu. ideo ibi nō bene arguitur ab effectu ad suā causam formalē inquantū est cā formalis.

¶ Finis est gratia cuius fit aliquid: locꝰ a causa finali est habitudo ipsius ad suuꝫ effectū ut beatitudo est bona ergo virtꝰ ē bona: locus a causa finali maxima. cuiꝰ finis est bonus ipsum quoqꝫ ē bonū. vel sic

pena est mala ergo peccatū est maluȝ loc⁹ a causa finali maxima. cuius finis est malus est ipsum quoqȝ malū ⁊ ecōuerso loc⁹ ab effectu cause finalis.

Postq̄ȝ auctor determinauit de loco a causa formali hic ꝯsequēter determinat de loco a causa finali. eo ꝙ causa finalis in suo esse reali mediāte forma acq̄ritur: ꝛōne cui⁹ p̄mo sic diffinit finē dicens. ꝙ finis ē gratia cui⁹ aliq̄d fit. Cuius rō est q̄ȝ illud qd̄ trahit ⁊ mouet intentionē agentis ad producendū effectū est gratia cuius aliquid fit sed finis trahit ⁊ mouet appetitū agentis ad ꝓducendū effectū ratione cui⁹ dicitur finis. quia finit ⁊ terminat intentionē agētis ideo finis est gratia cuius aliq̄d fit. ⁊ in hoc differt ab alijs causis. quia nulla aliarū terminat intentionē agētis sed solū illud quod habet rationē finis. Primo sciendū ꝙ finis dupliciter capitur vno modo ꝓ termino durationis alicuius rei. ut mors q̄nq̄ȝ dicitur finis hois: quia finit durationē ei⁹ vel terminus tempestatis dicitur finis eius. ⁊ hoc mō finis non est cā. nec isto modo hic accipitur. Alio modo capit̄ finis ꝓ illo quod finit intentionē agentis in ꝓducendo effectum: et est bonū ꝯsequēs ad ipsum effectuȝ. ⁊ hoc modo est causa ⁊ etiā hoc modo accipitur hic. Et diuiditur quia quidā ē finis quo. s. qui ordinatur ad vlteriorē finē ꝓsequendū. ⁊ respectu p̄cedentium dicitur finis. ⁊ respectu sequentiū: q̄ mediante ipso acq̄runtur dicitur finis quo. ut pecunia acquisita ꝑ multa media dicitur finis eorū. ⁊ ut valet ad alios finis dr̄ finis quo. Alius est finis gratia cuius ⁊ est finis acq̄situs in rōne vltimi. ⁊ inquantū est causa mediorū precedentium. ⁊ vtriqȝ istorū finiū cōuenit diffinitio finis. ſm tū ꝙ vterqȝ ē gr̄a cuius respectu mediorū precedentiū. Jdē enim materialiter pōt dici finis quo: ⁊ finis gr̄a cuius respectu diuersorū. Secundo sciēdū ꝙ locus a causa finali ē habitudo ipsi⁹ ad suum effectū. Et tenet affirmatiue sic beatitudo ē bona ergo virtus est bona. Maxima. Cuius finis bonus est: ipm quoqȝ bonū est. Et rō est q̄ȝ bonitas rei sumit̄ ex bonitate sui finis ⁊ eadē est bonitas finis ⁊ mediorū ordinatorū ad finē. ideo si finis sit bonus media in finem ordinata sunt bona. Negatiue tenet sic. interfectio hominis est mala ergo gladius est mal⁹. Maxima. Cuius finis malus est: ipsum quoqȝ malū est. Et ecōtra: loc⁹ ab effectu cause finalis ē habitudo ipsius ad suā causaȝ. Et tenet affirmatiue ⁊ negatiue. ⁊ posset argui per ipsum cōuertēdo argumenta ⁊ maximas p̄us positas. Tertio sciendū ꝙ finis pōt dupliciter cōsiderari. vno mō materialiter ſm id quod est non per respectum ad media quorū est finis. Alio modo cōsideratur formaliter ⁊ in rōne finientis: ⁊ sic importat respectū ad media q̄ finit. et hoc modo bonitas finis in rōne finis includit bonitatē mediorū que ordinant̄ in ipsum. Et arguendo per locū a causa finali non sufficit ꝙ finis ſm se sit bonus ad inferendum bonitatē effectus: sed requiritur ꝙ sit bonus in rōne finientis: quia solū illo mō habet rōnem cause finalis. Quarto sciendū ꝙ effectus cause finalis est medium ordinatū ad aliquē finē acquirendū: sicut virtus ordinatur ad beatitudinē. Sed duplicia sunt media ordinata in finē: q̄ȝ quedā sunt media ordinata per se. ⁊ alia sunt media ordinata solū ꝑ accidens. Media per se ordinata sunt illa sine quibus finis nō potest acq̄ri: sicut est virtus respectu beatitudinis. Sȝ media per accidens sunt illa in quib⁹ finis pōt acq̄ri: ut est inebriatio respectu sanitatis: q̄ q̄nq̄ȝ ē mediū accidētaliter quo sanitas acquirit̄. Et loc⁹ ab effectu cause finalis solū tenet in medijs per se: ⁊ nō in medijs per accidens: quia nō sequitur inebriatio est mala: ergo sanitas est mala. Sȝ cōtra p̄dicta arguitur primo sic: nullū malum est finis: q̄ȝ finis habet rationem boni cuȝ sit appetibilis ab efficiente: ⁊ tamen aliquod malum est gratia cuius aliquid fit: ut quandoqȝ interfectio innocētis est gratia cuius aliquid fit: ergo ista diffinitio conuenit alijs a diffinito. Secundo sic: non sequitur elemosyna est bona: ergo furari ad dandū elemosynam est bonuȝ: ⁊ tamen ibi arguitur a causa finali constructiue: ergo iste locus non tenet affirmatiue. Tertio sic: non sequitur sectio non est: ergo securis non est: quia antecedens potest esse verū consequente existēte falso: ergo locus a causa finali non tenet negatiue. Quarto sic: bonitas finis nō dependet a bonitate mediorūȝ: sed econtra: ergo ad bonitatem mediorum nō sequitur bonitas finis: ergo locus ab effectu cause finalis non tenet affirmatiue respectu huius predicati bonū. Quinto sic: non sequitur aliquis homo nō est bonus ergo beatitudo non est bona. vl' homo est malus ergo felicitas est mala. ⁊ tamē ibi arguitur ab effectu cause finalis ad suam causam. homo enim productus est propter beatitudinem acquirendam: ergo locus ab effectu cause finalis non tenet negatiue. Ad primū istorū dicitur ꝙ licȝ malum sub ratione mali non sit finis: inquantū tamen ē apparens bonū potest habere rationē finis: ⁊ hoc modo malū sub ratione boni apparentis est gratia cuius aliquid fit. ⁊ isto modo est finis: ideo ista diffinitio non conuenit alijs a diffinito. Ad secundū dicitur ꝙ licet elemosyna secundū se sit bona: tamen elemosyna ex furto non est bona in ratione finientis: quia non est finis acquisitus per bona media. Ad tertium dicitur ꝙ locus a causa finali non tenet respectu huius predicati esse: sed solū respectu horū predicatorū bonū ⁊ malum eo ꝙ finis ⁊ effectus eius non habent cōuenientiam in esse. sed quantū ad esse finis est extrinsec⁹ suo effectui: sed habent cōuenientiā quantū ad bonitatē: q̄ȝ eadem est bonitas finis ⁊ effectus ei⁹: ideo ibi non bene arguitur per locū a causa finali. Ad quartū dicitur ꝙ licet bonitas finis non dependeat ex parte mediorū in genere cause finalis: tamen dependet ab ipsis effectiue: ⁊ dato ꝙ nō causetur ab ipsis adhuc posset sequi illatiue ex bonitate mediorū bonitas ipsius finis: eo ꝙ media capiunt bonitateȝ ex parte finis. Ad quintū dicitur ꝙ licet aliquis homo sit malus: hoc non est ex effectu beatitudinis: quia nō disponit se ad talem finem per liberū arbitriuȝ sed deuiat a tali fine ⁊ priuat se bono ad qd̄ erat ordinatus ideo ibi non arguitur ab effectu cause finalis. ⁊ sic patet de locis a causa ⁊ ab effectu.

¶ Generatio est progressus a non esse ad esse. Locus a generatione ē habitudo ipsius generationis ad generatū: ut generatio domus est bona ergo domus est bona. Maxima. Cuius generatio est bona ipsum est bonum. Et ecōuerso est locus a generato. maxime sunt iste. Si generatū est bonū eius generatio ē bona. Et si generatū est malū eius generatio est mala. Corruptio est progressus ab eē in nō esse. Locus a corruptione est hītudo ipsius ad corruptū: ut corruptio domus est mala ergo domus est bona ⁊ corruptio antixp̄i ē bona: ergo antichristus est malus. Locus a corruptione. Maxima. Cuius corruptio est bona ipsum est malū: ⁊ cui⁹ corruptio est mala ipsum est bonū. Et ecōuerso ē locus a corrupto.

Postq̄ȝ auctor determinauit de locis a causa: ⁊ effectu. hic consequenter determinat de locis a generatione ⁊ corruptōne. Et primo de loco a generatione: quia ipsa se habet ut habit⁹ corruptio vero ut priuatio. ratiōe cui⁹ p̄mo diffinit generationē dicens. Generatio est progressus de nō esse ad eē. ⁊ capitur ibi progressio generaliter pro mutatione in cōmuni ⁊ non specialiter pro motu progressiuo: ideo ibi ꝓgressio ponitur loco generis. Et ponitur a non esse ad esse ad explicandū terminos generationis: quia nō esse est terminus a

quo ipsius: esse vero est terminus ad quē. Unde omnis motus et mutatio habēt cognosci per suos terminos et per suum terminū ad quē accipit speciem et differentiam ab aliis: ideo isti termini ponuntur in ista diffinitione ad differentiā omnium aliarū specierū motus. Primo sciendū q generatio dupliciter accipitur. Uno modo specialiter prout est mutatio de nō esse substantie ad esse substantie: et sic solū reperitur in substantiis. Alio mō accipitur generaliter pro quacūqz mutatione de non esse ad esse sive sit ad esse substantie sive accidētis. et hoc modo generatio cōuenit tā substantiis q̄ʒ accidentibus et generatio substantie est generatio simpliciter dicta generatio vero accidentis est generatio secundū quid et imperfecta. Hic aūt sumitur cōmuniter generatio tā pro generatione substantie q̄ʒ pro generatiōe accidentis: quia ad utrūqz tenet locū a generatione. et etiā utrīqz cōuenit diffinitio generationis prius posita licet per prius conueniat generationi substantie. Secundo sciēdū q locus a generatione est habitudo ipsius ad generatū. Et tenet affirmatiue ut generatio domus est bona: ergo domus est bona. Maxima. Cuius generatio est bona ipsum quoqz bonū est. Cuius rō est: quia generatio intrinsece terminatur ad esse geniti: ideo generatio dicit unū et idem esse cū ipso genito: ideo si generatio sit bona bonitate que est ex parte geniti ad quod terminatur oportet genitū esse bonū: et si sit mala erit malū et ecōuerso: eo q dicunt unū et idem esse sed generatio importat ipsum in fieri et genitum in facto esse. Et tenet iste locus negatiue sic generatio furis est mala: ergo fur est malus. Maxima. Cuius generatio est mala ipsuʒ quoqz malū ē. Et proportionaliter potest diffiniri locus a generato ad generationeʒ. Et tenet affirmatiue et negatiue: et formantur argumēta et maxime similiter secundū ipsum sicut secundū locū a generatione. Tertio sciendū ē q corruptio ē progressio ab eē ad nō esse ut corruptio sortis est progressio a suo esse ad nō esse eius. Et capitur progressio pro mutatiōe in cōmuni loco generis. Deinde ponitur ab esse ad nō eē: quia esse ē terminus a quo corruptiōis. et non esse est terminus ad quē: et ab illo nō esse: capit corruptio specieʒ et differentiā a generatione et ab aliis motibus. Et quia nō esse rei est oppositum ipsi esse rei: ideo corruptio que essentialiter importat nō eē rei est quodammodo opposita rei que corrūpitur: et inde est q a corruptiōe ad corruptū arguitur respectu diuersorū pdicatorū: et ecōtra: licet in loco a generatione semp arguatur respectu eiusdē pdicati in antecedente et consequente. Quarto sciendū est q locus a corruptione est habitudo ipsius ad suum corruptum. Et tenet affirmatiue sic. Corruptio antixpi ē bona: ergo antixps ē malus. Maxima. Cuius corruptio est bona ipm̄ q̄qʒ malū ē. Cuius rō ē q: corruptio et corruptū opponunt inter se sic eē et nō eē: q: corruptio dicit nō eē corrupti i fieri: sʒ si unū oppositoꝝ fuerit bonū alteꝝ erit malū: ideo cū corruptio sit bona ipm̄ corruptū erit malū: et ecōtra si corruptū sit bonū corruptio erit mala. Et tʒ negatiue ut corruptio domus est mala: ergo domus est bona. Maxima. Cuius corruptio est mala ipsum quoqʒ bonum est: quia corruptio non dicitur mala nisi inquantū opponitur bono et est corruptiua boni. Et locus a corrupto est habitudo ipsius ad suam corruptioneʒ: et tenet affirmatiue et negatiue et formantur argumenta et maxime eius similiter sicut in loco a corruptione. Cōtra predicta arguitur primo sic: generatio domus potest esse domo nō existente: ergo si illa generatio sit bona domus non erit bona cū domus nōdū sit: ergo non sequitur affirmatiue per locū a generatione. generatio domus est bona: ergo domus est bona. Secūdo sic: nō sequitur latro est malus: ergo generatio eius est mala: quia potest stare q habuerit pfectam generationē: ergo locus a generato nō tenet negatiue. Tertio sic corruptio opponitur corrupto et ita tenet locus a corruptione ratione discōuenientie corruptionis ad corruptū et nō gratia cōuenientie: ergo ille locus est extrinsecus cum terminus inferens sit extrinsecus termino illato: et ita hic male ordinatur inter locos intrinsecos. Quarto sic: nō sequitur corruptio christi fuit bona ergo xps fuit malus: quia antecedens est verū et cōsequens falsum ergo locus a corruptione non tenet constructiue.

Quinto sic: nō sequitur antixps nō est bonus: ergo corruptio eius est bona: cū antecedens sit verū et ɔsequēs falsū et tn̄ ibi arguitur negatiue a corrupto ad corruptionē: ergo ille locus nō tenet negatiue. Ad primū dicitur q qn̄ generatio cuiuscūqʒ rei pcedit ipsum genitū ipsa nō est bona bonitate finis nisi aptitudine tn̄: q: solū habet bonitatē in actu: qn̄ genitū habet bonitatē in actu: et eo mō quo ipsa est bona. s. sm̄ aptitudinē: et etiā genitū qd̄ in ipsa includitur in fieri: dicitur esse bonū sm̄ aptitudinē: et similiter qn̄ est genitū in actu et transiuit generatio eius: si genitū sit bonū i actu etiā generatio eius pōt dici bona in actu: eo q genitū includit esse: quod est terminus intrinsecus et essentialis generationis: ratione cuius ipsa pōt dici bona. — Ad secundū dicit q licet hō malus possit habere bonā generationē et pfectaʒ q̄ʒtū ad bonitatē forme et originis tn̄ nunq̄ʒ habet bonā generationē bonitate finis: que quidē bonitas est bonitas ipsius geniti: et de illa solum hic intelligitur. Ad tertium dicitur q locus a corruptione simpliciter est extrinsecus: quia tenet causa discōuenientie termini inferentis cū termino illato: qd̄ sufficit ad locū extrinsecū: et habet reduci ad locū ɔtradictorie oppositorū. Sed ppter cōuenientiā generationis et corruptionis, iste locus hic enumerat inter locos intrinsecos: et etiā a multis ponitur locus intrinsecus sm̄ habitudinē terminorū si sumeretur habitudo extrinseca termini illati. Ad q̄rtū dicit q licet corruptio xpi fuerit bona quo ad nostrū fuit mala sm̄ se: et inquātū fuit destructiua vite xpi: tō in rōne corruptiōis et p respectum ad nō esse seu ad corruptū nō fuit bona: et in istis locis semp dʒ argui de bonitate vel malicia q̄ ɔuenit p se corruptioni et corrupto: et nō de bonitate p accidēs. Ad quintū tn̄ q cōsequētia nō valet q: non ponitur ipsum corruptū in añcedente: q: illa negatiua de se nihil ponit esse: sed bn̄ sequeretur antixps est malus ergo corruptio eius est bona in aptitudine.

¶ Usus ut hic sumitur ē opatio rei sive exercitiū ipsius: ut securis secare et eq̄ eq̄tare est exercitiū sive opatio. Locus ab usibus est habitudo eius ad id cuius ē opatio sive usus: ut eq̄tare sive scindere ē bonū: ergo equus ē bonus vel securis est bona. Occidere ē malū: ergo occisor ē malus. Locus ab usibus. maxima. Cuius usus bonus ipʒ quoqʒ bonū. et cuius usus malus ē ipm̄ quoqʒ malū. Cōiter accidētia sumunt dupliciter. Quedam enim sunt q̄ aliqn̄ se consequūtur ut comptus et adulter et ab his nō sumit locus dialeticus sed sophisticus. Alia sunt quoꝝ alterū semper cōsequit alterū: ut penitere sequitur deliquisse et ab his sumit locus dialeticus ut penitet ergo deliq̄t. Locus a cōiter accidentibus. Maxima. Si cōiter accidētiū posterius inest et pmū. Destructiue sic. Nō deliquit sive non peccavit: ergo nō penitet. Locus a cōiter accidentibus. maxima. Si accidentiū cōmuniter primū nō inest nec posterius.

Postq̄ʒ auctor determinauit de loco a gn̄atiōe et corruptiōne, hic ɔñter determinat de locis ab usibus: et cōiter accidētibus: rōe cuius pmo diffinit usū dicēs: q usus ē opatio sive exercitiū ipsius rei. Cuius rō ē q: q: usus ē illō q̄ utēs utit re visitata vl' instrumēto eius: ideo dī usus ē utor uteris: sʒ opatio sive exercitiū ipsius

rei est illud quo agens principale vtitur suis instrumentis: ut secare ⁊ illud quo homo vtitur securi. ⁊ equitare quo vtitur equo: ergo vsus conuenienter dicitur operatio siue exercitium ipsius rei. Et pōt capi dupliciter. vno mō specialiter solū p operatiōe rei qua agēs principale vtitur reb⁹ sibi subordinatis. Alio mō generaliter p quacūq₃ operatione rei ad quam res ipsa est ordinata: ⁊ isto modo hic accipitur. Primo sciēdū est q vsus dupliciter pōt ꝯsiderari. Uno mō p respectū ad vtentē. Alio mō p respectū ad rem vsitatā cui⁹ dicit̄ vsus ut secare q̄ est vsus securis pōt cōparari ad hoiem q̄ ipsa securi vtitur ⁊ ad ipsam securim. ⁊ p ꝯparationē vsus ad rē vsitatā sumit̄ locus dialetic⁹ qui dicit̄ ab vsibus: ⁊ nō p cōparationē eius ad ipsum vtentē eo q vsus maiorē habet cōuenientiā ⁊ habitudinē cū vsitato q̄₃ cū vtente. nō enim sequit̄: equitare est bonū: ergo equitās est bonus: nec ꝯtra.

Secūdo sciēdū q locus ab vsibus ē habitudo ipsius vsus ad vsitatū. Et tenet affirmatiue sic: secare est bonū ergo securis est bona. Maxima. Si vsus sit bonus ⁊ vsitatū est bonū Cuius rō est: qr oē ens pductū est ꝓpter suā operationē et denomiat̄ bonū ꝓpter bonitatē sui opis: qr illa ē bonitas sui finis in executiōe: ideo si vsus est bonus vł operatio rei sit bona: ipsum vsitatū erit bonū. Et tenet negatiue sic: occidere est malū: ergo occisor est malus. Maxima. Si vsus est mal⁹ vsitatū est malū. Et vocatur iste locus ab vsibus in plurali ⁊ nō ab vsu in singulari: eo q eodē argumento pōt argui a pluribus vsib⁹: ut dicēdo: equitare est bonū trahere aratrū est bonū ⁊ sic de alijs vsibus equi: ergo equus est bonus: nō tn̄ semp oportet in quolibet argumēto ponere plures vsus. Et similiter tenet locus ab vsitato ad ipsum vsum affirmatiue ⁊ negatiue sicut locus ab vsu. Tertio sciendū q duplicia sunt cōiter accidētia. quedā enim sunt q̄ contingēter ⁊ nō semp se inuicē cōsequuntur: ut in hoie magnus ⁊ fortis: ⁊ pulcher ⁊ bonus. Alia sunt que semper ⁊ necessario se cōsequūtur: eo q habēt inter se necessariā habitudinē: ⁊ ista sunt duplicia. quedā enim sunt q̄ se cōsequūtur cōuertibilit̄ ut in hoie risibile ⁊ flebile. ⁊ in brutis habere cornua ⁊ habere duos dentes: vel nō habere duos dentes supiores. Alia vero sunt q̄ se cōsequūtur necessario ⁊ nō cōuertibiliter ut sunt delinquere ⁊ penitere: vł nō mingere ⁊ habere plumas vn̄ dicuntur talia cōiter accidentia qr simul plura talia vni acciduntur. Et a cōiter accidentibus que necessario se ꝯsequūtur sumitur locus dialeticus non aūt ab alijs que se consequūtur cōtingenter sed ab ipsis sumitur locus sophisticus.

Quarto sciendū est q locus a cōmuniter accidētib⁹ est habitudo vnius cōiter accidentium ad reliquū. Et in accidentibus que se cōsequūtur cōuertibiliter tenet tā affirmatiue q̄₃ negatiue: ab vtroq₃ latere ad alterū: ut risibile est: ergo flebile est. Maxima. posito vno cōmuniter accidentium se cōsequentiū cōuertibiliter: ponitur reliquū ꝓpter cōuertibilitatē eorū. Et etiā destructo vno destruitur reliquū. Sz in his que cōsequūtur se inuicē necessario ⁊ nō cōuertibilit̄ arguēdo a posteriori ad pri⁹ iste locus tenet affirmatiue tātū ⁊ nō negatiue: ut penitet: ergo peccauit. vł auis habz plumas: ergo nō mingit. Maxima. Si cōmuniter accidentium posterius inest necesse est primū infuisse. Sed arguendo a priori ad posterius nō tenet affirmatiue: quia posito priori vel cōmuniori nō oportet ponere posterius. Sed tenet negatiue sic: nō deliquit ergo non penitet. Maxima. priori cōmuniter accidentiū destructo remouetur posterius. Sed cōtra predicta arguitur primo sic: intelligere vel velle est operatio hoīs: ⁊ tamē nō est vsus: quia in tali operatiōe nihil vtitur ipso hoīe: ergo diffinitio vsus nō ꝯuenit soli diffinito. Secūdo sic: vsus vel operatio est causa finalis ipsius rei: qr ē gratia cuius res fit: eo q vnūquodq₃ productū sit ꝓpter suam operationē: ergo arguendo ab vsibus est locus a causa finali. ⁊ p consequens male ponitur iste locus ab illo distinctus. Tertio sic: nō seqtur equitare est bonū: ergo equus claudus vel cecus est bonus: ⁊ tn̄ ibi arguitur ab vsu ad vsitatū affirmatiue: ergo iste locus nō tenet affirmatiue. Quarto sic: nō sequitur deū penitet ergo peccauit: qr añs ē verū ⁊ cōsequens falsum. cū ipse dixerit penitet me fecisse hoiem ergo locus a cōmuniter accidentibus nō tenet affirmatiue.

Quinto sic: nō sequitur beata virgo nō peccauit: ergo ipsam nō penituit. ⁊ similiter de multis sanctis: ergo locus a cōmuniter accidētib⁹ nō tenet negatiue a priori ad posterius.

Ad primū dicit̄ q si capiat̄ vsus ꝓprie p operatiōe qua vtens vtit̄ re vsitata: sic intellectus hoīs vel velle nō ē vsus eius: sz si capiat̄ gn̄aliter p quacūq₃ operatiōe rei ad quā ipsa ordinat̄: sic aliquo mō pōt dici vsus ⁊ hoc mō hic capitur.

Ad secundū dī q lz vsus rei sm esse in intentiōe agētis sit causa finalis ipsius rei: nō tn̄ sm q̄ est in executione: sed est effectus ⁊ operatio rei vsitate: ⁊ hoc modo ab ipso sumit̄ loc⁹ ab vsu q̄ cōiter distinguit̄ a causa finali. Ad tertiū dicit̄ q eq̄tare in cōi nō est vsus eq̄ claudi vel ceci: sz est vsus eq̄ in cōi: ideo ibi nō bn̄ arguitur ab vsu ad vsitatū: sed sic dz argui equitare equi claudi est bonū. ergo equus claudus est bon⁹ ⁊ sicut ꝯñs ē falsū ita ⁊ añs. Ad quartū dicit̄ q si capiat̄ ꝓprie penitere ut est penitētiā agere p pctō cōmisso voluntarie: sic deū nō penitunt. sz si capiatur sm silitudinē put est similitudinarie dolere de aliquo. sic deū penitunt: ⁊ hoc mō nō sumitur hic sed primo mō. Ad quintū dicitur q licz beata virgo ⁊ multi sctī in ꝓpria psona nō peccauerint: tn̄ primi parētes peccauerūt rōne cuius ipsi penituerunt.

Sequit̄ de locis extrinsecis. Quid sit locus extrisecus dictū est prius. Locoꝝ aūt extrinsecorum. Alius est ex oppositis. Alius a maiori. Alius a minori. Ali⁹ a simili. Ali⁹ a ꝓportiōe. Ali⁹ a trāssūptōe. Ali⁹ ab auctoritate. Itē oppositorū quattuor sunt spēs. s. oppositio relatiua: ꝯtrarietas ⁊ oppositio p̄uatiua ⁊ cōtradictio. Relatiue opposita sunt qn̄ alterū nō pōt stare sine reliquo ut pater ⁊ fili⁹. Locus a relatiue oppositis est habitudo vnius correlatiuorū ad alterū: ⁊ est cōstructiuus ⁊ destructiuus ut pater ē ergo fili⁹ est ⁊ econuerso: ut si pr̄ nō est filius non est. Loc⁹ a relatiue oppositis. Maxima. Posito vno relatiuorū ponitur ⁊ reliquū: ⁊ destructo vno destruitur ⁊ reliquum.

Postq̄₃ auctor determinauit de locis intrinsecis. Hic cōsequenter determinat de locis extrinsecis. Cui⁹ rō est: qr locus ē habitudo termini inferētis ad terminū illatū: sed loc⁹ intrinsecus dicit̄ pfectiorem habitudinē illoꝝ terminorū q̄₃ locus extrinsecus: ideo locus extrinsecus postponit̄ loco intrinseco. Et qr opposita iuxta se posita magis elucescūt ⁊ de vno habet̄ clarior cognitio ꝓpter cognitionē alteri⁹: ⁊ locus intrinsec⁹ ⁊ extrinsec⁹ opponunt̄: ideo post locos intrinsecos ꝯuenient̄ auctor imediate determinat de locis extrinsecis. Et psupposita diffinitiōe loci extrinseci pmo diuidit locū extrinsecū p locū ab oppositis: a maiori: a minori: a simili: a ꝓportiōe: a transsūptiōe: ⁊ ab auctoritate: quaꝝ specierū diffinitiōes ⁊ differētie satis patebunt inferi⁹. Primo sciēdū q locus extrinsecus ē qn̄ termin⁹ inferēs ē extra substantiā termini illati: ⁊ rōne differentie illorū terminorū sumitur virtus ꝓbatiua argumēti: sed in loco ab oppositis nō mō termin⁹ inferēs est extra substantiā termini illati. ideo inter locos extrinsecos auctor pri⁹ determinat de loco ab oppositis: quia ille veri⁹ pticipat rationē loci extrinseci. Et locus ab oppositis ē habitudo vnius oppositoꝝ ad reliquū ideo diuidi hz sm diuisionē oppositorū: ⁊ rōne ipsoꝝ oppositorū hic diuidit oppositionē p quattuor spēs. s. p oppositionē relatiuā: cōtrariā: priuatiuā: ⁊ cōtradictoriā. Cuius diuisionis sufficiētia ⁊ diffinitiōes mēbroꝝ satis patēt in postp̄dicamentis

mēris: ⁊ eodē mō sumunt᷑ quattuor species oppositorū: q2 quedā sunt relatiua: alia cōtraria: alia priuatiua: ⁊ alia ꝯtradictoria. ⁊ inter ista prius determinatur de relatiuis ⁊ de loco sumpto ab ipsis. Secūdo sciendū q᷑ relatiua sunt quorū totū esse est ad aliud se habere: ⁊ esse vnius totū refertur ad aliud ⁊ econtra. Et possunt hec relatiua dupliciter ꝯsiderari. vno mō inquantū referuntur inter se ⁊ simul ponūtur in esse: ⁊ sub forma relationis: ⁊ hoc mō sunt simul natura ⁊ sic ab ipsis sumit᷑ locus a relatiuis ⁊ nō a relatiue oppositis. Alio mō ꝯsiderant᷑ inquantū habēt inter se repugnantiā ad simul esse in vno subiecto respectu eiusdem: ⁊ hoc mō dicunt᷑ relatiue opposita: ⁊ ab ipsis hoc mō sumitur locus a relatiue oppositis. Tertio sciendū est q᷑ locus a relatiuis est habitudo relatiuorū ad sua correlatiua. Et tenet iste locus affirmatiue ⁊ negatiue. Affirmatiue sic: pr̄ est ergo filius est. Maxima. posito vno relatiuorū necessario ponitur reliquū. Cuius rō est: q2 totū esse relatiui est se habere ad aliud: ergo ad hoc q᷑ vnū relatiuorū habeat esse: oportet suum correlatiuū esse ad qḋ refert᷑. iō posito vno relatiuorū necessario ponitur simul reliquum. Sed negatiue tenet sic: pater nō est: ergo filiꝰ nō est. Maxima. destructo vno relatiuorū destruit᷑ reliquū. relatiua enim posita se ponūt ⁊ perempta se ꝑimūt. Quarto sciendū q᷑ locus a relatiue oppositis est habitudo vnius relatiue oppositorū ad reliquū. Et tenet affirmatiue sic sor. est pater platonis: ergo nō ē filiꝰ eiꝰ. Maxima. posito vno relatiue oppositoꝝ in vno subiecto ab eodē remouetur reliquū eo q᷑ relatiue opposita nunq̄ permittūt se in eodē subiecto respectu eiusdē: ⁊ inquantū opposita sunt. Sed iste locus nō tenet negatiue a negatione vnius relatiue oppositorū de vno subiecto ad affirmationē alterius: q2 nō sequit᷑: sortes nō est filius platonis: ergo est pater eius. Et iste locus a relatiue oppositis est simpliciter extrinsecus: q2 ibi sumitur virtus ꝓbatiua rōne discōuenientie termini inferētis cū termino illato. Et locus a relatiuis ſm aliquos ponit᷑ extrinsecus eo q᷑ vnū relatiuorū ſm esse ē extrinsecū alteri. Sȝ ſm alios ponitur intrinsecus: q2 terminus inferens infert terminū illatū rōne cōuenientie eoꝝ in esse ⁊ sub forma relationis: ⁊ habet reduci ad locū a descriptione: q2 vnū relatiuorū est de diffinitione alterius: ⁊ ut dicūt solum ponitur hic inter locos extrinsecos causa cōuenientie relatiuorū ⁊ relatiue oppositorū: ⁊ vtraq̄ȝ pars ē satis probabilis. Sed cōtra predicta arguitur primo sic: in omni loco dialetico terminus inferēs debȝ inferre terminū illatū sed vnū oppositorū nūq̄ȝ infert aliud: sed semꝑ infert ⁊ importat negationē ⁊ destructionē alterius: ergo nullus locus est ab oppositis: qḋ est cōtra diuisionem loci extrinseci. Secūdo sic: maius dicitur correlatiue ad minus ⁊ ecōtra: ⁊ etiam simile ad suū simile relatiue opponitur: ergo locus a maiori ⁊ a minori: ⁊ a simili sunt relatiue opposita: ergo male ponūtur illi loci distincti ab alijs: ergo ꝑdicta diuisio nō valet. Tertio sic: in omni loco dialetico est habitudo ãñtis ad ꝯñs: ⁊ termini inferētis ad terminū illatū sed antecedēs ⁊ ꝯñs sunt relatiua inter se: ergo omnis locus ē a relatiuis: ⁊ sic male ponit᷑ vnꝰ locus ſpālis. Quarto sic: non sequit᷑ pr̄ sortis ē: ergo filiꝰ sortis est: ⁊ tñ ibi arguit᷑ ab vno relatiuorū ad reliquū: ergo iste locus non tenet affirmatiue minor patet q2 pr̄ in cōi ⁊ filius dicunt᷑ correlatiue: ergo pr̄ ⁊ filius eius dicunt᷑ correlatiue ⁊ sic ibi arguitur a relatiuis.
Quinto sic: nō seq̄tur sor. ē pr̄ hoīs: ergo nō est filiꝰ hoīs: ⁊ tñ ibi arguitur a relatiue oppositis affirmatiue: ergo ille locus nō tenet affirmatiue. Ad primū dicitur q᷑ vnū oppositorū nō pōt inferre aliud affirmatiue sed bene infert aliud negatiue: eo q᷑ negationē alteriꝰ includit: iō posito vno in aliquo subiecto destruitur reliquum in eodem subiecto.
Ad secundū dicitur q᷑ licet maius dicat᷑ correlatiue ad minus ⁊ sile ad sile tñ in locis a maiori minori ⁊ a sili nō sumitur virtus ꝓbatiua rōne relatiue oppositiōis: sed ratiōe maioritatis ⁊ minoritatis ⁊ silitudinis: iō illi loci distinguūtur a loco a relatiue oppositis. Ad tertiū dicitur q᷑ ãñs ⁊ ꝯñs ſm illas intentiones dicunt᷑ correlatiue inter se: sed nō semꝑ dicunt᷑ correlatiue ſm id qḋ sunt: qḋ tñ requirit᷑ in loco a relatiue oppositis: adeo nō oīs locus debet dici a relatiuis. Ad quartū dicitur q᷑ pr̄ sortis non dicit᷑ correlatiue ad filiū sortis: sed tantū dicit᷑ correlatiue ad filiū suū ⁊ licet pr̄ in cōi dicat᷑ correlatiue ad filiū in cōi: tñ nō dicit᷑ correlatiue ad filiū acceptū cū determinatiōe ſpāli: sicut pr̄ in cōmuni ⁊ iste filius nō dicūtur correlatiue inter se: iō ibi nō arguitur ꝑ locū a relatiue oppositis. Ad q̄ntū dicit᷑ q᷑ ibi nō arḡ ꝑ locū a relatiue oppositis. q2 sor. in ãñte ⁊ ꝯñte nō dicatur pr̄ ⁊ filius respectu hoīs accepti ꝓ eodē supposito determinato: ⁊ tñ in relatiue oppositis oportet q᷑ semꝑ fiat comparatio respectu eiusdē: iō bene sequeret᷑ a relatiue oppositis. sor. ē pater hoīs: ergo nō est filius eiusdē hominis.

Cōtrarietas est contrariorū oppositio ut albus niger. Contrariorū quedā sunt mediata ut albū nigrū inter q̄ sunt medij colores. Quedā sunt immediata ut sanū ⁊ egrū circa animal. Locus a cōtrarijs est habitudo vnius cōtrariorū ad reliquū cōstructiue sic: hoc animal ē sanū: ergo nō ē egrū. Vel hoc corpus est albū: ergo nō est nigrū. Locus a cōtrarijs. maxima. Posito vno cōtrariorū remouetur ⁊ reliquum ab eodē. Destructiue aūt tenet tātū in cōtrarijs immediatis cū constantia subiecti: ut hoc animal nō est sanū: ergo est egrum. Locꝰ a ꝯtrarijs immediatis. Maxima. Remoto vno cōtrarioꝝ imediatoꝝ ponit᷑ reliquū manēte subiecto. Priuatiue opposita sunt q̄ habent fieri circa idē subiectuȝ tpe determinato ⁊ ordine irregressibili: ut cecitas ⁊ visus circa oculū. Locus a ꝑuatiue oppositis ē habitudo ꝑuatiōis ad habitum: vel habitus ad ꝑuationē: ut sortes est vidēs: ergo non est cecus: vel est cecus: ergo nō est vidēs. locus a priuatiue oppositis. maxima. Posito vno ꝑuatiue oppositorū: remouet᷑ ⁊ reliquū ab eodem. Destructiue vero non tenet nisi cum constantia subiecti ⁊ tempore determinato a natura. Catulus enim leonis nō est cecus neq̄ȝ videns añ nonū diē. Et puer nō dr̄ edētulus neq̄ȝ dentulꝰ ante tp̄s determinatū.

Postq̄ȝ auctor determinauit de relatiue oppositis. Hic cōsequenter determinat de loco a cōtrarijs: ⁊ cōsequēter de loco ꝑuatiue a oppositis. Et ꝓ cognitiōe loci a ꝯtrarijs ꝑmo diffinit ꝯrietatē ⁊ deiñ ꝯriā. vñ ꝯrietas ē ꝯrioꝝ oppositioꝝ repugnantia ut repugnātia albi ⁊ nigri. Cōtraria ũo sunt forme sub eodē genere maxīe repugnātes. q̄ mutuo ab eodē subiecto se expellūt: cū vicissim insunt: nisi alterū insit a natura. vñ duplicia sunt contraria: quedā sunt mediata int᷑ q̄ cadit mediū eiusdē generis ꝑticipans rōnē vtriusq̄ȝ extremorū: ut inter albū ⁊ nigrū subit rubeum ⁊ alij medij colores. Alia sunt imediata inter q̄ non cadit mediū eiusdē generis ⁊ necesse est semꝑ alterū eoꝝ verificari de ꝓprio subiecto ipsorū: ut sanū ⁊ egrū sunt ꝯtraria imediata ꝑ carentiā medij ꝑ ꝑticipationē. lȝ bñ habeãt mediū ꝑ abnegationē: q2 de lapide pōt vtrūq̄ȝ vere negari. Et ab vtrisq̄ȝ illoꝝ ꝯrioꝝ sumi

tur locus dialecticus. Primo sciendũ q locus a cõtrarijs est habitudo vnius cõtrariorũ ad reliquũ. Et tenet affirmatiue: sic sortes est sanus ergo sortes nõ est eger. Maxima. posito vno cõtrariorũ in aliquo subiecto ab eodẽ remouet alterũ. Cuius rõ est: q cõtraria destruũt se mutuo & se expellũt ab eodẽ subiecto: eo q vnũ importat negationẽ alterius: iõ posito vno in vno subiecto necessario remouet reliquũ. Et nõ solũ valet affirmatiue iste locus arguẽdo tñ ab vno cõtrariorũ: sed etiã a pluribus cõtrarijs ponẽdo plura cõtraria in cõsequẽte: vt iusticia est virtus: ergo iniusticia est vitiũ & ꝓpter hoc iste locus vocatur a cõtrarijs in plurali numero. Secũdo ẽ sciendũ q iste locus in cõtrarijs imediatis tenet negatiue duabus cõditionibus obseruatis. prima est q ponat cõstantia subiecti defectu cuius nõ seqtur. Adã nõ est eger: ergo est sanus. Secũda cõditio ẽ q arguat respectu subiecti determinati: defectu cuius nõ seqtur iste lapis est & nõ est sanus ergo est eger: q nõ est determinatũ subiectũ illorũ cõtrariorũ sed posita cõstantia subiecti determinati semꝑ valet negatiue vt arguẽdo sic: aĩal est & nõ est sanus ergo est egrũ. Maxima. Destructo vno contrariorũ imediatorũ in subiecto determinato existẽte ponit reliquũ: eo q respectu illius subiecti necesse est semꝑ esse aliqđ illorũ ↄtrariorũ. Sed in cõtrarijs mediatis iste locus non tenet negatiue nisi posita cõstantia subiecti determinati cũ abnegatiõe vnius cõtrariorũ & oĩum intermediorũ: vt hic corpus mixtum est: & non est albũ nec medio colore coloratũ: ergo est nigrũ. Maxima. Remoto vno cõtrariorũ & oĩbus intermedijs a subiecto determinato necesse est ponere reliquũ. Tertio sciendũ q priuatiue opposita sunt q̃ hñt fieri circa idẽ subiectũ ordine irregressibili & tẽpore determinato a natura: vt visus & cecitas circa oculũ. & intelligitur hec diffinitio de priuatiue oppositis ꝑfecta priuatiõe: in q̃bus priuatio negat habitũ & principia habitus simul: & nõ de illis q̃ opponũtur priuatiue priuatione imꝑfecta in q̃bus priuatio negat habitũ tñ: & relinquit principia habitus: vt motus & quies: sciẽtia & ignorantia: quia in illis potest esse regressus de priuatione in habitũ: vt de quiete fit regressus in motũ. Sed priuatiue opposita accepta cõiter diffiniuntur sic: priuatiue opposita sunt quorũ vnũ dicit negationẽ alterius cũ aptitudine ad ipsum. Cuius rõ est: q priuatiue opposita sunt habitus & priuatio: priuatio aũt dicit negationẽ habitus cũ aptitudine ad ipm vt cecitas respectu visus. Quarto sciẽdũ ẽ q locus a priuatiue oppositis ẽ habitudo priuatiõis ad habitũ & ecõtra. Et tenet affirmatiue: sic sortes est vidẽs: ergo non est cecus. Maxima. posito habitu in subiecto remouet priuatio eius ab eo: eo q vnũ illorũ importat semꝑ destructionem alterius & remotionẽ. Et tenet negatiue posita cõstantia subiecti determinati & determinato tꝑe in quo debꝫ esse habitus: vt sortes est: & nõ est videns: ergo est cecus. Maxima. Destructo vno priuatiue oppositorũ in subiecto apto nato & tꝑe determinato necessario ponitur reliquũ. Sꝫ nõ seqtur antichristus nõ est vidẽs: ergo ẽ cecus: q nõ ponitur cõstantia subiecti: nec seqtur: lapis est & nõ est vidẽs: ergo est cecus: q nõ arguitur respectu subiecti determinati: qđ aptũ natũ sit ad suscipiẽdũ habitũ vł priuationẽ: nec seqtur puer nouiter natus ẽ & nõ habet dentes: ergo est edẽtulus: q ibi nõ ponit tꝑus determinatũ ipsius habitus: q̃ iii conditiões reqrunt ad debite arguendum negatiue per locum a priuatiue oppositis.

Sed cõtra ꝓdicta arguitur ꝑmo sic: aliqđ animal est medio mõ se hñs inter sanũ & egrũ: qđ dicitur corpus neutrum ergo inter sanũ & egrũ est corpus mediũ ꝑ participationẽ: ergo male dr̃ q cõtraria imediata sunt sanũ & egrũ. Scđo sic: posito scuto ꝓ media pte albo: & ꝓ media pte nigro: nõ seqtur hoc scutũ est albũ: ergo nõ est nigrũ: q simul est albũ et nigrũ: ergo locus a ↄrijs nõ tenet affirmatiue. Tertio sic: nõ sequit hoc lignũ est & nõ est egrũ ergo est sanũ: & tñ ẽ subiectũ determinatũ: cũ sit vnũ ens in numero: ergo locus a cõtrarijs imediatis nõ tenet negatiue. Quarto sic: nõ sequitur hõ mouet: ergo nõ q̃escit: q hõ motus in naui mouet & q̃escit & tñ ibi arguit a priuatiue oppositis affirmatiue: ergo iste locus nõ tenet cõstructiue. Quinto sic: nõ sequit dormiens est nõ vidẽs ergo est cecus: dato q ponat omnes conditiones prius posite: ergo locus a ꝑuatiue oppositis non tenet negatiue: positis illis circũstãtijs. Ad primũ istorũ dr̃ q si cõsiderentur sanũ & egrũ q̃tũ ad dispositiões p̄cedẽtes sanitatẽ & egritudinẽ. vel q̃tũ ad operationes sequentes sic inter simpliciter sanũ & simpliciter egrũ datur mediũ qđ dr̃ neutrũ: sed illud nõ est eiusdem generis ꝓprie cũ extremis sed si cõsiderentur sanũ & egrũ formaliter vt sanũ dicit adequationẽ humorum & egrũ inadequationẽ inter ipsa nõ est mediũ q inter eq̃le & inequale nõ põt dari mediũ iõ sũt ↄtraria imediata. Ad scꝫ dr̃ q scutũ ꝓ media pte albũ et ꝓ media pte nigrũ: nec ẽ simplicit albu nec simplicit nigrũ q nõ est vnũ coloratũ in eẽ coloratũ: iõ añs argumẽti ẽ falsum sic & ꝯñs. Ad tertiũ dr̃ q ibi nõ arguit respectu subiecti determinati: q licet hoc lignũ sit subiectũ determinatũ in nũero: tñ nõ est subiectũ determinatũ illorũ cõtrariorũ. s. sani & egri. Ad q̃rtũ dr̃ q licet hõ motus in naui moueatur sm̃ motũ alterius & ꝑ accidẽs nõ tñ mouet motu ꝓprio & ꝑ se sed q̃tũ ad motũ ꝓpriũ quiescit. & eo mõ quo mouetur motu alterius nõ q̃escit quiete opposita motui alterius. Ad quintũ dr̃ q si capiat nõ vidẽs vt negat actũ videndi sic dormiẽs est nõ vidẽs: sed sic vidẽs nõ opponitur priuatiue ceco. sed si capiat vt negat habitũ visus vt opponit ceco sic dormiẽs non est nõ vidẽs: quia habꝫ habitũ potentie visiue: ideo añcedens est falsum sicut & cõsequẽs.

¶ Contradictio est oppositio cuius sm̃ se nõ ẽ mediũ. Inter eẽ eni & nõ esse nõ ẽ mediũ. Locus a ↄtradictorie oppositis ẽ habitudo vnius cõtradictorie oppositorũ ad reliquũ: vt sortẽ sedere non est verũ: ergo sortẽ non sedere est falsum. Maxima. Si vnũ contradictorie oppositorũ est verũ reliquũ est falsum & econuerso.

Postq̃ auctor supius determinauit de locis a cõtrarijs & priuatiuis. Hic cõsequẽter determinat de locis a ↄtradictorijs & cõsequẽter de locis a disparatis: & ad cognoscendũ locũ a cõtradictorijs. ꝑmo sic diffinit ↄtradictionẽ dicẽs q cõtradictio est oppositio cuius sm̃ se nõ est dare mediũ: & ratio est: q cõtradictio ẽ oppositio cõtradictoriorũ: sed in contradictorijs vnũ est ens & aliđ simpliciter nõ ens: q vnũ importat simpliciter negationẽ alterius: vt hõ & nõ hõ. sed inter ens & nõ ens nõ põt dari mediũ: q omne qđ est vel apprehenditur vel est ens vel aliud ab ente: ideo in cõtradictione non põt dari mediũ: & hoc ↄuenit sibi sm̃ se inq̃tũ est prima oppositionũ: & nõ participatiõe ab aliqua oppositione priori ideo ꝑ hoc ipsa differt ab alijs. Primo sciendũ q duplex est cõtradictio: quedã est cõtradictio ꝓpõnũ: & de ꝓpõnibus ↄtradictorijs satis determinatũ est in primo tractatu. Alia est cõtradictio terminorũ de q̃ determinatũ est in postꝑdicamẽtis. & sunt termini cõtradictorij quorũ vnũ dicit simpliciter negationẽ alterius: vt hõ & nõ hõ: sedet & nõ sedet & sic de similibus & sm̃ vtrãq̃ cõtradictionẽ sumit locus dialecticus: & vtriq̃ ꝯuenit diffinitio prius posita: sꝫ in cõtradictione ꝓpõnũ debꝫ argui respectu hoꝝ ꝑdicatoꝝ verũ vel falsũ. in alia aũt arguit ab affirmatiõe vnius ꝑdicatorũ ꝑ ad negatiõeꝫ alterius de aliq̃ subiecto vel ecõtra. Secũdo sciendũ q locus a cõtradictorijs est habitudo vnius cõtradictoriorũ ad reliquũ. Et tenet affirmatiue sic: sortẽ currere est verũ: ergo sortẽ nõ currere est falsũ. Maxima. Si vnũ cõtradictoriorũ est verũ reliquũ est falsum. Et in terminis cõtradictorijs sic: sortes ẽ hõ ergo sor. nõ est nõ hõ. Maxima. posito vno cõtradictoriorũ in aliquo subiecto: necessario remouet reliquũ: q vnum importat simplicẽ negationẽ alterius: iõ nõ possunt de eodeꝫ verificari. Et tenet negatiue iste locus formando argumenta & maximas ꝑ oppositũ ad ꝑcedẽtes. Et nõ solũ valet iste locus in simplici cõsequẽtia sed etiã valet in cõsequẽtia cõtrario: que est quãdo in aliqua cõsequẽtia ex añte sequit cõsequẽs & ex opposito cõsequẽtis infert oppositum añtis: vt

bit si hō est animal est: ergo si nō est animal nō ē hō. Sed secundū istū locū nō valet cōsequētia in ipso: que est qñ in aliqua cōsequētia ex opposito antis infert oppositū cōsequētis sed ista cōsequētia solū tenet in alijs oppositis a cōtradictorijs: ut bñ sequit̄ si iusticia est virtus est: ergo si iniusticia est viciū est. Tertio sciendū q̄ disparata sunt illa que de se inuicē non possunt verificari ut hō est asinus: et dicitur disparata de dis quod est diuisum et separatus .a.tū. quasi diuersa entia ad inuicē separata: rōne cuius nō pñt de se inuicē verificari: qz in vera p̄dicatione requirit̄ p̄dicatū inesse subiecto et oia generaliter eo modo quo non pñt verificari de se inuicem dicūtur disparata: et si aliqua vno modo verificentur et alio modo nō: ut quantitas et qualitas in concreto de se inuicē verificantur: ut dicendo quale est quantū et in abstracto nō verificantur sed solū sunt disparata eo mō quo de se inuicē nō verificantur .s. in abstracto: et non sunt disparata in cōcreto: qz nō sunt hoc mō separata s̄m p̄dicationem.

Quarto sciendū q̄ locus a disparatis est habitudo vniꝰ disparatorū ad reliquū. Et tenet affirmatiue sic: sortes est homo: ergo sortes nō est asinus. Maxima. Cuicūqz conuenit vnū disparatorū ab eodē remouetur reliquū. Cuiꝰ rō ē: qz disparata nō pñt de se inuicē verificari: ideo nō pñt de eodē tertio vere predicari: quia si vere predicarētur de aliquo tertio possent aliquo modo de se inuicē p̄dicari. sed non tenet iste locus negatiue: qz nō sequit̄ sortes nō est asinus: ergo ē equus. Sed cōtra predicta arguitur p̄mo sic: inter esse et non esse que sunt cōtradictoria est cōtradictio media et etiā relatio illorū extremorū: ergo inter cōtradictoria pōt dari mediū: et sic male dicitur q̄ in cōtradictione nō est dare mediū.

Secūdo sic: nō sequit̄ pluuiā esse cras nō ē verū ergo pluuiā cras nō esse est falsum: qz nullū illorū cras pluet et cras nō pluet est verum vel falsum: ergo locus a contradictorijs nō tenet negatiue: arguēdo in ꝓpōnibus contradictorijs.

Tertio sic: nō sequitur hō est animal ergo hō nō est aial: et tñ ibi arguitur in terminis cōtradictorijs: ergo iste locus non tenet affirmatiue in terminis cōtradictorijs. Quarto sic: oia opposita ꝯtinētur sub aliquo genere oppositiōis: sed nihil est in genere quin sit in aliqua eiꝰ spē. sed disparata sūt opposita: ergo ꝯtinētur sub alijs oppositis et sic male hic separātur ab alijs. Quinto sic: nō sequitur hō est pater ergo nō est dñs. et tñ ibi arguitur a disparatis affirmatiue: qz pater et dñs sunt spēs relatōis ab inuicē separate ergo ille locus nō tenet affirmatiue. Ad primū istorū dicitur q̄ licz inter eē et nō inter alia cōtradictoria sit mediū s̄m rōnē ut ē cōtradictio vel relatio mediās: tñ inter ipsa nullū est mediū s̄m rem: et de quo nō verificetur vnū extremorū. Ad s̄m dicitur q̄ eodē modo ponitur nō eē verū cras pluuiam eē: eo mō sequitur cras pluuiā nō esse: nō esse verū: quia nullū illorū est determinate verū eo q̄ sunt de futuro contingenti. sed si vnū ponatur falsum determinate aliō pōt poni verū determinate et sic ibi pōt valere locus a contradictorijs.

Ad tertiū dicit̄ q̄ ibi termini ꝯdictorij subijciunt̄. et arguēdo ꝑ istū locū debēt semꝑ p̄dicari: ideo ibi nō debite arguitur ꝑ locū a ꝯdictorijs. Ad quartū dī q̄ licet disparata virtualit̄ includāt aliquā oppositionē eo q̄ sunt diuersa. et ois diuisio aut distinctio s̄m Boetiū in oppōne fundat̄: tñ nō sunt opposita formalit̄ q̄ztū ad suas formas ꝓprias: ideo aliter sumit̄ locus ab ipsis q̄z ab alijs oppositis. Ad q̄ntū dī q̄ licet dñs et pr̄ in abstracto et s̄m suas essentias sint spēs separate: tñ in cōcreto et s̄m esse in subiecto nō sunt ad inuicē disparata: qz illo modo nō semper inter se separant̄.

¶ Maius prout hic sumitur est illud qđ superponit̄ alij in potentia vel in virtute. Maius aūt est qđ supponitur illi. Locꝰ a maiori est habitudo maioris ad minus: et ē destructiuꝰ: ut rex non pōt expugnare hoc castrū: ergo nec miles. Locus a maiori. maxima. Si illud quod magis videtur inesse non inest nec id quod minꝰ. Locus a minori est habitudo minoris ad maius: et est cōstructiuꝰ: ut miles potest expugnare castrū ergo et rex. Locus a minori. maxima. Si id quod minus videtur inēē inest et id quod maius. Similitudo est cōuenientia rerū penes speciem. Vel est rerū differentium eadem qualitas. Locus a simili est habitudo vniꝰ similis ad reliquū ut hic. sicut inest risibile homini ita hinnibile equo: sz risibile ē ꝓpriū hoi: ergo hinnibile est propriū eq̄. Locus a simili. maxima. De similibus idē est iudicium. Destructiue sic. Sicut inest risibile homini sic inest hinnibile equo: sed risibile non inest homini ut genus: ergo hinnibile non inest equo ut genus. locus a simili. maxima. Si vnū simile inest et reliquū. aut si vnū non inest nec reliquū. Proportio est cōuenientia rerū penes habere. locus a proportiōe est habitudo vnius ꝓportionabiliū ad reliquū: ut sicut se habet rector nauis ad nauē ita se habet rector scolarū ad scolas: sed rector nauis est eligendus nō sorte sed arte: ergo rector scolarū est eligendus nō sorte sed arte. Locus a proportiōe. maxima. De proportionabilibus idē est iudicium. Differt aūt locꝰ iste a loco a silī: qz ī loco a silī accipit̄ cōparatio s̄m silitudinē. in loco a proportiōe accipit̄ cōparatio s̄z hitudinē.

Postq̄z auctor determinauit de locis ab oppositis. Hic cōsequenter determinat de locis a maiori: a minori: a simili et a proportione: qui habēt inter se cōuenientiā: et ad cognoscendū locū a maiori et a minori primo explicat quid sit maius et minus. vnde maius potest capi dupliciter. vno modo proprie pro illo quod supponitur alteri in potentia vel virtute quantū ad aliquā operationē: ut rex superponitur militi: et econtra. Minus est quod supponit̄ alteri in potentia vel virtute q̄ztum ad aliquam operationem ut comes regi. Alio modo dicitur maius quod excedit alterū in potentia et virtute quantū ad verificationē locutōis: eo q̄ habet maiorē habitudinē ad aliud extremū ꝓpositionis quod maiꝰ sibi videtur cōuenire q̄z alteri. Et ecōtra. Maius est qđ supponitur alteri in potentia et virtute q̄ztū ad verificationem locutionis eo q̄ minus videtur cōuenire cū altero extremo propositionis: q̄z ipsum maius: sicut miles minus ꝯuenit cū illo accidēte debellare castrū q̄z rex: et hoc vltimo mō sumitur hic maius et minus. Primo sciendū est q̄ locus a maiore est habitudo maioris ad minus. Et tenet negatiue tantū et nō affirmatiue: ut rex nō potest debellare ciuitates: ergo nec miles. Maxima. Si illud qđ magis videt̄ inesse non inest: nec illud qđ minus. Et econtra. Locus a minori ē habitudo ipsius ad maius. Et tenet affirmatiue tantū et non negatiue: ut comes pōt vincere ciuitatē: ergo et rex. Maxima. Si illud quod minus videtur inesse inest: et illud qđ magis. Et in isto loco pōt argui tripliciter. Vno modo cōparando

duo subiecta ad vnū pdicatū ut in exēplo dato. Secūdo mō cōparando vnū subiectū ad duo pdicata: ut rex pōt debellare ciuitatē: ergo pōt debellare castrū. Tertio mō cōparando duo subiecta ad duo pdicata: ut miles pōt debellare ciuitatē: ergo rex pōt debellare castrū. Et similiter variant argumēta tripliciter in locis a maiori: a simili: et a proportione.

Secundo sciendū est q similitudo est rerū differentiū eadē qualitas et nō sufficit a similitudine eadē qualitas in genere: quia sic albū et nigrū essent similia nec requiritur eadē qualitas in numero: qz res differētes in numero semper habent diuersas qualitates in numero: quia accidēs variatur fm numerū sui subiecti: sed requiritur eadē qualitas in specie: sicut duo alba dicunt similia. Et nō capitur hic similitudo pprie solū p similitudine accidentali: q est rerū differentiū vna q̄litas accidētal': sed capitur generaliter tā pro similitudine accidētali q̄z essentiali. vnde ex diffinitiōe pdicta patet q vbicūqz est similitudo ibi est dissimilitudo: qz silitudo est rerū differentiū: et res differētes semp habēt dissimilitudinē inter se. Tertio sciendū q locus a sili est habitudo vnius similiū ad reliquū. Et tenet affirmatiue et negatiue. Affirmatiue sic: sicut animal inest hoi: siliter inest equo: sed inest hoi ut genus: ergo inest equo ut genus. Maxima. De silibus sile est iudiciū. et rō est: qz quicquid cōuenit vni similiū inquantū est simile: etiā conuenit alteri: qz si nō sibi cōueniret in hoc esset dissimilitudo. et p istum locū debet argui semp a similibus inquantū similia sunt et nō inquātū dissimilia. et negatiue sic tenet: sor. nō est hinnibilis: ergo plato nō est hinnibilis. Maxima. quicq̄d remouet ab vno similium inquantū sunt similia et a reliquo. Quarto sciendū q pportio est rerū differentiū respectu alicuius eadē cōparatio vel habitudo: sicut cōparatio duoz ad quattuor et trium ad sex est silis cōparatio: quia vtrobiqz cōparat medietas ad suū totū. et locus a pportione ē habitudo vnius proportionabiliū ad reliquū. et tenet affirmatiue sic: sicut se habent quattuor ad duo: ita sex ad tria: sed quattuor sunt dupla duorū: ergo sex sunt dupla triū. maxima de pportionabilibus idē ē iudiciū. et tenet negatiue sic: sicut se habēt duo ad tria ita quattuor ad sex: sed duo nō sunt dupla triū: ergo quattuor non sunt dupla ad sex. et per istū locū pōt argui a transmutata pportione hoc mō: sicut se habent duo ad q̄ttuor ita tria se hñt ad sex: ergo transmutando pportionē sicut se hñt duo ad tria ita quattuor ad sex: sed duo excedunt medietatē triū: ergo quattuor est plus q̄z medietas senarij.

Sed cōtra pdicta arguitur pmo sic: deus nō pōt peccare: ergo hō nō pōt peccare et tñ ibi arguit p locū a maiori: negatiue: ergo ille locus nō tenet negatiue. Secūdo sic: nō sequit sortes potest portare decē libras: ergo pōt portare cētū. vl' pōt trahere paruā nauē: ergo et magnā: et tñ ibi arguitur a minori ad maius affirmatiue: ergo ille locus nō tenet affirmatiue. Tertio sic: similitudo nō est qualitas sed relatio: ergo nō est rerū differentiū eadē qualitas. Quarto sic: non sequitur sicut oculus est in corpore ita intellectus in anima: sed oculus est ps integralis corporis: ergo intellect9 est pars integralis anime: et tñ ibi arguit p locū a simili affirmatiue ergo ille locus nō tenet affirmatiue. Quinto sic: nō sequitur sicut se habet sonus ad auditū ita color ad visum: sed sonus ab auditu percipit in tenebris: ergo color a visu pcipitur in tenebris: et tñ ibi arguitur per locū a proportione affirmatiue: ergo ille locus non valet affirmatiue.

Ad primū dicitur q ibi nō arguit a maiori negatiue: qz licet deus excedat hoiem quantū ad virtutē opandi: nō tamē excedit ipsum quantū ad cōuenientiā et habitudinē cum illo extremo locutiōis: qd est peccare: id nō est maius in virtute quantū ad verificatiōnē locutionis respectu illius extremi qz nō sibi magis videt inesse q̄z hoi: qz sibi nullo modo conuenit. Ad secundū dicitur similiter q ibi nō arguitur a minori: quia nō arguitur ab illo qd min9 videt inesse vel qd habet minorē apparentiā veritatis. Ad tertiū dicitur q licet similitudo nō sit formaliter qualitas: tñ dicit qualitas materialiter: quia qualitas ē materiale fundamētū eius et vnitas specifica qualitatis est eius proximū fundamentū. Ad quartū dicitur q ibi nō arguitur a similib9 inquantū similia sunt: id non arguit p locū a simili. in hoc enim conueniūt oculus et intellectus: qz vterqz dicitur pars sed in hoc differūt et habēt dissimilitudinē: qz oculus ē pars quantitatiua et integralis: intellectus vero pars potestatiua vnde nō sequitur habēt similitudinē in aliquo: ergo habēt similitudinē in isto nisi arguatur semper manēdo in ratione similitudinis. Ad quintū dr q ibi nō arguitur a proportionalibus inquantū hñt pportionē: sed inquantū habēt disproportione qz color et son9 in hoc hñt pportionē q vterqz est obiectū vnius sensus: sz hñt disproportionē et dissimilitudinē in modo quo sentiunt ab ipsis sensib9: qz color nō diffundit ad visum nisi p mediū illuminatū. Sonus vero diffundit sine lumine p mediū qd pōt faciliter moueri et rarefieri sicut per aerem vel per ignem.

Transsumptio est duplex. Quedā eniz est quādo nomē vel oratio significās vnū transsumitur ad significandū aliud p similitudinē: ut ridere transsumitur ad significandū florem: cū dr pratū ridet. Oro aūt trāsfertur cū dr litt9 aratur p opa ponitur: Sicut solet dici alicui q incassum laborat et ista transsumptio ptinet ad sophisticū et nō a dyaleticuz. Est alia transsumptio ut qñ sumitur nomē magis notū p alio minus noto: ut si debeat pbare q pħs nō inuidet: et fiat translatio ad hoc. s. sapiēs non inuidet: ergo pħa nō inuidet. et ista ptinet ad dyaleticū. Loc9 a trāssūptiōe ē hitudo trāssūpti vni9 ad aliō: ut sapiēs: nō inuidet ergo pħa nō inuidet. Loc9 a trāssūptiōe. maxia. Qd alicui ɔuenit cum noie magis noto: et ei ɔuenit sub noie min9 noto. Differt aūt loc9 ille a loco a noīa interpratiōe qz in loco a nois interpratiōe accipit diffinitio siue descriptio noīa vel expositio ei9: ut pħa exponit p hoc qd dico amator sapiētie. In loco autē a trāssūptiōe nō q̄rit expositio nois: sz p vno noie min9 noto sumit aliō magis notū: vl' aliq̄d aliō p qd facile pbat. Auctoritas ut hic sumit ē iudiciū sapiētū in scia sua. vñ a rei iudicio solet denoiari loc9 iste. loc9 ab auctoritate ē hitudo ipsi9 auctoritatꝫ ad id qd p eā probat: ut astronom9 dicit celū eē volubile: ergo celū ē volubile. loc9 ab auctoritate. maxima. Vnicuiqz experto i sua scia ē credendū.

Postq̄z auctor pri9 determinauit de locis a maiori a minori a simili et a pportione. Hic consequēter determinat de locis a transsūptiōe et ab auctoritate: et pro cognitione loci a transsumptiōe hic auctor primo diuidit transsumptionē dicens q duplex est trāssumptio. vna est qñ dictio vl' oratio proprie vnū significans transsumitur ad significandū aliud propter aliquā similitudinē in ipsis repertā: ut ridere pprie significat actum oris et transsumitur p quandā similitudinē ad significandū florītionē prati: quia vtrobiqz est similitu-

do leticie. Alia est quãdo res significata sub nomine min⁹ noto iterũ sumitur sub noĩe magis noto: ut si ponatur sapiens pro philosopho: ⁊ differũt iste due transsumptiões: quia in prima sumitur vna vox ꝓ diuersis rebus. in secũda vero sumũtur diuerse voces ꝓ vna re tñ: ⁊ a prima transsũptione sumitur locus sophisticus ⁊ a secunda dialeticus: ꝺ de secũda est solũ hic ad propositũ. Ubi primo sciendũ ꝙ locus a transsumptione ẽ habitudo vni⁹ noĩs magis noti ad aliud nomẽ minus notũ: ⁊ tenet quattuor modis. primo subijciendo nomẽ magis notũ affirmatiue: ut sapiẽs currit: ergo phs currit. maxima quicq̃d conuenit alicui sub noĩe magis noto sibi cõuenit sub noĩe minus noto. Cuius rõ est: q: nomen magis notũ ⁊ minus notũ in transsũptiõe dicũt idẽ realiter ⁊ cõuertibiliter ideo quicq̃d verificat̃ de vno etiam verificatur de alio: ⁊ de quocũq; ꝑdicatur vnũ siue affirmatiue siue negatiue etiã ⁊ reliquũ. Secũdo mõ tenet ꝑdicando affirmatiue. Tertio subijciẽdo negatiue. Quarto predicando negatiue. Et possunt formari argumenta ⁊ maxime ut prius dictũ est. Secũdo sciendũ ꝙ ẽm aliquos locus a transsumptiõe ponitur locus intrinsecus. Cuius rõ ẽ: quia nomẽ magis notũ ⁊ nomẽ min⁹ notũ in trãssũptiõe dicũt idẽ realr̃ ꝯuertibilr̃ ⁊ ꝓpt̃ illã vnitatẽ ⁊ idẽtitatẽ rei significate valet consequẽtia ab vno ad reliquũ: ꝺ terminus inferẽs in isto loco rõne cõuenientie ⁊ nõ rõne discõueniẽtie habet virtutẽ inferẽdi terminũ illatũ. Sed ẽm Boetiũ ⁊ Petrũ hispanũ hic ponitur locus extrinsecus: q: licet in trãssũptione nomẽ magis notũ ⁊ nomẽ minus notũ eandẽ rẽ importent tñ sumit̃ ꝓbabilitas ex ꝑte noĩs magis noti inquãtũ est magis notũ: ⁊ ꝙ sit magis notũ alio nõ est ex ꝑte rei significate: sed ex ꝑte modi: ideo termin⁹ inferẽs ẽm ꝙ ab eo sumitur virtus ꝓbatiua est extrinsecus termino illato: quia terminus inferẽs ut est magis notus q̃ terminus illat⁹ sub tali ratione differt ab ipso: ⁊ sibi ẽ extrinsecus: ⁊ vtraq; opinio satis videtur ꝓbabilis. Tertio sciendũ ꝙ auctoritas est iudiciũ siue dictũ sapientis in sua scientia experti: ut cum astronomus iudicat solẽ esse maiorẽ tota terra: hec propositio sic iudicata vl' dicta ab astronomo dicitur auctoritas ei⁹ sic ꝙ esse dictũ vel iudicatũ a tali sapiẽte: quod relinquitur in tali ꝓpositione est formale auctoritatis. vnde propter excellentiã sapiẽtie vel cognitionis alicuius sapiẽtis ꝓpositio ab eo dicta vel ꝓbata accipit quandã euidentiam veritatis sub ratione cuius magis creditur ab alijs q̃ si nõ esset dicta a tali sapiẽte. Et talis credulitas vel apparentia veritatis in ꝓpositiõe noĩat auctoritatẽ. Dupliciter tamẽ accipitur auctoritas. Uno modo ꝓ excellẽtia sciẽtie aut cognitionis sapiẽtis. Alio mõ ꝓ excellentia apparẽtie veritatis quã sumit ꝓpositio ꝑ hoc ꝙ dicitur vel iudicat̃ eẽ vera a sapiẽte: ⁊ hoc vltimo mõ sumitur hic auctoritas. Quarto sciẽdũ ꝙ locus ab auctoritate est habitudo ipsius auctoritatis ad ꝓpositionẽ cui cõuenit auctoritas. Et tenet affirmatiue tãtũ: ut astronomus dicit solẽ esse maiorẽ tota terra: ergo sol ẽ maior tota terra. Maxima. Cuilibet experto in sua scientia credẽdũ est. Cuius rõ est: q: si sapiens dicat aliquã ꝓpositõnẽ inquantũ sapiens est ⁊ expertus in sua sciẽtia: tũc oportet illam ꝓpositionẽ esse verã: q: si diceret aliquã ꝓpositionem falsam tũ hoc nõ esset sapiens vel expertus. Sed nõ tenet iste locus negatiue: q: nõ sequitur. Aristoteles nõ dicit eẽ decem orbes celestes: ergo nõ sunt ponẽdi decem orbes. Sed contra predicta arguitur primo sic: ab vnitate significati sumit̃ vnitas signi: ergo vnius rei significate nõ sunt multa signa: ergo in transsũptiõe nõ sunt plura noĩa eiusdẽ rei: ⁊ sic male ponit̃ secũdus modus transsũptiõis. Secũdo sic: non sequit̃ hõ est animal: ergo humanitas est animal ⁊ tñ ibi arguitur a transsumptiõe: q: hõ ⁊ humanitas idẽ significãt ⁊ hõ est nomẽ magis notũ: ergo locus a transsũptõe nõ tenet affirmatiue. Tertio sic: ꝓpositio nõ capit veritatẽ ab homine dicẽte vel iudicãte ipsam esse verã: q: ꝓpter nr̃m affirmare vel negare nihil mutatur in re: ergo ꝓpter auctoritatẽ dicẽtis nõ dat̃ veritas ꝓpõnis: ergo a tali auctoritate nõ sumit̃ locus dialeticus. Quarto sic: nõ sequit̃ phs dicit mundũ esse eternũ ⁊ nũq̃ incepisse: ergo mũdus nõ incepit: ergo locus ab auctoritate nõ tenet affirmatiue. Quinto sic: bñ sequit̃ Aristoteles dicit tẽpus nõ fuisse ante motũ: ergo tempus nõ ꝑcessit motũ ⁊ tñ ibi arguit̃ ab auctoritate negatiue: ergo ille locus tenet negatiue. Ad primũ istorũ dicitur ꝙ licet ab vnitate significati sumat̃ vnitas in spẽ ipsi⁹ signi: nõ tñ nũeralis vnitas: ꝺ vnius signati ꝑñt eẽ plura signa in nũero lz nõ in spẽ: ideo vnius rei possunt esse plura noĩa significatiua. Ad ẽm dĩ ꝙ licet hõ ⁊ hũanitas significẽt idẽ ẽm essentiã: nõ tñ sub eodẽ mõ essendi: q: hũanitas significat essentiã hoĩs abstractiue ⁊ nõ ꝑ respectũ ad supposita: ꝺ inter ipsa duo nõ est trãssumptio: q: in trãssũptiõe oportet ꝙ duo noĩa habeãt idẽ significatũ sub eodem esse: quare ibi nõ argnit̃ ꝑ istũ locũ. Ad tertiũ dĩ ꝙ licet oratio dicta a sapiẽte nõ capiat ab eo veritatẽ: tñ capit ab eo apparentiã ⁊ confirmationẽ sue veritatis ⁊ rõne cuius apparentie efficitur ꝓbabilis ⁊ apparẽs vera alijs hoĩb⁹: quare ab ipsa sumitur locus dialetic⁹. Ad quartũ dĩ ꝙ ibi non arguitur ab auctoritate: quia hoc Aristoteles nõ dicit inquantũ fuit expertus in sua sciẽtia: nec in hoc tenetur ideo nõ arguitur affirmatiue ꝑ locũ ab auctoritate. Ad q̃ntũ dĩ ꝙ ibi nõ arguitur negatiue ꝑ istũ locũ: q: hoc verbũ dicit importat ibi auctoritatẽ ⁊ ad hoc ꝙ negetur auctoritas oportet negare ipsum verbum ad arguẽdum negatiue ꝑ locum ab auctoritate quod tamẽ non fit in illo argumento: sed ibi arguitur affirmatiue ⁊ est bona consequentia.

¶ Sequitur de locis medijs. Quid autẽ sit locus medius dictũ est prius. Locorũ aũt mediorũ. Alius a cõiugatis. Alius a casibus. Alius a diuisiõe. Coniugata et casus differũt quia vniuocũ siue principale siue abstractũ qꝺ idẽ est cũ suo denominatiuo dicũtur ꝯiugata: ut iusticia a iust⁹. Casus aũt dicũtur ea q̃ cadũt a ꝑncipali ut iustus ⁊ iuste a iusticia: ⁊ hãc differẽtiã assignat Aristoteles in topicis in secũdo. ¶ Locus a ꝯiugatis est habitudo vnius cõiugatoꝝ ad reliquũ: ut iusticia est bona ergo iustũ est bonũ ⁊ ecõuerso. ¶ Locus a cõiugatis, maxima. Qꝺ vni cõiugatoꝝ inest ⁊ reliquo. vel si vnũ cõiugatoꝝ est et reliquũ est. ¶ Locus aũt a casibus ẽ habitudo vni⁹ casus ad aliũ ut quod iustum est bonũ est ergo quod iuste fit bene fit ⁊ econuerso. ¶ Locus a casibus, maxima. Quod vni casui conuenit ⁊ reliquo.

Postq̃ auctor determinauit de locis intrinsecis ⁊ extrinsecis. hic consequẽter determinat de locis medijs. Cui⁹ ordinis ratio est: quia mediũ per participationẽ presupponit cognitionẽ suoꝝ extremoꝝ: quia sine illis faciliter cognosci nõ potest: sed locus medius est mediũ per participationem respectu loci intrinseci ⁊ extrinseci: ideo cõuenienter post determinationem de locis intrinsecis ⁊ extrinsecis auctor hic determinat de locis medijs. Et presupposita diffinitione loci medij prius posita auctor hic diuidit locũ mediũ: quia alius est a ꝯiugatis ali⁹ a casib⁹: ⁊ alius a diuisione: inter quos primo determinat de loco a coniugatis. Ubi primo sciẽdum est ꝙ cõiugata sunt concretum ⁊ abstractum eius: ut iusticia ⁊ iustum. Et dicuntur coniugata quasi sub vno iugo significationis posita: quia concretũ ⁊ abstractum conueniunt in re significata eo ꝙ eandem formã important: ut albedo ⁊ album. sed differunt in modo significandi: quia abstractum significat illam formam sine cadentia ad subie-

ctum ⁊ cū precisione subiecti. concretū vero significat eā cū cadentia ⁊ inherētia ad suū subiectū ⁊ de istis satis dictū est circa diffinitionē denominatiuoꝝ. Secūdo sciendum q̄ locus a cōiugatis est habitudo vnius coniugatorū ad reliquū: ⁊ tenet affirmatiue sic: iusticia est virtus: ergo iust⁹ est virtuosus. Maxima. si abstractū p̄dicatur de abstracto ⁊ cōcretū de cōcreto. Cuius rō ē: q: cōcreta realiter idē significant cū abstractis: ideo si vnū abstractū verificet̄ de alio: oportet etiā cōcretū eius verificari de cōcreto alteri⁹: nō tn̄ in istis pōt argui respectu eiusdē p̄dicati: q: abstractū ⁊ concretū partim ꝯueniunt ⁊ partim differūt: iō nō oportet idē p̄dicatū sub eodē modo significandi de vtroq; verificari: ut nō sequitur iusticia ē virt⁹: ergo iustū ē virt⁹. Et tenet etiā iste locus negatiue sic iniusticia nō est virtus: ergo iniust⁹ non est virtuosus. Maxima. si abstractū negetur de abstracto: ⁊ cōcretū negatur de cōcreto. Tertio sciēdū q̄ casus dicūtur adiectiuū nōis cū suo aduerbio: ut iustū ⁊ iuste. Et dicūtur casus a cado is. q: ambo simul cadunt a p̄ncipali. s. ab abstracto: ut iustus ⁊ iuste a iusticia: ⁊ licet in cōiugatis vnū cadat ab alio: nō tn̄ ambo cadūt ab vno tertio sicut in casibus: ⁊ licet etiā adiectiuū ⁊ suū aduerbiū possent dici cōiugata: q̄ztū ad id a quo sumitur nomē siue q̄ztū ad rōnem impositiōis nōis: q: sunt sub vno iugo significatiōis posita: tn̄ q̄ztū ad id cui nomē imponitur seu attribuitur nō dicūtur cōiugata sed magis ꝓprie casus nominant̄. Quarto sciendū q̄ locus a casibus ē habitudo vnius casuū ad reliquū: ⁊ tenet affirmatiue sic: iustus ē virtuosus: ergo qd̄ iuste fit virtuose fit. Maxima. si cōcretū affirmet̄ de cōcreto: ⁊ aduerbiū de aduerbio. Negatiue sic: fortis nō est debilis: ergo qd̄ fortiter fit nō debiliter fit. Maxima si cōcretū negetur de ꝯcreto: ⁊ aduerbiū de aduerbio: eo q̄ ꝯcretū ⁊ aduerbiū idē significant licet diuersimode. Et vocatur iste loc⁹ a casibus in plurali: q: arguēdo ꝑ istū locū ponunt̄ plures casus tā in aīte q̄z in ꝯn̄te ut prius patuit: ⁊ etiā similiter ē de loco a cōiugatis. Sed ꝯtra p̄dicta argui̊t p̄mo sic. abstractū est causa formalis cōcreti: ergo arguēdo a cōiugatis ē locus a causa formali ⁊ intrinsecus: ⁊ ꝑ ꝯn̄s locus a cōiugatis nō est locus medi⁹. Secūdo sic nō sequitur: hō ē animal: ergo humanitas ē animalitas: cū aīs sit veꝝ ⁊ cōsequēs falsum: ergo locus a ꝯiugatis nō tenet affirmatiue. Tertio sic: nō sequitur cecitas ē insensibilitas: ergo cecus est insensibilis: cū aīs sit verū ⁊ ꝯn̄s falsum: ergo iste locus non tenet affirmatiue. Quarto sic: nō sequitur quātitas nō est q̄litas: ergo q̄ztū nō est quale: vel albedo nō ē dulcedo: ergo albū nō ē dulce: ergo iste locus nō tenet negatiue. Quinto sic: nō sequitur iustus ē liberalis: ergo qd̄ iuste fit liberaliter fit: q: antecedēs pōt esse verū ꝯn̄te existente falso: ergo locus a casibus nō tenet affirmatiue. Ad primū istoꝝ dicit̄ q̄ si cōsideretur abstractum inq̄ztum ē forma cōcreti tn̄ ⁊ sibi dat esse: sic est causa formalis eius ⁊ facit locū intrinsecum. Sed si cōsideretur ut partim cōuenit cū eo: ⁊ partim differt sic facit locū mediū. Ad scd̄z dicitur q̄ duplex est abstractū: quoddā est qd̄ abstrahit̄ a suis inferioribus: ut animalitas humanitas ⁊ sic de alijs. Aliud est qd̄ abstrahit̄ a suo subiecto tn̄ ⁊ nō a suis inferioribus: ut color ⁊ albedo: ⁊ tale p̄dicatur de suis inferioribus: licet nō de suo subiecto. ⁊ arguēdo ꝑ locū a cōiugatis semꝑ debet argui respectu abstracti qd̄ abstrahitur a suo subiecto tn̄ ⁊ nō a suis inferiorib⁹ q: illud nō pōt p̄dicari de ipsis: ideo nō debite arguitur: hō est animal: ergo humanitas est animalitas. animalitas enī designatur cū p̄cisione subiecti ⁊ suorū inferiorū: rōne cui⁹ nō verificatur de humanitate. Ad tertiū dr̄ q̄ si insensibile neget sensibilitatē cuiuslibet sensus: sic nō sequitur cec⁹ est insensibilis. sed si negat tn̄ sensibilitatē sensus visus sic cecus pōt dici insensibilis. ⁊ isto mō bn̄ valet ista consequētia. Ad quartū dicitur q̄ arguēdo ꝑ locū a cōiugatis negatiue a duobus abstractis oportet illa abstracta esse diuersa tam s̄m essentiā q̄z s̄m eē. mō quātitas ⁊ qualitas nō sunt diuersa s̄m esse: licet bene s̄m essentiā: q: cōueniūt in subiecto: iō ibi non bene arguitur per locū illū: nec ecōtra argui pōt affirmatiue: quantū est quale: ergo quātitas est q̄litas. Ad q̄ntū dicitur q̄ loc⁹ a casibus ⁊ etiā a cōiugatis solū tenet in p̄dicationibus ꝑ se ⁊ nō in p̄dicationibus per accidens: mō dicendo sic: iustus est liberalis est p̄dicatio ꝑ accidens: quare ibi nō arguitur debite per illum locum.

Diuisionū: alia ē per negationē. Alia sine negatione per negationem: ut soꝛ. aut est homo: aut non est homo: sed nō est nō homo ergo est homo. Locus a diuisione. Maxima. Si aliqua duo sufficienter condiuidūt aliquid: posito vno remouet̄ reliquū: ⁊ remoto vno remouetur reliquū. Alia diuisio que non est per negationē: et hec fit sex modis. tribus per se: ⁊ tribus ꝑ accidens. per se primo generis in species. ut animaliū aliud rationale: aliud irrationale. Secūdo totius integralis in partes integrales: ut domus alia pars est tectū: alia paries: alia fundamentū. Tertio vocis equiuoce in suas significationes. ut canis aliud latrabile: aliud marinū: aliud celeste sidus. Triū per accidēs: vna est subiecti in accidentia: ut animaliū aliud sanū aliud egrū. Secunda accidentis in subiecta: ut sanoꝝ aliud est homo ⁊ aliud ē brutū. Tertia vero accidentiū in accidentia: ut alboꝝ aliud calidum aliud frigidum. Locus a diuisione est habitudo vni⁹ condiuidentium ad aliud. ut sortes est animal: aut rationale: aut irrationale. sed nō est irrationale ergo ē rationale. Locus a diuisione. maxima. Eadē est que supra dicta est. ⁊ similiter formetur argu[mentu]z in qualibet alia diuisione cōstructi[u]e ⁊ destructiue. Sciendū est autez q̄ in toto isto tractatu nō sunt nisi vnum ⁊ viginti loci: quoꝝ decē sunt intrīseci: septem extrinseci ⁊ tres medij: q̄ possunt his versib⁹ haberi. Diffi descrip īterpres totū quoq; causa. Coꝛ gene vsus cōmuniter acci. Sic in regula auctoꝛ ⁊ a simili maioꝛ minoꝛ que sunt extra. Oppositiones transump proportio sic sociata. Sunt medij tantum diuisio coniuga casus. Per species genera species per singula scindunt. Per partes totum loces per significatū. Cuncta per opposita subiectū qualia scindūt. Quale per vsias ꝑ qualia qualia fendunt.

Postq̄z auctoꝛ determinauit de locis a cōiugatis ⁊ a casibus. Hic ꝯn̄ter determinat de loco a diuisione: rōne cui⁹ p̄mo distinguit species seu modos diuisionis ipsam diuisio-

nē sic diuidēdo dicēs: q͛ diuisionū q̄dā fit p negationē ut lapis ē hō vel nō hō. Alia vero per affirmationē: ut aīalū aliud est rōnale aliud irrōnale. Iste diuisiones sic inter se differūt q͛ diuisio q̄ fit p negationē semp fit p duo mēbra tm̄ ꝛ p immediata: quoniam ꝑ cōtradictoria inter que nullū est mediū sed diuisio q̄ fit p affirmationē aliquando datur per duo mēbra tm̄: aliquando vero per plura: neq; semp fit p opposita simplicit͛ ꝛ ꝓprie licet mēbra diuisionis inter se includāt aliquā oppositionē: nec semp fit p īmediata qd̄ patet dicēdo: coloratorū aliud albū: aliud nigrū aliud medio colore coloratū. Primo sciendū q͛ diuisio facta per affirmationē iterū diuidit͛: q͛ quedā est diuisio per se: alia vero p accidens. Et diuisio p se fit tribus modis: q͛ quedā est diuisio generis in suas spēs vel drīas: ut aīalū aliud hō aliud brutū. vel aīalū aliud rōnale aliud irrōnale. Scd̄a est totius integralis in suas ptes integrales: ut domus alia pars est tectū: alia paries: ꝛ alia fundamētū. Tertia diuisio est vocis multiplicis in suas significatiōes: ut canis alius latrabilis: alius sidus celeste: ali⁹ belua marina. Secūdo sciendū q͛ diuisio p accidēs ē triplex. Prima est subiecti in accidētia: ut aīalū aliud sanum: aliud egrū. Scd̄a est diuisio accidētis in subiecta: ut sanorū aliud hō: aliud brutū. Tertia est accidētis in accidētia: ut sanorū aliud calidū: aliud frigidū. Et dicūtur iste diuisiones p accidēs: q͛ mēbra diuidētia nō per se diuidūt ipsum totū sed habēt diuidere ipsum inq̄ztū accidūt suis ptibus p se: ꝛ licet diuisio subiecti ſm naturā nō sequat͛ taliter ex diuisione accidētis: sed magis ecōtra ex diuisione subiecti cāturq; diuisio accidentis: tm̄ quandoq; quo ad nos ex diuisione ꝛ distinctiōe accidētū subiecti sumit͛ diuisio ꝛ distinctio ptiū totius: iō subm̄ pōt diuidi p sua accidētia: ꝛ accidētia per sua subiecta: vel accidēs p alia accidētia que accidūt suo subiecto. Tertio sciendū q͛ locus a diuisione est habitudo vnius diuidentiū ad reliquū ꝛ in diuisione que fit p duo mēbra īmediata tm̄ tenet affirmatiue ab affirmatiōe diuisi cū positiōe vnius membroꝝ ad negationē alterius: ut sortes est hō vel nō hō: ſʒ sortes ē hō ergo sortes nō ē nō hō. Maxima. posito vno diuidētiū īmediatoꝝ in aliq̄ subiecto: ab eodē remouetur reliquū. Et causa est: q͛ talia mēbra sunt opposita. Et tenet etiā negatiue a negatiōe vni⁹ ad negationē alterius: ut sor. ē rōnalis vel irrōnalis: sed nō est irrōnalis: ergo est rōnalis. Maxima. destructo vno mēbroꝝ diuidentiū īmediatorū necessario ponit͛ reliquū. Sʒ in diuisione q̄ datur p plura mēbra: iste locus semp tenet affirmatiue ab affirmatiōe vni⁹ ad negationē alterius nō simplr̄ tm̄ tenet negatiue: nisi arguat͛ a negatione oīuʒ aliorū mēbrorū diuidētiū ab illo qd̄ oportet ꝓbari: ut hec pars dom⁹ est tectū paries vel fundamētū: ſʒ nō est paries vel fundamētū: ergo est tectū. Quarto sciēdū q͛ mēbra diuidētia alicuius diuisiōis possunt duplr̄ cōsiderari. Uno mō ſm ꝓprias rōnes eoꝝ: ꝛ isto mō semp sunt opposita ꝛ sepata: ꝛ sic ab ipsis sumit͛ locus extrinsecus. s. locus ab oppositis vel disparatis. Alio mō cōsiderant͛ inq̄ztum partim cōueniūt cū diuiso ꝛ partim differūt: ꝛ isto mō hic cōsiderant͛ ꝛ sic faciunt locū mediū qui vocatur a diuisiōe. Et aliquando in argumētis istius loci ponit͛ explicite diuisio alicui⁹ totius. Aliquā vero nō explicatur ipsa diuisio ſʒ p̄supponit͛: et semp oportet p̄supponere cōueniētiā diuisi cū illo de quo affirmantur vel negantur illa mēbra diuidētia. Contra predicta arguitur primo sic: omnis diuisio fit per aliquas ptes: sed negatio nō est pars alicuius: ergo nulla diuisio fit p negationē. Secūdo sic: oē totū cōpositū est ex ptib⁹ in q̄s diuidit͛: quia ut dicit Boetius omne totū resoluitur in ea ex q̄bus cōponit͛: sed genus nō cōponit͛ ex suis spēbus cū precedat illas: ergo nulla ē diuisio generis in suas spēs. Tertio sic: significata vocis accidūt ipsi voci: tū ipsa vox fit de genere qualitatis: ꝛ significata aliquando de alio genere: ergo diuisio vocis nō est per se. Quarto sic: accidētia nō sunt partes subiecti: q͛ nō cōponūt ipsū: ergo cuʒ oīs diuisio fit toti⁹ in suas ptes: sequitur q͛ nō est diuisio subiecti in accidentia. Quinto sic: nō sequit͛: aīalū aliud rōnale: aliud irrōnale: ſʒ lapis non est animal rōnale: ergo est aīal irrōnale: ergo locus a diuisione nō tenet negatiue. Ad primū dī q͛ licʒ negatio formaliter ꝛ p se sumpta nō sit ps alicuius diuisi: tm̄ negatio sumpta cū alio habet modū ptis ſm qd̄ sumit͛ pro affirmatiōe opposita. et inq̄ztū sumit͛ pro opposito illi⁹ qd̄ ipsa negat pōt esse mēbrū diuisionis ꝛ sumi ꝓ pte vnius totius diuisi. Ad secundū dī q͛ licet oē totū actuale componatur ex ptibus in q̄s diuidit͛: nō tm̄ totū potētiale qd̄ ē adhuc ens in potētia cuiusmodi est genus. Ad tertiū dī q͛ licet significata accidāt voci ſm se considerate ut est in genere qualitatis: nō tm̄ accidūt voci significatiue inq̄ztū significatiua est ꝛ inq̄ztū sunt significata eius: ꝛ iō hoc mō diuisio eius in suas significatiōes est diuisio p se. Ad quartū dicitur q͛ licʒ oīs diuisio p se fiat in ptes totius: nō diuisio p accidēs sed sufficit q͛ fiat p accidētia q̄ determināt ipsum totū ad diuersas ptes eius. Ad quintū dicitur q͛ in loco a diuisione oportet ponere affirmationē diuisi cū affirmatiōe vl̄ negatione vnius mēbrorū diuisionis de subiecto consequētis: qd̄ tm̄ nō fit in isto argumēto: q͛ aīal nō affirmatur ibi de lapide: debʒ tn̄ ꝯ dici sic: lapis ē animal et nō est animal rōnale: ergo est animal irrōnale: ideo nō bene arguit͛ p locū a diuisione. Et hec de locis dialecticis dicta sufficiant.

¶ Incipit sext⁹ tractatus de fallacijs.

Sillogismoꝝ aūt tres sunt species. Alius namq; est demonstratiuus Alius dialetic⁹. Ali⁹ sophistic⁹. Sillogism⁹ aūt demonstratiuus est qn̄ ex veris et primis vl̄ ex proprijs principijs sillogizat͛ aut ex talibus q̄ per aliq̄ vera ꝛ primis sue cognitiōis p̄ncipiū sumpserunt. Et cōtra istū sumitur al⁹ q̄ falsigraph⁹ noiat͛: et ē ex eisdē principijs falso mō sumptis. Dialeticus aūt sillogismus est q̄ ex probabilibus simpliciter est sillogizatus. Sophisticus vero sillogism⁹ est qui est apparēs sillogismus ꝛ nō existēs: q͛ ille de quo dr̄ in elēchis q͛ quidā est litigiosus sillogismus ille nō est cōueniens rei ꝛ est tētatiu⁹. Un̄ tētatiu⁹ sillogismus ē qui est sillogizat⁹ ex ꝓbabilibus q̄ vident͛ rn̄denti ꝛ de isto tentatiuo determinat Aris. in p̄mo topicoruʒ qn̄ diuidit litigiosum sillogismū p tres ptes: de quo postea dicit. ergo p̄m⁹ eoꝝ qui dē dicti sunt litigiosus sillogismus ē ꝛ sillogism⁹ dicat͛. et p hoc patʒ falsitas q̄ōnis: quā quidā faciūt dicētes cū Aristo. in p̄ncipio elēchoꝝ determiet de tētatiua dispu-

k

tatione: determinando spẽs disputationū q̄re in pͥncipio topicoꝝ nõ determinet de tẽtatiuo sillogismo: cū ibi determiet alias spẽs sillogismi. Tẽtatiuꝰ sillogismus ẽ ille qđ ipsi solent apellare peccantẽ in materia: neqꝫ tñ peccat in materia dialetici sillogismi eo ꝙ ꝓcedit ex falsis sicut ipsi dicūt: sed qꝛ peccat contra ꝓbabile simpliciter. Dialeticus enim accipit ꝓbabile simpliciter. Probabile autẽ simplr̄ est qđ videtur oĩbus vel pluribꝰ vel sapiẽtibus et his q̄ pluribus vel oĩbus vel maxime notis. Sꝫ tẽtatiuus nõ accipit ꝓbabile tale sed solum ꝓbabile tale respondẽti: et etiaꝫ ꝓbabile ſm quid: ⁊ sic peccat cõtra ꝓbabile. Et sunt due spẽs sillogismi tentatiui. Unus qui est tẽtatiuus ex cõibꝰ ad cõia. Et alius qui est ex cõibus ad ꝓpria.

Iste est sextus tractatꝰ magistri Petri hispani. In quo postq̄ꝫ ipse in q̄nto tractatu determinauit de sillogismo dialetico. Hic ꝯñter incipit determinare de sillogismo sophistico. Rõ ordinis ẽ: qꝛ sillogismꝰ dialeticꝰ fit ex ꝓbabilibꝰ simplr̄. sophisticꝰ vero fit ex ꝓbabilibꝰ apparẽter: iõ sillogismꝰ dialeticꝰ ꝓcedit sillogismū sophisticū. Et qꝛ sillogismꝰ sophisticꝰ ẽ id de q̄ in hoc tractatu pͥncipalr̄ cõsideratˀ: ad qđ cetera hic cõsiderata hñt attributionẽ: iõ ẽ subm̄ istiꝰ tractatꝰ. Et nõ nominatur hic tractatꝰ de fallacijs: eo ꝙ fallacia sit subiectū eius. Sed qꝛ fallacia est principiū sillogismi sophistici. Est enim fallacia locꝰ sophisticus. ⁊ sicut locus dialeticus est pͥncipiū sillogismi dialetici: ita locꝰ sophisticus ẽ pͥncipiū sillogismi sophistici. Et ꝑ hoc habetˀ cā materialis huius tractatus. Et cā finalis eius est ꝑfecta cognitio sillogismi sophistici q̄ꝫtū ad cõpositionẽ ⁊ solutionẽ eius. Sed et cā formalis est duplex. s. forma tractatus ⁊ forma tractādi. Forma tractādi est modus ꝓcedẽdi. ſꝫ forma tractatus est diuisio huius tractatus in suas ꝑtes. Primo enim determinat de sillogismo sophistico in cõi. Scđo vero in spāli ostẽdẽdo q̄liter fit in singulis fallacijs. Primo sciendū ꝙ ad cognoscẽdū sillogismū sophisticū in cõi ꝓsupposita diffinitione sillogismi ꝑus posita: auctor ꝑus diuidit sillogismum in cõi ꝑ sillogismū demõstratiuū: dialeticū: ⁊ sophisticum. Cuiꝰ diuisionis sic habetˀ sufficiẽtia: qꝛ oĩs sillogismus cõtractꝰ ad aliquā materiā fit in aliqua materia spāli: vel ergo fit in materia necessaria: ⁊ sic est demõstratiuus. vl' fit in materia ꝓbabili: ⁊ hoc est duplr̄: vel fit in materia ꝓbabili simplr̄: ⁊ sic est sillogismus dialeticus: vel ꝓbabili apparẽter: et sic ẽ sophisticus. Et non est hec diuisio generis in suas spẽs eo ꝙ nõ datur ꝑ differẽtias formales ſꝫ ꝑ differẽtias materiales: qꝛ sumūtˀ ex ꝑte materie ad quā ꝯtrahitˀ sillogismꝰ: sicut circulus diuiditur ꝑ circulū aureū ⁊ argẽteū ⁊ eneū: ⁊ sic ibi ẽ diuisio subiecti in accidẽtia: qꝛ esse in auro vel argẽto vel in ere accidit circulo: ita silr̄ hec diuisio sillogismi ẽ subiecti in accidẽtia. nec ẽ diuisio analogi: nec vocis in suas significationes: qꝛ sillogismꝰ nõ dr̄ ꝯuoce de istis tribꝰ spẽbus: ſꝫ tñ sillogismꝰ demõstratiuꝰ sit ꝑfectior ex ꝑte materie q̄ꝫ dialeticꝰ ⁊ dialeticꝰ q̄ꝫ sophisticus ⁊ etiā ex ꝑte finis: qꝛ demõstratiuꝰ ordinatˀ ad sciaꝫ dialeticꝰ ad opinionẽ: ⁊ sophisticꝰ ad apparẽtẽ sciaꝫ. Scđo sciendū ꝙ sillogismꝰ demõstratiuꝰ q̄ dr̄ demõstratio est q̄ ex ꝑmis veris ⁊ imediatis ẽ sillogizatus: aut ex talibꝰ q̄ ꝑ aliq̄ ꝑma ⁊ vera pͥncipiū sue cognitiõis sũpserũt. In q̄ diffinitiõe ꝓsupponitˀ sillogismꝰ loco generis ⁊ totū residuū qđ dat intelligere ꝙ sillogismꝰ demõstratiuꝰ ꝓcedit ex necessarijs ponitˀ ad drīam sillogismi sophistici ⁊ dialetici. ⁊ ibi ponuntˀ due ꝑtes: ad explicādū diuersos mõs demõstratiõis. Est enī quedā demõstratio ꝓpter q̄d ⁊ potissima q̄ ꝓcedit ex ꝑmis veris ⁊ imediatis ⁊ indemõstrabilibꝰ q̄ tãgit cū dr̄ ex ꝑmis veris. Alia ẽ demõstratio q̄ ꝓcedit ex premissis necessarijs ⁊ nõ indemõstrabilibꝰ sed q̄ ꝑnt demõstrari ꝑ aliq̄s ꝓpõnes ꝑores ut ẽ demõstratio: qꝛ ⁊ hec tangitˀ ꝑ illā ꝑticulā: aut ex talibꝰ q̄ ꝑ aliq̄ ꝑma ⁊ vera ⁊c. Et dr̄ꝑ ꝑma vera q̄ ꝑ se ipsa ⁊ nõ ꝑ alia fidẽ habẽt ⁊ cognitionẽ ut ꝑma pͥncipia q̄ ꝑ seipsa cognoscuntˀ ⁊ non ꝑ alia. Tertio sciẽdū ꝙ sillogismꝰ dialeticꝰ est q̄ ex ꝓbabilibꝰ ẽ sillogizatꝰ. In q̄ diffinitiõe subintelligitˀ sillogismꝰ loco generis. ⁊ ponitur sillogizatꝰ ad drīaꝫ sillogismi sophistici peccãtis i forma qui nõ est sillogizatꝰ: nisi apparẽter tñ. Et ponitˀ ꝓbabilibus ad drīam sillogismi sophistici peccãtis in materia: q̄ licꝫ sit sillogizatꝰ nõ tñ ex ꝓbabilibꝰ sed ex apparẽtibꝰ tñ. ⁊ ad drīam sillogismi demõstratiui q̄ ꝓcedit ex necessarijs et nõ ex ꝓbabilibꝰ. Et est ꝓbabile illud qđ videtˀ oĩbus vel pluribꝰ vel sapiẽtibꝰ verū. Et ponũtur ille tres ꝑticule ꝓpter diuersa genera ꝓbabiliū: qꝛ quoddā est ꝓbabile qđ appꝫ verū oĩbus: ut ꝙ oĩs mater diligit filiū. Aliud est qđ videtˀ pluribꝰ ⁊ nõ oĩbus ut ꝙ oĩs hõ desiderat scire. Aliud ẽ qđ videtˀ sapientibus tñ: ut ꝙ sol sit maior tota terra. Et sillogismꝰ dialeticꝰ sẽꝑ ꝓcedit ex aliquo istoꝝ ꝓbabiliū ut satis visū est in locis dialeticis. Quarto sciendūꝫ ꝙ triplex est sillogismꝰ sophisticꝰ. s. peccās in materia tñ in forma tñ in forma ⁊ materia sil'. Sillogismꝰ sophisticꝰ peccās in materia tñ est q̄ ꝓcedit ex ꝑmissis falsis vel aliq̄ falsa ⁊ ẽ in debita forma sillogismi: ut oĩs hõ est spẽs: sortes ẽ hõ: ergo sortes ẽ spẽs. Sillogismꝰ peccās in forma tñ est q̄ ꝓcedit ex premissis veris: sed nõ in debita forma sillogismi ordinatis: ut hõ est spẽs: sortes est hõ: ergo sortes est spẽs. Sed sillogismꝰ peccans in materia ⁊ forma sil' est q̄ nõ est in debita forma sillogismi ⁊ ꝓcedit ex ꝑmissis falsis vel aliq̄ falsa: ut oĩs hõ est aīal: nullū risibile est hõ: ergo nullum risibile est aīal. Et diffinitur sic sillogismꝰ sophisticꝰ in cõi sillogismꝰ sophisticꝰ est apparẽs sillogismꝰ ⁊ nõ existẽs: qꝛ si sit peccās in materia tñ ⁊ nõ in forma apparet eẽ ex ꝓbabilibꝰ ⁊ ꝑ hoc apparet eẽ dialeticꝰ ⁊ tñ nõ est: ⁊ si sit peccās in forma vel in vtroqꝫ est apparens sillogismus. Sed ſm Aristotelem sic diffinitˀ. Sillogismꝰ sophisticꝰ est q̄ ex apparentibꝰ sillogizatꝰ ẽ aut ex ꝓbabilibus vel apparentibꝰ ẽ appens: ⁊ ibi tāgitˀ peccans in materia tñ cū dr̄ ex apparẽtibus sillogizatꝰ est: ⁊ peccans in forma tñ: cum dr̄ ex ꝓbabilibus est apparẽs: ⁊ peccās in vtroqꝫ cū dr̄ ex apparẽtibus est apparẽs. i. ex apparẽter probabilibꝰ. Et ꝑ hoc pꝫ q̄d sit sillogismꝰ sophisticꝰ de quo est hic ad ꝓpositū: ⁊ quomõ differt ab alijs spẽbus sillogismi.

Cõtra ꝑdicta ꝑmo arguitˀ sic: sillogismꝰ tẽtatiuus ẽ bonus sillogismꝰ ⁊ tñ nõ ponitˀ in ista diuisiõe sillogismi: ergo ipsa est insufficiẽs. Scđo sic: aliq̄s est sillogismus falsigraphus q̄ tñ nõ ponitur in ista diuisiõe: ergo diuisum excedit mẽbra diuidẽtia. Tertio sic: demõstratio ad impossibile ꝓcedit ex falsis: qꝛ capit oppositū cõclusionis ꝓbande cum vno vero ad inferendū vnū manifeste falsū: ergo ista diffinitio sillogismi demõstratiui nõ sibi ꝯuenit: ⁊ sic nõ ꝯuenit oĩ ꝯtento sub diffinito. Quarto sic: sillogismus dialeticꝰ q̄n qꝫ fit ex propositionibus necessarijs: ergo nõ sẽꝑ est ex probabilibus sillogizatus. Quinto sic: omne qđ est non ens nullā habet apparentiā. sed sillogismus sophisticus est non existens: ergo nõ est apparẽs: cū apparẽtia ꝓsupponat eẽ: ergo cõtra diffinitionẽ eius. Ad primū dicitur ꝙ licet sillogismus tẽtatiuus ex ꝑte finis distinguatˀ ab istis sillogismis nõ tamen ex ꝑte materie: ⁊ ista diuisio sumitur ex ꝑte materie sillogismi: ideo hic non ponitur tentatiuꝰ. Unde sillogismus tẽtatiuus quādoqꝫ fit ex necessarijs: quādoqꝫ ex ꝓbabilibus: quādoqꝫ ex impossibilibus quia fit ex his q̄ videntur ⁊ conceduntˀ a respõdente ⁊ ex ꝓbabilibus respondẽti que quādoqꝫ sunt necessaria: quādoqꝫ probabilia: ⁊ quādoqꝫ impossibilia. Est enim sillogismus tentatiuus qui ex his que videntur respõdẽti sillogizat: ⁊ q̄ necesse est eū scire qui se simulat habere scientiā ex cõmunibus. Ad secūdū dicitˀ ꝙ sillogismus falsigraphus est qui procedit ex principijs alꝫ

cuius scientie male intellectꝫ: aut ex oppositis principiorum ideo fit in eadē materia sicut sillogismꝰ demōstratiuus: ideo potest intelligi per ipsum. Ad tertiū dicitur ꝙ hic nō diffinitur demōstratio in cōi que diuiditur per demōstrationē ostensiuā ⁊ ad impossibile: sed diffinitur demōstratio ostensiua tantū que diuiditur per demōstrationē ꝓpter qd ⁊ qꝛ est. ⁊ demōstratio propter quid iterū diuiditur per demonstrationē potissimā ⁊ nō potissimā: ⁊ demōstratio quia ē diuiditur per demōstrationē ꝓcedentē ab effectu: ⁊ per demōstrationē q̄ ꝓcedit a causa remota: ideo demōstratio ad impossibile nō ꝯtinetur sub diffinito huiꝰ diffinitiōis. Ad quartū dicitur ꝙ licet sillogismus dialeticus q̄nqꝫ fiat ex necessarijs apprehēsis sub mō ꝓbabiliū ⁊ cōtingentiū: nō tamen fit ex necessarijs apprehēsis sub mō necessariū ⁊ m̄gꝫtiū habent necessariā habitudinē ad conclusionē: qꝛ sic esset demōstratio ideo iste sillogismꝰ semꝑ procedit ex probabilibꝰ: vel ex acceptis sub modo probabiliū. Ad quintū dicitur ꝙ sillogismus sophisticus nō dicitur nō ens simpliciter sed nō existens talis qualis apparet: qꝛ apparet dialeticus ⁊ nō est: sed bene est sillogismus simpliciter existens: sicut auricalcus est non existens aurum sicut apparet: sed tamen est ens simpliciter existens.

¶ Est autē disputatio actus sillogisticus vnius ad alterū ad ꝓpositū ostendendū. Cū enim quinqꝫ ad disputationē exigantur. s. ille a quo ē actus disputandi. s. opponēs: ⁊ ille ad quē est actus disputandi scilicet respondens: ⁊ ipsum propositū de quo disputandi: ⁊ ipse actus disputādi ⁊ instrumentū disputatiōis: omnia ista quinqꝫ tāguntur in predicta disputatōis descriptione. Per hoc enim quod dicit actus tangit ipsam actionē disputandi. Per hanc differentiā sillogisticus tangit̄ ꝙ ille actꝰ egreditur a sillogismo: ⁊ sic ibi intelligitur sillogismus qui est instrumentū disputationis. Per hanc differentiā vnius intelligit̄ ille a quo est actus. Per hanc differentiā ad alterū intelligitur ille ad quem est actꝰ disputandi: ⁊ ille cōtra quem disputatur. Per hanc autē differentiā ad propositū: intelligitur res de qua disputatur q̄ est obiectū disputationis. et sic quinqꝫ notantur in predicta descriptione ⁊ sextū adhuc potest notari per hanc differentiā ostendendū scilicet vnio actus disputandi cum suo obiecto: que scilicet vnio intelligitur ex cōpositione ipsius actus disputādi ad obiectū disputationis sicut ex compositione huius actus scilicet videre ad inuisibile quod est eius obiectū: intelligitur vnio ipsius videre cū visibili: ut nō solū sit iam visibile sed actu videatur: vnde cum actus disputandi vniatur suo subiecto: non solū est iam disputabile vel determinabile sed actu disputatur ⁊ determinatur. Si q̇s obijciat ꝙ cū sit instrumentum disputationis: ergo sillogismus nō est instrumentū propriū disputandi: qꝛ eiusdē non sunt plura instrumenta. Dicēdū ꝙ duplex est instrumentū actꝰ perfectū et diminutum: sicut in grāmatica ꝙ oratio simpliciter cōgrua est instrumentū perfecte loquendi. Oratio autē figuratiua est instrumentū diminutū. Similit̄ sillogismus est instrumētū cōpletū ⁊ ꝑfectū disputandi. Inductio est diminutū et entimema ⁊ exemplū: vnde vnius actus vnū est instrumētū ꝯpletū ⁊ nō plꝛa. sꝫ incōpleta ⁊ diminuta a cōpleta possunt eē plura. Disputatiōis aūt quattuoꝛ sunt species. Alia nanqꝫ doctrinalis. Alia dialetica. Alia tētatiua. Alia sophistica. Doctrial̄ ē q̄ sillogizat ex ꝓprijs ꝑncipijs et primis vniuscuiusqꝫ disciplinē ⁊ nō ex his q̄ videt̄ respondenti. et huius instrumētū disputationis est demōstratiuus sillogismꝰ. Dialetica disputatio est que ex probabilibꝰ est cōtradictionū collecta: ⁊ huius instrumentū est dialeticus sillogismus. Disputatio tētatiua est ex his q̄ videntur respōdenti. Et necessariū est scire eū qui similat se habere scientiam sillogizandi. Huius autē disputationis instrumentū est tētatiuꝰ sillogismus. Sophistica autē disputatio est que ex his que probabilia videtur et non sunt sillogizat: huiꝰ aūt disputatōis instrumentū est sillogismus sophisticus. Et nota ꝙ disputatio dicitur ꝯm prius ⁊ posterius. De his quattuoꝛ disputatiōibus ⁊ similiter descriptio disputatōis superius dicta: ⁊ propter hoc nō diffinit Aristoteles disputationē in elēchis sed diuidit eam: qꝛ diffinitio est eius quod vno mō dicitur: et nō eius qd̄ dicitur multipliciter: vel secundū prius ⁊ posterius tn̄ eius quod dicat̄ secundū priꝰ et posteriꝰ bene pōt poni descriptio que predicatur ꝯm prius ⁊ posterius sicut suū descriptū. Si q̄ratur de qua predictarū disputationū disputatio dicat̄ per prius ⁊ de qua per posterius. Dicendū ꝙ si inspiciant̄ dr̄ie posite in ꝑdicta descriptione disputatiōis facile ē videre: qꝛ si

accipiam⁹ disputationē a pte hay differētiarū.s.vnius ad alterū: q₂ p has differentias intelligunť persone disputantes: inter q̄s est oppō: ⁊ cū maior sit oppositio inter sophistam opponētē ⁊ rñdentem iō disputatio hoc mō sumpta p pri⁹ dr̄ de sophistica disputatiōe posteri⁹ de tētatiua: in qua adhuc est oppō sʒ nō tāta: ⁊ deinde de dialetica disputatiōe in qua ē minor oppō: ⁊ vltimo de doctrinali in q̄ minima vel nulla est oppositio: q₂ nō interrogat sʒ sumit qd̄ demōstrat: oēs aūt alie interrogāt. Si aūt accipiatur disputatio a parte hui⁹ qd̄ est actus sillogisticus totum econtrario accidit: quia per prius de doctrinali: postea de dialetica: deinde de tentatiua: ⁊ vltimo de sophistica. Et si accipiatur disputatio a parte sui obiecti qd̄ erat propositū ostendendum: quia veriori mō ostendit ⁊ probat doctrinalis: ⁊ dialetica min⁹ q̄ʒ demōstratiua ⁊ tētatiua minus q̄ʒ dialetica ⁊ sophistica minus q̄ʒ aliqua aliarū. Itēʒ doctrinalis disputationis quedaʒ species est mathematica: ⁊ alia disputatio naturalis ut patet: harū sunt plures: ⁊ sic diuidiť demōstratiuus sillogismus. Item dialetice disputationis tres sunt spēs proprie. Quedam enim est ad obuiatōes: et dicitur disputatio obuiatiua. Alia est ad exercitationes: ⁊ dicitur hec disputatio exercitatiua. Tertia est ad disciplinam secundū philosophiam. Et similiter sunt tres species dialetici sillogismi. Hec autem tertia quattuor habet species. Prima est ad accidēs cōstruendum ⁊ destruendum secunda ad genus. tertia ad ꝓpriū. quarta ad diffinitionē. Et similiter dialetici sillogismi quattuor sunt species in isto tertio modo sumpti. Itē tētatiue disputatōis due sunt species. Prima est tentatiua ex cōibus ad cōia: ut q̄ tētat in dialeticis vl' sophisticis. Alia aūt est tētatiua disputatio ex cōib⁹ ad ꝓpria ut q̄ tentat in doctrinis specialib⁹: sicut est in geometria vel arithmetica vel medicina. Et similiter due sunt spēs tētatiui sillogismi vnus qui est tētatiuus ex cōibus ad cōmunia: et alius cōtractiuus ad propria.

Postq̄ʒ auctor p̄misit diffinitionēʒ sillogismi sophistici. ⁊ ondit differētiā ei⁹ ab aliis sillogismis. Hic cōsequēter determinat de causa finali eius ondendo quō ordinat ad q̄nqʒ methas disputatiōis sophistice. sʒ q₂ sillogism⁹ sophisticus primus ordinať ad sophisticā disputationem: ⁊ mediāte disputatione ducat ad illas methas: iō pri⁹ vidēdū est de disputatione q̄ʒ de methis. Est aūt disputatio actus sillogisticus vni⁹ ad alterū ad aliqd̄ ꝓpositū ondendū. In qua diffinitiōe explicať cā formalis disputatōis cū dr̄ actus sillogisticus. act⁹ enim siue actio se hʒ ut gen⁹ et forma cōis eius: ⁊ sillogistic⁹ se hʒ ut differentia ⁊ sumiť hec dr̄a ab instrumento quo fit talis actio. s. a sillogismo: ⁊ p hoc q dr̄ vnius ad alterū. s. opponētis ad rñdentē explicatur cā efficiēs disputatiōis. Et p hoc qd̄ dr̄ ad aliqd̄ ꝓpositū ondēdū explicať finis imediat⁹ ⁊ ꝓpinqu⁹ disputatiōis: q₂ in omni disputatione ostendiť aliqd̄ de aliq̄. vn̄ in disputatione quinqʒ requirūtur. s. opponēs qui disputat respōdens cui disputatur: ⁊ illd̄ de quo disputatur: ⁊ actio disputādi: ⁊ instrumētū quo fit talis actio. s. sillogism⁹: ⁊ oīa ista sufficiēter explicanť ex p̄dicta diffinitione. Primo sciendū q disputatio diuidiť p disputationē doctrinalē: dialeticā: tētatiuā: ⁊ sophisticā. Quarū sic habetur sufficiētia: q₂ ois disputatio fit vel ad sumēdū experimētū de habitu gn̄ato vel ad generationē hītus. Si primū sic est tētatiua. Si scdm̄ hoc est dupli: vel fit ad generationē hītus in opponēte: ⁊ sic est sophistica q̄ fit ad acqrēdū appētē sapientiā: vel ad generationē hītus in rñdente: ⁊ hoc dupliciť vl' talis hītus est certus ⁊ sine formidine de opposito: ⁊ sic est disputatio doctrinalis q̄ est gn̄atiua sciētie: vel est hīt⁹ incertus ⁊ cū formidine de opposito ⁊ sic est disputatio dialetica q̄ est generatiua opinionis. Et sic pʒ q iste disputatiōes differūt fm̄ suos fines: q₂ doctrinaľ est generatiua scīe: ⁊ dialetica est generatiua opiniōis: ⁊ tētatiua est acceptiua experimenti sciētie rñdentis: ⁊ sophistica est generatiua deceptionis in rñdente: ⁊ apparētis sapiētie in opponēte. Et etiā differunt fm̄ suas methas: ut patebit in suis diffinitionib⁹: ⁊ etiā fm̄ instrumēta quibus fiūt: q₂ disputationis doctrinalis instrumentū est sillogism⁹ demōstratiuus: ⁊ dialetice sillogismus dialeticus: ⁊ tētatiue sillogismus tentatiuus: ⁊ sophistice sophisticus sillogismus. Secundo sciendum q disputatio doctrinalis est q̄ ex ꝓpriis principiis alicui⁹ sciētie sillogizat ⁊ nō ex his q̄ videntur rñdenti. Cui⁹ ratio est q₂ disputatio doctrinalis est gn̄atiua sciētie: sed ad gn̄andū scientiā oportet arguere ⁊ ꝓcedere ex ꝓpriis principiis sciētie q̄ generať ⁊ nō ex his q̄ videnť rñdenti: ⁊ oportet ipsum addiscētē credere. ⁊ per hoc differt hec disputatio a dialetica q̄ ꝓcedit ex aliqb⁹ cōib⁹: ⁊ etiā a tētatiua ⁊ sophistica. Et q₂ disputatio doctrinalis est quidā motus rōnis q̄ ordinatur ad scientiaʒ tanq̄ʒ ad suū finē: iō fm̄ diuisionē scientiarū in quibus ē disputatio doctrinalis hʒ diuidi in suas spēs. Sʒ disputatio dialetica est q̄ ꝓcedit ex ꝓbabilibus: ⁊ est collectiua ꝯtradictionū. Et rō est: q₂ disputatio dialetica fit ad generādū opinionē: sed opinio generatur ex cōibus ⁊ probabilibus: ⁊ ex probabilibus pōt argui ad vtrāqʒ ptē cōtradictionis: ideo ipsa dr̄ collectiua ꝯtradictionū: ⁊ fm̄ tres fines dialetice. Disputatio dialetica hʒ tres spēs: q₂ quedā est ad obuiationē: alia est ad exercitationē: alia est ad philosophicā disciplinā: q̄ iterū pōt diuidi fm̄ quattuor p̄dicata de quibus fit. Tertio sciendū q disputatio tētatiua est que ex his q̄ vidētur respōdenti sillogizat: et que necesse est ipsuʒ scire qui se simulat habere scientiā. Cuius ratio est q₂ ista disputatio fit ad habēdū experimentū de scientia respondentis: sed experientia sue scientie sumitur arguēdo ex his q̄ videnť: ⁊ sunt probabilia respondenti. iō ista disputatio ꝓcedit ex probabilibus respōdenti ⁊ nō ꝓcedit ex necessariis cōtingentibus aut impossibilibus: nisi in q̄ʒtū sunt probabilia ipsi respōdenti. Et quia in qualibʒ scientia p̄supponūtur principia cōmunia sʒ ignoratis cōmunibus necesse est ꝓpria principia ignorare iō hec disputatio habet fieri ex cōibus principiis q̄ necesse est ipm̄ scire qui habet aliquā scientiaʒ. Et diuiditur in suas species hec disputatio fm̄ diuersas species de quib⁹ disputatur. Sʒ disputatio sophistica est q̄ ex apparēter ꝓbabilibus sillogizat. Cuius ratio est: q₂ ipsa fit ad generandū apparentē scie

nis q̄ habet generari ꝓcedendo ex apparētibus. Et diuidit in quinqȝ species sm̄ q̄ᵭ fit: ⁊ valet ad quinqȝ methas. s. ad redargutionē ⁊ ad falsum ⁊ sic de alijs. Quarto sciēdum ꝙ disputatio in cōmuni pōt dupliciter ꝯsiderari. Uno mō secundū id q̄ᵭ est actus sillogisticus ad aliq̄ᵭ ꝓpositū ostendendū. Et isto mō disputatio doctrinalis est ꝑfectior oībus alijs disputationib⁹: q2 ꝑfectius ostendit aliq̄d esse: ⁊ ibi est verior actus sillogisticus: deinde dialetica: tertio tentatiua ⁊ vltimo sophistica. Alio mō q̄stū ad interpretationē nominis disputationis que dicitur quasi diuersorū putatio. ⁊ hoc mō perfectius dicitur de disputatione sophistica in qua opponens ⁊ respōdēs intendunt diuersos fines: q2 opponēs intendit vincere ⁊ respōdēs nō vinci: inde dicitur de tentatiua tertio de dialetica: ⁊ vltimo de doctrinali. Et licet istarum specierū vna sit ꝑfectior alijs tamen hec diuisio ꝓprie nō est analogi in sua analogata eo ꝙ disputatio in cōmuni nō cōuenit vni mēbrorū ꝑ alterū: sed est diuisio generis in suas species sm̄ modū sicut genus ⁊ species reperiuntur in secundis intētionibus. Cōtra ꝓdicta arguit̃ primo sic: aliqua disputatio fit ꝑ inductionē: ⁊ sic disputatio est actus inductiu⁹ ergo male dicitur in diffinitiōe disputatiōis ꝙ disputatio ē actus sillogistic⁹. Secūdo sic: disputatio sophistica fit ad generandū deceptionē in r̄ndente: ergo nō fit ad ostendēdū aliq̄d: ergo diffinitio disputationis nō cōuenit cuilibet disputationi. Tertio sic. disputatiōes distinguūtur secundū suos fines sed disputatio doctrinalis et dialetica ordinantur ībe ad sciaȝ: q2 disputatio dialetica fit ad acq̄rēdā disciplinā ergo iste due species inter se male distinguūtur. Quarto sic: disputatio doctrinalis quādoqȝ ꝓcedit ab effectu ad suā causam: sed effectus nō est principiū: ergo non semper ꝓcedit ex ꝓprijs principijs alicui⁹ scientie. Quinto sic: opinio nō habetur simul de duobus cōtradictorijs: q2 nō est possibile duo contradictoria opinari: sed disputatio dialetica est generatiua opinionis: ergo determinate fit ad vnam parteȝ contradictionis: ergo male dicitur ꝙ est collectiua contradictionū. Ad primū istorum dicitur ꝙ licet aliqua disputatio fiat per inductionē tanq̄ȝ per instrumentū imperfectū ⁊ incōpletū: nō tamen tanq̄ȝ per instrumentū perfectū ⁊ completū: sed sillogismus est illud instrumentū cōpletū: ⁊ posset etiā dici ꝙ ibi capitur sillogismus in cōmuni pro argumentatione ⁊ nō specialiter ut distinguitur contra alias spēs argumentationis. Ad secundū dicitur ꝙ licet disputatio sophistica ex cōsequenti generet deceptionē respōdentis: tamē primo ⁊ per se fit ad ostendendū aliquā conclusionē ipsi respondenti. Ad tertiū dicitur ꝙ disputationes distinguūtur secundū suos fines ꝓprios: mō scientia nō est finis proprius dialetice disputatiōis: sed opinio licet bene ex ꝯsequenti ordinetur ad scientiā ad quā opinio disponit intellectuȝ. Ad quartum dicitur ꝙ licet effectus non sint principia essendi suarū causarū: tamen bene sunt principia cognoscēdi: ideo demōstratio ꝓcedens ab effectibus pōt dici procedere ex proprijs principijs alicuius sciētie: ⁊ etiā disputatio doctrinalis que fit per demonstrationeȝ. Ad quintum dicitur ꝙ licet disputatio dialetica non simul ⁊ semel possit generare firmā opinionē de duobus contradictorijs: tamē potest probabiliter ostendere vtrūqȝ ad causanduȝ dubitationē de vtroqȝ contradictoriorū: ratione cuius dicitur collectiua contradictionū.

¶ Item sophistice disputatōis q̄nqȝ sunt species que sumuntur per ordinē. Sophistice disputatiōis ad quinqȝ methas siue fines speciales: que sunt redargutio: falsū inopinabile: soleocism⁹ ⁊ nugatio. Redargutio est preconcessi negatio vel prenegati concessio vi argumentationis. Falsum autē dicitur dupliciter. q2 quoddaȝ est falsum contradictiōis: ut sortem currere ⁊ sortem nō currere: et est aliud falsum propositionis: ut ethiops est alb⁹: ⁊ primū est manifestissimuȝ inter omnia falsa: ⁊ pertinet ad redargutionē. secundū pertinet ad methā falsi q̄n est patens. vnde falsum prout est metha est falsum ꝓpōnis manifestum disputatiōe demōstratuȝ: q2 licet sophista opponēs ducat sophistā respōdētē ad falsum occultuȝ: ut ꝙ terra sit maior minima stellarū visu notabiliū: nō igitur cōsequitur finē suū: q2 falsitas hui⁹ ꝓpōnis nō ē manifesta sȝ occulta. Aut si spōte cōcesserit ꝓpositionē manifeste falsam si non cogatur aliquo mō vere vl' appenter ab inferēte: nōdum opponēs cōsequit̃ finē suum. Inopinabile est q̄ᵭ est cōtra oīm opinionē: aut pluriū: aut sapientuȝ. Et horū vel omniū: vl' pluriū: vel maxie notorū: ut matrē nō diligere. Unde inopinabile ⁊ iprobabile idē sunt in substātia differūt tn̄ rōe q2 iprobabile dr̄ ꝑ respectū ad rōnes contrarias manifestas. Inopinabile autē ē ꝑ inquātū aīa nō vult apprehēdere ipȝ: nec ꝯsentire in ipso sed refugit et dissentit. Soleocism⁹ est viciū in cōtextu partiū orōnis ꝯtra regulas artis grāmatice factū: ut vir alba vel hoīes currit. Nugatio ē eiusdē ex eadē pte inutilis repetitio: ut hō hō currit: vel hō rōnalis currit. Dico aūt ex eadem parte: q2 si ponat̃ in diuersis ꝑtib⁹ idē nō est nugatio: ut hō est hō vel hō est rōnalis Dicit̃ aūt inutilis repetitio: q2 si idē repetat̃ ad maiorē expressionē nō est nugatio: ut deus deus meus. Disputatio ergo sophistica ad redargutionē ē ꝓma spēs disputationis sophistice. Scd̄a vero spēs ei⁹ est disputatio sophistica ad falsum. Tertia vero disputatio sophistica ad inopinabile. Quarta v̄o disputatio sophistica ad soleocismū. Ultima disputatio sophistica ad nugationē. Et similiter sophistici sillogismi q̄nqȝ sunt spēs eodē mō sumpte. Et ē sciēdū ꝙ spēs dupl'r cōstituit̃ sub genere q2 vno mō formal' drīa adueniens generi ꝯstituit spēm: ut rōnale ⁊ mortale cū aduenerit generi. s. aiali cōstituūt spēȝ. s. hoīem Alio autem modo differētie finalis aduē-

cte generi constituunt speciē sub genere. et isto secūdo mō constituitur species sophistice disputationis. Quod innuit. Aristo. in elenchis: cū post diuisionē disputatiōis simpliciter per q̄ttuor spēs: subiūgit istos quinq̄ fines. Per quos iterū subdiuidit in quinq̄ species sophistica disputatio ut dictū est: de qua intendit.

Postq̄ auctor determinauit de sillogismo sophistico q̄ ordinatur ad disputationē sophisticā: ⁊ de disputatione sophistica que ordinatur ad quinq̄ methas s̄m quas distinguit̄. Hic cōsequēter determinādū est de illis methis. ⁊ ē metha incōueniēs ad qđ opponēs sophista nitit̄ uideri ducere respondentē. Cuius ratio ē: qꝛ metha ꝓprie dicta dicitur terminus agri vl' spacij. Et dicit̄ de metior tiris: qꝛ s̄m tales terminos vel fines spaciū mensurat̄: ideo in disputatiōe sophistica metha est terminus vltra quē nō procedit disputatio sophistica: sed ille terminus est incōueniēs ad qđ opponēs ducit respondentē: qꝛ habito tali incōueniente cessat sophistica disputatio. Et dicitur videri ducere respōdētē: qꝛ opponēs nō semper appetit ducere respondentem ad inconueniens simpliciter: sed sibi sufficit qꝛ assistentibus videatur ipsum ducere ad incōueniēs. Et ratio est: quia per hoc videtur sapiēs ⁊ acquirit apparentē sapientiā que est finis eius. ipse enim magis appetit videri sapiēs ⁊ nō esse q̄ esse ⁊ nō videri. Primo sciendū qꝛ quinq̄ sunt methe. s. redargutio falsum inopinabile solecismus ⁊ nugatio. Quarū sic habetur sufficientia: qꝛ omnis metha est incōueniens cōclusum cōtra eūdentē: vel ergo illud incōueniēs se tenet ex pte sermonis: vel ex pte rei. si ex pte rei hoc est dupl'r: vel se tenet ex pte rei absolute: ⁊ sic est falsum: vel respectiue: ⁊ hoc est dupl'r: vel sumitur per respectū ad dicta respōdentis: vel ad opinionē illoꝝ q̄s insequit̄. Si primū sic est redargutio: si secundū sic est inopinabile. Si ex parte sermonis: hoc est dupliciter: vel se tenet ex parte substantie orationis: ⁊ sic est nugatio. vel ex pte suorū accidentiū ⁊ sui cōgruitatis: et sic est solecism9. Et quia metha est incōueniēs ad quod opponēs nititur videri ducere respondētē: ⁊ nullū est manifestius incōueniens q̄ concedere simul contradictoria et negare qđ fit in redargutione: ideo redargutio est ꝑfectior ⁊ prior inter oēs methas: deinde falsum: ⁊ cōsequēter alie ꝑ ordinē. Scđo sciendū qꝛ redargutio est ꝑconcessi negatio vel prenegati concessio vi argumētationis ⁊ in eadē disputatione. Cuius rō est: qꝛ redargutio dr̄ a re ⁊ qđ est iterū ⁊ arguo is: qꝛ fit cū respondēs arguit ⁊ reprehendit seipsū: sed hoc fit negando ꝑcōcessū ⁊ cōcedendo p̄negatū: ideo bene dicitur ꝑconcessi negatio ⁊ ecōtra. Et dicitur vi argumētationis: qꝛ si aliq̄s sustinēdo vnū ꝓbleuma in disputatione volūtarie cōcedat duo contradictoria: nō ꝓpter hoc dicitur redargutus. Et dicitur in eadē disputatiōe: qꝛ si in diuersis disputationibus respōdens cōcedat prenegatū: vel neget ꝑconcessum in alia disputatiōe: nō ꝓpter hoc ducitur ad methā: qꝛ nō ducit̄ ad incōueniēs qđ appareat assistentibus. ⁊ licet cōcedēs duo ꝯtradictoria semꝑ cōcedat aliqđ falsum: qꝛ cōtradictoriorū vnū semꝑ est falsum: nō tñ ducit̄ ad methā falsi: qꝛ nō cōcedit aliquod manifeste falsū: quia ambo ꝯtradictoria sunt quādoq̄ obscura: ⁊ per hoc distinguitur redargutio a metha falsi. Tertio sciendū qꝛ metha falsi est manifeste falsi concessio: ut si concedatur ignē nō eē calidū. Et dicitur manifeste falsi: qꝛ si cōcedat̄ aliqđ falsum obscurū nō videbit̄ incōueniēs assistentibus: ideo nō erit aliqua metha disputationis sophistice: quia opponēs sophista qui appetit videri sapiens: ꝑ hoc nō acquiret apparentē sapientiā. Sed inopinabile dicit̄ qđ est cōtra opinionē omniū vel pluriū vel sapientiū: vel illorū quos insequitur. Et est metha inopinabilis cōcessio alicui9 talis inopinabilis vnde quādo respōdēs concedit illud qđ est cōtra opinionē illorū coram quibus fit disputatio: dato qꝛ illud sit verū ducitur apparēter ad incōueniēs: ⁊ ibi ē metha disputationis: vel etiā si cōcedat aliquid cōtra opinionē doctorū quos insequitur. q̄uis hoc sit verū secundū opinionē aliorū ducitur tñ apparenter ad inopinabile. Quarto sciendū qꝛ solecismus est vitiū in oratione contra regulas artis grāmatice factū: ut vir mea: vel sponsa meus: ⁊ pertinet ad grāmaticū in q̄ztum dicit incōgruitatē orationis: sꝫ in q̄ztum impedit veritatē ꝓpositionis que cōcluditur in argumentatione cōsideratur a logico: ⁊ concessio talis orationis est metha solecismi: ⁊ quia omnis metha habet cōcludi in paralogismo contra respondentē: ideo barbarismus qui fit in litteris ⁊ in sillabis ⁊ dictionibus: ut corripiēdo sillabam longā ⁊ econuerso. ⁊ nō fit primo in oratiōe sicut solecismus. nec pōt cōcludi cōtra respondentē: ideo barbarismus nō est vna metha sicut solecismus. Sed nugatio dicitur vni9 ⁊ eiusdē ⁊ ex eadē parte inutilis repetitio: ut hō hō currit. ⁊ dicitur ex eadē parte: quia si in diuersis partib9 idē repetatur ut in subiecto ⁊ predicato nō est nugatio. Et dicitur inutilis quia si ex eadē parte idē repetatur causa ornat9 vel maioris expressionis sententie nō erit nugatio: ut dicendo: deus deus meus euge euge ⁊ sic de aliis. ⁊ per hoc patꝫ q̄ ⁊ quot sunt methe. Contra predicta arguitur primo sic: nullū incōueniens est finis cū non habeat rationē boni: sed metha est finis proximus disputationis sophistice: ergo metha nō est incōueniēs ut dicitur in eius diffinitione. Secundo sic nō loq̄ vel tacere est vna metha disputationis sophistice: ⁊ tamen nō est aliqua illarū: ergo non sunt tantū quinq̄ methe. Tertio sic: ille qui solum concedit duo cōtradictoria ducitur ad methā redargutionis: ⁊ tamē nō est ibi precōcessi negatio nec ecōtra: ergo cōtra diffinitionē redargutionis. Quarto sic: omne manifeste falsum est inopinabile: cum sit cōtra opinionē omniū quibus est manifeste falsum: ergo metha falsi nō distinguitur a metha inopinabilis: sed sub ea cōtinetur. Quinto sic: solē esse maiorē cota terra est cōtra opinionē pluriū: ⁊ illā concedens concedit aliqđ inopinabile ⁊ tamē ibi nō est metha: cū nō sit incōueniēs cōcedere verū: ergo metha inopinabilis non est concessio cuiuslibet inopinabilis. Ad primū istorū dicitur qꝛ licet incōueniens cōclusum cōtra respondentē nō habeat rationē boni simpliciter: habet tñ rationē boni apparētis qꝛ videtur sophiste esse bonū: qꝛ valet ad acquirendū apparentē scientiā: ⁊ hoc sufficit ad rationē finis qꝛ sit bonus simpliciter vel apparenter tñ. Ad secundū dicitur qꝛ licꝫ nō loqui sit metha: tamē est generalis ⁊ non specialis distincta ab istis: quia dū respondens tacet ducitur ad eandē methā ad quā duceretur si loqueretur. Ad tertiū istorū argumētorū dicitur qꝛ licet respondēs concedendo duo cōtradictoria nō neget aliquid: tamē bene ex cōsequenti: quia cōcedēdo secundum cōtradictoriorū negat alterū prius cōcessum.

Ad quartū dicitur qꝛ licet manifeste falsum sit inopinabile: tñ diuersis rōnibus dicitur falsum ⁊ inopinabile: quia respectu rei significate oratio dicitur falsa: ⁊ respectu audientū ⁊ opinionis dicitur inopinabilis: ⁊ etiā aliquid bene est inopinabile qđ tñ nō est falsum: quia cū aliqđ falsum sit ꝓbabile ⁊ opinabile suū cōtradictoriū erit inopinabile: ideo falsum ⁊ inopinabile sunt methe distincte. Ad quintū dicitur qꝛ si cōcedatur illa ꝓpō corā sapiētibus a q̄bus cognoscitur eē vera nō est incōueniēs: sed pōt esse apparēs incōueniēs si concedatur corā illis quibus est inopinabilis: qꝛ concedit aliquid cōtra opinionē eorū: ideo per hoc respōdēs ducetur apparenter ad aliquod inconueniens.

¶ Diuisa disputatiōe per q̄ttuor spēs: ⁊ quelibet istarū specierū iterū subdiuisa ꝑ suas ꝓprias spēs. Et sic diuisa sophistica disputatione ꝑ quinq̄ spēs supradictas q̄ perficiuntur ⁊ cōstituūtur ꝑ ordinationē sophistice disputatōis ad quinq̄ methas siue fines ut dictū est. Et quia iste quinq̄

mete siue fines nō sunt prime fines dispu tationis sophistice sed specierū eius: ut pa tet ex p̄dictis: ideo sequit̃ finis prime sophi stice disputatiōis qui est apparēs sapiētia q2 sophiste magis volunt videri sapiētes ꝛ non esse: q̄3 esse ꝛ nō videri. Unde in om ni sophistica disputatiōe intēdit̃ apparēs sapientia: q̄ est finis primus ꝛ principalis ipsi9 sophiste ꝑm se. Cognito aūt fine so phistice disputatiōis: cōsideranda sunt ea q̄ sunt ad finē istū. s. fallacias. Finis enim semp prior est in intentiōe: posterior autez in operatiōe. Prius enī intēdim9 domum ꝛ postea ligna lapidea ꝛ cementū. In ope ratione autē eius ecōtrario accidit: q2 pri9 sumunt̃ lapides et cementuz: deinde ligna ad construendū partes domus: vltimo ha bitudo domus. Silr̄ est in disputatione sophistica: prius enim intēdimus finē p̄n cipalē: et postea q̄ sunt ad finē. sed cuz iam ad alterū disputam9 ecōtrario est. Unde sciendū q̄ sicut opinio q̄ est finis in dialeti cis disputatiōibus acq̄ritur p argumenta sumpta a locis dialeticis. Similiter appa rens sapiētia q̄ est finis in sophisticis dis putationibus acq̄ritur p argumenta sum pta a locis sophisticis. Loci aūt sophisti ci in genere sunt tredecim fallacie. Hic in tellige q̄ fallacia dicitur duplr̄. vno mō di citur deceptio causata in nobis. Alio aūt mō dr̄ fallacia cā siue principiū illius de ceptionis. ꝛ illo scd̄o mō intēdimus hic de fallacijs. Sciendū q̄ in qualibet fallacia eo mō sumpta duplex est p̄ncipiū: siue du plex ē cā. s. p̄ncipiū motiuū siue cā mouēs siue cā apparētie: ꝛ p hec oīa idem p̄ncipi um nominat̃. Aliud est principiū siue alte ra ē cā scz p̄ncipiū defect9 siue cā nō existē tie qd̄ idē est: siue cā falsitatis. Est aūt p̄n cipiū motiuum: siue cā apparētie in q̄libet fallacia illud qd̄ mouet̃ ad credēdū qd̄ non est. Principiū vero defect9 siue cā falsita tis est quod facit creditū eē falsum. Et q2 ista duo p̄ncipia siue ille due cause sunt in qualibz fallacia: id̄ oportet q̄ exēpli causa sint in eq̄uocatiōe. Principiū aūt motiuū siue causa apparētie est in equiuocatione

vnitas dictiōis eiusdem simpliciter. Dico aūt simpliciter ꝓpter accentū. In accentu aūt nō ē dictio eadez simpliciter: ut postea patebit. Principiū vero defectus siue cau sa nō existēte siue falsitatis ē in eq̄uocatio ne diuersitas rōnum vl̄ rerū significatarū Fallaciarū aūt sex sunt in dictiōe: ꝛ septē extra dictionē. Pri9 aūt dicendū est de his q̄ sunt in dictione. Harū ergo sex q̄ sunt in dictiōe p̄ma ē eq̄uocatio. scd̄a amphibolo gia. tertia cōpositio. quarta diuisio. quīta accētus. sexta figura dictiōis. q̄ aūt isti sex sunt in dictiōe innuit Aristo. probans in ductiōe ꝛ sillogismo. Inductione sic. Hec fallacia eq̄uocatiōis fit aliquo sex modoꝝ Hec fallr̄a amphibologie fit aliq̄ istoꝝ sex mōꝝ: ꝛ sic de alijs: ergo oīa fallr̄a in dictio ne fit aliquo istorū sex modorū. Et sillogi smo sic. Oīs deceptio facta ex eo q̄ eisdem noīb9 vel orōnibus nō idē significam9 fit aliquo istoꝝ sex modoꝝ. sed oīs fallacia in dictiōe fit ex eo q̄ eisdē noīb9 vel orōnib9 nō idem significam9: ergo oīs fallacia in dictiōe fit aliquo istorū sex modorum. sillo gism9 in p̄mo p̄me. ꝓbatio maioris. Oīs multiplicitas dictiōis fit aliquo istorū sex modorū. sz oīa deceptio facta ex eo q̄ eisdē noīb9 vel orōnibus nō idem significam9 fit ex multiplicitate dictiōis: ergo oīs dece ptio facta eo q̄ eisdē noībus vl̄ orōnibus nō idē significam9 fit aliquo istoꝝ sex mo dorū: ꝛ hec fuit maior. Probatio minor̄. Oīs malicia dictōis fit ex eo q̄ eisdē nomi nib9 vel orōnibus nō idē significam9. sed oīs fallacia in dictione fit ex malicia dictio nis: ergo oīs fallacia in dictione fit ex eo q̄ eisdem noībus vel orationibus nō idem si gnificam9: ꝛ hec fuit minor ꝛ isti duo sunt ꝑalogismi in primo prime.

Postq̄3 auctor prius determinauit de silogismo sophistico in cōi ꝛ de causa finali ei9. s. de disputatiōe litigiosa seu sophi stica ꝛ de quinqz methis eius que quidē ordinantur ad vlti mū finē ipsius sophistice. s. ad apparentē sapientiā. Hic cō sequenter determinat de fallacijs p q̄s ad predictas methas sillogismi sophistici ordinantur ꝛ prius auctor determinat de fallacia in cōi ꝛ consequēter de singlis in speciali. Primo er go sic diffinit fallaciā dicens. Fallacia est idoneitas decipien di faciens credere de nō ente q̄ sit ens ꝛ de ente q̄ sit nō ens mediante fantastica visione. Primo sciendū: q̄ fallacia dupliciter accipitur vno modo passiue pro deceptiōe eius q̄ paralogizatur ꝛ diffinitur sic: fallacia ē deceptio imperiti in

arte sophistica ꝓpter ignorantiā artis sophistice. Alio mō capitur fallacia ꝓ principio actiuo talis deceptionis ut ē locus sophisticus in quo fundant̄ argumēta sophistica ⁊ isto modo capitur in ista diffinitione ⁊ nō ꝑmo mō. vn̄ sicut locus dialecticus est sedes argumētū dialetici vel est id a quo cōuenie̅s dicit̄ argumentū: ita fit̄ fallacia est sedes vel illud a quo dicit̄ argumentū sophisticū: ⁊ sicut in eodē loco dialetico plura argumēta dialetica fundāt̄: sic in eadem fallacia plures fundant̄ ꝑalogismi: ⁊ sicut locus dialetic⁹ diuidit̄ ꝑ locū maximā ⁊ locū differentiā maxime sic in qualibet fallacia locus maxima ⁊ locus differētia maxime ꝑ similitudinē reꝑitur ut in fallacia equiuocationis maxima ſm q̄ fiūt ꝑalogismi eius est. Omnis dictio actualiter vna habet cū vnū significatū: ⁊ locus differētia maxime est equiuocatio termini vel terminus equiuocus. Secūdo sciēdū: q̄ in oī fallacia est causa apparentie ⁊ causa defectus ⁊ sub causa cōuenientie latet defectus sicut in equiuocatiōe sub vnitate vocis latet pluralitas significatorū. Causa apparentie fallaciarū in cōmuni est q̄ mouet ad credendū quod nō est. Et causa defectus est q̄ falsificat creditū: vn̄ etiā ratione cause apparentie fallacia habet q̄ sit idoneitas decipiendi: q2 ꝓpter talem apparentiā sumit̄ aptitudo ad decipiendū: ⁊ rōne cause effectus facit credere de nō ente q̄ sit ens: q2 per istā causam cōpletur deceptio licet originaliter ꝑueniat a causa apparētie: ideo iste due cause facis explicant̄ in diffinitione fallacie. Et dicitur mediante fantastica visione quia intellectus purus nō ꝑmixtus sensui aut fantasie nō decipit̄ sed ꝑ reflexionē ad fantasiā multotiēs decipitur. Est aut̄ fantastica visio ut hic sumit̄ cognitio intellectus reflexi ad fantasiā ⁊ nō solū cognitio fantasie. Tertio sciendū: q̄ in disputatiōe sophistica duo sunt a quibus potest sumi causa apparētie ad decipiendū: primū. s. res de quibus disputat̄ quarū multotiens ignorant̄ habitudines. Secundū est dictiones vel voces ꝑ quas fit disputatio quarū significatio vl' multiplicitas sepe ignorat̄: ⁊ sic causa appētie fallacie qn̄q3 sumit̄ a reb⁹ qn̄q3 a dictionibus: ⁊ ſm hoc fallacia in cōi diuidit̄ ꝑ fallaciā in dictiōe ⁊ ꝑ fallaciā extra dictionē. Fallacia in dictione est q̄ sumit suā causam apparētie ex parte dictionis. Et fallacia extra dictionē est q̄ sumit suā causam apparētie ex ꝑte rei ⁊ magis dicit̄ fallacia extra dictionē q̄ fallacia rei q2 res non cadunt in disputatione nec causant deceptionē respondentis nisi per relationē ad dictiones: ideo ꝑ negationē hui⁹ qđ est habere causam apparētie in dictione ⁊ ꝑ relationē ad dictionē dicit̄ fallacia extra dictionē: ⁊ inter illas fallacias ꝑ⁹ determinat̄ de fallacijs in dictione q2 licet res ordine nature ꝑcedant dictiōes nō tn̄ ꝑcedunt in disputatione sophistica: quia res non cadūt in disputatiōe nisi per voces: ideo per voces pri⁹ contingit causari deceptionem respondētis.

Quarto sciendū: q̄ fallacia in dictione diuidit̄ per fallaciā equiuocationis amphibologie: cōpositionis: diuisionis: accentus: ⁊ fallaciā figure dictionis. Quarū sic habet̄ sufficiētia: quia omnis fallacia in dictione fit secundū aliqđ multiplex: vel ergo fit ſm multiplex actuale vel potētiale vl' fantasticū. Si ſm multiplex actuale hoc est dupliciter: vel secūdū multiplex actuale dictiōis incōplexe ⁊ sic est equiuocatio vel orationis ⁊ sic est amphibologia. Si ſm multiplex potētiale hoc est dupliciter: vel fit in dictione ⁊ sic est accētus: vel oratione ⁊ hoc dupliciter vel illa oratio est cōtinue ꝓbata ⁊ sic est fallacia cōpositionis: vel discōtinue ⁊ sic est fallacia diuisionis. Si scđm multiplex fantasticum sic est fallacia figure dictionis. Et probatur iste nūerus fallaciarū in textu per inductionē que satis clara est ⁊ paralogismum cuius virtus consistit in hoc q̄ omnis deceptio facta ꝑ hoc q̄ eadem dictio vel oratio plura significat fit aliquo istorū sex modorū: sed oīs fallacia in dictione fit per hoc q̄ vna dictio vel oratio plura significat quia fit quādo eisdē nominibus vel orationibus non idem significamus: ergo omnis fallacia in dictione fit aliquo istorū sex modorū: ⁊ sic patet q̄ hec diffinitio est sufficiens. Sed contra predicta arguitur primo sic idoneitas decipiendi est naturalis potentia sed fallacia non est naturalis potentia: cū non sit in predicamento qualitatis quia est ens rationis: ergo male dicitur q̄ fallacia est idoneitas decipiendi. Secundo sic impossibile est credere de non ente q̄ sit ens quia nullus potest credere q̄ vnū contradictoriorū verificetur de alio: cū nō possit credere duo contradictoria simul eē vera vel falsa: ergo fallacia nō facit credere de nō ente q̄ sit ens. Tertio sic: omnis fallacia est in illo qui decipitur cū sit deceptio quedā ergo nulla est in dictione vel extra dictionē. Quarto sic: omne argumentū3 sophisticū fit de rebus ⁊ per voces: ergo omnis fallacia ⁊ deceptio est in rebus ⁊ in dictionibus: ergo nulla ē in dictionibus tantū. Quinto sic: fallacia amphibologie capit suā3 causam apparentie ex parte orationis tantū ⁊ non ex ꝑte dictionis ⁊ similiter cōpositio ⁊ diuisio: ergo male ponūtur fallacie in dictione. Ad primū dicitur: q̄ licet idoneitas decipiendi se tenens ex parte intellectus sit naturalis potentia nō tn̄ idoneitas decipiēdi q̄ se tenet ex parte rerū vel dictionū3 ē naturalis potentia tantū ſm modū cu3 sit ens rationis cōsequens dictiones q̄ sunt signa rerū vl' aliqui respect⁹ rerū qui sunt entia rationis ⁊ de tali idoneitate intelligitur q̄ fallacia est idoneitas decipiendi ⁊ talis non est in aliquo predicamento. Ad scđm dicitur: q̄ de nō ente capto formaliter sub forma non entis non potest credi q̄ sit ens vel econtra tamē de non ente capto materialiter aliquis potest credere q̄ sit ens ⁊ de ente q̄ sit non ens. Ad tertiū dicit̄ q̄ si capiatur fallacia ut est effectus paralogismi ⁊ deceptio respondentis sic est in decepto semper: sed si capiatur ꝓ loco sophistico qui ē principiū paralogismi ut hic sumitur sic nō est in decepto sed est in rebus vel in dictione secundū suam causam apparentie. Ad quartū dicitur: q̄ lic3 fallacia fiat de rebus ⁊ in dictione: non tamē quelibet sumit suā causam apparentie in rebus ⁊ in dictione sil' sed aliqua in reb⁹ tm̄: alia vero in dictiōe tm̄: ⁊ ꝑ hoc sumit̄ hec diuisio. Ad quintū dr̄: q̄ si capiat̄ dictio pro voce incomplexa tm̄ ut distinguitur cōtra orationē sic amphibologia nō fit in dictione. sed si capiatur dictio pro voce significatiua que dicendo profertur siue sit complexa siue incomplexa sic amphibologia sit in dictione: ⁊ hoc modo sumitur hic dictio.

¶ Multiplex autē ut vult Alexander in cōmento super librū elenchorū est triplex. Aliud enim est actuale: aliud est potentiale: ⁊ aliud fantasticu3. Multiplex actuale est quādo dictio vel oratio simpliciter eadem significat plura: ut patebit in equiuocatione ⁊ amphibologia: in quibus ē multiplex actuale. De multiplici autem possibili ⁊ de fantastico in locis ꝓprijs erit manifestū. Unde quia verius saluatur ratio multiplicis in actuali q̄ in potentiali: ⁊ verius in potētiali q̄ in fantastico: ideo dicēdum est prius de fallacijs facientibus multiplex actuale. postea de his in quibus est potentiale: et vltimo de fantastico.

Postq̄ auctor determinauit de diffinitione fallacie in cōmuni: ⁊ de distinctione fallaciarū in dictione: quaru3 numerus ⁊ ordo sumitur secundū diuersos modos multiplicis. Hic consequenter declarat modos multiplicis ad maiorē3 declarationē illius numeri ⁊ ordinis fallaciarū in dictione. Et est multiplex dictio vel oratio vere vel apparenter plura significās: ⁊ sic ad aliqđ multiplex semper requiritur vnitas vocis ⁊ pluralitas significatorum: ⁊ dicitur multiplex quasi multa plicans in vnum: quia in vna voce multa plicātur significata: sed diuersimode tamen secundū diuersas rationes multiplicis. Primo sciendum: q̄ multiplex diuiditur per multiplex actuale potentiale ⁊ fantasticū: quorum sic habe

tur sufficientia: quia in omni multiplici est vnitas vocis cū pluralitate significatorū: vł ergo habet plura significata simpliciter vel apparenter tantū si secūdū sic est multiplex fantasticū. Si primum hoc est dupliciter: vel tale multiplex habet actualem vnitatem vocis: ⁊ sic est multiplex actuale: vł potentialem tantū: ⁊ sic est potentiale. ⁊ quia multiplex dicitur quasi in vnū multa plicās significata: ⁊ perfecti⁹ vnū tur plura significata in multiplici actuali vbi est actualis vnitas vocis ꝗ̄ȝ in potentiali vbi est potentialis vnitas tantū. ⁊ in potētiali veriori modo multa in vnum plicantur ꝗ̄ȝ in fantastico vbi solum plura sunt significata apparenter tantū: ideo istorum multiplicium actuale precedit potentiale: ⁊ potentiale fantasticū. ⁊ hic est ꝙ fallacie peccantes secundū multiplex actuale precedunt alias. Secūdo sciendum ꝙ multiplex actuale est dictio vel oratio vna secundū substātiam ⁊ modum proferendi diuersa significans. exemplū de dictiōe: ut canis. exēplū de orōne: ut liber Arist. vñ i dictiōe ⁊ in oratiōe dictio se hȝ ut materia ⁊ substantia. ⁊ modus proferendi se habet per modum forme: ideo dictio vna secūdū substantiam ⁊ modum proferendi est materialiter ⁊ formaliter. ⁊ quia a forma sumitur actualis vnitas rei: ideo talis vox est actualiter vna: ⁊ inde vocatur multiplex actuale. ⁊ tale multiplex ponit simul ⁊ in actu omnia sua significata sicut hoc nomen canis simul ⁊ in actu dat intelligere sua significata: ⁊ non tamen ponit ea copulatiue vel disiunctiue quia si poneret ea copulatiue tūc ista oratio canis currit eēt equiualenter vna copulatiua ⁊ tunc vel ambe partes essent simul vere ⁊ tunc esset simpliciter vera ⁊ non distinguenda sed simpliciter concedenda. vel aliqua pars esset falsa ⁊ tūc tota copulatiua esset falsa ⁊ simpliciter neganda ⁊ non distinguenda. Et si poneret ea disiunctiue illa propositio equivaleret vni disiunctiue. vel ergo aliqua pars esset vera ⁊ tūc esset simpliciter concedenda quia hoc sufficit ad veritatem disiunctiue: vel ambe partes essent simpliciter false ⁊ sic esset simpliciter falsa ⁊ nunꝗ̄ȝ esset distinguenda quod est cōtra illud quod dicetur in solutione paralogismorum equiuocationis: ⁊ ideo tale multiplex actuale licet ponat omnia sua significata in actu ⁊ coniunctim ut vniuntur in vna voce nō tamen copulatiue vel disiunctiue. Tertio sciendum: ꝙ multiplex potentiale est dictio vel oratio eadem secundū vocem ⁊ diuersa secundū modum proferendi plura significās exemplū de dictione: ut populus qui cum habȝ primam breuem significat collectionē gentis ⁊ cum habet primam longam significat arborem quandam. Exemplum de oratione ut sortes currens necessario currit quia secundum diuersos modos proferendi necessario potest referri ad currens vel etiam ad currit: ⁊ sic ibi sunt diuersa significata secundum compositionem ⁊ diuisionem: ⁊ quia in tali multiplici est tātum vnitas materie ⁊ vocis ⁊ non est vnitas forme vel modi proferēdi a qua vnitate forme sumatur actualis vnitas dictionis ideo talis dictio vel oratio est tantum potentialiter vna ⁊ non actualiter. vnde dicitur multiplex potentiale quia ibi plicantur multa significata in voce que est tantum potentialiter vna. Quarto sciendum: ꝙ multiplex fantasticum est dictio vnum significans que videtur aliud significare propter conuenientiam eius in parte cum alia dictiōe sicut vigere significat simpliciter qualitatem quia significat habere vigorem: sed quia similiter terminatur sicut agere et agere significat actionem: ideo vigere videtur significare actionem: licet tamen non significet. Et dicitur tale multiplex fantasticum quia talis dictio secundum veritatem nō habet plura significata sed solum secundū fantasticam apparentiam. Dicitur enim fantasia a fanos quod est apparitio eo quod secundum fantasiam fiunt multe apparitiones ideo fantasticum idem est. Contra predicta arguitur primo sic: vnius signi est tantum vnum significatum: quia ab vnitate significati sumitur vnitas signi: ergo vna dictio vel oratio non potest plura significare: ergo contra diffinitionem multiplicis. Secundo sic: sicut se habent actus ⁊ potentia ita actuale ⁊ potentiale: sed potentia precedit actum tum aliquid prius fit in potentia ꝗ̄ȝ in actu: ergo multiplex potentiale precedit actuale ⁊ non econtra. Tertio: sic significatio est forma essentialis dictionis: ergo dictio vel oratio plura significans est diuersa formaliter: ergo multiplex actuale nō est formaliter vna dictio ⁊ actualiter plura significans sed est formaliter diuersa. Quarto sic. de ratione multiplicis est pluralitas: sed maior est pluralitas ⁊ actualior quando dictio vel oratio est diuersa secundum modum proferendi ⁊ secundum significata ꝗ̄ȝ quando solum plura significat: ergo tale multiplex magis debet dici actuale ꝗ̄ȝ illud vbi est solum pluralitas significatorum. Quinto sic. in omni multiplici est pluralitas significatorum: sed multiplex fantasticum non habet plura significata: quare non est distinguendum: ergo male dicitur ꝙ multiplex fantasticū est vnum multiplex. Ad primum istorum dicitur: ꝙ licȝ ab vnitate significati sumatur vnitas formalis signi: non tamen vnitas materialis: sed ex parte ipsius vocis que efficitur signum: ideo vnum signum materialiter potest habere diuersa significata ꝗ̄ȝuis nō sit vnum formaliter ⁊ inquantū est signum. Ad secundum dicitur: ꝙ licet in eodem potentia precedat actum: non tamen in diuersis. sed actus simpliciter precedit potentiam: ideo actuale precedit potentiale in diuersis: ⁊ sic est in proposito. Ad tertiū istorum dicitur: ꝙ si consideretur dictio in ratione signi: tunc significatio est forma essentialis ei⁹: q2 reponit eam in esse signi. Sȝ si consideretur quantum ad vocem que vox dicendo profertur vnde dicitur dictio sic significatio non est forma essentialis eius. sed modus proferendi ⁊ significatio est forma accidentalis. ⁊ hoc modo hic dicitur dictio vel oratio vna inꝗ̄ntum habet respectum ad talem formā: ideo multiplex actuale potest esse dictio actualiter vna plura significans. Ad quartum dicitur: ꝙ ad multiplex actuale non sufficit actualis pluralitas significatorum. sed cum acquiritur actualis vnitas vocis: ideo licet multiplex potentiale habeat pluralitatem actualem significatorum forme vocis: tamen non habȝ actualem vnitatē vocis: ideo non debet dici multiplex actuale. Ad quintum dicitur: ꝙ multiplex fantasticum non habet plura significata secundum rem. sed bene secundum apparentiam. ⁊ hoc sufficit ad hoc ꝙ sit multiplex fantasticum.

His visis dicendum est de equiuocatione siue de fallacia equiuocationis. Unde equiuocatio diffinitur sic. Equiuocatio ē cum diuerse rationes rerum simpliciter in eodem nomine vniuntur. Et in hac diffinitione res sumitur communiter ad res ipsas ⁊ ad duplicem modum rerum ⁊ ad habitudinem earundē ad res ipsas: ut in hoc nomine canis: quod significat latrabile. ⁊ marinum ⁊ celeste sidus ad duplicē modum rerū: quia est quidam modus significandi secundum ꝙ dictio consignificat accidentia sua. ⁊ alius modus qui est significādi: ut ī hoc nomine sanum: quod significat semper eandem sanitatem: que est animalis: sed secundū diuersos modos: quia cum dicitur vrina est sana: sensus est ꝙ vrina est significatiua sanitatis: sed non est nisi sanitatis animalis. ⁊ cum dicitur cibus est sanus sensus: cibus est effectus sanitatis ⁊ nō nisi sanitatis animalis. Dieta ē sana ꝙ conseruat sanitatem animalis. ⁊ potio

est sana: quia ꝓparet sanitatē animalis: et
sic semp est eadē sanitas: sed modi sunt di-
uersi: quia cū sanū dicit᷑ de animali signifi
cat sanitatē: ut de subiecto aut in subiecto.
Cū autē dicit᷑ de vrina: dicitur ut de signi
ficatiuo eiusdē sanitatis. De cibo ut de ef-
fectiuo. de dieta ut de cōseruatiuo. De po
tione ut de ꝓparatiuo. Oēs autē illi modi
diuersi sunt ad hitudines rerū ut a ꝓpōni
bus q̄ dicūt diuersas hitudines causaꝝ ut
patebit in palogismis. Quātū aūt ad mo
dū illū aliū quomō diximus nō sufficiunt
equocatiōi duo predicta ꝓncipia siue due
ꝓdicte cause: sꝫ exigitur vlteri⁹ ꝙ sit in no-
bis impotētia distinguendi diuersas nois
rōnes. vñ equocatio siue fallacia equoca-
tiōis hoc mō sumpta pōt sic diffiniri. Fal
lacia equocationis ē deceptio in nobis ex
impotētia distinguēdi diuersas in eodem
simpliciter noīe rōnes. Spēs aūt equoca-
tiōis pñt sumi duplr̄ ut videt᷑ velle Arist.
primo ꝑm se: scdo mō ꝑm ꝙ cōicat cū am-
phibologia. sꝫ siue hoc mō siue illo modo
dicat᷑ nō inuit vtrū nisi tres spēs equiuoca
tionis. Prima spēs est qñ eadē dictio eq̄-
liter significat diuersa ut in hoc noīe canis
eq̄liter significat marinū ⁊ celeste sidus: ⁊
format᷑ sic palogismus. Oīs canis ē latra
bilis: sꝫ quoddā marinū animal est canis:
ergo quoddā marinū aīal est latrabile: nō
sequitur cū vtraqꝫ ꝓmissarū sit multiplex
⁊ vno solo mō sit vera. Duobus aūt mo-
dis sit falsa cuꝫ in vtraqꝫ sit triplex sensus
ꝑm triplicē significationem huius nois ca
nis vł sic. Quicūqꝫ sunt grāmatici discūt:
sciētes sunt grāmatici: ergo sciētes discunt
In hoc aūt palogismo maior ⁊ conclusio
sunt duplices: q: discere equiuocū ē ad in-
telligere docentem ⁊ ad retinere ea q̄ dicit.
Sicut q̄dā sunt qui bñ intelligūt ea q̄ di-
cūt magr̄i eoꝝ sꝫ nō bene retinēt. Alij aūt
sunt q̄ bñ retinēt sꝫ nō bene intelligūt ea q̄
dicunt᷑: ⁊ tam isti ꝙ̄ꝫ illi dicuntur addiscere
sꝫ equiuocat᷑ addiscere ad hec duo. Scdš
modus siue scda spēs equocatiōis ē qñ ea
dē dictio ꝑm prius ⁊ posteri⁹ significat bo
nū prius ⁊ posterius significat necessariū
qd̄ accidit in mal᷑: nō dico qd̄ significat ne
cessariū simplr̄: sꝫ necessariū qd̄ accidit in
malis: sicut cū accidit aliqd̄ magnū maluꝫ
quod nō pōt euitari nisi p minus malum
tūc id min⁹ malū dr̄ necessarium respectu
minoris mali. vnde nō ē necessariū simpli
citer: sꝫ est necessariū respectu minoris ma
li: ut abscisio alicui⁹ partis corporis ē ma
la: tamē necessaria est ne totū corpus eoꝝ
corrumpatur: ⁊ potest sic formari paralo-
gismus. Omne expediens est bonū: mala
sunt expeditiua: ergo mala sūt bona. vtra
qꝫ premissarū est duplex: ut patet in predi
ctis: quia cum expediēs significat bonum
⁊ necessariū in malis ꝑꝫ ꝙ significat bonū
maior est vera: falsa vero ꝑm ꝙ expediēs
significat necessariū in malis: ⁊ econuerso
dicendū est de minori. Simile ē huic. Oē
sanū est animal: vrina est sana: ergo vrina
est animal. vtraqꝫ premissarū ē multiplex
sicut pluries dictum est. Ad hanc secundā
speciem reducitur equiuocatio ex trāssum
ptione. Ut quicq̄d ridet habꝫ os. pratum
ridet: ergo pratū habet os. Uel quicquid
currit habet pedes. secana currit: ergo seca
na habet pedes: quia hec verba ridet cur
rit per prius significant ridere vel currere.
posterius florere et labi: quia hec signifi-
cant ex propria significatione vel imposi-
tione: illa vero ex cōsuetudine. Uñ in vtro
qꝫ paralogismo vtraqꝫ premissaruꝫ sunt
duplex. Ad hanc speciem equiuocationis
reducitur omnis multiplicitas prepositio
num: quia quelibet prepositio per pri⁹ im
portat habitudinem vnam: ⁊ per posteri-
us aliam: ut hec prepositio secundū prius
dicit habitudinem cause formalis: et p po
sterius habitudinem cause efficientis. Et
potest paralogismus sic formari. Propri
um qualitatis est secunduꝫ eam simile vel
dissimile dici: sed secundū similitudinē vel
dissimilitudinē dicit᷑ aliq̄d simile vel dissi-
mile: ergo similitudo ⁊ dissimilitudo sunt
qualitates qd̄ falsum est: imo sunt relatio-
nes. Maior ē duplex ꝓdicta duplicitate: ⁊
ideo si hec prepositio ꝑm dicat causam effi
cientē vera est: quia due qualitates eiusdē

speciei sunt causa efficiēs similitudinis qꝛ faciunt subiecta sua ad inuicē silia. Si aūt dicant causam formalē falsa est: qꝛ q̄litas nō est causa formalis ipsiꝰ silis: ꝫ silitudo est forma eiꝰ: sicut albedo albi: ⁊ caliditas calidi: ⁊ humiditas humidi. Ecōuerso aūt dicendū est de minori. Similiter hec ꝑpositio in per priꝰ dicit habitudinē localē: et ꝑ posterius oēs alias q̄ patent ſm modos essendi in priꝰ distinctos: ⁊ ideo dicit Aristoteles cū distinguit mōs illos. Simpliciter aūt ⁊ proprie dicitur esse vnū in alio ut in loco. Notandū aūt ꝙ hec prepositio in nō equalit̄ significat alias habitudines ab ista. s. locali: sed ꝑ prius ⁊ posterius ut hic patet. In quocunqꝫ est egritudo: ip̄m est animal sed in humorū inadequatōe est egritudo: ergo humorū inadequatio ē animal. Maior est duplex: qꝛ si hec prepositio in dicat ibi habitudinē cause materialꝭ in qua est: siue habitudinē subiecti vera ē. Si autē dicat habitudinē cause efficiētis: falsa est. Ecōuerso dicendū est de minori: quia animal subiectū est egritudinis: ⁊ sic sumitur hic secūdū diuersas habitudines. ꝑ prius significat habitudinē illā q̄ ipsius egritudinis errat subiectū. ⁊ ꝑ posterius q̄ est ipsius egritudinis ad causam efficientē quia sicut sanū ⁊ egrū per priꝰ dicitur de animali: ⁊ per posterius de effectiuo vl' cōseruatio. Similiter hec prepositio in ꝑ prius significat habitudinē ipsaꝝ ad suā substantiā: ⁊ ꝑ posterius habitudinē earundē ad sua effectiua vel cōseruatiua. Si obijcias ꝙ cū cā natura sit prior effectu: ergo per priꝰ dicit prepositio habitudinē sanitatis vel egritudinis ad causam efficiētē: ⁊ ꝑ prius ad subiectū cuius oppositū ꝓbatur: dicēdū ꝙ priꝰ dicitur dupliciter. Uno enim modo in causando ⁊ sic causa natura prior est effectui. Alio modo prius dicitur in completione ⁊ perfectione speciei sue: et sic dicimus completum et perfectū natura prius suo diminuto: et hoc modo loq̄mur de priori in ista secūda specie equiuocationis. Unde si sanitas nō sit in sua specie cōpleta cum in sua propria causa est: sed cū est in animali ut in subiecto tunc est in sua cōpleta specie. Ideo hoc modo per prius est in animali ⁊ per posterius in suo effectu vel in sua causa quia hic prius habet de perfectione plus in specie: ibi vero minus. Et similiter hec prepositio in per prius significat hanc habitudinē ⁊ per posterius illam ut dictum est. Tertia aūt species eq̄uocatiōis est ex diuersitate dictiōis cum significatione ut hic. Quicūqꝫ sanabatur sanus est laborans sanabatur: ergo laborans sanus est: minor ⁊ conclusio sunt duplices quia hoc participium laborans consignificat tempꝰ presens ⁊ preteritū imperfectum: vnde significat laborantē tunc ⁊ laborantē nunc: ⁊ ideo si teneatur pro laborante tunc minor est falsa: qꝛ simul is esset sanus ⁊ laborans quod falsum ē: si autē teneatur pro laborante nūc verum est qꝛ nunc potest esse laborans ⁊ tunc poterat sanari. Econtrario dicendū est de cōclusione: similiter hic. Quicūqꝫ surgebat stat: sedens surgebat: ergo sedēs stat. ⁊ minor ⁊ conclusio sunt duplices sicut ⁊ in precedenti paralogismo. Et ideo dixit Arist. in elenchis. Nam laborantem facere aut pati quilibet nō significat vnum idest si laborans de quodlibet aliud participiū qḋ dicitur presentis temporis adiūgatur verbo significanti actionē vel passionem non significant vnum: ut laborās currit: vel videt: vel grauatur: vl' laborans priꝰ. Has autem tres spēs siue tres modos eq̄uocationis assignat Aristoteles in elēchis. primo ponens paralogismum tantū secūdū equiuocationem huius verbi addiscere: secundo autē ponēs aliū paralogismū scđm eq̄uocationē hꝰ uois expediēs. Tertio ỽo duos ſm similitudinē hoꝝ pticipioꝝ laborans ⁊ sedēs. Quidā eni aliā assignant rōnē diuersitatis ⁊ ordinis hoꝝ modorū eq̄uocatiōis dicētes ꝙ in ꝑmo mō dictio eq̄uoca est ad maiorē extremitatē: ut pꝫ in paralogismo ſꝫ eq̄uocatōēꝫ hꝰ verbi addiscere In scđo ỽo mō dictio ponit̄ ad mediū. In tertio ỽo ad maiorē extremitatē: ut pꝫ i paralogismis Aristo. ⁊ ideo qꝛ minor extremi-

tas ē ꝑor medio inq̄ntū maior: ⁊ mediū ꝑ us minori extremitati: iō sic isti modi ordināt. Sȝ nō credo. Aristo. habuisse hunc respectū ad hoc: q: si diuisio equocationis fieret ſm maiorē extremitatē ⁊ mediū ⁊ minorē in paralogismo: nō eēt diuisio equocationis ſm se: sȝ solū respectu in cōpatiōe ad aliud. Preterea rō maioris extremitatis ⁊ medij ⁊ minorꝫ accidit dictioni. q: eadē dictio qñqȝ ē ad mediū: qñ qȝ ad maiorē extremitatē: qñqȝ ad minorēȝ: siue significet vnū siue plura ergo diuisio equocationis ſm rōnem maioris extremitatꝫ ⁊ medij: et minorꝫ ē diuisio subiecti in accidētia: ergo nō est diuisio equocatiōis in ptes suas subiectiuas: ꝑterea eēt diuisio ſm accidēs ⁊ nō ſm se: q̄ verba sunt incōueniētia: ⁊ iō rō diuersitatꝫ ⁊ ordinis est in hoc sicut tetigimꝰ ꝙ equocatio fit tripliciter. q: vel eo ꝙ dictio significat plā eq̄liter. Uł ꝙ equocatio aut ē ex significatiōe aut ex cōsignificatiōne: q: dictio nō est signū pluriū q̄ȝ significatiōis aut cōsignificatiōis. Si eni ē ex significatiōe: tūc ea q̄ significāt: aut de pari significant ꝑ dictionē: aut ꝑ priꝰ: aut ꝑ posteriꝰ. ⁊ sic sunt tres mōi ⁊ ordinant sic: q: rō equocatiōis siue diffinitio magis saluatur vbi plā eq̄liter significant q̄ȝ vbi vnū ꝑ prius reliquū ꝑ posterius. Et in vtroqȝ istorū magis saluatur q̄ȝ in tertio: cū vterqȝ istoꝝ modorū fiat a pte significationis in qua attēditur diuersitas rerū significatarū. Tertiꝰ est a pte consignificatiōis in qua attēditur diuersitas rerū nō cōsignificatarū: sȝ modorū significandi.

Postq̄ȝ auctor determinat de numero fallaciarum in dictione: ⁊ de modis multiplicis valentibus ad cognitionē illius numeri. Hic cōsequenter in speciali determinat de qlibet fallaciarū in dictione: ⁊ primo de fallacia equiuocatiōis que per hoc ꝙ peccat secūdū multiplex actuale precedit omnes alias peccātes secundū multiplex potentiale ⁊ fantasticū ⁊ distinguitur ab ipsis. ⁊ per hoc ꝙ peccat secundū multiplex actuale dictiōis distinguitur ab amphibologia q̄ peccat secundū multiplex actuale orationis: ideo auctor primo determinat de fallacia equocationis primo sic diffiniēs equocationem. Equiuocatio est quando dictio actualiter vna plura significat ut canis significat canem latrabilem piscem marinum ⁊ sidus celeste. Et dicitur actualiter vna ad differentiā accētus in quo dictio potētialr vna plura significat: ⁊ est duplex equocatio. s. a casu ⁊ a cōsilio ut dictū est in antepredicamētis: ⁊ ſm talē equocationē sumit͂ fallacia equocationis. Primo sciēdū: ꝙ causa appentie huiꝰ fallacie ē actualꝭ vnitas dictiōis plura significātis ꝑpter quā vnitatē credimꝰ ꝙ sicut dictio ē actualiter vna ſm vocē q̄ habeat vnū significatū. Et sumit͂ hec maxia vniꝰ vocis in actu est tm̄ vnū significatū. Sed eiꝰ cā defectꝰ est pluralitas significatorū dictiōis viiꝰ ſm actū. Et ſm has causas dupliciter diffinitur fallacia equocatiōis. Primo sic: ex parte cause appa rentie ꝙ est idoneitas decipiēdi ꝑueniēs ex actuali vnitate dictionis plura significātis: ⁊ ex pte cause defectus diffinit͂ sic ꝙ est deceptio ꝑueniēs ex pluralitate significatorū dictiōis actualiter vnius. prima tn̄ diffinitio melior est: q: diffinitur fallacia in rōne principij ⁊ loci sophistici. in scđo vero ut cā tur mediante sillogismo sophistico. Secūdo sciendū ē: ꝙ fallacie equiuocationis tres sunt modi vel spēs. ꝑmus modus sumit͂ qñ. s. dictio actualiter vna ꝑncipalr ⁊ ſm impositionē plura significat ut canis significat ex impōne eiꝰ plura significata ⁊ hoc verbū discere vno mō idē ē qđ docere ⁊ dare disciplinā. Alio mō idē est qđ doceri ⁊ suscipere disciplinā: ⁊ ſm hunc modū sic paralogizant͂: quicūqȝ discunt sūt sapiētes: ignorantes discūt: ergo ignorātes sunt sapiētes. Soluitur sic: vtraqȝ premissarū est duplex: q: discere pōt capi ꝑ docere vel ꝑ doceri si in vtraqȝ ꝑmissaꝝ capiatur ꝑ docere sic maior ē vera ⁊ minor est falsa ⁊ sequitur cōclusio. Sed si in vtraqȝ teneatur pro doceri tunc maior est falsa ⁊ minor est vera ⁊ iterū bene sequitur conclusio: sed sicut ipsa ē falsa ita ⁊ aliqua premissarū: ⁊ istis duobus modis est bonꝰ sillogismꝰ. ⁊ nō cōmittitur fallacia equiuocatiōis. Si aūt in maiori teneatur pro docere ⁊ in minori pro doceri vtraqȝ premissarū est vera nec sequitur cōclusio sȝ cōmittitur fallacia equiuocationis propter equiuocationē medij: ⁊ ideo ibi nō est bonus sillogismus: q: non est vnitas medij secūdū rē nec ibi sūt tres termini tan tū: ⁊ huiusmodi multa exēpla ponūtur in textu. Tertio sciendū est: ꝙ secūdus modus sumit͂ qñ dictio actualiter vna vnū significat principaliter ⁊ aliud transsumptiue: ut ridere principaliter significat apertionem oris: ⁊ transsumptiue florationē prati. ⁊ currere ꝑncipaliter significat motū velocē pedum animalis: ⁊ transsumptiue significat fluxum aque. Et secundū hunc modū sic paralogizatur. Quicquid currit habet pedes: aqua currit: ergo aqua habet pedes. Solutio vtraqȝ ꝑmissaruȝ est duplex: q: currit potest capi ꝑprie ⁊ transsumptiue: si capiat͂ in vtraqȝ premissaꝝ ꝑprie maior est vera ⁊ minor falsa: ⁊ si in vtraqȝ teneatur transsumptiue sic maior est falsa ⁊ minor vera ⁊ his duobus modis necessario sequit͂ cōclusio ⁊ est bonus sillogismus: sed si in maiori accipiat͂ ꝑprie ⁊ in minori trāssumptiue tūc ambe ꝑmisse sunt vere nec sequit͂ ꝯclusio sed cōmittitur fallacia equocatiōis ꝑpter equocationē medij. Et in istis paralogismis qñ est equocatio in medio qđ ponit͂ in vtraqȝ premissaꝝ sic vtraqȝ ꝑmissaꝝ ē distinguenda. Sed qñ equocatio est in maiori extremitate solū tūc dȝ distingui maior ꝑmissa ⁊ ꝯclusio in q̄bꝰ ponit͂ maior extremitas. Et qñ est in minore dȝ distingui minor ꝑmissa tum ꝯclusione.

Quarto sciēdū: ꝙ tertiꝰ modꝰ est qñ dictio simplex tantū vnū significat ⁊ tn̄ ꝯposita plura significat ut mortale tātū vnū significat. s. aptū natū mori: ⁊ tn̄ imortale plā significat ꝑ hoc ꝙ hec prepō in addita mortali pōt negare actum tantū ⁊ relinquere aptitudinē: ⁊ sic imortale sumitur priuatiue vel potest negare actum ⁊ potentiā simul: ⁊ sic imortale tenet͂ negatiue: ⁊ ſm hunc modum paralogizatur sic. Omne imortale est perpetuum; potens non mori est immortale: ergo potens non mori est perpetuū quod est falsum: soluitur sic. Utraqȝ ꝑmissarum est distinguenda: q: immortale potest capi negatiue ⁊ priuatiue. si in vtraqȝ capiatur negatiue maior est vera ⁊ mior falsa. si in vtraqȝ ꝑuatiue ē ecōtra ⁊ semꝑ est bonꝰ sillogismus. Sed si in maiore teneat͂ negatiue ⁊ in minori priuatiue vtraqȝ ꝑmissaꝝ est vera ⁊ nō sequit͂ ꝯclusio impediēte fallacia equocatiōis ⁊ similiter de ista dictiōe incorruptibile fieret paralogismus. Et hoꝝ modoꝝ sic habet͂ sufficiētia: q: oīs modꝰ equocatiōis vł ē ſm equocatione dictiōis cōposite ⁊ sic ē tertiꝰ modꝰ: vł simplicis ⁊ hoc est dupliciter: vel talis equiuocatio prouenit ex impositione dictionis ad plura significata ⁊ sic est primus modus: vel ex transsumptione ⁊ sic est secūdus modꝰ. Cōtra ꝑdicta arguit͂ ꝑmo sic: q: dictio hō actualr vna plā significat ꝙ si

gnificat sortẽ platonẽ ⁊ ceteros hoĩes cũ representet ipsos ⁊ cũ ibi nõ est equocatio: ergo cõtra diffinitionẽ equocationis.
Scḋo sic: vnitas dictionis plura significãtis est causa cognitionis pluriũ significatorũ ⁊ magis causat cognitionẽ q̃ȝ dictio vniuoca: ergo ipsa nõ est cã deceptionis vel fallacie.
Tertio sic: diuersitas significatorũ se tenet ex pte rei: ergo si ista diuersitas sit cã defectus fallacie equocationis sua causa defectus erit extra dictionẽ: ergo nõ erit fallacia in dictione. Quarto sic arguẽdo sic: oĩs canis currit: q̃dam stella est canis: ergo q̃dam stella currit: in maiore canis distribuitur pro oĩbus suis suppositis: ergo illa simplr̃ est falsa ⁊ dȝ negari: ergo plures ꝑalogismi in primo mõ hui⁹ fallacie nõ debẽt solui ꝑ distinctionẽ ut dictũ est. Quinto sic: analogũ ꝑ se positũ stat ꝓ suo significato famosiori: ergo dictio significans vnũ p̃ncipaliter ⁊ aliud ex cõsequenti semꝑ sumitur pro p̃ncipaliori significato: ergo nõ põt teneri equoce: ⁊ ꝑ cõsequẽs ꝑalogismi scḋi modi nõ debẽt solui ꝑ distinctionẽ: sed negãdo aliq̃ȝ p̃missaꝝ. Ad primũ dr̃: ꝙ hec dictio hõ nõ representat vl̃ significat ꝑticulares hoĩes ſm se sed solũ inquantũ cõueniũt in cõi cõceptu hoĩs: uñ non significat ipsos sub mõ pluriũ sed solũ ut conueniunt in vno: q: ꝑmo ⁊ ꝑ se hõ significat hoĩem in cõi. Ad scḋm dr̃: ꝙ vnitas dictiõis plura significantis respectu cognoscẽti plures significationes eius est cã cognitiõis: sed respectu ignorãtis diuersas significationes eius est cã deceptionis. Ad tertiuȝ dr̃: ꝙ oẽs fallacie generaliter cõueniunt in illo cõi. s. ꝙ hñt causam defect⁹ ex pte rei: uñ nõ dicitur in dictiõe vel extra dictionem ex pte cause defectus: sȝ cũ ex pte cause appentie q̃ quandoq̃ȝ est in dictione ⁊ q̃nq̃ȝ in re: uñ licet cã defectus equocationis sit in re nõ ꝓpter hoc ẽ fallacia extra dictiõeȝ. Ad quartũ dr̃: ꝙ ibi canis distribuit̃ ꝓ oĩbus suppositis vnius suorũ significatorũ: sȝ non ꝓ suppositis omniũ suorũ significatorũ. Cuius rõ est: q: terminus equoc⁹ vnica distributione distribui nõ põt pro suppositis pluriũ significatorũ quia vnitas distributionis presupponit vnitateȝ significationis: uñ secundũ ꝙ iste terminus põt capi ꝓ diuersis significatis põt diuersimode distribui ꝓ suppositis illorũ: uñ talis ꝓpositio est distinguẽda. Ad quintũ dr̃: ꝙ ꝓpositio in q̃ ponitur analogũ nõ est necessario distinguẽda: sȝ quo ad bene eẽ ⁊ ad clariorẽ solutionẽ ⁊ cognitiõeȝ ꝑalogismi meli⁹ ẽ cã distinguere q̃ȝ cõcedere vel negare simpliciter. ⁊ dato ꝙ eẽt vera ꝓ vtroq̃ȝ sensu vel falsa: adhuc posset distingui a rñdente neipse videretur ignorare multiplicitatẽ ⁊ equiuocationẽ dictionis vel orationis.

¶ Amphibologia dr̃ dupliciter. Aliquãdo enĩ noĩat p̃ncipiũ decipiẽdi existẽs in orõne simpliciter eadẽ: qḋ. s. p̃ncipiũ ẽ cõpositũ ex p̃ncipio motiuo et p̃ncipio defectus. Aliqñ noĩat deceptionẽ causatã in nobis ꝑ idẽ p̃ncipiũ. Primo mõ sumit̃ hic causa appentie amphibologie siue p̃ncipiũ motiuũ ẽ vnitas orõnis eiusdeȝ simplr̃. cã v̄o nõ existẽtie siue p̃ncipiũ defect⁹ amphibologie ẽ defectus orõnis eiusdẽ. Amphibologia aũt ẽ p̃ncipiũ fallendi ex orõne simplr̃ eadẽ plr̃a significãte. In hac aũt diffinitione tãgit̃ vtrũq̃ȝ p̃dictoꝝ p̃ncipioꝝ. Dico aũt orõne simplr̃ eadẽ ut remoueat̃ ꝯpositio ⁊ diuisio: q: ĩ eis nõ ẽ orõ simplr̃ eadeȝ sȝ ſꝫ q̃d. Sciẽdũ aũt ꝙ sic amphibologia dr̃ duplr̃ eodẽ mõ: et fallacia amphibologie dr̃ duplr̃: q̃nq̃ȝ noĩat ipm̃ p̃ncipiũ fallendi ſm ꝙ diffinitũ ẽ amphibologia ipsa. aliqñ noĩat deceptiõeȝ causatã in nobis ex illo p̃ncipio: ⁊ hec defectio generalr̃ ẽ cuiuslibet fallacie: ⁊ dr̃ ãphibologia ab amphi qḋ est dubiũ: ⁊ bole qḋ ẽ sñia: ⁊ logos qḋ est ſmo q̃si dubia sñia vl̃ dubi⁹ ſmo. Amphibologie tres sunt spẽs. Prima ꝓuenit ex eo ꝙ orõ vna p̃ncipaliter plr̃a significat ut liber arist. Hec enĩ ẽ duplex. Uno enim mõ liber arist. idẽ est qḋ editus ab arist. vl̃ factus: alio aũt mõ idẽ est ꝙ possessus ab Arist. Et format̃ sic ꝑalogism⁹. Quicq̃d est arist. possidet̃ ab arist. ille liber ẽ arist. ergo possidetur ab arist. vtraq̃ȝ p̃missarũ ẽ duplex ꝑ vocã duplicitate. Scḋa spẽs amphibologie ẽ q̃ ꝓuenit ex transsumptione orõnis. Transsumptio orõnis est qñ orõ ꝓprie significans vnũ transsumitur ad significandũ aliud ꝑ silitudinẽ aliaȝ: ut litt⁹ aratur: trãssumitur ad opam ꝑdi. Et formatur sic ꝑalogism⁹. Quicq̃d aratur scinditur: litt⁹ aratur: ergo litt⁹ scinditur. Minor est duplex: q: littus arare ꝓprie significat terrã scindi: transsũptiue aũt opaȝ ꝑdi ⁊ frustra laborare. Tertia spẽs amphibologie ꝓuenit ex eo ꝙ aliq̃ orõ significat plr̃a. ⁊ vnaqueq̃ȝ ptiũ ꝑ se sũpta significat vnũ soluȝ: ut scit sc̃lm. Hec enĩ orõ duplex est: significat enĩ ꝙ aliq̃s scit seculũ: ⁊ ꝙ seculũ habeat sciẽtiã de alio: ⁊ hoc idẽ ꝙ hec dictio põt supponere. s. seculũ huic verbo scit: vel apponere. Silr̃ hic. Quisq̃s videt hoc videt: q: hec dictio hoc põt supponere huic verbo videt secũdo loco posito vl̃ apponere. Silr̃ hic. Quisq̃s scit hoc scit. hec dictõ hoc põt supponere huic v̄bo scit scḋo loco posito vel apponere: ⁊ hic volleȝ me accipe pugnãtes. duplex ẽ: q: ille actũs me põt supponere huic v̄bo accipe vel apponere. Silr̃ ille actũs pugnãtes põt eidẽ supponere vl̃ apponere. Et ꝑalogizat̃ sic. Quoscunq̃ȝ volo me accipe: volo ut ipi accipiãt me: pugnãtes volo me accipe: ergo volo ꝙ pugnãtes accipiãt me: vtraq̃ȝ premissaꝝ ẽ duplex ꝑ vocã duplicitate. Et sic ꝙ q̃s videt hoc videt: videt aũt colũnã: ergo colũna vidȝ. Silr̃ hic. Quicũq̃ȝ sũt epi sũt

hoīes: isti asini sunt epī: ergo isti asini sunt hoīes. vtraq₃ p̄missarū est duplex: q₂ hec dictio epī pōt eē nti casus vel gti. ꝙ aūt deceptio ex diuersitate casꝰ faciat amphibologiā ⁊ nō equocationē p₃ q₂ casus datꝰ ē dictioni ad hoc ꝙ dictio vna ordinet̄ cum alia dictione: ergo deceptio ex diuersitate casus est deceptio ordinatiōis dictiōis ad dictionē: ergo orōnis ⁊ nō equocatiōis. ꝙ iterum deceptio ex diuersitate casus faciat amphibologiā ⁊ nō equiuocationē patet ab Arist. formāte ꝑalogismos amphibologie secundum diuersitatē casus ⁊ nullū equiuocatiōis. Cum autem Aristoteles, in elēchis post equocationē ⁊ amphibologiā ponat modos oēs vtriq₃: iō nos seq̄ntes Arist. post istos locos sophisticos ponamus modos oēs vtriq₃. Sūt ergo tres modi cōes equocationi ⁊ amphibologie. Primꝰ modꝰ cōis vtriq₃ est qn̄ dictio vł orō p̄ncipaliter significat plura. Et sciendū quātū ad hoc qd̄ dr̄ nomē significare plura p̄ncipaliter ꝑtinet ille p̄mus modus ad equiuocationē: ut pisc₃ ⁊ canis: vtrūq₃ hoꝝ noīum p̄ncipalit̄ plura significat: q̄n tū autē ad hoc ꝙ dr̄ orō plura significare p̄ncipaliter ꝑtinet ille p̄oꝝ modus ad āphibologiā ut in hac orōne liber Aristo. Secūdus aūt modꝰ cōis vtriq₃ fit ex eo ꝙ soliti sumꝰ sic dicere. i. qn̄ noīe vł orōne vtimur trāssumptiue. sed trāssumptio in noīe ꝑtinet ad equocationē: sicut hoc v̄bū ridere trāssumit̄ ad florere ut statuit. Trāssūptio aūt in orōne ꝑtinet ad āphibologiā₃ sicut p̄us patuit de hac orōne litꝰ aratur. Tertiꝰ aūt modꝰ cōis vtriq₃ ē qn̄ ꝯpositū plēs res significat sepatim nō simpliciter. i. vnū solū. exēplū equocatiōis ē in his noībꝰ īmortale īcorruptibile: īmortale enī vno mō. i. qd̄ nō pōt mori: incorruptibile qd̄ nō pōt corrūpi. Alio aūt mō īmortale est qd̄ pōt nō mori: ⁊ īcorruptibile qd̄ pōt nō corrūpi sic p₃ ī adā añq₃ peccaret erat. n. īmortal̄. i. potēs nō mori. Si. n. nō peccasset nūq₃ mortuꝰ eēt ⁊ ita potēs erat nō mori q₂ potuit eē ꝙ nō peccaret ita ꝙ non moreret̄ s₃ ñ erat īmortal̄ b₃ aliā significationē q̄ est nō potēs mori: q₂ tūc remouetur ab ipso possibilitas moriēdi ⁊ peccādi qd̄ nō est veꝝ: ⁊ hoc idē ē ꝙ hoc nomē mortale vno mō p̄uat potētiā moriēdi ⁊ alio mō p̄uat actū moriēdi ponēdo potētiā ad eundē actū: ⁊ meliꝰ sic dr̄ ꝙ plꝰ q₂ magis ē planū: vtrūq₃ tñ veꝝ ē ⁊ satis in idē redit: q₂ hoc h₃ ex sua ꝯpositione: iō dr̄ ꝙ ꝯpositū plā significat sepatū nō vnū solū. i. si resoluūtur in suas partes p̄oris sensus capaces tūc neutra ꝑiū plura significat s₃ vnū solū. Si q̄s obijciat ꝙ ꝑtes noīs cōpositi nihil significāt sepate ut ē in p̄ncipio ꝑiarmeniarū Aristo. dicēdū ē ꝙ ꝑtes noīs cōpositi cōꝑantur ad significatū ipsiꝰ noīs cōpositi qd̄ p̄mo habebāt añ cōpositionē: ⁊ cōꝑantur ad significatū ipsius noīs cōpositi ꝙ. s. significatū cōstituitur ex ꝑtialibꝰ intellectibus ipsarū partiu₃: ⁊ quantū ad primū significatū ꝑtes noīs cōpositi significant sed quantū ad s̄m significatū ꝙ. s. ē cōstitutū ex duobꝰ primis nihil significāt distincte. Nota etiā ꝙ intellectus noīs cōpositi est simplex ꝑ cōꝑationē ad ipsu₃ nomen compositu₃ ꝑ qd̄ significatur ⁊ sic est indiuisibilis: s₃ idē intellectꝰ ꝑ cōparationē ad partiales ipsoꝝ partiū orōnis ē diuisibilis cū cōstituitur ex eis sed intellectꝰ noīs simplicis nullo mō ē diuisibilis: ⁊ iō necesse ē ꝙ partes nominis compositi etiā s̄m qd̄ sunt in suo toto magis habeāt naturam significandi q̄₃ partes noīs simplicis: ⁊ hoc ē qd̄ dixit. Arist. in p̄ncipio ꝑiarmeniarū. Quantū in simplicibus nominibus pars nullo mō est significatiua: in cōpositis vult quid significare sed nulliꝰ ē separatim id est nullius est intellectus discretꝰ et secūdū ꝙ est in suo toto. Exēplū aūt amphibologie est in hac orōne scit seculū: ꝙ dato ꝙ neutra istarū dictionū scilicet scire ⁊ seculū significant plura: tñ orō constituta ex eis plura significat sicut patuit in tertio modo amphibologie ⁊ sic ꝯpositum significat plura sepatū vero vnū solū quātū ad amphibologiā. Ad maiorē p̄dcōꝝ triū modoꝝ euidētiā pōt dubitari primo ꝙ diuisio istoꝝ triū modoꝝ nō ē recte da

ta ab Aris. nā oīs diuisio recte data fit per
opposita: sed diuisio istorū triū modorum
nō est ꝑ opposita: ergo diuisio istorū triū
moꝝ nō ē recta. Sillogismꝰ in q̄rto scōe:
maior pꝫ ꝑ hoc ꝙ oppositū sumit in ea cō
muniter ad oppositū ꝫm q̄dlibet genꝰ op
positiōis ⁊ ad dispata. minor pꝫ q: primꝰ
modus quo ad equocationē fit ex eo ꝙ no
mē ꝓncipalr̄ plura significat: sed nomē q̄d
sumit in tertio mō quo ad eq̄uonē: ut imor
tale ꝓncipl̄r pl̄a significat: ergo tertiꝰ mo-
dꝰ quo ad equocationē ꝯtinet sub ꝑmo sꝫ
nullū dispatoꝝ aut vere oppositoꝝ sub al
tero ꝯtinet ergo diuisio istoꝝ modoꝝ non
fit ꝑ opposita ⁊ hec ē minor. Solutio. dicē-
dū ē ꝙ ista diuisio recta ē ⁊ fit ꝑ opposita:
⁊ ꝓdictꝰ sillogismꝰ bonꝰ est: sꝫ minor ē fal
sa. Ad id q̄d obijcit ꝓbando eā dicēdū ꝙ
ꝓncipaliter pl̄a significare reꝑitur in noīe
ex duplici cā. Quaꝝ vna ē impositio noīs
ꝫm placitū. Alia est cōpositio ipsiꝰ noīs:
⁊ ꝑma istaꝝ causaꝝ ꝑtinet ad ꝑmū modū.
scōa vero ꝑtinet ad tertiuꝫ: vn̄ imortale lꝫ
plura significet ꝓncipaliter hoc nō ē ex im
positiōe ꝫm placitū ad hoc vel ad id: sꝫ ex
natura sue cōpositionis: ex hoc. s. ꝙ hec ꝯ-
positio in pōt tm̄ ꝓuare ipm actū moriēdi
vel potentiā añcedentē actū ⁊ sic ꝑ ꝯñs ip
suꝫ actū. vnde ꝙ significet plura hoc non
est ꝫm placituꝫ imponētis. Si q̄s obijciat
ꝙ om̄e nomē significat ad placitū: ergo et
hoc. dicēdū ꝙ id nomē imortale ⁊ fere oīa
noīa composita. vno mō significat ad pla
citū: ⁊ alio mō q̄si ex necessitate: q: quan-
tū ad causaꝫ remotā oīa significāt ad pla-
citū. quātū aūt ad cām ꝓximā ē ibi iā ne-
cessitas significādi: verbi grā ꝙ iste due di
ctiōes equꝰ. s. ⁊ ferꝰ ad inuicē cōponāt ꝓn
cipiū fuit volūtas sꝫ cū iā nomē ē ꝯpositū
aliq̄d ex eis ut eq̄ferꝰ: iā necē ē ut h̄eat tale
significatū. vn̄ in hoc noīe eq̄ferus cōposi
tio ē cā ꝓxima sue significatiōis voluntas
aūt ad cōpositionē est cā remota. vnde q̄n
tū ad cām remotā significat volūtatē quā
tū ad cām ꝓximā q̄ per compositionē si-
gnificat ex necessitate. sed in simplicibꝰ no
minibus volūtas est causa ꝓxima ut in

hoc noīe equus silr̄ ⁊ in oībus equiuocis.
⁊ q: in simplicibus volūtas imponētis est
causa efficiens ꝓxima: ꝙ significat pl̄a ꝓn
cipaliter ut in hoc noīe canis: sed in nomi-
nibus equocis q̄ sunt cōposita. ipsa cōpo-
sitio est causa ꝓxima q: plura significat
volūtas aūt ad compositionē talē est cau-
sa remota vn̄ quia distinguūtur isti modi
ꝑ causas ꝓximas ⁊ non remotas: patet ꝙ
isti tres modi sunt oppositi ⁊ vnus nō con
tinetur sub altero: patet etiam in hoc qua-
liter in tertio modo principalr̄ nomen plu
ra significat ꝫm placitū ⁊ qualiter ex neces
sitate. Itē Aris. cū ponat exēplū in primo
mō de equocatiōe ⁊ nō de amphibologia
in tertio aūt ecōuerso. in scōo vero de neu-
tro nō bn̄ ut videtur manifestauit modos
illos. Ad q̄d dicendū ꝙ ꝓncipalr̄ plura si-
gnificare ꝑ prius cōuenit noī q̄ȝ orōni: ⁊ ꝑ
prius reperitur in equocatōe q̄ȝ amphibo
logia: ⁊ iō exemplificat in primo mō de eq̄
uocatione ⁊ nō de amphibologia ⁊ ꝑ hoc
significatur ꝙ ille modꝰ ꝑ ꝓus cōuenit eq̄
uocationi q̄ȝ amphibologie sed econuerso
est tertio mō: q: cōpositū significat plura
⁊ separatū vnde solū ꝑ prius cōuenit orō
ni ⁊ ꝑ posterius noī: q: partes orōnis cuꝫ
sint in suo toto nō solū cōstituūt significa-
tū orōnis sꝫ etiā vnaq̄ueqꝫ q̄ se retinet suū
ꝓpriū significatū discretū ⁊ separatū a si
gnificato alterius. Nō autem sic est de no
mine composito: quia partes eius secūdū
ꝙ vnaqueqꝫ partium per se prout sunt in
ipso nomine cōposito retinet significatum
discretū ⁊ separatum a significato alteriꝰ
sed quēadmodum dictum est prius in diui
sione modorū ⁊ iō exemplificat tertio mo-
do de amphibologia ⁊ nō de equiuocatio
ne ut per hoc significet tertiū modum per
prius cōuenire amphibologie q̄ȝ equiuo-
cationi. In secūdo aūt modo neqꝫ exem-
plificat de equiuocatione neqꝫ de amphi-
bologia: q: licꝫ trāssumptio fiat apud om
nes nō tm̄ in eisdē sit apud oēs: ideo de neu
tro eorum exemplificat: quia non debent
determinari in scientia: nisi ea que sunt a-
pud omnes eadē. vel dicendum est melius

ꝙ propria significatio dictionis dr̃ quam recipit vsus cõiter. vñ ꝙ mõ significatur ꝑ aliquã dictionez transsumptiue cũ vsus inoleuit significabit̃ ꝓprie: ꝛ tũc ẽẽt dictio equiuoca quo ad primũ modũ: ꝛ iõ qꝛ cõtingit sic significationẽ q̃ nõ est mõ ꝓpria ſ; transſũptiua fit postea ꝓpria ꝑ fluentẽ vsum. iõ non debuit ponere exẽpla aliq̃ in secũdo mõ: qꝛ nõ debet determinari in arte nisi ꝙ sp̃ manet idẽ. Itẽ videt̃ adhuc ꝙ nõ fiat recte diuisio istorũ triũ modorũ: qꝛ eq̃uocatio ex ꝯsignificatõe sub nullo istoꝝ triũ modoruz cõtinet̃ quod pꝫ inductiue in quolibet eorũ: qꝛ dictio non ꝑncipaliter significat sua accñtia neqꝫ transsumptiue: ꝛ ita nõ est in primo neqꝫ in scd̃o eq̃uocatio ex cõsignificatiõe neqꝫ in tertio cum terti⁹ mod⁹ quo ad eq̃uocationẽ sit solũ in ꝯpositis noibus. eq̃uocatio aũt ex cõsignificatione nõ solũ in cõpositis est ſ; etiã in simplicibus. Dicẽdũ ꝙ principalis significatio dictiõis opponit̃ duob⁹: qꝛ opponitur cõsignificatiõi: ꝛ opponitur significationi transsumptiue: vñ cũ opponit̃ huic remouet hanc et cũ opponit̃ isti remouet illam. vñ hic sumitur ꝑncipaliter significare ꝟm ꝙ opponitur significatiõi trãssumptiue. ꝛ hoc mõ nõ remouet consignificationẽ. vñ appellatur hic ꝑncipaliter significatio q̃c q̃o ꝑ dictionez ꝟm cõem vsum ita ꝙ causa ꝓrima sit volũtas. vñ per hoc ꝙ dico ꝟm cõem vsum remouetur scd̃s modus. ꝑ hoc aũt ꝙ volũtas ẽ causa ꝓrima illi⁹ significationis remouetur terti⁹ modus. vnde eq̃uocatio ex cõsignificatiõe cõtinetur sub ꝑmo cũ secundũ cõem vsum accidẽtia reprẽsentãtur per dictionez ꝛ a volũtate: qꝛ qui imponebat dictionẽ ad significandũ talez rem: siſr imponebat ad significanduz in tali genere ꝛ in tali numero. vñ hoc nomẽ lapis simul imponebat ad significandũ talẽ ꝛ sub talib⁹ accidentibus. Itẽ queritur deceptio ex quibusdã accidẽtibus facit eq̃uocationẽ ut in hac dictione laborãs et deceptio ex quibusdã accidẽtibus alijs facit amphibologiã ut deceptio ex diuersitate casus ergo quedã accidẽtia cõsequũtur dictionẽ non absolute sed prout est ordinabilis cũ altera dictione sicut casus. cas⁹ enĩ accidit noĩ inquantũ agere vel pati egreditur a nomine ut a noĩatiuo ꝛ transit in nomẽ ut in obliquos. Unde casus accidit nomini in cõparatione ad verbũ vnde ẽ accidens respectiuuz. est enim dispositio subiecti in respectu actus: ꝛ ꝑ talia accidẽtia ordinantur dictiões ad inuicẽ male enim dr̃ hoĩs erit qꝛ nõ ẽ ibi cas⁹ debit⁹ ꝛ deceptio ex talib⁹ accñtib⁹ ẽ deceptio ĩ ordiatõe dictionũ: ꝛ sic ẽ deceptio ĩ orõne ꝛ sic ẽ ibi amphibologia ꝛ non eq̃uocatio. sed alia sunt accidẽtia absoluta q̃ consequũtur dictiõez ꝟm se ut temp⁹ non ordinãtur dictiões ad inuicez qꝛ eque bene dicit̃ hõ currit hõ cucurrit hõ curreret video hominẽ vidi hominẽ videbo hominẽ vnde licet temp⁹ varietur eadẽ semꝑ remanet cõstructio nominis cũ verbo a parte añ ꝛ a parte post: iõ nõ cõstruitur mediãte tempore cũ supposito neqꝫ cũ apposito vnde deceptio ex talibus accidẽtibus nõ est oratiõis sed dictionis. ꝛ ita est ibi eq̃uocatio ꝛ nõ amphibologia. Dicẽdũ igitur breuiter ꝙ deceptio ex accidẽtibus q̃ sunt accidentia absoluta facit eq̃uocationẽ sed deceptio ex accidẽtib⁹ q̃ sũt respectiua faciũt amphibologiã.

Postq̃ʒ auctor determinauit de fallacia equiuocationis q̃ fit ꝟm multiplex actuale dictiõis. hic ꝯsequẽter determinat de fallacia amphibologie: q̃ fit ꝟm multiplex actuale orationis primo sic diffinẽs amphibologiã. Amphibologia ẽ multiplicitas orõnis vnius ꝛ eiusdẽ ꝟm substantiã ꝛ materiam ꝛ formã. siue ꝟm lr̃as ꝛ sillabas ꝛ modũ ꝓferendi. est enĩ amphibologia q̃n orõ actualit̃ vna plura significat. ut hec orõ liber aristotelis manẽs vna actualiter plura significat ꝑ hoc ꝙ ille genitiuus aristotelis põt construi in habitudine cause efficientis: vel in habitudine possessionis. ꝛ etiã cause finalis. Et oportet ꝙ talis multiplicitas ꝑmo ꝓueniat ex parte orationis: ꝛ nõ ꝓpter multiplicitatẽ alicuius suorũ terminorũ absolute: sed ꝙ ꝓueniat rõne cõpositiõis terminorũ. Et dicitur amphibologia ab amphi qđ ẽ dubiũ: ꝛ bole qđ est sentẽtia quasi dubia sententia vel dubius sermo sentẽtia enĩ ꝓprie est orõnis ꝛ significatũ vel significatio est dictionis incõplete. ꝛ ꝟm talẽ amphibologiã sumit̃ vna fallacia specialis distincta ab alijs ꝑ hoc ꝙ hꝫ speciales causas apparẽtie ꝛ defectus. Primo sciendũ est ꝙ cã apparẽtie hui⁹ fallacie est actualis vnitas orõnis diuersa significantis: ꝓpter quã vnitatẽ credim⁹ ꝙ sicut talis orõ habet vnitatez vocis ꝛ modi ꝓferendi: ꝙ ita habeat vnicũ significatũ. Et ꝑ hoc sumitur vna maxima in hac fallacia: in qua fundãtur omnes paralogismi huius fallacie: sed cã defectus est diuersitas significatoꝝ eiusdẽ orõnis. Et ꝟm has causas hec fallacia duobus modis diffinitur. Ex ꝑte cause apparẽtie ꝑmo sic diffinitur. Fallacia amphibologie est idoneitas decipiendi ꝓueniẽs ex actuali vnitate orationis plura significãtis. Et ex ꝑte cause defectus diffinit̃ sic: ꝙ est deceptio ꝓueniens ex

multiplicitate seu sãu eiusdẽ oꝛonis. Scđo sciẽdũ ꝙ huiꝰ
fallacie ponũtur tres modi cõmunes sicut in fallacia ẽq̃uo-
cationis. Primus modus est qñ oratio actualiter vna ꝑnci
paliter plura significat: ut ista oõ: contingit tacentẽ dicere:
qꝛ tacentez pôt regi de li dicere a pte ante in rõne suppositi
⁊ est sensus ꝙ tacens dicat aliqđ. vel pôt regi a pte post in rõ
ne appositi: ⁊ sic est sensus: cõtingit dicere aliquẽ esse tacentẽ
⁊ sĩr de ista: cõtingit cecũ videre: ꝼm quam sic paralogizat̃
Quẽcunqꝫ cõtingit videre contingit habere visum: sed cõ-
tingit cecũ videre: ergo cõtingit cecũ hẽre visũ. Solutio. Mi-
noꝛ ẽ duplex: qꝛ cecũ pôt supponẽ huic ṽbo videre: ⁊ ẽ sensus
qđ cecꝰ possit videre: ⁊ sic minoꝛ ẽ falsa: ⁊ bñ seq̃t̃ ꝯclusio: nec
cõmittit̃ aliq̃ fallacia: vł pôt apponere huic ṽbo videre: ⁊ ẽ
sensus ꝙ ꝯtingit videre aliquẽ cecũ: ⁊ sic nõ sequit̃ ꝯclusio:
qꝛ cecũ in minore ponitur ex parte medij: ⁊ in cõclusione po
nitur ex pte minoris extremitatis. Siĩr solueret̃ iste palo
gismus. Quẽcunqꝫ cõtingit dicere ꝯtingit loqui: tacentem
cõtingit dicere: ergo tacẽtẽ cõtingit loq̃. ⁊ siĩr iste. Quos
cũqꝫ vellẽ me accipere vellẽ ut ipsi acciperent me: inimicos
vellẽ me accipe: ergo vellẽ ut inimici acciperent me. Ter-
tio sciendũ ꝙ scđus modus est qñ oõ actualr̃ vna ꝑncipa-
liter vnũ significat: ⁊ transsũptiue aliud: sicut hec oõ litus
aratur ꝓprie significat terrã aratro scindere. ⁊ transsũptiue
significat opaꝫ pdere. ⁊ similiter ista lauare laterẽ: de q̃ sic pa
logizatur. Quicunqꝫ lauat laterẽ habet aquã: castigãs mu
lierẽ lauat laterẽ ergo castigans mulierẽ habet aquã. Solui
tur sic: vtraqꝫ ꝑmissaꝝ est duplex: qꝛ lauare laterẽ pôt sumi
ꝓprie ⁊ transsũptiue ꝓ pdere opam: si in vtraqꝫ teneat̃ ꝓ-
prie maioꝛ est vera ⁊ minoꝛ falsa: ⁊ si in vtraqꝫ transsumpti
ue est ecõtra sed si in maiore teneat̃ ꝓprie: ⁊ in minore trãs-
sumptiue vtraqꝫ ꝑmissaꝝ ẽ vera sꝫ nõ seq̃tur ꝯclusio: sꝫ com
mittitur fallacia amphibologie isto tertio mõ: ⁊ nõ duobus
alijs. ⁊ siĩr soluit̃ iste palogismus. Quicũqꝫ haurit aq̃s cri-
bro est iuxta aquã. sꝫ clericus sine libro addiscẽs haurit aq̃s
cribro. ergo est iuxta aquã. Quarto sciendũ ꝙ tertiꝰ mo
dus huiꝰ fallacie sumitur qñ oõ ꝑ se sumpta tñ vnũ signi-
ficat. ⁊ cõposita cũ alio plura significat. ut ista oõ. asini sũt
tñ vnum significat. ⁊ qñ sibi addit̃ epĩ dicẽdo asini sunt epĩ
plura significat qꝛ epĩ pôt eẽ nõiatiui casus pluralis nũeri. ⁊
cõstrui in habitudine cause formalis. vel pôt eẽ genitiui ca-
sus singularis nũeri ⁊ cõstrui in hĩtudine cãe finalis vł pos-
sessoris. ⁊ siĩr de ista. qđ aliq̃s videt hoc videt ꝼm quã palo-
gizatur sic. qđ aliq̃s videt hoc videt. colũnaꝫ aliq̃s videt: er-
go columna videt. Soluit̃ sic. Maioꝛ est duplex eo ꝙ hoc ꝓ
nomẽ hoc pôt supponere huic verbo videt. ⁊ tũc est sensus
qđ aliq̃s videt hoc qđ videt̃ videt ⁊ tũc bñ subsumitur mi-
noꝛ. ⁊ seq̃tur cõclusio. ⁊ sicut ipsa est falsa ita ⁊ maioꝛ. ⁊ non
cõmittitur fallacia. vel pôt apponi siue poni post illđ verbũ
videt. ⁊ tũc maioꝛ est vera. ⁊ ẽ sensus qđ aliq̃s videt ipse vi-
det hoc. ⁊ sic nõ sequitur ꝯclusio sꝫ cõmittitur amphibolo-
gia. ⁊ siĩr diceret̃ de isto palogismo. qđ aliq̃s scit hoc scit:
sciẽs aliq̃s scit: ergo sciẽs scit. Soluitur eodẽ mõ sicut pre̾ce-
dẽs. Ex ñ istoꝝ modoꝝ sic pôt dari sufficiẽtia: sicut de modis
ẽq̃uocationis. qꝛ eodẽ mõ ponunt̃. vñ istaꝝ fallaciarũ ponũ
tur tres modi cões. Primus est qñ dictio vel oõ ꝑncipalr̃
plura significat. Scđus modus est qñ dictio vel oõ ꝑncipa
liter vnũ significat ⁊ aliud trãssumptiue. Tertius modꝰ est
qñ dictio simplex vel oõ tñ vnũ significat. iũcta ũo cũ alio
plura significat. Cõtra ꝑdicta arguitur ꝑmo sic. hec oõ
canis currit actualiter plura significat ⁊ tñ ibi nõ ẽ amphi-
bologia sꝫ ẽq̃uocatio: ergo ꝯtra diffinitionẽ amphibologie
Scđo sic amphibologia ẽ dubia sentẽtia. sed in quolibet
palogismo cuiuslibꝫ fallacie est dubia sentẽtia. ergo ꝑ am
phibologiã nõ sumitur vna fallacia spãlis ab alijs distincta
Tertio sic. oõ hñs vnicũ sensum bñ habet actualẽ vnita
tẽ oꝛonis. ⁊ tñ illa actualis vnitas nõ pôt causare fallaciam
amphibologie: ergo actualis vnitas oꝛonis nõ est cã ꝑ pparẽ
tie huiꝰ fallacie. Quarto sic. vna oõ tñ significat cõposi
tionẽ suoꝝ extremoꝝ. sꝫ ꝯpositio extremoꝝ ꝓpõnis est tñ
vna: qꝛ duoꝝ est tñ vna ꝯpositio: ergo nulla oõ ꝑncipalr̃
plura significat ergo ꝯtra ꝑmũ modũ huiꝰ fallacie. Qui
to sic. diuersoꝝ generũ diuerse sunt spẽs. sꝫ ẽq̃uocatio ⁊ am-
phibologia sunt diuersa genera: ergo hñt diuersas spẽs sub
se. ⁊ nõ hñt aliquos modos cõmũes: sicut dictũ est. Ad ꝑ
mũ istoꝝ dr̃ ꝙ illa oõ canis currit plra significat ex ꝯñti rõ
ne vniꝰ termini ẽq̃uoci: sꝫ nõ significat plura ꝑmo ⁊ ꝑ se rõe
multiplicitat̃ oꝛonis. qđ tñ reqrit̃ ad aphibologiã. Ad sꝫ
tũ ꝙ nõ q̃libet dubia sñia dr̃ aphibologia sꝫ solũ dubia sñia
q̃ ꝓuenit ꝑmo ex multiplicitate oꝛonis rõ sꝫ ĩ palogismis aliaꝝ
fallaciaꝝ sit dubia sñia ñ tñẽ aphibologia. qꝛ illa itepretatio
nõ est ꝯuertibilis. Ad tertiũ dr̃ ꝙ nõ q̃libet actualis vni
tas oꝛonis ponit̃ cã apparentie huiꝰ fallacie. sꝫ solũ actualr̃
vnitas oꝛonis plura significãtis ad fallaciam eni ꝑ oꝫ ꝙ ha
beat cãm apparẽtie cõmunicatã cũ sua causa defectus: q̃ latet
sub tali apparẽtia. Ad quartũ dr̃ ꝙ lꝫ duoꝝ extremoꝝ sit
tñ vna ꝯpositio ꝼm numerũ mãlr̃: pñt tñ esse plures in spẽ
ꝼm ꝙ duo extrema sub diuersis hĩtudinibꝰ pñt inter se ꝯpo
ni. ĩõ vna oõ pôt ꝑncipaliter hẽre plures sensus. Ad qn-
tũ dr̃ ꝙ ẽq̃uocationis ⁊ amphibologie nõ sunt simplr̃ eedẽ
spẽs: sed sunt aliquo mõ ad inuicẽ siles: eo ꝙ eodẽ modo di
stinguũtur. vñ isti modi cões aliter sunt in ẽq̃uocatiõe ⁊ in
amphibologia. qꝛ ut sunt in dictiõe sunt modi ẽq̃uocatio-
nis ⁊ ut sunt in oꝛone sunt modi amphibologie.

Compositio ⁊ diuisio ⁊ accẽtus faciũt
multiplex potẽtiale ꝼm cõmẽtatoꝛẽ ut di-
ctũ est ꝑus. Multiplex aũt potẽtiale ẽ qñ
eadẽ dictio vel oꝛo ꝼm diuersas ꝑfectiões
diuersa significat: verbi grã hoc verbum
ꝑdere cũ est scđe cõiugationis: ⁊ cũ est ter-
tie aliã ⁊ aliã hꝫ ꝑfectionẽ: qꝛ sunt duo ver
ba spẽ drã q̃re necesse est ea hẽre diuersas
ꝑfectiones: est tñ idẽ verbũ ꝼm materiam
cũ sit ex lrĩs eisdẽ ⁊ sillabis: ⁊ sic ẽ ibi iden
titas materialis ⁊ diuersitas ꝑfectionis: ⁊
ꝼm diuersitatem ꝑfectionis ẽ diuersitas si
gnificatoꝝ. Similiter in oꝛone cũ est ꝯpo
sita alterius ẽ ꝑfectionis ⁊ alteriꝰ est diui-
sa: ut hec oꝛo duo ⁊ tria sunt q̃nqꝫ cũ ẽ cõ
posita tunc est cathegorica ⁊ est de copula
to subiecto. Cum aũt diuisa est: sicut duo
sunt quinqꝫ ⁊ tria sunt quinqꝫ tunc est co
pulatiua: ⁊ sic est hipothetica. Palã autẽ
est cathegorice ꝓpõnis ⁊ hipothetice co-
pulatiue diuersas eẽ ꝑfectiões: ⁊ similiter
in oĩ oꝛone ꝼm cõpositionẽ et diuisionẽ est
semꝑ reperire aliquã diuersitatẽ a pte per
fectionis et ꝑ hoc significatoꝝ. Et qꝛ in
istis dictio vel oratio possibilis est trãsmu
tari: ⁊ ꝑ hanc possibilitatẽ repitur diuersi
tas significatoꝝ iõ appellatur multiplex
potẽtiale. in ẽq̃uocatiõe vero et amphibo
logia nõ ẽ ita qꝛ dictio vel oꝛo existẽs sem
per sub eadeꝫ ꝑfectione diuersa significat.
iõ dr̃ multiplex ibi actuale qꝛ ẽ multiplex
ꝼm eundẽ actũ siue ꝼm easdẽ ꝑfectiones. ꝑ
fectio enim actus appellatur. Sed contra

ꝓdicta obijcit̃ q꞉ cũ hec oṙo panẽ comede
re canẽ sit alia ⁊ alia ꝺm ꝙ ille actũs panẽ
supponit huic v̓bo comedere et ꝺꝫ ꝙ actũs
idẽ apponit eidẽ verbo alia est sed non est
alia ꝺm materiã q꞉ ex eisdẽ litterꝭ sillabis
et dictionibus. cũ ergo ẽ eadẽ ꝺm materiã
ergo cũ sit alia ⁊ alia tũc oꝫ ꝙ sit alia ⁊ alia
ꝺm spẽm ⁊ ꝺm hoc significat diuersa: ergo
hec oṙo panem comedere canẽ existens ea
dẽ ꝺm materiã ⁊ diuersa ꝺm diuersas ꝑfe-
ctiões diuersa signat: ergo ẽ multiplex po-
tentiale: cuꝫ diffinitio multiplicis potẽtial̃
ꝯueniat ei: ⁊ ita cũ sit ibi nisi ãphibologia
tũc amphibologia faciet multiplex potẽ-
tiale qđ est contra ꝓdicta. Solutio: dicen-
dũ ꝙ in hac oratiõe panẽ comedere caneꝫ
nõ est m̃ltiplex potẽtiale sed actuale tantũ
cũ sit semꝑ eadẽ oratio ꝺm spẽm ut iã pate
bit. Ad id qđ obijcitur ꝙ est alia ⁊ alis se
cũdũ spẽm: cũ sit eadẽ ꝺm materiã ꝙ ẽ ex
eisdẽ litteris sillabis dictionibus: dicendũ
ꝙ multiplex ẽ idẽtitas et diuersitas in oṙo
ne q꞉ idẽtitas in oṙone dicitur dupliciter. s.
idẽtitas ꝑfectiõis ⁊ idẽtitas materialis et
vtraqꝫ istaꝝ identitatũ ẽ in hac oṙone hõ
currit: cũ ibi sit vna ⁊ eadẽ ꝑfectiõ: ⁊ sic idẽ
titas: ⁊ sit ex eisdẽ lr̃is sillabis dictionibus
habentibus semꝑ eandẽ ordinationẽ ma-
terialẽ: ⁊ sic est ibi idẽtitas material̃. Iteꝫ
diuersitas oṙonis est duplex. vno eniꝫ mõ
ꝺm spẽm ut hec: duo ⁊ tria sunt quinqꝫ. di
uersa ẽ specie ab hac: duo sunt q̃nqꝫ ⁊ tria
sunt q̃nqꝫ. Alio aũt mõ est diuersitas ma
terial̃: ⁊ hoc dupl̃r: q꞉ ex eo ꝙ ẽ ex alijs lit-
teris sillabis ⁊ dictionibꝰ: ut sortes currit
plato disputat vl̃ ex eo ꝙ ex eisdẽ lr̃is silla
bis ⁊ dictionibus ſꝫ aliter ⁊ aliter ordiatꝭ:
⁊ hoc iteꝝ dupl̃r q꞉ mõ est oṙo ex eisdẽ di-
ctionibꝰ aliter ⁊ aliter ordinatꝭ ad ꝑfectio
nẽ eãdẽ. Alio aũt mõ ẽ diuersitas oṙonis
ꝺm materiã ex dictionibꝰ aliter ⁊ aliter or
dinatis ad ꝑfectiões diuersas: ⁊ hoc vltio
mõ ẽ alis oratio ꝺm compositionẽ vl̃ diui-
sionẽ. Mõ aũt penultio ẽ alia ⁊ alia oṙo
ꝺm amphibologiam. verbi gr̃a hec dictio
panẽ comedere canẽ quocũqꝫ illorũ actõ-
rũ supponẽte vl̃ apponẽte sꝑ ẽ eadẽ ꝺm su

am ꝑfectionẽ q꞉ hic oṙo ꝑficit̃ ab inclina
tiõe verbi ibi existẽte: lꝫ sit ibi infinitiua in
clinatio. sicut eni indicatiua oṙo perficit̃ a
sua ꝓpria inclinatiõe ⁊ impatiua a sua ꝓ
pria inclinatiõe. Sil̃r ⁊ hec oṙo infinitiua
suo mõ ꝑficitur ab inclinatiõe infinitiua li
cet nõ sit simpliciter ꝑfecta. vñ ꝓdicta oṙo
est eadẽ ꝺm spẽm ⁊ ẽ alia ꝺm materiã pro
ut vnus illorũ accusatiuorũ supponit vel
apponit: ⁊ sic ẽ de reliquo. Et põt hoc ma
nifestari ꝑ sil̃e reptũ in natura. q꞉ sicut ille
hõ qui mõ est puer ⁊ postea iuuenis vl̃ se
nex semꝑ est idẽ hõ: corpulẽtia aũt sua nõ
eadẽ semper: imo alia ⁊ alia: neqꝫ manẽs:
q꞉ aliq̃n ẽ pinguis aliq̃n macer est tñ sem
ꝑ idẽ hõ: ⁊ sic transmutant̃ ꝑtes materia-
les in eo spẽs aũt humana semꝑ est eadeꝫ
in eo: ⁊ sic est in eo diuersitas materialis ⁊
idẽtitas in spẽ. Sil̃r ẽ in hac oṙone panem
comedere canẽ est diuersitas material̃ pre
dicto mõ: idẽtitas aũt in spẽ. Itẽ si q̃ratur
vtrũ oṙones ꝺm amphibologiã eq̃liter ꝑ-
ticipẽt idẽtitatẽ oṙonis. dicẽduꝫ ꝙ sicut pꝫ
ex ꝓdictis. ꝙ vno mõ sic alio mõ nõ: q꞉ est
duplex idẽtitas oṙonis sicut iã patet ex ꝓ-
dictis vna materialis alia ꝺm spẽm. loquẽ
do aũt de idẽtitate ꝺm materiã aliqua ora
tio amphibologica semꝑ est eadẽ ut hic li
ber est arist. Aliq̃ autẽ est alia ⁊ alia sicut
oratio amphibologica ex eo ꝙ aliq̃s casꝰ
põt supponere vel apponere eideꝫ verbo.
Loquẽdo autẽ de idẽtitate ꝺm spẽm ora-
tionis q̃ amphibologica est equal̃r eadeꝫ
cũ nullã habeat diuersitatẽ ꝺm spẽm in su
is ꝑtibus q꞉ nunq̃ꝫ ꝺm se hꝫ ꝓpriã ꝑfectio
nẽ qua semꝑ ꝑficitur et id vnaqueqꝫ ora-
tio amphibologica ẽ in se in idẽtitate ꝺm
spẽm. His habitis dicendũ est de cõposi-
tione iam specialiter sed prius videnduꝫ ẽ
quãdo oratio debet esse composita vel di-
uisa. sciendũ autẽ ꝙ oratio nõ põt esse cõ-
posita vl̃ diuisa nisi sit in eo reperire diuer
sum sitũ ꝺm quẽ ꝑtes possint diuersimode
ordinari ⁊ ideo cũ dictiones ordinantur se
cundũ sitũ magis debitũ in oratione tunc
oratio dicitur eẽ cõposita. si vero diuidat̃
ab illo situ et ponatur in situ minꝰ debito

tunc est oratio diuisa. verbigratia hec ora
tio quicq̃ꝺ viuit semꝑ est potest esse cōpo-
sita vel diuisa cū enim hoc totū.s. quicq̃ꝺ
viuit semꝑ sit subiectū in eadē: ⁊ hoc ver-
bū est predicatū: tūc hoc verbū est: ē prin-
cipale in ea: ⁊ hoc verbū viuit cū implicet̃
ad subiectū nō est verbū principale in ea.
Probatio: hoc verbū est qꝺ consignificet
tempus ⁊ est semꝑ eoꝝ nota q̃ de altero di
cuntur notandū ergo illud verbū qꝺ actu
predicatur participat actu rōnē verbi sim
pliciter: ⁊ qꝺ nō predicatur in actu nō par
ticipat actu rōnem verbi simpliciter: ergo
cū hoc verbū est sit actu predicatū: tunc ꝑ
ticipat in actu rōne verbi simpliciter ⁊ cuꝫ
hoc verbū viuit non predicatur in actu sꝫ
implicetur ad subiectū: quod est contra na
turā verbi inquātū est verbū tunc non ꝑ-
ticipabit rōnem verbi: sed tamen vtrūqꝫ ē
verbū simpliciter scđm habitū: quia vtrū
qꝫ hꝫ habitudinē predicandi secundū se ⁊
sic vtrūqꝫ est verbū simpliciter habitu nō
aūt vtrūqꝫ est verbū simpliciter in actu et
sic alteꝝ est principale ⁊ alterū nō ut dictū
est: ergo cū aduerbium habeat de sui natu
ra determinare verbū tūc rectius determi
nabit verbū principalius ⁊ sic ponit̃ in si-
tu magis debito ⁊ propter hoc aduerbiuꝫ
semꝑ determiat hoc verbū est tūc ē oratio
composita.s. quicq̃ꝺ viuit semꝑ est: ⁊ si di-
uidatur ab eo erit diuisa sic quicquid viuit
semꝑ est. ⁊ sic intelligitur de alijs ꝰm natu
rā dictionū ibi positarum. Silr̃ est de hac
oratione ego te seruum in entem liberum:
quia cum signa inquātū signa debeāt ha
bere conuenientiā ⁊ differētiā rationē suo
rū significatorū: cū dictiones sint signa re
rum sed res possunt ordinari differenter ⁊
signa vel dictiōes similiter: ⁊ cū ordinatio
rerū erit cōuenientior ⁊ signorum erit con
uenientior. ⁊ cū ordinatio rerū est minꝰ cō
ueniens: ⁊ signorū minꝰ cōueniēs: ⁊ cū cō
uenientior status sit ipi humane nature ex
seruitute exire in libertatem q̃ꝫ ex libertatē
eadē in seruitutē: cōuenientius construitur
hoc ꝑticipiū entem cū hoc nomine seruuꝫ
q̃ꝫ hoc nomine liberū: ⁊ sic ē composita: et
est sensus de entē seruū posuit liberū id est
ex te seruo feci liberum: ecōuerso aūt est di
uisa ⁊ est sensus te entem liberuꝫ posui ser-
uū id est ex te libero feci seruuꝫ. Et nota ꝙ
hanc orationē ponit aris. inter paralogis-
mos diuisionis. Nota etiam ꝙ vbi est cō
positio vel diuisio vel accentus nō est neces
se ꝙ semper sit oratio vno mō vera ⁊ alio
mō falsa: q꜡ pōt esse ꝙ vtroqꝫ sensu sit ve
ra: ⁊ vtroqꝫ sensu sit falsa ut tangā ꝑcussū
manu esto ita ꝙ si aliq̃s fuerit ꝑcussus ma
nu ⁊ ego tangā cū manu. tūc prima est du
plex eo ꝙ ille ablatiuꝰ manu pōt determi
nare hoc verbū tango vel ꝑticipiū ꝑcussū
⁊ est vera vtroqꝫ sensu. hec autē est falsa
vtroqꝫ sensu tango baculo ꝑcussit manen
te eadē positione. Silr̃ est in equocatione
hec enī oratio oīs canis est substantia tres
sensus habet: ⁊ in quolibet ē vera. hec aūt
oīs canis est albedo ꝰm quolibet est falsa ⁊
sic est de amphibologia. Ex his aūt patet
ꝙ imperfecte dicūt dicentes orationē eē se
cundū compositionē q̄ est falsa in sensu
compositionis ⁊ ꝰm diuisionē q̄ falsa est
in sensu diuisionis: q꜡ hoc nō est verum in
omnibus sicut dictū est. Sed hoc est verū
ꝙ si paralogismus fuerit factus ꝰm cōpo
sitionē diuidētis est solutio ⁊ si ꝰm diuisio-
nē ꝯponētꝭ ē solutio: ⁊ hoc habeo ab aris.
illud autem non. Causa autem apparen-
tie siue ꝑncipiū motiuū compositionis est
vnitas orationis ꝰm speciem ex cōpositio
ne causata: ⁊ dico ꝙ causatur ex composi-
tione: q꜡ ex eo ꝙ oratio est cōposita vl' diui
sa sic habet aliam ⁊ aliam spēm ⁊ sic aliaꝫ
⁊ aliā vnitatē. Principiū vero defectꝰ cō
positionis est possibilitas diuersorū signi
ficatorum per eandeꝫ orationē. Et hoc to
tū dico ꝙ licet oratio sit cōposita ⁊ ita stet
sub vna specie in ipsa compositione est ta
men possibilis ad aliā spēm siue ad aliam
perfectionē q̃ꝫ pōt hr̃e ꝑ diuisionē: ⁊ ꝑ hoc
est in ea possibilitas diuersorū significato
rum ⁊ hoc totū patuit prius in hac oratio
ne scꝫ quicquid viuit semꝑ ē vnde possibi
litas orationis ad diuersas species que est
a parte vocis ordinatur ad possibilitatem

diuersorũ significatorũ que est a parte rei. Quidam autem dicunt ꝙ causa apparentie cōpositionis vel q̄ sunt est ipsa positio causa vero nō existētie ē ipsa diuisio. Alij autē dicūt ꝙ causa apparentie cōpositionis est veritas orationis composite. causa vero nō existentie ē falsitas orationis eiusdē diuise: q: isti dicūt ꝙ veritas orationis cōposite mouet ad credendũ veritatem in eadē esse cũ est diuisa: quia principiũ motiuũ facit credere oppositum principio defectus. ꝙ aũt illi male distinguunt hmōi ꝑncipia huius loci sophistici patz ꝑmo quia oēs fallacie in dictione differũt a fallacijs extra dictionē ꝑ hoc ꝙ fallacie in dictione hñt principiũ motiuuz a parte vocis siue a parte signi: ⁊ hñt principiũ defectus a ꝑte rei. sed fallacie extra dictionē vtrũqz istorũ ꝑncipiorũ hñt a ꝑte rei ergo ꝑma sententia istorũ nō pōt stare q: pōt vtrũqz istoꝝ ꝑncipiorũ a ꝑte vocis siue in signo. cōpositio vel diuisio enī istiua oꝛonis a ꝑte vocꝫ apprehēditur siue signi. Itez nihil mouet ad credēdũ aliq̄d nisi sit simile simpliciter vel in ꝑte: ⁊ iō nō est possibile vnũ cōtrariorũ mouere ad alterũ ergo neqz cōpositio ad diuisionē vel ecōuerso: ꝑ primā aũt harũ rōnũ patet falsitas scd̄e cōpositiōis q̄ ponit vtrũqz principiũ cōpositiōis a ꝑte rei: cũ veritas nō sit in oratione nisi a ꝑte rei. Item in equiuocatione principium motiuum ab vnitate dictionis sumitur: et principiũ defectus a parte reruz significataruz ⁊ eodē modo in amphibologia ⁊ in accentu sicut postea patebit in figura dictionis ergo oportet ꝙ in cōpositiōe similiter fiat vel nō erũt sex fallacie in dictione cuiꝰ oppositũ docuit ꝓbare aris. inductione et sillō oz ergo ꝑncipiũ motiuũ cōpositionis ponere a ꝑte vocis: ⁊ ꝑncipiũ defectus a ꝑte rei. Et iō diximꝰ ꝙ ꝑncipiũ motiuũ cōpositionis est veritas oꝛonis ſm suā spēz ex cōpositione causata: ꝑncipiũ vero defectus ē possibilitas diuersarũ significatarũ ꝑ eandē oꝛonem. Veritas aũt oꝛonis cōposite mouet ad credendũ significatũ vnũ siue possibilitatē ad aliud significatũ: ⁊ sic principiũ motiuũ mouet ad oppositũ ꝑncipio defectus ⁊ sic in ceteris locis sophisticis. Cōpositionis aũt duo modi possunt assignari: quos Aristo. videtur innuere in capitulo de cōpositione. Primus ꝓuenit ex eo ꝙ aliq̄d dictũ pōt supponere verbo alicui ꝓ se toto vel pro parte sui: vt hic sedentē ambulare est possibile: ⁊ formatꝰ sic paralogismꝰ. Quēcunqz ambulare ē possibile: cōtingit ꝙ ipse ambulet: sed sedentez ambulare est possibile: ergo cōtingit ꝙ sedens ambulet. Minoꝛ ē duplex: q: si hoc dictũ: sedentē ambulare ꝓ se toto subijciatur huic ꝑdicato est possibile: sic est sensus vnus: ⁊ est oratio falsa in illo sensu: q: tũc duo actus oppositi sibi inuicem cōiungũtur ambulare. s. ⁊ sedere: quod falsum est: sicut hec est falsa sedens ambulat. Si aũt id dictum supponat predicto predicato ꝓ ꝑte sui. s. pro subiecto ipsius dicti: tunc est sensus talis: sedens habet in se potentiam ad ambulādũ: ⁊ hoc sensu est vera minoꝛ: ⁊ similiter hec est distinguenda: nō scribētem scribere est possibile: ⁊ paralogismus similiter est formandꝰ: ⁊ sunt ille orationes ⁊ cōsimiles cōposite ſm ꝙ dictũ totum supponit pro se: diuise cum supponit dictũ ꝓ parte sui: quia cōuenientius attribuitur ꝑdicatum toti dicto q̄ꝫ parti eius licet semꝑ dictũ supponat. vnde nihil ē quod quidaz obijciunt dicentes: ꝙ si est verũ secundum p̄dictũ modũ ꝙ possibilitas ad ambulādũ aliquādo attribuatur toti dicto: aliq̄ndo parti eius. s. huic ꝙ dico sedentem: ergo tunc ille acũs sedentez supponit huic verbo est sic sedentem est possibile ambulare: sed hoc est inconueniens: quia oratio esset incongrua. actũs enim non potest supponere verbo tertie persone: ergo ꝑdicta diffinitio nulla est. Solutio autem plana ex ꝑdictis: quia totum dictũ semper supponit illi verbo tertie persone: sed aliquādo per se totũ: ⁊ tunc redditur possibilitas toti dicto aliquādo pro parte sui. s. pro subiecto dicti: ⁊ tunc redditur possibilitas subiecto ipsius dicti. s. huic ꝙ dico sedentē. Alij distinguũt has orationes dicentes ꝙ ꝑ hoc

participium sedentē vł scribentē importa
tur concomitātia: ut vult ꝑscianus: quia ꝑ
ticipiū inuentū est ut ferat concomitantiā
sui ad verbū: ut sedens lego. et explicatur
ista concomitantia per hanc dictionē dum
vel cum sic: dum sedeo lego: vel cum sedeo
lego. dicunt ergo ꝙ predicte orationes sunt
duplices: quia concomitātia importata ꝑ
participiū potest significari respectu huiꝰ
verbi ambulare: ⁊ tunc est sensus istius: se
dentē ambulare est possibile. i. dum sedeo
me ambulare est possibile: quod falsum ē.
vel potest denominari illa concomitantia
respectu predicati: ⁊ tunc est sensus istius:
sedentem ambulare est possibile. i. dum se
det habet potentiam ad ambulare postea
⁊ hoc est verū. Sed ista distinctio in idem
redit cū priori: quia quādo denotatur con
comitantia respectu huius verbi ambula
re: tunc ponitur possibilitas supra totum
dictū et tunc est falsa. Quādo autē denota
tur concomitantia respectu predicati: tunc
ponitur possibilitas supra subiectuz dicti:
⁊ sic est vera. Solent autē huiusmodi ora
tiōes appellare de re vel de dicto ⁊ dicitur
de dicto quādo supponit verbo pro se: qn
do autē dictū supponit pro parte sui dicūt
de re: appellant autē rem subiectum ipsiꝰ
dicti. subiectū autē dicti non est dictū vnde
licet dictū si res tamen nō est res secundū
ꝙ ipsi sumunt rem. Secundus autem mo
dus compositionis ꝓuenit ex eo ꝙ aliqua
dictio in oratione posita potest esse deter-
minatio diuersorū ut hic litteras quas scit
discere nunc est possibile quia hoc aduer-
bium nunc potest determinare hoc verbū
discere ⁊ sic est falsum: quia litteras quas
scit aliquis non est possibile discere nunc
ꝙ si aliquis addiscit aliquid id ignorat ꝓ
ut vult aristoteles. Quicūqz addiscit igno
rat: vel potest determinare hoc predicatuz
est possibile et sic est vera. quia litteras q̄s
scit addiscere iterum nunc est possibile po
test enim earum obliuisci. ⁊ sic nunc in pre
senti habet potentiā ut addiscat eas simili
ter hic. Quod vnuz solum potest ferre plu
ra potest ferre ⁊ formatur paralogismus
sic. ꝙ vnum solū potest ferre: plura potest
ferre sed quod non potest ferre plura: pōt
ferre plura: maior est duplex. Quia si hec
dictio solum determinat hoc verbū potest
sic est falsa: ⁊ est sensus quod vnum solum
potest. ⁊c. id est ꝙ vnum potest ferre ⁊ non
potest ferre plura quod falsum est. quia si
solum vnuz potest ergo non potest plura.
Si autē hec dictio solum determinat hoc
verbū ferre sic est vera: ⁊ est sensus. ꝙ vnū
solum potest ferre: potest ferre plura. i. ꝙ
habeat potentiaz ut ferat vnum soluz po-
test plura ferre: quia quicūqz potest plura
ferre: habet etiam potentiā ut ferat vnum
solum: ut nauis que potest ferre decem ho
mines: potest ferre vnum solum. et sic illa
potentiā habet ut ferat id est solū ⁊ potest
ferre plura. vnde quod vnum soluz potest
ferre potest plura ferre.

Postqꝫ auctor determinauit de fallacijs peccantibus se-
cundū multiplex actuale. s. de equiuocatione ⁊ amphibolo-
gia. Hic consequenter determinat de fallacijs peccantibus
secundū multiplex potentiale: in quibus solū est potentialis
vnitas ipsius multiplicis. ratione cuius sunt imperfectiores
alijs: ⁊ inter illas primo determinat de fallacia compositio-
nis primo notificans quid sit cōpositō ⁊ diuisio. vnde ut suf
ficit ad propositū cōpositio accipitur dupliciter. vno mō ut
est ordinatio partiū orationis secundū sitū magis debitum
partibus in oratione positis; ⁊ sic est in qualibet oratione cō
posita vera vel falsa ⁊ dicatur sitꝰ magis debitus; qui magis
occurrit intellectui ⁊ magis cōuenit dictionibus secundū
suos modos significandi ⁊ enunciādi: ut quādo determina-
tio determinat suū determinabile eo modo magis est nata
ipsuz determinare; vel inter diuersa determinabilia determi
nat illud quod magis habet determinare. Et ecōtra diuisio
est ordinatio partiū orationis secundū sitū minus debituz.
Alio modo capitur cōpositio magis specialiter: ut solū re-
peritur in oratione cōposita falsa: ⁊ diuisio in diuisa falsa. et
hoc mō sic diffinitur. Compositio est corū que diuidi debēt
falsa vnio. ⁊ diuisio est corū q̄ cōponi debent falsa separatio.
Ubi primo sciēdū ꝙ a cōpositiōe vltio mō capta denoiatˀ
fallacia cōpositiōis. ⁊ a diuisiōe sumitˀ fallacia diuisiōis ⁊ ē
fallacia cōpositiōis idoneitas decipiēdi ꝓueniēs ex māli vni
tate orōnis diuise vere cū cōposita falsa. Et eius causa appa
rētie est materialis vnitas orōnis diuise vere cū cōposita fal
sa. rōne cuius creditˀ ꝙ sicut oratio in sensu diuiso est vera
sic in sensu cōposito; cū tn̄ sit falsa. ꝓpter quā vnitatē etiam
creditˀ ꝙ sicut oratio cōposita falsa bene infert cōclusionez
ꝙ ita diuisa vera inferat ipsam. ⁊ sic in paralogismus huius
fallacie rōne diuise vere apparet ibi esse ꝓbabilitas p̄missa
rū: ⁊ rōne cōposite false apparet ibi esse bonitas cōsequētie.
Sed causa defectus huiꝰ fallacie est diuersitas significatorū
orationis diuise vere ⁊ cōposite false. Ex q̄bus apparet ꝙ pa
logismi in q̄bus oratio diuisa est vera ⁊ cōposita falsa fiūt se
cūdū fallaciā cōpositiōis: ⁊ ecōtra qn̄ cōposita est vera ⁊ di-
uisa falsa sumitur fallacia diuisionis. Secūdo sciendū ꝙ
huius fallacie compositiōis sunt duo modi. Primus modꝰ
est: qn̄ vna determinatio diuersimode refertur ⁊ determinat
idē determinabile: fm quē sic ꝑalogizatˀ; oē rudibile vł risi-
bile ē asinꝰ: sor. est rudibilis vel risibilis: ergo sor. est asinus.
Solutio. Maior est duplex: quia illa coniunctio vel potest
determinare rudibile vel risibile tanqꝫ partes subiecti viuꝰ

ꝓpositionis: ⁊ sic cõiungit inter terminos ⁊ maior est composita ⁊ falsa. ⁊ bene sequitur cõclusio: ⁊ est sensus maioris omne illud quod est rudibile vel risibile est asinus. vl' potest disiungere ipsa tanq̃ duo subiecta duarũ propositionũ ⁊ sic disiungit inter propositiões: ⁊ sic maior est diuisa vera: quia est vna disiunctiua cuius altera pars est vera: sed tunc nõ sequitur conclusio: sed cõmittitur fallacia cõpositionis: ⁊ posset etiã distingui minor. Et similiter hic quecũq; habent q̃tuor vnitates sunt quattuor. duo ⁊ duo nõ habent quattuor vnitates: ergo duo ⁊ duo non sunt q̃ttuor. Solutio. Minor est duplex: quia illa coniunctio ⁊ potest cõiungere inter terminos ⁊ sic minor est composita ⁊ falsa ⁊ sequitur cõclusio. vel inter propositiones: ⁊ sic minor est diuisa ⁊ vera cum sit copulatiua cuius ambe partes sunt vere ⁊ sic nõ sequit' conclusio. Et similiter hic omne possibile potest esse verũ: sedentẽ currere est possibile: ergo sedentẽ currere est verum: ⁊ sic ista sedens currit erit vera. Solutio. Minor est duplex: q2 ille modus possibile potest determinare hoc dictũ sedentem currere acceptum sub cõpositione suarũ partiũ: ⁊ sic est cõposita ⁊ falsa: ⁊ sequitur conclusio. vel acceptũ sub diuisione earũdem partiũ ⁊ sic est diuisa ⁊ vera: ⁊ non sequit' cõclusio sed cõmittitur fallacia. Tertio sciendum q' in aliqua propositiõe modali dictum sumitur sub ꝯpositiõe quando subiectũ dicti secundũ suum materiale ⁊ formale simul componitur cum predicato dicti. ⁊ sumitur sub diuisione quando subiectum secundum suũ materiale tantum componitur cũ predicato dicti: ⁊ secũdũ suũ formale ab ipso diuiditur ut dicendo sedentẽ currere est possibile: currere potest componi cum sedẽte pro suo materiali ⁊ formali simul. s. pro subiecto sessionis quod est suum materiale: ⁊ pro forma sessionis siue sedentis: quod est suum formale: ⁊ tunc est modalis composita: ⁊ debet dictum continue proferri nõ pausando inter partes dicti: sed si currere componatur cum sedente pro suo materiali tantũ ⁊ nõ pro formali: tunc est diuisa: ⁊ debet ꝓferri ꝓlatione discontinua faciendo pausam inter sedentem ⁊ currere: ⁊ quando dictũ stat sub compositione subijcitur ꝓ se toto: eo q' subijcitur secundum qualibet compositionem que potest importari per ipsum: ⁊ quando stat sub diuisiõe tunc solum subijciatur pro parte sui ⁊ non pro se toto vnde in istis de possibili modales que fiunt ex terminis contrarijs vl' oppositis: in sensu composito sunt false ⁊ in diuiso sunt vere: ut album esse nigrũ est possibile. videntez esse cecum ẽ possibile. ens esse nõ ens est possibile: ⁊ econtra est de illis de impossibili. Quarto sciendũ q' secundus modus huius fallacie sumitur quando vna determinatio refertur ad diuersa determinabilia: vel vnũ determinabile ad diuersas determinationes secũdũ quẽ sic ꝑalogizatur. Quicquid viuit semꝑ est: sortes viuit: ergo sor. semꝑ est. Solutio. Maior est duplex: q2 illa determinatio semꝑ põt determinare hoc verbũ est. ⁊ sic est cõposita ⁊ falsa: ⁊ sequitur conclusio. Et dicitur tunc cõposita: q2 in oratione aduerbiũ habet determinare principalius verbũ. ⁊ q2 illud verbũ est principalius verbũ in tali oratiõe. iõ aduerbiũ ponitur in situ magis debito q̃ñ refertur ad ipsum. vel potest determinare hoc verbũ viuit ⁊ sic maior est diuisa ⁊ vera ⁊ nõ sequitur conclusio. Et similiter hic: omne quod est necessario est sortes est: ergo sor. necessario est. Solutio. Maior ẽ duplex eo q' necessario potest determinare hoc verbum est secũdo loco positum: ⁊ sic est cõposita ⁊ falsa: ⁊ sequit' ꝯclusio. vel põt determinare hoc verbum est primo positũ ⁊ sic est diuisa ⁊ vera nec sequitur cõclusio. Cõtra p̃dicta arguitur primo sic: hic est cõpositio hõ est animal: ⁊ tñ nõ falsa vnio diuidendo: ergo male diffinit' cõpositio. Secũdo sic: materialis vnitas orõnis cõposite ⁊ diuise est vnitas realis cũ sit vnitas vocis: ergo si sit causa apparẽtie huius fallacie sequitur q' hec fallacia sumit causam apparentie ex parte rei: ⁊ sic non erit fallacia in dictione. Tertio sic: quando modus determinat dictum pro se toto vel ꝓ parte sui ibi vna determinatio refertur ad diuersa determinabilia: quia totũ dictũ ⁊ ps ei⁹ differũt: ergo primus modus non differt a secũdo. Quarto sic: vnius determinatiõis est tm̃ vnũ determinabile sicut vnius determinabilis est tantũ vna determiatio: ergo eadem determinatio nunq̃ determinat diuersa determinabilia ⁊ sic male ponitur secũdus modus. Quinto sic: aliqui paralogismi fiunt in fallacijs cõpositiõis ꝑ hoc q' cõiunctio cõiungit inter terminos vel inter ꝓpositiones: ⁊ tñ ille modus hic nõ ponit': ergo insufficiẽter ponunt' modi h⁹ fallacie. Ad primũ istorũ dicit' q' si capiatur cõpositio ꝓ vniõe affirmatiua p̃dicati cũ subiecto sic ibi est cõpositio hõ est aĩal. sz si capiat' ꝯpositõ ꝓ ordiatiõe partiũ orõis in situ magis debito in oratione cõposita falsa sicut hic capitur cõpositio. sic in illa ꝓpositione nõ est cõpositio: neq; hic est diuisio vt hic capitur: hõ nõ est asinus. Ad scd'z dicitur q' licet illa materialis vnitas sit realis tñ nõ considerat' hic in rõne rei: sed in ratione signi habẽtis plura significata: ideo ista causa apparentie non sumitur a parte rei. Ad tertiũ dicitur: q' modus determinans dictũ ꝓ se toto vel ꝓ parte sui semꝑ refertur ad idẽ determinabile: licz diuersimode: q2 sp̃ determinat ipsũ dictũ: sz aliq̃ñ determiat ipz rõne toti⁹: ⁊ q̃nq; rõne ptĩ. Ad q̃rtũ dr̃ q' lz vna determiatio in vna acceptõe intellect⁹ nõ possit referri ad diuersa determiabilia: q2 non pñt ab vno intellectu plura sil' intelligi: tñ s̃m plures acceptões intellectus q̃ fiunt a pluribus hominib⁹ vel ab vno hoie successiue eadẽ determinatio põt referri ad diuersa determinabilia. Ad quintũ dicitur q' licet ille modus nõ enumeret' explicite in textu: tñ intelligit' iplicite in pmo mõ: ⁊ ꝑalogismi facti fiunt s̃m primũ modũ huius fallacie ut pri⁹ patuit.

Qualiter in oratione sit multiplex possibile: siue fuerit cõposita: siue diuisa. ⁊ q̃ñ debeat oratio dici diuisa patuit ex p̃dictis. Nũc aũt restat dicere p̃ncipia siue causas ⁊ mõs diuisionis. Est enim p̃ncipiũ motiuũ siue cã appentie diuisionis vnitas orõnis s̃m suã spẽm ex diuisiõe cãta: q2 alterã hz spẽm cũ ẽ diuisa: ⁊ alterã cũ est cõposita. Principiũ defecti⁹ siue cã nõ exñte diuisionis possibilitas ẽ diuersoꝝ significatorũ in substãtia orõnis diuise: ⁊ hec dico q2 lz orõ in illo mõ quo est diuisa hz. i. significat: tñ substãtia ei⁹ possibil' ẽ ad cõpositionẽ: ⁊ sic ad alterũ significatũ. Modi autẽ diuisiõis sunt duo. Prim⁹ ꝓuenit ex eo q' aliq̃ dictio põt cõiũgere terminos vel propões: ⁊ hoc dupl'r copulãdo vel disiũgẽdo. Cõiũgere eniz est cõe ad copulare vel disiũgere sicut cõiunctio cõis ẽ ad copulatiuã cõiunctionẽ vel disiũctiuã ⁊ ad alias cõiũctiones: est eni gen⁹ omniũ harũ. Q2 coniũgere terminos vel ꝓpões cõe ẽ ad vtrũq;. s. cõiungere eadẽ vl' disiũgere: ⁊ ex hoc prouenit p̃mus modus ut q̃nq; duo ⁊ tria. Et format' ꝑalogism⁹ sic. Quecũq; duo sunt ⁊ tria sunt tria: sz q̃nq; sunt duo ⁊ tria: ergo q̃nq; sũt tria. Minor ẽ duplex põt eni ẽẽ diuisa ⁊ est sensus. Quinq; sunt duo ⁊ q̃nq; sunt tria ⁊ est copulatiua. Vel põt esse cõposita ⁊ ẽ sensus. Quinq; sunt

duo ⁊ tria ita ꝙ sit de copulato ꝑdicato: et tūc est copulano terminorū. Silr̄ maior ē duplex. Et silr̄ hic. Quinqꝫ sunt paria ⁊ imparia disiūgendo sic. Oē aīal ē rōnale vel irrōnale: sꝫ nō oē aīal ē rōnale: ergo oē aīal ē irrōnale. Minor ē duplex: q: potest eē diuisa ⁊ est sensus. Oē animal ē rōnale vel omne aīal ē irrōnale ⁊ sic disiūctiua ⁊ est disiūctio ꝓpōnū: vel pōt eē composita: ⁊ est sensus. Oē aīal est rōnale vel irrōnale: ⁊ sic est duplex disiūctio ꝑdicato ⁊ sic est disiūctio terminorum ⁊ sic dicūtur iste oēs cōposite: q: ꝯiunctio ꝑ priꝰ ē disiūctiua ꝑtium orōnis ⁊ ꝑ posterius orōnis. Silr̄ in his: oē aīal est sanū vl̄ egrū. Ois linea ē recta vl̄ curua. Ois nūerꝰ ē par vl̄ impar. Ois substātia ē corꝑea vl̄ icorꝑea. Scd̄us modꝰ diuisiōis ꝑuenit ex eo ꝙ aliqḋ casuale vl̄ alia determiātio pōt ordinari i diuersis ut hic: tu vides ocul̄ ꝑcussū fit ꝑalogismꝰ sic. Quocūqꝫ tu vides hūc ꝑcussū illo ꝑcussꝰ ē hic: sꝫ tu vides hūc oculo vl̄ ocul̄ ꝑcussū: ergo oculo ꝑcussus ē. Minor ē duplex: q: illḋ casuale siue ille ablt̄ūs oculo vl̄ ocul̄ pōt ordiari cū hoc verbo vides: ⁊ tūc significat instrꝫ visiōis ⁊ ē sēsus tu ocul̄ vides illū q̇ ē ꝑcussus: ⁊ tūc ē ꝯposita: q: cū ille ablatiūs sit determiatio actꝰ ⁊ actꝰ magis sit i verbo q̄ꝫ i ꝑticipio: iō ꝑ priꝰ dꝫ determiare verbū ⁊ ꝑ posteriꝰ ꝑticipiū. Vel pōt ordinari cū hoc ꝑticiplo ꝑcussū ⁊ tūc significat instrꝫ ꝑcussiōis ⁊ sic ē diuisa: ⁊ ē sensus. Tu vides illū q̇ ꝑcussus est ocul̄. Silr̄ in his ego posui te seruū entē liberū: ⁊ q̇nquagīta virorꝫ cētū reliq̇t diues achilles ⁊ tu scis tm̄ tres hoies currere posito ꝙ sex currāt: sꝫ tu scias tm̄ de tribꝰ: sꝫ q̇cq̇d scit̄ ē verū: ergo tm̄ tres hoies currere ē verū. ꝓma duplex q: hoc aduerbium tm̄ pōt determiare hoc verbū scis: ⁊ sic est ꝯposita ⁊ vera. vl̄ hoc verbū currere et sic diuisa ē ⁊ falsa. ⁊ tu es hodie natꝰ ꝓbo tu es hodie ergo natꝰ vl̄ nō natꝰ. sꝫ tu nō es nō natꝰ ergo es natꝰ ergo tu es hodie natꝰ. ꝓma ē duplex ex eo ꝙ hoc aduerbiū hodie pōt detmiare hꝫ v̄bū: est ⁊ sic ꝯposita ⁊ v̄a. vl̄ hoc ꝑticipiū natꝰ ⁊ sic diuisa ē falsa

Postq̄ꝫ determinatū ē de fallacia cōpositionis. Hic cōsequenter determinandū est de fallacia diuisiōis. Cuius ordinis ratio est: quia fallacie adinuicē ordinant̄ sm̄ ordinē suarū causarꝫ apparētie: sic ꝙ habētes ꝑfectiorē cām appentie ꝓponunt̄ aliis: sed in fallacia cōpositiōis maior est cā apparētie q̄ꝫ in fallacia diuisionis: q: maior est apparētia ꝙ si oratio diuisa sit vera ꝙ cōposita etiā sit vera: q̄ꝫ ecōtra si cōposita sit vera ꝙ diuisa sit vera: eo ꝙ in diuisa ꝑtes ordinantur in situ minus debito: ⁊ in cōposita in situ magis debito: ⁊ maior est apparētia si oratio in qua ꝑtes minus debite ordinant̄ sit vera: ꝙ alia in qua ordinant̄ magis debite sit vera q̄ꝫ ecōtra: ideo in fallacia ꝯpositionis maior est causa apparentie q̄ꝫ in fallacia diuisionis rōne cuius bene ei preponitur. Primo sciendū ꝙ fallacia diuisionis est idoneitas decipiendi ꝓueniēs ex materiali vnitate orationis composite vere cū diuisa falsa: ⁊ eius causa apparentie est illa materialis vnitas oratiōis cōposite vere ⁊ diuise false: ꝓpter quā vnitatē credimus ꝙ sicut illa oratio est vera in sensu cōposito ꝙ etiā sit vera in sensu diuiso: cū tamē in illo sensu sit falsa. ⁊ etiā ꝓpter illā vnitatē credimus ꝙ sicut diuisa falsa bene infert ꝯclusionē ꝙ etiā ꝯposita vera bn̄ inferat ꝯclusionē. Et sic ex ꝑte ꝯposite vere sumitur appēs ꝓbabilitas p̄missarū ⁊ ratione diuise false apparet ꝓbabilitas consequentie. sed causa defectus huius fallacie est diuersitas significatorū orationis composite ⁊ diuise. Secūdo sciendū ꝙ oratio composita ⁊ diuisa dupliciter inter se differūt. Primo quia in oratione cōposita partes ordināt̄ sm̄ situm magis debitū. i. sm̄ situm in quo de virtute sermonis citius accipiunt̄: sed in oratione diuisa partes ordinant̄ secūdū sitū minꝰ debitū. Scd̄a differētia sumitur ex ꝑte modi ꝓferendi nā oratio composita habet ꝓferri ꝓlatione continua ⁊ oratio diuisa habet ꝓferri ꝓlatiōe discontinua: discōtinuādo dictiones que abinuicē diuidunt̄: ⁊ hec secūda differētia est signū prime: ut dicendū omnis ꝓpositio vera est. si vera ponatur in subiecto sic illa oratio est diuisa ⁊ vera: ⁊ debet ꝓferri ꝓlatione discontinua: faciendo pausam inter subiectū ⁊ verbū sed si teneat̄ ex ꝑte predicati est cōposita ⁊ falsa. ⁊ debet ꝓferri ꝓlatione cōtinua. Tertio sciendū ꝙ huius fallacie sunt duo modi. Primus modus est quando eadē determinatio diuersimode determīat idē determinabile: sm̄ quē modū sic ꝑalogizat̄: omne qḋ impossibile est esse albū: impossibile est recipere albedinē: sed nigrū esse albū est impossibile: ergo nigrū recipere albedinē est impossibile: qḋ ē falsum. Solutio. Minor est duplex: quia illud dictū albū eē nigrū potest diuersimode determinari ꝑ illum modū impossibile. vno mō inquantū stat sub compositione: ⁊ subijcit̄ secūdū se totū ⁊ sic minor est composita ⁊ vera: ⁊ nō sequit̄ conclusio: sed cōmittitur ista fallacia. Alio mō potest determinari ut accipitur sub diuisione suarū partiū: ⁊ subijcitur ꝓ ꝑte sui. i. ꝓ compositiōe sui predicati cū materia sui subiecti. ⁊ sic est diuisa falsa: ⁊ bene sequit̄ conclusio. Et similiter distinguerentur isti ꝑalogismi: sedentem currere ē impossibile omne albū eē colorarū est necessariū. ⁊ sic de aliis modalibꝰ que in sensu diuiso sunt false ⁊ in sensu cōposito sunt vere. Aliter sic paralogizatur: quicq̇d est tantūdem ⁊ amplius est equale alteri. sed magis est tantūdem ⁊ amplius ergo magis est equale. Solutio. Minor est duplex: quia illa cōiunctio ⁊ potest cōiungere inter terminos: ⁊ determinare illa que cōiungit tanq̄ꝫ partes vnius predicati: ⁊ sic minor ē cōposita ⁊ vera: ⁊ nō sequitur conclusio. vel potest coniūgere inter propositiones ⁊ coniūgere ea que per eam copulantur tanqꝫ diuersa ꝑdicata pluriū propositionū: ⁊ sic minor est diuisa ⁊ falsa: q: est vna copulatiua cuiꝰ vna ꝑs est falsa ⁊ hoc mō sequitur cōclusio: ⁊ ecōtra dicendū est de maiore. Similiter soluit̄ iste ꝑalogismus q̇cūqꝫ sunt duo ⁊ tria sunt paria ⁊ imparia: sed q̇nqꝫ sunt duo ⁊ tria: ergo quinqꝫ sunt paria ⁊ imparia ⁊ similiter est hic omne animal est sanū vel egrū: sed nō omne animal est sanum: ergo omne animal est egrū. Solutio Hec cōiunctio vel potest cōiungere inter terminos: ⁊ sic maior est composita ⁊ vera: vel inter ꝓpositiones ⁊ sic est diuisa ⁊ falsa. Quarto sciēdū ꝙ secūdus modus est quādo aliqua determinatio potest determiari a d...

re plura determinabilia. vel idem determinabile pōt determinari a diuersis determinationibus secundū quem modū sic paralogizatur: nullus hodie natus fuit heri: homo decrepitus est: hodie natus: ergo nō fuit heri. Solutio. Minor ē duplex: quia hoc aduerbiū hodie potest determinare natus ꝛ sic est diuisa ꝛ falsa: ꝛ bene sequitur conclusio. vl' pōt determinare hoc verbū est: ꝛ sic est composita ꝛ vera: ꝛ nō sequitur conclusio. Est enī tunc composita quia aduerbiū de sui natura magis habet determinare verbū q̄ participiū: ideo cum hodie refertur ad verbum ordinatur in situ magis debito. Et similiter hic quorūcunqꝫ viroꝝ achilles reliquit cētum in bello: illi erant centū ꝛ amplius sed quadraginta virorū centū reliquit achilles in bello: ergo quadraginta erāt centum ꝛ amplius. Solutio. Minor est duplex: quia ille genitiu⁹ virorū potest determinari per illud adiectiuuꝫ centū sic q̄ ambo sint genitiui casus ꝛ regātur de li quadraginta: ꝛ sic minor est composita ꝛ vera ꝛ nō sequitur conclusio. vl' potest determinari per illud adiectiuuꝫ quadraginta sic q̄ ambo regant' de li centum: ꝛ sic est diuisa: q2 dictio recta pcedit dictionē regētem: ꝛ sic est falsa ꝛ sequitur conclusio: ꝛ sic possent solui alij paralogismi huiusmodi. Contra predicta arguitur primo sic: in ista fallacia sumitur causa apparentie ratione orationis composite vere ꝛ non ratione diuise: ergo ista fallacia debet dici fallacia compositionis: ꝛ nō fallacia diuisionis cum apparentia ꝛ probabilitas suorū paralogismorū proueniat ex oratione composita vera. Secūdo sic: materialis vnitas orationis composite ꝛ diuise ē causa apparentie in fallacia compositionis: ꝛ diuersitas significatorū eius est causa defectus: ergo si illa materialis vnitas sit causa apparentie huius fallacie habebit eandē causaꝫ apparentie cum fallacia compositionis quod est inconueniēs. Tertio sic: modus proferendi orationis se tenet in prolatione litterarū sillabarū ꝛ dictionū: sed in oratione composita ꝛ diuisa eodem modo proferūtur littere sillabe ꝛ dictiones: ergo iste orationes non differunt secundū modum proferendi. Quarto sic: coniunctio est coniunctiua partiuꝫ orationis ut habetur in sua diffinitiōe ꝛ nō orationū: ergo coniunctio non habet coniungere inter propositiōes: ergo contra ea q̄ dicuntur in primo mō huius fallacie. Quinto sic: in isto paralogismo amphibologie: quēcunqꝫ contingit dicere contingit loqui: sed tacentē contingit dicere: ergo tacentem contingit loqui. vna determinatio potest diuersimode determinare idem determinabile: ꝛ tamen ibi nō est primus modus huius fallacie: ergo male superius assignatur primus modus. Ad primū dicitur q̄ licet ex pte orationis composite vere in ista fallacia sumatur apparentia ꝛ probabilitas premissarum tamen ex parte orationis diuise false sumitur apparentia proprietatis consequentie que est principalior in paralogismis: ideo ista fallacia principali⁹ denominatur ab oratione diuisa falsa q̄ꝫ composita. Ad secūdum dicitur q̄ licet hec fallacia ꝛ fallacia compositiōis habeant eandem causam apparentie communem scilicet materialem vnitatem diuise ꝛ composite tamen habent diuersas causas apparentie speciales per hoc q̄ oratio composita ꝛ diuisa variantur penes verum ꝛ falsum ut patet ex predictis. Ad tertium dicitur q̄ licet in oratione composita ꝛ diuisa dictiones secundū se eodem modo proferantur: nō tamen eodem modo quo ad vnionem earum inter se: quia quandoqꝫ diuiduntur ad inuicem ꝛ quandoqꝫ componuntur. Ad q̄rtū dr̄ q̄ p̄iūctio p̄mo ꝛ p se ē p̄iūctiua ptiū orōnis: ſꝫ bñ ex p̄n̄ p̄iūgit orōnes ꝛ quia solū coniungit ex consequenti tantū inter orationes: ideo quādo sic accipitur ordinatur in significato minus debito: ꝛ facit orationem diuisam. Ad quintū dicitur q̄ licꝫ in illo paralogismo eadē determinatio diuersimode determinet idem determinabile tamen hoc non fit cū variatione partium orationis secundū situm magis debitum quia illa oratio de virtute sermonis potest accipi equaliter p ut ille actus precedit verbuꝫ ꝛ sequitur: ideo ibi non est variatio sensus compositi ꝛ diuisi que tamen p̄supponitur in omnibus modis huius fallacie.

Accentus est regula ꝛ lex ad eleuādū ꝛ deprimēdū vniuscuiusqꝫ sillabā ptiū orationis q̄ etiā tripertito diuidit' acuto graui ꝛ circūflexo. Acutus nāqꝫ accētus ē q̄ acuit siue eleuat sillabā. Grauis vero q̄ deprimit ꝛ deponit sillabā. Circūflex⁹ q̄ acuit ꝛ deprimit sillabā. Accētus autē put ē principium decipiendi ē multiplicitas ipsi⁹ dictiōis eiusdē ſm substātiā causatā ꝛ ſm diuersitatē accētuū. Causa vero apparētie accēt⁹ ē vnitas dictiōis ſꝫ accētū vnū. Cā vo falsitatꝫ ē diuersitas significatoꝝ p possibilitatem dictionis ab vno accentu in alterū. Accēt⁹ sūt duo sūt modi. Prim⁹ puenit ex eo q̄ aliq̄ dictio eadē ſm substātiam pōt regi diuerso accētu ut hic ois ppl'⁹ est ppl'us ſꝫ gens ē ppl'us ergo gens est arbor. Maior ē duplex: q2 hec dictio populus aliud significat cuꝫ p̄ma producitur ꝛ aliud cum corripitur. Silr hic ois ara ē in tēplo: stabuluꝫ porcoꝝ est ara: ergo stabulū porcorū est in tēplo. Silr quicquid hamatur hamo capit' ſꝫ vinū amat' ergo vinum hamo capitur. Aliud enim significat amatur sine aspiratiōe ꝛ aliud cū aspiratione ꝛ aliter pfert'. Silr hic: iustos viros oportet pēdere ſꝫ iustos viros nō oportet pendere: ergo iustos oportet pati idē ꝛ nō pati idē. Secūdus modus prouenit ex eo q̄ aliquid pōt esse dictio vel oratio ut hic Tu es qui es sed q̄es est reqes ergo tu es requies. p̄ma ē duplex: q2 cū dictio quies pōt esse dictio vel orō ꝛ ſm hoc significat diuersa. Siliter hic: deus nihil fecit inuite ergo vinū non fecit ī vite. prima est duplex q̄ hoc q̄ dico inuite potest esse dictio: ꝛ sic est vera. vel potest esse oratio ꝛ sic est falsa Silr ꝛ econuerso ꝛ hic: metuo languores pereūte lidias nocte. lidias hic q̄ dico metuo potest esse dictio vel oratio. Sed ex p̄dictis emergūt dubitationes ꝛ primo qualiter hic sumatur hic accētus vtrum .s. sumatur ſm distinctionē accent⁹ positā ī principio hui⁹ tractat⁹ de accentu an sumatur cōiter ad oēm modū proferendi accentū in dictiōe q̄ sunt pductio correptio aspiratio nō aspiratū graue acutū ꝛ hmōi. q̄ auteꝫ nō accipiatur hic pprie sed cōiter videtur

ꝑ hoc ꝙ quidã paralogismi sunt a parte ꝓducti ⁊ correpti accent⁹: sicut in hoc verbo pendere cũ medis ꝓducitur vel corripitur quedã sumunt̃ a parte aspiratiõis qḋ satis pꝫ: ergo accẽt⁹ sumitur hic cõiter et nõ ꝓprie. ꝙ aũt nõ sumat̃ hic cõiter ſꝫ ꝓprie videt̃ ꝑ Aristo. auctoritatẽ ponentis solutionẽ generalẽ ĩ libro elẽchoꝝ ad oẽs paralogismos ſm accentum dicẽdo. Quõ aũt sit plana ẽ solutio ad soluẽdum palogismos. nõ enĩ idẽ significat nomẽ grauit̃ ⁊ acute ꝓlatũ: ergo hic sumitur ꝓprie ⁊ nõ cõiter cũ graue ⁊ acutũ sint dĩe accentus ꝓprie sumpti. Itẽ si sumat̃ cõiter ergo accentus ꝓut hic sumit̃ esset cõe ad tẽpus ⁊ spiritũ ergo p̃dicaret̃ de ipsis sicut p̃dicat̃ de acuto ⁊ de graui. Adhuc dicẽdũ ꝙ accent⁹ sumitur hic cõiter ad omnẽ modũ proferẽdi sed nõ cõmuniter ſm p̃dicationẽ sed secundũ consequentiã: q: his duobus modis sumitur cõe. s. p̃dicando vel cõsequẽdo tãtũ ita ꝙ nõ p̃dicãdo ut ad albedinẽ ⁊ nigredinẽ ⁊ ad oẽs medios colores cõsequit̃ superficies: q: ꝓpriũ est superficiei p̃mo colorari: ut hoc intelligendũ est in corporibus cõpositis ex elemẽtis: q: alia corpꝰ ut elementa celũ ⁊ stelle non sunt colorata: de quo mõ nõ est dicẽdũ cũ ꝑtineat ad naturales: sed sumat̃ ꝙ superficies sequit̃ ad vnũquodq; corporũ p̃dictoꝝ ⁊ de nullo eorũ p̃dicat̃: ⁊ sic est vno mõ cõe in cõsequẽdo ⁊ non in p̃dicando. Alio aũt mõ in cõsequẽdo ⁊ predicando: ut superiora de inferiorib⁹ ſm hoc ergo dico ꝙ accẽtus sumitur hic cõiter sumpto cõi ſm cõsequẽtiã: q: ad variationẽ siue diuersitatem t̃pis sequit̃ diuersitas siue variatio accent⁹: ut pꝫ in hoc verbo pẽdere ſm ꝙ media ꝓducitur vel corripitur: ⁊ sic pꝫ solutio ad id qḋ obijcit̃ de auctoritate Aristo. ꝙ lꝫ nomẽ nõ idẽ significet grauiter ⁊ acute ꝓlatũ hoc nõ accidit ꝓpter diuersitatẽ solam accentuũ sed accidit etiã ꝓpter diuersitatẽ ⁊ variationẽ temporuꝫ ſꝫ ꝓductũ ⁊ correptũ ad qḋ sequit̃ diuersitas accẽtuũ. Ad id qḋ obijciebatur ꝙ accentus p̃dicaret̃ de tẽpore ⁊ spũ si esset cõe patet solutio ex p̃dictis ꝙ equocat̃ cõe nõ enim accent⁹ est cõe ſm predicationẽ ſꝫ ꝑ ut dictuꝫ est: ⁊ ita nõ predicatur de t̃pe nec de spũ: ⁊ spũs appellatur ſm ꝙ dictio vel sillaba dicitur aspirari: q: spũs ꝑ prius accidit sillabe ⁊ ꝑ sillabã dictioni ut patet in Priscia. in tractatu de orthographia vbi assignantur quattuor accidẽtia sillabe spiritus tenor tempus ⁊ numerus litterarum ⁊ tenor idẽ est quod accentus: vnde ista ꝑ prius sunt in sillaba ⁊ ꝑ posteri⁹ in dictione. ⁊ dico prius sicut incõpletũ ⁊ indistinctũ prius est cõpleto ⁊ distincto. hec enim indeterminata ⁊ indistincta sunt in sillaba secundũ se. In dictione aũt siue in ipsa sillaba ſm ꝙ sumitur in dictione sunt determinata ⁊ distincta. Itẽ queritur cũ accentus sumat̃ cõiter ut dictũ est quare potius hec fallacia dicitur ſm accentũ q̃ꝫ ſm tempus vel spiritũ est dicendũ ut iã patet ex p̃dictis ꝙ cum ad diuersitatẽ illoꝝ sequat̃ diuersitas accẽtus ⁊ nõ ecõuerso: idõ appellatur ſm accẽtũ ⁊ nõ ſm tẽpus vel spiritũ cũ denoĩatio ſm accentuꝫ cõmunior sit eo ꝙ facit diuersitas eius cõmunior.

Postq̃ꝫ auctor determinauit de fallacijs cõpositionis ⁊ diuisiõis. Hic cõsequẽter determinat de fallacia accẽtus. Cui⁹ ordinis rõ est: q: fallacie debẽt ordinari ſm suas causas apparẽtie: ſꝫ maior est cã apparẽtie in fallacia cõpositiõis ⁊ diuisionis q̃ꝫ in fallacia accent⁹. idõ ille fallacie cõueniẽt̃ ꝓponuntur isti. ⁊ ꝙ in ipsis sit maior causa apparẽtie pꝫ q: in fallacijs in dictiõe sumit̃ cã apparẽtie ab vnitate vocis multiplicis ſꝫ ĩ fallacijs cõpõnis ⁊ diuisiõis vbi manẽt simplices dictiões actualr̃ eedẽ. lꝫ varient̃ orõnes ẽ maior vnitas voc multiplicis q̃ꝫ in fallacia accent⁹ vbi variant̃ actualr̃ dictiões ⁊ orões idõ posteri⁹ ponit̃ fallacia accent⁹. Primo sciẽdũ ꝙ est certa lex vel regula ad eleuandũ vel deprimẽdũ quãlibet sillabã alicui⁹ dictiõis. per hoc ꝙ dĩ certa regula explicat̃ cã formalis ei⁹. ⁊ ꝑ hoc ꝙ ponit̃ ad eleuandũ vel deprimendũ explicat̃ sua causa finalis. ⁊ ꝑ hoc ꝙ dĩ sillabã vniuscuiusq; dictiõis explicat̃ sua cã mãlis in q̃ q: accent⁹ p̃mo cõuenit sillabis ⁊ ꝑ sillabas dictionib⁹ ⁊ ꝑ dictiões orationib⁹. ⁊ dĩ accentus quasi ad aliud cant⁹: q: talis mẽsura eleuatiõis vel depressiõis est q̃dã cant⁹ ordinatus ad exprimendũ cõcept⁹ mentis. ⁊ diuidit̃ ꝑ grauẽ acutũ ⁊ circũflexũ. Cui⁹ diuisiõis rõ ẽ: q: oĩs accent⁹ est simplex vel mixt⁹ si simplex hoc est duplr̃: vel fit cũ depressiõe vocis ⁊ sic ẽ grauis. vel cũ eleuatiõe ⁊ sic est acutus. si est mixt⁹ ex eleuatiõe ⁊ depressione sic est circũflexus. ⁊ hoꝝ diffinitiões satis patẽt in textu. vñ hic nõ cõsiderat̃ accent⁹ inquantũ ẽ passio vocis significatiue absolute sicut in grãmatica. ſꝫ cõsiderat̃ inquãtũ diuersitas accent⁹ eiusdẽ dictiõis ẽ cũ pluralitate significatoꝝ: rõne cuius põt sumi vna fallacia. Scḋo sciendũ ꝙ fallacia accẽtus est idoneitas decipiẽdi ꝓueniẽs ex mãli vnitate dictiõis diuerse secundũ modũ ꝓferẽdi ⁊ ſm significata. Et eius cã apparẽtie ẽ mãlis vnitas dictiõis plura significãtis rõne cuius credit̃ ꝙ sicut illa vox est mãliter vna ꝙ ita habeat vnũ accentũ ⁊ vnũ significatũ. ⁊ ꝑ hoc sumitur vna maxĩa in hac fallacia in qua fundãt̃ oẽs palogismi hui⁹ fallacie. Sꝫ cã defectus eius est diuersitas significatorũ illius dictionis diuer-

se in modo ꝓferẽdi. ⁊ ꝑ hoc pꝫ ꝙ accentꝰ nõ est cã apparen tie nec cã defectus huiꝰ fallacie: sed cõcomitatur causã defectus: qꝛ fm̃ plures accentꝰ dictio habet plura significata. et hec diuersitas accentꝰ est signũ diuerse significationis. ⁊ licet sint quattuoꝛ accidẽtia dictiõis. s. lrãꝝ numerus: spũs: tẽpꝰ ⁊ accentus: tñ ab alijs nõ sumit̃ vna fallacia sicut fm̃ accẽtũ. vñ ꝑ numerũ lrãꝝ nõ causat̃ vna fallacia: qꝛ variato cali numero nõ manet idẽtitas vocis; sed fm̃ spiritũ vel aspirationẽ dictiõis q̃ designat̃ ꝑ. h. ⁊ per tẽpus fm̃ ꝙ aliqua similia hñt duo tẽpa si sit longa vel vnũ si sit breuis. põt causari ista fallacia sed hoc est solũ inquantũ variatio spũs vel tẽporis causat variationẽ accentꝰ ⁊ modi ꝓferendi: ⁊ õ ista fallacia meliꝰ denominat̃ ab accentu q̃ʒ ab alijs ⁊ in oĩbꝰ paralogismis huiꝰ fallacie fit variatio accentꝰ nõ aũt spũs vl̃ tẽporis. Tertio sciendum ꝙ huius fallacie duo sunt modi. Primus modꝰ est qñ dictio potẽtialr̃ vna põt regi diuersis accentibus fm̃ quẽ sic paralogizatur q̃cunqꝫ vult pendere vult suspendi: sed tortoꝛ pendens hominem vult pendere: ergo tortoꝛ vult suspẽdi. Solutio vtraqꝫ ꝑmissarũ ẽ duplex: qꝛ pendere vno mõ põt capi neutraliter ut venit a dependeo des. ⁊ sic habet mediã longã. Alio mõ actiue ut venit a pẽdo dis: ⁊ sic hꝫ mediã breuẽ. si in vtraqꝫ ꝑmissaꝝ sumat̃ neutraliter: maioꝛ est vera ⁊ minoꝛ falsa. ⁊ si in vtraqꝫ teneatur actiue: est ecõtra: ⁊ in istis duobus modis sequitur ꝯclusio. Sꝫ si in maiore sumat̃ neutraliter. ⁊ in minore actiue: vtraqꝫ premissaꝝ ẽ vera: ⁊ nõ sequit̃ ꝯclusio: sꝫ cõmittit̃ fallacia accentꝰ. Et similiter diceret̃ de isto ꝑalogismo: oĩs ppl̃us est arboꝛ: gens ẽ ppl̃us: ergo gẽs est arboꝛ. distinguẽdo ambas premissas. Quarto sciẽdũ ꝙ secũdus modꝰ fit qñ aliqua vox põt esse dictio vel oꝛõ: fm̃ quẽ modũ sic paralogizatur: q̃cq̃d ꝑstat alteri dat alteri: vnus lapis ꝑstat alteri: ergo vnꝰ lapis dat aliq̃d alteri. Solutio vtraqꝫ ꝑmissarũ est duplex: qꝛ ꝑstat põt eẽ dictio vel oꝛõ. si in vtraqꝫ ꝑmissarũ sumatur ut dictio maioꝛ est vera ⁊ minoꝛ falsa ⁊ si in vtraqꝫ ꝑmissarũ sumat̃ ut oꝛõ est ecõtra: ⁊ istis duobꝰ modis sequit̃ conclusio. Sꝫ si in maiore teneatur ut dictio ⁊ in minore ut oꝛõ ambe premisse sunt vere: ⁊ nõ sequit̃ cõclusio. Aliter potest distingui de illa oratiõe. Metuo longas pereunte noctes lidia dormis: qꝛ metuo põt esse vnũ verbum cũ: ⁊ sic idẽ est qꝺ timeo. Alio mõ põt eẽ duo ꝓnõia. s. me ⁊ tuo. Tertio mõ potest eẽ vnũ nomẽ cũ vna interiectione. s. metu ⁊ o. Quarto mõ pñt esse tres dictiões. s. duo ꝓnoĩa cũ vna interiectione. s. me tu ⁊ o ⁊ fm̃ hoc sic paralogizatur. Quicũqꝫ dicit metuo longas pereunte noctes lidia dormis, dicit se timere: sꝫ dicẽs me tuo longas pereunte noctes lidia dormis nõ dicit se timere: ergo nõ dicens se timere dicit se timere. Soluit̃ distinguendo ꝑmissas fm̃ distinctionẽ ꝑpositam. Sed ꝯtra ꝑdicta arguit̃ ꝑmo. Accentus est depressio vel eleuatio sillabe alicꝰ dictiõis cũ accẽtꝰ acutꝰ sit eleuatio ⁊ grauis depssio sillabe: ergo nõ est regula ad eleuandũ vel deprimendũ sillabã. Secũdo sic: oẽ graue vel acutũ est corpus nullus accẽtus est corpꝰ: ergo nullus accẽtus ẽ grauis vel acutꝰ. Tertio sic: nulla fallacia sumit̃ ab illo qꝺ impedit deceptionem sed accentꝰ impedit deceptionẽ: qꝛ fm̃ distinctos ⁊ diuersos accẽtus alicuiꝰ dictiõis cognoscunt̃ diuersa significata eius ergo fm̃ accentũ nõ sumit̃ aliqua fallacia. Quarto sic: in isto ꝑalogismo oĩs ppl̃us est arboꝛ: gẽs ẽ ppl̃s: ergo gens est arboꝛ: cõmittit̃ fallacia equiuocatiõis: qꝛ ppl̃us significat equiuoce arborẽ ⁊ collectionẽ gentis: ergo nõ ẽ in ꝑmo modo huiꝰ fallacie. Quinto sic. in isto argumento quicq̃d habet fraternã dilectionẽ habet amorẽ dei. vsurarius habꝫ sup̃-nã dilectionẽ: ergo habet amorẽ dei. nõ est vna dictio materialiter: quia supernã aliter scribitur quãdo est vna dictio: ⁊ qñ est plures dictiones: ergo male ponit̃ exemplũ illõ in secũdo mõ huius fallacie. Ad primũ dicitur ꝙ accentus fm̃ suũ materiale bñ est eleuatio vel depressio alicuiꝰ sillabe: sed tamẽ fm̃ suũ formale bene est lex vel regula vel mẽsura talis eleuationis vel depressionis. Ad secundũ dicitur ꝙ si capiat̃ graue ⁊ acutũ ꝓprie: sic omne graue vl̃ acutum est corpus sed si capiatur transsumptiue ut hic sumit̃ maioꝛ est falsa dicitur enim accentꝰ grauis fm̃ similitudinẽ qꝛ sicut corpus graue mouetur deoꝛsum ita ⁊ accentus grauis ⁊ sicut corpus leue tendit sursum: ita accentꝰ acutꝰ secũdũ similitudinẽ. ⁊ sicut corpꝰ dicitur acutũ ꝙ faciliter pũgit ⁊ penetrat sensum tactus: sic accentꝰ dicit̃ acutꝰ: qꝛ faciliter penetrat auditũ ꝑ eleuationẽ sillabe. Ad tertiũ dicit̃ ꝙ licet respectu cognoscẽtis diuersitatẽ accentus ⁊ significatorũ dictionis diuersus accentus impediat deceptionẽ tamen respectu cognoscẽtis pluralitatẽ significatorũ dictionis cõsequentẽ plures accentus hñ põt causare deceptionez. Ad quartũ dicit̃ ꝙ si capiatur generaliter equiuocatio ꝓ quacũqꝫ pluralitate significatorũ eiusdẽ dictiõis ibi est equiuocatio; sed si capiatur ꝓprie ꝓ pluralitate significatorũ que est cum actuali vnitate vocis sicut capitur in fallacia equiuocationis: sic nõ est ibi equiuocatio. Ad quintũ dicit̃ ꝙ licꝫ li supernã varietur in numero litteraꝝ fm̃ scripturã tamen est variatio minima in ꝓnũciatione litteraꝝ ⁊ sillabarũ: ⁊ õ dicitur manere eadẽ vox materialiter.

Modus significandi in dictione est duplex: qꝛ vnꝰ ẽ substãtialis: alius accidẽtalis. verbi gratia. Qualitas nois accipitur dupl'r: qꝛ vno mõ fm̃ ꝙ est apta nata ꝑticipari a pluribꝰ vel apta nata nõ ꝑticipari a pluribꝰ sꝫ ab vno solo: ⁊ sic ẽ cõpletiua siue ꝑfectiua noĩa: ⁊ sic ẽ eẽntialis ⁊ sic dicit̃ ꝙ nomẽ significat substãtiã cũ q̃litate essentialiter. Alio aũt mõ accipit̃ eadẽ qualitas ꝓut est ꝑticipabilis a pluribꝰ secũdũ actũ vel est ꝑticipabilis ab vno solo singulari fm̃ actũ ⁊ sic accidit noĩ: ⁊ idem est dicere ꝙ q̃litas nois accipit̃ vno modo ꝑ habitũ ꝑticipandi a pluribꝰ vel ab vno solo ⁊ sic est essentialis. ⁊ alio mõ fm̃ actũ ꝑticipandi a pluribꝰ vel ab vno solo: ⁊ sic est accidentalis. Et nota ꝙ vtraqꝫ q̃litas diuidit̃ ꝑ ꝓpriũ ⁊ appellatiuũ: sed ꝓpriũ ⁊ appellatiuũ ꝓut dicũt aptitudinẽ ꝑticipandi ab vno solo vel a pluribus sunt ꝑtes q̃litatis essentialis: sꝫ fm̃ ꝙ dicũt actũ ꝑticipãdi ab vno solo vel a plibꝰ sicut sũt ꝑtes accidentalis qualitatꝭ ⁊ fm̃ ꝙ sunt ꝑtes essentialis qualitatis sic ponunt̃ in diffinitiõe nois a Prisciano ⁊ a Donato. secũdũ aũt ꝙ sunt ꝑtes accidẽtalis qualitatis sic assignant̃ inter accidentia nois: verbi gratia hõ fm̃ ꝙ dicit qualitatẽ aptã natã ꝑticipari a pluribus sic significat qualitatẽ essentialẽ fm̃ aũt ꝙ hõ iam est actu in hoc vel in illo significat qualitatẽ accidentalẽ. Accidit eni homĩ eẽ actu in pluribus sꝫ nõ accidit ei eẽ hitu in plibꝰ vel fm̃ aptitudinẽ imo est ei eẽntiale. Si q̃rat aliq̃s vtrũ illa q̃litas hõis sit hũanitas. dñdũ ꝙ nõ: qꝛ hũanitas ẽ qꝺdã nomẽ hñs ꝑ se suã sbam ⁊ suã q̃litatẽ sic eni ꝯtigeret ire i ĩfinitũ qꝺ est impossibile. sꝫ ꝑ hoc nomẽ hõ si-

gnificat sua substãtia ⁊ sua q̃litas ⁊ silr q̃li
tas formis ſm ꝙ est apta nata pticipari ab
vno solo sic ẽ ei essentialis: sꝫ ſm ꝙ illa ap
titudo ẽ in suo actu sic ẽ accidẽtalia. Ex p-
dictꝫ pꝫ ꝙ modꝰ significãdi q̃ est in dictõe
vno mõ est essentialꝰ. Alio mõ accidẽtalis
ſm ꝙ sumit in aptitudĩe vel in actu ſm qḋ
supius dictũ est. In noĩe enĩ alius est acci-
dẽtalis modꝰ significãdi a pte accidentiũ
ſm ꝙ nomẽ significat masculine vel femi-
nine ⁊ sic de alijs: ergo in noĩe est duplex si
gnificandi modꝰ: vnꝰ substãtialis ⁊ alius
accidẽtalis. Similiter est in verbo q: age-
re ⁊ pati sumit dupliciter. s. ſm habitum ⁊
sic sunt essentialia verbo vel ſm actũ ⁊ sic
accidũt eidẽ. verbi gratia: videre currere ⁊
sedere ⁊ ambulare ⁊ sic de alijs sumunt du
pliciter. s. ſm habitũ vel ſm actuꝫ. Scd̃m
habitum sumũtur cum dicimus de dormi
ente ꝙ videt ⁊ de equo in stabulo ꝙ bene
currit vel ambulat vel vadit multũ. et de
alio stante. dicimꝰ ꝙ semper sedet vel sem-
p dormit scd̃m actũ nõ sumũtur cũ is ape-
rit oculos ⁊ videt res extra vel cũ iã nimia
velocitate ptransit spaciũ. Silr cõburere
dicimꝰ de igne ⁊ de ferro ignito ſm habi-
tũ qñ nihil leditur vel cõburitur ab eis di
cimꝰ qḋ cõburunt hñt. n. actũ cõburendi.
vlr aũt quotienscunqꝫ de subiecto aliquo
nihil agẽte p̃dicamꝰ verbũ significãs mo
dũ actiõis semp habitum p̃dicamus ⁊ su-
mitur agere in habitu ut dicimꝰ de cultel-
lo ꝙ scindet ⁊ si nihil scindatur cũ eo. quã
do aũt de ipo subiecto p̃dicat aliqḋ verbũ
ꝙ ipsa actio iã vnit actualiter tũc predica
mus agere in actu ⁊ sic in verbis significã
tibus pati: ⁊ iõ diximus ꝙ agere ⁊ pati su
mũtur duplicit. s. hitu ⁊ actu ⁊ sumpta ſm
habitũ sunt eẽntialia verbo sumpta vero
ſm actũ sunt accidentalia ⁊ sic in noĩe ⁊ in
verbo duplex est modꝰ significãdi eẽntialꝰ
⁊ accidẽtalis: ⁊ similiter in qualibet alia p
te orationis: ⁊ iõ in dictiõe simpliciter ẽ ille
modꝰ significãdi. Figura est que termino
vel terminis cõtinetur. Termino ut circu
lus claudit circũferẽtia. Terminꝰ vero ut
figure multi latere suis lateribꝰ continent

nõ. n. circũferẽtia est circulus sed supficies
q̃ cõtinet a circũferẽtia. neqꝫ tres linee re-
cte ad tria pũcta et vtraqꝫ pte cõcurrẽtes
sunt triangulus. sꝫ supficies q̃ in eis tribꝰ
lineis continet. Figura p priꝰ repit in na
turalibꝰ ⁊ deinde in mathematicꝭ ⁊ p po-
sterius in dictione q: pportionabilr dicit
de dictione: sed q: ois figura est ei accidẽs
cuius est figura ideo si figura debet dictio
ni pportionabilr oportꝫ ꝙ sumatur a pte
eorũ q̃ accidũt dictiõi. vnde dicimꝰ ꝙ figu
ra dictionis est modꝰ significandi in dictõ
ne accñtalis ppter hoc. n. distinximꝰ ꝑus
duplicẽ modũ significãdi in dictiõe. Sed
ꝙ figura sit accñs in dictõe sicut figura in
illis. i. in rebus naturalibus hec non est si
militudo ppria ppter quã hec figura p-
portionabiliter sumat ab illa: sed hec simi
litudo cõsistentis ad illã sꝫ ꝙ vtraqꝫ est fi
gura q: inquantũ accidit cõicat cũ quoli-
bet alio accñte. sꝫ ppria similitudo ſm q̃
in dictione est figura hec est ꝙ sicut figura
in naturalibus ⁊ in mathematicis termĩat
⁊ cõtinet id cuius est. Silr in dictõe modꝰ
significãdi accidẽtalꝰ terminat et cõtinet di
ctionẽ nõ dico terminatõe vocali: sicut mu
sa terminatur in a sed terminatiõe intelle-
ctuali. hec. n. figura nõ est terminatio voca
lis ipsiꝰ dictiõis: sꝫ in terminatione vocali
intelligitur ut ꝙ significat p modũ q̃d vel
p modũ qualis vel masculine vlꝰ feminine
⁊ sic de alijs. Qḋ aũt ad p̃dictã figurã di-
ctiõis ptineat cõtinere rẽ ut patꝫ in figura
proprie sumpta q̃ terminat ⁊ continet cor-
pus eiꝰ est: ⁊ ẽ vltimũ ipsius corpis. vnde
cũ modꝰ significandi accidẽtalis aduenit
dictioni vltimo: nã q̃uia nõ tpe: iõ est vlti
mũ a pte eorũ q̃ intelligunt in dictiõe ⁊ sic
est sicut terminãs ⁊ ɔtinẽs ⁊ ppter huius
dr figura dictionis ⁊ quo ad hoc est silitu
do ⁊ pportio huiꝰ figure ad illã. Et notã-
dũ ꝙ non contingit decipi p hanc figuraꝫ
nisi figura vniꝰ dictiõis siue modus signi
ficãdi ipsius assimilet figure alteriꝰ dictio
nis vlꝰ modi significãdi ipsiꝰ: sꝫ similitudo
istius figure duplex ẽ in dictõibꝰ: vno mõ
ſm ꝙ vtraqꝫ illarũ dictionũ q̃ assimilant

in figura hꝛ̄it eundē modū significādi: ⁊ se
cundū hāc siꝉitudinē figure nō cōtingit qꝛ
nullꝰ substātie defectꝰ ut qn̄ vtrūqꝫ est fe
minini generꝭ: vꝉ qn̄ vtrūqꝫ est masculini
generis: vel qn̄ significat quale ⁊ sic de ali-
ja. Alio aūt mō sumiꝛ̄ siꝉitudo figure vni-
ua dictionis cū altera figura alteriꝰ dictio
nis qn̄ vna dictio habet tm̄ vnū modū si-
gnificādi: ⁊ ꝓpter cōueniētiā aliquā quā
hꝫ cū alia dictiōe videꝛ̄ habere modum si
gnificandi illius alterius cū sumiꝛ̄ sub illa
alia ad mediū ut patebit in ꝑalogismia qꝛ
hoc mō dictio q̄ sumitur sub medio hꝫ mo
dū significandi ꝓpriū ⁊ aliū apparēter a
dictiōe posita ad mediū ⁊ iō nō est siꝉis ei
simpliciter ꝫ dissiꝉis. apparet autē siꝉis ei
qꝛ sumiꝛ̄ ab ea: ⁊ hāc dissimilitudinē osten
dit Aristo. in illo capitulo elenchorū. fal
lacia aūt fit in his dicens difficile ē diiudi-
care q̄ similiter ⁊ q̄ diuerse dicuntur. i. dissi
militer. ⁊ sic in vna ⁊ eadē dictōe multipli
canꝛ̄ diuersi mōi significandi sed vnꝰ vere
⁊ aliꝰ appēter ⁊ ꝓpter hoc ē ibi multiplex
fantasticū ⁊ ꝑ illā appārētiā subest ibi de
fectus ⁊ similitudo diminuta et fantastica
⁊ hoc mō sumitur similitudo figure in hac
figura nō ꝓmo mō. Ex ꝑdictis iam patet
ꝙ multiplex est fantasticū ⁊ ꝙ nō est mul-
tiplex simpꝉr qꝛ multiplicitas simpliciter
est pluriū reꝝ ꝯm placitū representatio in
eodē signo ⁊ iō multiplex est simpꝉr multi
plex cū hec actuale descriptio ꝯplete salue
tur in eo ut in equocatōe ⁊ amphibologia
Potētiale autē multiplex nō simpliciter ē
multiplex cū nō sit signū idem ꝑ diuersas
dispositiōes in q̄bus sumiꝛ̄ ut ꝓus patuit.
Multiplex aūt fantasticū est qn̄ eadē di-
ctio hꝫ vnū modū significādi vere: ⁊ aliū
modū significādi apparēter. vn̄ quantū
ad hoc ꝙ ibi vnū signū simplex implicet
in se multa magis cōuenit cum multiplici
actuali q̄ꝫ potētiali: ꝫ quātū ad hoc ꝙ illa
multitudo nō est reꝝ ꝫ modorū significan
di minus conuenit cū multiplici actuali q̄ꝫ
potētiali. Habito quis modꝰ in dictōe di
catur figura dictiōis ⁊ quomō sumaꝛ̄ trā
sūptiue in dictōe ⁊ q̄ siꝉitudo trāssūptiōis:
⁊ q̄ siꝉitudo vniꝰ dictiōis ad figurā alteri-
us faciat fallaciā: ⁊ q̄re multiciplitas dꝛ̄ fa
tastica cōsequēs de causis ⁊ de modis hu-
ius fallacie dicēdū est. Principiū motiuū
figure dictiōis est similitudo vnius dictio
nis cū alia in mō significandi accidentali.
Principiū vero defectus ē incōpletio siue
diminutio illius similitudinis. Modi aūt
figure dictiōis sunt tres: qꝛ in dictione ē q̄
dam modus significādi accidētalis q̄ mo-
dus est ꝓncipiū cōgruitatis ⁊ incōgruita
tis ut masculinū genꝰ vel femininū ⁊ neu
trū ⁊ est alius modus significandi acciden
talis qui debeꝛ̄ rei significate q̄. s. res ē ꝓn
cipium veritatis ⁊ falsitatis. Distat aūt a
primo qꝛ primus modꝰ debetur rei existē-
ti in dictiōe a parte ꝓncipioꝝ congruitatis ⁊
incōgruitatis. Ille aūt scd̄s modꝰ debeꝛ̄
rei a parte ꝓncipiorū veritatis vel falsita
tis. Rei dico vniuersali ut q̄d qualis quā-
tū ⁊ sic de alijs. Alius modꝰ significandi
in dictiōe est orationis significantis rē sin
gularē scꝫ hoc aliquid ⁊ ꝯm hos tres mo-
dos significādi vel intelligendi in dictione
sunt tres modi figure dictionis. Primꝰ ē
quādo masculinū interpretatur femininū
vel econuerso: vꝉ ꝙ inter hec est alterū ho
rū ut omnis substantia colorata albedine
est alba: vir est substantia colorata albedi
ne: ergo vir ē alba. ⁊ siꝉr hic. Oīs aqua est
humida: fluuiꝰ ē aqua ergo fluuiꝰ est hūi
da. In his duobꝰ mas. interꝑtaꝛ̄ fe. qꝛ flu
uiꝰ ē masculini generꝭ ⁊ ꝓpter cōueniētiā
q̄ꝫ videꝛ̄ hꝛ̄e cū aqua in hoc q̄d est ibi mo
dꝰ sumēdi vnū sub altero videꝛ̄ ꝙ partici
pat eūdē modū significandi cū aqua ⁊ ita
ꝙ sit fe. generꝭ. ut intellige ꝙ nō pono hāc
appentiā eo ꝙ sit ꝯm veritatē vnū sub al-
tero verbi gratia: hec est figura dictionis.
Oīs petra est alba: vir est petrus: ergo vir
est alba: ⁊ tm̄ minor extremitas nō est sub
medio in veritate ꝫ est ibi modꝰ sumendi:
sub medio ⁊ qꝛ sic sumiꝛ̄ vnū sub altero: iō
appet hꝛ̄e eundē modū significandi cū me
dio ꝑter ꝓpriū ⁊ sic implicat i se modos si
gnificādi diuersos ⁊ sic pꝫ ꝯꝫ quā cōueniē
tiā appeat siꝉis figura. Siꝉr intelligendū

est de quolibet alio mõ. Et notandũ ꝙ ꝓ
pter hoc ꝙ siĺitudo figure dictõis fit ꝑ mo
dũ sumẽdi sub medio idõ oẽs ꝑalogismi fi-
gure dictõis sunt ꝯtra illationẽ: ſꝫ differũt
q2 q̃ sunt ẜm ꝑmũ modũ ꝑimũt naturã il-
latiõis ẜm veritatẽ: ⁊ ẜm appentiã: q2 po
nũt incõgruitatẽ: q2 soleocismũ: ⁊ ita in eo
ꝙ videt̃ cõcludere nõ ẽ veritas neqꝫ mul-
tiplicitas: ⁊ idõ nõ est ibi habitudo aliq̃ ne
qꝫ vera neqꝫ falsa: neqꝫ appens ꝑmissaꝝ
ad id qꝺ̃ videtur cõcludere: nõ existẽte eni
qꝺ̃ ꝑus est nõ existit qꝺ̃ ꝯsequẽs est. vñ ne
qꝫ sillogismi neqꝫ ꝑalogismi ꝓprie sũt in
ꝑmo mõ figure dictõis: ſꝫ sunt orões in
cõgrue: neqꝫ enim est cõtra id qꝺ̃ ꝑditimꝰ
ibi esse ꝑncipiũ motiuũ ⁊ ꝑncipiũ defectꝰ:
⁊ ita appentia aliqua: q2 illa appentia in
illis ꝑmissis ꝓpositionibꝰ erat qꝺ̃ mõ di
cimus ẽ in eo ꝙ videt̃ cõcludere. In alijs
aũt modis remanet veritas vel falsitas: et
sic remanẽt hitudĩes: ⁊ si nõ vere tñ appa
rẽtes: q2 posteriꝰ ponit prius veritas autẽ
vel falsitas priora sunt habitudinibꝰ: q2
veritate vel falsitate posita ponũtur habi
tudines vere vł apparẽtes. In hac autẽ
orõne: oĩs hõ est albꝰ femina ẽ albꝰ inter
pretatur masculinũ femininũ ⁊ econuerso
quã in ꝑdictis ꝑ modũ sumẽdi sub medio
sicut dictũ ẽ. In ista aũt: oĩs substãtia ani
mata sensibilis ẽ colorata: aĩal ẽ substãtia
aĩata sensibił: ergo aĩal ẽ colorata: neutrũ
interꝑtatur alteꝝ illoꝝ. Si aũt formet̃ sic:
ꝑalogismꝰ: poeta ⁊ musa siĺr terminant̃ ſꝫ
musa est feminini generꝭ ergo ⁊ poeta ẽ fe
minini generꝭ cõsequẽs ẽ ibi ⁊ non figura
dictõis q2 dictiões nõ sumunt̃ ꝑ modũ si
gni vel instrumẽti ſꝫ ꝑ modũ rei ſꝫ tunc su-
muntur ꝑ modũ signi vł instrumẽti qñ ꝑ
ipsas loq̃mur de rebꝰ ſꝫ qñ loq̃mur de ip
sis ẜꝫ se tũc sumũtur ut res ⁊ idõ ẽ deceptio
in re q̃re nõ in dictiõe. Si autẽ formet̃ sic.
Qualiscũqꝫ ẽ musa ⁊ poeta sed musa ẽ fe
minini generꝭ ergo et poeta ut loq̃mur de
rebꝰ ꝑ ipsas dictiões sic stãt in rõne signi
⁊ instrumẽti nec tñ ẽ ibi figura dictiõis q2
cũ q̃licũqꝫ sit distributiuũ q̃litatis ⁊ qua-
litas nõ posset plus extẽdi quã ad quali-

tatẽ que ẽ significata ut albedo scĩa color
⁊c. siĺia: ⁊ ad qualitatẽ q̃ est modus signi-
ficandi ut masculine vł feminine ⁊ cõsiĺia.
Res enim significata ꝑ hoc nomẽ albedo
est qualitas q̃ est res: ⁊ similiter ꝑ hoc no-
mẽ color. Femininũ aũt genus in hoc no-
mine albedo est qualitas q̃ est modꝰ signi
ficãdi vel intelligẽdi ⁊ siĺiter masculinum
genus in hoc nomine color tũc oꝫ ꝙ quali
cũqꝫ distribuat ꝓ vtraqꝫ vel pro neutra
vel tñ ꝓ vna vel tñ ꝓ altera. q2 pluribꝰ
mõis nõ potest ẽẽ si dicat ꝙ ꝓ neutra hoc
fatuũ ẽ cũ sit distributiuũ q̃litatis: ⁊ nõ sit
alius modꝰ qualitatis ab his duobꝰ. Si
dicat ꝙ ꝓ vtraqꝫ ergo bñ sumitur sub me
dio: ⁊ optimꝰ est sillogismꝰ cũ assumit al-
terã ꝑtem ſꝫ maior est falsa q2 hoc mõ sen
sus esset quãtũcũqꝫ qualitateꝫ hꝫ hec res
⁊ illa ⁊ sub quocũqꝫ mõ significandi intel
ligitur hec res ⁊ illa: ⁊ vtraqꝫ ꝑs illius co
pulatiue ẽ falsa: ⁊ sic minor ẽ falsa. Si aũt
dicat ꝙ distribuit tñ ꝓ q̃litate q̃ ẽ modꝰ
significandi tunc iterũ bene sumit sub me
dio ⁊ est bonꝰ sillogismꝰ cũ assumat quẽ
dã modũ significandi particularẽ: sed mi-
nor iterũ falsa est enim sensus sub quocũ-
qꝫ modo significandi intelligitur musa et
poeta: ⁊ ita est bonus similiter sillꝰs ⁊ ite
rũ nõ est ibi figura dictionis. Si dicat ꝙ
distribuat tñ pro qualitate q̃ est res signi
ficata tũc erũt q̃ttuor termini cuꝫ assumat
alterã q̃litateꝫ sicut hic oĩs hõ albꝰ currit
ethiops ẽ hõ niger: ergo ethiops currit et
ita nihil assumit sub medio neqꝫ vere ne-
qꝫ appenter: q̃re nõ ẽ ibi figura dictionis
Secũdus aũt modus figure dictionis est
qñ mutamꝰ vnũ modũ dictionis signifi-
cantis vł̃e in alterũ modũ dictionis signi-
ficãtꝭ vniuersale ⁊ hoc tripliciter. Primo
mõ ẜm ꝙ modus generał̃ reperit̃ in quo
libet ꝑdicamẽto ut q̃ꝺ mutatur in moduꝫ
ꝓpriũ vnius ꝑdicamẽti ut in qualis vł in
quantum vel in aliquid ille enim modus
q̃ dicitur q̃ꝺ reꝑitur in quolibꝫ ꝑdicamen
to cũ quodlibꝫ genꝰ ⁊ q̃libꝫ spẽs ꝑdicat̃ in
q̃ꝺ de suis inferioribꝰ. Quał eni dicit mo
dũ propriũ qualitatis: ⁊ quãtũ quantita-

tis:⁊ ad aliquid relatiõis ⁊ formatᷣ sic pa-
ralogismus. Quicquid heri vidisti hodie
vides: albũ vidisti heri: ergo albuƺ hodie
vides. Albũ eniƺ dicit de se q̃litatẽ ⁊ cũ su
matᷣ ut ꝑ se stãs sub medio dicẽte q̃d ꝑ istũ
modũ sumendi sub eo apparet significare
q̃d:⁊ ita albũ implicat in se mõs significã
di diuersos: alterũ vere alterꝫ apparẽter. ⁊
ꝑ hoc mutatᷣ in q̃le. Scđo autẽ mõ ſm ꝙ
vn⁹ modus dictiõis significãtis vl̃e muta
tur in moduƺ alteri⁹ dictiõis significantis
vl̃e ut qñ mod⁹ ꝑmus vni⁹ p̃dicamẽti mu
tatᷣ in modũ ꝓpriũ alterius p̃dicamẽti ut
q̃ntũ in q̃le. Quãtũ cũqꝫ emisti comedisti
crudũ emisti ergo crudum comedisti dicit
enim crudũ qualitatẽ. ⁊ q꞉ sumitur ut sub
quãto apparet modũ hr̃e quãtitatis:⁊ sic
hꝫ in se vnũ modũ vere ⁊ alterũ apparẽs
⁊ ꝑ hanc apparẽtẽ siĺitudinẽ ⁊ nõ veram
mutatᷣ quãtũ in q̃le. Tertio aũt mõ fit ille
mod⁹ qñ ꝓprius mod⁹ vnius p̃dicamẽti
in alterũ modũ eiusdẽ p̃dicamẽti mutatur
ut quantũ in quot: ut quãto scũ qꝫ digitos
h̃ũisti ſꝫ decẽ digitos habuisti ergo decem
habes nouenarius et denarius dicunt q̃n
titatẽ discretã ꝑ modũ illum qui est q̃d cuƺ
sit spẽs nũeri ⁊ spẽs dicat q̃d: sed decẽ ⁊ no
uẽ q̃ dicũt denoĩatiue ab illis dicũt quãti-
tatẽ discretã ⁊ ꝑ modũ quãtitatis discrete
sed quãmncunqꝫ dicat ꝑ modũ q̃ntitatis
cõtinue ⁊ sic cũ sumatᷣ vnũ sub altero mu
tatur quantuƺ in quot ⁊ sic iste scđs mod⁹
subdiuiditur ꝑ tres ⁊ solet appellari cõmu
tatio p̃dicamẽti ſꝫ nõ in eo ꝙ res vni⁹ p̃di
camenti mutetᷣ in rẽ alteri⁹ p̃dicamẽti sed
modus in modos ut dictũ ẽ: vñ hic. Quic
q̃d heri vidisti hodie vides albedinẽ heri
vidisti g° albedinẽ hodie vides nõ ẽ ibi fi
gura dictõis ꝓpter modos diuersos sicut
dictũ ẽ. Terti⁹ mod⁹ figure dictiõis ẽ qñ
q̃lis quid interp̄tatᷣ hoc aliq̃d. i. qñ mo-
dus cõis mutatᷣ in modũ singularẽ vl̃ ecõ
uerso extẽso noĩe cõi ad cõe simpliciter ut
est hõ vl̃ aĩal: vl̃ ad cõe aliq̃d ex adiũctio-
ne alteri⁹ ut corisc⁹ musicus: in hoc enĩ ter
mino singulari adiũctũ ẽ cõe. s. musicus:⁊
fit talᷣ ꝑalogism⁹ ſm Aris. corisc⁹ ẽ terti⁹
ab hoĩe: ſꝫ ipse ẽ hõ ergo ipse ẽ tertius a se
nã hõ ut dicit aris. ⁊ oẽ cõe nõ hoc aliq̃d si
gnat ſm q̃le q̃d: vel ad aliq̃d: ⁊ sic de alijs
modis cõium: ſꝫ corisc⁹ significat hoc ali-
q̃d. i. rẽ discretã ⁊ singl̃r significatũ q̃ nõ
põt eẽ in pl̃ib⁹: cõe aũt põt vñ corisc⁹ põt
simpl̃r hr̃e modũ idiuiduatiõis siue singu
larꝫ: ⁊ q꞉ sumitᷣ sub hoĩe appet̃ se hr̃e mo
dũ cõeƺ q̃ ẽ q̃le q̃d sic hõ: ⁊ sic appẽter im-
plicat in se plures mõs: hõ aũt econuerso
simpl̃r ẽ q̃le q̃d cũ sit cõe simpl̃r illõ enĩ q̃le
q̃d nõ ẽ nisi aptitudo exñdi in pl̃ib⁹. ſꝫ q꞉
hõ ẽ in hoc singl̃ari ⁊ in illo q̃ sunt hoc ali
q̃d videtᷣ simpl̃r ꝙ hõ signat hoc aliq̃d:⁊
sic hõ implicat in se plures modos: vnum
vere. s. q̃ ẽ q̃le q̃d: alterꝫ appẽter. s. q̃ ẽ hoc
aliq̃d ⁊ siĺr q̃dlibet aliud cõe q̃d ẽ gen⁹ vl̃
spẽs hꝫ hos modos vñ cũ dico corisc⁹ est
terti⁹ ab hoĩe. hec nõ ẽ vera: q꞉ hõ est q̃le
quid. si enim hõ eẽt hoc aliq̃d sicut sor. aut
alia indiuidua: tũc de nullo indiuiduo p̃di
caretᷣ sicut nec corisc⁹ de sorte nec de plato
ne q̃re iste corisc⁹ est tertius ab hoĩe nõ est
vera ut ꝙ hõ est q̃le q̃d. Sꝫ cũ dico ipe co
risc⁹ ẽ hõ: sub eo ꝙ dicet quale q̃d accipio
hoc aliq̃d: ⁊ ita muto q̃le q̃d in hoc aliq̃d:
cõcludo ergo corisc⁹ est terti⁹ a se. oẽs eniƺ
ꝑalogismi figure dictiõis contra illationẽ
sunt ut dictũ est ſꝫ si homo esset hoc aliq̃d:
tunc bene sequeretur coriscus est terti⁹ ab
homine sed ipse coriscus est hõ ergo ⁊ ter-
tius a se: sed minor esset salsa sicut hic cori
scus esset a platone posito ꝙ sint tres: ſꝫ co
riscus est plato: ergo coriscus ẽ tertius a se
bene sequitur sed minor ẽ salsa. Aliũ pa-
ralogismũ ponit Aristo. talẽ: coriscus ẽ al
ter a corisco musico: sed coriscus musicus ẽ
coriscus: ergo coriscus est alter a corisco.
nam hec scilicet coriscus signat hoc aliq̃d.
illud antẽ. s. coriscus musicus significat q̃-
le quid: vnde significatur altereitas corisci
ad coriscũ musicũ ſm ꝙ significatᷣ ibi qua
litas. s. ad musicũ ⁊ non ad coriscum qui ẽ
hoc aliquid. ideo cõcludendo altereitatem
de corisco mutat quale q̃d in hoc aliquid.
⁊ ideo non valet illatio. Et notandum ꝙ
in primo paralogism⁹ appellatᷣ quale q̃d

qd est genus vel spēs. nam spēs vel gen⁹ sm ꝙ est cōe habet naturā qualis sm vo ꝙ predicatur in q̄d significat q̄d et ita ē q̄ le q̄d cū sit cōe ꝛ predicetur in quid. In se cūdo aūt palogismo hoc qđ ē corisc⁹ musicus appellat aris. quale quid. ꝛ sic musicus qđ est q̄litas dicit quale. subiectū aūt illius qualitatis ut coriscus appellat aris. quid. ꝛ sic coriscus music⁹ est quale quid. Sic ergo nota q̄liter aristo. extendat quale quid ad hec duo q̄ sūt in p̄dicamēto substantie: solū genera ꝛ spēs dicūt q̄le quid. vnde ibi sumitur ꝓprie quale q̄d: hic aūt extenso noīe. Siliter hic interp̄tatur quale quid hoc aliquid: aīal est sortes: aīal est plato ꝛ sic de singulis: ergo aīal est omnis hō. cū animal sit quale quid ꝛ sm ꝙ significat idē cū sorte appsret ibi hr̄e medium eius qđ est hoc aliquid: ꝛ ita qñ cōcludit sic: ergo aīal est omnis hō. mutat modū q̄ erat vere in aīali. s. q̄le quid in modū qui erat ibi apparēter scilicꝫ hoc aliquid: ꝛ nō ideo sequitur. sed si ille modus apparens esset ibi sm veritatē tunc bene sequeretur: q aīal tūc esset simpliciter hoc aliquid: sicut hic sortes ē sortes: sortes est plato sor. ē cicero ꝛ sic de alijs: ergo sortes est ois homo bene sequitur. Falsitas eniꝫ ꝓpositionū nō impedit argumentū: ꝛ solent appellare istū paralogismū et cōsimiles. A pluribus determinatis supp̄onibus ad vnaꝫ determinatā suppositionē: q aīal in p̄missis determinatā habet suppositioneꝫ: ꝛ in cōclusione ꝛ illud nihil est: q procedere a determinata supp̄oīe ad determinatā nullā facit fallaciā: nisi defectus aliq̄s concomitet̄ ut hic animal albū mouetur: animal albū currit: ergo animal albū mouet̄ ꝛ currit. In p̄missis animal determinataꝫ habet suppositionē et in conclusiōe habet determinatā. Siliter vbicunqꝫ ipsi dicūt fieri processum a simplici ad p̄sonale: aut istud non faciet fallaciā figure dictōis. aut oportet ꝙ ibi interpretatur quale q̄d hoc aliquid: ut homo est species iste homo est hō ergo ist homo est species: cum homo significet q̄le q̄d: ꝛ ille homo significet hoc aliquid sicut patet ex p̄dictis. ꝛ hic oīs hō est animal ergo oīs homo est hoc animal. ꝛ similiter hic omne corpus animatū preter animal ē insensibile ergo p̄ter hoc animal. In vtraqꝫ enim significat quale q̄d: sed hoc animal significat hoc aliquid. ꝛ similiter interpretat̄ quale quid hoc aliq̄d. Et nota ꝙ diuersa genera, put simpliciter sunt in eadem dictione sunt principiū fallendi sm equiuocationē. ut sacerdos celebrat mulier est sacerdos ergo mulier celebrat. sed diuersa genera nō solū prout sunt in diuersis dictionib⁹. sed sm ꝙ sunt in diuersis dictionib⁹ sic ꝙ vna earū habet genus suū sibi ꝓpriū. ꝛ habet genus alteri⁹ appentie sunt p̄ncipia fallēdi: sꝫ figura dictionis quo ad primū modū ut pri⁹ patuit: ꝛ de hac fallacia diffuse dictum est propter eius multas difficultates.

Post q̄ꝫ auctor determinauit de fallacijs peccātib⁹ secūdū multiplex actuale ꝛ potētiale. hic cōsequēter determinat de vltima fallacia in dictione q̄ peccat sm multiplex fantasticum. s. de fallacia figure dictionis. Pro cui⁹ intellectu describit̄ in textu figura ꝓprie dicta. Figura est q̄ termino vel terminis clauditur termino sicut circul⁹ q vnica linea circulari claudit̄. ꝛ terminis sicut triangul⁹ ꝛ quadrāgul⁹. vñ talis figura ꝓprie dicta ē terminatio subē vel quātitatꝭ in substātia: ꝛ trāssumptiue p̄ similitudinē ad talē figurā terminatio dictōis: dī figura dictōis: siue terminatio sit ex p̄te voc̄ siue significatiōis vl̄ modi significādi: ꝛ iō figura dictōis est silis terminatio duarū dictionū: ꝛ sm talē silitudinē terminationū sumit̄ multiplex fantasticū qđ est dictio tm̄ vnū significās q̄ ꝓpter similitudinē cū alia dictiōe videtur aliud significare ut prius dictū est. Primo sciendū ꝙ sm tale multiplex sumitur fallacia figure dictōis: q̄ est idoneitas decipiendi ꝓueniens ex simili terminatiōe dictōis cū alia dictiōe nō idē significantis siue ꝓueniēs ex simili figura duarū dictionū inter se dissimiliū: ꝛ eius causa apparētie est similis figura vl̄ terminatio vnius dictionis cū alia dictiōe nō idē significāte: ꝓpter quā similitudinē credimus ꝙ sicut ille dictiones conueniunt in sili terminatiōe vel figura ꝙ etiā ꝯueniāt in significato vel in aliquo mō significandi in quo discōueniūt. ꝛ inde pōt causari deceptio penes hanc fallaciā. sed causa defectus est diuersitas dictionū ꝯuenientiū in simili figura. Et ꝙ ista fallacia sumitur ex sili terminatione dictionuꝫ inter se. Et illa terminatio fit tripliciter. s. in voce: in mō significādi ꝛ in significatione duarū dictionū iō sm hoc sumuntur tres modi huius fallacie. Secūdo sciēdū ꝙ primus mod⁹ huius fallacie est qñ ꝓpter similē terminationē vocis creditur cōueniētia dictionū in significato vel in mō significādi. Exēplū primi: secare ꝛ vigere similiter terminantur: sed secare significat actionē ergo vigere significat actionē. ibi propter similē terminationē vocis illarū dictionū pōt credi cōuenientia earū in significato. s. ꝙ vtraqꝫ significet actioneꝫ. Exemplū secundi: ut qualis est musa talis est poeta. sed musa ē feminini generis: ergo ꝛ poeta. ibi propter similem terminationē vocis creditur conueniētia illarū dictionū in mō significandi qui est genus. Et soluuntur isti palogismi negādo cōsequentiā: q ꝓpter similē terminationē vocis aliquarū dictionū nō sequitur cōueniētia earū in significato vel mō significandi. Tertio sciēdū ꝙ secūdus modus hui⁹ fallacie ē qñ ꝓpter silitudinē duarꝫ dictionū in aliq̄ mō significandi

credit̄ cōuenientia earū in significato vel in mō significādi. Et fm hunc modū qñqȝ mutat̄ res vni⁹ predicamēti in rē alterius: vel vna spēs in aliā q̄ztū ad subsumptionē. Exemplū primū: ut q̄cquid heri vidisti hodie vides: albū heri vidisti: ergo albū hodie vides. ibi ꝓpter siñitudinē illi⁹ qḋ distribuitur ꝑ quicq̄d: ⁊ albū qḋ significat ꝑ modū concreti. ⁊ ꝑ hoc quod aliquo modo significat per modum substātie creditur q̄ sub illo distributo substātie q̄cquid bene sumat̄ albū: qḋ significat qualitatē: ⁊ ita substāna mutatur in qualitatē q̄ztū ad subsumptōez. Siñr hic: q̄cq̄d heri emisti hodie ꝯmedisti: crudas carnes heri emisti: ergo carnes crudas hodie cōmedisti. Exemplū secūdi: qñcūqȝ cōmedisti fuisti hō: sed decies cōmedisti: ergo decies fuisti homo: qñcūqȝ ⁊ decies conueniūt in hoc q̄ vtrūqȝ significat per modū quantitatis. sed qñcūqȝ distribuit pro re se habēte per modū quantitatis cōtinue: ⁊ decies significat ꝑ modū quātitatis discretitatis cōtinue: ⁊ iō sub distributiuo q̄ntitatis cōtinue sumit̄ discretū: ⁊ sic vna quantitas mutat̄ in aliā q̄ztū ad subsumptionē. Similiter hic: quēcūqȝ diligis est amicus tu⁹: matrē diligis: ergo mater est amicus tuus. ibi ꝓpter cōuenientiā in modo significādi substātie creditur q̄ mater: ⁊ illud distributiuum quēcūqȝ habeāt cōuenientiā in genere qḋ tñ est falsum. Et soluuntur oēs isti paralogismi negādo ꝯsequētiā: q2 ꝓpter similitudinē aliquarū dictionū in mō significandi: nō sequitur cōuenientia earȝ in significato vel in alio mō significandi. Quarto sciendū q̄ terti⁹ modus sumitur qñ ꝓpter similitudinē duarū dictionū in significatione creditur cōuenientia earū in mō significandi. Exemplū: ut omne aial ē albū: plato est animal: ergo plato est albū. ibi ꝓpter cōueniētiā platonis ⁊ aialis in significato infertur cōuenientia eorū in genere. Similiter hic: oīs petra est alba: lapis est petra: ergo lapis est alba. Similiter hic: oēs homines currūt: sor. est hō: ergo sortes currūt. ibi ꝓpter similē significationē sortis ⁊ hoīs infertur similitudo eorū in mō significandi q̄ est minus. Similiter hic: aial est sortes animal est plato ⁊ sic oe aliis: ergo animal est oīs homo. ibi ꝓpter ꝯuenientiā aialis cū sorte ⁊ platone in añte creditur q̄ habeat siñem suppositionē in añte ⁊ ꝯñte: ⁊ tñ arguitur a pluribus suppōnibus determinatis ad vnā determinatā respectu huius termini animal. Et soluūtur paralogismi negādo ꝯñtiā: q2 ꝓpter similē significationē duarū dictionū nō sequitur cōuenientia in quolibet mō significādi. Et cū dicitur in textu q̄ iste mod⁹ ꝓuenit ex diuersa suppositione: ꝑ diuersam suppōnem: intelligit̄ diuersitas in aliis modis significandi. vñ in hoc modo apparētia sumitur a simili significatiōe dictionū: ⁊ causa defectus sumitur ex dissimili modo significandi. Sed contra predicta arguitur primo sic. nullus terminus clauditur termino vel terminis: sed figura est terminus quātitatis: ergo figura nō clauditur termino vel terminis. Secūdo sic in circulo nullus est terminus in actu sed sunt infiniti termini in potētia: q2 in linea circulari fm potētiā sūt infinita pūcta: ergo male dī q̄ circulus clauditur vno termino tantū. Tertio sic: sicut est terminatio dictionis: ita est terminatio orōnis. sed nulla est fallacia figure orationis: ergo nulla debet poni fallacia figure dictionis. Quarto sic: res vni⁹ ꝑdicamenti nunq̄ȝ mutatur in rem alteri⁹ ꝑdicamēti: sicut substantia nunq̄ȝ mutatur in accidens nec ecōtra: ergo male dicitur in secūdo mō q̄ res vnius ꝑdicamenti mutat̄ in rem alterius ꝑdicamenti. Quinto sic deceptio que ꝓuenit ex ꝑte significatorūȝ alicuius dictionis ꝓuenit ex ꝑte rei: ergo ē fallacia extra dictionē: ⁊ nō fit ibi deceptio in ista fallacia: ergo male ponitur tertius mod⁹ hui⁹ fallacie. Ad primū dicitur q̄ figura materialiter capta pro quātitate figurata nō est terminus respectu qualitatis terminātis ipsā licet sit terminus respectu materie. sed figura capta formaliter pro qualitate q̄ est terminatio quātitatis bñ est termin⁹ sed hic primo mō accipitur figura. Ad secundū dicit̄ q̄ licet linea circularis nō claudatur aliquo termino: q2 in se est terminata: tñ circulus qui est supficies rotūda inclusa in linea circulari bene clauditur vno termino. s. linea circulari q̄ est circūferētia eius. Ad tertiū dī q̄ orō nō habet primo ⁊ ꝑ se figurā vel terminationē sed solū ex ꝯñti ꝑ suas dictiones: ideo nō ponit̄ fallacia figure orōnis alia a fallacia figure dictionis. Ad quartū dī q̄ res vnius ꝑdicamēti nō pōt fm suam essentiam mutari in rē alterius ꝑdicamēti sed bñ fm subsumptionē: qñ. s. sub signo distributiuo oīs summi res vnius ꝑdicamēti: ⁊ sumitur res alterius ꝑdicamēti. Ad quintū dī q̄ si cōsiderent̄ significata dictionū fm se ⁊ in rōne rerū: sic ab ipsis sumuntur fallacie ex dictione: sed si cōsiderētur inq̄ztū ꝑ significata ꝓuenit siñitudo dictionū bñ pñt causare fallaciā in dictione: ⁊ hoc mō fit in ista fallacia. Nō enim ē incōueniēs q̄ fm diuersas cās appentie sint in eodē ꝑalogismo diuerse fallacie. vñ oēs ꝑalogismi huius fallacie aliq̄ mō peccāt penes fallaciā accñtis licet non rōne cause appentie huius fallacie: ⁊ hec de fallaciis dictionū.

¶ Fallacia extra dictionem dicitur cuius causa apparentie ⁊ cā nō existētie esse in re ⁊ propter hoc differt a fallacia in dictiōe. Fallacia in dictione est quādo causa apparentie est in dictiōe ⁊ causa falsitatis in re. Fallacie autē extra dictionē sunt septē: quarū prima est accidēs: secūda secūdum quid ⁊ simpliciter: tertia ignorātia elenci: quarta est petitio eius qḋ est in principio: q̄nta est cōsequens: sexta nō causa ut causa: septima plēs interrogatiōes ut vna.

Postq̄ȝ auctor determinauit de fallaciis in dictione. hic cōsequēter determinat de fallaciis extra dictionē. Cui⁹ ordinis rō est: q2 fallacie inter se ordinant̄ fm q̄ habent maiorē vel minorem causam apparētie. Sed fallacie in dictiōe habēt maiorē causam apparētie q̄ȝ fallacie extra dictionem ⁊ magis ꝓprie ⁊ facilius possunt causare deceptionē rñdentis: q2 magis ꝓprie ⁊ facilius pñt causari deceptiōes respondentis ꝓpter multiplicitatē dictiōis vel orōnis si ignoret ipsam: q̄ȝ ꝓpter diuersas habitudines rerū: mō fallacie in dictione causant deceptianē fm voces. fallacie vero extra dictionē causant deceptionē ex ꝑte rerū. Sed in disputatione voces precedūt res q̄ mediātibus vocibus in disputatione accipiuntur. Primo sciendū q̄ fallacia in dictione ⁊ fallacia extra dictionē inter se cōueniūt ⁊ differunt. Unde conueniunt in hoc q2 oēs habent causam defectus ex ꝑte rei. Sȝ differūt tripliciter. Primo: q2 fallacie in dictiōe sumūt causam apparētie ex ꝑte vocis significatiue. s. dictionis vel orationis multiplicis. Fallacie vero extra dictionē sumūt causam apparētie ex ꝑte rei significate ꝑ vocē. vnde fȝ diuersas habitudines rerū q̄ a respōdente ignorantur pōt sumi causa apparētie. ⁊ etiā causa defectus fallacie extra dictionē. Secundo differūt in mō decipiendi: q2 fallacie in dictione magis decipiunt hominē cū aliis disputando q̄ȝ ꝑ seipsum cōsiderādo q2 homo per se cōsiderans nō ignorat multiplicitatē dictionis vel orōnis qñ capit eaȝ equiuoce. Fallacie vero extra dictionē magis decipiūt hominē ꝑ seipsum cōsiderādo. qñ homo ignorat habitudines rerū ⁊ ꝑ seipsum sillogizando decipit seipsum. Tertio differūt q̄ztum ad solutiōes suorū paralogismorū: q2 oēs paralogismi fallaciarū in dictione debēt solui ꝑ distinctionēȝ alicuius ꝑmissarū: excepta tñ fallacia figure dictionis in qua soluuntur ꝑ interemptionē cōsequentie. Sȝ in oīb⁹ fallaciis ex̄ dictionē oēs soluunt̄ ꝑ interemptionē vl̄ ꝯñe vel ꝑmissarū. vnde in oībus istis soluuntur negādo cōsequētiā: nisi in fallacia petitiōis principii vbi soluuntur negādo añs. Secūdo sciendū q̄ solutio ꝑalogismi est manifestatio sillogismi falsi. Et diuiditur ꝑ solutionē rectā ⁊ per solutione apparnetē. Apparens solutio est manifestatio sillogismi falsi nō ostēdendo ꝓpter q̄d est falsus: ut si negetur ꝯñtia sillogismi dicēdo in generali q̄ ibi est fallacia accidētis: nō ostendēdo in speciali causam ꝓpter quā ibi committitur fallacia. Sed solutio recta est manifestatio sillogismi falsi ostēdendo ꝓpter quid est falsus: ut qui ostendit

spāli in aliquo palogismo ꝓpter quid ē aliqua fallacia. Et qꝛ sillogism⁹ pōt dici falsus dupliciter. s. ſm ꝑmissas qñ aliqua ꝑmissarū est falsa. ⁊ ſm illationē qñ est sillogismus peccans in forma: ideo dupliciter pōt fieri solutio: q̄ est manifestatio sillogismi falsi. s. oñdendo falsitatē ꝑmissarū: aut defectū cōsequētie. Tertio sciendū ꝙ prius q̄ȝ auctor in spāli determinet de fallacijs extra dictionē, primo enūerat ipsas in generali: dicens ꝙ sunt septē. s. accidēs. ſm quid ad simplr. ignorātia elenchi: petitio ꝑncipij. ꝯñs: nō cā ut cā: ⁊ ſm plures interrogatiōes: ut vnā. Quarū sic habet sufficiētia: qꝛ oīs fallacia extra dictionē peccat cōtra elenchū. vel ergo peccat in ꝓbatiōe: ⁊ sic est petitio ꝑncipij: vel in illatione: ⁊ hoc est duplr: vel in ea est apparēter ꝯñtia sillogismi: vel entimematis. Si ꝑmū hoc ē duplr: vl' ē ibi appētia ꝯñtis silli ośsiui ⁊ sic ē accñs vl' silli ad ipossibile: ⁊ sic ē falla nō cāe ut cāe. Si ſcdo sit apparēter ꝯñtia ⁊ hitudo localis: hoc est q̄druplr: vel ibi est apparēter locus a ꝑte in mō ad suū totū. ⁊ sic est fallacia ſm quid ad simplr. vl' hitudo partiū integraliū simul sūptarū ad suū totū: ⁊ sic est ignorātia elenchi: vel est ibi hitudo cōuertibiliū: ⁊ sic est fallacia ꝯñtis: vbi credit̄ ꝯuertibilitas ꝯñtis ⁊ cōsequētis: eo ꝙ vnū sequit̄ ad aliud: vel ibi ē habitudo cotius integralis ad suā ꝑtē apparēter tñ: ⁊ sic ē fallacia ſm plures interrogatiōes ut vnā. Quarto sciēdū ꝙ aliter ex ꝑte rerū ⁊ entis diuisionū pōt sumi numer⁹ fallaciarū extra dictionē: eo ꝙ sumūt cām apparētie ex ꝑte rei secūdū diuersas habitudines partiū entis: nō ſm plures diuisiones entis ꝑūt distingui ad inuicē. vnde prima diuisio ē qua ens diuidit̄ in substātiā ⁊ accidēs: ſm quā accipit̄ ibi fallacia accidētis. Alia est diuisio entis penes perfectū ⁊ imperfectū: ⁊ ſm ꝯuenētiā mēbroꝝ eius sumitur fallacia ſm quid ad simplr. Tertia diuisio est per oppositū ⁊ nō oppositū: secundū quā sumit̄ ignorātia elenchi. Quarta diuisio est per idē ⁊ diuersum: ſm quā sumit̄ petitio principij. Quinta est penes prius ⁊ posteri⁹ ſm quā sumitur fallacia cōsequētis. Sexta est penes cām ⁊ effectū siue nō cām: ſm quā sumitur nō causa ut causa. Septima diuisio entis est ꝑ vnū ⁊ multa ſm quā sumitur fallacia ſm plures interrogatiōes ut vnā. Et qꝛ inter istas fallacias maioꝛ est idoneitas decipiēdi ⁊ cā apparētie in fallacia accidētis q̄ȝ in alijs: ideo de ipsa pri⁹ ē determinādū. Ex q̄b⁹ pꝫ ordo ⁊ diña fallaꝛ ex̄ dictōeȝ a fallacijs in dictione: ⁊ etiā patet numer⁹ ⁊ ordo earum inter se.

Contra ꝑdicta arguitur primo sic: fallacie extra dictionē causantur a rebus: ⁊ fallacie in dictiōe causant̄ a dictionib⁹ sed res precedunt dictiōes cū sint cause earū: ergo fallacie extra dictionē deb ēt precedere fallacias in dictione. Secundo arguitur sic: fallacia solū causat deceptionē in disputatione litigiosa. sed nullus ꝑ se cōsiderando facit sibi ipsi disputationē litigiosam: ergo male dictū est ꝙ fallacie extra dictiōeȝ decipiāt hominē ꝑ seipsum cōsiderādo. Tertio sic: oēs palogismi peccātes in forma debēt solui ꝑ distinctionē: ut dr̄ in secūdo elenchoꝝ: ergo palogismi extra dictionē: cū sint peccātes in forma debēt solui ꝑ distinctionē ⁊ nō ꝑ negationeȝ sicut prius dictū est. Quarto sic: fallacia ꝯñtis est pars fallacie accidētis: qꝛ vbicūq; est ꝯñs ibi est accidēs: sed ps nō distinguit̄ cōtra suum totum: ergo ille due fallacie non distinguuntur inter se nec sunt septem fallacie extra dictionem.

Quinto sic: illa fallacia est prima inter fallacias ex̄ dictionē q̄ magis peccat contra elencū sed ignorātia elenci magis peccat contra elenchum omnibus alijs ergo ipsa est prima inter omnes fallacias extra differētiā ⁊ nō fallacia accidentis. Ad primū dī ꝙ lꝫ res ordine nature ꝑcedāt dictiōes ⁊ ſm se: nō tñ ꝑcedunt ſm ꝙ cadūt in disputatione litigiosa ſꝫ magis sequūtur: ideo nō oportet fallacias extra dictionē ꝑcedere alias. Ad scōm dī ꝙ licꝫ hō nō faciat sciēter sibi ipsi disputationē litigiosam: tñ ignorāter pōt sibi ipsi facere disputationē sophisticā ⁊ seipsuꝫ decipere arguēdo ⁊ rñdendo sibi ipsi: ideo tale incōueniens euitandū optimū ē cognoscere fallacias extra dictionē: ne hō ꝑ suam argumētationē cōducat seipsuꝫ in errores. Ad tertiū dī ꝙ licet palogismi fallaciarū ex̄ dictionē possint solui ꝑ distinctionē diuersaꝝ hitudinū eiusdē rei: nō tñ ꝑ distinctionē aliquam⁹ ꝓpōnis multiplicis: de qua intelligit̄ ꝙ non habēt solui ꝑ distinctionē: q̄ de distinctiōe gñaliter capta ꝓ distinctione reruꝫ ⁊ vocum multiplicū intelligit̄ dictū Aristotelis in secūdo elenchoꝝ. Ad quartū dī ꝙ lꝫ ꝯñs sit ꝑs accidētalis ⁊ material' accidētis: eo ꝙ in oībus palogismis fallacie cōsequētis reperit̄ esse fallacia accidētis ſm aliā cām apparētie ⁊ nō ecōtra: qꝛ in aliquib⁹ est accidens vbi tñ nō est consequēs: tñ fallacia ꝯñtis nō est ꝑs formalis accidētis: sed est ab ipsa formaliter distincta. Ad quintū dicitur ꝙ negatur minoꝛ: qꝛ iste fallacie nō ordinantur inter se ſm ꝙ magis peccāt vel deficiūt cōtra elenchū ⁊ ſm suas cās defectus: sed ordinant̄ secūdū suas causas apparentie ut dictū est.

¶ De accidēte primo dicēdū est. ponitur aūt ab Aris. talis rō accidētis. Accidens fit qñ silr q̄lbet assignatū fuerit rei subiecte de accidēti eius inesse: ut hō est spēs: sortes est homo ergo sortes est species. hic enim hō est res subiecta ⁊ sortes accidit ei ⁊ spēs assignatur vtriq; inesse ⁊ siliter: qꝛ vtriq; assignat̄ inesse ut accidēs suo subiecto. Et nota ꝙ vbicūq; est sophisma accidētis exigitur duplex accidēs. vnū q̄d accidit rei subiecte: ⁊ aliud q̄d assignatur rei subiecte ⁊ accidēti eius inesse ⁊ vtrunq; significatur in ratione predicta cōi paralogismorū accidētis. Si ergo aliquis querit quō sumatur hoc accidēs. Dicēdū ꝙ questio ista multiplex est propter illud duplex accidēs q̄d semꝑ exigit̄ ad paralogismos ſm accidēs ⁊ ideo dicendū ꝙ si querat̄ de illo accidente q̄d assignatur vtriq; inesse: tunc illud accidēs nō est ꝓut sumitur a porphirio vnū de quinq; predicabilibus neq; q̄d sumitur ab Aristo. vnū de quattuor ꝑdicamētis in topicis: neq; ē id accidēs q̄d ex opposito dicitur cōtra substātiā: cuꝫ dicimus: quicq̄d est aut est substantia: aut accidēs aut creatoꝛ substātie ⁊ accidentis: sed illud accidēs est idē q̄d nō necessarium in ꝯsequēdo: qꝛ nō necessariū ibi dr̄ dupliciter: qꝛ vno mō in ꝑdicādo vel subijciēdo ut sortes est hō: aīal est substātia ſm ꝙ superius accidit vno mō inferiori et alio mō ecōuerso inferius superiori ⁊ nō sumit̄ hoc mō hic nō necessariū. Alio aūt mō est nō necessariū in cōsequendo ut diximus: ⁊ sic sumit̄ hic accidēs: qꝛ assignatur ineē vtriq;. vnde hoc mō accidēs opponit̄ ei quod est ex necessitate accidere sed nō ex necessitate accidere ꝓut necessitas inferēdi causatur ex qualitate et quātitate ⁊ ordine ꝓpositionū. q̄d enim huic necessitati opponit̄

inutilis cõiugatio appellatur in priorib^ꝰ. sed dico ex necessitate accidere ꝓut necessitas inferendi causatur vel ab habitudinibus localibus ut in dialeticis: vel a cã vel ab effectu ut in demonstratiuis. et huic necessitati inferendi opponitur accidens qḋ assignatur inesse vtriqꝫ: quia sic dr̃ ex necessitate accidere. Unde accidens hoc mõ idẽ est quod nõ necessariuꝫ in cõsequendo cõtra istã necessitatẽ inferẽdi quã dixim^ꝰ. Si aũt querat̃ de illo accidẽte quod rei accidit substantie. dico ꝙ hoc est extraneũ: vl' diuersis in respectu ad tertiũ ut homo ẜm ꝙ stat sub hoc p̃dicato species oĩa inferiora acciduñt ei: oĩa superiora similiter. vnde ex vtraqꝫ parte est accidẽs: si aliquid illorũ accipiat̃ ut hõ est species: homo ẽ substantia ergo substantia est spẽs. vel homo est species sortes est hõ ergo sortes est species. ⁊ sic tam superius ꝙ̃ inferius accidit homini in respectu ad tertiũ. Nota etiam quidã dixerunt ꝙ accidens qḋ exigitur ad hanc fallaciã erat mediũ in parte idem et in parte diuersum cum extremis. Sed isti dupliciter errabant. Uno mõ: qꝛ in quolibet sillogismo oportet mediũ esse in parte idem ⁊ in parte diuersum cuꝫ vtraqꝫ extremitate. Errabãt etiã ꝙ supponebant vnũ modũ accidẽtis exigi ad hanc fallaciã qḋ est falsum. ⁊ sicut dixim^ꝰ ad ipsam duplex accidens semꝑ exigitur. Et nota etiam ꝙ duplex identitas medij exigitur in quolibꝫ bono sillogismo. vna idẽtitas est que patitur ẜm se diuersitatem: ⁊ hoc est ipsius medij ad extrema ut diximus. Alia est identitas ipsius medij in se scḋm quod in p̃missis est mediũ iteratũ: siue scḋꝫ quod stat in ratione medij iterati: quia scḋm quod iteratur mediũ in premissis debꝫ simpliciter esse idẽ. ⁊ cõtra hanc identitateꝫ medij peccat hec fallacia. Uisa ratione cõmuni paralogismorũ accidentis: ⁊ ꝙ duplex accidẽs exigatur semper ad paralogismos accidẽtis: ⁊ qualiter sumãtur isti duo modi accidentis: ⁊ qualiter non: ⁊ ꝙ duplex idẽtitas exigitur in sillogismo. Nunc dicendũ ẽ de causis ⁊ de modis accidentis. Principiuꝫ igitur motiuũ est identitas medij secundũ partẽ prout iteratur in premissis. ⁊ dico ꝓut iteratur in premissis ut non intelligatur de illa identitate secundũ partẽ que est ipsius medij ad extrema sed in se prout ẽ iteratum. Principiũ auteꝫ defectus est diuersitas medij iterati secundũ rationeꝫ. verbi gratia: homo est species sortes est hõ ergo sortes est species: hoc est antecedens: quia mediũ. s. homo est secundũ substantiam in premissis prout iteratur: nõ autẽ idem ẽ secundũ rationem quia hõ subijcitur in maiori pro ipso cõmuni ẜm se ⁊ nõ ꝓut est in sor. siue ẜm cõparationẽ quã habet ad inferiora. sed in minori propositione homo predicatur de sorte prout est in sorte siue secundũ cõpationẽ aliã ⁊ non ẜm illaꝫ. ⁊ sic est idẽ in substãtia ⁊ diuersum in ratiõe ꝓut iteratur. Cũ aũt dico oĩs homo currit sor. est hõ ergo sortes currit. hic eniꝫ bon^ꝰ est sillogismus: quia currere predicatur de homine secundũ cõpationẽ quã habꝫ hõ ad inferiora. ⁊ sic nõ sumitur ibi mediũ in rõnibus diuersis: sicut cũ obijcitur speciei. Siq̃s obijciat ꝙ cũ mediũ sumatur secundũ diuersas cõparationes accidẽtales: ergo mediũ ẽ accidẽs in ista fallacia. Dicendũ ꝙ nõ sequitur: qꝛ licet mediũ sumatur in diuersis cõparationibus accidentalib^ꝰ hoc non est: quia ipsum accidat alij sed qꝛ alia acciduñt ipi sicut homini accidit eẽ speciẽ ⁊ etiã aliter accidit ei sortes. ut predictũ est. Modi autem huius fallacie distiguũtur a parte accidentis quod accidit rei subiecte. Accidẽs enim qḋ accidit rei subiecte aliquando est accidens. aliquando consequens: aliquando conuertibile: quia vno modo accidit inferi^ꝰ superiori. Et hoc dicit Aristo. quando dicit generalẽ regulaꝫ paralogismorũ accidẽtis: quia homini accidit sortes ⁊ in secundo topicoꝝ: quia triãgulo accidit equilaterus qui est species trianguli sicut isocheles. Est enim triangul^ꝰ habens tria latera equalia. Similiter isocheles est triangulus habens tria latera equalia. Gradatus vero ineq̄lia. Alio autem modo superius accidit inferiori. Uñ

Aristoteles in caplo de reductiōe ad ignorantiā elenci dicit ꝙ accidit triangulo esse figuram: ⁊ in principio veteris methaphisice dicit ꝙ homo accidit sorti. Tertio aūt mō sumitur accidens ſm ꝙ cōuertibile accidit suo cōuertibili ut postea patebit. Et sic dico ꝙ aliquādo accidit superius inferiori. aliquādo inferius superiori. aliquando cōuertibile cōuertibili. Silr intelligē de aṅte ⁊ cōsequente siue fiant predicabilia siue nō: quia tam in predicabilibꝰ q̄ȝ in nō predicabilibus accidit hec fallacia. Primus ergo modus accidentis fit quando antecedēs accidit ei cui antecedit. ut hō est species sortes ē homo ergo sortes ē species. vel asinꝰ est animal homo est animal ergo homo est asinꝰ. vel animal currit homo est animal: ergo hō currit: vel omnis triangulus habet tres angulos eq̄les duobus rectis isocheles est triangulꝰ ergo habet tres angulos equales duobus rectiȝ. vl' omne metalluȝ est naturale sed oīs statua fusilis est metallū ergo omnis statua fusilis est naturalis. vel oīs lapis vel ligňuȝ ē naturale sed domus ē ex lapidibꝰ ⁊ lignis ergo domus ē naturalis. In primo enī paralogismo sortes qui antecedit ad hominē ei accidit: ⁊ species assignatur inesse vtriqȝ. In secūdo hō accidit animali: ⁊ asinꝰ assignatur inesse vtriqȝ vel conuenire. ⁊ similiter eēt si animal predicaretur de vtroqȝ ita ꝙ paralogismus fieret in secūda figura: ut asinus ē animal hō est animal ergo hō est asinꝰ. Silr in alio hō accidit animali: ⁊ currere assignatur ineē vtriqȝ. In quarto autē isocheles accidit triangulo: ⁊ habere tres assignatur ineē vtriqȝ. Et nota ꝙ si in isto paralogismo siue dialeticus siue demonstrator ostendat hr̄e tres ⁊c. de isochele ut de ꝓprio subō adeq̄to ⁊ cōuertibili semꝑ ē sophisma accidētis. sȝ si vterqȝ illoꝝ ōn̄dat hr̄e tres isochele ut de subō ꝑticulari per mediū cōueniēs ut ille ꝑ mediū dialeticū: ille per mediuȝ demonstratiuū erit semper bonus sillogismus quantū ad vtrūqȝ: quia ad istū bonꝰ ē sillogismꝰ dialeticus: quo ad demonstratoreȝ erit demonstratio particularis bona. Et nota ꝙ si triangulus accipiatur inquantū est predicabile de isochele: sic est mediū dialeticū. Si aūt accipiatur triangulus: inquātum habet causam proximā illius passionis q̄ est habere tres. ⁊ si fiat mediū ut probetur eadem passio de isochele ut de subiecto ꝑticulari: ⁊ sic est mediū demōstratiuū: ⁊ secundū hoc demonstratio ꝑticularis ē bona. Unde sumptū secundū diuersas rōnes pōt esse mediū dialeticū ⁊ mediuȝ demonstratiuū. Unde nihil dicūt dicentes in ꝑdicto paralogismo sophisma accidētis quo ad demonstratoreȝ ⁊ bonum sillogismum quo ad dialeticū quia si sumatur triangulus prout in se habet proximā causam illius passionis dū eadē probatur de isochele ut de ꝓprio subiecto adequato semper est sophisma accidentis. ⁊ cōstat ꝙ mediū sic sumptū non est dialeticū. Unde intelligendū est sicut diximus. similiter statua fusilis accidit matallo: ⁊ domus ex lignis et lapidibus ꝓut mediū substat sub hoc predicato esse naturale vl' esse a natura. vnde in his oībus antecedēs accidit cōsequenti. sed in his duobus vltimis antecedēs ⁊ cōsequens nō sumuntur ꝓprie ſm ꝑdicationē. Metallū eniȝ proprie nō predicat' de statua fusili neqȝ lapides ⁊ lignum de domo. Si obijcias: quid hic est antecedens omne animal currit: omnis hō est aīal: ergo omnis homo currit: cuȝ homo accidat animali: ⁊ currere assignet' inesse vtriqȝ. Dicendū ut prius ꝙ nō est accidens: cum aīal subijciat' cursui discrete ⁊ significet ꝓ quolibet inferiori et similiter predicetur in minori aīal de homine: per cōparationeȝ ad omnia cōtenta sub homine: ⁊ sic mediū est idē ſm substantiā: ⁊ sumitur ſm cōparationē eandē: ⁊ sic sumitur mediū vniformiter ⁊ difformiter nō. Secūdus modus accidentis est qn̄ cōsequēs accidit antecedēti ut hō est spēs: hō est substātia ergo substātia est spēs: oīs triāgulus habet tres ⁊c. sed oīs triangulus est figura: ergo omnis figura habet tres triangulos ⁊c. vel medicus sanat sortē: sȝ sortes est hō: ergo medi-

cus sanat hoiem: vel sortes est monachus
sortes est albus: ergo sortes est monachus
albus. cognosco coriscū: coriscus est veni-
ens ergo cognosco venientē. oīs domus ē
artificialis: sed dom⁹ est ex lapidibus ⁊ li-
gnis ergo lapides ⁊ ligna sunt artificiales
In primo enim substantia accidit homini
⁊ spēs assignatur inesse vtriqȝ ut subiecto
suo ꝓprio: ⁊ sic siliter. ⁊ ideo est sophisma
accidentis. In secundo aūt figura accidit
triangulo sed hr̄e tres ⁊c. assignat̄ vtriqȝ
inesse ut subiecto sibi ꝓprio ⁊ adequato ⁊
sic silr̄. In alio aūt hō accidit sor. oīs enī
motus ⁊ oīs opatio ē circa singularia. vn̄
medicus nō sanat hominē nisi s̄m accidēs
.s. sortē ⁊ platonē. In alio vero esse mona
chū accidit sorti ⁊ albū assignatur inesse
vtriqȝ. monachū aūt accidēs est cōmune.
⁊ sic habet rationes consequentis. ⁊ sic cō
sequēs añcedit añcedēti ⁊ similiter veniēs
accidit corisco. sed cognosci a me assignat̄
inesse vtriqȝ. In vltimo aūt lapides ⁊ li-
gna accidūt domui s̄m ꝙ domus stat sub
hoc ꝑdicato esse accidētale vel esse ab arte.
lapides enim et ligna non sunt artificialia
neqȝ ab arte: imo sunt a natura ⁊ quadra-
tura vel dilatura est ab arte. vnde accidūt
domui respectu illius predicati: ⁊ similiter
in omnibus ꝑdictis. In isto secūdo conse-
quēs accidit antecedenti. Tertius aūt mo
dus accidētis fit quādo cōuertibile accidit
suo cōuertibili: ut hō est species: risibile est
homo: ergo risibile est species. hō enī sub
ijcitur speciei s̄m suā essentiā ⁊ non ratiōe
q̄ ē risibile: ⁊ sic risibile accidit homini res-
pectu huius predicati: ⁊ sic risibile ē ꝓpri-
um: ergo hō est propriū. hō accidit risibi-
li: q̄ risibile est ita subiectū huius intentio
nis: q̄ propriū non ratione hominis: ⁊ sic
hō accidit risibili. ⁊ sic conuertibile accidit
suo ꝯuertibili. Siliter hic pater ē in super
positione ad filiū: ergo fili⁹ ad p̄rem quia
prout pr̄ stat sub hoc ꝑdicato. s. esse in sup
positione filius accidit ei: ⁊ sic pater est res
subiecta: filius est accn̄s rei subiecte ⁊ eē in
suppositione ē accidēs inesse vtriqȝ et etiā
nō neccessariū ꝓut filius cōsequebatur ad

patrē: ⁊ sic est nō neccessariū in cōsequēdo
Silr̄ hic. id qd̄ est pater est natura pri⁹ fi-
lio: ergo pater ē natura ꝑor filio s̄m id qd̄
est pater. In hoc enī subiectū paternitatꝫ
est res subiecta. s. id qd̄ est pr̄ ē accidēs rei
subiecte: ⁊ est natura pri⁹ filio: assignatur
ineē vtriqȝ. Et nota ꝙ hec cōuertibilitas
differt a ꝑdictis q̄ pater cōuertitur cū eo
qd̄ est pater siue cum subiecto paternitatꝫ
sicut relatio cū proprio subiecto in quo ha
bet eē vel fieri cōparando ipsum ad aliud
risibile aūt cū homine nō sic est. sꝫ sicut ꝓ
pria passio ex ꝓprio subiecto. pater autē
⁊ filius neutro iam predictorū modorum
conuertūtur. sed sicut vnū correlatiuorum
cū altero: plures enim ⁊ diuerse sunt cause
cōuertibilitatis. Ex predictis patꝫ ꝙ vnū
cōuertibile accidit suo cōuertibili respectu
alicui⁹ tertij. Nota ꝙ vbi ē figura dictio
nis: ibi est semper accidens ⁊ nō ecōuerso:
sed per diuersa p̄cipia: ⁊ per diuersas ra-
tiones sese concomitātes: quia sicut videre
duas habet comparationes diuersas siue
duos respectus diuersos. Videre enim cō-
paratur ad oculum: ⁊ est ipsius ut organi.
Similiter comparatur ad colorē: ⁊ est ip
sius ut obiecti. ⁊ illi duo respectus cōcomi
tātur se semper in eodem actu videndi licꝫ
sint diuersi. Similiter est vbicunqȝ ē figu
ra dictionis: quia modus significandi cō-
paratur ad dictionem: ⁊ est ipsi⁹ ut instru
mēti ⁊ signi: ⁊ comparatur ad rem signifi-
catam: et est ipsius ut obiecti vel significa
ti: ⁊ est ut subiecti. Et intellige hoc de mo-
dis significandi quo ad omnes modos fi-
gure dictionis siue quo ad omnes species
eius secundum ꝙ ille modus significandi
habet hos duos respectus diuersos. Un-
de dico ꝙ si ille mod⁹ significādi fuerit ꝑn
cipiū motiuū pro ut est in suo signo quod
est dictio sic est deceptio in dictione et sic ē
figura dictionis. Sed si modus significā-
di sumatur s̄m alterā cōparationē scilicet
s̄m ꝙ cōparatur ad rem: ⁊ est ipsi⁹ ut sub-
iecti. ⁊ sic hoc modo ꝑncipiū motiuū est et
sicut est deceptio extra dictionē ⁊ sic est ac-
cidens. Unde vbicunqȝ est figura dictōis

ibi est semp accidēs ⁊ non econuerso: quia rō rei non depēdet a rōne dictionis: sȝ rō dictionis dependet a rōne rei cuȝ dictio sit signū rei ⁊ ad rem finaliter ordinet. Finis aūt pfectio ⁊ cōplementū est in his q̄ sūt ad finē ⁊ nō ecōuerso: qꝛ sine ratiōe rei nō potest eē ratio dictiōis. Nota ꝙ vbicūqȝ est sophisma accidentis. Dico mediū siue illud de quo vere predicatur quod assignatur inesse vtriqȝ esse rem subiectam ⁊ miorem extremitateȝ siue quod est a parte minoris extremitatis esse accidens rei subiecte siue sit subijcibile siue p̄dicabile de medio siue non: ⁊ minorem extremitatē: siue quod est a parte maioris extremitatis.

Dico esse accidens quod assignet inesse vtriqȝ ⁊ hoc est accidens alterum quod est non necessariū in consequēdo: neqȝ est cōtrariū quod dic. Aristoteles. in secūdo elēchorū: qd̄ quando est illud qd̄ inest accidēti: dicitur de re subiecta ⁊ sic videt ꝙ non solū p rem subiectam ostēdimus aliquid sophistice de accidēte sȝ etiaȝ p ipsum accidens ostendimus aliquid sophistice de re subiecta. Dico ergo ꝙ palogismorū accidentis alij concludunt: tantū vnam ptem cōtradictionis sicut patet in predictis. Alij autē concludunt necessariū partem cōtradictionis ⁊ hoc ῑplicite vel explicite ut cognosco coriscum ignoro venientem ergo eūdem ignoro ⁊ cognosco ista ꝯclusio hȝ contradictionem implicitam ⁊ vnam partē accipit a pte rei substantie, aliam vero a parte accidentis: cum aūt dico cognosco coriscum non cognosco venientem: ergo eundē cognosco ⁊ non cognosco ibi est contradictio explicite ⁊ in istis que habent vtrāqȝ partem cōntradictionis probandum est quod dicit Aristo. Unde ipse dicit ibidē: ꝙ in quibusdam videtur sic ⁊ dicit sic. in quibusdam autem non dicūt sic. In alijs qui concludunt vnam partem cōtradictionis ostendit per rem subiectā aliquid cōuenire accidenti ꝙ accidit rei subiecte siue sumantur termini secundum predicationē siue non. Posset etiam aliter dici vel solui ⁊ credo ꝙ melius: lȝ illud sit necessariū dicendo. s. ꝙ in istis non est instantia cum in quolibet tali paralogismo sit virtus duorum palogismoꝝ. Uñ oportet etiam intelligere tertiā propositionem ῑ premissis sic Cognosco coriscum ignoro venientem ⁊ coriscus est veniens ergo eundem cognosco ⁊ ignoro: ⁊ sumetur sic. Cognosco coriscum ⁊ coriscus est qui venit ergo cognosco illum qui venit. Itē ignoro veniētem: ⁊ veniens est ille qui venit ergo ignoro illum qui venit ergo cognosco ⁊ ignoro eundem. In p̄mo enim paralogismo p coriscū q̄ est res subiecta ostenditur ille q̄ venit esse in cognitione mea: que. s. cognitio est ad maiorem extremitatem: ⁊ accidit corisco secundum ꝙ coriscus ei subijcitur qui venit. In secundo autem palogismo per venientem q̄ ē res subiecta ostēditur ille q̄ venit esse ignotus a me: ⁊ sic veniens est res subiecta: ⁊ est medium: ⁊ ille qui venit est maior extremitas ⁊ est accidēs venienti ſm ꝙ veniens stat sub illo predicato: ⁊ sic pȝ vniuersalr̄ quid debet assignari res subiecta ⁊ q̄d accidens rei subiecte: ⁊ q̄d accidens qd̄ assignatur inesse vtriqȝ.

Postq̄ȝ autor determinauit de fallacijs extra dictioneȝ enumerando ipsas in generali: Hic consequenter in speciali determinat de ipsis. ⁊ primo de fallacia accidentis que efficacior est inter omnes fallacias ad decipiendum. ratione cuius sic primo diffinit accidēs: Accidēs est quod ē extraneum rei id est in parte idem ⁊ in parte diuersum ab alio. Accidēs autem tripliciter capitur. vno modo pro illo quod dicit absolute naturam accidentis vt diuiditur ꝯtra substantiam: ⁊ sic non capitur hic. alio modo sumitur magis communiter pro oī illo qd̄ aduenit rei ⁊ est extra essentiam eiꝰ ⁊ intellectū: ⁊ hoc modo inferius dicitur accidere suo supiori: ⁊ istis duobus modis non sumitur hic accidēs. tertio mō accipitur accn̄s cōiter pro illo quod ē extraneum alteri in quantum stat sub aliquo tertio: ⁊ hoc modo non solum inferius accidit supiori: sȝ supius inferiori: vt si sor̄ capiat̄ sub isto attributo indiuiduū: hō accidit sorti qꝛ ē sibi extraneꝰ inq̄ntum sorti cōuenit intentio indiuidui: homo .n. ptim differt cū sorte. ⁊ ō p hoc dr̄ sibi accidens ⁊ p tali accidente dat̄ ista diffinitio ⁊ ab ipo sumit̄ fallacia accidētis. Primo sciēdū: ꝙ in fallacia accn̄tis semp tria requirūtur. s. attributū: res subiecta: ⁊ accn̄s. Attributū est maior extremitas q̄ in p̄missis primo attribuit̄ medio. Res aūt subiecta est illud qd̄ p̄mo subijcitur attributo vel in actu vel in aptitudine. Accidens vero est illud quod partim cōuenit ⁊ ptim differt a re subiecta. ⁊ accidit sibi in quātū stat sub tali attributo vt hic sor̄ est indiuiduū: homo est sortes: ergo homo est indiuiduū. Indiuiduū est attributū: sortes est res subiecta: ⁊ hō accidit sorti ea pte qua sortes stat sub isto attributo qd̄ cōuenit sorti inq̄ntū differt ab hoīe: ⁊ ide sumit̄ tur cāe huius fallacie. Causa apparentie eiꝰ ē ptialis cōuenientia accn̄tis cū re subiecta ,ppt̄ quā credit̄ ꝙ accn̄s cōueniat cū re subiecta ea pte q̄ sibi ꝯuenit attributū. Causa falsitatis ē diuersitas accn̄tis ⁊ rei subiecte vel ipsius medij qd̄ ſm diuersas rōnes cōuenit cum extremis. Et ſm hoc sic diſ

finit hec fallacia q est idoneitas decipiendi. puenies ex gratia conuenientia accntis cu re subiecta q tn differut sm diuersas rones. vn semp comittitur hec fallacia qn pter conuenientia duoru in vno tertio sm diuersas rones credit conuenientia eoru inter se aut qn vnu negat ab alio ea pte q differt a suo accidente. et pter hoc negat de suo accidente. Secundo sciendu q hui9 fallacie ponuntur tres modi. primus mod9 est qn accns est infert9 rei subiecte. et ppt hoc pprium attributu rei subiecte attribuit inferiori ei9 sm que hic paralogizat: aial est genus: ho est aial: ergo ho est gen9: ibi gen9 est attributu conueniens aiali ea pte q differt ab hoie: et p hoc infert de hoie qui accidit aiali vt stat sub illo attributo. Et silr hic. oe es est naturale: statua est es: ergo statua est naturalis. naturale. n. conuenit eri vt est ens in actu et statua sibi conuenit inqntu est in potentia ad figura eius et ita accidit ei put stat sub illo attributo. Et silr hic: ho est aial: equ9 est aial: ergo equ9 est homo: equ9. n. accidit aiali considerato vt conuenit cu hoie. Et silr ho n o est indiuiduu: sor est ho: ergo sortes no est indiuiduu. ibi indiuiduu negat ab hoie ea pte qua differt a sorte. Et oes isti paralogismi soluuntur negando pntiam. q2 no oportet q si aliqd dicat vel neget de supiori ea pte q differt ab inferiori: q propt hoc neget vel affirmetur de inferiori q2 ibi mediu no tenet sub eade rone in duabus pmissis. Tertio sciendu: q scds modus est qn accidens est supius rei subiecte et ita qd conuenit inferiori ea pte q differt a superiori infert de supiori vt hic: sor est indiuiduu: ho est sor: ergo ho e indiuiduu. Silr hic. ho est spes: substantia est homo: ergo sba est spes: ibi spes attribuit hoi ea pte q differt a substantia: no substantia accidit hoi vt stat sub illo attributo. E silr hic: iste e monach9 et est alb9: ergo iste est monach9 albus: albus. n. est accidens supius accidentale huic hoi et differt ab ipo hoie i qntu sibi inest hoc attributu monachus. vn p hoc q iste ho ponit alb9 sm se infert q sit alb9 sm habitu: et sic pna no val3. Et silr hic: iste canis e pf et e tu9: ergo e pf tu9 et etia i aliis arguedo a diuisis ad pntia. Et isti paralogismi soluunt negado pntiam: q2 no oportet si aliqd pueniat inferiori ea pte q differt a suo supiori q ppf ea pueniat supiori: et no semp oportet q ad comittedu istu modu sumat illo qd simplicit e supius: s3 sufficit q sit supius vel sm re vl sm modu. Quarto sciedu: q vltim9 modus huius falacie est qn accns e couertibile respectu rei subiecte vt hic risibile est pprium: ho est risibile: ergo homo est pprium: vel sic: risibile e qualitas: ho est risibile: ergo ho est qualitas: ibi pprium conuenit vni couertibiliu ea pte q differt ab alio et propt hoc infert de alio. Et silr hic ho est quoddam incompletum: aial ronale est ho: ergo aial rationale est quodda incompletu: ibi aial ronale accidit hoi vt stat sub hoc attributo incompletu qd conuenit hoi inquatu differt a sua diffinitione: et pter hoc ifert de ipa. Et soluut isti paralogismi negando pntiam: q2 si aliqd affirmat vel negat de vno pueribiliu ea pte qua differt ab alio non oportet ppt hoc q affirmetur vel negat de alio. Et hec assignatio modoru3 huius fallacie et accntis et rei subiecte ponunt sm Pe. Hisp. in magnis fallaciis ei9: l3 hic in textu ponat alia assignatio ipsorum que hic in textu videri potest. Contra pdicta argu. primo sic: nulla est fallacia substantie ergo nulla est fallacia accidentis p locu a simili: ergo contra pdicta. Secdo sic: in oi sillogismo mediu est in pte ide i pte diuersu cu extremis: ergo si accidens sit qd est in pte ide et in pte diuersu sequitur q i quolibet sillogismo erit accns qd tn est falsu. Tertio sic: illud qd est de essentia rei no est accns eius: oe supius est essentia inferioris: ergo nullum supius accidit suo inferiori. Quarto sic arguendo ex puris affirmatiuis in secuda figura comittitur fallacia accidentis et tn iste modus non enueratur int istos modos: ergo male assignat. Quinto sic arguedo a diuisis ad couicta est bona pna vt patet I secundo Peryarmenias: ergo a diuisis ad couicta non est fallacia accidetis. Ad pmu dic: q hic no capit accns vt distinguit contra substantiam: s3 capitur p extremo vl no necessario: ideo no sequit q si nulla sit fallacia substantie q nulla sit fallacia accidetis. Ad scdm dic: q l3 i oi sillogismo medium pter conueniat et partim differat ab extremis: tn in bono sillogismo non accipitur vt conueniens et differens ab ipis: s3 in vtraq3 pmissaru sub eade rone tenetur et extremitates in ipso vniuntur sub eade rone et non sub diuersis: aliter non sequeretur vnio extremitatu inter se. Ad tertium dicitur: q l3 nullu supius accidat simplicit et absolute suo inferiori: tn bene accidit sibi compatiue: quia respectu ad vnum tertium quod conuenit inferiori put differt a superiori. Ad quartu dicit: q arguedo ex puris affirmatiuis in secuda figura committitur primus modus prius assignatus et mediu est res subiecta et inferius eius sibi accidit vt stat sub maiori extremitate. et licet tale medium non subiciatur actu maiori extremitati: tamen subijcitur in aptitudine et efficitur subiectum eius reducendo ad primam figuram conuersione maioris. Ad quintum dicitur: q arguendo debite a diuisis ad councta vel econtra est bona consequentia: sed no quando arguitur indebite sed tunc comittitur fallacia accidentis. Et ad arguendum debite a diuisis ad councta requiritur primo: q pdicatorum diuisorum vnum sit potentiale et determinabile: reliquu actuale et determinans. secundo requirit q potetiale pponat actuali siue determinabile determinationi. Et econtra arguendo a couictis ad diuisa reqritur q in couictis vnu no sit determinatio puans vel diminuens respectu alteri9 s3 ptrahes tm: ideo non sequitur est bon9 faber: ergo est bonus.

Sequit de fallacia secundu quid et simpliciter. primo ergo nota q sm quid dicit dupliciter: quia vno modo sm quid diminuit suum totum ut albus pedez diminuit album simplicit et homo mortuus hoiez et p tale sm quid fit fallacia sm quid simpliciter. Alio aut modo sm quid no diminuit suu totum sed simplicit ponit ipm et infert ut crisp9 caput ergo crisp9 et simus nasum ergo simus: et hoc est in qlibet forma et quolibet accnte denoiare totu per partem ut crispitudo q per caput denoiat hoiez et simitas et aquilitas soli naso insut: et per hoc dicitur ho simus vel aquilitas: et cecitas in oculis: et scia et virtus tm in aia ut in subiecto: et per hoc dr ho sciens vel hns virtutes: et sic de aliis psilibus quecunq3 denominat totu p parte. Alie aute forme omnes et accntia quecuq3 sunt forme et accidentia totius ita q non partis tame hec inquam oia no pnt denoiare totu nisi simpliciter insint: et in talibus accidit fallacia sm quid et simplr: q2 denoiatio q fit in talibus sm partem vel sm aliu respectu diminuit ip3 simpliciter. et tale s3 quid sumitur hic: no aut id aliud qd non diminuit. Ex pdicti3 p3 q sm qd put sumit dicit determiatio diminuens roez ei9 cui adiugat. Simplicit aut appellat res no diminuta siue sit accns siue substatia: ut albu nigru aial ho. Ca aut motiua hui9 fallacie est

identitas in pte ipius ſm quid diminuti ad ipſum ſimplr dictum. Cā vero non exiſtentie eſt earūdem diuerſitas. Fit aūt hec fallacia tot modis quot modis cōtingit addere alicui diminuētis ipm. Primo ſm ptē in modo diminuēte: ut eſt hō mortuus ergo eſt hō. nō ſequitur qꝛ mortuus diminuit rōnem hoīs. ⁊ chymera eſt opinabilis ergo chymera eſt. Opinabile enī diminuit eſſe ⁊ aīal pictū vel oculus pictꝰ ergo eſt aīal vel oculus. pictum enī diminuit eſſe rationū harū. Ariſto. aūt ſic format palogiſmos iſtos: Qđ nō eſſe eſt opinabile ut chymera: ergo qđ non ē non eſt. Silr tu potes formare omnes alios palogiſmos: ut qđ nō eſt hō eſt hō mortuus: ergo qđ nō eſt hō ē hō mortuus: ergo qđ nō eſt hō ē hō: ⁊ qđ non eſt aīal ē aīal pictū ergo qđ nō ē aīal ē aīal. Scđo ſm ptē integralem ut ethiops ē albus dētes ergo eſt albus. Tertio in hiis q̄ sūt ad aliqđ: ut diuitie non ſūt bone inſipienti vel nō recte vtenti: ergo diuitie nō ſūt bone lꝫ non ſint bone compate ad aliqđ: tn̄ in ſe bone ſūt. Item ouū potentialiter eſt aīal ergo ouū eſt aīal: omnis.n. potētia aliqđ ē qꝛ ad actum quo pficit. Quarto ſm locū ut bonū eſt mactare patrē i triuallia ergo bonū eſt mactare patrem. ⁊ bonum eſt vti dieta in locis egrotatiuis ergo bonum ē vti dieta lꝫ enī ibi expediat tamē ſimplr nō expedit. Quīto ſm quādo: ut ille ieiunat ī quadrageſima ergo ille ieiunat. Expedit alicui medicari quādo egrotat ergo expedit medicari. Et eſt ſciendū ꝙ vbicunqꝫ eſt ſm qđ ⁊ ſimplr intelligit quod eſt duplex cōtradictio. vna in concluſione que vera eſt contradictio. ⁊ alia in pmiſſis que eſt cōtradictio diminuta. Reſpondens.n. dicit ꝙ ethiops non eſt albꝰ. ⁊ opponens dicit ꝙ ethiops eſt albus dentē: ⁊ ſic nō ꝯtradicit ei niſi ſm qđ: ⁊ ex cōtradictione ſm qđ ifert verā contradictionē ſic in concluſione ergo ethiops eſt albus ⁊ non eſt albus ideo peccat ſm quid ⁊ ſimpliciter: quia vera contradictio non ſequitur ex contradictione ſecundum quid ⁊ ſimpliciter ⁊ ſic ē in omnibus aliis. Et ideo dat Ariſt. vlem ſolutionē ad oēs palogiſmos huius fallacie. ſ. ꝯſiderare ꝯcluſionē ad cōtradictiōē id ē ꝯſiderare cōcluſionē contradictionis q̄ ē recta ad ꝯtradictionē i pmiſſis q̄ ē ſm qđ: ⁊ ideo vna nō ſeqꝛ ex altera. Et nota ꝙ eadē ē fallacia ab ipo ſm qđ ad ipꝫ ſimpliciť: ⁊ ab ipo ſimpliciť negatiue ſumpto ad ipm ſm qđ negatiuū quātū ē a pte terminorū: ut nō eſt hō ergo nō eſt hō mortuꝰ. ⁊ nō eſt albꝰ ergo nō eſt albꝰ dentē: qꝛ pncipiū motiuū ſemp manet idē ⁊ defectꝰ idē. Nō.n. mouet ipꝫ qđ neqꝫ ipm ſimplr ſꝫ cōueniētia i pte vniꝰ ad alterū. Nota etiā ꝙ illa in qbꝰ videntur cōtraria ineē eq̄liter ſm diuerſas ptes nō debet demōſtrari ab altero cōtrariorū vt ſi ſcuti medietas ē alba ⁊ media nigra nō debes dicere ſcutū eſt albū vl nigrū ſꝫ ptim ſic ⁊ partim nō. Vn̄ nō valet argumētū: hic non eſt color niſi albedo vel nigredo vel mediꝰ color ergo nihil ē coloratū niſi albū vel nigrū vel medio colore coloratū. qꝛ corū q̄ colorantur qdā colorant vno colore: qdā vero pluribꝰ: ⁊ illud argumētū ſolū tenet i his q̄ colorantur vno colore: ⁊ iō nullū ē argumētū cū nō teneat vlr. vn̄ lꝫ ſcutū nō ſit medio colore coloratū nō tn̄ ſequiť qđ ſit albū vel nigrū. Sꝫ ſic eſſet bonū argumentū: nihil ē color niſi albedo vel nigredo vel medius color ergo nihil ē coloratū niſi albedo vel nigredo vel medio colore coloratum: vel partim albū: vel partim nigrum: vel partim medio colore vel mediis coloribus coloratum: vel etiam mediis coloribꝰ tantum pluribꝰ coloratū. Silr ē in oībꝰ formis cōtrariis hn̄tibꝰ mediū ⁊ hn̄tibus ſm ptes diuerſas ut albū nigrū. Silr calidū ⁊ frigidū durū molle: ⁊ quecumqꝫ ſm ptes diuerſas iſūt eidem toti.

Poſtq̄ autor determinauit de fallacia accidētis. Hic cōſequenter determinat de fallacia ſm qđ ad ſimpliciť rōne cuius pmo videndū eſt qđ ſit dictū ſm qđ: ⁊ dictum ſimpliciť. vn̄ dictū ſimpliciť ē dictio ſūpta ſine determinatiōe diminuente vt hō p ſe vl hō albꝰ. ⁊ tale dictū dr dictū ſimpliciť hoc eſt pfectū ⁊ nō diminutū. Sꝫ dictū ſm qđ ē dictio ſūpta cū determinatiōe puāte aut diminuente: vt hō mortuꝰ: ⁊ ex habitudine tal' dicti ſm qđ ad dictū ſimpliciť ſumiť vna fallacia ſpecialis eo ꝙ ibi repiuntur ſpeciales cauſe appētie ⁊ defectus. Primo ſciendū eſt ꝙ cā appētie huiꝰ fallacie eſt appens ꝯueniētia dicti ſm qđ ad dictū ſimpliciť ppť quā

credim⁹ q̄ talia cōueniant realit̄ ⁊ q̄ͦ vnū cōtineat̄ sub a lio q̄ͦ in falsū ē. Et cu⁹ cā defect⁹ est diuersitas illoꝝ dictoꝝ ⁊ fm̄ hoc sic diffinit̄ hec fallacia q̄ ē idoneitas decipiēdi ꝓ ueniens ex apparenti cōueniētia dicti f₃ q̄d ad dictū simpliciter: ⁊ debz attendi ista cōueniētia nō ex ꝑte vocū q̄ tunc ista fallacia eēt falsa in dictione. s₃ debet attēdi ex ꝑte signaficatorum fm̄ q̄ hn̄t silitudinē in re significata ⁊ analogi suoꝝ significatorū: sicut hō pictus ⁊ hō habent quādam ꝓportionem inter se: ideō cōueniēter ponitur illa fallacia inter fallacias ex dictionē. Scd̄o sciendū: q̄ l₃ dictū fm̄ q̄d in q̄ ponit̄ determinatio cōtrahēs tm̄ vt hō alb⁹ faciat locu₃ dialetitū. s. a ꝑte in mō ad suū totū tn̄ dictū fm̄ q̄d q̄ͦ fit cu₃ determinatione impropa q̄ est diminuēs vl' ꝑuans bene causat locū sophisticū. Et talis determinatio impropa fit q̄nq₃ modis. q̄nq₃. n. est absoluta ⁊ q̄nq₃ respectiua. si pmū hoc ē dupliciter: vel determinat dictū cui adiūgit̄ rōne toti⁹ priuando vel diminuēdo rōnem eius: vt hō pict⁹ vel ens opinabile: vel rōne ꝑtis integralis sui subiecti vt albū fm̄ dentes. Si sit respectiua sic est tripliciter: q̄ quedā sumit̄ ꝑ relationem ad aliq̄ͦ correlatiuū extrinsecū: vt hic diuitie sūt male ꝑententialia respectu mensure que est locus vt bonu₃ est interficere partem in triualis. Alia respectu partis tꝑis quod est mensura successiua vt est proycere merces in mari ꝑpe tēpestatis: ⁊ fm̄ has q̄nq₃ determinatiōes īpropias ponūntur quinq₃ modi huius fallacie. Tertio sciendu₃: q̄ prim⁹ modus huius fallacie est arguendo sc̄d₃ ꝑtē in mō diminuentē vt iste est hō pict⁹ ergo isti ē hō. Secund⁹ mod⁹ fit arguendo f₃ determinationē ꝑtis integralis: vt ethiops est albus fm̄ dentes: ergo est albus: ⁊ valet in accidētib⁹ q̄ determinant sibi certam ꝑtem itegrale₃ sui subiecti sicut cecitas determinat sibi oculū ⁊ simitas nasum: ⁊ i accidētibus q̄ per indifferētiam in vna ꝑte ex consequenti totū inferūt vt infirmitas dentis denominat totum hominem infirmū dum determinatio partis non sit determinatio diminuens tamen accidentia que indifferenter conueniunt oībus ꝑtibus ⁊ per inherentiā sunt in vna nō p̄nt denominare totū sicut albedo vel nigredo denominans suam ꝑte₃ integralē est determinatio diminuens in istis ⁊ fac̄ istā fallaciā. Tertius modus fit arguendo cū determinatione respectiua facta ad terminū extrinsecū vt vinū est malū febricitāti: ergo est malū. Quartus modus fit cum determinatione īprope sūpta fm̄ locū: vt bonū est interficere patrē i triualis ergo bonū ē īterficere p̄re₃. Quit⁹ mod⁹ ē arguēdo fm̄ determinationē tꝑis: vt bonū est ieiunare in q̄dragesima ergo bonū ē ieiunare. Et oēs isti ꝑalogismi soluūtur negādo cōseq̄ntiā q̄ ex dicto fm̄ q̄d nō sequitur dictū simpliciter. Quarto sciēdū: q̄ in eisdē modis ⁊ in eade₃ fallacia pōt argui ꝓcedēdo a dicto simpliciter ad dictū fm̄ q̄d cuius ratio est: q̄ vbicunq₃ reꝑit̄ eadē causa apparētie ibi est eadē fallacia ⁊ etiā idem modus: s₃ arguendo a dicto simplicit̄ ad dictū fm̄ q̄d est eade₃ causa appētie sic arguendo econtra: q̄ est eadē cōueniētia dicti simpliciter ⁊ secundum quid: ideo illo modo cōmittitur ista fallacia ⁊ modi prius positi: vt arguēdo sic: hic non est homo: ergo non est hō mortu⁹: vel non est aial ergo non est animal pictum. sed magis denominatur hec fallacia secūdū quid ad simpliciter q̄₃ econtra: q̄ arguendo a dicto secundum quid arguimus affirmatiue: sed arguēdo a dicto simpliciter vt in pluribus arguit̄ negatiue per istam fallaciam: ideō magis denominatur a ꝑalogismis q̄ fiunt ꝓcedēdo a secundum quid ad simpliciter. Cōtra predicta arguitur primo sic: homo albus est dictum sumptū sine determinatione diminuente ⁊ tn̄ nō est dictū simpliciter: quia dictum simpliciter est quod submittit̄ sine additione: iuxta illud. Simpliciter dico q̄ sine addito dico: ergo cōtra diffinitionem dicti simpliciter. Secundo sic: omne infer⁹ ⁊ minus cōmune infert suū sup̄ius ⁊ magis cōmune. sed dictū secundum quid est inferius ad dictum simplicit̄: ergo bene infert ipsum ergo arguendo a secundum quid ad simpliciter non cōmittitur fallacia. Tertio sic bene sequitur: est hō mortuus: ergo est mortuus: ⁊ tamen arguitur a dicto secundum quid penes primum modu₃ huius fallacie: ergo male assignatur ille modus. Quarto sic: ieiunare in quadragesima est ieiunare simpliciter nec illa determinatio temporis diminuit rationem adiuncti: ergo ibi male arguitur penes quintum modum. Quinto sic: a toto in modo ad suā partem ⁊ econtra sunt plures loci dyaletici: ergo a dicto secundum quid ⁊ a dicto simplicit̄ debent sumi plures fallacie ⁊ non vna tantum. Ad primum istorum dicitur: q̄ si capiatur dictum simpliciter vt tantum valet sicut contracte vt sumitur in loco a toto in modo: sic homo albus non est dictum simpliciter: sed si capiatur dictum simplicit̄ ꝓ vt simpliciter tantum valet sicut perfecte ⁊ nō diminute sicut capitur in p̄nti passu sic homo alb⁹ est dictū simplicit̄.

Ad secundum dicitur: q̄ l₃ dictū fm̄ quid quod fit cum determinatione contrahente tantum sit inferius ad dictu₃ simpliciter: non tamen dictum secundum quid quod fit cū determinatione diminuente vel priuante: sed magis opponitur dicto simpliciter. Ad tertiu₃ dicitur: q̄ licet homo mortuus sit dictum secūdum quid respectu hominis: quia mortuu₃ diminuit de ratione hominis: tamē respectu mortui est dictum simpliciter: quia homo non diminuit de rōne mortui: ideō ibi nō arguit̄ a dicto fm̄ q̄d ꝑ istam fallaciā.

Ad quartū dī: q̄ l₃ in q̄dragesima nō diminuat de rōne huius q̄ͦ ē ieiunare absolute: tn̄ bene diminuit respectu huius q̄ͦ dico bonū: ideō arguit̄ cū determinatione diminuēte fm̄ tp̄s. Ad quītū dē negando consequentiam q̄ a toto in mō ⁊ a ꝑte eius sunt diuerse virtutes probatiue ⁊ diuerse habitudines locales: ideō ibi sumūtur plures loci dyalectici sed a dicto fm̄ q̄d ad simplicit̄ ⁊ econtra est tātū vna cā apparentie: ideo ibi nō sunt plures loci sophistici: nec est simile de ipsis.

¶ Elechus est sillogismus ꝯtradictionis vnius: ⁊ eiusdem nō nōis solū: s₃ rei ⁊ nōis nō si nonimi s₃ eiusdem ex his q̄ data sunt ex necessitate accidere non cōnumerato eo q̄ͦ erat in principio fm̄ idem ⁊ ad idem ⁊ silr̄ in eodē tp̄e. In hac. n. diffinitione elenchi duo sunt. s. sillogismus ⁊ contradictio. Elench⁹ autē nihil aliud ē nisi sillogism⁹: cuius conclusio contradicit conclusioni alterius sillogismi: ⁊ tunc elenchus est duo sillogismi sibi inuice₃ contradicentes. vel cuius conclusio ꝯtradicit alicui propōni ꝑ us sumpte: ⁊ tunc elenchus ē sillogismus vnus cu₃ contradictione: ⁊ sic elenchus est sillogism⁹ cōtradictōis. Un̄ in p̄dicts diffinitione elenchi q̄dā ponunt̄ rōne sillogismi: q̄dam rōne contradictionis: q̄dā vero rōne vtriusq₃. Rōne sillogismi ponuntur hec ex his q̄ dicta sunt ex necessitate nō cōnumerato quod erat in principio: ꝑ q̄ͦ remouet̄ petitio eius q̄ͦ est in principio vt postea patebit. Rōne autē cōtradictionis ponuntur hec. s. vnius ⁊ eiusdem. s. vnius subiecti ⁊ eiusdē p̄dicati. nisi eni essēt idem subiectū ⁊ idē p̄dicatū: nō eēt cōtradictio ut ethiops ē niger: ethiops non est niger dentes: nō ē idē predicatū. hec āt null⁹ hō mortu⁹ currit aliq̄s hō currit: non est idē

subiectū: ⁊ silr ista.s.ſm idē ⁊ ad idē: ⁊ silr
in eodē tpe ponūtur in rōne cōtradictiōis
⁊ cōtra has q̄ttuor pticulas peccat hec fal
lacia q̄ dr ignorātia elēchi ſm q̄ ē vna de
tredecim ex opposito se hn̄s cōtra alias: qr
alio mō ignorātia elēchi peccat cōtra om
nes particulas in diffinitōe elēchi positas
⁊ hoc modo ad ipsum oēs sillogismi redu
cunt̄ ut postea patebit. Rōne aūt vtriuſ-
q3 ponunt̄ hec scz: nō nois solū s3 rei ⁊ no
minis ⁊ nō sinonimi s3 eiusdē qr tā in sillo
gismo q̄3 in contradictione exigit̄ q̄ nō sit
vnū ⁊ res vna. vnde hic nō est cōtradictio
marcus currit: tulli⁹ nō currit: quia nō po
nitur idē nomen s3 sinonimū neq3 hic om-
nis canis est latrabilis: quidā canis nō est
latrabilis qr nō est res vna. In hac autem
oīs gladius scindit: quoddā instrumentū
est ensis: ergo quoddā instrumentū scindit
nō est sillogism⁹: qr ad mediū non repitur
idē nomē sed sinonimū. Ignorātia dr du-
pliciter: q̄dam .n. est ignorātia negationis
⁊ hoc mō puer in cunis iacēs habet igno-
rantiā omniū scientiarū: ⁊ dr hec ignoran-
tia negatiōis qr nihil ponit qui .n. hāc ha
bet nihil nouit. Alia est q̄ dr ignorātia dis
positionis ⁊ hec ē cū aliquis aliquid de re
nouit nō tn̄ nouit prout res est: ⁊ hec iterū
diuiditur. Quia quedā dicit̄ simpliciter et
est illa q̄ est circa pncipia ⁊ pmissas ppo-
sitiones. Alia vero dr cōposita siue plures
⁊ hec est circa conclusiones ⁊ sic distinguit
Aristo. ignorantiā in pmo posteriorū cum
agit de falsigrapho sillogismo. Sz intelli
ge vlteri⁹ q̄ vtraq3 istarū scz simplr igno-
rantia ⁊ illa que est composita siue plures
est adhuc duplex: quia ignorantia dispo-
sitionis simplex potest eē vno modo circa
pncipia ipsa siue circa premissas proposi-
tiones apprehendēdo eas modo cōtrario
ut accipiendo eas falsas. Alio mō pōt eē
hec ignorātia simplex circa propositiones
premissas cognoscēdo aliq̄d de ipsis: non
tamen cognoscendo substantiā ⁊ virtutem
earū: ⁊ similiter ignorantia composita si-
ue plures est dupliciter cōtra conclusiōes:
ut si apprehendantur modo contraria sci-

licet in falsitate vel imperfecte cognoscun-
tur. Viso quid sit elēch⁹ ⁊ quot modis di-
catur ignorātia. Sciendū q̄ ignorātia elē
chi sumit̄ hic non negatiōis sed dispositio
nis et iterum nō ignorantia dispositionis
que est plures siue que est composita: s3 su
mitur illa q̄ est simplex cū sumat̄ hic igno
rantia elenchi ratione pfectionis elenchi ⁊
sui complemēti: que q̄dē pfectio fit p ppri
as determinationes cōtradictionis ut per
has .s. ad idem: similiter ⁊ in eodē tpe. Pre-
terea q̄ hic sumatur ignorantia dispositio
nis ut est simplex patet per hoc q̄ est prin
cipiū arguendi: ⁊ sic comparatur ꝓut est
principiū ad conclusionem: ⁊ ita per hanc
simplicem ignorantiā causatur postea cō-
posita siue plures cum decipitur respōdēs
per eā sophistice arguēdo. Causa appen
tie huius fallacie est duorū ſm quid sum-
ptorū ad duo sumpta simpliciter. Causa
vero falsitatꝫ est diuersitas eorundē. Mo
di autē huius fallacie sunt quattuor. Pri-
mus est contra hanc particulam ad idem
duo sunt vnius duplum: trium autem nō
est duplū: ergo idem est duplum ⁊ non est
duplū: non sequitur quia duplū nō sequi-
tur ad idem in vtraq3 premissarū. Secun
dus peccat contra hanc pticulā secundum
idē: ut hoc est duplū illi secundū longitudi
nē: nō est duplū eidem secundū latitudinē
ergo est duplum ⁊ nō duplū. Nō sequitur
cū sumatur ſm idē licet respectu eiusdē di-
catur duplū. Tertius est cōtra hanc parti
culā .s. silr: ut hō est spēs nullus hō ē spēs
ergo idem est spēs ⁊ non est species. Non
enim est contradictio in premissis: quia il-
le termin⁹ homo nō sumitur similiter. In
vna sumitur pro inferioribus. in altera ve
ro non; sed per se. Quartus est cōtra hanc
pticulam .s. in eodē tēpore: ut manus mea
est clausa in vno tēpore et nō est clausa in
alio: ergo ē clausa ⁊ nō clausa. Et nota q̄
in hac fallacia fit vna contradictio in con
clusione: ⁊ fit altera cōtradictio in pmissis
que est apparens sicut dicebatur in falla-
cia ſ3 quid ⁊ simpliciter: tamē hec fallacia
differt ab alia inquantū hec habet cōtra

dictionē apparentez in premissis: ⁊ habet
defectū in vtraqꝫ pte: ut patz in paralogis
mis huius fallacie: sed fallacia sm quid et
simpliciter habet cōtradictionem apparē
tē que peccat tm̄ in altera parte contradi-
ctionis: ⁊ per hoc etiam differt solutio isti-
us a solutione illius: quia ad vtrūqꝫ docet
Arist. soluere cōsiderando conclusionē ad
cōtradictionem. i. considerando verā ꝯtra
dictionē conclusionis ad contradictionem
apparentē in premissis: sed hic ad apparē
tē ꝓpter diminutionē vtriusqꝫ partis: ibi
vero ad apparentiā propter diminutionē
alterius. Si quis obijcit ꝙ sm quid ⁊ sim
pliciter debet esse pars huiꝰ fallacie: quia
ibi fit processus ab vno sm quid sumpto
ad vnum simpler: hic autez fit processus a
duobꝰ sm quid sumptis ad duo simplici-
ter ⁊ sic nō dicitur eē due fallacie cū pars
nō faciat numerū cū suo toto. Dicēdū ꝙ
neutra est pars alterius: imo sunt due fal-
lacie ex opposito cōdiuise: qꝛ ipsum q̄d et
ipsum simpliciter nō sunt fallacie sm quid
⁊ simplr̄ sꝫ hitudo vniꝰ ad alterā sicut spe
cies ⁊ genus nō sunt locꝰ sꝫ hitudies vniꝰ
ad alterā. vn̄ hō lꝫ nō faciat nūez cū aīali
cū sit ps eiꝰ. tm̄ hitudies faciūt nūez inter
se. vna. n. hitudinū haꝝ est locus a genere.
Alia ē locꝰ a spē. Silr̄ hitudo vniꝰ sm q̄d
sūpti ad vnū simpler. Alia ē ab hitudine
duoꝝ sm q̄d sūptoꝝ ad duo simplr̄ q̄uis
vnū sm q̄d sit ps duoꝝ ⁊ vnum simplr̄ sit
ps duoꝝ ⁊ sic erūt due fallacie spē differē-
tes. Silr̄ lꝫ medietas linee nō faciat nūez
cū tota linea cū sit ps eiꝰ tm̄ hitudines faci
unt nūez. Hitudo. n. totiꝰ linee ad medie
tatē ē duplū: medietas vero hitudo ad to-
tā lineā subduplū vel dimidiū.

Postq̄ȝ auctor determinauit supꝰ de fallacia a sm quid
ad simpliciter. Hic ꝯñter agit de fallacia ignorātie elenchi:
rōne cuiꝰ diffinit elenchū sic. Elēchꝰ est sillogismus ꝯdicto-
rius vniꝰ ⁊ eiusdē non tamē nominis tm̄: sed rei ⁊ nois simlr̄:
non sinonimi sed eiusdē ex his q̄ dicta sunt de necessitate ac
cidere nō cōnumerato eo quod erat in ꝑncipio. s. ad idē sm
idem similiter ⁊ in eodē tempore. In qua diffinitione poni-
tur sillogismus loco generis ⁊ contradictionis ponit̄ ad dif
ferentiā sillogismi nō cōtradicentis positioni respondentis
⁊ ponitur vnius ⁊ eiusdem non nominis tantum: sed nomi
nis ⁊ rei simul: nō sinonimi sed eiusdē tam̄ ratiōe sillogismi
q̄ȝ cōtradictionis. Ad vtrūqꝫ. n. requirit̄ ꝙ remaneāt idē
termini secundum rē ⁊ vocez ⁊ ꝑ hoc remouent̄ fallacie in
dictiōe. Et ponitur ex his q̄ dicta sunt de necessitate accidē-
tium rōne sillogismi in quo debet esse necessaria cōsequētia
⁊ ꝑ hoc pōt remoueri fallacia accidētis ⁊ cetere nō habētes
necessariā cōsequētiā. Deinde ponitur nō cōnumerato eo
q̄d erat in ꝑncipio rōne ꝓbationis qꝛ elenchus est sillogis-
mus ꝓbatiuus. ⁊ ꝑ hoc remouetur petitio ꝑncipij. Deinde
ponit̄ ad idem sm idem ⁊c. ratione cōtradictionis tm̄: quia
ille conditiones requiruntur ad cōtradictionē tm̄. Pri
mo sciendū: ꝙ aliter pōt diffiniri elenchus ꝙ est sillogismꝰ
dialeticus cōclusionis respōdentis cōtradictorius: ⁊ sic ad elē
chū tria requirunt̄. s. necessaria illatio inq̄ꝫtū est sillogismꝰ
⁊ sufficiēs probatio cōclusionis qn̄ ē dialeticꝰ. tertio forma
lis repugnantia sue conclusionis ad compositionē respōdē-
tis inq̄ꝫtū est contradictorius. Ex quo patet ꝙ elenchus vl-
tra sillogismū addit probabilitatem: ⁊ vltra sillogismū dia-
leticū addit contradictionem: ⁊ ita contradictio est vltima
differentia formaliter constituens elenchū. ⁊ ideo sicut sillo
gismus dialeticus se habet sicut inferius ad sillogismum in
cōmuni: ita elenchꝰ ad sillogismū dialeticū. Et elenchus di-
citur ab en q̄d est in ꝓ contra ⁊ lenchos quod est sumptio
quasi sumptio cōtra dicta respōdentis. ⁊ sicut talis elenchꝰ
se habet ad sillogismū dialeticū ut inferius: ita elenchus so-
phisticus ad sillogismū sophisticū: ⁊ potest sic diffiniri. Elen
chus sophisticus est sillogismus sophisticus apparenter cō-
tradictorius positioni respondentis. Secūdo sciendū: ꝙ
ignorantia in cōmuni dicitur negatio scientie cū aptitudi-
ne ad ipsam ⁊ diuiditur ꝑ ignorantiā ꝑ pure negatiōis que ē
pura carentia cognitionis actualis ⁊ habitualis: sicut est in
pueris nondū cognoscentibus. Alia ē ignorātia praue dis-
positionis q̄ est q̄ndo aliquid falso apprehenditur de re ali-
quo mō cognita: ⁊ ista diuiditur quia quedā est ignorantia
simplex q̄ est ignorantia principiorū. s. quādo principia fal-
so apprehenduntur simplici apprehensiōe sine discursu. Alia
est cōposita que est falsa apprehensio conclusionis median-
te discursu: ⁊ dicitur composita quia ibi multa simul cōcur-
runt. s. ignorantia principiorū ⁊ cōclusionis. Ignorātia aūt
elenchi non est ignorantia pure negationis nec ignorantia
composita sed est ignorantia simplicis apprehensionis quia
fit per ignorantiā alicuius requisiti ad rationez elenchi ⁊ ta-
lis potest capi dupliciter: vno modo generaliter pro quacū
qꝫ omissione cuiuslibet particule indifferenter diffinitionis
elenchi si sumatur hoc modo ignorantia elenchi nō est vna
fallacia specialis: sed sic omnes fallacie ad ipsum reducunt̄.
Alio modo specialiter solum pro omissione alicuius illarū
quattuor particularū ad idem secundū idē similiter ⁊ in eo-
dem tempore: ⁊ hoc modo ab ipsa sumit̄ fallacia ignorātie
elenchi. Tertio sciendū: ꝙ causa apparētie huius fallacie
est apparens obseruatio cōditionū requisitarū ad verā con
tradictionē: rōne cuius creditur ꝙ in antecedēte paralogismi
sit vera cōtradictio vbi tamē est apparens contradictio tm̄
⁊ per illā apparentē contradictionē in cōsequente infertur
cōtradictio simpliciter. Et eius causa defectꝰ est omissio ali
cuius illarū particularū que requiruntur ad cōtradictionē.
Et per hoc sic diffinitur hec fallacia ꝙ est idoneitas decipiē
di ꝓueniens ex apparente obseruatione particularū diffini-
tionis elenchi que sibi conueniunt rōne contradictionis. et
licet quelibet fallacia peccat cōtra verū elenchū quia tamē
ista formaliter ⁊ directe peccat contra cōtradictionē que se
habet ut vltima differentia ⁊ forma elenchi: ideo magis de
nominatur hec fallacia ignorantia elenchi q̄ȝ quelibet alia
fallacia. Quarto sciēdū ꝙ huius fallacie quattuor sunt
modi: primus modus fit quando nō arguitur ad idē ut aer
est supra terrā ⁊ nō est supra celuz: ergo est supra ⁊ nō supra
ꝯñtia nō valet quia nō affirmatur idē de aere cōparato ad
idem. Secundus modus est quādo non arguitur sm idem
ut sortes videt sm oculū ⁊ nō videt sm nasum: ergo videt ⁊
nō videt: ꝯñtia nō valet quia nō affirmatur idē de eodē sm
idem in antecedente ⁊ cōsequente. Tertius modus fit omit
tendo istā particulam similiter ut oīs hō est indiuiduū: hō
nō est indiuiduū: ergo idē est indiuiduum ⁊ nō indiuiduū
ꝯñtia nō valet qꝛ ibi hō non tenetur silr̄ quia in maiori te-
netur ꝓ suppositis ⁊ in minori ꝓ natura cōi. Quartꝰ mo-
dus est dimittendo illā particulā in eodē tpē: ut sortes legit

eras ⁊ nō leget post eras: ergo leget ⁊ nō leget: nō sequit᷑ q̄ ibi nō sit affirmatio ⁊ negatio in eodē tpe. Et sic patz q̄ isti q̄ttuor modi sumunt᷑ s̄m illas q̄ttuor cōditiōes in diffinitione elenchi positas. Cōtra p̄dicta arguit᷑ p̄mo sic: ꝯtradictio nō est sillogism⁹: sȝ elēchus est ꝯ̄dictio ut dī in p̄mo elenchorū: ergo male dī q̄ est sillogism⁹. Scḋo sic: hec ē vera ꝯtradictio marcus currit: tuli⁹ nō currit: cū ille ꝓpōnes repugnēt tā in veritate q̄̄ in falsitate: ergo ad elenchū ⁊ ꝯtradictionē nō requirit᷑ vnitas rei ⁊ nominis simul. Tertio sic: oēs fallacie reducunt᷑ ad ignorātiā elēchi: ergo male ponit᷑ fall'a sp̄alis cū sit cōis ad oēs alias. Quarto sic: ꝯtradictorie nō p̄nt fieri in eodē tpe: ergo ad ꝯ̄dictionē nō requiritur q̄ affirmatio ⁊ negatio sint in eodē tpe. Quinto sic ad ꝯtradictionē requirit᷑ q̄ sit affirmatio ⁊ negatio eiusdez de eodē: ⁊ tn̄ nō ponit᷑ hic aliq̄s modus peccans ꝯtra illam ꝑticulā ꝯtradictiōis: ergo modi hui⁹ fallacie nō sunt sufficiēter enumerati. Ad primū dī q̄ si capiat᷑ cōtradictio formalr̄ ꝓ ipsa formali repugnātia ꝯtradictorioꝝ sic nō ē sillogismus sed si capiat᷑ materialiter ꝓ ꝓpōne ꝯtradicente vel ꝓ sillogismo ꝯtradictorio rōne sue cōclusionis: sic contradictio bn̄ est sillus: ⁊ sic capit᷑ in p̄mo elenchoꝝ. Ad s̄m dicitur q̄ lȝ ibi sit ꝯtradictio s̄m rem nō tn̄ s̄m modū enūciādi q: ibi nō est euidens affirmatio ⁊ negatio eiusdē de eodē. Ad tertiū dī q̄ si capiatur ignorātia elenchi cōiter pro q̄cūq̄ ignorātia cuiuslibet ꝑticule diffinitionis elenchi sic fallacia ignorantie elenchi est cōis ad oēs alias fallacias: sȝ cū si capiatur specialiter ꝓ ignorātia vltimarū quattuor ꝑticularū sicut hic accipitur sic est fall'a specialis: ⁊ habet distinctā cām apparentie ⁊ defectus a causis aliarū fallaciarū ut posset probari inductiue. Ad quartū dī q̄ licet due cōtradictorie nō possint formari in eodē tēpore tn̄ bn̄ possunt formari pro eodē tēpore affirmando ⁊ negando idē de eodē ꝑ eadē parte tēporis. Ad quintū dī q̄ in fallacia ignorantie elenchi sp̄ requirit᷑ q̄ sit apparēs cōtradictio: q̄ȝ inde sumit᷑ sua cā apparentie: sed si remoueatur prima cōditio cōtradictionis: q̄ est q̄ sit affirmatio et negatio eiusdē de eodē ibi nō esset apparens cōtradictio: ideo nō ponitur hic aliq̄s modus ꝓpter omissionē illius ꝑticule contradictionis.

¶ De petitiōe siquidē eius qḋ est in principio s̄m veritatē determinat᷑ in p̄mo p̄oꝝ s̄ȝ opinionē vero in octauo topicoꝝ ⁊ hoc secūdo mō intēdim⁹ hic de petitiōe ei⁹ qḋ est in p̄ncipio. Sciēdum ergo q̄ petere id qḋ est in p̄ncipio ꝓut hic sumit᷑ est qn̄ cōclusio q̄ debet ꝓbari petit᷑ in p̄missia cū ergo idē sub eodē noīe nō possit se ip̄m ꝓbare: q̄ȝ semꝑ probāa diuersum est ab eo qḋ debet ꝓbari: sȝ idē ⁊ sub eodē noīe: nec est diuersum nec videtur esse diuersum: ergo idem ⁊ sub eodē noīe non p̄ōt se ip̄o ꝓbari: quia nō potest esse inferena ⁊ illatū s̄m artē ut hō currit: ergo hō currit ergo in talibus nō p̄ōt esse petitio eius qḋ est in p̄ncipio sȝ talia argumētatio est ridiculosa et nō cadit in arte ⁊ est petitio p̄ncipiī. Aliḋ enim est petere p̄ricipiū ⁊ aliud petere idez qḋ est in p̄ncipio: q̄ȝ petere p̄ncipiū est qn̄ petit᷑ idem sub eodē noīe ut hō currit: ergo hō currit: sȝ hec nullaȝ facit fallaciā q̄ȝ nō continet᷑ sub aliq̄ specie argumentationis s̄m veritatē nec s̄m apparētiā. Causa aūt apparētie petitiōis eius quod est in p̄ncipio est apparēs diuersitas cōclusionis a p̄missia. Causa vero falsitatis est identitas earundē. Petit᷑ id quod est in p̄ncipio q̄nq̄ȝ modis ut est iuxta finem octaue topicorū. Primo qn̄ diffinitūȝ petit᷑ in diffinitione vel econuerso ut si dubitet᷑ vtrū hō currit: ⁊ hic sumatur aīal rōnale mortale currit: ergo hō currit: hic nulla est ꝓbatio: q̄ȝ alterū hoꝝ dubitat᷑ necessariū est dubitari ⁊ reliquū ⁊ ita si sumat᷑ vnū tūc alteruȝ petit᷑ in illo. Scḋus modus est qn̄ particulare petit᷑ in vniuersali: ut si debeat ꝓbari q̄ȝ omniū cōtrarioꝝ eadē est disciplina et assumat istā: oīm oppositoꝝ ē disciplina ergo oīum contrarioꝝ eadē est disciplina hic cōclusionē peti in p̄missia. Terti⁹ modus ecōtrario est qn̄ vl'r petit᷑ in ꝑticulari ut si debeat ꝓbari qḋ omniū oppositoꝝ eadē est scientia ⁊ sumit᷑ hec omniū cōtrarioꝝ eadē est disciplina oīum ꝑuatiue oppositoꝝ eadē est disciplina ⁊ sic de aliīs. ergo oīum oppositoꝝ. Quart⁹ mod⁹ ē qn̄ coniunctū petitur in diuisis ut si debeat ꝓbari q̄ medicina ē sani ⁊ egri ⁊ sumat᷑ ista medicina est sani ⁊ medicina est egri: ergo medicina est sani ⁊ egri. Quintus modus est quādo vnum correlatiuoꝝ petitur in alio: ut si ḋbeat probari q̄ sortes est pater platonis ⁊ sumatur hec. plato est fili⁹ sortis: ergo sortes est pater platonis. hic petitur quod debeat probari. Et sciendum q̄ fallacia ista non impedit sillogismū inferētem sed probantē. Nam sillogismoꝝ alius est inferena tantū: ⁊ alius est inferena ⁊ probans. Item sciendū est q̄ duplex ē via cognoscēdi vna a priorib⁹ s̄m intellectum ad posteriora s̄m intellectū ⁊ hec via dicit᷑ intellectiua. Alia via est cognoscēdi a p̄oribus s̄m sensum ad posteriora s̄m sensuȝ: ⁊ hec via dicit᷑ sensitiua. Dicūtur aūt p̄ora s̄m intellectū ea que sunt priora natura priora secūdū sensum que magis sunt sensibilia: dico ergo q̄ in quolibȝ predictoꝝ paralogismoꝝ: vno modo est locus dialeletico: alio modo sophisticus: q̄ȝ si natū est

probari in vna via probetur per prius in eadem via: bonum est argumentum: ⁊ est ibi locus dialetico. Si autem quod natum est probari in alia illarum viarum probetur per prius in alia: ⁊ hec est per posterius in eadem tunc est locus sophistico: ⁊ petitur id quod est in principio. ⁊ hoc facile est videre consideranti in quolibet predictorum paralogismorum.

Postquam auctor determinavit de fallacia ignorantie elenchi. Hic consequenter determinat de fallacia petitionis principii: ratione cuius primo videndum est quid sit petere principium ⁊ quid sit petitio principii. vnde petitio in dialeticis est interrogatio alicuius premissarum sillogismi dialetici: quia dialeticus licet in sillogizando assumat premissas ad probandum conclusionem: tamen aliquando interrogat de suis premissis ratione cuius dicuntur interrogationes ⁊ non sit ita proprie petitio de conclusione quia premissis concessis a respondente potest inferri conclusio non interrogando ipsam: ⁊ quia in argumentatione conclusio est primum principium ratione cuius fit argumentatio: ideo cum in tali argumentatione petitur conclusio quam debet probari ibi est petitio principii: ideo petitio principii est quando idem accipitur ad probandum se ipsum. Primo sciendum quod secundum philosophum secundo priorum duplex est petitio principii statim quando idem sub eodem nomine sumitur ad probandum seipsum ut homo currit ergo homo currit: vel idem sub duobus nominibus sinonimis ut marcus currit: ergo tullius currit. ⁊ talis petitio principii peccat contra sillogismum simpliciter: quia conclusio non est alia a premissis ⁊ non est ibi aliqua fallacia: cum idem non habeat apparentiam ad probandum se ipsum. Alia est petitio principii non statim quando idem sub diversis nominibus sumitur ad probandum seipsum. Et talis est quando antecedens est eque ignotum vel ignotius consequente: vnde in petitione principii statim est proprie petere principium: ⁊ in petitione principii non statim est petere id quod erat in principio: quia antecedens est eque ignotum vel minus notum quam consequens: ideo secundum suam noticiam continetur in consequente ⁊ potest probari per consequens: ideo cum ad probandum consequens petitur illud quod est in principio. s. antecedens quod continetur in conclusione ⁊ etiam sumitur conclusio in tali antecedente ad probandum seipsam. Et secundum talem petitionem principii committitur hec fallacia. Secundo sciendum quod causa apparentie huius fallacie est apparens diversitas antecedentis ⁊ consequentis ratione cuius creditur antecedens esse notius consequente ⁊ habere virtutem probativam consequentis cum sit eque ignotum vel ignotius consequente: ⁊ non sufficit quecunque diversitas antecedentis ⁊ consequentis: sed oportet quod sit cum identitate ipsorum: ⁊ etiam quod talis diversitas faciat apparentiam magis noti ⁊ minus noti ex parte nominis ⁊ rei ⁊ quia in nominibus sinonimis non est apparentia magis ⁊ minus noti: ideo in ipsis non reperitur causa apparentie: sed causa falsitatis huius fallacie est identitas antecedentis ⁊ consequentis: ⁊ secundum hoc sic diffinitur hec fallacia: quod est idoneitas decipiendi proveniens ex apparenti diversitate secundum noticiam antecedentis cum consequente: ⁊ peccat ista fallacia non contra illationem: quia non impedit sillogismum simpliciter: sed peccat contra probationem ⁊ sillogismum dialeticum. Tertio sciendum quod diffinitio dupliciter consideratur: vno modo inquantum includit principia essentialia diffiniti que sunt propria causa inherentie passionis ad ipsum diffinitum: ⁊ hoc modo ab ipsa sumitur locus demonstrativus ⁊ non sophisticus. Alio modo consideratur inquantum stat sub intentione communi diffinitionis: ⁊ hoc dupliciter: vno modo respectu predicatorum que notiori modo conveniunt diffinitioni quam diffinito: ⁊ sic a diffinitione sumitur locus dialeticus. Alio modo respectu predicatorum que conveniunt notiori modo ipsi diffinito quam diffinitioni: ⁊ sic a diffinitione sumitur petitio principii: quia sic antecedens est idem in re ⁊ est minus notum consequente. Et eodem modo arguendo a diffinito potest argui respectu predicatorum que notiori modo insunt diffinito vel respectu ipsorum que minus note sibi conveniunt. ⁊ sic arguendo ab vniversali ad particularia: vel econtra: ⁊ secundum hoc in istis potest esse locus dialeticus aut petitio principii secundum diversas rationes. Quarto sciendum quod huius fallacie quattuor sunt modi: primus modus est quando diffinitum petitur in diffinitione vel econtra: ut animal rationale currit: ergo homo currit: ibi enim diffinitum petitur in diffinitione sua. ⁊ econtra arguendo petitur diffinitio in diffinito: vnde probatio non valet quia si vnum dubitetur ⁊ reliquum. Secundus modus est quando particulare petitur in vniversali: ⁊ vniversale in particulari: ut omnis homo currit: ergo sortes currit. plato currit: ⁊ sic de aliis: vel econtra. Tertius modus est quando coniunctum petitur in divisis: vel divisa in coniuncto: ut medicina est sani ⁊ egri: ergo est sani ⁊ est egri. Quartus modus est quando relativum petitur in suo correlativo: ut sortes est pater platonis: ergo plato est filius sortis. Et solvendo istos paralogismos debet negari antecedens cum sit eque incertum aut magis quam consequens ipsius prius negatum: nec debet simpliciter negari consequentia: quia cum sit necessaria illatio in istis paralogismis si conceditur antecedens oportebit concedere consequens: quod includitur in ipso tamen potest dici quod ipsa non est probativa cum negatione antecedentis. Et licet in textu ponantur quinque modi: quia secundus modus dividitur in duos ad maiorem declarationem: tamen sufficienter enumerantur quattuor modi prius positi: quia in ipsis continentur omnes modi arguendi huius fallacie.

Sed contra predicta arguitur primo sic: in petitione principii sumitur idem ad probandum seipsum: sed idem non habet apparentiam ad probandum seipsum: ergo in petitione principii nulla est causa apparentie nec est fallacia. Secundo sic: omnis paralogismus peccat in materia vel in forma: sed paralogismi huius fallacie non peccant in forma: cum possint esse in modo ⁊ figura: nec in materia cum fiant ex probabilibus ergo in ipsis non est causa defectus. Tertio sic ab eodem non sumitur locus dialeticus ⁊ sophisticus: sed a diffinitione ⁊ similiter a toto in quantitate sumuntur loci dialetici: ergo ab ipsis non sumitur locus sophisticus: ⁊ sic male ponuntur duo primi modi huius fallacie. Quarto sic arguendo a divisis ad coniuncta est fallacia accidentis: ergo ibi non est petitio principii: consequentia tenet quia illi loci sophistici non possunt esse in eodem argumento. Quinto sic hic est petitio principii: albedo est contraria nigredini: ergo nigredo est contraria albedini: ⁊ tamen non fit in aliquo istorum quattuor modorum: ergo insufficienter assignantur. Ad primum dicitur quod licet idem secundum rem ⁊ vocem simul non habeat apparentiam ad probandum se ipsum: tamen idem secundum rem ⁊ differens secundum vocem ⁊ rationem bene habet apparentiam probandi seipsum inquantum videtur magis notum sub vno nomine quam sub alio.

Ad secundum dicitur quod licet in paralogismis huius fallacie premisse sint secundum se probabiles: non tamen sunt probative conclusionis quod tamen requiritur ad sillogismum probativum requiritur enim quod habeat premissas secundum se probabiles ⁊ quod ille premisse habeant virtutem probandi conclusionem: ideo isti paralogismi peccant in probatione. Ad tertium dicitur quod ab eodem eodem modo considerato ⁊ respectu eiusdem non sumitur locus dialeticus ⁊ sophisticus: sed bene ab eodem diversimode considerato modo diffinitio diversimode consideratur ut ab ipsa sumitur locus dialeticus ⁊ sophisticus ⁊ similiter totum in quantitate. Ad quartum dicitur quod arguendo a divisis ad coniuncta indebite ex parte illationis est fallacia accidentis: ex parte vero probationis est fallacia petitionis principii: ⁊ hoc non est inconveniens. s. quod in eodem paralogismo sint plures fallacie secundum diversas rationes. Ad quintum dicitur quod committitur quartus modus ⁊ licet albedo ⁊ nigredo sub rationibus propriis non sint relativa: tamen inquantum ad intentiones contrariorum possunt dici relativa secundum dici: ideo ibi vnum relativum petitur in alio.

Consequentiarum alia est simplex alia composita. Simplex ut si homo est animal est: vel si est adulter est comptus vel errabundus de nocte: ⁊ sic de ali

ſs circūſtantijs. Cōpoſita aūt ē q̄ ē ſꝫ op
poſitiōes: ⁊ hoc eſt in cōtrarijs vel in con-
tradictorijs: ut eſt in ſecūdo topicoꝝ: ⁊ iſta
cōſequentia q̄ ē cōpoſita ſiue ſecunduꝫ op
poſitionē habet duas ſpecies. Quia que-
dam eſt in ipſo: alia aūt econtrario. Con-
ſequentia autē in ipſo eſt quādo ex oppo-
ſito antecedentis ſequitur oppoſitū conſe
quentis: ut ſi iuſticia eſt virtus eſt: ⁊ ſi iniu
ſticia eſt viciū eſt. Hic eniꝫ ex oppoſito an
tecedentis iniuſticia ſequitur oppoſitū cō
ſequentis. ſ. vicium: ⁊ hec conſequentia in
ipſo eſt fere in omnibus contrarijs. Con-
ſequentia econtrario eſt quando ex oppo-
ſito cōſequentis ſequitur oppoſitū antece
dentis: ut ſi homo eſt animal eſt: ⁊ ſi nō eſt
animal: nō eſt homo. hic. n. ex oppoſito cō
ſequentis non animal: ſequitur oppoſituꝫ
antecedentis. ſ. nō homo. In contradicto-
rijs aūt nō pōt eſſe conſequentia niſi econ
trario. Itē ſimplicis cōſequentie due ſunt
ſpecies. Quedā enim eſt ratione habitudi
nū localiū: ut ſi homo eſt animal eſt. Hic
enim eſt habitudo a ſpecie. alia aūt eſt ra-
tione circūſtantiarū que attēduntur in rhe
toricis: ⁊ ſicut cōſequentia ſumitur cōiter
ad omnes illas conſequentias: ita ⁊ conſe
quens ſumitur cōiter ꝑut dicitur vnus lo-
cus ſophiſticus eē ſecūdū cōſequens ⁊ dr̄
ille locus ſm ꝯñā ⁊ nō ſm añā: qꝛ ꝯñā ſit
ibi principiū inferendi ſm ꝙ cōſequēs po
nit̄ in añte. ſ. ab inferēte et nō ab illato de
noiatur locꝰ ſophiſticus ſicut ⁊ dialeticus
Principiū aūt motiuū ꝯñtia ē cōueniētia
recte cōſequētie ad ſuā cōuerſam. Princi-
piū aūt defectꝰ ē falſitas ſue ꝯuerſe: ⁊ hāc
duplicē ꝯñam tāgit Ariſt. dicēs eo ꝙ pu-
tāt ꝯñam cōuerti: q̄ nō cōuertit̄. ꝑ hoc enī
ꝙ dicit ꝯñam tāgit rectā cōueniētiaꝫ q̄ eſt
ꝑncipiū motiuū ad credēdū ſuā cōuerſam
Per hoc enī ꝙ dicit cōuerti tāgit cōuerſaꝫ
eiꝰ: ⁊ hec eſt fallacia conſequentie que eſt
principiū defectus. Modos autem con-
ſequentis innuit Ariſtoteles tres. Primꝰ
eſt cū cōuertit̄ conſequentia ſecundum lo-
cales habitudīes facta: ut ſi homo eſt ani-
mal eſt: ergo ſi eſt animal eſt homo: ⁊ eſt
a poſitiōe conſequentis vnde eſt ibi conſe
quens. Similiter hic ſi nō eſt animal: nō
eſt homo: ergo ſi nō eſt homo non eſt aīal
⁊ ſimiliter a poſitione conſequentis. Siīr
hic ſi ē mel eſt rubꝛū ergo ſi ē rubꝛū ē mel:
ſꝫ fel ē rubꝛū ergo fel ē mel. Siīr hic pluit
ergo terra ē madida ergo ſi tr̄ra eſt madi-
da pluit. In oībꝰ enī ꝑdictꝫ putāt cōuerti
ꝯñam q̄ nō cōuertit̄: ⁊ iō peccant ſm ꝯñā.
Scđus aūt modꝰ ē qñ putāt cōuerti cōſe
quētiā ꝑpter circūſtātias aliq̄s inherētes
ꝑſone ſic accidit in rethoricꝫ ut ſi ē adulter
ē cōptꝰ vł errabūdꝰ de nocte ⁊ ſic de alijs
circūſtātijs ergo ſi ē cōptꝰ vel errabūdus
ē adulter: hic enī ē cōſequēs: qꝛ ſi ē adulter
hꝫ aliq̄ de circūſtātijs adulterij: ſꝫ nō ecō-
uerſo ſicut ſi ē hō ē coloratꝰ ⁊ nō ecōuerſo
Siīr hic. ſi furatꝰ ē nō lucratꝰ ē illō neqꝫ
accepit accomodatū: ergo ſi nō lucratꝰ eſt
neqꝫ accepit accomodatū: furatꝰ ē illō: nō
ſequit̄. putāt enī cōuerti cōſequētiā q̄ non
conuertit̄. Tertiꝰ modꝰ cōſequētia ſit qñ
putant conuerti cōſequētiam ſecundū ap-
poſitionē factā: ut ſi ē factū hꝫ ꝑncipiū er-
go ſi nō eſt factū nō hꝫ ꝑncipiū: ſꝫ mundꝰ
nō eſt factus. i. generatus: ergo mundꝰ nō
hꝫ principiū: ergo mūdus eſt infinitus du
ratione ⁊ ſic mundꝰ ē ab eterno. Melliſi-
us vero peccabat ſm cōſequens in ꝑma il
latiōe recta enim eſt illa cōſequentia ſi eſt
factū habꝫ ꝑncipiū qꝛ quicq̄d generat̄ ha
bet principiū qm̄ ex nihilo non ſit aliquid
ergo ſi ſit aliquid ſit ex aliquo ergo ſi ē fa-
ctū habet principiū ſed non ſequit̄ ſi nō ē
factū nō habꝫ principiū arguit enim a de
ſtructione antecedentis ⁊ ponit conſequen
tiā in ipſo ⁊ in contradictorie oppoſitis cū
in eis ſemꝑ ſit ponēda conſequētia ecōtra
rio: ut ſi eſt factū habet principium ergo ſi
nō habet principiū nō eſt factū: tunc bene
ſequitur. Siīr ē cōſequēs hic ſi ē hō ē aīal
ergo ſi nō eſt hō nō eſt aīal: a deſtructione
cōſequētis. vñ eſt ibi cōſequētia in ipſo in
contradictorijs qđ nō lꝫ. Ex predictis pa-
tet ꝙ vbicunqꝫ eſt conſequens ſemper eſt
duplex cōſequētia. hic etiam patet ꝙ vbi-
cunqꝫ loquitur Ariſto. de cōſequēte ſemꝑ

format orōnes ɔ̄ñtis in duplici cōsequentia.i. cōsequens ut si hoc est illud ē ⁊ cū illud est putant hoc esse. Item de substātia cuiuslibet paralogismi est principiū motiuū ⁊ principiū defectus tam in fallacijs in dictiōe q̄ʒ extra dictionē ergo si in fallacia cōsequentis recta cōuenientia est ꝑncipiū motiuū ⁊ fallacia ɔ̄ñtia est principiū defectus: necesse est vbicūqʒ est fallacia ɔ̄ñtis esse duplicē conseqūntiā. Itē ad idē impossibile est consequētiā aliā cōuerti nisi sint ibi due ɔ̄ñtie: q2 si cōuertit̄ ɔ̄ñtia ē ibi q̄ cōuertit̄ ɔ̄ña ⁊ in q̄ cōuertit̄: ergo necesse est eē duplicē cōsequētiā vbicūqʒ ē cōsequēs si recta cā est quaʒ assignat Arist. Itē illō euidēter ꝓbatur ꝑ solutionē quam ponit Arist. in secūdo elencoꝝ ad paralogismos cōsequētis. Dicit eniʒ ibi eē dupliciter cōsequentiā. Una est cū ad ꝑticulare sequit̄ vl̄e: ut si hō est animal est: ⁊ hāc dicebamꝰ potius esse simplicē. Aliā aūt dicit esse ꝑʒ oppositiones quā nos vocabamꝰ cōpositam: ⁊ hec est diuisio consequentie quā posuimus in principio: sed tā istā q̄ʒ illam soluit ostendendo vnā consequētiā nō cōuerti in aliā: ergo si eius solutio ē vl̄is: necesse est vbicūqʒ est cōsequēs eē duplicem cōsequētiā.s. illā q̄ cōuertit̄ ⁊ illa in quā cōuertitur ⁊ hec oīa cōcedimꝰ. vñ in talibꝰ argumētis aīal currit ergo hō currit: ⁊ hō currit ergo sortes currit ⁊ in cōsilibꝰ nō est sophisma consequētis sed accidētis sicut patuit prius in orōnibus accidentis.

Postq̄ʒ superius determinatuʒ est de fallatia petitionis ꝑncipij. Hic cōsequenter determinatur de fallacia ɔ̄ñtie: rōne cuiꝰ ꝑmo diffinit auctor añs ⁊ cōsequens dicēs q̄ antecedēs ē cathegorica vel ypothetica q̄ ɔ̄ñs infert̄. Sʒ ɔ̄sequēs est cōclusio q̄ infert̄ ex añcedente: quod ꝓuenit ex eo q̄ cōsequens includit̄ actu vel intellectu in añcedēte: ideo simul sequitur ad ipsum añcedens ⁊ habitudo denotans illā sequelā vocat̄ ɔ̄ñtia: ⁊ diuiditur ꝑ ɔ̄ñtiam simplicē ⁊ ɔ̄ñam cōpositā. Simplex est qñ ex vno solo añcedente infertur vnū consequens. Sed ɔ̄ñtia cōposita quattuor modis intelligit̄ fieri. ꝑrimo mō qñ facta aliqua ɔ̄ñtia arguitur a positiōe añcedentis ad positionē ɔ̄ñtis. Secūdo mō qñ in aliqua ɔ̄ña arguitur a destructione ɔ̄ñtis ad destructionē antecedentis: et istis duobus modis debite fit cōsequentia cōposita. Tertio modo quando facta vna cōsequētia arguitur a destructione antecedentis ad destructionē consequentis. Quarto mō quando arguitur a positione cōsequentis ad positionē antecedentis ⁊ istis duobus modis nō valet consequentia cōposita: sed male conuertitur consequentia prius facta: quia cōuertit̄ aliter q̄ʒ deberet conuerti: ⁊ secūdū hoc causatur fallatia consequentis. Primo sciendū q̄ causa apparentie huius fallacie est apparens cōuertibilitas consequētis cum antecedente: ratione cuius creditur q̄ bene conuertatur cōsequentia q̄ tamen nō conuertit̄. Sed causa defectus est diuersitas cōsequentis ⁊ antecedētis propter quam non ɔ̄uertuntur inter se. ⁊ secundū hoc sic diffinitur hec fallacia consequentis: q̄ est idoneitas decipiendi prouenıens ex apparēti conuertibilitate consequentis cum antecedente: ⁊ semper fit ut dicit Aristo. quando credimus cōsequentiam conuerti que tamen non cōuertitur. Et q̄ʒuis in hac fallacia reperiantur antecedens ⁊ cōsequens magis dicitur fallacia cōsequentis q̄ʒ antecedentis eo q̄ in ꝑalogismis huius fallacie semꝑ arguitur equiualenter a positione cōsequentis ad positionē antecedentis: licet enim arguatur a negatione antecedentis ad negationē cōsequentis: quia tamen illa negatio antecedentis se habet cōsequēs ad negationē cōsequētis: iō ibi arguitur equiualenter a positione consequentis ad positionē añcedētis. Secūdo sciendum q̄ huius fallacie sunt tres modi. ꝑrimus est qñ arguitur a destructiōe añcedentis ad destructionē cōsequētis vel a positione ɔ̄ñtis ad positionē añtis. Exēplū ꝑmi si hō est: aīal ē: ergo si nō est hō: nō ē animal: nō sequit̄: quia ad negationē añtis nō sequit̄ negatio ɔ̄ñtis. ⁊ rō est q2 añs ē inferiꝰ ⁊ minꝰ cōe. ɔ̄ñs vero se hʒ ut superius ⁊ magis cōe. mō destructo inferiori ⁊ minus cōi: non oʒ destruere superius ⁊ magis cōe: q2 illud pōt manere in alijs inferioribus eius. Exemplū secūdi. si pluit terra est madida ergo si terra est madida pluit. non sequit̄ quia ad positionē cōsequentis quod est superius ⁊ magis cōe nō sequit̄ positio añtis: q̄d est inferius ⁊ minꝰ cōe. Tertio sciendū q̄ scōs modus fit arguēdo ab insufficiēti numero singlariū. ut hic sortes currit: plato currit: ergo omnis hō currit. vel sic sor. ē animal ⁊ ecōuerso. platō est animal ⁊ ecōuerso ⁊ sic de alijs: ergo oīs hō est aīal ⁊ ecōuerso. nō sequit̄: q2 licet enumerentur sufficienter oēs singulares illius vl̄is oīs hō est aīal non tñ istius omne animal est hō. q̄ tñ intelligit̄ cū dr̄ ⁊ ecōuerso. ⁊ hoc si econuerso dicat conuersionē simplicē: q2 si diceret cōuersionē per accidens bñ sequeretur. q2 hec esset vera: oīs hō est animal ⁊ ecōuerso: aliquod animal est hō: q2 tñ analogū per se positū stat ꝓ famosiori significato. iō econuerso magis tenetur ut dicat cōuersionē simplicē. Quarto sciēdū q̄ tertius modus fit arguēdo a cōmuniter accidētibus q̄ cōtingenter se cōsequūtur: in aliq̄ subiecto non tamē de necessitate se cōsequūtur ut hic sor. est magnus: ergo sortes est fortis: vel sortes est pulcher: ergo sortes est bonus. nō sequitur quia licet talia accidētia q̄nq̄ʒ sese cōsequant̄ in aliquo subiecto: nō tamen de necessitate se cōsequunt̄ semꝑ. ⁊ licet in isto modo arguēdi ⁊ in p̄cedenti nō cōuertat̄ aliq̄ ɔ̄ñtia actualiter ꝑposita: tamē subintelligitur vna implicite q̄ conuertitur in istis modis. Et istorū modorū sic pōt haberi sufficiētia q2 in falla ɔ̄ñtis sumitur cā apparentie ex apparēti cōuertibilitate consequētis ⁊ antecedentis vel ergo illa cōuertibilitas est apparēs ratione ɔ̄ñtie tam facte: ⁊ sic est ꝑmus modus vel propter habitudinem terminorum: ⁊ hoc dupliciter: vel sumitur ex habitudine singulariū ad vl̄e ⁊ sic ē secūdus modus. vel ex cōueniētia accidentiū q̄ cōtingenter conueniūt in eodē subiecto ⁊ sic est tertius modus. Cōtra p̄dicta arguitur primo sic: cōuersio est passio ꝓpositionis: ergo soli propositioni cōuenit quare ista fallacia nō fit ꝑ hoc q̄ aliqua consequētia cōuertat̄. Secūdo sic: consequens actu ⁊ intellectu includitur in añtecedēte: ergo destructo añcedente destruitur ɔ̄ñs: ⁊ sic valet ɔ̄ñtia a destructione añtis ad destructionē ɔ̄ñtis. Tertio sic: posito posteriori necessario ponitur prius. sed ɔ̄ñs posterius est antecedente: ergo posito consequente necessario ponitur antecedens: quod ē contra primū modū huius fallacie. Quarto sic: singularia alicuius vniuersalis nō sufficienter enumerata sequuntur suū vniuersale: ergo arguendo ab insufficienti numero singularium arguitur a positione cōsequētis ad positionē añcedentis: ⁊ ꝑ cōsequens secundus modus nō distinguit̄ a ꝑmo. Quinto sic: arguendo a cōiter accidentibꝰ est bonꝰ lotus dialeticus: ergo sic arguendo nō sumitur tertius modus huꝰ fallacie. Ad primū dr̄ q̄ sicapiat̄ ɔ̄uersio ꝓut ē mutatio ꝑdicati in subiectū ⁊ ecōtra sic est passio ꝓpōnis

bi soli cõueniens:sed si capiatur p mutatione añus in ɔñs ⁊ ecõtra sic nõ est passio ꝓpõnis.sed passio consequentie et hoc mõ consequẽtia bene conuertitur. Ad secundũ dicitur ꝙ destructo antecedente bene destruitur cõsequẽs ꝑtum fim esse qđ hꝫ in tali antecedẽte: sed nõ destruit̃ vir ⁊ fm se totũ q₂ potest manere in alijs nõ ex destructione antecedentis. Ad tertiũ dicitur ꝙ lꝫ fm illationẽ ɔñs sit posterius antecedẽte: tñ fm naturã ⁊ ambitũ cõitatis ɔñs ẽ prius antecedente. Ad quartũ dĩ ꝙ licꝫ in scđo mõ arguatur a positione consequẽtis ad positionẽ antecedẽtis cũ ibi nõ sumitur causa apparẽtie cõuertibilitatis rõne cõsequentie prius facte sicut in primo mõ. Ad quintũ dĩ ꝙ arguẽdo a cõmuniter accidentibus que se necessario consequũtur bene ẽ locus dialeticus:sed arguendo ab his q̃ cõtingenter se consequitur sic est tertius mod⁹ hui⁹ fallacie.

Duplex est sillogismus.s.ostẽsiuus ⁊ ad impossibile. Oñsiuus q̃ habet vnã solã conclusionẽ. Sillogism⁹ ad impossibile ẽ q̃ñ sillogistice ducitur aliq̃s ad aliquod impossibile:⁊ propter hoc interimitur aliqua ꝑmissarũ que videtur esse causa illi⁹ impossibilis: vñ illesillogismus semꝑ habet duas conclusiones ut si q̃ratur est ne hõ asinus:quo concesso. Contra. Nullus asinus est aĩal rõnale mortale:sed hõ est asinus:ergo nõ est aĩal rõnale mortale:sed hoc ẽ impossibile ergo hõ est asin⁹:⁊ ille sillogismus ẽ in quarto prime. Sciẽdũ ꝙ nõ causa ut causa fit semꝑ in sillogismis ad impossibile. Fallacia aũt fm non cãm ut causa fit: cuꝫ nõ causa ponitur ut causa ꝑpter quã apparet seq̃ impossibile: ⁊ illud qđ apparet eẽ causa postea interimitur:ut si q̃ritur: est ne brunellus homo:quo concesso. Cõtra Nullus asinus est animal rõnale mortale hõ est asinus ⁊ brunellus est hõ : ergo hõ non est aĩal rõnale mortale: ſꝫ hoc est impossibile:nõ ergo brunell⁹ est hõ. In hac enim argumẽtatiõe est non cã ut causa:q₂ interimitur hec q̃ apparet eẽ causa impossibilis: ⁊ non est.s. brunellus est hõ:sine ipsa enim ex illis sequitur impossibile: ⁊ est sillogismus in quarto prime ut dictũ ẽ prius. Causa aũt apparentie est conuenientia eius q̃ apparet esse cã ⁊ nõ est cũ eo qđ est causa propter cõuenientiã aliquã in aliquo termino significãte eandẽ rem ⁊ propter hoc patet ꝙ p̃dicte ꝓpositiones eo ꝙ cõicant in aliquo termino sunt causa ɔclusionis vnde propositio q̃ nihil facit ad cõclusionẽ inferẽdã est non cã si cõicat in aliquo termino cũ aliq̃ ꝑmissaꝝ: apparet eẽ cã cõclusionis:⁊ sic nõ cã sumitur ut cã:q₂ nõ cãe ɔñtia ad id qđ ẽ cã in aliquo termino est p̃ncipiũ motiuuꝫ in hac figura. Cã vero falsitatis siue p̃ncipiũ defectus est diuersitas ꝓpõnis q̃ est nõ cã ad cãm ipsi⁹ cõclusionis. Ponit aũt Aristo.exẽplũ huius fallacie sunt ne anima ⁊ vita idẽ: quo cõcesso cõtra.mors ⁊ vita sunt contraria: generatio ⁊ corruptio sũt cõtraria ſꝫ mors est corruptio:ergo vita est generatio:quare viuere est generare:hoc aũt ẽ impossibile q̃ viuit nõ generatur ſꝫ generat⁹ est: nõ ergo aĩa ⁊ vita sunt idẽ.in hac vltima cõclusione est pctm̃ fm nõ cãm ut causa. Sine ista enĩ ex alijs sequitur impossibile vñ nõ deberent interimere istam.s. aĩa ⁊ vita sunt idẽ sed hanc mors ⁊ vita sunt ɔtraria In oĩbus enĩ istis ꝙ nõ est cã apparet eẽ cã:quia cõicat in terminis cũ alijs ꝓpõnibus ex q̃bus sequitur impossibile. Ex p̃dictis pꝫ ꝙ ista fallacia nã accidit in sillogismo ostẽsiuo ut hic:oĩs hõ currit: sortes est hõ sol est in cancro:ergo sortes currit:non est nũc causa ut cã: q₂ hec ꝓpositio:sol est in cancro ẽ nõ causa et nullo modo potest esse causa. Nota ꝙ hec est duplex mors ⁊ vita sunt contraria cum vtroqꝫ modo sensu est falsa mors enim vno modo est mot⁹ ꝑ quem dissoluit animã a corpore: ⁊ hoc modo mors ⁊ vita non sunt contraria cuꝫ sint simul in eodẽ quamdiu enĩꝫ durat iste motus siue ista dissolutio adhuc viuit homo: ⁊ viuet quousqꝫ terminata sit ista dissolutio. vnde necesse est ꝙ mors ⁊ vita simul sint in eodẽ: quia hoc modo impossibile est ꝙ sint contraria. Alio autẽꝫ mõ sumitur mors non pro ipso motu sepationis sed pro termino sepationis siue ipsius dissolutiõis in qua anima non sepatur a corꝑe sed iam sepata est: ⁊ neqꝫ isto mõ mors est contraria vite sed p̃uatiue opposita priuatiue autẽ opposita habent fieri irregressibili ordine circa idẽꝫ sicut visus ⁊ cecitas circa oculum et sic vtroqꝫ modo predicta ꝓpõ est falsa. Itẽ hec ẽ duplex. Mors ẽ

corruptio qm̄ si sumatur pmo mō vera est Cū.n. dissoluitur anima a corpore corrūpitur hō si autē mors sumatur scdo modo falsa est. quia sic mors non est corruptio sꝫ terminus corruptiōis. ⁊ sic patet q̄ propositiōes interimēde sunt in premissis ⁊ que distinguende sunt.

Postq̄ꝫ auctor determinauit de fallacia cōsequētis. Hic consequenter determinat de fallacia sm nō causam ut causam: ⁊ quia ista fallacia nō fit in sillogismo ostēsiuo: sꝫ in sillogismo ad impossibile. ideo anteq̄ꝫ auctor ostēdat causas huius fallacie pmittit vnā diuisionē sillogismi dicens q̄ sillogismus diuiditur p sillogismū ostensiuū: ⁊ ad impossibile: ⁊ dicitur sillogismus ostēsiuus q̄ vnico pcessu ex duab⁹ premissis infert suam cōclusionē. Sed sillogismus ad impossibile est qui ex duab⁹ pmissis vna manifeste vera: ⁊ alia manifeste falsa: infert vnū manifeste falsum: ppter cuius falsitatem interimitur aliqua premissarū: ⁊ sic ibi sunt plēs processus: ⁊ etiā plures cōclusiones. ⁊ sm hoc differūt multipliciter sillogismus ostensiu⁹: ⁊ ad impossibile: qꝛ in sillogismo ad impossibile sunt plures pcessus ⁊ plures cōclusiones. in alio vero est tm̄ vnus pcessus ⁊ vna cōclusio. Et qꝛ sillogismus ostensiuus pōt esse tam ex veris q̄ꝫ ex falsis: sed sillogismus ad impossibile sp hꝫ aliquā pmissam falsam aliter nūq̄ꝫ cōcluderet falsum: ut hic: oē animal est asinus: ois hō est animal ergo ois hō est asinus: cōclusio est falsa: ergo aliqua pmissarū: non minor: ergo maior. ⁊ sm talem pcessum qn̄ interimitur aliqua premissarū cōmittitur p̄sens fallacia.

Primo sciendū q̄ pmissa causa est q̄ necessario facit ad illationē cōclusionis: ⁊ qua remota nō amplius sequit̄ conclusio in tali mō arguendi. Et p oppositū premissa nō causa est q̄ cōuenit in subiecto vel pdicato cū aliqua pmissarꝫ sillogismi: q̄ numerata cū illis nullo mō facit ad illationem cōclusionis: ⁊ ipsa posita vel remota nihilominus ex alijs pmissis in tali mō arguendi sequit̄ cōclusio: ut hic ois asinus est rudibilis: omne animal est asin⁹: ois hō est animal: ergo omnis hō est asinus. illa ppō ois asinus est rudibilis ex pte sui subiecti cōuenit cū maiore: ⁊ adhuc ipsa remota eodem mō sequeret̄ cōclusio. Ex quo pꝫ q̄ ad nō cām ut cām duo requirunt̄: pmo q̄ talis pmissa nō sit causa cōclusionis. Secūdo q̄ habeat apparentiā cause ppter hoc q̄ cōuenit cuꝫ alijs pmissis: iō si in sillogismo ponatur aliq̄ pmissa nō causa q̄ non cōuenit in subiecto: vel pdicato cū aliqua pmissarū ibi nō erit nō causa ut causa: lꝫ ibi bn̄ sit nō ppter hoc accidere falsum. Secūdo sciendū q̄ cā apparentie hui⁹ fallacie est cōuenientia pmisse nō cause cū premissa cā in subiecto vel pdicato: ppter quā credimus q̄ sicut premissa cā facit ad illationē cōclusionis falsē: ita pmissa nō causa inferat talem conclusionē ⁊ ppter hoc debeat interimi. Et eius cā defectus est diuersitas premisse non cause ab alia. Et secundū hoc sic diffinitur hec fallacia q̄ est idoneitas decipiēdi pueniens ex apparenti cōuenientia premisse nō cause cum pmissa causa. Ex q̄bus apparet q̄ hic nō cōmittitur fallacia nō cause ut cause: sol est in cancro: oē animal est asinus: ois hō est animal: ergo ois hō est asinus: cōclusio est falsa: ergo aliqua premissarū: ⁊ nō nisi ista sol est in cancro: illa eni premissa nō cā nō cōuenit in subiecto vel pdicato cū alijs premissis: iō ibi nō est cā apparētie hui⁹ fallacie. Tertio sciēdū q̄ hec fallacia sicut dictū est pri⁹ sp in sillogismo ad impossibile hꝫ fieri. Cuius rō est: qꝛ hec fallacia committit̄ qn̄ ex falsitate: cōclusionis fit male regressus ad interimēdū aliquā premissarū: qꝛ interimit̄ vna pmissa q̄ nō erat cā falsitatis cōclusionis: sꝫ talis regressus a falsitate cōclusionis ad interimendū aliquā premissarū solū fit in sillogismo ad impossibile ⁊ nō in sillogismo ostēsiuo: iō ista fallacia tm̄ fit in sillogismo ad impossibile: iō dicit Aristo. in scdo priorū q̄ semp in sillogismo ad impossibile supponit vna pmissa que nullo mō facit illationē cōclusionis: ⁊ p hoc differt hec fallacia ab oibus alijs. ⁊ etiā per suas causas apparentie ⁊ defectus. Quarto sciendū q̄ huius fallacie possunt assignari duo modi. prim⁹ mod⁹ est qn̄ pmissa nō cā ex pte subiecti cōuenit cū premissa causa ut hic omnis asinus ē rudibilis: omne animal ē asin⁹: ois hō est aīal: ergo ois hō est asinus: cōclusio est falsa: ergo aliqua premissarū: ⁊ nō nisi ista omnis asinus ē rudibilis: vnde male fit regressus a falsitate cōclusionis: cū falsitas cōclusiōis ibi veniat ex pte huius ppōnis: oē animal est asinus. Secūdus modus puenit ex cōuenienti pmisse non cause in pdicato cū premissa causa: ut omne aīal est asinus: omnis equ⁹ ē animal: ois hō est aīal: ergo ois hō est asinus: cōclusio est falsa: ergo aliqua premissarū: ⁊ nō nisi ista omnis equ⁹ est animal. Sed ꝯtra predicta arguitur primo sic ois sillogismus est ostēsiuus: qꝛ ostendit aliquā cōclusionē: ergo sillogismus ad impossibile est ostēsiu⁹: quare diuisio illa est insufficiēs. Secūdo sic in oī fallacia est nō cā ut cā cū in q̄libet aīa videat̄ esse cā ꝯtitis: licet tm̄ nō sit ergo sm nō causam ut cām non sumit̄ aliqua spālis fallacia. Tertio sic sicut se hn̄t ens ⁊ nō ens: ita cā ⁊ nō cā sed ens ⁊ nō ens nullo mō cōueniunt: ergo nec cā ⁊ nō causa: quare cā apparētie hui⁹ fallacie nō est cōueniētia nō cāe cū causa. Quarto sic bonus sillogismus simpliciter ⁊ fallacia nō possunt eē simul in eodē: sed vbi est nō cā ut causa ibi est bon⁹ sillogism⁹ simpliciter: ergo ibi nō est fallacia ex cōuenientia nō cause ⁊ cause. Quinto sic ista fallacia puenit ex pte pmisse nō cause: sed illa semp ponit̄ in pmo discursu sillogismi ad impossibile qui ē ostēsiuus: ergo in illo cōmittitur ista fallacia. Ad primū istorū dicit̄ q̄ lꝫ sillogismus ad impossibile sm primū pcessum eius sit ostēsiuus: nō tm̄ sm totū eius pcessum: qꝛ ille pcessus prim⁹ finalr̄ ordinatur ad interimendū aliquā premissarū eius ex falsitate conclusionis. Ad scdm dicitur q̄ si capiat̄ nō cā ut cā gn̄aliter p oī illo q̄d hꝫ modū nō cause ut cāe sic in qualibꝫ fallacia repitur nō causa ut cā: sed si capiatur spāliter sicut prius diffinita ē sic solū repitur in ista fallacia. Ad tertium dē q̄ licet cā ⁊ non causa formaliter accepte q̄ꝫtum ad istas intentiones nō cōueniant inter se: tn̄ materialiter capte pro premissis silli bn̄ possunt conuenire in subiecto vel pdicato. Ad quartū dē q̄ ista fallacia non cōmittit̄ in pmo processu sillogismi ad impossibile: sed in vltima illatione qn̄ interimitur premissa q̄ nō dꝫ interimi: ⁊ sic sm diuersa est ibi sillogismus ⁊ fallacia. Ad quintū dē q̄ licet premissa nō causa ponatur in primo pcessu sillogismi ad impossibile et ibi sit causa apparētie hui⁹ fallacie: tn̄ ibi nō cōmittit̄ defec⁹ nisi in vltimo pcessu destruēdo premissam q̄ nō ē cā cōclusiōis ⁊ sꝫ illū pcessum talis sillogism⁹ dē ad impossibile.

Sequitur de fallacia secundū plures interrogationes.

Enunciatio propositio interrogatio ⁊ conclusio idē sunt in substātia: differunt tn̄ pro prijs rōnib⁹: verbi grā: hec orō ois homo currit sm q̄ significat res esse ⁊ nō esse dicitur enunciatio: eadē aūt oratio sm q̄ ordinatur in premissis ad aliquid probandū dicitur ppositio. Illa aūt eadē oratio secūdū q̄ addit̄ ei modus interrogādi interrogatio est ut currit ne omnis homo. Sed secundum q̄ eadē oratio per aliud probatur ꝯclusio est: ⁊ quātū ad has intētiōes proprias sic possunt diffiniri. Enūciatio ē oratio indicatiua scdm q̄ significat res esse vel nō eē.

Propositio ē oratio indicatiua alteriꝰ ꝑ⸗
bariua. Interrogatio est oratio indicatiua
sub mō interrogandi sumpta. Conclusio
est oratio indicatiua medio vel medijs ap
probata. Sed q: enūciatio diuiditur per
vnā ⁊ per plures. Similiter ⁊ propositio
⁊ interrogatio: ideo sciēdū est ꝙ alia ē vni
tas a qua dicitur enūciatio vel propositio
alia est vnitas a qua dicitur interrogatio
vna. Ad cuius euidentiam nota ꝙ plures
sunt modi vnitatis simpliciter a qua pro⸗
positio dicitur vna ⁊ enūciatio. Quia ē qḋ
dā vnū simplex quod est ex pluribꝰ ꝑ plu
ra nomina significans vnū ut in diffinitio
ne: sicut in hac: animal rōnale mortale. hic
enim sunt plura ex quibus fit vnū. Et est
aliud vnū simplex quod ē vnū ⁊ sub vno
nomine: ⁊ hoc subdiuiditur per quinq3 ꝑ
tes: quia huiꝰ vnius quoddā est qḋ ē vnū
proportione: ⁊ est id quod est dictū secun⸗
dū prius ⁊ posteriꝰ: ut ens de omnibus en
tibus ⁊ sanū de omnibus sanis: ⁊ bonum
de omnibus bonis ut patet in primo elen⸗
corū. Secūdus modus est vnū3 genere ut
animal vel color. Tertiꝰ modus est vnū3
specie: ut homo albedo. Quartus modus
est vnū numero: ut socrates ⁊ plato. Qui⸗
tus modus ⁊ vltimus est vnū accidēte. di⸗
co vnū accidens sicut vnū genere vnū ge
nus ⁊ vnū specie vnā speciē. Dico ergo ꝙ
vnitas cōmuniter sūpta ad oēs istos mo⸗
dos vnitatis facit enūciationē ⁊ ꝑpositio
nē vnā: cū subijcitur aliqua istaru3 vnita⸗
tū ⁊ predicatur aliqua illarū: ut in his exē
plis: lapis est animal rōnale mortale: hō ē
animal rationale mortale. lapis est ens: la
pis est animal: hō ē animal: asinus est hō:
sor. est hō: sor. est sor. sor. est plato. hō est ri
sibile. hō est albus. Si autē non fuerit ibi
aliqua predictarū vnitatū nō est enuncia⸗
tio vna secundū plures: ⁊ tunc predicātur
plura de vno: vel vnū de pluribus: vl' plu
ra de pluribus: ex quibus nō est vnū. S3
vnitas a qua dicitur interrogatio vna nō
est ista que predicta est: sed est vnitas mo⸗
di interrogandi addita sup illam vnitate3
q̄ facit ꝑpositionē vnā: ut est ne homo ani

mal: hic aliqua predictarū vnitatū subij⸗
citur quia vnitas specialis: ⁊ alia predica
tur: q: vnitas generalis: ⁊ sup has vnita⸗
tes additur vnitas modi interrogandi: s3
hec vnitas q̄ ē mōi interrogādi nō est vni
tas simpliciter sed ꝓm q̄d. Unitas aūt illa
a q̄ est ꝑpō vna ⁊ a q̄ est enūciatio vna ē
vnitas simpliciter. Et sic patet qn̄ interro
gatio vna ē: patet etiā ꝙ ad interrogatio⸗
nē vnā exigit duplex vnitas. s. vnitas res
q̄ priꝰ diuisa est: ⁊ ē quasi materialis in in
terrogatione: ⁊ vnitas modi interrogandi
⁊ hec est ꝯpletiua huius fallacie. Interro
gatio aūt plures est quādo in interrogatō
ne manet vnitas interrogādi: ⁊ deficit vni
tas que facit ꝑpōnem vnā q̄ erat vnitas
simplex: ⁊ quia manet ibi vnitas q̄ est mo
dus interrogandi: ideo dicitur interroga⸗
tio in singl'ari: ⁊ q: deficit vnitas alters q̄
erat vnitas simpliciter: ideo dicitur pl'es: ⁊
ideo bene coniūgūtur hec duo in simul. s.
interrogatio plures: lic3 appareat dissonā
tia inter substantiuū et adiectiuū. Uiso q̄⸗
liter conueniūt et qualiter differūt enūcia⸗
tio propositio interrogatio ⁊ conclusio: ⁊
quot modis dicitur vnū simpliciter ⁊ quā
do est enūciatio vna vel plures ⁊ proposi
tio ⁊ interrogatio ⁊ propter quid bn̄ dici⸗
tur interrogatio plures. Cōsequēter dicē
dū est de causis ⁊ modis secundu3 interro
gationē plures ut vnā. Causa vero appa
rentie siue principiū motiuū huiꝰ fallacie
est vnitas modi interrogādi. Causa vero
falsitatis est defectus siue priuatio vnita⸗
tis ꝑpōnis vnius. Unitas enim ꝓm q̄d ꝑ
cedit vnitatē simpliciter. s. vnitas q̄ est rei
⁊ sic celat defectū ⁊ facit apparere qḋ nō ē
Modi aūt huius fallacie sunt duo. Pri⸗
mus ē qn̄ in singulari numero plura sub⸗
ijciātur vel predicātur: ex q̄bus nō fit vnū
ut est hic ⁊ hic hō demōstrato sorte ⁊ bru⸗
nello si sic ergo brunellus est hō. si aūt nō
ergo sortes nō est hō: nō enim bn̄ respōdit
siue dedit responsionē vnā ad interrogatō
nē plures sed debuit rn̄dere: verū ē ꝑ vno
falsum est ꝑ altero. Secūdus modus pro
uenit qn̄ plura subijciuntur vel plura pre

dicãtur in plurali nũero ut sunt ne illa bona demõstrato vno bono ⁊ alio malo si bona ergo malũ est bonũ si non ergo bonũ ẽ nõ bonũ. Debuit enim respõdere bonũ ẽ bonũ ⁊ malũ non est bonũ. Si aũt aliq̃s cõcedat diffinitiones simili mõ dari in plurali sicuti in singl'ari: ut cecũ est aptũ natum videre ⁊ nõ videns: ⁊ ceca sunt apta nata videre ⁊ nõ videntia: ergo sunt ceca ⁊ illa ambo erũt ceca: si non ergo ambo sunt videntia. nõ effugiet redargutionem: demonstrato enim vno ceco ⁊ altero vidente inferatur sic. Ista sunt apta nata videre ⁊ nõ videntia ⁊ ita sunt ceca ⁊ ita ambo erũt ceca si dicat q sunt vidẽtia ergo ambo sunt vidẽtia ergo cecus videt non enim dicit q alterũ est vidẽs ⁊ alterũ nõ vidẽs: sed vnã dabit respõsionẽ eo q prius ꝯcessit q2 sic dicebatur diffinitio in singl'ari ⁊ in plurali ⁊ ideo vna sola datur responsio.

Postq̃ autor determinauit de fallacia sm nõ causam ut causam. Hic consequenter determinat de fallacia secundũ plures interrogationes ut vnã. Et ad ostendendũ quid sit interrogatio plures: ipsã primo sic diffinit. ꝓpõ plures est in qua predicant plura de vno vel vnũ de pluribus vel plura de pluribus. Exemplum primi ut sortes currit ⁊ mouetur. Exemplũ secundi ut sortes ⁊ plato currunt. Exemplũ tertij ut sortes ⁊ plato currunt ⁊ disputant. Et dicitur talis ꝓpositio plures: quia designantur plures habitudines ꝯpositionis predicati cũ subiecto: ⁊ illa ꝓpositio nõ habet tantum vnũ significatũ: sed plura. Et per oppositũ propositio vna est in qua predicatur vnũ de vno: siue illud sit vnũ in nũero ut sortes est iste hõ siue sit vnũ in specie ut sortes est hõ siue vnũ in genere ut sortes est animal siue vnũ in analogia: ut sortes est ens. Et q̃nq̃ ponunt plures dictiones q̃ se habẽt ut determinatio ⁊ determinabile ⁊ faciunt vnũ in numero ⁊ tunc ꝓpositio est vna simpliciter: ut sortes est hõ albus: ⁊ sortes est animal rõnale. Primo sciendũ q enũciatio ꝓpositio ⁊ interrogatio sunt idẽ sm rem licet rõne differant quia dicitur enũciatio ut est significatiua veri vel falsi absolute: ꝓpositio ut est alterius ostẽsiua ⁊ ponitur ꝓ alio. s. ꝓ cõclusione inferenda. Sed dicitur interrogatio ꝓ q̃nto sumitur cũ signo interrogatiuo: ⁊ q2 sunt idẽ realiter ꝓpositõ ⁊ interrogatio: ideo sicut aliqua est ꝓpositio vna ⁊ aliqua plures ita etiã est quedã interrogatiõ vna in qua interrogatur vnũ de vno. ⁊ quedã interrogatio plures in qua interrogantur plãa de vno: vl' vnũ de plũbus: vel plãa de plurib9 dupliciter tñ põt fieri interrogatio plures: vno mõ sm significata tñ: ut incẽdo vtrũ canis currit: ⁊ tal' interrogatio plures causat equiuocationẽ vel amphibologiã. Alia aũt ẽ interrogatio plures sm voces ⁊ significata simul ut est ne sortes ⁊ brunellus hõ: ⁊ illa causat istã fallaciã ⁊ de tali est hic ad ꝓpositũ. Secũdo sciendũ q causa apparentie h9 fallacie ẽ conueniẽtia interrogationis plures ad interrogationẽ vnã: rõne c9 credim9 q sicut ad interrogationẽ vnã dat' tñ vna rñsio q etiã ad interrogationẽ plures sit tñ danda vna responsio: ⁊ non debet attendi ista cõueniẽtia solũ ex parte vocis: sed etiam ex parte rerum interrogatarũ que in interrogatione plures accipiunt' per modũ vnius. Sed causa defectus huius fallacie est diuersitas interrogatorum ⁊ significatorũ interrogationis plures: ⁊ sm hoc sic diffinit' hec fallacia q est idoneitas decipiendi ꝓueniens ex conuenientia interrogationis plures ad interrogationẽ vnã. Tertio sciendũ q huius fallacie sunt duo modi. ꝓrimus est quãdo in interrogatiõe plures plura in singulari numero subijciuntur vel predicãtur: ut si queratur est ne sortes ⁊ brunellus hõ: si detur vna respõsio affirmatiua tunc infert' q brunellus est hõ: ⁊ si negatiua tunc infertur q sortes non ẽ hõ. Secundus mod9 est q̃n in tali interrogatione plura subijciuntur vl' predicãtur in plurali numero: ut demõstrato vno ceco ⁊ vno vidente si querat' vtrũ isti duo sunt ceci vel vidẽtes: si dicatur q sic tunc infertur ergo cecus est vidẽs. si dicatur q nõ tunc infertur: ergo videns non videt. Et ita si respõdens det vnicam rñsionem semꝑ ducetur ad aliquã metham vere vel apparenter. vnde nõ debet dari vnica rñsio sed plures: dicendo demonstrato ceco q ipse non videt ⁊ demõstrato vidente q videt. Quarto sciẽdũ q ista fallacia ꝑ prius causat deceptionẽ in interrogando ꝓpositiones plures q̃3 paralogizando: q2 ibi fit deceptio respondentis q̃n ad interrogationẽ plures dat solũmodo vnicam rñsionem ⁊ si nõ det vnã respõsionẽ non põt paralogizari secundum paralogismos huius fallacie q̃uis illa responsio non sit de essentia huius fallacie vel paralogismorum eius: sed est causa sine qua nõ fieret deceptio. Et q̃n rñdens ad talẽ interrogationẽ dat vnã rñsionem põt duci vere vel apparenter ad inconueniens: quia interrogatio plures est vera pro vtraq3 parte: vel falsa ꝓ vtraq3 parte: vel vera pro vna ⁊ falsa pro alia. si vera ꝓ vtraq3 pte: tunc si respondens respõdet negatiue põt duci vere ad redargutionẽ ⁊ si affirmatiue ducetur apparenter ad inconueniens: q2 videbitur ignorare multiplicitatem interrogatorũ: si sit falsa ꝓ vtraq3 parte sic sit econuerso. Et si sit in parte vera ⁊ in pte falsa: tunc si respondẽs det vnã responsionẽ affirmatiue cõcedet equiualẽter vnã copulatiuã cuius altera pars est falsa: ⁊ sic vere ducetur ad redargutionem: ⁊ si det vnam respõsionem negatiue: tunc negat equiualenter vnam copulatiuam cuius altera pars ẽ vera: ⁊ sic ducetur apparenter tantũ ad incõueniẽs. Cõtra predicta arguit' primo sic: in ista ois homo currit predicatur vnũ de plibus: ⁊ tñ ibi nõ est ꝓpositio plures: ergo cõtra diffinitionẽ eius. Secundo sic: ista sortes currit ⁊ plato disputat ẽ vna copulatiua: ergo est ꝓpositio cõiunctione vna: ⁊ per cõsequens male dictũ est q sit propositio plures. Tertio sic: in ista: sortes est homo: ⁊ asinus ꝑdicatur vnũ in genere de vno: ⁊ tamen ibi non est propositio vna: ergo cõtra diffinitionẽ. Quarto sic: quecũq3 sunt plura sunt in plurali numero: ergo plura nunq3 subijciuntur in singulari numero nec predicant': ⁊ per cõsequens male ponit' primus modus hui9 fallacie. Quinto sic: tot sunt modi huius fallacie: quot modis fit interrogatio plures. sed interrogatio plures fit tribus modis. ut patet ex diffinitione e9: ergo male ponuntur tantũ duo modi huius fallacie. Ad primũ dĩ q in ista ois hõ currit ꝑdicatur vnũ de plurib9 acceptis ꝑ modũ vnius q2 hõ ibi tenetur ꝓ oibus ꝑticularibus hoibus in quantũ cõtinent' sub suo significato cõi qd ẽ humanitas. sed ibi nõ ꝑdicatur vnũ de pluribus acceptis ꝑ modũ plurũ. vñ illud qd subijcitur ibi est vnũ l3 supposita ꝓ quibus tenetur sint diuisa. Ad scdm dĩ q l3 c; copulatiua sit aliquo mõ vna. s. ꝯiũctione ⁊ sm q̃d: est tñ simplr plures q2 affirmat plres cathegoricas sil': quarũ vna põt eẽ vera ⁊ alia falsa. ⁊ simili mõ est de ꝯditionali ⁊ disiũctiua. Ad tertiũ dĩ q l3 hõ ⁊ asinus sint vnũ in genere tñ in illa ꝓpõne sortes est hõ ⁊ asinus nõ enumerãtur ꝑ modũ vnius in genere sed ꝑ modũ diuersoꝝ in spẽ ideo ibi est ꝓpõ plures. Ad quartũ istorũ dicitur q si capiatur numerus pluralis ut est passio rerũ: quecũq3 sunt plura: sunt in plurali numero. sed si capiat' ut est passio terminoꝝ singularũ ⁊ est vnus mod9 significandi sic plura possunt accipi in singulari numero et nõ semper in plurali. Ad quintũ istorũ argumentorũ dĩ q licet in speciali possint esse tres modi hui9 fallacie vl' etiã plures tribus tamen in generali sunt tantũ illi duo modi ꝑ plures quos positi sub quibus oẽs alij speciales modi cõtinẽtur: quolibet enim illorũ tripliciter fit variatio paralogismorũ secũdũ triplicem modum interrogationis plures.

¶ Fieri solet duplex distinctio ignorantie elenchi secundum quod una est specialis de tredecim fallacijs: et secundum quod est generalis ad quam omnes fallacie tredecim reducuntur. Uno modo distinguitur sic quod ignorantia elenchi: dicitur specialis secundum quod ignorantia elenchi causatur ab ignorantia harum differentiarum scilicet ad idem secundum idem. Similiter in eodem tempore: et sic ignorantia elenchi est contra formam conpletiuam elenchi: quia ille differentie sunt completiue contradictionis: et similiter elenchi: cum contradictio sit completiua elenchi secundo autem quod ignorantia elenchi causatur communiter ab ignorantia omnium differentiarum in diffinitione elenchi positarum ita est generalis: et sic ad ipsum omnes fallacie reducuntur. Alio autem modo distinguitur sic quod ignorantia elenchi semper est contra omnes differentias elenchi: sed deffiniunt sic: quia uno modo est secundum se et alio modo ex consequenti: et primo modo est unum principium fallendi ex opposito diuisum contra alias. Secundo modo autem generalis ad omnes et dicitur aliquis ignorare elenchum ex consequenti: quando eo quod est nomen unum credit esse rem unam: cum non sit res una: et quia credit rem unam ideo ex consequenti credit esse terminum unum: et ex consequenti medium unum: et per consequens sillogismum etiam unum: et per hoc ulterius elenchum unum: et sic ignorantia elenchi est ex consequenti. Alio autem modo ignoratur elenchus secundum se et secundum partes eius ex consequenti quando primo credit esse elenchus cum non sit: et quia credit esse elenchum ideo credit ibi esse omnes differentias elenchi: et ideo ignoratur elenchus primo et partes siue differentie eius omnes ex consequenti: et sic est specialis sicut tetigi: et sicut contingit uno modo venire a diffinitionibus ut a genere et differentijs in diffinitum: et alio modo econuerso a diffinito in diffinientia. Sed licet secunda distinctio sit subtilior quam prima: tamen prima est probabilior: et magis credo primam esse veram. Reductio autem tam palogismorum quam apparentium elenchorum ad ignorantiam elenchi est duplex: quia una est generalis: altera est specialis. Generalis reductio enim est in eo quod omnes sunt immodificati. Sed duplex est immodificatio: quia duplex est suum oppositum. scilicet modificatio. Sicut duplex est necessitas sillogismorum quia est quedam necessitas sillogismi causata a quantitate et qualitate et ordine propositionum et terminorum sillogismi: et similiter modificatio secundum quam modificatio determinatur in prioribus et immodificatio opposita his modificationibus debet determinari in libro priorum: et appellatur inutilis coniugatio. Alia autem est necessitas sillogismi que causatur in speciali sillogismo. Et hec iterum necessitas est duplex: quia quedam causatur a localibus cum habitudinibus sicut in sillogismo dialetico. Et alia causatur ex comparatione cause ad effectum: sicut in sillogismo demonstratiuo. Et similiter modificatio que debetur sillogismo speciali est duplex. Sed hec modificatio non est nisi necessitas inferendi per locales habitudines quo ad sillogismum dialeticum: vel per comparationem cause ad effectum quo ad sillogismum demonstratiuum. Et immodificatio opposita modificationi causate per locales habitudines debetur libro elenchorum. Et alia immodificatio que est contra habitudinem cause ad effectum: vel econuerso debetur libro priorum eo quod est falsigraphi sillogismi. Unde cum dicit Aristo. quod omnes sunt immodificati intelligendum est de modificatione que est contra modificationem causatam per locales habitudines et non de alijs. Specialis autem reductio est ostendere qualiter per unumquemque locum sophisticum ignoratur differentie conueniens sillogismi: de contradictionis: vel differentie proprie utriusque: et per hoc elenchus ulterius ignoratur: quia sicut differentia adueniens generi constituit speciem: ita contradictio adueniens sillogismo constituit elenchum: et ideo contradictio est completiua sillogismi unde quelibet differentia elenchi aut est communis aut propria sillogismo et contradictioni: aut propria huius vel propria illius. Et ideo per ignorantiam eorum habetur ignorantia elenchi. Reducit igitur aris. primo apparentes sillogismos de elenchos ad ignorantiam elenchi dicens. Equiuocatio est oratio et similis figura reducuntur in eo quod duplex. Duplex enim ponit defectum in termino et in sillogismo et in contradictione

q̄re ⁊ in elēcho. Qualiter aūt sit duplex in figura dictionis dictū ē de equocatione ⁊ amphibologia pz cuilibet. Cōpositio āt ⁊ diuisio ⁊ accēt⁹ reducunt̄ i eo q̄ nō ē eadē ōrō vl' non ē differēs oportet.n. eādē eē ōronē queādmodū ⁊ rē si debeat elēchus vl' sillogism⁹ fieri. Cōsequēter aūt reducit oēs sillogismos appetētes ⁊ elēchos q̄ sūt extra dictionē ad ignorātiaz elenchi dicens. Qui vero sunt s̄m accidens diffinito sillogismo manifesti sunt: ponunt.n. defectum huius ṗticule scʒ ex necessitate accidere q̄ ponit̄ in diffinitione sillogismi ⁊ ita pz defectus accidentis: s̄m.n. hāc fallaciam artifices ⁊ oīno sciētes ab inscijs arguūtur. s̄m accidens enī fiūt sillogismi cōtrra sapientes. Qui aūt s̄m q̄d ⁊ simpliciter sūt reducūtur q̄m non de eodem nō est affirmatio vel negatio ut ethiops est alb⁹ dentes ethiops nō est albus corpe. Deiñ reducit eos q̄ sunt s̄m ignorantiam elenchi ṗut specialis est dicens. Manifestū aūt sunt omnes qui prius dicti sunt: q̄m fiunt s̄m elenchi ignorantiam: quare denūcupati sunt sic consequenter reducit ṗalogismos s̄m petitionem ṗncipij ⁊ s̄m non causā ut causam dicens. Illi vero ṗalogismi q̄ sūt in eo q̄d sumit̄ q̄d erat in principio de non causa ut causa ponit̄: ⁊ manifesti sunt per diffinitionē silli. Oportet.n. cōclusionem accidere ex necessitate eo q̄d hic fuerit q̄d non erat in non causis: ⁊ rursus non connumerato quod erat in principio q̄d non habent q̄ s̄m petitionē eius q̄d est in principio. Postea aūt reducit eos q̄ sunt secūdū cōsequēs dicēs. Qui vero s̄z cōsequēs reducuntur sicuti ⁊ q̄ sunt s̄m antecedens q̄z cōsequens ṗus añtecedētis est: ⁊ ita reducto antecedente reducit̄ ⁊ consequens. q̄ autem consequēs sit ṗus añcedente pz ex his q̄ dicta sunt ex antecedente. Quia sicut ibi dictū ē vno modo antecedēs accidit consequenti. Alio mō consequens accidit antecedēti. ⁊ tertio mō vnum iuertibilium reliquo q̄z añcedens cōe est ei quod antecedit ⁊ ei q̄d seq̄tur ⁊ ei conuertitur. Necesse est ergo consequens siue id q̄d consequitur ṗtem eē antecedētis. cū antecedēs cōe sit ad hec tria Sz nota q̄ vnus locus non est pars alterius. Nō.n. pōt dici q̄ locus sophisticus s̄m consequēs sit pars subiectiua vel integralis loci sophistici s̄m antecedens. Unde intellige q̄ consequēs est pars antecedētis a parte terminorum in q̄bus habent fieri non a parte ipsarū habitudinum sophisticarum siue locorū sophisticorum: sicut locus a specie non est pars loci a genere: sed ea quorum sunt habitudines sic se habent q̄ vnum est pars alterius: ⁊ sic consequens est quasi pars subiectiua antecedentis a parte eorum in quibus fuerit: ⁊ non a parte ipsoruʒ habitudinum sophisticorū: ⁊ hoc est q̄d ṗbat. Aristoteles. s̄m q̄ consequēs est pars añcedētis: cū dicit nam consequēs accidit. Similiter quidem verum est q̄ antecedens accidit: ⁊ similiter conuertibile accidit sicut dictum est in tractatu de accidente. Habet autem consequēs aliam reductionem s̄m se propriam preter hanc. Ponit autem defectum circa hanc particulam siue differētiam sillogismi scilicet positis. quod patet quia maius non ponit minus: ut animal hominem: ⁊ ita consequens non ponit antecedens cuʒ sit maius: sed econuerso. Unde cum hec differentia positis cadat in ordine premissarum ad cōclusionem per habitudines locales: q̄z contra sillogismum qui est per locales habitudines sunt loci sophistici determinati in elenchis. Sz vbi est consequens non est ordo premissarum ad conclusiones secūdū habitudines locales aliquas: quare vbi est ꝯsequens: non est hec differentia positis cum ponat defectum cōtra eam. Et nota vt sepe tactū est q̄ duplex est positio in sillogismo. Est enī vna positio ṗ qualitatē ⁊ quātitatem ⁊ ordinē propositionū ⁊ terminorū ⁊ sic sumit̄ hec differentia positis in libro priorum. Alia est positio in sillogismo q̄ ṗ habitudines locales est: ⁊ talis positio est in sillogismo dyaletico: ⁊ cōtra hanc positionem est locus sophisticus s̄m consequēs. Qui autem in eo q̄ plures interrogationes ut

vnam faciunt reducuntur in eo q ponunt defectum cōtra vnitatē ꝓpositionis. Nā propositio est vnum de vno significās: qꝛ eadem est diffinitio vnius soli⁹ simpliciter rei: vt hois: ⁊ vni⁹ tm̄ hois: ⁊ sic de alijs. Si ergo tm̄ vna ꝓpositio est que vnum de vno significat simplex erit propositio que vnum de vno significat: ⁊ est loc⁹ ap tibus sufficienter enumeratis. Terminata autē reductione generali primo. ⁊ postea speciali secundum differētias elenchi ⁊ con tradictionis: consequēter determinat Aristoteles qui loci sophistici reducuntur a pte contradictionis ⁊ qui a parte sillogismi: dicens: Ergo qui sunt secundum dictionem reducūtur: quoniam est apparēs cōtradictio quod erat propriū elenchi. Alij autem reducuntur fm sillogismi diffinitionem: ⁊ hec de fallacijs ⁊ eoꝝ reductione sufficiant.

Postq̄ auctor supius determinauit de vna quaqꝫ fallacia fm se: Hic cōsequēter determinat de ipsis per comparationē ad elenchum ostendendo quomodo omnes deficiūt contra rationē elenchi ⁊ per hoc reducūtur ad ignorātiaz elēchi. Reducere aūt fallacias ad ignorantiā elenchi ē ostēdere quomō quelibet fallacia peccat cōtra aliquā differentiam elenchi: siue hoc sit rōne sillogismi: siue rōne ꝯtradictionis. cōtradictio. n. est vltima dr̄ia elenchi: ⁊ sicut differentia adueniens generi cōstituit speciem: sic cōtradictio adueniens sillogismo dyaletico cōstituit elenchū. Primo sciendum: q ignorantia elēchi vt pri⁹ dictū est accipit dupliciter. vno mō specialit ꝓ omissione vni⁹ illaꝝ quattuor differentiarū elenchi. s. ad idem fm idem similr ⁊ in eodem tpe q̄ sibi conueniunt rōne cōtradictionis tantū ⁊ sicut secūdū ignorantiam elēchi sumit vna fallacia specialis: sꝫ illo modo nō accipit hic nec ad ipsā alie fallacie reducūtur. Alio mō capit generaliter ꝓ ignorātia cuiuslibet particule elēchi siue illa differētia sit ex pte sillogismi. vel ꝯtradictionis: ⁊ hoc mō fm ignorantiam elenchi nō sumit vna fallacia specialis: sꝫ hoc modo ignorantia elenchi cōis ē ad oēs fallacias ⁊ hoc modo accipit hic. Scdo sciēdum: q oēs fallacie in dictione quantū ad suos ꝑalogismos habent reducti ad ignorantiam elenchi cōiter acceptā. Cuius rō est: qꝛ reducere ipas ad ignorantiam elenchi est oñdere quō oēs deficiunt cōtra rōnem eius: sꝫ omnes fallacie i dictione peccāt ꝯtra rationē elenchi qd̄ pꝫ in dictione. vñ ad rationem sillogismi ⁊ cōtradictionis reqrunt vnitas rei ⁊ nois simul sꝫ in equiuocatione amphibologia ⁊ figura dictionis nō est vnitas rei qꝛ ibi dictio vl oro accipit ꝓ diuersis significatis ⁊ mltiplicat similr i ꝯpositiōe ⁊ diuisiōe nō est vnitas vocis neqꝫ rei qꝛ ibi nō ē ibi eadē oro fm modū proferēdi: ⁊ silr i fallacia accent⁹ deficit vnitas rei ⁊ nois simul: ⁊ sic omnes fallacie in dictione peccant contra elenchū. Tertio sciendū q silr omnes ꝑalogismi fallaciaꝝ ex͂ dictionē peccant contra elēchū. ad elenchū. n. requirit conclusionē de necessitate accidere hoc est sequi ex ꝑmissis: sꝫ in fallacia accidentis conclusio nō sequitur de necessitate: iō peccat contra rationem elenchi. ⁊ qꝛ fallacia cōsequētis est pars fallacie accidētis: non tm̄ pars subiectiua sꝫ materialꝭ quia se habet vt inferius ad ipsam ratione terminoꝝ in quibus fit: iō consimiliter fallacia consequentis peccat contra rationē elenchi. Sꝫ paralogismi fallacie fm quid ad simplicit: ⁊ ignorantie elēchi non faciunt contradictionem simpliciter qꝛ i ipsis nō ē affirmatio ⁊ negatio eiusdem de eodem ad idem fm idem similr ⁊ in eode tpe: iō peccant cōtra elenchū rōne cōtradictionis. Sꝫ ꝑalogismi petitionis ꝑncipij non de necessitate ostendūt suam cōclusionē: sꝫ in ipsis cōnumeratur qd̄ erat in principio. Silr in fallacia nō cāe vt cause non fit probatio conclusionis: iō ille fallacie peccant ꝯ sillogismū ꝓbatiuum ⁊ ꝑ ꝯñs ꝯtra elenchū. Itē ad elenchū requirit rōne sillogismi q qlibet ꝑmissarū sit ꝓpō vna: sꝫ in fallacia fm plures interrogationes vt vnā non sumit ꝓpō vna sꝫ plures q̄ nō ē ꝓpō simplicit: qꝛ eadē est rō ꝓpōnis ⁊ ꝓpōnis vnius sicut est eadē rō hois ⁊ hois vni⁹: iō illa fallacia peccat ꝯtra elenchū. Et sic pꝫ inductiue quomō oēs fallacie reducuntur ad ignorātiā elenchi ꝑ hoc q paralogismi earuz hñt aliquā cām defectus ꝯtra elenchū. Quarto sciendū q in ꝑalogismis duplex repitur cā defect⁹. prima est ex pte rex vel dictionū quibus fit disputatio ꝑ quā oēs paralogismi deficiūt ꝯ elenchū. Alia aūt repitur ex parte respōdētis q̄ est ignorantia ꝓprie cāe defectus ipsius ꝑalogismi ꝓpter quem respondēs decipit. prima est actiua respectu deceptionis: secūda vero passiua: prima est essentialis paralogismis scda vero accidētalis: ⁊ extrinseca. ⁊ licꝫ illa sit accidentalis tñ ꝑalogismi non possunt causare deceptionē respōdētis sine tali cā defectus: ⁊ iō in qlibꝫ fallacia vna ē cā defect⁹ ex pte nři vt possꝫ videri inductiue. vñ i equocatiōe decipimur eo q ignoram⁹ pluralitatē significatorū dictionis actualit eiusdē. ⁊ in aphibologia ꝑ hoc q ignoramus diuersa significata orōnis actualit vni⁹ ⁊ similiter in qlibet fallacia ignorantia ꝓprie cāe defectus in respōdēte est cā defectus ⁊ deceptionis respōdentis. Ex ꝑdictis ergo manifestū ē q̄ ⁊ quot sūt fallacie cā in dictiōe q̄ꝫ ex͂ dictionē: ⁊ q̄ sūt cāe appentie ⁊ defectus carū: ⁊ quot sūt mōi in qlibet fallacia: ⁊ quomō omnes reducunt ad ignorantiam elenchi. Contra predicta arguitur primo sic: in singulis fallacijs ostēse sunt cause apparentie ⁊ defectus earum: ergo hic supflue determinatur de defectu earum. Scdo sic passio solū conuenit subiecto: sꝫ ꝯdictio est passio enūciationis: ergo nō ꝯuenit sillogismo neqꝫ elencho. Tertio sic: nullū ꝑfectū hꝫ reduci ad imꝑfectum sꝫ magis econtra. sꝫ fallacie i dictione ⁊ fallacia accidentis sunt ꝑfectiores fallacia ignorantie elenchi: ergo. Quarto sic: in fallacia ignorātie elenchi infert ꝯra ꝯdictio in cōclusione: ergo illa fallacia non peccat ꝯtra rōnem cōtradictiōis. Quinto sic: in fallacia petitiōis ꝑncipij ꝯsequēs necessario sequit ex añte: ergo male dr̄ in textu q in petitiōe ꝑncipij cōclusio non accidit de necessitate. Ad primū dicit: q lꝫ ꝑus ostēse sint cāe fallaciaꝝ fm se non tñ ostēsū est quō ille cāe defectus faciunt defectū contra rōnē elenchi: iō hic nō supflue determinat de cāis defect⁹ fallaciarum ꝑ comparationē ad elenchū. Ad fm dicit: q lꝫ cōtradictio primo ⁊ ꝑ se soli ꝓpositiōi ꝯueniat: tñ ex cōsequenti pōt ꝯuenire sillogismo rōne sue ꝯclusionis aut alicui⁹ ꝑmissarū q̄ cōtradicit positiōi euidentis. Ad tertiuz dr̄: q lꝫ fallacie in dictiōe sint ꝑfectiores fallacia ignorantie elenchi: q̄ est vna fallacia specialꝭ: nō tñ sūt ꝑfectiores fallacia ignorātie elēchi: vt ē cōis ad oēs alias fallacias: qꝛ illa eminēter continet in se cās omnium aliarū fallaciarum. Ad quartum dicitur: q lꝫ in paralogismis ignorātie elenchi sit ꝑ vera cōtradictio i cōclusione: tñ nō necessario infert sꝫ apparenter solū ex apparēti contradictione ꝑmissarū. Ad quintū dicitur: q lꝫ in petitione principij cōclusio sequatur de necītate quantum ad illationē: non tamen ostendit de necītate quātū ad ꝓbationē vt ꝓbet ipsam esse necessariā quod tamē reqrit ad verū elenchū: iō ꝑ hoc ista fallacia sicut omnes alie reducitur ad ignorātiā elēchi. Et hec de fallacijs dicta sufficiant.

Incipit septimus tractatus de paruis logicalibus.

Omnium quod dicitur quedam dicuntur cum complexione ut homo currit: homo albus. Quedam vero sine complexione ut homo quod est terminus incomplexus.

Iste est septimus tractatus summularum mgri.p.h. in quo determinat de puis logicalibus. 7 primo de quadam pprietate termini que suppositio dr. Qui qdē tractat9 pma sui diuisione diuidit in duas ptes. In pma Pe.h. ponit aliqua pambula valentia ad intelligendū suppositionem 7 species eius. In scda pte determinat de ipsa suppositione. Scda ps incipit ibi: suppositio est acceptio. Itē prima ps diuidit in duas. In pma ponit duas diffinitiões. In secūda ponit diffinitionē termini. Est ergo pma diuisio tal: Eorū q dnr qdā dnr cū cōplexione: vt hō currit. qdā vo sine cōplexiōe vt hō p se vl aial per se. Cuius diuisionis rō est: qr cuilibet voci significatiue ad placitū correspōdet concept9 simplex vel complexus. si primū: sic sunt ea q dicunt sine complexione si secundum sic sunt ea que dicuntur cum complexione.

Primo sciēdū: q huius tractatus sicut 7 aliorū qttuor sūt cāe. s. efficiēs materialis formalis. 7 finalis. cā efficiēs fuit mgr. Pe. hi. q hunc tractatum a diuersis libris logice extraxit. Cā mālis est terminus supponēs qui dicit subiectū attributionis huius tractatus. Cuius rō est: qr ibi cōsideratur vox 7 significatio q sunt pncipia termini supponētis 7 suppositio q est pprietas eius 7 terminus vlis 7 pticularis q sunt ptes subiectiue termini supponētis: ergo termin9 supponēs est subiectū huius tractat9. Cā aūt formalis est duplex. s. forma tractat9 q est diuisio huius tractatus in duas ptes principales vt dictū est. Et forma tractandi q est diffinitiua: diuisiua: 7 exēplorum positiua. Sz cā finalis est duplex. s. intrinseca q est cōpleta cognitio termini supponentis. 7 extrinseca q est cognitio enūciationis 7 cuiuslibet argumentationis. Scdo sciēdū q iste tractat9 est vtil ad cognoscendū veritatē 7 falsitatē enūciationis qr suppositio est qdam pprietas pncipioz enūciatiōis: ex quoz mutatione sepe variat vitas vl falsitas in enunciationibus. Est etiā vtil ad argumētatiōes sophisticas cognoscendas 7 specialit ad argumētationes fallacie figure dictionis que pueniūt ex diuersa suppositiōe terminorū. vñ aliqui hūc tractatū ordināt post tractatū fallaciarum 7 istud cōtingit in pluribus textib9: sed melius vt videtur ordinandus est post tractatum pdicamētoz: qr i isto tractatu determinat de termino incōplexo sic in tractatu pdicamētoz: valz etiam iste tractatus ad noticiā enūciatōis 7 fallaciaz 7 generalit ad noticiā cuiuslibz argumētatiōis. Tertio sciendū: q hec diuisio ppt aliū 7 aliū finē ponit hic 7 in anpredicamentis qr in anpredicamentis ponit vt p ipsam sciat q sunt reponibilia in pdicamēto cuiusmōi sunt termini incōpleti: sz hic ponit vt p eā sciatur q termini supponūt cuiusmōi sūt termini icōpleti: 7 q non cuiusmodi sūt cōpleti. Quarto sciēdū: q sic dictum est in anpredicamentis q in diuisione anpredicamentale dicibile qd est diuisum capitur large vt idem ē qd significabile p vocē 7 non vt idē est qd predicabile. ita in ista diuisione dicibile capitur large p oi eo quod dicendo pfertur: alias cōplexū nō ptineret sub diuiso. Et p hoc pz titulus cāe ordo 7 vtilitas huius tractatus ad precedentes. Sz cōtra pdicta argui pmo sic: ista diuisio est diuisiō anpdicamētū: ergo nō debz hic poni. Scdo sic incōplexū est pars cōplexi: ergo nō debet diuidi z cōplexum 7 sic predicta diuisio est insufficiēs. Tertio sic: terminus supponēs ē qd complexū: ergo nō ē subiectū attributiōis hui9 tractat9. Quarto sic: vnusqsqz tractat9 debz denominari a suo subiecto attributionis: sz iste tractat9 denoiatur a suppositione: ergo suppositio debz eē subiectū attributiōis ei9 7 p pñs termin9 supponēs nō est hic subiectuz attributionis. Quinto sic: nullū ens p accidens ē subiectū attributionis: sz terminus supponens est ens p accidens qr additur enti p se: ergo terminus supponēs nō est subiectum isti9 tractatus. Ad primū dr: q negat pña qr diuersimode pōitur hic 7 in ātepredicamētis vt dictū est in tertio notabili.

Ad scdm dr: q distinguit pñs: qr incōplexum pōt capi dupli. vno mō formalit. i. p scda itētione 7 isto mō nō est pars cōplexi: īmo formalit distiguuntur cōplexum 7 incōplexum. Alio mō pōt capi materialit. i. p eo cui attribuit itētio incōplexi 7 sic bñ est pars cōplexi materialit sūptu: nec illo mō diuiditur z cōplexū. Ad tertium dr: q lz terminus supponens sit qd cōplexū fm vocē: tñ est qd incōplexū fm intellectū. Ad qrtū dr: q non oportet tractatū semp denoiari a subiecto attributōis lz qñqz denoiatur a passione subiecti sicut iste: qñqz a discipulo sicut liber platonis a thimeo: qñqz a parte subiectiua: 7 qñqz ab aliquo superiori.

Ad quintum dicitur: q lz ens per accidēs quod ē casuale 7 fortuitū non sit subiectum alicuius libri tamen ens per accidēs cuius additamētum non diminuit rationem eius cui additur bene est subiectū attributionis alicuius tractatus: 7 sic est hic de termino supponenti.

Terminus ut hic sumit est vox significans aliquid vniuersale vel pticulare vel singulare: ut hō sortes albus. Terminorū aūt incōpleroz vnusquisqz aut significat substanciam aut quantitatem aut qualitatē: aut aliqd aut facere aut pati: 7 sic de alijs. Significatio termini pro ut sumitur hic est rei per vocem secundum placitum representatio. Quare cū oīs res sit aut vniuersalis aut particularis oportet dictiōes nō significantes vniuersale vel particulare nō significare aliquid: 7 sic nō est terminus prout hic sumitur terminus significatiuus vniuersalia vl pticularia signa. Significatiōis aūt alia ē substātiua: 7 hec fit p nomē substātiuū: vt hō. Alia est adiectiua: 7 hec fit p nomē adiectiuū vel p verbū vt albus vl currit. Quia ppriē non est significatio substantiua vel adiectiua sed aliquid significatur substantiue vel adiectiue: quia substātiuatio vel adiectiuatio sūt modi rerum que significantur 7 non significationes. Nomina aūt substantiua dicūtur supponere. Noīa vero adiectiua 7 etiā verba dicūtur copulare.

Postqz autor supius posuit diffinitionem dicibil: Hic cōsequenter ponit diffinitionē termini dicens q terminus est vox significās vle vel pticulare. In q diffinitiōe ponitur vox loco generis. deinde addit vle vel pticulare. i. rē vlez vel pticularē ad differētiā sincathegorematum pnationum 7 ne

gationū: q̄ nō sūt termini vt hic capit̄ terminꝰ: nec illis ꝯue nit supponere aut copulare. vñ pꝫ ꝙ signa vl̄ia vl̄ ꝑticularia: vt oīs nullus aliq̄s nō sūt termini vt hic sumit̄ terminꝰ ꝙ signa vl̄ia vel particularia non significant rem vniuersalem vel particularem: sed significant q̄ñ vniuersalit̄ ꝑ quā to denotant terminum cōmunē supra quem cadunt teneri vniuersaliter. i. pro oībus suis suppositis. vel ꝑticulariter. i. pro aliquo. Primo sciēdū: ꝙ terminoꝝ incomplexorum vnusquisqꝫ aut significat substātiā aut q̄litatē ꝛc̄. que quidē diuisio termini incōplexi ponit̄ in textu: ꝛ etiam habetur in principio ꝑdicamētorū: sꝫ ꝓpter aliū finē habet̄ ibi ꝛ i isto passu. nā in ꝑdicamētis ponit̄ ad cognoscendū numerū ꝑdicamētorū: hic aūt ponit̄ ad cognoscēdū numerū terminoꝝ supponētiū. vñ ibi nō diuidit̄ terminus incōplexus in tota sua cōitate alias mēbra simul sūpta nō ꝯuerterēt̄ cū diuiso sꝫ solum diuidit̄ terminus incōplexꝰ significans rē vniuersalē vel ꝑticularem reponibilem in ꝑdicamento. Ista autē diffinitio est hic ad duo necessaria. primū est ad videndū rē significatam per terminū cuiꝰ nature ꝑdicamentalis sit. Secundū est: q̄ posteriꝰ dicet̄ ꝙ noīa substantiua supponunt noīa ꝟo adiectiua ꝛ etiā ꝟba copulāt ꝛ appellāt. hoc aūt sciri nō potest nisi ex ꝑte rerū significatarū ꝑ terminos: vñ ista diuisio secūdario valet ad sciendū qui termini supponunt ꝛ qui copulant. Scd̄o sciēdū: ꝙ autor consequenter ponit diffinitionē significationis termini dicēs: ꝙ significatio termini est rei per vocē f̄m plurimū rep̄sentatio. In qua diffinitione ponitur representatio loco generis. deinde ponit̄ rei a d̄ñaꝫ significationis dictionū sincathegorematicarum q̄ quidē dictiones nō significant res: sꝫ dispositiones rerum ꝛ ibi capit̄ res ꝑ illo qd̄ pōt alteri subici vl̄ de altero ꝑdicari: deinde ponit̄ ꝑ vocē ad d̄ñam significationū scripturaꝝ. vltimo ponitur f̄m plurimū ad d̄ñam significationis naturalis ꝛ sic pꝫ intellectus diffinitiōis ex q̄ īfert autor in textu ꝙ cū oīs res sit vniuersalis vl̄ ꝑticularis oportet dictiones non significātes vniuersale vel ꝑticulare. s. rē vl̄ez vl̄ ꝑticularē nihil significare vt hic sumitur significatio: ꝛ sic nō eē terminos vt hic capitur terminꝰ. vñ aliꝰ determinatur hic de incōplexis ꝛ in libro ꝑdicabiliū ꝛ ꝑdicamentorū: q̄ in illis determinatur de icōplexis sub rōne ꝑdicabilis vel ordinabilis in genere. Hic autē determinatur de ip̄is in habitudine ad rem quā significant f̄m quā ip̄is conuenit supponere vel copulare appellare ꝛ restringere ꝛ āpliare. Tertio sciēdū: ꝙ duplex est significatio: q̄dā est nālis sic̄ passiones in anima nr̄a existētes nāliter significātes res quaꝝ sunt expresse similitudines ꝛ de tali non intelligitur hic. Alia est significatio ad placitū ꝛ tal̄ est duplex: q̄dam est p̄mo ꝛ per se ad placitum sic̄ ē significatio ꝓlatarū vocū significatiuarū ad placitum ꝛ talis solū hic diffinit̄. Alia ē ad placitū secundario siue ex cōsequenti ꝛ de tali nō est hic ad ꝓpositū. Quarto sciendū ꝙ vt dī in textu significationū alia est rei substantiue q̄ fit ꝑ nomē substātiuū: alia rei adiectiue q̄ fit ꝑ nomen adiectiuū seu ꝑ verbum. Cuius diuisionis rō est: q̄ oīs res significatur vt in se aut in alia. Si p̄mū sic est significatio substātiua. Si scd̄m sic est significatio adiectiua vñ hec diuisio sumit̄ ex ꝑte rei significate q̄ substantiuatio ꝛ adiectiuatio sūt mōi rerū non tn̄ absolute sꝫ rerū significataꝝ ꝑ terminos eo ꝙ est eadē res q̄ i accidētibꝰ significatur ꝑ adiectiuū ꝛ substantiuū sicut ꝑ albū ꝛ albedinē: ꝛ tamē in vno est significatio adiectiua ꝛ in alio substantiua. album. n. significat formam accidentalem vl̄ alteri inherētē: albedo vero eam significat vt per se stantem ꝛ non vt alteri inherētem. Ex quibus patet quid est terminus ꝛ quid sit significatio termini ꝛ quomodo diuiditur significatio ꝛ que est diuisio termini.

Cōtra ꝑdicta arguit̄: p̄mo sic vniꝰ rei est tantū vna diffinitio: sꝫ termini est alia diffinitio. s. ꝙ terminꝰ est oro indicās quid est eē rei: ergo hec non ē sufficiens. Secundo sic cōtra diffinitionē significationis q̄ si eēt sufficiens seq̄ret̄ ꝙ termini vl̄es nihil significarēt: ꝯña tenet q̄ nō pñt significare nisi rē vl̄em: sꝫ nulla res est vl̄is ex ꝑte rei: ergo termini cōes nihil significant. Tertio sic: oīs ꝛ nullus aliq̄d significāt. s. q̄ntitatē: ꝛ tn̄ nō rep̄sentāt rē f̄m plurimū: ergo diffinitio nō ꝯuenit oī ꝯtēto sub diffinito. Quarto sic: h̄ diffinitio nō cōuenit significatiōi passionū q̄ sūt i aīa nec significatiōi scripturaꝝ: ergo nō ꝯuenit omni ꝯtēto sub diffinito. Quito sic: si ista diffinitio eēt sufficiēs seq̄ret̄ ꝙ t̄mini secūde itētiōis nihil significarēt qd̄ ē falsū: cōseq̄ntia tenet q̄ nō rep̄sentāt rē sꝫ ēs rōnis tm̄. Ad p̄mū dī: ꝙ terminꝰ vt sufficit i ꝓposito capit̄ dupliciter vno mō ꝑ diffinitiōe q̄ddi tatiua rei ꝛ isto mō acapit̄ ab ari. p̄mo thopicoꝝ vbi dī ꝙ t̄minꝰ ē orō idicās q̄d est eē rei ꝑ eēntialia. Alio mō capit̄ t̄minus ꝑ eo in quē resoluit̄ ꝓpō ꝛ isto mō accipit̄ ab Ari. in p̄mo p̄oꝝ ꝛ a Petro Hispano. in p̄mo tractatu vbi dicit ꝙ quedā ꝓpōnes cathegorice participāt vtroqꝫ termino ꝛ etiā in isto tractatu i p̄nti diffinitiōe. Ad secūdū dicit̄ ꝙ negat̄ cōseq̄ntia ꝛ ad ꝓbatōnē dī ꝙ res a ꝑte rei sūt vniuersales in potētia: sꝫ nō f̄m actū vniuersalitatis. Ad tertiū dī: ꝙ negat̄ maior: ꝛ ad ꝓbationē dicit̄ ꝙ non significāt quātitatē ꝓpe dictā q̄ est res nature: sꝫ significant q̄ntitatē methaphorice sumptā q̄ nō ē res vt ibi accipit̄. Ad quartū dī: ꝙ soluit̄ ex tertio notabili. Ad quintum dī: ꝙ termini scd̄e intētionis significant rē habentē eē rōnis: sed non habentē eē reale: ꝛ hoc sufficit ad hoc ꝙ habeant significationē ad placitū: de qua est hic ad propositum.

Suppositio ē acceptio termini substātiui pro aliquo. Differt suppositio ꝛ significatio: q̄ significatio pro impositione vocis est ad rem significandaꝫ. Suppositio vero ē acceptio ipsius termini iā significātis rē pro aliquo: vt cū dicitur homo currit: ille terminus homo supponit pro sorte ꝛ platone: ꝛ sic de alijs: q̄ significatio prior est suppositione: sꝫ nō sunt idē: q̄ significare est vocis. Supponere autē termini iā cōpositi ex voce ꝛ significatiōe: ꝛ sic suppositio non est significatio. Copulatio est adiectiui termini acceptio pro aliquo.

Postq̄ꝫ autor posuit diffinitionē termini ꝛ significationis: ꝛ etiam diffinitiones eorūdem: Hic consequenter diffinit suppositionē dicēs: Suppositio ē acceptio t̄mini substātiui pro aliquo. vñ i ꝑdicta diffinitione ponitur acceptio loco generis: ꝛ ponit̄ termini substantiui ad differentiam copulationis q̄ est ꝓprieta s termini adiectiui: ꝛ ponit̄ pro aliquo. i. pro re significata ad differentiam suppositionis grāmaticalis q̄ est relatio suppositi ad appositū de qua non est hic ad propositum. ꝛ ille ablatiuus aliquo non tenet̄ in diffiniti ōe pro particulari supposito: sed tenetur cathegorice pro re vel ente. vñ pꝫ ꝙ diffinitio ꝑdicta est sufficiens: ꝛ posset probari per conditiones bone diffinitionis que sibi cōueniunt. Primo sciēdū: ꝙ suppositio pōt capi dupliciter. vno modo pro suppositōe reali sicut dicimus ꝙ paries supponit fundamētū: ꝛ de tali non est hic ad propositū. Alio mō potest capi vt est proprietas vocis significatiue: ꝛ talis est duplex: q̄ pōt capi vt est relatio termini supponentis ad rem suppositam que suppositio est in termino actiue: sicut in eo quod ponit sub se rem significataꝫ ꝑ ip̄sum: ꝛ est in re passiue: ꝛ sic de suppositiōe ē hic ad ꝓpositū. Alio mō pōt capi vt ē relatio suppositi ad appositū sicut i grāmatica nomē supponit ꝟbo: ꝛ de tali nō ē hic ad propositū. Scd̄o sciendū: ꝙ terminꝰ substantiuus supponit ex̄ ꝓpōnem ꝛ in ꝓpositione: q̄ ad suppositionē vt hic capit̄ sufficit res substātiue significata cū termino substantiuo accepto ꝑ illa re q̄ suppositio non dicit nisi relationem termini ad rē ꝑ ip̄m significatā mō terminus substantiuꝰ ex̄ ꝓpositionē pōt accipi ꝑ re significata ꝑ ip̄m ꝛ etiā in ꝓpositione: ꝛ iō ꝛc̄. vñ ponētes adiectiuū supponere vt buridanꝰ abutūtur suppositione: quia res adiectiue significata nō hꝫ modū suppositi: sꝫ forme alteri inherentis. Tertio sciēdū: ꝙ d̄ña est inter supp

positioēz ꝛ significationem: vt dī in textu: qꝛ significatio est ꝓpetas vocis imposite ad significandū rē: sꝫ suppositio est ꝓpetas termini iā rē significāt. Ex quo sequit̃ alia dr̃ia: qꝛ significatio est ipsius vocis: sed suppositio est termini compositi ex voce ꝛ significatiōe. Itē differūt: quia significatio ē relatio signi ad signatū. suppositio vero est relatio termini supponentis ad rem suppositam. vnde licet suppositio aliquid superaddat significationi: ꝛ sit in minus quantū ad ea in q̄bus reperiuntur: non tñ ē essentialit̃ significatio: qꝛ nō addit significationi sicut spēs generi vl̃ inferius supiori: sed nominat aliā ꝓprietatem a significatione nimius tñ cōmunē ꝓsupponentem significationem sicut dicimus qꝫ albedo presupponit supficiē in suo subiecto. Significatio .n. reperitur tam in termino substātiuo q̄z adiectiuo. Suppositio vero solum reperitur in termino substantiuo. Quarto sciendū: qꝫ copulatio in textu sic diffinit̃: Copulatio est acceptio termini adiectiui ꝓ aliquo. in qua diffinitione ponitur acceptio loco generis. ꝛ ponit̃ termini adiectiui ad differētiam suppositionis. ꝛ debet capi non adiectiuus ꝓ dictione significante adiectiue rem que potest ꝑdicari ꝑ se in ꝓpositione. ꝛ deīde ponitur pro aliquo. i. pro re significata per ipsū terminū adiectiuū ad drīam sincategorematū. vnde ibi non capitur copulatio vt est proprietas copule copulantis predicatum cum subiecto in ꝓpositiōe cathegorica vel ypotetica sꝫ capiatur vt est proprietas termini adiectiui copulantis se suo substantiuo. adiectiua ergo adiectiue tēta hn̄t copulare vel appellare solum ꝛ non supponere sed adiectiue sumpta substantiue in neutro genere bene habent supponere. vnde vniuersale ꝛ particulare substantiuum ꝛ adiectiuum nō eq̄liter respiciunt terminū ratione sue qualitatis qꝛ vl̃e ꝛ ꝑticulare substantiuū ꝛ adiectiuū non eq̄liter respiciunt terminum ratione sue qualitatis: qꝛ vl̃e ꝛ ꝑticulare respiciunt terminuꝫ ratione sue q̄litatis essentialis q̄ si sit pluribus cōicabilis constituit terminuꝫ cōem seu vl̃em. si vero talis qualitas essentialis a qua nomē imponit̃ non sit cōmunicabilis pluribus tūc cōstituit terminū ꝑticularem vel singularem. sed adiectiuū ꝛ substantiuū respiciunt terminū ratione q̄litatis accidentalis: qꝛ sm̄ qꝫ talis termin⁹ significat rem suā per modū per se stantis dī substantiuū: sed sm̄ qꝫ significat rem suā ꝑ modū alteri adiacentis dī adiectiuuꝫ. ꝛ sic vl̃e ꝛ ꝑticulare vnius respiciūt t'minū significatiuuꝫ rōne qualitatis eēntialis q̄z substantiuū ꝛ adiectiuū. Sꝫ ꝯ ꝑdicta arg.ꝰ sic: ista ꝓpōne albū ē aial album supponit ꝛ tñ non est terminus substantiuus: ergo male ponitur substātiuū in diffinitione suppōnis. Scḋo sic: si termin⁹ substantiuus supponeret oporteret qꝫ res significata ꝑ ipm̄ sibi supponeretur sed hoc est falsū qꝛ vt ait plato sermo est subiectus rei ꝛ non res sermoni: ergo terminus substantiuus non supponit.

Tertio sic: si diffinitio esset sufficiens sequeretur qꝫ terminus substantiuus supponeret ex̄ ꝓpōnem qꝛ possꝫ capi ꝓ aliquo. sꝫ hoc ē falsū qꝛ suppositio ē substātiui respectu v'bi quod apponitur. Quarto sic: si dicta diffinitio esset sufficiens sequeret̃ qꝫ null⁹ terminus substantiuus supponeret simpliciter aut naturaliter ꝯn̄s est falsū vt postea videbit̃ ꝯn̄a tenet: qꝛ signū particulare fac̃ suppōnem personalem: ergo ꝑ hoc qḋ dī ꝓ aliquo significatur qꝫ ois suppositio sit ꝑsonalis. Quinto sic: copula ꝓpōnis dī copulare ꝛ tamē nō est adiectiuū: ergo copulatio male diffinit̃ qꝫ est acceptio termini adiectiui. Ad primum dicitur: qꝫ album pōt capi dupl'r. vno mō adiectiue ꝛ sic nō conuenit sibi supponere ꝓ re nec subijci ꝑ se i ꝓpōe. Alio mō pōt capi substātiue i neutro genere ꝛ sic sibi conuenit supponere ꝛ subijci in propōne ꝛ isto mō capit̃ in ista ꝓpōne. Ad scḋm dī qꝫ res significata ꝑ terminū pōt dupl'r cōsiderari. vno mō vt ē cā sue cōceptionis per suā similitudinē in anima nostra ꝛ ex conseq̄n ti causa impositionis vocis significatiue: ꝛ sic sermo est subiectus rei non econuerso. Alio mō pōt ꝯsiderari res in ratione significati ꝑ terminum: ꝛ sic res significata ꝑ terminū: ꝛ sic res ē subiecta sermoni: ꝛ sic supponit̃: ꝛ isto modo logic⁹ ꝯsiderat res. Ad tertiū dī: qꝫ solutū ē ꝑ ꝑdcā. Ad q̄rtū negat̃ ꝯsequētia: qꝛ illud ꝓnomē aliquo nō capit̃ ibi ꝑticulariter siue sincathegorematice: sed indifferenter cathegorematice sic̃ pri⁹ dictū est. Ad q̄ntū dī: qꝫ copula ꝓpōis ꝛ adiectiue drīr diuersimode copulare: qꝛ copula ꝓpōnis copulat ꝑdicatū cū subiecto vl̃ vnā ꝓpōnē cum alia: ꝛ io dī nota eorum q̄ de altero drīr: ꝛ sic sibi ꝯuenit copulare actiue ꝛ nō copulari. sꝫ adiectiua copulant se rōne sui modi significādi suis substantiuis: iō adiectiua copulant ꝛ copulantur. copulantur. n. rōne rerū significatarū ꝑ ipa: sꝫ copulāt ꝑ suū modū significandi q̄ est significare ꝑ modū alteri inherētis vl̃ adiacētis: ꝛ ita cōuenit ipsis nō solum copulare: sed etiaꝫ copulari.

Suppositionis alia ē comunis: alia discreta. Suppositio cōis ē que fit per terminum cōem: ut hō. suppō discreta est q̄ fit per terminum discretum: ut sortes. vel ille. Itē suppositionū cōmunium alia naturalis: alia accidentalis suppositio naturalis est acceptio termini cōmunis pro omnib⁹ pro quibus aptus natus est predicari: ut homo per se sūptus de natura sua supponit pro omnib⁹ hominibus qui fuerunt: ꝛ pro omnibus q̄ sūt ꝛ qui erunt. Accidētal' suppositio est acceptio termini cōis ꝓ eis pro quibus exigit adiūctū: ut homo est: ille terminus homo supponit hic pro presentibus. cum autem dicitur homo fuit supponit pro preteritis. cum vero dicitur homo erit supponit pro futuris: ꝛ ita habet diuersas suppositiones secundum diuersitates eorum q̄ ei adiungūtur.

Postq̄z autor posuit diffinitionez suppositionis: ꝛ differentiam inter suppositionem ꝛ significationem: ac etiaz diffinitionem copulationis: Hic ꝯsequēter ponit diuisionē suppositionis dicens: qꝫ suppositionum alia est cōmunis: alia ē discreta. Suppositio cōis ē illa q̄ fit ꝑ terminū comunez: sic hō hꝫ suppositionē cōez. Sꝫ suppositio discreta est illa q̄ fit per terminū discretū vel ꝑ terminum comunē cū pronoīe demōstratiuo ꝑmitiuo: sic iste hō vel sor. dicitur hēe suppositionē discretā. Cui⁹ diuisionis rō est qꝛ ois suppositio ē acceptio termini substantiui ꝓ aliquo vel ergo pro singulari suppositiōe vel nō: si pmū: sic est suppositio discreta. si scḋm: sic ē suppositio cōmunis. Primo mō sciēdū qꝫ suppositio cōis sic diuiditur. qꝫ suppositionū cōiū alia ē nālis alia accn̄tal'. Cuius rō ē. qꝛ suppō cōis est acceptio termini substantiui cōis vl' ergo ꝑ se sūpti aut cū addito: si pmū: sic ē suppō nālis. si scḋm: sic ē suppō accn̄tal'. Scḋo sciēdū qꝫ suppō nālis ꝯuenit termino ꝑ se sūpto. i. sine addito: rō qꝛ suppō nālis ꝯuenit termino ꝑ se sūpto ꝛ dupli de cā pōt dici nāl'. pma ē qꝛ tal' suppō ꝯuenit t'mio nō rōne extrinseca alic⁹ sibi additi: nō t'min⁹ ex sua nā illam suppōnē hꝫ. Alia ē cā qꝛ tal' suppō ꝯuenit termio rōne sue formē q̄ dī nā t'mini: iō ꝯuenienter dī nāl'. Sꝫ suppō dī accn̄tal' qꝛ ꝯuenit nō rōne alic⁹ extrinseci sibi adiūcti: ꝛ non dī accn̄tal': qꝛ accn̄talit̃ ꝯuenit t'mino cū sit q̄dā ꝓpetas ei⁹. vn̄ adiectiua nō dicuntur naturalit̃ copulare seu appellare sicut termini substantiui nō dicuntur naturaliter supponere eo qꝫ adiectiua significant formam suā vt in alio: ideo adiectiua semꝑ insunt alteri explicate vel implicite. Tertio sciendum: qꝫ suppositio naturalis est acceptio termini cōis ꝓ oibus ill' a q̄bus sua forma nata ē ꝑticipari. vt hō per se sūptus supponit ꝓ oibus q̄ sunt fuerūt ꝛ q̄ erūt. In q̄ diffinitione ponit̃ acceptio loco generis. ꝛ ponit̃ t'mini cōis ad drīam discrete suppōis. reliq̄ ꝯo ꝑticule ponunt̃ ad drīam

suppositionis accidētal'. vñ forma termini in ꝓposito dī natura cōis cōicabil' multis significata ꝑ terminū cōem: q̄ quātū est de se pōt accipi ꝓ p̄ntibus p̄teritis ⁊ futuris a qua ut dictū ē suppositio dī natural' ⁊ semꝑ ꝯuenit termino ex propositione ⁊ sine quocūq; addito ⁊ sic dicta diffinitio est sufficiens. Quarto sciendū: q̄ suppō accidētalis ē acceptō termini cōis ꝓ oībus illis ꝓ q̄bus exigit adiunctū ut hō ē. hō tñ supponit ꝓ p̄sentibus rōne illius verbi est presentis tpis qḋ sibi adiungit' silr hō albus hō tñ supponit ꝓ hoīb⁹ albis. vñ i diffinitōe capit' acceptio loco generis ⁊ termini cōis ponit' ad differentiā suppositionis discrete: ⁊ residuū ponit' ad differētiā suppositōis naturalis. Nō est aūt ponēda suppositio materialis q̄r suppositio ē termini iam significātis rē ergo solū cōuenit termino significatiue sumpto ⁊ nō materialiter. Itē dictū est q̄ suppositio est termini iam ꝯstituti ex voce ⁊ nō significatiōe: ergo nō cōuenit dictiōi materialiter sumpte. Cōtra p̄dicta arḡ pmo sic. suppositio est actus: sed actus et opatiōes sunt singulariū ⁊ suppositoꝝ. Unde vult Aristo. in ꝓhemio methaphisice: ergo nulla est suppō cōis. Scdo sic: suppositio sequit' significationē termini q̄ ē ad pluriū: ergo ois suppositio est ad pluriū ⁊ ꝑ ꝯn̄s nulla est naturalis. Tertio sic si esset aliq̄ suppositio naturalis conueniret termino ſm se sumpto sed hoc nō pōt esse q̄r suppositio est relatio supponēs ad suppositū: ergo nō ꝯuenit termino ꝑ se sumpto: sed cū supposito. Quarto sic: suppositio accidētalis est suppositio ꝑ accidēs: ergo non debet dici suppositio. Quinto sic: in istis ꝓpositionib⁹ amo est verbū amo est dictio dissillaba subiecta supponūt ⁊ nō nisi materialiter: ergo est ponēda suppositio materialis ut posuit buridan⁹. Ad p̄mū dī: q̄ actus potest capi dupliciter. vno mō ꝑ actu illo qui dicitur opatio ⁊ sic capitur in illa auctoritate Aristo. sed illo modo ꝓpositio nō dī actus. Alio mō capitur actus ꝓ forma rei siue sit substātialis siue accidētalis: ⁊ sic suppositio dī actus cū sit forma quedā accidentalis termini substantiui. Ad secundū negat' consequētia: q̄r suppositio distinguitur a significatione ut prius dictum est. Ad tertiū dī: q̄ suppositio de qua hic ad ꝓpositū est relatio termini supponētis ad rē suppositā: id nulla suppositio ꝯuenit termino sine additione rei ꝓ q̄ supponit. sed aliq̄ sibi bene ꝯuenit sine additiōe alicui⁹ rei extrinseci. Ad q̄rtū dī: q̄ solutū est ex p̄dictis. Ad quintū dī: q̄ ut prius dictū est duplex ē suppositio. quedā ē relatio termini ad rem significatā: de qua solū est ad ꝓpositū: ⁊ de tali suppositione p̄dicta subiecta illarū ꝓpositionūt nō supponū. alia ē suppositio q̄ ē relatio suppositi ad appositū: q̄ dicitur grāmaticalis ⁊ isto mō subiecta predictarū ꝓpositionū bñ supponūt: q̄r hoc mō nō est aliud q̄ reddere suppositū verbo.

¶ Accidentiū suppositionū alia simplex: alia ꝑsonalis. Simplex suppositio est acceptio termini cōmunis pro re vniuersali significata per ipsum: ut cū dicitur hō est species: vel aial est genus: ille termin⁹ hō supponit pro homie in cōmuni ⁊ non pro aliquo inferiorum: ⁊ simíliter iste termin⁹ animal supponit pro animali in omni et non pro aliquo inferiorum: ⁊ similiter ē dicendū de quolibet termino cōi ut risibile ē ꝓpriū hominis: vero dr̄a: album vero accidēs. Item suppositionū simpliciū alia est termini cōia in subiecto positi: ut hō ē species. Alia termini cōmunis positi in predicato affirmato: ut omnis hō est animal: ille termin⁹ animal in predicato posit⁹ simplicē habet suppositionē: quia solū supponit ꝑ natura generis. Alia ē termini cōis positi post dictionē exceptiuā: ut aial p̄ter hoiēs ē irrōnale: hic enī ille termin⁹ hō simplicē hz suppōnē. vñ nō sequit: oē aial preter hoiēs ē risibile: ergo aial p̄ter hūc hoiē: sz ē ibi figura dictiōis ꝓcedēdo a simplici ad ꝑsonalē. Silr hic hō ē spēs: ergo aliq̄s hō ē spēs: ⁊ hic ois hō ē aial: ergo ois hō ē hoc aial. In oīb⁹. n. istis fit ꝓcessus a simplici suppōne ad ꝑsonalē. Q̄ȯ aūt termi⁹ cōis in p̄dicamēto posit⁹ simplr teneat' pz Cū. n. ōī oim ꝯtrarioꝝ eadē ē disciplina: nisi. n. ille termin⁹ disciplina simplicē hēat suppōnē falsa eēt. Nulla. n. p̄ticular' disciplina ē oim cōtrarioꝝ. medicina. n. nō omniū ꝯtrarioꝝ ē: q̄ solū sani ⁊ egri: ⁊ grāmatica cōgrui ⁊ incōgrui: ⁊ sic de alijs. Personal' suppō est acceptio termini cōis pro suis inferiorib⁹: ut hō currit: ille terminus hō supponit pro suis inferiorib⁹. Itē ꝑsonaliū suppōnū alia determinata: alia ꝯfusa. Determinata suppō dī q̄n est terminus cōis sine signo indiffinite sumpto vel cū signo p̄ticulari: ut hō currit: vl' aliq̄ homo currit. Et dī vtraq; istaꝝ determinata: q̄r lz in vtraq; illaꝝ ille termin⁹ hō supponit ꝑ oī hoie currēte q̄n nō currēte tñ vere sūt Aliud. n. est supponere: ⁊ aliud reddere locutionē verā pro aliquo hoie. In p̄dictis ut dictū est ille terminus hō supponit pro oī hoie tam currēte q̄ȝ nō currēte: lz reddit locutionē verā pro currēte. Q̄ȯ aūt vtraq; istarū sunt determinata pz q̄ cū dī: animal ē sor. aial est plato. aial est cicero: ⁊ sic de alijs: ergo aial est ois hō. hic ē figura dictiōis a pluribus determinatis ad vnā: et sic ē termin⁹ cōis indiffinite sumpt⁹ hz determinatam suppositionem: et cum signo p̄ticulari.

Postq̄ȝ auctor posuit diffinitionē accidētalis suppositionis. Hic consequēter ponit diuisionē ei⁹ dicēs q̄ suppositonū accidētaliū alia est simplex: alia est ꝑsonalis. Cui⁹ ratio est: q̄r ois suppositio accidentalis ē acceptio termini cōmunis cū adiuncto: vel ergo talis terminus tenetur pro re vniuersali vel p̄ticulari. si p̄mū: sic est suppositio simplex. si secundū sic est suppositio ꝑsonalis. vnde quotienscūq; terminus cōmunis ponit' cū verbo vel adiectiuo ipsum restringēte vel ampliante habet suppositionē accidentalē: ut cū dicit' hō albus currit: hō supponit ꝓ hoīb⁹ albis. ⁊ in ista hō currit supponit ꝓ p̄ntib⁹ tñ. Suppō autē simplex est acceptio

termini cōis sumpti pro re vniuersali significata per ipsum. sed suppositō ꝑsonalis est acceptio termini cōis sumpti pro re particulari siue pro suppositis. Terminus. n. cōis pōt habere duo significata: ꝛ vnū est primariū ꝛ adequatū: ꝛ illud est natura cōis: sicut homo significat naturā humanā: aliud est secundariū: ꝛ illud est particulare ꝑticipans naturā communē sicut homo significat sortē ꝛ platonē q̄ ꝑticipāt naturā eius. Primo sciēdū: q᷑ suppositio simplex est acceptio termini cōis pro re vniuersali significata ꝑ ipm: sicut hic homo est spēs: aīal est genus subiectū supponit simpliciter. vñ in hac diffinitione acceptio ponit᷑ loco generis. ꝛ terminus cōis ad differentiā suppositionis discrete: ꝛ vltimo ponit᷑ ꝓ re vñi significata ꝑ ipsum ad differentiā suppositionis ꝑsonalis ꝛ etiā naturalis: ꝛ talis suppositio dr̄ simplex: q2 cōuenit termino rōne nature cōis q̄ simplex est: ꝛ ita dr̄ simplex nō ut simplex opponitur cōplexo: sed ut opponitur ꝑsonali. Termin⁹ eni cōis pōt hr̄e diuersas suppositiones fm diuersa esse nature cōis q̄ habet eē in se ꝛ in particularibus. vnde terminus sic supponit simpliciter: q2 sibi repugnat teneri ꝓ inferioribus sicut in exemplis datis. Et tales propositiones sunt quantū ad modū enunciandi singulares: q2 termin⁹ cōmunis tenetur in ipsis pro vnica natura: ꝛ nō pōt fieri descēsus: ideo tales ꝓpositiones dr̄nt singulares: ꝛ ad habendū cōtradictionē in talibus nō oportz hr̄e cāꝑ appositionē signi sed preponendo simplicē negationē: ut dicēdo: hō ē spēs: nō hō est spēs. hec aūt suppō simplex maxie vtilis ē ꝛ necessaria q2 nullā scientiā ꝑfecte capꝑe possumus nisi vtamur simplici suppositione terminorū: q2 cū q̄libet sciētia sit vīum q̄ ꝑpetua sunt ꝛ nō singularū q̄ corruptibilia sunt oz ut accipiam⁹ subiecta ipsaꝝ simplr̄: ut dicēdo argumētatio ē subiectū tot⁹ logice ꝛ sic de alijs. nec valet argumētū de nulla argumētatiōe nō ē sciētia imo ibi cōmittit᷑ fallacia figure dictionis. Scđo sciendū q᷑ ut hr̄ in textu suppō simplex repitur triplex quedā ē termini cōis positi a ꝑte subiecti ut hō ē species aīal est genus ille termin⁹ hō simplicē hz suppositionē ꝛ etiā aīal. alia ē termini cōis positi in ꝑdicato ꝓpositionis affirmatiue: ut homo est aīal hz suppositionē simplicē: alia est termini cōis positi post dictionē exceptiuā ut oē animal ꝑter hoiem ē irrationale. ille terminus hoiem supponit simpliciter ideo non sequit᷑. oē animal ꝑter hoiez ē irrationale ergo oē animal ꝑter hunc hoiem est irrationale: q2 arguit᷑ a simplici suppositione ad ꝑsonalē exꝑte illius accusatiui hominē. Qu aūt terminus in ꝑdicato ꝓpōnis affirmatiue positus simplr̄ supponat. sic ꝓbat᷑. q2 fm Aristo. hec est vera oīum oppositoꝝ eadē est disciplina q̄ tn̄ non esset vera nisi ꝑdicatū supponeret simpliciter pro disciplina in cōi: q2 nulla ꝑticularis disciplina est oīum oppositoꝝ eadē. sed medicina est sani ꝛ egri: logica veri ꝛ falsi grāmatica congrui ꝛ incongrui ꝛ sic de alijs: ergo terminus cōis in ꝑdicato ꝓpositiōis affirmatiue positus simplicem habet suppositionē ꝛ ꝑ hoc nō sequit᷑ oīs homo est animal: ergo omnis homo est hoc animal. Suppositio aūt simplex potest distingui q2 quedam est ꝑ priuationē significati a suppositis ut in ꝓpositionibus que sunt simplicis nature ut hic homo est species. Alia ē q̄ nulla supposita excludit omnino. sed excludit supposita determinata ut qn̄ terminus cōmunis supponit ꝓ natura inclinata ad materiā ꝛ supposita ut homo est animal. homo est dignissima creaturarum. vnde istius ꝓpositionis tantū homo est animal subiectū supponit simpliciter ꝛ predicatuz confuse siue distributiue virtute negationis clause in illa dictione exclusiua tantū. ꝛ propter hoc sequitur ab exclusiua indefinita ad suam vniuersalez de terminis transpositis. ut tantū homo est animal: ergo omne animal ē homo. Tercio sciendū q᷑ suppositio personalis est acceptio termini cōmunis pro suis inferiorib⁹ ut dicendo homo currit. homo ibi supponit ꝑsonalr̄ pro sorte vel pro alio in qua diffinitione ponitur acceptio loco generis. ꝛ ponitur termini cōis ad differentiā suppositionis discrete ꝛ ponit᷑ ꝑnter pro suis inferioribus ad differentiā suppositionis simplicis. Unde suppositio ꝑsonalis conuenit termino cōmuni rōne adiūcti determinātis ipsum ad standū pro suis inferioribus ꝛ hoc potest fieri dupliciter. vno modo q᷑ tale adiunctū ponat᷑ a ꝑte ante sicut est in signis vniuersalib⁹ ꝛ ꝑticularibus sicut dicēdo omnis homo est animal. vel aliquis homo ē animal. hō in vtraqz ratione signi supponit ꝑsonaliter ꝓ suis inferioribus. Alio modo potest fieri qn̄ dile adiunctū ponitur a ꝑte post sicut in predicatis accidentalibus. ut hō est alb⁹. vñ ꝑdicatorū quedā sunt q̄ essentialiter subiecta conueniunt ꝛ respectu taliū potest esse suppositio simplex vel etiā ꝑsonalis dum tn̄ ponat᷑ signū a parte ante sicut dicendo hō est aīal. Alia sunt ꝑdicata accidētalia ꝛ hec sunt duplicia q̄dā sunt realia q̄ significant naturā realē ꝛ respectu taliū est suppositio ꝑsonalis. q2 talia predicata nō conueniūt nature vīi nisi rōne suorū indiuiduorū. Alia vero sunt q̄ tm̄ significant ens rōnis ꝛ respectu talium est suppositio simplex ut hō est spēs animal est genus. Quarto sciendū: q᷑ suppositionū ꝑsonaliū alia est confusa alia determinata ꝛ huius diuisiōis rō est: q2 in oī suppositione ꝑsonali terminus cōis tenet᷑ vīr ꝓ oībus suis inferioribus: aut non. si primū: sic est suppositio confusa. si scđm sic est determinata. vñ suppositio determinata est illa quā hz terminus cōis indefinite vl̄ ꝑticulariter sumpt⁹. ut hō currit: vel aliq̄s homo currit. iste termin⁹ homo in vtraqz istarū supponit determinate ꝛ licet supponat pro omni hoie. tn̄ locutio est vera vno solo hoie torrente. Aliud enim ē supponere ꝛ aliud reddere locutionē verā ꝓ aliquo. vnde q᷑ talis suppositio sit determinata ꝓbat auctor in textu: q2 cū dr̄ aīal est plato aīal est sor. ꝛ sic de alijs ergo aīal est oīs homo cōmittit᷑ fallacia figure dictiōis ꝓcedēdo a pluribus suppositionib⁹ determinatis in aīte ad vnā determinatā in ꝯnte ꝛ ita patet q᷑ terminus indefinite sumptus supponit determinate dr̄ aūt suppositio determinata q2 ad veritatē ꝓpositiōis in q̄ terminus sic supponit sufficit veritas ꝓ vno determinato supposito q2 dato q᷑ supponat ꝓ oībus suis inferioribus. si tn̄ ꝑdicatū cōpetat sibi pro vnico determinato supposito dr̄ ꝓpositio vera sicut satis dictū ē. Cōtra ꝑdicta ar᷑. ꝑmo sic: non ē ponēda suppositio cōposita ut notū est: ergo nō est ponēda suppositio simplex ꝯntia tenet: q2 sic̄ vnū oppositoꝝ ē in natura: ita ꝛ reliquū.

Scđo sic: si poneret᷑ suppō simplex maxie etiā in istis propositionib⁹ hō ē spēs aīal est genus: sed iste ꝓpōnes sunt singulares: ergo subiecta eorū supponūt discrete. Tertio sic: termin⁹ singularis supponit ꝑsonaliter: ꝛ tn̄ diffinitio suppōnis ꝑsonalis nō sibi cōpetit: ergo est insufficiēs. maior ꝓbat᷑: q2 terminus singularis supponit pro vna sola re q̄ dicitur persona: modo suppositio dicitur personalis a ꝑsona.

Quarto sic: si diffinitio suppositionis personalis eēt bona sequeretur q᷑ in accidentibus non esset suppositio personalis consequens est falsum: ꝛ patet consequentia: quia accidentia nō sunt persone cū ꝑsona sit indiuiduū substantie.

Quinto sic: oīs suppositio fit fm determinatā spēm suppositionis: ergo oīs suppositio est determinata. Ad ꝑmū dī q᷑ hic nō capit᷑ suppō simplex ut distinguit᷑ contra cōplexū. dictū est enī q᷑ cōplexa nō supponūt: sed dr̄ simplex eo q᷑ termin⁹ supponit pro natura simplici in se ꝛ absolute considerata ut dictū est. Ad scđm dī q᷑ iste: homo ē spēs animal est genus sunt singulares quo ad modum non tamen sunt singulares quo ad rem ut dictū est. Ad terciū dicitur q᷑ terminus cōmunis in suppositione personali supponit pro vna re non tamen sicut termin⁹ singularis: nec etiā sicut terminus supponit pro vna re in simplici suppositione: sed supponit pro vna re secundū habitudinē quā habet ad supposita: sicut in ista: homo currit homo supponit pro illa re que est homo non tamen in se ꝛ absolute sed secundū inclinationē ad supposita. Ad quartū dicitur q᷑ ꝑsona accipitur dupliciter. vno modo proprie prout diffinitur a boetio q᷑ persona est nature intellectualis indiuidua substantia ꝛ sic indiuidua nature hūane proprie dicuntur ꝑsone. Alio mō capitur persona large pro quocūqz inferiori in ordine ad superius: siue tale sit substātia siue accidens ꝛ hoc modo capitur persona in proposito. Ad quintū dicitur q᷑ oīs suppositio est secundū aliquā spēm determinatā suppositionis. dr̄ vltra q᷑ nō vocat᷑ hic determinata eo q᷑ fit fm determinatā spēm suppositionis. sz q2 reddit locutionē verā pro vno determinato supposito ut dictū est.

¶ Confusa suppositio est acceptio termini cōis ꝑ pluribus mediāte signo vniuersali: ut cū dicit̃ omnis homo ē aīal: iste terminus hō mediante signo vniuersali tenetur ꝑ pluribꝰ: qꝛ ꝑ quolibet suo supposito. Itē suppositionū confusarū: alia cōfusa necessitate signi vel modi. alia vero necessitate rei: ut cū dr̃ oīs hō est aīal: ille terminus hō necessitate signi confundit̃ siue distribuitur ꝑ quolibet suo supposito cuȝ vnusq̄sqȝ hō hēat suā eēntiam: ⁊ ideo hoc verbū est tenet̃ necessitate rei pro tot essentijs pro quot hominibꝰ hō: ⁊ cū vnicuiqȝ homini animalitas: iō tenet̃ aīal necessitate rei pro tot aīalibꝰ ꝑ quot hoībus hō ⁊ pro tot eēntijs hoc verbū est. vnde ille terminꝰ hō dr̃ supponere cōfuse mobiliter et distributiue sed cōfuse ⁊ distributiue supponit: quia tenetur pro omni homine. mobiliter vero quia hȝ descensuȝ fieri ꝑ quolibet suo supposito ut oīs hō ergo sor. vel oīs hō ergo plato. sed iste terminꝰ aīal dr̃ cōfundi imobiliter qꝛ nō lȝ fieri descensuȝ sub eo ut omnis hō ē animal ergo omnis hō est hoc aīal. sed ē ibi progressus a simplici ad ꝑsonalē sicut hic hō ē dignissima creaturarū ergo aliq̄s hō. ⁊ rosa pulcherrimus florum ergo aliqua rosa. sed in hoc differūt: qꝛ in his simplr̃ ē suppositio a ꝑte subiecti illa aūt est a ꝑte p̄dicati. Ne videat̃ oppositū qđ dictū ē. ꝙ in hac oīs hō ē aīal in p̄dicato positꝰ simplicē hȝ suppositionē: cū prius diceret̃ ꝙ habet cōfusam: qꝛ ſm ꝙ genꝰ p̄dicat̃ ibi de specie: ⁊ ille terminꝰ aīal: tenetur ꝑ ipso cōmuni qđ ē genꝰ habet simplicē suppositionē: ſm autē ꝙ illa natura cōmunis ipsiꝰ generis multiplicat̃ ꝑ supposita hominis sic dicit̃ habere cōfusam non mobiliter ſȝ imobiliter: suppositio enim confusa mobiliter nō pōt sil̃ esse cū simplici neqȝ ſm id neqȝ ſm diuersa. Sȝ suppositio cōfusa imobiliter potest simul esse cum simplici nō ſm idē ſȝ secundū diuersa ut dictum est. Et sic videtur soluere contrarietatē substinentibus ꝙ terminus cōis in predicamēto positus habet simplicem suppositionē ⁊ confunditur immobiliter signo vl̄i affirmatiuo existentē in subiecto ut oīs hō est aīal. Sȝ ego credo impossibile eē terminū cōem in p̄dicato positum confundi immobiliter vel mobiliter signo vniuersali affirmatiuo posito in subiecto ut omnis homo est animal: ⁊ in alijs consimilibꝰ quia ut vult porphirius eē quod de altero predicatur aut maius est eo: aut equale ipsi de quo predicatur ⁊ intelligendum est de predicatiōe per se. Sed in hac oīs hō est animal p̄dicatio est ꝑ se ⁊ nō p̄dicatur equaliter ergo predicatur maius: non accidētale ergo substantiale siue essentiale: ergo genus vel differētia non differētia: ergo genus: ſȝ natura generis multiplicata mobiliter vl̄ imobiliter nō est genus: ergo cū dicitur omnis homo est animal cū ibi predicatur genus impossibile est terminū cōem multiplicari mobiliter vel imobiliter q̄ significat naturā generis qꝛ non esset genus sicut si homo confunditur mobiliter vel imobiliter iam non eēt spēs. Itē hoc idem videtur per Arist. in p̄mo topicoꝝ dicit enim ꝙ necesse est oē qđ de aliquo predicatur aut cōuersim predicatur de eo aut non ⁊ si cōuersim diffinitio est vel propriū si nō cōuersim predicatur de re aut cadit in diffinitionē rei vl̄ nō: si nō tunc est accidens: si cadit in diffinitionē aut est genus vel differentia. Et intendat hic Arist. ꝙ sit predicatio recta: ⁊ species subijciatur ſm se vl̄ multiplicata. Sȝ in hac oīs hō est aīal est recta predicatio ⁊ subijcitur homo: ſȝ nō predicatur eq̄le vel accidens ergo predicatur genus vel differentia: sed nō differētia ergo genꝰ ⁊ sic redditur qđ prius quare non est possibile terminū cōem in p̄dicato positū ꝯfundi neqȝ mobiliter neqȝ immobiliter. Itē totū vl̄e qđ est genus ⁊ totū in quantitate ex opposito se habēt: sed totū in quantitate est duplex. Quia est quoddam totū in quantitate completum ut vbicunqȝ cōfunditur terminꝰ cōmunis mobiliter: ut omnis homo currit: ⁊ est aliud totū in quantitate incompletum vel diminutū ut vbicunqȝ confunditur terminꝰ cōis imobilit̃ ut oīs hō tra-

hit nauē ergo iste hō. vl' oēs apli sunt duo decīz hic eni est totū in quātitate: q2 si multiplicat' termin9 cōia simpliciter ꝛ simpliciter fit totū in quantitate et sic quodāmō ꝛ quodāmodo ergo impossibile ē totū in quantitate eē gen9 in quātū huiusmōi nō est possibile terminū cōem confundi in p̄dicato positū ut dicebāt. Item comparatio illa ſm quā inferiora reducunt' ad sua superiora opposita est illi cōparationi secundū quā superius reducitur ad inferiora. sz ſm primā sumitur cōmūe in rōne cōmunis: sic enim ipm cōe in se omnia continet q̄ sub ipso sunt: ſm alterā sumitur multipliciter ꝛ cōfusum cōmune pro oibus vl' pro quibusdā: ergo si genus stat pro se in rōne cōis nō est ponere ipsuz multipliciter in quantuz hmōi. Et oia ista concedo causa aūt propter quā mouebantur facile est ad soluendū. Dicunt enim q̄ cū dicit' omnia hō est animal: cū vnicuiqz homini sua respōdeat essentia ꝛ sua animalitas: eo q̄ nō est possibile esse hoiem qui non sit animal: ergo ille termin9 animal retinebitur pro tot animalib9 ꝑ quot hoibus ille terminus hō dicimus eni q̄ in hoc argumento nulla ē apparentia. cū enim dico ois hō est albus: omnis hō ē niger; cū impossibile ē eē hominē quin sit aial: necesse ē q̄ tot aialia siue animalitates intelligant' in subiecto quot sunt homines pro quibus tenetur ille terminus homo: tamē fatuū est dicere q̄ mltitudo illaꝝ aialitatū sit ex multitudine predicati cū ibi predicatur album vel nigrum. vnde dico q̄ quia homo constituitur logice loquēdo nō naturaliter ex aiali ꝛ rōnali inde ē q̄ hō de se habet animal tn̄ cum homo in se multiplicatur ꝛ habet multitudinē illarū animalitatū ut cuz dicitur omnia homo est alb9 ꝛ omnis homo est niger et nullo mō haa habeat aialitates a p̄dicato. Similiter autē in proposito predicatur genus ut omnis hō est animal. In hac enim propositione subijcitur homo in quo intelligitur multitudo illarū animalitatū ut dictū est ꝛ predicat' hoc genus animal quod nullo modo cōfunditur

neqz mobiliter neqz immobiliter sed substat ibi pro ipsa essentia cōmuni generi p̄dicabile de pluribus. vnde animal predicatur ꝛ animal itelligitur in subiecto sicut hic: omne aial rōnale mortale est animal. similiter dico q̄ hoc verbū est non confunditur: neqz mobiliter neqz immobiliter: q2 q̄ animal eēt ꝛ eristeret in hoie hoc habebat ipsum subiectū de se ante q̄z in ꝑpōne subijceretur predicato accidentali vel eēntiali. ꝛ per hoc destruimus quādā diuisionē antecedentē hanc. s. suppositionū confusarum. Alia est confusa necessitate modi vel signi. alia vero necessitate rei dicimus q̄ omnia cōfusio est necessitate modi sicut est hic: omne animal rationale mortale est animal: ille termin9 animal in subiecto positua tenetur virtute signi ꝑ eo animali qd̄ est hō: Silr' ꝛ hic oia hō est aial. ille termin9 hō tenet' nō solū ꝑ oī hoie sz ꝑ oī aiali qd̄ est hō: ꝛ iō tot sunt ibi aialitates quot hūanitates nāl'r loquēdo: q2 eadē est hūanitas ſm viā logice nō nature in quolibet indiuiduo hoīa sicut hō in cōī ē ioē: vn̄ q̄ hic sit hec aialitas vl' illa: hoc ē rōne materie. in via aūt nature humanitas mea ꝑ se alia ē ab hūanitate tua: sic aīa mea ꝑ quā hūanitas mea ē in me. alia ē ab aīa tua ꝑ quā cātur hūanitas tua in te: ꝛ ꝑpter hoc signū siue modū ꝯfūdēdo hoiez nō ꝯfūdit aial: sz aial ꝯtractū ad hoiez ꝑ suas dr̄ias: vn̄ oia ꝯfusio ē necessitate mōi vl' signi.

Postq̄z auctor diff' niuit suppositionē determiatā. Hic cōsequenter diff' nit suppositionē cōfusam dicens q̄ suppositio cōfusa est acceptio termini cōmunis ꝑ oibus suis inferioribus mediante signo vl'ri in qua diffinitione ponitur acceptio loco generis: ꝛ termini cōis ad dr̄iam suppōnis discrete: ꝛ pro oibus suis inferioribus ad differentiā suppōnis naturalis simplicis determinate: ꝛ mediāte signo vl'i ad differentiā suppōnis confuse: que fit per negationem: de qua nō est hic ad ꝑpositū. Primo sciendū q̄ non est simile de signo vniuersali affirmatiuo ꝛ negatiuo: quia negatio quicq̄d p9 se inuenit totū destruit: ꝛ sic eius oppositū ponit: ideo signū vniuersale negatiuū inquātū est signū vl'e destribuit terminū cōmunē: cuius est determinatio imediate: sed inquantū est negatiuū distribuit terminū cōmunem positū in p̄dicato. Sed signū vl'e affirmatiuū distribuit solū terminū cōmunē: cuius est imediata determinatio. vnde quedā sunt q̄ ꝑ se cōfundunt terminū siue distribuūt; sicut sunt signa vl'ia q̄ denotant terminū cōmunē teneri vl'r. alia sunt que confundunt solum per accidens: sicut negatio que per se habent negare ꝯfundere aūt per accidēs. ꝛ silr' dicēdū est de quibusdā terminis includentibus negationē: ratione cuius sibi cōuenit cōfundere per accidēs: sicut tn̄ solū: ꝛ sic de alijs. Se

tando sciendum ꝙ aliquid dicitur confusũ dupliciter vno modo simpliciter ꝙ simpliciter est infinitum: alio modo dicitur confusum ut idem est quod indeterminatũ: ⁊ sic suppositio dicitur confusa. i. indeterminata: quia ad veritatẽ propositionis in qua subiectum sic supponit: non sufficit veritas pro vno supposito determinato: sed requirit veritas ꝓ omnibus suis suppositis: ideo nunq̄ȝ vel raro potest sciri determinate si talis ꝓpositio sit vera: ⁊ hoc in materia contingenti: vnde suppositio confusa requirit descensuȝ ad supposita termini supponentis confuse: vnde descensus est consequentia formalis qua arguitur ab antecedente in quo ponitur terminus cõmunis supponens confuse ad consequẽs in quo enumerant singularia termini cõmunis: ideo descẽsus ⁊ inductio ex opposito se habent: quia inductio ẽ ꝓgressus a singularibus ad vniuersale. sed descensus est progressus ab vniuersali ad singularia eius: ex quibus patet ꝙ suppositio confusa est acceptio termini cõmunis pro omnibus suis suppositis per se ⁊ mediante signo vniuersali. Tertio sciendũ ꝙ supposĩtiõnũ confusaȝ. alia est confusa necessitate signi ut omnis hõ currit. ille terminus cõis hõ supponit confuse necessitate illiꝰ signi oĩs. alia ẽ ꝯfusa necessitate rei sicut oĩs hõ est animal ille terminus aĩal supponit ꝓ tot aĩalibꝰ ꝓ quot hoĩbus hõ. vnde quidã ponẽtes istaȝ diuisionẽ dixerũt ꝙ nõ est incõueniens ꝙ idẽ terminus ẽm diuersas eiꝰ habitudines habeat diuersas supposĩões ut dicẽdo oĩs homo est animal. si aĩal in ista ꝓpõne teneatur in se ⁊ absolute ꝓ natura cõi sic supponit simplr̃ si vero teneatur ꝓ eisdẽ suppositis de quibus p̃dicatur: sic supponit cõfuse. Sed hanc diuisionẽ improbat auctor in textu multis rõnibꝰ: quarũ prima est. Omne qđ predicatur de alio p̃dicatiõe ꝓprie dicta p̃dicatur ut eq̃le vl̃ ut maius. sed animal predicatur de homine p̃dicatione ꝓprie dicta: ergo ut equale vel ut maius: nõ ut eq̃le: ergo ut maius ⁊ non ut differentia vel species: ergo ut genus ⁊ nõ ut accidẽs: ergo ut essentiale: sed natura animalis distributa in singulis hoĩbus nõ est genꝰ: ergo in tali ꝓpositione p̃dicatur natura animalis absolute ⁊ p̃ ꝯñs aĩal supponit simplr̃ in illa ꝓpõne oĩs hõ ẽ aĩal. ⁊ ita in sĩlibꝰ. alie rõnes satis patẽt in textu. iõ ꝓ p̃nti cã breuitatis omittunt.

Quarto sciendũ ꝙ ẽm quosdã. supposĩõnũ confusarũ alia est mobilis. alia imobilis. Mobilis est q̃n põt fieri descensus ad supposita termini supponẽtis ut oĩs hõ currit: ergo iste hõ currit ⁊ sic de alijs ⁊ vocatur mobilis nõ q2 ibi sit motꝰ realis. sed quia est descensus ad supposita termini supponẽtis. sed imobilis est q̃n nõ põt fieri descẽsus ad supposita termini supponẽtis ⁊ q2 ista diuisio sequit ex precedenti: iõ eisdẽ rõnibus põt improbari sicut ⁊ prima. Ex omnibus predictis clare patet ꝙ sciẽtia de suppositiõe inuenta est ad hoc ut per eã sciatur pro quo ⁊ qualiter vniusquisq̄ȝ terminꝰ in ꝓpõne positus sit capiendus q2 termini aliq̃n accipiunt ꝓ re vl̃i. q̃nq̄ȝ pro re particulari ⁊ aliq̃n vtroq̄ȝ mõ. Ex oĩbus etiam predictis patet ꝙ tantũ q̃nq̄ȝ sunt sp̃ẽs supposĩõis. s. discreta: naturalis: simplex: determinata ⁊ cõfusa quarũ sic hr̃ sufficientia quia oĩs suppõ est acceptio termini substantiui ꝓ aliquo vel ergo termini cõis cõmuniter teneri vel nõ. si secũdũ sic est suppositio discreta. si primũ hoc est duplr̃ aut sumitur p̃ se aut cũ adiuncto. si primũ sic est suppõ naturalis si scđm. hoc est duplr̃ aut sumitur ꝓ re vl̃i per ipsum significata aut ꝓ suis inferioribus si primuȝ sic est suppõ simplex si ẽm hoc est duplr̃ aut tenetur vl̃r aut nõ. si primũ sic ẽ suppositio confusa. si secundũ sic est determinata. Cõtra predicta arguit. primo sic in ista ꝓpõne non hõ currit hõ supponit cõfuse cũ eq̃ualet huic nullus hõ currit: ⁊ tñ hoc nõ ẽ mediante signo vl̃i: ergo ⁊c̃. Secũdo sic in istis ꝓpõnibꝰ Rome ⁊ parisiꝰ venditur piper bis audiui missam piper ⁊ missa supponit confuse. ⁊ nõ determinate cũ nullũ determinatũ piper vẽdatur parisiꝰ ⁊ rome. ⁊ tamẽ hoc nõ est mediante signo vl̃i ergo. Tertio sic. idem est confusum ⁊ infinitũ sed infinituȝ est ignotum ergo suppositio confusa est ignota. ⁊ p̃ ꝯñs nõ est diffinibilis. Quarto sic ꝙ nõ vnuȝ significat nihil significat ut hȝ Arist. quarto methaphisice: ergo a sĩli qđ non tenet ꝓ vno nõ supponit ⁊ p̃ ꝯñs terminus cõis nõ potest teneri ꝓ oĩbus suis suppositis. Quinto sic. p̃dicatũ vl̃is negatiue supponit confuse ⁊ etiam cuiuslibet negatiue ⁊ tñ nõ est mediãte signo vl̃i: ergo ⁊c̃. Ad p̃mũ dĩ ꝙ in illa ꝓpõne hõ supponit cõfuse p̃ accĩns ⁊ nõ p̃ se. Ad secundũ dĩ ꝙ illi termini ⁊ sĩles supponũt simplr̃ ⁊ nõ p̃sonaliter. Ad tertiũ dĩ. ꝙ patet solutio ex predictis in secundo notabili. Ad quartũ dĩ ꝙ negat ꝯña q2 non est simile de significatione ⁊ suppõne. sicut satis patet ex predictis. Ad quintũ dĩ ꝙ predicatũ propositionis vl̃is negatiue supponit confuse per accidẽs tñ ⁊ nõ per se ⁊ hec de suppõnibus dicta sufficiant.

Incipit secũdus tractatꝰ. De relatiõe.

Relatiuum est duplex. Uno enim modo est relatiuum cuius esse est ad aliud quodãmodo se habere ⁊ sic relatiuũ est vnũ de decem predicamentis. Alio aũt mõ est relatiuuȝ aũ latę rei recordatiuũ q2 ut vult priscianus in minori. Relatiuũ est aũ late rei recordatiuuȝ ut: hic sor. currit q̃ disputat: hoc relatiuum qui facit recordationẽ de sorte: q̃ est res ante lata. Omissis aũt relatiuis ẽm primum modũ de relatiuis. secundo mõ hic intendimus. Relatiuorũ aũt quedã sunt relatiua substãtie ut qui ille. quedã accñtis ut talis tantus. Relatiuũ aũt substãtie ẽ qđ refert eandeȝ rẽ nũero cum suo añcedente ut qui ille. Itẽ relatiuorũ substantie quedã sunt relatiua identitatis ut qui ille. quedam diuersitatis ut alter reliquus ⁊ sĩlia. Relatiuũ identitatis est qđ refert ⁊ supponit pro eodeȝ ut sor. currit q̃ disputat hoc relatiuũ q̃ refert sor. ⁊ supponit ꝓ sorte.

Iste ẽ secũdus tractatus paruoruȝ logicalium de relatiuis Petri hispani in quo. Postq̄ȝ in precedenti determinauit de suppositiõe termini. Hic p̃nter determinat de relatione termini ⁊ ratio ordinis est quia relatio termini de qua ẽ hic ad propositum presupponit suppositionẽ termini sicut suppositio presupponit termini significationem ideo priꝰ determinandũ fuit de suppositione q̄ȝ de relatione ⁊ similiter prius determinandũ est de relatione q̄ȝ de alijs proprietatibus eius que sunt ampliatio appellatio restrictio. ⁊ distributio quia relatio cõmunior est illis ⁊ eo ꝙ respicit terminum tam supponentem q̄ȝ copulantem. Ille vero terminũ supponentẽ: non quacunq̄ȝ suppositione sed personali solum. ⁊ quia cõmuniora sunt prius determinanda. ideo prius determinandũ fuit de suppositione ⁊ postea de relatione ante q̄ȝ de alijs. vnde sicut in tractatu suppositionũ terminꝰ supponens est subiectũ attributionis: ita terminus relatiuus ẽ subiectũ attributionis huius tractatus ⁊ relatio est proprietas eius quẽadmodum suppositio termini supponẽtis. Ex quo patet ꝙ scientia tradita in hoc tractatu est distincta scientia suppositionũ. quia scientie distinguũtur quẽadmodũ subiecta de quibꝰ sunt. Primo sciendũ ꝙ relatiuũ est equiuocum siue multiplex ⁊ multiplex indiffinitũ parit confusionem iõ pe. his. distinguit relatiuũ ut eligat membruȝ de quo est sibi ad propositum dicens ꝙ duplex est relatiuũ vnuȝ est

cui⁹ totū eē est ad aliud ut totū esse pris ē ad filiū ⁊ totū eē filiū est ad patrē ⁊ de tali determinatur in predicamentis. aliud est relatiuum qd facit relationē de re antelata ⁊ de tali ē hic ad ppositū ⁊ diffinit̄ sic. Relatiuū est añ late rei recordatiuū ⁊ sīlr relatio ē rei añ late recordatio q̄ mō diffinitur a prisciano in minori volumine. Secūdo sciendū q̄ relatiuorū quedā sunt subē ⁊ quedā accidētis: rō est q: oē relatiuū est añ late rei recordatiuū vel ergo rei significate per modū p se stantis vel p modū alteri adiacētis. si primū sic ē relatiuū subē. si s̄m sic ē relatiuū accidētis iō ista diuisio est analogi in sua analogata q: relatiuū dr̄ p pri⁹ de relatiuis subē q̄ accn̄tis. Ex q̄bus p3 diffinitio relatiui subē. Relatiuum enim subē est recordatiuū rei ante late p modū per se stātis significante sicut q̄ s: ille: idē ⁊ sic de alijs. Sed relatiuū accidētis ē recordatiuū rei añlate significante per modū alteri adiacētis. ut talis qualis ⁊ sic de alijs. Tertio sciēdū q̄ relatiuū subē sic diuiditur in textu relatiuorū subē aliud ē idētitatis. aliud diuersitatis. relatiuū idētitatis est quod refert idem in numero cū suo añte ⁊ p eodē supponit ut dicēdo sortes currit qui disputat. illud relatiuū q̄ refert sortē. sicut enī substantia q̄e natura ⁊ diffinitione precedit accidētia. sic relatiuū subē precedit relatiuū accidētis ideo auctor p⁹ determinat de relatiuo substātie q̄3 accidētis ⁊ huius diuisionis rō est q: omne relatiuū substātie supponit p eodē in numero cū suo antecedēte: aut nō: si primū sic est relatiuū idētitatis si s̄m sic est relatiuū diuersitatis. Quarto sciendū q̄ relatiuū substantie idētitatis est quod supponit p eodē in numero cū suo añte ut dicēdo hō currit q̄ disputat. illud relatiuū q̄ refert sortem ⁊ supponit p sorte. Aliter diffiniunt alij dicētes. Relatiuū idētitatis est illud qd̄ accipitur p illo p quo verificatur ppositio antecedētis eius. Relatiuū vero diuersitatis est id qd̄ non supponit p eodem numero cū suo añte ut dicendo sortes currit ⁊ alius disputat. Itē relatiuorū identitatis ut dr̄ in textu quedā sunt noīa ut quis alia sunt pnomia ut ille. ⁊ si de alijs que distinctio satis manifesta ē p priscianū in suo minori volumine illā diuisionē ponentē. Sed cōtra predicta arguitur. primo sic de relatiuis determinatur in predicamētis ergo hic nō debet determinari de ipsis. Scdō sic relatiuū diuersitatis significat aliā rē a re antelata ergo nō facit recordationē de re añlata. Tertio sic si ponatur relatiuū substātie distinctū a relatiuis accidētis sequeretur q̄ nullū relatiuū subē reperiretur inter terminos accidētis qd̄ est falsum q: in ista ppōne albedo est color. q̄ est qualitas hoc relatiuū q̄ refert albedinē q̄ est accn̄s ergo relatiuū subē nō distinguit̄ a relatiuo accn̄tis. Quarto sic: si diuisio relatiuorū substātie esset sufficiens vel eēt diuisio tot⁹ in suas ptes integrales vel vocis in suas significationes vel analogi in sua analogata: sed nō videtur q̄ sit aliqd̄ istorū: ergo diuisio est insufficiēs. Quinto sic hoc rl̄m qui est rl̄m substātie: ⁊ tñ in hac ppositione mulier q̄ damnauit saluauit: nō supponit p eodē in numero: sicut suū añs: nā eua dānauit ⁊ btīssima virgo saluauit: ergo relatiuū identitatis non supponit p eodē in numero sicut suū añs. ⁊ eodē mō possz argui: lignū fuit cāvite qd̄ fuit cā mortis. sīlr homo peccauit ⁊ ille redemit. Ad primū dī q̄ l3 in p̄dicamētis determinet̄ de relatiuis: tñ hic ⁊ in p̄dicamētis de ipsis diuersimode determinat̄: ut visum ē in p̄mo notabili. Ad s̄m dī q̄ l3 rl̄m diuersitatis p̄mo ⁊ p se significet aliā rē a re añ lata: tñ ex ɔ̄iti dat intelligē rē añ latā sicut cū dī sor. currit ⁊ ali⁹ disputat: sensus ē ali⁹ disputat: alius q̄ a sorte disputat: iō ex ɔ̄iti dat intelligē sortē. Ad tertiū dī q̄ subā pōt capi dupl̄r: vno mō pprie ut distinguit̄ cōtra accn̄s. isto mō nō capit̄ hic cum dī rl̄m substātie. alio mō cōiter p oī illo qd̄ h3 modū substātie: ⁊ sic capit̄ hic. iō nō repit̄ rl̄m substātie inter terminos de genere accn̄tiū sicut albedo q̄ l3 sit accidēs: q: tñ significat p modū subē: iō sibi attribuit̄ rl̄m substātie dicēdo albedo q̄ ē color ē q̄litas. Ad q̄rtū dī q̄ sicut ens diuidit̄ in idē ⁊ diuersū s̄m prius ⁊ posteri⁹ eo q̄ idē se h3 ad diuersū: ut vnū ad mlta: ⁊ sicut habit⁹ ad p̄uationē: iō ens p p̄⁹ dī de eodē q̄3 de diuerso. ita sīlr diuidit̄ rl̄m subē in rl̄m identitatis ⁊ diuersitatis: quare ista diuisio est analogi in sua analogata: q: rl̄m subē p p̄us

dī de relatiuo idētitatis: q̄3 de relatiuo diuersitatis. Et hec ē rō q̄re auctor p̄us determinauit. de relatiuis idētitatis q̄3 de relatiuis diuersitatis. Ad quintū dī q̄ duplex ē relatio: q̄dā est simplex: q̄ est qñ rl̄m ⁊ añs supponūt p eodē in spē: ⁊ nō p eodē in nūero: ⁊ ista relatiōe referūtur p̄dicta relatiua ad sua añtia: ⁊ de ista nō intelligit̄ in diffinitionib⁹. alia est relatio psonalis: q̄ est qñ p eodē in nūero supponit rl̄m ⁊ añs: ut ibi sor. currit q̄ disputat: ⁊ ista relatione nō referunt̄ p̄dicta relatiua ad sua añtia: de qua tñ solū hic intelligit̄.

Relatiuorū idētitatis. Quedā sunt reciproca ut sui sibi se a se. Alia nō sunt reciproca ut q̄ ille idē. Reciprocū aūt nō dr̄ q̄ sit patiēs s3 quia ponit modū patiēdi supra subām agentez: q: aliud ē patiens ⁊ aliud mod⁹ patiēdi: qd̄ p3 p hoc q: ntūs pōt eē patiēs ut sortes pcutit̄ s3 nō pōt hēre modū patiētis vñ mod⁹ patiēdi semp ē i obliq̄s. Si q̄rat̄ q̄d addat̄ supra patiēs p reciprocū dicēdū. q̄ addit idētitatem subē ⁊ ponit eū sub mō patiētis ut sortes videt se subā enī q̄ pri⁹ erat sub mō agentis ponitur sub mō patiētis ut in hoc pnoīe se vñ pōt sic pronomē reciprocū diffiniri. Reciprocū ē q̄ significat subā3 agentē sub mō patiētis. Itē si q̄re hoc pnomē sui careat ntō. Dicendū q̄ iā p3 ex p̄dictis q: agēs nō pōt significari ut patiens siue sub mō patiētis. nisi in obliq̄s s3 ntūs dicit modū agēt3 ⁊ iō natura nti repugnat nature hui⁹ pnoīs sui ⁊ iō nō pōt habere ntm̄ agentē. Ex p̄dictis p3 q̄ oīa relatiua idētitatis referūt eandē subām cū suo añte ⁊ referūt ⁊ supponūt pro eodē in nūero. Ex hoc etiā p3 q̄ maior certitudo ē p relatiuū idētitat3 q̄3 p suū añcedēs positum loco relatiui ut hō currit hō disputat. q: dubiū est vtrum de eodē hoīe dicat̄ aut nō: sed cū dr̄ hō currit ⁊ ille disputat certū ē q̄ de eodē dr̄. hoc enī p3 p priscianū in minori dicentez. aiax venit ad troiā aiax fortiter pugnauit. Dubiū ē vtrū de eodem dicat̄: s3 cū dr̄ aiax venit ad troiā ⁊ idē fortit̄ pugnauit de eodez intelligit̄ ⁊ sic p3 q̄ maior certitudo ē p relatiuū q̄3 p suū añs positum loco relatiui. Solet aūt dubitari circa relatiua idētitat3 vtr3 deceptō facta ex diuersa relatōe sit s3 equocationē vl' s3 aliā fallaciā: ut cū dr̄ hō videt asinū q̄ ē rōnalis hoc relatiuū q̄ pōt referri ad hūc ntm̄ homo: vel ad hūc acūm asinum: ⁊ sic cum ibi diuerse sint sententie

solet ibi cōmuniter assignari equiuocatio. Sed cōtra hoc nomē q̄ ſm q̄ est relatiuū significat rē vnā equalr̄ se hn̄tem ad oē id q̄d significatur p modū substātie: ut hō qui currit color q̄ ē in corpe: loc⁹ q̄ cōtinet rem locatā ⁊ sic de alijs. s3 nullū equocū significat rē vnā eq̄lr̄ se hn̄tē ad oīa: ergo rl̄m nō est equocum: ergo deceptio ex diuersa relatiōe nō est equocatio. Itē hoc nomē q̄ ſm q̄ est rl̄m infinite significat substantiā merā. s3 illa substātia apta nata est finiri tam p vnū an̄s q̄3 p aliud. cū ergo ista substantia infinite sumpta sit vna in se potēs referri ad quodlibet an̄s: ergo significatio huius relatiui q̄ erit vna: ergo non equocatō. Itē relatio cuiuslibet an̄cedētis ſm q̄ ē in relatiuo est vna: hec. s. res ante lata vel recordatio ante late rei: ergo oīa relatiua s3 q̄ nomē relatiuū pticipat rem vnam ⁊ rōnem vnā: ergo relatiuū est vniuocū inq̄ntū est ante late rei recordatiuū: ergo relatiua pticularia ut q̄ ille alius inquantū sunt relatiua suorū an̄tiū nō sunt equa. Si q̄s obijciat q̄ hoc relatiuū qui ē alteri⁹ rōnis ſm q̄ sumitur in hoc an̄cedente hō: ⁊ alterius ſm q̄ finitur in hoc an̄cedēte asin⁹ ut in predicta oratione: ergo nomen est cōe ⁊ rōnes hab3 diuersas: ergo est equiuocu3. Dicendū q̄ argumentū nō valet: q̄: silr̄ posset pbari q̄ q̄dlibet nomen vniuocum ess3 equocū: ut aīal ſm q̄ hō est: vel ſm q̄ in hoīe est h3 aliā rōnem: vel ſm q̄ ē equ⁹ vel est in equo: ⁊ sic hoc nomē aīal est cōe ⁊ tn̄ nō ē equocū s3 vniuocū. vnde soluendū est breuiter q̄ sicut vniuoca dicūtur habere eandē rōnem nō ſm se sed in vniuocāte ut hō bos equus in aīali sic oīa relatiua debēt habere eandē rationē nō ſm se s3 in referēte siue in suo relatiuo scilic3 in hoc cōmuni q̄d est relatiuū ⁊ sic habent idem nomen. ⁊ ideo vniuoca vniuocātur in eo sed ille obiecit de rōnib⁹ reru3 relatarū ſm se. vnde p̄dictas rōnes ab ista vltima concedim⁹ ⁊ ideo cōcedo q̄ deceptio facta ex diuersa relatione non est ſm equiuocationē. Itē deceptio est in ordinatiōe dictionū inter se: ergo ē in orōne: q̄: ordīatio dictionu3 nihil aliud est nisi orō: ergo nō ē equocatō cū equocatio solū sit in vnica dictiōe. Itē q̄ ibi nō sit amphibologia pbo: q̄: vbicūq3 est amphibologia est cōstructio vnius cū vno: ut ī hac orōne liber Arist. quo ad p̄mū modū: quo ad scdm̄ in hac litt⁹ arat. quo ad tertiū in hac scit scl̄m: ⁊ sic p3 inducēdo p oēs modos amphibologie: q̄: vbicūq3 est amphibologia est cōstructio vnius cū vno tm̄: sed vbicunq3 est diuersa relatio nō est ꝯstructio vni⁹ cū vno tm̄: imo vnius cū diuersis: ergo deceptō ex diuersa relatiōe nō facit amphibologiā: q̄d cōcedo. Itē vbicūq3 est deceptio ex eo q̄ aliq̄ dictio pōt referri ad diuersa est compositō vel diuisio: sed deceptio ex diuersa relatione ē ex eo q̄ aliqua dictio potest referri ad diuersa: ergo deceptio ex diuersa relatione ē ꝯpositio vl̄ diuisio: ⁊ hoc iter3 cōcedim⁹.

Postq̄3 auctor posuit diuisionē relatiuo3 substātie. Hic consequēter subdiuidit vnū mēbrū illius diuisionis. s. relatiuū idētitatis dicens. q̄ relatiuorū idētitatis substātie q̄da3 sunt reciproca sicut sui sibi se a se. alia vero nō reciproca. ut ille idē ⁊ similia. Cui⁹ rō ē: quia omne relatiuū idētitatis substātie ponit modū substantie patiētis supra subām agentē3 aut nō. si primū sic est relatiuū reciprocū. si scd3 sic ē rl̄m nō reciprocū. vn̄ relatiuū dr̄ reciprocū nō q̄ sit patiēs: s3 q̄: ponit modū patiētis supra substātiā agentē. ideo dicitur in textu q̄ aliō ē patiēs ⁊ aliud mod⁹ patiētis. n. cūs. n. pōt eē patiēs ut dicendo sortes pcutitur. sed nō pōt habere modū patiētis in significando. iō dicit p̄scianus. q̄ modus agētis cōuenit nōiatiuo. mod⁹ vero patiētis cōuenit obliq̄s. Ex quo patet q̄ illud relatiuū sui est rl̄m reciprocū q̄: habet modū patientis cū sit in obliq̄s. ⁊ nō in recto ut dictū est. iō illō p nomē sui intō casu caret. Primo sciēdū q̄ rl̄m reciprocū sic diffinitur. q̄ est illud quod significat substantiā agentem sub modo patientis. vn̄ relatiuū reciprocū refert eandē substantiā in numero quā habet suū an̄s ⁊ pro eodē in numero supponit. ex q̄ sequit̄ q̄ relatiuū reciprocū nō refert suū an̄s sumptū cū sua dispositiōe vl̄i vl̄r. nā si illa sit vera sequeretur q̄ idē eēt dicere oīs hō videt se ⁊ oīs hō videt oēm hominē q̄: cū relatiuū idētitatis reciprocū supponat p eodē in numero sicut suū an̄s cū hō in illa ꝓpōne. oīs hō videt se teneatur vniuersaliter ⁊ illud relatiuū se referet hoīem vniuersaliter q̄d est falsum. vn̄ ut habet̄ in textu maior est certitudo p relatiuū substātie q̄3 p suū an̄cedēs positū loco sui. ut cū dr̄. aiax venit ad troiā ⁊ aiax fortiter pugnauit ibi dubiū est vtrū sit sermo de eodē aiace in numero an nō. sed cu3 dr̄ aiax venit ad troiā ⁊ ille idē fortiter pugnauit manifestū ē q̄ de eodē aiace in numero est hic sermo. quare maior ē certitudo per relatiuū idētitatis q̄3 p suū an̄s: quod loco sui ponitur. Secūdo sciendū q̄ relatiuū reciprocum dr̄ ab alijs tribus modis. primo quia an̄s significatū p modū agentis ponit p modū patiētis nō autē alia relatiua. secundo dr̄ q̄: relatiuū reciprocū cōstruitur cū eodē verbo cū quo suū an̄cedens: q̄d tamen alijs relatiuis repugnat. tertio dr̄ q̄: relatiuū reciprocū refert idē ad seip̄m: nō aūt alia relatiua. ex q̄ sequitur q̄ reciprocatio solū cōuenit relatiuis idētitatis substātie: licet nō oībus. Cuius rō ē: q̄: reciprocatio est queda3 circularis relatio eiusde3 ad seip̄m. solū aūt rl̄m identitatis substātie p eodē supponit p quo suū an̄s q̄re sibi solū ꝯue

nit reciprocatio. ¶ Tertio sciēdū q̧ auctor in textu mouet quādā dubitationē: q̄ talis est vtrū deceptio ꝓueniēs ex diuersa relatione sit equocatio vel alia fallā. ꝓro cui⁹ solutione auctor ponit tres rōnes ꝓbātes q̧ nō sit equiuocatio quarū cā breuitatis vna dicat̄ q̄ talis est. illud relatiuū qui significat substantiā infinitā inquātū de se finiri pōt ꝑ q̄libet añs: ergo illud rl̄m qui quātū ē de se vno noīe ⁊ vna rōne pōt q̄libet añs referre: ergo nō est equocū sed vniuocū alie due rōnes clare patent in textu. ¶ Ex quo pꝫ q̧ rl̄m substātie indifferēs est ad referendū istud añs vel aliud ꝓm idē nomē ⁊ eandē rōnem referendi: lꝫ ex pte diuersorū añcedentiū variet̄ rō referēdi: sicut rō aīalis de se est vna: ⁊ tñ ꝓm q̧ recipit̄ in alia ⁊ alia spē variat̄. ¶ Et sic pꝫ q̧ deceptio ꝓueniens ex diuersa relatiōe ꝓuenit ex diuersa ordinatiōe dictōis cū dictione q̄ nihil aliud est q̄ꝫ dīo. equocatio aūt ꝓuenit ex multiplicitate dictionis simplicis: ergo ista deceptio ꝓueniens ex diuersa relatione nō est equocatio. ¶ Quarto sciendū q̧ talis deceptio ꝓueniens ex diuersa relatiōe nō est amphibologia: q2 vbicūqꝫ est amphibologia ibi est diuersa cōstructio vnius dictiōis cū alia dictiōe: sicut liber Aristo. q̄ntū ad p̄imū modū amphibologie. ⁊ littus arat̄ quantū ad scōm. ⁊ scit seculū quantū ad tertiū modū. sed vbi est diuersa relatio nō est diuersa cōstructio vni⁹ dictōis cū alia: ergo deceptio ꝓueniens ex diuersa relatione nō est amphibologia. sed q̧ ibi sit cōpositio vel diuisio ꝓbatur q2 oīs deceptō ꝓueniens ex eo q̧ aliq̄ dictio pōt ad diuersa referri: ē ꝯpositio vel diuisio: sed hic ē hmōi: ergo. ¶ Cōtra p̄dicta arguitur p̄mo sic: mod⁹ tam agēdi q̄ꝫ patiēdi ꝯuenit añti illi⁹ relatiui sui: ergo etiā vterqꝫ mod⁹ oꝫ sibi ꝯuenire: ⁊ sic pōt habere ntm̄. ¶ Scdo sic: rl̄m recipit a suo añte certā significationē ⁊ suppositionē: q2 rl̄m significat idē qd̄ suū añs. cū ergo in illa ꝓpone oīs hō videt se istud añs hō supponat vniuersaliter sequit̄ q̧ istud rl̄m se: qd̄ est suū rl̄m referat ipm vl̄r: ⁊ sic cū dispositione. ¶ Tertio sic loco relatiui lꝫ ponere suū añs: ergo loco illius relatiui se in illa ꝓpone oīs hō videt se lꝫ ponere oēm hoīem: ⁊ sic se refert añs cū sua dispositiōe: ergo rl̄m reciprocū refert suum añs sumptū cū sua vl̄i dispositione. ¶ Quarto sic argumēto text⁹: q̧ deceptio proueniens ex diuersa relatiōe sit equocatio dicēdo sic: hō videt asinū q̄ est rōnalis: hoc rl̄m q̄ refert̄ ad illū ntm̄ hō vl̄ ad illū actm̄ asinū: cū igitur nō possit illa duo referre eadē rōne q2 est alia rō nti ⁊ alia rō acti: sequit̄ q̧ tale rl̄m equiuocū erit: quare deceptio ꝓueniēs ex diuersa relatiōe ē equocatio ⁊ nō alia fallacia. ¶ Quinto sic: dicēdo sic canis videt piscē q̄ est substātia illud rl̄m q̄ pōt referre canē vel piscē: ⁊ quocūqꝫ mō dicat̄ tenet̄ equoce: cū significet idē qd̄ suū añs qd̄ est equocū. ¶ Ad p̄mū dī q̧ negat̄ ꝯña: q2 añs vni⁹ relatiui pōt esse in recto ⁊ in obliq̄: nō illud rl̄m reciprocū qd̄ significat ꝑ modū patiētis: ⁊ nō oꝫ q̧ q̄cq̄d cōuenit añcedēti cōueniat etiā relatiuo. ¶ Ad scōm dī q̧ rl̄m reciprocum certā relationē aut significationē trahit ab añcedēte: nō tñ eodē mō natura distributiōis hoc impediēte: iō nō sequit̄ q̧ relatiuū reciprocū supponat vl̄iter. ¶ Ad tertiū dī q̧ lꝫ in relatiuis reciprocis liceat loco ipsius ponere añs nō tñ in reciproco: q̄n refert̄ ad terminū cōem sumptū vl̄iter impediente natura distributionis. ¶ Ad quartū dī q̧ sicut vniuoca ꝓm se ꝯsiderata diuersas rōnes habēt ⁊ tñ vnā ⁊ eādē rōnem habēt in vniuocāte sicut hō ⁊ equ⁹ in aīali. ita ea q̄ referunt̄ ꝓꝫ se ꝯsiderata diuersas habēt rōnes ⁊ tñ vnā ⁊ eādē habēt in referēte siue in suo relatiuo ⁊ ita licet sic alia rō noīatiui ⁊ alia rō acti in suo relatiuo eadē est sicut eadē ē rō equi et hoīs in aīali. ¶ Ad quintū dī q̧ illud rl̄m q̄ ⁊ ita de alijs pōt dupl̄r ꝯsiderari vno mō quātū ad rōnem referēdi ⁊ sic oꝫ negari q̧ ibi teneat̄ equoce. alio mō pōt ꝯsiderari q̄ꝫtū ad suū significatū determinatū ꝑ suūꝫ añs ⁊ isto mō pōt esse vniuocū vel equiuocū sicut suū antecedēs. ⁊ ita in ꝓpōne dicta bene tenetur equiuoce.

¶ Sequitur de relatiuis diuersitatis. ¶ Relatiuū aūt diuersitatis est qd̄ supponit ꝓ alio ab eo qd̄ refert ut sortes currit ⁊ ali⁹ disputat hoc relatiuū alius refert sortes et supponit ꝓ alio a sorte. q2 sensus ē sortes currit ⁊ alius a sorte disputat: ⁊ ita facit recordationē de sorte. ¶ De relatiuo aūt diuersitatis datur regula talis. si relatiuū diuersitatis addatur superiori ⁊ inferiori: quod additur inferiori fit sup̄ius ⁊ qd̄ superiori erit inferius verbi gratia cū aliud ab aīali dicitur ergo aliud ab homine: hic est locus a spē: q2 in hac aliud ab aīali relatiuū diuersitatis. s. aliud additur animali qd̄ ē sup̄i⁹ ad hoīem: ⁊ in hac aliud ab hoīe additur inferiori. s. homini: ⁊ aliud ab animali est inferius ad aliud ab hoīe qd̄ est sup̄ius: ⁊ iō est ibi locus a specie siue a pte subiectiua. ¶ De relatiuo aūt idētitatis solet dari talis regula ab antiquis. ¶ Nulla ꝓpositio inchoata a relatiuo habet contradictoriā ⁊ assignant talē rōnem cū dicitur omnis hō est ⁊ ille disputat: hoc relatiuū ille: habet respectū ad hoc añcedēs hō ꝓpter dependentiā sue relationis: sed cū negatio aduenit ꝓpositioni inchoate a relatiuo dicendo sic ille nō disputat: tunc illa negatō negat verbū quod sequitur ⁊ nō respectū relationis quā habꝫ ad añcedens ergo negatio nō negat quicq̄d affirmat affirmatio ergo nō cōtradicit: ergo cū hoc sit in q̄libet ꝓpositione inchoate a relatiuo: tunc nulla ꝓpositio inchoata a relatiuo habet contradictoriā. ¶ Sed contra. ¶ Quicq̄d contingit affirmare cōtingit negare de quolibet supposito ⁊ ecōuerso. ¶ Sed verbū contingit affirmare de quolibet supposito et contingit negare: ergo de supposito quod est dictio relatiua: ergo propositio inchoana a relatiuo habet contradictoriā. ¶ Itēꝫ quelibet propositio siue enūciatio q̄ est vera habet contradictoriā: sed omnis propositio inchoata a relatiuo dūmō nō sit in ea aliqua dictio eq̄uoca: neqꝫ plura predicetur vel subijciatur est vera ergo omnis ꝓpositio inchoans a relatiuo habet contradictoriā. ¶ Itē dicit Aristo. in p̄ncipio periarmeniarū q̧ cuilibet affirmatiōi negatio est opposita: ⁊ econuerso: ergo ⁊ affirmationi inchoanti a relatiuo qd̄ concedimus

dicētes p̄dictā regulā esse falsā. Ad rōnes aūt eoꝝ r̄ndem⁹. Qḋ relatiuū ꝯpat ad suū añs ⁊ ad verbū cui subijcit̄. Vñ cū affirmatio ⁊ negatio sit orō affirmatiā vl̄ negatiua alicui⁹ de aliquo: vel alicui⁹ ab aliquo ⁊ hoc est p̄dicati de subiecto: dico ꝙ sicut pꝫ p diffinitionē dictā affirmationis et negatiōis affirmatio et negatio respiciūt tm̄ cōparationē subiecti ad p̄dicatū: ergo in ꝑpōne a relatiuo inchoante sumit̄ tm̄ cōtradictoria p cōparationē subiecti ad p̄dicatū ⁊ non p cōparationē relatiui ad añs et sic nō oꝫ negare respectū quē hꝫ relatiuū ad añs: qꝛ ille respect⁹ nō est ibi p naturā affirmatiōis: neqꝫ ꝑpter dependentiā subiecti in quantū ē subiectū: sꝫ ꝑpter dependēciā ei⁹ qḋ est subiectū: qꝛ aliud est subiectū ⁊ id qḋ est subiectū sicut aliud ē pr̄ ⁊ id qḋ est pr̄. ⁊ sic quicqḋ est affirmatū in ꝑpōne inchoata a relatiuo negat̄ in sua cōtradictoria ⁊ cōtradictoria isti⁹ ille disputat est ista: nō ille disputat negatiōe p̄posita relatiuo. De relatiuo aūt idētitatis talis regula dat̄. Oē relatiuū idētitatis non reciprocū dꝫ hēre eandē suppositionē quā ⁊ suū añs ut oīs hō est ⁊ ille ē sor. id est oīs hō ē sor. dico aūt nō reciprocū: qꝛ cū dr̄ oīs hō videt se: non est sensus. Oīs hō videt oēm hoīeꝫ vñ loco relatiui hui⁹ reciproci se nō lꝫ ponere suū añs. loco aūt alterius licꝫ ponere antecedens.

Postq̄ȝ maior determinauit de relatiuis identitatis substantie. Hic consequenter determinat de relatiuis diuersitatis primo ponēdo diffinitionē ei⁹. scḋo assignādo aliq̄s regulas relatiuoꝝ substātie: ergo ponit diffinitionē relatiui diuersitatis dicēs ꝙ relatiuū diuersitat⁹ substātie est ꝙ supponit ꝑ alio in nūero ab eo qḋ refert ut sor. currit ⁊ alius disputat. hoc relatiuū alius facit relationē de sorte in aliquo et tñ supponit pro alio a sorte in aliq̄. Primo sciēdū ꝙ diuiū pōt eē cū dī sor. currit ⁊ aliud ē albū ꝑ quo supponit illud relatiuū aliud id ad hoc dicunt q̄dā ꝙ supponit ꝑ alio hoīe a sorte sicut in ista sor. cur. ⁊ ali⁹ hō ē albus. sꝫ hoc nō vr̄ eē veꝝ qꝛ relatiuū masculi generis ⁊ femi generi quodammō restringunt̄ ad supponēdū ꝑ supposit̄ eiusdē spēi cuꝫ suo añte masculi generis vel feminini id dicet̄ inferi⁹ ꝙ ali⁹ ponit diuersitatē inter supposita: sꝫ aliḋ dicit diuersitatē in eēntia id cū dī sor. cur. ⁊ alius hō est alb⁹ sensus ē ali⁹ pticular̄ hō est alb⁹ ⁊ cū dī sor. cur. ⁊ aliud ē albū sensus ē aliud eēntialr̄ ē albū ⁊ nō suppōit ꝑ re in eadē spē id distinguit̄ ꝯtra hoc relatiuū ali⁹ qḋ determinat̄ p masculinū gen⁹ ad supponēdū ꝑ eodē in spē cū suo añte. Scḋo sciēdū ꝙ in textu assignant̄ tres regule relatiuoꝝ quaꝝ p̄ma ē relatiuoꝝ diuersitatis q̄ talis ē. Si relatiuū diuersitatis substātie addat̄ termino supiori ⁊ inferiori tūc termin⁹ inferior fit supior ⁊ ecōtra sicut aial est supius ad hoīem. sed aliud ab aiali est inferius ad aliud ab hoīe. sicut bñ sequit̄ hō est: ergo aial est a spē ad genus ita bñ sequit̄ lapis ē aliud ab aiali: ergo ē aliud ab hoīe. Rō hui⁹ ē. qꝛ virtualiter includit in se quādā negationē. id q̄ñ actu plura partiū significant̄ tanto plura negant̄ sicut etiā negatio infinitās ut nō hō in plus se hꝫ q̄ȝ nō aial cū nō hō de nō aiali vl̄r p̄dicet̄ sicut in ꝯuersione ꝑ ꝯpositionē satis dictū ē. Tertio sciēdū ꝙ scḋa regula relatiuoꝝ ē ꝙ nulla ꝑpō inchoata a relatiōe substātie hꝫ ꝯdictoriā quā qḋē regulā ponūt aliqui tanq̄ȝ veraꝫ p. aūt. h. recitat ipsam ⁊ manifestat eā eē falsam. ⁊ improbat eā in textu trib⁹ rōnibus quaꝝ vltima talis ē. Cuilibet affirmatōi est negatio opposita ⁊ ecōtra. ut hꝫ Arist. in scḋo ꝑyarmenias: ergo affirmationi inchoate a relatiuo subē erit negatio opposita ꝯdictorie ⁊ ecōtra qḋ ꝯcedimus dicētes p̄dictā regulā eē falsam. Alie due rōnes clare patēt in textu. id cā breuitatis ꝑ nūc relinquunt̄. Quarto sciendū ꝙ tertia regula talis ē ꝙ oē relatiuū idētitatis subē nō reciprocū codē mō supponit sicut suū añs: ut oīs hō est aial. ⁊ ille est subā hoc relatiuū ille supponit ꝑ oī hoīe ⁊ ē sensus oīs hō est aial ⁊ ille est subā. i. oīs hō est aial ⁊ oīs hō ē subā ⁊ dī notāter nō reciprocum qꝛ ut dictū ē cū dī oīs hō videt se nō est sensus ꝙ oīs hō videt oēꝫ hoīem. id sicut etiā dcm̄ ē loco relatiui reciproci nō lꝫ ponere suū añs sicut fit de relatiuis idētitat̄ substātie nō reciprocis: ⁊ id ibi nō pōt fieri descēsus nisi sub añte dicēdo: oīs hō videt se ergo sor. videt se: ⁊ plato videt se: ⁊ sic de alijs. Cōtra p̄dicta arḡ p̄mo sic: negatio addita supiori ⁊ inferiori non facit ꝙ supius sic inferi⁹: aut ecōtra: qꝛ solū hꝫ negare: ergo nec relatiū diuersitatis hoc facere pōt virtute negationis. Scḋo sic in nō entib⁹ nō sunt gñā neqꝫ spēs: ergo nō hō nō est gen⁹ ad nō aial: nec aliud ab hoīe est gen⁹ aliḋ ab animali q̄re male dictū ē ꝙ arguēdo sic: lapis est aliud ab aiali: ergo ē aliud ab hoīe. arguitur a spē ad genus. Tertio sic: nō sequit̄ p p̄mā regulā sor. est alter ab hoīe: ergo est alter a seipso: ergo illa regula nō est vera. Quarto sic contra secundā regulā ꝑbando ipsam esse verā rōne qua mouebantur antiqui: q̄ talis est cū dr̄ hō ē ⁊ ille disputat: hoc relatiuū ille hꝫ respectū ad suū añs ꝑpter dependētiā sue relatiōis: ergo cū negatio negās q̄ nō agit añ se sequit̄ ipsum relatiuū: ut dicēdo: sortes currit. ⁊ ille disputat: nō negat qḋ affirmatio affirmat quare no facit contradictionē. Quinto sic: ꝙ tertia regula nō sit vniuersaliter vera: qꝛ dicēdo hō currit ⁊ ille est dignissima creaturarū: vel ille est spēs hoc relatiuū ille rōne illius adiuncti species videtur habere suppositionē simplicē: ⁊ tamē suū antecedēs supponit ꝑsonaliter: ergo tertia regula nō est vl̄r vera. Ad p̄mū dicitur ꝙ negatio p̄mo ⁊ ꝑ se habet negare: sed ex cōsequenti habet distribuere ⁊ facere terminū inferiorē superiorē ⁊ econtra. Ad secūdū dī ꝙ dupliciter pōt intelligi ꝙ in nō entib⁹ siue in negationibus sint genera ⁊ spēs. vno mō s̄m veritatē ⁊ sic cōcedītur ꝙ ibi nō sunt genera nec spēs. Alio mō s̄m modum tm̄: ⁊ isto mō in nō entibus bñ sunt gñā ⁊ spēs: ⁊ id lꝫ nō hō nō sit verū genus ad nō aial: hꝫ tm̄ modū generis respectu ipsius. ⁊ ita dī de aliud ab hoīe in ordine ad aliud ab animali. Ad tertiū dī ꝙ regula intelligit̄ de relatiuis substantie: mō alterū est relatiuū diuersitatis accidētis: ⁊ id ꝯcedēdū ē ꝙ regula sibi non cōuenit. Ad quartū dī ꝙ ꝑ p̄dc. hīs. r̄ndet ꝙ r̄lm cōparat̄ ad suū añs: ⁊ cōparat̄ ad verbū cui subijcitur. ꝑ cōparationē vero relatiui ad verbū sumit̄ q̄litas ꝑpōnis: ⁊ nō p cōparationē relatiui ad añs: id negatio in cōtradicendo hꝫ tm̄ negare cōparationē relatiui ad verbū ⁊ non comparationē relatiui ad antecedēs id ratio antiquoꝝ nulla est. Ad quintū dī ꝙ eñdent aliqui ꝙ r̄lm idētitat̄ nō reciprocū q̄ñqꝫ facit recordationē sui añtis sine mutatiōe eē añtis vel alicui⁹ ꝑprietatis ei⁹. ⁊ tunc codē mō supponit sicut suū añs. q̄ñqꝫ vero facit recordationē sui añtis cū mutatione sui esse vel alicuius ꝑprietatis ⁊ sic nō oꝫ ꝙ codē mō supponat sicut suū añs: licet sit verū ꝙ semp supponit ꝑ eodē numero in nūerositate essentie vl̄ suppositi. Aliter pōt dici ⁊ fortasse meli⁹: ꝙ in illa ꝑpōne p̄dicta illud relatiuū ille supponit ꝑsonaliter ⁊ non simpliciter: qꝛ suppositio relatiui identitatis sibi cōuenit rōne sui añtis: ⁊ nō rōne alteri⁹ sibi adiuncti. Et sic pꝫ de relatiuis substantie.

¶ Dicto de relatiuis subē: dicendū ē de relatiuis accñtis. Relatiuū aūt accñtis ē qȯ refert eandē rem ꝑ modū denominationis ut talis qualis ⁊ siñia. vñ hec est dr̃ia relatiui substātie ad relatiū accñtis: qꝛ relatiuū substātie refert rem vnā ꝑ modū eius qȯ est qd: ut albedo q̄ ē in pariete: et color q̄ est in corpe: et sic de alijs. Relatiuū autē accidentis est qȯ refert rē ꝑ modū denoīationis: ut sor. est albus et talis ē plato. Alia aūt datur dr̃ia earūdē: qꝛ relatiuū substātie refert idē numero. relatiū aūt accñtis refert idē specie: ut sor. est albus et tal' est plato. et iȯ dicimus ꝙ accñs in nūero nō pōt esse in diuersis subiectis: sed idē accidens in specie. Relatiuū aūt accñtis diuidit: qꝛ aliud est relatiuū idētitatꝫ: ut talis. aliȯ relatiuū diuersitatis: ut alterius modi. Relatiuū idētitatis in accidētibꝰ est ꝙ refert eā dē q̄litatē specie: ⁊ supponit ꝓ eadē in specie: ut sor. ē albꝰ ⁊ talis ē plato. Relatiuū aūt diuersitatis in accidētibꝰ est: ꝙ refert eadē in spē: ⁊ supponit pro q̄litate diuersa spē: ut sor. est albus: et alteriꝰ modi est plato. Differt aūt relatiuū idētitatis substantie a relatiuis idētitatis accidētis: qꝛ relatiuū idētitatis substātie refert eandē substātiā in numero. Relatiuuꝫ autē identitatis accidentis nō refert idē accñs in numero: sed idem accidens in spē. Itē relatiuorum idētitatis in accidētibus aliud est qualitatis ut talis. aliud est quātitatis cōtinue: ut tantus aliud ē relatiuū numeri: ut tot. Itē relatiuorū numeri quedā sunt noīa: ut tot quot totidem. quedā aduerbia. ut totiens quotiens. Sciendū autē ꝙ talis ⁊ tātꝰ ⁊ tot et totidēꝫ ⁊ quotiēs possunt esse relatiua ⁊ demonstratiua et redditiua. Si ad presentes dicantur demonstratiua sunt: ut cū dicimus demōstrantes mare: talis ē nilus. ⁊ demonstrantes herculē talis est plato: ⁊ sic de alijs. Si aūt nō dicatur ad presentes siue ꝑ demōstrationē reꝝ p̄sitiū: tūc sunc relatiua vl' redditiua. sed proprierea ditiua sunt qñ reddūtur interrogationi p̄cedēti: ut qualis est sor. talis est plato. Relatiua aūt sunt qñ sine interrogatiōe ꝓferūtur: ut qualis est plato: talis fuit sortes. Et qñ ad noīa adiectiua dicunt̄ spālitū accidentiū: ut ethiops ē niger ⁊ talis est coruus. vel sor. fuit albus: ⁊ talis est plato: et hec de relatiuis dicta sufficiant.

¶ Postq̄ꝫ auctor determinauit de relatiuo substātie. Hic ꝯñter determinat de relatiuis accñtis. ⁊ rō huiꝰ est: qꝛ sicut accñs se hꝫ ad subām: ita relatiuū accñtꝭ ad relatiuū subē sꝫ accñs posteriꝰ est subā nedū f̄m ordinē nature: sed etiā secūdū ordinē cognitiōis: qꝛ hꝫ cognosci ꝑ suū subiectū: ergo relatiuū accñtis posterius ē relatiuo subē: q̄re ꝯuenieñter de ipso posteriꝰ determinat̄. vñ Pe. hispa. determinādo de relatiuis accñtis: primo ponit diffinitionē relatiui accñtis. scd̄o notificat ipsum aliquibꝰ diuisionibꝰ. ergo primo ponit talē diffinitionē relatiui accñtis dicēs ꝙ relatiuum accñtis ē qȯ refert rē suā ꝑ modū denoīantis: ut tale q̄le: ⁊ similia: ut dicēdo sor. est albus. ⁊ plato est talis. illud relatiuū talis: refert illud antecedēs albū: denominando platonē albū implicite qꝛ sensus est: plato ē talis. i. plato est albus. Primo sciendū: ꝙ relatiuū accidētis differt a relatiuo substantie duobꝰ modis. primo qꝛ relatiuū substantie refert rē suam ꝑ modū ꝑ se stantis siue ꝑ modū eius qȯ est qd. ut albedo q̄ est qualitas est color q̄ est in pariete ⁊ sic de alijs. relatiuū aūt accidētis refert rē suā ꝑ modū denominatiōis. ut dicēdo sortes est bipedalis ⁊ tantus est plato. Scd̄o differūt qꝛ relatiuū substātie refert idē in numero cū suo antecedēte. relatiuū vero accidentis nō. sed solū idē in specie. Cuius rō est: qꝛ idē accidens in numero nō pōt esse in diuersis subiectis: sed bñ idēꝫ accidēs in spē. diuidit̄ aūt relatiuū accñtis in textu sic. Relatiuorū aūt accñtis. aliud est relatiuuꝫ idētitatis ut talis q̄lis tantus quātus ⁊ sic de alijs. Aliud est relatiuū diuersitatis ut alter reliquus ⁊ siñia. Que diuisio est analogum sua analogata: qꝛ relatiuū accidētis semꝑ ꝑ priꝰ dr̄ de relatiuo idētitatis q̄ꝫ de relatiuo diuersitatis; qꝛ relatiuū identitatis ꝑus ꝯfectius est relatiuo diuersitatis sicut idē prius est diuerso. Cuius diuisionis rō est: qꝛ oē relatiuū accñtis supponit pro eodē in spē cū suo antecedēte vel nō. si primū sic est relatiuū idētitatis: si scd̄m sic ē relatiuū diuersitatis. Scd̄o sciēdū: ꝙ relatiuū dr̄ accidētis nō ꝙ referat accidēs solū sꝫ qꝛ facit recordationē de suo aīte ꝑ modū accidētis. i. adiectiue significati. ideo sicut relatiuū substātie pōt reꝑiri in oībus nouēꝫ generibꝰ accidentiū: ita relatiuū accidētis pōt reꝑiri in p̄dicamēto substātie ut sor. est hūanus ⁊ talis est plato. vnde in textu relatiuū idētitatꝭ accñtis sic diffinitur. Relatiuū idētitatꝭ in accñtibꝰ cū sit qȯ refert idē accñs i spē ꝓ eodē supponit cū suo aīte. Sed relatiuū diuersitatis accñtis ē qȯ refert idē accidēs in spē cū suo aīte. sꝫ ꝓ diuersis in specie suppōit ut sor. est albus ⁊ fortes est alterius mōi. vñ differt relatiuūꝫ idētitatis substātie a relatiuo idētitatis in accñtibꝰ: qꝛ relatiuū substātie idētitatis refert eādē rē in numero cū suo antecedente; relatiuū aūt identitatis in accñtibus nō refert idēꝫ accñs in numero: sed solū idēꝫ in spē. quare alia ⁊ alia rōne dicunt̄ relatiua idētitatis. Tertio sciendū: ꝙ vnū membrū p̄dicte diuisionis subdiuiditur in textu sic. Relatiuum idētitatis in accñtibus. aliud est relatiuū in quantitatibus ut tantus quātus. aliud ē qualitatis ut talis qualis. Cuius diuisionis rō est: qꝛ relatiuū identitatis in accñtibus refert rem suam ꝑ modū forme qualificantis id est: cuiꝰ est aut ꝑ modū mēsure. si primū sic est relatiuū qualitatis. si scd̄m sic ē relatiuū quātitatis. vñ in p̄dicta diuisione determinatio diuisi debet intelligi in mēbris diuidentibꝰ ut sit sensus relatiuorū idētitatis. Aliud ē relatiuū idētitatis accidētis idētitatꝭ quantitatis. Aliud ē relatiuū accidētis qualitatis. In p̄dicta aūt diuisione quantitas ⁊ qualitas nō capiūtur specialr̄ ut sunt p̄dicamenta ad inuicē ⁊ ab alijs distincta. sꝫ quodāmodo accipiūtur cōiter scꝫ quātitas ꝓ oī eo qȯ significatur ꝑ modū quātitatis siue ꝑ modū mēsure. ⁊ qualitas ꝓ omni eo quod significatur ꝑ modū q̄litatis siue forme q̄lificantis Ex quo patet ꝙ relatiuū idētitatis in accidētibus pōt reꝑi

ri in substantia ⁊ in alijs p̄dicamētis a quantitate ⁊ qualita te. Quarto sciendū: q̄ relatiuū idētitatis quantitatis in textu diuidit̄. nā aliud ē relatiuū quātitatis ꝯtinue ut tātus quātus. Aliud ē relatiuū quātitatis discrete ut tot quot. et iterū relatiuū quantitatis discrete diuidit̄: q2 q̄dā sunt noīa ut tot quot: alia uo aduerbia ut totiēs quotiēs. vn̄ in p̄dictis diuisionib⁹ determinatio diuisi oꝫ intelligi in mēbris diuidē tibus sicut dictū est in p̄cedēti diuisiōe. Sed ut habet̄ in textu relatiua idētitatis accn̄tis pn̄t eē relatiua demōstratiua ⁊ respōsiua siue redditiua s̄m diuersas rōnes. q2 si referant̄ ad res p̄ntes dn̄r ut demōstratiua ut demonstrando tulliū dicimꝰ tal̄ ē achiles ⁊ sic de alijs. Et qn̄ reddūtur interrogatiōi p̄cedenti dn̄r respōsiua vel redditiua. ut si q̄ratur q̄lis ē sor. ⁊ r̄ndeatur ip̄e ē talis qualis ē plato. qn̄ uo referūtur ad nomina adiectiua specialiū accidētiū dn̄r relatiua ut ethiops est niger ⁊ talis est coruꝰ ⁊ p̄r est albus. ⁊ talis ē filiꝰ. Cōtra p̄dicta ar̄. p̄mo sic: accn̄tia sensibilia priꝰ a nobis cognoscūtur: ergo nō est verū q̄d accn̄s sit posteriꝰ substātia ordie cognitiōis. Scd̄o sic: relatiū accidētis bn̄ regitur in genere substātie ut sor. est rōnalis ⁊ tal̄ est plato ⁊ tn̄ nō regitur ibi denolatio: ergo ꝯtra diffinitionē. Tertio sic: relatiuuꝫ idētitatis accn̄tis regitur in substātia ⁊ in alijs generibꝰ accidētiū a q̄ntitate ⁊ q̄litate: ergo p̄dicta diuisio est insufficiens ꝯn̄a patet q2 in plus est diuisuꝫ q̄ꝫ diuidētia. Quarto sic relatiuū subē regitur in q̄ntitate ut dicēdo: linea q̄ est quātitas ⁊ in q̄litate. ut dicēdo albedo q̄ est in corpe: ergo mēbra diuisionis repiuntur ex̄ diuisum ⁊ sic diuisio est insufficiens. Quinto sic: tātus ⁊ quātus q̄ sunt relatiua quātitatis cōtinue pn̄t repiri in orōne q̄ ē quātitas discreta ut dicēdo tāta est vna sillaba quāta ē alia. Tertio male diuidit̄ relatiuū quātitatis in ꝯtinuū ⁊ discretū. silr̄ tot ⁊ quot q̄ sunt relatiua quātitatis discrete attribuūtur linee vel tpi q̄ sunt quātitates ꝯtinue. ut dicēdo tot sunt hore diei hodierne quot sūt hesterne ⁊ ecōtra ergo male diuidit̄ relatiū q̄ntitatis in relatiuū q̄ntitatis ꝯtinue ⁊ q̄ntitatis discrete. Ad primū dr̄: q̄ in nobis duplex repitur cognitio quedā ē sēsitiua ⁊ sic cōceditur an̄s. alia ē intellectiua: ⁊ de tali hic intelligit̄ ⁊ sic negat̄ an̄s. Ad s̄ꝫ dr̄: q̄ lꝫ i ḡn̄e subē nō sit vera denoīatio tn̄ bn̄ est denoīatio s̄m modū ⁊ hoc sufficit. Ad tertiū patet solutio ex scd̄o notabili. Ad q̄rtū silr̄. Ad q̄ntū dr̄ q̄ tātus ⁊ quātꝰ ꝯueniūt orōni nō s̄ꝫ se s̄ꝫ rōne tpis in quo ꝓfert̄. Silr̄ tot ⁊ quot attribuūtur tpi ⁊ linee nō s̄m suam subām s̄ꝫ rōne sui accn̄tis. s. actus mēsurādi q̄ est ꝑ modum discreti. Circa hec aūt diuersitates accn̄tis q̄ritur de veritate istiꝰ sophismatis sor. ē alter a se ipso ꝓbatur sic sortes sedens est alter a seipso nō sedēte ut habet porphiriꝰ in p̄dicabilibꝰ ergo ista ē vera sor. est alter a seipso. Improbat̄ sic: sor. ē alter a seipso: ergo sortes est alter ab hoīe. ꝯn̄a tenet ab inferiori ad suū supius. sed ꝯn̄s est falsum: ergo ⁊ an̄s. q̄d fuit sophisma. Item sortes ē idē sibi ipsi: ergo nō est alter a seipso. R̄ndetur q̄ sophisma est verū ⁊ ad p̄mā improbationē dr̄ q̄ negatur ꝯn̄a. ⁊ ad ꝓbationē dr̄ q̄ nō arguitur ab inferiori ad suū supius affirmatiue. s̄ꝫ potiꝰ negatiue. Ad aliā silr̄ negatur ꝯn̄a q2 idem importat vnitatē in substantia. alter uo importat diuersitatē in accidētibꝰ. ista aūt duo bene se cōpatiūtur in eodē. Et hec de relatiuis dicta sufficiant.

Incipit tertius tractatus de Ampliatione.

Personalis suppositio est acceptio termini cōis pro suis inferiorib⁹. Cuiꝰ alia ē cōfusa alia determinata ut prius patuit. Itē ꝑsonalis suppositiōis: alia est diuisio: nā alia est restricta alia ampliata. ⁊ iō restrictio ⁊ ampliatio habēt fieri circa ꝑsonalē suppositionē.

Restrictio est coartatio termini cōis a maiori suppositiōe ad minorē: ut cū dr̄: hō albus currit: hoc adiectiuuꝫ albus restringit hominē ad supponendū pro alio Ampliatio ē extensio termini cōmunis a minori suppositione ad maiorem: ut hō pōt eē antixp̄s. ille terminꝰ hō nō solū supponit pro his qui sunt: sed ꝓ his qui erūt. vnde ampliatur ad futura. Dico autē termini cōis: q2 terminus discretꝰ: ut sor. nō restringitur neqꝫ ampliatur.

Iste est tractatꝰ tertiꝰ huiꝰ libri qui partuoꝝ logicaliū dr̄. in quo postq̄ꝫ P̄e. hispa. supiꝰ determiauit de suppositionibꝰ terminoꝝ absolutoꝝ ⁊ respectiuoꝝ. Hic ꝯn̄ter determinat de alijs ꝓprietatibꝰ eoꝝ vꝫ de ampliatiōe ⁊ restrictione ⁊ q2 ampliatio ⁊ restrictio hn̄t fieri circa ꝑsonalē suppositionē ⁊ ꝑsupponūt eā: de q̄ visum ē priꝰ: iō patet ordo huiꝰ tractatꝰ ad p̄cedentē et sequentē pꝫ q2 ampliatio ē q̄uodāmodo ꝑfectior q̄ꝫ restrictio. nā ampliatio augmētat quodāmō suppositionē termini: restrictio aūt diminuit. cū aūt augmētatio dicat ꝑfectiorē quātitatē q̄ꝫ diminutio q2 tēdit ad q̄ntitatē ꝑfectā: sequitur q̄ ampliatio q̄ augmētat suppositionē termini debet p̄cedere restrictionē q̄ restringit ⁊ diminuit.

Primo sciendū: q̄ ampliatio ⁊ restrictio hn̄t fieri circa suppositionē ꝑsonalē: iō auctor incidētalit̄ ponit diffinitionē eius: ⁊ etiā diuisionē in suppositionē determinatā ⁊ ꝯfusam. ⁊ q2 supius auctor fecit mētionē de eisdē determinatōe eoꝝ relinquit̄. Sꝫ magis ad ꝓpositū accedēdo auctor diuidit ꝑsonalē suppositionē aliter q̄ꝫ prius: ⁊ est diuisio talis ꝑsonaliū suppositionū: alia ē restrictiua: alia ampliatiua. Ex quo patet q̄ hn̄t fieri solū circa suppositionē ꝑsonalē. Et q̄ nō possunt fieri circa suppositionē naturalē ⁊ simplicē patꝫ p̄mo q2 in naturali suppositione terminꝰ accipitur ꝓ oībꝰ q̄ ꝑticipant naturā cōem ꝑ terminū cōem significatā: ⁊ iō naturalis suppositio nō potest restringi nec ampliari remanēte naturali suppositione. Similiter nō pn̄t fieri circa simplicē: q2 suppositio simplex ē acceptio termini cōis ꝓ natura simplici. quequidē natura simplex ē indiuisibilis: ⁊ non accipitur ꝓ pluribꝰ suppositis. ⁊ q2 ampliatio ⁊ restrictio dicūt quandā diuersitatē: iō nō possunt fieri circa suppositionem simplicē: ex quo sequitur q̄ soluꝫ habēt fieri circa suppositionē ꝑsonalē: ⁊ hoc tā determinatā q̄ꝫ ꝯfusam. Secūdo sciēdū: q̄ q̄uis in isto tractatu nō determinetur de restrictiōe sed solū de ampliatiōe: q2 tn̄ ampliatio ⁊ restrictio opponūtur: ⁊ vnum oppositū nō ꝑfecte cognoscitur nisi cognoscit̄ reliquū: ⁊ iō in isto tractatu auctor diffinit restrictionē. vn̄ restrictio est coartatio termini cōis a maiori suppositione: hoc ē a maiori ambitu seu acceptione suppositoꝝ ad minorē suppositionē. vn̄ ponitur coartatio loco generis. deinde ponit termini cōis ad differentiā termini discreti: qui nec restringit̄ nec ampliatur eo q̄ nō habet supposita: ⁊ dr̄ a maiori suppositione ad minorē ad differentiā ampliationis. vn̄ si dicatur homo currit: homo ibi supponit pro oībus hoībus tā albis q̄ꝫ nigris aut medio colore coloratis: sed tn̄ cū dicatur hō albus currit: homo ibi restringitur ad supponendū pro hoībus albis tm̄. vn̄ intelligēdū ē quātū ad veritatē locutionis: q2 cū dr̄ hō albꝰ currit hō supponit ꝓ oībus hominibꝰ sed nō redditur locutio vera nisi ꝓ albis. Tertio sciēdū q̄ ampliatio sic diffinitur in textu q̄ ē extēsio termini cōis a minore suppōne ad maiorē. hoc ē a minori ambitu seu acceptione suppositoꝝ ad maiorē. ⁊ intelligendū ē ut prius q̄ntū ad veritatē locutionis. ut cū dr̄ homo currit: ibi hō reddit locutionē verā solū pro illis qui sunt actu hoīes ꝓpter exigentiā illius aduīcti currit. s̄ꝫ cū dr̄ homo pōt currere vel homo pōt esse antixp̄s. ibi locutio pōt verificari tam ꝓ illis qui sunt actu q̄ꝫ ꝓ illis qui sunt in potētia. ⁊ ita hō ampliatur ⁊ augmētatur actu eius suppositio ⁊ ꝑ hoc aduīctū pōt. Et fiūt semꝑ ampliatio ⁊ restrictio respectu termini poten

ēis teneri ꝑ pluribus vel paucioribus q̄ꝫ exigat sua actualis suppositio. vnde in ista diffinitione ponitur termini cōis eadē rōne qua ⁊ in p̄cedēti diffinitiōe. vnde coartatio ⁊ extēsio non capiūtur hic ꝓprie: ſ; methaphorice ad coartationē ⁊ extensionē realem. nam sicut coartatio realis est qua aliquis minus spaciū continet quā prius ⁊ extēsio maius. sic in proposito dicitur coartatio quia terminus cōmunis tenetur ꝓ paucioribus suppositis q̄ꝫ prius ⁊ extensio dicitur: quia terminus cōmunis tenetur ꝓ vniuersalibus suppositis q̄ꝫ prius ⁊ sic patet intellectus istarū diffinitionū. Quarto sciendū q᷑ supposita alicuius termini possunt dici supposita in actu dupliciter. vno modo quantū ad actū existēdi. Alio modo quantū ad actum significandi. vnde cesar vł adam vel antixp̄s qui includunt essentialiter formā hominis sunt supposita eius quantū ad actū significādi q̄ꝛ actualiter nō existūt ideo non sunt supposita hominis quantū ad actū existendi scilicet hominis actualiter existendi. vnde q̄n auctor loquit̄ de ampliatione intelligit q᷑ terminus cōis ampliatur quando supponit respectu verbi vel adiuncti ad supposita q̄ non sunt supposita in existendo. sed in significādo ut patet in exēplo auctoris: homo pōt esse antixp̄s. Cōtra p̄dicta arguitur primo sic: a notioribus nobis debemus procedere sed restrictio est notior suppositione cū ſit magis determinata et magis determinata sunt nobis notiora: ergo sequit̄ q᷑ iste tractatus debet p̄cedere precedentem. Secūdo sic: suppositio naturalis ⁊ simplex possunt ampliari ⁊ restringi: ergo cōtra diuisionē in qua dicebat̄ q᷑ personalis suppositio alia est ampliatiua alia restrictiua. an̄s patet quia hō dr̄ hō contingenter est sp̄ēs vel necessario. Tertio sic: contra diffinitiones p̄dictas quia coartatio ⁊ extensio sunt quātitates: ſ; ampliatio ⁊ restrictio non sunt quātitates: ergo male dicit̄ q᷑ ampliatio ē extensio ⁊ restrictio ē coartatio. Quarto sic: q᷑ terminus cōis non possit ampliari q̄ꝛ terminus cōis supponit solū pro his que actu participant formā termini cōis: ergo non pōt ampliari ad ea que erunt vel possunt eē.

Quinto sic dicendo: sor. pōt esse ibi sortes stat indeterminate pro sorte qui est ⁊ qui erit: ergo terminus discretus potest ampliari. Ad primū dr̄: q᷑ licet cognitiōe determinata sensibili magis determinatū precedat minus tn̄ cognitiōe intelligibili ⁊ cōfusa magis cōfusum p̄cedat magis determinatū ⁊ sic ē de ampliatione respectu suppositiōis. Ad secundū dicitur: q᷑ licet termin⁹ ꝑ se sumpt⁹ supponat naturaliter tn̄ q̄n sumitur cū adiuncto nō amplius supponit naturaliter. Et etiā licet termino q̄ supponit simpliciter addatur dictio ampliatiua tn̄ non ampliat ipsum terminū eo q᷑ non reperit naturā aptam natā suscipe ampliationem.

Ad tertiū dicitur: q᷑ ibi nō accipitur extensio nec etiā coartatio realiter sed solū methaphorice vt̄, ut dictū ē. Ad quartū dicitur: q᷑ licet terminus cōis nō possit ampliari ꝓ pluribus quantū ad supposita actualia in essendo: cū bene pōt ampliari quantū ad supposita actualia in significando.

Ad q̄ntū dicitur: q᷑ quādo termin⁹ ampliatur vel restringitur oportet q᷑ teneatur vniuoce modo si sor. stet pro eo q̄ est erit vł pōt esse: hoc tn̄ ē equoce: ⁊ sic ibi nō ē ampliatio.

Ampliationū alia fit per verbū ut per hoc verbū potest: ut homo potest esse antichristus. Alia per nomē: ut hominē esse antixp̄m est possibilis. Alia per participium: ut homo est potens esse antixp̄s. Alia per aduerbiū: ut homo necessario est animal. homo enim ampliatur non solū pro presenti: sed etiam pro futuro tenetur. Et ideo sequitur alia diuisio ampliationis secundū q᷑ ampliationū alia ē respectu suppositorū: ut homo potest esse antichristus Alia respectu t̄pis: ut hō necessario ē aīal.

Postq̄ꝫ auctor posuit diffinitionē ampliatiōis. Hic consequenter eā diuidit: ⁊ q̄ꝛ diffinitū dicat ēē: diuisio vō dicat posse reg ⁊ esse precedit posse: ideo patet ordo et dicit: q᷑ ampliationū alia fit ꝑ verbū: ut hō ē antixp̄s. Alia ꝑ nomē: ut hoiē esse antixp̄m ē possibile. Alia ꝑ aduerbiū: ut hō necessario ē animal. Alia ꝑ p̄ticipiū: ut hō ē potens esse aīal. Et ex ista diuisione ampliationis infert auctor aliā dicens: q᷑ quedā ē ampliatio q̄ fit respectu suppositoꝝ: ut hō pōt esse antixp̄s. alia respectu t̄pis: ut homo necessario ē aīal. Primo sciendū q᷑ illa dicantur ampliare respectu suppositoꝝ q̄ faciunt terminū cōem teneri ꝑ suppositis existentib⁹ in actu q̄ꝫ nō existentibus cuiusmodi sunt verba quoꝝ actus cōparatur ad subiectū: in subiecto tn̄ non sunt: ut sunt ista: pōt opinatur laudatur: ⁊ sic de aliis. ⁊ sl̄r ampliant illa q̄ ab ipsis descendunt ut aliqua noīa ⁊ aliqua p̄ticipia ⁊ etiā aduerbia: ut potens ⁊ possibiliter. q̄ descendūt ab hoc verbo pōt laudabile ⁊ laudabiliter: q̄ descendūt ab hoc verbo laudo as. ſ; illa dicuntur ampliare respectu temporū q̄ faciunt terminū cōem extendi ad oēs differētias tēporis: ut impossibile ⁊ necessario. vnde cū dicitur homo necessario ē animal: idē ē ac si diceretur in omni t̄pe: cōuenit hoī q᷑ sit animal. Scd̄o sciendū q᷑ ille terminus dr̄ ampliari q̄ ꝑ plurib⁹ suppositis stat q̄ꝫ prius stabat cū adiuncto cui addebatur. verbi gr̄a si dicat̄ hō pōt esse antixp̄s: ibi homo stat ꝑ plurib⁹ q̄ꝫ si diceretur hō currit: quia stat ꝑ hominibus p̄sentibus. Et ꝑ oppositum terminus dicitur restringi q̄ pro paucioribus suppositis stat q̄ꝫ prius stabat cum suo adiuncto: ut si dicatur hō currit. ibi homo stat pro p̄sentibus. ⁊ cū dr̄ alb⁹ homo currit: ibi stat pro p̄ntibus albis. Tertio sciēdū: q᷑ virtus ampliādi ⁊ restringēdi datur alicui a proprio eius impositione: ⁊ etiā alicui datur ⁊ nō alteri. propter quod quedā sunt ꝑtes orationis: sicut nomē verbū aduerbiū ⁊ participium: q̄ possunt restringere vel ampliare: sed alie ꝑtes orationis nō p̄nt hoc: cū eis non sit data virtus ampliādi vel restringēdi a prima earū impositione. vnde ampliatio radicaliter ē in termino cōmuni radicata: q̄ terminus aptus natus ē supponere ⁊ capi pro suppositis non existētibus: sed actualiter est in termino ampliato. Quarto sciendū: q᷑ licet ista diuisio sit quadrimēbris tn̄ pōt reduci ad bimembrē. nam oīs dictio ampliatiua ē pars declinabilis. vł indeclinabilis. si primū hoc ē dupliciter vel significat subām sic ē primū mēbrū. vel significat actū ⁊ hoc ē dupliciter vel actum distantē a substantia et sic est verbū: vel indistantē ⁊ sic ē participiū. si scd̄m sic ē aduerbiū. Sufficientia alterius diuisionis ē ista q̄ꝛ cū oīs ampliatio sit extensio termini vel ergo extendit ipsum in ordine ad supposita ⁊ sic est primū membrū: vel in ordine ad tēpus illorū ⁊ sic ē secūdū. Ex hoc patet q᷑ ampliatio facta respectu temporis differt ab illa q̄ ē respectu suppositoꝝ. apparet etiā q᷑ dictio ampliatiua aliter se habet s̄m q᷑ ampliat ꝑ suppositis. ⁊ s̄m q᷑ ampliat ꝑ tempore q̄ꝛ in vna respicit supposita ⁊ in alia tempus. Cōtra p̄dicta arguit̄ primo sic: ampliatio fit respectu temporis sed nomē nō significat tēp⁹: ergo nulla ampliatio fit ꝑ nomen. Scd̄o sic: omne p̄ticipiū est determinati temporis puta p̄ntis p̄teriti: vel futuri: ergo nullū participiū ampliat sed poti⁹ restringit. aīa tenet: q̄ꝛ ampliare fit respectu plurium temporū. Tertio sic: eadē est causa oppositorū: sed aduerbiū non est cā restrictiōis: ergo videtur q᷑ non sit causa ampliationis. Quarto sic: terminus cōis non includit tempus: ergo nō pōt ampliare ꝑ tempore sed solū pro suppositis. Quinto arguitur sic: illa diuisio non datur ꝑ opposita nec ē bimembris: ergo non ē bona diuisio. Ad primū argumentū dicitur: q᷑ non omnis ampliatio fit respectu tēporis sed quedā fit a virtute ampliatiua dictionis sibi collata a sua impositiōe. ⁊ sic ē de ampliatione nominis q̄ solū ē extensio suppositoꝝ ⁊ nō temporū. Ad secundū dr̄: q᷑ licet p̄ticipiū sit alicui⁹ determinati t̄pis tn̄ habet aliq̄ꝫ virtutē ꝑ quā ampliat vltra tēpus p̄sens. Ad tertiū dr̄: q᷑ non oīs causa est causa oppositorū sed solū quedā ⁊ sic nō oportet q᷑ si aduerbiū nō restringat q᷑ ꝓpter hoc non ampliet. Ad quartū dicitur: q᷑ licet tēpus nō includatur in termino cōi tamen insequitur ipsum gratia suorū suppositorū ratione cuius ibi pōt esse ampliatio-

tio tempoꝝ sicut suppositoꝝ: ex hoc q illa supposita non solum habent potentiā ad essendū in vno tempore sed etiā in pluribus. Ad quintū dr: q licet illa diuisio non detur ꝑ opposita formaliter nec etiā sit bimembris tamē datur per opposita virtualiter ꝛ est reducibilis ad bimembrē hoc sufficit ad bonam diuisionem.

¶ Circa ꝑdicta queriť de hoc sophismate. Impossibile pōt eē verū. ꝓbatio id qd est vel erit impossibile pōt eē verū ut antixp̄m nō fuisse erit impossibile post tēpus eius ꝛ modo pōt esse verum ergo impossibile potest esse verū: contra. Quicqd potest esse verū est possibile: sed impossibile pōt esse verū: ergo impossibile est possibile in tertio ꝑme. sed cōclusio est falsa: ergo aliq̄ ꝑmissarū: non maior ergo minor. sed hec est ꝑma ergo ꝑma est falsa. Solutio. ꝑma simpliciter falsa est hec. s. Impossibile pōt eē verū ꝛ ꝓbatio peccat s̄m sophisma accn̄tis. qm̄ cū dico id quod ē vel erit impossibile duo dico scʒ subiectū illius impossibilitatis ꝛ ipsam impossibilitatē siue ipsum impossibile sed ei quidē impossibile est accidit impossibilitas siue ipsum impossibile. Un̄ id quod ē: est res subiecta: ꝛ impossibile accidit ei: ꝛ posse eē verū assignatur inesse vtriqʒ: sicut hic antixp̄m nō fuisse est impossibile: sed antixp̄m nō fuisse potest esse verū: ergo impossibile potest eē verū: q2 antixp̄m non fuisse est res subiecta: ꝛ impossibile est accidēs ei⁹: ꝛ posse eē verū assignať ineē vtriqʒ. De ampliatione q̄ fit rōne suppositarū talis datur regula. Termin⁹ cōis supponēs verbo habēti vim ampliandi a se vľ ab aliquo ampliatur ad ea q̄ possunt esse sub forma termini supponētis ut homo potest eē albus iste terminus homo supponit nō solū pro presentib⁹ sed etiā ampliatur ad omnes q̄ erunt. Dico aūt a se q2 hoc verbū potest: de se habet naturā ampliandi. Dico autē ab alio; q2 hoc pticipiū potēs ꝛ hoc nomē possibile: dant virtutē ampliādi verbo cui iungūtur: ut hō est potens esse albus: vel animal est possibile eē albū. De ampliatione q̄ fit rōne tp̄is talis ē regula. Terminus cōis supponēs vľ apponēs verbo habēti vim āpliandi quo ad tp̄s supponit ꝓ his q̄ sunt ꝛ que erunt ut hō necessario est animal tam hō q̄ʒ animal tenetur pro his que sunt ꝛ que erunt semper.

Postq̄ʒ auctor posuit diuisionē ampliationis in ꝑcedēti pte. hic ꝯñter iuxta hoc verbū ampliatiuū pōt: ponit q̄ndaʒ sophisma q̄rēdo vtrū illō sophisma impossibile pōt eē veꝝ: sit veꝝ vel falsū. Et ꝑmo ꝓbat q sit veꝝ. scd̄o iprobat ipm̄ Probať: sic illō qd ē vel erit ipossibile pōt eē verū: ergo impossibile pōt eē verū. añs p3 q2 sortē non fuisse rome postq̄ʒ fuerit ē impossibile: ꝛ nūc pōt eē veꝝ: ergo ꝛc. Improbatur sic arguēdo in oarij. Quicq̄d pōt eē veꝝ ē possibile: ʒ impossibile pōt eē veꝝ: ergo impossibile ē possibile. Pro cuius solutione primo sciēdū: q sophisma ē argumēto vľ argumētis approbata vel iprobata ꝓpō. vn̄ ꝓbatio ē argumētū q̄ q̄s nitiť oñdere aliquā ꝓpōnem eē verā: ꝛ ꝑ oppositū iprobatio ē argumētū q̄ nititur oñdere aliquā ꝓpōnē eē falsaʒ. Et sic sophisma ē ꝓpō apparēs vera q̄ ad veráqʒ pte: ꝛ hoc ꝓpter ꝓbationē ꝛ improbationē. ꝛ dr̄ sophisma a sophos qd est sapiētia: siue a sophistico: cas: qd idē est qd decipio: ꝛ q2 ꝑ sophisma opponēs nitiť decipe rn̄dentē ꝑ sapientiā in eo apparentē. Ex quo apparet q lʒ sophisma sit qn̄qʒ verū: pōt in decipe ꝓpter apparetiā ad ei⁹ falsitatē. Scd̄o sciēdū q oē sophisma soluiť aliq̄ istoꝝ triū modoꝝ scʒ ꝯcedēdo ipm̄ simplr̄ veꝝ vľ simplr̄ falsūʒ vel negādo vel distinguēdo vn̄ illō sophisma soluit auctor in textu negādo simplr̄ quia simplr̄ ē falsū. Et ei⁹ ꝓbationē soluit dicendo q peccat penes fallaciaʒ accn̄tis q2 cū dr̄ id qd est vel erit ipossibile pōt eē veꝝ: ibi duo dn̄r. s. illō qd ē impossibile ꝛ ip̄a ipossibilitas ꝛ q2 ip̄a impossilitas accidit rei subiecte q̄ est illō qd ē vľ erit impossibile. ꝛ pōt esse veꝝ assignať vtriqʒ ineē ꝛ iō creditur q sicut veꝝ attribuiť rei subiecte ꝓpť ei⁹ ꝯueniētiā q etiā attribuať accn̄ti. vn̄ illō qd ē vel erit ipossibile est res subiecta: ꝛ impossibile ē accn̄s ꝛ pōt eē veꝝ est attributū: ꝛ iō probatio nō ꝯcludit. Tertio sciēdū: q ad maiorē noticiā ꝑdictorū hn̄dā auctor ponit duas reglas: quaꝝ ꝑma ē de ampliatiōe facta respectu suppositoꝝ: ꝛ alia ē de ampliatiōe facta respectu tp̄oꝝ. vn̄ regula data de ampliatiōe respectu suppositoꝝ talis ē. Termin⁹ cōis supponēs verbo hn̄ti vim ampliandi a se vel ab alio ampliať ad ea q̄ pn̄t esse sub forma termini sic supponētis. Et declarat istud in exēplo dicendo hō pōt eē albus iste termin⁹ hō nō solū supponit ꝓ hoib⁹ q̄ sunt sʒ etiā supponit ꝓ hoibus q̄ erūt. ꝛ notanter dicit a se ꝓpter verbū qd habet virtutē ampliādi sicut ē illō verbū pōt. ꝛ notanť dī ab alio ꝓpter hoc vbū ē: q2 lʒ ampliet hoc tn̄ nō est ꝑ se sʒ ꝓpter hoc q adiūgiť dictiōi de se ampliatiue. Scd̄a regula est de ampliatiōe q̄ fit respectu tp̄oꝝ q̄ talis est. Termin⁹ cōis supponens verbo vel apponēs habēti vim ampliādi quo ad tp̄s supponit ꝓ his q̄ sūt ꝛ q̄ semꝑ erūt sub forma termini supponētis. ꝛ ista ampliatio fit respectu tp̄orū. ut hō necessario est aīal. ibi tā hō q̄ʒ aīal teneť ꝓ his q̄ sꝑ sunt ꝛ sꝑ erūt. ꝛ ista ampliatio nō ꝯuenit ex pte hui⁹ verbi ē vt dictū est: sed ꝯuenit ex adiūctiōe hui⁹ aduerbij necessario ampliātis illō verbū ē quātū ad oēs dr̄as tēporis. vn̄ aduerbiū magis ꝓprie causat ampliationē tp̄orū q̄ʒ suppositoꝝ. Quarto sciendū: q lʒ hec dictio possibile ampliet tā ꝓ suppositis q̄ʒ ꝓ tp̄ib⁹ tn̄ primo ampliat ꝓ suppositis ꝛ ex ꝯn̄ti ꝓ tp̄ibus: ʒ ecōtra ē de necessario: idcirco in exēplo regule date respectu suppositoꝝ poniť possibile: ꝛ in exēplo regule date respectu tp̄oꝝ exēplificať de ista dictiōe necessario q̄ primo ampliat ꝓ tp̄ibus ꝛ ex ꝯn̄ti ꝓ suppositis vn̄ sub istis duobus mōis possibile ꝛ necessariū ꝯprehendūtur alij duo modi q̄ dn̄r ꝯtingēs ꝛ impossibile. impossibile. enī ampliat ad oē tp̄s sicut necessariū lʒ negatiue. ꝯtingens aūt ad supposita sicut possibile. Ex his pōt videri quō ꝯuenit dictiōi ampliatiue ampliare: q2 sicut agēs reale non hn̄s impedimētū agit in oē id ad quod pōt extendi sua virt⁹: sic etiā agens rōnis puta dictio ampliatiua non habens impedimentū agit in omne illud ad quod potest extendi sua virtus ꝛ propter hoc hec dictio possibile vľ potens ampliat terminū cōmunē cū adiungitur ad presentia supposita ꝛ futura q2 habet virtutem ampliandi quo ad illa tēpora. Cō

tra predicta arguitur primo sic: albū potest esse nigrū ē impossibile ⁊ tamen potest esse verꝫ quia res alba potest eē nigra: ergo impossibile pōt esse verū. Secundo sic: sortē videre omne astrum est impossibile tū visus sit circa vnum ⁊ tamen nō pōt esse verū: quia successiue pōt illa videre: ergo impossibile pōt esse veruꝫ. Tertio sic: terminus cōis stans pro presentibus suppositis ⁊ futuris restringitur ut postea patebit in restrictionibus: ergo non ampliatur. Quarto sic: ista dictio possibile non tantū ampliat pro suppositis sed etiam pro temporibus: ergo videtur ꝙ male exemplificetur de ipsa in prima regula. Quinto sic. impossibile ⁊ contingens ampliant sicut necessariuꝫ ⁊ possibile: ergo debent poni regule de ipsis sicut de alijs. Ad primū dicitur: ꝙ illa est duplex: qꝛ album ⁊ nigrū possunt capi dupliciter. vno modo formaliter: ⁊ tunc ē impossibilis ⁊ falsa. Alio modo materialiter: ⁊ illo modo possibilis ⁊ vera: ⁊ ē sensus ꝙ aliquis habēs albedinē pōt suscipere nigredinē. Ad secūdū dicitur ꝙ est vera si ponatur inesse eo modo quo est possibilis. s. successiue. sortes enim potest videre omne astrū successiue ⁊ nō simul. Ad tertiū dicitur: ꝙ terminus cōmunis disiunctiue stans pro presentibus vel futuris bene restringitur eo ꝙ ad veritatē disiunctiui sufficit alterā partē esse verā siue sufficit veritas alterius partis. sed terminus cōmunis stans copulatiue pro presentibus ⁊ futuris bene ampliatur et sic est in proposito. Ad quartū dicitur: ꝙ licet ista dictio impossibile ampliet quo ad tempora: hoc tamē ē ex cōsequenti. sed primo ⁊ ꝑ se ampliat quo ad supposita. Ad quintū dicitur: ꝙ impossibile ⁊ cōtingens satis possunt intelligi sub possibili ⁊ necessario. sed potius auctor agit de istis duobus modis necessariū ⁊ possibile q̃ꝫ de alijs: quia sunt affirmatiui: ⁊ alij sunt negatiui. Et hec de ampliationibus dicta sufficiant.

Sequitur tractatus quartus de Appellatione.

Appellatio ē acceptio termini cōis ꝓ re existente. Dico aūt ꝓ re existente: qꝛ terminus significās nō ens nihil appellat: ut cesar antixp̄s vel chimera: ⁊ sic de alijs. Differt aūt appellatio a suppositione ⁊ significatiōe: qꝛ appellatio est tm̄ de re existente. Significatō ⁊ suppositio tam de existente q̃ꝫ de nō existente: ut antixp̄s significat antixp̄z ⁊ supponit pro antixp̄o: sed nihil appellat. Hō aūt significat hominē ⁊ supponit de natura sua tam pro hominibus existentibus q̃ꝫ pro nō existentibus: ⁊ tm̄ homines existentes appellat.

Iste est quartus tractatus paruorū logicaliū. In q̄ postq̃ꝫ auctor determinauit de ampliatione: hic ꝯńter determinat de appellatione. ⁊ qꝛ ampliatio augmentat et ꝑficit suppositionē termini: ⁊ appellatio diminuit quodāmodo: ideo prius determinauit de ampliatione q̃ꝫ de appellatione. ⁊ prius determinat de appellatione q̃ꝫ de restrictione: qꝛ appellatio est magis intrinseca termino q̃ꝫ restrictio: quia terminus ꝑ se sumptus pōt appellare: ⁊ nō pōt restringi nisi superaddatur adiunctū: ⁊ sic patet ordo huius tractatus ad precedentē ⁊ sequētes. Primo sciendū: ꝙ appellatio ut sufficit ad propositū dicitur trib⁹ modis. vno modo dicit̄ appellatio vocatio siue propriū nomen alicui⁹ ꝑsone ſm quod dicitur iste appellatur petrus. Secūdo modo dicitur appellatio ut est ꝓprietas nois sub quo noie plura continētur ſm quam aliq̄ noia dicūtur appellatiua. Tertio modo sumit̄ appellatio ꝓut ē acceptio termini ꝓ supposito vel suppositis actu existentibus: ⁊ de hac ē presens intentio. Scdo sciēdū: ꝙ appellatio ut sumit̄ in ꝓposito sic diffinit̄ in textu. Appellatio ē acceptio termini pro re existente: ⁊ nō dr̄ cōis qꝛ tam termin⁹ cōis q̃ꝫ singularis appellāt. ut patebit in diuisione appellatiōis: q̄ diuisio hec est. Appellationū alia ē termini cōis: alia termini singlaris: termini cōis sicut hō: termini singularis sicut sortes. vñ terminus cōis appellans ⁊ terminus singularis differūt: qꝛ terminus singularis vnū tm̄ appellat termin⁹ vero cōis plura ſm q̄d actu pōt plura ꝯtinere. Et sic patet ꝙ alia ē appellatio termini cōis ⁊ alia termini discreti rōne cuius bñ dictū ē in diffinitione appellationis termini nō addēdo cōis aut discreti. ⁊ ꝯńter auctor exponit in textu suā diffinitionē dicens: ꝙ terminus significās non ens sicut ē id q̄d nō ē actu nō appellat ut cesar ⁊ antixp̄s: ⁊ etiaꝫ termini significātes aliq̄d fictū siue aliq̄d in imaginatiōe nō appellant ut chimera hircoceruus. ⁊ sic patet ꝙ solū terminus significans rem actu existentē appellat. Tertio sciendū: ꝙ auctor postea ponit drīam inter significationē: suppositionē ⁊ appellationē: qꝛ appellatō ē acceptio termini ꝓ re exñte in actu ⁊ extra animā: suppō vero ⁊ significatio sūt tā de re exñte in natura q̃ꝫ de exñte in anima siue in imaginatōne ut antixp̄s significat antixp̄m ⁊ supponit ꝓ eo: sed nihil appellat. hō etiā significat id q̄d ꝑticipat naturā humanā ⁊ naturaliter supponit tam ꝓ homine exñte q̃ꝫ nō: sed nō appellat nisi hoīem exñteꝫ in actu. Alio modo differūt suppositio ⁊ appellatio: qꝛ appellatio ē inferius ad suppōnē: qꝛ vbicūqꝫ ē appellatio ibi ē suppositio ⁊ nō ecōuerso: nā appellatio solū inest termino ut dictū est qñ tenet̄ ꝓ supposito vel suppositis actu existētib⁹: sed suppositio pōt esse in termino qñ tenet̄ ꝓ suppositis actu vel potētia vel etiā in imaginatione. ⁊ suppositio pōt eē naturalis: accñtalis: discreta: cōis: simplex: ⁊ ꝑsonalis. sed appellatio ē tm̄ termini supponētis ꝑsonaliter. ⁊ sic patet ꝙ appellatio ē inferius ad suppositionē. Quarto sciēdū: ꝙ dictionū q̄dā sunt appellatiue q̄litatis ⁊ appellāt: sed ꝑ se appellata nō hñt sic sunt noia cōia ⁊ adiectiua q̄ sūt appellatiua sꝫ nō hñt appellata nisi sua substātia ꝑ sua subiecta eo ꝙ indiuiduatio nō ē i accñtibus nisi ꝑ substantiā loquendo proprie. Alie sunt dictiones q̄ non sunt appellatiue qualitatis sed sunt appellata in neutro genere et huiusmodi sunt nomina ꝓpria. noīa enim ꝓpria dicūtur appellata supposita ⁊ singularia diuersis rōnibus. quia dicūtur appellata eo ꝙ appellant̄ a suis superiorib⁹. superiora. n. de inferioribus ꝑdicant̄ ſm vnū nomen ⁊ eandē ratōnem ut sortes est hō. Et dicunt̄ supposita: qꝛ subijciunt̄ suis superioribus. Et dicunt̄ singularia: quia nominant aliq̄d discretū q̄d vni soli cōuenit. Alie sunt dictiones appellatiue q̄ appellant ⁊ que per se appellata habent sicut sunt nomia cōia substātiua ut homo animal ⁊ sic de alijs. ⁊ talibus proprie cōuenit appellatio. Et tales dictiōes accipiunt̄ aliquādo ꝓ oībus suis suppositis ⁊ hoc fit ꝑ adiunctum signi vlis ut dicendo oīs homo currit. aliqñ ꝓ aliquo suoꝝ suppositorū determinate ut quādo eis nō additur aliquid q̄d eas distribuat ut homo currit. Cōtra predicta arguitur primo sic: appellatio pertinet iuristis: ergo non spectat ad logicum determinare de appellatione. Secundo sic appellatio est tantum termini cōmunis: ergo cōmunis debet poni in diffinitione eius. Tertio sic: nulla est appellatio termini cōis ergo cōtra diuisionē: añs patet qꝛ terminus cōis non significat rem existentem cū existentia conueniat singularibus.

Quarto sic: sortes mortuus appellatur homo: ergo appellatio est tam existentis q̃ꝫ non existentis. Quinto sic: sicut dicit textus terminus significat idem supponit ⁊ appellat. sed significat rem non existentem: ergo etiam appellat ꝓ re nō existente. Ad primū dicitur: ꝙ aliter consideratur appellatio a logico: ⁊ aliter a iuristis: quia a iuristis consideratur inquantum dicit vocationem quandam de inferiore iudice ad superiorē: sicut cū quis iudicat⁹ ab officiali appellat ad papam: sꝫ a logico consideratur ut dictū est. Ad secundū dicitur: ꝙ si capiatur appellatio ut ē proprietas nois

que dicitur qualitas: sic solū appellatio cōuenit termino cōmuni: sed de tali nō est hic ad propositū. sed si capitur prout est acceptio termini pro re existēte: tunc cōuenit tam termino singulari q̄ cōmuni: ⁊ sic capitur hic. Ad tertiū dicit̄ q̄ licet res significata ꝑ terminū cōmunē secundū se ⁊ per se nō existat: tamē existit in suis inferioribus ⁊ tunc talia singularia a nomine cōi appellant̄: sicut hō appellat sortē ⁊ ciceronē: ⁊ sic de alijs singularibus actu existentibus. Ad q̄rtū dicitur: q̄ licet sor. mortuus abusiue appelletur homo: tn̄ non ē homo simpliciter: quia homo mortuus nō est homo: ideo nō pōt appellari. Ad quintū dicitur q̄ auctor sic intelligitur: q̄ si res significata ꝑ terminū singlarē existat: tūc terminus singularis idem significat pro eodem supponit: et pro eodem appellat.

¶ Appellationum aūt alia est termini cōmunis: ut hō. Alia termini singularis: ut sortes. Singularis termin⁹ significat idē ⁊ supponit ⁊ appellat: qui significat rē existentē: ut petrus vel iohannes. Itē appellationis termini cōmunis alia est termini cōmunis pro ipsa re in cōi: ut qn̄ termin⁹ cōis habet simplicē suppositionem ut hō est spēs: animal est gen⁹. Et tunc termin⁹ cōis idez significat ⁊ supponit et appellat ut hō significat hoīez in cōi: ⁊ supponit ꝓ eo in cōi: ⁊ appellat ꝓ eo in cōmuni. Alia aūt est termini cōis pro suis inferioribus: ut qn̄ terminus cōis habet ꝑsonalem suppositionē: ut homo currit: hic homo nō significat idē ⁊ supponit ⁊ appellat: sz significat hominē in ⁊ supponit pro particularibus hominibus ⁊ appellat particulares homines existentes.

Postq̄ȝ auctor diffiniuit ⁊ diuisit appellationē in eam q̄ sit ꝑ terminū cōem ⁊ eam que sit ꝑ terminum singularē. hic cōsequenter subdiuidit appellationē termini cōmunis. naȝ alia est termini cōmunis pro re existente in cōmuni: ut cum terminus cōis simplicē habet suppositionē: ut homo ē spēs animal est genus. hō enim appellat naturā existētē in cē simplici abstracto a suppositis siue a singl'arib⁹. Alia ē appellatio termini cōis pro suis inferioribus: ut homo appellat sortē ⁊ platonē si existant in rerū natura. Primo sciendū: q̄ dupliciter pōt intelligi q̄ termin⁹ cōmunis appellet. Uno modo ꝓut capitur pro re vniuersali significata per ipm̄ et sic super ipsum fundatur vnus modus appellationis. que, quidē appellatio est ipsius nature cōmunis: q̄ licet secundū se nō existat: tamen existit in singularibus: ⁊ sic super ipsum fundatur appellatio termini cōmunis simplicē suppositionē habētis. Alio modo pōt considerari terminus cōmunis videlicet ꝓut est in suis suppositis: ⁊ sic super ipsum fundatur appellatio que est termini cōmunis habentis ꝑsonalem suppositionē: ⁊ licet talis terminus cōis nō significet illa supposita ut supposita sunt ⁊ singularia: tn̄ possunt considerari ut conueniunt in natura specifica ⁊ sic terminus cōis pōt appellare pro ipsis. Secūdo sciendū: q̄ terminus cōmunis habens suppositionē simplicē idem significat supponit ⁊ appellat. significat enim naturā cōem. supponit etiam ꝓ ea dē ⁊ appellat pro ipsa natura cōi. Sed termin⁹ cōis nō supponēs simpliciter nō idē significat: supponit ⁊ appellat. naȝ talis terminus significat naturā cōez ⁊ supponit pro suppositis tam existentibus q̄ nō existentib⁹: sed solū appellat suꝑticularia in actu existētia: sicut hō significat naturam humanā ⁊ supponit ꝓ hoīb⁹ tam existētibus q̄ nō existētibus: sed solū appellat homines presentes ⁊ existētes in actu. Tertio sciendū: q̄ terminorū appellatiuorū siue appellationē habētiū quidā sunt substantiui: quidam adiectiui. Substantiui sunt ille qui significant rem existem in predicamento ꝑ modū per se stantis tā in concretione ad supposita q̄ in abstractione: sicut iste terminus homo qui dr̄ esse terminus cōcretus concretione nature ad supposita quia concernit ipsa: et iste terminus humanitas dicitur abstractus a quocūq̄ concretione. Termini autē adiectiui sunt illi qui significant reȝ in predicamento existem ꝑ modū adiacentis. ⁊ istorū terminorū tam substantiuorū q̄ adiectiuorū quidaȝ sunt substātiales quidam significant rem de predicamento substantie ut homo ⁊ humanitas. Alij sunt accidētales qui significāt rem de predicamento accidētiū ut albū ⁊ albedo. ⁊ sic de alijs de quibus ē facta mentio. vnde tam in terminis substantialibus q̄ accidentalibus eodem modo sumitur appellatō capiendo appellationē proprie. Quarto sciendū: q̄ terminis accidentalibus q̄ res de predicamento accidentium pōt dupliciter considerari vno modo ut habet habitudinē ad substantiā ut albus: ba: bum: albū enim significat albedinē secundū quod adiacet substātie. Alio modo possunt ille res considerari sine habitudine ad substantiā ⁊ hoc dupliciter secundū q̄ dupliciter possunt abstrahi: quia ipsarū vna abstractio ē a subiecto. alia est abstractio a suppositis ⁊ secundū primā abstractioneȝ natura albedinis significat̄ ꝑ illum terminū albedo. sed secundū q̄ abstrahitur a suppositis significatur ꝑ illū terminū albedinitas: ⁊ natura nigredinis ꝑ illū terminum nigredinitas. vnde in omnibus istis terminis nihil differt quantū ad appellationē. Ex quo sequit̄ q̄ aliqui antiqui male dixerunt eo q̄ putabant appellationem nō posse attribui nisi termino adiectiuo. ⁊ mouebant̄ ꝓpter illam rationē quia appellatio ut ipsi dicebant ē i termino ratione significati formalis rei appellate que non pōt appellari nisi per terminū adiectiuū: ut dicebant ⁊ nō ꝑ substantiuū quod importat significatū suū absolute ⁊ non cuȝ dependentia vel habitudine ad aliud sicut iste terminus hō qui significat naturam humanam absolute. verūtamen illud non est verū quia termini substantiui possunt esse concreti concretione nature ut dictum est: siue concretione suppositorū: licet non significent per modum adiacētis. Cōtra predicta arguitur primo sic: terminus cōmunis habens simplicē suppositionē respectu termini secunde intentionis significat naturam cōmunem existem in anima: ergo nō appellat: cōsequētia tenet: quia tunc antiq̄s appellaret quod falsum est. Secūdo sic appellatio est acceptio termini cōmunis pro re existē: sed natura cōmunis significata per terminum cōmuneȝ nō existit: ergo terminus cōmunis nō appellat. Tertio sic: omne quod est singulare est: sed appellatio est termini existis: ergo non pōt esse termini cōmunis simplicem suppositionem habentis. Quarto sic. appellatio insequitur significationem termini cōmunis: sed terminus cōmunis non significat sua supposita: ergo nō appellat ꝓ suis suppositis. Quito sic. appellatio significatio ⁊ suppositio sunt diuerse ꝓprietates: ergo nō pn̄t eidē ꝯuenire: ergo male dictū ē q̄ termin⁹ cōis idē significat supponit ⁊ appellat. Ad primū dr̄: q̄ duplex ē appellatio. s. ꝓpria ⁊ impꝓpria. vn̄ talis terminus appellat acapiēdo appellationem large. ⁊ quodāmō improprie ꝓut ē termini significātis tam rem ex animā q̄ rē i aīa. Ad sc̄z dr̄: q̄ lz termin⁹ cōis nō significet rē existem ſm̄ se: tn̄ significat rem existem in singularibus: ⁊ hoc sufficit. Ad tertiū dr̄: q̄ lz oē id qd̄ primo ⁊ ꝑ se existit sit singulare: tn̄ illud qd̄ existit ad alterius existētiā nō ē singulare: sic̄ vlia q̄ significant̄ ꝑ terminos cōes: et sic termini cōes significāt rē existentē vz in singularibus ⁊ ꝑ singularia. Ad q̄rtuȝ dr̄: q̄ licet termin⁹ cōis ꝑmo ⁊ per se nō significet sua supposita: tn̄ ex ꝯñti ⁊ materialr̄ bn̄ significat ipsa inquātū includūt naturā ꝑ terminū cōem significatā. Ad q̄ntū dr̄: q̄ licet iste ꝓprietates cōueniant eidē materialiter sumpto: nō tn̄ ꝯueniūt eidē formaliter sumpto ⁊ hoc sufficit. Et hec de appellatione dicta sufficiant.

Siquitur tractatus quintus de restrictione.

Restrictio ē coartatio termini cōis a maiori suppositione ad minorem. Restrictionū alia fit per nomen: ut homo albus: iste terminus homo nō supponit pro nigris neqʒ ꝓ medio colore coloratis: sed restringitur ad albos. Alia fit per verbū ut homo currit: homo supponit pro presentibus. Alia fit per participium: ut homo currēs disputat: homo supponit pro currentibus. Alia per implicationem: ut homo qui est albus currit: hec implicatio qui est albus restringit hoīem ad albos. Item restrictiones facte per nomen alia per inferius quod apponitur superiori: ut animal: homo: ille terminus animal supponit tantū pro animalibus que sunt homines. Alia autem per differentiam aduenientem generi que est essentialis: cum sit cōstitutiua speciei: ut animal rationale: hic enim aial pro rationalibus supponit. Alia fit per adiectiua accidentis: ut homo albus. ille terminus homo supponit tantū pro albis.

Quintus ptialis tractatus pvorū logicaliū: in quo intē determinare de vna ꝓprietate termini incōplexi: q̄ dr̄ restrictio: q̄ʒuis prius determinandū fuisset de restrictiōe eo q̄ restrictio ⁊ ampliatio opponūtur ⁊ fuit circa ꝑsonalem suppositionē nisi obstitisset rō q̄ prius dicta ē in ꝑncipio appellationis .s. q̄ appellatio ē magis intrinseca termino q̄ʒ restrictio. Et qʒ hic principaliter ut vult determinare de restrictiōe: ꝯsumit diffinitionē restrictionis prius positam in principio ampliationum. Primo sciendū: q̄ restrictio ē coartatio termini cōis a maiore suppositiōe ad minorem: hoc ē decrementum siue minoratio ambitus alicuius termini cōis. secundū q̄ pro paucioribus suppositis tenetur quā exigat sua actualis suppositio sicut dicendo homo albus currit: ille terminus homo de sua actuali suppōne potest supponere ꝓ oībus hoibus quocūqʒ colore coloratis: tū per naturā illius adiuncti albus variatur suppō eius ⁊ tenetur solū pro hoībus albis ⁊ accipitur in ista diffinitiōe coartatio methaphorice ad coartationē realē sicut sufficiēter explicatū ē in principio ampliationū. Scđo sciēdū: q̄ auctor ꝯiter diuidit restrictionē dicēs: q̄ restrictionū alia fit ꝑ nomē: alia ꝑ verbū: alia ꝑ pticipiū: ⁊ alia ꝑ implicationē alicuius orōnis. Et ꝯñt subdiuidunt restrictionē factā ꝑ nomē dicēs: q̄ alia fit ꝑ inferius appositū supiori: alia fit ꝑ drīaʒ aduenientē generi: alia ꝑ adiectiuū accñtis: ⁊ oīm istoꝝ exēpla satis patent in textu. Nota restrictio fit multis mōis. vno mō fit ꝑ aliqd adueniens termino restrictio sic dicendo hō albus currit. Alio mō fit nullo adueniēte termino cōi. ut cū dr̄ rex venit restringitur ad supponēdū ꝓ rege pñc: ⁊ ſm hoc pōt dici q̄ duplex ē restrictio. Una ē naturalis q̄ fit ꝑ aliqd adueniēs termino cōi: ⁊ dr̄ naturalis qʒ ille terminus capitur ſm nāam ⁊ exigētiā termini adiecti. Alia ē vsualis restrictio ⁊ ē illa q̄ in termino ꝑ vsū ⁊ modū loqndi inuenitur. ⁊ iō dr̄ vsualis restrictio qʒ nō ꝯuenit ei ſʒ nām alicuius adiūcti. Tertio sciēdū: q̄ restrictio nālis pōt fieri multis modis ut prius dictum ē. Uno modo per dictionē. Alio modo per orationē. ꝑ orationē fit quādo alicui termino cōmuni implicatur aliquid nō importans diminutionē nec ampliationē. ut cū dicitur homo qui ē albus currit. ibi restringitur homo ad supponendū pro illis quibus conuenit illa implicatio qui ē albus. Et notanter dicit nō importans diminutionē: nec ampliationē quia est aliqua oratio implicatiua q̄ importat diminutionē ut ista qui est mortuus ⁊ alia ē implicatiua que importat ampliationē ut ista q̄ potest esse. ille enim implicationes nō restringunt. Et sic patet q̄ restrictio habet fieri quādo terminus adueniens alteri nō diminuit nec ampliat terminum cui additur. sed quādo facit ipsum teneri pro paucioribus suppositis q̄ʒ prius tenebatur ⁊ cum oratio implicatiua ē diminuens destruitur illud cui adiungitur. ⁊ oratio ampliatiua facit terminū teneri ꝓ pluribus q̄ʒ exigat sua actualis suppositio. ideo non restringitur. Sed restrictio que fit per dictionem pōt fieri dupliciter vno modo rōne significationis. Alio modo ratione ꝯsignificationis. Ratione significationis pōt fieri quādo aliquid additum termino cōmuni restringit ipsum quo ad principalem significationem. Et ratione ꝯsignificationis: fit quādo aliquid restringitur solū quo ad consignificationem: sicut dicendo homo est albus: homo restringitur soluʒ ratione consignificationis scilicet ratione generis quia tātuʒ ponitur pro maribus. Quarto sciendū: q̄ cum dicitur q̄ restrictionū quedam fit per nomē: alia fit ꝑ verbum ⁊c. ibi ē diuisio generis in species eo q̄ restrictio equaliter dicitur de omnibus illis membris. ⁊ istorū modorū sufficientia sic pōt haberi. nam oīs restrictio fit ꝑ dictionē incōplexā vel cōplexam si primum hoc ē dupliciter vel talis dictio significat substantiam vel actum. si substantiam sic est primuʒ membrum. si actum hoc est dupliciter: vel actum distantem a substantia: ⁊ sic est secundum membrum. vel indistantem: ⁊ sic ē tertiuʒ membrum. si fiat per vocem complexam: sic est illa que fit ꝑ implicationē. Unde in proposito implicatio vocatur aliquod complexū ex nomine ⁊ verbo implicite includens suppositionem termini cōmunis: ut cum dicitur: homo qui est albus currit: ista iplicatio: q̄ est albus: includit implicite suppositionē huius termini homo. vnde etiam diuisio sequens talis est sicut diuisio precedens. ⁊ sic pōt faciliter sumi sufficientia membrorū eius. Et sic patʒ quid sit restrictio: ⁊ quomodo habeat fieri: ⁊ quomodo diuiditur. Contra predicta arguitur primo sic. Restrictio non ē possibilis: ergo de ipsa non ē determinandum. antecedens patet: quia vbicumqʒ ponitur dictio semper supponit ⁊ capitur pro suo significato. sed significatum dictionis nō potest restringi: ergo videtur q̄ ipsa non ē possibilis. Secundo arguitur sic contra diffinitionē: quia terminus singularis aliquādo stat ꝓ pluribus: ⁊ aliquādo pro paucioribus: ergo videtur q̄ restringitur: ergo male ponitur in diffinitione termini cōmunis. Tertio arguitur sic. circa appellationē fit coartatio a maiori suppositione ad minorem: ⁊ tamē nō ē restrictio: ergo. Quarto sic. restrictio nō fit ꝑ nomē: ergo cōtra vnū membrū diuisionis. antecedens patet: quia si fieret: in ista homo albus currit fieret. sed hoc nō: quia albus in plus se habʒ q̄ʒ hō: ergo nō potest restringere hominem. Quinto sic. implicatio ē magis cōmunis q̄ʒ illud cui adiungitur: ergo non pōt restringere. antecedens patet. quia illa implicatio qui ē albus potest addi homini: boui ⁊ leoni: ⁊ sic de alijs. Ad primū istorū argumentorū dicitur: q̄ licet dictio nō possit restringi quantū ad significatum formale: tamē quantū ad significatū materiale bene restringitur. vnde vbicunqʒ ponitur hō significat humanitatē: que ē significatum formale eius. sed nō capitur ꝓ oībus suis suppositis: q̄ sunt significatū materiale eius: iō pōt restringi. Ad ſm istoꝝ dr̄: q̄ lʒ terminus singularis equoce tētus possit teneri ꝓ pluribus: tū vniuoce tētus nō pōt stare nisi ꝓ vno solo: ⁊ sic nō pōt restringi. Ad tertiū argumētū dr̄: q̄ lʒ appellatio aliqñ appellet ꝑ paucioribus hoc tū ē ꝑ accidēs: qʒ semꝑ ꝑ se facit terminū cōmunē teneri ꝓ existentibus tm̄. Ad quartū dr̄: q̄ licet albus in cōparatione ad alia ab hoīe in plus se habeat q̄ʒ hō tamē

in cõparatione ad hominẽ nõ in plus se hꝫ. Ad quintũ dĩ: ꝙ hꝫ implicatio ſm se in plꝰ se habeat ꝙ̃ terminus cui adiũgitur: tñ ſm ꝙ adiungitur tali vel tali termino per relationẽ in eo inclusam in minus se hꝫ ꝙ̃ talis terminꝰ cõis.

De restrictione facta ꝑ nomen. Omne nomen non diminuens nec habens vĩ ampliãdi adiunctũ ex eadem parte termino magis cõi restringit ipm ad supponendũ pro hĩs ad q̃ existit sua significatio: vt pꝫ i exẽplis supradictis: quia homo ꝑ suam significationem restrĩgit aĩal tm̃ ad aĩalia que sunt homines: cũ dr̃ aĩal hõ ⁊ albus restringit hominẽ per suam significationẽ ad homines albos cũ dr̃ homo albꝰ. Dico aũt non diminuẽs ad remouendum nomina diminuẽtia rationẽ adiuncti: vt mortuꝰ ⁊ corruptꝰ ⁊ silia q̃ nõ restrĩgũt: sꝫ potius destruit adiũctũ. Dico aũt nõ hñs vĩ ampliãdi: ad remouẽdũ dictiones ãpliatiuas: vt possibile potens ⁊ similia: q̃ nõ restrĩgũt sed potiꝰ ãpliant. Et sciẽdũ ꝙ minꝰ cõe semꝑ restrĩgit maiꝰ cõe ut cũ dr̃ hõ albꝰ: qꝛ hõ reꝑitur ĩ albis hoĩbus ⁊ in nigris ⁊ in medio colore coloratis. Albꝰ ãt non quo ad hoc est hõ ẽ magis cõe ⁊ albꝰ minus ⁊ sic albꝰ restringit hoĩez: sꝫ ſm ꝙ albũ reperit̃ in hoĩbus ⁊ in brutis ⁊ ĩ lapidibus hõ aũt nõ: ⁊ sic albũ ẽ magis cõe ⁊ hõ minus: ⁊ sic hõ coartat album ad albedinez existẽtẽ in hoĩbus cũ dr̃ hõ albus: ⁊ sic homo supponit tm̃ ꝓ hoĩbꝰ albis: ⁊ coartat albũ ad albedinẽ q̃ est in hoĩbus: ⁊ ita vtrunqꝫ coartat alterum ſm diuersa. Item de termino restricto talis datur regula: Primo si signum vniuersale adueniat termĩo restricto nõ distribuit ipsũz nisi pro hĩs ad q̃ restrĩgit̃: vt oĩs hõ albꝰ currit: qꝛ hõ restringit̃ ad albos nõ põt distribui nisi ꝓ albis. Itẽ de restrictione datur alia regula talis: Nihil positũ a ꝑte p̃dicati põt restringere terminum cõez positũ a ꝑte subiecti quo ad principalẽ significationẽ: qꝛ cũ dr̃ hõ est albus: ille terminus albus in predicato positus nõ põt restringere hoĩem in subiecto positum ad albos qui si restringeretur ad albos: ergo per regulã precedentem: si signũz vniuersale ⁊ ẽ ⁊ sic istius oĩs homo est albꝰ sensus ẽ oĩs albus est albus ergo si vna ẽ vera reliqua est vera: ⁊ si vna est falsa reliqua est falsa: quod falsum est: ergo cũ dicitur homo est albus ille terminus hõ non restringit̃ ad albos: ⁊ sic pꝫ p̃ma regula. Dico autem quo ad principalem significationẽ qꝛ predicatũ restrĩgit subiectum quo ad consignificationẽ q̃ ẽ genꝰ: vt cũ dr̃ agnꝰ ẽ albꝰ ille terminus agnus restrĩgitur ad mares ⁊ nõ ad feminas: ⁊ sic albus restrĩgit ipm quo ad cõsignificationẽ q̃ est genꝰ ⁊ non quo ad suam significationẽ. Itẽ de restrictione facta ꝑ ĩplicationẽ tal' datur regula Oĩs implicatio ĩmediate adiũcta termĩo cõi restrĩgit ipm sicut suũ adiectiuũ: vt hõ qui est albꝰ currit ille terminꝰ hõ restrĩgit̃ ad albos ꝑ ĩplicationẽ. s. q̃ est albus. Itẽ de eadẽ restrictione dat̃ regula talis. Quotienscũqꝫ signũ vl'e ⁊ ĩplicatio ponũtur in eadẽ locutione. duplex est oro. eo ꝙ signũ põt p̃cedere ĩplicationẽ: ⁊ sic destribuit terminũ cõez ꝓ quolibꝫ suo supposito vt oĩs hõ currit q̃ est albus. Itẽ ĩplicatio põt p̃us aduenire ⁊ restrĩgere terminũ cõem ⁊ tunc signum postea adueniẽs nõ distribueret terminum nisi ꝓ hĩs ad que restringit̃ ut oĩs hõ q̃ est albus currit ⁊ tũc equipollet huic omnis homo albus currit.

Postq̃ȝ autor subdiuisit restrictionẽ. Hic ꝯñter ponit quasdã regulas de restrictione facta ꝑ nomẽ ⁊ ꝯñr determinabit de quibusdã regulis restrictionis facte ꝑ verbũ. ⁊ qꝛ nomẽ p̃cedit verbũ: ið pꝫ ordo. Et p̃mo ponit vnã regulã de restrictiõe facta ꝑ nomẽ sine ãpliatione dicens: ꝙ oẽ nomẽ nõ diminuẽs nec habẽs vĩ ãpliãdi aduenies ex eadẽ ꝑte termino cõi restringit ipꝫ ad supponẽdũ ꝓ his q̃ exigit sua significatõ. s. significatio illius nois restringẽtis. vt dicendo animal hõ currit: ibi hõ restringit aĩal ꝑ suã significationẽ ad supponendũ ꝓ aĩalibꝰ habentibus humanã formaz. Et cõsequenter exponit autor suã regulã ⁊ dicit ꝙ notãter dĩ nõ diminuẽs: ꝓpter noĩa diminuẽtia rõez illiꝰ terminum cui adiungũtur: vt mortuꝰ ⁊ corruptꝰ: talia enim nõ restrĩgũt sꝫ magis destruũt. s. formã significatã ꝑ terminũ cui adiunguntur. ⁊ dicebatur notãter non habens vim ãpliãdi propter illa possibile potens ⁊ similia: q̃ nõ restringũt: sꝫ potiꝰ ampliant. Et similiter debet intelligi de dictione distrahẽte sicut de diminuente vñ dictio diminuens ⁊ distrahens differũt: nã illa dĩ diminuens q̃ destruit rõez illiꝰ cui adiungit̃ vt mortuꝰ: ⁊ illa dĩ distrahẽs q̃ trahit terminũ cui adiũgit̃ ad extraneã significationẽ: vt pictũ. Primo sciẽdũ ꝙ generalit̃ quodlibet minus cõmune restrĩgit magis cõmune veruntamẽ idẽ terminus dĩ magis cõmunis ⁊ minꝰ diuersis respectibus: ⁊ sic idẽ t̃minus põt eẽ restrĩgẽs ⁊ restrictus: verbi gr̃a: hõ albus currit: hõ reꝑitur in hoĩbus albis et nigris: ⁊ medio colore coloratis: ⁊ albus nõ: ⁊ sic ſm illum respectum hõ ẽ terminus magis cõis: ⁊ albus minꝰ cõis: ⁊ iõ albus restringit hominem. ſm autẽ ꝙ albus reperitur in

hoib⁹.lapidib⁹ ⁊ in ꝯ aīalib⁹ brutis ⁊ hō nō, isto mō alb⁹ est terminus magis cōis ⁊ hō minus communis ⁊ iō hō coartatur ⁊ restringat albū ad albedinē existentem in hominibus. Scdō sciendum est ꝙ ꝓ termino restricto autor ponit vnā regulam in textu:ꝙ talis ē. Si signum distributiuū adiungat t'mino restricto nō distribuit ſm plenarie ꝓ oībus suis suppositis:sed solū distribuit ipsum pro his ad q̄ restringitur ſm exigētiam termini restrigētis. vt cū dr̄ oīs hō alb⁹ currit. hō enim nō distribuit̄ nisi ꝓ hoīb⁹ albis. ⁊ hoc ē rōe illius termini restringentis alb⁹. vn̄ si signū vl'e adderetur termino cōi ꝑ se sumpto ⁊ non restricto distribueret ipsum vniuersaliter ꝓ oībus suis suppositis. sed cum additur sibi determinatio non diminuens nec distrahens distribuit̄ ſꝫ exigētiā illius determinationis. ⁊ sic patet ꝙ signum vniuersale in ista propositione omnis homo albus currit:⁊ sibi similibus nō agit in terminum cōem ſm se:sed ſm ꝙ restrictus est per hanc determinationē albus. Tertio sciendū ꝙ cōsequenter autor ponit vnam aliam regulam de restrictione facta per nomen:que talis est. Nihil positum a parte predicati potest restringere terminū cōmunem positū a parte subiecti quo ad principalem significationeꝫ ⁊ ista regula videtur dari de termino restringente:vt cum dicitur homo est albus:alb⁹ nil non restringit hoieꝫ ad albos. Cuius ratio est:quia cum signum vniuersale iunctum homini non distribueret ipsum nisi pro albis vt patet per regulam immediate dictam. ⁊ sic hec propositio esset vera omnis homo est albus:posito casu ꝙ aliqui essent nigri:quod patet quia valeret tantum sicut ista:omnis homo albus est alb⁹ sed illud manifeste est falsum: casu posito:igitur illud ē falsum ex quo sequitur videlꝫ ꝙ ille terminus albus in predicato positus restringat istum terminum homo positum a parte subiecti:quantum ad principalem significationem:vt tuntamen talis terminus positus a parte predicati habet restringere terminum positum a parte subiecti:quantum ad significationem min⁹ principalem:siue quantuꝫ ad cōsignificationem:vt cum dicitur cignus est albus:albus restringit cignum pro maribus tantum:⁊ non pro femellis: ⁊ sic restringit ipsum quantum ad significationem minus principalem:qꝫ est genus. Quarto sciendum ꝙ autor ponit vnam aliam regulam de restrictione facta per implicationē dicens ꝙ omnis implicatio immediate adiuncta termino cōmuni restringit ipsum sicut suum adiunctum:vt cum dicitur homo qui est albus currit. ille terminus homo restringitur ad albos per illam implicationem qui est albus. vnde notanter dicitur immediate adiuncta:quia si talis implicatio non immediate adderetur nō plus restringeret q̄ꝫ adiūctum positum a parte predicati:vt si diceretur homo currit qui est albus. vnde quantum ad rem iste due equipollent homo albus currit:⁊ homo qui est albus currit. Et ex ista regula infert autor in textu aliam regulam de restrictione facta per implicationem dicens ꝙ quotiescunqꝫ signū vniuersale ⁊ implicatio ponuntur in eadem locutione:locutio est duplex eo ꝙ signum vniuersale potest precedere implicationem non imediate positam in termino cōmuni: ⁊ tunc distribuit terminum cōmunem pro omnibus suis suppositis:vt cum dicitur omnis homo currit qui est albus. ibi ille terminus homo distribuitur pro omnibus suis suppositis. vel illud signum vniuersale potest precedere implicationem imediate positam in termino communi ex adem parte:⁊ sic tale signum non distribuit nisi ꝓ illis ad que restringitur per illam implicationem vt dicendo:omnis homo q̄ est albus currit. Et ratio huius diuersitatis est:quia in prima ꝓpositione signum vniuersale attingit terminum cōeꝫ ante q̄ꝫ determinetur per implicationem. sed in secunda determinatur per implicationem ante q̄ꝫ distribuatur per signum:⁊ ideo non distribuit terminum communem vniuersaliter pro omnibus suis suppositis sed tantū pro illis ꝓ q̄bus exigit sua implicatio. Contra predicta arguitur primo sic:nullum posterius agit in prius:sed e conuerso:sed oē restringens posterius est restricto:ergo nullum restringens agit in dictionē restrictā. Scdo sic:cum dr̄ potēs portare lapidē currit:ē restrictio. ⁊ tn̄ ibi est dictio ampliatiua ⁊ non habens vim restringendi:sed ampliandi:ergo contra ꝑmaꝫ regulam. Tertio sic:signum vniuersale non amittit suaꝫ vim ꝑ aliquid qđ est posterius:ergo videtur ꝙ cū habeat virtutem ad distribuendum t'minū cōmunem ꝓ oībus suis suppositis:nō ꝑdat vi suā ꝑ dictionē restrīgētē terminuꝫ cōmunem cum sit posterior ipso ergo videtur ꝙ distribuat terminunū restrictū ꝓ oībus suis suppositis:qđ ē contra secūdā regulā. Quarto sic:talia sūt subiecta:q̄lia pmittūt̄ ab eorum predicatis:ergo videtur ꝙ sicut predicata variāt sua subiecta sic possunt ea restringere. Quinto arguitur sic:q̄n signū vl'e addit̄ termino restricto tunc ꝑus cadit supra terminū restrictum q̄ꝫ supra dictionem restringentem: ergo videtur ꝙ ipsum distribuat ꝓ omnib⁹ suis suppositis.

Ad primū istorum dicitur ꝙ posterius non agit in ꝑus quantum ad eius substantiam:sed bene agit q̄ ad accidētalia eius:mō accidentale est terminum communem teneri pro pluribus vel paucioribus suppositis eius. Ad secunduꝫ dī ꝙ lꝫ sit ibi dictio ampliatiua ⁊ restrictiua:tn̄ illa restrictio non fit ratione dictionis ampliatiue ibi posite: sed ratione dictionis restringentis. Ad tertium argumentuꝫ dicit̄ ꝙ lꝫ signum vniuersale non amittat per se suā vim:tn̄ per accidens potest eam perdere ratione determinationis illi⁹ cui adiungitur signum vniuersale:qđ suscipit eius virtutem q̄ quando in aliqua dictione ponitur terminus cōmunis cuꝫ determinatione non diminuente:tunc signuꝫ adueniēs nō distribuit illud subiectum ſm se ⁊ absolute:sed ſm ꝙ determinatur per illam determinationem q̄ etiā ille terminus cōmunis non subijciebatur absolute:sed prout stat sub tali determinatione. Ad quartum istorum dicitur ꝙ hec regula hꝫ veritatem quo ad suppositionem:non tamen quo ad restrictionem:vel pōt dici ꝙ licꝫ subiecta varientur quo ad ꝯsignificationem:nō tamē quo ad principaleꝫ significationem. Ad quintum dicitur ꝙ licet ſm vocem signum ⁊ terminus restrictus ꝓponantur dictioni restringenti: tn̄ ſm intellectū dictio restringens imediate ꝓponitur ipsi termino:q̄ sicut dictum est signum vniuersale distribuit terminū cōem ad ea ad q̄ restringitur ꝑ dictionē restringētē.

Equit̄ de restrictiōe facta ꝑ verbū de q̄ plures dant̄ regule. Prima talis ē. Terminus cōmunis supponēs vl' apponēs verbo p̄sentꝫ tp̄is simpl'r sūpto nō h̄nti vi āpliandi nec ex se nec ex alio restrigit̄ ad supponēdū ꝓ his q̄ sūt sub forma termi supponētꝫ. Dico āt termini cōis:q̄ t'min⁹ discret⁹ nō restrigit nec āpliat̄. Dico aūt p̄ntꝫ tp̄is ad remouēdū verba alioꝝ tꝑorū q̄ termin⁹ cōis alit̄ hꝫ suppōere cū eis. Dico aūt simpl'r sūpto ad remouēdū v̄ba diminutiua vt opinabile iopinabile. Dico nō h̄nti vi āpliandi. ad remouēdū v̄ba āpliatiua. ut pꝫ. Dico āt nec ex se nec ex alio:q̄ cū dr̄ ē potēs vl' ē possibile lꝫ hoc verbū ē nō āpliet ex se:hꝫ tn̄ vi āpliādi ꝑ adiūcta. Dico āt sub forma t'mini supponētꝫ:q̄ hō suppōit ꝓ his q̄ sūt sub h̄ūanitate:aīal ꝓ his q̄ sūt sub aīalitate vt hō ē aīal. Itē alia dat̄ regl'a. Termin⁹ cōis supponēs vl' apponēs v̄bo de p̄terito simpl'r sūpto non h̄nti vi āpliandi

nec ex se nec ex alio restringitur ad supponendum pro his qui sunt vel fuerunt sub forma termini supponentis vt homo fuit animal ille terminus hō supponit pro his qui sūt vl' fuerunt hoīes. sed illi q̄ sunt homines fuerūt in p̄terito: ⁊ aīal supponit ꝓ his qui sunt vl' fuerunt aīalia. Itē alia regula. Terminus cōis supponēs vel apponens verbo de futuro ⁊c. supponit ꝓ his qui sunt vel erunt sub forma termini supponentis: si ea q̄ sunt erūt in futuro. ut hō erit aīal. Ex p̄dictis p₃ q̄ verbū restrīgit quo ad cōsignificationē q̄ ē tp̄s ⁊ nō quo ad suam significationem.

Postq̄ȝ autor determinauit de restrictione facta p nomē ⁊ p implicationē q̄ eq̄pollet noi. Hic p̄nr determinat de restrictione facta p verbū. ⁊ ponit tres regulas de tali restrictione s'm q̄ verbū pōt eē p̄sent' tp̄is. vl' p̄teriti vel futuri. Vñ prima regula talis est. Terminus cōis supponēs vl' apponēs v̄bo present' tp̄is simpl'r sūpto nō hñti vi amplīādi a se vl' ab alio restrīgit' ad supponēdū ꝓ his q̄ sūt sub forma t'mini supponēt'. Et notant' dī t'min⁹ cōis: q̄z t'min⁹ discret⁹ nō restrīgit' nec āpliat' vt dictū ē p'us. notant' etiā dī p̄ntis tp̄is: ad remouendum alia verba alioꝝ tēpoꝝ. de quibus postea dicetur. Notant' etiā dī simpl'r sūpto: ad remouendū verba diminutionem importantia sicut opinor imaginor. ⁊ notant' dī nō habēti vim ampliandi: ad remouendū verba ampliatiua ⁊ notanter dī ex se ad remouendū hoc verbum potest: ⁊ notanter dī a se vel ab alio ad remouendum verba q̄ de se non habent vim ampliandi sed ex adiuncto sicut est potens: vel ipossibile. q̄z l₃ hoc verbum est ex se non ampliet: tamē ampliat p illud adiūctū potēs vl' possibile. dī aūt notant' sub forma termini cōis supponentis: quia cū dicitur homo ē aīal ibi hō supponit ꝓ illis q̄ sunt sub hūanitate ⁊ aīal ꝓ his q̄ sub aīalitate. Pro⁹ sciendū q̄ actus verbi pōt cōparari ad suū subiectū dupliciter Vno mō q̄ȝtū ad id in quo ē et de quo enūciatur vt cū dī fortes currit hic comparatur cursus ad fortem tanq̄ȝ ad id in quo est. ⁊ de quo dī. Alio mō potest cōparari ad subiectum tanq̄ȝ ad id de quo enunciatur: nō tñ tanq̄ȝ ad id in q̄ est. vt cuȝ dicitur Cesar laudatur. laus enī enūciatur de Cesare: nō est eñ in cesare: s₃ in laudante. Et sil'r cū dicit' chimera opinatur: opinio enūciatur de chimera: ⁊ tamē nō est in chimera s₃ in opinante. Sil'r cū dī antixp̄s pōt eē. hic enunciatur potentia ad eē de antixp̄o: non tamē ē in ipso sed i p̄ncipijs naturalibus: ex quibus educetur antichristus. vnde illa verba que significant actū cōparatum ad substantiam vel ad subiectum tanq̄ȝ ad id de quo enunciatur: ⁊ nō tanq̄ȝ ad id in quo est ampliant. ⁊ de istis nō est ad ꝓpositū. Illa vero que significant actum q̄ cōparatur ad subiectū tanq̄ȝ ad id in quo est: ⁊ de quo dī: non āpliant: ⁊ de ipsis est hic ad propositum. Secūdo sciendū q̄ in istis verbis vltimate dictis sunt duo. s. actus verbi: ⁊ cōpositio ipsius verbi. Ac⁹ vero quantū ex se est in quolibet tempore: sed per tp̄s quod est mēsura actus siue motus illi⁹ verbi restringit'. vt sit i tp̄e q̄d ē mensura eius. vñ actus p̄sentis verbi ponitur in p̄senti tp̄e ⁊ p̄teriti in preterito: ⁊ futuri in futuro. Et q̄z tēpus q̄d est mēsura mot⁹: ⁊ actus ē mensura cōpositionis v̄bi. p actū vero restrictū actu restringitur cōpositio: iō restrictio actus restringit cōpositionē. ⁊ q̄z cōpositio actus verbi est accidens q̄d sine subiecto esse nō pōt. ⁊ dī de subiecto mediante cōpositione q̄ vnit extremū cuȝ extremo in orōne: iō in eodem tēpore in quo ponitur actus verbi ⁊ compositio illius actus ponitur etiam subiectum illius actus: ⁊ sic restringitur subiectum verbi ad idē tepus ad q̄d restringitur act⁹ verbi: ⁊ etiā compositio illius subiectū aūt illi⁹ actus est terminus cōis supponens verbo: iō p₃ q̄ a verbo restringitur quamuis hoc sit mediante restrictione actus verbi ⁊ etiam cōpositionis. Tertio sciēdum q̄ autor ponit duas alias regulas. s. de v̄bo p̄terito ⁊ futuro: Quarū p̄ma est termin⁹ communis supponēs vel apponēs verbo de p̄terito simpl'r sūpto nō hñti vī āpliandi a se vl' ab alio restrīgit' ad supponēdū ꝓ his qui sunt vel fuerunt sub forma termini supponētis: vt cū dī hō fuit aīal: hō supponit ꝓ his q̄ sūt vel fuerūt hoīes: ⁊ aīal ꝓ his q̄ sūt vel fuerūt aīalia. Scd'a regula talis est: terminus cōis supponēs vel apponēs verbo de futuro simplicit' sūpto: nō hñti vī āpliādi a se vel ab alio tm̄ supponit ꝓ his q̄ sunt vel erūt sub forma termini supponētis: vt hō erit aīal. ⁊ iste due regule ꝓportionabilit' possunt exponi sicut precedens. vñ l₃ autor determinet de verbo p̄teriti p̄fecti tp̄is: nō tñ aliquā mētionē facit de alijs p̄terit': q̄z alia p̄terita. s. plusq̄ȝ p̄fectū ⁊ imp̄fectū satis p̄nt intelligi p verbū preteriti tp̄is: q̄uis p̄teritū imp̄fectū videat' magis restrīgere subiectū sicut p̄sens: rōe sue ip̄fectiōis. Quarto sciendū q̄ verbū non habet restrīgere nomen rōne sui significati p̄ncipalis: q̄z eodē mō ⁊ adē rōne vnū tēp⁹ restringeret sicut reliquū: cū d'uersa tēpora eiusdē verbi idē significent ⁊ importent: sed habȝ ipsum restringere rōne sue cōsignificationis. s. rōne tp̄is q̄d cōnotat cū suo p̄ncipali significato: sicut verbum p̄sentis tp̄is restringit tm̄ terminū communem sibi additum ꝓ presentib⁹. Verbum aūt preteriti q̄z includit tēp⁹ preteritū: ⁊ est aliq̄d habens de p̄senti idcirco restringit terminum communem sibi additū ꝓ p̄sentib⁹ suppositis ⁊ preteritis. verbū aūt futuri tp̄is restringit t'minū cōmunē ad supposita p̄sentia ⁊ futura: eo q̄ tempus futuri ⁊ aliquid de p̄nti includit. ⁊ aliq̄d de futuro. vt enim dicitur in q̄rto phisicoꝝ p̄ns tēpus est finis preteriti ⁊ initiū futuri. Ex quo apparet cā istarū triū regulaꝝ. Appet etiā q̄ termin⁹ cōis tam supponēs q̄ȝ apponēs verbo dī restringi: dūmodo addatur verbo: eo q̄ verbū rōne sui tp̄is respicit tā vnum q̄ȝ reliquū. ⁊ sic patet de restrictione facta per verbum. Contra predicta arguit' p̄mo sic: cōtra p̄mā regulā. termin⁹ restringēs debet eē in eodē situ cū restricto: sed verbū p̄ntis tp̄is ⁊ termin⁹ ei supponēs nō sūt in eodē situ. q̄z verbum ē a parte predicati. ⁊ terminus supponens a parte subiecti. ergo talis terminus nō pōt restringi a tali v̄bo. Scd'o sic. cū dī hō ē aīal ibi est v̄bū p̄ntis tp̄is: ⁊ tñ p̄dicatum v̄ificatur de subiecto ꝓ oī tp̄e ergo male dī q̄ v̄bū p̄sentis tp̄is restringit ad p̄sentes. Tertio sic: illud verbū ē habet vī āpliandi ex se vel ab alio vt dictū est: ergo vbicūq̄ȝ ponat' vel nō ponat' nō poterit restringere: ergo ɔ̄ p̄mam regulam. Quarto sic contra secūdam regulam: sicut presens distinguitur a preterito: ita preteritū a p̄senti: ergo sicut presens restringit tm̄ ꝓ presentibus: etiā videt' q̄ preteritū tm̄ restringat ꝓ preterit'. Quīto sic cōtra tertiā regulā verbū futuri tp̄is facit ampliare terminū cōmunē videlicet ad supposita presentia ⁊ futura ergo videt' q̄ nō restrigat.

Ad primū istorū dī q̄ l₃ in restrictione in qua terminus restringens ē principiū intelligēdi restrictū ⁊ in q̄ restringit quo ad p̄ncipalē significationē debeant eē in eodē situ: non tñ oportet in restrictione in qua restrīgēs nō ē p̄ncipiū intelligēdi restrictū: nec eius dispositio sic aūt est de restrictione facta per verbū. Ad secūdum dī q̄ hō ⁊ aīal cōsiderant' dupliciter vno modo penes dependentiam: siue necessariaȝ habitudinem quam habent ad inuicem ⁊ isto modo vnum verificatur de alio pro omni tempore. Alio modo considerantur in ordine ad verbum presentis temporis cui adduntur: ⁊ isto modo supponunt personaliter ⁊ pro presentibus tantum. Ad tertium dicitur q̄ licet hoc verbum est quando cum alio ponitur vtputa cum dictione per se ampliatiua habeat vim āpliandi: tñ si per se sumatur non habet vim ampliandi: sed restringendi. Ad quartum dicitur q̄ non est simile de presenti ⁊ preterito: q̄z presens tm̄ includit presens: sed preteritum includit preteritum ⁊ presens vt dictum est: ideo etiam potest restringere pro presenti ⁊ preterito. Ad quintum dicitur q̄ ibi potest esse restrictio ⁊ āpliatio respectu diuersorum: nam talis terminus

dicitur restringi si comparetur ad verbum sine determinatione. Si autem comparetur ad se ipsum, alicuius certi temporis vt sibi pōt adiūgi ꝯbū p̄sentis tꝑis tunc dicitur ampliari: eo ꝙ tale verbum se habet in plūs ꝙ verbuꝫ presentis tēporis. vel potest dici breuiter ꝙ si terminus cōmunis teneat copulatiue dr̄ ampliari: ⁊ si disiunctiue dicitur restringi.

¶ Secūdum predicta queritur de hoc sophismate: omne animal fuit in archa noe. Probatio: homo fuit in archa noe ⁊ equꝰ ⁊ bos: ⁊ sic de singulis: ergo omne animal fuit in archa noe. Cōtra omne animal fuit in archa noe: cesar fuit animal: ergo cesar fuit in archa noe: quod falsum ē: ergo altera premissarum falsa: nō minor: ergo maior. Q̄d autem prima sit falsa: quia q̄dam regula dicit ꝙ terminꝰ cōmunis supponens verbo de preterito ⁊c. restringitur ad supponendū q̄ sunt vel fuerunt sub forma termini supponentis. Sed alia regula est: ꝙ si signū vniuersale adueniat termīo restricto distribuit ipsum pro omnibus q̄ restringitur: ergo cum dicitur: omne anīal fuit in archa noe: ille terminꝰ animal supponit ꝓ oī aīali qd̄ fuit in preterito: sꝫ multa alia fuerūt in preterito: q̄ nō fuerūt ī archa noe: ergo prima est falsa. Itē ad idem in illa ꝓpositione: omne animal quod tūc fuit in archa noe: ille terminus animal ibi magis restringitur q̄ꝫ in illa scilicet omne animal fuit in archa noe: quia in hac omne animal ⁊c. ille terminus animal restringitur ad ea que fuerunt in illo preterito ꝑ implicationem ibi positam: ergo cū solum ea que fuerunt in illo preterito fuerūt in archa ⁊ nō plura: oportet ꝙ hec sit falsa: omne animal fuit in archa noe cuꝫ in illa plura subijciantur. Solutio. Quidam dicūt ꝙ hec sit duplex omne animal fuit ī archa noe eo ꝙ potest fieri distributio pro singulis generum vel pro generibus singulorū. primo modo esset falsa secundo vera quia quando distributio pro singulis generuꝫ est distributio pro omnibus indiuiduis q̄ sunt sub genere ⁊ sub specie ⁊ tunc oportet ꝙ omnia indiuidua que contenta fuerunt sub aīali fuissent in archa noe quod falsū est. Sed quando distributio fit pro generibus singulorum tunc est distributio solum pro generibus siue pro speciebus: sed non fuit aliqua species animalis que non fuerit in archa noe. Et illo primo modo prima est vera. sed huic solutioni non acquiesco quia species animalis non fuerūt per se in archa noe sed tantum indiuidua. vnde in illo tempore non habuit veritatē nisi pro singulis generum et pro indiuiduis ⁊ non pro generibus singuloruꝫ. vnde dico ꝙ prima est falsa simpliciter ⁊ concedo omnes rationes ad hoc. Probatio autem peccat secundum consequens ab insufficienti quia accipit omnes partes distributionis que sunt in subiecto huius ꝓpositionis omne animal fuit in archa noe.

Postq̄ꝫ autor determinauit de restrictiōe facta per verbum: hic consequenter ad declarationem eorum que dicta sunt ponit vnum sophisma videlicet an ista sit vera: omne animal fuit in archa noe ⁊ primo probat: bos fuit in archa noe ⁊ homo: similiter ⁊ equus ⁊ sic de alijs: ergo omne animal fuit in archa noe. Sed improbatur sic oīe aīal fuit in archa noe: cesar fuit animal: ergo cesar fuit in archa noe: conclusio est falsa: ergo aliqua p̄missarum: non minor: ergo maior: ergo illa est falsa: oē animal fuit in archa noe: ⁊ sic relinquitur sophisma ꝓ vtraq; parte sui dubiū. Pro cuius solutione primo sciendū ꝙ ad ostendēdū ꝙ illud sophisma sit falsum autor in textu ponit duas regulas: Quarum: prima est ꝙ terminus cōis supponens verbo de p̄terito supponit pro his qui sunt vel fuerunt sub forma termini supponentis. Secunda regula est ꝙ si signū vle adueniat termino restricto distribuit ipsum pro his ad que restrigit̄ ⁊ sic talis terminus natus est partiri ⁊ diuidi respectu sui adiuncti: vt videlicet si ipm̄ adiūctū sit p̄teriti tēporis natꝰ ē partiri ꝓ preteritis ⁊ presentibus: ergo dicendo: omne animal fuit in archa noe: istud signū oīne distribuit illuꝫ terminū aīal ꝓ oībus aīalibus p̄teritis: sed multa fuerunt animalia in preterito tēpore que non fuerunt in archa noe: ergo ista est falsa oē aīal fuit in archa noe. Scd̄o sciendum ꝙ autor adducit vnaꝫ rōnem ad ostendendum ꝙ illa maior fit simpliciter falsa: quia omne animal qd̄ tunc fuit. s. tēpore diluuij fuit in archa noe ⁊ non plura: ergo ista est falsa: omne aīal fuit in archa noe. ꝯsequentia probatur: q2 in ista: omne aīal quod tunc fuit fuit in archa noe: aīal restrigitur tm̄ ad illa que fuerunt in tempore p̄terito ꝑ quod interponit̄ tūc ⁊ in ista: oīe animal fuit in archa noe: aīal restringitur ad ea que fuerunt in preterito simpliciter: ergo cū animal i prima solum teneatur pro his q̄ tunc fuerunt. s. in tempore diluuij: ⁊ non pro pluribus: sequitur ꝙ ista erit falsa: oīe animal fuit in archa noe: quia animal non soluꝫ tenet̄ ꝓ his que fuerunt in illo tempore: sed pro his que fuerunt simplicit̄ in tēpore preterito: sed manifestū est ꝙ multa animalia fuerunt in preterito que non fuerunt in archa noe: ergo

Tertio sciendum ꝙ autor soluendo illud sophisma primo soluit ipsum secundum opinionem antiquoꝝ dicentium ꝙ ista omne animal fuit in archa noe est duplex: ⁊ per consequens est distinguenda: quia vt dictum est illud signū omne potest distribuere illum terminum animal pro singulis generum idest pro indiuiduis generū vel specierū: ⁊ tūc illa ē falsa: quia oporteret ꝙ omnia particularia animalia que continētur sub animali fuissent in archa noe: quod est manifeste falsum vel potest distribuere illum terminū animal ꝓ generibus singulorum idest pro generibus vel speciebus indiuiduorum: ⁊ s̄m illos in illo sensu illa est vera: omne animal fuit in archa noe: quia non fuit species animalium que non fuit in archa noe. Quarto sciendum ꝙ po-

trus hispanus non aquiescit huic solutioni prime: ⁊ dicit eã non esse credendum nec sibi concedendum ratio est quia ille actus fuisse in archa noe non conuenit speciebus sed solũ indiuiduis: quia vt habet aristoteles primo methaphisice actus ⁊ operationes sunt circa singularia: hoc est circa idiuidua: ergo ille actus qui est fuisse in archa noe: non potest conuenire speciebus: sed solum indiuiduis nisi conueniat speciebus ex consequenti in quantum species saluatur in vno indiuiduo: ⁊ sic illa distinctio nulla est: ⁊ ideo auctor concedit ipsam esse falsam simpliciter: ⁊ concedit omnes rationes adductas ad probandum falsitatẽ eius. Sed ad improbationem respondet ipse ⁊ dicit ꝙ ibi est fallacia consequentis: quia ibi arguitur ab insufficienti enumeratiõe singularium: quia omnes partes que continentur sub illo termino animal debuerunt enumerari ⁊ non enumerantur: quare committitur fallacia consequentis. veruntamen solutio antiquorum posset probabiliter sustineri. Contra predicta arguitur primo sic tria animalia fuerũt ĩ archa noe ergo oẽ aĩal fuit ĩ archa noe: añs ẽ notũ est de sc̃ꝫña tenet per aristo. in primo de celo ⁊ mundo: vbi dicit ꝙ de tribus dicitur omne de duobus a᷑ ꝰbo solũ dr̃. Secundo sic semel fuit verũ dicere: oẽ aĩal est in archa noe: ergo nunc verum est: omne aĩal fuit in archa noe; ꝯñtia tenet quia oĩs ꝓpositio que pro aliquo tp̃e fuit vera ꝓ illo tp̃e semper dicitur fuisse vera. Tertio sic nõ est instantia de aliqua specie animalis que non fuerit in archa noe tẽpe diluuij: nam equus fuit in archa noe ⁊ sic de alijs: ergo omne animal fuit in archa noe. Quarto sic tam rationale ꝙ̃ irrationale fuit in archa noe: sed oẽ aĩal est rationale vel irrationale ergo omne animal fuit in archa noe. Quinto sic illud sophisma non ẽ propositio: ergo non est verũ neqꝫ falsum cõsequentia tenet quia veritas est in ꝓpositione: ⁊ añcedens ꝓbatur: quia in ipso ponitur verbum preteriti tp̃is qđ nõ potest ꝯstituere ꝓpositionem. Ad primum istorũ dicit ꝙ licet tria aĩalia fuerunt in archa noe: ⁊ de tribus posset dici omne: non tamen sequi᷑ ꝙ omne animal fuerit in archa noe: quia de rõne istius signi omne est ꝙ faciat terminum cõmunem cui adiungitur teneri ꝓ omnibus suis suppositis: sed plura sunt supposita animalis ꝙ̃ tria: nõ enim sequitur omne animal fuit in archa noe: ꝙ̃uis si non essent nisi tria supposita aĩalis. ⁊ essent in archa noe: posset dici ꝙ omne animal fuit ĩ archa noe. Ad secunduꝫ dicitur ꝙ non valet consequentia: quia ibi arguitur a minus amplo ad magis amplum: eo ꝙ iste terminus animal supponit ꝓ paucioribus in vna ꝙ̃ in alia. Ad tertium dicitur ꝙ in pluribus speciebus animalis inuenitur instantia ⁊ in pluribus indiuiduis: nam vt dicitur cõmuniter pisces non fuerunt in archa noe: simul᷑ nec vermes: ideo ibi arguitur ab insufficienti enumeratione. Ad quartum dicitur ꝙ non valet consequentia quia ibi argui᷑ ma iore particulari existente in prima figura ideo nihil sequitur. Ad quintum dicitur ꝙ si capiatur propositio specialiter solum pro illa ꝙ̃ constituitur per verbum presentis temporis indicatiui tũc ibi non est ꝓpositio: sed si capiatur propositio generaliter ꝓ propositione que constituitur siue per verbum presentis temporis indicatiui: siue preteriti siue futuri sic ibi bene est propositio: ⁊ etiam ad hoc ꝙ sit ꝓpõ sufficit ꝙ possit resolui in vnã de presenti: ⁊ sic est de ista vt notum est.

Sequitur dubiũ quoddã.

Solet autẽ ꝗ̃ri vtrũ termĩ simplr̃ restrĩgantur in ꝓpõe negatiua sicut ĩ affirmatiua dicũt eniꝫ ꝙ esse restringit ad existẽtes ergo nõ eẽ ad non exñtes ergo nõ ꝓ eisdẽ fit restrictio ĩ affirmatiua ⁊ negatiua. Itẽ videt᷑ ꝙ oĩs negatiua ĩ q̃ negat᷑ eẽ simplr̃ sit falsa si similr̃ restrĩgunt᷑ termini ĩ affirmatiua ⁊ negatiua: q2 ĩ hac rosa ẽ: ille terminꝰ rosa restringit᷑ ad existẽtes ergo si in hac: rosa nõ est restringit᷑ ad nõ existẽtes: tũc sensus ẽ rosa q̃ ẽ nõ est sed hec est falsa: ergo hec rosa nõ est: ⁊ similr̃ q̃libet negatiua in q̃ negatur esse simpliciter est falsa. qđ falsum est: ⁊ sic videt᷑ ꝙ nõ similr̃ restrĩgũt᷑ t᷑mini in affirmatiua ⁊ negatiua: Probatio: ꝙ nõ similiter. q2 ille terminꝰ hõ restringit ad existẽtes: ergo ⁊ in hac nullꝰ hõ est restringit ad nõ existentes: ergo vtraqꝫ est vera: q2 de existẽtibꝰ vere p̃dicat᷑ esse: ⁊ de nõ existentibꝰ vere remouet᷑: ergo due cõtradictorie sunt simul vere: qđ est ipossibile: ergo illud ex quo seq̃tur est impossibile. s. ꝙ similiter restringũtur termini in affirmatiua ⁊ negatiua. Item regula ẽ. Omne verbum simpliciter sumptũ non habens vim ampliandi nec ex se nec ex alio restrĩgit terminũ sibi supponentem quo ad ꝯsignificationẽ q̃ ẽ tp̃s: ⁊ nõ quo ad suã significationẽ ergo tẽpꝰ ẽ cã restrictiõis illiꝰ ⁊ ſm idẽ tp̃s manet in affirmatiua ⁊ negatiua sibi opposita: ut rosa ẽ rosa nõ est: ergo eadem est cã restrictionis in vtraqꝫ: ergo ꝓ eisdẽ fit restrictio ĩ vtraqꝫ. Et ista argumẽta cõcedimꝰ. Ad illud qđ p̃mo obijcit᷑ dicendũ ꝙ eẽ nõ restrĩgit᷑ ad existẽtes sicut nec currit ad currentes: q2 nullum verbũ restringit terminuꝫ sibi suppositum quo ad suã significationem: sed quo ad cõsignificationem que est tempus: vñ non restringit ad supposita exñtia. sed ad supposita p̃ñtia. Supposita autem presentia possunt esse in quibusdam terminis tam existentia ꝙ̃ non existentia: ut cum dicitur enunciabile est: iste terminus enunciabile supponit tam pro enunciabilibus existentibus ꝙ̃ non existentibus. Omnia auteꝫ enunciabilia que sunt falsa in presenti sunt presentia sed non existentia: quia nõ nullum falsum est: ⁊ sic esse non restringit ad existentes sed ad presentes: vnde non esse non restrĩgit ad non existentes: sed simpliciter ad presentia: cum idem tempus sit vtrobiqꝫ quod est causa restrictionis. Ad aliud

aut dicedum q duplex forma e termi cois. Quia quedam sunt quo saluant tm in rebus existentibus ut huanitas q est forma hominis et aialitas animalis. et in talibus terminis omnia supposita existentia sunt presentia. Alia forma termi cois q saluatur tam in rebus existentibus q3 no existetibus ut enuciabilitas que est forma enunciabilis. q2 quedam enuciabilia sunt existetia ut dictum est: et omnia vera: et alia non existentia ut hominem esse asinu et oia falsa. et in talibus cum restringitur terminus cois ad psntia restringitur ta ad existentia q3 no existentia vn huius ppõnis. rosa no est. Non est sensus rosa que e non e: s3 is e sensus. rosa psentialit sumpta no est. Solet autem poni q quedam restrictio fit ab vsu ut cu dicitur nihil est in archa cum tamen sit plena aere: quia termin9 ille nihil supponit ab vsu pro reb9 solidis: et rex venit p rege patrie et magister legit pro magistro proprio. Solent etiam ponere q fit aliqua restrictio p transsũptione verbi ut sortes pascit hominez: ille terminus homo supponit pro alio a sorte virtute transsumptionis verbi: qa dãs et recipies per se sut diuersa vnde pascẽs et qui pascitur oportet esse diuersa. Et ideo si aliquando sunt eadem hoc est p accidens: quia per hoc idez est subiectum vtrobiq3 vtriusq3. sicut ide est dux et epus p accidens vnde dicut q no sequitur sortes pascit se et est hõ ergo pascit hoiem: quia est sophisma accidetis: qa hoc pronomen se no potest supponere pro diuerso a sorte: sed homo põt et hec de restrictionibus sufficiant:

Postq autor determinauit de restrictiõe facta p nomen et verbu. hic cõsequenter circa pdicta mouet cõuenieter vnu dubiu videlicet an terminus codẽ modo restringat in propositione affirmatiua et in negatiua: Ad qd quidam respõdent q non silr sed diuersimode restringuntur termini i propositione affirmatiua et negatiua et dicut q esse restringit ad existentes et non esse ad non existentes: sed cum affirmatiua dicat esse negatiua vero non ee: sequitur q non codez modo restringuntur termini in affirmatiua et negatiua. Dant etiam talem rõnem si termini eodem modo restrigat in affirmatiua et negatiua: sequitur q ois negatiua in qua negatur ee simplr ee falsa: ↄña tenet q2 in ista rosa est: rosa restringitur ad existes: vt dicunt: ergo si in ista rosa non e rosa restrigeret ad exites sensus hui9 ppõnis ee: rosa q e non e: qd est manifeste falsu: et hoc no vr falsum nec seq ex alio: nisi q2 termini codẽ mõ restringunt in affirmatiua et negatiua: ergo vr q termini non eodem mõ restringantur. Sed q termini eodem modo restringantur in affirmatiua et negatiua hoc ondit pñc. hys. Pro q pmo sciendu q vbu no põt restrigere t'minu commune positu a pte subiecti q ad pncipale significatione s3 tm q ad cõsignificatione q e tẽp9: sic ergo dicit text9: vbi e eadẽ ca restrictiõis: ibi e eadẽ restrictio: s3 i ppõne affirmatiua et negatiua e eadẽ ca restrictiõis sic in istis duab9 rosa e: et rosa no est q2 in vtris e vbu presentis tpis: qd q dẽ verbu restringit solu q ad ↄsignificationẽ q est tps: ergo sequit q in istis duabus t'mini codez mõ restringũtur: q2 in vtraq3 est idem verbu eiusdẽ tpis: ergo codẽ mõ q restringit i vna et etia in alia. Aliam rõnez adducit text9: q2 si no restringerent codem modo due contradictões eẽnt simul vere: quod est impossibile: ↄsequẽtia patet quia si i affirmatiua esse restringit ad existentes: et i negatiua no ee ad no existẽtes: et esse vere pdicet de existẽtib9: et no ee de no existẽtib9 vere remoueatur: sicut in istis duab9 hõ est hõ no e q2 si in ista hõ e hõ restringit ad existentes tm. et in ista hõ no est ad no existentes tm seqt q ille due eẽnt simul vere hõ e hõ no e: qd e impossibile. Secundo sciedum q termini codẽ modo restringuntur i affirmatiua sicut in negatiua dumõ in ambabus ponatur idem verbu: et rõ est: q2 vt dictum e verbu no restringit quo ad significationez: sed solu quo ad consignificationẽ: ergo si predicetur eẽ in aliq ppõe: sicut in ista homo est sequit q illud verbum e non restringit hoiem ad non existentes: sed solu ad presentes: et silr si non eẽ pdicetur sicut in ista vel consimili ppõe hõ no est: ex quo manet idẽ tẽpus: sequit q iste terminus hõ vel cõsilis restringit ad presentes: et cum psens reperiat tã i existentibus q3 in no existibus. s. in aliquibus terminis: vt in istis: enunciabile est: enunciabile no est: sequitur q termini semp restrigãtur quo ad pñtes siue existant siue non. vnde aliqua sunt enunciabilia que semper existunt: que sut psentia: sicut deus est. et alia sunt enunciabilia psentia que nunq3 existunt: vt illud enũciabile hõ est asinus. est enim psens et non existens: q2 nullu3 falsum existit. Ex quo sequitur q vbum psentis tpis restringit terminu cõem sibi supponentem vel apponentẽ ad pñs: siue existant siue non. vnde i ista hõ currit hõ no restringit ad currẽtes: s3 solu ad pñtes: siue currant siue no. Tertio sciendu q autor ponit in textu quãdam restrictionẽ abusiuam: que quidem restrictio sortita est nomen ab vsu cõi loquendi. vñ fm eũdem vsum loquendi dicimus q qñ no e aliquod corpus solidu vel firmu in apphora q nihil e in illa: sicut dicim9 q nihil est in archa: qñ non est nisi aer qui no est corpus solidu vel firmu. vñ in ista: nihil e i archa nihil sumit ab vsu p reb9 solidis et firmis. et in ista ppõe mgr legit magr sumitur pro mgro ppo. Quarto sciendum q autor ponit finaliter quandam restrictionẽ quã vocat trãsitiuã: et no dr trãsitiua eo q trãseat: sed q2 fit virtute alicui9 verbi trãsitiui: vbu enim transitiuu iportat actu egredientẽ ab agẽte in patiens: et q2 agẽs et patiens sut diuersa ideo oz q termin9 positus post verbu trãsitiuu stet p aliis suppositis a suppositis subiecti alr vbi: vt cu dicitur sortes pascit hominẽ: ibi hõ supponit p aliis suppositis siue p aliis hoibus a sorte eo q idem no est agens et patiens saltem fm idem vnde licet iste due restrictiões vltime no sint restrictiones simplr. tamen sunt vtiles ad obuiandu cautelis et cauillationibus sophistaru rõne cuius auctor hic determinat de ipsis. Contra predicta ar. p9 sic si termi codẽ mõ restringerent in affirmatiua et negatiua seqret q ois negatiua includeret ↄdictionem: sed hoc e falsum: ↄña patet q2 i ista rosa est: rosa restringitur ad existentes: ergo si silr restringat i ista rosa non est sequitur q ista rosa no est includat contradictionẽ q2 eqpollet. huic rosa q e no e. Secudo sic negato aliq negant oia ↄña ad ip3: ergo negato vbo negat oia q cõsequũtur ad ip3 vbum s3 ↄsignificatio q e tps ↄsequit ipsum vbu ergo si in ppõne negatiua verbu non restringeretur ad no existes: tũc sequit q neq3 etia ad pñtes: q̃re magis videtur q rõne pncipalis significationis debeat restringere nomẽ q3 quo ad cõsignificationem: s3 non restringit q ad significationem: ergo nec quo ad consignificationem.

Tertio sic: in ista: homo est: homo restringitur ad existẽ-

tes tm̄: sed omnes presentes sunt existentes: ergo si restringitur ad presentes: restringitur ad existentes: ergo cōtra textuz.
Quarto sicut in restrictione abusiua non est restringens nec coartās: ergo nulla ē restrictio, antecedēs patet: quia in ipsa ponitur signū vniuersale sicut hic: nihil est in bursa: sz signū vniuersale magis habet ampliare q̄z restrigere: ergo videtur q in talibus nulla est restrictio. Quinto sic: omne transitiuū aptū natum est transire: sed nulla restrictio apta nata est transire: ergo nulla est transitiua restrictio. Ad primū istorū dicit q terminus positus an verbū p̄sentis tēporis restringit ad presentes tantū: et non ad existentes, iō sensus huius propositionis rosa non est: non est iste: rosa q̄ est non est: sed est iste: rosa presentialiter sumpta non est.
Ad secundum istoruz dī q lz significatio verbi sit magis intrinseca verbo q̄z ꝯsignificatio: tn̄ ꝯsignificatio potior est ad restringendū q̄z significatio. Cuius rō ē, q2 verbum restringit quo ad ꝯsignificationē que ē tēpus: qd̄ habet rōnem mēsure. et quia mēsura restringit mensuratum. et quantitas mēsurati accipitur secundum quantitatem mensure. iō sequitur q verbum habet magis restringere ex pte temporis q̄z ex parte rei significate. Ad tertium dī, q licet omnes homines presentes existant: tn̄ non minus ille termin⁹ homo de se supponit p non existētib⁹: quia tūz dī q verbum presentis tpis restringit ad p̄ntes: intelligit siue existāt siue nō. Unde si aliqui hoīes essent presentes et nō existentes in ista ꝑpositione hō est: homo teneret tam p existentib⁹ q̄z p non existentibus. Unde p accidens ē q in ꝑpositione ista hō ē: hō supponat p existentibus. Ad quartum istoruz dī q in talibus ꝑpositionibus vsus cū itellectu nostro est restringēs et ideo dī restrictio abusiua q2 fit ab vsu. Ad quītū istoꝝ dī, q restrictio non dī trāsitiua eo q trāseat in alterū: sed dī trāsitiua q2 fit ratione verbi trāsitiui vt dictū est. Et hec de restrictionibus dicta sufficiant.

Tractatus sextus de distributione

Distributio est multiplicatio termini cōis p signum vniuersale facta: ut cuz dicit̄ hō ille termin⁹ hō distribuit̄ siue ꝯfūdit̄ p quolibz suo inferiori p hoc signū oīs: et sic ē illa mltiplicatio t̄mini cōis. Dico āt t̄mini cōis: q2 t̄minus singularis no pōt distribui vnde iste sūt incōgrue omnis sortes et oīs plato: et sic de alijs: et est ibi soleocism⁹ per ptes orationis. Signorum autez vniuersaliū: alia sūt distributiua substātie: ut oīs nullus et silia. Alia sūt distributiua accidētiuz ut qualiscūqz quātuscūqz: signū aūt distributiuū subē est qd̄ distribuit res se habentes p modū eius quid ē quid, ut om̄is nullus: ut cum dicit̄ omnis albedo: omnis nigredo. vnde subā sumit̄ cōiter qōres cuiuslibet generis ut cum dicitur signuz distributiuū substantie. Signū distributiuū accidentis ē quod distribuit res se habentes per modū accidentis vel per modum qualis vel quāti: ut q̄liscūqz quantuscunqz. Item signorū distributiuoꝝ substantie, alia sunt distributiua ptium integraliū ut totus, alia vero subiectiuarū ut omnis nullus. Item signorū distributiuorū partium subiectiuarum quedā sunt distributiua duorū utroterqz et neuter et consimilia. quedam vero distributiua plurium: ut omnis nullus et cōsimilia.

Iste est tractatus sext⁹ paruoꝝ logicaliū Petri hy. in q° postq̄z in precedenti tractatu determinauit de quadā proprietate termini: que dicit̄ restrictio: Hic consequenter determinat de alia que dicitur distributio. Cuius ordinis rō est: q2 restrictio magis intrinsece ꝯuenit termino q̄z distributio. Nam restrictio fit per terminum restringentē qui potest esse pars propositionis: sicut terminus restrictus. sz distributio fit per signum vniuersale: quod non est pars propōis: sz est dispositio subiecti. precedit tn̄ iste tractatus tractatuz de sincathegorematibus: quia cognitio distributionis et signoꝝ distributiuorū multum valet ad cognoscendū ea de quibus in sincathegorematibus determinat̄. Primo sciendum q distributio accipit̄ dupl'r: vno mō ꝓp̄e, put ē alicuius rei in plures diuisio et illarū partiū in diuersa subiecta communicatio: et isto modo non capitur hic: sz a tali distributione sic accepta sumit̄ iusticia distributiua: q̄ est habitus restrictiuus distributionē talem facientis regulatiuus. Alio modo capitur metaphorice vt ē nomē secūde intentiōis: et hoc dupliciter: vno mō actiue et sic ꝯuenit signis distributiuis. alio mō passiue et sic conuenit termino distribuibili. Secundo sciendum q lz idē terminus materialiter .s. termin⁹ cōis habēs suppōnez ꝑsonalem sit restringibilis ampliabilis et distribuibilis: tn̄ hoc est fm diuersas rōnes: quia dicitur restringibilis i quantū pōt coartari ad standū ꝓ paucioribus suppositis q̄z prius stabat, et dicitur ampliabilis in quantum potest extendi et accipi ꝓ plurib⁹ q̄z pri⁹. sz dī distribuibilis in quantū p signū vl'e pōt actualiter multiplicari per plura supposita: et ideo terminus distribuibilis in quantum distribuibilis est subiectū attributionis huius tractatus. vnde autor incipit suū tractatum a passione ipsius termini distribuibilis: que est distributio: ipsam sic diffiniens: Distributio est multiplicatio termini cōis p signuz vniuersale facta vnde ponitur multiplicatio loco generis. deinde ponit̄ termini cōmunis ad dr̄iam termini discreti: q̄ non pōt distribui. nā vt habetur in textu iste sunt incōngrue oīs sortes omnis plato. et rō est: q̄ ad hoc q terminus possit distribui requiritur q significet naturam multis cōicabilem qd̄ nō conuenit singularibus. deinde ponitur p signum vl'e ad denotandum causam efficiētem instrumētalem distribuendis. intellectus enim est qui principalit̄ facit distributionem. et signū vniuersale instrumētū. Tertio sciendū q in q̄libet distributione sunt quattuor .s. distribuens. distributū. id ꝓ quo fit distributio, et id respectu cui⁹ fit distributio. distribuens est duplex sicut nuper dictum est in fine secundi notabilis. distributū aūt ē termin⁹ cōis habens ꝑsonalem suppositionem illa vero ꝓ quibus fit distributio sunt inferiora illius termini cōis. illud autē respectu cuius fit distributio est ipsum predicatum. vn̄ q̄ttuor pn̄t assignari cause quare signa vniuersalia sūt inuēta. prīo ad habendam dr̄iaz inter terminum supponentem determinate et cōfuse. secūdo ad remouendum dr̄iam terminoꝝ cōmunium. qn̄ enī t̄min⁹ cōmunis sumitur sine signo vn̄ indifferenter stat ꝓ vno vl' ꝓ pluribus sed quando sibi addit̄ signum vl'e de necessitate stat pro omnibus suis suppositis. Tertia cā est ad habendum contradictionem. quarta cā est ꝓpter sillogismum. n̄ in oī enī sillogismo oportet alterā premissarum esse vl'em. ex quo pz necessitas signorum vl'iuz. et vocant̄ signa vl'ia non q significent rem vl'em: sz quia significāt qm̄ vniuersaliter .i. faciunt terminum cōem cui adiūguntur stare vl'r ꝓ oib⁹ suis suppositis. Quarto sciendum q multiplex ē effectus signorum distributiuorum iō ad cognitionē signoruz distributiuorum diffinitur distributio et posita diffinitione distributionis autor diuidit signa vl'ia siue distributiua in signa

distributiua substantie vt omnis nullus ⁊ sic de alijs. ⁊ signa distributiua accidentium vt quantuscūq;. qualiscūq; ⁊ dicuntur signa distributiua subē non q2 solum distribuūt rem de p̄dicamēto subē: s; q2 solū distribuūt rē se habentē p modū substantie siue p modū eius qd̄ ē q̄d. i. significata per modum p se stantis ⁊ per nomē substantiuū. similr̄ dicunt̄ distributiua accn̄tis q2 distribuūt rē significatā p modū alteri adiacētis. deinde diuidit signa distributiua subē nā q̄daz sunt distributiua partiū integraliū: vt totus: alia sūt distributiua partiū subiectiuaꝝ vt ois nullus vterq; ⁊ sic de alijs. Itē diuidit signa distributiua subē partiū subiectiuarū, nā quedaz sunt distributiua duorum vt vter neuter. Alia sūt distributiua pluriū, vt ois null⁹ ⁊ sic de alijs. Sꝫ ɔ̄ predicta arguit̄ p̄mo sic. hic ē distributio ois sol lucet. ⁊ tn̄ non est multiplicatio q2 subiectū acapit̄ p vno solo silr̄ hic vterq; hō currit subiectum accipit̄ solū p duob⁹ ergo male dr̄ q distributio ē multiplicatio. Secūdo sic. iste termin⁹ sortes distribuit̄, dicēdo totus sor. ⁊ tn̄ non est termin⁹ cōis: ergo male dr̄ q distributio ē multiplicatio termini cōmunis. Tertio sic. cū dr̄ rosa est pulcherrim⁹ florum iste genitiuus floꝝ distribuit̄. ⁊ tn̄ nō ponit̄ signū vle. ergo cōtra diffinitionē. Quarto sic. dicēdo ois canis currit ibi est terminus cōis cū signo vli. ⁊ tn̄ nō ē distributio q2 si sic vl̄ iste terminus canis distribueret̄ p oibus suis suppositis ⁊ significatis ⁊ tunc ista ppō ois canis currit: simplr̄ esset falsa ⁊ nō distinguenda: vel acciperetur p suppositis vni⁹ significati solū s;. hoc nō videt̄: q2 non ē maior ratio quare magis acciperetur p suppositis vnius significati ⁊ non alteri⁹ Quinto sic: nō ponunt̄ aliq̄ signa ptiū in mō distributiua: nec ptiū in q̄ntitate: ⁊ sic de alijs. ergo autor ē isufficiēs. Ad p̄mū dr̄: q cū dr̄ ois sol lucet ibi ē mltiplicatio aptitudinal'; s; nō actual'. Silr̄ cū dr̄ vterq; hō currit: ibi ē multiplicatio nō ac cipit̄ multiplicatio vt descēdit a multo: put multū opponit̄ pauco. s; vt descēdit a multo: put multū opponit̄ vni. sic pꝫ q. termin⁹ acceptus pro duobus acapit̄ pro multis. Ad scōm dr̄ q. l; ille termin⁹ sor. nō sit cōis cōitate predicationis in recto: tn̄ bn̄ est cōis cōitate continentie partiū integraliū. iō p̄dicat̄ de suis partibus in obliquo. vel pōt dici q ibi non diffinit̄ distributio in cōi. sed pro pfectiore mēbro analogie. s. p distributiōe ptiū subiectiuarū. Ad tertium dr̄: q nota suplatiui gradus icludunt negatiōez ⁊ rōne illi⁹ hn̄t v̄tutē distribuēdi vn̄ cū dr̄ rosa ē pulcherrim⁹ floꝝ: sensus ē rosa ē pulcher flos ⁊ nō ē ali⁹ pulchrior ea. Ad q̄rtū dr̄: q cū dr̄ ois canis currit iste t̄min⁹ canis vnica distributiōe nō pōt distribui p oib⁹ suppositis oluz suoꝝ significatoꝝ: s; distribuit̄ tot distributiōib⁹ quot sunt significata eius. ⁊ rō est q2 distributio est acceptio pluriū cōtētoꝝ imediate sub aliquo cōi. s; terminus equiuocus non significat imediate vnā naturā cōez oib⁹ suis suppositis: ergo nō pōt vnica distributiōe distribui p oib⁹ suis suppositiē. Ad quintū dr̄: q p signa distributiua partiū subiectiaꝝ ⁊ ptiū integraliū sufficienter fit ois distributio: q2 oēs alij modi totius reducunt̄ ad totū vle qd̄ distribuitur p signū distributiuū ptiū subiectiuarū: vel reducitur ad totū integrale qd̄ distribuit̄ p signū distributiuū partiū integraliū.

¶ Hoꝝ aūt p̄mo omniū dicendum est de signis distributiuis subē ⁊ inter hec primo de hoc signo ois. Et sciendū q dupliciter sumitur i plurali. q̄nq; n. sumit̄ collectiue ut hic: oēs apli sūt duodecim: ⁊ tūc non se q̄tur: ergo isti vel illi sūt duodecim Q̄nq; n. sumitur diuisiue siue distributiue: ut hic oēs hoies natura scire desiderant ⁊ tūc seq̄tur: ergo isti hoies natura scire desiderāt ⁊ illi ⁊ c. Sꝫ q̄ritur ᷓ d significet hoc signū omnis ⁊ vr̄ q nichil: q2 ois res aut est vlis aut pticularis s; hoc signum ois nō significat rem vl̄em neq; pticularē: ergo nichil significat. Ad idē ois nō ē p̄dicabil' de vno vel de pluribus: ergo nō est singl'aris neq; vlis. ⁊ iō nec dicit vl̄em nec pticularem: ergo nihil significat. Sꝫ contra si ois nō significet rem aliquā cū abeo q res ē vel nō est orō vera vel falsa dr̄ ergo ppter appositionem ipi⁹ in orone vel remotione non causabitur ibi veritas neq; falsitas: s; hec est vera aīal est hō: ergo ⁊ hec oē aīal ē hō qd̄ falsū est: ergo ⁊ p̄mum sc; q ois nihil significat Solutio Ad p̄mū dicendum q ois significat: qm̄ vlr̄ significat terminū cōmunem siue p oī ut ois hō: ⁊ sic ois significat rem aliquā. Sꝫ res est duplex. Quedā n. est que est subijcibilis vel p̄dicabilis ut hō vel aīal vel currit vel disputat: ⁊ de hac re obijcitur. Et verū est q ois nihil significat: qm̄ ois talis res aut est vniuersalis aut singularis: ⁊ ois neq; significat vniuersale neq; singulare alia aūt contrario dicatur res que est dispositio subiecti vel predicati: ⁊ sic omnis significat rem aliquam: ⁊ a re vtroq; modo sumpta causatur veritas vel falsitas in orone. Obijcitur autem q omnis non significat quoniam vniuersaliter ita q terminus cōmunis subijciatur p quolibet: ⁊ sic patet q omnis significat dispositionē subiecti siue dispositio ei⁹. Sed contra in omni sillogismo medium debet iterari cum suis dispositionib⁹ in minori propositiōe: s; in hoc sillogismo ois homo est animal. sortes est homo: ergo sortes est animal. debet dicere in minori sortes est omnis homo: quia omnis ē dispositio medij siue subiecti in minori propositiōe: sed hoc est falsum: ergo ⁊ primuz. s. q omnis est dispositio subiecti. Solutio. Sicut pater duo dicit: id quod est pater: ⁊ pater in quantum pater. similiter subiectum duo dicit. s. id qd̄ est subiectum: ⁊ in quantum sic sunt duplices dispositiones: quedā enī sunt dispositiones eius secundū q est subiectum: ⁊ nō subiecti inquantum subiectū ⁊ ille hn̄t iterari in minori propositōne cū medio. Alie sunt subiecti inquantū subie-

ctū: ⁊ ille nō debent sumi in minori ꝓpositione cū medio. verbi gratia. Omnis homo albus currit: albus est dispositio eius quod ē subiectuz: ut hoīs ſm se: sed oīs est dispositio hoīs ſm ꝙ hō est subiectū: ⁊ ita est dispositio subiecti inquantū subiectuz: ut albus debet sumi in minori cū medio: et oīs non debet. Unde omnis est dispositio subiecti in cōparatione ad p̄dicatuz. ⁊ hic etiam patet per demonstrationē de de oī: q: in ea ponitur p̄dicatū. Solutio. De de omni est qñ nihil ē ponere sub subiecto de quo nō dicatur predicatū.

Postq̄ȝ auctor determinauit de distributiōe in cōi ponēdo diffinitionē eius: ⁊ diuisionē signoꝝ distributiuoꝝ: ad q̄rū diuisionē seq̄tur diuisio distributiōis. Hic cōsequēter determinat de distributiōe ⁊ signis distributiuis in spāli: et primo de signis distributiuis substātie. inter q̄ primo determinat de hoc signo oīs: eo qꝺ̄ ē signū distributiuū affirmatiuū rōne cui⁹ p̄cedit signa distributiua negatiua. Et q: est distributiuū pluriū. iō p̄cedit signa distributiua duoꝝ. ⁊ q: est distributiuū ꝑtiū subiectiuaꝝ. iō pri⁹ determinat de ipso q̄ȝ de distributiuis ꝑtiū integraliū. Primo sciēdū: ꝙ anteq̄ȝ in speciali auctor determinat quō hoc signū oīs habeat distribuere. primo notat ꝙ ipm̄ in plurali numero accipit̄ dupliciter. vno mō collectiue ut oēs apostoli dei sunt duodecim. vn̄ ibi capi collectiue eo ꝙ p̄dicatuz nō attribuit̄ suppositis subiecti diuisim ⁊ sigillatim acceptis: sed attribuit̄ ipis simul ⁊ collectiue acceptis. ⁊ ideo nō pōt fieri descensus ad supposita subiecti. nō. n. sequit̄ oēs apl̄i dei sūt duodecim: ergo petrus ē duodecim. Alio mō capit̄ distributiue. s. qñ p̄dicatū attribuit̄ suppositis subiecti diuisim ⁊ sigillatim acceptis et tūc bñ fit descensus ad supposita subiecti ut bñ sequit̄ omnes hoīes natura scire desiderant: ergo sortes ⁊ plato ⁊ sic de aliis. Scḋo sciendū: ꝙ circa hoc signū oīs auctor querit q̄d significet hoc signū oīs distributiue acceptū eo ꝙ q̄stio si est ē prima inter oēs. ⁊ arguet ꝙ nihil significet. q: omnis res aut ē vl̄is aut ꝑticularis sed oīs nō significat rem vl̄em nec ꝑticularē: ergo nihil significat: minor patet: q: nō pōt p̄dicari nec subiici in ꝓpositiōe. In oppositū arg. q: illō significat aliq̄d p cui⁹ appositionē vl̄ remotionē orō reddit̄ vera vel falsa. sȝ sic ē de hoc signo oīs. hec. n. ē vera alal est hō: hec aūt falsa oē aīal ē hō ergo hoc signū oīs significat aliquā rē.
Pro solutiōe hui⁹ sciendū est tertio ꝙ ut dicit auctor in textu duplex ē res. quedā. n. ē res subiicibilis ⁊ p̄dicabil ⁊ iō qñ de tali re hoc signū omnis nihil significat ⁊ isto mō capitur res ut dr̄ a ratus: tū alia est res q̄ est dispositio rei subiicibilis ⁊ p̄dicabilis. ⁊ isto mō omnis bñ significat aliquaz rem ⁊ hoc capiendo cōiter significare ut se extendit ad significare ꝓprie acceptū ⁊ ad cōsignificare. vñ hoc signū omnis significat dispositionē subiecti inquātū subiectū ⁊ hoc capiēdo dispositionē cōiter ꝓ omni illo qꝺ̄ determinat aliud siue habeat modū qualitatis siue q̄ntitatis. ⁊ ita pȝ ꝙ hoc signū oīs significat aliquā rem. s. rem q̄ est dispositio subiecti ⁊ taz ab ista re q̄ȝ ab alia causatur veritas vel falsitas in orōne.
Quarto sciendū: ꝙ duplex ē dispositio rei subiicibilis siue subiecti. q̄dā. n. est dispositio subiecti q̄ sibi ꝯuenit ſm se ⁊ nō inquātū habet determinatū sitū in ꝓpōne sicut albuz ⁊ nigrū. Alia est dispositio subiecti respectiue q̄. s. distribuit subiectū in ordine ad p̄dicatū. vñ lȝ signa vl̄ia disponāt subiectū p̄mo ⁊ ꝑ se in ordine ad sua inferiora. hoc tñ ē in ordine ad p̄dicatū ⁊ sic sunt dispositio subiecti in ordine ad p̄dicatū licet aūt nō ponat̄ aliq̄ dispositio p̄dicati inquantū p̄dicatū. q: tñ subiectū habet rationē materie q̄ oȝ dispōi ad formā: iō ponit̄ dispositio subiecti inq̄ȝtū subiectū hoc ē in ordine ad p̄dicatū. Cōtra p̄dicta arg. p̄mo sic: numerus singularis ē magis collectiuus q̄ȝ plural: q: habet maiorem vnitatē: ergo hoc signū oīs magis debet ee collectiuū singulari numero q̄ȝ in plurali. Scḋo sic: hoc signuz oīs semꝑ habet multiplicare terminū cui adiungit̄ tā in singulari q̄ȝ in plurali: ergo semꝑ ē distributiuū. Tertio sic: modus significādi nō variat significatū: ergo siue hoc signū oīs sit singularis nūeri siue plural̄ sp̄ accipiet̄ distributiue. Quarto sic arguēdo in fapesmo: oīs hō ē totū in quātitate: null⁹ asinus ē omnis hō: ergo quoddā totū in quātitate nō ē aliquis asinus. hoc signū omnis reiteratur in minore ꝓpositiōe cū medio: qꝺ̄ tñ ē ꝯtra id qꝺ̄ dr̄ in textu. Quinto sic: sicut hoc signū null⁹ habet virtutē restringēdi subiectū cui additur ut dicēdo nullus hō ē mulier: sic ⁊ hoc signū oīs: ergo ē dispositio absoluta ipsius subiecti. Ad p̄mū dr̄: ꝙ collectio in isto habet duo. p̄mū. s. ꝙ incipit a multis. ⁊ rōne illius numerus plural̄ magis pōt dici collectiu⁹ q̄ȝ singularis. ſm ē ꝙ terminatur ad vnū: ⁊ rōne illius numerus singularis ē magis collectiuus q̄ȝ pluralis. ⁊ q: distributio incipit a vno ⁊ terminat̄ ad multa: iō distributio magis ꝓprie ꝯuenit termino in singl̄ari numero: ⁊ iō hoc signū oīs in singulari numero soluz accipit̄ distributiue. Ad ſm dr̄: ꝙ in distributiōe sunt duo. vnū. s. materiale: qꝺ̄ ē multiplicatō ⁊ rōne illi⁹ hoc signū oīs semꝑ pōt dici distributiuū. aliud ē qꝺ̄ se hȝ tanq̄ȝ formale: ⁊ ut id a quo nomē imponitur. s. ꝙ distributio ē in diuersis diuisim acceptis facta multiplicatō ⁊ quo ad hoc istud signū oīs in plurali numero q̄nq̄ȝ ē collectiuū ⁊ nō distributiuū: eo ꝙ ē distributio facta diuersis p̄dicatum ⁊ nō diuisim acceptis. Ad tertiū dr̄: ꝙ lȝ modus significādi nō variat significatū in dictiōib⁹ cathegorematicis: tñ bñ in dictiōib⁹ sincathegorematicis. vl̄ pōt dici ꝙ hoc signū oīs sp̄ ē distributiuū q̄ntū ad mal̄e distributiōis: sȝ nō q̄ntū ad formale. Ad quartū dr̄: ꝙ in illo sillogismo hoc signū oīs nō accipit̄ distributiue: sȝ accipit̄ ut ꝑs totius ⁊ oīs hō: qꝺ̄ ibi ponitur loco vnius simplicis nature ibi posite. Ad q̄ntū dr̄ ꝙ hoc signū nullus bñ habȝ virtutē restringēdi quātū ad aliquos mōs significādi: ⁊ ſm hoc est dispositio absoluta: ⁊ bñ iungit̄ cū subiecto absolute: sic dicēdo null⁹ hō ē mulier: sȝ qñ hȝ virtutē distribuēdi sic cōcernit subiectū inquantū subiectū hoc ē in ordine ad p̄dicatū.

Habito quid significet hoc signuz oīs: ⁊ cuius modi dispositionē significet. Consequēter querit̄ vtrū omnis exigit tria appellata: ⁊ videtur ꝙ sic: q: oīs ꝑfectio est in trib⁹: ut est in principio celi ⁊ mūdi: ⁊ ꝑfectū erit in tribus: q: esse ⁊ ꝑfectū sunt ideȝ ergo esse est in trib⁹ et sic aliquis vult habere tria appellata. Item ad idē dicit Aristoteles in eodē loco: q: de duob⁹ viris nō dicimus oēs viri: sed duo viri: sed de trib⁹ ad min⁹ dicimus oēs viri: ergo oīs in plurali exigit tria appellata: ergo ⁊ oīs in singulari. Sȝ cōtra in q̄libet demōstratione. Oēs ꝓpōnes sunt vl̄es: sed demōstrationes fiunt de sole ⁊ luna: ergo oȝ dicere oīs sol ⁊ oīs luna sȝ sol nō hȝ nisi vnicū solem suppositū ⁊ sil̄r lūa: ergo oīs nō exigit tria appellata. Itē ad idem. Hec ꝓpositio oē priuatū lumine a terre obiecto deficit. hec ꝓpositio est concessa ab omnibus cū ha-

beat̃ ab auc̃te: ⁊ ẽ vl̃ia ſ ꝓuatuꝫ lumine a
terre obiectu nõ hꝫ niſi vnicũ ſolũ ſuppoſi
tũ. ſ. hãc lunã ergo oĩs nõ exigit tria appel
lata. Itẽ ad rõnem oĩs ſignificat qm̃ vl̃r
ſed hoc ꝙ dico vl̃iter ẽ mod⁹ ꝓprius vni-
uerſalis ipſi⁹: propriũ aũt diuerſificat̃ ſm
diuerſificationẽ ſui ſubiecti: ut ſi hõ ẽ ſim-
pliciter: ⁊ riſibile ẽ ſimpl̃r: ⁊ ſi hõ diminu-
tũ ⁊ riſibile diminutũ: ⁊ ſi hõ mortu⁹ ⁊ ri-
ſibile mortuũ: ſed vl̃e qñqꝫ ſaluat̃ in pluri
bus: ut hõ equus leo. aliqñ in vno ſolo: ut
ſol luna: ergo riſibile aliqñ ſaluat̃ in pluri
bus: aliqñ in vno ſolo: ergo oĩs aliqñ vl̃t
hr̃e tria appellata: aliqñ vnũ ſolũ. Itẽ du
plex ẽ forma: qꝛ q̃dã ẽ material̃: ut aĩa mea
eſt forma corpis mei: ⁊ tua tui. ⁊ ita forma
eſt pa: ⁊ p̃dicat̃ de eo cui⁹ ẽ forma. Alia ẽ
forma p̃dicabil̃: et ſic oĩa ſupiora ut gen⁹
ſpẽs ⁊ dr̃ia dicunt̃ forma inferiorũ: ut hõ
equ⁹ ⁊ cõſilia. ſed indiuidua iſti⁹ forme p̃
dicabilia ſunt materia eius ergo cũ forma
neutro p̃dictorũ modorũ excedat ſuã ma
teriã: nec excedat̃ ab ea: ergo nullũ vl̃e ſua
indiuidua excedat neqꝫ excedat̃ ab eis: er-
go cũ oĩs dicat adeq̃tionẽ vl̃is cũ ſuis in
diuiduis: ut oĩs hõ: tũc oꝫ ꝙ ſol ⁊ luna nõ
hñt niſi vnicũ indiuiduũ: ꝙ vere dicat̃ oĩs
ſol: ⁊ ꝑũr oĩs luna oĩs fenix. Qḋ ꝯcedim⁹
dicentes p̃dictas ꝓpõnes vl̃es: qꝛ oĩs nõ
ſemꝑ exigit tria appellata: ſꝫ qñqꝫ cõiũgi
tur termino vl̃i habenti plura ſuppoſita:
tũc oĩs vult hr̃e plura appellata. qñqꝫ iũ
gitur termino hñti vnicũ ſolũ indiuiduũ
nõ exigit niſi vnũ. qḋ cõcedim⁹ dicẽtes ꝙ
oĩs nõ exigit niſi materiam aptã multipli
cari: hoc eſt vl̃e: quia dicit aptitudinem de
pluribus p̃dicari: ſed ſm actum. quedam
vl̃ia predicãtur de pluribus: ut hõ. q̃dam
de vno ſolo ut ſol ⁊ lũa ⁊ fenix. Et hec vni
uerſalia q̃ de vno ſolo p̃dicãtur ſm actũ di
uerſificãtur: qꝛ quedã hñt vnicũ ſolũ ſup-
poſitũ ſimul: ſucceſſiue vero plura pñt ha
bere: ut fenix. Alia autẽ neqꝫ ſimul neqꝫ ꝑ
ſucceſſionẽ poſſunt habere plura ut ſol et
luna. Unde conueniẽter dicitur omnis ſol
⁊ omnis luna ⁊ omnis fenix cum ſunt ſimi
lia ⁊ ita apta nata dicũtur de plr̃ibus. Ad

hoc ꝙ obijcit̃ ꝙ ꝑfectio vniuſcuiuſqꝫ ẽ in
trib⁹. Dicẽdũ ꝙ verũ ẽ ⁊ hec tria ſunt ſub
ſtãtia rei ⁊ virt⁹ ei⁹ et opatio ipſius ſicut
ibidẽ notat̃ ſcꝫ in p̃ncipio celi et mũdi his
verbis natura apta nata ẽ ſic facere ꝑ hoc
ꝙ dicit natura tãgit ſubãm rei. ꝑ hoc autẽ
ꝙ dicit apta nata tangit virtutẽ ei⁹ ꝑ hoc
ꝙ dicit facit tãgit opationẽ ei⁹. vñ ꝑfect⁹
dr̃ hõ cũ habet ſubãm hoĩs ⁊ habet virtu
tẽ debitã hoĩs ⁊ opationẽ debitã ei. Silr̃
hoc ſignũ oĩs hꝫ ſubãm qꝛ eſt ſignũ vl̃e ⁊
virtutẽ eius qꝛ ẽ diſtributiuũ ⁊ opationeꝫ
eius qñ diſtribuit: ⁊ his trib⁹ cõſtat ei⁹ ꝑ
fectio. Ad ſcðm dicendũ: ꝙ oĩa in plurali
vult habere tria appellata: ſꝫ in ſingulari
nõ ⁊ hoc eſt quia oĩa in plurali vult habe
re ſpẽm multiplicatã ꝑ diuerſas materias
ſm naturã: ut oẽs hoĩes oẽs in plurali di-
cũt ſpẽm hoĩs multiplicatã ꝑ naturã indi
uiduorũ: licet oĩs in ſingulari reſpiciat ſo-
lũ ipſam ſpẽm q̃ eſt p̃dicabilis de plr̃ib⁹ ſi
ue ipſum genus et ob hoc nõ exigit niſi ip
ſam naturã aptã multiplicari. Quidaꝫ tñ
dicũt ꝙ oĩs vult hr̃e tria appellata ⁊ dant
talẽ regulã. Quotienſcũqꝫ ſignũ vl̃e affir
matiuũ additur termino cõi nõ hñti ſuffi-
cientiã appellatiuorũ recurrit ad non ens
ut oĩs fenix ẽ qꝛ ille termin⁹ fenix nõ hꝫ ni
ſi vnicum appellatũ ꝙ ſit: iõ recurrit in eo
hoc ſignũ oĩa ad nõ exñtes fenices ut cum
dr̃ oĩs fenix ẽ ſenſus ẽ ille fenix ẽ ⁊ alij duo
fenices q̃ nõ ſunt ſunt: ⁊ cũ obijcitur eis ꝙ
tũc hec ẽ falſa: omnis fenix ẽ ꝙ ponit eẽ de
duobus fenicib⁹ nõ exñtibus ⁊ hec ſilr̃ eſt
falſa quidã fenix nõ eſt qꝛ eẽ remouet̃ a fe
nice ⁊ ſic due cõtradictorie ſunt ſimul falſe
qḋ eſt impoſſibile ergo ⁊ regula ſimiliter
falſa. tũc ipi ſoluũt ꝙ ille due omnis fenix
eſt quidã fenix nõ ẽ nõ ſunt cõtradictorie
qꝛ in negatiua ſubijcit̃ fenix q̃ ẽ. In affir-
matiua vero ſubijciũtur ſiue ſupponũtur
duo fenices q̃ nõ ſunt ⁊ iõ nõ eſt idem ſub
iectũ in vtraqꝫ. Sed cõtra vult Ariſtote-
les in primo ꝑiarmeniarũ ꝙ illa ꝓpoſitio
in qua ſubijcitur vniuerſale vniuerſaliter
ſumptũ ut alicui p̃dicato: cõtradicit illi ꝓ
poſitioni in qua ſubijcitur idem vniuerſa

le nõ vniuersaliter sumptũ eidẽ predicato
sed sic est hic. Omnis fenix est: quidam fe
nix nõ est: ergo sunt ꝯtradictorie: ⁊ sic due
contradictorie sunt simul false: quod ẽ im-
possibile: ergo ꝑdicta regula ex qua sequi
tur est impossibilis: quod concedimꝰ. Itẽ
regula fuit talis. Terminus cõis suppo-
nẽs vel apponens verbo ꝑsentis tẽporis
ꝛc. restringitur ad supponendũ pro his q̃
sunt sub forma termini supponẽtis: ꝫ sub
hoc termino fenice nõ est nisi vnicũ indiui
duũ ergo cũ fenix est restringitur ad id: er-
go signũ vniuersale adueniẽs ei nõ distri-
buet nisi pro eo: ergo cũ dico omnis fenix
est solũ distribuitur fenix pro vno quia re
gula est ꝙ signuꝫ vniuersale adueniẽs ter-
mino restricto nõ distribuit ipsum nisi ad
ea ad que est restrictua ergo ibi non fit re-
cursua ad nõ existentes: quod concedimꝰ.
Signorũ autẽ vniuersaliũ affirmatiuorũ
talis datur regula. Si signũ vniuersale af
firmatiuũ immediate adiungitur termino
cõi cõfundit ipsum mobiliter distributiue
si vero mediate cõfundit ipsuꝫ imobiliter:
ut cũ dr̃ omnis hõ est animal: ille terminꝰ
hõ cõfundit distributiue ꝑ quolibet suo in
feriori: ille terminꝰ autẽ aĩal cõfundit imo
biliter q꞉ licet descensum fieri sub eo ꝑ ali
quo sed hic. Oĩa hõ est animal: ergo oĩa
homo est hoc aĩal est fallacia figure dictõ
nis ab immobili ad mobilem.

Postq̃ȝ auctor determinauit de signo distributiuo ois se
cundũ se ostendẽdo quid significet. Hic cõsequẽter determi
nat de ipso per cõparationẽ ad terminũ cõem distribuibileȝ
monendo talem dubitationẽ vtrũ hoc signũ omnis semper
exigat tria appellata hoc est q̃rere vtrũ ad hoc ꝙ signũ om
nis cõgrue adiũgatur alicui termino cõi: requirat. ⁊ ꝙ ille
terminus cõmunis habeat tria supposita actu existentia.

Primo sciendũ ꝙ suppositũ appellatũ ⁊ inferius inter
se differunt. nam aliquid dicitur esse inferius respectu supio
ris: ⁊ aliquid dicitur suppositũ quãdo non est aptum natuꝫ
existere in alio. sed appellatum est inferius siue suppositum
alicuius termini cõis actualiter existens. Secũdo sciẽduꝫ
ꝙ hoc signũ omnis in plurali numero semꝑ exigit plura ap
pellata additur termino cõi accepto ꝑ modũ pluriũ: sed qñ
sumitur in singulari numero si addatur termino cõi haben
ti plura appellata q꞉ bene exigit plura appellata distribuit
terminũ cõem cui additur ꝑ ĩbus suis suppositis exñ ibus
sed dubiũ ẽ qñ hoc signũ oĩs addit᷑ termino cõi hñti vnicũ
appellatũ, vtrũ tal᷑ oĩo sit ꝯgrua ut dicẽdo mis sol lucet. Et
dicũt antiq ꝙ nõ: quoꝝ rõnes cũ solutiõibꝰ satis clare sunt
in textu. ꝫ Pe. hisp. dicit: ꝙ hoc signũ oĩs ꝯgrue põt addi ter
mino cõi hñti vnicũ appellatũ ⁊ ꝙ nõ exigit tria appellata.

Tertio sciẽdũ: ꝙ signũ oĩs significat qñ vl᷑ ⁊ hoc ꝑpriꝰ
modus ipsius signi vniuersalis, differt autem ab aliis signis
vlibus: q꞉ hoc signũ omnis adeq̃te distribuit terminũ cõeꝫ
ꝑ oĩbus suis suppositis. sic aũt nõ ẽ de aliꝫ signis sicut vter
q̃ȝ ⁊ neuter. cũ. n. dr̃ oĩs hõ: hõ accipit᷑ ꝑ oĩbus illis in q̃bꝰ
reperitur hũanitas. Ex quo patet ꝙ qñ vl̃itas aliquoꝝ termi
noꝝ cõium saluatur in vnico supposito adequate hoc signũ
omnis põt addi tali termino cõi. ⁊ sic licet qñ hoc signũ om
nis additur termino cõi hñti tria appellata vel plura exigat
tria appellata. tñ qñ additur termino cõi hñti vnicũ appel-
latũ nõ exigat tria appellata: sed solũ de se exigat terminum
cõem significantẽ naturã multis cõicabilem. Et ꝑ hoc patꝫ
responsio ad dubitationẽ ꝑdictam. Quarto sciẽdum: ꝙ
antiqui posuerũt quãdã regulã de hoc signo omnis q̃ talis
est. Quotienscunq̃ȝ signũ vniuersale affirmatiuũ addit᷑ ter
mino cõi nõ habenti sufficientiã appellatoꝝ recurrit ad nõ
existẽtes. i. ad supposita non existẽtia: ideo cũ dr̃ omnis fenix est.
ex quo iste terminus fenix nõ habet nisi vnicũ suppositũ exi
stens hoc signuꝫ omnis recurrit ad fenices non existentes:
ideo istius ꝑpositionis: omnis fenix est: sensus est iste: q̃dam
fenix existens est ⁊ duo fenices non existentes sunt: ideo ꝑm
ipsos ista est falsa omnis fenix est: nec ẽ ꝯtradictoria istiꝰ q̃
dam fenix non ẽ. sed ista regula ẽ falsa sicut ⁊ suũ fundamẽ
tum. s. ꝙ omnis exigat tria appellata. est enim simile de hoc
signo omnis ⁊ de hoc signo nullus sed nullus nõ exigit tria
appellata quia ista est vera nullus fenix est asinus cũ cõuer-
tens eius sit vera. s. nullus asinus ẽ fenix. ⁊ sic patet ꝙ hoc si-
gnũ nullus nõ exigat tria appellata: nec similiter hoc signuꝫ
oĩs. Contra predicta arguitur primo sic plus requirit᷑ ad
verificandũ ꝑpositionem vniuersalẽ q̃ȝ particularẽ. sed ad
verificandũ particularem requiritur existentia vniꝰ suppo-
siti seu appellati: ergo ad verificandũ ꝑpositionem vniuer-
salem requirunt᷑ plura supposita. ⁊ sic ad minus hoc signuꝫ
omnis exigit tria appellata. Secũdo sic: hoc signũ omnis
nõ potest addi termino singulari: ergo videt᷑ ꝙ exigat plu-
ra appellata. Tertio sic: hoc signũ omnis denotat termi
nũ cõmunem cui additur teneri pro pluribus: sed quando
additur termino cõmuni habẽti vnicũ appellatũ talis addi
tio est falsa: igitur non debite sibi adiũgitur. Quarto sic
terminus communis quandoq̃ȝ supponit pro non existen-
tibus ergo potest fieri recursus ad supposita non existentia.
Quinto sic: hec est vera aliquis fenix non est; quia aliquis
fenix est corruptus: ergo hec est falsa omnis fenix est. Ad
primũ istorũ dicitur: ꝙ quantũ ad modũ enũciandi plus re-
quiritur ad verificandũ ꝑpositionem vniuersalem q̃ȝ parti
cularem: quia in propositione vniuersali denotatur predica
tũ inesse subiecto accepto pro pluribus. nõ autẽ sic est in pti
culari: ⁊ tamen quantũ ad rem nõ plus requiritur ad verifi
candũ propositionẽ vniuersalem aliquando q̃ȝ particularẽ

Ad secundũ dicitur: ꝙ negatur consequẽtia: quia termi-
nus singularis significat naturam incõicabilem nam ex im-
positione sibi repugnat additio signi vl̃is. sed terminus cõis
licet non habeat nisi vnũ appellatũ significat tamen naturã
multis cõicabilem, ideo sibi potest addi signum vl̃e. Ad
tertiũ dicitur: ꝙ hoc signũ oĩs bñ denotat terminũ cõeꝫ cui
addit᷑ accipi ꝑ pluribus nõ simplr̃ sed sub cõditione. s. si ha
beat plura supposita. Ad quartũ dr̃: ꝙ lꝫ terminus cõis
cuius natura põt saluari tam in existentibus q̃ȝ in nõ existẽ
tibus possit supponere pro nõ existentibꝰ. tñ terminus cõis
cuius natura saluatur tantũ existentibus suppositis nõ põt
supponere ꝑ non existentibꝰ quãdo ponitur cũ isto verbo
est. Ad quintũ dr̃: ꝙ negatur antecedens ⁊ ad probatio-
nẽ dicitur ꝙ nõ sequitur quidam fenix est corruptus ergo q̃
dam fenix non est quia in ista quidã fenix est corruptus: fe-
nix supponit tã pro presentibus q̃ȝ ꝑ preteritis. sed in ista q̃-
dam fenix non est: supponit pro presentibus tantũ: ideo ista
est vera omnis fenix est.

Secundũ predicta queritur de hoc so-
phismate: oĩs homo est ⁊ quodlibet diffe-
rens ab illo est non homo ꝑbatio hec est.
Quedam copulatiua cuiꝰ vtraq̃ȝ pars ẽ

vera ergo ipsa vera: cõtra. Omnis homo est: sortes est homo ergo quilibet differẽs ab illo est non homo quod falsuȝ est: quia hec est quedam copulatiua cui⁹ altera ps est falsa ergo ipsa est falsa. Solutio. Differens ab omni homine est minus: q̃ differens a sorte: quia differens ab omni homine supponit pro omnibus rebus alijs: alijs ab omni homine ⁊ differens a sorte pro eisdem ⁊ etiam pro omnibus alijs a sorte. Unde in hac argumentatione differẽs ab omni homine: ergo differens a sorte: locus a specie siue a parte subiectiua: ergo si apponatur signum vniuersale fiet processus ab inferiori ad superius cum distributiõe: ⁊ sic incidit ibi fallacia consequentis: quia in primo hoc relatiuum ille refert omnem hominem: in conclusione vero refert sortẽ ⁊ est ibi duplex processus scilicȝ omnis homo est ergo sortes est: et hic est locus a toto in quantitate ⁊ quilibet differẽs ab omni homine: ergo quilibet differens a sorte: ⁊ hec est fallacia consequentis ut scilicet illi duo processus in simul coniunguntur ut patet in probatione. Unde prima est vera ⁊ improbatio peccat secunduȝ consequẽs sicut omnis homo currit: ergo omne animal. Item queritur de hoc sophismate. Omnis homo et alius homo sunt. Probatio. sortes ⁊ ali⁹ homo sunt: plato ⁊ alius homo sunt: et sic de singlis ergo omnis homo ⁊ alius homo sunt. Contra alius ẽ relatiuum diuersitatis ergo supponit ꝓ diuerso ab omni homine: sed non est ali⁹ homo ab omni homine: ergo propositio ẽ falsa. Solutio. Prima est falsa: et probatio peccat secundum figuram dictionis a pluribus determinatis ad vnaȝ determinatã quia ille terminus ali⁹ determinatam habet suppositionem in premissis et in cõclusione. Item peccat probatio secundum sophisma accidentis quia licȝ plato cicero ⁊ sic de alijs inferant hominẽ secundũ se: tamen sub hac copulatione que ẽ ⁊ alius hõ non possunt inferre omnẽ hominem: cũ dicitur ergo omnis homo ⁊ alius sunt. Sic ergo conseus cognoscitur secunduȝ se: non tamen sub hoc accidente quod est venire. Unde talis regula datur. Quotienscunqȝ aliquid sequitur ad aliud siue cõuersim siue non conuersim si aliquid cõueniat vni ita q̃ non alteri: et per illud cui conuenit inferatur de eo cui non conuenit semper ẽ fallacia accidentis. Verbi gratia: bene sequitur homo est: ergo substantia est. ⁊ species conuenit homini: non tamẽ substãtie. Unde si per hominȝ species inferatur de substãtia erit fallacia accidentis ut homo est species: ergo substantia est species ⁊ risibile ẽ propriuȝ: ergo homo est propriũ. et dom⁹ valet centum marcas: ergo paries. Horũ autem quedam sequuntur conuersim: ut homo est risibile: quedam vero non. Iteȝ queritur de hoc sophismate. Omnis homo est omnis homo. Probatio. Sortes ẽ sortes: plato est plato: et sic de singulis: ergo omnis homo est omnis homo. vel sic. Boetius dicit q̃ nulla probatio verior est illa in qua idem predicatur de se: ergo nulla probatio verior est hac. Contra. Sua contradictoria est vera scilicet quidam homo non est omnis homo: ergo ipsa est falsa. Item ad idem. Omnis homo est omnis homo: sȝ sor. ẽ homo: ergo sortes ẽ omnis homo. in tertio prime. Sed conclusio est falsa: ergo prima ex qua sequitur ẽ falsa. Solutio. prima est simpliciter falsa et improbatio peccat secundum consequens ab insufficientia: quia cum illis quas sumit debent sumere has a parte subiecti scilicet sortes est omnis homo: plato est omnis homo ⁊ sic de singulis: ⁊ etiam istas a parte predicati omnis homo ẽ plato et sic de alijs quas emittit omnis ⁊ sic peccat ab insufficienti. Ad aliud dicendum quia nõ predicatur idem de se sȝ predicatur omnis homo de omni homine.

Postq̃ȝ auctor determinauit de hoc signo omnis ostendendo qualiter distribuit. Hic consequenter ad maiorem noticiam coruȝ que dicta sunt mouet tria sophismata quorum primum est: omnis homo est: ⁊ quodlibet differens ab eo est non homo. quod quidem sophisma probat ⁊ improbat quod clare patet in textu cũ solutione eiusdem. Pro secundo sophismate sciendum: q̃ secundum sophisma ẽ omnis homo ⁊ alius homo sunt: quod quidem sophisma probatur sic: sortes ⁊ alius homo sunt. plato ⁊ alius homo sunt ⁊ sic de alijs: ergo omnis homo ⁊ alius homo sunt. improbatur autem sic: Alius supponit pro diuerso ab omni homine

sed non ē aliquis homo diuersus ab omni homine: ergo sophisma est falsum: quod conceditur. Et ad probationē respondet auctor in textu q̄ peccat secundum fallaciam figure dictionis arguendo a pluribus determinatis ad vnam determinatam respectu huius termini alius. vnde si iste terminus alius pro eodem in numero acciperetur in singulis partibus antecedentis tunc vna pars antecedentis esset falsa ut si acciperetur pro sorte tunc quando inductio veniret ad sortem dicendo: sortes ⁊ alius homo sunt illa pars esset falsa: quia denotaret q̄ sortes esset alius a se ipso. Aliter soluit auctor dicens: q̄ ibi est fallacia accidentis: quia licet sortes et plato ⁊ sic de alijs possunt inferre hoc totū in quantitate omnis homo secundū se: non tamen ut stat sub hoc adiuncto ⁊ alius homo sunt: immo omnis homo hic accidit sorti ⁊ platoni ⁊ sic de alijs secundū q̄ accipiuntur cū hoc adiuncto et alius homo sunt: ratione cuius auctor ponit vnā regulam in textu de fallacia accidentis que satis clara est. Secundo sciēdū: q̄ consequēter auctor mouet tertiū sophisma ⁊ est istud omnis homo est omnis homo: q̄ pbat inductiue primo et secundo improbat: probatur sic: quia ibi predicatur idē de seipso ergo sophisma est verū. Improbatur sic: sua contradictoria est vera scilicet hec: quidam homo non est omnis homo igitur ipsum est falsum. Item bene sequitur omnis homo est omnis homo. sortes est homo: ergo sortes est omnis homo: conclusio est falsa: ergo aliqua premissarum non minor: ergo maior que ē sophisma. Solutio. Sophisma ē simpliciter falsum ut ostendunt rationes improbantes. Ad primam probationem dicitur q̄ peccat secundū fallaciam consequentis ab insufficienti inductione. quia debet fieri inductio a parte predicati dicendo sortes est omnis homo: plato est omnis homo ⁊ sic de alijs. Ad aliam negatur antecedēs quia ibi non predicatur idem de seipso sꝫ predicatur omnis homo de homine sumpto pro quolibet suorū suppositorū.

Tertio sciendū q̄ hoc signū omnis adiunctū predicato propositionis quandoqꝫ reddit propositionē falsam ⁊ quandoqꝫ nō: si enim predicatum sit terminus cōmunis habens actu plura supposita quorū numerus sit indeterminatus siue sit numeri singularis siue pluralis semper propositio ē falsa sed si predicatū habeat plura supposita quorum numerus sit determinatus propositio potest esse vera si sumatur in plurali numero ut demonstratis duodecim apostolis vere dicitur: isti sunt omnes apostoli. sed si predicatū habeat vnicū suppositum actu et sumatur in singulari numero propositio est vera: ut iste sol est omnis sol. Si autem sumatur in plurali numero est falsa ut iste sol est omnes soles. Quarto sciēdum: q̄ hoc signum omnis diuersimode se habet quando additur predicato ⁊ subiecto: quia quando additur p̄dicato est pars ipsius predicati. sed quando additur subiecto nō ē pars subiecti: sed est dispositio eius: ut cum dicitur omnis homo currit: homo per se est ibi subiectū. sed cum dicitur omnis homo est omnis homo hoc totum omnis est p̄dicatum. Ex quo patet q̄ predicatū propositionis affirmatiue quo ad se totū nunq̄ȝ distribuitur: sed bene pars eius. sed predicatum propositionis negatiue bene destribuitur: ⁊ hoc fit per negationē que habet virtutem distribuendi illud qđ sequit ipsā siue mediate siue īmediate. Cōtra p̄dicta arguitur primo sic. adā differt ab omni homine qui est: ⁊ tamen non est non homo: ut patet per porphirium in predicabilibus dicentē siue sor. sit siue non sit semper ē homo ⁊ animal: ergo sophisma est falsum. Secundo sic: sortes non ē omnis homo: ergo differt ab omni homine quod falsū est quia ipse est homo. Tertio sic. omnis homo et homo pictus sunt: sed homo pictus est alius ab omni homine: ergo sophisma est verum. Quarto sic: omnis homo nō est solus: ergo omnis homo et alius homo sunt. Quinto sic: omnis homo ⁊ omnis homo idem sunt igitur vnū potest predicari: et sic ista erit vera omnis homo est omnis homo.

Ad primū dicitur q̄ adam nō est homo existens siue presens pro quo tenetur homo in secunda parte sophismatis.

Ad secundū negatur consequentia: quia negatio inclusa in hoc verbo differt posita in consequēte plus negat q̄ȝ negatio posita in antecedente: ⁊ ideo debꝫ sic inferri: sortes nō est omnis homo ergo differt ab aliq̄ homīe. ⁊ ab hoc q̄ posset inferri sortes differt ab omni homine deberet sic assumi sor. est nullus homo: quod est falsum. Ad tertiū negat consequentia: quia hoc relatiuū alius debet inferre suū antecedens vniuoce pro hōīe viuo ⁊ homīe picto. Ad quartū dicitur: q̄ solus potest excludere ab omni homine simpliciter: ⁊ sic consequens est falsum: vel potest excludere ab omni homine determinate sigillatim sumpto: ⁊ sic est verum: ⁊ hoc mō non valet consequentia. Ad quintū dicitur: q̄ si omnis homo et omnis homo capiantur materialiter sic sunt eadem: ⁊ hoc modo sophisma esset verū. sed si capiant̄ significatiue non sunt eadem: ut patuit in quarto notabili.

¶ Sequitur de hoc signo nullus quod significat negatiue quoniam vniuersaliter. Unde significat idem quod hoc signū omnis cum negatione preposita: et ideo omnis non ⁊ nullus equipollent. De hoc signo nullus talis datur regula. Quotienscunqꝫ hoc signū nullus immediate adiungitur termino communi confundit ipsum mobiliter ⁊ distributiue: et similiter terminum cui mediate adiungitur: ut nullus homo est asinus. vnde pōt fieri descensus sub eo sic: ergo sortes nō est asinus neqꝫ plato et sic de alijs. ⁊ sub predicato sic. nullus homo est asinus ergo nullus homo ē brunellus vel fauellus ⁊ sic de alijs. Secundum p̄dicta queritur de hoc sophismate. Nullus homo est omnis homo. Probatio. sortes non est omnis homo: plato non est omnis homo ⁊ sic de alijs: ergo nullus homo est omnis homo: ⁊ sic sua contradictoria ē falsa hec. scilicet aliq̄s homo est omnis hō ergo ipsa est vera. Contra. ibi predicatur oppositū de opposito: quia omnis ⁊ nullus sunt opposita ergo locutio ē falsa. Solutio. prima simpliciter est vera. Ad improbationem autem dicendū per interemptionem q̄ non predicatur oppositum ibi de opposito. sed remouetur eē omnē hominē ab omni homine pro quolibet suo supposito: ⁊ hoc est negare.

Postq̄ȝ auctor determinauit de hoc signo oīs qđ significat q̄n̄ vl̄iter affirmatiue. Hic ꝯñter determinat de hoc signo nullus qđ significat q̄n̄ vl̄iter negatiue. Unū significat idē cū hoc signo oīs cū negatiōe postposita: ideo omnis nō ⁊ nullus equipollēt. vñ nullus ꝯponitur de nō ⁊ vllus: nō sicut nō vllus equipollet oīs nō: ita sīlr nullus: vnde nullus cōuenit cū hoc signo oīs eo q̄ ē signū distributiuū plurium partiū subiectiuarū. Primo sciēdū: q̄ q̄uis hoc signū nullus in se sit vnū ⁊ vnicā in se habeat virtutē distribuēdi: tñ respectu eorū q̄ susceptiua sunt sue distributiōis virtus eius ē duplex ut patet in regula quā de ipso ponit auctor in textu s. quotienscūqꝫ hoc signū nullus īmediate adiūgitur termino cōi ipsum mobiliter ꝯfundit ⁊ distributiue: ⁊ sīlr termi-

tiū cui mediate adiungit᷑: ⁊ ideo tam subiectū ꝙ̄ predicatū ꝓpositionis vl̄is negatiue distribuitur: dum tñ fuerit terminus cōis: ut patet dicēdo nullus homo est asinus: ibi enī tā homo ꝙ̄ asinus distribuitur: q2 sub vtroq3 pōt fieri descensus. ⁊ cā h9 regule est: q2 hoc signū nullus significat qm̄ vl'r: tō distribuit terminū cui imediate adiūgit᷑ q2 significat etiā negatiue: ideo pōt distribuere terminū cui imediate adiungitur. ⁊ ex isto patet quare vniuersalis negatiua pōt cōuerti simpliciter. Scđo sciendū ē ꝙ circa hoc signū nullus auctor mouet tale sophisma. s. nullus homo ē ōis hō: quod ꝓbatur sic. sortes non est ōis hō: plato nō ē ōis hō: ⁊ sic de alijs ergo nullus hō est ōis hō. Itē sua cōtradictoria ē falsa. s. hec aliq̄s hō ē ōis hō: ergo sophisma est verū. Improbatur autē sic. ibi predicatur oppositū de opposito: ergo sophisma est falsum. Solutio. sophisma ē verū: ⁊ improbatio assumit falsum q2 ibi nō predicat᷑ oppositū de opposito: sed remouetur esse omnē hominē a quolib3 supposito hōis. Tertio sciendū: ꝙ sicut hec est vera nullus homo est ōis homo: ita hec nullus hō est nullus homo: ibi enim remouet᷑ eē nullum hominē ab homine pro quolibet supposito suo. vnde ista nullus hō est nullus hō: equipollet huic ōis hō est aliq̄s hō ꝑ quartā regulā eq̄pollentiarū: nec debet sumi aliquis ꝑ aliquo determinato supposito hominis: cum dicatur ōis hō est aliquis homo: sed debet sumi vage ⁊ indeterminate. ista autē nullus homo est omnis homo equipollet isti omnis hō est nō ōis hō. i. ōis hō est aliquis hō nō: q̄ stat in veritate cū ista omnis homo est aliquis homo. Quarto sciendū est ꝙ hoc signū null9 quandoq3 ē simul distributiuū ⁊ restrictiuū: ut cū dicitur nullus hō est mulier: sed hoc est ratione diuersoꝝ. est enim distributiuū rōne sui significati: q2 significat quoniā vniuersaliter: sed ē restrictiuū ratione sui modi significandi qui est gen9. vnde hoc signū nullus non pōt sumi collectiue sicut hoc signū omnis: ⁊ hoc ē ratione negationis quā includit: ratione cuius semꝑ habet distribuere ⁊ diuidere ⁊ nunq̄3 colligere. Contra ꝑdicta arguitur primo sic cū dicitur hō ē nullus asin9: ibi hō non distribuitur: ⁊ tñ sibi adiungitur mediate hoc signū nullus: ergo ꝯtra primā regulā textus. Scđo sic: bene sequitur nullus hō ē ōis hō ergo nullus homo ē sortes: sed ꝯñs est falsum: ergo ⁊ añs. Tertio sic: illa ꝓpositio ē falsa cuius ꝑdicatū de nullo verificatur de quo subiectū verificatur: sed sic ē de ista nullus hō ē omnis homo quia nullus homo verificatur de asino ⁊ equo ⁊ sic de alijs. ⁊ tñ de nullo illoꝝ verificatur omnis hō ergo sophisma est falsum. Quarto sic: null9 hō ⁊ ōis hō ꝯtrariantur. sed nullus homo verificatur de nullo homine: ergo omnis homo nō verificatur de nullo hoīe. alias cōtraria verificarent᷑ de eodem: ergo sophisma est falsū. Quīto sic bene sequitur nullus homo ē nullus homo: ergo nullus homo ē non sortes sed ꝯsequēs ē falsum quia plato ē non sortes: ergo ē falsa ista nullus homo est nullus homo. Ad primū istoꝝ dicitur: ꝙ in illa ꝓpōne illud signū nullus nō adiungitur illi termino homo nec mediate nec imediate: quia signū solū dicitur adiungi illi quod sequitur ip3 ⁊ solū in illud pōt agere. Ad secundū negatur assumptū ibi enim nō bene arguitur quia nō bene sequitur null9 hō est omnis homo: ergo nullus homo ē sortes: quia nō debet sic subsumi sub illo ꝑdicato omnis homo descendendo nullus hō est omnis homo: ergo nullus homo ē sortes: nullus homo ē plato ⁊ sic de alijs. s3 debet sic subsumi nullus hō est omnis hō: ergo nullus homo est res q̄ sit omnis hō. Ad tertiū dr̄: ꝙ si nullus homo accipiatur materialiter siue pro toto in quantitate nullus homo siue accipiatur positiue ita ꝙ virtute intellect9 accipitur pro aliqua re q̄ ē nullus hō ut pro asino vel pro lapide sic sophisma bene esset falsum. sed si acceptatur significatiue ita ꝙ homo sit subiectū ⁊ nō hoc totū nullus homo ⁊ sic ē verū. Ad quartū dicitur: ꝙ cōtraria bene verificantur de eodem negatiue. ut de eodem puta de rubeo vere dicitur ꝙ nec ē album nec nigrū ⁊ ita cū dicatur nullus homo ē omnis homo ibi remouetur esse nullū hominem ab omni homine: ⁊ cum dicitur nullus homo est nullus homo ibi remouetur esse nullum hominem ab omni homine: ⁊ ita omnis homo ⁊ nullus homo negantur de eodem homine. Ad quintū negatur assumptū ꝙ ibi arguitur a distributione inferius ad distributionē superius: quia arguitur ac si sic diceretur: omnis homo ē non nullus homo: ergo omnis homo non ē sortes. non sortes enim in plus se habet ꝙ̄ nullus hō. vñ dat᷑ tal' regula. Quotienscūq3 in aliqua propositione ponitur vniuersale vniuersaliter sumptū negatiue non debet fieri subsumptio sub illo predicato ratione distributionis sibi conuenientis per signū vniuersale sed ratione distributionis sibi conuenientis ratione negationis. ⁊ ideo debet sic argui nullus homo ē nullus homo: ergo nullus homo est res que sit nullus homo puta lapis ⁊ non sic: ergo nullus homo ē non sortes vel plato. similiter hic: nullus homo ē omnis homo: ergo nullus homo ē res que sit omnis homo. Et notandū est ꝙ ista nullus homo ē omnis homo debet sic cōuerti: ergo nihil existens omnis homo est aliquis homo. Et ista: null9 homo est nullus homo debet sic conuerti: ergo nihil existens nullus homo ē aliquis homo.

¶ Seq̄tur de hoc signo nihil ꝙ significat talē quod hoc signū nullus ⁊ preterea habet terminū recipientē eius distributionē quia nihil nullum rem significat. nullus. n. est signū vniuersale: res vero est terminus recipiens eius distributionē. Secundū ꝑdicta queritur de hoc sophismate: nihil videns est aliquid videns. Probatio: non hanc rem videns est aliquid videns: quia videns platonē est videns. non illam rem videns est aliquid videns ⁊ sic de alijs: ergo nihil videns ⁊ sic de alijs: ergo nihil videns est aliquid videns. Contra. ibi predicatur oppositum de opposito: quia aliquid videre de eo quod est nihil videre: ergo locutio est falsa ⁊ impossibilis: ergo q̄dam distinguunt hanc nihil videns est aliquid videns eo ꝙ hec dictō nihil potest eē accusatiui casus: ⁊ est sensus nullam rē videns est aliquid videns. vel potest esse nominatiui casus et ē sensus: nulla res vidēs est aliquid videns. et secundū hoc ponunt ibi amphibologiam ex diuersitate casus. sed hec ratio nō soluit: quia in vtroq3 sensu est falsa. alij distinguunt aliter hanc: nihil videns ⁊c. eo ꝙ negatio existens in hoc termino nihil pōt negare participiū postpositū: ⁊ tunc est sensus quālibet rem non videns non est aliquid videns: ⁊ sic est diuisa. vel potest negare hoc verbū est: ⁊ est sensus quelibet res vidēs non est aliquid videns ⁊ sic ē composita: quia negatio fertur ad sitū magis debitū. s3 hoc non soluit quia in vtroq3 sensu est falsa: cum opposita ponantur circa idem. vnde dicendū ē ꝙ

p̄ma est simplr̄ falsa: et ꝓbatio paccat ſm figurā dictionis a pluribus determinatis ad vnā determinatā huius termini vidēs quia in p̄missis habet determinatā suppositionē: ⁊ in cōclusione silr̄: cū tā p̄misse ꝙ̄ ꝯclusio sunt indeffinite. Peccat etiā ſm sophisma accn̄tis: q2 videre cōuenit oīb9 premissis ſm se et nō ſm ꝙ vnite in hoc toto nihil videns. vn̄ totū accidit ptibus: ⁊ hoc quod est videre assignatur inesse vtriqz. Sciendū autē ꝙ oēs p̄misse sunt duplices quia negatio potest determiare verbū vl̄ participiū ut dictū est prius. Vn̄ antiqui posuerūt premissas esse duplices: conclusiones autē nō propter quandā regulā ꝙ̄ dabāt talē. Quotienscūqz negatio ⁊ distributio includūtur in termino vno ad quicquid fertur vnū ⁊ reliquuz. Vn̄ distributio posita ī obliquo nō possit attigere verbū in p̄dicta orōne nec negatio. Item idē iudiciū est de istis sophismatib9: nullū caput habens ē aliqđ caput habens. a nullo hoīe differens: est ab aliquo homine differēs. nullū oculum habens est aliquod oculum habens. Tu es quilibet vel differens a quolibet. Tu es oīs vl̄ differēs ab omni homine.

Postq̄z autor determinauit de hoc signo nullus. Hic ꝯsequenter determinat de hoc signo nihil. Cuius ordinis ratio est: q2 hoc signū nihil vltra hoc signū nullus includit terminū recipiētem eius distributionē: ideo hoc signū nullus simplicius est ꝙ̄ hoc signū nihil rōne cui9 pus est determinatū de ipso. Primo sciendū ē: ꝙ hoc signum nihil est signū distributiuū subiecti ⁊ in hoc cōuenit cum his signis omnis ⁊ nullus. sed differt primo ab hoc signo omnis: quia omnis significat quoniā vniuersaliter affirmatiue: nihil autē significat: quoniā vniuersaliter negatiue. differt etiā ab hoc signo nullus q2 includit terminū receptiuū sue distributionis. vnde nihil. i. nulla res. ⁊ ibi res est termin9 recipiens distributionē importatam per hoc signuz nihil. Ex istis pz ꝙ sicut hoc signū nullus distribuit terminus sequentē ipsuz tā mediate ꝙ̄ imediate. ita similiter hoc signum nihil distribuit terminuz in ipso inclusum qui se habet ut terminus imediate sequēs. distribuit etiā terminū positū a parte predicati qui se habet ut terminus mediate sequens ipz. Secundo sciendū est: ꝙ ad maiorē notificationē huius signi nihil actor mouet vnū sophisma in textu. Et est istud: nihil videns ē aliquid videns: cuius probatio ⁊ improbatio satis patent in textu. ⁊ subiungit cōsequenter quandā solutionez antiquorū qui dicebant ibi esse amphibologiā ex diuersitate casus secundū ꝙ nihil pōt esse nominatiui casus vel accusatiui casus: sed Petrus hispa. improbat dictaz solutionem quia in vtroqz sensu sophisma est falsum ideo ad soluendū ipsum debet simpliciter negari. potest tamē distingui ne aliquis videatur suam multiplicitatē ignorare: ⁊ etiam ut melius videatur qualiter in vtroqz sensu sit falsum. Tertio sciendū est: ꝙ antiqui aliter distinguūt dictū sophisma et dicunt ꝙ ibi pōt esse compositio secundūz ꝙ negatio inclusa in hoc signo nihil potest fieri ad copulam et sic ē composita vel ad aliud participiū videns ⁊ sic est diuisa. vnde si istud signū nihil sit accusatiui casus dicta solutio est simpliciter reprobanda: quia ut patz per regulā positam in textu negatio inclusa in hoc signo nihil dum est accusatiui casus non pōt fieri ad copulam cum distributio in ipso inclusa non distribuat predicatū sed quando nihil est nominatiui casus tunc ex quo distributum potest ferri ad predicatuz. ita etiam negatio inclusa in hoc signo nihil pōt ferri ad copulam. et ita secundū hoc videtur ꝙ ipsum sophisma posset distingui: sed tamen ut dictū est de solutione precedenti ista distinctio nō soluit sophisma: quia in vtroqz sensu ipsum est falsum.

Quarto sciendū est: ꝙ consequenter auctor soluit dictuz sophisma secundū eius propriam oppinionem dicens: ꝙ p̄dictū sophisma est simpliciter falsum. Et ad probationem respondet ꝙ peccat secundū fallaciā figure dictionis arguēdo a pluribus determinatis ad vnā determinatam respectu huius termini videns. Tamen pro ista solutione oportz supponere ꝙ istud signum nihil positum in consequente sit accusatiui casus ꝙ non possit distribuere istuz terminum videns. si enim nihil esset nominatiui casus ⁊ distribueret istū terminū videns in ꝯsequente tūc nō argueretur a pluribus determinatis ad vnā determinatā: sed esset bona inductio ⁊ sic cōsequens esset falsum: ita ⁊ antecedens debet enim sic inferri: ista res nō vidēs ē aliqđ videns ⁊ ista res nō videns est aliquid vidēs: ⁊ sic de alijs: ergo nihil vidēs est aliquid videns modo oēs iste premisse sunt false sicut ⁊ cōseqns. Aliter aūt soluit auctor in textu dicens ꝙ ibi est fallacia accidētis: q2 in premissis videre attribuitur oībus suppositis huius qđ ē nihil videns ſm se acceptis; ⁊ nō ſm ꝙ vniūtur in hoc toto nihil videns. Contra p̄dicta arguitur primo sic omne signū distributiuū debet aliquā significare. s. dispositionē subiecti inquantū subiectū: sed hoc signū nihil nullaz rem significat: imo dicit negationē cuiuslibet rei: ergo non ē signū distributiuū. Secūdo sic: nihil significat qm̄ vlr̄ et etiā significat terminū susceptiuū distributionis eius: ergo ē equiuocū ⁊ p cōsequens sophisma debet distingui. Tertio sic: nihil ut tā dictū est significat terminū recipiētē distributionē eius: ergo cū hic solū determinetur de signis distributiuis: hic nō ē determinādū de ipso. Quarto cōtra regulā positā in textu: q2 distributio importata p signū negatiuū bn̄ fertur in subiectū ꝓpōnis nō aūt negatio ergo ꝯtra regulā. Quinto distributio importata p hoc signū nihil fertur in p̄dicatū materiale. negatio aūt fert̄ solū supra copulā: ⁊ nō supra p̄dicatū: ergo ꝯtra regulam. Ad primuz dicendū dr̄ ꝙ licet hoc signū nihil nō significat aliquā rē positiuā. tn̄ significat aliqđ ꝓuatiue ⁊ negatiue: ⁊ hoc fundamētū ē in affirmatione. iō hoc sufficit ad hoc ꝙ signū sit distributiuum. Ad secundum dicitur ꝙ licet hoc signum nihil significat illa duo tamen significat illa per moduz vnius iō nō ē equiuocū. Ad tertiū dr̄ ꝙ hic principaliter determinatur de hoc signo nihil ꝓut distributiuū est: ⁊ incidētaliter solū ostēditur ꝙ importat terminū recipientē ei9 distributionē. Ad quintū dē ꝙ in signo vlī negatiuo duplex ē virtus distribuendi: quedā est q̄ cōuenit ipsi signo p se ⁊ inquantū significat qm̄ vlr̄: ⁊ ista bene fertur in subiectū. alia est virtus distribuendi que ꝯuenit ipsi signo ex ꝯn̄ti rōne negationis quā includit ⁊ de illa virtute intelligitur regula.

Ad quintū dicitur ꝙ licet negatio primo ⁊ per se solum feratur in copulā: tamen ex ꝯn̄ti bn̄ fertur in predicatū materiale. ipsum distribuendo.

De signis distributiuis duorū.

SEquitur de signis distributiuis duorum q̄ talia sunt ut vterqz neuter ⁊ ꝯsilia. ⁊ hec differunt a predictis: q2 predicta ut oīs nullus nihil ⁊ si

milia distribuūt ꝑ omnibus terminis: sed vterqȝ et neuter distribuūt solūmodo pro duobus per demonstrationem ostensis: ut vterqȝ istorum sic neuter istoꝝ currit. Secundum predicta queritur de hoc sophismate. Ab vtroqȝ istorū enunciatum est verum posito ꝙ sortes dicat deū esse: ⁊ plato dicat hominem esse animal et ambo insimul dicāt hominē esse asinum ⁊ illi demōstrentur ꝑ hoc pro nomen istorū. Probatio prime. A sorte enunciatū est verū a platone enunciatū est verum ergo ab vtroqȝ istorū enūciatū est verum sed nihil est enūciatū ab vtroqȝ istorū nisi hominē eē asinū ergo hominem esse asinum est verum. Solutio prima est vera ⁊ improbatio peccat ꝫm sophisma accn̄tis qꝛ scđm ꝙ hēm⁹ ab Aristo. hec ꝓpō ponitur eē vera oium cōtrarioꝝ eadē ē disciplia ⁊ tn̄ nulla ꝑticularis disciplina ē oium cōtrariorū: sed disciplina cōiter sumpta vn̄ hic ē fallacia accidēs oim cōtrarioꝝ eadē est disciplina: ſȝ nulla disciplina nisi hec vel illa ⁊ sic de alijs: ergo contrarioꝝ est hec disciplina: ergo omniū cōtrariorū est hec disciplina vꝉ illa qđ falsum ē: ⁊ silr̄ hec hō est spēs ſȝ nullus hō est nisi sor. vel plato ⁊ sic de alijs: ergo sortes est spēs vel plato vel cicero hic ē accidēt; ut pri⁹ patuit in fallacia accidentis. Silr̄ ē in ꝓposito: qꝛ hec dictio enunciatū ⁊ hec dictio veꝝ tenetur ꝑ ipso cū: ⁊ sic ab vtroqȝ istorū enunciatū est verū. vn̄ enunciatū nō tenetur pro nō enunciato ꝑticularis ab vroqȝ istorū vn̄ ꝑticulare enunciatū ab vtroqȝ attulit enūciato sicut inferi⁹ supiori: ⁊ eē verū assignatur inesse vtriqȝ ⁊ appello supius esse cōiter qđ est mai⁹ siue sit eēntiale siue accn̄tale. Quidā autē dicunt ꝙ prima simplr̄ est vera: ⁊ dicunt ꝙ enunciatū tenetur ꝑ ꝑticulari enūciato ab vtroqȝ siliter verū ꝑ ꝑticulari vero: ⁊ probatio peccat ꝫm figurā dictionis a pl̄ibus determinatis ad vnā determinatā: huius termini enunciatū: ⁊ huius termini verū: sed prior solutio ē melior ⁊ subtilior. Item hoc signū neuter idē significat qđ vterqȝ cū negatione sibi proposita vn̄ sicut null⁹ habet de se duo. s. distributionē ⁊ negationē similiter ⁊ neuter ſȝ neuter est distributiuū solū duorū. Sȝ scđo hoc ꝗritur de hoc sophismate. Neutrū oculū hn̄do tu potes videre ꝓbatio dextrū oculū nō habēdo tu potes videre sinistrū oculū nō habēdo tu potes videre: ergo neutrū oculū habendo tu potes videre. Contra. Neutrū oculū habēdo tu potes videre: ergo dū neutrum oculū habes: vel si neutrū habes oculum: vel qꝛ neutrū habes tu potes videre: quod falsum ē. Gerūdiuū eniȝ in do habet resolui ꝑ dū vel ꝑ si vel per qꝛ: ſȝ vtroqȝ modo est falsa: ergo ꝓma ē falsa. Solutio. Prima simplr̄ est falsa: ⁊ ꝓbatio peccat scđm accidens: qꝛ potētia videndi cōuenit ꝑtib⁹ scđm se ꝓut sunt diuise ⁊ nō cōuenit eis ꝓut sunt vnite in suo toto siue nō cōuenit ipsi toti: totū enim idē ꝙ partes vnite in simꝉ vn̄ per quandā regulā predictā: cū ad partes sequitur totū: ⁊ potētia vidēdi cōueniat partib⁹ ⁊ nō toti: ideo si per partes inferatur de toto ibi ē fallacia accidentis.

Postqȝ auctor determinauit de signis distributiuis pluriū. Hic ꝯñter determinat de signis distributiuis duoꝝ. Cuius ordinis rō est: qꝛ distributio dr̄ ꝗsi vni⁹ in plura diuisim facta ꝑtitio: ⁊ sic quāto aliqđ ad plura distribuat tanto ꝑfectiori mō sibi ꝯuenit natura distributiōis. ⁊ iō pri⁹ determinatur de signis distributiuis pluriū: ꝗȝ de signis distributiuis duoꝝ. Primo sciēdū ē ꝙ sicut se hn̄t ois ⁊ nullus: ita eodē mō se hn̄t vter ⁊ neuter: sic. n. null⁹ includit ois cū negatiōe postposita: ⁊ valet tm̄ sicut ois nō: ita neuter valet tm̄ sicut vter nō: negatōe postposita: vn̄ neuter ē idē ꝙ vterqȝ nō differūt aūt ab eis: qꝛ ois ⁊ nullus sunt distributiua pluriū. vterqȝ aūt ⁊ neuter solū distribuūt ꝓ duob⁹ ꝑ demōstratione ostēsis. vn̄ neuter etiā ꝯuenit cū hoc signo nihil: qꝛ sicut nihil distribuit terminū ipsum sequentē tā mediate ꝗȝ immediate: silr̄ ⁊ neuter. Scđo sciēdū ꝙ circa hoc signū vterqȝ auctor mouet tale sophisma videlicet supposito ꝙ sor. dicat deū eē: ⁊ plato dicat hoiem eē aīal: ⁊ ambo simul dicāt hoiez eē asinū: querit de veritate hui⁹ sophismatis: ab vtroqȝ istorū enūciatū ē verū: cui⁹ ꝓbatio ⁊ improbatio satis patēt in textu. Cōsequēter auctor soluit dictū sophisma dicens ꝙ ipsū est veꝝ: ⁊ improbatio peccat ꝫm fallaciā accn̄tis: sicut hic hō est spēs: ſȝ nō est aliqs hō nisi sor. aut plato: ⁊ sic de alijs: ergo sortes vꝉ plato ē spēs: ibi esse spēs vere ꝯuenit homini: et ꝑ hoc infert de sorte cui nō ꝯuenit. Silr̄ cū dr̄ in improbatione hui⁹ sophismatis ab vtroqȝ istoꝝ enūciatū ē verū: sed nihil ē enūciatū ab vtroqȝ istoꝝ nisi hoiem eē asinū: ergo hominē eē asinū ē verū: ibi ē fallacia accn̄tis: qꝛ eē verū in sophismate attribuit enūciato in cōi cui vere ꝯuenit ⁊ ꝑ hoc infert de hoc ꝑticulari enūciato hoiez eē asinū cui nō ꝯuenit. Tertio sciēdū ꝙ ꝯñr auctor ponit vnā aliā solutionē antiquoꝝ dicētiū ꝙ sophisma ē simpliciter falsū: ⁊ ꝙ ꝓbatio peccat ꝫm fallaciā figure dictiōis arguēdo a pl̄ibus determinatis ad vnā determinatā rōne hui⁹ ter[mini] verū ⁊ rōne huius termini enūciatū. Sȝ ut dicit auctor in textu ꝓma solutio ē melior ⁊ subtilior: ⁊ iō dicēdū ē ꝙ enūciatiuū in ꝓmissis hȝ suppōnē determinatā: sed in ꝯclusione supponit simplr̄ nō tn̄ sic ꝙ nul

lo modo stet ꝓ inferioribus: sed q̄ nõ stat ꝓ inferiori determinato rõne cui⁹ posset reddi locutio vera. Quarto scienduꝫ: q̄ circa hoc signū neuter auctor mouet tale sophisma. s. neutrū oculū habẽdo tu potes videre. Cuius ꝓbatio ⁊ improbatio satis patẽt in textu. Deinde soluūt ipm̄ dicẽs q̄ simpliciter est falsum ⁊ ad probationem dicit q̄ peccat secūduꝫ accidens. videre enim vere conuenit partibus scilicet oculo dextro ⁊ sinistro per se acceptis iõ nõ habẽdo sinistrū adhuc põt videre per dextrū oculū ⁊ econtrario ⁊ ꝓpter hoc infertur de ipsis secundū q̄ stat sub hoc toto neutrū oculum habendo ⁊ tamen ipsis ut sic non conuenit ideo ibi est fallacia accidentis. deberet enim argui sic nec dextrum oculum habendo nec sinistrum oculum habendo tu potes videre: ergo neutrum oculum habendo tu potes videre ⁊ sic añcedẽs esset falsum sicut et consequens. Contra predicta arguitur primo sic: non ponuntur aliqua signa distributiua triuꝫ aut quattuor: ergo non debent poni signa distributiua duorum. Secundo sic. signum vniuersale variatur secunduꝫ variatioñe termini cui adiungitur ut dictū est prius de hoc signo omnis: ergo quando vter ⁊ neuter ponuntur cum terminis habentibus plura supposita q̃ꝫ duo distribuent pro pluribus. Tertio sic si neuter esset signum vniuersale iste eẽnt contradictoie neuter homo currit et alter homo currit ⁊ tamen possunt simul eẽ vere: ergo contradictorie eẽnt simul vere: quod est falsum: ergo neuter non est signum vniuersale distributiuum. Quarto sic. si iste terminus enunciatum in premissis probationibus primi sophismatis supponeret determinate: ⁊ in conclusiõe simpliciter. sicut dictū est: sequeretur q̄ probatio peccat secundū fallaciam figure dictionis: arguendo a personali suppositione ad simplicem. ⁊ sic probatio esset nulla. Quinto sic contra secundum sophisma quia in probatione eius arguitur a partib⁹ in q̄ntitate ad suum totum: ergo est bonus locus dialeticus et sic probatio non peccat secundum fallaciaꝫ accidentis. Ad primum istorum dicitur. q̄ negatur consequentia quia ista signa omnis ⁊ nullus. sufficienter distribuunt pro tribus et quattuor. sed non proprie pro duobus quia de duobus nõ dicimus omnis. ideo conuenienter ponuntur aliqua signa distributiua duorum. Ad secundum dicitur q̄ non est simile de istis duobus signis ⁊ aliis. quia alia signa distributiua sunt imposita sic q̄ possent distribuere terminum adequate pro omnibus suis suppositis. sed ista duo signa vter et neuter. sunt imposita ut distribuerent solummodo pro duobus per demonstrationem ostensis. Ad tertium dicatur q̄ si capiatur alter indefinite sic q̄ possit supponere pro aliis ab his que distribuūtur per neuter. sic dicte propositiones non essent ꝯtradictorie sed si capiatur alter ut dicat partitionem seu partem hui⁹ quod distribuitur per neuter: sic dicte propositiones sunt contradictorie. nec ut sic possent simul esse vere. Ad quartum dicitur. q̄ duplex est suppositio simplex. quedam est termini cui repugnat stare pro suppositis. ⁊ sic arguendo a suppositiõe personali ad suppositionem simplicem hoc modo acceptum nõ bene arguitur. alia est suppositio simplex que conuenit termino cui non repugnat stare pro suppositis. sed stat pro suppositis indefinitis. ⁊ arguendo a suppositione personali ad simplicem hoc modo acceptam non est fallacia figure dictionis. Ad quintum dicitur q̄ in dicta probatione arguitur a partibus in quantitate ad suum totum respectu predicatoꝛuꝫ ponentiū differentiam inter totum ⁊ partes. ⁊ ideo non bene arguit̄ sed probatio peccat secundū accidens.

Sequitur de negatione.

Habito d̃ signis distributiuis partiū subiectiuarū: postea q̄ritur vtrū negatio habeat vim confundendi siue distribuẽdi: ⁊ videt̄ q̄ sic: q̄r. Ari. in ꝑmo periermeniarū dicit q̄ iste due cõtradicūt homo est iustus: nõ homo est iustus ergo altera est vniuersalis cū ibi subiiciat̄ terminus cõis: sed nõ nisi hec: homo est nõ iust⁹ ergo iste terminus homo distribuitur sed nõ ẽ ibi aliq̃d a quo distribuat̄ nisi negatio ergo distribuit̄ a negatiõe. Sed cõtra. Si negatio habet naturã cõfundẽdi: ergo sicut hec est incõgrua oĩs sortes sil'r ⁊ hec nõ sortes qđ falsum est q̄r q̃uis signū distributiuuꝫ nõ possit addi tamẽ negatio bene põt ei addi. Itẽ vbicūq; est distributio est terminus cõis sumptus vl'iter. ergo oꝫ q̄ ibi sit dictio significans vl'r sꝫ signū vl'e significãs qm̄ vl'r negatio nõ ergo nõ habet vĩ cõfundẽdi siue distribuẽdi qđ cõcedimus dicẽtes q̄ negatio nõ cõfundit sꝫ tm̄mõ negat qđ inuenit vnde cū adiūgat̄ termino cõmuni negat ipsum: sed negato superiori seq̄tur negatio cuiuslibꝫ inferioris eo q̄ destructo superiori destruitur q̃libꝫ inferi⁹: sicut d̃structo genere destruitur q̃libet ei⁹ species: ⁊ sic negatio non cõfundit. sꝫ negat qđ ĩuenit siue sit singulare siue vl'e solutio autẽ patet ad id qđ obiicit̄: q̄ hec sit vl'is ut hõ ẽ iust⁹: hoc nõ est ꝓpter naturã distributiõis in negatiõe: sed hoc ẽ q̄ negato homine in cõmuni: quo remoto remouet̄ q̃libet ei⁹ inferius. Itẽ solet poni distributio aptitudinis ut oĩs hõ timet in mari q̄r aptus nat⁹ ẽ timere in mari. Iteꝫ solet poni distributio accõmodata ut celū tegit oĩa id ẽ oĩa alia a se. sed ista duo genera distributiõis non sunt ita propria sicut predicta.

Postq̃ꝫ auctor determinauit de signis distributiuis partiū subiectiuarū. Hic ꝑñr determinat de negatione q̄rendo vtrū negatio habeat vim distribuendi. cuius ordinis rõ est q̄r in isto tractatu auctor ꝑncipaliter intendit determinare de signis distributiuis. ⁊ quia negatio proprie non distribuit ideo prius determinatū est de signis distributiuis partiuꝫ subiectiuarū q̃ꝫ de negatione: q̄r tamen negatio ꝑ accidens distribuit ꝓ partibus subiectiuis. cõimediate post signa distributiua partiū subiectiuarū determinat de ipsa negatiõe anteq̃ꝫ determinat de signis distributiuis partiū integraliū.

Primo sciẽdū est. q̄ negatio põt capi dupliciter vno mõ ꝓ oõne negatiua ⁊ isto mõ nõ sumit̄ hic. Alio aūt modo capit̄ ꝓ instrumẽto negãdi siue ꝓ signo negatiuo cuiusmodi ẽ hoc aduerbiuꝫ non. ⁊ hoc modo potest capi dupl'r. vno mõ: negatiue siue negant̄. ⁊ hoc ẽ qñ addit̄ termino ꝑ appositionẽ sic q̄ nõ facit vnã dictionẽ cū illo cui addit̄. alio mõ capitur infinitãter. ⁊ ꝑ cõpositionẽ. sic q̄ facit cõpositionẽ cū termino cõmuni cui additur. ⁊ de negatiõe negante solum

est hic ad propositum. Secundo sciendũ q̄ auctor in textu arguit ad vtrãq̄ partẽ dicte questionis qua querebat in principio continuationis. vtrũ negatio habeat virtutẽ confundendi siue distribuendi ut satis patet in textu. sed pro solutione questionis est notandũ q̄ aliquid põt habere virtutem distribuendi dupliciter. vno modo primo ꝛ per se. alio modo per accidẽs siue ex cõsequenti. Tunc respondetur q̄ negatio non habet virtutẽ primo ꝛ per se: ut patz ꝑ duas rõnes in textu: quia sic nõ posset addi termino singulari: etiaz quia nõ significat q̄m vniuersaliť: tñ negatio bñ hz virtutez distribuẽdi ꝑ ꝯseñs: q2 primo ꝛ ꝑ se negat formã iportatã ꝑ terminũ: qui si sit cõis ad eius negationez seq̄tur negatio cuiuslibet inferioris eius: et sub tali termino põt fieri subsumptio: ꝛ distribuitur ꝑ accidens. si vero addatur termino singulari: q2 ille significat formã induiduatã: ad cui⁹ negatõez nõ sequitur negatio alicuius inferioris: iõ nõ distribuit talẽ terminũ. ꝛ ita sibi cõgrue põt addi. Tertio sciendũ q̄ auctor in textu ꝯsequenter ponit quandã aliã distributionẽ: que dr̄ distributio aptitudinis: ut cuz dr̄ ois hõ timet in mari: nõ ẽ sensus q̄ ois hõ actu timet in mari: sed q2 ois hõ aptus natus ẽ timere in mari. Et sic distributio aptitudinis dr̄ nõ solũ q2 p̄dicatũ aptitudinaliter ꝯuenit subiecto. Sz q2 aptũ natũ ẽ conuenire suppositis subiecti ſm suam naturã vñ si hõ esset in mari ſm suam naturam natus ẽ timere: ꝛ si nõ timeret esset cõtra eius naturã. Quarto sciẽdũ q̄ auctor ponit in textu quandã aliã distributionẽ q̄ vocatur distributio accõmoda. Et vocatur tal' distributio accõmoda q2 terminus nõ distribuitur ꝓ oĩbus suis suppositis seu simpliciter ꝛ adequate: sed accõmodatur seu excipiť vnũ. s. ipm subiectũ ꝛ distribuit ꝓ oĩbus alijs: ut cũ dr̄ celum tegit omnia corpora: ibi non ẽ distributio ꝓ oĩbus rebus simpliciter corporalibus: sed ꝓ oĩbus rebus corporalibus alijs a celo. ꝛ celũ accõmodatur seu excipitur ab illa distributione ꝛ sic solet dici q̄ ibi ẽ distributio accõmoda dũ dr̄ q̄ dialetica habet viã ad principia omniũ methodorũ. Cõtra p̄dicta arguitur primo sic: prius dictũ est in textu q̄ hoc signum null⁹ ratione negationis quã includit habet virtutẽ distribuendi p̄dicatum: ergo negatio habet virtutẽ distribuẽdi. Scdo sic cum dr̄ homo non ẽ asinus. sub illo termino asin⁹ põt fieri descensus: ergo distribuitur. ꝛ non nisi ꝑ negationez: ergo negatio habet virtutẽ distribuendi. Tertio sic distributio ẽ multiplicatio termini cõis facta ꝑ signũ vniuersale: ergo negatio nõ distribuit. Quarto sic vnius rei est vnicus actus sed negationis actus ẽ negare: ergo non põt distribuere. Quinto sic: dictũ est in textu q̄ hoc signũ omnis adeq̄te distribuit terminũ ꝓ oĩbus suis suppositis: ergo cũ dr̄ celũ tegit oĩa. ibi nihil accõmodatur seu excluditur. ꝛ sic non ẽ ponẽda distributio accõmoda. Ad prima tria simul dr̄. q̄ ratio nõ habet virtutẽ distribuendi primo ꝛ per se ꝛ hoc probat tertia ratio; sed bene habet virtutẽ distribuẽdi ꝑ accidens ut probant due primerationes. Ad quartum dr̄. q̄ vnius rei est vnicus actus ꝓprius p̄mo ꝛ per se sibi cõueniens. sed vnius rei bene sunt plures actus quorũ vnus est ꝓprius ꝛ alius cõmunis. vel quorũ vnus per se sibi cõueniẽt ꝛ alius per accidens. ꝛ hoc mõ ẽ de negatione. Negatio enĩ habet vnicũ actũ primo ꝛ per se propriũ sibi cõuenientẽ q̄ est negare. sed bene habet vnum aliũ actũ per accidens sibi conuenientẽ qui ẽ distribuere. Ad quintum dicitur q̄ hoc signũ omnis de sua natura distribuit terminuz cõmunẽ adequate ꝓ omnibus suis suppositis: sed tamẽ in aliquib⁹ orationibus determinatis scdm cõmunẽ hominũ vsum excluditur vnũ suppositũ a sua distributiõe ut patet in exemplo textus. ꝛ quia ista genera distributionũ nõ sunt ita ꝓpria sicut p̄cedentia ideo posterius de ipsis determinauit.

De hoc signo totus.

Sequitur de signo totus qđ est distributiuũ partium integralium ut patet hic: totus sortes est albus: ꝛ est sensus sortes secundum quamlibet sui partem est albus. vnde ad istã totus sortes ꝛc. immediate sequitur hec: sortes secundũ quãlibz sui partez ꝛc. ꝛ ad hanc sor. scdm quãlibet sui partẽ ꝛc. sequitur hec quelibz ps sortis est alba. In hac enĩ ꝓpositione: totus sortes est alb⁹ sortes subijcitur albedini secũdũ se ꝛ partes non secũdũ se prout sunt in suo toto sub forma totius ergo non subijciuntur albedini nisi per totũ ergo per prius sequitur sortes secunduz quamlibet sui partem est albus et per posterius ista: quelibet pars sortis ꝛc. Item in hac totus sortes est albus totum subijcitur in rectitudine. partes autem in obliquitate quia in eo quod est totum partes intelliguntur oblique ꝛ in eo q̄ est pars totũ subijcitur oblique quod patet per diffinitionẽ eius quod est totum ut domus ex pariete tecto ꝛ fundamento et sortes est ex talibus partibus ergo id quod est totum dat intelligere partes oblique. ergo ad hanc totus sortes est albus ĩmediate sequitur hec sortes secũdũ quamlibz sui partem est albus. ꝛ mediate hac sequitur ista quelibet ps sortis est alba. Item ad idem quod est pars non habet eẽ nisi ab eo q̄ est totum quia non habet perfectionem nisi ab eo ergo non subijcitur alicui nisi per totum ergo subijcitur primo ergo ad hanc totus sortes ꝛc. immediate sequitur sortes secundum quamlibet sui partẽ ꝛc. ꝛ posterius illa quelibet pars sortis ꝛc. Secundum predicta queritur de hoc sophismate totus sortes est minor sorte. Probatio. Quelibet pars sortis est minor sorte ergo sortes secundum quãlibet ꝑtem sui est minor sorte ergo totus sortes ẽ minor sorte. Contra. Totus sortes est minor sorte: ergo sortes minor ẽ sorte qđ falsum est. Solutio. Prima est vera scilicz totus sortes ꝛc. ꝛ improbatio peccat secũduz accidens: quia in ista totus sortes ꝛc. eẽ minorem sorte attribuit partibus quibus vere conuenit. toti autez sorti nõ cõuenit: ꝛ iõ est simpl'r falsa hec sortes est minor sorte ꝛ ideo si ꝑtes inferantur in minore sortes de toto sorte est fallacia accidentis per predi-

ctã regulã vnde totus sortes est res subiecta ⁊ sortes accidit ei ⁊ esse minorẽ assignatur inesse vtriqꝫ. Peccat etiam probatio secundum quid ⁊ simpliciter: quis in istis. Totus sortes est minor sorte: nõ ponit sortem minorẽ esse simpliciter secũdũ partes suas ⁊ ita ponit sortẽ esse minorem secundũ quid ⁊ ita cum simpliciter inferatur sic ergo idẽ est minor sorte peccat secundũ q̃d ⁊ simpliciter sicut hic: sortes secundũ pedẽ est minor sorte: ergo sortes est minor sorte. Item in quibusdam sequitur totus sortes ergo sortes totus sortes est alb⁹: ergo sortes est albus. In quibusdã non: queritur in quibus est hoc ⁊ dicẽdũ q sunt quedaꝫ accidentia que indifferenter conueniũt toti ⁊ parti ut album nigrum calidum frigidum augeri minui: ⁊ in talibus bene sequitur totus sortes ergo sortes. ut totus sortes est albus. Alia autem sunt accidentia que conueniunt partibus ⁊ non toti ⁊ econuerso toti ⁊ non partibus ut totalitas maioritas particularitas minoritas: in talib⁹ nõ sequitur totus sortes: ergo sortes.

Postq̃ auctor in p̃cedenti determinauit de negatõe. hic consequẽter determinat de hoc signo totus qd est signũ distributiuũ partium integraliũ. Cui⁹ ordinis rõ ẽ quia ordo inter signa distributiua sumitur ex rõne illorũ q̃ distribuũtur seu pro quib⁹ distribuunt modo partes subiectiue pro quibus distribuunt signa: de quibus determinatũ est prius precedũt partes integrales rõne perfectionis sicut forma p̃cedit materiã. ideo ꝯuenienter determinatũ ẽ p⁹us de signis distributiuis partium subiectiuarũ q̃ꝫ de hoc signo totus.

Primo sciendũ est q hec dictio totus põt capi dupliciter. vno mõ cathegorematice ⁊ significatiue: ⁊ sic ẽ dictio p se aliquid significans ⁊ ẽ idẽ qd p̃fectus. Alio mõ põt capi sincathegorematice. i. consignificatiue put. s. per se non significat aliquam rem subiicibilẽ: vel predicabilem: sed solũ significat dispositionẽ termini distribuibilis p ptes integrales. ⁊ hoc modo de ipso ẽ hic ad ꝓpositũ: ⁊ non primo modo cũ nõ sit sincathegorema. Secundo sciendũ ẽ q ut dicit auctor in textu ad istam ꝓpositionẽ: totus sortes est albus immediate non sequitur ista quelibet pars sortis est alba. sed prius sequitur hec: sortes s̃m quãlibet ptem est albus. Cuius auctor in textu assignat tres causas vel rõnes: prima: q: cũ dicit̃ tot⁹ sor. ẽ albus: ibi sortes s̃m se totũ subiicitur albedini: et ptes s̃m se non subiiciunt̃ albedini: sed ut stant sub forma toti⁹ ergo illud qd prius conuenit toti debet inferri de ptibus secundũ q continent̃ sub forma totius p̃us q̃ꝫ debeat inferri de ipsis s̃m se acceptis: ergo ad istã: totus sortes ẽ albus: p̃us sequitur ista: sortes s̃m quãlibet eius ptem ẽ albus: ⁊ ex ꝯsequenti sequitur: ergo quelibet pars sortis ẽ alba: vbi albedo attribuitur ptibus sortis per se acceptis. Tertio sciendũ ẽ q auctor illud idẽ ꝓbat alia ratione que talis ẽ: quia cũ dr̃ totus sortes ẽ albus: totũ subiicitur albedini in recto partes autẽ in obliquo: q: cũ ptes habeant modũ materie respectu sui totius ⁊ ipsum ꝯponunt integraliter ⁊ materialiter nõ p̃dicatur de toto in recto: nec includunt̃ in ipso nisi solum in obliquo: ideo ad istã totus sortes est albus: immediate sequitur ista sortes s̃m quãlibet sui ptem ẽ albus: in q̃ partes subiiciunt̃ in obliquo: sicut ꝯtinetur in toto: ⁊ ex cõsequenti sequitur ista: quelibet pars sortis ẽ alba in qua partes subiiciuntur in recto. deinde ponit tertiã rõnem que satis patet in textu. rõ aũt quare istud ꝓbat ẽ ut melius intelligatur ꝓbatio sophismatis quod ponitur in textu etiaꝫ ad maiorẽ noticiã habendam de natura huius signi totus.

Quarto sciendum ẽ q auctor in textu mouet tale sophisma. s. totus sortes ẽ minor sorte. Cuius ꝓbatio ⁊ improbatio satis patent in textu. deinde ipsum soluit dicens q est verũ: ⁊ ad improbationẽ cũ ar̃. sic: totus sortes ẽ minor sorte: ergo sortes est maior sorte. dicitur q improbatio peccat secundũ accidens: quia eẽ minorẽ in antecedente attribuitur partibus sortis diuisim acceptis: quibus vere conuenit: sed in consequẽti attribuitur sorti nõ distributo enim nõ conuenit. deinde ponit aliam solutionẽ dicens q improbatio peccat secundũ fallaciã s̃m quid ad simpliciter: sicut si sic argueretur: sortes s̃m pedeꝫ ẽ minor sorte: ergo sortes ẽ minor sorte: vnde q̃libꝫ ps sortis diuisim sumpta addita sorti diminuit de ratione sortis: in ordine ad hoc attributum esse minor sorte finaliter circa hoc signũ totus auctor mouet vnam q̃stionẽ cuius solutio clara ẽ in textu. Contra predicta arguitur primo sic: non ponuntur aliqua signa particularia ptiuꝫ integralium: ergo no debent poni vniuersalia. Secundo sic: totũ integrale actualiter includit omnes suas partes principales: ergo ad ipsum distribuendũ non requiritur signũ vniuersale. Tertio sic: bene: dicitur tota albedo: ⁊ tñ tota albedo non habet partes materiales seu integrales: ergo hoc signũ totus non solũ distribuit pro partib⁹ integralibus. Quarto sic: ista potest esse vera: totus sortes est albus: supposito q digitus eius non sit albus: ergo totus non distribuit pro omnibus partibus integralibus. Quinto sic: ptes sunt priores suo toto: ergo albedo prius inest partibus q̃ꝫ toti: imo non inest toti nisi per partes: ergo male dicitur in textu q albedo prius attribuatur toti secundũ se: et secundo partibus secunduꝫ q continentur in toto ⁊ tertio ipsis secundũ se acceptis. Ad primũ istoruꝫ dicitur q ad hoc q aliquid vere predicetur de toto integrali semp requiritur q vere conuenit alicui eius parti principali ⁊ ideo nõ requiruntur signa particularia partium integraliũ, sic autẽ non est de terminis distribuibilibus pro partibus subiectiuis: quia aliquid potest conuenire ipsi qd non cõuenit alicui suorũ suppositorũ. ideo ad denotandũ q stant ꝓ suppositis requirũtur signa particularia. Ad secundũ dicit̃ q licet totũ integrale actualiter includit omnes eius ptes integrales p̃ncipales ratione cuius ad positionẽ totius integralis requiritur positio cuiuslibet sue partis: tamen ad hoc q aliquid dicatur in esse toti integrali non requiritur q insit cuilibet parti: imo sufficit q insit vni parti principali ⁊ ex cõsequenti dicitur inesse toti. rõ ad hoc quod aliquid simpliciter denotetur inesse toti requiritur signũ ipsum distribuens ꝓ omnibus suis ptibus. Ad tertiũ dicitur. q licꝫ albedo p se nõ habet ptes integrales tamen per accidens. s. ratione sui subiecti bene habet partes integrales. ⁊ ratione illius sibi additur istud signũ totus. Ad quartũ dicitur: q duplices sunt partes integrales quedam sunt principales q̃. s. de necessitate reqrunt̃ ad esse totius. ⁊ pro omnibus talibus distribuit hoc signũ totus. Alie sunt partes minus p̃ncipales: que. s. solũ requiruntur ad bene esse totius: ⁊ ꝓ talibus non distribuit hoc signum totus. Ad quintuꝫ dicit̃ q licet albedo secundũ naturam rei non insit toti nisi p suas partes tamen supposito q insit toti. per hoc prius potest inferri q insit partibus secundũ quod continentur in toto q̃ꝫ q insit ipsis partibus p se acceptis.

SEquitur de signis distributiuis accidẽtiũ inter que primo dicẽdũ ẽ de signis distributiuis qualitatis. Dicitur aũt signũ distributiuũ quas-

litatis: qꝛ distribuit rē se habentē ꝑ modū qualitatis ut qualiscūq; cuius pticulare ē aliquale. Sed obijcitur cū accidens multiplicetur multiplicato subiecto cum ergo signa distributiua substantie multiplicāt siue distribuant subāz. oportet ꝙ multiplicant siue distribuant ipsum accidens: ergo signa distributiua accidentiu; supfluunt. Dicendū ꝙ multiplicatio accidentis ē duplex: qꝛ qñ accidens multiplicatur secūdū numerū: et hec multiplicatio fit ꝑ signa distributiua substātie ut ois homo ē alb9. Alia aūt est multiplicatio secundū spēciē et hec fit ꝑ signa distributiua accidentis ut qualelibet currit. i. res habens qualelibet qualitatē currit. Secūdū predicta queritur de hoc sophismate. Quodlibet de qualelibet de quolibet tali scit se ipsum esse tale qualelibet. posito ꝙ sortes sciat grāmaticā dialecticā rethoricā et plato et cicero similiter et sciāt se habere eas scientias et sint alij tres quorū vnus sciat vnā earū: et alius aliam et tertius tertiam: et ipsi nesciunt se habere eas: et de alijs nihil sciant: et alij tres sciunt de se et de alijs et non sunt plures homines neq; qualitates. Probatio huius .f. Qlibet &c. qualelibet de quolibet tali scit ipm esse tale quale ipsum est: et scdm et sic de tertio et non sunt plura: ergo quodlibet qualelibet &c. Cōtra. Qlibet qualelibet &c. ergo quodlibet grāmaticuz de quolib3 tali scit ipsum esse tale &c. Solutio. Prima est vera et improbatio peccat secundū fallaciā accidētis ab inferiori ad superius cū distributione: qꝛ qlelibet supponit tm̄ pro tribus. sed grāmaticus supponit pro eisdē et etiā pro illo qui solū habet grāmaticam et ita grāmaticus est in plus ꝙ̄ qualelibet vnde si opponatur signū vniuersale distributiuū: sic quodlibet qualelibet grāmaticū fit cōsequēs ut omnis homo: ergo omne aial: et similiter in ablatiuo ut de quolibet qualelibet: ergo de quolibet grammatico et sic de quolibet tali.

Postq̄z auctor determinauit de signis distributiuis subē et etiā de negatione. Hic cōsequēter determinat de signis distributiuis accidentiū. Cuius ordinis rō est: qꝛ sicut se habz substantia ad accidēs: ita se habet signū distributiuū substātie ad signū distributiuū accidētis: sed substantia ꝓcedit accidens: ergo signū distributiuū substantie ꝓcedit signū distributiuū accidentis. Primo sciendū est ꝙ signū distributiuum accidētis est illud quod distribuit rē se habentē ꝑ modū accidentis siue ꝑ modū alteri adiacentis: ut cum dr qualiscunq; sit homo ipse currit. i. siue hō sit albus siue niger ipse currit: et dr notanter ꝙ signū distributiuū accñtis est illud qđ distribuit rē se habentē per modū accidentis et non ꝙ distribuit accidens: qꝛ signū distributiuū accidentis indifferēter distribuit rē omnē adiectiue designatā: siue fuerit substātia siue accidens. Secūdo sciendū est ꝙ cū dicitur signuz distributiuū qualitatis distribuit rē se habentē per moduz qualis: quale non debet capi ꝓprie ut est denominatiuū q̄litatis proprie dicte: sed debet capi generaliter ut est denominatiuū cuiuslibet rei se hñtis ꝑ modū qualis siue ꝑ modū determinātis et ꝯtrahētis siue talis res ſm veritatē fuerit substātia siue accñs vñ subā hñ significat ꝑ modū q̄lis ut cuz dr rōnale corporeū et sic de alijs. Sed qꝛ q̄litas et quātitas inter predicamēta accidentiū sunt principaliora: et hñt modos ꝑdicandi magis distinctos. iō in ipsis repiūtur signa distributiua magis ab inuicē distincta ꝙ̄z in alijs. Tertio sciendūz est ꝙ licet eadē signa distributiua. distribuāt subām ſm numerū et ſm spēm ut ois hō. oē aial. tñ nō sunt eadē signa distributiua distribuētia accñtia ſm numerū et ſm spēm. Cuius rō est quia accñtia recipiūt vnitatē numeralē et etiā multiplicationem per sua subiecta. sed accidentia habent vnitatem specificā in ꝓprio genere. et ꝑ aliqđ sui generi. iō ad hoc ꝙ ſm spēm distribuant̄ reqrūtur signa distributiua distincta a signis distributiuis substantie iō ſm numerū ꝑ eadē signa distribuūtur sicut sua subiecta. Quarto sciēdū ē ꝙ istud signū qualislibet includit terminū recipiētē eius distributionē tm̄ enī valet qualislibet sicut res habēs quālibet q̄litatē. ibi aūt qualitas ē illud qđ distribuit̄. Et adhuc vltra hoc includit subiectū illi9 q̄litatis q̄ distribuit̄ qđ ē res. Et qꝛ illud subiectū ꝓcedit virtutē signi distributiui ut pz in ei9 expositione. iō ꝑ ipm nō distribuit̄. et iō rōne illius subiecti nō distributi huic signo qualislibet potest addi aliud signuz distributiuū. Cuius distributio cadit supra subm̄ ut pz dicēdo qōlibet q̄lelibet. i. q̄libet res habēs quālibet qualitatem vñ circa istud signū q̄lislibet auctor mouet vnū sophisma in textu. Cuius ꝓbatio et improbatio cū eiusdē solutiōe satis patēt in textu. Cōtra predicta arguit̄ ꝑmo sic. quantitas ꝓcedit q̄litatē: ergo ꝑus debuit determinari de signis distributiuis quātitatis quā q̄litatis. Scđo sic q̄lislibet distribuit rē significatā substātie ut pz in eius expositione. qualelibet enim idē est qđ res habēs quālibet qualitatē: ergo non ē signū distributiuū accñtj. Tertio sic cū dr ois hō ē alb9 iste termin9 albus nō distribuit̄ numeraliter ꝑ hoc signum ois: ergo male dr in textu ꝙ accñtia numeraliter distribuuntur ad distributionē subiecti. Quarto sic: aſsia adiectiue significatū hñ distribuit̄ ſm spēm ꝑ signū distributiuuz subē ut dicēdo oē coloratū vl quodlibet coloratū: ergo nō reqrūtur signa distributiua accñtiū. Quinto sic oē signū distributiuū cū termino cōi dz reddere ꝓpōnē vlem. sic aūt non est de hoc signo qualislibet. qꝛ ut pz in eius expositione facit ꝓpōnē indefinitā: ergo nō ē signū vlē. Ad primū dicendū est ꝙ quātitas ſm ordinē generationis hñ precedit qualitatē sed tñ qualitas precedit quātitatē ſm viā ꝑfectiōis. et sic dicendū est de signis distributiuis earūdē. Ad ſm dr ꝙ qualitas importata ꝑ hoc signū qualelibet. inquantū significatur ꝑ hoc signū significat̄ adiectiue et ꝑ modū adiacētis. et lz in exponēdo ipm signū significet̄ substātiue: hoc ē qꝛ distribuit̄ ꝑ signū distributiuū subē. Ad tertiū dr. ꝙ licet ille termin9 albus nō distribuat̄ numeraliter ꝓprie hoc est qꝛ nō ponit̄ a parte subiecti. Si aūt poneret̄ a pte subiecti tūc distribueret̄ et ꝯñter ut pz dicēdo ois homo albus currit.

Ad quartū dr. ꝙ lz accidentia adiectiue designata aliqñ ſm spēm distribuantur ꝑ signa distributiua subē. hoc tñ est inquantū substātiuant̄ in neutro genere et nō inquātū adiectiue sumunt̄. Ad quintū dr ꝙ exponēs istius signi q̄lelibet hz duplex subm̄ qđdā ē enl subm̄ enūciatōis. s. res. et rōne illi9 ē indefinitū qꝛ nō distribuit̄. aliud est subiecti distri-

butionis. s. ille actus qualitatē ⁊ ex parte illius est vniuersalis quia illud distribuitur.

Sequitur de signis distributiuis quantitatis. Signum autem distributiuum quantitatis est quod distribuit rē per modum quantitatis. Secūdum p̄dicta queritur de hoc sophismate. Quotienscunqꝫ fuisti parisius fuisti homo. Probatio. Una vice fuisti parisius et ista vice fuisti homo. alia vice fuisti parisius ⁊c. ⁊ sic de singulis. ergo p̄ma vera. Contra. Quotienscunqꝫ ⁊c. si bis fuisti parisius ergo bis fuisti homo: quod falsum est: quia hec dictio bis ponit interruptionē eius cui adiungitur: sed actus essendi hominē nō fuit interrupt⁹ i te. Solutio. Prima est falsa ad probationem aūt soluendum est per interemptionem q̄ secūda pars copulatiue est falsa hec scilicet illa vice fuisti homo quia adhuc nulla vice fuisti homo: eo q̄ nondum vita tua fuerit terminata: vt iterum inciperes viuere: ⁊ postea terminaretur: ⁊ hoc exigeretur ad hoc bis fuisses homo sicut bis incipitur cursus ⁊ bis terminatur adhoc q̄ aliquid currat bis. Notandum q̄ bis non importat interemptionem sed terminum actus illi⁹ cui adiungitur. ad terminum autem sequitur interruptio. Si autem formetur sic paralogismus. Quandocunqꝫ fuisti parisius fuisti homo sꝫ bis fuisti parisius ergo bis fuisti homo. prima est vera ⁊ improbatio peccat per figuram dictionis ex cōmunicatione predicamenti quia quandoqꝫ ē in p̄dicamento quod est quādo ⁊ bis dicit modum quantitatis discrete.

Postq̄ȝ autor determinauit de signis distributiuis qualitatis. Hic consequenter determinat d̄ signis distributiuis q̄ntitatis ⁊ postmodū determīat de infinito. Cui⁹ rō est: quia quantitas se habet ad infinitum sicut subiectum ad propriam passionem suam. Et quia subiectū est prius sua passione iō p̄us determinat de signis distributiuis quantitatis q̄ȝ de infinito. Primo sciendum est q̄ signa distributiua quantitatis dicuntur: illa que distribuunt rem se habentē per modū quantitatis siue mēsure vt quotienscūqꝫ quantū cūqꝫ ⁊ sic de alijs vñ ista signa includūt terminum recipiētē distributionem eorum sicut dictū est de hoc signo qualiblibet. Cum eni dī quantumlibet currit sensus ē. s. res habens quamlibet quantitatem currit. Et quia ōis res adiectiue significata cuiuscūqꝫ p̄dicamenti fuerit habet modū q̄litatis vel quantitatis ideo autor solum determinat de signis distributiuis quantitatis ⁊ qualitatis. Secundo sciendū ē q̄ hoc signum quotienscunqꝫ est distributiuū numeri: q̄ ē q̄ntitas discreta. vñ quotienscūqꝫ idem ē q̄ in quacunqꝫ vice. Et quia in quantitate discreta p̄tes non sunt adinuicē continue nec copulantur p̄ terminum cōmunem. sꝫ sunt abinuicē separate. iō res distributa per hoc signum quotienscūqꝫ dꝫ habere partes discretas ⁊ distinctas adinuicem. Siłr ista dictio totiens cū sit relatiuū numeri vt dictū est prius dꝫ referre rem habentem partes ab inuicem discretas ⁊ distīctas nec in eo potest esse interruptio: sic q̄ post interruptionem reiteretur iterum in eodem subiecto ideo illud relatiuū totiens non potest congrue addi huic quod est esse hominē ⁊ ideo ista est falsa quotienscūqꝫ fuisti parisi⁹ totiens fuisti homo. Tertio sciendū ē q̄ lꝫ istud signū quotienscunqꝫ sit distributiuū numeri q̄ est quātitas discreta ⁊ tempus de se ⁊ s̄m suam subām sit cōtinuū eū hoc signum quotienscūqꝫ ex cōsequenti distribuit: non quidē inq̄ȝtum continuum est: cū non inueniatur interruptionē illius cui additur: sed distribuit ipsum tp̄s in quantum hꝫ modū quantitatis discrete in quantum. s. in tp̄e per intellectū accipiuntur diuerse p̄tes. Et quia ōis motus ⁊ actus mensuratur tp̄e. ideo ex consequenti istud signū quotienscūqꝫ distribuit actum ⁊ motū q̄ fit in tp̄e vt dicendo quotienscunqꝫ fuisti parisius totiēs fuisti albus. Quarto sciendū q̄ autor in textu mouet tale sophisma: quotienscūqꝫ fuisti parisius totiens fuisti homo. Cuius probatio ⁊ improbatio patēt in textu. deinde ipsꝫ soluit dicens q̄ est simpliciter falsum. Et ad probationem respondit dicens: q̄ est falsa: quia est vna copulatiua: cuius altera pars est falsa scilicet hec: ⁊ illa vice fuisti homo: quia adhuc nulla vice fuisti homo: ex quo actus essendi hominē in te non fuit interrupt⁹ q̄ō tñ oporteret ad hoc q̄ ista eēt vera ⁊ illa vice fuisti homo licet enim hoc quod fuisti illa vice primo ⁊ per se non iportet interruptionem tñ denotat terminum actus cui adiūgitur. ad terminum autem sequitur interruptio. Deinde autor adducit aliam probationē sophismatis: que cum eius solutione satis clare patet in textu. Contra predicta arguitur primo sic: quia omne accidens distribuitur ad distributionem substantie cuius est accidēs: ergo non requiruntur signa distributiua quantitatis alia a signis distributiuis substantie. Secundo sic: omne quod significatur adiectiue habet modum qualis ⁊ predicatur in quale. vt patet ex tractatu predicabilium: ergo non sunt aliqua signa distributiua quantitatis. Tertio sic: in omni actu qui subijcitur tempori potest esse interruptio. sed iste actus qui est esse hominem subijcitur: tempori: ergo in eo potest esse interruptio. ⁊ per consequens potest distribui per hoc signum quotienscunqꝫ sicut iste actus qui est esse parisius. Quarto sic hoc signū quotienscunqꝫ est signum distributiuū numeri: qui est quātitas discreta: ergo non est distributiuum temporis q̄ð est continuū. Quinto cōtra sophisma quia vna vice fuisti parisius: ergo illa vice fuisti homo vel non homo: non est dicendum q̄ non homo: ergo illa vice fuiste homo. Ad primum istorum dicitur q̄ quātitas dupliciter potest distribui: vno modo s̄m numerum ⁊ hoc modo distribuitur per signa distributiua substantie: alio modo s̄m speciē: ⁊ hoc modo distribuitur p̄ signa distributiua quantitatis. Ad secūdū dicitur q̄ q̄le potest capi dupliciter: vno modo generaliter pro omni illo quod significat per modum alteri adiacentis: vel inherētis: ⁊ illo modo quantitas bene significat per modum q̄lis alio modo capitur quale magis specialiter. s. pro illo quod significat per modum distinguentis ⁊ determinantis: ⁊ isto modo quantitas non significat per modum qualis: sed per modum mensure. Ad tertium dicitur q̄ dupliciter pōt esse interruptio i aliquo actu: vno modo sic: q̄ ille actus terminetur ⁊ q̄ non possit reiterari in eodem subiecto in numero in quo prius erat. ⁊ hoc modo ille actus qui est eē hominem bene interrumpitur. Alio modo i aliquo actu pōt esse interruptio sic q̄ ille actus possit terminari ⁊ reiterari i eodem subiecto in nūero: lꝫ non sit idē actus i nūero: ⁊ hoc m̄ō in hoc actu q̄ ē eē parisius pōt eē interruptio: ⁊ talibus actibus potest addi istud signum quotienscunqꝫ: ⁊ istud rela

tinum totiens. Ad quartum dicitur ꝙ lꝫ hoc signum q̄
uīſcumqꝫ primo ⁊ per ſe ſit diſtributiuū ⁊ numerꝫ tñ ex con
ſequenti eſt diſtributiuum tpis in quātum tēpꝰ hꝫ moduꝫ
nūeri: ⁊ ſm ꝙ ī ipſo mediāte motu repeciuntur ptes diſtīcte
Ad quintum dꝫ ꝙ q̄ꝫdiu fuiſti pariſius fuiſti vnus hō
⁊ continuus. ſꝫ tm̄ ſub hoc quod eſt vna vice non eſt conce
dendum ꝙ tu fuiſti homo: cum actus eſſendi hominem nō
fuerit in te terminatus.

¶ De hoc nomine infinitum.

Sequitur de hoc nomine infi
nitum: ꝙ quiqꝫ modis. vno
modo dicitur infinitū quod
non poteſt ꝑtranſiri vt vox
dicitur infinita quo ad viſū
q̄꞉ non eſt apta nata videri: quia eſt inuiſi
bilis alio modo dicitur infinitum quod hꝫ
tranſitum imꝑfectum: eo quod non termi
natum eſt tñ aptū natuꝫ ē terminari: vt cū
aliquis tranſit ſpacium ⁊ non dum perue
nit ad finem eius. Tertio autem modo di
citur infinitum ſecundum appoſitionem
vt numerus augmentabilis eſt ī īfinitum
appoſitione vnitatis vel alterius numeri.
Quarto autem modo dicitur infinitum ſe
cundum diuiſionem vt continuum omne
enim continuum eſt diuiſibile in infinitum
Unde diffinitur ab Ariſtotele in libro phi
ſicorum continuūꝫ eſt diuiſibile ſemper in
ſua diuiſibilia. Quinto modo dicitur infi
nitum vtrōqꝫ modo ſcilicet ſecundum ap
poſitionē ⁊ diuiſionē vt tēpꝰ cū eni tp̄s cō
tinuū eſt diuiſibile in infinitū ⁊ ſic tp̄s ē in
finitum ⁊ cum poſt vnum tempus adueni
at aliud tempus: ſic per appoſitionē vnꝰ
temporis ad aliud eſt infinitum appoſitio
ne: ⁊ quo ad has ſignificationes vltimas
diffinitur ſic. Infinitum eſt cuius quanti
tatem accipientibus ſemper eſt aliquid ſu
mere extra vt ſic poſt vnam partem linee
accipiatur alia ⁊ poſt illam alia ⁊ nunq̄ꝫ
poſſit attingi terminus eius tunc dicitur
extra. Solet autem poni ꝙ infinita quan
doqꝫ ſumuntur pro termino communi ⁊ tūc
illa propoſitio infinita ſūt finita equipol
let huic aliqua infinita ſunt finita. Quan
doqꝫ autem ſumitur pro ſigno diſtribu
tiuo ⁊ tunc illa ꝑpoſitio equipollet huic
quo ad diſtributionem ſcilicet quelibet
plura ſunt finita: ⁊ probabitur ſic vno plu
ra ſū t finita: duobꝰ plura ſūt finita tribus
plura ſunt finita: ⁊ ſic de aliīs ergo q̄libet
plura ſunt finita : ⁊ dicitur facere interſca
larem diſtributionem vel interruptiuam:
quia hec dictio plura in prima propoſitio
ne ſupponit pro duobus. in ſecūda pro tri
bus: ⁊ ſic deinceps ſemper gradatī vel ſca
lariter aſcendendo: ⁊ ideo hec oratio queli
bet plura: facit inter ſe ſcalareꝫ diſtributio
neꝫ: q꞉ ꝓ aliīs ſupponit hoc ꝙ dico plura
ſecūdū numerum aſcendendo ſicut dictuꝫ
eſt. Scdm̄ auteꝫ predicta queritur de hoc
ſophiſmate. Item finita ſunt finita. Pro
batio. Duo ſūt finita: tria ſunt finita et ſic
in infinitum ergo infinita ſunt finita. Cō
tra ibi predicatur oppoſitum de oppoſito
ergo locutio eſt impoſſibilis. Poteſt etiā
probari ſic: Quelibet plura ſunt finita er
go infinita ſunt finita. Solutio. Quidam
diſtiguunt ꝙ infinitum equiuocatur ad in
finitum quo ad nos ⁊ infinitū quo ad na
turā vnde ſi ſumatur infinitū quo ad nos
prima eſt vera ⁊ nō ponitur oppoſitum
de oppoſito: Quia infinita quo ad nos vt
ſtelle ⁊ arene ſunt finita ſimplicit̄. ſi aūt ſu
matur infinitū ſimplr̄ ſic prima eſt falſa ⁊
predicatur oppoſitū de oppoſito. Aliī di
ſtinguūt eo ꝙ īfinitū pōt eē terminꝰ cōis
⁊ ſic ꝑma ē falſa. vel pōt eē dictio ſincathe
goremattica īportās in ſe diſtributionē ſic
dictū ē ⁊ ſic ponūt eā eſſe veram. ſꝫ neutra
iſtarū ſolutionū valet q꞉ ſi remoueat̄ vtra
qꝫ diſtinctio ⁊ ſumatur infinitū ſimplicit̄
⁊ ſm quid eſt terminus cōis adhuc rema
net ꝓbatio ⁊ īprobatio ſophiſmatis. vn
de dicendum ꝙ prima eſt ſimpliciter falſa
Probatio autem peccat ſm quid ⁊ ſimpli
citer q꞉ infinitū appoſitione eſt quodāmō
infinitū ⁊ nō ſimplex vnͤ cū accipiat ꝑtes
nūeri ſꝫ appoſitionē vt duo tria quattuor
⁊ non accipit infinitū ſimpliciter ſꝫ quodā
modo ſiue ſm quid ⁊ ideo nō poteſt ex his
inferre infinitū ſimpliciter. et ita cū ex infi
nito ſm quid concludat infinitū ſimplicit̄
peccat ſm quid ⁊ ſimplicit̄. ⁊ hec de diſtri
butionibus dicta ſufficiant.

Sequitur de infinitis.

Postq̃ autor determinauit de signis distributiuis quã titati. Hic consequenter ex quo infinitū consequitur quã tatē: determinat de infinito. Circa ipsum mouendo vnū sophisma: sed quia omne multiplex indistinctū parit con fusionem. ⁊ cū hec dictio infinitum sit multiplex: ideo pmo aperit multiplicitatē eius ponendo quinq; modos ipsius. Primo sciendum est q; infinitum primo modo dicitur qd non est aptum natum transiri sicut punctus vel vnitas ⁊ hoc modo vox dicitur infinita quo ad visū: q; non est ap ta nata videri. Secundo modo dicitur infinitum quod ha bet transitum imperfectum eo q; nondum est terminatū: ē tamen de se aptū natū transiri sicut profūditas maris. Ter tio modo dicitur infinitum ſʒ appositionem sicut numer⁹ vnde quantūcūq; alicui nūero aliquid addatur semp pōt fieri maior p appositionē alterius nūeri vel vnitatis. Quar to modo dicitur infinitum ſm diuisionē vt linea est diuisi bilis in infinitū: ⁊ sic reperitur in magnitudinibus. Quinto modo dicitur infinitum vtroq; modo scilicet secundum di uisionem ⁊ appositionem simul: ⁊ sic reperitur in tempore. Secūdo sciēdum est q; dictoꝝ quinq; modorū sic potest haberi sufficientia: quia omne infinitum est impertrāsibile vel igitur est impertransibile negatiue sic q; negatur tā act⁹ q; potentia pertransibilitatis: ⁊ sic est prim⁹ modus: vel est infinitum seu ipertransibile puatiue sic q; negatur actus oī no ptransibilitatis ⁊ finitatis ⁊ relinquitur potentia ad vl teriorē finitationē: ⁊ hoc dupliciter: vel de se est aptum na tum simpliciter pertransiri ⁊ finitari: ⁊ sic est secundus mo dus. vel est solum natum ptransiri ⁊ finitari in parte. ⁊ hoc est triplicater. Quia vel fit per appositionem ⁊ sic est tertius modus. vel p diuisionem: ⁊ sic est quartus mod⁹. vel vtroq; modo: ⁊ sic est quintus modus. Sed p sophismate quod mouetur in textu. Tertio sciendū q; infinitum potest capi dupliciter. vno modo vt significat qualitatem rei subiecte vel pdicate: vt dicendo mundus est infinitus. ⁊ sic ista pro positio infinita sunt finita: equippollet huic aliqua infinita sunt finita. Et hoc modo potest sic probari sophisma: duo sunt finita. tria sunt finita: ⁊ sic in infinitum: ergo infinita sunt finita. Alio modo capitur infinitum sinchategorema tice vt dicendo ifiniti hoies currunt. ⁊ hoc modo significat distributionē subiecti in quantum subiectū. ⁊ sic ista infinita sunt finita equiualet huic quantum ad distributionem ql̄i bet plura sunt finita. Et hoc mō pbatur sophisma sic: duo bus plura sunt finita: trib⁹ plura sūt finita ⁊ sic de alijs: ergo q; libet plura sūt finita: ⁊ p ɔ̄ns ifinita sunt finita. Et vt dicit textus ibi est distributio inꝰ scalaris: q; fit scala termi accedendo ſm nūeros: q; in prima ppositione supponit p duo bus ⁊ in secūda p tribus: ⁊ sic deinceps semp gradatim dilatum ascendendo. Improbatur aūt sic sophisma: q; ibi pdicatur oppositum de opposito: ergo sophisma est fal sum. Pro huius solutione. Quarto sciendū ē q; quidā soluunt dictū sophisma p distinctionem. nam infinitum dr tur dupliciter. vno modo quo ad nos sicut arena maris ⁊ stelle celi dicuntur infinita. Alio modo dicitur infinitum simpliciter ⁊ ſm naturam: ⁊ tunc dicunt q; si capiatur ifini tum primo modo p infinito quo ad nos sic sophisma est verū: q; sic non predicatur oppositum de opposito: q; illud qd est infinitum quo ad nos a parte rei est finitum. Si aūt capiatur infinitum p infinito simpliciter sic sophisma est falsum. Alij aliter soluunt dicentes q; si infinitum capiat p termino communi ⁊ cathegorematice sic sophisma est fal sum. Si vero capiatur sincathegorematice: tūc est verū. Sʒ vt dicit p.b. neutra istarū solutionum est sufficiens: q; si ca patur infinitum simpliciter vel pro termino cōi manet p bato ⁊ improbatio: io alit' soluit sophisma dicens q; ipsuʒ est simpliciter falsum. Et ad probationem ridit q; peccat sum fallacia ſm quid ad simplicit: q; pcedit ab infinito ſʒ eptitudinē qd est infinitum ſm quid ad infinitum simplici ter in actu. Contra pdicta arguitur p̄mo sic: de infini to determinatur in phia naturali: ergo de ipso non debet h determinari. Secundo sic: de non ente nō potest eē scia ed infinitum est non ēs: ergo de ipso non potest esse sciētia

Tertio sic: omne corpus est infinitū actu: ergo male exē plificatur in scdo mō de pfūditate maris. Quarto sic ɔ tres vltimos modos: q; vel in istis tribus modis ifinituʒ sumit' negatiue qd non est dicendum: vel sumitur priuati ue vt negat solū actū qd etiā nō est dicēdū: q; numer⁹ mag nitudo ⁊ tēpus sūt actu finita: ergo illi tres modi sūt isuffici enter positi. Quinto sic: linea ⁊ corpus sunt infinita: cū oē continuū sit diuisibile in infinitū: ⁊ tñ actu sūt finita: q; nō est dandū actu infinitum: ergo infinita sunt finita: ⁊ sic sophisma est verū. Ad pmū istorū dī q; i phia naturali determinat' de infinito in quantū est quedā pprietas rerū naturaliū. hic aūt determinatur de ipso in quātū hʒ conue nientiam cum signis distributiuis. Ad secundum dī q; licet infinitū nō sit ens actu tñ est ens in potentia. licet etiā de non ente non possit haberi scia positiue: tñ de ipo pōt ha beri scia puatiue. Ad tertiū dicit' q; licet pfunditas ma ris ⁊ quodlibʒ aliud corpus sin toe sc actu finito ⁊ deter mi natū: tñ quo ad nos est infinita ⁊ iptransibilis. Ad q̄rtū dicit' q; infinitum tribus vltimis modis dicitur puatiue sic q; negat ⁊ priuat actū cōpletū finitatis ⁊ ptransibilitatis: ⁊ semp manet potentia ad vlteriorē terminationē seu finita tionem: ⁊ sic infinitum illis tribus modis est infinitū ſʒ po tentiam. Ad quītū dī q; cōsequentia nō valet. Sʒ argu mentum peccat penes fallaciā ſm q̄d ad simpliciter proce dit eni ab infinito ſm potentiam diuisionis: qd est infini tum ſm quid: ad infinitū simpliciter. Et hec de distributio nibus dicta sufficiant.

Tractatus septim⁹ de expositiōe. Tex

tus cuius serie omnis preter solitum in hac expositionum calce annexus consulto voluimus vt queratur.

Iste est tractatus septimus paruorum logicaliuʒ mgrī. p.h. In quo postq̃ de terminauit de termino distribuibili. cuius proprietas est distributio: conse quenter de propositionibus exponibili bus determinat. Cuius ordinis ratio ē q; distributio est proprietas cōsequens significationem actualem distribuibili um. Expositio vero magis concernit significationē virtua lem vt clare patebit in pcessu. Primo sciendum est q; si cut terminus distribuibilis est subiectū pricipale seu attri butionis pcedentis tractatus: sic propositio exponibilis est subiectum attributionis istius tractatus. habet enim oēs cōditiones subiecti attributionis: q; est que dāʒ vniuersa le non quidē reale: sed intentionale. habet etiam partes ⁊ p prietates: q; propositio cathegorica ⁊ hypotetica vniuersa le particulare idefinitum ⁊ singulare. Affirmatiuū ⁊ nega tiuū sūt ptes eius: ⁊ expositio ē proprietas eius. Secūdo sciendum q; expositio potest capi duobus modis. vno mō p quadā manifestatione sensuali a qua sumitur sillogism⁹ expositorius: ⁊ sic solet diffiniri. Expositio est manifestatio quedam ad sensum accipiens aliqua duo vnī ⁊ eidem nu mero conuenire aut alterum disconuenire: ex hoc inferens illa inter se conuenire vel disconuenire. Et isto modo nō ca pitur in pposito: quia vt sic est vna species argumentatio nis reductiue contenta sub sillogismo: licet nō sit verus sillo gismus: q; non fit in aliquo mō sillogistico alicuius figure. Alio modo capitur expositio put est manifestatio q̄dam magis cōplete ⁊ clare explicans significationem alicui⁹ pro positionis habentis sensū obscurū q̃ʒ per illam ppositiōeʒ exprimeretur seu significaretur. Et isto modo capit' i ppo sito. Tertio sciendū est q; autor in textu sic diffinit pro positionem exponibilē. Propositio exponibilis est propo sitio habens obscurum sensum expositione idigētē ppter aliquod sinchategorema explicite vel iplicite in ea positum vt tm̄ homo currit. In qua diffinitione ponitur propositio loco generis. nō quidē q; sit verum genus: q; intentiones nō sunt in aliquo pdicamento. ⁊ ideo in ipsis non reperiuntur nec vera genera neq; species. ⁊ totum residuum ponitur lo co differētie: q; p hoc differt ab alijs sex proprietatibus t'mi norum ⁊ a ppōne nō exponibili: q; ha bʒ sensū lucidū ⁊ cla .

rum. Unde qz suppositio relatio ampliatio et appellatio re strictio et distributio sunt proprietates terminorum incom plexorum. Expositio vero est proprietas termini complexi q sibi insurgit et conuenit ab aliquo incôplexo: puta ex aliq sincathegoremate in ea incluso. vñ. Pet. h. conuenienter post alios sex tractatus determinat de exponibilibus: qz sicut incomplexū sm naturā pcedit côplexum: sic passio in complexi pcedit passionē complexi. Quarto sciendū est q ea que faciunt ppositionē exponibilem sunt multiplici differentia. Quia quedā sūt signa exclusiua: vt tantū solum. Quedā exceptiua: vt preter nisi. Quedaz reduplicatiua: vt in quantū secundū q. Quedā vero iportant inceptionē vl desitionē: vt incipit vel desinit. Quedā priuationē finis: vt infinitum. Quedam excessum vt côparatiui et suplatiui gradus. Quedā distinctionem: vt differt aliud a. Quedam vero iportāt specialē modū destributionis: vt totus qualeli bet et sic de alijs. Et ista sufficiunt reddere propositionem exponibilem: vt patet per sufficientiaz: qz omne illud quod facit ppositionem exponibilē: aut de suo significato ipor tat diuersitatē seu differentiaz: aut non. Si primo modo sic sunt ea que importent distinctionem: vt differt aliud a. Si se cundo modo hoc est dupliciter: aut importat specialē mo dū distribuendi: aut non. Si sic hoc est dupliciter: vl'impor tant specialē modum distributionis ex significatione ppa vel virtute negationis in ipsis incluse. Si primū sic sunt ea q importent specialē modum distributiōis: vt totus quale libet. Si secūdū sic sunt suplatiui et côparatiui gradus qui excessū quādā distributionem important. si non iportāt specialē modum distribuendi: hoc dupliciter. Aut dicunt rem in fieri. Aut in facto esse. Si in fieri sic sunt ea que im portant inceptionē. Et qz vnū oppositorum dat intelligere reliquū: p ista intelligimus illa que desitionē important. Si in facto eē hoc est dupliciter: aut carent fine aut nō. si sic sic sunt ea que priuationem finis important: vt infinitum. Si non carent fine hoc est dupliciť: aut designatur aliquid adiūgi alteri: aut non. Si sic: sic sunt reduplicatiua: vt inquā tum secundū q. Si nō hoc ē dupliciter: aut secludit ab ali quo actu vno: aut plura contenta sub aliqua distributione aut aliqua cōtenta sub pluribus distributionibꝰ. Si pmū sic sunt exceptiua. Si secundū sic sūt exclusiua. Contra predicta arguitur pmo sic: de ppositione exponibili nō ē sciē tia: ergo de ipsa non debet fieri specialis tractatus. antece dens patet: qz cū oīs sciētia sit realis eius obiectum debet esse reale: qz vt vult Aris. secanť scientie quēadmodum et res de quibus sunt modo ppō exponibilis non est ens reale. Secūdo sic: expositio est quedaz spēs argumentationis sed de speciebus argumētationis determinatur in noi a lo gica: ergo hic male determinatur. Tercio sic: nulla ppō est exponibilis: ergo hic male diffinitur. aīs patet: qz esse ex ponibile est proprietas termini. terminus enim vt in pmo prioꝝ dicitū est: est in quē resoluiť ppositio: vt in subiectū et predicatū apposito esse vel non esse. Quarto sic: aliq sunt ppositiones exponibiles in quibus nō ponit̄ sincbate gorema: ergo male dr in diffinitiōe ꝓpter sin. cathegorema in ea positum. Quinto sic: oīs diuisio debet esse bimem bris: sed diuisio coꝝ que faciunt ppositionem exponibilem non est bimēbris: ergo ipsa nō est bona. Ad pmū istoꝝ dicit̄ q licet oīs sciētia sit realis eo q est habitus qualificati uus anime: tñ non oportet q obiectū illi e scientie sit rea le: sed sufficit q habeat aliquo modo fundamentum in re. Ad scd'm dū dicitur q expositio a qua sumitur sillogismꝰ expositorius bñ est species argumentationis: sed de illa nō est hic ad propositum vt patuit in secundo notabili. Ad tertiū dicit̄ q hic accipitur expositio put attribuit̄ ppōni bus et non terminis: qz ppositio est illud qd exponitur. nec capitur ibi expositio p resolutione que bñ conuenit termino tanq̄ illi in quē sit resolutio. Ad quartum dicit̄ q nul le sūt ppōnes exponibiles in quibus non sit sincathegore ma vel formaliter vel equiualenter. Ad quintum dicit̄ q licet diuisio generis debeat esse bimēbris: tñ diuisio multi plicis equiuoca non debet esse bimēbris: cuiusmodi est pre sens diuisio.

Signa exclusiua.

Postq̄z autor superius determinauit de propositiōe ex ponibili in communi et de his que reddūt ppositionem ex ponibilē ponendo diffinitionē eius: et enumerando omni plicia sincathegoremata aut saltem sinchategorematibus equiualentia: facientia ppositionem exponibilē: hic conse quenter determinat de signis exclusiuis de quibus promi sit se determinaturū. Primo sic diffiniens signa exclusiua di cens. Signa exclusiua sunt que ex significatione exclusionē important et a quibus ppositio redditur exclusiua vt sunt iste dictiones: tm̄ solū solūmodo dūtaxat. Et dicitur notan ter que ex significatione exclusionem important: et non que significant exclusionē: qz signa exclusiua non dicuntur ex eo q significent exclusionē: sed qz exercent eam: vt tantū solꝰ dictiones exclusiue dicuntur ab exclusione exercita et non ab exclusione significata: sicut securis dicitur incisiua ab inci sione exercita et non ab incisione significata: quia securis non significat incisionem licet exerceat ipsum scindere sed significat securim. Primo sciendum est q exclusio dupli citer intelligitur. s. vt côcepta et vt exercita. Exclusio concep ta designatur per illud nomen exclusio. Et exclusio exercita exercitio generali designatur per hoc verbum excludo: et per has dictiones tantum et solum intelligitur exclusio vt exer cita exercitio speciali: sicut equitatio significatur vt concep ta per hoc nomē equitatio: et per hoc verbū equito signifi cať vt exercita vt cū aliquis exercet equitationē equitan do. Secūdo sciendum q hec signa exclusiua qn̄q̄z exclu dunt gratia alietatis: vt tm̄ homo est risibilis. qn̄q̄z vero gra tia pluralitatis. vt tm̄ sunt decē pdicamēta. Qn̄q̄z etiā po nuntur negatiue: vt tm̄ aīal rōnale est hō. Qn̄q̄z vo cū ne gatione pcedēte exclusionē vt nō tm̄ aīal currit. Qn̄q̄z vero cū negatione sequente signum exclusiuū: vt tm̄ aīal non est substantia. et qn̄q̄z cū negatione pposita et postposita ad si gnū exclusiuum: vt nō tm̄ homo nō est substantia: q̄ ꝯdicit illi in qua solū post ponitur negatio. Unde aliť exponitur illa ppō q̄ est sine negatione. et aliť illa i q̄ ponitur negatio precedens exclusionem. et aliter illa in qua ponitur negatio sequens exclusionem: et aliter sua ꝯtradictoria: sicut patebit in regulis hic statim declarādis. Tertio sciendum ē q p positio exclusiua sine negatiōe sūpta exponitur p copulati uā affirmatiuā: cuꝰ pma pars est preiacens exclusiue et se cūnda pars est negatiua iportans negationē predicati ab omnibus alijs a subiecto: vt tantum homo currit id est ho mo currit et nihil aliud ab homine currit. vel sic secundum alios homo currit et nullus non homo currit. vnde preia cens propositionis exclusiue est propositio sumpta sine di ctione exclusiua: cui tamen potest addi signum exclusiuum vt illa propositio homo currit. Et ad exclusionem vt illa propositio homo currit est preiacens illius tantum homo currit. Et ad exclusionem quattuor requiruntur. s. illud qd excluditur: illud a quo excluditur: illud respectu cuius exclu diť: et ipe actꝰ excludēdi: vt cū dr̄ solus hō currit: aīalia alia ab hoīe sunt id qd excludiť: et hō ē id a q̄ excludiť: et cursus ē id respectu cuꝰ excludiť. et illa dictio solus iportat actū ex cludendi. vñ ppositio affirmatiua exclusiua infert copula tiuā ꝯpositam ex duabus exponētibꝰ: et quālibz eaꝝ seorsū et non econtra: vt bene sequitur tm̄ aīal currit ergo aīal cur rit et nihil aliud ab aīali currit. bñ etiā sequiť tm̄ aīal currit ergo animal currit et similiter bene sequiť tantum aīal cur rit: ergo nihil aliō ab aīali currit. Infertur insup ppō exclusi ua affirmatiua suā vniuersalē de terminis trāspositis: vt be ne sequitur tm̄ aīal ē hō: ergo oīs hō ē aīal. Quarto sciē dū est q ppō exclusiua ꝯdictoria priori. i. in q̄ ponit̄ nega tio pcedens exclusionē exponitur p disiunctionē affirmati uā de ptibꝰ ꝯdicētibꝰ ptibus ꝓonis cupulatiue: vt ista nō tm̄ hō currit: sic exponit̄ nullꝰ hō currit vel aliō ab hoīe currit Unū ptes affirmatiue cupulatiue dicunť ꝯdicere partibus negatiuis disiunctiue sibi côtradictorie: vt ista duo ꝯdicūt hō currit et nihil aliud ab hoīe currit. Et nullꝰ hō currit vł aliquid aliud ab hoīe currit: qz sūt de ptibus côtradicenti bus. Sz ppositio exclusiua in qua ponitur solum negatio sequens exclusionē exponitur p vnā copulatiuā: cuius pri

ma pars est negatiua ꝓiacens: et alia est affirmatiua in q̄ pdicatū affirmatiue enunciat̄ de q̄libet alio a subiecto: ut tm̄ accidens est substātia; sic exponit̄ accidēs nō est substātia et oē aliud ab accidēte est substātia. et sua cōtradictoria. s. illa in qua ꝑponitur et postponit̄ negatio signo exclusiuo exponit ꝑ disiūctiuā de ꝑtibus ꝯdicētib⁹ ꝑtibus prioris copulatiue: ut ista nō tm̄ accidēs nō est substātia sic exponit̄ accidēs ē substātia. vel oē aliud ab accidēte non est substantia.

Cōtra ꝑdicta arguit̄ ꝑmo sic ꝑ signa exclusiua nō intelligitur exclusio exercita: ergo cōtra ea q̄ dicta sunt in ꝑmo notabili. añs ꝓz: q2 exercita exclusio nō significat̄ ꝑ illa signa: imo nihil intelligit̄ ꝑ aliquē terminū nisi ꝑ ipsum significare significetur: cū sit intellectū de re cōstituere. Scd̄o sic: oē illō qd̄ exponit̄ grā alietatis pōt exponi grā pluralitatis: ergo male dr̄ q̄ signa exclusiua q̄nq3 excludunt grā alietatis et q̄nq3 grā pluralitatis. Tertio sic: ista est ꝓpositio exclusiua sine negatiōe tm̄ pr̄ in diuinis est essentia diuina, et tn̄ nō exponit̄ ꝑ copulatiuā affirmatiuā. cuius ꝑma ps sit ꝓiacens exclusiue et secūda ps sit negatiua importās negationē ꝑdicati de omnib⁹ aliis a subiecto: q2 nō sequit̄ tm̄ pr̄ in diuinis est essentia diuina: ergo pr̄ in diuinis est essentia diuina et nihil aliud a p̄re est essentia diuina: q2 exponētes sunt vere et exposita ē falsa: ergo. Quarto sic: nō seqtur tm̄ animal est hō: ergo animal est hō et nihil aliud ab aīali est homo: et tn̄ hic arguitur ab exposita ad suas exponētes ut notū est: ergo añs ē verū: q2 bn̄ sequitur ois homo est aīal: ergo tm̄ animal est hō ab vli affirmatiua ad suam exclusiuā de terminis trāspositis et ꝯñs ē falsum. nā bn̄ sequitur: nihil aliud ab aīali est hō: ergo nihil nō idē aīali est homo: q2 nihil aliud et nihil nō idem equiualēt. et vltra nihil non idē aīali est homo: ergo q̄libet idē aīali est homo q2 quodlibet et nihil nō equipollēt per primā regulā equipollentiaꝝ. Et vltra quodlibet idē animali est homo ergo quodlibet animal est homo: qd̄ est manifeste falsum. et ꝑ cōsequēs ista ad quā sequebat̄: nihil aliud ab animali est homo ē falsa. Quīto sic: nō sequitur tm̄ animalia sunt sensibilia: ergo oia sensibilia sunt aīalia: q2 añcedēs est verū et ꝯñs falsum, patet q2 lapides sunt sensibiles: et tn̄ nō sūt aīalia: ergo arguēdo ab exclusiua affirmatiua ad vlem in terminis trāspositis nō ē bona ꝯñtia. Ad primū istoꝝ dr̄ q2 ad hoc q2 aliqua dictio det intelligere aliqd non oz q2 illud significet: sed sufficit q2 ipsum cōsignificet. Et q2 signa exclusiua consignificant exclusionē exercitā: ideo eā dant intelligere. Ad scd̄m dicitur q2 licet aliqñ illud qd̄ exponit̄ gratia alietatis posset exponi gratia pluralitatis: ut ista exclusiua tm̄ animalia rōnalia sunt risibilia pōt expōi gratia alietatis et gratia pluralitatis: tn̄ ꝓpositio q̄ est exponibilis gratia alietatis nō semꝑ pōt exponi gratia pluralitatis: ideo nō sumit simpliciter falsum. Ad tertiū dr̄ q2 ista de vi sermonis et scd̄m ꝓpriū sensum est falsa: q2 hec dictio tm̄ magis respicit subiectū q̄3 formā subiecti et excludit aliū in masculino a consortio ꝑdicati: et nō debet sic exponi tm̄ pater in diuinis ē essentia diuina id est pater in diuinis ē essentia diuina et tūc ꝯñs est falsū sicut antecedēs. Si vero excludit a forma subiecti sic bene exponitur mō dicto ante oppositū: q2 tūc añcedens est verū sicut et ꝯñs, sensus enim huius est tm̄ pater in diuinis est essentia diuina. i. ille cū quo nullus alius pr̄ ē essentia diuina in diuinis. cū enim dicim⁹ tm̄ pater in diuīs ē essentia diuina nō negamus filiū et spm̄ sctm̄ esse essentia diuina Sz hoc dicētes significam⁹ q2 illi simul cū eo: nō sunt pater.

Ad quartū dr̄ q2 negatur añs et assumptū inde ꝯsequēs videlicet q2 añs sit verū et cōsequēs falsum. Et ad ꝯsequentias improbātes cōceduntur oēs ꝯsequentie usque ad ista nihil nō idē animali est homo: ergo quodlibet idē aīali est homo: q2 licz nihil nō et q̄libz equipolleāt tm̄ nihil nō idē animali et quodlibet idē animali nō equipollent ꝓpter duas causas. prima est: q2 cū dicit̄ nihil nō idē animali ē homo: ambe negationes nō ferunt̄ ad eandē copulā: q2 prima fert̄ ad est. Alia vero ad hoc q2 dr̄ existēs. modo regule ꝯsequentiaꝝ debēt intelligi qñ negatio inclusa in signo et alia postposita feruntur ad eandē copulā et ꝓpter hoc q2 ille negationes ambe nō ferunt̄ ad idē ꝓuenit. Scd̄a cā est vz q2 ille due nō sunt eiusdē subiecti imo subiectū vni⁹ ē ens idē aīali. s. scd̄e subiectū no alteri⁹. s. ꝑme ē ens nō idē aīali. mō ad eq̄pollētes requirit̄ q2 sint eiusdē subiecti. vñ equipollēs istius nihil nō idē aīali est hō. est ista q̄libz nō idē animali nō est homo et ille sunt eiusdē subiecti et ꝑdicati et sunt ambe vere et negatiue ambe si enim daretur ista: q̄libet idē animali est homo ut arguebat̄ tanq̄3 ei equipollēs. tūc negatiua equipolleret affirmatiue. nā prima est simplr̄ negatiua et scd̄a est simplr̄ affirmatiua. Ad quītū dicitur q2 si sensibile teneatur vniuoce in ambab⁹ tūc ꝯñtia est bona et sicut añs est verū ita et ꝯñs. Sz si sensibile teneatur equoce in illis. s. in exclusiua ꝓ sensibili actiuo et in vli de terminis transpositis ꝓ sensibili passiuo sic nō valeret ꝯsequētia. mō regula est intelligēda: q2 ab exclusiua affirmatiua ad vlem de terminis transpositis ē bona ꝯñia: si fiat exclusio grā alietatis et termini teneant̄ vniuocē in ābab⁹.

De dictionibus exceptiuis.

Postq̄3 superius auctor determinauit de dictionib⁹ exclusiuis. hic ꝯñter determinat de dictionib⁹ exceptiuis: cui⁹ ordinis rō est: q2 dictiones exclusiue secludūt ab aliquo actu plures tota distincta: aut plures quoꝝ ꝑtes dictiones aūt exceptiue solū excludūt respectu alicui⁹ actus aliqd̄ ꝯtetū sub aliquo distributo et ideo patet ordo. Primo sciēdū ē q2 auctor in textu sic diffinit dictiones exceptiuas dicēs dictiōes exceptiue sunt q̄ significāt exceptionē alicui⁹ ꝯtēti sub aliquo distributo: ut ꝑter ꝑterq̄3 et sic de aliis. et ponit̄ ibi li q̄ loco generis est enī q̄ relatiuū dans intelligere suū añs qd̄ est sincathegorema qd̄ habet modū generis respectu dictiōis exceptiue et totū residuū ponitur ad differentiā omniū alioꝝ sincathegorematū reddentiū ꝓpositionē exponibilē quoꝝ nullum significat exceptionē alicuius ꝯtenti sub aliq̄ distributo

Scd̄o sciendū q2 ut dicit auctor in textu: ois exceptio fit a toto in quantitate cuius rō est: q2 oz illud qd̄ vere excipitur sit ps scd̄m actū ꝯtenta in eo a quo excipitur et q2 sole ꝑtes totius in quātitate sunt actualiter contēte in suo toto et nō ꝑtes alioꝝ totoꝝ nisi habeant reductionē ad totū in quātitate: ideo exceptio fit in quātitate. Ex isto vere possum⁹ colligere q2 ad hoc q2 aliquid excipiatur ab aliquo toto duo requirunt. ꝑmo q2 illud sit ps illius a quo excipitur scd̄m actū et q2 ꝑtes subiectiue et in mō non sunt scd̄m actū in suo toto io nō possunt excipi a suis totis. Tertio sciendū est q2 exceptiua affirmatiua exponitur copulatiue ꝑ tres exponētes sicut satis ad longū dr̄ in textu. et si in ea ponatur preter. li preter descendēdo sub termino a quo fit exceptio debet mutari in aliud a. vñ in exceptione q̄ttuor requiruntur. s. excipiēs qd̄ est duplex. s. principale ut est intellectus et instrumētale ut dictō exceptiua: terminus exceptus: id a quo excipitur: et actus respectu cuius fit exceptio. et termin⁹ exceptus virtute dictiōis exceptiue nō impedite supponit simplr̄ et oēs alii termini ꝓpositionis exceptiue eodē modo supponūt sicut in ꝓiacēte. Sed exceptiua negatiua ꝯdictoria ꝑcedētis exponitur disiūctiue ꝑ ꝓpositiones ꝯdicētes ꝑtibus exponentib⁹ ipsā affirmatiuā ut patet ꝑ naturā ꝯtradictionis. verbi grā: ista exceptiua nō oē animal ꝑter hominē est irrōnale. sic exponitur oē animal aliud ab hoīe nō est irrōnale. vl̄ homo non ē animal. vel homo est irrationalis. Quarto sciēdū est q2 vlis negatiua exceptiua exponitur copulatiue ꝑ tres ꝓpositiōes sicut clare deducitur in textu. sed sua contradictoria exponitur disiunctiue ꝑ tres ꝓpositiones contradicētes ꝑtibus copulatiue talis disiunctiue cōtradictorie: ut ista nō nullū animal ꝑter hominē currit: sic exponitur aliqd̄ animal aliō ab homine currit vel aliquis homo non ē animal vl̄ aliqs homo currit. Contra ꝑdicta arguit̄ et primo sic: ꝑter est dictio exceptiua: et tn̄ non semꝑ significat exceptionē: ergo &c. minor ꝓbatur: q2 in ista ꝓpositione: tu debes decem francos preter viginti senes. li ꝑter non significat exceptionē. nā sensus illi⁹ ꝓpositionis est tu debes decem francos cū. xx. scutis. Secūdo sic: exceptio fit a toto integrali ut patet dicendo totus sor. est in archa preter pedē: ergo male dr̄ in textu q2 ois exceptio fit a toto in quātitate. Tertio sic: exceptio fit a toto vli ergo &c. añs patet dicēdo homo rationatur ꝑter sor. qui est vesanus. Quarto sic: termin⁹ exceptus non semꝑ excipitur simpliciter: ergo male dicitur in textu q2 dictio excepti

na facit terminũ cõem supra quẽ cadit supponere simplr. aña patet: q2 termin⁹ except⁹ excipitur respectu alicui⁹ act⁹ mõ actiones sunt singulariũ ꝛ suppositoꝝ ꝓhemio methaphisicoꝝ ꝛ sic termin⁹ exceptus supponit ꝑsonaliter ꝛ non simplr. Quinto sic: ista ẽ vna ꝓpõ exceptiua null⁹ hõ ꝑter asinũ currit ꝛ tñ illõ qõ excipit nõ ꝯtinetur ꝑm actũ in toto in quãtitate a q̃ excipitur: ergo ille cõditiones assignate ad hoc q aliq̃d excipiatur non sunt bone. Ad ꝑmũ dr̃ q quicũq3 ꝑter accipit exceptiue sp significat exceptionẽ: sed semꝑ nõ tenetur exceptiue: imo aliq̃n tenet negatiue: ut ego stabo ꝑter te. i. sine te. aliq̃n abstractiue ut decẽ ꝑter duo sũt octo. i. remotis duobus a decem remanẽt octo. ꝛ aliq̃n assotiatiue: ut tu debes decem fracos ꝑter. xx. scuta. i. cũ. xx. scut.

Ad secũdũ dicendũ est q verũ ẽ3 ꝑ totũ in quãtitate. ꝓ. h. intelligit totũ integrale sicut satis p3 in suis sincathegorematib⁹ vbi expresse dr̃ q exceptio fit a toto in quãtitate et a toto integrali. Ad tertiũ dr̃ q ibi nõ est vera exceptio. s3 potius abusiua. Ad quartũ dr̃ q lic3 termin⁹ supponẽs simpliciter supponat ꝓ re vlĩ tñ hoc ꝑm habitudinẽ quam habet ad supposita: ꝛ ideo vbicũq3 supponit ꝓ suppositis licet indeterminatis. Ad quintũ dr̃ q ad hoc q aliq̃ propositio sit vere exceptiua tam ex ꝑte rei q̃3 ex ꝑte modi enunciandi requiritur q excipiatur aliquid ab aliquo qõ fert instantiã eius a quo fit exceptio: sic q sit par secundũ actũ cõtenta in illo a quo excipit: sicut patuit in secundo notabili ꝛ ꝑ amplius patebit in sincathegorematibus.

De dictionibus reduplicatiuis

Postq̃3 auctor determinauit de dictiõib⁹ exceptiuis. hic ꝯñter determinat de dictionib⁹ reduplicatiuis. Et rõ ordis est q2 dictiões reduplicatiue denotant attributionẽ sicut apparebit ꝑ diffinitionẽ earũ inferi⁹ ponẽda. Dictiones ũo exceptiue quodãmodo importãt sepationẽ ꝛ remotionẽ. mõ attributio ꝛ remotio quodãmõ opponuntur: ꝛ q2 opposita iuxta se posita magis elucescũt: rõ patet ordo. Primo sciẽdũ est q auctor in textu dictiones reduplicatiuas diffinit dicens. dictiones reduplicatiue dicunt q̃ importãt rõnem ꝑm quã aliquid alteri attribuitur: ꝛ subintelligitur sincathegoremata: ita ut sit sensus: dictiones reduplicatiue sunt sincathegoremata q̃ importãt rõnẽ ꝛc. totũ residuũ ponit ad differentiã alioꝝ sincathegorematũ quoꝝ nulli cõpetit rõ aliquid alteri attribuẽdi. vñ dictiões reduplicatiue sunt aduerbiũ vel ꝑpositiones cũ suo casuali ut sunt iste inquantũ ꝑm q: ea rõne ꝛ istis dictionib⁹ dr̃ ꝓpositio reduplicatiua ꝛc.

Secũdo sciendũ est q ut dicit auctor in textu: dictio reduplicatiua ꝑsupponit aliqõ ꝑdicatũ inẽẽ alicui subiecto et denotat illud supra qõ cadit esse cãm illius inherẽtie. vñ reduplicatio sic diffinitur. Reduplicatio est enũciatio reiterata supra extremũ ꝓpõnis denotans causam inherentie ꝑdicati cũ subiecto. vñ in ꝓpõne reduplicatiua quattuor sunt cõsideranda. s. subiectũ ꝑncipale ꝛ ꝑdicatũ ꝑncipale reduplicatũ: ꝛ dictio reduplicatiua: ut in ista ꝓpõne oẽ animal ẽ substantia inquantũ aĩal. li p̃mũ aĩal est subiectu3 ꝑncipale. li substantia est ꝑdicatũ ꝑncipale materiale. li inquantũ est dictio reduplicatiua: ꝛ li animal supra qõ cadit ꝑm ista reduplicatiua est reduplicatũ. Tertio sciendum est q ut dicit Albert⁹ reduplicatio ꝛ distributio ex opposito se hñt: q2 distributio incipit a subiecto diuidendo ꝑtes eius ꝛ terminando eas in receptione ꝑdicati. sed reduplicatio ẽ ꝓprietas inchoans a ꝑdicato ꝛ terminata in subiecto. dictio. nãq3 reduplicatiua ut dicit textus semꝑ fertur ad ꝑdicatu3 sed nunq̃3 reduplicat ipsum. vñ reduplicatiua affirmatiua exponit ꝑ vnam copulatiuã habentẽ quattuor ꝓpositiones cathegoricas affirmatiuas ꝑtes sui. ꝛ reduplicatiua in qua ponitur negatio post dictionẽ reduplicatiuã similiter exponitur copulatiue ꝑ quattuor exponẽtes sicut ad longũ deducitur in textu. Quarto sciẽdũ est q copulatiua ꝛ disiunctiua de ꝑtibus contradicentib⁹ contradicũt. ideo sicut reduplicatiua affirmatiua exponitur copulatiue ꝑ quattuor affirmatiuas ꝓpõnes sic reduplicatiua ei cõtradictoria exponit disiunctiue ꝑ quattuor ꝓpõnes negatiuas ꝯdicẽtes exponẽtib⁹ reduplicatiuã affirmatiuã: ut nõ ois hõ est aĩal inquantũ sensitiuus q̃ ꝯtradicit isti: ois hõ est aĩal inquãtũ sensitiuus exponitur sic: nõ ois hõ est aĩal: vel nõ oẽ sensitiuũ est aĩal vel hõ nõ est sensitiu⁹: vel q2 aliq̃d nõ est sensitiuũ illud non est aĩal. vl' sic ꝛ idẽ redit: aliq̃s hõ nõ est aĩal. vl' aliqõ sensitiuũ nõ est aĩal. vel hõ nõ est sensitiu⁹. vel q aliquid nõ est sensitiuũ illud nõ ẽ aĩal. ꝛ ꝯformiter posset dici de ꝯtradictoria reduplicatiue in qua negatio ponitur post dictionẽ reduplicatiuã: videlicet q exponitur disiũctiue ꝑ ꝓpõnes ꝯtradicẽtes ꝓpõnib⁹ exponẽtibus suam ꝯtradictoriã. exẽpla facilia sũt intuẽti. Cõtra ꝑdicta arguit ꝑmo sic: nulla ꝓpõ est reduplicatiua ergo hic male diffinit. aña patet: q2 reduplicatio semꝑ reduplicat subiectũ ꝛ sic deb3 dici de reduplicato extremo ꝛ nõ ꝓpõ reduplicatiua. Scdo sic: in ista ꝓpõne cognosco sorte inquantũ hõ. ponit dictio reduplicatiua ꝛ tñ nõ ẽ reduplicatiua ꝓpõ: ergo nõ ois illa ꝓpõ in q̃ ponitur dictiõ reduplicatiua est reduplicatiua. Tertio sic: hec ẽ reduplicatiua hõ est aĩal inquãtũ hõ: ꝛ tñ hõ supra quẽ cadit reduplicatio nõ est cã ꝑdicati: q2 hõ nõ ẽ cã aĩalis: s3 ecõtra ergo reduplicatio nõ denotat cãm inherẽtie ꝑdicati cũ subiecto.

Quarto sic: dicendo sor. scribit inquantũ põt. ibi hec reduplicatio inquantũ nõ est nota inherẽtie ꝑdicati cũ subiecto: ergo male dicit in scdo notabili q reduplicatõ denotat cãm inherẽtie ꝑdicati cũ subiecto. Quinto sic: reduplicatiua affirmatiua exponitur copulatiue ꝑ quattuor ꝓpõnes affirmatiuas: ergo ei⁹ ꝯtradictoria sic' debet exponi copulatiue ꝑ quattuor ꝓpõnes negatiuas: q2 oppositoꝝ eadem est disciplina: ergo male dr̃ quarto notabili q exponit disiunctiue. Ad primũ istoꝝ dr̃ q l3 ois reduplicatiua videat' ẽẽ de reduplicato extremo. s. de reduplicato subiecto: nihilominus tñ q talis reduplicatio fert' supra ꝑdicatũ tota propositio dr̃ reduplicatiua rõne sue ꝑtis. s. rõne sui subiecti reduplicati supra ꝑdicatũ. Ad secundũ dr̃ q li inquantu3 nõ tenet' ibi reduplicatiue s3 specificatiue ita q est sensus cognosco sortẽ inquantũ hõ. i. ea rõne qua est hõ. Ad tertiũ dicitur q in scdo notabili nõ dr̃ q illõ supra qõ cadit reduplicatio sit cã ꝑdicati sed dũtaxat q est cã inherentie ꝑdicati cũ subiecto. mõ licet hõ non est cã animalis q̃ztũ ad ẽẽ s3 ecõtra: est tñ cã inherentie animalis ad ipsum. Ad q̃rtũ dicitur q duplex est reduplicatio: quedã est reduplicatio rei ꝑm inherentiã alteri⁹ ad ipsam ꝛ talis est nota cause inherẽtie: ut hõ est aĩal inquãtũ hõ. alia ẽ reduplicatio modi inherẽdi: ut sortes scribit inquantũ põt ꝛ de prima ꝑncipalr intelligit' diffinitio. Ad quintũ dr̃ q q2 copulatiua ꝛ disiunctiua de ꝑtibus ꝯtradicẽtib⁹ ꝯtradicũt iõ sicut reduplicatiua affirmatiua exponitur ꝑ copulatiuã affirmatiuã. Ita reduplicatiua ꝯtradictoria ei⁹ exponitur ꝑ disiũctiuã de partibus ꝯtradicẽtib⁹: ꝛ q2 etiã ꝯtradictio in copulatiuis sicut et in oibus alijs hypotheticis põt dari ferendo negationẽ ad copulã ꝑncipalẽ toti⁹ hypothetice vel ꝑponendo negationẽ toti ꝓpõni iõ reduplicatiua cõtradictoria reduplicatiue affirmatiue bñ possit exponi ꝑ copulatiuã ꝯtradicentẽ copulatiue exponẽti reduplicatiuã affirmatiuã: sed q2 magis est vsitatus prim⁹ mod⁹ dandi ꝯtradictionẽ in copulatiuis iõ dicit melius auctor q exponit' ꝑ disiũctiuã q̃3 ꝑ copulatiuã.

De incipit ꝛ desinit.

Postq̃3 supius auctor determinauit de dictionib⁹ reduplicatiuis. hic ꝯñter determinat de istis duob⁹ verbis incipit ꝛ desinit. Et rõ ordinis est: q2 exponibilitas ꝓpõnis reduplicatiue fundatur supra ꝑncipiũ materiale ipsius ꝓpõnis reduplicatiue. s. supra subiectũ. est eñi reduplicatio forma subiecti reduplicata supra ꝑdicatũ. s3 exponibilitas ꝓpõnũ de incipit ꝛ desinit magis se tenet ex ꝑte ꝑdicati formalis. s. ex ꝑte verbi. ꝛ ita patet ordo. Primo sciẽdũ est q ut dicit auctor in textu: quedã sunt res quaꝝ esse totũ acquirit' simul. ꝛ iste sunt ꝑmanentes. alie sunt quaꝝ esse acquiritur successiue ꝛ ꝑs post partẽ ut sunt res nature ꝑmanẽtes quaꝝ denominatio dependet ad modõ ꝛ ꝑ ꝯtrariũ sicut albũ ꝛ calidũ ꝛ etiam res nature successiue ut motus. vñ res ꝑmanẽtes et successiue differũt quattuor modis. ꝑmo q2 ẽẽ rerũ ꝑmanentiũ est totũ simul' esse aũt rerũ successiuarũ capiẽdo entia successiua duob⁹ ꝑdictis modis non est simul s3 in successione.

differūt secūdo qꝛ ꝑtes rerū ꝑmanētiū sunt oēs simꝰ ꝑtes uo rerū successiuarū nō sunt simul: sȝ vna post aliā differūt tertio sicut cā ⁊ effectus. ꝑmanētia enī sunt cā successiuoꝝ ꝓ ꝑte ſm naturā successiua uo posterioꝛa. differūt quarto quia res ꝑmanētes sunt in se terminate: sed res successiue nō hūt in se terminos: ut motus ſm ꝓpriū esse successiuū nō habȝ terminū. sed terminat̄ ad res ꝑmanētes ut alteratio ad q̄litatē ⁊ augmētatio ad quātitatē ⁊c. Secūdo sciendū ē q̄ rei nature ꝑmanētis q̄ in eē fieri ⁊ ꝯseruari nō depēdet a re successiua ⁊ rei ꝑmanētis quātūcūqȝ dependet ad alia dat̄ primū instans esse quo ad inceptionē. sic q̄ verū est dicere: nūc est ista res ⁊ imediate ante hoc nō fuit. Et rei nature successiue dat̄ vltimū instās nō esse quo ad inceptionē: ut ista res nō est ⁊ imediate post erit. Tertio sciendū est q̄ ista duo verba incipit ⁊ desinit dicunt inceptionē ⁊ desinitionē. sȝ desinitio ⁊ inceptio nō sunt nisi in terminis initialibꝰ ⁊ finalibꝰ rerum. ⁊ tamen vltra terminū finalem nihil est de re nec ante terminum initialem aliquid est de re: eo q̄ tota res intra totos suos terminos claudit̄ ideo hoc verbū desinit q̄ dicit terminū finalem rei ꝑ prius dat intelligere presens et ꝯsequenter ꝑuationē futuri ⁊ hoc in ꝑmanētibꝰ. sed in successiuis p̄teritū terminatū ad p̄ns ⁊ ꝯsequenter ꝑuationē p̄ntis. ⁊ incipit q̄ dicit terminū initialē rei dat intelligere p̄ns ⁊ priuationē p̄teriti ⁊ hoc in rebus ꝑmanentibꝰ ⁊ in successiuis per prius ponit futurū terminū ad p̄ns: ⁊ ꝑ posterius ꝑuationē p̄ntis qꝛ res successiue non sunt in p̄ncipio sui sed post ipsum principiū sicut sunt res ꝑmanentes. Quarto sciendū est q̄ ista duo verba incipit ⁊ desinit q̄nqȝ adiungunt̄ ꝑmanētibus ⁊ successiuis q̄ differūt specie hūt rōnes differētes specie eo q̄ dicūt motū qui capit speciē a suis terminis ⁊ potissime a termino ad quē: ⁊ qꝛ alia est rō horū verborū incipit ⁊ desinit cū ꝑmanētibus ⁊ alia cū successiuis sicut supius patuit. Ideo aliter exponunt̄ ꝓpōnes de incipit ⁊ desinit in rebus ꝑmanētibus q̄ȝ successiuis: qꝛ in ꝑmanētibus affirmatiue de incipit exponunt̄ ꝑ vnam copulatiuā: cuius p̄ma ps est affirmatiua de p̄nti. ⁊ alia est negatiua de p̄terito: ut ista homo incipit esse: sic exponitur: homo nūc est ⁊ imediate añ hoc nō fuit. sed in rebus successiuis exponit̄ ꝑ vnam copulatiuā. Cuius prima ps est negatiua de presenti: ⁊ scđa affirmatiua de futuro: ut homo incipit esse albꝰ sic exponit̄: hō nō est nūc albus ⁊ imediate post erit albus ⁊ simili mō dicēdū ē de ꝓpositionibus de desinit sicut apparet satis in textu negatiue vero de incipit ⁊ desinit exponuntur ꝑ copulatiuam exposita de partibus oppositis ꝑtibus copulatiue ꝑ quas exponitur affirmatiua de ipsis. Cōtra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic: motus celi est cā istorū inferiorū q̄ ut in pluribus sunt ꝑmanentia: nō ergo ꝑmanētia sunt cā successiuoꝝ. tenet consequētia quia idē non est causa ⁊ effectus respectu eiusdem.

Secūdo sic. Cuiuslibet rei ē terminꝰ intrinsecꝰ: ergo male dr̄ q̄ res successiue nō habent in se terminos ad quos terminantur. Tertio sic: incipit ⁊ desinit sunt eiusdē rōnis in ꝑmanētibꝰ ⁊ successiuis: ergo semꝑ eodē mō debēt exponi ꝓpōnes de incipit ⁊ desinit in ꝑmanētibus ⁊ successiuis. añs patet: qꝛ incipit semꝑ denotat inceptionē qꝛ est rō eius ⁊ desinit desinitionē. Quarto sic: ꝑmanētia nō differūt a successiuis de incipit ⁊ desinit in ipsis añs patet: qꝛ albū ⁊ nigrū sunt entia ꝑmanentia in esse ⁊ sunt successiua: qꝛ eē eoꝝ acquirit̄ successiue. Quinto sic: posito casu qꝛ sortes sit in p̄ncipio sui fieri ista ē vera: soꝛ. incipit esse ⁊ tñ ista ē falsa: soꝛ. ē nūc ⁊ imediate añ nō fuit: qꝛ vna ps istius copulatiue est falsa. s. ista imediate ante nō fuit posito q̄ alia ps copulatiue sit vera. s. soꝛ. nūc est: qꝛ ꝓpositio de p̄nti ponit affirmationē de p̄terito ⁊ futuro verā: et eo q̄ p̄ns est finis p̄teriti et initiū futuri. Ad primū istorū dr̄ q̄ licet aliq̄ successiua sit cā ꝑmanentiū: sicut motus celestis ē causa ꝑmanētiū hic inferius ꝯsistentiū: tñ simplr̄ loquēdo ⁊ a toto genere ꝑmanentia sunt cā successiuoꝝ. Ad s̄m dr̄ q̄ licet cuiuslibet rei sit terminus intrinsecus ſm essentiā: tñ in pluribꝰ nō est terminus intrinsecꝰ ſm esse sicut motus rei sui esse successiuū nō habet terminū qui habeat esse successiuū sed bñ habet terminū qui habet eē ꝑmanens: sicut iste motꝰ qui ē alteratio determinatur ad qualitatē. ⁊ hic capitur successiuū

put distinguit̄ ꝯtra q̄dcūq̄ȝ ꝑmanens videlicet specialit̄ et nō generaliter. Ad tertiū dr̄ q̄ licet incipit ⁊ desinit sint eiusdē rōnis generalis in permanētibꝰ ⁊ successiuis qꝛ semper iportāt inceptionē aut desinitionē: nō tñ sunt eiusdē rōnis specialis sicut tactū est in p̄ncipio p̄mi notabilis. Quare aliter exponūtur ꝓpōnes de incipit ⁊ desinit in ꝑmanentibus ⁊ successiuis. Ad quartū dr̄ q̄ capiendo successiuū ꝓ eo q̄ qñ fit est ⁊ qñ factū est nō fit nihil idē est successiuū ⁊ ꝑmanens: sȝ si capiatur successiuū ꝓ eo cuiꝰ esse acq̄ritur successiue sic aliq̄d possit eē successiuū ⁊ ꝑmanēs ut tactū est in p̄ncipio p̄mi notabilis: nō tñ de tali ꝑmanētia de quo est hic ad ꝓpositū: qꝛ ibi capitur res permanēs solū ꝓ illa cuius esse in instanti acq̄ritur. Ad quintū dē q̄ licet idē instans materialiter sit instans p̄ntis ⁊ p̄teriti: nō tñ est idem formaliter instans ⁊ ideo non oꝫ q̄ vna ꝓpositio affirmatiua de p̄nti semꝑ ponat affirmatiuā verā de preterito.

Sequitur de infinito.

Postq̄ȝ auctor supius determinauit de incipit ⁊ desinit. Hic ꝯsequenter determinat de infinito. Rō ordinis ē qꝛ desinit ostēdit positiue finē rei eo q̄ significat desinitionē eius. infinitū uo designat finē rei ꝑuatiue qꝛ significat carentiā finis sicut satis apparet ꝑ vim nois. infinitū enim dr̄ ab in qđ est nō ⁊ finitū quasi nō finitū. i. sine fine. ⁊ qꝛ habitus p̄cedit priuationē: io patet ordo. Primo sciendū ē q̄ ut dicit Aristoteles tertio phisicoꝝ infinitū dr̄ quinqȝ modis. Primo mō negatiue. i. q̄d non ē aptū natū transiri ⁊ hoc mō dr̄ vox inuisibilis sicut infinitum intransibile. Secūdo modo dr̄ infinitū q̄d quantū ē de se pōt transiri non tñ a nobis ꝓpter impedimentū ut ꝓfunditas maris dr̄ infinita. Tertio modo dr̄ infinitū q̄d potest transiri etiā a nobis: sed hoc est vix ⁊ cū magna difficultate ⁊ sic itur vsqȝ ad indiā dicitur infinitū. Quarto modo dr̄ infinitū q̄d habet transitū incōsumabilē ꝓpter eius extensionē infinitā ut si esset aliqua magnitudo nō habēs terminos illa esset infinita. Quinto mō dicitur infinitū ſm diuisionē ut in magnitudinibꝰ aut ſm appositionē ut in numeris aut in vtroqȝ mō ut in tpe. Secūdo sciendū est q̄ petrus hispa. in textu reducit istos q̄nqȝ modos ad duas diuisiones quarū prima est q̄ infinitū quādoqȝ sumitur negatiue ⁊ est illud quod non ē finitū nec aptū natum finiri ut punctus vel deus. Alio mō sumitur ꝑuatiue ⁊ est illud q̄d nō est finitū est tñ aptū natū finiri ut motus nōdum ꝑfectus ⁊ istud est triplex. s. infinitū ꝑ appositionē tm̄ ut in numeris: qꝛ dato quocūqȝ numero adhuc pōt dari maioꝛ. infinitū ꝑ diuisionē tm̄ ut in continuis: qꝛ dato quocūqȝ continuo ut puta bicubito illud est diuisibile in infinitū diuidēdo in partes eiusdē ꝓportionis. Et infinitū ꝑ appositionē ⁊ diuisionē simul sicut est tēpus. ē enim tempus infinitū quo ad diuisionē: qꝛ est cōtinuū ⁊ est infinitū ꝑ appositionē qꝛ est numerus motus. Secūda diuisio est de infinito qua oēs distinguūtur modi p̄cedentes: qꝛ aliquid dicitur infinitū in actu q̄d ē quantū nō terminatū ut ē magnitudo carens terminis. aliud est infinitū in potentia ut sunt continua. aliud ē infinitum quo ad nos ut ꝓfunditas maris. Tertio sciendū est cū textu q̄ infinitū ſm q̄ sub sunt ꝓposito adhuc potest capi duobus modis. vno mō significatiue cathegorematice ⁊ sic terminus cōis significans quātitatē rei subiecte vel p̄dicate ut cū dr̄ mūdus ē infinitꝰ infinitū est albū ⁊ tūc est nomē substantiuū. Alio mō capitur sincathegorematice non ꝓut dicit quantitatē rei sed prout dicit qualiter se habet subiectū in ordine ad p̄dicatū ⁊ sic est nomē adiectiuū nec ē terminus cōis significans rem subiectibilē aut p̄dicabilē sed ē dispositio subiecti ⁊ signū ⁊ ipsum positū in subiecto facit terminū sequentē stare cōfuse tñ non tñ mobiliter: qꝛ licet supponat ꝓ quolibȝ suo supposito nō tñ sub eo pōt fieri descensus. Quarto sciendū est q̄ ꝓpositio de infinito sincathegorematice capto exponitur ꝑ vnam copulatiuā cuius prima ps affirmat p̄dicatū de subiecto sūpto sub aliq̄ quātitate cōtinua vel discreta ⁊ secunda negat p̄dicatum inesse tali subiecto ſm determinatā quātitatē: ut ista infiniti hoies currūt sic exponitur aliqtot hoies currūt ⁊ nō tot quin plures duobus vel tribus. vel sic aliquot ho-

mines currāt τ quotlibet plures. sed ille de infinito cathegorematice seu significatiue capto exponuntur p vnam copulatiuam cuius prima pars affirmat quantitatē de subiecto τ secunda negat terminū illius quātitatis: ut hec ppositio: linea est infinita sic exponitur linea ē quanta τ nō habz terminū sue quātitatis. τ hoc est intelligendū: si li infinitū sit in pdicato qz si sit in subiecto exponuntur per vnam copulatiuam cuius prima ps affirmat pdicatū de subiecto quāto et secūda negat terminū illius quantitatis ut hec aliqd corpus infinitū est albū: sic exponitur: aliquod corpus est album et illud corpus nō habet terminū sue quantitatis. Et oportet negare terminū illius quantitatis sm quem dicit infinitū. Ita q si sit infinitū in actu negādus est terminus quātitatis actualis. Et si sit infinitū in potentia negādus est terminus quantitatis potentialis ex quibus possum colligere siue infinitū capiatur cathegorematice seu significatiue siue sincathegorematice semp reddit ppositionē exponibilē licet hoc potius faciat qn̄ tenetur sincathegorematice. Contra pdicta arguitur primo sic: qd habet positionem in cōtinuo ē finitū igitur punctus est finitus: τ sic male exēplificat de puncto dū dicitur q punctus est infinitus negatiue: qz nō est finitus nec aptus nat finiri. ans patet: qz qd habet positionē in ptinuo est terminatū. Secūdo sic: sola signa vniuersalia τ negationes confundūt: sed infinitū nō est signū vniuersale nec est negatio: ergo nō facit terminū sequentē se stare cōfuse. Tertio sic: ppositio exponibilis est intelligibilis τ apprehensibilis ab intellectu exponente: sed ppō de infinito nō est apprehensibilis ab intellectu: qz intellectus τ natura abhorrent infinitū: ergo ppō de infinito non ē exponibilis. Quarto sic: ista est de infinito: quantitas est res naturalis: τ tn̄ nō est exponibilis: ergo nō ois ppositio de infinito est exponibilis: ans patet: quia infinitū est passio quantitatis. modo posito subiecto ponitur pprietas eius eo q se cōsequūtur cōuertibiliter: τ sic posita quātitate ponitur infinitū quod est passio eius. Quinto arguitur sic. hec nō est exponibilis linea est infinita: ergo male exponitur in textu. ans patet: qz in ea nō est aliqd sincathegorema qd requiritur ad ppositionē exponibilem. nam hoc pdicatū infinita tenetur cathegorematice. Ad primū istorū dicitur q oē illud qd habet positionē in continuo tanq̄ pars quātitatiua est finitum actu τ infinitū in potentia: quia nullū est continuū quin habeat extrema ipsum determinantia. Sed nō oz de omni illo qd habet positionē in continuo tanq̄ pe essentialis tn̄s: cuiusmodi est punctus. Ad sm̄ dicitur q infinitū includit negationē ratione cuius potest confundere: τ ideo ab auctore in textu vocatur signū distributiuū. Ad tertiū dicitur q licet natura τ intellectus abhorrēt infinitū in actu nō tn̄ infinitum in potentia: τ sic licet itellectus non apprehendat infinitum in actu tanq̄ ens positiuū tamē apprehendit infinitū tanq̄ ens priuatiuū p apprehensionē finiti: τ hoc sufficit ad hoc q exponat ppositionē de infinito tanq̄ ab eo cognitam. Ad quartū dicitur q licet posito subiecto ponatur passio subiecti: tamē non dat intelligere suā passionē. Et ideo quantitas nō dat intelligere infinitū: qz prius non dat intelligere posterius quare illa ppositio non est de infinito. Ad quintū dicitur q licet infinita teneatur cathegorematice: tn̄ equipollet vni sincathegoremati: τ ideo reddit ppositionem exponibilem.

Sequitur de comparatiuis.

Postq̄ auctor superius determinauit de infinito. Hic ꝯsñter determinat de comparatiuis τ suplatiuis. Et rō ordinis est: qz infinitū importat quēdā excessum finis p cōparationē ad finitū: sed excessus importatur p comparatiuū τ superlatiuū: ergo patet ordo. Primo sciendū est q cōparatiuus τ suplatiuus possunt teneri dupliciter: vno modo pprie: alio mō abusiue. Unde cōparatiuus τ suplatiuus tenentur pprie qn̄ id qd cōparatur τ illud cui cōparatur pticipāt pprietatē in qua comparantur: ut plato est fortior iohāne vel plato est fortissimus hominū. ibi plato τ iohānes pticipant fortitudine: sed tenentur improprie quando illud cui cōparatur nō participat pprietatē sm quā fit cōparatio: τ hoc fit tribus modis. Primo modo quando ponitur comparatiuus aut suplatiuus loco positiui: ut dicendo iste est senior. nō addendo respectu cuius sit senior. li senior ponitur ibi p senex ita q est sensus iste est senior. i. senex. Secūdo modo quādo ponitur id qd comparatur cū forma importāte excessū sine eo tn̄ cōparatur: ut dicendo nicolaus est sanctissimus. aut saltē si ponatur id cui comparatur τ illud non pticipat formā cōparationis: ut deus est melior diabolo: ibi li melior tenetur abusiue. Tertio modo quādo cōparatiuus τ suplatiuus includūt cū hoc aduerbio minus positiuū oppositū suo proprio positiuo: ut ibi fornicatio ē melior adulterio. sensus enī est fornicatio est minus malū q̄ adulterium. Secūdo sciendū est q in excessu cōparationis importato p comparatiuum τ suplatiuū quattuor requiruntur. Primū est excedens seu id qd cōparatur. Scdm est excessum seu id cui comparatur. Tertiū est id in quo cōparantur siue in quo fit cōparatio. Et quartū est excessus in eo in quo fit cōparatio. verbi grā: ut hic sortes est fortissimus hominū: sortes est excedens seu id qd cōparatur li hominū ē excessum seu id cui cōparatur sortes. Et iste suplatiuus fortissimus qui dicit fortitudinē: τ excessus illius fortitudinis est id in quo fit cōparatio: qz sortes habet fortitudinē τ etiam habet eā in excessu respectu alioꝝ hominū. Tertio sciendū est q ppositio de cōparatiuo proprie capto τ nō abusiue exponitur copulatiue p tres exponentes. Quarū prima affirmat positiuū de re excedente. Secūda affirmat eundē de re excessa. Et tertia affirmat excessum. i. formā sm quā fit cōparatio cū excessu importatā seu designatā de re excedēte respectu rei excesse: ut ista sortes est albior asino. sic exponitur sor. est albus: asinus est albus: τ sortes ē magis albus q̄ asinus. Et hoc est intelligendū si ille cōparatiuus albior teneatur affirmatiue: qz si teneatur negatiue debet exponi negando qualitatē forme in excessu respectu excedētis ut sortes ē albus: asinus ē albus: sed non ē eq̄ albus sicut sortes. Pōt etiā exponi ppositio de cōparatiuo affirmatiue sumpto grāmaticaliter sic sortes ē albior platone. i. sortes ē magis albus q̄ plato. Ubi valde obseruandū est in exponendo q terminus nō distributus in exposita nō distribuatur in exponentibus. Quarto sciendū q terminus significās rē excessam sequēs suplatiuū supponit distributiue: ut leo est fortissimus aialiū. li animaliū distribuitur vnde ppō de suplatiuo pōt exponi affirmatiue τ negatiue sm q suplatiuus pōt teneri negatiue τ affirmatiue: τ qn̄ tenetur negatiue exponitur copulatiue p tres exponētes: quarū prima affirmat positiuum de re excedente. τ secunda eundē de re excessa. τ tertia negat vliter excessum de re excessa p respectū ad rē excedētē: ut ista rosa est pulcherrimus florū: sic exponitur negatiue. Rosa ē pulchra: ois flos est pulcher τ nullus flos est pulchrior rosa τ dicitur iste suplatiuus pulcherrimus hic teneri negatiue: nō q supra ipsum feratur negatio sicut si diceretur nō est pulcherrimus. Sz dicitur teneri negatiue eo q excessus seu forma cōparationis negatur de re excessa respectu rei excedentis. Sed ppositio de suplatiuo affirmatiue tenta debet exponi copulatiue p tres exponentes: quarū prima affirmat positiuū de re excedente τ secūda eundē de re excessa. τ tertia affirmat excessū de re excedēte p respectū ad rem excessam vliter acceptā: ut isto Rosa est pulcherrimus florū: sic exponitur affirmatiue: rosa est pulchra τ ois flos est pulcher: τ rosa ē pulchrior oī flore. Et dicitur suplatiuus hic teneri affirmatiue: qz forma sm quā fit cōparatio affirmatur de re excedente p respectū ad rem excessam. Et ista q̄ dicta sunt debent intelligi de ppositionibus de suplatiuo in quibus ponitur genitiuus pluralis: qz si nō ponatur genitiuus pluralis: tunc solū debet exponi p duas exponētes. τ debz obmitti secūda exponēs: ut ista sortes ē fortissimus homo. sic exponitur sortes ē fortis hō τ nullus est fortior ipso. Et cōtradictorie tam ppositionū de cōparatiuo q̄ de suplatiuo debēt exponi p disiunctiuas de ptibus contradicētibus. Cōtra pdicta arguitur primo sic cōparatiuus τ suplatiuus nō sunt dictiōes cathegorematice: ergo non reddunt ppositionē exponibilē tenet consequētia p diffinitionē ppositiōis exponibilis in principio huius tractatus positam. Secūdo sic: ista ē de cōparatiuo: fornicatio est melior adulterio τ tamē non exponitur co

pulatiue p tres exponētes: quarū prima affirmat positiuum de re excedente: ⁊ secunda eundez de re excessa. ⁊ tertia affirmat excessum de re excedente respectu rei excesse: quia tūc sic exponeretur: fornicatio est bona: adulteriū est bonum ⁊ fornicatio est magis bona adulterio quod non potest fieri: qz exponens est bona ⁊ exponētes sunt false. Tertio sic: ista est de superlatiuo leo est fortissim⁹ inciū ⁊ non exponitur secundū modum dictum in quarta regula: ergo ipsa non est bene posita. Quarto sic: ista est de superlatiuo affirmatiue sumpto: rosa est pulcherrimus flos ergo male exponitur tanq̄z de superlatiuo negatiue sumpto. Quinto sic: ista est de superlatiuo beatus nicolaus est sanctissimus ⁊ nō tamen potest exponi aliquo modorū positoꝝ in textu. ergo q̄rta regula est insufficiens. Minor probatur primo quia non potest exponi per tres exponētes sicut in textu satis pōt perpendi nec potest exponi affirmatiue per duas: quia nō sequitur nicolaus est sanct⁹ ⁊ sanctior omni alio: quia plures fuerunt eo sanctiores. nec etiam negatiue: quia non sequit̄ nicolaus est sanctus ⁊ nullus est eo sanctior. Ad primum istorū dicitur q̄ comparatiuus ⁊ superlatiu⁹ equiualēt sincathegorematib⁹ ratione alicuius ꝓprietatis in eis incluse.

Ad secundū dicitur q̄ ille cōparatiuus nō tenetur ibi ꝓprie sed magis abusiue ut dictū est in secundo notabili. modo de eo sic accepto non est hic ad propositum. vnde ista potest sic exponi fornicatio est mala: adulteriū est maluz: ⁊ fornicatio est min⁹ mala q̄z adulteriū. Ad tertiū dicitur q̄ illa est de superlatiuo abusiue capto de quo hic nō intendit̄ quia comparatiue ⁊ superlatiue de hoc mō non conceduntur nec a grāmatico nec a logico quia non sunt congrue.

Ad quartū dicitur q̄ ipsa potest eē de superlatiuo affirmatiue sumpto ⁊ negatiue: quia si forma secūdū quā fit cōparatio affirmetur de re excedente respectu rei esse tenet̄ affirmatiue: sz si negetur de re excessa respectu rei excedētis tūc tenetur negatiue. Ad quintū dicitur q̄ ille superlatiuus non tenetur ibi proprie sz magis abusiue. iuxta secūdū modū dictū in primo notabili: pōt tamē ista ⁊ sibi similes sic exponi: nicolaus est sanctissimus. i. nicolaus est valde sanctus sed quia non requirit plures exponentes ad sui expositionē ideo de illa petrus hispanus nō facit mentionē.

Sequitur de differt ⁊ aliud ab.

¶Postq̄z supius auctor determinauit de exponibilibus de comparatiuo ⁊ superlatiuo. Hic cōsequenter determinat de exponibilibus de differt: aliud ab: ⁊ diuersum: ⁊ finaliter de hoc signo tot⁹: ⁊ primo de exponibilib⁹ de differt: aliō ab. ⁊ diuersum q̄z de totus: qz ista differt: aliud ab: ⁊ diuersum solum cōueniunt entibus: qz ut dicitur decimo methaphisice nec ens nō enti: nec nō ens enti est idē vel diuersum: Totus vero potest attribui tam entibus q̄z nō entibus: et ideo patet ordo. ¶Primo sciendū est q̄ ad omnes propositiones de differt: siue sint affirmatiue siue negatiue tria requiruntur. s. id quod differt. id a quo differt: ⁊ verbuz denotans differentiam inter ista: ut in ista homo differt ab asino homo est quod differt. asinus est id a quo differt. ⁊ hoc verbum differt designat differētiā inter illa. vnde propositio affirmatiua de differt exponitur copulatiue per tres exponentes. in quarū primo affirmatur hoc verbū est de eo quod differt. in secunda affirmatur idem de eo a q̄ differt. ⁊ in tertia negatur id a quo differt eo quod differt: ut ista homo differt ab asino. sic exponitur: homo est ⁊ asinus est: ⁊ homo nō est asinus. Sed negatiua exponitur per disiunctiuā de partib⁹ contradicentibus: ut ista sortes nō differt ab asino: exponitur sic sortes non est: vel asinus nō est vel sortes est asinus.

Secūdo sciendum est q̄ hoc signum totus potest capi dupliciter. Uno modo cathegorematice: ⁊ hoc dupliciť. Uno modo vniuersaliter pro omni illo quod habet partes. Alio modo magis stricte ⁊ proprie pro omni illo quod ex oībus suis partibus est perfectū: ita q̄ totum hoc modo cathegorematice sumptū idē est qđ ꝑfectū. Alio mō capit̄ sincathegorematice put. s. includit signū distributiuū: ut hic tot⁹ sortes est alb⁹. ⁊ totū hoc mō sumptū nō dicit q̄le sit subiectū sz qualiter se habeat subiectū ad predicatum: ⁊ hoc mō reddit propositionē exponibilē. Tertio sciēdū q̄ hoc signū totus sincathegorematice tantū distribuit terminū cui adiūgitur: ⁊ non distribuit pro partibus subiectiuis: sed solū pro partibus integralibus: ⁊ sic illa propositio in qua ponit̄ hoc signū totus est equiualenter vniuersalis. Nam includit virtualiter vnā vniuersalē: ut ista totus sortes est albus. tantū valet sicut ista quelibet ps sortis est alba. Quarto sciendū est q̄ propositio affirmatiua de hoc signo totus exponit̄ per vnam cathegoricā transmutādo totū in hoc q̄ dicitur s̄m quālibet sui partē: ut ista totus sortes ē minor sorte. sic exponitur: sortes s̄m quālibz sui partē est minor sorte. vł sic quelibet pars sortis est minor sorte. Et hoc est intelligendū qū hoc signum tot⁹ tenetur pure sincathegorematice: quia si teneatur partim sincathegorematice ⁊ partim cathegorematice ut equalet vni hypothetice copulatiue ista tota anima intellectiua est in qualibet parte sue materie. sic exponitur: anima intellectiua est in qualibz parte sue materie. ⁊ nihil ipsius est quod nō sit in ea. Contra predicta arguitur primo sic: differt: aliud ab: ⁊ diuersum conueniunt non entibus: ergo textus supponit falsuz. antecedens patet: quia chimera est aliud ab aureo monte: cū chimera habeat aliud eē in imaginatione q̄z mons aureus: modo chimera ⁊ mōs aureus sunt nō entia. Secundo sic: frustra fit per plura qđ fieri potest per pauciora. Sed propositiones affirmatiue de differt possunt exponi per cathegoricā affirmatiuā de materia remota: ut ista homo differt ab asino sufficienter sic exponitur: hō non est asinus: ergo ⁊c. Tertio sic: nulle sunt negatiue de differt: ergo frustra datur hic modus exponēdi eas. añs patet: qz maxime essent iste hō non differt a ratiōali: sortes nō differt ab homine: sed hoc non quia ille sunt de eodē: quia bene sequitur sortes nō differt ab homine: ergo sortes est idem cū homine. Quarto sic: nisi tota sortis nō est minor sorte: ergo ista totus sortes ē minor sorte: male exponitur per istā: quelibet pars sortis est minor sorte: qz supposito q̄ exponibilis sit vera sicut ab omnibus conceditr̄ vera per falsam exponeretur. Quinto sic: qualelibet ⁊ quātūlibet reddunt propositionē exponibilē ⁊ tamen de illis auctor nō facit mentionē: ergo est diminutus. antecedens patet: quia ista est exponibilis quodlibet qualelibet currit. Exponitur enim sic: quodlibet habens omnem qualitatē currit. Ad primū istorū dicitur q̄ licet in non entibus ad inuicē cōparatis reperiatur idē ⁊ diuersum secundū imaginationē eo modo quo non entia imaginari possunt: tamen in nō entibus nō reperitur idem ⁊ diuersuz in cōparatione ad entia: quia nō ens nō dicitur idem vł diuersum enti nec ecōtra. Ad secundum dicitur q̄ non omnes affirmatiue de differt arguunt affirmationē de materia remota: ⁊ ideo nō sufficienter possunt exponi p ipsam. Ad tertiuz dicit̄ q̄ licet omnes negatiue de differt sint virtualiter de eodē non tamen formaliter: sz sunt formaliter de differt: ⁊ ideo nō debent dici de eodem sed de differt. Ad quartū dicitur q̄ li totus distribuit ꝓ partibus integralibus ⁊ nō ꝓ partibus essentialibus: cuiusmodi est materia sortis respectu sortis.

Ad q̄ntū dicitur q̄ hec signa qualelibz ⁊ quantūlibet nō ꝓprie faciunt ꝓpositionē exponibilē sed faciunt distributionē absolutam: sicut ista signa omnis ⁊ quilibet: sed contrahūt distributionē ad aliquod genus determinatū: ut quātūlibet distribuit pro quantitate continua: ⁊ tantū valet sicut habens omnē quantitatē continuā: ⁊ qualelibet distribuit ꝓ qualitate: ⁊ tantū valet sicut habens omnē qualitatem. Dicitur vltra q̄ auctor solum determinat de illis exponibilibus in quibus eminebat maior difficultas in exponendo. Et ideo licet multa alia sint reddētia ꝓpositionē exponibilem a prius enumeratis: quia tamē ista de quibus determinauit sunt magis difficilia ad exponēdū: ideo de ipsis solum determinauit: relinquendo alia sincathegoremata ꝓpositionē exponibilē reddentia peritiei legentis hec de expositione dicta sufficiant.

Textus tractatus septimi paruorum logicalium Petri hispani de expositione et sincathegorematicis incipit. Et primo de compositione in cōi.

Ab eo quod res est vel non ē oratio vera vel falsa dicitur: sed a dictionibus sincathegorematicis ut tm̄ solus nisi preter ⁊ cōsilibus cāt veritas vel falsitas in orōne: ergo dictiones sincathegorematice significant res aliq̄s sed nō significant res subijcibiles vel p̄dicabiles: ergo significāt res q̄ sunt dispositiōes subijcibiliū vel p̄dicabiliū: quia nihil ē in orone verum vel falsum nisi subiectū ⁊ p̄dicatū ⁊ eorum dispositiōes. Res enim dupliciter dr̄. Una ē quedā res subijcibilis vel p̄dicabilis: ut hō vel equus vel currit. Et alio mō ē res q̄ ē dispositio rei subijcibilis vel p̄dicabilis. Sed dispositio rerū: siue res q̄ est dispositio ē duplex. Quia ē quedā dispositio eius qd̄ ē subiectū: vel eius qd̄ est p̄dicatū: ut albus niger bn̄ male ⁊ cōsilia. Et talis dispositio subijcitur cū subiecto ⁊ predicatur cū p̄dicato ut hō albus currit bene. Subiectū enim et id qd̄ ē subiectuz differūt: sicut pater, ⁊ id qd̄ est pater: quia sicut pr̄ dr̄ ad filiū ⁊ econuerso ita subiectū dr̄ ad p̄dicatū ⁊ econuerso. Sūt enī ad aliquid siue relatiōes: sicut pater ⁊ filius. Alia aūt est dispositio subiecti inq̄ntū ē subiectū vel predicati inq̄ntū est predicatuz: ut tm̄ solus necessario cōtingent ⁊ sic de alijs. Et ille nō subijciuntur neq̄ p̄dicantur: quia sunt dispositiones ipsius subiecti in cōparatione ad p̄dicatū vel ecōuerso. Et tales dispositiones significant p̄ dictiōes sincathegorematicas. Dicunt enī cōparatiōes siue habitudines subijcibilis inq̄ntū subijcibile: vel p̄dicabilis inq̄ntum p̄dicabile. Et dicitur sincathegoreuma a sin qd̄ ē cō ⁊ cathegoreuma qd̄ ē p̄dicatiuū vel significatiuū quasi cōsignificatiuū.

Habito quod dictiōes sincathegoreumatice significāt dispositiōes subiecti inq̄ntū subiectū: ⁊ p̄dicati inq̄ntuz predicatū. sic cognita significatiōe earum in gn̄e. Nunc dicendū ē de significatione vniuscuiusq̄ earū in specie: ⁊ prius de prioribus: quia ut vult Aristo. de prioribus prior est speculatio. Cū ergo in dictionibus sincathegoreumaticis per se intelligatur est de nō: ⁊ nō ecōuerso. ideo ē ⁊ nō sunt ꝓprie illis: ⁊ ideo de his prius ē dicendū. Sed videndū est quomodo ē ⁊ nō per se intelligantur in istis. Sciendū aūt quod per se dicitur quattuor modis. Primo aūt mō per se insunt quecūq̄ cadūt in diffinitione rei: siue predicentur siue nō de diffinito. Quedā enī diffinientia predicatur de diffinito: ut animal rōnale mortale de hoīe. Quedā vero nō predicantur de diffinito: ut punctum nō p̄dicatur de linea ⁊ cadit in diffinitiōe eius. Linea ē lōgitudo sine latitudine cuius extremitates sūt duo pūcta. Nec linea predicatur de triangulo ⁊ cadit in diffinitione eius. Est enim triangulus figura plana tribus rectis lineis cōtenta: habēs angulū extrinsecū equipollentē tribus rectis sibi oppositis. Secūdo aūt mō per se insunt quecūq̄ recipiūt sua subiecta in suis diffinitionibus: ⁊ hoc ē qn̄ ꝓpria passio siue per se accidēs p̄dicatur de sua diffinitiōe: ut omne priuatū lumine a terre obiectu deficit siue eclipsatur. Nunc enim deficere siue eclipsari ē per accidēs siue ꝓpria passio et nō p̄dicatur de sua diffinitione. Similiter si ꝓpria passio p̄dicatur de parte sue diffinitionis: ut numerus est par vel impar. linea est recta vel curua: quia par diffinitur per numerū: ⁊ rectū per lineaz. Est enim par numerus diuisibilis in duo equalia. Rectū vero est linea cuius mediū nō exit ab extremis. Tertius aūt modus est qn̄ ꝓpria passio predicatur de ꝓprio subiecto: ut rectuz vel curuū de linea: par vel impar de numero: ⁊ habere tres angulos equales duobus rectis de triangulo. Subiectū enim ⁊ propria passio dupliciter cōparātur: quia. Uno mō sm̄ quod subiectū est causa passionis ⁊ diffiniens passionē: sic pertinet ad secundū modū. Alio mō sumitur subiectū: ⁊ inquācū est subiectū ⁊ ꝓpria passio inq̄ntū est accidēs eius: et sic pertinet ad tertiū modū. Quartus aūt modus est qn̄ effectus qui est ꝓpria passio cōcluditur de subiecto per suam causam: ⁊ iste quartus modus semper est in habitudine premissarū ad cōclusionē demonstratam: ut omne priuatum lumine a terre obiectu deficit. Luna est priuata lumine a terre obiectu: ergo luna deficit. Sciēdū ergo quod ē ⁊ non: intelligūtur in dictionibus sincathegoreumaticis secundū primū modū eius quod est per se: quia intelliguntur in diffinitionibus siue descriptionibus eorū. Solū enim siue tantū ⁊ nō cū alio: ⁊ desinit quod ē de cetero nō erit: vel nūc vltimo est: ⁊ sic de alijs: ⁊ ideo est ⁊ nō sunt priora sincathegoreumaticis dictiōibus. Et est prius ē q̄ nō: quia affirmatio prior ē negatione: sicut habitus prior priuatione: ⁊ etiaz negatio non habet esse nisi per affirmationē. vnde affirmatio dat esse ei: ergo prior est. Et etiā quia negatio nō cognoscitur nisi per affirmationē ⁊ non ecōuerso: ergo prius est dicendū de affirmatione q̄ de negatione: ergo prius est dicendū de ē q̄ de non. Nota ergo quod hoc verbū ē consignificat compositionē: ⁊ etiā alia verba: sed hoc verbū ē per prius consignificat cū natura sit prius alijs verbis ⁊ in eis intelligitur. Sed cōpositio nō solū reperitur in verbo sed etiam in rebus alijs. Et ideo prius dicendū ē de compositione in cōi et postea de specialibus cōpositionibus. Sciendū ergo quod compositio ad aliquid ē: quia cōpositio est compositorū. cōpositio ⁊ composita sunt compositione cōposita: quare cōpositio in predicamento relationis erit. Diuiditur cōpositio igitur per duas partes compositionis. Alia est rerum. Alia modorū significandi. Compositio vero modorū significandi pertinet ad grāmaticū secundū quod in nomine ē compositio qualitatis cum substantia ⁊ in principio actus ē vnitus cum substantia. Compositio aūt rerū fit quinq̄ modis. Quia quedā est forme cum materia: ut anima cum corpore. Alia ē accidentis cum subiecto: ut coloris cum corpore. Alia est potentiarū siue virtutū anime cū anima. Alia est partiū integralium anime inuicem cum suo toto: ut partiū linee in linea ad punctū. superficiei in superficie ad lineam. Alia differentiarū cum genere ad constitutionē specieruz.

Harū aūt cōpositionum que sunt rerum. Quedaz pertinent ad naturalem. Quedā vero ad mathematicū. Alie vero ad logicum. Item compositiōis que ē modorū significandi. Alia est compositio qualitatis cum substantia: ⁊ hec significatur per nomē: sicut in hoc nomine homo: ⁊ in quolibet alio nomine. Alia est actus cuz substantia: de qua postea dicetur. Sed prius dicetur de qualitate nominis. Omne ergo nomen significat substantiā cum qualitate: verbi gratia: homo ut ita dicam ē res habens humanitatem ⁊ res est substantia eius: humanitas autez secundū quod significatur per hoc nomen homo est qualitas eius: ⁊ nō secundū quod significatur per hoc nomen humanitas: quia hoc nomē humanitas ē nomen aliud ⁊ diuersuz ab hoc nomine homo: ⁊ vnuz non est qualitas alterius neq̄ econuerso. Sed qualitas vniuscuiusq̄ per ipsum nomen significatur. Homo enim significat suam substantiā ⁊ suā qualitatez: ⁊ hec duo sunt vnita nō vnū in contra quod vnū significatur in altero siue per alteꝝ. Sed obijcitur circa qualitatē nominis: quia cū qualitas ⁊ substantia sint diuersa: ⁊ omne nomen significat substantiā cū qualitate: ergo omne nomē significat diuersa: ⁊ ē sillogismus in primo prime. sed omnis dictio significans diuersa ē equiuoca: ergo omne nomen ē equiuocum quod est inconueniens: nō ergo in nomine ē cōpositio qualitatis cum substantia. Solutio. Quattuor cōtingit significare diuersa per dictionē eandē. Primo quando diuersa equaliter significantur per eandē dictionē: ut in hoc nomine canis. Secūdo quando diuersa significantur secundū prius ⁊ posterius: ut in hoc nomine sanum: ⁊ proprie non significat diuersa secundū rem vnā ⁊ modos diuersos ⁊ similiter ens. Tertio modo significantur plura per dictionē vnā quādo vnū ex impositione ē ⁊ reliquū transsumptiue ut in hoc verbo ridere qd̄ ex impositione significat ridere: ⁊ florere significat transsumptiue: et isti tres modi faciūt equiuocationē. Quarto aūt mō significantur diuersa per dictionē vnā: quādo vnū est ratio intelligendi alterū: siue quādo vnū est principiū intelligendi alterū quod id ē est: ut forma est ratio siue principiū illius cuius est ⁊ cognoscendi illō: ut figura triangularis oblonga: ⁊ sic dispositio est ratio siue principiū intelligendi cultelluz ⁊ co-

cognoscendi ipsum. Et hoc mō nomē significat substantiā cū qualitate. Qualitas enī nois ē rō siue principiū intelligendi ipsum nomē ⁊ suā substantiā: ⁊ qualitas significatᵣ ꝑ nomen ut principiū intelligendi ipsum. substantia vero significatᵣ ꝑ ipsum nomē: ut qḋ intelligitur ꝑ ipsam qualitatē. Et quia vnū intelligitur per alterū: ideo non sunt ibi diuerse significationes sed vna. Et ꝓpter hoc ille modus significandi plura nō facit equiuocationē: sicut cū video coloratū ⁊ suā magnitudinē nō sunt due visiones sed vna: qꝛ color ē ratio siue principiū intelligendi siue videndi magnitudinē in qua ē: ⁊ ꝓpter hoc dictū ē vbi vnū ꝓpter alterū tātū vnū ē. Itē querit vtrū cōpositio qualitatis cū substantia sit aliquid aut nō. Si nō ē aliquid: ergo in noīe non est cōpositio qualitatis cū substantia. Si ē aliquid ⁊ nō est substātia neqꝫ qualitas: ergo tertiū ē ab istis: ergo per nomē significant tria: ergo oportet dici q̄ nō significat substantiā cū qualitate ⁊ cōpositionē earū qḋ non est verū. Solutio. Cōpositio qualitatis cū substantia est aliquid in noīe non sunt duo nisi secundū rem. s. substantia ⁊ qualitas: tria vero ꝯm rōnem. s. substātia ⁊ qualitas ⁊ cōpositio earuꝫ: qꝛ qualitas se ipsa cōponitur cū substantia ꝑ inclinationē quā habet ad substantiā. Ois enim forma: ⁊ oīs qualitas: ⁊ etiā omne accidēs naturalē habet inclinationē ad illud in quo est: qꝛ nō habent esse actuale: siue esse in actu: nisi in eo in quo est. Unde de accidentibus dicit Boecius: qꝛ accidentis esse ē inesse: hoc est. Accidētis esse est esse in alio. Similiter esse actuale ipsiꝰ forme ē esse in materia. vnde qualitas nominis per inclinationē quā habet ad substantiā nominis stat in ratione cōpositionis. Ipsa qualitas nominis ꝯm se est vnū ꝯpositorū. Et ideo dicendū ē q̄ qualitas secundū se: ⁊ qualitas inclinata ad substantiā sunt idem secūdū rem: ⁊ substantia nominis est alterū extremū ꝓpter hoc in nomine nō sunt nisi duo secundū rem: tria vero secundū rōnem: quia alterius rōnis ē qualitas ꝯm se: ⁊ qualitas inclinata: ⁊ substantia ē tertiū: et ideo dixi qꝛ in nomine erant duo ꝯm rem: tria vero ꝯm ratōnē. Unde qꝛ grāmaticus loquitur de rebus significationis ꝑ partes orationis: ideo debꝫ dicere: quia nomē significat substantiā cū qualitate: ⁊ nō debet dicere: quia nomē significat substantiā cū qualitate ⁊ ꝯpositionē. Si aliquis quid sit cōpositio querat: Dicendū est q̄ iam patet ex p̄dictis: quia ē inclinatio qualitatis ad substantiā qꝛ inclinatio vniꝰ ad alterū nihil ē nisi per illud: ergo est ⁊ per illḋ ad qḋ est. ⁊ ideo ista cōpositio q̄uis sit aliquid: tamen nō est nisi per sua extrema. Nō enim pōt esse res aliqua media inter qualitatē ⁊ substantiā que cōponat vnū cum altero: qꝛ sic cōtingeret abire in infinitū: oporteret etiam q̄ ista res media esset substantia vel qualitas: ⁊ si esset substātia oporteret ponere cōpositionē ipsius cum qualitate. Et similiter esset vlterius q̄rendū de ista cōpositione vtruꝫ res esset aliqua: ⁊ similiter si esset qualitas. Item queritur de cōpositione qualitatis cuꝫ substantia in nomine: quare non ē duplex scꝫ vnita ⁊ ut distans: sicut est quedā ꝯpositio actus vniti ut in participio: ⁊ alia ut distantis sicut in verbo. ⁊ q̄ videtur q̄ aliquādo est qualitas substantie vnita: ut homo albus: aliquando vero distans: ut homo est albus: quia homo ponitur in subiecto ⁊ albus predicatur: ergo debet esse duplex compositio qualitatis cū substantia. Et dicēdū q̄ cōpositio actus cū substātia est duplex ⁊ nō cōpositio qualitatis cū substātia. Quia actus sumitur duobus modis. Uno enim mō sumitᵣ actus ꝯm q̄ habet inclinationē ad substantiā: ꝯm quā inclinatio ē dicitur de altero. Verbū enim ut vult Aristo. ē nota eorū q̄ de altero predicantur. Alio aūt modo sumitur acꝰ ꝑ. statu ista inclinatione: ⁊ sic ē ut in participio. Et quia acꝰ duobus modis sumitur ideo ē dupliciter actus cum substantia: ⁊ vna ē in principio. Alia aūt ē in verbo que est cōpositio actus ut distantis: eo q̄ verbū ꝑ eaꝫ ē dici de altero: ut predicatū de subiecto. Sed quia predicta inclinatio nō pōt eē in qualitate sed tm̄ in actu: eo q̄ anima nō pōt inclinari ad res ut enunciet vnū de altero nisi mediante actu: ⁊ nō mediante qualitate: ideo qualitas non pōt significari ut distans: sed semꝑ significatur ut vnita: ⁊ ideo non pōt esse duplex cōpositio qualitatis cū substantia: sed tantū vna: q̄ est in quolibet nomine. Ad illud quod obijcitur de hac oratione imperfecta: homo albus. ⁊ de hac perfecta homo est albus: quia in vna est qualitas vnita: ⁊ in alia distans. Dicendū q̄ obiectio nulla ē: quia loquimur de qualitate vnita: que ē essentialis: ⁊ que est ratio intelligendi illud cuius ē. s. substātiam: ⁊ sic homo habet in se suā substantiā ⁊ suam qualitatē ⁊ similiter albus habet suam substantiā ⁊ suam qualitatem ⁊ nō loquimur de qualitate accidentali de qua ipsa obijcit. Albus enim nō dicit qualitatē essentialē homini: neqꝫ est principiū intelligendi hominē simpliciter sed hominē taleꝫ ⁊ ideo de qualitate accidentali vnita suo subiecto nihil ē ad ꝓpositū. In alia vero oratione ꝑfecta que est homo ē albꝰ q̄uis sit qualitas distans: quia hec nō ē per inclinationem verbi ibi positi: similiter de illa nihil est ad ꝓpositū.

Dicto de cōpositione in cōi: cuius alia erat cōpositio rerū: ⁊ alia ꝯpositio modorū: ⁊ iterū ꝯpositio modorū subdiuidebatur: qꝛ alia erat ꝯpositio qualitatis cū substantia: alia actus cū subā: cū habitū sit de ꝯpositione qualitatis cū subā. Consequēter dicēdū de ꝯpositione actus cū subā. Compōnis ergo actus cū subā. Alia ē actus vniti: ut in participio. Alia vero ē actus distantis: ut in verbo.

Qꝛ aūt in participio sit ꝯpositio actus vniti: patet p̄mo ꝑ significationē participij: qꝛ participiū significat actionē vel passionē in substantia: vel substantiā sub actione vel passione: ⁊ nō significat tantū subām: nec tantū actionē vel passionē: quare actum vnitum subē significat: ergo in participio ē ꝯpositio actus vniti cum subā. Patet etiam inductione: qꝛ hoc participiū legens significat actionem cum subā infinita. Legens enim ē qui legit sed qui dicit substantiā infinitam: ⁊ quia in eo intelligitur substantia infinita: ⁊ acꝰ determinatus ⁊ hec duo sunt vnita: ergo legens habet in se compositionē actus vniti cum substantia: ⁊ sic de alijs participijs speciebus: ergo participiū habet in se compositionē predictam.

Qḋ autē in verbo sit compositio actus ut distātis. Patet per hoc q̄ actus significatus per verbū semper significatur ut de altero. Cum enim dico currit: oportet intelligere substantiam determinatā de quo dicatur currit: ut predicatū de subiecto. Sed queritur cū sit inclinatio qualitatis ad substantiā ⁊ sit inclinatio actus ad substantiā tam vniti q̄ꝫ distantis: qualiter differunt a se inuicē ille tres inclinationes. Et dicendū q̄ inclinatio qualitatis nominis ad substantiā est inclinatio perfecti siue perfectionis ad perfectibile: quia per ipsam ꝑfectionē perficitur: quia substantia vł q̄litas nominis cōplet ⁊ ꝑficit substantia nominiā. Unde inclinatio qualitatis ad substantiā ē inclinatio per quā perfectio vnitur perfectibili ut vnum ex eis quod ē nomen. Inclinatio vero ipsius actus participij ad substantiā ē inclinatio per quā actus vnitur substantie infinite: ut sit in illa sicut in subiecto infinito. Inclinatio actus distantis siue verbi ē inclinatio per quā actus verbū ē de altero ut predicatū de subiecto: ⁊ sic ille inclinatiōes sunt tres spē differentes. Si q̄s querat qualiter differat ꝯpō verbi a ꝯpositiōe nois et a ꝯpositione q̄ ē in ꝑticipio. Dicendū q̄ differūt ille tres cōpositiōes: sicut differūt inclinationes supradicte: ⁊ ꝑ se loq̄ndo nō differunt ille tres ꝯpōnes: ꝑ hoc q̄ cōpositio verbi est subiectū veritatis vel falsitatis alie ūo nō: qꝛ ista diis ē sumpta a posteriori. Preterea ꝯpositio verbi non ē subiectū veritatis ⁊ falsitatis ꝯm ꝑr ꝫ quodāmō: qꝛ hec ē tm̄ in indicatiuo mō ⁊ nō in alijs mōis in q̄bus ē ꝯpō. Itē querit de ꝯpositione verbi: cū habeat ꝯpositionē subiectū cū p̄dicato q̄ꝫtū ad indicatiuū modū ⁊ suppositū cū apposito q̄ꝫtuꝫ ad alias tres modos: quare potius importatur ꝯpositio ꝑ alterū extremoꝝ q̄ꝫ per vtrūqꝫ: quia compositio equaliter se habet ad extrema: ergo compositio debet significari cum vtroqꝫ extremorū. Itē a simili videtur: quia compositio qualitatis cum substantia significatur cuꝫ vtroqꝫ extremorū in nomine ⁊ in participio. Compositio actus vniti cum substantia similiter significatur cum vtroqꝫ extremorū: ergo in verbo debet esse similiter. Item habito q̄ ista compositio significetur cum altero extremoruꝫ. Queratur quare potius per verbum significatur siue cum verbo q̄ꝫ per nomen: cuꝫ

equaliter se habet ad vtrūq; extremorū. Et dicendū ad primū q compositio duplicē habeat comparationē. vnam enim habet ad subiectū: et aliā ad obiectū: sicut visio comparatur ad subiectum in quo ē scilicet ad ipsum videns. ⁊ comparatur ad obiectū suum quod est res visa siue coloratum. Similiter compositio comparatur ad subiectum suū quod est cōponens: ⁊ cōparatur ad obiectū suū siue ad obiecta q̄ ipsum cōpositū: quia recipiunt supra se cōpositionē sicut visibile visionē. Dico ergo q cōpositio secundū cōparationē quā habet ad obiectuʒ siue ad obiecta equaliter se habet ad vtrumq; extremorū sed secundū cōparationē quā habet ad subiectū quod ē cōponēs magis se habet ad vnum q̄ ad alterū: quia cum ipsum cōponens sit anima: et aīa nō possit cōponere nisi mediāte actu: ideo magis se habʒ cōpositio ad actū q̄ ad reliquū extremorū: ⁊ cū actus significetur per verbū ⁊ nō per nomen: ideo magis debet compositio significari per verbū q̄ per nomē. Et sic patet solutio prime ⁊ tertie questionis. Ad secundū dicendū q non ē simile de nomine ⁊ de participio ad verbū: quia in verbo est compositio dē [...]ntū: ut prius ē dictum. ⁊ ideo compositio verbi nō potuit [...]ignificari cū vtroq; extremorū: sed in participio ⁊ nomine est compositio vnicorū: ⁊ ideo illis significatur compositio cū vtroq; extremorū. In verbo autē nō potuit compositio significari cum vtroq; extremorū: quia compositio distātis est compositio per quā actus ē de altero ut predicatū de subiecto. Item queritur cum in verbo sit compositio ⁊ inclinatio ipsius ad substantiā: vtrum cōpositio natura p̄cedat inclinationē: vel econuerso inclinatio compositionē: q2 cuʒ actus nō habʒ esse nisi a subiecto ⁊ in subiecto: eo q accidēs est propriū substantie: ergo actus naturalem habet inclinationē ab substantiā: ⁊ si nō vniatur ei tamē habet naturalē inclinationem ad substantiam. sed compositio actus cū substantia nō est nisi cum vnitur actus substantie: ergo inclinatio actus ad substantiaʒ natura precedit compositionem actus cū subiecto. Et dicendū q actus duplicē habet inclinationem ad substantiā. vna enim earū prior ē compositione ⁊ alia natura posterior: quia cum omnis actus sit accidens ⁊ nō econuerso: ipsi actui debetur quedam inclinatio inq̄ʒtum est accidens: cuʒ omne accidens naturaliter inclinetur ad subiectū suū: ⁊ inclinatio natura precedit compositionē. Alia autē ē inclinatio que debetur actui inq̄ʒtum actus est nō ut in subiecto sed de subiecto: prout anima inclinat se ad enunciatū vnum de altero: ⁊ hec inclinatio posterior ē compositione. Et sic patet q inclinatio vna antecedit cōpositionem: ⁊ alia sequitur eam per naturam. Hoc etiam patʒ per operationes anime: quia cum anima apprehendit rerum similitudines primo cognoscit res sibi inuiceʒ conuenire ⁊ postea consentit. deinde componit apud se: et postea enunciat vnum de altero. Cum ergo anima prius consentiat q̄ʒ componat ⁊c. prius videat conuenientiā in quā consentiat: ⁊ cōuenientia vnius rei ad alterum causetur per naturalem inclinationem vnius ad alterū: ideo oportʒ q naturalis inclinatio act⁹ inq̄ʒtū ē accidens p̄cedat ꝯpositionē actus cū substantia: ⁊ iterum cum anima apud se prius natura componit q̄ʒ inclinet se ad enunciandū vnū de altero mediante actu: ideo compositio actus cum substantia natura precedit inclinationem actus per quam anima inclinatur ut actus sit de suo subiecto: ⁊ per istam secundā inclinationē reperit̄ modus in verbo. Et ut hoc planius pateat nota q cuʒ verbū debeat imponi ad significandū: tunc anima prius apprehendit actū de subā ⁊ postea afficiebatur ad enunciandum actum eundem de substantia: ⁊ per istū affectū inclinat̄ ad enunciandū actum ipsum: ⁊ per hanc inclinationē enunciabat iam actū de substantia. vnde post apprehēsionē act⁹ de substantia prius ē natura affectus anime respectu ipsius actus ut sit de substantia q̄ʒ inclinatio ipsius anime ad enunciandū: ⁊ per istam inclinatiōem indicat anima vel imperat ⁊ sic de alijs. Ipsa autē indicatio vel imperatio vel optatio sunt modus vnde q̄ʒuis ista tria. s. affectus inclinatio ⁊ indicatio causaliter ordinentur: tamē posteriora sunt ⁊ accidūt ipsi actui: qui ē vel esse debet de substantia: ⁊ causa huius est ⁊ causa affectus q inclinatio nō possunt esse nisi in respectu ad actū ⁊ ipse actus bene potest esse sine ipsis. ideo signū q̄d imponebatur ad significandū ipsuʒ actum principaliter dat intelligere ipsum actū: ⁊ postea tria dat intelligere quasi accidentia ipsi actui. Et ideo dicimus q verbū significat agere vel pati: ⁊ consignificat affectus ⁊ inclinationes vel mōs ⁊ sic pʒ q modus causatur ab inclinatione sicut a causa p̄xima efficiente: ⁊ inclinatio ab effectu. ⁊ oīa ista tria cāntur a cōpositione actus cum substantia: sicut a causa remota finali ⁊ causantur: ⁊ eadem ab anima sicut ab efficiēte remota vel vniuersali. Nota q hec diffinitio modorū. s. Modi sunt inclinationes animi varios eius affectus demōstrātes: est causalis sicut patet ex predictis. Unde inclinatio anīmi nō predicatur de modis sicut gen⁹ sed causaliter. Unde inclinatio significat affectum: sicut effectus suam causam.

Nota etiam q generalis compositio in verbo debet̄ ipsi agere vel pati generaliter sumpto. Specialis autē compositio ipsi agere vel pati specialr̄ sumpto ⁊ ꝯcto. Siquis obijciat q cuʒ anima afficiatur ⁊ inclinetur significan cuiuslibet partis ut ipsum significet ⁊ representet per suū signū: ergo quelibet pars orationis erit alicui⁹ modi: cū ꝓpter hoc modus accidit verbo. Dicendū q ista obiectio fit per p̄dicta male intellecta: siue q non intelligat ea que predicta sunt: quod non dixi q predictus affectus ⁊ inclinatio ⁊ modus in anima respectu illius actus tantū: sed respectu illius actus ut ē de substantia: siue respectu ipsius actus inq̄ʒtū cōponitur cum substantia nulla est pars ipsius orationis que est de substantia nisi verbum: q2 in nulla intelligit̄ compositio ipsius cū subā exteriori nisi in verbo: ⁊ iō modus solū accidit verbo ⁊ nulli alij pti ōrōnis. ⁊ p istā secundam inclinationē rep̄itur modus in verbo. Item queritur qualit̄ intelligat̄ illa ꝯpositio quā dicit Aristo. q ista ꝯpōne sine cōpositis nō ē intelligere. Et dicēdū q ꝯpositio cū subā intelligitur p extrema: q2 actus seipso inheret suo subiecto sicut q̄dlibet aliud accidēs seipso inheret suo subiecto in quo ē: ⁊ p q̄d est: ⁊ nō alio mediāte: q2 sic ꝯtingeret abire in infinitū ut dictū ē de qualitate noīs. vñ ꝯpositio actus cuʒ subā fit p inclinationē ipsius actus ad subām ut ad subiectuʒ suū. Et q2 inclinatio ad alterū non pōt intelligi nisi p illud q̄d inclinatur: ⁊ ad illud p q̄d inclinatur: ideo ꝯpositio act⁹ ad subiectū suū q̄d significatur p verbū: nō pōt intelligi sine extremis. ⁊ ideo dicit Aristo. q̄d ē cōsignificat quandā cōpositionē quā sine cōpositis non pōt intelligere: cuʒ solum habeat intelligi per illō quod inclinatur ⁊ cui inclinatur: q2 inclinatio illa que est ipsius ad substantiā remota q inclinatur: et cui inclinatur nihil est: ⁊ ideo sine extremis nihil est compositio: quia vnū quodq; intelligitur per id q̄d dat ei esse: et est extrema ut dictū est. Nota q illa compositio s̄m suaʒ veritatē est in re: ⁊ est quoddā indiuisibile. In verbo autē ē cōpositio ut in signo: sicut sanitas s̄m suam veritatē est in animali ut in subiecto. In vrina aūt ē ut in signo. Nota etiā q compositio illa per inclinationē act⁹ ad substantiā inq̄ʒtū actus est ⁊ precedit alterā p quā ē de alio ut prius dictuʒ est. Item queritur vtrū cōpositio sit simplex ens vel nō. Et videtur q nō q2 reperitur in reb⁹ entibus ut homo est animal. ⁊ in rebus nō entibus: ut chimera ē non ens: ergo reperitur in eis per aliq̄d cōmune repertū in ipsis: q2 ut vult Aristo. in fine prior. q si aliqua passio sequitur aliqua diuersa: oportet q sequitur ea per aliquod cōmune repertum in ipsis. sed nihil est commune enti ⁊ non enti nisi ens quodāmodo: ergo compositio primo sequitur ens quodammodo: ergo et ipsa est ens quodāmodo ⁊ non est ens simpliciter. Et dicendum q compositio importata per verbum cōmuniter se habet ad compositionē non entiū: ut chimera ē nō ens. vñ primo seq̄tur ens quodāmō ut obiectū est; ⁊ ipsa in cōi ē ens quodāmō: ⁊ nō simplr. Itē q̄rit̄ vtrū ꝯpositio verbi in cōi equalr̄ se habet ad ꝯpōnē entiū: ut hō ē aīal ⁊ ad ꝯpositionē nō in nū: ut chimera ē nō ens. vel ipsa p prius dicat̄ de vna: ⁊ per posterius de alia. Et dicendū q ꝯpositio in cōi per prius cōuenit ꝯpositioni entiuʒ: ⁊ per posterius cōpositioni nō entiū. Itē videt̄ q cōpositio in cōi sit ens simpliciter ⁊ nō quodāmō: ⁊ sic nō cōuenit cōpositioni non entiū: quia videt̄ q extrema ponant̄ s̄m exigentiā ꝯpositio

nis vt ſi cōpoſitio eſt ens ſimplr̄ et extrema. vnde videtur ſequi: homo eſt animal: ergo homo ⁊ animal eſt. Et ſi cōpoſitio eſt ens quodammodo ⁊ extrema. vnde non ſequitur: chimera eſt non ens: ergo chimera eſt vel nō eſt ergo ſi cōpoſitio in cōi ē ens quodāmō ⁊ non ſimplr̄: ergo hec eſt vera antixp̄s eſt homo: cū ibi ponatur homo quodāmodo ⁊ hec ſit vera: antixp̄s eſt hō quodāmodo: ⁊ iſte due conuertunt̄: antixp̄s eſt hō: ⁊ antixp̄s ē homo quodāmodo: quod falſū ē ergo primo ex quo ſequitur. ſ. ꝙ cōpoſitio i cōmuni ſit ēs quodāmodo ⁊ non ſimplr̄. Et dicendum ꝙ cōpoſitio in cōi eſt ens quodāmodo vt prius dictum eſt: ⁊ extrema etiā ſimiliter in cōmuni ſunt ētia. Sz cōpoſitio contracta ad illam partem eius qȯ eſt compoſitio entiū eſt ens ſimplr̄. vnde in hoc antixp̄s eſt hō contracta eſt ad cōpoſitionem entiū: vnde ponitur ibi hō quodāmodo ſed ſimplr̄: ⁊ ideo h̄: antixp̄s eſt hō: nō equippollet huic antixp̄s eſt homo quodāmodo. Ad illud qȯ obijcit ꝙ extrema ponuntur ſm exigētiā cōpoſitiōis: dicēdū qȯ falſum eſt: qz cū extrema ſint nō ꝓpter hoc ſequit̄ ꝙ compoſitio ſit: vt cū dico homo eſt ⁊ antixp̄s: extrema ſunt nō tñ eſt compoſitio: ⁊ ſi cōpoſitio ē nō ꝓpter hoc ſequitur ꝙ extrema ſunt ſicut ſibi inuicē conueniētia: vt chimera ē non ens. Iſta cōpoſitio ē non tamē extrema ſunt: ſed hic ſequitur extrema ſunt ſibi inuicem cōuenientia: ergo cōpoſitio vera eſt: ⁊ eſt locus a cauſa ⁊ econuerſo ſequitur cōpoſitionem: ergo extrema ſunt ſibi inuicē conuenientia: ⁊ eſt locus ab effectu: qz cōueniētia extremorū ē cauſa cōpoſitionis: ⁊ compoſitio eſt effectus conuenientie extremorū. Item videtur ꝙ cōpoſitio in cōmuni eq̄lr̄ predicetur de cōpoſitione entiū: ⁊ de cōpoſitione nō entium qz ille due ſunt ſimpliciter cōueniētie: homo eſt aial: ⁊ chimera nō eſt ens: ergo veritas vtriuſqz ſimplr̄ eſt ens: ergo ſubiectuz veritatis in vtraqz eſt ens ſimpliciter: ſed ſubiectum veritatis eſt cōpoſitio: ergo cōpoſitio vtriuſqz ſimplr̄ eſt ens: ſed in vna eſt compoſitio entium: in altera non entium: ergo compoſitio non entium ſimplr̄ eſt ens: ergo compoſitio in cōi nō magis ſe h̄z ad vnā partē q̄z ad alterā. Et dicēdū ꝙ cōpoſitio in cōi dicit̄ ſm prius ⁊ poſterius de vtraqz iſtarū cōpoſitionū vt prius dictuz eſt: qz per prius dicit de cōpoſitiōe entium: ⁊ per poſterius de cōpoſitione ⁊ non entium. Ad aliud aūt qȯ obijcit ꝙ vtraqz illarum cōpoſitionū ſimplr̄ ē ens dicēdum ꝙ nō ſequitur: qz veritas entiū eſt ens ſimpliciter: veritas aūt nō entiū nō eſt ens ſimplr̄ ſz quodāmodo quod patet: qz veritas entiū eſt per cōueniētiam extremorum q̄ eſt cauſa cōpoſitionis in affirmatiua: vt hō ē aial: vel repugnantia extremorū: que ē cauſa diuiſionis in negatiue vera: vt hō nō eſt aſinus. vnde veritas entiū eſt per conuenientiā ad ꝯpoſitionem vel diuiſionem: ⁊ etiam per hoc ꝙ extrema ſunt ſimplr̄ entia: ſed veritas non entium nō h̄z niſi alteram cauſarum iſtaz. ſ. cōuenientiam extremorum ad cōpoſitionem vel diuiſionē nō habet entitatē earundē: qz extrema nō ſunt entia: immo ſūt nō ētia: ⁊ ideo veritas nō entiū eſt ens quodāmō: veritas entiū eſt ens ſimplr̄: ⁊ ideo cōpoſitio entiuz eſt ens ſimplr̄: cōpoſitio aūt non entium eſt ens quodāmodo.

De negatione in generali.

Quoniam ſm diuerſitatē cōpoſitionum diuerſificetur negatio: ideo poſt compoſitionē dicendū eſt de negatione. Primo autē ſciendum eſt ꝙ negatio dicitur equiuoce: qz Uno mō dicit̄ negatio oīo negatiua: ⁊ ē ſpēs enūciationis. Enūciationis aūt: alia eſt oratio affirmatiua: ⁊ alia negatiua: vt hō currit hō non currit. Et diffinitur ſic: Negatio eſt oīo negatiua alicuius ab aliquo. Alio aūt mō dicitur negatio ſignū ⁊ inſtrumētū negādi: Et hoc mō dicitur triplr̄: qz negatio vt eſt inſtrumētum negandi: ſumitur vno mō vt ſubſtantia: vt in hoc noīe negatio. alio aūt mō vt actus: vt actus vt in verbo ⁊ in participio: vt nego. gas. vel negans vel negatus. Ex his duobus ſumitur negatio vt cōcepta ſiue per modum conceptus. Alio aūt mō ſumitur negatio q̄ eſt inſtrumētū negandi: vt exercita: et ſic ſignificatur per hanc particulam nō. Et nota ꝙ cōcept⁹ ⁊ effectus differunt in hoc: qz cōcept⁹ dicit̄ eſſe illud quod eſt in aīa per ſiītudinē aliquā: vt cum cogito de coloribus ⁊ de oībus ſiītudines earum recipio in anima ⁊ non res ipſas. Affectus ſiue exercitus dicitur eſſe eā qȯ ſm veritatem eſt i aīa vel i corpore: cū laboro in egritudine: dolor eſt i aīa mea ſm veritatē afficiēs eā: ⁊ qn̄ curro curſus eſt in corpore ſm veritatē exercitus ⁊ afficiens ipm corpus. Itē negatio vltimo mō ſūpta eſt duplex: qz eſt q̄dā negatio q̄ ē termini vt noīe infinito vel in verbo infinito. Alia eſt orōnis: ⁊ hec remouet actum a ſubſtantia de qua ipſe actus p̄dicatur ⁊ prima addit̄ termino per cōpoſitionē: ſecūda vero p appoſitionē. Itē negatio q̄ ē termini eſt duplex: qz Quedā ē q̄ facit nomen infinitū ſiue priuatū: vt nō hō nō lapis. Et alia q̄ facit verbū infinitū ſiue priuatū: vt nō currit nō laborat. Sed videtur ꝙ nec q̄litas accidētalis neqz actus poſſit p̄dicari de ſubſtantia qz ſūt diuerſa ⁊ diuerſa: ⁊ diuerſa in q̄ntū diuerſa ſunt ſibi repugnantia: ergo vnum vere nō predicatur de altero: ergo ſicut hec eſt falſa: ſortes eſt albedo: ⁊ ſiliter hec ſortes eſt albus: ⁊ ſiliter ſortes currit: ſicut ⁊ hec: ſortes eſt curſus. Et dicendū ꝙ dupliciter contingit ſignificare diuerſa: qz in q̄ntū vnum opponitur alteri: vel eſt diuerſum ab eo: vel eſt diuerſuz ab eo: vt ſortes albedo curſus: ⁊ ſic vnum vere non p̄dicatur de altero. Alio aūt mō cōtingit ſignificare diuerſa ꝓut vnū eſt de altero: vt albus niger currit legit: ⁊ vniuerſaliter quecūqz ſignificātur in concretione ad ſubiectū: ſiue dicant denoīatiue: vt albus currit ſiue non denominatiue: vt ſtudioſus curſor pugillator ⁊ conſimilia ꝓ vt dicūtur a naturalibus potētijs curſor ⁊ pugillator: ⁊ hoc modo vnū diuerſū predicatur de altero. Item cū triplex ſit cōpoſitio. ſ. qualitatis ad ſubſtantiam: ⁊ actus diſtantis a ſubſtantia: cū ſubſtantia ⁊ actus vniti ſubſtātie ⁊ cuilibet harū cōpoſitionum ſua opponatur negatio: ergo erit triplex negatio: ergo male ponuntur due tm̄. Et dicendū ſicut dictum eſt prius ꝙ negatio vt exercita ſiue afficiens eſt duplex in genere: ſicut compoſitio eſt duplex in genere: qz eſt: quedam termini: ⁊ alia orationis vt dictum eſt. Sed negatio illa in ſpecie dicitur quadrupliciter: eo quod negatio termini ſubdiuiditur: quia eſt quedam negatio termini que remouet qualitatē a ſubſtantia faciens nomen infinitum: vt nō hō nō equ⁹: ⁊ eſt alia que actū vnituz remouet a ſubſtantia faciens participium: vt nō currēs nō legens. Tertia vero actū diſtantem a ſubſtantia exteriori remouet ſiue priuat a ſubſtantia vnita faciens verbū infinitū: vt nō currit nō laborat. Quarta vero vt dictū eſt faciens orōnē negatiuā. ⁊ ſic negatio termini ſubdiuiditur per tres partes. Ad illud aūt qȯ obijcit ꝙ triplex eſt compoſitio act⁹ cū ſubſtantia: ergo ex oppoſito erit triplex negatio. Dicēdū ꝙ inſufficienter diuidit quia relinquit compoſitionez act⁹ diſtantis a ſubſtantia exteriorū cū ſubſtantia intra: ⁊ ſic ſunt quattuor oppōnes. vnde ex oppoſito erunt quattuor negationes. Qz aūt quattuor ſint cōpoſitiones patet: qz eſt q̄dam qualitatis cū ſubſtantia: vt in quolibet noīe: ⁊ negatio ei appoſita facit nomē infinitū: vt non homo: ⁊ alia actus vniti ſubſtantie cū ſubſtantia vt in participio: ⁊ negatio ei appoſita facit participium infinitū: vt nō currens. Tertia vero cōpoſitio actus eſt diſtantis a ſubſtantia exteriori cum eadem ſubſtantia exteriori: vt ſortes currit: ⁊ negatio ei appoſita facit orationem negatiuā: vt ſortes nō currit. Quarta vero eſt actus diſtantis a ſubſtantia exteriori cuz ſubſtātia intra: ⁊ negatio ei appoſita facit verbum infinitū: vt nō currit: nō laborat. ⁊ ſic inſufficienter diuidebat compoſitiones iſtas in ſpecie: ⁊ etiam negationes ei appoſitas. Nota ꝙ verbū duplici ſubſtantie cōparatur. ſ. ſubſtātie exteriori que reddit ei ſuppoſitum: vt ſortes currit: ⁊ ſubſtantie exteriori que infinite intelligit̄ in ipſo: qz eſt idē qȯ res currens: ⁊ currēs eſt ille actus: res vero eſt ſubſtantia interius intellecta.

Diſto de negatione in genere: ꝯſir dicēdū eſt de vnaquaqz predictarum negationū in ſpecie: ⁊ p̄mo de negatione noīs infiniti cuz ſit prior alijs. Circa quā primo queritur vtrum nomen infinitum de quolibet qȯ ē ⁊ qȯ nō ē p̄dicetur. Et videtur ꝙ nō: qz vt eſt in 2.° periarmeniaz: ad affirmationē in qua predicatur nomē infinitū ſequitur negatio in qua predicatur nomē infinitum ⁊ nō econuer

fo: vt ois homo est nō iustus: ergo nullus hō est iustus: ꝛ nō econuerso: ergo affirmatio in qua ponitur nomen infinitū ponit aliqd: qꝛ si nihil poneret tunc conuerteretur cum negatione: ergo nomē infinitum solum predicatur de ēte: ergo nō de quolibet qđ ē ꝛ qđ nō est. Ad idē cū dicitur: homo est nō iustus: hic ponitur ens qđ affirmatur esse: nec cōpositio negatur per negationē ipsius termini infiniti sequēte: ergo nomē infinitū predicatur solū de ente: ergo non de quolibet ꝛc. Sed contra: homini opponitur aliquid ꝫ priuationem: ꝛ aliquid ꝫm negationē: vt mortuū opponitur homini priuatiue: ꝛ non homo negatiue. sed priuatio plus participat de ente q̄ʒ negatio: ergo mortuū plus participat de ente q̄ʒ non homo: sed mortuū predicatur de nonente: ergo multo fortius nō hō ergo terminus infinitꝰ non solū predicatur de ente: sed etiam de nō ēte. Ad idem Boetius docet conuertere vl'em affirmatiuam infinitando terminos: vt ois hō est ens: ergo omne non ens ē nō homo: ergo non homo predicatur de nō ente: ergo nō solū de ēte sed etiam de non ente. Itē vt est in 2.° topicorū. Qui si ad hoiem sequitur animal: ergo per ꝯñtiam econuerso: ad nō aial sequitur nō hō. sed bene sequit̄ si ē hō est ēs: ergo sequit̄ per ꝯñtiā cōrio si nō est ens est nō hō: ergo nomē infinitum nō solum predicatur de ente sed etiam de non ente. Item i homine est duplex compositio. Est enim quedā ꝯpositio forme cū materia: hō enī ꝛ vnūquodqꝫ aliud a primo cōstat ex materia ꝛ forma vel vere vel ꝓportionabiliter: ꝛ est alia cōpositio in hoie que ē drīaꝝ cū suo genere vel suo superiori: siue sint differentie specifice vt in speciebus omnibus ꝛ generibus subalternis: siue sint differentie non specifice: sic sunt differentie que secundum rationem finis vel causa alicuiꝰ aliꝰ adiūguntur enti per quas generalissima differunt a se. Cuʒ enī genera generalissima cōicent in ente: lꝫ ꝫm prius et posterius oportet per quod aliqd differat vt pꝫ: qꝛ substantia est ens per se. quātitas vero est ens mensuratiuum substātie. qualitas vero est informatiuū vel qualificatiuū substātie. relatio vero ē ens ꝯparatiuū substantie. actio vero ē ens mediū per qđ siue ꝫm quod vnuꝫ agit in aliud: ꝛ sic de alijs Unde hec differentia per se est drīa substantie ꝛ mensurati uum substantie: est differētia quantitatis ꝛ sic de alijs. ꝛ sic p istas drīas que non sunt specifice generalissima differūt inter se formatur argumētum sic: in hoie est duplex cōpositio scꝫ forme cū materia: ꝛ differentia cū primo p̄dicabili vt cū ente. sꝫ cuilibet cōpositioni sua opponitur negatio: ergo duplici cōpositioni existente in hoie duplex opponit̄ negatio: ergo negatio in hoc termino nō hō est duplex: qꝛ vel remouebit compositionē que est drīaꝝ cū ente ꝛ sic reliquitur ens quia cū dī ens per se corporeuꝫ aiatum sensibile rationabile mortale: sꝫ aggregatio istaꝝ differētiarū remouet̄ ꝓ vnaꝰ pro pluribus. nō dico q̄ vnaqueqꝫ earum remoueat̄ sed earum aggregatio que pōt remoueri pro vna vel pro pluribꝰ siue pro oībus. sic relinquitur ens: qꝛ si vna sola remoueat̄ iam non sunt ibi oēs: vel si plures: vel si oēs semper earum aggregatio remouet̄: ꝛ ita nō hō pōit ens: ꝛ predicat̄ solū de ente: ꝛ sic nō homo dicitur terminꝰ priuatiuꝰ. Si autem negatio ista negat ꝯpositionē forme cum materia: tunc nihil ponit in actu: sed tantum ponit ens i potētia vel i oppositione: ꝛ sic non hō ē terminus negatiuꝰ: ꝛ nō hō predicatur de ēte ꝛ de non ente: ꝛ sic nomē infinitū est duplex: qđ cōcedimus. Dicendum ergo q̄ nomen dupliciter pōt infinitari vt ostensum est q̄ vno mō ꝫm priuationē: ꝛ sic nō hō ponit ens remouendo aggregationē differentiarum a primo predicabili: ꝛ sic hō ꝛ nō hō opponuntur vt priuatio ꝛ habitus ꝛ predicatur solū de ente. Alio aūt mō pōt īfinitari nomē ꝫm negationem: ꝛ sic nō homo nihil ponit ꝛ est terminꝰ negatiuus: ꝛ sic non homo de quolibet ente aliud ab homine predicatur ꝛ de nō ente: ꝛ sic hō ꝛ nō hō opponunt̄ vt affirmatio vel negatio: ꝛ predicātur de quolibet quod est ꝛ quod non est: ita q̄ hoc vl' illđ sicut quelibet ꝯdictio. Et nota q̄ ille modus duplex infinitandi terminū est solum i terminis specialibus: qꝛ termini generales vt ens ꝛ aliquid vno solo mō infinitantur sꝫ ꝫm negationē: qꝛ in eis nō ē duplex cōpositio sicut i specialibus. vnde nō ens ꝛ nō aliquid solū p̄dicant̄ de eo qđ nō ē. nullus enī terminus infinitꝰ pōt p̄dicari de eo cuiꝰ forma remouetur per ipsum. vñ non hō nō pōt p̄dicari de hoie: nec ens de non ente nullum oppositoꝝ pōt de sibi opposito predicari. Ad illud aūt qđ obijcit q̄ ad affirmationem in qua p̄dicatur nomē infinitum seqꝛ tur negatio in qua p̄dicatur nomen infinitum ꝛ nō ecōuerso: ꝛ sic nomē infinitū ponit ens. Est dicenduꝫ sicut dictū ē prius: qꝛ nomē infinitum duplex est ꝓpter hoc quod vl' infinitū est ꝫm negationem: ꝛ sic nihil ponit. vel est infinituꝫ ꝫm priuationem: ꝛ sic ponit ens siue sit substantiale: vt homo aial siue accidētale: vt albū iustū rectū par vl' impar. vñ simplex terminus accidētalis ꝫm priuationem: sicut relinquit subiectum accidētis inesse: ꝛ sic ista homo est non iustus et cōsiles ponit ens: ꝛ sic ad ipsas sequitur negatio de predicato finito ꝛ nō ecōuerso: vt hō est non iustus: ergo hō nō est iustus: ꝛ non econuerso. Et hoc determinat. Aris. in p° ꝛ 2° periarmenarū dicēdo q̄ sic consequūtur sibi inuicē sicut dictū est in prioribus. Hoc etiam dicit i fine p̄mi priorū: q̄ ad priuatiuam orationē affirmatiuā sequitur negatiua finita: ꝛ nō econuerso: vt hoc est inequale: ergo non equale ꝛ non econuerso: ꝛ hoc est albū: ergo non est album ꝛ nō ecōuerso Si aūt predicat̄ terminꝰ accidentalis infinitus ꝫm negationē sic nihil ponit vt dictū est: ꝛ sic cōuertitur cum negatiua finita: vt ois hō est nō iustus: ergo nullus homo est iustus: ꝛ econuerso. Et siliꝛ dicit in secundo principio secūdi periarmeniarum paulo post: Qz ad negationē finitam sequit̄ affirmatiua infinita: vt nullus homo est iustus: ergo ois homo est nō iustus. qꝛ nō posset esse nisi cōuerterentur: illo scđo mō. l. ꝫm qđ est nomē īfinitū ꝫm negationem. Et siliter intellige de termino infinito substantiali: vt nō homo sicut de accidentali vt nō iustum. Ad illud autēʒ qđ postea obijcit q̄ ista hō est nō iustus ponit ens: cū affirmatur esse ꝛ non remoueatur cōpositio affirmatiua ꝛ non negatur per negationem sequētē. Dicendū q̄ argumētū tripliciꝛ peccat. Primo mō ꝫm equocationeꝫ huiꝰ nois nō iustū q̄ vno mō ponit ens: ꝛ alio mō nō vt dictū est priꝰ. Et alio modo peccat ꝫm ꝯñs siue scđm qđ ꝛ simpliꝛ: qꝛ vt sequitur affirmat̄ esse aut ipsa cōpositio ergo est: qꝛ affirmatio est etiam de tam ente q̄ʒ de non ente: ergo in plus est affirmatio q̄ʒ eē ꝫm negationem: ergo est ꝯñs. vnde q̄ nō iustus est nomen infinitum ꝫm negationē: nō sequitur homo est non iustꝰ: ergo hō est. Preterea est ibi fallacia ꝫm quid et simpliꝛ: qꝛ sit ibi cōpositio affirmatia nō eñ ponitur ens simpliꝛ: sed diminutum per determinationē sequentē. vnde sicut nō sequitur: est opinabile ergo est: q̄ʒuis sit ibi compositio affirmatiua: ita nō sequitur est nō iustus ergo est: cū diminuat̄ esse per determinationē nihil ponentē in ꝫm q̄ non iustus ē terminus negatiuus. Sciendū aūt q̄ nullus terminus pōt īfinitari nisi sit subijcibile vel p̄dicabile. Et ideo signa vl'ia vl' particularia non possunt infinitari: qꝛ sūt dispōnes subiecti inq̄ꝫtū subiectū ꝛ ita respiciunt predicatū. Et iō dicit Aris. q̄ hec negatio nō: nō est nisi addēda huic signo omnis: qꝛ non significatur vl'e: sed q̄ñ vniuersaliter.

Visto de negatiōe sp̄ali nois faciēte infinitari. consequenter dicēdū est de sp̄ali negatione verbi infinitāte verbū: qꝛ sicut nomen est natura prius verbo infinito Primū enī queritur de verbo infinito vtrum predicatur de quolibet qđ est ꝛ qđ nō est: Et videtur q̄ sic: qꝛ vt vult Aris. verbū infinitum simpliꝛ est in quolibet quod ē ꝛ qđ nō est: ergo de oī qđ est predicatur: ꝛ qđ non ē. Sꝫ contra negatio que ē in verbo infinito relinquit cōpositionem affirmatiuā remouendo actū a substantia de qua predicatur actus: vnde sensus huiꝰ cesar nō currit: ꝫm quod nō currit est verbum infinitū est: iste cesar est non currēs: sꝫ cōpositio affirmatiua ponit ēē: qꝛ ponit subiectū iesse ergo verbū infinitū ponit ens. ergo solum predicat̄ de ente: Et ꝫm dictū quorūdā est q̄ verbū infinitū extra orationem manet infinitum sꝫ sit semꝑ o'ōe q̄ñ ponitur in orone: q̄ñ negatio est vna pars ꝛ verbū alia. Sed hoc nihil est: qꝛ mouentur: eo q̄ nō sciunt destinguere in hac orone: cesar non currit: ꝛ in cōsilibus ꝫm q̄ sint ꝓpositiones neg[illegible]ue: ꝫm q̄ sunt de verbo infinito. Ideo dicēdū q̄ verbū infinitū predicatur

de quolibet qd̓ est: ⁊ qd̓ nō est: ⁊ manet infinitū extra orōm ⁊ in orōne: ⁊ hec ꝓpositio: cesar nō currit: ⁊ cōsimiles sʒ q̄ sunt orōnes negatiue nihil ponūt: ⁊ cōpositio negatur in eis nihil relinquendo per eas: s̄m aūt q̄ in eis ponitur verbū infinitū ꝯpositio remanet affirmatiua. vnde isto modo scʒ scḋm qd̓ est in eis verbū infinitum adhuc e duplices: qꝛ verbū infinitū pōt infinitari s̄m negationem: ⁊ sic nihil ponit: vel pōt infinitari s̄m priuationē: ⁊ sic nisi ponit subiectū inesse: ⁊ sic ponit ens. Ad illud aūt qd̓ obijcit q̄ compositio affirmatiua ponit ens: quia ponit subiectum inesse. Dicendum q̄ vtrūqʒ est falsū qm̄ cōpositio equaliter se habet ad cōpositionē entiū: ⁊ ad compositionē nō entium: vnde ponit ens. ipsa cōpositio neqʒ ponit subiectū suum inesse: ⁊ ita virtute compositionis affirmatiue inq̄ʒtum ē affirmatiua nihil ponūt: sed virtute predicati aliq̄n ponit̄ subiectū inesse: vt q̄n predicatū est ens simplicit̄: ⁊ aliq̄n non ponitur subiectū inesse: vt q̄n predicatū est ens diminutum vel quodāmodo: ⁊ ideo sequit̄: lapis est homo: ergo lapis ē ⁊ nō sequitur: lapis est opinabile: ergo lapis est. vnde ē sensus huius: cesar nō currit s̄m q̄ non currit est verbū infinitum est. ille cesar est non currens. ⁊ siliter intellige de participio sicut de verbo: vnde ille due: cesar non currit: cesar est non currens: nihil ponunt s̄m q̄ verbū ⁊ participiū sūt termini negatiui: Sʒ s̄m qd̓ sunt termini priuatiui sic ponunt quia ponunt subiectum inesse ⁊ hoc virtute p̄dicati ⁊ non virtute compositionis vt dictū est. de negatione infinitante participium satis patet ex p̄dictis: ⁊ ideo relinquitur.

Determinatis de negationibus terminoꝝ: dicēdum est de negatiōe orōnis: simplicit̄ natura p̄cedit compositum. vn̄ nomen ⁊ verbum natura sunt priora orōne: vnde negatio nois vel verbi natura precedit negationem orōnis. Primo queritur vtrū negatio orōnis faciat contradictionem: Et videt̄ q̄ nō: qꝛ ad hoc q̄ negatio cōtradicat oportet q̄ remoueat cōpositionē: sed non potest remouere cōpositionem: qꝛ cōpositio est subiectum negationis: ⁊ nullū accidēs remouet suū subiectū: ergo non potest facere cōtradictionē: ergo non contingit contradicere. Itē ad idem: Omne q̄d ē creatum: aut est substantia: aut accidēs ergo negatio cum sit creata: aut est substantia aut accidens sed non ē substātia: ergo ē accidens: ergo in subiecto aliquo sed non est nisi in cōpositione: ergo non remouet eam: ergo non contingit contradicere. Item cum contingit cōtradicere: qꝛ hoc est principium principioꝝ in sciētijs: ergo remouet cōpositionē: sed compositio ē causa negatiōis: ergo remouet modū: ergo nulla negatio est alicui⁹ modi: ergo nec indicatiui: per locum a genere: ergo nulla negatio est vera vel falsa. Sola enim indicatiua est in qua est verum vl̓ falsum. Solutio: Sicut hoc nomen homo duplice habʒ significationē. s. generalē vt significat substantiam cum qualitate: ⁊ specialē vt significat hanc substantiam que ē homo Et sic in verbo est duplex significatio. s. generalis ⁊ specialis Generale significate est agere vel pati. Speciale vt significare istum actum vel istam passionem: vt legere vel legi: vel percutere vel percuti. Generalis aūt cōpositio cōiter se hʒ inq̄ʒtuʒ est de se ad oīa ꝯponibilia. Cum enī dicim⁹ q̄ verbū cōsignificat cōpositionem: vt dicimus hanc cōpositiōeʒ vel illam: sed cōpositionē in genere: ⁊ hec est compositio generalis. Sp̄alis aūt cōpositio cū per extrema compositionis ⁊ negatio remouet specialē compositionē: ⁊ hoc suffĭat ad contradictionem: ⁊ relinquit generalē rationem cui accidit modus: vnde contingit ad hoc contradicere. Item solet dici q̄ due negationes equipollent affirmationi: Et q̄rit̄ ecōuerso: due affirmationes nō equippolleant modo q̄ dr̄ videtur: qꝛ sicut negatio remouet affirmationē: sic econuerso affirmatio negationem. Et dicendū q̄ negatio apta nata est remouere q̄cquid recipit: quia negatio est actus destruens suū obiectū. vnde obiectum negationis qd̓cunqʒ fuerit remouetur per negationē: q̄m negatio aliq̄n est obiectum negationis: aliq̄n negatio negatur: vt nō sortes nō currit: ⁊ ideo negatio remouetur per negationem. ⁊ ideo ex cōsequēti ponitur affirmatio: qꝛ remota negatione ponit̄ affirmatio: eo q̄ necesse est semꝑ esse affirmationē vel negationem

Et iō due negatiōes equipollent vni affirmationi. Affirmatio aūt nō est apta nata destruere suū obiectum: sed ponit ipsum potius ⁊ cōseruat: ⁊ ideo est res cū res affirmatiua q̄ est obiectū affirmationis: nō remouetur per affirmatiōeʒ: ⁊ ob hoc due affirmationes nō possunt eq̄pollere negationi Ad illud aūt qd̓ obijcit: qꝛ affirmatio remouet negationem sic econuerso: Dicēdū q̄ due cōparationes sunt in affirmatione: ⁊ duem negatione diuersimode cēpate. Vna enī est cōparatio affirmationis ad illud qd̓ affirmat̄. Alia vero habet ad illud cui opponitur: ⁊ ille due comparatiōes affirmationis non sunt respectu eiusdē sed respectu diuersorum. verbi gr̄a: hec affirmatio sortes currit affirmat sortē currere: ⁊ apponitur ei qd̓ est: nō sor. currere: ⁊ iō rōne oppositionis non pōt destruere suū obiectū. Sed due cōparationes in negatione sunt respectu eiusdē: qꝛ negatio semper negat aliquid sicut affirmatio affirmat: ⁊ semper negatō opponitur alicui: sed non nisi ei qd̓ negat. ⁊ ideo negatio rōne sue oppōnis semꝑ destruit suū obiectum qd̓ negabat: sed affirmatio nō opponitur ei qd̓ affirmat vt dictum est: ⁊ iō affirmatio nō destruit qd̓ affirmat. ⁊ sic non est simile de affirmatione ad negationē: ⁊ de negatione ad affirmationē: vt patet iam per hoc: q̄ negatio opponitur affirmationi ⁊ negat eā: affirmatio opponitur negationi: ⁊ nō affirmat eā sʒ aliud vt dictū est. Item dicit Arist. 2.° topicoꝝ. Quū aliquid non est susceptibile vni⁹ cōtrarioꝝ neqʒ alteri⁹: ergo qd̓ nō pōt negari nō pōt affirmari: sed ista sor. non currit non potest affirmari cū sit negatiua: ergo nō potest addi ei altera negatio vt per eam neget̄: ergo due negatiōes nō eq̄pollēt affirmationi. Ad hoc dicūt quidam q̄ negatio quodāmodo est affirmatio: q̄m negatio habet in se de ente: siue de affirmatione. vnde participat naturam affirmatōis ⁊ ideo potest negari per negationem: ⁊ ita homo proponit sor. nō currit pōt ei addi altera negatio sic: non sortes non currit: ⁊ ita due negationes equipollent affirmationi. Sed ego credo q̄ melius dicitur q̄ q̄ʒuis accidentium negatiua non possunt reflecti supra se agēdo in se sed in suū obiectuʒ tum accidentia causata a rōne possunt reflecti supra se agēdo sicut rō supra se cognoscēdo in se ⁊ iudicando de se. vnde negatio q̄ est actus siue accidens creatum a rōe: potest reflecti simplr̄ supra negationem: siue supra se negatā agēdo in ipsum ⁊ ideo negatio pōt negari q̄ʒuis non pōt affirmari. Et cōsideratio Aris. debet intelligi de accidētibus nature: siue de contrarijs negando: vt albū nigrum calidū frigidū ⁊ ꝯsimilia. Itē ille due: sortes currit: ⁊ non sortes non currit equipollēt sibi inuicē: ⁊ ꝯdicūt huic sortes nō currit: Sed ꝯtradicit Aris. q̄ vnū vni opponitur: ergo due oppōnes nō ꝯdicūt vni. Dicendum q̄ duplicit̄ fit ꝯtradictio. s. primo ⁊ ex ꝯn̄ti. vnde in his est p̄ma ꝯdictio: sortes currit: sortes nō currit: contradicit ex ꝯn̄ti huic: sortes non currit: qꝛ inq̄ʒtuʒ equipollēt: ꝯuertitur cū ista. s. sortes currit: vnde intellige q̄ in cōtradictiōe p̄ma semꝑ altera ē negatio: ⁊ alt'a affirmatio. vn̄ dicit Aris. q̄ ꝯdictio est affirmatio ⁊ negatio apposita sed in cōtradictione que est ex ꝯn̄ti negatio pōt ꝯdicere negationi. Item nota q̄ negatio preposita vel postposita termino singulari idem significat: vt sortes non currit: ⁊ nō sortes currit. sʒ nō est siliter in terminis cōib⁹ cuiusqʒ hec est indefinita: hō currit. hec aūt v'lis negatiua non hō currit. Nequʒ est cōtrariū qd̓ dicit Aris. q̄ transposita nōia et verba idem significant: quia intelligit de alijs dictionibus: q̄m intelligit de dictione que est subijcibilis vel predicabilis vt homo animal: vel que est dispositio ipsius subijcibilis vl̓ predicabilis absolute ⁊ non intelligit de dictione: que est dispositio vnius ad alterum: vt sunt negationes ⁊ signa vniuersalia negatio enim negat vnum ab altero: ⁊ signum vniuersale disponit subiectū in respectu ad p̄dicatum. Item q̄rit̄ de hoc sophismate: nullo homine currente tu es asinus. probatio hec est falsa aliquo homine currente tu es asinus: ergo eius contradictoria est vera: hec. scilicet non aliquo homine currente tu es asinus: sed non aliquo ⁊ nullo equipollent: sicut non aliquis ⁊ nullus ergo est vera nullo currente tu es asinus. Sed contra nullo homine currēte tu es asinus: ergo dum nullus homo: vel si null⁹ hō: vl̓ qꝛ null

sus hõ currit: tu es asinus qd falsum ẽ. Solutio: prima ẽ falsa. s. hec nullo hoĩe currente tu es asinus: q2 ista per quam probat eam peccat fm diuisionem ⁊ cõpositionẽ hec. s. nõ aliquo hoĩe currẽte tu es asinus: eo q negatio potest negare participium participiũ: ⁊ sic est diuisa ⁊ falsa. vel põt negare verbum in cõgatione ad verbum sequens: ⁊ sic est cõposita ⁊ vera: isto modo equipollet prime. s. huic nullo hoĩe currẽte tu es asinus: sed hec est falsa nullo homine ⁊c. q2 negatio que est in cõparatione huius signi nullo nõ potest ferri vltra participiũ per hanc regulam: Quotienscunq3 negatio ⁊ distributio includuntur in termino vno ad nihil põt vnũ ferri sine reliquo: s3 distributio nõ fertur vltra participiũ ergo neq3 negatio. ⁊ ita hec est falsa: nullo homine currente ⁊c. quare ⁊ sua equipollens illo modo que ei equipollet: ⁊ vtraq3 affirmatiua est hec. s. non aliquo hoĩe currẽte ⁊c. ⁊ nullo hoĩe currẽte ⁊c. fm q equipollet. Et per hoc etiã patet q neutra contradicit huic aliquo hoĩe currente ⁊c. qm affirmatiua nõ cõtradicit affirmatiue. Item queritur de hoc sophismate: Nihil est nihil. Probatio: eius cõdictoria est falsa: s. aliquid est nihil: ergo prima vera. Contra: nihil est nihil ergo nihil nulla substantia est: ⁊ est locus a genere siue a toto in quantitate: vt nihil est: ergo nihil nulla substantia est: sed conclusio est falsa hec. s. nihil nulla substantia est: q2 equipollet huic: qdlibet est aliqua substantia: qd falsum ẽ ergo prima ex qua sequitur est falsa. Solutio: Prima est vera. s. nihil est nihil: q2 equipollet huic: quodlibet est aliqd per illam regulam: Quotienscunq3 duo signa vlta nature ponũtur in eadẽ oratione: ita q vnũ in subiecto ⁊ reliquũ in pdicato. primũ equipollet suo contrario. secũdũ suo cõtradictorio. Item improbatio peccat s3 cõiter loquendo q2 sicut hic est cõñs cõiter loquendo: qdlibet est aliquid: ergo quodlib3 est aliqua substantia. Silr hic est cõñs nihil nihil est: ergo nihil nulla substantia est. Ad illud quod obijcit qd videtur locus a genere siue a toto in quantitate. Dicẽdũ q nõ ẽ verũ: vnde est ibi locus fm cõñs sicut: hic: null9 homo ẽ nullum aĩal: ergo null9 homo est nullũ risibile: q2 ĩ ista. omnis homo est nullũ aĩal: aĩal remouetur a subiecto ⁊c. apponatur alia negatiua: per hoc signũ nullus remouetur pdicatũ negatum a subiecto sic: nullus homo ẽ nullũ aĩal: sed remouere pdicatũ negatũ ẽ ponere ex consequenti affirmatũ in eodẽ: ergo ista: nullus hõ ẽ nullũ aĩal: equipollet: oĩs homo aliquod aĩal est. ⁊ silr ista: nullus homo est nullũ risibile equipollet huic. oĩs homo ẽ aliqd risibile. hic autẽ ponũt cõñs aĩal est: ergo risibile est. sicut hic: aĩal currit ergo homo currit: ergo hic oĩs homo est animal: ergo oĩs homo ẽ risibile. ⁊ silr in suis equipollentibus: nullus homo est nullum aĩal: ergo nullus hõ est nullu3 risibile: ⁊ silr est in proposito nihil nihil est: ergo nihil nulla substantia est. Item videtur q nulla cõclusio improbationis sit vera: qm hec est vera: nulla substantia est nihil: qd p3 per predictam regulã: q2 equipollet huic: oĩs substãtia est aliquid. ⁊ etiã: q2 sua cõuersa est falsa hec: aliqua substantia est nihil: ergo hec est vera: nulla substantia ẽ nihil: ergo sua cõuersa est vera: hec s3 nihil est nulla substantia: Et dicendũ q nõ recte conuertit illam: nulla substantia est nihil. q2 debet ponere signum subiecti supra totũ predicatũ ⁊ reducere ad subiectum sic: nulla substantia est nihil: ergo nullũ ens nihil substantia sed vtraq3 est vera: ⁊ sic non probat cõclusionẽ improbationis. Item q conclusio improbationis sit falsa pbatur dupliciter: q2 Vno mõ per predictam regulã: ⁊ alio mõ q2 eius cõdictoria est vera: hec. s. aliquid nulla substantia: vt albedo ⁊ quodlibet aliud accidens ⁊c.

De dictionibus exclusiuis.

Dicto de negatione ⁊ de affirmatione: cõsequenter dicẽdũ est de dictionib9 exclusiuis: vt tm̃ solus. Circa quas primo q̃ritur: ppter qd dicatur dictio exclusiua. Et qd significet dictio exclusiua. Secõ qt ⁊ q̃ sunt cause exclusionis: ⁊ q̃ exigunt ad eẽ exclusiõis. Tertio qt sunt ptes siue spẽs exclusiõis. Quarto q̃rit descẽdẽdo ad q̃ndã causam exclusionis. s. ad id quod excluditur: ⁊ qui sunt ea q̃ debent excludi. Quintum ⁊ vltimum est de differentiis dictionum tantũ solus in suis exclusionib9. Primum ergo queritur ppt qd dictio dicatur exclusiua. Et dicũt quidã q dictio dicitur exclusiua: q2 significat exclusionẽ Sed cõ: nulla dictio significat actum quem exercet: vt ille terminus homo non significat suppositionẽ quã exercet supponendo pro hoc vel pro illo: ⁊ sic de alijs sed significat hominem ⁊ exercet suppositionẽ: ⁊ sic de alijs: ergo nulla dictio significat actũ quẽ exercet: ⁊ est inductio. ⁊ est locus a ptib9 sufficienter enumeratis: sed tantum ⁊ solus exercet exclusionẽ ergo nõ significat eã. Item exclusio intelligit dupliciter sc3 vt cõcepta ⁊ vt exercita: sicut: cursus significatur vt cõceptus per hoc nomẽ cursus: ⁊ per hoc verbum curro ris. Aliter aũt significatur cursus vt exercitus: vt cũ aliquis exercet ipsũ currendo. Silr exclusio intelligit vt concepta sicut per hoc nomẽ exclusio: nis. ⁊ per hoc verbum excludo dis. Aliter autẽ intelligitur vt exercita. vt per ipsas dictiones solus ⁊ tm̃: ergo si solus ⁊ tantũ significant exclusionẽ: aut significãt hoc mõ aut illo: sed si significet eã vt conceptam: ergo ille dictiões exceptio: nis. ⁊ exclusus ⁊ excludo ie erunt dictiones exclusiue qd falsũ est: ergo non significant eã vt conceptã: neq3 significant eam vt exercitã: q2 sicut se habet est dictio in cõi ad actũ suũ comunem quẽ exercet: qui est significare: Silr dictio specialis ad actũ suũ specialẽ. sed dictio in cõi nõ significat actum suũ cõem. Dictio eni non significat significare sed exercet ipsum: ergo dictio specialis nõ significat actum suu3 pprũ sed exercet ipsu3: ergo dictio sol9 nõ significat exclusionem sed exercet eam: ergo dictiones exclusiue nõ significant exclusionem vt exercitam: neq3 vt cõceptã vt pbatũ est: ergo nullo modo significat exclusionẽ qd concedimus dicẽtes. Q dictiones exclusiue dicuntur nõ q2 significant exclusionem: sed q2 eis exercent eam: vt tantũ ⁊ solus dicuntur dictiones exclusiue ab exclusione exercita: ⁊ nõ ab exclusione significata. sicut securis dicitur incisiua ab incisione exercita ⁊ nõ ab incisione significata. securis eni nullo modo significat incisionem s3 significat securim sicut hõ hominem ⁊ exercet incisionẽ siue ipsum scindere. Ad illud aũt qd q̃ritur qd significet dictio exclusiua. Dicẽdum q significat idẽ qd hec oratio non cũ alio: siue priuationẽ associationis totius ad partẽ: vt sol9 sortes currit: idest sortes currit ⁊ nihil aliud. vel sortes currit ⁊ nullus alius hõ currit. ⁊ sic pars ponitur ⁊ totum remouetur: q2 ponitur sortes remouetur q̃libet ali9 hõ: vel qdlibet aliud a sorte ⁊ totu3 nõ associatur parti sue. Et sic dictio exclusiua priuat associationẽ totius ad partẽ per suã significationem: ⁊ ideo dicitur significare priuationẽ associationis totius ad partem. Sed ad istam priuationem sequit exclusio oĩum aliarũ: sicut ppũs actus sequitur ad id per quod exercetur: ⁊ iõ exclusio importatur per dictionem exclusiuam nõ vt significata sed vt exercita: ⁊ sic patet primũ.

Circa secundum queritur in hũc modũ: associatio ⁊ priuatio associationis opponuntur vt priuatio habitus: sed priuatio diffinitur per habitu3 q2 cecitas est priuatio visus in oculo: ⁊ per hoc habet eẽ: ergo priuatiõ associatiõis erit per ea per que est associatio: ⁊ per illã habebit esse: sed ad associationem exigitur q associetur ⁊ cui associetur: ⁊ in quo associetur: ergo ad priuationẽ associatiõis exigunt eadẽ tria: qd concedimus. Unde dicendum q ad exclusionẽ que sequitur ad priuationẽ pdicta3 quattuor exiguntur hic. s. qd excludit: ⁊ a quo excluditur: ⁊ respectu cuius excluditur: ⁊ quartum est ipse actus excludendi: vt cũ dicitur: solus sortes currit: alij a sorte excluduntur vt a subiecto respectu cursus: ⁊ actus excludẽdi importatur per hanc dictionem solus. Et hec quattuor cãe exiguntur ad exclusionẽ simplr. Ex predictis patet quedã regula que talis est: Ubicunq3 vere fit exclusio semper id respectu cuius exclusio ponitur in eo a quo oĩa excluduntur: vt tm̃ homo est risibile. hic enim risibile respectu cui9 fit exceptio ponitur in homine a quo oĩa alia excluduntur. vnde sequitur tm̃ homo ẽ ergo hõ est risibile: ⁊ tm̃ homo currit: ergo homo currit. Ex predictis sequitur alia regula que talis est: Omnis dictio exc-

ꝑtina vera relinquit suã preiacẽtẽ verã: vt patet ex predictis exemplis: vt solus sortes currit: ergo sortes currit. Proposi tio dicitur exclusiua in q̃ ponit̃ dictio exclusiua: vt tantum solus: vt solus sortes currit: tãtum sortes currit. Preiacẽs aũt dicitur ipsa propositio remota dictiõe exceptiua: vt hõ currit: vel sortes currit. Scd̃m p̃dicta queritur de hoc so phismate: tm̃ vnũ est. Probatio. vnũ est ꝛ nihil est aliud qd̃ nõ sit vnũ ergo tm̃ vnũ ẽ. Cõtra multa sũt ergo tantũ vnũ est. Itẽ ꝑbatio p̃mi: q2 vt vult. Aristo. ꝛ Boeci⁹: vnũ quodq3 singulariter est: q2 vnum: ẽ ergo vnũ tm̃ est. Item ĩ eodẽ Boecio: Vnũquodq3 est ideo q2 vnũ numero ẽ: sed vnũ numero est vnũ: ergo vnũquodq3 vnũ ẽ ergo tm̃ vnũ est. Itẽ ad idẽ pz per quãdã regulã que talis est: Quotiens cunq3 vnum de altero conuertibilr̃ predicatur si dictio ex ceptiua vere adiungitur vni ꝛ reliquo: vt tantum hõ currit ergo tm̃ risibile ꝛ econuerso. sed vnũ cõuertitur cũ ẽte ergo si dictio exceptiua vere adiungitur enti: ergo ꝛ vni: sed hec est vera tm̃ ens ẽ: ergo hec ẽ vera tm̃ vnũ ẽ. Solutio pri ma duplex: q2 hoc nomen vnum est equiuocũ: eo q2 est que dã vnitas que est essentialis: vt illa per quam res existit in esse speciali siue in esse specifico: ꝛ hec est vnitas ꝑ formam completiuam dãtẽ esse rei: sepãrãdo ꝛ distinguendo ipsam rem ab omnibus alijs in sua specie: vt sortes nõ solũ ẽ ĩ spe cie hois per suam formã cõpletiuã: sed etiam ipse per ipsam perficitur in suo esse ꝑprio: ꝛ specificatur cum distinguitur ab oĩbus alijs hoĩbus: ꝛ hec est vnitas essentialis. Alia est vnitas accidentalis que est principium numeri. vnde sicut numerus accidit rebus que numerãtur: similiter ꝛ vnitas per quã numerantur: ꝛ que est principium numeri accidit eis. Quicq̃d eni mouet̃ per hanc vnitatem numerat̃: q2 ni hil aliud est numer⁹ nisi aggregatio vnitatũ. Numerus eni est multitudo ex vnitatibus aggregata: vtraq3 istarũ vnita tũ conuertitur cum ente. Sed differũt ĩ hoc: q2 prima ẽ eẽn tialis: ꝛ in hoc q2 in prima est secũda: vt accidens in subie cto. vñ de secunda accidit prime: ꝛ sic vnitas dicitur equiuo ce: ꝛ siĩter vnũ. Dico ergo q2 si accipiatur vnitas essentialis siue vnum essentiale: sic prima est vera. Si aũt accipiatur acci dentalis siue vnũ accidentale: sic prima est falsa: q2 dictio ex clusiua adiuncta parti numerali destruit totum: vt duo tã tũ currũt: ergo nõ tria ꝛ sic ꝛ tm̃ vnũ nõ: ergo duo: vl̃ nõ ex go multa. Alij dicũt q2 prima est duplex hec. s. tm̃ vnũ ẽ: eo q2 põt fieri exceptio rõne suppositi: ꝛ sic est vera: vel potest fieri exceptio rõne accidentis siue forme: ꝛ sic falsa: ꝛ tunc se quitur: tantũ vnũ est: nõ ergo multa sũt: sed primã solutio nẽ credo esse veriorẽ. Ad improbationẽ ꝟo dicendũ quod procedit sm̃ q2 vnum dicit vnitatẽ essẽtialem: q2 quicq̃d est sm̃ cõpletiuũ est: que dat ei esse: vt sor. est per suam for mam cõpletiuam que est aĩa ipsius: ꝛ specificatur ꝛ differt ꝛ at ei vnitatẽ essentialẽ: ꝛ sic est de omnib⁹ alijs. Ad im probationẽ dicendum q2 accipit vnitatem accidẽtalem que sm aggregationẽ est principium vnum: ꝛ hoc modo tenet improbatio. Ad duo argumenta sequentia dicendum q2 accipiunt vnum essentiale sicut improbatio accidẽtale. Ad vltimum argumentum dicendum q2 bene sequitur tm̃ ens est: ergo tm̃ vnũ est. accipiendo eni ens sm̃ vnitatẽ essentialẽ: sed non sequitur: tm̃ ens ẽ ergo tm̃ vnũ est: q2 ac cipit sm̃ vnitatẽ accidentalẽ q̃ꝫ vnitas accidentalis con uertatur tum ente: q2 vnũ accidentale dicit discretionem si ue rem discretam: cum sit principiũ vnum. ens ꝟo forme nõ dicit rem suam ꝑ modũ substantie: ꝛ sic peccat sm̃ figuram dictiõis: sicut hic: tm̃ homo currit: ergo tantũ vnus homo currit. posito q2 omnes hoĩes currant: ꝛ nihil aliud currat: hec est vera: tm̃ homo currit. hec aũt est falsa: tm̃ vnus ho mo currit. ꝛ est figura dictionis sicut dictum est: q2 homo dicit rem suam ꝑ modũ substantie: sed vn⁹ addit discretio nem vni super ipsum. Preterea ibi ẽ accidens: q2 cũ esse con ueniat vni ꝛ multis: q̃uis dictio exceptiua vere adiungatur enti respectu esse vt tantum ens est: non tamen potest adiũ gi dicenti discretionem numeralẽ vnũ de hoc vno nõ possũ dicere: tm̃ vnum est: q2 tunc excluderentur duo ꝛ tria: ꝛ sic de alijs ascendendo: vt tantũ vnũ non ergo duo neq3 tria ꝛ sic de alijs. vñ esse est ibi res substantia ꝛ vnum est accidens ei: ꝛ exclusio respectu esse assignatur cõuenire vtriq3 siue sicut ab vtroq3. Ad illud quod obijcitur ꝑ regulam cõuertibi lium dicẽdũ q2 regula debet itelligi remoto accñte sic alie oẽs regule q̃uis eni regula sit sine materia. Quicq̃d eni p̃dicatur de diffinitione ꝛ de diffinito: nõ sequit̃ aĩal rõnale mortale est diffinitio: ergo h̃ ẽ diffinitio ꝑpt̃ accñs qd̃ impedit.

Circa tertiũ q̃ritur quot ptes sunt exclusiõis ꝛ solẽt esse due: quia ponitur duplex exclusio. Vna est ge neralis ꝛ altera specialis. Generalis exclusio ponit̃ cõmuniter quando excluditur diuersum genere. Specialis vero qñ excluditur diuersum specie. Sed contra diuersũ tripliciẽ dicitur: diuersũ genere: diuersum specie: diuersum numero: ergo si exclusio dicitur generalis: quia diuersa ge nere excluduntur. ꝛ specialis quia excluditur diuersum spe cie ergo debet esse alia exclusio numeralis ex eo q2 excludun tur diuersa numero: ergo non solum erunt due partes siue due species exclusionis: sed etiam erunt tres. Et dicendũ q2 non sunt nisi due partes e xclusionis. s. generalis ꝛ specialis: sed non dicitur exceptio gn̄eralis eo q2 diuersa genere ex cludunt̃: sed q2 ab aliquo subiecto excludantur omnia que cõicant cum eo in aliquo genere siue in aliquo generali vt ad omnia que sunt sicut in ente. Vnde hoc modo sensus huius ꝑpositiõis: solus sor. currit est talis: sor. currit ꝛ nihil vel nullum aliud ens. Item specialis exclusio non dicitur eo q2 diuersum specie excludatur. sed dicitur exclusio specia lis qñ ab aliquo subiecto excluduntur quecunq3 cõicãt cũ eo in aliquo speciali: ꝛ hoc modo sensus huius solus sortes currit est talis: sortes currit ꝛ nullus alius homo currit. vñ excluduntur alij ꝑticulares homines quecũq3 cõicant cum sor. in hoĩe. Et similiter solus homo currit. i. homo ꝛ nul lum aliud aĩal: q2 animalia oĩa cõicant cũ hoc ĩ aĩali. ꝛ hec est specialis exclusio: ꝛ similiter sensus hui⁹: solus homo cur rit: sit talis homo currit ꝛ nihil aliud currit. tũc est exclusio generalis. Ex predictis patet q2 idem numero non põt excludi vel ea que cõicant in numero eodem: q2 cũ dicitur solus homo currit: ita ponit q2 homo currit ꝑ regulam da tum que talis est. Oĩs exclusiua vera relinquit suam preiacẽ tem veram: ꝛ sic excludetur idem numero: tunc excluderet̃ risibile: vel aĩal rõnale mortale: ꝛ sic esset sensus. solus cur rit ꝛ nullum risibile vel nullum animal rõnale mortale cur rit ꝛ sic ponitur h̃ contradictio: ꝛ ob hoc non poterit fieri ex clusio numeralis. Ex predictis patet q2 quecũq3 sunt di uersa genere vel diuersa numero vel diuersa specie communi cent in aliquo generali ad omnia vt in ente aut ĩ aliquo spe ciali sub ente communiter: non possunt esse nisi due partes ex clusionis. s. generalis specialis. De speciali solet dari talis re gula. Quotienscunq3 fit specialis exclusio non tenet argu mentum ab inferiori ad superius cum dictione exclusiua neq3 a superiori ad inferius: neq3 a parte predicati neq3 a parte subiecti: vt solus sor. currit: ergo solus homo currit ꝛ similiter a parte p̃dicati fit processus: vt sor. currit ergo so lus mouetur: q2 semꝑ est ibi fallacia consequentis. ꝛ patet q2 non tenet huiusmodi argumentatio: q2 posito q2 solus sortes currat: ꝛ quidam equus. tũc est hec vera solus sor. cur rit faciendo specialẽ exclusionem: q2 sensus est sortes currit ꝛ nullus alius hõ. hec aũt ẽ falsa: solus homo currit facien do specialem exclusionẽ: quia sensus est homo currit ꝛ nul lum aliud aĩal quod falsum est: cũ equus currat. ꝛ similiter a parte predicati: q2 posito q2 solus sor. currit ꝛ plato mo ueatur: sed non currat tunc hec vera solus sor. currit. hec ẽ falsa solus sor. mouetur: ꝛ sic patet q2 nullũ est argumẽtum. Q2 vero ibi sit consequens patet q2 premissa claudit ĩ se vnã affirmatiuam ꝛ aliã negatiuã: vt solus sor. currit. i. sor. cur rit ꝛ nullus alius homo: ꝛ solus homo currit. i. hoc ꝛ nul lum aliud aĩal: ꝛ ꝑpter negatiuas non tenet argumentum ab inferiori negatu ad superius: ꝛ ꝑpter affirmatiuas nõ tenet a superiori ad inferius. De generali exclusione ta lis solet dari regula: Quotienscunq3 fit generalis exceptio bene tenet argumentum ab inferiori ad superi⁹ cũ dictiõe exceptiua a parte subiecti ꝛ non a parte predicati: vt solus sortes currit: ergo solus homo currit: q2 prima claudit in se istas duas solus sortes currit: ꝛ nihil aliud a sorte currit.

⁊ propositio illata claudit intra se istas. homo currit ⁊ ni-
hil aliud ab hoie currit. Sed ratione assumptionis bene se-
quitur sor. currit ergo homo currit. ratione negationis bene se
quitur nihil aliud a sorte currit: ergo nihil aliud ab hoie cur
rit: ergo bene sequitur a parte subiecti faciendo generalez ex
clusionem: vt solus sortes: currit ergo solus hō currit.

QUartum de quo querebatur circa dictiones excep
tiuas erat descendendo ad vnā de quattuor causis ex
clusiones. s. ad id qd excluditur: ⁊ ista continet sub
se septem alias. Prima est vtrum dictio exceptiua adiuncta
enti possit excludere aliud: vt tantum ens ⁊ nihil aliud: Si-
militer si adiungatur istis terminis qui conuertuntur cum
ente: vt sunt isti: vnum aliquid res. Scda qd est magis des-
cēdēdo. s. vtrum dictio exclusiua adiuncta vni generalissimo
excludit aliud: vt tantum substantia est non ergo quantitas
vel econuerso. Tertia questio est specialior omnibus aliis
supradictis. s. vtrū dictio exceptiua adiuncta speciei vnius pre
dicamenti possit excludere speciez alterius predicamenti: vt
tantum homo non ergo calor vel albedo. Quarta questio
est vtrum dictio exceptiua adiuncta alicui speciei vnius pre
dicamenti possit excludere ceteras species eiusdē p̄dicamenti:
vt tantū hō nō ergo equus. vel tm̄ color non ergo scia. ⁊ in
vnoquoq; p̄dicamēto: ⁊ hec est specialior oibus predictis:
⁊ istas quattor questiones intellige in terminis substantiali
bus dicentibus qd sibi predicantibus in qd: sicut spēs ⁊ ge
nera vniuscuiusq; p̄dicamenti. Quinta qd est vtrū dictio ex
ceptiua adiuncta termino accidentali excludat alios termi-
nos accidentales: vt tantū coloratum ergo sonorum. Sexta
qd est vtrū dictio exceptiua addita vni oppositorum exclu-
dat alterum i quolibet genere oppositorum: vt tm̄ albū nō ergo
nigrū. ⁊ tm̄ videns non ergo cecum: ⁊ sic de aliis. Septima
questio est vtrū dictio exceptiua addita toti excludat ptem
vel econuerso: ⁊ vtrum addita minori numero excludat ma
iorem vel econuerso: vt tm̄ paries nō ergo domus. ⁊ tm̄ duo
nō ergo tria. Circa prima obiicitur q dictio exceptiua adiū
cta enti vel suis conuertibilibus nihil pōt excludere: qz qd
excluditur debet cōuenire cū eo a quo fit exceptio in generali
vel speciali. Sed nihil pōt cōuenire cum ente in aliquo ge-
nerali vel speciali supra ens duplici de causa. s. vel quia nihil
aliud ē ab ente: vel qz nihil aliud est supra ens: ergo nihil po
test excludi ab ente: ergo dictio exceptiua adiuncta enti ni-
hil potest excludere. Item ad idē dictio exceptiua nō po
test excludere nisi quod est extra terminum cui adiungitur: vt
tm̄ hō non ergo asinus: qz asinus extra hoiem est: sed nihil ē
extra ens: ergo dictio exceptiua adiuncta enti nihil potest ex
cludere. Item ad idem nihil excluditur nisi idem vel
diuersum quo ad naturalem suppositionē: vt tantū hō nō
ergo asinus. vel quo ad quandam accidentalem vt quo ad
eam q̄ fit p aliqd restringens tm̄ ex eadē pte: vt tantu hō al
bus nō ergo niger. ex hac pz ab aliquo termio nō restricto
p aliquid ex eadē pte sz simpliciter sumpto nō pōt excludi ni-
si quo ad naturalem suppositionem. sed ab ente simpliciter
nihil est diuersuz quo ad naturalē suppositionē: ergo ab en
te simpliciter sūpto predicta restrictione non restricta siue co-
artata: nō pōt excludi: ergo dictio exceptiua adiuncta enti
nihil pōt excludere. Item ad idem Quicqd est ens est.
quicquid est est ens: ergo conuertibilia sunt ens ⁊ esse: sed ni
hil est dictū: tantū ē nec aliquid excluditur: ergo nihil ē dictū:
tm̄ ens ē nec aliquid excluditur. Solutio exceptiua dictio
adiūcta enti excludit aliqd: qz excludit oia que ad naturalē
suppositionē eorum que sunt diuersa ab ente: ⁊ in naturali
suppositione eorū que conuertuntur cum ente: qz cū ente:
qz naturalis suppositio nō solū est de ente sz etiam de nō ēte
Naturaliter enī supponuntur p terminū tam ētia q̄z non en
tia. vñ exclusio nō solū ē de ente sz etiā de nō ente. vñ sequitur
tm̄ ens est ergo nihil aliud ab ente est. Ad aliud quod
obiicitur dicendum q cōuertit consequentiam vñ peccat sm
consequens: ⁊ qz quicquid cōicat in aliquo generali: vel in ali
quo speciali cum eo a quo fit exceptio debet excludi p dictio
nem exceptiuam ⁊ non econuerso. nō enī oportet q illud qd
excluditur: siue quicquid excluditur cōicet cum eo a quo fit ex
clusio in aliquo generali vel in aliquo speciali: qz conuertit
consequentiam sicut hic. Quicqd est hō est aial ⁊ non econuer-
so: q quicqd sit aial q sit hō. Sicut enī aial in pluribus est
q̄z homo: sic excludi in pluribus est q̄z in cōicantibus i spe-
ciali vel in generali cū eo a quo fit exclusio: qz est in istis ⁊
non in cōicantibus. vnde nō oportet q si aliquid excludatur
ab ente: q d cōicet cū aliquo in aliquo generali vel spāli q̄ p
uertit consequentiā. Ad sm̄ dicendū q hoc ē duplex: dictio ex-
ceptiua nō pōt excludere nisi qd ē extra terminū: qz eē extra terminū
dupliciter ē: qz vel q̄ ad eēntiā sic alia ē eēntia hois: ⁊ alia eqi: vel q̄
ad naturalē suppositionē sicut equus non continetur in nāli
suppositione hois nec econuerso. vñ dicit q non fit exceptio
generalis excluduntur ea que sunt extra terminū quo ad na
turalē suppositionem tā essentiū q̄z nō essentium. Sed qñ
fit specialis exceptio excluduntur ea q̄ sunt extra terminum
quo ad naturalē suppositionem entium cōicātiū cum illo
a quo fit exceptio in aliquo speciali. Vñ si licet aliqñ excludā
tur ea que sunt extra terminuz quo ad essentiam: vt tm̄ hō
nō ergo asinus nō excluduntur inquantum sūt extra terminū
quo ad nāles eēntias: sed in quātū sūt extra terminū quo ad
naturalē suppositionē. vñ dico q licet quo ad eēntias nihil
sit extra ens: qz essentia sil' sūt eēntiū: inde quo ad nālē sup-
positionē aliqd est extra ens: ⁊ sic dictio exclusiua addita en-
ti aliquid pōt excludere. Ad tertium soluendū p interē
ptionē: qz aliqd est extra naturalē suppositionē entis vt di-
ctū ē: qz nō supponuntur essentia p terminum. Ad vlti
mum aūt dicendū q nō pōt fieri exclusio ab hoc actu esse:
qz ille actus esse: cōprehēdit sub se eē aliū actū: sicut cōsequēs
cōprehēdit sub se qlibz aliud añs suū: ⁊ iō nullus alius actus
pōt excludi ab hoc actu eē. Sed ens nō cōprehendit sub se
oē aliud suppositū: sz solum supposita sua ⁊ suarū partiū: qz
supposita nō eēntiū impossibiliū esse nō cōprehēdit sub
se vt vacuū ⁊ infinitū: ⁊ aliorū non entiū: ⁊ ideo pōt excludi
ab ente cū exclusio fiat ab eo quo ad naturalē suppositionē
Qz aūt ille actus eē cōprehēdat eē aliū actū sub se nō quo ad
subiectionē vel p̄dicationē: sz vt ita dicam quo ad successio-
nē patet qz oēs alii actus antecedunt ad istum vt si est est: ⁊
si cogitat est ⁊ sic de aliis. Circa secundum sic obiicitur cū
dictio exceptiua excludat diuersum quo ad naturalem sup-
positionem: ⁊ vnū generalissimū non sit de suppositione alte
rius neq; ecōuerso: sed sunt diuersa quo ad naturalem sup-
positionem: ergo dictio exclusiua addita vni generalissimo
excludit alterū ⁊ econuerso. Item ad idem. Dictio exclu
siua excludit ea q̄ sūt diuersa a subiecto: siue excludit diuer
sa subiecta: vt tantum grammatica non ergo musica. sed
diuersa generalissima non possunt esse subiectum vnū: imo
sunt diuersa subiecta: ergo dictio exclusiua adiuncta vni ge-
neralissimo excludit alterum ⁊ econuerso. Sed contra
dictio exclusiua non pōt excludere qd intelligitur in subie
cto cui adiungitur vt tm̄ albū currit nō ergo corpus currit
vel tm̄ grāmaticus disputat non ergo hō disputat: quia al
bum dat intelligere corpus. ⁊ grāmaticus dat intelligere ho
minem: sed quantitas dat intelligere substantiam: ergo di-
ctio exceptiua adiūcta quantitati non potest excludere sub-
stantiā: ergo dictio exceptiua adiūcta vni generalissimo nō
excludit alterum. Item ad idem Omnis exclusiua pōt
suam preiacentem verā: ⁊ ideo sequitur: si tm̄ quantitas est
quantitas est: ⁊ si quantitas est substantia: est quare alia
a subiecto nō sunt nisi i substātia: ergo posita quantitate vel
quolibet alio generalissimo: necesse est ponere substantiam
ergo a primo: si tantum quantitas est substantia est: ⁊ sic
de aliis generalissimis: ergo dictio exclusiua adiuncta vni
non excludit alterū. Et dicendū q dictio exclusiua adiū
cta vni generalissimo excludit alterum: vno modo ⁊ alio
mō nō: ex eo q generalissima alia a substantia habent duas
cōparationes. Vnā sm abstractionē put vnūquodq; ordina
tur sm p̄dicamētalem lineā i sua ordinatiōe ad oēs spēs s
tue ⁊ oia indiuidua sub ipso existētia. Et hoc m̄ opotet in
q̄libz p̄dicamento fieri tales figura sic illa q̄ est i isba q̄ dr ar
bor porphirii. Aliā aūt hñt circūscriptionē sm concretionē
ad substantiā in qua sūt: ⁊ sic sumūtur oia p modum acci-
dentis: sz sm cōparatiōe priorem sumuntur per modum
essentie siue p modū eius q̄ ē qd. vñ sm p̄mā cōparationē di-

ctio exclusiua adiuncta vni generalissimo excludit alia generalissima: ⁊ sic cōcedo nisi q̄n faciūt subiectū vnū qđ ī paucis accidit: vt tm̄ substātia ē colorata. Hic eni excludit̄ superficies: q2 superficies ⁊ sb̄a faciūt vnū subiectū coloris. vn̄ nisi diuersa p̄dicata faciūt subiectū vnū sed dictio exclusiua adiūcta vni generalissimo excludit alteꝝ f̄m hāc cōgatonē: sed f̄m cōgatonē quā habeat f̄m ꝯcretionē sic dictio exclusiua adiūcta vni nō excludit alteꝝ. vn̄ cū dr̄: tm̄ agēs currit nō sequit̄ grāmatic⁹ nō currit vl̄ musicus vel tricubitū vel bicubitū vel hō: q2 sortes hō est ⁊ bicubitus vel tricubit⁹ vl̄ grāmatic⁹ music⁹ ⁊ agēs. Vn̄ dicēdū ergo ꝙ tunc si generalissima sumant̄ in cōcretione: dictio exclusiua adiuncta vni generalissimo nō excludit alteꝝ. Sed si sumant̄ ī abstractione tunc dictio exclusiua adiūcta vni excludit alterū nisi faciant subiectū vnū. Ad alia duo argumēta p̄mo dicendū ē ꝙ bene tenent si sumant̄ in abstractione ⁊ nō faciūt subiectū vnū. Ad tertiū argumētū dicēdū ꝙ vnū intelligit̄ in altero dupliciter: q2 nō mō intelligit̄ vnū eēntialit̄: vt aīal ī homine ⁊ tale nō excludit̄: vn̄ seq̄t̄: tm̄ hō currit nō ergo aīal currit. Alio autem modo intelligit̄ vnum in altero ꝑ pendentiam accidentis ad subiectum. vnde ī omni accidente includitur subiectum: ⁊ hoc dicitur: quia accidens concretū dat intelligere subiectum: vt album dat intelligere corpus ⁊ etiam accidens in abstractione dat intelligere subiectum. Color enim non potest esse nisi in corpore vnde siue accipiant colorem in cōcretione sic et proprie dicitur coloratum siue ab abstractione semper intelligitur corpus: ⁊ sic de aliis nouem p̄dicamentis: quia intelliguntur abstracta vt quantitas qualitas ⁊ sic de aliis. siue concreta vt quantum: tale semꝑ dat intelligere substantiam. dico ergo ꝙ id quod intelligitur in accidente concreto non excluditur vnde non sequitur tantū albū currit non ergo corp⁹: vel tm̄ homo currit non ergo animal. Sed illud qđ intelligitur in accidente abstracto bene excludit̄ ꝑ dictionem exclusiuam: vt tantū quātitas non ergo substantia. ⁊ hoc dico nisi illa duo faciunt vnum subiectum alicuius accidentis: sicut dictum est pri⁹ Sicut superficies cū s faciunt vnum subiectum albedinis vl̄ coloris. Ad quartum dicendum ꝙ re vera omnis ꝓpositio exclusiua ponit suam preiacētem veram. sed in hac ꝓpositiōe tantū quātitas est duo sunt. s. hec dictio tantū que est dictio exclusiua: ⁊ illud cui adiungitur. s. quantitas. Dico ergo ꝙ dictio exclusiua excludit substantiam: sed quantitas ponit eam ⁊ ideo propositio: tantū quantitas est ponit contradictionem: quia ponit substantiā esse ⁊ nō esse. Ponit etiam substantiam ratione quantitatis ⁊ remouet eā ratione exclusionis que additur quantitati. Circa tertium obycit̄ sic: cum dr̄: tantum hō est albus: ex hoc non sequitur: ergo superficies hominis non est alba: ergo dictio exclusiua addita vni rōne speciei vnius predicamenti non excludit speciem alterius predicamenti. Sꝫ contra magis differunt ea que sunt in diuersis generibus q̄z ea que sūt in eodem genere: siue ea que sunt sub eadem specie: quia pluribus differentiis differūt: sed dictio exclusiua addita vni indiuiduo excludit aliud indiuiduum quod est sub eadem specie: vt tantum sortes. non ergo plato: ergo magis excludit ea que sunt diuersorum generum: quia magis differunt ergo dictio exclusiua addita predicamento vnius speciei: excludit species alterius predicamenti. Et dicendum ꝙ in genere quinqꝫ sunt ea que debent excludi. Unum est diuersum subiectum: vt tantum sortes currit: excluditur plato ⁊ alii particulares homines: quia non possunt facere subiectum vnum sed diuersum. Secundū est diuersum in loco: vt tantum hic non ergo ibi. Tertiū est diuersum tꝑe: vt tm̄ in hoc tempore ergo non in illo. Quartum est oppositū ex parte predicamenti: vt tm̄ sortes est albus: ergo nō est niger nec medio colore coloratus. Quintū est accidēs siue diuersum accidens a parte predicati: similiter positum duꝫ ita sit ꝙ vnum non insit ꝑ alterum: ⁊ ideo non sequitur: tantum sortes est grāmaticus non ergo musicus: tm̄ legit: nō ergo disputat nō ergo currit. ⁊ non sequit̄: tm̄ sortes est colorat⁹ non ergo quantus: quia coloratus inest sorti per hoc quod est quantus: nō sequit̄: tm̄ currit: non ergo mouetur: eo ꝙ vnum inest in altero siue intelligitur ꝑ alterum f̄m ꝯcretionem. Et in omnibus his quinqꝫ modis: excluditur diuersū ꝑ dictionem exclusiuā. Et ī his patet solutio primi argumenti: quia homo ⁊ superficies eius subiectum vnum est coloris ⁊ non diuersum: vnde non excluditur superficies per hanc dictionem tantū cū dicit̄: tm̄ sortes est albus: ita dictio exclusiua adiūcta speciei vnius predicamenti excludit alias dum nō faciunt subiectum: vnde vnū non insit ꝑ alterum vt dictū est. Patet etiam solutio alterius argumēti: quia dictio exclusiua excludit diuersum siue differens aliquo predictorum modorum tantum. Ex predictis patet solutio quarte questiōis que erat vtrū dictio exclusiua adiūcta speciei vnius predicamenti excludit species alias eiusdem quia omnes alie species eiusdem generis excluduntur nisi in vna comparant̄ ad aliam non solum vt species disperata sed etiam vt termin⁹ eiusdē: ⁊ ideo nō sequitur: tm̄ superficies ē ergo linea non est: q2 linea est terminus superficiei superficies corporis. vnde bene sequitur tantum homo non ergo asinus: q2 iste species solūmodo comparantur sibi inuicem vt disperate. Ex predictis patet quinta questio q̄ erat vtrum dictio exclusiua adiuncta termino accidentali excludat t'minos accidētales alios q2 dictio exclusiua vt dictum est prius habet excludere omē accidens diuersum siue disperatū dum ita sit ꝙ vnū nō īsit ꝑ alterū vel faciūt subiectum vnū vn̄ sequit̄: tm̄ sortem eē grāmaticū: nō ergo eē musicū. sed nō sequit̄: tm̄ sortē eē coloratū: nō ergo esse quantū: q2 coloratum inest sorti eo ꝙ est quantum. neqꝫ sequit̄: tm̄ album eē nō ergo corpus: quia ita faciunt subiectum vnum.

Circa sextam questionē obycit̄: quia dictio exclusiua adiuncta vni oppositorum excludat alterum in quolibet genere oppositionis: q2 duo opposita non possunt facere subiectum vnum sed diuersa: sed quotiensciīqꝫ aliqua non faciunt vnum sed diuersa oportet ꝙ vnū excludatur ab altero per dictionē exclusiuam: ergo dictio exclusiua adiuncta vni oppositorum habet excludere reliquū. Qđ concedim⁹ sicut in contrariis: vt tm̄ albus currit non ergo niger. Secundum predicta queritur de hoc sophismate: tm̄ verū opponit̄ falso. Probatio. Uerum opponit̄ falso ⁊ nihil aliud q̄z verum opponitur falso: ergo tantum verū opponit̄ falso. Contra: tm̄ verū opponit̄ falso: ergo tm̄ verū ⁊ falsum opponuntur qđ falsum est: q2 album ⁊ nigrum opponūt̄ ⁊ calidum ⁊ frigidum. Solutio. Dicēdum est ꝙ prima ē simpliciter vera ⁊ improbatio peccat f̄m consequens ab inferiori ad superius affirmato cum dictione exclusiua: quia opponi verum falso in minus est q̄z opponi: sicut oppositio veri ⁊ falsi in minus est q̄z oppositio: cum hec sint species illa vero genus: ⁊ sic cum dicat tantum verum opponitur falso: ergo tantū verū ⁊ falsum opponūt̄ peccat f̄m ꝯsequens. Item dubitatur de relatiue oppositis: q2 ex hac tm̄ pater est sequit̄ ergo filius est. vnde si tm̄ pater est: pater est: q2 omnis exclusiua ponit suam preiacentem: vt si pater est filius est a relatiue oppositis ergo a p̄mo: si tantum pater ē filius est ergo dictio exclusiua adiūcta vni relatiue oppositorum siue correlatiuorum non excludit reliquū. Et dicēdum ꝙ dictio exclusiua adiuncta vni correlatiuorū excludit reliquum: sed in ista: tm̄ pater est ponit condictionē: q2 dictio exclusiua excludit quicquid nō faciunt subiectū vnū f̄m diuersa cū pater ⁊ filius faciat substantia diuersa ⁊ vt vnum ꝙ nihil est dictū pater filius est: sed q2 pater ⁊ filius referuntur ad se inuicem: ⁊ ideo dictio exclusiua adiuncta patri excludit filiū ⁊ econuerso. vn̄ in ista tantū pater ē excluditur filius rōne dictionis exclusiue: sꝫ pater ponitur rōne p̄iacentis: sed pater est ꝑ hoc quod est ad filium: ⁊ ita rōne p̄iacētis ⁊ rōne exclusionis non solum remouetur filius sed etiaꝫ pater q2 filius est per hoc qđ ē ad patrē ⁊ sic tm̄ pater est ponit duplicē ꝯdictiōem: q2 ponit filium eē ⁊ nō esse: ⁊ patrē eē ⁊ non esse. Circa p̄dicta querit̄ de hoc sophismate. Si tm̄ pater est non tantum pater est. Probatio. Si tantū pr̄ ē pr̄ est: ⁊ si pater est filius est. ⁊ si filius aliud a patre est: ⁊ si filius est aliud a parte est non tantum pater est. Contra ibi significatur oppositum sequi ad suū oppositum ergo locutio est falsa ⁊ impossibilis. Ad hoc soluunt quidam ꝙ pater

triplicitur significatur sicut album vno modo nominat id qd erit album: et hoc modo albū potest esse nigrum sm q hec est vera: subiectum albedinis pōt esse albū. Alio modo album dicit cōpositionem ex subiecto et accidēte: vt album currit. i. res habens albedinem currit. Alio modo album negat ipsum accidens. vnde cum dicitur albus contingit eidem vni et eidem inesse et non inesse. Similiter pater dicit vno modo subiectum paternitatis: vt pater generat filium ad quod est pater. Alio modo dicit compositum ex subiecto et accidente vt pater currit. i. homo vel animal habens paternitatē currit. Et his duobus modis excluditur vnum correlatiuorum p dictionez exclusiuā adiūctam alteri. Alio modo pater nominat ipsam relationez que est paternitas vt cum dicitur pater est in genere relationis: et hoc mō non excluditur vnum correlatiuorum ab alio: quia sic vnū ponit aliū et econuerso: sed hoc nihil est: quia cum dictio exclusiua excludit quecumqz non faciunt subiectum vnum sed diuersa et pater et filius non possunt facere vnum sz diuersa. sed diuersa scdm q sunt i genere relationis neqz ab aliquo neqz alio modo oportet q dictio exclusiua adiuncta patri excludat filium et econuerso. Qd cōcedimus. Solutio recta est dicendū q si hec tm̄ pater est: nō tm̄ pater ē simpliciter est vera sed secundum suū antecedens ē impossibile hec. Tm̄ pater est hec dictio tm̄: remouet esse ad subiectum: vel accidens a patre: et ita remouet filium et est ibi hoc relatiuū pater quod ponit filium: et ita ex vna parte remouet filium scilicet a parte cōclusionis ex alia parte ponit ipsum scilicet a pte sui correlatiui. Ad improbationem autem soluendum per interēptionem: qd non sequitur in oppositis ad oppositum: sed sequitur vna pars contradictionis ad antecedens quod cōcludit īter se vtrāqz partem contradictiōis et sic sequitur pars ad totum sicut hic: sortes currit et nō currit: ergo sortes currit. Locus a toto et intelligitur. Contradictio enim integratur ex suis partibus: sicut dom⁹ ex suis partibus. vnde posita cōtradictiōe necesse est ex ea sequi tam de affirmatione qz de negatione per locum a toto integrali.

Item queritur de hoc sophismate. Possibile est sortez videre tm̄ omnē hoiem nō videntē se. Probatio. Possibile est sortem videre tantum omnem hominem cecum: sed omnis hō cecus est scilicet homo non videns se: ergo possibile est sortē videre tm̄ oēz hoiez nō vidētē se. Cōtra si possibile est ponatur q sit i actu sortes videt tm̄ hoiem nō vidētē tunc sortes aut videt se: aut nō videt se: si nō videt se: ergo ē hō nō vidēs se: et videbat quēlibet talē ergo videt se si videt se: ergo ē hō vidēs se: sz nullū talē videbat: ergo nō videt se: qz tm̄ videbat non videntez se ergo videt se et non videt se. Solutio. pma est impossibilis hec. s. Possibile est sortem videre tantum omnem hominē non videntē se: et illa similiter sortes videt tm̄ omnē hominē nō vidētē se: quia vtraqz habet in se contradictionez vt iam patebit. Probatio. peccat secundum consequens procedendo ab inferiori ad superius cum distributione et etiam cum dictione exclusiua: vt omnis homo ergo omne animal: et tantū omnis homo ergo tantum omne animal: qz homo non videns se i plurib⁹ est qz homo cecus. vnde sequitur vt cōuersim: vt si homo est cecus: est homo nō videns se: et non econuerso: quia homo dormiens est homo non videns se: nec tamē est cecus. et etiā vigilans habens oculos clausos: est hō non vidēs se. Qz ista sortes videt tantum omnem hominem non videntem se habet contradictionē. pz qz equipollet illis duabus. s. sortes videt oēz hoiez non videntē se: et non videt aliquē non vidētem se. et iste due sunt exponentes illi⁹. Sed ex illa sortes. nō videt aliquem hominem videntem se: sequitur ergo sortes non videt se videntem se: et est locus a genere siue a toto in modo: sicut hec: sortes. non videt aliquē hominē albū: ergo non videt se albū: sed si sor. non videt se vidētem se ergo sortes non videt se: quia conuertuntur cum earū affirmationes conuertantur. vnde si sortes videt se videntez se: ergo videt se et econuerso. Sed quotienscūqz affirmationes sibi inuicem conuertuntur necesse est negationes sibi inuicem cōuerti: vt si homo et risibile conuertuntur: et homo et nō risibile conuertuntur. et ideo sequitur necessario si sortes non videt se videtez se sequitur ergo sortes. nō videt se per locū a cōuertibili: ergo a primo. Si sortes non videt aliquē hoiez videntē se: ergo nō videt se: et hec est altera pars cōtradictiōis et hoc modo sor. videt hoiem nō videntem se et ipse nō videt se: ergo videt se: et sic videt se: et non videt se. hec aūt cōdictio sequitur ex duab⁹ exponētibus pme et ille due exponētes pme intelliguntur i pma: et cōdictio itelligitur i pma et sic i pma: et sic claudit intra se cōdictionem. Item illud vīc ostenditur alia rōne: qz sequitur si sortes non videt aliquē vidētē se: ergo sortes videt nullum videntē se: qz non aliquē et nullū equipollent sicut non aliquis et nullus: ergo nullus hō videns se videtur a sorte cōuertendo actiuam in passiuam: ergo sortes non videt se quia si sortes videret se: iam aliquis homo videns se videretur a sorte. et dicebant q nullus homo ergo a pmo si sortes non videt se: et sic habetur altera pars contradictionis ex qua est altera exposita: sequitur reliqua pars cōtradictionis sicut prius: quare prima habet in se cōtradictionē. quod concedimus. Itē pbatio q pma est vera hec. s. sortes videt tm̄ oēm hoiez non videntē se: Ponatur q virgili⁹ sortes et plato sint hoīs non vidētes se tm̄: et homines alij vident se. et ponatur cum hoc q sor. videat tm̄ illos tres. tūc hec: ois hō non videns se: conuertitur cum his tribus singularib⁹. Virgilius nō videt se sor. nō videt se: plato nō videt se et iste tres in simul sūpte conuertūtur cū illa: qz sequitur ois hō nō videns se legit: ergo hic et iste legit et econuerso. sz sor. videt tm̄ illos tres: ergo sortes videt tm̄ omnem hoiez nō videntem se: p locum a conuertibili: qz ab vno conuertibili ad alterū sequitur cū dictione exclusiua: vt tm̄ risibile: ergo tantū hō ergo hec est vera: sortes videt tm̄ oēm hoiez nō vidētem se.

Item ad idem Posito q sint tres hoies ceci: et alij videant se: tūc ille due cōuertuntur: ois hō cec⁹ et ois hō nō vidēs se: sz possibile ē sortē videre tm̄ oēz hoiez cecum: ergo possibile est sortem videre tm̄ oēm hominē non videntē se: ergo prima est possibilis. Solutio. Dico q prima est falsa et impossibilis: sicut prius dictū est: quia ponit contradictionē vt prius patuit duplici ratione. Ad primam autem positionem dicendum q ponit duo incompossibilia: et concedo q vtrumqz eorum possibile sm se. Ambo insimul sunt impossibilia: qz hoc ē possibile q sint tm̄ isti tres hoies nō vidētes se: et aliqd similiter sm se est possibile. s. q sor. videat tm̄ istos tres sed ambo insimul sunt īpossibilia: qd sic patet: quia cum ponit q isti tantū tres sint nō vidētes se: et hic ponit q sor. videat se cum nō sit de numero illorum: et qn̄ ponit q sortes videat tantū illos tres in hoc ponit q sortes nō videat se q nō sit de illis ita ponit q sor. videat se: et nō videat: et ita illa duo sil sūpta ponūt ꝯtradictionē: et ideo sūt icōpossibilia. Ad aliud aūt dicendū q hec est vera sm se. Possibile est sortem videre tm̄ oēm hoiem cecum: sed nō est possibile posito q hō cecus conuertatur cū homine non vidente se qz si sortes videt omnem hoiez cecū tunc nō videt: si hō cec⁹ cōuerteretur cum hoīe nō vidente se: tūc sortes videt se: q nō sit cec⁹: et aquocūqz remouetur vnū cōuertibiliū et reliquū: et sic ponit contrariū in hac secūda ratione q sortes videat se: et q non videat se: et sic non ē verū sed pmissa est impossibilis cū ipsā sequatur exponibile impossibile. Septima questio est vtrū dictio exclusiua adiuncta parti integrali excludat totū vel econuerso et adiuncta minori numero excludat maiorē vel econuerso et videtur q adiuncta toti integrali possit excludere partem: quia sequitur: domus valet tantum centum libras: nō ergo paries: ergo adiūcta toti excludit partē et econuerso: vt si tantū paries est alb⁹: nō ergo domus. Sz cōtra ppō exclusiua semp ponit suā pıacētē eē verā vt tm̄ domus est colorata: ergo dom⁹ ē colorata sz si dom⁹ ē colorata: ergo paries ē colorat⁹: qz posito toto integrali ponitur qlibz eius pars: ergo a pmo. Si tantū domus est colorata: paries est coloratus: ergo dictio exclusiua adiūcta toti nō excludit partem. Et dicendum est q tria genera accidentiū reperiuntur in toto integrali et i sua parte: quia quedaz accidētia sūt que tantū conueniunt toti integrali vt compositi ex partibus integralibus: et habere partes omnes sm quantitatem et propter hec anima nō est pars integralis hominis: sed essentialis: et valere centum libras conuenit toti et non pti. Alia

sunt accidentia que conueniũt tantũ parti ⁊ nõ toti ut esse minꝰ vel seq̃ ex toto integrali: vł ꝑtialitas vł ꝯiũgi aliq̃nto ad faciendũ maius secũdũ quãtitatẽ. Tertio aũt modo sunt accidentia que indifferenter conueniunt toti ⁊ parti: ut album nigrum calidum ⁊ frigidũ humidũ siccum ⁊ consimilia: ⁊ in primo genere accidentiũ dictio exclusiua adiũcta toti integrali excludit partẽ: ut domus valet centũ libras: non ergo paries ⁊ in alijs duobus generibus accidentiũ dictio exclusiua parti adiuncta semper excludit totũ ⁊ nõ ecõuerso. Item querit̃ de hoc sophismate. A solo sorte differt q̇cq̇d non est sortes. vel pars sortis. Probatio. A sorte differt q̇cq̇d non est sor. vel pars sortis: ⁊ non ab alio q̃ꝫ a sorte differt quicquid non est sortes vel pars sortis: ergo a solo sorte differt ⁊c. Contra. A solo sorte differt quicquid non ẽ sortes vel pars sortis: sed plato non ẽ sor. vel pars eius: ergo plato differt a solo sorte quod est falsum. Solutio. Prima est falsa: ⁊ altera probantiũ ẽ falsa hec scilicet nõ ab alio q̃ꝫ a sorte differt quicquid nõ est sor. vł pars sortis quia sua cõtradictoria est vera hec scilicet ab alio a sorte differt quicq̃d nõ ẽ sor. vel pars sortis. Et si querat aliquis a quo alio: dicẽdum est q̄ nulla est questio: quia iste terminꝰ alius non tenetur determinate pro vno: sed cõmuniter pro pluribus: sicut hec posito q̄ omnis homo videat proprium equum tũc hec est vera: omnis homo videt equũ: nec tamen est querere quem equũ videat quia ille accusatiuus equũ non tenet̃ pro vno determinate sed cõmuniter pro pluribus. Item videtur q̄ dictio exclusiua adiuncta toti vniuersali possit excludere partem eiꝰ: siue addita maiori numero possit excludere minorẽ: quia omnes numeri sunt specie differentes: ut binarius trinarius quaternius: ⁊ sic de alijs: quia sunt diuersi species ex apposito vnitatis diuidentes numerũ: quia genus est omniũ specialiũ numerorũ: ergo dictio exclusiua adiuncta vni speciei numeri excludit omnes alias: ergo si dictio exclusiua addatur maiori numero excludit quẽlibet minorem: q̄ addita quinario excludit quãlibet aliam speciem: ergo quãlibet minorem speciem. Sed contra. Quilibet numerus maior ponit semper suam partẽ: ⁊ ideo dixit Aristoteles q̄ duo sunt vnum est: ergo minor numerus intelligitur semper in maiori: sed dictio exclusiua nõ remouet quod intelligitur in sua precedente ergo dictio exclusiua addita maiori numero non excludit minorem. Solutio numerus sumit̃ duobus modis sicut ⁊ quodlibet aliud totũ: quia vno modo sumitur numerus ratione sue totalitatis: siue ratione sue aggregationis: ⁊ sic dictio exclusiua addita maiori numero excludit quẽlibet minorẽ ut tantum decem sunt paria: non ergo octo sunt paria: nec quinq̃ꝫ nec quattuor ⁊ excludit omnes superiores: ut si tantũ decem sunt paria: non ergo duodecim sunt paria ⁊ simili modo de alijs ascendendo. Alio autem modo sumitur nõ ratione sue totalitas siue totiꝰ siue aggregationis: sed ratione eorũ ex quibus constat siue ex quibus: ⁊ sic dictio exclusiua adiũcta maiori numero nõ excludit minorẽ: imo potius ponit vnde sequitur tantuꝫ decem currunt non ergo octo currũt: vel sex imo potius oppositum sequitur: quia si tantũ decem currunt sequitur q̄ octo currũt ⁊ etiam decem sex currũt: ⁊ sic patet q̄ dictio exclusiua addita maiori numero vno modo excludit minorẽ. ⁊ alio modo nõ. Sed addita minori numero semper excludit maiorem. Unde de parte integrali: ⁊ de parte in quantitate: ⁊ de parte in loco: ⁊ de parte in tempore: ⁊ de parte numerali talis datur regula. Quotienscunq̃ꝫ dictio exclusiua addit̃ parti semper excludit suũ totuꝫ: excepto toto vniuersali: ⁊ toto in modo. Ad argumenta predicta facilis est solutio: quia primũ argumentũ accipit species ratione sue totalitatis siue rationes sue aggregationis: ⁊ sic dictio exclusiua addita vni speciei numeri excludit omnes alias. Secundũ autẽ argumentũ accipit species numeri ratione eorũ ex quibus est numerꝰ. Circa predicta queritur de hoc sophismate. Solis tribus sola duo sunt pauciora. Probatio. Tribꝰ sola duo sũt pauciora: ⁊ non alijs q̃ꝫ tribus sola duo sunt pauciora: ergo prima vera. Contra solis tribus sola duo sunt pauciora ergo solis tribꝰ duo sunt pauciora: ⁊ non alijs scilicet quattuor vel quinq̃ꝫ quod est falsum. Solutio. prima est duplex: quia potest exponi per exclusionem existentẽ in obliquo: et sic est vera. vel potest exponi per exclusionẽ existentem in rectitudine: ⁊ improbatur: ⁊ tũc altera de exponẽtibus ẽ falsa hec. s. solis tribꝰ duo sũt pauciora cũ duo sũt pauciora oĩbꝰ alijs nũeris ascendẽdo: ⁊ ita nõ solũ duo sunt pauciora. Unñ solet dari talis regula. Quotienscũq̃ꝫ duo sincathegoremata ponuntur in eadẽ locutione seipsa attingentia duplex ẽ locutio: eo q̄ vnum potest esse determinatio alterius vł ecõuerso: ⁊ hoc est quod solebant dicere antiqui q̄ vnuꝫ potest includere alterum: vel includi ab eo: vel excludere alterum: vel excludi ab eo. Et nota q̄ in numeris est duplex ascensus quia numerus est causarum: ⁊ alius est quantitatis siue augmenti quantitatis in quantitate. vnde loquendo de ascensu causarũ: omnes minores numeri sunt superiores maioribus: quia omnes minores sunt cause maiorũ numerorum. vnde quanto minor est numerus tanto est superior: quia in quantũ est prior est causa: ⁊ omnis causa superior ⁊ prior: ⁊ ideo supremũ principium in numeris est vnitas: ⁊ sic de maioribus numeris loquendo de ascensu cause semper est ascẽdere a maioribus numeris ad minorem quodlibꝫ: ⁊ vltimo ad vnitatẽ: e conuerso autẽ est descendere. Sed loquẽdo de ascensu quantitatis siue de ascensu augmẽti quãtitatis tũc maiores numeri sunt superiores: ⁊ minores inferiores: cum sit maior quantitas in numeris maioribus q̃ꝫ in minoribus hoc modo est ascensus a minori numero ad maiorem: e conuerso autẽ est descensus ⁊ sic ascensus ⁊ descensus sunt dupliciter in ordine minorũ.

His habitis habentur sex questiones que fiebant circa quartã questionẽ que erat descẽdendo ad vnam exclusionis. s. que erat in ea que debent excludi. Consequenter queritur de quita questione q̃ fiebat in principio huius tractatus de differentia harũ dictionũ solus ⁊ tantũ qualiter differunt in suis exclusionibus. Et dicenduꝫ q̄ hec dictio solus excludit semꝑ ab aliquo casuali siue ponatur in subiecto siue in predicato: ut solꝰ sor. currit. i. sor. currit ⁊ nullus alius. In predicato autẽ ut ego do solũ tibi denarium. i. do tibi denariũ ⁊ nullã aliã rem. Sed hec dictio tantũ excludit ab aliquo casuali: ut tantũ sor. currit vel tantũ albũ currit. vel tantũ legens currit. i. sor. currit ⁊ nullꝰ alius currit: ⁊ sic de alijs. Aliquãdo autẽ excludit ab aliquo actu reliquos actus: ut cũ dicitur sor. tantũ legit ⁊ nihil aliud facit. Sed contra hec dictio tantũ est aduerbium ergo semper excludit ab actu quia aduerbium semꝑ natum est determinare verbũ ⁊ semꝑ ferri ad ipsum. Et dicendũ q̄ sicut duplex est dispositio substantie: quia vna est dispositio substantie secũdũ se ⁊ absolute: ut albus niger ⁊ cõsimilia. Est autẽ alia dispositio substantie mediante actu: ut cum dicitur ille incedit superbus: hec dictio superbus in hac oratione dicit superbiaꝫ q̃ substantie ꝑ actũ. Similiter duplex dispositio est actus: quia quedã est dispositio actus ꝺm se ⁊ absolute ut bene ⁊ male ⁊ velociter: ⁊ talis dispositio actus semꝑ determinat actuꝫ absolute ⁊ nõ mediãte substãtia: ut bene legit: velociter currit. Alia est dispositio actus in mediante substantia: ut tantuꝫ tantũmodo solus solũmodo: ⁊ tales dispositiones actus aliq̃n determinãt actum absolute. Aliquãdo mediãte substãtia: ⁊ ideo q̃n hec dictio tm̃ determinat actũ absolute tũc excludit ab aliquo ipso actu alios actus. q̃n vero determinat actus mediãte substãtia tũc excludit ab aliquo ipso casuali ut patuit in exemplis supradictis. Item queritur de hoc sophismate. Solus sor. excluditur. posito q̄ solus excludat̃ ab aliquo subiecto respectu aliciꝰ ꝑdicati ⁊ nullus alius excludatur. Probatio ꝑme sortes excluditur ⁊ nullus alius a sor. excluditur. ergo solus sor. excluditur. Contra hec ẽ ꝓpositio exclusiua in qua excludunt̃ oẽs alij a sor. nõ ergo solus sor. excluditur. Solutio. Prima simpliciter vera: ⁊ ꝓpõ peccat ꝺm quid ⁊ simpliciter: q2 q̃ꝫuis ꝑma sit exclusiua simpliciter: tñ sua exclusio fit respectu huius actus excludi. Sed qđ excludit̃ exclusiõe nõ excludit̃: sicut qđ priuat̃ a ꝑuatione nõ ꝑuatur: q2 priuare ꝑuationẽ. hoc nõ ẽ ꝑuare sed potius dare habitũ: ut ꝑuare cecitatẽ nõ est ꝑuare sed dare visum: ⁊ sic ꝑuari a priuatiõe nõ est ꝑuari: ⁊ excludi ab exclusione non est excludi. Itẽ videt̃ q̄ solus debꝫ restringere

terminū cui adiungit᷑. Probatio ꝑ quandā regulā pri⁹ da tam. Omne adiectiuū nō diminuēs nec habēs naturā am pliandi adiunctū ex eadeꝫ parte termino cōmuni restringit terminū cui adiungitur: sed hec dictio solus ē talis: ergo ter minū restringit cui adiungitur. Et dicendū ꝙ regula debet intelligi de adiectiuis specialib⁹ vt sunt albus niger ⁊ consi milia ⁊ non de adiectiuis generalib⁹: quia adiectiua generalia nō restringunt eo ꝙ restringens debꝫ eē min⁹ cōe sed solus est adiungibile rebus omniū generū ⁊ iō non potest restrin gere. Uel dicenduꝫ est ꝙ quedam sunt adiectiua que impo nunt᷑ ab aliqua qualitate speciali ut albus ab albedine ni ger a nigredine: ⁊ talia restringunt: quia qualitates a quib⁹ su munt᷑ sunt speciales. Alia autē sunt adiectiua que imponū tur a substātia oblique sumpta: ut solus. Solus eniꝫ est nō cū alio. vnde in eo intelligitur ille ablatiuus alio significans substantiā diuersam in obliquitate ⁊ talia non restringunt.

Item posito ꝙ solus sor. sciat hoc enūciabile equum esse animal: ⁊ ipse etiā cū platone ⁊ cū aliis multis sciat alia mul ta enunciabilia. Queritur de hoc sophismate. Solus sortes scit aliqđ enūciabile qđ nō omnis alius a platone ignorat. Probatio. Sor. scit aliquod enunciabile quod alius a pla tone ignorat: quia scit equū esse animal: ⁊ hoc enunciabile alius a platone ignorat: ergo vel omnis alius. Si omnis ali us: ergo solus sor. scit aliquod enunciabile: quod omnis ali us a platone ignorat: ergo sor. scit aliquod enunciabile qđ ipse ignorat qđ est falsum. Si nō omnis alius ergo sor. scit aliquod enunciabile: quod nō omnis alius a platone igno rat. ⁊ hec est prima. Cōtra alius a sorte scit aliquod enū ciabile qđ non omnis alius a platone ignorat sicut vnū di ci cōmuniter scitis nō ergo solus sor. scit ⁊c. Solutio. prima est vera simpliciter: ⁊ iste due Alius a sorte scit aliquod enū ciabile: quod nō omnis alius a platone ignorat: ⁊ nō ali⁹ a sorte scit aliqđ enūciabile: qđ nō ōis ali⁹ a platōe ignorat: ꝯ dicūt vno mō: ⁊ alio modo nō: quoniā hoc qđ dico aliquod enūciabile supponit indefinite ꝑ implicationē sequentē: que pōt restringere ꝓ diuersis: cū ponatur in eo hoc relatiuum diuersitatis s. alius indefinite sumptus. Unde in prima hic qđ dico. Aliquod enūciabile supponit solū ꝓ hoc enūcia bile. s. equum est animal. ⁊ hoc relatiuū alius ꝓ sorte soluꝫ. vnde concedo ꝙ solus sor. scit aliquod enūciabile: ⁊ nullus alius a sorte. Cū autē dixit in ꝓbatiōe. Alius a sorte scit ⁊c. tūc hoc quod dico aliqđ enunciabile nō supponit ꝓ eodem enūciabili sed ꝓ alio: vnde cōtradicūt si ꝓ eodem suppone rent tunc contradicerent.

De exceptiuis dictionibus.

Dicto de exclusiuis: sequit᷑ de exceptiuis: ut preter pterqꝫ ⁊ nisi. Et primo quid si gnificet dictio exceptiua. Scđo ꝓpt qđ dicat᷑ dictio exceptiua. Tertio q̄ ⁊ quot sunt cause q̄ exiguntur ad exceptionem. Quarto quā habitudinē siue quā opa tionē denotet dictio exceptiua. Quinto cū excipiat semꝑ partē multitudinis a q̄ multitudineꝫ debeat excipe. Sexto vtrū ꝓpositio exceptiua sit vlis vel singularis. Septimo quō sumatur sub ea siue q̄ modo sit sub sillogismo. Octauo ⁊ vltimo q̄rit᷑ de constru ctione ipsius. Circa primū nota ꝙ hec dictio preter nō si gnificat exceptionē sicut quidā dicunt neqꝫ ut conceptā neqꝫ ut exercitā. Qđ ꝓbatur eisdē rōnibus quib⁹ ostēdebat᷑ prius ꝙ hec dictio solus nō significat neqꝫ ut conceptā neqꝫ ut exercitā. Itē ostēdit᷑ ꝑ hoc ꝙ neutro modo significat exceptionē hec dictio ꝑter: quia nulla ꝓpositio significat af fectū vel exercitū: sed tm̄ significat habitudinē casualem ad a cui: ergo dictio ꝑter non significat exceptionē ut affectū vł ut exercitū. Et ꝙ nō significat eā ut conceptū patet sicut pri us de dictionib⁹ exclusiuis: ⁊ sic hec dictio ꝑter nullo modo significat exceptionē. Quod concedimus dicentes: ꝙ hec di ctio ꝑter significat instantiam in parte: siue totum nō ē hoc ⁊ ideo dicitur dictio instantiua. Sed cum obijcitur ꝙ cum instantia sit ꝓpositio propositioni cōtraria ut est in fine se cundi priorū. hec autē est vniuersalis aut particularis: ergo contingit instantiā fieri non solum in pte: sꝫ etiam in toto: ergo sicut habemus dictionem instantiuā in parte sicut pre ter: ita debem⁹ habere dictionē instātiuā in toto. Qđ cōce dim⁹ dicētes ꝙ dictiones exceptiue ut preter ⁊ consimiles fe runt in parte dictiones exceptiue tantū solus ⁊ cōsimiles fe runt instantiā in toto ꝙ iste remouent partē a toto: ut om nis homo preter sortē currit: ille vero ecōtrario remouēt to tum a parte: ut tantū sor. ⁊ nullus alius homo ⁊ sic patet ꝓ mū. Secūdi vero pꝫ solutio propter dicta quia hec dictio preter ⁊ cōsimiles dicuntur exceptiue nō ab exceptione signifi cata ut obiectū est: sed ab exceptione exercita: sicut solus ⁊ tā tū dicunt᷑ exclusiue ab exclusione nō significata sed exercita.

Circa tertiū querit᷑ que ⁊ quot sunt cause que exigunt᷑ ad exceptionem. Uidetur ꝙ sunt tria: quia nō pōt fieri exce ptio nisi aliqđ excipiatur ab aliquo: ⁊ respectu alicui⁹: ut cū omnis ꝑter sortem currit. Sor. est exceptio: ⁊ hec distributio ōis homo: est illud a quo excipiatur: ⁊ iste actus qui est cur rere: est illud respectu cui⁹ excipitur: ergo ista tria necessaria sunt ad exceptionē. Et dicendum ꝙ quinqꝫ exigunt᷑ ad exce ptionē. Unū est excipiens ⁊ hec est anima: ⁊ alterū ē instru mentū excipiendi: ⁊ hec est dictio exceptiua: vt preter ⁊ consi miles. ⁊ etiaꝫ exigunt᷑ illa tria de quibus obijciebatur. s. qđ excipitur: ⁊ a quo excipitur: ⁊ respectu cuius excipitur. Un de ꝑdicta tria de quibus obijciebat᷑ exigunt᷑: sed nō sufficiūt ad exceptionē: quia ꝑdicta quinqꝫ concurrerēt ad hoc ꝙ fiat exceptio. Sed obijcitur ꝙ hec dictio ꝑter nō semꝑ tenet᷑ diminutiue sicut quidā dicūt: quia hec est vera. Decē preter vnum sunt nouem: sed ex denario nō fieri nouenari⁹ nisi per diminutionē denarij numeri: ergo oꝫ ꝙ hec dictio ꝑter tene atur ibi diminutiue: ⁊ sic hec dictio equiuocatur ad exceptio nē ⁊ ad diminutionē. Sꝫ ꝯtra. Ōis ps ē semꝑ in suo toto sm̄ habitudinē ꝑ qđ est pars ut si in actu est ps: ⁊ sm̄ actum in suo toto: ⁊ in habitu est ps ⁊ sm̄ habitū est in toto: ergo ps sm̄ ꝙ est ps nō pōt esse extra suū totū: ergo si ponat᷑ ex tra totū tūc nō erit extra se sm̄ se: sed respectu alicuius tertij sed sicut vnitas est ps denarij: ita est ps decē ergo vnū nō po test excipi a decē ut respectu alicui⁹ tertij: ergo cū dicitur de cem ꝑter vnū sunt nouē: ibi est qđ excipitur: quia vnū ⁊ a quo excipit᷑ quia decem: ⁊ respectu cui⁹: quia respectu huius. s. esse no uē: ⁊ etiā excipiēs qđ excipit: quia intellectus ⁊ instrumētū per qđ excipit: quia dictio exceptiua ergo ibi sunt ꝑdicte quinqꝫ cau se q̄ sufficiūt ad exceptiōeꝫ: ergo tenet᷑ ibi exceptiue: ergo sem ꝑ tenetur exceptiue. Qđ cōcedimus. Circa quartū que ritur in hūc modū. Cū vbicunqꝫ est exceptio excipiat᷑ aliqđ ab aliquo qđ fert instantiā sm̄ partem ei a quo excipit᷑. Ne cesse est ergo ꝙ illud qđ excipitur sit ps eius a quo excipitur ⁊ etiā nō sit sm̄ actū in eo a quo excipit᷑. Sed cū ps subiecti ua ⁊ ps in mō nō ferant instantiā cōtra suū totū: quia nō sūt actualiter in suo toto: ideo neutra harū partiuꝫ pōt excipi a suo toto: ergo oportet ꝙ dictio exceptiua dicat habitudineꝫ ptis actualis existentis in suo toto ad suum totum: et ideo omnes iste orationes sunt incongrue: homo ꝑter sortē cur rit: plato preter sortem currit quia exceptiua non est actua liter pars eius a quo fit exceptio: et ita dictio exceptiua non reperit habitudinem ad quam actualiter ordinatur. Item nulla ps est instantiua cōtra suum totū nisi ꝑ sui negatiōeꝫ contradicat ei: sed ps subiectiua ꝑ sui negationē non ꝯtradi cit toti: quia sorte nō existente adhuc hō est: ⁊ similiter de par te in modo: ergo relinquit᷑ ꝙ ptes aliorū generū omniū cō tradicūt suo toti ꝑ negationē: sed iste sunt in suo toto actua liter ut patet in toto integrali ⁊ in toto in quantitate: ergo hec dictio ꝑter dicit habitudinē ptis actualiter existentis in suo toto ad suum totum. Itē nulla pars fert instantiam suo toti nisi sequatur ad ipsum: sed nulla pars sequitur suuꝫ totum nisi actualiter sit in ipso: ergo hec dictio ꝑter dicit cō totum nisi actualiter existentie in toto ad suum totū. Qđ ꝑ gationē ptis actualiter existentie in toto ad suum totū. Qđ concedimus. Ex his patent plures regule. Prima talis est. Oportet exceptū sm̄ naturā actualiter contineri in eo a quo fit exceptio ⁊ remoueri ab ipso respectu ꝑdicati vel ali cuius tertij ut hic: ōis hō ꝑter sortē currit. Secūda regla ta lis est. Quotienscunqꝫ tot excipiuntur quot supponunt᷑ lo cutio est impropria ⁊ falsa: ut omnis homo preter ipsum homo

minem currit. Cum enim exceptio non stet in ratione partis nõ reperit dictio exceptiua comparationẽ quam exigit: ⁊ sic ẽ ibi improprietas. Et cũ p̃dicatũ ponat in quolibet ⁊ remoueatur a quolibet oportet ipsam eẽ falsam. Tertia regula vilis est. Cõtra ꝓpõnẽ totã falsam non ẽ date instantiã ut oĩs hõ p̃ter oẽm hoiem est lapis. ꝓpõ autẽ tota falsa est: q̃ est ꝯtraria vere: ut vult Aristo. in scḋo priorũ: ut oĩs hõ ẽ asinus. hec ẽ ꝯtraria vere. i. habet falsitatẽ ꝑ q̃libet sui parte. vñ a tali nõ põt fieri exceptio: q2 oporteret accipere quãlibet partẽ: ⁊ sic omnia exciperent̃ quecũq3 supposita essent: que est ꝯtra secundã regulam. Scḋm p̃dicta queritur de hoc sophismate. Omne animal p̃ter hoiem ẽ irrõnale: ꝓpõ hec est falsa oẽ animal ẽ irrõnale: ⁊ nõ ẽ instantia nisi in homine: ergo facta exceptiõe ꝓ illo erit vera: ergo hec est vera: omne animal p̃ter hoiem est irrõnale. Contra. Omne animal p̃ter hoiem est irrõnale: ergo oẽ aĩal p̃ter hunc hominẽ est irrationale quod falsũ est. Solutio ꝓ prima vera: ⁊ ꝓbatio bñ tenet sed improbatio peccat s̃m figurã dictiõis a simplici ad ꝑsonalẽ: q2 iste accusatiuus hoiẽ positus post dictionẽ exceptiuã habet simplicẽ suppositionẽ cum sit terminꝰ cõmunis: cũ dicit oẽ aĩal p̃ter hoiem ẽ irrõnale: sed cũ dicit ergo animal p̃ter hunc hoiem ẽ irrõnale. s3 cum dicit ergo oẽ animal p̃ter hunc hoiem. Iste actũs p̃ter hunc hoiem habz ꝑsonalem suppositionẽ: ⁊ sic ẽ in figura dictionis. Item ẽ cõsequens ab inferiori ad superius cũ distributione: sicut hic: omnis hõ: ergo omne animal: q2 in hac ꝓpõne: oẽ animal p̃ter hominẽ ẽ irrationale: ista distributio omne animal ꝯprehendit in se oẽ aliud animal ab hoie. Sed cũ dicitur: omne animal p̃ter hunc hoiem. Ista distributio omne animal cõprehendit in se oẽ aliud animal ab vno hoie: ⁊ ita cõprehendit omnia animalia q̃ prius cõprehẽdebat ⁊ etiã oẽs homines alios ab isto hoie: ⁊ sic argumẽtatur supposito sicut hic oẽ animal aliud ab hoie: ergo omne animal aliud ab illo homine. Idem autẽ iudiciũ de hoc sophismate: oẽ animal p̃ter sanũ ẽ egrũ: omnis quantitas p̃ter continuã ẽ discreta: omne corpus p̃ter animatum ẽ inaĩatũ: oẽ p̃ter verũ est falsum. Circa q̃ntũ queritur a qua multitudine debet excipere dictio exceptiua: q2 nõ excipit indifferenter a quacunq3 multitudine. Nihil enim ẽ dictũ: homines p̃ter sortẽ currũt ergo nõ excipit a multitudine que ẽ in nomine pluralis numeri: ⁊ etiã nihil ẽ dictũ: turba p̃ter sortẽ currit: ergo non excipit a multitudine collectiui. Et dicendũ ẽ q̃ duplex ẽ multitudo: quia quedam ẽ multitudo que ẽ modus intelligẽdi: ⁊ hec ẽ in nomine pluralis numeri. Omnia enim accidẽtia partiũ orationis sunt modi intelligẽdi: ⁊ ab hac multitudine q̃ ẽ modus intelligẽdi non excipit dictio exceptiua. Alia aũt ẽ multitudo que nõ ẽ modus intelligendi sed est multitudo rei: ⁊ iteruz hec ẽ duplex: quia quedam est potẽtialis: ⁊ hec est in quolibet vniuersali: quia quodlibet vniuersale in potentia habet in se sua indiuidua: ⁊ iterum ab ista que est multitudo potentialis nõ excipit dictio exceptiua: ⁊ ideo nihil ẽ dictũ: homo p̃ter sortem currit. Alia ẽ multitudo rei q̃ est multitudo actualis: ⁊ hec ẽ in toto in quantitate: q2 vniuersale qḋ sumitur vniuersaliter cõtinet sub se plura indiuidua: ut omnis hõ vel omne animal. Talis aũt multitudo ẽ in toto integrali: ⁊ in aliis totis habẽtibus naturã hoꝝ. Et ab hac multitudine excipit dictiõe exceptiua que est multitudo actualis ꝑ tres rõnes quia hanc exigit. Quod sic ꝓbat̃ Cõfirmat solutionẽ ꝑ rationes sillogisticas hic in duas. In secũda ꝓbat inducendo. s. ibi. Qḋ aũt dico. Dictũ ẽ enĩ in p̃dictis q̃ dictio exceptiua semꝑ excipit partẽ actualiter existẽtẽ in suo toto: ergo cũ oporteat partẽ aliquã vł aliq̃s relinq̃ in ipso toto: quia non possunt tot excipi quot supponuntur oportet tũc q̃ illa alia pars vł ille alie partes actualiter sint in suo toto: ergo dictio exceptiua semꝑ excipit a multitudine partiũ actualiter existẽtiũ in suo toto. vel partes in quas diuiditur totũ. Itẽ omnes partes in quas diuiditur totuz ita se habent ad totũ: q̃ si vna ẽ actualiter ⁊ omnes alie: ⁊ si vna est potentialiter ⁊ omnes alie: ut patet inductione in toto vniuersali: ⁊ in toto integrali: ⁊ in quolibet alio toto: sed dictio exceptiua nata est excipere partes in quas diuidit̃ totũ: sed excipit partem actualiter existentẽ in toto: ergo oportet ibi aliam partem vel alias partes actualiter existere: ergo dictio exceptiua excipit multitudinẽ partiũ actualiter existẽtium in suo toto. Item dictio exceptiua in actu excipit: ergo in actu inuenit quod excipit a toto: sed non inueniret in actu nisi in toto esset actualiter: ergo dictio exceptiua quod excipit actualiter est in toto: sed nihil actualiter ẽ in toto: nisi pars actualis: ergo dictio exceptiua semper excipit partem actualiter existentẽ in toto: ⁊ idem ẽ quod prius. Qḋ autez dictio exceptiua excipiat a quolibet toto habẽte in se multitudinẽ actualem. Patet inductiõe in quolibet toto: ⁊ p̃mo patet in toto in quantitate: ut omnis homo preter sor. currit: hoc est a toto in quantitate excipitur pars eius. Et etiaz in hoc sophismate. Omnis homo preter sor. excipitur. posito q̃ omnes alij a sorte excipiantur respectu alicuius p̃dicati ⁊ sortes nõ. Probatio prime hec ẽ falsa: omnis homo excipitur ⁊ nõ est instantia nisi in sor. ergo facta exceptione ꝓ illo erit vera: ergo hec est vera: omnis homo p̃ter sor. excipitur. Contra. In hac ꝓpositione dictio exceptiua adiungitur sor. ergo excipit ipsum respectu p̃dicati: ergo sor. excipitur: ergo prima est falsa. Solutio prima ẽ vera simpliciter ⁊ improbatio peccat secundũ quid ⁊ simpliciter: quia excipere ab exceptione non ẽ excipere simpliciter sed secundũ quid: sicut priuari a priuatione non ẽ priuari simpliciter s3 s̃m q̃d imo potius ẽ dare habitũ: ut priuari a cecitate: ẽ dare visuz ergo excipi ab exceptione non ẽ excipi simpliciter sed secũdũ quid. Et ideo licz sor. excipiatur ab hoc p̃dicato excipi: sicut est in prima non tamẽ excipitur: ⁊ ideo ẽ ibi quid ⁊ simpliciter ⁊ sic patet q̃ exceptio fit a toto in quantitate. Patz etiã q̃ fit a toto integrali: ut tota domus p̃ter parietem est alba ⁊ totus sor. p̃ter pedez põt ꝯtineri ab archa: posito q̃ sortes possit intrare archã ita q̃ archa nõ possit recipere pedẽ cuz to. Probatio prime: hec est falsa. Totus sor. potest contineri ab archa: ⁊ nõ est instantia: nisi de pede sortis: ergo facta exceptione pro illo erit vera: ergo hec est vera. totus sor. preter pedem potest contineri ab archa. Contra pes sor. potest ab archa contineri: nõ ergo totus sor preter pedem potest contineri ab archa: ergo prima falsa. Solutio prima est vera simpliciter: ⁊ improbatio peccat secunduz accidens: q2 duplici de causa pars excipitur a toto respectu predicati. Aliquando excipitur pars a toto respectu predicati: eo q̃ ꝑs secundũ se non vere subijcitur suo predicato: ut hic: omne animal preter hominẽ ẽ irrationale: homo excipitur a suo toto quod nõ vere subijcitur irrationali. hec enim est falsa: hõ est irrationale. Aliquãdo autẽ pars excipitur a suo toto: eo q̃ q̃uis recipiat predicatũ secundũ se nõ tamẽ recipit ꝓut est in suo toto: ⁊ sic pes bene potest locari secundũ se in archa: sed prout ẽ vnita suo toti siue cum suo toto non põt locari in archa. Unde cũ dicit improbando pes sor. potest cõtineri ab archa: non ergo totus sor. preter pedem põt contineri ab archa peccat secundũ accidens: quia q̃uis res possit contineri ab archa secundũ se: nõ tamẽ prout est in toto. Sicut hic cognosco coriscũ: nõ ergo ignoro venientem. licet enim cognosco coriscũ secundũ se: ignoro tamen ipsum ut ẽ veniens ⁊ sic ẽ ibi accidẽs. Item q̃ a toto in loco partis põt fieri exceptio ut plum vbiq3 preterq̃3 hic. Et etiã a toto in tẽpore ut currit semper preterq̃3 heri: ⁊ sic patet q̃ dictio exceptiua excipit semper a toto habente in se multitudinẽ actualem. Patet etiam hic in toto numerali pars: ut decem p̃ter vnũ currũt ⁊ etiam in hoc sophismate. Decem preter quinq3 sunt quinq3 qḋ sic ꝓbatur: hec ẽ falsa. Decem sunt quinq3 ⁊ non est instãtia nisi ꝑ quinq3: ergo facta exceptione ꝓ quinq3 erit vera: ergo hec ẽ vera. Decez preter quinq3 sunt q̃nq3. Cõtra. Decẽ p̃ter q̃nq3 sunt q̃nq3: ergo q̃nq3 nõ sũt quinq3: q2 p̃dicatũ semꝑ remouet̃ ab excepto. Solutio p̃ma est simpliciter vera: ⁊ ꝓbatio peccat s̃m accidens: quia sicut ꝑs duobꝰ mõis causat falsitatẽ in orõne. vno enĩz mõ q2 p̃dicatũ nõ ꝯuenit ꝑti s̃3 se: ⁊ sic hec ẽ falsa oĩs hõ currit sorte nõ currẽte. Alio mõ causat falsitatẽ ꝑs in orõne: q2 licet p̃dicatũ ꝯueniat ꝑti s̃m se. nõ tñ ꝯuenit ei ꝓut ẽ in toto ⁊ sic hec ẽ falsa: totus sor. põt locari in archa cũ ꝑs sortis nõ possit eẽ in ea cũ sorte: ⁊ sic falsitas causat̃ ꝑ ꝑtem: ⁊ differẽtẽ siue hoc modo siue illo. Quare indifferenter cõtingit excipe

ꝑtem a toto. Aliquā hoc mō: aliquā alio: ⁊ sic causat̄ falsitas in oīone ꝑ partē ita ꝑ eundem modū fit exceptio circa partem. Dicendū est ergo breuiter ꝙ prima simpliciter est vera ⁊ improbatio peccat fm̄ accidens ꝙ esse quinqꝫ p̄dicat̄ de quinqꝫ fm̄ se: ut quinqꝫ sunt quinqꝫ: sed nō p̄dicatur de quinqꝫ fm̄ ꝙ quinqꝫ sunt sub forma totꝰ: ⁊ ita peccat fm̄ accidēs sicut patuit p̄mo de hoc sophismate. Totus sor. p̄ter pedem pōt cōtineri ab archa. Ad illud aūt qđ obijcitur ꝙ p̄dicatū semꝑ remouet̄ ab excepto. Dicendū ꝙ nō est verū: qꝛ qñ falsitas in oratione causat̄ ꝑ partē eo ꝙ predicatū nō cōuenit parti tūc p̄dicatū remouetur ab excepto: sed qñ causatur falsitas in oīone eo ꝙ licet p̄dicatū cōueniat parti secundū se: nō tñ ꝯuenit ei ut est in suo toto: tūc nō ꝯtingit p̄dicatū remoueri ab excepto: ⁊ sic est in ꝓposito. vñ nō sequitur. Decē p̄ter quīqꝫ sunt quinqꝫ: ergo quinqꝫ nō sunt quinqꝫ.

Circa sextum sic obijcitur. Propositio vl'is est que omni aut nulli inesse significat: ut est in primo prioꝝ. sed ꝓpositio exceptiua non significat inesse omni aut nulli: qꝛ pōt in aliquo vel in aliquibꝰ ergo ꝓpō exceptiua non ē vl'is. Itez ad idē solet dari talis regula. Dictio exceptiua vult inuenire distributionē mobilē ⁊ reddere eā imobilē: ergo cū dicit̄ oīs homo p̄ter sortem currit: hec distributio: oīs hō preter sortē currit est imobilis: ergo non circūstat in rōne vniuersalis cū ꝯtingat fieri motū sub qualibꝫ vniuersali: ⁊ patꝫ qđ nō est indefinita neqꝫ particularis: ergo ē singularis. Et dicendū ꝙ ꝓpositio vl'is ē duplex: qꝛ quedaz ē completa ⁊ alia incōpleta. Completa est illa in qua subiectū ꝓ qualibet sui ꝑte recipit p̄dicatū: ut omnis homo albus currit. Hic eniz hō albus subijcitur cursui ꝓ quolibꝫ hoīe albo. Incōpleta est illa in qua subiectum nō ꝓ qualibet sui ꝑte sed ꝓ q̄busdam subijcitur p̄dicato: ⁊ sic omnis exceptiua ē vniuersalis: ut omnis homo p̄ter sortē currit. P̄mo autem modo nulla exceptiua est vniuersalis. Ad p̄mū aūt argumentū dicendū ꝙ obijcitur de ꝓpōne vl'i completa ⁊ ꝑfecta. Secūdi aūt argumenti solutio patebit in septima q̄ōne. Circa septimū sic obijcit̄ cū sic dr̄: omnis hō p̄ter sor. currit: sed plato est hō: ergo non plato currit. Nulla ē talis illatio neqꝫ sic pōt fieri sillogismus: ergo nō ē sillogismꝰ ꝓpositio exceptiua. Itē ad idem. Cū omnis ꝓpositio exceptiua sit imobilis per regulam p̄cedentē: ergo nō fieri sumptio sub ea: ergo non est sillogismus. Et dicendū ꝙ ꝓpositio exceptiua nō est sillogismus sic: omnis hō p̄ter sor. currit: plato est homo: ergo non plato currit: qꝛ ista determinatio p̄ter sor. nō debet sumi ad mediū: neqꝫ in conclusiōe eo ꝙ est determinatio subiecti in cōparatione ad predicatū ⁊ nulla talis determinatio sumit̄ ad mediū neqꝫ in cōclusione: sed solū debet sumi determinatio eius qđ est subiectū: qꝛ hec ē absoluta. Alia aūt ē respectiua. Dispositio respectiua attingit totum id est predicatū ⁊ subiectū: ⁊ nō debet fieri sumptio sub toto id est sub vtroqꝫ termino sed subiecto. Ad aliud autē dicendū ꝙ ꝓpositio exceptiua ē mobilis: quia est sillogismus sicut dictuz est assumendo omnes partes alias ab excepto. vnde predictam regulam dicimus esse falsam: vel solum esse intelligendā q̄ntū ad exceptionē. hoc est ꝙ nulla pars potest assumi cū excepto. vnde nō sequitur: oīs hō preter sortem currit: ergo plato p̄ter sortē currit: ergo virgilius preter sortē currit: ⁊ sic de alijs. Secundū p̄dicta queritur de hoc sophismate. Sor. bis vidit omnē hominē preter platonē: posito ꝙ sortes viderit vna vice omnē hominē: ⁊ alia vice omnē hominē preter platonē. Probatio prime: hec falsa. Sortes bis vidit omnē hominem: ⁊ nō est instantia nisi in platone: ergo facta exceptione ꝓ illo est vera: ergo hec ē vera. Sortes bis vidit omnem hominē preter platonē: ergo bis nō vidit platonē: ergo vna vice ⁊ alia vice nō vidit platonē: quod falsum est. Solutio prima duplex eo ꝙ hec dictio bis potest determīare hoc verbū videre ꝓut transit supra sequentē accusatiuū cū sua determinatione facta ꝑ exceptionem ⁊ tunc est sensus. Sortes vidit omnē hominē preter platonē ⁊ hoc bis: ⁊ tunc seq̄tur ꝙ nulla vice vidit platonē: ⁊ sic est falsa: ⁊ sic hec dictio preter excipit ab hoc qđ est videre omnem hominē: ⁊ sic prius aduenit hec dictio p̄ter in oīone. Alio aūt mō hec dictio bis pōt determinare tm̄ hoc qđ est videre oēm hominē: tūc hec dictio preter excipit ab eo quod ē bis videre omnē hominē ⁊ sic ē vera: quia nō bis vidit platonē. ⁊ sic hec dictio bis primo intelligit̄ aduenire in oīone q̄ꝫ hec dictio preter. Ex predictis patent plures regule. Quarū prima talis est. Cuiuslibet exceptiue vere sua p̄iacens est falsa. Preiacens autē exceptiue est illa a qua remouetur falsitas per dictionē exceptiuā. vnde hec: omne animal ē irrationale: ē preiacens falsa huius exceptiue vere: omne animal p̄ter hominem ē irrationale. Alia aūt ē regula talis. Si aliqua ꝓpositio est vera sine exceptione erit falsa cū exceptione apposita. Itē queritur de hoc sophismate. Quolibet viginti p̄ter decem sunt decē. Probatio: ista viginti preter decē sunt decē illa viginti p̄ter. x. sunt decē ⁊ sic de alijs: ergo p̄ma vera. Cōtra: p̄ma ē tota falsa: ergo nō pōt verificari ꝑ exceptiōez. Per hāc regulā cōtra totā falsam non ē dare instantiā. Solutio prima ē simplex falsa. Probatio aūt peccat fm̄ accidens: sicut in hoc sophismate. Omne coloratū preter vnū currit. Probatio: omne albū preter vnū currit: oē nigrū preter vnū currit: omne medio colore coloratū preter vnum currit. posito ꝙ iste tres sint vere: ergo omne coloratū preter vnuz currit. Contra: prima tota ē fal'sa: ergo nō pōt verificari ꝑ dictiōez exceptiuā. Patet aūt añs ꝓbationis cū qualibet p̄missarū nō habeat instantiā nisi in vno: ⁊ conclusio habeat instātiā in tribus. s. in vno albo: ⁊ in vno nigro: ⁊ tertio. qđ ē medio colore coloratū. Circa octauū obijcitur ꝙ hec dictio p̄ter nō ꝯstruatur cū accusatiuo casu: qꝛ cōparatio importata per hanc dictionē preter ē ipsius actus vel respectu actꝰ: ergo determinat actū: sed actio habet significari ꝑ verbū: ergo hec dictio preter determinat terminū. Sed solū aduerbiū determinat verbū ex opposito diuise: ergo est aduerbiū: ergo non est prepositio neqꝫ verbū: cū sint partes orationis diuerse ab aduerbio: ergo nō ꝯstruitur cū accusatiuo. Et dicendū ꝙ p̄ter nō est aduerbiū sed est prepositio: qꝛ aduerbia determinant verbū rōne actus in se: vel ratione alicuius cōparationis debite ipsi actui: cū aduerbiū sit vi verbi adiectiuū. sꝫ prepositiones nō dicunt ꝯparationē actus: imo dicunt ꝯparationē substātie oblique significante ad actuz vel respectu actus. et sic differūt prepositiones ⁊ aduerbia. vnde nō sequitur ꝙ si dicat ꝯparationē aliquā respetu actus ꝙ ideo sit aduerbiū: imo potius sequitur ꝙ nō sit aduerbiū. Item cū dicitur iste currit ibi: hoc aduerbiū ibi dicat determinationē. sed eadē determinatio significatur in hac oratione: iste currit in illo loco: ergo ista prepositio in: dicit eādē ꝯparationē cū hoc aduerbio ibi: ergo est aduerbiū: cū dicat eandē ꝯparationē: ⁊ similiter de alijs prepositionibus: ut transiuit illas idest ꝑ illā partē: ⁊ mouetur sursum idest ad locū superiorē: currit velociter idest cū velocitate: ⁊ factū est celitus idest a celo: et diuinitus idest a deo: ergo idē significant iste p̄positiones cū aduerbijs: ⁊ similiter de alijs p̄positionibus: ergo prepositiones nō differūt ab aduerbijs: ergo hec dictio preter ē aduerbiū. sed nullū aduerbiū ꝯstruitur cum accusatiuo casu ergo nō ꝯstruitur cū accusatiuo. Et dicendū ꝙ hoc aduerbiū velociter dicat velocitatē ut determinationē actus: cū dico: currit velociter. sꝫ si dicā currit cū velocitate: hec prepō cū nō dicit velocitatē ut determinationē actus sed dicit ꝯparationem vnꝰ ad alterū: ut velocitatꝭ ad actuz. Silr̄ hoc aduerbiū ibi: dicat locū ut determinationē actus: sed hec p̄positio in: non dicit locū ut determinationē actus: sed dicit ꝯparationē ipsiꝰ loci ad actū q̄ fit in eo: ⁊ sic de alijs. vñ prepōnes non significant idē cū aduerbijs. vñ hec prepositio pret' nō ē aduerbiuz sed prepositio. Itē hec dictio preter remouet verbū personale ab excepto: sed verbū alicuius ꝑsone non remouet̄ nisi a nominatiō: ergo hec dictio preter ꝯstruitur cū nt̄ō. Et dicendū ꝙ dupliciter remouetur verbū ꝑsonale ab aliquo casuali: qꝛ vno mō remouet̄ eo ꝙ negatur ꝯpositio vnꝰ ad alterū: ⁊ sic remouetur semꝑ verbū ꝑsonale a nt̄ō: ut ego non curro: tu nō curris: ille nō disputat: ⁊ similiter in impersonali. Alio autē mō remouet̄ verbū personale ab aliquo casuali ꝓpter hoc ꝙ illud casuale extrahitur ab aliquo recipiēte in se actum illum: ⁊ sic semper remouetur actꝰ ab excepto per hanc dictionem preter. Sed hoc est valde ex consequenti: qꝛ primo hec dictio preter extrahit partē a toto: ut omnis ho-

mo preter sortem currit. Secundo actus ponitur in toto a quo fit exceptio: ut omnis homo preter sortẽ currit. Tertio autẽ modo: quia actus ponitur in toto nõ reperiebat partẽ que prius erat remota a toto respectu ipsius actus: ideo cõsequebatur remotio actus a parte excepta: sicut pri⁹ vidisti pluuiã venientẽ: primo remouisti librũ a fenestra. secundo cecidit pluuia super fenestrã: tertio sequitur q̃ nõ sit recepta in libro: vel q̃ nõ cecidit sup librũ. Sciendũ autez q̃ quecũq̃ dicta sunt de hac dictione preter oĩa debent intelligi de hac dictiõe preterq̃: ⁊ de hac dictione nisi. s. q̃ ẽ dictio exceptiua: excepto hoc q̃ hec dictio preter excipit in accusatiuo casu semp ut dictũ est: sed preterq̃ ⁊ nisi excipiunt in eodẽ casu in quo est totũ a quo fit exceptio: ut nullus hõ currit pterq̃ sortes: vel nisi sortes: nullus hoĩs miserior preterq̃ sortis: vel nisi sortis: nulli homini loquor preterq̃ sorti: vel nisi sorti: nullũ hoĩem video preterq̃ sortẽ: vel nisi sortẽ: a nullo homine vidi a pterq̃ a sorte: vel nisi a sorte. De dictionibus exceptiuis dicta sufficiant.

De dictionibus cõsecutiuis. Et primo de coniunctione Si.

Icto de dictiõibus exceptiuis: dicendũ est de dictionib⁹ ꝯsecutiuis. Et pmo de hac dictiõe si. De qua primo q̃ritur: q̃d significet. Scdo quot sunt spẽs ꝯsecutionis siue cõsecutiue. Tertio: verũ in cõditionali ꝯtingit fieri descẽsuz sub añte vl' sub ꝯñte. Quarto q̃liter sumatur ꝯtradictio ꝯditional' ꝓpõnis. Quinto: verũ impossibile añcedat ad q̃lĩbet siue ex impossibili sequitur q̃lĩbet. Circa primũ sic obycit' q̃ hec dictio si nõ significat subãm: q̃r subã dr̃ quattuor mõis. Uno enim mõ subã dr̃ materia: ut materia sortis vel ignis vel alioꝝ elemẽtorũ. Alio aũt mõ subã dr̃ forma ut forma sortis ⁊ aliarũ reruz naturaliũ. Tertio mõ subã dr̃ ꝯpositũ ex his. s. ex materia et forma: ut sortes ⁊ alia indiuidua. Quarto aũt mõ subã dr̃ essentia dicẽs q̃d siue ꝑdicabilis de plib⁹ in q̃d: ut hõ ẽ animal ⁊ ꝯsilia. s; hec dictio si nullo ꝑdicatorũ modoꝝ significat subãm: ergo hec dictio si nõ significat subãm. q̃d cõcedim⁹.

Itẽ quidã dicũt q̃ hec dictio si significat cãlitatẽ. Alij vero dicũt añcessionẽ. Alij dicũt ꝯsecutionẽ. Et videtur q̃ significat cãlitatẽ: q̃r dr̃ cõiunctio cãlis: ⁊ nõ nisi a cõsignificatiõe cãe vel cãlitatis ergo hec dictio si significat causalitatẽ.

Itẽ videtur q̃ magis significat añcessionẽ q̃ ꝯsecutionẽ q̃r magis se tenet cũ añte q̃ cũ ꝯñte a pteret cuius signũ ẽ: q̃r si semp adiũgitur añti ⁊ nõ ꝯñti: ut animal ẽ si hõ est. sed semp añcessio ẽ forma añcedẽtis ⁊ ꝯsecutio ꝯñtis: ergo magis se tenet cũ añte q̃ cũ ꝯñte: ergo si hec dictio si significat alterũ istoꝝ magis significat añcessionẽ q̃ ꝯsecutionẽ. Itẽ ad idẽ. Cã dr̃ dupl'r q̃r. Quedã ẽ cã q̃ est cã rei a quo ad eẽ ⁊ hec est cã essendi: ut corpus ⁊ aĩa sunt cã hoĩs quo ad esse ⁊ lucẽs sup terrã est cã diei quo ad eẽ. Alia aũt cã est q̃ ẽ cã ꝯñdi. ⁊ sic in qualibet conditionali añs est cã ꝯñtis: ⁊ nõ eẽndi: s; ꝯñdi: ⁊ in q̃libet argumẽto ꝓmisse sunt cãe ꝯclusiõis: ⁊ sic cã ẽ duplex. s. cã essendi ⁊ cã ꝯñdi: s; vtroq̃ istoꝝ mõꝝ cã inq̃tũ ẽ cã est añs: ⁊ cãtum in q̃d ẽ cãtũ ad ꝯñs. Sed hec dictio significat cãm vl' cãlitatẽ. ergo significat añtẽ ⁊ nõ ꝯsecutionẽ. Itẽ videtur q̃ significat ꝯsecutionẽ ꝑ diffinitionez datam a ꝑrisciano de ꝯiunctiõe. Cõiunctio ẽ ꝑs orationis indeclinabilis ꝯiunctiua alıaꝝ partiũ orationis vim vl' ordinẽ demõstrans. Et ꝑriscianus exponit sic. Uim significãt ille ꝯiunctiones q̃ significãt res aliquas simul esse: ut pius ⁊ fortis fuit eneas. Ordinẽ significat ꝯiunctio q̃ significat cõsecutionẽ aliqua ꝝ rex: ut si ambulat mouet'. sed hec cõiunctio si: ⁊ cõsiles significãt ordinẽ: ergo significant cõsequẽtias rerũ siue ꝯsecutiones. ergo nõ añcessionẽ. Et dicendũ est q̃ hec dictio si significat causalitatẽ siue antecessionẽ: ⁊ hoc nõ est significare plra sed vnũ: q̃r vnũ in altero siue ꝑ alterũ: q̃r per hoc q̃ significat causalitatẽ significat antecessionem: q̃r sicut in omni causa intelligitur antecedens natura: ita omnis causa ꝓor sit natura suo effectu: ita in omni cãlitate intelligitur ãtecessio. Unde hec dictio si significat causalitatẽ secundũ q̃ in ea intelligitur antecessio. Et sic significat causalitatẽ in antecessione siue per antecessionẽ: vnde nõ significat duo: sed vnũ: quod cõcedimus. Argumenta autẽ quibus ostẽditur q̃ significant causalitatẽ siue antecessionẽ cõcedimus sicut dictũ est: q̃ significat vnũ in alterũ siue ꝑ alterũ. Ad argumentũ aũt ꝓbans q̃ hec dictio si significat ꝯsecutionẽ. Dicendũ q̃ non significant cõsecutiue ut diximus sed ad antecessionẽ sequitur cõsecutio. Et nota q̃ vnum se qui ad alterũ dicitur multipliciter: quia. Quedã sequuntur eo q̃ sunt essentialiter ꝑdicabilia: ut diffinitio genus ⁊ differentia ad speciem. Alia autẽ sequuntur secundũ quod sunt partes integrales: ut paries ad domum ⁊ cetere partes eius. Alia sequitur que sunt partes essentiales rei: quas nõ sunt partes integrales: ut corp⁹ humanũ ⁊ anima intellectiua ad hominẽ. Et dicuntur partes integrales: quarũ quelibet habet quantitatẽ. Et ideo corpus et anima non sunt ꝑtes integrales: quia licet corpus habeat quantitatẽ: tamẽ anima nõ habet quantitatem: sed sunt partes essentiales animalis viuentis: quia anima reperitur in hominibus ut intellectiua: in brutis animalibus ut sensitiua tantũ, ⁊ terre nascentibus ut vegetatiua tantũ. Alia consequunt': quis sunt subiecta ꝓpria accidentũ vel econuerso: quia sunt propria accidentia subiectorũ ⁊ sic sequitur linea ad rectũ vel curuũ: ⁊ sic numerus ad par vel impar. ⁊ corpus elementatũ ad colorẽ tãq̃ ad accidentia propria vel econuerso rectũ ⁊ curuuz ad lineã: ⁊ par vel impar ad numerũ: ⁊ color ad corpus elementatũ sicut accidẽtia propria ad propria subiecta. sed nullo ꝓdictorũ modorũ cõsequẽtia sequitur ad antecessionẽ. Alia autẽ sequunt' ad seinuicẽ relatiue: ut pater ⁊ filius: dominus ⁊ seruus. ⁊ hoc modo consecutio sequitur ad antecessionem Sicut enim antecedens ⁊ ꝯsequẽs sunt ad aliquid: similiter antecessio ⁊ ꝯsecutio ad se inuicẽ dicuntur. vnde hec dictio si significat solũ antecessionẽ: q̃r omnis antecessio consecutionis est antecessio: ideo ad significationẽ huius dictionis si sequitur cõsecutio relatiue. Circa secundũ queritur: quot sunt species consecutionis: quia cum vnũ relatiuũ exigatur ad cognitionẽ alterius oportet cognoscere cõsecutionem: ⁊ modos siue species ꝯsecutionis ad hoc ut vult q̃ antecessio cognoscatur. Et dicendũ q̃ cõsecutionis due sunt diuisiões scilicet excedentes ⁊ excesse. Una quidẽ diuisio est ista. Consecutionis: alia ẽ rerũ simul existentiũ: ut si homo est animal est. alia rerũ existentiũ secundũ prius ⁊ posterius. Nam aliquãdo sequitur quod est prius: ⁊ aliquãdo quod est posterius. ⁊ q̃ prius dicitur aliquãdo vl' tẽpore: ut si addiscat ignorat. prius enim est ignorare ⁊ postea sequitur addiscere: ⁊ sequitur quod est posterius: ⁊ in eodẽ tempore: quis quando addiscit ignorat: nõ enim addiscimus nisi quod ignoramus Aliquando autẽ sequitur prius in diuersitate temporis: et hoc dupliciter. Uno eniz modo sequitur prius in preterito: ut si fumus est: ignis fuit: ⁊ si panis est farina ⁊ aqua fuerũt ⁊ hoc accidit maxime in causis nõ permanẽtib⁹: ⁊ in causis tẽporis: ⁊ natura accidentibus suũ effectũ. Alio aũt modo prius sequitur in tẽpore futuro: ut purgatio ⁊ anima que finaliter ordinantur ad sanitatẽ sunt: ergo sanitas finaliter erit. Sanitas enim causa finalis est predictorũ. Causa enim finalis semper natura prior est suo effectu. Aliquãdo autẽ tempore posterior. Ex predictis ergo patet q̃ prius aliquãdo sequitur in presenti. aliquãdo in preterito. aliquando in futuro. Hec autẽ diuersitas cõsecutiõis accidit: ex eo q̃ causa tripliciter cõparatur ad suũ effectũ. Aliquãdo enim causa est simul tẽpore cũ suo effectu: q̃uis nõ natura: ut sol lucens super terram tũ die. Aliquãdo autez causa precedit tẽpore et natura suum effectũ: ut ignis fumũ: ⁊ racemi vinũ. Aliquãdo autem causa antecedit natura suuz effectuz: ⁊ est posterior tempore: ⁊ hoc maxime solet accidere. Aliquãdo in causa finali. Et sic patet diuisio prime consecutionis. Alia est simul existentiũ. Alia nõ simul existẽtiũ. Secunda vero diuisio consecutionis est ista. Consecutionis: alia est simplex: alia composita: siue secunduz oppositiones: ut dictum est in tractatu fallacie consequentis. He autẽ diuisiones comparantur ad seinuicẽ: ut excedentia ⁊ excessa: quia vtrunq̃ mẽbrũ prime diuisionis reperitur in simplici consequentia: ⁊ in

cōposita: ⁊ vtrūq; membrū secūde diuisiōis reperitur in eis que simul cōsequunt̄: ⁊ in eas que cōsequūtur secundū prius ⁊ posterius: ut si panis est farina fuit: ⁊ si vinū est racemi fuerunt: ⁊ consequūtur secundū prius ⁊ posterius ⁊ est ibi simpliciter cōsequentia: ⁊ in eodē. Etiam pōt formari cōsequentia cōposita: ut si vinū ē racemi fuerūt ergo si racemi nō fuerūt non est vinū. Similiter autē ⁊ in his terminis qui sunt consequuntur. Et ideo dicuntur ille diuisiones excedētes et excesse: quia scōm ꝙ vtrūq; membrū prime diuisionis reperitur in vtroq; secunde: ⁊ sic ē excedēs diuisio prima: ⁊ secunda ē excessa. Scōm autē ꝙ vnū mēbrum secunde diuisionis reperitur in vtroq; prime. Similiter secunda ē excedens: ⁊ prima est excessa. Et quod dico de vno membro diuisiōis: similiter intelligatur de reliquo. Secundū predicta queritur de hoc sophismate. Si nullū tempus est: aliquod tempus ē. Probatio. Si nullū tempus ē dies non ē: ⁊ si dies nō ē nox est: ⁊ si nox ē aliquod tempus ē: ergo a primo si nullū tempus est aliquod tempus ē. Contra ibi significatur oppositū: ergo locutio ē impossibilis. Solutio prima simplex oppositū sequi ad falsa. Et dicunt quidā ꝙ in prima cōditionali probationis ē locus a toto in quantitate. In secunda vero cōditionali ē locus a contrarijs imediatis. In tertia vero ē locus a parte vel specie subiectiua: ⁊ sic variatur habitudo inferendi. ⁊ ita impeditur locus a primo ad vltimū. Et ponūt ibi sophisma accidētis ꝑpter variationē medij. Sed hoc destruit ꝑpter has maximas. Quicq̄d sequitur ad ān̄s sequitur ad ān̄e: ergo si vltimū cōsequens qđ ē aliqđ tēpus esse sequitur antecedētia intermedia: ⁊ āñtia intermedia sequunt̄ ad primū ān̄s: qđ ē nullū tēpus esse: tūc oportet ꝙ vltimū cōsequens qđ est aliqđ tēpus eē sequatur ad nullū tēpus eē qđ est primū ān̄s: ⁊ sic necesse ē primā esse verā: si habitudines ꝓbationis sunt necessarie. ergo a destructione ɔ̄ñtis: si prima nō ē necessaria habitudines ꝓbationis nō erūt necessarie. Alia aūt maxima ē ista. Quicq̄d āñcedit ad ān̄s āñcedit ad cōsequens: ergo si primū ān̄s āñcedit ad āñtia intermedia: ⁊ antecedētia intermedia āñcedūt ad vltimū cōsequēs ergo primū ān̄s āñcedit ad vltimū ɔ̄sequens: ergo si habitudines ꝓbationis sunt necessarie prima ē vera. Neq; impeditur loc⁹ a primo ad vltimū: ꝑpter diuersas habitudines: ergo si prima nō est vera: habitudines ꝓbationis intermedie non sunt necessarie. Item ad idem. Si sortes ē animal rationale mortale: sortes est homo: a diffinitione: ⁊ si sortes est homo: sortes est animal: a specie: ⁊ si sortes est animal sortes non est lapis: ab oppositis: ergo a primo: si sortes est animal rationale mortale sortes non est lapis. sed hec bene sequitur: ⁊ sunt ibi diuerse habitudines locales: ergo propter diuersitatē habitudinū localium non impeditur processus a primo ad vltimū. Item ad idē in sillogismo cathegorico non exigitur ꝙ eadem sit habitudo medij ad maiorē extremitatē ⁊ minorē: ut null⁹ virtus est vitiū: omnis iusticia est virtus: ergo nulla iusticia ē vitiū. In hoc sillogismo cōparatio medij ad maiorē extremitatē ē habitudo contrariarum minoris vero extremitatis ad mediū est habitudo speciei ad genus. Harū autē localiū habitudinū: vna facit locum intrinsecum: ergo si inter omnes locos maxime differunt: intrinseci ⁊ extrinseci: ⁊ iste non impediunt sillogismum cathegoricū: ergo ita codē multo minus impediunt ipotheticū et si ille non impediunt: nec alie habitudines que magis tōueniunt: ⁊ sic a primo ad vltimū non impeditur processus ꝑpter diuersas habitudines locales. quod concedimus. Unde dicendū est ꝙ prima simpliciter est falsa: ⁊ prima consequentia tenet vno modo: ⁊ alio modo nō: quia hec propositio: dies non est: que est primū cōsequens est duplex: eo ꝙ potest esse negatio in genere siue circa genus quod idem est. vel potest esse negatio simpliciter siue extra genus. Si enim sit negatio in genere: sic ponit subiectū suū inesse: quod est tempus cōmuniter loquendo extenso nomine subiecti. ⁊ est sensus istius: dies non est: idest tempus est: sed illud non est dies: ⁊ ita non sequitur ex primo antecedente quia immediate contradicit ei: ⁊ si non sequitur: nullum tempus est: ergo dies non est. nec ē ibi loc⁹ a toto in quantitate: sed est argumentū penitus desperatū: sicut hic nullus homo currit: ergo aliquis homo currit. Similiter est in proposito: nullum tempus est: ergo aliquod tempus est: sed illud non est dies. Sed si sit negatio simpliciter: tunc nihil ponit ista: dies non est: ⁊ sic sequitur: nullum tempus est; ergo dies non est. et sic est locus a toto in quantitate. Similē autē distinctionē innuit Aristoteles in primo posteriorū: huius quod dico nō par: quia si non par negatio est in genere: ita ponit subiectū suum quod est numerus. Unde non par ponit numerum: sed ille non est par. si vero non par sit negatio simpliciter: et sic nihil ponit. Et sic patet ꝙ hec est duplex: dies non est: ⁊ secundū ꝙ est negatio in genere non sequitur ex eo. E cōuerso autē dicendū est de secunda conditionali: scilicet de hac: si dies non est: nox non est: quia secundū ꝙ hec: dies non ē: est negatio in genere: ita sequitur ex ea necesse esse. Queritur: destructo vno contrariorū imediatorum non sequitur alterū: nisi cum constantia subiecti. Unde oportet sic inferre: dies non est ⁊ est tempus: ergo est nox. Si vero hec: dies non ē sit negatio simpliciter: ita nō sequitur ex ea necesse esse: neq; hoc modo est ibi locus a contrarijs. Item q̄ritur: in quo sit tēpus ut in subiecto quia cū omnia nouē genera predicamentorū alia a substantia sint accidentalia: ergo nō possūt esse nisi in subiecto: quia nulli accidēs potest esse: nisi in subiecto: ut enim vult Boetius. Accidentis esse est inesse. sed tēpus ē accidens: quia ē quantitas: ergo ē in subiecto. Et ideo queritur in quo subiecto sit. Et dicendū ꝙ tempus ē in motu primi mobilis: siue in motu celi: ut in subiecto: vel in primo mobili inq̄ntum ē mobile ut in subiecto: quia idem est dicere ꝙ sit in primo mobili inq̄ntum ē mobile siue in motu primi mobilis: eo ꝙ ipsius mobilis inq̄ntū ē mobile perfectio ē motus: ut ē in tertio phisicorū. Item queritur: cū nox ⁊ dies sint contraria imediata: ⁊ omnis cōtrarietas nata sit fieri circa aliquod subiectum: ergo nox ⁊ dies erunt vicissim in subiecto aliquo ⁊ ideo quero quod est illud. Et dicendū est ꝙ nox et dies sumitur dupliciter: quia. Uno modo dies dicitur illuminatio aeris a latione siue ex latione solis in nostro hemisperio: ⁊ nox dicitur priuatio illius illuminationis aeris in nostro hemisperio. ⁊ hoc modo nox ⁊ dies sunt contraria imediata: ⁊ habent fieri vicissim circa aerem ut circa subiectum propriū; ⁊ circa lationem solis supra terram ut circa causam efficientē: vnde sunt in aere ut in subiecto: et est ibi quintus modus essendi in: ⁊ sunt in latione solis supra terram ut in causa efficiente; ⁊ est ibi sextus mod⁹ essendi in. Alio autē modo sumitur nox ⁊ dies secundum quem modū dies dicitur spacium temporis mensurantis lationē solis in nostro hemisperio vsq; ad recessum solis a nostro hemisperio. Et nox dicitur totum tēpus necessariū lationi solis in alio hemisperio: ⁊ sic nox ⁊ dies sunt partes temporis: sed magis proprie sumūtur nox ⁊ dies primo mō q̄z secūdo mō. Hemisperiū aūt est medietas illa celi que apparet supra terram vndiq; in circuitu. Et dicitur ab hemi quod est mediū: ⁊ spera spere: quasi dimidia spera. Item queritur: vtrū tempus predicetur de die ⁊ nocte secundū ꝙ nox et dies sumuntur primo modo. Et dicendum ꝙ predicatio ē multis modis. Quedā enim est superioris de inferiori. ⁊ hec est essentialis predicatio. ut homo est animal: vel homo ē rationale. Alia autē predicatio causalis: ut quando predicat̄ causa de effectu: ut sanitas est adequatio humorū: ⁊ dies est sol lucens super terram. Alia est accidentis de subiecto: ut paries est albus: vel linea est recta vel curua. Alia est subiecti de propria passione: ut par est numerus: ⁊ recta est linea. ⁊ nullo istorū quattuor modorū tempus predicatur de nocte ⁊ de die primo modo sumptis vnde secundū has predicationes omnis hec est falsa. dies est tempus: ⁊ hec simpliciter nox est tēps. Alia autē ꝑdicatio est q̄ est mensurātis siue mensure de mensurato: ut hoc vinū ē q̄rta: hic ꝑdicat̄ mēsura de mēsurato ⁊ linea ē q̄rta: ⁊ nūer⁹ est q̄ntus ⁊ supficies est q̄nta: ⁊ sic de oīb⁹ spēbus q̄ntitatis. ꝑdicat̄ hoc mō q̄ntitas ut mēsura ⁊ nō q̄ ut gen⁹ nō pōt predicari denominatiue de specie: ⁊ hoc modo predicatur tempus de nocte ⁊ de die primo mō sūpt̄. Unū hoc mō hec vera: dies ē tēps ⁊ ꝑdicat̄ mēsura de mēsurato remoto: q̄ tēps ꝑmo mēsurat motū ꝑmi mobilis: et mot⁹ primi mobilis mēsurat motū solis: vn tēps ex

ꝯficit mensurat motū solis: et per motū solis vlterius mensurat noctem ⁊ diem. Item queritur quid sit tempus cum omne tempus cōstat ex priori ⁊ posteriori. sed prius ⁊ posterius debentur motui: ergo tempus est motus: et est sillogismus in primo prime: cum premisse intelligantur vniuersaliter ⁊ transponitur. Et dicendū ꝙ tempus ita diffinitur ab Aristotele. Tempus est numerus motus secundū prius et posterius. nec tamen sequitur: ergo tempus ē numerus. nec etiam sequitur: ergo tempus est discreta quantitas: quia ratio numeri diminuitur per sibi adiunctum: quia numerare motū secundū prius ⁊ posterius: vel continuare hoc est mēsurare ipsum. Sed mensurare secundū prius ⁊ posterius ponit continuitatē ⁊ non discretionem: propter hoc ꝙ prius ⁊ posterius copulantur ad ipsum nunc. De tempore enim nō habemus nisi nunc: quia quod preteriit non est: de preterito non est nisi memoria de futuro prouidentia. Ratio numeri ⁊c. videre tenebras: hoc non ē videre simpliciter: sed est nihil videre: ⁊ scire te non scire non est scire simpliciter: vnde impediunt ille due illationes per quid ⁊ simpliciter. Ad argumentū autem dicendum est ꝙ non ē sillogismus in primo prime: sed potius sillogismus contra ipsum primū ꝓpter eo ꝙ medium equiuocatur quia prius ⁊ posterius dicuntur dupliciter. nam. vno modo prius ⁊ posterius: sunt partes ipsius motus: ⁊ de alio modo sunt partes temporis: ⁊ sic motus prius ē causa tēporis: ita ut prius ⁊ posterius in motu sunt causa prioris ⁊ posterioris in tempore. ⁊ sicut motus est subiectū tēporis: ita prius ⁊ posterius in motu sunt subiectum prioris ⁊ posterioris in tēpore. Et nota ꝙ tria sunt que sibi inuicem proporcionantur scilicet: spacium: motus: ⁊ tempus. Motus enim adequatur spacio supra quod est. Et tempus adequatur motui ut subiecto suo: ut si imaginaris tres lineas equaliter extensas: ita ꝙ secūda supponatur prime et tertia secunde. Similiter imagines extensionē spacii: ⁊ motum supra spacium: ⁊ tempus supra motum. Sed in hoc est differētia: quia extensio spacii est permanens: extensio vero motus ⁊ extensio temporis sunt successiue: nec partes aliquas habent simul: ut si imaginaris cyphum plenum aqua: ⁊ si cum puncto acus protrahatur linea in superficie aque ab vna extremitate cyphi vsqꝫ ad aliam: tunc de illa linea non est pars preterita: quia iam deleta est: neqꝫ pars futura est: quia neqꝫ fit neqꝫ facta ē sꝫ fiet: ⁊ sic illa linea nihil est nisi illud in quo est punctio acus. Similiter de motu ⁊ tempore quia quod preteriit de vtroqꝫ iam non est: quod autem futurum est nōdum est sed erit: vnde de vtroqꝫ nulla pars est: nec aliquid est de ipsis nisi indiuisibile. vnde de tempore nihil ē nisi nūc quod non est tempus sed est indiuisibile in tempore: et per hoc tempus est: et de motu nihil est nisi mobile quod infertur: quod nec est motus nec pars motus: et per hoc motus est. Item nota ꝙ inquantum motus per suam substantiam est causa temporis: ⁊ per suam quantitatē dat tempori quātitatem: ita motus per prius est quantitas: ⁊ per motum tēpus est quantitas: ut est in quinto phisice prime in capitulo de quantitate. sed secundum quod in tempore primo reperitur natura mensurandi: et per tempus reperitur in motu: sic tempus per se est quantitas: et motus est quantitas per tempus ⁊ hoc modo motus est quantitas per accidens. Et nota ꝙ cū dico tres homines vel quinqꝫ duo dico: quia per hoc quod dico homines dico substantias hominū. per hoc autem quod dico tres vel quinqꝫ dico mensuram eorum: et sic de omnibus aliis numeratibus: ⁊ sic intellige ꝙ omnis numerus ⁊ omnis quantitas est vno modo mensura secundum quod denotat aliquod subiectum: ut homines tres: et equi quattuor: homo bicubitus columna bicubita. ⁊ est res secūdum quod est genus aut res aliqua specialis: dicens de finis in sermonibus. Similiter cum dico cōmouetur a mane vsqꝫ ad vesperum: duo dico: quia per hoc quod dico mouetur dico motus: sed per hoc quod dico a mane vsqꝫ ad vesperum: dico mensuram motus que tempus est. vnde quanta est extēsio temporis a mane vsqꝫ ad vesperum tantum intellige motum ⁊ extensionem eius: ⁊ per extensionem temporis intelligo quanta est extensio motus: ⁊ sic tempus est mensura motus. Et per hoc dicebatur prius in regula solutione sophismatis ꝙ hec negatio: dies non est: prout est negatio in genere ponebat subiectum suum quod est tempus extenso nomine subiecti: quia non solum appellatur ibi subiectum illud quod subiicitur accidenti: sed etiam illud quod est mensura alicuius accidentis ut diei: ⁊ ita nomē subiecti extenditur ad subiectum ⁊ ad mensuram: ⁊ ob hoc dicebatur extenso nomine subiecti. Item queritur de hoc sophismate. Si nulla propositio est vera aliqua propositio est vera. Probatio. Si nulla propositio est vera: ista propositio homo est non est vera: a toto in quantitate: ⁊ si ista propositio homo est non est vera sua contradictoria est vera a contradictorie oppositis: ⁊ si sua contradictoria est vera aliqua propositio est vera: a parte subiectiua: ergo a primo: si nulla propositio est vera: aliqua propositio est vera. Contra: ibi sequitur oppositum ad oppositum: ergo locutio est impossibilis. Solutio prima scilicet hec: si nulla propositio est vera aliqua propositio est vera: est vno modo vera ⁊ alio modo falsa. et etiam prima consequentia tenet vno modo: et alio modo non: eo ꝙ primum antecedens: scilicet si nulla propositio est vera est duplex: quia vno modo est vere simplex: ⁊ sic nō sequitur: si nulla propositio est vera: ista propositio homo est: non est vera neqꝫ est locus ibi a toto in quantitate: quia hoc modo primum antecedens: scilicet si nulla propositio ē vera: neqꝫ ponit hic antecedens quod est verum: neqꝫ subiectum eius quod est propositio: sed consequens eiusdē consequentie ponit propositionem particularem virtute demonstrationis: cum dicitur ista propositio: homo est non est vera: tunc enim antecedens remouet tam propositionem quam auctoritatem eius: ⁊ consequens ponit propositionem virtute demonstrationis sicut dictum est: et sic consequens contradicit antecedenti: sicut si diceretur: si nulla propositio est neqꝫ veritas eius est. ista propositio est: homo est: ⁊ veritas eius non est. Alio autem modo antecedens scilicet si nulla propositio est vera potest esse negatio in genere: ⁊ sic ponit omnē propositionem et remouet veritatē ab omni propositione. et hoc modo ponit omnes contradictorias esse falsas simul et ex consequenti ponit omnes contradictorias esse veras simul: quia quando vna contradictoria est falsa: reliqua est vera. Unde si hoc modo hec est falsa: illa modo est vera: et si illa modo est falsa ista modo est vera. vnde si vtraqꝫ est modo falsa: vtraqꝫ est modo vera. ⁊ si primum antecedens ponit et remouet quālibet contradictionem. et ideo secundum ꝙ primum antecedens est negatio in genere: sic tenet bene prima ꝯtradictoria: ⁊ omnes alie a primo ad vltimum: et sic prima propositio est vera scilicet hec: si nulla propositio est vera: aliqua propositio est vera. Ad probationem autem soluendum hoc modo scilicet secundum primum antecedens est negatio in genere Dicendū ꝙ non sequitur oppositum ad oppositum: sequitur vna pars contradictionis ad antecedens: quod excludit intra se quamlibet contradictionem. Item queritur de hoc sophismate. Si tu es vbiqꝫ tu non es vbiqꝫ. Probatio Si tu es vbiqꝫ: tu es hic: a toto in loco. si tu es hic: tu non es ibi: ab oppositis. et si non es ibi: tu non es vbiqꝫ a parte in loco destructiue: ergo a primo: si tu es vbiqꝫ: tu non es vbiqꝫ. Contra: ibi sequitur oppositum ad oppositum: ergo locutio est impossibilis. Solutio. Dicunt quidam ꝙ prima est dupl ex eo ꝙ locus diuiditur dupliciter: scilicet proprius ⁊ cōmunis. Proprius autem locus est qui adequatur rei locate: ⁊ circuit et continet rem vndiqꝫ: et talis locus dicitur circumscriptiuus ⁊ hoc modo sumendo locum impossibile est plura corpora esse in eodem loco. Cōmunis autem locus in quo sunt plures res: et dicitur ut plures homines in eadem domo vel elementa ⁊ elementa omnia intra celum. Unde dicunt ꝙ in antecedente locus cōmuniter sumatur: et in consequente locus sumatur respectiue: sic prima ē vera Si aūt vtrobiqꝫ sumatur circūscriptiue: vel vtrobiqꝫ cōiter: sic est falsa. Sed hec solutio nulla ē: quia sumpto loco semper circūscriptiue sic prima ē vera: sꝫ adhuc remanet sophisma ⁊ procedit probō ⁊ improbō sicut prius. Et propter hoc dicēdū est ꝙ prima simpliciter ē vera: quia primū antecēdēs: scꝫ si tu es vbiqꝫ: ex dupliciparte ponit contradictionem: propter hoc ꝙ subiectū contradicit predicato: ⁊ hec est vna contradictio: et etiam ipsum predi-

cati ponit in se tot cōtradictiōes q̄t sunt loca circūspectiue. Nō aūt subiectum cōtradicat ꝑdicato patet: q2 hoc pronomen en positū in subiecto demōstrat rē singularē aptā natā eē in vno loco tm̄: ⁊ ita non vbiq3: ⁊ predicatū ponit quod vbiq3: ⁊ sic est ibi vbiq3 ⁊ nō vbiq3 inter subiectum ⁊ predicatū: ⁊ hoc modo subiectū cōtradicit predicato. Q2 p̄dicatū in se plures ꝯtradictiones h3 p3: q2 sicut impossibile ē plura corpora simul esse in eodē loco circūspectiue: ita impossibile est idē corpus simul esse in diuersis locis circūspectiue. vn̄ ꝙ ē hic circūspectiue non est ibi circūspectiue ⁊ qn̄ non ē hic circūspectiue ē ibi circūspectiue: ⁊ de quolz alio loco. vn̄ esse hic circūspectiue ⁊ ecōuerso. ⁊ sic de oībus aliis circūspectis: ⁊ sic eē vbiq3 ponit tot cōtradictiōes quot sunt loca ptitiua circūscriptiua. Patz ergo ꝙ primū aīs ex duplici pte ponit ꝯtradictionē: ⁊ nō p naturales ꝯueniētias et eo sequit ꝯtradictio. Propter hoc dicendū est ꝙ prima ē vera. Ad probationē ē dicendū ꝙ nō sequitur oppositū ad oppositū: sed sequitur vna ps ꝯtradictiōis ad aīs qd̄ excludit intra se vtrāq3 partē ꝯtradictionis ⁊ plures alias. Circa tertiū queritur in hunc modū. Sillogismoꝝ: alius ē cathegoricus: alius ꝯditionalis. Cathegoricus ē qui ē ex ꝓpositionib9 cathegoricis. Cōditionalis ē qui ē ex ꝯditionalibus ꝓpositionibus ergo ꝓpositio ꝯditionalis ē sillogismalis: ergo necesse ē descendere sub aīte vel sub ꝯsequente. Et dicendū ꝙ in ꝯditionali aliquādo licet fieri descēsum sub antecedēte. aliquando sub ꝯn̄te. Vnde dātur plures regule. Quarū prima talis ē. Si termini cōes ponant in antecedēte ⁊ cōsequēte ꝯditionalis alicuius sine distributiōe: sub antecedente contingit fieri descensum consequente imobili permanēte: ut si homo currit animal currit: ⁊ si plato currit animal currit: ⁊ sic de aliis. Secunda regula talis. Si termini cōes ponant cū distributione sub antecedēte ⁊ cōsequente: antecedēs manet imobile: ⁊ sub cōsequente oporz descēsum fieri: ut si omne animal currit omnis homo currit: ergo si omne animal currit sor. currit ⁊ plato ⁊ cicero: ⁊ sic de aliis. Tertia regula talis ē. Si aliquid sequitur ad aliud: destructo cōsequente destruitur ⁊ antecedens. ⁊ ob hoc tenet argumentū ad cōsequētis destructionē: ut si est hō est animal: ergo si nō est animal nō est homo. Quarta regula talis est. Si aliquid ad aliud sequit: posito antecedēte ponitur cōsequens: ut si homo ē animal ē. ⁊ ob hoc tenet argumentū a positione antecedētis. Quinta regula talis ē. Quicq̄d antecedit ad antecedēs antecedit ad cōsequens: ut si animal est substātia ē: sed si homo ē animal est: ergo si homo ē substātia ē. Sexta regula talis ē. Quicq̄d sequitur ad cōsequens sequitur ad antecedens: ut si homo est animal ē: sed si animal ē substātia ē: ergo si homo ē substātia est. Circa quartū queritur hoc modo: ad quid ferat negatio: ut si sumatur contradictoria alicuius ꝯditionalis: et videtur ꝙ ad verbum cōsequentis: quia ut vult Boeti9: antecedens cedit in determinatione cōsequentis: ⁊ ita verbuz cōsequētis ponitur: ⁊ antecedens determinat ipsum. sed qd̄ ponitur in affirmatiua debet negari in negatiua: ergo negatio debet ferri ad verbuz cōsequētis: ut sumat ꝯtradictoria ipsius ꝯditionalis. Sed obijtur in ꝯtrariū: q2 consequens duo dicit. Cōsequēs inq̄ztū ē consequens: ⁊ id quod ē consequēs: sicut pater vno modo dicitur pater inq̄ztū ē pater: et alio mō id quod ē pater: sed consequens inq̄ztum ꝯsequens ad aliud ē: quia ad consequens ⁊ econuerso. ⁊ sic posito vno ponitur alterū: ⁊ destructo vno destruitur reliquū cuz sit regula: ergo nō ē maior ratio quare negatio magis ferat ad ꝯsequens q̄z ad antecedens. Similiter nō habet ferri negatio ad illud quod est consequens: quia sicut hec ē falsa: si sortes legit plato legit. Similiter hec est falsa: si sortes legit plato nō legit: ergo nullo modo negatio debet ferri ad ꝯseq̄ns ergo nō ꝯtingit ꝯtradicere in ꝯditionali. Et dicendū ꝙ cōsequens tribus modis dicitur. Vno enī mō sumitur consequens inq̄ztū ē cōsequens: ⁊ sic ē ad aliud: ⁊ sic conuertitur cū aīte: ⁊ sic simul sunt vera ꝯn̄s ⁊ antecedens sicut pater et filius ⁊ hoc modo negatio non refertur ad cōsequens ut cōtradicat conditionali. Alio autē modo dicitur id quod est consequens secūdū se ⁊ absolute sumptū: ⁊ neq3 hoc modo negatio fertur ad consequens ut contradicat conditionali. Vnde sicut hec est falsa: si homo currit asinus currit. similiter hec est falsa: si homo currit asinus non currit: quare negatio non fertur ad consequens secundū se sumptū. Tertio autē modo sumitur id quod est consequens secundū quod determinatur per antecedens: quia in omni conditionali cōsequens ponitur sub conditione: ut homo mouetur si currit: ⁊ animal est si homo est. ⁊ hoc modo antecedens ē determinatio cōsequentis. ⁊ isto tertio modo debet negatio ferri ad ꝯn̄s: ut contradicat ipsi conditionali. ⁊ isto tertio modo procedit primū argumentū. Duobus aūt modis aliis procedit argumentū factū in contrarium. Vnde cōtradictoria huius animal est si homo est: ē ista: nō animal est si homo ē: ⁊ est falsa: cū sua contradictoria sit vera. ⁊ contradictoria huius: si homo currit asinus currit: est ista: non si homo currit asinus currit: ⁊ est vera cum sua contradictoria sit falsa: hec scilicet: si homo currit asinus currit. semper enim negatio debet preponi toti conditionali ut cōtradicat ei. Vnde solet dari talis regula. Quotienscūq3 negatio preponitur alicui propositioni tam cathegorice q̄z cōditionali semper cōtradicit ei. Circa quintū queritur: vtrū ex impossibili sequat quodlibet siu impossibile antecedat ad quodlibet. Et videtur ꝙ sic: quia verū ⁊ falsum sunt opposita: cum sint contraria imediata: ⁊ vnū cōtrariorū destruit alterū ⁊ econuerso: ergo falsuz destruit verū ⁊ econuerso: ⁊ cū impossibile sit falsum: tunc impossibile destruit verū et econuerso: sed ad impossibile sequitur verū: ergo multo ad ipsum sequitur tam falsum q̄z impossibile: quia quod minus videtur sequi ad ipsum sequitur scilicet verum quod destruit ipsum: ergo multo fortius quodlibet aliud: ergo ex impossibili sequitur.

Item omne veruz equaliter distat ab quolibet impossibili: quia sunt equaliter sibi repugnantia: ergo qua ratione sequitur vnū verū ex impossibili quodlibet aliud verū: s3 vnū verū sequitur ex impossibili: ut si homo est asinus homo est animal: ergo quodlibet aliud veruz sequitur ex impossibili. Item probatio ꝙ ex impossibili sortes est homo ⁊ nō est homo sequitur quodlibet aliud impossibile: quia si sortes ē homo ⁊ nō homo: ergo sortes est homo. ⁊ est locus a toto integrali: quia contradictio toti est ad vtrāq3 sui partem: sed si sortes est homo: sortes est homo vel asinus: et est argumentū a parte subiectiua: quia totū disiūctū cōmune est ad vtrāq3 sui partem ergo a primo: si sortes est homo et nō ē homo ergo sortes est homo vel asinus: sed non est homo: quia sortes est homo ⁊ nō homo: sortes nō est homo. a toto integrali: ergo sortes est asinus: ⁊ sic ex hoc impossibili: sortes est homo ⁊ nō est homo sequitur sortē esse asinū. Et eodez modo potest probari quod sequitur inde quodlibet aliud impossibile: ⁊ ita ex impossibili sequitur quodlibet: ergo impossibile antecedit ad quodlibet. Sed obijcitur in contrariū quia cū sit conclusio argumento vel argumentatione approbata proposito: ⁊ omne argumentū est ratio inferendi secunduz aliqua vel aliquas habitudines: quia argumentuz est ratio rei dubie faciēs fidez: siue credulitas et fides non pōt fieri de re dubia: nisi per habitudinē vel habitudines aliquas. Necesse est ergo ꝙ vbicūq3 concluditur aliquid ex altero vel sequitur aliquid ex altero ꝙ vbi sit habitudo aliqua: vel habitudines alique: propter quā vel propter quas sequatur vnū ex altero: sed istius impossibilis hominē esse asinum nō sunt habitudines alique: neq3 mediate neq3 imediate ad hoc impossibile albedinē esse nigredinē: vel iusticiā esse iniusticiā: ergo ex hoc impossibili hominē esse asinum non sequūtur illa impossibilia: non ergo ex impossibili sequitur quodlibet.

Item in cōi loco a primo ad vltimū semper confirmantur cōsecutiōes intermedie p aliq̄s locos intrinsecos vel extrinsecos vel medios sed multa sunt vera ⁊ multa sunt impossibilia q̄ nō possunt cōfirmari per aliquas habitudines locales ad hoc impossibile hominē esse asinū: ergo ex hoc impossibili non sequitur quodlibet: per locū a primo ad vltimuz. neq3 p aliquē aliū locū: ergo non potest esse ꝙ ex impossibili sequatur quodlibet: quod concedimus. Dicētes ꝙ impossibile tria dat intelligere: vnum est ipsum impossibile inq̄ztum est impossibile: alterū est ꝯpositio rerū que nō possunt sibi inuicē cōuenire: ut homo est asinus: vel diuisio rerū sibi

necessario couenientiū: vt homo non ē aial: q2 ipsū impos-
sibile inq̄ztum est impossibile aliud est. q̄z predicata compo
sitio vel diuisio impossibilis: propter hoc q sicut veritas ⁊
falsitas sunt circa compositionem ⁊ diuisionem: sicut circa
subiectū extensio nōie subiecti ad subiectum ⁊ ad signum rei
Siliter necessitas ⁊ impossibilitas sunt circa compositionē
vel diuisionem. Patet ergo q aliud est impossibile inq̄ztū
est ipossibile siue ipsa ipossibilitas: ⁊ aliud ē compositio ⁊ di
uisio circa quam est impossibile. Tertium autem q impos-
sibile dat intelligere: est res ipsa que componitur vel di-
uiditur: siue res ipse que cōponūtur vel diuidūtur: vt homo
fm se: vel asinus fz se: cum dicatur homo est asinus: ideo er
go dicendū q ex impossibili quo ad duos primos modos
nihil sequitur. vnde ex impossibili inq̄ztum est impossibile
nihil sequitur: nec ex compositione vel diuisione circa quā
est impossibilitas aliquid sequitur: ⁊ ita nihil significant q2
ipsum ipossibile inq̄ztū est ipossibile nihil est: ⁊ ipsa com
positio ⁊ diuisio circa quam est impossibilitas nihil ē: ⁊ ita
nihil ponūt. Sed ex rebus que subiacent predicte cōpositiōi
vel diuisioni sequitur aliud: vt cū dicitur hō ē asinus: q2 illa
res que est asinus est species aialis: ⁊ spēs semp ponit genus
ideo sequitur aial ex asino. Unde qū cōcludit sic: si hō ē asi
nus homo est aial. istud non est ꝓpter impossibile inq̄ztum
est impossibile: neq3 propt cōpositionē circa quā est ipossi-
bilitas: sed ꝓpter habitudinē speciei ad genus que est asini
ad animal qui s. asinus erat res subiacens illi cōpositioni.
Dicēdū est ergo breuiter q ex impossibili quo ad duos pri-
mos modos nihil sequit. sed ex impossibili quoad istū terti
um modū sequuntur tantumō illa vera: ⁊ illa impossibilia
cū habent aliquam habitudinē: vt si hō est asinus homo ē
aial: sequitur verū isto tertio mō. ⁊ est locus a specie: ⁊ si ho
mo est asinus homo est aial rudibile: sequitur impossibile ꝑ
dicto tertio mō: ⁊ est locus a descripto similiter intelligēdū
est de quolibet alio impossibili: ⁊ ita patet q ex impossibili
nō sequitur quodlibet. Ad prima duo argumenta dicē
dum q nō sequit verū ex impossibili inq̄ztum est impossi
bile: sicut dictum fuit primo: sed sequitur ex rebus quarum
compositio vel diuisio est impossibilis: sicut dictum fuit pri
us. Et hoc mō q̄zuis ipossibile perimat verū ⁊ ecōuerso: ta
men res q̄ subiacet compositioni vel diuisioni ipossibili nō
perimit verum nec econuerso: sed potius ponit illū ⁊ etiam
hoc modo vt omnia vera equaliter distant ab impossibili:
quia magis distant illa vera que nullam habent habitudi
nē ad ipsum impossibile: ⁊ minus distant illa vera que ha
bent aliquā habitudinem vel aliquas habitudines cum re
bus subiacentibus compositioni vel diuisioni impossibili.
Ad tertiū dicēdū q bene tenet argumentū vsq3 ad illa
tionem que fit a pmo ad vltimum: dicēdo sic: ergo a primo
si sortes est homo ⁊ non est homo: sortes est hō vel asinus:
sed sequens illatio non tenet: q2 non interimit hāc sortes ē
homo: quam oportet interimere ad hoc q sequeret sortem
esse asinū: cū hoc sit verū: sortes ē hō vel asin9 q2 predicta cō
tradictio. s. sortes est homo ⁊ nō hō eq̄liter interimit: ⁊ po
nit hanc scz sortes est homo: ⁊ ita nō magis interimit q̄z po
nit eam: ⁊ ꝓpter hoc nō interemit alterā partē disiunctiue.
⁊ ob hoc nō est locus a diuisione: ⁊ iō non sequit argumen
tū. Argumenta vero probantia q ex impossibili nō sequit
qōlibet: cōcedim9 ⁊ procedūt bene. Scdm predicta que
ritur de hoc sophismate: Si nihil est aliqd est. Probacō: Si
nihil est nihil est verum. ⁊ est locus a causa: quia res ē causa
veritatis orationis: vt est in predictis. sz si nihil esse est verū
hoc enunciabile nihil esse est verum: est a conuertibili ⁊ a
priori. Et si hoc enunciabile est verum aliquid est verum a
parte subiectiua: ⁊ si aliquid est verū aliquid est: a conuer-
tibili siue parti: quia esse ⁊ esse verum conuertuntur l eis q̄
sunt complexa: ergo a primo: si nihil est aliquid est. Con-
tra: ibi significatur sequi oppositum ad oppositum: ergo lo
cutio est ipossibilis. Solutio: Quidam dicunt q prima
simpliciter est falsa: ⁊ dicūt q prima consequentia nō tenet
ꝓpter hoc q prima ꝓpositio nihil est: omnia remoueat ⁊
sic non relinquit artes aliquas neq3 scientias: neq3 principia
aliqua: neq3 maximas: neq3 locos: neq3 casus aliquas: neq3
effectus aliquos: ⁊ ideo non est ibi locus a causa: neq3 aliqs
alius: ⁊ ideo non tenet ista consequentia: si nihil est nihil ē
verū est. Sed hoc nihil est: quia posito q nihil sit de rebus
creatis sicut erat ante rerū creationem: ⁊ ista distributio ni
hil est non comprehendit sub se nisi res creatas: tunc est ve
ra nihil est loquendo de rebus creatis: ⁊ hec nihil esse ē ve
rū: ⁊ vna nō potest intelligi sine altera: nec econuerso: ergo
necessario vna sequitur ad alterā ⁊ ecōuerso. Alij autez
dicunt q prima ponit impossibile: ⁊ ex impossibili sequitur
quodlibet: ⁊ ita ex prima sequit aliquod esse. sed hoc nihil
est: quia ostensuz est prius q ex impossibili nō sequit quod
liber. Alij autē dicūt q prima interimit seipsam: ⁊ ideo po
nit suum oppositū scilicet aliquid esse: quia pma antecedēs
remouet omnes res nature ⁊ moris ⁊ rationis: ⁊ sic remo-
uet omnē sillogismū ⁊ omnē propositionem: cū sint res ratō
nis: ⁊ sic remouet ⁊ perimit omnē propositionem: ergo et
seipsum: ⁊ ita interimit seipsam: ⁊ ita sequitur ex ea nihil eē
⁊ aliquid esse. Sz hoc nihil est: quia sumpta distributione ꝓ
rebus creatis sicut dictum fuit prius: tunc hec est vera: nihil
est loquendo de statu qui erat ante rerū creationē: ergo ne-
q3 interimit se: neq3 opponit sum oppositum. Adhuc au
tem obijciūt q antecedens prime conditionalis remouet
res nature ⁊ moris ⁊ rationis: vnde remouet omnem sillo-
gismū ⁊ omnē ꝓpositionem: ergo remouet seipsā. Dicē
dū q nō sequitur: imo est ibi quid ⁊ simpliciter: q2 remouet
omnē sillogismū ⁊ omnem ꝓpositionem: vt sunt res. sz ista
ꝓpositio nihil est: nō sumit vt res sz sumitur vt signum rei
vel sicut via in re: ⁊ sic nihil negat de se sed de rebus intelle-
ctis per ipsam. Simile aūt est hic: posito q oēs ꝓpositiones
destruantur ⁊ nulla remaneat: tunc si aliqs dicat: nulla pro
positio est vera: verum dicit: ⁊ tñ ipse profert ꝓpositionem
hanc scilicet nulla propositio est vera: neq3 ex hoc sequitur
q aliqua propositio sit: q2 hec propositio quaz ipse profert
scilicet nulla propositio est non sumitur vt res sed sumitur
vt signū ⁊ vt via oēs alias propositiones. vnde esse istius nō
est nisi per esse illarum: ⁊ ideo non facit numerū in esse cum
illis: ⁊ nō sequitur q aliqua propositio sit. Et propter hoc
dicendum q prima est falsa hec scilicet: si nihil est aliquid ē:
⁊ prima consequentia bene tenet hec scilicet: nihil est nihil
esse est verum: quia ex impossibili aliquo bene sequitur ali-
quid aliud impossibile: dum habuerit habitudinem ali-
quam ad ipsum: ⁊ est ibi locus ab effectu: quia veritas pro-
positionis ponit veritatē dicti: sicut effectus ponit causam.
⁊ etiam secunda consequentia bene tenet hec scilicet: si ni-
hil esse est verum: hoc enunciabile nihil esse est veruz. sz ter
tia consequentia peccat fm quid ⁊ simpliciter hec. s hoc enū
ciabile ē verū aliquid ē verum: q2 enūciabile nō pōit aliqd
esse simplr: sz iste terminus aliqd ponit ens simplr: ⁊ iō in
cidit quid ⁊ simplr. Patet hoc etiā aliter: q2 cū dicit: si hoc
enūciabile est verū aliquid est verū. per hoc ꝓnomen hoc
demōstratur hoc enunciabile nihil esse: q2 nihil ponit inesse
sed omnia remouet. ⁊ per hoc consequens aliquid est verū
ponit rē simplr esse: ⁊ sic ponit ens simplr esse: ⁊ non ponit
ens simpliciter. vnde si aliquis recte inspexerit rectā ꝯditiona
lem videbit q consequens eius cōtradicat antecedenti ipsi-
us. ⁊ ideo aut nulla est apparentia: aut sic est incidit quid ⁊
simpliciter. Item q̄ritur de hoc sophismate: Sortes dicit
verum si solus plato loquitur: posito q sortes dicat solū pla
conē loq. Probatio prime: sortes dicit solūz platonē loqui
sed solum platonē loq ē verum si solus plato loqtur. Con
tra si solus plato loquitur: non alius a platōe loquit: a dif
finito vel a descripto: ⁊ si nullus alius a platone loquitur
sortes non loquit: a toto in quantitate: ⁊ si sortes non loq
tur sortes nō dicit verum. a genere: q2 loqui superius ē ad
dicere verū ⁊ ad dicere falsum: ⁊ ad oēs locutōnes speciales
non ergo dicit sortes verū si solus plato loquitur. Solutio:
prima simplr est falsa: et probatio peccat fm accidens: q2 q̄z
uis sortes dicat solū platonē loqui: et illud sit verum si sol9
plato loquitur: non tñ dicit verū si solus plato loquit. Si-
cut q̄zuis cognoscat eū qui est coopertus vt coriscus: non
tñ cognoscit coopertum. sed est ibi sophisma accidentis: et
siliter est in proposito: q2 sicut coopertum accidit cooperto

simpliciter verū accidit ei q̄ est solum platonē loqui. vnde pri
ma simplr est falsa: ⁊ ponit cōtradictionē: quia ponit solum
platonē loqui: ⁊ nō solū platonem loqui: ⁊ soz. dicere est ve
rū ⁊ nō dicere est verū tum alij a platone excludantur respe
ctu huius actus loqui vnde ꝓbatio nō ꝓbat eam. Qui
dam tn̄ dicūt q̄ sicut prima ponit cōtradictionē. similiter
posito q̄ ratio ponit cōtradictionē: vnde non est mirum si
ex vna contradictione nature sequitur altera. Sed isti dece
pti sunt per quid ⁊ simpliciter: q2 cū taceo ⁊ nihil dico inter
roganti q̄ dico: vere respondeo nihil dico: ⁊ ex hoc nō seq
tur ergo dico aliquid: imo est q̄d ⁊ simplr: q2 dictio mea nō
sumitur vt res q̄ significetur q̄ dicatur ꝑ se ipsā: sed sumi
vt signū aliarū rerū. vnde cū profero hoc. s. nihil dico: nō ꝓ
fero illud vt rem de qua loquor sz vt rē ꝑ quā loquor sicut
per signū sed signū semꝑ aliud est a signato ⁊ diuersum: id
ista prolatio nō cōtinet in supposito hoc huius q̄ dico aliq̄d
vt nō ē ibi restrictio: sicut solet dici in insolubilib⁹. Similr
est q̄ solo platone loquente sortes potest hoc bene significa
re ⁊ dicere solus plato loquitur: neqz ponit ista positio con
tradictionē: q2 dictio sortes sumitur vt signū aliarum dictio
num: vnde facit numerū tum alijs dictionibus: ⁊ non seqr
ergo alius a platone loquitur. Item queritur de hoc so
phismate: Si tu scis te esse lapidem. tu non scis te esse lapi
dem. Probatio: Si tu scis te esse lapidem: te esse lapidem ē
verū: q2 nihil scitur nisi verū: sed si te esse lapidē est verum:
tu es lapis. per locum a conuertibili: quia dictum conuerti
tur cū sua propositiōe: ⁊ si tu es lapis: tu nihil scis. ab oppo
sitis. ⁊ si nihil scis tu nō scis te eē lapidē: a toto in quantitate
ergo a primo: si tu scis te esse lapidem: tu non scis te esse la
pidem. Contra ibi sequit̄ oppositum ad oppositum ergo
locutio est impossibilis. Solutio: prima est simpliciter ve
ra: quia consequens necessario sequitur ex antecedēte ꝑ lo
cales habitudines sicut probatio manifestat. Ad probatio
nem autem soluendū per interemptionē: q2 non sequit̄ ibi
oppositū ad oppositū: sz sequit̄ vna pars ꝯtradictionis ad
antecedens: q̄ claudit intra se vtrāqz quia hoc antecedēs
tu scis te eē lapidē: ratione rei huius verbi scire ponit sciē
tiam in subiecto: sed ratione obiecti eiusdem verbi: quod sci
licet obiectum est te esse lapidem: priuat scientiam a subie
cto: ⁊ ita ponit subiectū scire ⁊ non scire: ⁊ esse lapidem ⁊ nō
scire se esse lapidem: ⁊ omnes istas cōtraditiones habent in
se antecedens integrantes ipsū: sicut totū integrale habet
in se suas partes integrales. vnde ex primo antecedente seq
tur quelibet istarum cōtradictionum per locales habitudi
nes: ⁊ nō propter hoc q̄ ex impossibili sequitur quodlibet
sed sicut ex toto integrali sequitur quelibet eius pars secun
dum consequentiam naturalē: vel locales habitudines.

De coniunctione an.

Item coniūctionū sunt plura: q2 q̄dam
sunt dubitatiue ⁊ interrogatiue: sm̄ ꝑ⁹
vt ne an ⁊ vtrum: ⁊ hoc genus ꝯiunctio
nū cōprehēdit donatus sub disiunctiuis
Sz omissis oīb⁹ alijs iterrogatiuis ⁊ du
bitatiuis cōiūctionib⁹ de hac dictione
an ad presens intendim⁹. Circa quā
primo queritur q̄d sit dīa iter interro
gationē factā ꝑ nomē: ⁊ interrogationē factā ꝑ aduerbiū: ⁊
interrogationē factā per coniunctionē. Secūdo querit̄: q̄d
significet h̄ dcō an. Tertia q̄ ē qualit̄ differat h̄ ꝯiunctio
an ab alijs ꝯiūctiōib⁹ int̄rogatis vt ab his ꝯiūctionib⁹ ne ⁊
vtr. Quarta q̄ est: cū habeat in se nāz disiūctōis int̄ q̄ ha
beat disiūgere. Quita q̄ est: cum exerceat tres actus: q2 im
portat disputationē ⁊ interrogationē ⁊ dubitationē: vtr̄ eq̄
liter se hēat ad oēs istos act⁹ vel nō. Circa primū obijcit
q2 q̄cq̄d est: aut est sb̄a: aut accidēs. sz dubitatio ē de re aliq̄
ergo est de substātia vl̄ de accīte: sz oīs interrogatio est de
re dubitatiua: ergo oīs iterrogatio ē d̄ sb̄a vl̄ de accīte sz oīs
iterrogatō de sb̄a fit ꝑ hec iterrogatīa: q̄s q̄ q̄d vel q̄d: q̄ sūt
iterrogatiua noīa. Sz interrogatio de accīte fit: tū accidēs
significetur vel ꝑ noīa q̄dā vel per aduerbia: vel tunc fiet ꝑ
noīa: vt qualis quantus quotus quotēnus. vel per aduerbia
vt cur quare qñ vbi ⁊ ꝯsīlia: ergo oīs iterrogatio fit ꝑ nomē
vel per aduerbiū: ergo oportet q̄ dictio iterrogatiua est no
mē vel aduerbiū: ergo nulla cōiūctio est dictio interrogatiua
Et dicendum q̄ quandoqz cōtingit dubitare de re signifi
catiua per nomen: siue significetur per modū substantie si
ue per modum accidentis: ⁊ de hmōi re queritur per nomīa
interrogatiua: vt quis q̄ quod vl̄ quid: q̄lis quātus q̄t⁹ quo
tēnus: sm̄ diuersitatē substantie: ⁊ eorū q̄ accidūt substātie
Aliqñ aūt dubitat̄ de actu speciali: ⁊ tunc querit̄ de ipso ꝑ
hoc interrogatiuū q̄d addito actu generali: vt q̄d agit sedet
vel dormit vel disputat vel legit ⁊ sic de alijs: ⁊ de his duob⁹
modis querit̄ ꝑ nomē de re dubitatiua Aliqñ āt dubitam⁹
de his q̄ debent̄ actui: vt de causa actus: vt cur legit: q̄re le
git: vel de tempore in quo fuit actus: vt qñ cucurrit vel cur
ret vel de loco cōparādo ad actū sm̄ q̄ actus sumit̄ in loco
vel de loco vel ad locum vel per locū: vt vbi est: vbi fecit h̄
vnde venit: quo vadit: qua vadit: qua transiuit: ⁊ de his que
ritur per aduerbia localia. Et sic pz q̄ de omnibus ꝓdictis
que debent̄ actui: querit̄ per aduerbia Aliqñ aūt tēm dubi
tamus de inherētia vel compositione actus cū substantijs: ⁊
tunc queritur de ipsa inherētia vel cōpositione per cōiūcti
ones interrogatiuas: vt ꝑ has ꝯiunctiones: ne an vtrū: ⁊ iō
interrogatiua rerū dubitatiuarū sunt tribus mōis: q2 q̄dā
sunt noīa: ⁊ q̄dam aduerbia: alie ꝟo ꝯiūctiones. ⁊ hec dīa
sumpta ē a pte ipsarū rerū dubitatiuarū q̄ sunt obiecta du
bitatiōis. Ad argumētū dicēdū q̄ oīs dubitatio est de
substātia vel de accidēte extēdēdo accidens ad ipsū accidēs
⁊ ad inherētiā huius accidentij cū substantia: vel ipsi⁹ actus
cū subā: ⁊ tunc interrogatio de accīte. Aliqñ fit ꝑ quedam
noīa interrogatīa: vt q̄lis q̄ntus ⁊ ꝯsīlia. Aliqñ ꝑ aduerbi
um: Aliquando ꝑ coniūctiones: ⁊ ita sufficiēter diuidit int̄
rogationem accītis in ꝓposito. Circa scd̄z q̄rit̄: q̄d sig
nificet dictio an. Et dicūt quidā q̄ significat disiunctionem
cum electione. Sz q̄ hec dictio an nō significet disiūctiōm
cū electione: sm̄ q̄ hec dictio an non significat electionem
Probatio: q̄ hec dictio interrogatiua ita iportat interro
gationem sed oīs interrogatio causatur ex dubitatione: er
go hec dictio an importat dubitationem. sed dubitatio est
contra electionem: q2 qui dubitat nescit eligere inter ea de
quibus dubitat: ergo hec dictio an non importat electiōez
Item ad idē: si hec dictio an significat electionē: aut signifi
cat eam vt cōceptā: aut vt affectam. sed nō significat ipsam
vt cōceptam: q2 cum electio sit actus aīe: ⁊ nullus actus aīe
me possit significari vt cōceptus: nisi per nomen vel per ver
bū vel participiū: ergo si hec dictio an significat electionem
vt conceptā oportet q̄ sit nomē vel verbum vel participiū
q̄ falsū est. Si aūt significat eā per modū affectus. sed con
tra affectus aīe nō significant̄ per modū affectus: nisi per
aduerbia quedā: ⁊ per interiectiōes: ⁊ per modos verbōz:
ergo si hec dictio an significat electionē per modum affect⁹
oportet q̄ sit aduerbium vel interiectio: vt accidat verbo
tanqz modus quod est impossibile: ergo impossibile est q̄
hec dictio an significet electionem per modum affectus vel
per modum: Quod concedimus dicētes: q̄ hec dictio an si
gnificat disiunctionē cum dubitatione sub modo interro
gandi: ⁊ q2 quicūqz interrogat petit certificari inq̄ntū in
terrogat: ideo ad interrogationē sequitur petitio certitudi
nis de re dubitata Et ideo q2 hec dictio an interrogat dis
iungendo inter aliqua: ꝓpter hoc per ipsam iportat̄ peti
tio alterius partis disiūctiōis. Q2 autem hec dictio an signi
ficat disiunctionē: pz per hoc q̄ est disiūctiua coniunctio.
Q2 autem importat dubitationem pz ꝑ hoc q̄ est dictio in
terrogatiua: ⁊ vlterius ad interrogationē sequitur petitio al
terius disiuncti vt dictū est. Circa tertium queritur: q̄ sit
differētia huius dictionis an ad alias coniūctiones interro
gatiuas: que sunt an ne ⁊ vtrū: q2 si nulla est differētia: ergo
vna earum sufficit ergo alie superfluunt. Et dicendū q̄ iste
tres cōiūctiones: vtrū ne an: cōueniunt i hoc q̄ interrogāt
de compositione actus cum substantia vt dictum est. Sed
differunt in hoc q̄ hec dictio ne magis se tenet tum actu.
Iste vero cōiunctiones vtrū ⁊ an magis se tenent a pte sup
positi: Et differūt iste due. s. vtrū ⁊ an hoc mōi: q2 hec ꝯiun
ctio vtrū nunqz geminatur sine disiunctiua ꝯiunctione sed

exigit secū coniūctionem aliā disiunctiuā: vt vtrū sortes currat vel plato. Sed cōiūctio an: quādoque geminatur sine altera coniūctione: vt tu scis an sortes currat an plato ⁊c. Ex hoc patet alia differentia .s. ꝙ coniūctio ne nō pōt recipe supra se transitionem alteri⁹ actus propter hoc ꝙ se tenet cū actu Actus aūt nō trāsit supra aliū actū sed supra aliquod casuale. vnde nihil est dictum: tu vides currit ne sortes sed tu vides sortez currere. Alie vero due recipiunt supra se trāsitionē actus: ꝓpter hoc ꝙ magis se tenēt cum substantia siue cū supposito: vt tu scis an sortes currat: ⁊ tu vides vtrum plato legat. Tertia differentia est ꝙ hec coniunctio ne semper est interrogatiua: alie vero due aliqñ tenentur disiūctiue tm̄. vnde ego bene scio vtrū sortes legat vel non: ⁊ bene scio an legat an non legat. Circa quartū queritur: cū hec cōiunctio an sit coniunctio disiūctiua: inter que habeat disiūgere. Et de hac talis datur regula: Quotienscunque hec cōiunctio an semel ponitur disiungit inter dicta cōtradictiōe opposita. Qñ vero bis ponitur disiungit inter dicta iūcta. Qz aūt prima pars regule sit vera. Probatio: qz in oī interrogatione supponitur aliqd̓ cōe ad illd̓ qd̓ queritur: vt cū queritur: quis disputat: supponit hoiem in cōi disputare: ⁊ vult certificari de particulari hoie qui disputat: ⁊ similiter in qualibet interrogatione alia: ergo in omni interrogatione supponitur aliquid commune vel vl̓e ad illud quod qritur ergo in hac interrogatione: tu scis an sortes currit: ergo supponitur cōe ad illaz. sed nihil est cōe ad partē ɔtradictionis nō disiūctio: ergo supponit ibi disiunctio inter ptes ɔdictionis. sed non est ibi aliquid per qd̓ supponatur ista disiunctio nisi per hanc cōiūctionem an. ergo hec dictio an disiungit inter partes cōtradictionis: sed hoc mō semel ponit̄ ergo qñ semel ponitur inter dicta cōtradictorie opposita: qd̓ cōcedimus. Sz contra: ois disiunctio est ad minus inter duo. vn̄ de nihil est dictū sortes currit: vel qz deficit alterum extremorum: ergo nihil est dictū: tu scis an sortes currat cū deficiat alterum extremorū. Solutio: nō est sīle de hac coniunctione an: qz hec dictio an est interrogatiua ⁊ disiunctiua ⁊ ideo rōne interrogationis adiūcte disiūctioni qñ adiungitur vni parti cōtradictionis dat intelligere alteraz: qz qui dubitat de vno oppositorum dubitat ⁊ de reliquo. Sed hec dictio vel tñ ē disiunctiua ⁊ non interrogatiua: ⁊ ideo non dat intelligere alterū extremorū. Item obijcitur cōtra secundam partem regule: qz multorum nō est dubitatio vna sz plures: nisi illa multa opponantur aliquo genere oppositionis: sed cum dicit̄: tu scis an sortes currat an plato disputat: ista .s. sortē currere ⁊ platonē disputare non opponunt̄ aliquo genere oppōnis: ergo eorum non est dubitatio vna: ergo hec dictio an nō disiungit inter ea: ergo non disiungit inter dicta iuncta qñ bis ponitur. sed cōtra omne illud q̄ritur per interrogationē: ⁊ solū illd̓ quo in responsiōe data questio terminatur: sed dato vtrolibet predicatorū enunciabilū questio terminatur: ergo indifferēter querit̄ hoc vel illud: ergo hec dictio disiungit inter ea: qz solūz disiungit inter ea de quibus queritur. sed hec sunt dicta iuncta: ergo qñ bis ponit̄ disiūgit inter dicta iuncta. qd̓ concedimus.

Ad hoc qd̓ obijcit in cōtrariū dicēdū ꝙ dubitatio vna ⁊ interrogatio vna: ⁊ responsio vna necessario sunt dupliciter: quia Uno mō est responsio vna simpl̓r vt qñ queritur vnū de vno fm̄ se ⁊ absolute: vt cū queritur: currit ne sortes ⁊ respōdet̄ sic vel non. Alio aūt mō est responsio vna non simpl̓r sed per suppositionē: vt cū queritur: currit ne sortes vel plato. hic eni oportet supponere ꝙ alterum istorum currat. Ad hoc ꝙ detur responsio vna: ⁊ sīlr dubitatio vna ⁊ interrogatio vna sunt dupliciter. s. simpliciter: ⁊ ꝑ suppositionē: vt cū queritur: tu scis an sortes an plato disputat: non est interrogatio vna neque dubitatio fm̄ suppositionez vterque illorū: sicut simpliciter respōdens sciat de altero illorum. Circa quintum obijcit̄ ꝙ hec dictio an nō debeat exercere istos tres actus: qui sunt: distinguere: dubitare: ⁊ interrogare: qz vnius actus vnū est instrumentum ꝓprium ⁊ econuerso: ergo si hec dictio an est instrumentū interrogādi nō erit instrumentum dubitādi nec disiūgēdi. Et dicendū ꝙ instrumētū idē fm̄ substantiaz: ⁊ fm̄ rōnem non potest esse instrumētū diuersorū actuum sese non cōsequentiū sed istrumētū idē fm̄ substantiā ⁊ diuersam acceptionē fm̄ rōnem bñ pōt eē actuū simpl̓r diuersorū. vn̄ sicut pulmo ē instrumētū tēperādi calorē cordis ꝑ respirationē: ⁊ hoc fm̄ ꝙ est attractiuus aeris: ⁊ est instrumentū loqndi repercutiendo aerē ad vocalē arteriā: ⁊ hoc est instrumētū ē expulsiu⁹ ⁊ repercussiuus aeris: ⁊ illa fm̄ aliud ē instrumētū tēperādi calorē cordis: ⁊ fz aliud instrumentū loquēdi. sic hoc ꝙ dico an secundum ꝙ disiūgit cōtinetur sub spē disiunctiuaz cōiunctionū: fm̄ aūt ꝙ per ipsam interrogam⁹ cōtinet̄ sub spē interrogatiuaz coniunctionū. fm̄ vero ꝙ per ipsum dubitamus sub spē dubitatiuarū: ⁊ sic semꝑ ē eadē cōiūctio fm̄ substantiam. differt aūt fm̄ rōnez ⁊ fm̄ speciē: cū sit diuersarū specierum: secundum ꝙ ꝑ ipsā exercemus istos tres actus ꝑdictos. Et nota ꝙ per prius est disiunctiua: ⁊ per posterius interrogatiua ⁊ dubitatiua: qz semꝑ disiungit: sed nō semꝑ interrogat vel dubitat. Et nota ꝙ hec dictio an petit alterā partē determinate. Qd̓ probatur sic: respondens eni magis debz eē certus de questione q̄z interrogans: qz respondēs dz certificare interrogantē de questione. sed interrogans scit alterā partē in genere siue in cōi: ergo oportet ꝙ respondens sciat alterā partēm speciali ⁊ determinate. Quod concedimus. Sed ɔ. Sicut cōtingit scire vl̓e ignorādo ꝑticulare: vt scio hoiem in vl̓i eē in hispania tñ nullū ꝑticularē scio ibi eē Simil̓r cōtingit scire disiunctionē ignorādo quālibet ꝑtem disiunctionis determinate. Probatio. Scio eē astra paria vel ipparia tñ nescio partē hāc vl̓ illā: ergo cū dico tu scis an sortes currat an plato disputet ꝙ oportet ꝙ rn̄dens sciat alterā ꝑtem determinare. Et dicēdū ꝙ hoc vltimū argumentū nō tenet. Si eni hec dictio an eēt tñ disiunctiua bñ oporteret. Sed qz nō solū est disiūctiua sz etiā iterrogatiua io nō tenet: qz quicūque interrogat petit certificari eo ipso qd̓ interrogat: ⁊ ideo cū hec dictio an sit interrogatiua alterius disiunctorum oportet ꝙ iportat petitionē alteri⁹ disiunctorum ⁊ ꝓpter huius petitionē oportet ꝙ rn̄dens sciat alteram ꝑtem determinate ⁊ iō argumētū ꝑdictū impedit̄ ꝓpter interrogationē hui⁹ dictionis an. Itē querit̄ de hoc sophismate Tu scis an ois hō sit soz. an differat ab illo. Probatio Tu scis an sortes sit soz. an differat ab illo: tu scis an plato sit soz. an differat ab illo ⁊ sic de alijs: ergo prima vera. Cōtra Tu scis an ois hō sit sortes an differat ab illo ergo tu scis omnem hominem esse sortem vel oēm hoiem differre a sorte: quorz vtrunque est falsum. hec est quedam disiunctiua cuius vtraque pars est falsa: ergo tota est falsa. Solutio. prima simpliciter est falsa. ⁊ probatio peccat fm̄ consequens ab insufficienti: qz in hac probatiōe Tu scis an ois homo sit sortes. an differat ab illo: est duplex vniuersalitas: qm̄ i vna parte disiunctionis est vna distributio ⁊ altera in alia. vnde sensus est Tu scis an ois homo sit sortes an ois homo differat a sorte sed non sumuntur omnes singulares harz duarū distributionū in ipsa ꝓbatione: qz preter oēs istas quas sumit debz sumere istas: tu scis an soz. sit soz. an omnis homo differat a sorte: tu scis an plato sit soz. an omnis homo differat a sorte: ⁊ hec disiunctiua est falsa: quia vtraque pars ē falsa: ⁊ simil̓r omnes alie que relinquūtur ⁊ hoc modo debent sumere oēs partes ꝑme distributionis secunda distributione integra ꝑmanente: ⁊ etiam debent ecōuerso sumere omnes partes secūde distributionis ita ꝙ prima distributio integra permaneat: vt tu scis an ois homo sit soz. an differat a sorte: ⁊ h̄ ē falsa: ⁊ tu scis an ois hō sit soz. an plato differat a sorte ⁊ sic de alijs. Alio aūt mō debēt sumere ꝑtes .s. accipiendo singulares vnius cū oībus singularibus alterius vt scis an plato sit soz. an differat a soz. ⁊ sic de alijs sz omnium harz nulla accipit ⁊ ita ꝓcedit ab insufficienti vn̄ peccat fm̄ cōseqn̄s. Item posito ꝙ sortes vel plato mentiat̄ sz tu nescis quis eorū mentiatur: q̄rit̄ de hoc sophismate Tu scis an de mētiēte sit falsū sortē eē illū. Probatio. h̄ negatiua est vera: nō de mētiēte est falsum sortē eē illū vtroque casu cōtingente. s. siue sortes mētiat̄ siue plato: qz sorte mētiente h̄ est vera: nō de mētiente est falsum sortē esse illum. i. sortem esse mētiētem. imo est verum de soz. Itē mentiente platōe hec est vera: nō de mētiente est falsum sortem esse illum. i.

forte esse platone mentiente: q2 licet sit falsū fortē eē platonem: nō tñ est falsum de platone q2 non est enunciabile de eo. vñ nec verū neq3 falsum est deo propter hoc q2 enunciabile dicit eē semp de re subiecti siue de eo qd subijcitur 7 nō de eo quod predicatur: vt hominem esse lapidem: sed lapidem esse hoiez est enūciabile de lapide: 7 nō de hoie: 7 sic p3 q2 vtroq3 casu contigente hec est vera: non de mentiente est falsum fortē esse illū: 7 hoc scis etiā ex hypotesi: quia plures casus non pñt contingere ergo tu scis hanc. s. non de mentiente 7c. 7 hec est altera pars pme disiunctiue: q2 hec dictio an semel posita disiungit inter contradictorie opposita ergo hec est vera: tu scis an de mentiente sit falsum fortem esse illū an non de mentiente sit falsum fortem esse illū quia huius disiunctiue altera pars est vera. Cōtra Tu scis an de mentiente sit falsum fortē esse illū: ergo tu scis an de mentiente sit falsum illum fortem esse: 7 est locus a conuertibili vt fortes est ille: ille est fortes sicut hic: si homo est aial: aial est homo: sed conclusio est dubia 7 nō certa: quia forte mentiente hec negatiua est vera: nō de mentiente est falsum illum fortem esse. i. mentientē esse fortem: sed platone mentiente falsa est quia sensus est: non de mentiente est falsum illum esse fortem idest platonem esse fortem: q2 hoc ē falsū de mētiente: eo q2 platonē esse fortem falsum est de platone ergo predicta negatiua est dubia cū3 sit vera vno casu contingente: 7 alia falsa: 7 tu scis quis casus debeat accidere siue cōtingere: ergo 7 sua opposita est dubia quia q dubitat de vno oppositorum necesse est ipsum de reliquo dubitare: ergo h est falsa: tu scis an de mentiente sit falsum illū esse fortem: et sic q2 pma est falsa 7 qua sequitur. Solutio prima est simpliciter vera hec scilicet. Tu scis an de mentiente sit fortem esse illum. 7 probatio bene tenet: sed primum argumentū improbationis peccat secundum sophisma accidētis: vt hic Tu scis q2 de homine est enunciabile hominem esse substātiam ergo tu scis q2 de homine est enunciabile substātiam esse hominem: quod falsum est: quia verum est mentiētem eē fortem. Si aūt plato mentiatur de nō forte tūc hec ē falsa. s. de mentiente est falsum ipsum esse fortē: q2 q2uis hoiez esse substantiā 7 substātiam esse hoiem conuertuntur: nō tñ qd subijcit in vno subijcitur in reliquo. Unde vnū ē enūciabile de homine 7 non de substantia: q2 hō subijcitur in eo. alterum est enunciabile de substantia: 7 non de hoie quia substantia subijcitur in eo: 7 sicut dictum est enūciabile semper est de re subiecta siue quod subijcitur in eo.

De coniunctione vel.

Habito de hac cōiūctione disiunctiua an cōñ dicendum est de hac cōiūctiōe vel. Circa quam pmo querit qd significet hec dictio vel. Scdo qritur vtrū suū significatum sit ēs simplr siue nō. Tertio vtrū res hui9 dictionis vel sit i genere relationis vel nō. Quarto qualit differt ab alijs cōiūctionibus disiunctiuis. Quinto vtrū disiunctio faciat tertiū disiunctū esse predicabile de pluribus. Circa primū obijcitur quia vt patet p diffinitionem cōiūctionis hec coniunctio vel significat cōparationē que est fm prius 7 posterius aut fm simul. S3 non significat cōparationē que est fm prius 7 posterius: q2 sic eēt dictio cōsecutiua: ergo significat cōparationem q est fm simul: ergo significat res simul eē. Sed contradicit boeti9 q2 hec sapit disiunctiua cōiunctio q2 ea inter que disiungit simul esse nō permittit: ergo hec cōiunctio vel non poterit simul esse res ergo non significat cōparationem q est fm simul. Item ad idē priscianus diffinit disiunctiuam cōiunctionem dicēs disiunctiue cōiūctiones sunt que q2uis dictiones cōiungant sensus tamē disiungūt: alteram quidē rē esse significāt: 7 alteram non eē. S3 diffinitio supioris cōuenit cuilibet inferiori ergo oportet q2 hec diffinitio intelligatur de hac dictione vel: ergo hec coniunctio non poterit res simul esse significare: ergo nō significat comparationem que est secūdū simul.

Et dicendū q2 hec coniunctio vel significat cōparationē rerū simul existentiū disiungēdo: 7 hec cōparatio est disiunctio ipsorum vl disiunctorū se hñs ad vtrūq3 equaliter: q2 hec coniunctio vel nō magis se h3 ad vnum disiunctorum q2 ad alterum quantū de se ē vt cū dicit fortes 7 plato. Ad illud qd obijcitur p boetium dicendū q2 vbi ē disiūctio duo exiguntur. s. ea que disiungunt: 7 illud respectu cuius ē disiunctio vñ cū dr fortes vel plato currit fortes vel plato sunt disiuncta: 7 disiunguntur respectu huius actus currit. vñ h coniunctio vel ponit ipsa disiuncta simul esse 7 illud respectu cuius est disiunctio non ponit simul esse in eis: vñ fortes 7 plato simul ponunt fm se nō tñ simul ponūtur s. h cursu: 7 ideo quod dicit Boetius intelligendum est q2 ad illud respectu cui9 fit disiunctio. Ad illud aūt qd obijcitur de diffinitione cōiunctionis disiūctiue dicēdū q2 simul est duobus modis. Uno modo est simul fm prius 7 posterius in consequendo: 7 sic oēs cōiūctiones disiunctiue dicūt res simul esse eo q2 non ponunt vnū tā q2 añs 7 reliquū tā q2 consequens. Alio modo aūt dicitur simul fm participationem vni9 rei vt si fortes 7 plato pticipēt albedinē dicunt eē simul in participatione albedinis: 7 hoc dicit Priscianus q2 cōiunctiones disiunctiue disiungunt sensum: 7 alterā q2dem rem: alterā vero nō esse ostendūt. Circa qd obijcit q2 quod importatur p hanc coniunctionem vel reperitur in ente: vt hō vel asinus. 7 etiā non in ente vt chimera est vel hircoceru9: ergo nō est ens simpliciter. Item ad idem. Quicqd est simpliciter aut est substātia aut quātitas 7 sic de alijs Sed hec coniunctio vel non significat substantiā nec quantitatē 7 sic de alijs: ergo significatū eius non est ens simpliciter sed quodāmodo. Quod cōcedim9 dicentes q2 significat respectum quendam repertum tam in ente q2 in non ente. Circa tertiū obijcit q2 oēs relatiōes sunt in ad aliquid siue in predicamēto relationis. Sed hec dictio vel non dicit re3 absolutam sed respectiuam: q2 nihil est dictum fortes currit vel propter hoc q2 deficit alterū extremorum: ergo dicit relationem ergo est in ad aliquid siue in predicamento relationis. Item hec dictio vel equaliter se habet quantum est de se ad vtrūq3 extremorū: fm cōparationē vni9 ad alteruz: ergo dicit relationē fm equiparantia3: ergo est in genere relationis. Sed obijcitur in contrarium: q2 nulla comparatio que est secundum simul aut fm prius 7 posterius est in aliq predicamento: s3 oīs res cuiuslibet cōiūctionis est comparatio que fm simul vel fm prius 7 posterius: ergo nulla res alicuius coniunctionis est in aliquo pdicamento: 7 est sillogismus in secundo prime ergo significatum huius dictionis vl non est in aliquo genere. Quod concedim9. Ad primū autem quod obijcitur dicendum q2 cōparatio siue respect9 est duplex. quia quedam sunt comparationes que sunt res simpliciter existentes: vt pater 7 filius: duplū 7 dimidium: 7 tales comparationes sunt in predicamento relationis eo q2 sunt relationes. Alie sunt comparatiōes que non sunt simpliciter existentes eo q2 sunt tam existentium q2 non existentiū 7 huius cōparationes nō sunt in genere relationis: 7 tales sunt significationes coniunctionū disiunctiuarū. vñ sequitur q2 q2uis hec dictio vel dicat rem respectiuā q2 ppt hoc sit in adaliquid siue in genere relatiōis. Ad aliud āt dicendum q2 comparatio fm equalitatem est duplex: quia quedā est que ē ab animatiū cum aīa apprehendit significata partiū orōnis 7 talis cōpatio fm eqlitatē nō ē adaliqd qd nō est ens simplr: s3 quodā mō cū sit ipsorū significatorū 7 contingit significare tā ens q2 nō ens: ergo cōparationes significatorum ipsorum nō possunt eē simplr entia: ergo nō sunt in genere relationis 7 hui9 cōparationes significātur p cōiunctionem disiunctiuā. Alia est comparatio fm equalitatē q solū sequitur rē cōpletā 7 pfectā in esse vt amic9 vicinus similis equalis 7 hui9 cōparatio fm eqlitatē ē p equiparantiam 7 ē spēs relationis. vñ est in genere relationis: q2 spēs est in genere. Circa quartū obijcitur q2 si iste cōiūctiones vel ve aut ne an vtrū nō supfluunt oportet eas differre ad se inuicē: aut si non differūt oportet q2 alique earū supfluant: 7 ppter hoc querit qualit iste coniunctiones ve vel aut differant ab alijs cōiūctioib9 disiunctiuis. Et dicendū q2 ille cōiūctiōes vl ve aut differūt ab alijs trib9. s. an ne vtrū p hoc q2 ille tres pñt esse mediū p qd vn9 act9 transit sup aliū actū: vt scis an sor. currat: 7 scis vtrū sor. currat q2

tasne sor. currat. Sȝ ve ⁊ vel aut nō pōt esse mediū quo vnꝰ actus trāseat supra aliū actū. nihil enī est dictu: scis vel sor. currat ⁊ scis aut sor. currit. ⁊ scis ne sor. currit vt actus sciendi intellegat̃ trāsire supra hoc qꝫ dico sor. currere: sic ex alia parte bene dicebat̃: tu scis an sor. currat. i. tu scis sor. currere vel nō currere. Alia autē est diña: qz ille tres sunt interrogatiue sȝ ve vl̃ et aut nō sunt interrogatiue immo tm̄ disiūctiue. Item hec cōiūctio vel disiūgit res que debēt mouere intellectū speculatiuū: vel quālibet aliā virtutē cognoscitiuā nō motā ab effectu vel appetitu: sȝ put est cognoscitiua tm̄. sed hec cōiūctio aut disiungit res motiuas practici intellectus vel ipsius affectus: vel etiā motiuas ipsius appetitus sensibilis. Item hec dictio ve differt ab his duabus. s. vel ⁊ aut: qz hec cōiūctio ve est disiūctiua encletica: ille ꝟo nō: sȝ tm̄ disiūctiue sunt. Enclesis aūt est inclinat. o. vñ encleticū est inclinatiuū: ⁊ sic iste tres differūt inter se: ⁊ ab alijs tribꝰ interrogatiuis. Itē hec dictio ne differt ab alijs duabus an ⁊ vtrū scilicȝ qz ne est interrogatiua encletica: an ꝟo ⁊ vtrū nō sūt enclitice. Enclesis āt in solis tribꝰ cōiūctōibus repit̃ que dicūtur enclitice vt que ve ne: qz attrahūt accētū p̄cedētis sillabe vel dictiōis ad vltimā sillabam: vt putasne diritue smatqȝ: adeo sequit̃ semp p̄mā dictionē illius clausule in q̄ ponunt̃: ⁊ nō ponūt̃ a grāmaticis subiūctiue. Circa q̄rtū queritur qz terminus disiunctiuus predicatur de vtraqȝ sui parte vt sortes est sortes: vel plato ⁊ plato est sortes vl̃ plato ergo terminꝰ disiūctiuus est terminus cōmunis ad vtrūqȝ disiūctorū: ergo predicabilis de pluribus. Sȝ dicatur in cōtrariū. Qz q̄cq̄d p̄dicatur de plibꝰ est genus vel spēs vel diña vel ꝓpriū vel accīs vl̃ diffinitio. Sȝ terminus disiunctiuus nullū istoꝝ est: qz omnia ista sunt cōmuniter entia. terminus ꝟo disiunctiuus reperit̃ tam in ente q̄ȝ in nō ente ergo terminus disiūctiuus nō est predicabilis de pluribus. Solutio. Cōmunitas predicationis est duobus modis: qz vno mō ē qñ res vna gticipata a plibꝰ p̄dicatur de plᷓbꝰ vl̃ substāliter vel accidentaliter: et tūc oȝ q̄ sit vnū de quinqȝ p̄dicabilibus vl̃ diffinitio. Alio aūt modo cōitas p̄dicatiōis ē qñ nō p̄dicat̃ res vna: sed predicatur complexio plurū rerū differēter ponēdo vnā ⁊ remouēdo reliquā ⁊ hoc mō terminꝰ disiūctiuus ē p̄dicabilis de plibus ut sor. vel plato ⁊ sic de alijs: qz hec dictio vl̃ de natura sua indeterminate ponit numerū disiūctoꝝ ⁊ remouet reliquū respectu alicꝰ tertij: ⁊ sic ē disiūctiua: ideo ꝓprie sumitur: cū disiūctiue tenetur. Minꝰ vero ꝓprie qñ tenetur subdisiūctiue: ⁊ dr̃ subdisiūctiue teneri qñ vtraqȝ ps disiūctiōis ē vera. Itē videt̃ qꝫ terminꝰ disiunctiuus debeat eē aliq̄d de q̄nqȝ p̄dicabilibus: qz q̄cquid recipit supra se distributionē: est vnū de q̄nqȝ p̄dicabilibꝰ. Sed terminꝰ disiūctiuꝰ recipit supra se distributionē: ergo terminus disiunctiuus ē vnū de q̄nqȝ predicabilibꝰ. Maior pȝ: qz ois ⁊ nullus ⁊ cōsilia significāt qñ vliter: sȝ nihil sumit̃ vlr̃ nisi vl̃e: ergo tm̄ sunt dispōnes vlis. sed vl̃e diuiditur p q̄nqȝ p̄dicabilia: ergo quicq̄d recipit supra se distributionē ⁊c. et hec fuit maior. Minor vero pȝ: qz aliter nō esset hec vera: oē rōnale vel irrōnale ē aial: ⁊ ecōuerso. Solutio: in termino disiūctiuo duo sunt. vnū ē ipsa disiūctio: ⁊ aliud ē ipsi termini q̄ disiunguntur. vñ terminꝰ disiunctꝰ rōne disiūctōis nunq̄ȝ pōt recipe distributionē: sed rōne terminoꝝ q̄ disiunguntur aliqñ pōt aliqñ nō: qz qñ termini disiūcti sunt singlares nō pōt recipe distributionē. nihil enīȝ ē dictu: ois sor. vel ois plato. Qñ aūt termini q̄ disiūgunt̃ sunt vl̃es tūc terminꝰ disiūctus pōt recipe distributionē: ut ois hō vel asinus ē hō. Sed tūc oro ē duplex eo qꝫ pōt recipe distributionē supra se p altera pte tm̄: ⁊ sic ē vera: ois hō vel asinꝰ ē hō: ⁊ ē sensus: ois hō ē hō vel asinus ē hō ⁊ sic ē ꝓpō disiūctiua. Alio aūt mō pōt recipe supra se distributionē p vtraqȝ pte simul: ⁊ sic est falsa hec ois hō vl̃ asinus ē hō: ⁊ est cā: ⁊ ē sensus tā hō q̄ȝ asinus vlr̃ est hō. Tertio aūt mō totū disiūctum pōt recipe supra se distributionē. s. p natura cōi vtriqȝ disiunctorū: ⁊ sic hec ē vera: oē rōnale vel irrōnale. ⁊ sic pȝ qualiter terminus disiūctiuus siue totū disiunctū pōt recipe supra se distributionē: ⁊ qualiter nō: pȝ etiā qꝫ in sillogismo quē facit maior est duplex ⁊ minor. Scđm p̄dicta queritur de hoc sophismate. Quicq̄d ē vel nō ē est. Probatio. Hec ē vera. Quicq̄d est est. sȝ verū pōt distingui a quolibet alio vero: ergo. Contra. Quicq̄d ē vel nō ē ē. sȝ cesar ē vel nō est: ergo cesar ē. Solutio. Prima est duplex: eo qꝫ pōt eē diuersa: ⁊ ē sensus: quicq̄d est: est: vel q̄cq̄d nō est ē: ⁊ sic ē vera: qz p altera pte: ⁊ sic est disiūctiua. vel pōt eē ꝯposita: ⁊ ē sensus. Quicq̄d est vl̃ nō ē est: id ē tam oē illud qđ est: q̄ȝ oē illud qđ non est: est: ⁊ sic est falsa: ⁊ hoc mō est cathegorica. vñ ē ibi sophisma ꝯpositiōis qz ꝯposita ē falsa. Itē querit̃ de hoc sophismate ois ꝓpō vel eius ꝯtradictoria ē vera. pbatio. Hec ꝓpō sor. currit vl̃ eius ꝯtradictoria ē vera: ista ꝓpō sor. disputat: vl̃ eius cōtradictoria ē vera ⁊ sic de alijs: ergo ois ꝓpō vel eius ꝯtradictoria est vera. Contra. Omnis ꝓpō vel eius ꝯtradictoria est vera: sed nō omnis ꝓpō ē vera: ergo ois eius ꝯtradictoria ē vera qđ falsum ē. Solutio. Prima duplex eo qꝫ distributio pōt cadere supra ꝓpōnem sumptā absolute: ⁊ sic distribuit ipsam p qualiber ꝓpōne gticulari: ⁊ sic ē diuisa ⁊ falsa: quia hec est disiunctiua cuiꝰ vtraqȝ ps ē falsa. vel distributio pōt cadere supra ꝓpōnem nō absolute sumptā sȝ ꝯparatam ad suā ꝯtradictoriā: ⁊ hoc mō adhuc est duplex: qz vno mō iste terminꝰ disiunctiuus: ois ꝓpō vel eius ꝯtradictoria pōt subijci p̄dicato p vtraqȝ pte vlr̃ sicut in his. Oē rōnale vel irrōnale est aial ⁊ ecōuerso. Oē par vel impar ē numerꝰ: vel ecōuerso: oē rectū vel curuū ē linea vel ecōuerso: ⁊ p̄ma adhuc ē falsa: qz hoc mō sensus ē: ois ꝓpō vel eiꝰ ꝯtradictoria ē vera. i. oēs ꝓpōnes ⁊ earū ꝯtradictorie simul sunt vere qđ ē impossibile. Alio aūt mō iste terminꝰ disiūctiuus ois ꝓpō vl̃ eius ꝯtradictoria subijcit̃ huic p̄dicato. s. eē veꝝ nō p vtraqȝ pte disiūctionis in sil̃ ⁊ vlr̃: sed p vtraqȝ pte indeterminate: ita qꝫ aliqñ sit veritas p aliq̄bus singularibus vniꝰ ptis disiūctionis aliqñ p aliquibꝰ ptibus alteriꝰ disiūctiōis: ⁊ sic est vera: ut si sint sex ꝓpōnes. s. deus ē: hō ē lapis: sor. ē asinꝰ: ⁊ cū istis coꝝ ꝯtradictorie: tūc dicat̃. Hec ꝓpō deus est vel eius ꝯtradictoria ē vera hec ꝓpō. s. hō est lapis: vel eius ꝯtradictoria ē vera: ⁊ sic de alijs tā affirmatiuis q̄ȝ negatiuis: ut q̄libȝ illaꝝ sex accipiat̃ cū affirmatiua q̄ȝ negatiua in disiunctiōe ad suā oppositā. Aliqñ ē veritas ex vna pte disiūctiōis: aliqñ ex altera: ⁊ sic pbat: ⁊ sic distribuit̃ ꝓpō p oī affirmatiua in disiūctiōe ad suā negatiuā: ⁊ p oī negatiua in disiunctione ad suā affirmatiuā. vñ tres sunt sensus in p̄dicta ꝓpōne ⁊ fm primū est ibi sophisma diuisionis ⁊ tunc est diuisa ⁊ falsa: ⁊ tūc ē ꝓpō disiunctiua: alijs duobus modis cathegorica: ⁊ p̄ma eaꝝ ē falsa secūda est vera.

De coniunctione et.

In precedētibus dictū ē de ꝯiunctiōibꝰ disiunctiuis ⁊ interrogatiuis. Nūc autē dicēdū ē de hac ꝯiunctiōe et. Circa quā primo querit̃ quid significet. Scđo vtrū res etꝰ sit ens simplr̃ vel nō. Tertio vtrū res etꝰ sit in genere vel nō. Quarto queritur cuiusmodi vnius ferat̃ p hanc cōiunctionē copulatiuā et. Quinto cū habeat copulare diuersa querit̃ q̄ sint ista diuersa. Sexto queritur ꝓpter quid qñ p̄ponit̃ geminatur.

Circa primū querit̃ q̄d significet hec ꝯiunctio et qz hec ꝯiunctio et dr̃ copulatiua ab actu copulādi quā exercet: sed nulla dictio significat actū quē exercet: sic nullū distrumētuȝ significat actū suū: ergo cū hec ꝯiunctio et exerceat copulationē vel actū copulādi tūc hec ꝯiunctio ⁊ nō pōt significare copulationē. Itē ad idē. hec ꝯiunctio ⁊ ē ps orōnis repta ad copulandū ceteras ptes orōnis: sed dico qꝫ ē ps orationis repta copulandū alias ptes in hoc attribuo ei duo: vnuȝ qꝫ est ps orōnis. aliud est qꝫ ex natura sua debȝ copulare ceteras ptes: sed sua significatio debet̃ ei p hoc qꝫ est ps orationis copulatio nō debet̃ ei rōne finis p̄dicti ad quē est: ⁊ propter quē inuēta ē: q̄. s. finis ē copulare ptes alias: ergo significatio huius dictiōis: ⁊ nō est copulatio: ergo significat cōgationē qđ ꝯcedimus. Ad aliud aūt qꝫ queritur dicēduȝ qꝫ hec dictio ⁊ significat cōgationē q̄ est fm simul siue simultatē: ad istā simultatē seq̄tur copulatio: sicut ad hoc qꝫ dico nō cū alio seq̄tur exclusio: vñ cū dico sor. ⁊ plato sunt albi: hec ꝯiunctio ⁊ dicat simultatē ⁊ coꝝ vnitatē in albedine: ⁊ nō

copulat istos respectu albedinis. Et nota q hec ꝯiunctio et non dicit simul in tpe: q̃si sic: hec esset falsa. Adam et noe fuerunt hoies: q2 non fuerunt in codē tpe: q2 nec in tpe ade fuit noe: nec in tempore noe fuit adā: ergo nō dicit simul in tpe. Itẽ ad idem bñ dr̃ cucurrit heri ⁊ currit hodie nūc vl̃ hodie nunc vel mō: ⁊ curret cras: sed cursus hesternus ⁊ hodiernus ⁊ crastinus nō sunt in codē tpe: ergo hec coniūctio ⁊ nō dicit simul in tpe. Nō concedimus dicētes: q hec ꝯiunctio ⁊ primo ⁊ ꝑ se dicit simulitatē plurū subiectorū in vno accidēte pari quantū est de se: vel plurū accidentiū in vno subiecto: ut sortes ⁊ plato sunt albi ⁊ sortes sedet ⁊ disputat.

Circa fm̃ ⁊ circa tertiū q̃ritur ⁊ soluat᷑ sicut pri⁹ de hac ꝯiunctione vel. Circa quartū vero obijcit᷑ q oē totū hz in se aliquā vnitatē: sed omnis termin⁹ copulatiu⁹ ut sortes ⁊ plato est quoddā totū: ergo habet in se aliquā vnitatē in ꝑmo prime. Sed ducitur in ꝯtrariū: quod nō est vnū genere: neqȝ vnū specie: neqȝ vnū numero vel diffinitione: neqȝ vnū ꝓprio: neqȝ vnū accidente: ergo non habet in se aliquā vnitatē. Omnes aūt premisse ꝑ se manifeste sunt: ⁊ ideo suppo nunt᷑. Et dicendū q vnū dr̃ multipliciter: q2 ē quoddā vnū qd̄ est ex materia ⁊ forma: ut hō ex corpe humano qd̄ ē eius materia: ⁊ ex anima intellectiua q̃ est eius forma. Alio aūt mō est vnū continuatione ut linea supficies tēpus ⁊ quodlibet cōtinuū. Tertio mō est vnū in situ vel insertione: ut in arbore ex ramo vnius arboris ex trunco alterius arboris fit vnū per insertionē. Alio aūt modo est vnum cōtiguatione sicut sunt duo corpora que ꝯiunguntur inter que nō est mediū alteri⁹ nature: sicut ꝯnectitur digit⁹ digito: quādo nihil est in medio. Aliter autem est vnū aggregatiōe: ut acervus lapidum. Alio autem modo est vnū colla vel colligatione sicut ex carne ⁊ osse fit vnū ꝑ quoddā mediū q nō ē oīno caro neqȝ oīno os: sicut nerui ⁊ cartilagines. Dico aūt q hec ꝯiunctio ⁊ facit vnitatē aggregationis ⁊ nō aliā ex ꝑdictis. Ad istō vnde termin⁹ copulatiuus ē vnū aggregatione. Ad id aūt qd̄ obijcit᷑ in ꝯtrariū diuidēdo vnū ꝑ vnū genere ⁊ per vnū spē: dicēdū q vnū ibi nō dē vnū quo ad oēs suas significatiōes sed tm̃ quo ad illas sm̃ quas sumūt᷑ quattuor ꝑdicata in topicis ⁊ anexa coꝝ. Quattuor aūt ꝑdicata de qb⁹ agitur in topicis sunt hec: diffinitio accidens gen⁹ ꝓpriū. Anexa aūt coꝝ sunt alia ꝑdicata reducta ad hec: ut idem genere: reducitur ad gen⁹ ⁊ etiā dēia reducunt᷑ ad genus. Cōꝑatiōes ũo ad accñs: ut melior vtilior felicior vilior: ⁊ sic de alijs reducuntur ad ꝑdicata de accidente. Idem aūt simpliciter ⁊ diuersum reducunt᷑ ad ꝑdicata in diffinitiōe. Itez nota q licet hec ꝯiunctio ⁊ debeat copulare diuersa non tm̃ copulat quelibet diuersa: q2 nō pōt copulare adiectiuū substātiuo: nec ecōuerso: ut hō ⁊ alb⁹ currit: ꝓpter hoc q de se dicit associationē aliqꝝ de pari: vñ eq̃lr respicit vtrūqȝ extremorū ⁊ nō ꝑ se ꝑmo vel copulat duas substātias vni acti vl̃ duo accidētia vni substātie: ut sortes ⁊ plato sunt albi: hō legit ⁊ disputat. Circa quintū q̃ritur q2 videtur iam ex ꝑdictis q hec ꝯiunctio ⁊ non possit copulare quelibet diuersa: q2 nō pōt copulare adiectiuū substātiuo: ut prius patuit ergo nō copulat diuersa quelibet ⁊ ꝓpter hoc q̃ritur quam diuersitatē exigit hec ꝯiunctio ⁊. Et dicendū q sicut iam pz ex ꝑdictis q exigit diuersitatē subiectorū de pari se habētiū vel etiam actuū vel habitudinū: ⁊ vl̃ter debet copulare diuersa de pari se habentia: ut sortes ⁊ plato. albus ⁊ niger: ab illo et in illo: ⁊ sic de alijs habitudinibus ⁊ accñtibus ⁊ substātijs. Sed tūc querit᷑ vtrū sufficiat ei diuersitas suppositorū cū vnitate significationis. ut homo ⁊ homo currit: ⁊ videt᷑ q sic: quia omne plurale geminat suū singulare in terminis cōibus: ut remoueantur signa vl̃ia et affirmatiua. nā ois nō geminat suū singulare: sed bñ dr̃ hoīes sunt: ergo bñ dicitur homo et homo sunt: ⁊ silr̃ bene dr̃ homines currūt ergo bñ dr̃ hō currūt: ⁊ sic de alijs. Itē ad idē dicit Boetius in libro suo determinate q talia sunt ꝑdicata qualia subiecta quod probat: quia cum dicitur homo est iustus: deus ē iustus: hoc nomen iustus predicat de homine iusticiā accidentalem: de deo autem predicat diuinam essentiam ⁊ ecōuerso tamen potest dici: quia talia sunt subiecta qualia permiserunt predicata. sed cum dicitur homo ⁊ homo currunt: predicatum exigit q ille terminus infinite sumptus tenatur ꝑ diuersis: sed si pro diuersis teneatur bene dicitur: ergo recte dicitur homo et homo currunt: quod concedimus. Sciēdū q con uenientius copulat diuersa supposita ⁊ diuersa significata de pari se habentia: ut homo ⁊ equus currunt: q̃z diuersa supposita cū vnitate significatiōis: ut homo ⁊ homo currunt. Circa quintū queritur: q omnis copulatiua ꝯiunctio nisi sit encletica equaliter se habet ad vtrūqȝ extremoꝝ: ergo hec ꝯiunctio ⁊ equaliter se habet ad vtrūqȝ extremoꝝ. Sed quando preponitur vni magis se habet ad illud cui ꝑponitur q̃z ad aliud cui non preponitur: ergo nunq̃z debz ꝑponi: sed si non preponitur non geminatur: ergo nunq̃z debet geminari. Et dicendū q hec cōiunctio ⁊ equaliter respicit vtrūqȝ extremoꝝ: ⁊ ideo quando preponitur vni extremorū: quia magis se habet ad illud cui preponitur: propter hoc oportet q preponatur alteri ut equaliter se habeat ad vtrūqȝ extremoꝝ: ⁊ hec est causa propter quā qñ preponitur geminatur. Secundū predicta queritur de hoc sophismate: omne non animal quod ⁊ sortes sunt duo non est sortes. Probatio. Hoc non est animal quod ⁊ sortes sunt non est sortes: demonstrato ligno: illud nō animal quod ⁊ sortes sunt duo non est sortes demonstrato lapide: ⁊ sic de alijs: ergo nō animal quod ⁊ sortes sunt duo nō ē sortes. Contra. Omne nō animal ⁊ sortes sunt duo nō est sortes: ergo omne aliud q̃z animal quod ⁊ sortes sunt duo non est sortes: et est locus a conuertibili: quia non animal ⁊ aliud q̃z animal equipollent: sed sortes ē aliud q̃z animal q ⁊ sortes sunt duo ergo sortes non est sortes: in quarto prime. Solutio. prima simpliciter est vera: ⁊ probatio non valet: neqȝ est sillogism⁹ quē facit: sed est paralogismus: quia maior ⁊ minor sunt duplices: quia hec propositio que erat maior scilicz omne aliud q̃z animal quod ⁊ sortes sunt duo non est sortes: est duplex eo q hoc relatiuum quod potest referre hunc terminuz aliud vel hunc terminum animal. Si autem referatur ad hūc terminum aliud: sic maior est vera: ⁊ est sensus: omne aliud ab animali q scilicet aliud ab animali ⁊ sortes sunt duo nō ē sortes: ⁊ hoc est verū: quia nihil aliud ab animali: ut lapis ⁊ lignum ⁊ cetera inanimata omnia quorū nullū est sortes. Si autē referatur ad istum terminū animal: sic maior ē falsa: ⁊ est sensus. Omne aliud q̃z aial quod. s. aial ⁊ sortes sunt duo non est sortes. hec autem falsa est: quia sortes non facit numerum cum sorte et alia animalia. et ista: sortes est aliud a quolibet animali faciente numerum cum sorte: et sic sortes cōprehendit in hac distributione omne aliud q̃z animal quod scilicet animal ⁊ cetera secūdū q hoc relatiuuz quod refert hunc terminum animal. vnde hoc modo maior dicit q sortes non est sortes: ecōuerso dicendum est de minori. Et ut magis pateat falsitas minoris in sensu secundo: ponatur q sortes sit: ⁊ nullum aliud animal sit nisi plato: ⁊ vnus equus: tunc nullum aliud animal est quod faciat numeruz cum sorte nisi plato ⁊ ille equus ⁊ sortes aliud est ab ill' duobus: et sic hec ē falsa: omne q̃z illa duo animalia q̃ scilicet animalia faciunt numerum cum sorte non est sortes. Item queritur de hoc sophismate. Omne enūciabile differt ab aliquo: et suum oppositum ē compossibile illi. Probatio. hoc enunciabile sortem esse differt ab aliquo: ⁊ suum oppositū est compossibile illi: quia differt ab hoc enunciabili equum currere: ⁊ suum oppositum scilicet sortem non esse est compossibile illi: quia potest stare cum eo. Simul enim possunt esse vera hec duo enunciabilia scilicet sortem non esse: ⁊ equum currere: illud enunciabile scilicz hominem legere differt ab aliquo: et suum oppositū est cōpossibile illi: et sic de alijs: ergo prima est vera. Contra hec est quedam composita cuius vtraqȝ pars est falsa: ergo ipsa est. Solutio. Prima ē falsa simpliciter et probatio peccat secundū figuram dictionis a pluribus determinatis ad vnaz huius termini aliquo. Et etiam est ibi accidens per quandā regulam in distributionibus habitam: quia q̃uis hec distributio: omne enūciabile secunduz se conuertibiliter sequatur ad suas partes singulares omnes: tamen secundū q partes stant sub hoc predicato quod est differre ab aliquo. Sic non sequitur ad illas sed est ibi accidens.

De coniunctione nisi.

Loquentes cõiter ponunt ꝙ hec dictio nisi ꝑ se ⁊ ꝓprie tenet̃ cõsecutiue et nõ exceptiue. Et ideo circa hanc dictionẽ nisi: primo querit̃ vtrũ possit teneri exceptiue vl' non. Scđo q̃ritur vtrũ hec dictio nisi et hec orõ si nõ: equipolleãt ad inuicẽ: cũ hec dictio cõponatur ex si ⁊ nõ. Tertio q̃rit̃ quot sunt genera dictionũ ĩstãtiuatũ ⁊ q̃liter differãt in genere. Quarto q̃ritur quare potiꝰ ex hoc aduerbio negandi non per compositionẽ sit dictio instantiua que est exceptiua quam alia instantiua alterius generis. Quinto queritur quare hec dictio nisi secundũ ꝙ hec cõsecutiua vult semꝑ adiungi verbo subiũctiui modi. Circa primũ obiicitur ꝙ tenetur exceptiue: ꝗ instãtiua: aliqñ fit in toto: ut sortes currit nullꝰ hõ currit. Hec enĩ ẽ instãtia in toto cõtra ptem. Aliqñ fit instantia in pte: ut cũ dr̃: oĩs hõ currit ergo sortes nõ currit vel quidã hõ nõ currit. hic enim fertur instantia in pte contra totũ. Sed posito ꝙ sortes currat ⁊ nihil aliud: tunc hec ẽ vera: nullus hõ currit nisi sortes: ſ3 nõ est ibi instãtia extrahendo vel remouendo ptem a toto: nisi ꝑ dictionẽ exceptiuã: ergo hec dictio nisi in ꝑdicta orõne tenetur exceptiue. Item ad idẽ cũ dicitur. Nullus hõ currit nisi asinus hec orõ ẽ impropria: sed hec dictio nisi si teneretur consecutiue esset ꝓpria: sed esset falsa: ergo hec dictio nisi nõ tenetur ibi cõsecutiue: sed tenetur consecutiue vl' exceptiue: ergo tenetur exceptiue. Item ad idẽ consequẽtia ẽ duplex: quia quedã est cõsecutiua simpliciter: ut si hõ currit animal currit. Alia aũt ẽ cõsequẽtia ut nũc. ut si venerĩ mecũ ibo ad ecclesiã: sed ex nulla earũ licet inferre consequens ex antecedens ꝗ ex prima cõsequentia nõ sequit̃: ergo hõ currit qđ est añs: nec sequitur: ergo animal currit: qđ ẽ cõsequens: ⁊ ex secunda ꝯña que est ꝯña ut nũc nõ sequitur: ergo veniens mecũ qđ est añs: nec sequitur ibi ad ecclesiã qđ est cõsequẽs: ergo ex nulla earũ sequitur ꝯñs nec antecedens. Sed cũ dr̃ nullus hõ currit nisi sortes: ex hac bñ sequitur ergo sortes currit ergo hec dictio nisi nõ tenetur ibi cõsecutiue: ⁊ tenetur cõsecutiue vel exceptiue: ergo tenet̃ exceptiue: qđ cõcedimus dicentes ꝙ aliqñ tenetur exceptiue: ut in predictis orõnibus ⁊ cõsĩlibus: ⁊ nõ semꝑ tenetur consecutiue.

Sed contra hec dictio nisi cõponatur ex si ⁊ non: sed nec si nec non sint dictiones exceptiue: neq3 habẽt naturã exceptionis ergo hec dictio nisi nõ habet naturã exceptionis: cũ cõpositũ non habeat naturã aliquã nisi a suis cõponentibus: ergo hec dictio nisi non tenetur exceptiue vel cõsecutiue: ergo tenetur cõsecutiue. Item ad idem. Omnis dictio exceptiua dicit habitudinẽ ptis ad totũ: sed nulla cõiunctio dicit habitudinẽ ptis ad totũ: ergo nulla cõiunctio est dictio exceptiua in secũdo secũde: ergo hec dictio nisi nõ est dictio exceptiua: sed ẽ exceptiua vel ꝯsecutiua: ergo est cõsecutiua. Et dicendũ sicut ꝑdictũ est ꝙ hec dictio nisi aliqñ tenetur cõsecutiue: aliqñ exceptiue. Ad illud aũt qđ obiicitur in cõtrariũ dicendũ ꝙ sicut obiicit: hec dictio nisi cõponitur ex si ⁊ non: sed hoc aduerbiũ non semꝑ fert exceptionẽ ei cui adiungit̃ cũ semꝑ cõtradicat ei: ⁊ sic est dictio instantiua ⁊ fert instantiã aliqñ in pte aliqñ in toto: ut diximus ꝑꝰ: sed ꝑ compositionẽ cõtrahitur ad instantiã q̃ ẽ in pte extrahendo ptem a toto: ⁊ hoc sufficit ad dictionem exceptiuã: ut nullus hõ nisi sortes: ⁊ ideo hec dictio nisi aliquãdo tenetur exceptiue: aliqñ ꝯsecutiue: ⁊ sic patꝫ ꝙ q̃uis hoc aduerbiũ nõ sit dictio exceptiua: habet tamẽ naturã instantiuã: que. s. natura instantiue ꝓpter compositionẽ extrahitur ad instantiã dictionũ exceptiuatũ vere in hac dictione nisi. Ad illud qđ obiicit in contrariũ dicendũ ꝙ nõ sillogizat in secundo secunde: sed potius paralogizat: ꝗ minor ꝑdicti ꝑalogismi est duplex: hec scilicet nulla coniunctio dicit habitudinẽ ptis ad totum: quia q̃dã sunt cõiunctiones q̃ habẽt in se naturã duplicẽ: sicut ille dictiones q̃ sunt composite ex cõiunctione: ⁊ alijs ptibus orõnis: ut hec cõiunctio q̃ ꝓpter: q̃ est cõposita ex hoc nomine q̃ ⁊ ex hoc ꝑpositione propter: ⁊ sic intellectus eius instituitur ex intellectibus illarũ dictionũ: hec aũt cõiunctio nisi composita ẽ ut dictum est ex nõ ⁊ si vnde habet in se naturã instantiuã q̃ est fm ptem: ut dictũ sunt prius: ⁊ propter hoc dicit habitudinẽ vel cõpositionẽ partis ad totum. ⁊ sic habet in se naturã duplicẽ. s. naturã instantiuã rõne aduerbij ex quo cõponitur ⁊ naturã aduersatiuã rõne cõiunctionis vnde dicitur cõiunctio aduersatiua. Circa fm vero ꝙ sicut patet ex predictis hec dictio nisi aliqñ tenetur exceptiue: aliqñ cõsecutiue: ⁊ fm ꝙ tenetur cõsecutiue hec dictio nisi et hec dictio si nõ equipollent ut nõ currit nisi mouetur. i. non currit si nõ mouetur. Scđ3 autẽ ꝙ hec dictio non tenetur exceptiue tũc significat aliud q̃3 hec oratio si nõ: ⁊ sic non significat idem cũ tunc significet habitudinẽ partis ad totũ ut non est hic: est sicut est dictio exclusiua significat hoc nõ cũ alio. Sic ecõuerso dictio exceptiua significat totũ non ẽ hic. Circa tertiũ nota ꝙ tria sunt genera dictionũ instãtiuarũ: ꝗ quedam sunt exclusiue: ⁊ iste instant excludendo alie sunt exceptiue: ⁊ iste instant excipiendo. alie sunt cõtradictorie ⁊ sunt contradicẽtes: ⁊ ꝑ istas fit instantia contradicẽdo. Nota et ꝙ in genere sic differunt: quia exclusiue instant semꝑ in toto remouendo ipsum a pte: ut solus sor. exceptiue nõ instant semꝑ in pte extrahendo ptem a toto: ut nullus homo nisi sor. Contradictorie vero vel cõtradicentes instant indifferenter. aliqñ in pte. aliqñ in toto remouẽdo aliquid a pte vel a toto: ut quidam hõ currit: nullus hõ currit: vel omnis homo currit: quidam homo non currit.

Circa quartũ obiicitur: ꝙ cũ hec dictio nisi intelligatur in qualibet dictione instantiua ut in exclusiuis ⁊ exceptiuis dictionibus ⁊ in cõtradicẽtibus: ⁊ ita sit principiũ omniũ earũ: ergo sicut ꝑ cõpositionẽ ex ea fit dictio exceptiua: tunc sic ex eadẽ habet fieri dictio instantiua alteriꝰ generis ut exceptiua. Et dicendũ ꝙ nõ est idem modus intelligendi hãc dictionẽ nõ in qualibet dictione instantiua. vnde nõ ẽ vno modo principiũ omniũ dictionũ instantiuarũ: quia dicit̃ vna dictio est ꝑncipiũ alterius: ꝗ vno mõ ꝑ ipositiõe: alio aũt mõ ꝑ ꝯpõnẽ: vñ dico ꝙ in dictõibꝰ exclusiuis ꝑ ipositionẽ earũ intelligit̃ negatio: ꝗ tm̃ ⁊ solus ex sua impositione significant nõ cũ alio. ⁊ ille dictiones exceptiue ꝑter ꝑterq̃3 similiter habẽt ex impositione negationẽ de intellectu suo. sed ille dictiones cõtradicentes: nullus: nihil neuter: ⁊ etiã hec exceptiua nisi ꝑ cõpationẽ habet negationem de intellectu suo: ⁊ sic patet ꝙ nõ est idem modus intelligẽdi negatõnẽ in oĩbus dictionibus instantiuis. vnde nõ oportet ꝙ si in quibusdã est ꝑ cõpositionẽ ꝙ in alijs sit silr ꝑ cõpositionẽ. Item queritur quare ex hoc aduerbio nõ: et ex hac cõiunctione si potiꝰ fit dictio exceptiua ꝑ cõpositionẽ q̃3 exclusiua: cum hoc aduerbiũ non: sit instantiuũ: ⁊ instãtia reperiat̃ in exclusiuis q̃3 in exceptiuis q̃uis differẽter. Et dicendũ ꝙ hoc aduerbiũ nõ: negatiuũ est: quia negat ꝑ ordinẽ ipsius ad hãc ꝯiunctionẽ si intelligitur abiectiuatio. Nã in hac dictione nisi: intelligitur negatio: et etiã aduersatio: ⁊ ꝑ hoc est dictio exceptiua: ꝗ aduersatur ꝑcedenti in aliq̃ pte ipsius. Itẽ cũ hec dictio nisi: sit semꝑ cõposita ex nõ ⁊ si: ⁊ aliqñ sic exceptiua: aliqñ vero cõsecutiua: oportet ergo ꝙ diuersimode fiat cõpositio huius dictionis nisi: ex suis cõponẽtibus. Nõ cõcedimꝰ dicẽtes: ꝙ qñ hec dictio nisi ẽ cõsecutiua cõsecutio cadit supra negationẽ: ⁊ cõsecutio est cõpletiua huiꝰ dictionis nisi: ⁊ tũc hec dictio nisi scđm priscianũ cõtinet̃ sub ꝯiunctione ꝯtinuatiua: ⁊ fm donatũ sub causali ut nõ currit nisi mouetur. i. si nõ mouetur non currit. Qñ aũt est exceptiua: tunc negatio cadit supra ꝯsecutionẽ ⁊ sic negatio transmutat cõpositionẽ in alterã spẽm: ꝗ in dictionẽ exceptiuã: ⁊ sic fm diuersos modos compositionis hec dictio nisi: est alterius spẽi. Si queratur vtrũ instantia equaliter reponatur in tribus ꝑdictis generibus dictionũ instantiuarũ. Dicendũ ꝙ nõ: ꝗ ꝑ priꝰ est instans in dictionibus instantiuis ꝯtradicẽtibus: ꝗ ibi est maxime appositio: cũ ibi sit contradictio: ⁊ ꝑ posterius reperitur instantia in dictionibus exceptiuis: ⁊ tñ plus ẽ de instantia in his q̃3 in exclusiuis q̃uis exceptiue nõ imediate ꝯtradicant suo toti: tñ seq̃tur ꝯtradicãt suo toti: tñ sequitur ꝯtradictio: ut

bis hō pter sor. currit: et hoc sequitur q sor. non currat: et
vlteri⁹ seqr q aliqs hō nō currat: q2 si sor. nō currit: aliqs
hō non currit. Et ē locus a pte subiectiua: sed in dictiōib⁹
exclusiue illō qd excludit non pdicat ei a quo fit exclusio
ut solus sor. currit. i. sor. ⁊ null⁹ alius a sor. currit. Iste eniz
dic sor. currit: ⁊ nullus alius a sor. currit non pdicāt ne-
qz ex primo nec ex psequenti: ⁊ ideo min⁹ est de instantia in
dictionibus exclusiuis: ⁊ plus in dictionib⁹ exceptiuis: ⁊ ma
xime in pdictionib⁹. Circa quintū obijcit sic. Coniū
ctio nata est coniūgere ceteras ptes orationis: ergo pue no
mina qz verba: ⁊ sic de alijs partibus ⁊ psimilib⁹: ⁊ quosli-
bet terminos ⁊ quoslibet numeros: ⁊ ptes quascūqz: ⁊ qli-
bet tempora: ⁊ quoslibet modos: ⁊ sic de alijs partibus sub
his accidētib⁹ ⁊ sub alijs: ergo hec piunctio nisi: fm q ē cō-
iunctio psecutiua determinat tm ad modū subiecti. Et di-
cendū q hec negatio que est in hac dictione nisi: non est ne
gatio absoluta: sed respectiua. Fm q hec dictio nisi: ē dictio
psecutiua: ⁊ huius causa est q2 negatio et psecutio vnita in
cluditur in intellectu huius dictionis nisi. ⁊ q2 intellect⁹ est
in psecutione: ideo in psecutione ē negatio que est vnita in
tellectu vno in psecutione ipsa ut diximus: ⁊ iō negatio non
est ibi absoluta sed respectiua. Vñ cū negatio debeat deter
minare verbū: ideo negatio absoluta determinabit verbū
absolutū: ⁊ negatio respectiua determinabit verbū respecti
uū: ⁊ ideo q2 inter oēs modos verborū solus modus subiū
ctiuus dicit rem suā in respectu siue in comparatione ad ali
ud: ideo hec dictio nisi: fm q est cōsecutiua debet adiungi
verbo subiunctiui modi. Scdm pdicta querit de hoc so
phismate. Nihil est verum nisi in hoc instanti. Probatio.
Quicqd est verū: est verū in hoc instanti: ergo nihil est verū
nisi in hoc instāti. Cōtra. nihil ē verū nisi in hoc instāti: er-
go te eē asinū nō ē verū nisi in hoc instāti: ergo te eē asinū ē
verū in hoc instāti ergo tu es asin⁹. Vel sic pōt pbari. Hec ē
falsa. Nihil ē verū ⁊ nō ē istās nisi p ūo in hoc instāti: ergo
facta exceptōe pillo ē vera: ergo hec ēva: nihil ē verū nisi in
hoc instāti. Solutio. prima duplex eo q hec dictio nō pōt
teneri exceptiue vel psecutiue: ⁊ vtroqz modo ē vera suppo
sito instanti cōiter ad ipsum instans: siue ad ipm nūc: ⁊ ad
tps pñs. Sed tñ distinguēda ē prima: q2 aliter ⁊ aliter est re
spondendū ad argumēta pbationis. Prius autē videndū
est vtrunqz sensum prime anteqz respōdeam⁹ ad improba
tionē. Vñ sensus prime fm q est exceptiua est talis. Nihil
est verū nisi in hoc instanti. i. nihil est verū pter verū qd est
in hoc instāti: ⁊ hec hoc modo vera est: sumpto vero cōiter
ad verū qd est in hoc instanti: ⁊ ad verū qd est in tpe: sicut
instās sumebatur cōiter ad instans ⁊ ad tps. Si aūt tenea-
tur psecutiue prima: tūc est sensus. Nihil ē verū nisi in hoc
instanti. i. nihil est verū si nō est verū in hoc instanti: ⁊ iterū
hoc modo prima est vera. Habita ergo distinctione respō-
deo ad pbationē dicendū: q pprie prima est exceptiua sic
Primū argumentū probationis non tenet hec. s. Nihil est
verū nisi in hoc instanti: ergo te esse asinum nō est verū ni-
si in hoc instanti: quia est ibi sophisma accidentis: sicut hic
Null⁹ hō pter sor. currit: ergo plato pter sor. nō currit: q2
hoc mō pma ē cathegorica: ⁊ hec distributio nihil compre-
hendit sub se tam vera qz falsa: tam complexa qz incōple-
xa. Vnde verū in hoc instanti excipitur ab illa distributio-
ne sic sumpta. Vnde verū in hoc instanti est pars illius di-
stributionis: sed non est pars huius quod dico te esse asinū
sortes erat pars huius distributionis. Nullus homo: sz nō
erat pars platonis. Si autē prima teneatur cōsecutiue: tūc
primū argumentuz probationis bene tenet hec scilicet. Ni-
hil est verū nisi sit verū in hoc instanti: ergo te eē asinū non
est verū nisi in hoc instanti: quia sensus est. Nihil est veruz
si nō est verū in hoc instanti: ergo te esse asinū non est verū
si nō est verū in hoc instanti. Sed illud argumentū quod se
quitur non tenet: hec scilicet te esse asinū non est veruz nisi
in hoc instanti: ergo te esse asinū est verū: quia sensus est: te
esse asinū non est verū si non est veruz in hoc instanti ergo
te esse asinū est verū in hoc instāti: quia sic nulla ē ibi appa-
rentia: et argumentū ē penitus disperatū: vel est quid ⁊ sim
pliciter propter hoc q ex nulla conditionali licz inferre an

tecedens vel consequēs: ut si homo currit animal currit: et
hoc non sequitur: ergo homo currit vel animal currit. Si-
militer non sequit: te esse asinū non est verū si non est verū
in hoc instanti: ergo te esse asinū est verū in hoc instanti: q2
ponit ibi antecedens: ⁊ sic est ibi quid ⁊ simpliciter. Potest
tamē dici q nulla est ibi apparentia: quia ex negato antece
dente ⁊ ex negato consequente infert antecedēs affirmatū:
ut si non est animal non ē homo: ergo est animal: in argu
mento autē nulla est apparētia ut diximus: aut si est aliqs
apparentia est secundū quid ⁊ simpliciter. Item querit
de hoc sophismate: null⁹ homo legit parisius nisi ipse sit asi
nus. Probatio hec est falsa: aliquis homo legit parisius ni
si ipse sit asinus: ergo sua pradictoria ē vera: hec scz: nō ali
quis homo legit parisius nisi ipse sit asinus: sed non aliquis
⁊ nullus equipollent: ergo prima est vera. Contra: nullus
homo legit parisius nisi ipse sit asinus: ergo a destructiōe cō
sequentis: si aliquis homo legit parisius ipse ē asinus: quod
falsum est: ergo prima est falsa. Solutio. prima est falsa sim
pliciter ⁊ hoc est duplex: non aliquis homo legit parisi⁹ ni-
si ipse sit asinus: eo q negatio potest determinare verbum
consequentis secundū se ⁊ absolute quod est legit: ⁊ sic ē fal
sa: ⁊ sic equipollet prime: quia hoc modo non aliquis ⁊ nul
lus equipollent ⁊ secundū hunc sensum ista ppositio non
aliquis homo legit parisius ⁊c. nō contradicit huic aliquis
homo legit parisius ⁊c. vtraqz eniz est falsa: vel negatio po
test determinare verbū consequentis quod est legit non se-
cundū se ⁊ absolute sed in comparatione ad antecedens et
sic est vera ⁊ contradicit huic: aliquis homo ⁊c. sed hoc mō
non equipollent prime. Item queritur de hoc sophisma
te: nullus homo moritur: nisi vnus solus homo moriatur.
Probatio: hec est falsa: aliquis homo moritur: nisi vnus so
lus homo moriatur: ergo sua cōtradictoria est vera: scilicet
non aliquis homo moritur ⁊c. Sed nō aliquis ⁊ nullus eq
pollent: ergo prima vera. Contra: antecedens est possibile
⁊ consequens impossibile: ergo conditionalis est falsa. Mā
autē antecedens sit possibile patet p hoc q hōbz duas cau
sas veritatis vel plures quia vnū solū hominez mori est ve-
rū si duo moriantur ⁊ si plures moriantur qz duo: vel etiaz
si omnes moriantur sed semper consequens est falsum scili
cet: nullus homo moritur. Solutio est eadē que hic in pre-
cedenti sophismate.

De coniunctione. Quin.

Numerus coniunctionū in specie secun
dū donatū est quinarius: secundū pris-
cianum vero multo plures sunt species
coniunctionū inter quas numeramus
species causaliū tam a prisciano qz a do
nato: ⁊ species rationaliū quas priscia-
nus appellat collectiuas siue ratiōales:
sed secundū donatū hec coniunctio qn
continetur sub causalibus secundū priscianū non contine
tur sub collectiuis vel rationalibus: hanc autē diuersitatez
obmittimus ad presens cum pertineat ad grāmaticū. Vn
de primo intendimus querere circa hanc coniunctionē: qn
vtrū significet consecutiuā. Secūdo autē habito q signifi-
cet consecutiuā queritur vtrū significet consecutiuā aliquā
an consecutiuā cōiter ad omnes consecutiuas. Tertio aūt
queritur: vtrū hec dictio: quin: sit composita ex his dictioni
bus: q ⁊ non. Quarto autē queritur: vtrū equipolleat eis
siue conuertatur cum eis. Quinto autē queritur quare hec
dictio quin coniungit semp verbo subiunctiui mōi. Cir
ca primū obijcitur: quia ut dicit priscianus. Omnis coniū
ctio significat vim vel ordinem: ⁊ coniunctiones significant
vim qn res aliqs significāt simul eē ut pius ⁊ fortis fuit ene
as. Ordinē aūt significāt piunctiōes qn psiam aliquaz rez
demōstrāt: ut si ambulat mouet. Sed hec dictio qn non si-
gnificat res aliqs sil eē: ergo significat psecutiuā aliquaz re-
rū: ergo hec piūctio qn significat psecutiuā. Itē ad idem
hec ē vera. Nō ē hō qn sit aial ⁊ in hac oōne significat q
nō pōt eē hō ita q nō sit aial: ergo significat q hō non pōt
eē sine aiali. Sz si hō non pōt eē sine aiali: tūc aial de necessi

tate sequit ad hoiez: ergo significat ibi q aial de necessitate sequitur ad hominē. Sz hec coniunctio non pōt hoc significare nisi sit dictio cōsecutiua ⁊ sic significat cōsecutiuaz: ergo hec dictio quin significat cōsecutiuā. Itē ad idē dicit priscianus q collectiue coniunctiones siue rōnales sunt que illationē colligūt supradicta ⁊ exemplificat de istis sicut in quin ⁊ ergo: igitur de pluribus alijs: ergo hec coniūctio qn est coniūctio illatiua: sz in omni illatiōe intelligitur cōsecutiua: ergo in hac coniunctione quin intelligitur consecutiua. Sed obycitur in cōtrariū cōmuniter recipiuntur iste ppositiones: iste non audit lectiones quin dormiat ille non comedit quin bibit ⁊ cōsimiles: sz est eis vnū de necessitate nō sequitur ad alterū: ergo hec dictio quin non significat cōsecutionē illationis. Et dicendū: q hec dictio quin dicit consecutionem illationis: vnde hec dictio quin est cōsecutiua siue illatiua: ⁊ cōcedimus omnes argumentationes ad hec.

Ad illud autē quod obycit in cōtrariū quod cōmuniter dicitur esse vera hec: ille non audit lectiones quin dormiat ⁊ cōsimilis. Dicendū q duplex est consecutiua. Vna est cōsequentia simplex: vt si homo est animal est. Alia aūt est cōsecutiua ut nūc: ut si veneris ad me ibo tecū: ⁊ hoc scdo mō non oportet quod vnū de necessitate sequatur ad alterum. Item videtur q non significet cōsecutionem qz est collectiua siue ratiōalis sm priscianū: ergo significat illationē: ergo nō significat consecutionē. Et dicēdū: q omne illatū in quantū illatū sequitur: et omne inferens antecedit: vnde in oī illatiōe intelligit cōsecutio ⁊ antecessio: et ideo hec dictio quin significat consecutionē per illationē siue in illationē: ⁊ ita significat vnū per alterū siue in altero: et ideo hoc nō est significare plura sed vnū. Itē cum hec dictio quin sit illatiua in omni illatione per pri⁹ intelligatur antecessio qz cōsecutio: qz inferens causat ex se illationez ⁊ nō ecōuerso: ergo hec dictio quin per prius significat antecessionē qz consecutionē. Et dicendū q hec dictio quin per pri⁹ significat consecutionē antecessionē autem non significat nisi ex cōsequenti: ppter hoc q cōsecutio nō potest esse sine antecessione. Ad illō aūt qō obijcit q in illatiōe p pri⁹ est ātecessio ⁊ per posterius cōsecutio. Dicendū q verū est: tamē dictiones illatiue magis se habēt ad consecutionē qz ad antecessionez eo q illatio respicit cōsecutionē non obiectuz siue ut terminū ad quē ⁊ respicit premissas ut ex quibus est siue ut terminuz a quo ⁊ quia motus magis habet rationez ⁊ speciem a termino ad quē est qz a termino a quo est: ideo illatio essentialius cōparatur ad illud qō infert siue ad ipsaz conclusionē qz ad illud quod infert siue ad ipsas premissas: propter hoc q cōclusio ē vt complementū siue perfectiuū illationis: ⁊ propter hoc dictio quin cū sit illatiua magis se habet ad consecutionez qz ad antecessionē. Et nota quod premisse que ad cognitionē suā sunt causa efficiēs cognitionis ipsius cōclusionis. sed ipse premisse quo ad suā substantiam sunt vno modo materialis causa substantie cōclusionis: ⁊ alio modo quo ad substantiā suā causa efficiens substantie cōclusionis: qz eedē pmisse quo ad extremitates suas sunt materia substantie cōclusionis. Decidit enī maior extremitas a premissis: ⁊ etiā minor ut ex eis fiat conclusio tanqz ex materia sua. sed pmisse quo ad mediū ordinatū inter vtrunqz extremitatē sm suā substantiā sunt cā efficiens substātie cōclusiōis ppter hoc q mediū est tota virtus premissarū propter quā virtutē educitur substātia cōclusiōis a nō esse in eē: ⁊ sic patet q premisse sunt vno mō materia conclusionis: ⁊ duobus modis sunt causa efficiēs. Nota etiā q in sillogismis disperatis: ut omnis homo est lapis: ⁊ omnis capra est homo: ergo omnis capra ē lapis: ⁊ vniuersaliter in quolibet sillogismo ex falsis premisse non sunt causa efficiēs quo ad cognitionē: sed sunt causa quo ad substātiā: ⁊ etiā causa materialis vt dictū est. Circa secundum obycitur: q cū hec dictio qn dicat cōparationē vnius ad alterū sed in cōparatione vnius ad alteruz est consecutio simplex tiua et non cōposita: ergo hec dictio quin soluz dicat consecutiuaz simplicem siue consecutiuaz simpliciter ⁊ nō cōpositū. Quod concedimus dicentes qō consecutiua ex consecutiuis illa est simplex: ut si homo est animal est sicut dictum fuit in fallacia consequētis. Alia vero est cōposita siue plures ut illa que sunt secūdum oppositiones: sicut illa que est in illo sunt econtraria. Vnde dicimus quod hec dictio quin nō significat cōmunit consecutiuam ad consecutiuam simplicē et ad compositā: sed tantum significat illam que est simplex. Huius autem que est simplex alia est consecutiua siue consecutio simplex: ut dictum fuit prius. alia vero ut nunc. vnde hec dictio quin non significat consecutiuā communiter ad omnes consecutiuas: sed tantum significat consecutiuā simplicem: ⁊ ideo aliquando ut nunc. Circa tertium obycitur: quod si hec dictio quin est composita ex hac dictione quod et ex hoc aduerbio nō: ergo est composita ex nomine et aduerbio: ergo debet esse nomē vel aduerbiū cū omnis dictio retineat significationē ex suis componentibus. Et dicēdū q hec dictio quin est simplex sicut ego credo bñs de intellectu suo cōsecutionē cū negatiōe ex natura sue impositionis: qz dr cōiter q ē cōposita ex hac dictiōe qō: ⁊ ex aduerbio nō: ideo sustinēdo positionē illoz rñdendū est aliter. Vnde dicēdū q hec dictio quin ē cōiunctio: ⁊ est cōposita ex hoc noie infinito qō: ⁊ ex hoc aduerbio nō: qz cōiūctiōes cōposite diuersas hñt cōpōnes. Quedā. n. cōponūtur ex alijs cōiūctionib⁹: ut atqz siquidē ⁊ cōsiles. Alie vo cōponūtur ex pnōib⁹ ut cū. Alie vero ex noie ⁊ ppōne: ut quapropter. Alie vero ex pluribus noibus cū vna ppositione: ut qzobrē. Alie vero ex verbis: ut vz. s. Alie aūt ex aduerbio electiuo: ut qzqz. Alie vo ex aduerbio ⁊ verbo: ut qzuis. Hoc etiā videt p Priscia. in maiori volumine: in tractatu de cōiunctiōe: determinādo de spē cōiunctiōis siue potestatē dicit. Inueniūtur noia vel pnoia vel ppositiōes vel aduerbia q loco casualiū accipiūtur cōiunctionū. Ad illud aūt q obijcit q dictio cōposita trahit significationē a suis cōponētib⁹: ergo qn est nomē vel aduerbiū. Dicēdū q nō seqtur q pp hoc sit nomē vel aduerbiū q dictio cōposita multiplr trahit significationē a suis cōponētibus: qz aliqn ex pticulib⁹ intellectib⁹ cōponētiū fit vnus intellect⁹ imposit⁹ in eodē genere: ut magnanim⁹ oīpotens. Aliqn aūt cōponētia sunt diuersoz generū: cōpositū autem manet in genere alteri⁹ eoz ut quisqz. Hic est. n. vnū cōpositū ex noie ⁊ cōiunctione. Aliqn aūt dictio cōposita ē alterius generis qz vtrūqz cōpositoz: ut quare est aduerbiū cōpositū ex duob⁹ noibus: ⁊ hoc est ppter hoc q aliqn alteꝝ cōpositū est cōpletiuū significatiōis dictiōis cōposite: et cūc cōpositū manet i eodē genere cū suo cōpletiuo: ut magnanim⁹ cētiman⁹. Aliqn vo intellectus dictionis cōposite nō fit ex intellectib⁹ pticulib⁹ ponentiū: sz fit ex hitudinib⁹ aut ex cōpationib⁹ cōponētiū. vnde qz isti duo ablatiui qua ⁊ re dant hitudinē causalitatis: pptera iste ablatiuus qua ē interrogatiuū: ideo ex his duab⁹ cōpationib⁹. s. ex interrogatiōe ⁊ causalitate cōstituit vn⁹ intellect⁹ aduerbial p cōpationes illoz duoz ablatiuoz ad inuicē: ⁊ sic fit aduerbiū interrogatiuū cause qō ē qre. Et sic dictio cōposita trahit multiplr significationē a suis cōponētib⁹: ⁊ ideo nō seqtur q dictiō cōposita sp sit eiusdē generis cū suis cōponētib⁹. Silr dico q huic noi qō aliqn accidit relatio aliqn interrogatio. aliqn infinitatio. vnde ex hoc qō est nomē infinitū: ⁊ ex negatiōe cōstituit vn⁹ intellect⁹ ordinatiō⁹ vel cōiūctiu⁹ pluriū dictionū vel orōnū: ⁊ sic fit cōiunctio. Itē ad idē. Nomē significat subām: cōiunctio aūt dicit associationē q est sm silr: vel q ē sm pri⁹ et posteri⁹. Hec aūt associatiō subiectoz qz accidentiū: quā oīs ei⁹ qō significatur siue sit ens siue nō ens: sz ex subā nō pōt fieri respect⁹ siue associatio pdicta: ergo hec dictio qn est cōposita ex hoc noie infinito qō: ⁊ hoc aduerbio nō. Solutio aūt patet ex pdictis: qz cōpositio hui⁹ dictionis qn q est ex hoc noie infinito qō: et ex hoc aduerbio nō: nō est rōne substātie significate p hoc nomē qō: sz ē rōne cōpatiōis vel rōne infinitatiōis q accidit isti substātie sm q dictū fuit pri⁹ de hoc aduerbio qre: ⁊ de cōsilibus: ut qzobrē pdie quondie impoētā alr: ut presentialr: et cōsilia: et sic aliqn fit cōpositio ex significatōib⁹ cōponētiū. Aliqn aūt nō fit ex significationib⁹ cōpositionū sed ex habitudinib⁹ eoꝝ vt dictū est. Circa quartū obijcit: q hoc nomē qō significat subām infinitā cū articulo substantiuo sm Priscia. qz qō apō nos idē qō hostis apud grecos. Sz hos est articul⁹ subiunctiuus: et tis nomen infinitum: sed

omnis articulus significat relationē. Nulla aūt coniūctio significat relationē: ergo nulla coniunctio hʒ naturā articuli secundo secunde: ergo ad hanc coniūctionē quin: nō sequitur q nō: ergo nō conuertitur: q2 oñs semp ponit ɔñs: ⁊ illa supponit semp naturā sue cōsequētis. Et dicendū q quin quod nō cōuertuntur: q2 antecedēs semp ponit ɔsequēs qd hic est dictū: ⁊ nō ecōuerso. Cuius causa est: q2 quin dicit cōsequentiā inter negationes siue vnius negatiue ad alterā negatiuā: ut nō currit quin moueatur. Sʒ qd nō aliqñ adiungitur affirmatiuis. ut iste dicit tibi qd nō venias: qd nō pōt facere qn. Nihil enim est dictū: iste dicat tibi qn venias. Aliqñ adiungitur negatiuis ut iste nō currit qd non moueatur: ⁊ nō est homo qd nō sit aial: ⁊ hoc scdo mō qd nō ⁊ quin eq̄pollēt ⁊ ɔuertūtur ut hec: nō est hō qd non sit animal ergo nō est hō quin sit animal: ⁊ ecōuerso. Ad aliud autem qd obijcit dicendū: q relatio significata p articulū alia est ⁊ diuersa a relatione significata p noia vel per pronomina relatiua: quia relatio nominis vel pnois vult p aliquid antecedēs pcedat: cuius fiat recordatio p relationē: ut sor. currit: ⁊ ille disputat: ⁊ sic relatiuū nois vel pnominis nunq̄ simul ordinatur cū suo antecedente sed semp posterius naturaliter ordinatur. Relatio autē articuli est alterius generis quia articulus vult adiungi suppositis ponendo quādaʒ discretionē circa suppositū sicut sillabice adiectiones eque ponunt quandā discretionē circa pnomina ut tumet temet. Sed in hoc differūt quia articuli nō postponuntur supposito sicut sillabica adiectio pnominibus imo articulus preponitur suppositis: ⁊ ex articulo et supposito nō fit dictio vna sicut ex illa parte. vnde articulus simul sumitur cum supposito. Dico ergo q articulus nihil dicit de relatione nisi in hoc quod simul sumitur cū supposito ⁊ significat discretionē quandā fieri circa ipsum: ⁊ quia discretio non est nec intelligitur sine eo cuius est discretio: iō discretio suppositi non pōt esse nec intelligi nisi p suppositum ⁊ ideo articulus dicit relationē ad ipsum suppositū. ⁊ sic patet quia alia est relatio articuli: ⁊ alia nominis vel pnominis. Quod autē articul⁹ simul sumatur cum supposito patet in lingua materna in qua habemus articulos q̄uis nō habeamus eos in latino: quia in ea semper articuli suppositis coniungūtur: ⁊ ideo relatio reportata per articulū nō impedit compositionem huius cōiunctionis quin: neqʒ cōuertibilitatem eius cum hac oratione quod non sicut diximus. Item probatio: q relatio articuli alia est a relatiōe huius nominis qui prout sumitur relatiue: quia hoc nomē qui scdm q tenetur infinite: ut qui tirānum interficiet premiū accipiet: non tenetur relatiue neqʒ dicit relationeʒ ad aliquod antecedens: sed adhuc habet de intellectu suo articulum: sed articulus dicebat relationem suppositi: ergo relatio articuli separatur a relatione que est recordatio rei p̄dicte: ergo relatio articuli alia est ⁊ diuersa a relatiōe nominis vel pronominis. Quod concedimus. Circa quintū obijcitur ⁊ soluatur sicut prius de hac dictione nisi propter quid semper adiungat̄ verbo subiūctiui modi quādo erat dictio consecutiua. Item nota q hec coniunctio quin: si ue hec oratio quod non prout conuertuntur dicunt consecutionē vni⁹ negatiue ad alterā negatiuā pp̄ter hoc q de intentione earum est q ponunt vnum vniuersaliter in altero affirmatiue: ⁊ affirmatio vnius sequitur ad affirmationē alterius: ut non est homo quin sit animal: ergo quilibet homo ē animal: vel si ē homo est animal: vel non est dom⁹ quin sit paries: ergo si domus est paries est: sed tuʒ affirmatio sequitur ad affirmationē per consequentiam: econtrario negatio sequitur ad negationem vnde si homo est animal: ergo non est homo si non est animal vel: nō est homo quin sit animal. Secundum predicta queritur de hoc sophismate. Tu non potes vere negare te nō esse asinū. Probatio. Te non esse asinum est necessarium: sed tu nō potes vere negare necessarium: ergo tu non potes vere negare te non esse asinū. Contra. Tu non potes vere negare te nō esse asinum ergo tu non potes vere negare q non sis asin⁹ ergo tu non potes vere negare quin sis asinus: ergo tu es asinus. Solutio. Prima est duplex secundū cōmuniter loquentes. Dicunt enim q negare equiuoce est in hac oratione. vnde vnus sensus est: tu non potes vere negare ⁊c. idest tu non potes vere negationeʒ proferre sine negationē hāc dicere quod idem est: te non esse asinum ⁊ sic est falsa: quia vere tu potes dicere hanc negationem: te non esse asinum. Alius sensus est. Tu non potes vere negare te non esse asinum: id est: tu non potes vere negare huius negationem pferre: quia negatio huius: te non esse asinum est hec ut: tu es asinus que equipollet huic. Tu es asinus hoc non potest vere dicere ⁊ sic est vera. Sed solutio nulla est: quia negare est actus egrediens ab hac potentia actiua que ē negatiua: sed sicut potentia actiua duplicem habet comparationem vnam scilicet ad illud a quo est ut ab anima: siue ad illud per quod ut ad ipsuʒ agens. Aliam vero ad illud ad qd est ut ad ipsum obiectum in quod transit: ⁊ similiter actus illius potentie habet duas comparationes easdē ⁊ non alias: ergo ad ideʒ obiectum comparatur actus ad quod potentia actiua: ergo cuius obiecti est hec potentia que est negatiuū eiusdē obiecti ē iste actus q̄ est negare. sed ita potentia q̄ est negatiuū semp est negatiuū alicuius et ab aliquo: ergo ⁊ iste act⁹ qui ē negare semper erit ipsius predicati ⁊ a subiecto: ergo semp est eiusdem rationis: ergo est equiuocū ergo nihil dicūt. Item ad idē sicut ille actus q̄ est videre non equiuocatur ad visionē albedinis ⁊ ad visionē nigredinis q̄uis opposita. Similiter negare nō equocatur ad negandū quodlibet predicatū siue fuerit prius affirmatū siue negatum: q2 siue fuerit tale siue tale semp remouetur a subiecto: ergo negare nō equiuocatur ad differentie negationē hanc. Tu non es asinus: in qua negatur predicatū affirmatū: ⁊ ad differentie negationē huius. Tu nō es asinus: in q̄ remouetur predicatū negatū: ergo nō tu non es asinus: ergo nihil dicunt. Item ad idem Aristo. docet regire multiplicitatem in casibus ut si sanamini dr̄ multipliciter de effectiuo ⁊ cōseruatiuo ⁊ pparatiuo ergo ⁊ sanare dicet̄ multipliciter de effectiuo cōseruatiuo ⁊ preparatiuo ⁊ sic de aliis ⁊ econuerso: sed si sanare dicitur multipliciter ⁊ sanatiuū eodem modo multipliciter dicetur de eisdem: ergo si vnū casuum nō dicitur multipliciter neqʒ reliquū. A destructiōe consequentis sed negatio nō dicitur multipliciter: ergo neqʒ negare a casibus. Item ad idē si sumatur oratio in secūdo sensu sic adhuc remanet pbatio ⁊ improbatio: ergo nō soluūt. Nō cōcedimus dicētes predictā solutionē nullā eē. Unde dicimus q prima simpliciter est vera: sʒ cōclusio immediate sequens est duplex scdʒ amphibologiā hec. s. tu nō potes vere negare q non sis asinus: eo q hoc verbū negare habet constructionē scdm diuersas habitudines cū hoc quod sequitur. s. q non sis asinus q hoc qd dico q nō sis asinus potest esse obiectū supra quod transit hoc verbū negare: ⁊ est sensus. Tu non potes vere negare q non sis asinus. i. tu non potes vere negare istud necessarium q nō sis asin⁹ ⁊ sic ē vera. Alio aūt mō ɔstruit̄ cū hoc verbo negare non rōne obiecti sʒ in rōne finis: ⁊ est sensus. Tu nō potes vere negare q nō sis asinus ⁊ sic est falsa: quia siue neges te esse irrationale siue neges te esse brutū, ex hoc nō sequit̄ q non sis asinus: ⁊ sic est ibi amphibologia ex diuersitate rationis cōstruendi vnū cū altero. Sed ad illud argumentū qd sequitur. s. Tu nō potes vere negare q non sis asin⁹: ergo tu non potes vere negare quin sis asin⁹: potest dici q non sequitur quia quod non ⁊ quin non cōuertuntur vniuersaliter ut dictum est prius: nisi scdm q dicunt consecutionē. Sed ego dico hanc conclusionē. s. Tu nō potes vere negare qn sis asinus eē duplicē sicut primā predictā ⁊ eadeʒ duplicitate. vnde scdm q quin ⁊ quod non dicūt consequentiam ⁊ conuertūtur in ratione finis sic bn̄ sequitur. Tu nō potes vere negare q non sis asinus: ergo quin sis asinus: ergo tu es asinus: sed ille sunt false sicut dictum est: et ex falsis sequitur falsuʒ: ⁊ non sequitur ad primā illo modo sicut dictum est. Si autem fiat constructio in ratione obiecti in ne vere sunt ille due sequentes cōclusiones sicut dictū est sicut ⁊ prima. Sed vltimū argumētū nō valet hoc. s. tu nō potes vere negare quin sis asinus: ergo tu es asinus: ⁊ hoc tr̄ē nulla ē habitudo sicut neqʒ hic. Tu ñ potes vere negare homi

nō esse asinū: ergo homo ē asinus imo potius sequitur oppositum sic: ergo hō nō est asin⁹: ad illud in ꝓposito: q͛ hominem esse asinū ē obiectū actus ipsi⁹ negare sil͛r q̄n tu es asin⁹ est obiectū ipsius negare illo sensu vn̄ debet inferre oppositum eius qd̄ infert solutio ergo tu nō es asinus. Itē probatio. Q͛ prima est falsa quia hec est vera: tu nō potes vere enunciare te esse asinū ergo tu nō potes vere negare te esse asinum a genere quia vere enunciare cōe est ad vere negare ⁊ ad vere affirmare. Sed si tu non potes vere negare te esse asinū: ergo vere pōt negare eius oppositū. s. te esse asinū: ergo hec est vera: tu potes vere negare te non esse asinū: ergo eius contradictoria est falsa: hec. s. tu non potes vere negare te non esse asinum: sed hec est prima: ergo hec falsa. Solutio. Prima est vera simpliciter: et ratio sua peccat in prima illatione: neq̧ est ibi loc⁹ a genere: quia q̄uis vere enūciare cōe sit ad vere negare ⁊ ad vere affirmare: tamen vere enūciare te esse asinum non est cōmune: q͛ te esse asinū est affirmatiua eo q͛ enunciare contrahitur per obiectū vnde sicut nullum ē argumentū: tu nō potes vere affirmare te eē asinum: ergo tu nō potes vere negare illud idem neq̧ ē ibi aliqua apparentia: quia oppositum deberes inferre. Similiter in proposito nullum est argumentū neq̧ aliqua apparentia inferendo sic tu non potes vere enunciare te esse asinum. ergo tu non potes vere negare te esse asinum. Quod autem enunciare contrahatur per obiectum ad affirmare patet: quia actus dupliciter contrahitur. Uno enim modo per differentias sumptas a parte agentis. Alio autem modo per differencias sumptas a parte obiecti: ut sentire visu idē est quod videre. sentire auditu idem est quod audire. et sentire gustu idem est quod gustare: et sic de aliis: ergo contrahitur actus per differentias sumptas a parte agentis. A parte vero obiecti contrahitur sic. Sentire coloratum idem est quod videre. sentire vero sonum idem est quod audire: et sic de aliis: ergo contrahitur a pte obiecti: ergo oīs actus habens obiectum dupliciter contrahitur ut dictum est ergo enunciare dupliciter contrahitur: quia enunciare affirmationem idem est quod affirmare: et enunciare negationem idem est quod negare: ⁊ sic ille due differentie sunt sumpte a parte agentis. Item enunciare hominē esse animal idem est quod affirmare ipsum ⁊ enunciare hominē non esse lapidem idē est quod negare ipsum esse lapidem: ⁊ est illa cōtractio facta a parte obiecti. Item queritur de hoc sophismate in illo tempore aliquid est verum quin ipsum sit necessariū. Probatio. In illo tempore deū esse verū ⁊ ipm̄ est necessariū: ergo in quolibet tēpore aliquid est verū ⁊ ipm̄ ē necessariū: ergo in quolibȝ tpe te sedere est verū ⁊ ipsum est necessariū: qd̄ falsū est. So. Prima simpl͛r ē falsa: q͛ sensus est. In illo tpe aliq̄d ē verū si nō necessariū: hec aūt falsa: q͛ ad añs nō seq̄tur ꝯñs eo q͛ ad negatione spēi nō seq̄tur negatio generis, necessitas aūt ē spēs veritatis. Probatio aūt peccat fm̄ ꝯñs: quia bn̄ seq̄tur: in illo tpe deū eē verū q̄n ipsum sit necessariū: ⁊ ecōuerso: si deū eē nō ē necessariū in illo tpe verū est. vn̄ vera ē ista ꝓbatio quam primo sumit. s. In illo tpe deū esse verū: q̄n ipsȝ sit necessariū: q͛ in deo veritas ꝯuertitur cū sua necessitate: sed in aliis a veritas ⁊ necessitas nō ꝯuertūtur: sȝ veritas ē in plurib⁹ q̄ȝ necessitas vn̄ est inconueniēs ab inferiori ad supi⁹ negādo: sicut hic: in nullo tpe ē hō q̄n sit risibile: ḡ in nullo tpe ē aial q̄n sit risibile.

De dictione quanto.

Omissis dubitationib⁹ q̄ incidunt circa hāc dictionē quāto videnda ē multiplicitas ei⁹. Sciēdū ergo q͛ hec dictio quāto aliq̄n tenet͛ interrogatiue ut quāco p͛fecisti hodie: cū r̄ndetur multū vel parū fm̄ cognitionē istarū rerū. Aliq̄n aūt tenet͛ relatiue: ut tāto ꝓfeci hodie i hac lectiōe: quāto tu in eadē. Aliq̄n aūt tenetur infinite: ut quāto voluerūt tāto ꝓficiā: ⁊ nullo istorū modorū tēdimus hic de hac dictione quāco. Alio autem modo hec dictio quāto dicit causam ut quāto calor intēsior est tanto fortius calefacit. Nota ergo q͛ hec dictio quanto aliquando dicit causam efficientē ut in p̄dicto exemplo calor enim est causa efficiēs calefaciēdi ut calor intensior intēsius calefacit. Aliq̄n aūt dicit cām materialē ut quāto corp⁹ citius fit organicum tāto citi⁹ recipit aiam. Aliq̄n dicit cām formalē ut quāto aia citi⁹ ē infusa tāto corp⁹ organicū ē ꝑfectū. Aia. n. intellectiua infusiōe fit: ⁊ in creādo infūdit͛ ⁊ infūdēdo creat͛. Aliq̄n aūt dicit cām finalē ut quāto p͛miū mai⁹ ē tāto labor facili⁹ tolleratur. Scḋȝ p̄dicta q̄ritur de hoc sophismate. Quāto magis addiscis tāto minus scis: posito q͛ tu addiscas duo enūciabilia. ut hoīem esse aial ⁊ aliq̄d eē ⁊ scias vnū ut hoīem eē grāmaticū inde sic quāto illud qd̄ tu addiscis ē maius eo qd̄ tu scis; tanto illō qd̄ tu scis ē min⁹ eo qd̄ addiscis: ergo quāto magis addiscis tāto minus scis. Cōtra. Quāto magis addiscis tāto magis augmētatur sciētia tua in te: ꝑ locū a causa efficiēte. Sȝ quāto magis augmētatur sciētia in te tanto magis scis: iterū a cā efficiēte: ergo quāto magis addiscis tāto magis scis: non ergo min⁹. So. ꝓma simpl͛r ē falsa: q͛ hec dictio quāto significat in p̄ma q͛ magis addiscere est cā efficiēs sciēdi minus qd̄ est impossibile: cū sit causa ꝓxima efficiens sui oppositi. s. sciendi magis: q͛ eadē cā ꝓxima nō pōt eē oppositorū: q̄uis remota possit eē ut ē in secūdo phisicorū: sicut ē nauta cā efficiēs salutis nauis ⁊ euersiōis ei⁹: sed q͛ nauta ꝑ sui p̄ntiā ē causa ꝓxima salutis nauis ⁊ ꝑ sui absentiā est cā ꝓxima euersiōis: ⁊ improbatio bn̄ tenȝ: sȝ probatio peccat fm̄ figurā dictionis ꝓcedēdo ab vna spē hui⁹ p̄dicamēti qd̄ ē relatio ad alterā spēm eiusdē: q͛ magis ⁊ min⁹ dicūt relatiōnes causatas a quātitatib⁹ magis uō ⁊ min⁹ dicūt relatiōes cāsas a q̄litatib⁹ vn̄ sicut figura dictiōis fit mutādo modū q̄litatis in modū q̄ntitatis ut quātū vl͛ quot in q̄le vel ecōuerso: sil͛r fit figura dictiōis ꝓcedēdo a relatiōe cāta a quātitate ad relationē causatā a q̄litate vel ecōuerso. Itē q̄rit͛ de hoc sophismate. Quāco aliq̄d mai⁹ ē tāto mai⁹ videtur ꝓbatio. Quāto aliq̄d mai⁹ ē tāto a remotiori videt͛: sȝ q̄nto a remotiori videt͛ tanco min⁹ videt͛: ergo a p̄mo: q̄nto aliq̄d mai⁹ est tāco min⁹ videt͛. Cōtra ibi significat͛ eē cā p̄dicati qd̄ nō est cā: ergo locutio ē impossibilis. So. Prīa simpl͛r est falsa q͛ esse mai⁹ nō est cā eius qd̄ est minus videri: neq̧ etiā est causa eius qd̄ est magis videri: q͛ ad ipm̄ videre: ⁊ ad ipm̄ videri exigit͛ visus tanq̧ virt⁹ ⁊ exigitur coloratū tanq̧ obiectū: ⁊ exigit͛ mod⁹ a pte subiecti: ⁊ exigit͛ mediū qd̄ ē aer vl͛ aqua videm⁹. n. mediāte aere ⁊ mediāte aqua ⁊ cū his exigit͛ etiā distantia debita q͛ si minima fuerit distātia nō videt͛ visibile: ut si ponatur visibile supra visum: siue supra oculū. Aut si etiā fuerit distātia maxima nō poterit res videri ⁊ iō necessario exigitur distantia debita: ⁊ hec q̄nq̧ aggregata sunt cā efficiēs ei⁹ qd̄ est videre et videri: q͛ ꝑ virtutē visiuā supponim⁹ organū siue instrumentū vidēdi vn̄ maius nō est cā qd̄ est videre: neq̧ ei⁹ qd̄ ē videri. Ad ꝓbationē aūt soluendā ꝑ interēptionē: q͛ hec est falsa. Quanco aliquid maius est tanto a remotiori videt͛ quia ut est in libro de visu vnumquodq̧ visorū habet spaciū quo facto nō amplius videbitur. s. vnūq̄dq̧ visibile est elōgabile in tanta distantia vltra debitū: in qua distantia si ponatur nō amplius videbit͛. vnde hec est falsa. Quāto aliquid maius est tanco a remotiori videtur.

De dictione quam.

Plures autē dubitationes incidūt circa hanc dictionem q̄ȝ. Prima est de distinctiōe ipsius. Scḋa qualiter importat cōꝑationē. Tertia q̄ sit cōparatio ipsi⁹ ad nomē ꝯparatiui gradus. Quarta q̄ sit cōparatio eius ad nominatiuū sequentē: ut sortes est fortior q̄ȝ plato. Quinta vero ꝓpter q̄d sequitur nominatiuus quādo hec dictio quā adiungitur comparatiuo. Sexta questio est propter quid compatiuus aliq̄n construitur cum ablatiuo aliquando cū nominatiuo interposito quā. Circa p̄mum ergo nota q͛ hec dictio quā aliq̄n est aduerbiū similitudinis ut iste fecit hoc tanq̧ prudēs: ⁊ tam iste q̄ȝ ille currit. Aliquando est aduerbiū cōparādi: ut sortes est fortior q̄ȝ pla-

tio. Aliquando est aduerbiũ adiurandi:ut q̄ felix q̄ p̄clara
et q̄ domus dei israel:et aliquando etiam indignandi: ut
q̄ turpe factum: et q̄ abhominabile scelus. Preter hec etiã
est coniunctio electiua:que sic diffinitur a prisciano. Coniũ-
ctio electiua ẽ quãdo diuersis propositis aliquid ex eis nos
eligere ostendimus: ut diues esse mallem q̄ pauper: diuite
et paupere positis eligit se esse diuitẽ relinquendo alterũ:et
hic similiter. Bonũ est confidere in domino q̄ confidere in
homine:hec dictio q̄ est coniunctio electiua:et sic patet mul
tiplicitas huius dictionis q̄. Circa secundum nota q̄ ad
comparationẽ quinq̄ exiguntur. Unũ est q̄ comparatur
Aliud est in quo comparatur:siue in quo est comparatio.
Tertium autem est excessus in eo in quo est comparatio.
Quartũ vero est illud cui comparatur. Quintũ vero est re
spectus medius inter comparatiuũ:et illud cui comparat̃
verbi gratia:cũ dico sortes est fortior q̄ plato:sortes est illũ
quod comparatur:et fortior dicit fortitudinẽ in qua est cõ-
paratio et etiam excessum illius fortitudinis: quia sortes ha
bet fortitudinẽ:et etiam habet eã in excessu respectu plato-
nis. plato enim est illud cui comparatur:vnde hoc aduerbi
um q̄ nihil habet de comparatione nisi predictum respe-
ctum. Nota etiam q̄ aliquando in comparatiõe sextum
ponitur q̄ est mensura ipsius excessus: et tunc comparati-
uus gradus construitur tum duplici ablatiuo: ut sortes est
maior platone vno pede:vel construitur cũ vno ablatiuo et
cum nominatiuo interposita q̄: ut sortes est maior q̄ pla-
to vno pede:et sic diximus q̄ sortes est excedens:siue q̄ com
paratur:et istud comparatiuum maior dicit illud in quo ex
cedit:siue in quo est comparatio:et etiam dicit excessum ipsi
us maioritatis:et plato dicit quod exceditur:siue cui cõpat̃
et hoc aduerbiũ q̄ dicit respectum medium ut diximus int̃
excedens: et illud quod exceditur:siue illud cui comparatur:
et ille ablatiuus vno pede dicit quantus est excessus maiori
tatis in sorte respectu platonis: et illa dicit mensurã ipsi⁹ ex-
cessus. Ratiotiens cũq̄ vero volumus significare cõpatiõe;
siue mensurã excessus p̄dicta q̄nq̄ sufficiunt: patet ergo q̄
hoc aduerbiũ quã importat cõpationẽ in hoc q̄ dicit respe
ctũ mediũ inter excessum siue cõpatum: et illud qd̄ excedit a
cõpatiuo ut diximus. Circa tertiũ ũo nõ q̄ hoc aduerbiũ
q̄ habet rõnem cũ nominatiuo sequẽte in respectu ad cõ-
patiuũ: q2 o ẽ cõpatiuũ dicit excessum respectu alicui⁹ termi
ni siue respectu eius qd̄ exceditur: et ntũs nõ põt esse termi
nus illius excessus nisi mediãte hoc aduerbio q̄. Circa
quartũ nota q̄ hoc aduerbiũ q̄ est rõ p quã rõnem ntũs
terminat respectũ cõpatiui q̄ ntũs s̄m se nõ potuit termiã
re respectũ cõpatiui. vñ ntũs h3 rõnem termini p hoc aduer
biũ: vnde hoc aduerbiũ q̄ est rõ inquantũ ntũs ẽ termin⁹
comparatiõi ad ipsum nominatiuũ: ut rõ eius. s. inquantũ
terminat respectũ comparatiui. Circa quintum nõ q̄ si
substantia sumitur ut agens in ntõ: in obliq̄s aũt sumit̃ ut
patiens: q2 ntũs dicit modũ agẽtis. obliq̄ vero dicũt modũ
patientis: et q2 hec dictio q̄ facit illud qd̄ exceditur retorq̄-
ri ad aliũ actum: et alius actus semp est in aliquo agẽte siue
ab aliquo quod habet moduz agentis: modus aũt agẽtis
est in nominatiuo ut diximus: et iõ qñ hoc aduerbiũ quã ad
iungitur cõparatiuo oportet q̄ sequatur noĩatiuus qui cõ
paratur ad actum aliũ ut sortes est fortior q̄ plato. Cir-
ca sextũ nota illud qd̄ exceditur: q̄ cõparatiuũ duobus mo
dis potest significari: quia vno mõ inquantũ exceditur solũ
Alio aũt modo inquantũ exceditur et ordinatur ad alium
actũ. Si aũt sumatur solũ inquantũ est res excessa ab ipso
cõparatiuo siue p ipsum cõpatiuũ: sic stat in rõne ei⁹ a quo
remouetur excessus: qui significat̃ per cõparationẽ. Exces-
sus enim est in ipso cõpatiuo respectu rei excesse: et non est in
re excessa: sed aufertur ab ea: et sic res excessa stat in rõne ei⁹
ut a quo aliq̄d aufertur: s3 cõparatio ista que est reperta so-
lũ in ablatiuo. et ideo qñ significatur res excessa inquantũ
excessa solũ tũc oportet q̄ ponat̃ in ablatiuo et ideo compa
tiuus isto modo semper cõstruitur cũ ablatiuo. Qñ autem
res excessa significat̃ inquãtũ est excessa et etiã inquãtũ cõpa
tur ad alium actum quia comparatio ad alium actum: ad
uenit supra cõpationẽ p̄mã. s. inquãtum ẽ excessa: iõ cõpatio
ad aliũ actũ et quasi cõpletiua prime cõpationis et iõ ordinat
rem excessam ad aliũ actũ et q2 actus ut diximus est ab aliq̄
q̄ stat sub mõ agẽtis et iõ seq̄tur ntũs: et hoc mõ cõpatiuus
semp cõstruit̃ cũ ntõ interposita q̄: et sic p3 p̄pter quid cõpa
tiuus aliqñ construit̃ cũ ablatiuo. Aliqñ vero cũ ntõ inter
posita q̄: et p3 etiã qñ debet cõpatiũ cõstrui cũ vno et qñ cũ
altero: p3 etiã q̄ cõpatiuus d3 cõstrui cũ duplici ablatiuo vl̃
cũ vno et cũ ntõ interposita quã. Scd̃3 predicta queritur
de hoc sophismate impossibile est te scire plura q̄ scis. Pro
batio. hec est impossibilis tu scis plura q̄ scis: ergo ei⁹ dictũ
est impossibile: ergo hec est vera impossibile ẽ te scire plura
q̄ scis. Contra tu potes addiscere plura q̄ scis: ergo tu po-
tes scire plura q̄ scis: ergo hec est falsa impossibile ẽ te scire
plura q̄ scis. Solutio prima duplex. Quia sicut possibile di
cit relationẽ: q2 omis potentia ẽ eorũ q̄ sunt ad aliq̄d s̄cdm
Aristo. Silr̃ impossibile dicit relationẽ: q2 impotẽtia p̄uat
potentiã ab aliquo et respectu alicuius actus: sicut possibile
ponit potentiã in aliquo et respectu alicui⁹: q2 respectu ipsi⁹
actus ẽentialis: vel respectu forme cõpletiue vl̃ respectu ac⁹
accidẽtalis ut respectu cõpationis egrediẽtis ab ipsa forma
q2 agere ẽ forme. Dico ergo q̄ prima est duplex ex eo q̄ hec
dictio impossibile põt ponere relationẽ suã in re accusatiui
casus et sic p̄ma est falsa. et est sensus tu nõ potes scire plura
q̄ scis. Uel põt ponere relationẽ suam supra totũ dictũ: et
sic prima est vera: et est sensus. Te scire plura q̄ scis est im-
possibile: q2 in nullo tempore scies plura q̄ in eodem scies.
Item queritur de hoc sophismate impossibile ẽ aliud q̄
asinũ genuisse te. p̄batio hoiem esse asinũ est impossibile et
aliud q̄ asinũ genuisse te est impossibile: ergo impossibile ẽ
asinũ quã asinũ genuisse te. Cõtra impossibile est aliud q̄
aliud genuisse te: ergo asinus genuit te. Solutio prima du-
plex eo q̄ hoc relatiuũ diuersitatis. s. aliud põt referri ad ter
minũ asinũ: et sic hoc relatiuũ aliud est accusatiui casus: et ẽ
sensus impossibile est aliũ ab asino genuisse te: et sic ẽ falsa:
vel hoc relatiuũ aliud potest referre totũ dictũ. s. aliũ genu-
isse te: et tunc hoc relatiuũ aliud ẽ noĩatiui casus: et est sen-
sus impossibile ẽ aliud q̄ asinum genuisse te. i. aliud est im-
possibile q̄ hoc impossibile qd̄ est asinũ genuisse te: ut ho
minẽ esse lapidem est impossibile aliud ab illo impossibili.
s. asinum genuisse te: et sic est vera.

De dictione quicquid.

Quia hec dictio. Quicq̄d vno mõ impor
tat distributionẽ quo ad hoc de ipsa est
determinatũ in distributionib⁹: s3 quo
ad hoc q̄ importat in se constitutionẽ
cũ distributiõe: cõ determinari de ipsa in
sincathegoreumatib⁹. Circa hãc er-
go dictionẽ quicq̄d. Primo q̄ritur q̄d
significet. Scd̃o vtrũ sit dictio equoca
vel nõ. Tertio vtrũ importat relationẽ vel nõ. Circa pri
mũ nota q̄ q̄tuor sunt de intellectu hui⁹ dictõis. Quicq̄d
siue de sua significatiõe: vnũ est distributio: aliud vero ẽ ma
teria distributiõis sue: q2 sicut hec dictio q̄lib3 h3 in se distri
butionẽ et rẽ distributã p suã significatiõẽ: silr̃ et q̄cq̄d. ter-
tiũ ẽ cõsecutio. q̄rtũ ũo ẽ cõiunctio: q2 cũ dr̃: q̄cq̄d currit mo
uet̃: sensus ẽ: siue hic currat mouet̃: siue illõ: et sic ẽ ibi cõsecu
tiua et distributio. et ita q̄tuor sunt de significatiõe hui⁹ di-
ctionis q̄cquid. Circa s̄m ũo q̄ q̄uis intelligant̃ diuer-
sa in significatiõe hui⁹ dictõis quicq̄d: nõ m̃ ẽ equoca: q2 si
gnificat in suo subiecto siue in re distributa et mediãte cõse-
cutiõe distinctionẽ: et p̄pter hoc semp reddit̃ ei vnũ verbum
qd̄ est añs: et aliud qd̄ est cõñs: ut quicq̄d currit mouetur.
Circa tertiũ obijcit̃: q2 sensus istius. Quicq̄d currit mo
uetur est ille. Oẽ qd̄ currit mouet̃: sed hoc ẽ relatio: ergo in
p̄ma ẽ relatio: ergo hec dictio q̄cq̄d nõ importat relationem.
Et dicẽdũ q̄ h̃ dictio q̄cq̄d nõ importat relationẽ: nec ẽ di
ctio relatiua: s3 ẽ nomẽ distributiuũ infinitũ significãs illud
qd̄ dictum⁹: et cõponit̃ p cõpationẽ hui⁹ dictõis q̄d s̄m q̄ hoc
nomẽ q̄d simplr̃ ẽ infinitũ: et nõ s̄m q̄ ẽ interrogatiuũ vel
relatiuũ. Argumentũ aũt peccat s̄m accidens: q2 nõ opor
tet q̄ si in vno conuertibiliũ intelligitur relatio q̄ in alte-

ro intelligatur: verbi gratia: ille due conuertūtur: homo asinus currit: ⁊ homo qui est albus currit: ⁊ tamen in vno intelligitur relatio: in altero vero non. Secundū vero predicta queritur de hoc sophismate. Quicq̄d scit deus scit. Probatio. Deus scit oīa ⁊ nihil oblitus est: ergo quicq̄d deus sciuit scit. Contra. Quicquid de⁹ sciuit scit: sed sciuit te nasciturū: ergo scit te eē nascituꝝ: ergo tu es nasciturus. Solutio. Prima simplex ē vera: qꝛ scientia cause p̄me semꝑ est eadē: neqꝫ recipit in se transmutationē vnde de rebus oībus scientiā habet imutabilem ⁊ ideo de rebus corruptibilibus habet scientiā impermutabilē. Cuius causa est hec. Omne cognoscēs cognoscit ſm modū suū: ⁊ secundū virtutē sue cognitionis: et nō ſm modū cogniti. vnde quia virtus cognoscitiua cause p̄me nō dependet a rebus: sed dependet ab ipsa tanq̄ꝫ a sua causa. cognitio autē nr̄a dependet a rebus cognitis ⁊ ꝑficitur ab eis: ideo ē q̄ nr̄a cognitio ⁊ scientia ē ꝑmutabilis ſm reꝝ ꝑmutationē. Scientia vero cause p̄me nō ē ꝑmutabil' ſm ꝑmutationem reꝝ. Improbatio aūt peccat ſm figurā dictionis ex cōicatione predicamenti: quia mutatur q̄d in quando. Hec autē distributio quicq̄d dicit quid nasciturus: aut dicit quādo: et sic mutatur quid in quando assumendo nascituꝝ sub eo quod est quicquid. Est etiaꝫ sophisma accidentis: quia quid ⁊ quādo possunt accipi vno modo inquantū significatur ꝑ dictiōeꝫ idest per sermonē: ⁊ sic peccatū est in eis ſm figuram dictionis ꝓpter principiū motiuū: quod ē in dictione. Alio aūt mō p̄nt sumi q̄d ⁊ qn̄. s. a parte rei siue mod⁹ significādi rē circūspectiue ſm oīs: ⁊ sic error in eis facit sophisma accn̄tꝭ ꝓpter p̄ncipiū motiuū in re. vn̄ eni dico q̄ vbicūqꝫ ē figura dictiōis ꝑ ē ibi sophisma accn̄tꝭ ⁊ nō ecōuerso: sꝫ hoc ē ꝑ causas diuersas: sicut tetigim⁹: qꝛ modi reꝝ predicabiliū sunt diuersi ⁊ si accipiant̄ inquantū ꝑ dictionē significant̄ sic fit figura dictiōis. Si aūt illi modi accipiant̄ a ꝑte rei siue ut sunt modi rerū circūspectiuo sermone: sic fit accidēs in eis: qꝛ p̄mo mō ē p̄ncipiū motiuū in dictiōne. Scdo vero mō in re.

De incipit ⁊ desinit.

Quibus depēdet cognitio rei p̄ora sūt re: sꝫ cognitio horū verboꝝ incipit ⁊ desinit depēdet a reb⁹ ꝑmanētibus ⁊ successiuis quia si hec verba adiungunt̄ rebus permanētibus ⁊ successiuis habēt ſm hec diuersas rōnes: et iō dicturi de his verbis incipit ⁊ desinit. Primo q̄remus q̄ dr̄ia ē successiuoꝝ ⁊ ꝑmanētiuꝫ. Secūdo que sunt res hoꝝ verborū incipit ⁊ desinit cū reb⁹ permanētibus ⁊ successiuis. Tertio verū mot⁹ incipiat vl' desinat: ⁊ qualiter ⁊ quid sit motus. Quarto verū tēpus incipiat vel desinat ⁊ q̄d sit tēpus ⁊ cui⁹ mensura ⁊ in quo sit ut in subiecto. Quinto veruꝫ potentia incipiat vel desinat ⁊ quot modis dr̄ potentia. Sexto aūt verū termini habeāt differētē suppositionē cū his ꝟbis a ꝑte post ⁊ cū aliȷs ꝟbis

Circa primū sic obȷicitur cū successiua nō habeant esse nisi a permanētibus: ergo nō habebūt rōnem siue diffinitionē nisi ab eis: quia a quo est eē ⁊ ratio: ergo rō successiuorū nō differt a rōne ꝑmanētiū: sꝫ quorū rōnes nō sunt differētes nec ipsa sunt differentia: ergo successiua ⁊ ꝑmanentia nō differunt. Et dicendū ut tactū est: q̄ rerū alie sunt ꝑmanentes alie successiue et differunt a se inuicē multipliciter. Prima dr̄ia ē q̄ res ꝑmanētes dicunt̄ quarū eē ē totum simul ut sunt hō lapis lignū aer terra. Res aūt successiue dicunt̄ quarū eē non ē totū simul: sed ē in successione ut sunt tēpus ⁊ motus. Secūda aūt dr̄ia est: q̄ partes ꝑmanētium simul sunt omnes ut partes hoīs lapidis ⁊ aeris ⁊ nō ē vna post alterā. sed ꝑtes successiuorū non sunt simul oēs: sed est vna post alterā successiue ut ꝑtes mot⁹ ⁊ partes tēporis qꝛ post vnam partē motus sequitur altera: ⁊ nō sunt due partes eiusdē mot⁹ simul neqꝫ due ꝑtes tp̄is sunt simul sꝫ vna est post alterā successiue. impossibile enim est plura tēpora simul eē. Tertia vero dr̄ia est. q̄ ꝑmanentia priora natura sunt successiuis ⁊ successiua natura sunt posteriora: cū sint causa successiuorū. Quarta dr̄ia ē quia res ꝑmanētes sunt in se terminate quecūqꝫ habēt terminos sed res successiue non habent terminos in se ut mot⁹ qui terminatur ad res ꝑmanentes ut alteratio ad qualitatem. Augmentū ⁊ diminutio ad quantitatē ⁊ sic de aliȷs. Quinta differentia est q̄ res ꝑmanentes sunt in suo p̄ncipio ⁊ in suo fine ut patet in substantia ⁊ in accidentibus ꝑmanentibus ut in lapide: et in albedine ⁊ nigredine. Res vero successiue duū sunt: sunt motus autē in tempore in successione. mutatio vero subito ⁊ instāter: res vero successiue neqꝫ sunt in suo p̄ncipio neqꝫ in suo fine ut postea patebit de motu. Circa secundū obȷicitur quia cū mot⁹ habeat rōneꝫ a suis terminis q̄ꝫuis magis a termino ad quē q̄ꝫ a termino a quo: quia motus fere omnes diffiniuntur ꝑ terminū ad quē natura ut deallbatio est motus ad albedinē: denigratio est mot⁹ ad nigredinē: augmentū vero est motus ad maiorē quantitatē: generatio vero est motus ad substantiam: ⁊ sic omnes mot⁹ diffiniuntur per terminū finalē: preter corruptionē que diffinitur per terminū a quo: qꝛ corruptio est mutatio a subā ergo oīs motus h̄ꝫ rōneꝫ a suis terminis: q̄ꝫuis magis a termino ad queꝫ q̄ꝫ a termino a quo: ergo cū incipit ⁊ desinit dicunt motum vel modū motus respectu termini a quo vl' respectu termini ad quē: tunc oportet si termini sunt specie differentes q̄ rōnes horū verborū incipit ⁊ desinit sūt species differētes si talibus terminis adiungant̄ sed successiua ⁊ permanentia sunt specie differentia: ergo hoc verbū desinit si adiungitur permanentibus ⁊ successiuis habebit ſm has rationes specie differētes: ⁊ simil' hoc verbū incipit. Quō cōcedimus dicētes: q̄ rō huius verbi incipit cū rebus ꝑmanētib⁹ ē ista. s. est ⁊ aū nō fuit: ut incipit esse alb⁹: ē alb⁹: et ante hoc non fuit albus. Unde hoc modo hoc verbū incipit dicit positionē presentis cū priuatione p̄teriti: vel etiam sic incipit. Nūc primo est. Cū rebus autē successiuis exponitur sic: non primo ē vel sic nō est: sꝫ post hec erit ut incipit moueri non mouetur: sed post hoc mouebitur: tunc p̄uat presens ⁊ ponit futurū. Sed hoc verbū desinit in rebus ꝑmanentibus exponitur sic. Nunc vltimo est vel sic est: ⁊ de cetero non erit ut desinit eē albus: nūc vltimo ē albus: sic ē albus: ut de cetero nō erit albus ⁊ sic ponit presens ⁊ p̄uat futurū. Cū rebus autē successiuis exponitur sic. Nunc vltimo fuit: vel sic non est: sed ante hoc fuit ut desinit currere: non currit: sed aū hoc cucurrit: ⁊ sic p̄uat presens ⁊ ponit preteritū. Itē queritur cū diuersis tempora intelligunt̄ ꝑ ista verba incipit ⁊ desinit: vtrū intelligantur ibi equalit̄ vel vnū per prius ⁊ alterum per posterius. Et dicens q̄ ista verba incipit ⁊ desinit dicunt inceptiones ⁊ desitiones reꝝ: sed inceptiones non sunt nisi in terminis rerū initialib⁹ et finalib⁹ sed vltra terminū finalē nihil ē de re neqꝫ ante terminū initialē est aliquid de re: eo q̄ tota res infra suos terminos continetur: ideo est q̄ cū hoc verbū desinit dicat terminū finalē rei per prius dat intelligere presens ⁊ consequitur priuatio futuri eo q̄ vltra terminū finalē rei nihil ē de re: ⁊ loquor in ꝑmanētib⁹: vnde hoc mō ista expositio nūc vltimo est rectior q̄ꝫ ista est ⁊ de cetero non erit. Cū successiuis aūt hec rectior: nūc vltimo fuit q̄ꝫ ista: nō est: sed aū fuit. vn̄ ꝑ prius ponitur ibi preteritū terminatū ad p̄ns ⁊ cōsequitur priuatio p̄ntis. Sed ꝑ hoc verbū incipit adiūctuꝫ ꝑmanēbus ꝑ prius datur intelligi p̄sens ⁊ ꝯsequitur p̄uatio p̄teriti: qꝛ res ꝑmanētes sunt in suo p̄ncipio: ⁊ aū ipꝫ nihil est de his. vn̄ hoc mō recti⁹ exponitur sic ē q̄ꝫ sic ē: ⁊ aū hoc nō fuit. Sꝫ cū successiuis ꝑ prius intelligitur positio futuri terminati ad p̄sens ⁊ ꝑ posteri⁹ p̄uatio p̄ntis: ꝓpter hoc q̄ res successiue nō sunt in suo p̄ncipio sꝫ post p̄ncipia. Et notā q̄ hoc verbū incipit nō ꝓpter hoc ē diuersoꝝ tēpoꝝ: qꝛ tēpus dr̄ dupl'r vno enim mō tēpus ē mēsura primi motus vel mot⁹ p̄mi mobilis ⁊ est spēs quātitatis ꝯtinue: ⁊ sic ē tēpus ſm veritatē tp̄is: ⁊ tēp⁹ isto mō nō accidit verbo: et sic datur intelligi diuersa tp̄a ꝑ ista verba incipit desinit: sꝫ nō a parte consignificationis eorū: sed a parte terminorū suorū significationū principaliū: qui quidē sunt cause quare ē inceptio vel desitio. Alio autēꝫ modo tempus dicitur non mensura primi motus neqꝫ tempus secundū veritatē temporis: sed dicitur modus tēporis: ⁊ hoc modo tēpus accidit

verbo: ⁊ sic incipit ⁊ desinit sunt presentis tẽporis: ⁊ sic intelliguntur in eis diuersa tẽpora a parte significationis principalis: ⁊ intelligitur in eis vnũ solũ tẽpus a parte cõsignificationis. Ex predicta distinctio tẽporis est similis distinctiõe generis: ꝙ similiter genus dicitur dupl'r: vno enim mõ gen⁹ dicitur scd̃m veritatẽ generis: ⁊ hoc modo nõ sunt duo genera reperta in natura rerũ scilicet masculinũ ⁊ femininũ: ⁊ hoc modo genus est tantũ in animalibus vt in viris ⁊ feminis. Alio autem modo genus dicitur modus generis: et sic reperitur genus in rebus insensibilib⁹ ⁊ dicitur lapis masculini generis ⁊ petra feminini. vñ sicut genus dr̃ vno modo veritas generis ⁊ alio mõ modus generis. Similiter tẽpus dicitur vno mõ veritas tẽporis: ⁊ sic nõ accidit verbo.

Circa tertiũ obijcitur quia vult Arist. ꝙ si aliquis mouetur mouebitur ⁊ mouebatur sed si mouebitur sumus in illo futuro tunc verũ ẽ dicere: quoniã mouetur: ergo iterũ mouebitur ⁊ mouebatur: illo iterũ futuri accipiatur ergo iterũ mouetur in alio futuro: ⁊ verũ erit dicere: quoniã mouetur: ⁊ sic contingit moueri in infinitũ ergo motus nõ potest desinere. Eodẽ autẽ modo probatur quod nõ põt incipere quia si mouetur mouebitur ⁊ mouebatur sed si mouebatur simus in illo preterito: ⁊ iterũ erit dicere in illo preterito quod mouetur: ergo mouebatur prius in alio preterito: ⁊ si iterum illud preteritũ accipiatur: verũ est in illo dicere quoniã mouetur in alio priori preterito ⁊ sic cõtingit abire in infinitũ a parte ante sicuti a parte post siue a parte p̃teriti sicuti a parte futuri: sed impossibile est abire in infinitũ: quia infinita nõ possunt pertransiri: ergo impossibile ẽ ꝙ motus incipiat: ⁊ sic mot⁹ incipere nec desinere. Et sicut obijcitur de motu sic obijci potest de cursu ꝙ non possit incipere atq; desinere: quia sicut cucurrit ⁊ curret: ⁊ inde ut p̃ius. Eodẽ autẽ modo potest obijci de quolibet alio successiuo ꝙ nõ possit incipere neq; desinere. Et dicẽdũ ꝙ motu rerũ inferiorum: ⁊ cuilibet successiuo debetur principiũ ⁊ finis ut patet in motu alterationis qui est ab vno termino in alterũ ut ab vna qualitate cõtraria in alterã vel in mediam ⁊ augmenti ab vna quantitate ad alteram: ⁊ motus scd̃m locum ab vno loco in alterũ: ⁊ sic omnis motus inferiores incipiũt ⁊ desinunt. Ad illud autẽ quod obijcit de infinitatione motus dicendũ ꝙ infinitũ proprie dicitur tripliciter. s. diuisiõe ut linea dicitur infinita diuisiõe ⁊ quodlibet cõtinuũ. omne enĩ continuũ diuisibile est in infinitũ. Alio autẽ modo dicitur infinitum appositione ut numerus. omnis enim numerus augmentalis est in infinitũ. Tertio aũt modo dicitur infinitũ vtroq; modo ut motus ⁊ tẽp⁹ vtrũq; est infinitũ diuisione cũ sit continuũ: ⁊ est infinitũ appositionis cũ post vnũ tempus sit aliud tẽpus ⁊ post vnũ tp̃s mot⁹ sit alius mot⁹ in infinitũ: ⁊ sic est infinitas vtroq; modo scilicet appositione ⁊ diuisione. Dicendũ breuiter ꝙ infinitũ isto triplici modo est enĩ in potentia ⁊ non in actu ⁊ bene põt p̃transiri eo ꝙ infinitũ in potentia bene potest p̃transiri. infinitũ autẽ in actu non potest vnde quia obiectiones volebant reducere potentiã in infinitũ ad actum dicẽdo motũ ideo sequebatur infinitas. Quod autẽ intentetur reducere infinitum diuisione in actũ patet quia cum dicitur si mouetur mouebitur iam diuidit motum per partes suas ⁊ cũ iterũ sumit preteritũ ⁊ futurũ dicens ꝙ si mouetur in illo ergo mouebitur ⁊ mouebatur patet ꝙ adhuc diuidit p̃tes motus ⁊ sic potentiã diuisionis infinite nititur reducere in actum diuisionis vnde licet motus sit infinitus reducendo aptitudinẽ infinite diuisiõis in actus nõ propter hoc sequitur ꝙ motus sit sic infinitus simpliciter sed est ibi fallacia secũdũ quid ⁊ simpliciter. Si queratur vbi debeat resistere obiectionibus. Dicendũ ꝙ vltime illationi debet resistere: quia bene probat ꝙ contingit abire in infinitũ a p̃te ante ⁊ a parte post diuidẽdo motũ a parte principij siue a parte finis sed ex hoc non sequitur ergo mot⁹ non potest incipere neq; desinere: quia motus scd̃m se finitus est: diuisione autem infinitus est vnde omnis mot⁹ inferior incipit ⁊ desinit. Item obijcitur ꝙ motus primi mobilis siue celi est infinitus: quia vna reuolutio naturaliter celi est post aliam: sicut vnus homo ex alio homine naturaliter generatur: ergo nõ fuit prima reuolutio celi quia si fuisset prima: tũc illa nõ fuisset post aliam: ergo motus celi nõ incepit: ergo fuit ab eterno ergo ⁊ celum ab eterno ergo planta est ab eterno quod est credentibus impius error. Similiter autem videtur quod motus primi mobilis a parte post sit infinit⁹ quia post vnam reuolutionem celi naturaliter sequitur altera: ergo nõ ẽ sumere vltimã reuolutionẽ celi: ergo motus celi est infinitus a parte post. Item si obijcitur ꝙ generatio hominũ sit infinita a parte ante ⁊ a parte post ⁊ plãtarum ⁊ aliorũ generabiliũ ⁊ corruptibiliũ quia hoc est principiũ in natura hõ ex hoĩe generatur ⁊ equ⁹ ex equo: leo ex leone: plãta ex planta: ergo non est sumere primũ hominem: quia si sumat aliquẽ ille erit ex alio secundum viam nature et ille alius ex alio priori: ⁊ sic infinitum in hominibus et ceteris animalibus ⁊ in plantis. Et dicendum ꝙ motus primus et generatio omniũ inferiorũ ut animaliũ ⁊ plãtarũ possunt sumi dupliciter: quia vno secundũ viam nature ⁊ scd̃m naturalia: ⁊ alio modo scd̃m cõparationẽ ad primũ quod est supra naturã ut ad causam primam ⁊ scd̃m principia nature nõ est reperire primã reuolutionẽ celi: neq; vltimã neq; primũ hominẽ vel primũ animal vel primã plantam quia natura non potuit facere primũ hominẽ neq; primũ leonẽ neq; primã plantã neq; primã reuolutionẽ. Sed modo secundo fuit reperire primũ hominẽ ⁊ primã generationẽ in omnibus generabilibus ꝙ primũ quod est supra naturam ut causa prima ex sua summa potentia potuit facere quodlibet ex nihilo ꝙ natura nõ potuit. Itẽ eodẽ modo obijcitur ꝙ motus non sit in suo principio neq; in suo fine sicut obijciebatur quod nõ potuit incipere neq; desinere: quia si aliquis in principio motus mouetur: ergo mouebatur prius nõ ergo erat in principio ⁊ si aliquis mouetur in fine: ergo mouebatur prius nõ ergo mot⁹ erat in fine: ergo motus nõ erat in principio. Nõ cõcludimus. Habito ꝙ oĩs motus incipiat ⁊ nec in fine desinat ⁊ qualiter incipiat ⁊ desinat quia motus inferiores vere incipiũt ⁊ desinũt p̃ principia nature motus autẽ inferiorũ et etiã tota generatio continua inferiorũ incipit ⁊ desinit p̃ primũ supra naturã. Sciendum ꝙ motus diffinitur sic. Motus ẽ perfectio existentis in potẽtia secundũ ꝙ huiusmõi qd̃ patet sic: quia mobile ⁊ solum mobile est in potentia passiua ad motũ: sed omnis potẽtia p̃ficitur per suũ actiuum: ut potentia ad calefaciendum per calefieri: ⁊ potentia ad dealbandum per albedinem et sic de alijs: ergo cum mobile dicat potẽtiã ad motum: ideo mobile inquantũ mobile perfectio est motus: ⁊ ideo perficitur mobile inquantũ est mobile cũ mouetur: visibile inquantum est visibile cũ videtur: ⁊ augmentabile inquantũ ẽ augmentabile cũ augmentatur: ⁊ alterabile inquantũ est alterabile cũ alteratur: ergo simpliciter mobile inquantũ est mobile cũ mouetur: sed cũ mobile inquãtũ est mobile existat in potentia ut dictũ est: ergo motus est p̃fectio existentis in potentia: sed ꝙ huiusmodi ꝙ est p̃fectio mobilis scd̃m ꝙ existit in potẽtia inquantũ est mobile. Circa quartũ obijcitur quia ut innuit Aristo. in quarto phisicorũ. Sicut punctus continuat duas partes linee ⁊ est indiuisibile in linea. Similiter nunc est indiuisibile in tẽpore ⁊ cõtinuat duas p̃tes tẽporis ut tẽpus prius tempori posteriori. Et ideo dixit Aristo. ꝙ nunc est semper finis temporis precedentis ⁊ principiũ subsequentis: ergo impossibile est reperire primũ nũc in tempore quia quodcũq; nunc accipiatur semper ẽ finis prius temporis et principium alterius ergo ante illud nunc erit accipere aliud tempus prius ⁊ ante tempus erit accipere aliud nunc quod erit principiũ illius ⁊ finis iterũ alteri⁹ tẽporis precedẽtis: ergo non est sumere primum tempus: ergo tempus nõ incipit ergo tempus est ab eterno. Et dicendum est sicut dictum est de motu circulari celi ⁊ de motu generationis ꝙ tempus potest sumi secundũ duas comparationes. s. s̃m cõparationẽ ad naturã ⁊ s̃m cõparationẽ ad causam primã si aũt sumat̃ s̃m cõparationẽ ad naturã sic tẽp⁹ nõ põt incipe q2 natura nõ potuit facere primũ tẽpus. vñ tẽpus s̃m viam nature procedit in infinitũ a parte ante ⁊ a parte post. Si aũt sumatur tẽpus per cõparationẽ ad causam primã sic incipit tempus: quia incipit cum motu ⁊ cum

mobili primo. Quid aũt sit tẽpus de cuius mensura sit q2 ẽ mensura scilicet primi motus: siue motus primi mobilis: et quo sit ut in subiecto q2 ẽ in motu circulari celi primo dictũ est in tractatu huius dictionis si. ¶ Circa quintũ querit utrũ potentia incipit vel nõ. Et videtur q̃ nõ incipit q2 potentia incipit: ergo possibile incipit: ergo non erat possibile anteq̃ inciperet sicut non erat res anteq̃ inciperet esse ergo modo ex non possibili factũ est possibile: sed nõ possibile et impossibile equipollent cum eo conuertant': ergo ex possibili factum est possibile quod videt' incõueniẽs: ergo possibile nõ incipit: ergo nec potentia ipsius possibilis incipit.

Sed cõtra hoc sic obijcitur quia si impossibile nõ incepit: ergo fuit ab eterno: et sic sequitur heresis dicẽdo q̃ nõ solus deus fuit ab eterno: sed etiã materia prima fuit ab eterno cũ deo quod est error non solũ in fide catholica: sed etiã in scientia naturali: quia potest esse materia sine forma et separata a passionib9 et accidẽtibus: ergo necesse est possibile incepisse et potentiã ipsius. ¶ Et dicendũ est q̃ duplex est potentia q2 ẽ q̃dã potẽtia rerum creatarum que diuiditur per potentiã actiuã creatã: et per potentiã passiuã creatam et ita incepit eẽ et utraq̃ pars eius. Alia autẽ est potẽtia increata et hec est potentia cause prime siue primi agẽtis et ista nõ incipit esse: sed est ab eterno: et sic potentia passiua incepit et possibile incepit: et potentia actiua rerũ creatarum non incepit. ¶ Ad illud aũt q̃ obijcit' q̃ si possibile incepit: ergo ex non possibili factũ est possibile: ergo ĩpossibile est possibile cũ non possibile et impossibile equipollent. Dicendũ ẽ q̃ hoc non est inconueniens uno mõ et alio modo sic: quia inconueniens est quod agens aliquid naturale ex impossibili faciat possibile in natura. Sed de agente quod est supra naturã ut causa prima non est inconueniens q̃ ex impossibili faciat possibile in natura: quia natura nõ potuit facere aliquid ex nihilo: sed causa prima potuit: et ideo ex impossibili in natura potuit facere possibile prima causa. ¶ Item nota q̃ sicut dictũ est q̃ quedam est potẽtia increata et hec ẽ actiua simpliciter a se et nullo alio: et hec est causa prima ut diximus: quia nullo modo est mota neq̃ per se neq̃ per accidens sed mouet omnia creata. Alia ẽ autem potentia creata que incepit esse ut diximus cum rebus creatis. Huius autẽ potentie alia est actiua que mota mouet: et hec est cuiuslibet agentis naturalis. Alia autẽ dicitur potentia passiua: et hec potentia passiua ẽ materia prima: et eorũ que consequũtur materiam primã. ¶ Item potentia passiua sumitur tripliciter: quia quedam est potentia finalis que est simpliciter et potest habere totũ actũ suũ simul: ut potẽtia que ẽ in materia aeris ad hoc ut ex aere fiat ignis simpliciter est perfecta quando ignis generatus est eadẽ materia et potentia que ẽ in ligno ad hoc ut ex eo fiat archa simpliciter est pfecta quãdo ex eo facta ẽ archa. Alia autẽ est potẽtia passiua q̃ ẽ pfectibilis sm partẽ semper et nũq̃ sm totũ ut potẽtia diuidẽdum infinitũ in continuis particulares dictiones perficiunt partes illius potentie: quia quo ad hoc diuisũ est continuũ in aliquã vel in aliquas partes et sm hoc tantũ finita est illa potentia. sed quia impossibile est omnes diuisiones cõtinui simul esse ideo impossibile est illa pfici sm totũ. ¶ Tertia autẽ potentia passiua est q̃ non põt fieri neq̃ sm partẽ neq̃ secundũ totũ: et hoc est in oculo ceco. et in animali mortuo: q2 in oculo ceco manet materia in q̃ fuit visus: et in hoĩe mortuo manet materia in q̃ fuit vita: ergo cũ materia nõ possit eẽ sine potẽtia: necesse ẽ q̃ ibi remaneat potẽtia: s3 aliter q̃ prius q2 prius poterit finiri: modo aũt nõ põt: eo q̃ a priuatiõe nõ est redire in habitũ p naturã: et hec potẽtia passiua dr infinita. ¶ Itẽ posito q̃ sortes sit albissim9 hoĩum qui mõ sunt et post hoc instans nascat' quidã albior eo: queritur de hoc sophismate. sortes desinit esse albissimus hoiu3. Probatio sortes ẽ albissim9 hoĩum et de cetero nõ erit albissimus hoĩum ergo desinit eẽ albissim9 hoĩum. Cõtra sortes desinit esse albissimus hominũ: ergo hominũ qui sunt et hominũ qui nõ sunt: quorũ utrũq̃ est falsum. Et dicendũ q̃ prima est vera et probatio bene tenet: sed improbatio non tenet: ut dicunt quidam eo q̃ est ibi figura dictionis a simplici ad personalẽ quia dicunt quidã q̃ tenetur ille genitiuus hominũ simpliciter in prima sed cũ infert: ergo hominũ qui sunt vel hominũ qui non sunt psonalẽ habz suppositionẽ. Alij aũt dicũt q̃ est ibi figura dictiõis ab ampliata suppositione ad restrictã q2 ille genitiuus hoĩu3 in prima tenet' p quolibet alio homine a sorte: s3 cũ dicit ergo hominũ q̃ sunt: vel hominu3 q̃ nõ sunt q2 ille genitiu9 hominũ restrĩgit' ad existẽtes ex una pte: et ad nõ existẽtes ex alia pte p implicationes circa ipsum factas. Vel dicendũ q̃ improbatio peccat sm accidẽs: q2 si desitio significatur respectu hominũ simpliciter: nõ tñ respectu hominũ qui sunt: vel respectu hominũ qui non sunt: q2 nõ ẽ necesse: quod si aliquod accidat añti q̃ ppter hoc accidat cõsequenti. ¶ Item posito q̃ sortes sciat tm̃ tria enũciabilia necessario et nunq̃ desinat ipse scire et nominent' a b et c et d sit quartũ enunciabile qd sciat mõ sor. et de cetero nõ sciat ipsum queritur de hoc sophismate sortes desinit scire q̃cq̃d ipse scit. Probatio sor. scit quicq̃d ipse scit et de cetero nõ sciet quicquid ipse scit ergo desinit scire quicq̃d ipse scit. Contra sor. desinit scire quicq̃d ipse scit. sed ipse scit. a. ergo desinit scire. a. Solutio prima est falsa. et pbatio nõ valet: q2 altera de pbantiũ est duplex: q2 minor ẽ duplex: eo q̃ negatio põt precedere distributionẽ: et sic est vera hec. s. de cetero non quicq̃d ipse scit sciet: et ita facit distributionẽ teneri pticulariter: et sic est vera: sed si nõ sequitur cõclusio: vel negatio potest sequi distributione3 sic de cetero quicquid scit non sciet: et sic est falsa: quia sensus est de cetero non eorũ que scit sciet quod falsum est: et sic sequitur cõclusio. ¶ Et nota q̃ cũ incipit et desinit coniunguntur multitudini: vel nomini pluralis numeri debet exponi remouendo totã multitudinẽ: vel unumquodq̃ de multitudĩe ut sortes scit quicquid ipse sciet de cetero nullũ eorũ sciet: similiter et hoc sortes videt omnẽ hominẽ: posito q̃ sortes videat semp omnẽ hominẽ aliũ a platone: et modo videat platonẽ et de cetero non videbit eũ: et probatio et improbatio sint omnino similiter sicut in precedenti sophismate. ¶ Ite3 posito q̃ sortes sciat tria enunciabilia necessario et semper sciat ea. scilicet a b c et cum illis sciat hoc enũciabile scilicet se nihil desinere scire et post hoc instãs nõ sciat illud. Queritur de hoc sophismate sortes desinit scire se nihil desinere scire. Probatio sortes scit se nihil desinere scire et de cetero nisi sciet se nihil desinere scire: ergo sortes desinit scire se nihil desinere scire. Contra. Sor. desinit scire se nihil desinere scire: ergo sortes scit se nihil desinere scire: s3 quicq̃d scitur est verum: ergo sorte3 nihil desinere scire est verum ergo nihil desinit scire locus siue a conuertibili: ergo non desinit scire hoc enunciabile scilicet se nihil desinere scire. Solutio. Prima est vera et probatio bene tenet. Sed improbatio peccat secundum quid et simpliciter: in hoc argumento nihil desinit scire: ergo non desinit scire: hoc enunciabile se nihil desinere scire: quia sciendo hoc enunciabile non propter hoc argumentatur scientia sua: eo q̃ scire hoc enũciabile nihil aliud est: nisi q̃ ipse sciat se scire alia tria enunciabilia: et de cetero non sciet se scire ea: sicut accidit quando dormit. unde sicut homo non plura scit in habitu cum vigilat q̃3 dormit. Similiter non plura scit sciendo hoc enunciabile q̃3 nõ sciendo ipsum: cuius causa est q̃ hoc enũciabile ponit reflexionẽ actus sciendi supra se: cum sciat illa tria: et sciat se scire ea: et ita sciat q̃ nullus eorũ obliuiscatur. et propter hoc scit se nihil desinere scire. sed siue sciẽtia reflectatur supra se et habeat actu ipsam: siue non reflectatur: nõ propter hoc augmẽtatur vel diminuitur: sed modus est alius: sicut cu3 videt coloratũ: et videt se videre coloratũ: non propter hoc plura videt q̃3 si videat coloratũ tantũ: ita q̃ non auertat se videre. Unde sicut hic est quid et simpliciter nihil videt: ergo nõ videt tenebras: eo q̃ licet tenebre sint aliquid: cum nihil sunt in videndo. Similiter in proposito: ut nihil desinit scire: ergo non desinit scire hoc enunciabile scilicet se nihil desinere scire. ¶ Item posito q̃ sortes sit in ultimo instanti vite sue. Queritur de hoc sophismate. Sortes desinit esse nõ desinẽdo esse. Probatio: sortes est non desinendo esse: et de cetero non erit non desinendo esse: ergo sortes desinit: ergo prima est vera: sor. desinit esse non desinendo eẽ. ¶ Cõtra. Sortes desinit eẽ: nõ desinẽdo eẽ: ergo sor. desinit eẽ dũ nõ desinit eẽ: vel si non desinit esse: vel quia non desinit esse: quoru3 utrũq̃

est impossibile. Gerundiū enim in do resoluit̄ p dū vel p si vel p q̄z. Solutio: prima ē duplex: eo q̄ hec determinatio nō desinēdo eē: pōt determinare hoc verbū desinit: vel hoc verbū eē: q̄z imediate sequit̄. Si uō determinet hoc verbū desinit: sic hec falsa ē ⁊ opposita ponunt̄ circa idē. vñ sensus ē: desinit q̄z nō desinit: vel dū nō desinit: vel si nō desinit: ⁊ sm̄ hoc pbat. Si aūt determinat hoc verbū eē: sic est vera: ⁊ est sensus. Sortes desinit eē: nisi desinendo eē idest soz. desinit eē indesinēs: vel eē sine desitiōe. vñ nō desinit eē simplr̄ sed eē tale. s. eē indesinēs: vel sine desitiōe: q̄z vsq̄z mō habuit eē indesinēs: vel eē sine desitione: ⁊ decetero nō habebit tale esse: imo habebit eē desinēs ⁊ cū desinitiōe. Et p̄mo mō ē cōpositio ⁊ falsa: q̄z in sensu ꝯpositiōis fallit. Scdo vero diuisa ⁊ vera: vñ ē ibi sophisma ꝯpositiōis. Circa vltimū q̄ritur: vtrū termini subāles ⁊ accidētales hēant candē suppositionē tuz his verbis incipit ⁊ desinit: ⁊ cū alijs verbis a pte post: vl' diuersam. Et videt̄ q̄ diuersaz: q̄z bñ sequit̄: soz. ē hō: ⁊ decetero: nō erit hō q̄ est: ergo desinit eē hō. Sed posito q̄ nullus sit color nisi albedo ⁊ corrupta albedine statim erit nigredo ⁊ nō ē nisi in sorte: ⁊ tūc nō sequit̄: soz. ē coloꝛat⁹: ⁊ decetero nō erit coloratus colore q̄ est: ergo desinit eē coloꝛat⁹: nō ergo similē hñt suppositionē termini subāles ⁊ termini accidētales: cū istis verbis incipit ⁊ desinit. Itē bñ sequit̄: soz. incipit eē hō: ergo incipit eē animal. sed nō sequit̄: incipit eē albus: ergo incipit eē coloratus. Nō ꝯcedim⁹: dicētes: q̄z aliā hñt suppositionē termini subāles: ⁊ aliā accidentales cū his verbis: cui⁹ cā ē q̄ forme accidētales sunt trāsmutabiles circa idē. forme vero eēntiales nō: q̄z in accidētib⁹ pōt fieri trāsumptio ab vna in aliā: in eēntialibus vero nō. Itē bñ sequit̄: soz. ē albus: ergo ē coloratus: sed nō sequit̄: incipit esse albus: ergo incipit eē coloratus: ergo termini accītales non hñt eandē suppositionē tū his verbis incipit desinit: ⁊ cū alijs: q̄d ꝯcedim⁹. Cui⁹ cā ē: q̄z in accītalibus manēte genere: spēs transmutat̄ circa idē: ut soz. manēte colore pōt transmutari ab albedine in aliā spēm coloris: sed in subālib⁹ impossibile est. Itē ex p̄dictis pz q̄ cū dr̄: sortes incipit eē coloratus: ille termin⁹ coloratus nō solū copulat p colore q̄ ē: sed etiā p colore q̄ fuit. Et cū dr̄. Soz. desinit esse coloratus iste termin⁹ coloratus nō solū copulat p colore q̄ est: sz etiā p colore q̄ erit. et hoc ē ex natura hoꝝ verboꝝ incipit ⁊ desinit: q̄z nō solū ponūt albedinē in p̄senti sed etiā vnū corrumpi at albedinē in p̄terito: ⁊ alteꝝ in futuro: sicut in p̄dict̄ ordinibus ⁊ in cōstīibus. Sed ꝯtra: forma minus cōis restringit ad pauciora q̄z forma magis cōis: ut alb⁹ ad pauciora q̄z coloratū: sed desinit ē min⁹ cōe q̄z ē: q̄z eē sequit̄ desinit ē: ⁊ nō ecōuerso: ergo desinit restringit ad pauciora q̄z hoc verbum est sed hoc verbū ē restringit ad ea q̄ sunt: ergo hoc verbum desinit restringit ad pautioꝛa: ergo nō faciet terminū copulare p colore q̄ est: ⁊ q̄ nō est. Et dicendū q̄ termini accītales significant res pmanētes cū adiungant̄ istis verbis incipit ⁊ desinit: dicūt copulationē rei in p̄senti: ⁊ iō copulāt pro p̄sentib⁹. Sed q̄z illa verba dicūt inceptiōes coꝝ: iō dicūt terminū initialē vel finalē: ⁊ añ terminū initialē nihil est de re. Et sim̄r post terminū nihil ē de re: iō ꝯsequit̄ ad hoc verbum desinit: p̄uatio rei pmanētis in futuro rōne termini finalis. Ad hoc verbū incipit ꝯsequitur p̄uatio rei pmanētis in preterito: rōne termini initialis. Dicendū ergo breuiter q̄ hoc verbū p suā significationem facit p̄dictos terminos copulare p p̄sentib⁹: ⁊ copulatio p p̄teritis vel futuris ꝯsequitur ad hec verba rōne terminoꝝ quos dicūt. Ex p̄dictis aūt pz si q̄s q̄rat: ppter q̄d alia verba non ampliant terminos sicut ista. Cā enī ē: q̄z ista dicūt terminos reꝝ ut dictū ē: alia aūt verba nō. Et hec eadē ē cā q̄re ista verba ponūtur sincathegoreumatica eē ⁊ nō alia. Ad argumētū aūt dicēdū q̄ forma min⁹ cōis duplex ē: q̄z. Vno mō fit min⁹ cōe p dr̄iam advenientē magis cōi: ue albū p disgregatiuū visus adueniens colorato. Alio aūt mō forma min⁹ cōis fit p p̄uationē aduenientē rei: ⁊ illa sūt illa v̄ba incipit desinit. Et p̄mo mō forma min⁹ cōis restringit ad pauciora. scdo aūt mō nō. vnde hoc adiectiuum albus restringit ad pauciora q̄z hoc adiectiuum coloratus: et hec verba incipit desinit: non restringunt ad pauciora.

De necessario contingenter.

Finito tractatu hoꝝ verboꝝ incipit ⁊ desinit: ꝯñter dicēdū ē de his dictiōib⁹ necessario ⁊ ꝯtingēter. Circa q̄s p̄mo q̄ritur. Quid sit necessariū: ⁊ q̄d cōtingens. Scdo aūt: quot mōis dicātur: siue q̄ sūt diuisiōes eoꝝ. Tertio vtrū determinēt cōpositionē vel nō: ⁊ q̄ mōi faciūt ppōnez modalē. Quarto vtrū iste dictiones vim hēant ampliādi. Quinto aūt q̄rit̄: q̄ñ ppōnes de ꝯtingēti ⁊ de necessario ꝯuertātur. Circa p̄mū ergo sciēdū ē q̄ necessariū diffinitur sic. Necessariū ē ens nō potēs aliter se hr̄e Et ppter hoc pz q̄ male dñt diffiniētes sic. Necessariū ē q̄d nō pōt neq̄z potuit neq̄z poterit aliter se hr̄e: q̄z sic nihil eēt necessariū p̄ter p̄mā cām: q̄z cēe alie ceperūt esse: ⁊ ita ceperūt a nō eē in eē. Sciēdū aūt q̄ ꝯtingēs simplr̄ equoce dr̄: et iō nō pōt diffiniri: q̄z nullū equocū diffinit̄. Circa s̄z sciēdū q̄ necessariū dr̄ duob⁹ mōis: sicut ⁊ necessitas. Nā ē q̄dā necessitas mōi: et alia reꝝ. Necessitas āt mōi ⁊ nō reꝝ significatur p hāc dictionē necessario. sz ⁊ ponat̄ sine necessitate rerū. vnde hec ppositio soz. necessario currit ē de necessario sed nō est necessaria imo ꝯtingēs. Necessitas autem rerum significatur per ipsas res: nō apposito mō necessitat̄. vnde hec ppō ē necessaria: hō ē aīal: sz nō ē de necessario: cū sit de inesse et nō sit modalis. Itē necessitas reꝝ ē duob⁹ modis q̄z. Vna ē necessitas intētionū eōium logicūz: ut de quocūq̄z p̄dicatur diffinitio ⁊ diffinitū. De quocūq̄z p̄dicatur spēs et gen⁹: q̄z spēs gen⁹: diffinitio diffinitū: totū p̄s ⁊ ꝯsilia: sūt intentiōes cōes dialetice. Alia aūt ē necessitas rerū: nō rerū q̄ sunt intētiōes: sed rerū spāliū quaꝝ sunt intētiōes: que. s. res spāles ꝯsiderātur in aliq̄ scia spāli. ⁊ talis necessitas ē hic oīs numer⁹ ē par vl' impar. ⁊ hoc ptinet spāliter ad arithmeticā ⁊ silr̄ hic: oīs triangul⁹ hz tres angulos eq̄les duobus rectis ⁊ hec necessitas non ptinet nisi ad geometriā spāliter. Et q̄t modis dr̄ necessitas tot modis ⁊ eisdē dr̄ necessariū. Cōtingēs aūt p̄mo duob⁹ mōis dr̄: q̄z ē q̄ddā ꝯtingēs q̄d opponitur necessario. Et istud ꝯtingēs diffinim⁹ sic. Cōtingens est q̄d pōt esse vel non eē. Alio aūt mō dr̄ ꝯtingēs q̄d p̄dicatur de necessario ⁊ de ꝯtingenti quod opponitur necessario vñ est quasi cōmune ambobus scilicet necessario ⁊ ꝯtingenti q̄d opponit̄ necessario. verbi grā: hoīez eē aīal ē necessariū ⁊ hoīem currere: vel augeri vl' canescere ē ꝯtingēs q̄d apponitur necessario: ⁊ pñt dicere q̄ hoīez eē aīal ē ꝯtingēs. Contingit enī hoīez esse aīal q̄d est: ⁊ hoīem currere ē ꝯtingēs: q̄z pōt eē: ⁊ sic ꝯtingēs p̄dicatur de necessario ⁊ de ꝯtingēti: q̄d necessario opponitur. Item contingens quod opponit̄ necessario tribus modis dicitur. Quia est quoddam cōtingēs q̄d dr̄ ꝯtingēs ad vtrūlibet: ⁊ illō equaliter se hz ad ptēs affirmatiuā ⁊ negatiuā. Et diffinit̄ sic. Cōtingēs ad vtrūlibet est q̄d eq̄liter pōt eē ⁊ nō eē sicut accidit in motibus ⁊ in opationibus volūtarijs. vñ de se tale ꝯtingens nō determinatur magis ad eē q̄z ad nō eē: sed p cām suā q̄ñq̄z determinatur magis ad vnū q̄z ad alteꝝ. Itē ꝯtingēs appositū necessario. Alia p̄s est q̄ dr̄ ꝯtingēs nature. Et diffinit̄ sic. Cōtingēs nature ē q̄d magis se hz ad eē q̄z ad nō eē: ut hoīez canescere in senectute. Et illud etiā ꝯtingēs dicitur ꝯtingens in plibus vl' frequēter. Tertia uō p̄s ei⁹ ē ꝯtingēs in paucioribus vel raro. Et diffinitur sic. Contingēs in paucioꝛib⁹ vel raro ē q̄d min⁹ se habz ad eē q̄z ad nō eē. Exemplū aūt Aristotelis est hoc: ut bonū in paucioꝛib⁹ vl' raro: malū aūt ut in plib⁹ ⁊ freq̄nter. ⁊ iō mali hoīes sūt ut in plib⁹: boni uō ut in paucioribus. Sciēdū aūt q̄ p̄dicte diffinitiōes necessarij ꝯtingētis sunt diffinitiōes vocis in significatōe: ⁊ nō sm̄ q̄ dictio equoca plura significat equaliter: sz sm̄ q̄ dictio equoca plus significat sm̄ prius ⁊ posteri⁹: ut ens: aut bonū: aut medicabile: aut sanū: aut expediēs. Habito aūt q̄t mōis dr̄ necessariū ⁊ ꝯtingēs: ꝯñter obijcit̄ ꝯtra tertiā q̄stionē: q̄z habitudines reꝝ causantur a reb⁹ ut habitudo generis a genere ⁊ spēi a spē: ⁊ sic de alijs: ergo hitudines rerū nō eē nisi a rebus ergo neq̄z necessitatē hñt nisi a reb⁹: ergo necessitas p prius ē in reb⁹ q̄z in hitudinib⁹ reꝝ ergo cū nulla ꝯpositio ppōnis

sit necessaria: nisi ꝓpter necessariā habitudinē predicati ad
subiꝫ: ergo ꝑ prius erit necessitas in re q̄ subiicitur: ꝛ in re q̄
ꝑdicatur ꝛ per posterius in ꝑdicatiōe: ergo hec dictio nc̄cio ꝑ
prius dꝫ determinare subiꝫ vel ꝑdicatū: ꝛ ꝑ posterius ꝯpōnē:
ꝛ ita ꝓprie et ꝑmo nō dꝫ determinare ꝯpōnē sed subiꝫ vel
ꝑdicatū. Et dicēdū q̄ necessitas ē duplex: q̄ est q̄dā subāꝫ
alis accītū: q̄uis .n. necessitas accītꝫ nō causet nisi a neces
sitate subē: ut necessitas ꝑmi motus nō cadsat nisi a necessita
te motoris ꝛ mobilis: ꝛ tn̄ necessitas ipsius actus siue motus
Alia ē a necessitate subē. ꝛ sicut ē duplex necessitas: ita ē du
plex signū necessitatꝫ. Quoddā enī signū necessitatꝫ ē qđ si
gnificat necessitatē vt dispositionē subē: ut hoc nomē neces
sarius necessaria riū. Alio aūt mō est signū necessitatꝫ qđ si
gnificat necessitatē vt dispositionē actus: ut hoc aduerbiū
necessario. Et ꝓpter hoc istud signuꝫ dꝫ determinare ꝯpō
nē ꝛ nō rē subiectā vel ꝑdicatā. Ad aliud aūt qđ obiicit
q̄ nō est necessitas in ꝯpōne: neqꝫ in hītudine predicati ad
subiꝫ: nisi ꝑ ipsum ꝑdicatū ꝛ ipsum subiꝫ: dicendū qđ verū
est. Sed tn̄ alia ē necessitas ꝯpositiōis: q̄ hec necessitas ē in
herentia ipsius actus ad subiꝫ. Et alia ē necessitas rei q̄ sub
iicitur vel ꝑdicatur. Et iđ sicut diuerse sunt necessitates: ita
sunt diuersa signa dicētia dispōnes vnius ꝛ alterius ut dictū ē
ideo hec dictio necessariū determinat ꝯpositionem: ꝛ sic fa
cit ꝓpositionē modalē. Itē cū subiꝫ ꝛ ꝑdicatū sint ꝑtes
ꝑncipales ꝓpōnes: ergo qua rōne dr̄ ꝓpō modalis a dispō
nibus ꝑdicati: eadē rōne dꝫ dici ꝓpō modal' a dispōnibus sub
iecti. Et sic mōi facientes ꝓpōnes modales erūt plēs q̄ il
li sex quos determinat Aristo. in scđo ꝑiarmenias: ꝛ quos
hūt pueri l modalibus suis. Et dicendū q̄ sicut subiꝫ ꝛ pre
dicatū sumunt dupl'r. Uno enī mō sumit subiꝫ inq̄ztum
est subiꝫ: ꝛ ꝑdicatū inq̄ztū est predicatuꝫ. ꝛ Alio mō subiꝫ
dicit illud qđ est subiectū: ꝛ ꝑdicatū illud qđ ē ꝑdicatū. Si
militer duplex ē dispositio subiecti ꝛ ꝑdicati: q̄ Quedā sūt
dispōnes eius qđ subiicit: ꝛ eius qđ ꝑdicatur. Alie autem
sunt dispōnes q̄ sunt ꝑdicati inq̄ztū est ꝑdicatuꝫ: ꝛ subiecti
inq̄ztū est subiectū. Et dispōnes q̄ sunt subiecti inq̄ztū ē sub
iectū: ꝛ ꝑdicat inq̄ztū est ꝑdicatū denominat ꝓpōnē: alie
aūt nō. verbi grā: ōis hō albus necessario currit velocit. il
la determinatio albus ē eius qđ est subiꝫ: ut hois ꝑm se: hec
aūt determinatio velociter ē eius qđ ē ꝑdicatū: vt ipsius cur
sus ꝑm se: ꝛ ntu tra harū denominat ꝓpōnē. vn̄ nihil est di
ctū: hec ꝓpositio velox vel alba. hec aūt dispositio ōis ē sub
iecti inq̄ztū est subiectū: ꝛ denoīat ꝓpositionē: q̄ ab hac di
spōne dr̄ ꝓpō vlis. Hec aūt dispositio necessario est ꝑdica
ti inq̄ztū est ꝑdicatū: vn̄ denoīat ꝓpōnē: cū ab ea dicat pro
positio modalis. Et nota q̄ dispōnes subiecti inq̄ztū ē sub
iectū denoīat ꝓpositionē a ꝑte quātitatis: tū ab eis dicatur
vlis: vel ꝑticularis: vel indefinita vel singularis. Dispōnes
aūt ꝑdicati inq̄ztū ē predicatū denominat ipsum a ꝑte qua
litatis: cum ab eis dicatur affirmatiua vel negatiua; moda
lis vel de inesse. Sit tūl dicitur negatiua: q̄ predicatū nega
tur de subiecto: ꝛ hoc predicatū inq̄ztū ē predicatū. Silr dr̄
affirmatiua: q̄ affirmat predicatū de subō. affirmatio enī
ipsius predicati ē sicut denegatio: ꝛ sicut a mō determinate
ꝯpositionē: ꝛ ꝑ ꝯpositionē determinantē predicatū dr̄ ꝓpō
modalis. Silr a sola inherētia predicati cū subō dr̄ ꝓpō de
inesse. Itē sicut bn̄ dr̄: sortē currere ē ꝯtingēs: vel sortē cur
rere ē necē. Silr bn̄ dr̄: sortē currere ē bonū: sortē currere ē
malū: ergo sicut iste premisse sunt modales: ita ꝛ due sequē
tes: ꝛ sic erūt plēa modi modificātes ꝓpōnē. Et dicendum
q̄ ꝯtingēs ꝛ necessariū ꝛ ꝯsilia: q̄uis sint in ꝑdicato deno
mināt ꝯpositionē: cū dicant ꝯpationē vnius ad alteꝝ. ſꝫ bo
nū ꝛ malū nō ꝑdicat de eo qđ ē sortē currere: nisi effectiue
vel cāliter: ꝛ nō ꝓpter hoc q̄ disponāt ꝯpositionē. q̄ cum
sortes currit creat in eo sanitas vel egritudo vel cōmoduꝫ
vel incōmodū aliqđ. Et iđ dr̄ bonū vl' malū de eo qđ ē sor.
currere effectiue vel cāliter. Circa quartū q̄ritur: vtrū il
le dictiōes necessario ꝯtingēter nāam hēant ampliādi. Et vi
detur q̄ sic: q̄ tū dr̄: hō necessario ē aīal: vel hō pōt eē anti
xps: vtrobiqꝫ ampliant termini nō solū ad pñtia ſꝫ etiam
ad futura: ergo tā necessario q̄ꝫ ꝯtingenter hūt naturā am
pliandi: q̄ ꝯtingēter et possibiliter eq̄pollēt: qđ ꝯcedimus.

vtrūqꝫ enī ampliat ad ea q̄ sunt ꝛ ad ea q̄ erūt. Itē q̄rit:
vtrū natura āpliādi sit in eis eadē vl' diuersa. Et q̄ eadē sit
videt ꝑ hoc qđ dictū est: q̄ vtrūqꝫ ampliat ad futura: ergo
est eadē. Et dicēdū q̄ nō est natura ampliādi eadē in vtro
qꝫ: q̄ ille dictiōes ꝯtingēs ꝛ ꝯtingēter nō hūt naturā ampli
andi: nisi ꝓpter potētiā q̄ in eis intelligit: q̄. s. potētia ordi
nabilis ē ad actū ꝑ qđ ꝑficit: ut hō pōt legere: hō pōt curre
re: hō pōt esse antixps: q̄ potētia ad currendū ꝑficit ꝑ ipm
currere: ꝛ potētia ad sedēdū ꝑ sedere: ꝛ sic de aliis. Et ille di
ctiones necessariū necessario necesse nō dicūt potentiā vel
possibilitatē sed ꝑpetuitatē ipsius eē: q̄ ꝑpetuitas ipsius eē se
extēdit ad oē tps: ꝛ iđ ille dictiōes ampliāt nō solū ad pñtia:
sed etiā ad futura. Et sic pꝫ q̄ ꝯtingens ꝛ ꝯtingēter amplī
ant ꝓpter potentiā vel possibilitatē ordinatā ad aliquem
actū: ſꝫ ille dictiōes necessariū necessario ampliāt ꝓpter per
petuitatē ipsius eē ꝯpleti ꝛ ꝑfecti: q̄ ꝛ necessariū est ꝑs vel
possibilitas respectu ipsius eē ꝑfecti ꝛ cōpleti. ꝑm ꝑēm aūt
possibilitas si est simul ē cū ipso eē. Et iđ dicit Aristo. in se
cūdo phisicoꝝ: q̄ in ꝑpetuis nō differt eē ꝛ posse. Circa
q̄ncū q̄ritur qualiter conuertantur ꝓpōnes de necessario
ꝛ de cōtingēti. Et dicendū est q̄ ꝓpōnes de necessario cō
uertūtur sicut ꝛ ille de inesse: q̄ vlis negatiua: ꝛ particula
ris affirmatiua cōuertūtur simpliciter in vtrisqꝫ: ut nullus
homo ē lapis: nullus lapis ē hō. q̄dā hō est aīal: q̄dā aīal ē
hō. Silr in istis de nc̄cio nullus hō nc̄cio est lapis: nullus la
pis necessario ē hō. quidā hō necessario est aīal: q̄dā aīal
necessario est hō; vniuersalis affirmatiua conuertitur ꝑm
partē. i. cōuertit in ꝑticularē in vtrisqꝫ. Particularis ꝟo
negatiua nō cōuertit in his de necessario: sicut nec in illis
de inesse: hec .n. ē vera: q̄dā aīal nō ē hō: hec aūt ē falsa: q̄dā
hō nō est animal: ꝛ iđ nō cōuertitur eadē ē cā in illis de ne
cessario. Itē nota q̄ nō oēs ꝓpōnes de cōtingenti simi
liter cōuertūtur cū ꝑdicatꝫ. Oēs enī ꝓpōnes affirmatiue de
cōtingenti tā vlēs q̄ꝫ particulares similr cōuertūtur ſꝫ ne
gatiue nō similiter cōuertūtur. Unū nota q̄ negatiue de cō
tingēti qđ dicitur necessario: ꝛ negatiue de illo cōtingenti
qđ opponitur necessario simpliciter cōuertūtur: vt nulluꝫ
hominē cōtingit esse equū: nullū equū cōtingit esse hoiem
iste enī ꝓpōnes sunt de cōtingēti dicto de necessario. vn̄ di
cuntur cōtingere q̄ sunt necessarie. Iteꝫ nullā tunicam
cōtingit esse albā: ꝛ nullū albū cōtingit eē tunicā. ꝛ iste sūt
de contingēti qđ opponit necessario. vn̄ dicitur cōtingere
in eo q̄ nō ex necessitate insunt. Itē ꝓpositiōes de cōtin
genti ad vtrūlibet et de cōtingenti nato siue vt in pluribus
cōuertūtur ꝑm oppositas q̄litates: ſꝫ differēter: q̄ ꝓpōnes
de cōtingenti ad vtrūlibꝫ sunt de cōtingēti infinito qđ idē
est: cōuertunt eq̄liter ab affirmatiōe ꝛ negatione ꝛ ecōuer
so: vt si nullū hoiem cōtingit currere: oēm hoiem cōtingit
currere: ꝛ ecōuerso qđ est istud cōtingens equalit se habeat
ad esse ꝛ nō ad esse: ergo sicut cōtingit esse ita cōtingit non
esse. Propositiōes ꝟo de cōtingēti nato: vt in pluribus cō
uertūtur. i. equipollēt ei qđ nō est necesse esse vt cōtingit
hoiem canescere. Et nota q̄ oēs ꝓpōnes de cōtingenti ad
vtrūlibet de cōtingēti nato sunt affirmatiue: qđ patet per
hoc q̄ cōuertūtur ꝑꝫ oppositas q̄litates: ꝛ hec est cā q̄re ex
eis nō licet sillogizare in secūda figura: q̄ ex affirmatiuis in
secūda figura nihil seq̄it. His aūt habitis q̄rit de hoc
sophismate. Ōis hō necessario est aīal. Probatio. hec ꝓpo
sitio est necessaria: ōis hō est aīal ergo modificata mō neces
sario erit necessaria vel vera: ergo hec est vera: omnis hō ne
cessario est aīal. Cōtra. Ōis hō necessario est aīal: sortes est
hō: ergo sor. necessario est aīal. in tertio ꝑme: ſꝫ cōclusio est
falsa: ergo aliq̄ ꝑmissarū est falsa: nō minor ergo maior: ſꝫ
hec est ꝑma. s. ōis hō necessario est aīal: ergo prima est fal
sa. Solutio. ꝑma ē simpl'r vera: ꝛ iprobatio peccat ſꝫ accñs
qđ sub terminis sūpt' simpl'r nō sunt sumēdi termi vt nūc cū
dispōne repugnāte: ꝛ dr̄ termini simpl'r q̄ hūt eē necessari
um. Termini ꝟo vt nūc dr̄ qui aliq̄n sont: ꝛ aliq̄n ut nō.
Itē q̄rit de hoc sophismate. Aīa antixpi necessario erit.
Probō. Aīa antixpi nc̄cio erit. Cōtra: aīa antixpi nc̄cio
erit: ergo aīam antixpi nc̄cem est fore ergo in quolꝫ futuro:
ergo erit hodie ꝛ etiā cras qđ falsū ē. Et dicēdū qđ ꝑma est

duplex: eo q hec dictio necessario pōt determinare 9pōnē vl pdicatū: si determinet 9pōnem: sic modificat eā: 7 ampliat ipsam ad qdlibet futurū: 7 sic ponit aīa antixpi hodie eē et cras: 7 in qlibz alio futuro. Si aūt determinet pdicatū: tūc sensus ē aīa ātixpi nccīo erit. i. erit ens nccīo: 7 sic nō debiat cō pōnē. nec pma ē modalis: 7 sic pma ūa: qz qlz aīa hūana ē ens necciō. Ad pbationē aūt dicēdū ē q peccat fm qd 7 simplr: nō sic enī nō sequitur: sor. qn currit necessario currit: ergo sor. necessario currit: sz ibi qd 7 simplr. Silr in pposito: aīa ātixpi qn erit nccīo erit & aīa ātixpi nccīo erit. vn ibi ē qd 7 simplr fm q ppō ē modalis. Itē qritur de hoc sophismate. Si sor. nccīo est mortalis: sor. ē imortalis. Probō. Si sor. nccīo est mortalis: sor. nccīo est aliqs. si sor. nccīo ē aliqs: sor. necessario ē: 7 si sor. nccīo est sor. ē imortalis: ergo a pmo: si sor. nccīo est mortalis sor. ē imortalis. Cōtra: significat ibi se q oppositū: ergo locutio est ipossibilis. So. pma 9ña est duplex: ex eo q añs ei9 est duplex: 7 illō scz: sor. necessario est mortalis: qz h dictio necessario pōt determinare 9pōnē vl pdicatū. Si uō determinat 9pōnē sensus ē: hec ppō est necessaria: sor. ē mortalis: 7 hoc pdicatū mortale ponit sp de necessitate inherere sorti: vel eē in sorte. et silr sor. ponit sp de necessitate. 7 sic ponit imortalis 7 mortalis: et sic ponuntur opposita i codē. Si aūt hec dictio necessario determinet hoc pdicatū mortale. Adhuc ē duplex qz hec dictio mortale duplr cē hz 9parationē: vnā ad illō cuius est vel in quo ponit ut ad sortē: 7 alia ad actū ad quē ordinat: siue respectu cuius dicit aptitudinē: ut ad istū actū q est mori. vn hec dictio necessario pōt determinare dictiam in 9patiōe ad subām in q ē: 7 est sensus sor. nccīo est mortal. i. mortale de necessitate ē in sor. 7 ponūtur opposita in codē sicut pri9. s. q sor. sit mortalis 7 imortalis. vn h9 distictiōb9 mōis ppō q est añs ē falsa et ipossibilis. sz 9ñs est vex: nec seqtur oppositū ad oppositū ut pri9 dictū est in iprobatiōe: sz seqtur vna p9 9clusiōis ad añs qd 9cludit intra se vtrāqz. Et lz pdicti duo sensus seqntur ad se inuicē 9uersim: tñ diuisi sunt: qz aliō est q h dictio necessario determinet 9pōnē: 7 aliō qd determinet pdicatū. Si aūt hec dictio necessario determinet hāc dictiaz mortale in 9patiōe ad actū suū q est mori: tūc est sensus: sor. necessario est mortalis. i. sor. mouet de necessitate: 7 sic tūc ppō q est añs est vera: et pma 9ñtia ē falsa. Ad pbationē autē dicēdū ē hoc mō q peccat fm qd 7 simplr: hic si sor. necessario est mortalis: sor. necessario ē aliqs: qz nō sequit: sor. mouet de necessitate: ergo necessario ē aliqs: imo seqtur poti9 oppositū: qz si sor. mouet de necessitate: ergo non necessario ē aliqs: sicut nec seqtur: hic est hō mortu9: ergo ē hō imo poti9 seqtur oppositū: ergo nō est hō. Itē posito q sint tres aīe 7 sint necessario iuste 7 cras creet vnā iniusta: q ritur de hoc sophismate. Ois aīa necessario ē iusta. Probatio. hec aīa necessario ē iusta pma. ij. iij. et nō sunt plres: qz illa q erit nōdū ē: ergo oīs est iusta. Contra: h ppō cras erit falsa. s. ois aīa ē iusta: ergo nūc modificata mō necessitatis ē falsa. So. pma duplex est: eo q h dictio necessario pōt determinare 9pōnē vl pdicatū. Si uō determinat 9positū sic ponit eē falsam qz tūc ampliat 9pōnē 7 mediātē 9pōne subiectū 7 pdicatū ad oē tps: et sic p futuro tpe aīa 9phēdit sub se aīam 9tinet iustā. Si aūt determinet pdicatū ita ponit cē ūa: 7 tūc nō ē mobilis: sz ē de incē: qz 9pō nō determinatur p modū aliquē 7 ē sensus. Ois aīa necessario ē iusta. i. ois aīa est ens iusta necessario: ita q ista dictio necessario ponat sup hoc q dr ē ens iusta: 7 nō supra hoc vbū ē sz q stat in rōne 9pōnis. Itē tales solent dari regule hax dictionū necessario 9tingit. Quotiēscūqz due determinatiōes cō pōnis ponunt in cadē orōne duplex ē orō: 7 q vna pōt eē materialis respectu alteri9 vl ecōuerso ut sor. nō currit necessario: vel sor. nō currit 9tingēter: iste enī ppōnes sūt duplices eo q negatio pōt negare necessitatē vl 9tingētiā aut ecōuerso necessitas vl 9tingētia pōt cadere sup negationē.

Itē alia regula ē tal. Quotiēscūqz h dictio necessario ponit in 9ñte alteri9 9ditionalis duplex ē orō: ut si sor. currit nccīo mouet. eo q pōt dicere necessitatē 9ñtie: 7 ē sensus si sor. currit necessario seqtur qd mouet: vl pōt dicere necessitatē 9pōnis q est 9tingēs: 7 ē sensus. Si sor. currit h ppō sor. mouet ē necessaria qd falsū ē. Alia regula tal ē. Quotiēscūqz hec dictio necessario ponit in 9pōne duax 9trariax vel 9dictiōe oppositax duplex ē orō: eo q pōt eē necessitas distributiōis vel ptiū distributiuax: ut ois nūer9 necessario est par vl impar 7 sor. necessario sedere ē vex vel falsū 7 sor. necessario erit vl nō erit. Alia regula ē tal. Quotiēscūqz hoc verbū 9tingit adiungit termis accūalib9 duplex ē orō eo q pōt dicere 9tingētia pdicati 7 nō subiecti. Vel pōt dicere 9tingentiā vtriusqz: ut oē albū 9tingit currere: si dicat 9tingentiā pdicati tm: talis ē sensus. Oē qd ē albū 9tingit currere. Si uō dicat 9tingētiā vtriusqz talis ē sensus: oē q 9tingit eē albū 9tingit currere: et sic reduplicat modus ad subm. Et iō distinguit Ari. in pmo prioz istā. Oē b 9tingit esse a qz vno mō significat hec: oē qd est b 9tingit esse a. Alio mō ē sensus. Oē qd 9tingit esse b contingit esse a.

De reduplicatione.

Modus reduplicatōis diuersificat fm diuersitatē causax: iō dicit q hec reduplicatio ē in eo qd hz diuersas distributiones fm diuersitate causax: 7 pp hoc circa eā pmo qrit de distinctiōe ipsi9 fm diuersa gña causax. Scdo qrit vtrū reduplicatō debeat poni ad subm vl ad pdicatū i ppōe. Tertio aūt qrit ad qd ponat in sillō vz vtrū ad maiorē extremitatē vel ad minorē vl ad mediū. Circa pmū sciendū sic cōiter solet dici q hec reduplicatio. In eo qd aliqn dicit cām efficiētē: ut sol. 7 pla. in eo q sunt albi sunt siles: qz albedo in diuersis subiectis est causa efficiēs silitudinis eox: 7 in eo q sol lucet supra terram ē oies: 7 in en q terra est obiectū inter solē 7 lunā est eclypsis. Aliqn dicit causam materialē ut corpa rex aīatax in eo qd est corp9 organicū est pfectibile p anima. Aliqn aūt dicit causā formalē ut aīa in eo q aīa est pfectio corporis organici phisici potētia vitā hñtis: 7 sor. in eo q albedo est in ipso est alb9. Anima enī forma ē corpis instrumētalis potētia vitā hñtis: 7 albedo forma est albi. Aliqn aūt dicit causam finalē: ut sanitas in eo qd ē sanitas finis medicine: 7 omnia ei ordinātur ad ipsam: 7 virt9 in eo qd ponit necessitatē opationib9 pcedētibus finis est eax. Scdo z pdicta qritur de hoc sophismate. Aliq in eo q 9ueniūt differūt. Probatio. Aliq in eo q 9ueniūt sunt 7 in eo q sunt sunt multa: 7 in eo q sūt multa differūt: ergo a pmo. Aliq in eo q 9ueniūt differūt: 9uenire 7 differre sut opposita: ergo vnū nō est cā alteri9: ergo pma ē falsa: qz h reduplicatō in eo qd dicit q 9uenire est cā ei9 qd est differre. So. pma falsa est 7 soluendū ē ad pbationē p interemptionē hui9: in eo q sunt: sunt multa: qd falsū ē. Qd patet. qz sicut oēs hoies pticulares in eo q sunt hoies pticipāt naturā vnā: 7 reducūtur ad vnitatē spēi. vn dicit porphiri9. q pticipatio spēi plres hoies sunt vnus hō. Silr aliq sunt oīa in eo q sunt 7 pticipāt naturā entis: 7 reducūtur ad vnitatē entis: 7 ita in eo q sunt nō sequit q sunt mlta: sz poti9 sequit q sīt vnū in eo q sunt. Si qs obyciat q ipossibile ē 9uenire nisi ta q differūt: qz 9uenietia ē sz q mlta 7 unt sedm pticipāt naturā vnā eis cōez: g necesse ē q si 9ueniūt q differat: g aliq i eo q 9ueniūt differūt. Dicēdū q sic obycit h ē ūa si aliq i eo q 9ueniūt differūt: nec tñ ē pma ūa: q cōueniūt nō dic cām q 9ueniūt differūt: nec tñ ē pma ūa: q cōueniūt nō dic cām sed h detiatio: i en: q dic cāz: 7 9uenietia nō ē cā dfie ut dictū ē. vn sic h ē ūa. Si sor. ē risibile est: tñ h ē falsa sor. in eo q sor. ē risibile imo i eo q ē hō. Silr h ē ūa si aliq 9ueniūt differūt: tñ h falsa ē. Aliq i eo q 9ueniūt differūt. Itē qrit de h sophismate equoca i eo q equoca sūt vniuoca. Probatio equoca in eo q equoca pticipant nomē equoci rōni ei9. Sz qcūqz pticipāt nomē 7 rōne alic9 vniuocat i eo: ergo equoca i eo q equoca vniuocāt i equoco. Sz qcūqz vniuocant i aliq sūt vniuoca: g equoca i eo q equoca sunt vniuoca. Cōtra equoca 7 vniuoca sūt opposita sz nullū oppositox ē cā alteri9: ergo h ē falsa equoca i eo q equoca sunt vniuoca: qz detiatio in eo q significat q subm cā pdicati q falsū ē. So. pma ē falsa simplr 7 9cedēdo q equoca i eo q equoca vniuocāt i equoco: nec tñ ex h seqt q sint vniuoca nec q vniuocēt i aliq qz vniuocari i vniuoco: nō ē vniuocari

simplr̄ ſ3 ſm q̇d: ⁊ iō peccat ꝓbō ſm q̇d ⁊ simplr̄. Q2 aūt vni nocari in equoco nō ſit vniuocari ſimpl'r ſ3 ſm q̇d. p3: q2 q̄ cūq3 vniuocāt' ꝑticipāt nomē vnū ⁊ rōnē vnā: ⁊ hoc ē vni uocari ſimplr̄: ſ3 q̄ cūq3 vniuocant' in equoco ꝑticipāt no mē vnū: ſ3 ⁊ rōnes diuerſas: ⁊ iō vniuocari in equoco nō ē vniuocari ſimpl'r ſ3 poti⁹ equocari ſm q̇d. Circa ḧ3 nota q2 reduplicatio ē in ꝓpōne ſm ſe ⁊ ut magis ꝓprie dicā in enūciatiōe d3 poni ad ſubm̄ cū ſubm̄ ſit cā p̄dicati: vl' h3 in ſe cām predicati ut ſor. in eo q2 ē hō ē riſibile: ⁊ triāgulus in eo q2 triāgul⁹ h3 tres anglōs eq̄les duob⁹ rect: ⁊ aial i eo q2 h3 pulmonē reſpirat: ⁊ aial in eo q2 h3 cor h3 ſanguinē.

Circa tertiū nota q2 reduplicatio in ſill'o d3 poni ad ma iorē extremitatē ⁊ nō ad minorē neq3 ad mediū: ut oīs hō ē riſibile in eo q2 ē hō ſ3 ſor. ē hō: ergo ſor. ē riſibile in eo q2 eſt hō. Exēplū aūt Ari. ē hoc. Cuiuſlib3 boni ē diſciplina i eo q2 ē bonū: ſ3 oīs iuſticia ē bonū: ergo cuiuſl3 iuſticie ē diſci plina in eo q2 ē bonū in p̄mo p̄me: ⁊ ſic reduplicatio ſolū ponit' ad maiorē extremitatē: ⁊ nō ad mediū. Et ſubiūgit cām Ari. dicēs. Nā bonū in eo q2 bonū p̄dicare de iuſticia eſt falſū: ⁊ ē intellect⁹ q2 ꝓpter hoc q2 ponit' idē ē ē cā ſui eſt falſū: q2 intellect⁹ nō pōt apphēdere idē eē diuerſū in eſſen tia ⁊ pri⁹ ⁊ poſteri⁹ nō ſeipſo: ⁊ nō ē intelligibile: ⁊ oīa hec incōueniētia ſequant' ex hac ꝓpōne: iuſticia ē bonū i eo q2 bonū ut reduplicet' p̄dicatū ad ſeipm̄: q2 termī cōes p̄dican tur rōne eēntie ⁊ ſubijciūt' rōne ſubē: ut hō ē hō: hō. n. in p̄ dicato poſit⁹ dicit eēntiā ut vlt Ari. ⁊ in iſto dic ſubām. eā dē aūt ſubā pōt nō eē cā ſui ipſi⁹: q2 ſic eēt in ſeipſa eadē et diuerſa ⁊ p̄or ⁊ poſterior nā: q2 eēt ⁊ effect⁹. Qū aūt termin⁹ dicēs q̇d: ut hō aial ⁊ ſilēs p̄dicent' rōne eſſentie ⁊ ſubijciāt' rōne ſubē p3 ꝑ ordinationē p̄dicabilē ſm rectā lineā: q2 ſ3 q2 hō ordinat' in linea p̄dicamētali ſup ſor. ⁊ platonē ⁊ ſup alia indiuidua ſic noīat eēntiā ⁊ rōne illi⁹ p̄dicat': ſ3 ſm q2 hō inclinat' ad indiuidua in q̄b⁹ ē: ſic noīat ſubā3 ſicut hoc indiuiduū vagū q2 eſt aliquis hō ⁊ iō q̄n homo ſubijcit' rō ne alicuius inferioris: tunc dicitur ſubijci rōne ſubſtantie.

Reſpōſio ſequit' interrogatōē3: q2 interrogatio ē pe titio rñſiōis: ⁊ ē ab īterrogāte uta cā efficiēte cogno ſcit' ſic ꝑ ſuā cām. Sciēdū q2 bn̄ interrogās q̄nq3 dēet facē. Primo inuenire locū a q̄ ſiue ꝑ quē d3 arguere. Scd3 aūt ē formare interrogatiōes ſicut ꝓpōnes ſm locū p̄us reptū. Tertiū ē ordinare eas ad ſeinuicē. Quartū aūt ē apponere eas ad alterū ut ad rñdentē. Quintū ē ut cogat ipm̄ rñdētē dicere īpoſſibilia. Vn̄ ſi bn̄ vis ꝓponē o3 te fa cere p̄dcā q̄nq3 vl' ſaltē p̄ora q̄ttuor ex eis. Hec aūt q̄nq3 de terminat Ari. in octauo thopicor: q̄ttuor q̇dē in p̄ncipio tractat: q̄ntū aūt in caplo de rñſione. Sequit' aūt videre mōs ſolutiōis in genere. Solutionū ergo alia ē recta. Alia v̄o appēs. S3 appēns q̇dē ſolutio ſit multiꝑ mōis: q2 q̇da3 eſt ad interrogationē ut q̄n opponēs īpedit' ne ꝓcedat ad ſuā ꝯcluſionē: q̄uis etiā verā hēat rōnē. Alia aūt ē ſolutio ad tp̄s ut q̄n ſolutio q̄ dat' ad ꝓpoſitū indiget maiori inq̄ſi tiōe ⁊ maiori tp̄e q̄3 ipm̄ ꝓpoſitū. Hec aūt q̄ eget plus tp̄is q̄3 ꝓpoſitū: eſt peſſima oīm ſolutionū: ⁊ vtraq3 iſtaꝝ dr̄ ad hoiē3. Recta v̄o ſolutio dr̄ ſolutio ad orōnē: ⁊ diffinit' ſic in ſcdo elēchoꝝ. Recta q̇dē ſolutio ē manifeſtatio falſi ſilli ⁊ ꝓpter qd̄ ē falſus. Spēs aūt ſiue ꝑtes recte ſolutiōis ſunt due: q2 alia ē ꝑ interēptionē. Alia ꝑ diſtinctionē. Sic q̇dē ꝑ interēptionē ē q̄n interimit' aliq̄ p̄miſſaꝝ ꝓpter ſui falſita tē. Sic aūt ꝑ diſtinctionē ē q̄n manifeſtat' q2 ꝯcluſio nō ſeq̄ tur ex p̄miſſis ꝓpter fallaciā a'iquā in dictiōe vl' ex dictiōe3 vn̄ ſolutio ꝑ interēptionē debetur orōni q̄ ꝓcedit ex falſis. So. aūt ꝑ diſtinctionē debet' orōni peccāti ſ3 aliquā fallaī3 in dictiōe vl' ex dictionē. Quotieſcūq3 ergo vis orōnē ali quā ſoluere ſiuē i ſophiſmatib⁹ ſiue in alijs. Primo ꝯſidera vtrū ꝯcluſio ſit vera vl' falſa: q̄n ſi ē falſa: nō pōt ꝓbari niſi ſophiſtice ⁊ ad ꝓbationē ſoluēdū ē ꝑ diſtinctionē q̄ ꝓbat' ꝑ fallaciam: ⁊ tūc ad ipſā ꝓbationē ſoluēdū ē ꝑ interēptionē. Improbatio aūt ūa d3 eē. Si aūt ꝯcluſio ē ūa tūc recta d3 eē ꝓ batio: ſ3 īprobatio peccabit ſm aliquā fallaī3 ⁊ tūc ſoluēdū ꝑ diſtictionē aut accipiat aliō falſū tūc ſoluēdū ē ꝑ interēptōē3.

Determinatꝫ de ſincathegoreumatib⁹ ⁊ lītis eis q̄ ꝯtingunt' ad opponē in gn̄e: ⁊ viſis mōis ſolutionū in cōi: ꝯn̄r ſciēdū ē de diſtinctiōe ſillo'ꝝ a ꝑte ꝯclu ſiōis. Sciendū aūt q2 ſillo'ꝝ alij ſunt vl'es: alij v̄o ꝑticulares. Vl'es aūt dr̄ q̄ hn̄t ꝯcluſionē vl'em ſicut p3 in p̄mo ⁊ in ſe cūdo ⁊ ſexto p̄me figure. Particulares aūt dr̄ q̄ hn̄t ꝯcluſio nē ꝑticularē ſicut p3 in reliq̄s ſill'is oīum figuraꝝ. Nota etiā q2 ſilli vl'es ſp ſillogizant' pl'es ꝯcluſiōes: q2 hn̄t ꝯcluſio nē ſuā ꝓpriā: ⁊ etiā ꝯcludūt ꝯuerſā ſue ꝯcluſiōis: ⁊ etiā cō cludūt ꝑticularē ꝓprie ꝯcluſiōis. Pret' aūt has tres ꝯcluſio nes ſilli vl'es negatiui ꝯcludūt q̄rtā ꝯcluſionē: ⁊ ḧ ē ꝑticulari ꝓpō ꝯuerſe ſue ꝓprie ꝯcluſiōis. Verbi grā. Scd̄us p̄me in fert ſuā ꝓpriā ꝯcluſionē: ut nullū aial ē lapis ⁊ ꝯcludit con uerſam ſue ꝯcluſiōis ſic: ergo null⁹ lapis ē hō: ⁊ ꝯcludit ꝑti cularē ſue ꝯcluſiōis ſic: ergo quidā hō nō ē lapis: ⁊ ꝯcludit ꝑticularē ſue ꝯuerſe ꝓprie ꝯcluſionis ſic ergo q̇dā lapis nō eſt hō: ⁊ ille q̄ttuor ꝯcluſiōes ſequunt' ex duab⁹ p̄miſſis in p̄ dicto ſill'o poſitꝫ: ⁊ ſic oēs vl'es negatiui q̄ttuor ꝯcluſiōes ſcd̄ vl'es affirmatiui hn̄t tres. ſ. ꝓpriā ꝯcluſionē vl'em ⁊ ſuā ꝑti cularē ⁊ ſuā ꝯuerſam. Vn̄ nota q2 q̄nt⁹ p̄me ꝯtinet' ſub p̄ mo: q2 nihil aliō ꝯcludit niſi ꝯuerſam ꝯcluſiōis p̄mi. ⁊ ſext⁹ p̄me ꝯtinet' ſub ſcd̄o q2 nihil aliō ꝯcludit niſi ꝯuerſam con cluſionis ſcd̄i. Eodē mō ſeptim⁹ p̄me ꝯtinet' ſub tertio. vn̄ intellige q2 Ari. nō ſepat q̄ntū a p̄mo neq3 ſextū a ſcd̄o ne q3 ſeptimū a tertio: ſicut Boeti⁹. vn̄ Ari. in p̄mo p̄orū vbi determinat ꝑnationē ſillo'ꝝ nullā facit mētionē de ill' trib⁹ .ſ. de q̄nto ſexto ⁊ ſeptimo ſ3 ſolū dicit in p̄ncipio ſcd̄i p̄oꝝ q2 vl'es ſilli ſp pl'ra ſillogizāt. i. pl'es hn̄t ꝯcluſiōes ut dixim⁹ ab illo loco ꝯtrarit eos Boeti⁹. Itē ꝑticularū ſillo'rum affirmatiui pl'es hn̄t ꝯcluſiōes: q2 hn̄t ſuā ꝓpriā ꝯcluſionē ⁊ ꝯuerſam ei⁹: ⁊ iō ſicut diximꝰ ſeptim⁹ mod⁹. ſ. p̄me conti netur ſub tertio: ſ3 ꝑticulares negatiui vnā hn̄t de q̄nq3 ſo lam ꝯcluſionē eo q2 ꝑticulares negatiui nō ꝯuertuntur.

Viſa diuiſiōe ſillo'ꝝ a ꝑte ꝯcluſiōis q̄ ad q̄litatē ⁊ q̄n titatē in p̄cedēti locutiōe: nō q̄ ad p̄ncipia ſillo'rū q̄ ſunt mod⁹ ⁊ figura. Q2 diuiſio ſillo'ꝝ a ꝑte figura rū ⁊ modoꝝ habita fuit p̄us in tractatu ſillo'ꝝ aſſignādo fi guras ⁊ mōs ꝓprios eorūdē. Cōſeq̄nter ſciēdū q2 oīs ſillus oñdit' duob⁹ mōis. Q2 oñdit' ꝯuertēdo ⁊ ducēdo ad īpoſ ſibile: ſiue ꝑ ſillogiſmū ꝯuerſiuū: ⁊ ꝑ ſillogiſmū ducentē ad īpoſſibile. Notādū aūt q2 eodē mō ordinant' termī ⁊ ꝓ pōnes in ſill'o ꝯuerſiuo ⁊ in ſill'o ducēti ad īpoſſibile. S3 dif ferūt duob⁹ mōis. Prima dr̄ia ē in hoc: q2 ſillus ꝯuerſiuus ſit alio ſill'o p̄us facto ſumēdo oppoſitū ꝯcluſiōis cū altera p̄miſſaꝝ ad interimēdū reliquā ſ3 aliq̄n maiorē aliq̄n mio rē verbi grā ſi accipiat' oppoſitū ꝯcluſiōis cū minor' interi mit maiorē ut oē aial ē ſubā: oīs hō ē aial: ergo oīs hō eſt ſubā: oppoſitū ꝯcluſiōis ē hec. Quidā hō nō ē ſubā: ex hoc: ergo cū minori potes interimere maiorē ſillogizādo in q̄n to tertie ſic. Quidā hō nō ē ſubā ⁊ ḧ ꝯcluſio ꝯdicit maiori alteri⁹ illi. Si v̄o accipiat' idē oppoſitū ꝯcluſiōis cū maiori interimit minorē ſillogizādo in q̄rto ſcd̄e ſic oē aial ē ſubā quidā hō nō ē ſubā: ergo quidā hō nō ē aial: hec ꝯcluſio in terimit minorē p̄mi ſilli ⁊ ſic ſillogiſmus ꝯuerſiuus ſit ſill'o alio p̄mus facto. S3 ſillogizādo ad īpoſſibile nō ē neceſſariū aliū p̄mo facere ſillogiſmū ſ3 ſolū ſumpta aliq̄ ꝓpōne falſa ſi ex ea ducat ad maius incōueniēs qd̄ ſit cognitū eē falſū. vn̄ ſui oppoſitū erit manifeſte verū. ⁊ ꝓpter hoc interimit ꝓpōnē falſā q̄3 pri⁹ ſumebat: tūc erit ſillus ad īpoſſibile ut ſi des ꝓpōnē hāc. ſ. q2 arbores nō hn̄t aiaꝫ. ⁊ ex hoc ꝯcludes impoſſibile magis manifeſtū ſic: ergo arbores nō nutriūt' neq3 augmētant': ſ3 hoc ē īpoſſibile arbores nō hr̄e aiaꝫ ſic eſt fact⁹ ſillogiſm⁹ ad īpoſſibile. Scd̄a dr̄ia ē q2 ſillogiſmus ꝯuerſiu⁹ ē ad oñdendū illationē eē neceſſariā: ſillogiſm⁹ āt ad īpoſſibile ē ad oñdendū ꝓpoſitū eē veꝝ. Sciēdū aūt q2 quilib3 ſillogiſmus figure pōt oſtendi q̄ ad ſuā illationē ꝑ ſillogiſmū ꝯuerſiuū ut diximꝰ: ⁊ etiā q̄lib3 cōcluſio cuiuſli bet ſillogiſmi pōt oñdi quo ad ſuā veritatē ꝑ ſillogiſmū ad impoſſibile ut dictū ē. Si aūt aliquis in iſtis voluerit eē pe ritus o3 eū frequenter in hmōi ſillogiſmis exercitari.

Textus ſūmulaꝝ magiſtri Petri hiſpani vna cum verſorꝫ expoſitione feliciter explicit.

Incipit liber de secundis intentionibus a magistro Francisco de praco editus.

Quare est necessitas ponēdi spēz secundū philosophū in pmo celi ⁊ mūdi pncipiū cuiuscunqꝫ operationis est aliqua forma seu q̄litas sicut pncipiuz calefactionis est calor: principium frigidatiōis ē frigus seu frigiditas. Cū igitur nr̄m cognoscere sit q̄dā actio: iō oportet ꝙ pncipium huiꝰ actionis sit aliq̄ forma seu qualitas: q: igitur ōis nr̄a cognitio ē intellectiua vel sensitiua: ⁊ ōis nr̄a cognitio intellectiua ortū hēat a sensitiua. sensitiua aūt a rebꝰ singularibꝰ ⁊ sensibilibꝰ ortum habet: iō forma seu qualitas q̄ est pncipiū cognoscēdi in sensu a sensibilibus cāatur: sicut forma q̄ ē principiū videdi a colore ⁊ forma q̄ est principium audiendi a sono: ⁊ sic de aliis.

Quare vocatur species.

Quia igitur illud ꝙ ducit hominē in cognitionem alicuius rei imago vel similitudo vel spēs vocatur sicut forma herculis vel regis sculpta in lapide ducēs nos in cognitionē vel regis vel herculis imago vl̄ similitudo vel spēs dr̄: ideo cū forma causata in sensu a sensibilibꝰ dictum sit pncipiū cognitionis vel cognoscendi: ⁊ inducat seu ducat sensum i cognitionē sensibilis: iō talis forma potest dici imago vel similitudo rei sensibilis ⁊ cōi nomine species sensibilis rei nominatur.

Utrum sentire ⁊ intelligere sint actio ⁊ passio.

Sciendum ē igitur ꝙ sentire pōt duo noiare: vno modo pōt dicere receptionē talis spēi sensibilis causatā in sensu a rebus sensibilibus ⁊ sic sentire licet sit actio scdm modū significandi: q: p verbum actiuū significatur: tñ realiter passio ē q̄dā pficiens sensum ⁊ recipe pati: ⁊ sentire audire ⁊ videre isto mō sunt passiones. Alio mō sentire pter receptionē spēi sensibilis pōt dicere ipsum iudiciū sensus: vel ipsam cognitionē q̄ sequit᷑ ad talē spēm sensus scdm quā cognoscimꝰ ⁊ iudicamꝰ: ⁊ q: cognoscere ⁊ iudicare actio ē iō sentire ⁊ intelligere actiōes q̄dā sūt: q: ꝙ dico de sētire idē intelligo d̄ itelligere. Quod duplex ē actio.

Est aūt duplex actio. Quedaz ē trāsiēs in exteriorē mām patiēdi q̄ in passo ē subiectiue. s. sicut calefacere: vel calefactio procedēs ab igne transit in exteriorem māz patiētis. s. lignorū q̄ calefaciūt rem subiectiue in lignis. ponit enim talis calefactio calorē in ipsis lignis ē aūt alia actio nō transiēs in aliam mām exteriorē que subiectiue est in agente vt attestat᷑ phūs. talis aūt actio ē intelligere ⁊ sentire. nō enim sentire pōt aliquid in re sensibili nō enim sensibile mutat᷑ ex eo ꝙ sentit᷑: nec res mutatur ex eo ꝙ intelligit᷑ sicut stupa mutat᷑ ex eo ꝙ cōburitur: vñ bñ dicit phūs ꝙ propter intm affirmare vel negare in ibi: mutatur Ire vñ tales actiones. s. sentire ⁊ intelligere vocantur actiōes nō trāseuntes: sed potiꝰ īmanētes q̄n iꝰ manētes.

Diuisio sensuum exteriorum ⁊ interiorum.

Sciendū ē aūt ꝙ q̄nqꝫ sūt sensus exteriores. s. visus auditꝰ odoratꝰ gustꝰ ⁊ tactꝰ. pter āt istos sunt q̄ttuor interiores. s. sensus cōis fantasia seu imaginatio estimatio ⁊ memoria: hꝰ rō pōt eē. cū. n. n ā i necessariis nō deficiat oꝫ tot sensus eē in aiali pfō quot sunt necessarii ad eꝰ vitā saluādā necessitate. .n. aiali: vt nō solū moueat᷑ ad aliq̄d pñs: sed etiā ad aliqđ absens aīl moueret᷑ si nō posset sibi accipe cibū ⁊ alimētū ad hoc aūt vt aīal moueat᷑ ad aliq̄d pñs ordinant᷑ q̄nqꝫ sensus exteriores q̄bus cognoscitur sensibile vñ ē pñs ad hoc: aūt ordinat᷑ sensus cōis: sꝫ hoc est dr̄ia: q: sēsus extior ita cognoscat suū obm ut visꝰ colorē ꝙ nō cognoscat dr̄iaz colorꝫ ad sonū vl̄ odorē: sꝫ sensꝰ cōis q̄ ē sēsꝰ iterior nō solū cogscit obiecta sēsuū exteriorꝫ pprioꝝ: sꝫ etiā cognoscat dr̄iam vniꝰ ad alteꝝ: vt coloris ad sonum vel odoris et sic de aliis: ita tñ qđ ꝯuenit cū sensibꝰ exterioribꝰ en hoc qđ cognoscat solū q̄n pñs ē: sꝫ etiā differt I hoc qđ vi Quō spēs exterior causat in sensu cōi. (cū est

Postq̄ꝫ enī sensus exterior recipit spēz sensibilē ab obiecto exteriori sensibili: statim spēs q̄ est in sensibꝰ exterioribus causat aliā in sensu cōmuni: quia omne ergo pfectū aīal si ad aliq̄d absens moueat᷑ oꝫ ꝙ hēat aliaz potentiā sensitiuā interiorē p quā cognoscat aliq̄d absens ut ad ipm moueat᷑: ⁊ talis potētia vocatur fantasia vl̄ imaginatio q̄ ē ꝯseruatio spēꝝ sensibiliū: vñ q̄re in ipa ꝯsuant᷑ spēs sensibiles inde ē ꝙ aīa p fantasiā seu imaginationē cognoscat absentia. sꝫ p sensus exteriores cognoscat pñtia ⁊ etiā p sensum cōem cuiꝰ rō hec ē: recipe. n. ⁊ retinere ad diuersa pncipia reducūtur. Mollia. n. bñ recipiūt ⁊ male retinēt: ut pꝫ de cera vl̄ de terra molli ⁊ dura. et q: ad sensus exteriores ⁊ ad sensum cōem ptinet recipe spēs rerū sensibiliū: ⁊ p hoc ꝙ recipiūt ⁊ nō ꝯsuāt iō solū cognoscūt obiectū dū ei pñs ē ⁊ nō in absentia: ergo ad aliā potentiā ptinet ꝯseruare. hec aūt ē fantasia q̄ aīal cognoscit sensibilia in absentia: sic ergo hēmus duos sensus interiores. s. sensum cōem fantasiaz seu imaginationē. Aduertēdū ꝙ nō solū est necessariū ipi aīali cognoscere ipm sensibile inq̄ntū sensibile decēs: vl̄ inquātū ad colores vl̄ sonos: ⁊ sic de aliis: imo ē necessariū ꝙ cognoscat ipꝫ sensibile pp alias cōmoditates. s. inquātū est p signū vtile vl̄ necessariū sicut auis q̄ cognoscat paleas: nō solū pp decētiā coloris: sed pp hoc ꝙ sunt apte ad indificādū. Et est ouibꝰ necessarie ut cognoscāt lupū: nō solū ut coloratū: sed ut inimicū sue nature: ⁊ canē ut amicū. Ad talē aūt cognitionē ordinant᷑ vis extimatiua ⁊ memoria. extimatiua aūt vl̄ memoria seu mēoria recipiūt tales spēs. s. q̄ nō pñt recipi in sensu exteriori. vñ sicut sensus exterior spē sensibili cognoscat obiectum: ut est decus sensibile inquantum coloratum vel sapidum sic extimatiua p tales intentiōes vl̄ formas: siue imaginatiōes receptas naturali instinctu cognoscat obiectū inquātū ē sue nature ꝯueniēs vl̄ nociuū. Et q: ad istā potētiā reducitur reducere: ⁊ ad aliā retinere: iō ad talē receptionē taliū formaꝝ vl̄ intentionū ordināt᷑ extimatiua. ad cōseruationē uo memoria sic ergo hēmus duos alios sensus interiores. s. extimatiuā ⁊ memoriā. Sciēdū ꝙ illđ qđ in aliis aīalibꝰ vocatur extimatia: in hoībꝰ pp refulgētiā intellectꝰ vocatur vis cogitatiua seu rō pticularis. illas uo formas q̄s vis extimatiua recipit in aliis aīalibꝰ naturali instinctu: illa eadē virtꝰ recipit illas formas i hoībꝰ cū q̄dā deductiōe siue collectiōe. illa aūt potētia q̄ in aliis aīalibus vocatur mēoria: in hoībꝰ vocatur reminiscētia pp refulgentiā intellectꝰ ⁊ rōnis: q: p talē potentiā cognoscit hō q̄si cū discursu ⁊ cū collectiōe quadā pñtui ad pterita pticulariter: cū quare bō nunq̄ꝫ sensibilia pōt cognoscere nisi pticulare. vñ a q̄busdā talis memoria vl̄ reminiscētia vocatur rō pticular, in hoie: ergo sic hēmus q̄ttuor sensus interiores. s. sensū cōem fantasiā seu imaginationē extimatiuā: ⁊ memoriā: ergo in hoībꝰ dr̄ vis cognitiua seu cogitatiua.

Qualr̄ intellectꝰ intelligit: et q̄liter causet᷑ spēs intelligibil

Attestatur aūt philosophꝰ ꝙ ōis nr̄a cognitio intellectiua ortū habet a sensitiua: ergo oꝫ ꝙ intellectus q̄n intelligit accipiat formā ⁊ spēz a sensu: ⁊ q: intellectus nō solū intelligit aliq̄d presens: imo ⁊ absens ⁊ indifferēs sit ad quodcūqꝫ: q: intelligit vlr̄. inde est ꝙ intellectus accipit spēs ab aliis potentiis sensitiuis q̄ ꝯseruant spēs siue formas: sicut est fantasia et memoria: ergo species q̄ sunt in fantasia q̄ vocantur fantasmata causant aliā speciē intelligibilē in intellectu possibili eni species q̄ sunt in memoria faciunt idē tales autē spēs causate in intellectu possibili vocantur spēs intelligibiles sicut illa q̄ est in sensu vocatur species sensibilis. Q: aūt recipere quoddā pati est ideo intellectus recipiens talē spēm intelligibilē a fantasmatibꝰ vocatur intellectus possibilis. vnde ꝙ cōiter dr̄. s. ꝙ spēs intelligibilis abstrahitur a fantasmatibꝰ nihil aliđ ē nisi qđ ab eis cātur ⁊ ab eis abstrahit᷑ sicut effectꝰ a cā ⁊ sicut imago q̄ ē in speculo abstrahit᷑ ⁊ causatur ab obiecto opposito sibi speculo.

Si aūt diceretur quō hoc ē possibile qđ aliqđ corruptibile agat siue cāre possit aliquid in re spūali cum phūs dicit ꝯtrariū. intellectꝰ. n. nō est potētia corporalis q: potētia corpalis nō se extēdit vltra corpa: intellectus aūt se extēdit ad intelligendū deū ⁊ subāe sepatas. vñ sequitur ꝙ cū deꝰ ⁊ subē sepate sint spūalia ꝙ etiā intellectꝰ intelligēs sit spūalis. oēs autē potētie sensitiue sunt corpales que sunt in corpe subiectiue siue sint interiores siue sint exteri-

res ut visus ē in oculo ⁊ sic de alijs. nec etiā se extendunt nisi ad corpa cognoscēdū vł accñtia corpalia q̄ sunt i corpe sub iectiue. cū ergo fantasia siue spēs sensibiles siue accñtia corpalia q̄ in corpe sunt subiectiue ⁊ etiā cū fātasmata siue spēs sensibiles accñtia corpalia sint ⁊ mālia q̄ sunt in potētia. variabili māli ⁊ corpali subiectiue vr̄ ꝙ nō possint cāre spēm intellectuā in intellectu possibili. Ubi ē sciendū ꝙ phus dicit ꝙ nullū corpale pōt agere in rē spūalē ꝑ seipm̄ s; in virtute rei spūal altior ⁊ nobilior virtuti pōt hoc facere. Dicēdū ē igit̄ ꝙ in aīa ē duplex intellect⁹ vn⁹ possibil recipiēs spēs ali⁹ agēs q̄ se h; ad fantasmata sicꝫ lumē corpale ad colores. lumē. n. corpale sic se hab; ad colores ꝙ nūꝗ colores possent cāre spē; in oclo nec etiā in medio. s. in aere nisi mediāte lumie: nō sic ē etiā de intellectu agēte. l;. n. fantasmata vł spēs sensibiles ꝑ seipsas nō possint cāre spēm intelligibilē in intellectu possibili. tñ virtute itellect⁹ pōt hoc facere. Et ꝑ hoc solucū ē argumētū. vñ intellect⁹ agēs vocat̄ lumē spirituale. vñ sicut corpale illumiat colores ut fiāt visibiles sic etiā intellect⁹ agēs illumiat fantasmata spūalr̄ ut ex eis causet̄ spēs itelligibil ꝑ quā intellect⁹ possit intelligere excepto ꝙ color ē obiectū visus ꝑ se fantasmata nō sunt obm̄ intellect⁹ q2 fantasmata sunt ꝑticularia. obm̄ aūt intellectus est vl̄e: iō fantasmata q̄ ad hoc solū se hñt sil̄r ad intellectū sicꝫ colores ad visum. q2 sicut colores cānt suā spēm in visu mediante lumine: sic fantasmata causant spēm intelligibilē in intellectu possibili mediāte intellectu agēte: non aūt ē sile q̄ ad hoc q2 sicut color ē primariū obiectū visus ꝙ fantasmata sint ꝑncipia et primaria obiecta intellectus nisi reflexe et indirecte ut melius declarabitur inferius.

De triplici dr̄ia inter spēm sensibilē ⁊ intellectibilē.

Est aūt triplex dr̄ia inter spē; sensibilē ⁊ intellectibilē q̄ est ꝑncipiū intelligēdi ⁊ sensibilē q̄ est ꝑncipiū act⁹ sentiēdi. ꝑma sumitur ex ꝑte subiecti. scd̄a ex ꝑte obiecti. tertia ex ꝑte modi. ꝑma sumit̄ ex ꝑte subiecti spēs n. intelligibil dr̄ eē immālis ⁊ spūalis spēs sensibilis mālis ⁊ corpalis ē cui⁹ rō sumit̄ ex ꝑte obiectorū. illa. n. spēs q̄ ē in sūbō spūali ⁊ inmateriali ⁊ incorpali ē immaterial ⁊ spūalis ⁊ illa spēs ē corpalis ⁊ materialis cui⁹ obiectū est tale. s. corpale seu materiale intellect⁹ aūt cū ipm̄ corp⁹ trāscēdat ⁊ ꝑ ꝯñs ē imaterialis ⁊ sensus ē potētia corpalis ⁊ material ⁊ vltra corpa nō se extēdit. Seq̄tur ꝯclusio ꝑncipalis. Scd̄a dr̄ia sumitur ex ꝑte obiecti q̄ ē qꝫ spēs itelligibil ē repñsentatiua ipsius quiditatis ꝑmo ⁊ ꝑ se subē spēs sensibil ē repñtatiua accñtis sensibil cuius rō pōt eē agēs. n. ꝑncipale iā; in passum dispositū ꝑmo introducit formā ⁊ silitudinē instrumēti quā sui ipsi⁹ exēplū aqua frigida dr̄ eē passum dispositū respectu ignis ⁊ subā ignis dr̄ eē ꝑncipale agēs. calor ꝟo est agēs instrumētale iō ipmit in aquā formā caloris q̄litatis ꝗ; formā subālē ignis. Qñ aūt aq̄ ē vltimae dispositatis ⁊ summe calida tūc ignis ꝑmo causat formā subālē; sui ipsi⁹ ⁊ ex ꝯñti caliditatis. Ad eandē spēm intelligibilē in intellectu possibili ꝑncipale agēs dr̄ eē ipsa eēntia ⁊ quidditas substātie: q2 ut dicit phs sola subā mouet intellectū. instrumētale aūt agēs est ipm̄ accidens sensibile materiale ⁊ corpale ꝙ est ꝑncipiū indiuiduatiōis mediātibus sensibus q2 ergo intellectus est summe disposit⁹ nō habēs accidētia sensibilia et materialis siue corpalia q̄ ꝑ numerum substantiā sunt ꝑncipia indiuiduatiōis: iō cū sit a talib⁹ denudat⁹ summe est disposit⁹: ⁊ iō ꝑmo suscipit formā ⁊ silitudinē agētis principalis. s. substātie ꝗ; instrumētalis. s. accidētis ē conuerso aūt de sensibus exterioribus. sunt eni; indispositi q2 subijciuntur accidētib⁹ corpalibus ⁊ materialibus q̄ sunt ꝑncipia indiuiduatiōis: cū ipse tales primo sint corpales ⁊ materiales: ideo suscipiūt speciē ⁊ silitudinē accidentiū sensibiliū que est agens instrumētale ꝗ; ipsi⁹ substātie q̄ est agens ꝑncipale. patet ergo ꝙ species intelligibilis est primo repñsentatiua substātie. spēs vero sensibilis est primo repñsentatiua accñtis: ⁊ tertia differētia q̄ sumitur ex hac dr̄ siue ex parte modi representandi obiectū. species enim sensibilis repñsentat rem ⁊ obiectū particulariter. species vero intelligibilis representat obiectum vniuersaliter. cuius ratio potest esse ista species que representat rē sine conditionib⁹ indiuiduantibus materialibus siue corporalibus representant rē spiritualiter ⁊ immaterialiter ⁊ vniuersaliter. sed species intelligibiles representant substantiā sine accidētibus materialibus ⁊ indiuiduātib⁹: ut patet ex dictis: ergo representant eā vniuersaliter ⁊ imaterialiter. spēs vero sensibilis cū sit repñsentatiua accidentiū materialiū ⁊ indiuiduātiū: repñsentat rem materialiter et indiuidualiter. patet ergo ꝙ species intelligibilis representat rē vniuersaliter. propter quod dicitur ꝙ primū obiectū intellect⁹ est vniuersale. species vero sensibilis representat rē ꝑticulariter propter qꝫ dicitur qꝫ primū obiectū sensus est particulare. si autē dicitur ꝙ spēs intelligibilis representat essentiā substantie cōposite: essentia substantie non solū constat ex forma: īmo etiam ex materia: ergo nō videtur ꝙ species intelligibil representet rem particularē. dicendū est ꝙ duplex est: materia quedā est cōmunis que est sumpta per intellectū sine conditionib⁹ indiuiduantibus: et sine hac materia nō intelligitur substantia ut ratio probat. Est autē alia materia indiuidualis signate per dimensiones quantitatis: ⁊ alia necessaria indiuisibilia: et sine hac materia intelligitur substantia: ut iam declaratū est. Unde respectu isti⁹ modi dictū est ꝙ substātia intelligitur imaterialiter ⁊ vniuersaliter: quare ⁊c.

De diuisione entis in ens reale ⁊ in ens rōnis.

Sciendū est igit̄ ꝙ ens reale in tota sua cōmunitate diuiditur in ens reale ⁊ in ens rōnis. Ens vero reale dicitur qꝫ habet veras causas reales ipm̄ realiter ꝑducētes: vel ꝙ sequitur rē ſm̄ entitatē verā. de ꝑmo exemplū: substantia quātitas qualitas sunt vera entia realia: q2 a veris causis realiter ꝑ transmutationē ⁊ motū tanꝗ; motus terminum ꝑducūtur. De secundo exemplū. Relatio enim realis ut similitudo licet realiter nō ꝑducatur a causa reali effectiue: q2 ad aliquid nō est motus: tñ realiter cōsequitur rem ſm̄ suam entitatē ⁊ ad factionē ⁊ ꝑductionē fundamēti. s. albedinis vel alteri⁹ qualitatis posito fundamēto opposito relationis sequitur similitudo realiter ipsa; albedinē vel qualitatē aliam. Ens reale ergo est qꝫ habet veras causas reales ⁊ realiter ipsum efficientes: vel ꝙ sequitur rem ſm̄ entitatē verā ⁊ realē. Sed ens rōnis est qꝫ nō habet causas veras reales ipsum realiter producentes: nec sequitur rem ſm̄ suū esse reale: sed solū sequitur rem prout habet esse obiectiue in intellectu exemplū vl̄e vel genus vel spēs a nullo esse reali realiter producūtur. Cuius rō est duplex. prima est quia actio ita ad ens reale terminatur: quia mot⁹ ⁊ actio speciē ⁊ entitatē trahunt a termino scilicet ad quem. si enim termin⁹ nō finis realis: nec ipsa actio erit realis. cum ergo hec nō sint realia ut probabo: ergo nec realis actione reali producuntur.

Quō vl̄e gen⁹ vel spēs ⁊ sic de alijs nō sint entia realia.

Quod aūt vl̄e vł gen⁹ ⁊ sic de alijs accñtibus entib⁹ rōnis nō sint realia. Probo sic. Si eni; animal realiter esset cōe vel vl̄e ut genus vel spēs cū animal sit in sorte vel in platone realiter: ergo sortes esset cōmune genus vel spēs si iterū animal sit in sorte vel in platone in homine ⁊ in asino: ergo sortes ⁊ placo ⁊ hō ⁊ asin⁹ essent realiter vnū: sed hec sunt falsa ⁊ ipossibilia: ergo non sunt entia realia: ergo ꝑ sufficientiā sunt entia rōnis multe etiā rōnes possent adduci postea illud ꝙ nō seq̄tur rē ſm̄ suū eē reale s; solū ut q̄ obiectiue in intellectu nō est ens reale: sed potius est ens rōnis sed ista predicta nō cōsequūtur rē ſm̄ suū esse reale: ꝓbo: q2 q̄cq̄d ꝯseq̄tur aīal ſ; suū eē reale ꝯseq̄tur aliq̄d ꝑticulare aīal. si. n. aīal ē realiter albū: ergo aliqꝫ aīal ē realiter albū. s. aliqꝫ aīal ꝑticulare sed nullū ꝑticulare aīal est realiter spēs vel genus vel vl̄e vel cōe ⁊ sic generaliter de alijs: ergo nō sunt entia realia s; ista ꝯsequūtur aīal ut intelligitur ⁊ ut est obiectiue in intellectu ⁊ nō ꝯ eū; . n. intellectus apprehēdit aīal sine suis ꝑticularibus q̄ non directe apprehendunt̄ ab intellectu ⁊ apprehēdit ipsum ut vnū obiectū qꝫ predicatur de suis indiuiduis sic animal est cōe vl̄e gen⁹ respectu inferior; ⁊ spēs respectu superior; ⁊ est vnū gen⁹: pz ergo ꝙ generaliter ens rōnis ꝯseq̄tur rē intellectā ut intellecta est vel ut est obiectiue in intellectu qꝫ idē est nec ꝯseq̄tur rē ſm̄ suū eē reale ſm̄ hoc ergo oīs subā. oīs quantitas

ois qualitas vel sciētia vel spēs in telligibilis vel sensibilis et oēs actiones transeūtes ut calefactio vl' imanētes ut actus intelligēdi ⁊ oia q̄ ponūtur in decē pdicam ētis qꝛ vel realit' oia talia pducūtur vel realiter ꝯsequūtur rē s̄m suū eē reale oia talia sunt entia realia q̄ significant' noībus prime im positionis: ⁊ oia alia q̄ non realiter pducūtur nec ꝯsequūtur rem s̄m suū esse reale: ut genus: spēs: oīa pprīū: ⁊ accīdēs: vle: subiectū: pdicatū: sillogismus: ppositio: ⁊ sic de alijs. oia talia sunt entia rōnis qꝛ cōsequūtur rē ut est obiectiue in intellectu vel ꝯsequūtur rem intellectam ut intellect⁹ est. Et hec oia significant' noībus scd'e impositionis: ecce ergo prima diuisio entis explicata seu explicita.

Diuisio entis in ens in animam ⁊ in ens extra animam.

Hec diuisio fit per alia verba sed in idem redit sic qd̄ entium aliud est ext' animā aliud in aīa p ens ext' animā intelligit' ens reale: p ens i anima itelligit' ens rōnis. qñ aūt dr̄ ens in aīa nō intelligitur q' sit i anima subiectiue: qꝛ sic species intelligibilis actus intelligēdi ⁊ scientia eēnt entia rōnis qd̄ est falsuꝫ: imo sunt vera entia realia qꝛ vel realiter pducūtur vel consequūtur intellectū in anima s̄m suū esse reale verū nec intelligitur ens in anima obiectiue q̄n sit cū oīa entia realia possunt esse in anima obiectiue seq̄tur qd̄ omnia entia realia essent entia rōnis sꝫ intelligitur qd̄ entia rōnis sunt in anima entia ⁊ cōsequūtur rē ut est in aīa obiectiue vel etiā in intellectu obiectiue. Sꝫ entia realia nō dicūtur extra animā nec subiectiue ut sciētia ⁊ species intelligibiles ⁊ actus intelligendi qd̄ ē intelligere: nec dicūtur extra animā obiectiue qꝛ qñ intelliguntur sunt obiectiue in anima: sed dicūtur extra animā obiectiue qꝛ nō cōsequūtur rē ut intelligitur vel ut ē obiectiue in anima sicut entia rōnis: imo entia realia ꝯsequūtur rē s̄m suū eē reale.

Ad qd̄ genus intelligibilium ptineant entia realia ⁊ ad quod entia rationis.

Secūdū hoc ergo accipit' duplex gen⁹ intelligibiliū. Ad primū genus intelligibiliū ptinent omnia entia realia: ut homo asin⁹: et entiū realiū pͥuationes ut cecitas surditas ⁊ eorūdem negatiōes ut nō hō nō asin⁹ ⁊c. Ad s̄m vero gen⁹ intelligibiliū ptinent oīa entia rōnis ut gen⁹ spēs ⁊c. eoꝝ priuatiōes cōes ut vnū genere vl' vnū spē q̄ sunt entia rōnis pͥuatiua ⁊ eorundē negatiōes ut nō gen⁹ nō spēs ⁊c: vn̄ q' vle nō sit ens rōnis. qꝛ ens rōnis ꝯsequitur rē intellectā ut in intellectu ē: ergo ens rōnis ē posterius actu intelligēdi. qꝛ sequit' rē intellectā p actum intelligēdi sed vle p̄cedit actum simplr' intelligēdi ut pbabo ergo sequitur q' vle nō sit ens rōnis pbo qꝛ vle p̄cedit actū intelligēdi primariū obiectū intellectus p̄cedit actū intelligendi ut de se pꝫ. Et pōt etiā pbari demōstratiue ut nō curro sꝫ vle ut dictū est est primariū obiectū intellectus: ergo seq̄tur q' p̄cedit actū intelligēdi. Sꝫ dicendū q' vle sumptū formaliter s̄m q' dicim⁹ q' vle est qd̄ predicatur de plurib⁹ ipossibile ē q' p̄cedat actū intelligēdi qꝛ ut pbatū est supius ens rōnis est qd̄ ꝯseq̄tur rē ut intelligatur ⁊ ut ē obiectiue in intellectu ⁊ sic ē posteri⁹ ipso actu intelligēdi. Aliter sumitur vle p abnegationē ad p̄ncipia indiuiduātia ⁊ isto mō dicebatur q' q̄dditas rei materialis dr̄ esse obiectū primariū intellectus nr̄i ut dictū ē supius hec aūt q̄dditas vel substātia licet s̄m se nō sit formaliter vl'is q' hec q̄dditas p̄cedit actū intelligēdi ⁊ vle ꝯsequitur eo mō quo dictū ē supius m̄ dictum est quando dr̄ esse vle p abnegationē ad p̄ncipia indiuiduātia qꝛ ē obiectū intellectus sine p̄ncipijs indiuiduātibus vel sine ꝯditionibus indiuiduātib⁹ ⁊ iō nō dicūtur indiuidua. vn̄ ē natura in qua fundat' ipsum ille formaliter sumptū s̄m qd̄ est obiectiue in intellectu. Et sic tūc ad rōnem dicitur qd̄ primariū obiectū intellectus nō est vle formaliter sumptū sed vle sumptū p negationeꝫ indiuiduationis eo modo quo dictū est.

Quō vle pōt esse prius ⁊ posterius singularibus.

Et scd'm hoc ꝯsueuit dici q' vno mō vle est posteri⁹ singularib⁹ ⁊ indiuiduis inq̄ꝫtuꝫ sumitur formalr' qꝛ prius est ens reale q̄ꝫ ens rōnis. Alio mō dr̄ q' prius est vle indiuiduis ⁊ pͥus cognitū loquēdo de tali q̄dditate q̄ dicitur vle p abnegationē indiuiduatiōis cuius rō est qꝛ prius est subā ⁊ eē sumptū p se q̄ꝫ subā sumpta cū accītibus ⁊ qꝛ igitur p̄marīū obiectū intellect⁹ sit subā sumpta sine accītibus indiuiduātib⁹ seq̄tur q' q̄dditas rei materialis q̄ dr̄ vle p abnegationē sit p⁹ ⁊ pͥor ipsis p̄ticularib⁹ ⁊ indiuiduis. Et sic dubiū est solutū quare ⁊c.

Diuisio entiū rōnis qꝛ aliud positiuū aliud priuatiuū.

Ulterius igitur ē sciendū q' ens rōnis in sua cōitate diuidit' qꝛ aliud ē positiuū genus spēs subiectū pdicatū ⁊c. aliud ē priuatiuū ut vnum genere vnū spē vnū enī generē dr̄ qd̄ diuisuꝫ genere id nō ē nō diuisum in duo genera vel generalissima vl' subalterna. ⁊ vnū spē similiter enī vnū indiuisionē dicit ⁊ qꝛ indiuisio p̄uatio est diuisionis ideo talia dicuntur entia rōne priuatiua ⁊c.

Diuisio entis positiui rōne generalis.

Sciendūꝫ est aūt q' oīa entia rōnis positiua dicūtur eē relatiōis ⁊ hītudines nō quidē reales sꝫ relatiōes rōnis cuius rō ad presens triplex assignatur prima rō est hec illud ē relatio quo ad aliq̄d est relatiuū sed p q̄ōlibet ens rōnis aliq̄d est relatiuū: ergo ⁊c. maior est eadē sicut illud est albedo quo aliq̄d ē albū minor pbatur discurrēdo p oīa entia rōnis positiua p genus enī aliquid dicitur relatiue ad spēm ⁊ p spēm ad genus ⁊ p subiectuꝫ ad pdicatū ⁊ sic de alijs entibus rōnis. Scd'a rō p̄terea ens rōnis cū habeat nihil de entitate illi p̄senti debꝫ assimulari q' habꝫ debilius esse sed cū relatio inter presentia habeat debili⁹ eē qꝛ consistit in solo respectu vnius ad alterū ergo omne ens rōnis positiuū est relatio. Tertia rō preterea cōparatio dicitur q̄dā habitudo vel relatio. sed ens rōnis est cōpatio ut patet p porphyrium qui dicit q' oia intermedia dicūtur spēcies p cōparationē ad supiora: ⁊ genera p cōparationē ad inferiora. Quarta rō posset adduci. Quinta rō discurrendo p singula predicta qd̄ nō curo inducere. Sꝫ hoc ergo species nihil aliud est q̄ꝫ habitudo ad indiuidua: ⁊ gen⁹ nihil aliud q̄ꝫ habitudo ad inferiorē spēm. propositio vero vl' enunciatio nihil aliud est q̄ꝫ habitudo subiecti ad predicatū: ⁊ pdicati ad subiectū. Sillogismus vero nihil aliud ē q̄ꝫ habitudo medij ad extrema: ⁊ extremoꝝ ad mediū quātuꝫ ad p̄missas extremoꝝ ad inuicē quātū ad cōclusiones ⁊c.

Nota de relatione.

Notandū est igitur q' relatio ē respectu vni⁹ ad alterū: ⁊ cū vnū relatiuū habeat depēdentiā ad alterū sequitur q' vna sola relatio nō pōt eē nisi sibi opposita correspōdeat sicut paternitas ꝯsequit' filiationē ⁊ econuerso cū igitur actiuū referat' ad passiuū ⁊ ecōuerso: igitur intellectus intelligēs ut sic referat' ad rē intellectā: ⁊ q' ꝯsēn vna sola relatio nō possit eē nisi altera sibi correspondeat opposita: sequitur q' sicut intellect⁹ intelligens refert' ad rē intellectā: ⁊ etiā res intellecta ut intellecta ē refert' ad intellectū de istis aūt relationibus habitudo aut rei intellecte ad intellectū est relatio rōnis sicut habitudo scibilis ad sciētiā ⁊c. rō dr̄ esse cū ad relationē realeꝫ multa exigant' inter alia ad min⁹ quātū ad p̄sens pono duo q̄ req̄runt': primus ē q' subiectū relatiōis sit ens reale. scd'o q' aliq̄d ponat' in subiecto realiter neq̄ꝫ illud mediāte quo relatio fundat' in subiecto suo exēplū: duo hoīes albi sūt sīles reali sīlitudine qꝛ q̄ōlibet ē verū ens reale: ⁊ in quolibet ponit' aliud ut albedo: vel sunt posita q̄nq̄ꝫ est fundamentū albedines sīlitudines ⁊ in quolibet. Et ē illud mediāte quo similitudo ponitur in subiecto: ut patet in hoīe albo: exēplū ad hoc habitudo intellectus ad rē intellectā est relatio realis qua intellectus intelligēs ē veꝝ ens reale: ⁊ aliq̄d ponit in intellectu p qd̄ suscipit tale habitudinē s̄m spēs intelligibiles ⁊ actus intelligēdi. mediāte autēꝫ actu intelligendi talis habitudo intellect⁹ fundatur in intellectu: ergo sequitur q' habitudo intellect⁹ ad rē intellectam sit relatio realis. Quia vero res intellecta in nō sp est ens reale nec aliq̄d realiter ponit in re inquātū intelligit' nec aliq̄d positiuū ē in p̄terito: qꝛ pp̄ter nr̄m intelligere nihil mutat' in re nec ponit' in rerū semp habitudo rei intellecte ad intellectuꝫ siue sit ens reale siue rōnis semp talis habitudo est relatio rōnis. p hoc aūt q' dico q' aliq̄d debet poni in eo q' refertur intelligo q' aliquid poni at: q' p qd̄ dependet relatio ab altero sicut intellectus realiter inquantū

est intelligēs dependet a re, res vero nō dependet realiter ab intellectu: ⁊ iō intellectus realiter refertur ad rē ⁊ nō econuerso. Si aūt dicat̄ q̄ si sit iam vnus hō albus q̄n aliter fiet alb⁹ ambo erūt siles: ⁊ tñ ille qui iam erat alb⁹ nihil no uiter positū acq̄rit ⁊c. dicēdū q̄ licz nihil nouiter positū sit in eo tñ in preterito aliquid positū est. s. albedo per quam modo est similis: ⁊ sic patet intuenti.

¶Regule generales ad totam logicam.

e Ex istis p̄dictis possumus elicere talē diuisionē cum oē ens rōnis posituū sit relatio p̄ūs rem intellectaz ut dictū est: ⁊ cū relatio sit ad alterū: inde est q̄ omne ens rōnis posituū vl' ē relatio rei intellecte ad intellectū vl' relatio vnius rei intellecte ad aliā rē intellectā: sicut gen⁹ ē relatio aīal' ad hoīez: ⁊ sp̄es ē relatio hoīs ad īdiuidua ⁊c.

Ex istis p̄dictis eliciūtur regule p ordinez se hn̄tes q̄ sunt ad cōem logicā generales: ⁊ etiā ex istis reglis habetur q̄d ē intētio. Prima regula ⁊ gn̄alis ē ista q̄ res intellecta ut intellecta ē: est intētio ɔcretiue ⁊ denolatiue ⁊ non formaliter nec essentialiter. Cuius rō est eē enīz intentionē vel aliquid formaliter ponit ⁊ aliq̄d addit in re vel nihil si nihil addit supra rē ergo intētio ē ip̄m eē rei nō d'ria a re: s; hoc ē falsum: q̄ sic intētio poneret̄ in diffinitiōe cuiuscūq; rei: ergo addit aliq̄d supra rē: ergo vl' addit supra rē q̄ intelligitur p actū intelligēdi: vel sp̄ē intelligibilē vl' intellectū vel h̄itudinē: intellect⁹ ad rē intellectā: vl' h̄itudinez rei ad intellectū: sed nō pōt addere nec intellectū nec sp̄ēm nec actū intelligēdi nec h̄itudinē intellect⁹ ad rē intellectaz q̄ ista nō sunt formaliter in re intellecta gn̄aliter loquēdo simo sunt extrinseca a re: ergo eē intētionē addit formal'r supra rē intellectā habitudinē ipsi⁹ rei ad intellectuz h̄itudo ē formal'r in re intellecta vn̄ res intellecta formal'r denolat̄ intellecta et obiectū intellect⁹ ⁊ intētio pōt denoiari ab habitudine quā h; ad intellectuz nec ab aliquo formal'r q̄ nihil formal'r ponit̄ in ea nisi ista h̄itudo vn̄ sicut nil aliud est formal'r albū nisi albedo ita nihil aliud ē intellectū ut intellectū vel obiectū siue eē obiectiue vl' intētio sumēdo ānna formal'r nisi p̄dicta h̄itudo q̄ est rōnis. hec ē ergo prima regula q̄ ō oē q̄d intelligit̄ inq̄ztū intelligitur ut intētio denominatiue ⁊ denolatur intētio ab h̄itudine quā h; ad intellectū sicut albū ē q̄litas denoīatiue ab albedine ut albū et albedo ⁊ sic intētio vl' intētiōale dupl'r sumit̄. s. in ɔcreto ⁊ in abstracto vn̄ sciēdū q̄ sicut q̄litas dupl'r sumitur. s. in ɔcreto et in abstracto. p̄mo in ɔcreto ⁊ hec ē res intellecta cui⁹ rō dicta est: ē enī declaratū q̄ q̄cq̄d intelligitur ē intētio sed q̄ō denoīatur formal'r ab aliq̄ ē ɔcretū ut ne sep; cū igitur res intellecta denoiet̄ur intētio ut dictū ē a p̄dicta h̄itudine ergo res q̄ intelligitur ē intētio in ɔcreto s; illō a q̄ aliq̄d denoīatur formal'r abstractū ut p; de albedine a q̄ denoīat̄ albū cū ergo ab h̄itudine denoiet̄ur res intētio in ɔcreto ergo p̄dicta h̄itudo ē intētio in abstracto rōnis. s. siue sit ens reale siue sit ens rōnis. Scd̄a regula ē ista q̄cq̄d intelligitur inq̄ztū intelligit̄ ē intētio in ɔcreto ⁊ h̄itudo ei⁹ ad intellectū ē intētio ī abstracto. Tertia regl'a ē ista q̄ si illō q̄ intelligit̄ sit ens reale inq̄ztū intell'r ē p̄ma intētio ī ɔcreto ⁊ ei⁹ h̄itudo ad intellectū ē p̄ma intētio in abstracto. Quarta regula ē ista si illō q̄ intell'r sit ens rōnis inq̄ztū intell'r ē scd̄a intētio in ɔcreto ⁊ ei⁹ h̄itudo ad intellectum ē scd̄a intētio in abstracto ratio tertie regule ⁊ q̄rte ē ista p̄ma enī intentio ⁊ scd̄a accipiūtur s̄m duplex gn̄s intelligibiliū ergo cuz oīa entia realia ptinētia ad p̄mū gen⁹ intelligibiliū ⁊ eoꝝ p̄uatiōes ⁊ negatiōes ut dictū ē: s̄ sequitur q̄ oīa ista ptineāt ad p̄mas intētiōes ⁊ cū intētio denoiet̄ur ut dcm̄ ē ab h̄itudine ad intellcm̄ q̄ h̄itudo ē intentio in abstracto seq̄tur q̄ oīa p̄dicta sūt p̄me intētiōes ī ɔcreto ⁊ h̄itudo eoꝝ ad itellectū ē p̄ma intētio ī abstracto: cū s̄ s̄a intētio ī abstracto accipiat̄ s̄m gen⁹ intelligibiliū cū oīa entia rōnis ptineāt ad s̄m gen⁹ intelligibiliū ⁊ eoꝝ p̄uatiōes ⁊ negatiōes seq̄tur q̄ oīa ista inq̄ztū intelligūtur sūt s̄e intētiōes. Et q̄ denoiat̄ ab h̄itudine q̄z h; ad intellectū ē seq̄tur q̄ oē ens rōnis intellectū sit s̄a intētio ɔcretiue ⁊ ei⁹ h̄itudo ad itellcm̄ sit s̄a intētio abstractiue vn̄ hō bos ⁊ oīa entia realia sunt p se intētiōes ɔcretiue ⁊ eoꝝ h̄itudines ad intellcm̄ sunt p se intētiōes abstractiue gen⁹ ũo d'ria p̄priū sp̄ēs ⁊ accn̄s noīant̄ s̄e intētiōes ɔcretiue ⁊ eoꝝ h̄itudies sūt s̄e intētiōes abstractiue. Ex istis elicit̄ q̄nta regl'a. s. h̄itudo entis real' ad intellectū q̄ ē p̄ma intētio abstractie ē s̄a intētio ɔcretie inq̄ztū intelligit̄ c⁹ rō ē q̄ ens rōnis in intellectū ē s̄a intētio ɔcretie s; p̄dicta h̄itudo q̄ ē p̄ma intētio abstractie ē ens rōis ergo q̄n intell'r ē s̄a intētio ɔcretiue ⁊ tūc denoiat̄ ab alia h̄itudine q̄z h; ad intellcm̄ q̄ ē s̄a intētio abstractie. Ex istis elicitur sexta regl'a q̄ s̄a intētio ī abstracto cū sit ens rōis q̄n intelligit̄ ē s̄a intētio in ɔcreto ⁊ denoiat̄ ab alia ⁊ si alia intelligat̄ denoiat̄ ab alia ⁊ erit s̄a intētio ɔcretiue ⁊ sic de illa alia vsq; ad infinitū q̄ in talib⁹ non est p̄cessus in infinitū actu simul successiue intelligēdo notabile.

Notandū q̄ō licet oēs intētiones logicales se teneāt ex p̄te rei intellecte ad quā rē intellectā terminatur actus intelligēdi mediāte h̄itudie ad intellcm̄ ita q̄ termin⁹ siue res m̄alis vbi terminat̄ act⁹ intelligēdi ē ipsa res q̄ intell'r. termin⁹ ũo q̄ siue formal' ē h̄itudo p̄dcā q̄ terminat formal'r ip̄am tēdētiā intellect⁹ ita q̄ sicut obm̄ intellect⁹ formal'r dicit ip̄az h̄itudinē p̄dictā: ita etiā termin⁹ act⁹ intelligēdi tñ oia q̄ sunt subiectiue in intellectu pn̄t dici intētiōes ex p̄te intellect⁹: q̄ sunt intētiōes rep̄ntatiue rez vn̄ he intētiōes ut sic potı⁹ ptinēt ad nāle. i. ad libruz de aīa q̄z ad logicū nisi inq̄ztū intelligūtur ⁊ sūt obiecta intellect⁹ q̄ intellect⁹ seip̄z pōt intelligere et actū suū et sp̄ēm ⁊ oia q̄ sunt in eo: ⁊ eo mō q̄ nūc dicet̄: ⁊ sic talia inq̄ztū intellectua ad logicū ptinēt ut inferi⁹ declarabit̄ spaciosius.

¶Qualiter intellectus intelligit particularia.

f Sciēdū ē igit̄ q̄ sicut dcm̄ ē obm̄ intellect⁹ ē vl'e et q̄ditas rei m̄alis. intellect⁹ aūt in potētia reflexiua inq̄ztū ē sp̄ūalis ⁊ p ɔ̄riū sens⁹ nō pōt reflecti supra actū suū: q̄ potētia corp̄alis eēt reflexa tota s̄ totā: ita q̄ tota totā se intelligeret: ergo rō p̄ti reflecteret̄ vna sup̄ aliā: sic iā tal' potētia p̄tes nō h̄eret extēsas: ⁊ p ɔ̄ñs eēt indiuidual's s; nl'la potētia corp̄al' ē indiuidual's s̄ sensus nō ē potētia reflexiua: s; intell'cus cū sit potētia sp̄ūal' ⁊ nō corp̄al' tot⁹ s; totū pōt intelligere: q̄ indiuidual' ē cū nō sit m̄al': nec h; p̄tes extēsas: q̄ nō h; p̄tē p⁹ p̄tē: vn̄ p̄priū ē intellectui ut in seip̄; reflectat̄: ut p̄tes intellectiue m̄te rōes possent addi: q̄ intell'cus actū nō itelligit nō directe: q̄ directe ut dcm̄ ē: ē tanq̄z obm̄ p̄mariū q̄ intelligit q̄dditatez rei m̄alis q̄n indirecte scd̄ario itelligit actū suū ⁊ p⁹ ea sp̄ē; q̄ ē elicitiua seu allicitiua actus: q̄ sp̄ēm intelligit circa fantasmata a q̄bus abstrahit̄ circa sp̄ēs intelligibiles: ⁊ q̄ intelligit fantasmata q̄ sunt cāta a p̄tib⁹ sensibilibus: iō a p̄mo ad vltimū intelligit p̄ticl'aria: ⁊ sp̄ēm ⁊ actuz suū: ⁊ seip̄m ⁊ ip̄a q̄ sunt subiectiue in ipso: q̄ indirecte ⁊ scd̄ario: ⁊ oīmō reflectiue reflexiue. Et sic possunt solui rōnes quare ⁊c.

¶Qualiter intentiones fundantur.

Omnis igit̄ ens rōnis ē illō q̄ō cōseq̄tur rē ut ē obiectiue in intellectu: seq̄tur q̄ oē ens rōnis fundat̄ in re mediāte h̄itudine ad intellcm̄: ⁊ q̄ ens rōnis ē p̄tinet ad scd̄as intētiōes: ⁊ inde ē q̄ oēs s̄e intētiōes fundāt̄ in re mediāte h̄itudie ad intellcm̄: cui⁹ rō ens rōnis fūdat̄ in re ut ē obiectie in intellcū ut dcm̄ ē: s; eē obiectie in intellectu ut s̄ dcm̄ ē formal'r nō dicit nisi p̄dicāz h̄itudiez: s̄ oēs s̄e intētiōes fūdant̄ ī re mediāte p̄dcā h̄itudie: sic oīa entia realia fūdat̄ ī subō vl' subā mediāte q̄ntitate. Et p̄dcā h̄itudo fūdāt̄ in re imediate sic relatio ī suo fūdamēto: inde est q̄ res real' intellcā ē p̄mū fundamētū oium entiū rōnis: sic hō ⁊ bos: ⁊ aliq̄d hmōi ī q̄ ens reale fundat̄ imediate p̄mo h̄itudo ad intellectuz mediāte h̄itudine ō ē p̄mo fūdata sic gen⁹ ⁊ sp̄ēs subm̄ ⁊ p̄dicatū: ⁊ sup fundat̄ alia h̄itudo: ⁊ sup hāc sil' sup intell'r. Alie ıue p̄cedūt ī infinitū: illō tñ q̄ō sup entia realia fundant̄ s̄m rōnis entia q̄ sunt subcm̄ ⁊ p̄dicatū: gen⁹ ⁊ sp̄ēs mediāte h̄itudie ad intellcm̄ talia entia pn̄t fundari sup gen⁹ ⁊ sp̄ēs: ita tñ q̄ a p̄mo ad vltimū oīa fundant̄ in re reali mediāte h̄itudie ad intellcm̄ ⁊c. quare bn̄.

¶Qualiter intētiōes p̄dicantur.

Est aūt etiā nōndū q̄ sic in accn̄tib⁹ realib⁹ nunq̄z accn̄s p̄dicat̄ de suo fundamēto vl' subō in abstracto dicēdo subā est q̄ntitas: s; in ɔcreto bn̄ predi-

catur dicēdo: sub ā ē quātā: sic etiā in accītib⁹ rōnis nunq̄ʒ accītalia vel entia rōnis pñt in abstracto de suo fundamēto: nō. n. dicim⁹ q̄ hō sit hitudo ad intellectū vel q̄ sit intētionalitas in abstracto: nec dicim⁹ q̄ aial sit gñalitas: sʒ tñ in ɔcreto bñ: vñ sicut hō denolat̄ alb⁹ ab albedie: sic hō denolatur intētio in ɔcreto vel obiectū vl' intētiōale vl' terminus vl' act⁹ intelligēdi ab hitudine ad intellectū: nec etiā hō dr̄ hitudo ad indiuidua: sʒ a p̄dicta hitudine ad indiuidua denolat̄ spēs ⁊ ab hitudine inferioꝝ spēꝝ aial denoiatur gen⁹. sʒ eni accītib⁹ realib⁹ p̄ ɔpatione ad subālia nō fit p̄dicatio nisi denoiatiue p̄ ɔpationē tñ ad sup̄iora reptitur ibi p̄dicatio eēntialis in abstracto: ut albedo ē color: sic codē mō inest entib⁹ rōnis: dicimus q̄ hitudo ad intellectū est intētio eēntialiter in abstracto: ut genus est vl'e eēntialiter. Est aūt sciendū q̄ idē respectu diuersoꝝ pōt eē abstractū ⁊ concretū sicut supficies respectu coloris ē ɔcretū. s. q̄ de ea ɔcretiue p̄dicat̄ color: q̄ supficies ē colorata ⁊ respectu quātitatis ē abstractū. s. de ea abstractiue p̄dicat̄ quātitas sicut genus p̄ ɔpationē ad habitudinē quā hʒ ad intellectū ē ɔcretū q̄ ut dictū est tali hitudine dr̄ scd̄a intētio in ɔcreto: tñ p̄ ɔpationē ad sup̄i⁹. s. ad vl'e dr̄ eē abstractuʒ ⁊ eēntialiter q̄ de eo eēntialr̄ p̄dicatur vl'e quare ⁊c. vñ bñ nota.

De subiecto logice saluo sp̄ melioꝝ ɔsilio videt̄ mihi eē dicēdū q̄ circa idē laborāt metha ⁊ logic⁹ q̄ circa ens: tñ q̄ metha. ɔsiderat ens quātū ad ea q̄ ɔsequūtur ipm̄ s̄m suā entitatē. logic⁹ ūo ɔsiderat ipm̄ quātū ad ea q̄ ɔsequūtur ipm̄ ꝑut pōt eē subiectiue: vel dico obiectiue in intellectu: ut pʒ discurrēdo p̄ oēs libros logicales: q̄ in oībus ɔsiderat̄ ens quantū ad ea q̄ ɔsequūtur ipm̄ ꝑut est obiectiue in intellectu. cū ergo obiectiue esse in intellectu dicat formaliter habitudinē ad intellectū. videt̄ q̄ formal' rō subiecti logice sit habitudo ad intellectū: ⁊ sic videtur q̄ ens inquantū hʒ habitudinē ad intellectuʒ sit subm̄ logice vel ens ɔsideratū quātū ad ea q̄ ipsuʒ ɔsequūtur ꝑut ē obiectiue in intellectu: p̄terea illud q̄d ē cā fundamenti de oīa entia logicalia in re videt̄ p̄ncipalr̄ ⁊ q̄si sicut formal' rō ad logicū ꝑtinere: sʒ talis ē p̄dicta hitudo ut p̄dictū ē supius: ergo ⁊c. p̄terea illud sub cui⁹ rōne ɔsiderat oīs logic⁹ ē formalis rō subiecti sua: q̄ hec ē ɔditio p̄ma subiecti logice. sʒ logicus oīa cōsiderat ad q̄ pñt oīa entia logicalia appellari siue applicari. sed omniū enti possunt applicari: ergo cōsiderat oē ens: ergo vl' ɔsiderat ens s̄m suam naturā sic erit artifex realis ⁊ p̄ ɔñs methaphisic⁹: vel ipsuʒ ɔsiderat quātū ad eē in aīa inquātū ē obiectiue in intellectu. sed eē obiectiue formaliter dicit habitudinē ad intellectū: ergo logicus oīa cōsiderat sub rōne habitudinis p̄dicte: ergo habitudo ad intellectū dr̄ eē formalis rō subiecti logice itaq̄ʒ oīa q̄ ɔsiderātur in logica siue vniuersalia siue enūciatio vel sillogism⁹ considerentur sub ratione habitudinis ad intellectuʒ: ita q̄ ens in habitudine ad intellectū vel ens consideratū quantū ad ea q̄ ipsum cōsequūtur ꝑut est obiectiue in intellectu ē subiectū in logica. hec enim questio ad me videtur dicendō eē: licet aliqui dicāt oppositū vel aliq̄d ita q̄ in methaphisica ē subiectū ens inquantū ens. i. quantū ad suā naturaʒ ⁊ entitatē. logica vero ut dictū ēst etiā vñ licet materialiter idē sit in vtroq̄ʒ subiecto: tñ p̄ formales rationes distinguūtur: et quia intelligibile ⁊ verū dicūt eē formaliter habitudinē ad intellectū inde est q̄d aliq̄ dixerunt q̄d intelligibile inquātū sic est subiectū in logica: ⁊ verū inquantū verū: q̄ de intelligibili forte satis probabile est. quid autē sit de vero: inferi⁹ dicetur in tractatu de veritate ⁊ qualitate: et quomodo ad logicū ꝑtinet. Ex his igitur iam dictis videre possumus q̄liter oēs intentiones logicales possunt diffiniri: quia tripliciter distinguūtur: quia quedā entia rationis consequūtur rē apprehensam. prima opatione intellect⁹: ut gen⁹: species: predicatū: subiectū: et sic de alijs: de quibus determinat̄ in libro Porphirij. quedā vero sunt entia q̄ consequuntur rē apprehensam. secūda opatione intellectus: ut enūciatio de qua determinatur in libro Periarmenias. q̄daʒ vero q̄ cōsequūtur rē apprehēsam tertia opatiōe intellect⁹: ut sillogismus: entimema ⁊ hmōi: de q̄b⁹ determinat̄ in tota logica noua. Ex his igit̄ vidēdū est q̄d sit s̄m suā eēntiaʒ q̄libet ens rōnis: ⁊ p̄mo de accītib⁹ rē p̄ p̄mā opatiōeʒ intellect⁹.

De vniuersali.

Vniuersale. n. cū sit ens rōnis positiuū q̄d dr̄ p̄ comparationē ad ea de q̄b⁹ p̄dicatur. Et cū sit relatio ut dictū est supius ⁊ nō sit ɔpatio ad intellectū sequit̄ q̄ sit relatio vni⁹ rei intellecte ad aliā rē intellectā ut aial ad hominē vel cuiuslibet supioris ad inferius et q̄ in diffinitiōe accītis ponit̄ fundamētū vel subiectū: nō vl'e cū fundetur in remediāte habitudine ad intellectū vl'e sic diffinit̄. Vl'e est hitudo supioris ad inferi⁹ ɔtinēs rē apprehensam in habitudine ad intellectū q̄ res p̄dicatur de plurib⁹ vel ē in pluribus. Ex hoc statim possum⁹ diffinire gen⁹ q̄d ē vl'e eēntialiter sicut genus ē habitudo supioris ad inferius cōtinēs rē in habitudine ad intellectum simpliciter q̄ res p̄dicatur de pluribus differētibus specie in eo quod quid.

De specie.

Species vero sic diffinitur. Spēs ē hitudo supioris ad inferi⁹ continēs rē in hitudine ad intellectū simplr̄ q̄ res p̄dicatur de plurib⁹ dīētibus numero in eo q̄ q̄d sit. n. mō pñt diffiniri dr̄ia ꝑpriuʒ ⁊ acciñs ⁊ rōne diffinitas consistit. Sciendū est tñ q̄d spēs duplr̄ sumit̄: vno mō ut est relatiuū oppositū ⁊ correspōdēs generi terminatū ad genus sicut genus terminat̄ ad spēm ⁊ hec spēs nō hʒ rōnem vl'is cū vl'e dicatur p̄ ɔpationē ad p̄ticularia. vnde isto mō sic diffinit̄ spēs. Spēs ē hitudo supioris ad cōe oppositū generi applicabilis rei vl' cōtinens rē in hitudine ad intellectū simplicē q̄ res subijcitur generi. alio mō sumitur spēs ut hʒ rōnē vl'is ⁊ sic nō dr̄ relatiue ad gen⁹ ⁊ ad modū vl'is. dr̄ relatiue ad singularia ⁊ sic diffinit̄ sicut dictū est primo in p̄ma diffinitiōe supius. vñ p̄ma spēs hʒ rōnē p̄ticularis nō simplr̄ sʒ p̄ respectū ad genus sed scd̄o mō hʒ rōnem vl'is ⁊ dr̄ relatiue ad particularia simplr̄ oīa hec sic possunt probari. vniuersale enim cū sit ens reale positiuū ut dictuʒ est erit relatio nō ad intellectū: ergo erit habitudo alicuius cōmunis ad ea de quibus predicatur ut etiā dicit porphiri⁹ ⁊ cū sit ens rōnis ut probatū est sequitur q̄ sequat̄ rē in hitudine ad intellectuʒ. ⁊ sic probata est sua diffinitio: ergo aliq̄ vniuersalia sunt probabilia essentialiter ut gen⁹ species ⁊c. ideo quodlibet est habitudo superioris ad inferius ɔtinēs rem in habitudine ad intellectū que res predicatur in quid de pluribus differentibus specie si sit genus. vel plurib⁹ differētibus numero si sit species. vel de quali eēntiali si sit differentia. ⁊ de accidentali conuertibili si sit propriū. vel non conuertibili si sit accidens.

De enunciatione.

Enūciatio vero est habitudo p̄dicati ad subiectuʒ ⁊ subiecti ad p̄dicatū ɔtinēs rē apprehensam in habitudine ad intellectū cōponentē ⁊ diuidētē q̄ res ⁊c. sillogism⁹ vero est habitudo medij ad extrema ⁊ extremoꝝ ad mediū q̄ʒtum ad premissas ⁊ extremorū ad inuicem q̄ʒtum ad conclusiones continēs rem in habitudine ad intellectum discursiuū que res ⁊c. eodem mō omnia possunt diffiniri suo mō ⁊c. quare.

Vlteri⁹ redeūdo ad predictas intētiōes vel entia rōnis q̄ ɔsequūtur rē p̄ p̄mā opatiōeʒ intellect⁹ vl' vl'e gen⁹ spēs ⁊c. hita diffinitiōe coꝝ notādū ē q̄d hoꝝ ē ꝑpria passio vbi tñ saluo cōsilio melioꝝ dico q̄ p̄dicari de plib⁹ cū sit ꝑpria passio vl'is de plib⁹ sub mō p̄dicari non actualr̄ q̄ tūc n̄ ē passio imo accītalr̄ ei accidit. sʒ sumēdo p̄dicari potētialr̄ siue aptitudinalr̄ vñ p̄dicari de plib⁹ isto mō ē ꝑpria passio vl'is p̄dicari in q̄d de plib⁹ dr̄ntib⁹ spē ē passio generi de dr̄ntib⁹ nūero ē passio spēi in q̄li essentialr̄ dr̄ie in q̄li accītali ɔuertibili ꝑpriū in q̄li accītali nō ɔuertibili accītis: cui⁹ rō pōt eē: q̄ illō q̄d ē ɔuertibile cū aliq̄ ⁊ p̄dicat̄ de eo nō eēntialr̄ nec in abstracto sʒ denoiatiue ē ꝑpria passio ei⁹. sʒ p̄dicari de plib⁹ dr̄ntibus spē: in eo q̄ q̄d ē cōuertibile cum genere: ergo ⁊c. ⁊ sic de alijs: nec p̄dicari de plibus predicat̄ de vl'i eēntialiter. nec in abstracto: q̄ male diceretur q̄ vl'e sit p̄dicari de plibus. sʒ in ɔcrete vl'e est p̄dicabile: ⁊ hoc noialiter: sicut hō est risibil. vel verbalr̄ dicēdo q̄ vl'e p̄dicatur: sicut dicēdo q̄ corp⁹ mouetur: ergo q̄ ⁊c.

dicari de pluribus sit ppria passio vlis: et predicari de pluribus differentibus specie in eo q quid generis: et sic de aliis. Notandum q sicut ho albus inquantu albus dr formaliter accns: licet homo qui est albus dicat substantia: sed cu predicari sit ens ronis animal inquantu predicatur dicit ens ronis: licet animal qd predicatur sit suba: et sicut esse albu non puenit homini immediate suppositur q no est de ratione hominis q est: sed est ro susceptiua albi. si ergo predicari no conuenit animali nisi mediante habitudine ad intellectu q no e de rone animalis q otrahitur: sed e ratio susceptiua: vel puenit aiali pdicari.

Nota qn aial inquantu gen dr predicari: dico q sicut aial q en aial q predicat si non opetit vel diuidit ens et ens reale: sz pdicari no opetit sibi nisi ut gen vl spes: et sic de aliis: sicut nec color inest alicui inquantu hz superficie. sz tn illo qd hz pncipaliter colore e suba. Et si dicatur q si aial inquantu est genus pdicatur: ergo pot dici ho est aial ergo ho e gen. Dicendu e q lz no possit fieri descel cui attribuitur aial de q pdicatur genus. Sz 3: qd opetit alteri eentialiter no est ppria passio ei: sz pdicari puenit eentialiter generi et vli: q dicim gen eentialiter pdicat: g no e ppria passio. Dicendu q pdicari pot dicere inherentia generi ad indiuidua: et aialis ad hoiem. et sic dicim q aial pdicatur. Alio mo pot dicere inherentia ipsi pdicari a dipm gen: et sic non opetit eentialiter ipsi generi: q male diceretur gen e pdicatio seu pdicari: sz solu denoiatiue gen e predicabile vl gen predicatur. Sz 3: iter potetia passiua no seqtur potetia actiua z eo q sit pos ea: nec cautur ab ea. sz intellect hz potetia actiua predicandi fm qua predicatur vnu de alio: ergo res ipsa fm se hebit potetia passiua predicadi fm qua vna res predicatur de alia: ergo hec no e posterior intellectu: nec causabitur ab eo: et p ons predicari no erit ens rois nec passio ei ut pbat ro. Dicedu e q respectu alic triplex potetia inuenitur: queda passio no disposita: queda disposita sz remota queda disposita et ppinqua: sicut prima materia est potetia passiua panis: sz indisposita. farina uo disposita sz remota. pasta vero cocta disposita et ppinqua: sic ergo dico ad qone sz q pbat ro ipsa: res fm se est in potentia pma remota tn ad hoc q predicetur aial nuq predicaret: res uo sz q vlis est in potetia disposita sz remota. res uo fm q vlis et fm q hz habitudine ad aliqd de quo intellect predicatur: ia e in potetia disposita et ppinqua: et hoc mo est ppria passio: ut pbat ro supius. Si dicatur q ppria passio nodu ponitur in diuisione generis: ergo et c.

Predicari fm potentia prima ponitur in diuisione generis ut fundamentu: q est ide cu eo: sz fm potentia disposita et remota pot poni: q ut ide cu vniuersali. fm enl potentia disposita et ppinqua est potentia generis vel vniuersalis sit sicut seques ea ouertibiliter eode modo quo dictu est. vnde bene nota bene bene.

Qualiter differat ppria passio de subiecto in logica.

Et istu modu tenuit porphirius: qui in diuisione generis speciei et alioz posuit predicari fm potentiam secudo mo et primo sumpta: sed postea pdicari sumptu tertio mo posuit coe oibus. s. generi spei et sic de aliis: sz tanq ppriu vlis predicari di qd de differentibus spe tanq ppriu generis: et hoc in coibus: et sic de aliis. Habito ergo subiecto. s. vli et diffinitione q est mediu. s. habitudo ad inferiora ons rel habitudine ad intellectu simplice et c. et hita positione q est predicari de plib poterat demostrare porphirius in coibus ppria passione de subiecto: sz pncipaliter procedes. Hoc no: q hic liber precedit libru de demostratione: sz scietib mag manifeste pot demostrari: et bn: qre bn nota.

Ex istis hitudo ad inferiora ons rem in hitudine ad intellectu simplice est predicabile sumedo inheretia no rei ad indiuidua: sed ipsius predicabilis ad habitudine tale: sed vle est hmo: ergo vle e predicabile: et sic pq re diffinitiones et passiones di aliis libris scientie logicalis: et in oibus modo sut facies demonstratione.

Ille ppriie passiones reperiutur in istis g ordine se hntes sicut differre vel puenire: qs ponit porphiri in coitatibus q sunt entia ronis et habitudines differetiu vel couenientiu que etia ex pma positione g ordinem.

Ex istis pncipiis logicalibus bn intellectis qui in infinitas oclusiones qsq pot elicere si diligeter respexerit. Quaru solu hic pona aliqs breuiter q vere sunt: sz no pona hic defensioes et impugnatioes eaz nec eas intedo multis fulcire ronibus: q ia als factu est: sz qlibet g seipm hoc poterit inuenire. Prima oclusio e ista q vlia fundantur in re psiderata siue oditionibus indiuiduatib: licet supius pateat. Scda oclusio vlia no sunt subiectiue di intellectu sz in re ut e obiectiue in intellectu g dicta supius de se patz. Tertia oclusio vlia sumpta formaliter no sunt in pticularibus: q pticulare est indiuiduu ut de se patet: qre et c. Quarta oclusio e q vle. i. natura q subiicitur vlitati est in pticularibus: nec ab eis sepatur: licet supius pateat. Quinta coclusio. vlia no sunt pure obiectiue in intellectu: q no intelligit: ut de se pz. Sexta oclusio siue regula e: q vlia no sunt obiectiue in intellectu ficto cui nihil correspondet: q vli correspodet aliqd. Septima oclusio siue regula est: q vle no se qtur re apphensaz in intellectu angelico vel diuino sicut apprehensam in intellectu nro: q nos pmo intelligimus confuse et indeterminate: et postea determinate: sz no sic sube separate: licet intelligant ofusum et indeterminatu: no tn ofuse et indeterminate. Octaua coclusio est siue regula q vle e comune gen ad predicabilia. Cuius ro e: q pdicatur de istis qnq differetibus spe in eo qd qd. Contra hoc obiicit dupliciter. Primo sic: si vle est gen: cu igitur gen de q determinatur in libro porphirii sit gen cositimu sed vle est gen et vle sit coe: ergo gen in sui coitate hz supra se gen. Preterea si vle est gen: ergo gen cositimu de q determinatur in libro porphirii est spes: q qd imediate otinetur sub genere e spes: sz hoc est falsum. q gen et spes sunt opposite intetiones. Ad cuius euidetiaz est notadum q intentioes logicales ut dictu est possunt applicari omni enti et ipsum possunt denoiare: et vna post alia denominare sicut quatitas denominat quatitate: tn sicut quatitas non e quatitas essentialiter sz denoiatiue sic: cu iste qnq intetiones sint opposite: ut genus e species et c. ideo vna essentialiter no e alia: nec vle determinat aliqua istaru essentialiter. sed tn vna pot alia denoiare: et ipsum vle ab aliquo denoiari pot. Et g hoc euidetur ad pmu argumentu q licet genus essentialiter: de quo determinatur in libro porphirii sit cositimu. tn aliqd habz supra se qd no est gen essentialiter: nec determinatu sed est gen denoiatiue. vn sicut aial qd est eentiale homi no est gen eentialiter nec determinatiuu sz gen denominatiue: ab hitudine qua habet ad spem: sic vle qd est essentiale generi et speciei: et sic de aliis: non e genus essentialiter determiatiue nec spes: licz indeterminate omnia: tuc vle ab habitudine qua habz ad suas species: et ad genus specie differentia denominatiue dicitur esse genus: et sic patet solutio primi argumenti. Ad secundu patet q licet genus non sit spes eentialiter: et lz eentialiter sit animal: sed tamen denominatiue est spes sicut genus respectu: licet essentialiter tamen denominatiue. Nona oclusio siue regula est: q licet genus no sit essentialiter spes tn genus potentiale denominatur a spe: sed homo ab aiali non est spes essentialiter: et licet essentialiter. Decima oclusio siue regula est q aliqd pticulare indiuisibile e vle. Cuius ro est: q omne vle predicabile de multis habz sub se aliq indiuidua et pticularia de qbus predicat: sz vle est hmoi: ergo predicatur cu sit gen de aliq pticulari eentialiter: sicut habiendo aialis ad hoiez eo mo quo dictu e: e gen: et per ons vle: et tn est queda realis hitudo et ro. Contra hoc arguitur sic dupliciter. Primo sic: vle et pticulare sut opposita ergo vnu non est aliud. Scdo sic: oe vle est predicabile de multis sz pticulare non e predicabile de multis: ergo non est vle. Rn detur ad primu qn dr q vle et pticulare sunt opposite entiones: veru est et ratio essentialiter non est altera: quia vniuersale est habitudo alicuius multitudinis: pticulare vero est habitudo alicuius i multiplicabilis: sed tamen vna pot ab alia denominari: sicut habitudo animalis ad hoiem est genus et vle eentialiter et denominatur ab habitudine sui ipsius ad seipsum: et quia e multiplicabilis talis habitudo non est nisi vna ideo licet essentialiter sit genus et vle: tamen e denominatiue pticulare. Ad aliud dicitur q pdicari sumitur

duplr. Vno mō sm se & put ē passio vlis: & isto mō oē vle
est pdicabile. nec ē intelligēdū q ita pdicat ad ipm vle eēn
tialiter si sit illud qd dr de aliq: sed ē intelligendū qd est pdi
cabile .i. q ipsum sequit aliq hitudo sm quā res cui aplica
tur vlicas pdicat. Alio mō sumit pdicari sm q puenit re
bus subiectis en ūciatiōibus inqztum vna res dr de alia: et
isto mō vle eēntialiter nō pdicatur: q habitudo aialis ad
hoiem nō predicat de aliquo: & tn est eēntialr vle. Sz cōtra
vle de quo determinat in libro porphirij ē eēntialiter vle;
& tn pdicatur de qnq vlib. Rndeo & dico q sicut aial nō
pdicatur de hoie & asino inqztū ē denominatiue vle ab ha
bitudine quā hz ad ipsa: sic vle nō predicat eēntialr de qn
q predicabilib: nisi inqztū hz habitudinē ad ipsa. sed inqz
tū dr denominatiue vle vel genus. vñ aliqd qd in se est eēn
tialiter vle inqztū est obiectiue in intellectu siue in aia: & hz
habitudinē ad inferiora dr vle ꝑcectiue & denominatiue si
cut aial. pz ergo solutio. Sz hec distinctio ꝯsueuit fieri p alia
verba .s. q vno mō sumit pdicari: ut ē passio vlis: & sic ꝯue
nit intētionibus sicut passio. Alio mō sumit predicari pro
actu intellectus dicētis vnū de alio: & hoc mō pdicari voca
tur exercitū: q mediātibus reb exercetur & talis ꝯuenit ei
qd ē vle denoiatiue: & nō ei qd ē vle eēntialr inqztū sic nisi
inqztū etiā ipm pōt eē denominatiue vel nō: & sic argumen
tū cōcludit. Vndecima cōclusio vle est subiectū in libro
porphirij: hoc de se patet: q de eo et eius ꝑtibus & passioni
bus determinatur ibi. Sed contra: subiectū habz ꝓpriā
passionē cōuertibilē: sed ꝓpriū nō hz esse cōuertibile cū vli
q pdicabile est inferius cōtentū sub vli: ergo &c. Rñdeo &
dico q ꝓpriū vel ꝓpria passio essentialiter nō est ꝯuertibi
lis cū vli cū sit spēs eius sed aliud ut puta est pdicabile: sed
hoc q est pdicari eo mō quo dictū est supius: est qd ē ꝯuer
tibile: vel qd dr vle cū vli: & illud tale licet nō sit ꝓpriū eēn
tialiter sic nec risibile: tn sicut risibile denominatur ꝓpriū:
& sicut vle est denominatiue genus: & sic pdicari de multis ē
ꝓpria passio denominatiue. Duodecima ꝯclusio: vle est
spēs denominatiue: tn inqztū habz supra se aliqd .s. habitu
dinē & relationē rōnis. In entibus aūt accipitur pdicabile
secundū sub & supra: sicut in entibus realib ꝑut sunt obie
ctiue in intellectu. Hec cōclusio pōt impugnari & defendi sic
ut precedēs. Decimatertia ꝯclusio oīa ꝓpriū et accidēs
sunt spēs denoiatiue tn: & etiā spēs gen sunt spēs denoia
tiue sicut ē hō respectu aialis: sic qnq vlia sunt spēs denomi
natiue respectu vlis. vñ spēs eēntialiter pōt a seipsa denoia
ri nō in seipsa in nūero: q hoc ē impossibile. Sz a sibi sicut ha
bitudo alicuius cōis ad indiuidua ē eēntialiter spēs: sz inqz
tū habet habitudinē ad indiuidua .s. ad multa ꝑticularia ta
les habitudines sicut illud qd in se etiā spēs essentialiter ab
alia habitudine est spēs denoiatiue. et sic pz q intentiones
logicales sunt applicabiles oī enti et sibi ipsis. Decimaqr
ta ꝯclusio: gen gnalissimū hz supra se genus. Cuius rō ē: q
illud qd diuiditur in aliq est cōe ad ea. sed gen diuidit in
genus generalissimū: et genus subalternū: ergo gen gnalis
simū hz supra se genus: et p ꝯns est spēs. Sed si dicatur qd
est ꝯrariū porphirij. Dicendū est q non est: q ipse dicit q
gen gnalissimū nō est spēs intelligitur sic gen generalissi
mū est habitudo ꝯns rē in habitudine ad intellectū: q res
nō pōt esse denominatiue spēa et subā. Decimaqnta con
clusio: gen generalissimū ē spēs spālissima. Cuius rō ē: q
qd solū predicatur de .x. indiuiduis in qd est spēs spālissima
sed genus gnalissimū solū predicat de .x. generibus gnalissi
mis q sunt .x. indiuidua: ergo gen gnalissimū ē spēs specia
lissima. maior ē euidens. ꝓbatio minoris: illud qd ē indiui
sibile & imultiplicabile ē indiuiduū et ꝑticulare. sed gen ge
neralissimū fundatū in subā est indiuisibile: q nō pōt mul
tiplicari: q non sunt duo genera generalissima in subā: im
mo vnū solū: et idē est de quantitate: et sic de alijs pdicamē
tis: q qlibet solū obijcitur vni generi generalissimo ergo
decē genera generalissima sunt .x. indiuidua. et sic sequit cō
clusio principalis q genus generalissimū ē spēs spālissima.
vñ sic in entibus realibus diuidimus p dñas formales vsq
ad speciē specialissimā sicut color diuidit in albedinē et ni
gredinē et spēs specialissima vltra nō diuiditur nisi mate
rialiter: sicut albedo rōne subiecti: sic gen diuidit in gene
ralissimū & subalternū qsi per differētias formales: sed ge
nus generalissimū vltra non diuiditur seu multiplicat nisi
ex ꝑte fundamētorū. s. sube quātitatis & aliorū: cū sit spēs spā
lissima: sic cōtra pōt hec ꝯclusio impugnari sicut ꝑcedēs q
pdictis defendetur. Itē sciēdū q a quibusdā dr q etiā ens
rōnis nullibi ē subiectiue: q si intelligatur simplr sic est fal
sa: ita q nullo mō: q cū ens diuidatur in ens p se: et in ens
p aliud: si ergo ens rōnis nō est in alio: ergo ē per se: & sic est
substātia qd est falsum. Vbi sciēdū ē q sicut entia sun tita
habēt essentiā & modū essendi: q ergo nō sunt entia ꝑfecta
& realia: nō hūt realiter eēntiā ꝑfectā: sed solū rōnis. nec
etiā realiter sunt subiectiue alicubi sz solū rōne: eo mō quo
habēt eē. vñ oīa entia rōnis sunt subiectiue in re intellecta:
ut pz per has quattuor rōnes. Prima ē q relatio subiectie.
est in eo qd refertur: sed ens rōnis positiuū ē relatio: ergo ē
subiectiue vel fundamētaliter in eo q refertur. sz hoc ē res
intellecta: q ut ex dictis patet omne ens rationis positiuū:
vel est habitudo rei ad intellectum: vel est habitudo vnius
rei intellecte ad aliaz rem intellectam: ergo cum res intelle
cta sit id quod refertur sequitur q in re intellecta sunt en
tia rōnis subiectiue: & q eiusdē est habitus & ꝑuatio & nega
tio. Idē etiā est dicendū de negatiuis & ꝑuatiuis. Scda rō
aut sunt in intellectu vel in re. nō in intellectu: q relatio in
tellectus ad rē est realis ut supi dictū est. ergo sunt in re in
tellecta. Tertia rō in eo q sunt q denominat formaliter: sz
entia rōnis formaliter denomināt rē intellectā & nō intelle
ctū: nisi inqztū intelligatur: formaliter enī res ē vlis vel ꝑti
cularis subim & pdicatū genus & spēs & nō intellectus: ergo
&c. Quarta rō in eo q sunt q ꝯsequunt formalit. hoc de
se pz: sz cōsequūtur rē intellectā. ꝓbatur hec ex diuisiōe en
tis rōnis supius dicta: ens rōnis est qd ꝯsequitur rē ut ē ob
iectiue in intellectu. ergo &c. vñ qd est etiā quō habeat essen
tiā cu sint entia rōnis habēt etiā essentiā rōnis &c. oēs con
clusiones ꝑcedētes pluribus modis possunt impugnari: sz
p predicta defendi &c. bene nota.

Súmularū logice magri Petri hispani tractatus septē a ccuratissime excellētissimi Ioānis versoris expositiōe elucubrati. vna cū de secūdis intentionibus Francisc. de prato viri memorādi tractatu: visa approbat q a Reuerendo sacre pagine magistro Roderico a sancta ella repne archidiacono bene mento. Hispali p Stanislaū polonū. & Iacobū kronberger alemanum impressi: felici sydere sunt explicati. impēsis per magnis gratie de la torre nec nō Alfonsi laurētij bibliopolarū. Anno christiane salutis millesimo quingentesimo tertio. xvij. Kl. Madij.

¶Registrum chartarū.

a
Predicara
Tertius sunt.
sciendū:et
percussio duorum

b
catorū subiecti
tas subiecti
essentia subiecti
se:sed falsū.

c
impossibile
accipitur
et modo
quantum aptum

d
pro differentia
mitione speciei
propositione
ui que non

e
etiam scientia
ad secundum
quia esse in
tate perfecta

f
habent quodāmodo
Tertio sciendum
citur ab arte
naturam actio

g
determinatum est
est animal
& licet medium
non arguitur

h
da figura.
de cum vna
pitur in diffinitione
bus in respectu

i
bet eius parte
Postq̄ determinat
lis. Et sumitur
nificator. primum

k
nem sic diuidendo
cuius sciencie
tiam que habet
mete siue

l
multiplicitate
tunc est oratio
participiū se
duo ꝛ tria

m
speciali in ali.
Ari. in capitulo
ibi est semper
identitas in parte

n
Propositio est
Fieri solet
vnam faciunt
gationum:que

o
dicens predicatum
ri in substantia
tio temporum
que dicatur

p
etum:et ille
le non vni.
sed non est
prima est sim.

q
ma pars
differunt secundo
pulatiue per
gnoscendi ipsum

r
sunt accidentis
minē currit
mo preter sor.

s
tasiue sor. currat
De coniunctione nisi
tate sequitur

t
sit necessaria
simpliciter sed
res ut visus.

147

Padoin Logic Princip

62